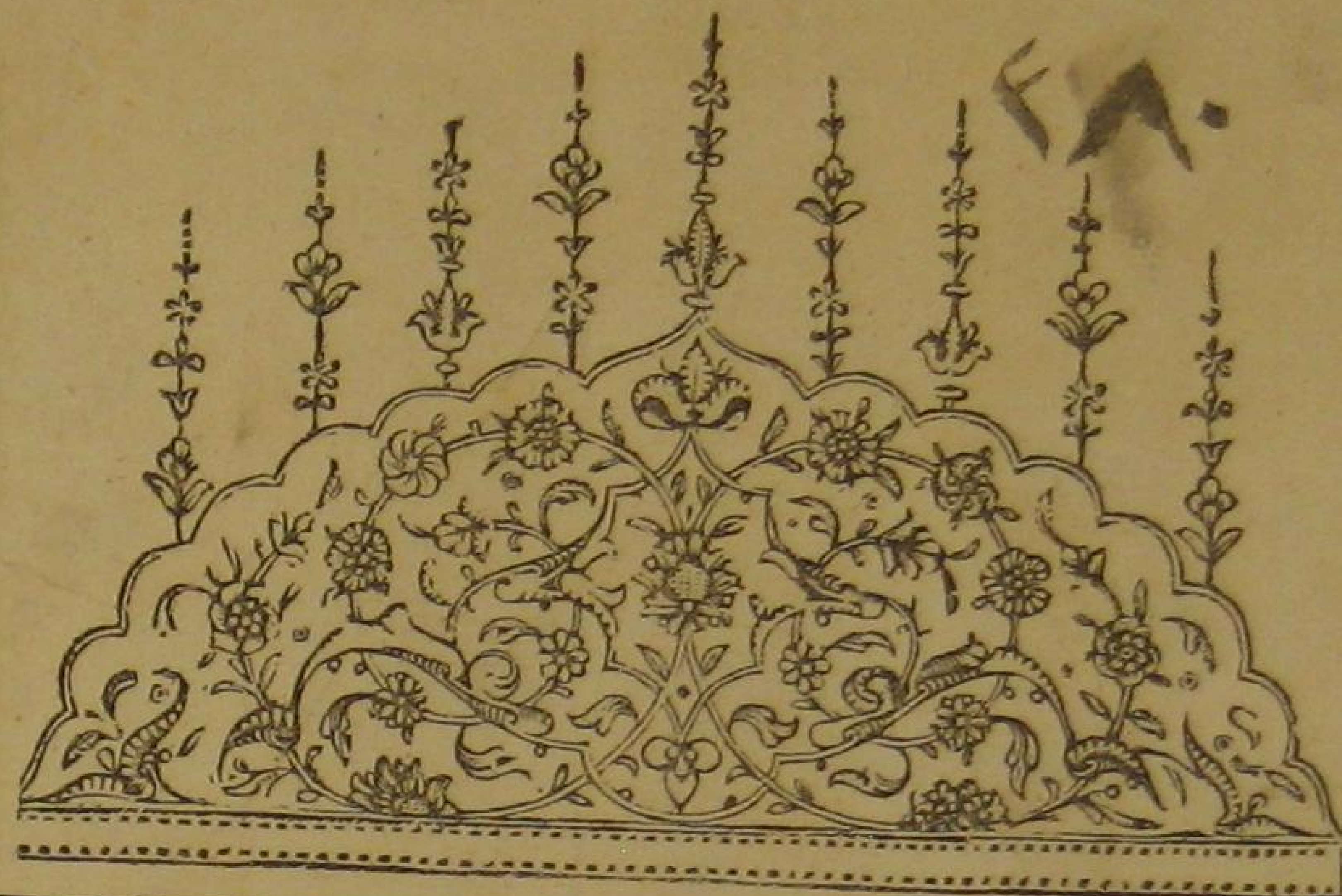

KÖPRÜLÜ KÜT
380
M. ASIM BY

[illegible] بلديه ٤٨

) مقصد خامس (

مفخر موجودات علیه اکمل الصلوات افندیمز حضرتلرینك پایهٔ معراج ایله سرافراز اولوب پیشگاه حضرت احدیتده انواع تشریفات مکالمه ومشاهده برله امتیاز بولدیغنك بیانندهدر * شویله معلوم اوله که بوقصه پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینك اشهر معجزات واظهر براهین و بینا تیدراسری خصوصنده علما رحمهم الله تعالی اختلاف ایتمشلردر که بر کیجهده براسرامی ایدی اولدخی نومده می ایدی یوخسه یقظهده می ایدی یاخود بر کیجهده ایکی اسرامی ایدی اولدخی برنده روح ایله و بدنی ایله یقظهده و برنده منامده می ایدی یوخسه اولدخی یقظهده مسجد حرامدن مسجد اقصایه واروب اندنصکره منامده مسجد اقصادن عرش اعلایه وارمق می ایدی یاخود درت اسرامی واقع اولمش ایدی دیدیلر اختلافلری بواقوال اوزرهدر واسرانك معناسی اصلده مطلقا کیجه ایله کتمکدر امابو مقامده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك بر کیجه معراجه کتمهسیدر والحاصل بعضیلر ایتدیلر اسرا منامده رؤیا طریقیله ایدی دیدیلر و بوکاده اتفاقلری واردر که انبیا علیهم السلامك رؤیالری وحیدر غیریلرك رؤیاسی کبی دکلدر منامده واقع اولدیغنه بوآیت کریمه یی حجت کتوردیلر که حق تعالی حضرتلری کتاب کریمنده (وماجعلنا الرؤیا التی اریناك الافتنة للناس) دیو بیورمشدر پس بو رؤیا دوشده کورمك معناسنه مصدردر آشکاره کورمك معناسنه اولان رؤیتدر رؤیا دکلدر دیدیلر ابن مالك وحریری وغیریلر رؤیا رؤیت معناسنه کلمکی انکار ایتدیلر نتکیم شیخ بدرالدین زرکشی رحمة الله علیه افاده بیورمشدر ومتنبینك * ورؤیاك احلی فی العیون من الغمض * دیدیکنده یکلش ایلدی رؤیت یرینه رؤیا کتوردی دیدیلر بوندن جوابلر و یروب ایتدیلر قربی وقربت برمعنایه اولدقلری کبی رؤیا ورؤیت دخی برمعنایهدر دیدیلر (ابن عباس حضرتلرینك قولی دخی بوکا شاهددر که آیت کریمهنك تفسیرنده بخاری روایتی اوزره * هی رؤیا عین اریها صلی الله علیه وسلم لیلة اسری به * دیو بیوردی یعنی اول آیت کریمهده اولان رؤیا کوز رؤیاسیدر که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اسرا کیجهسی کوسترلمش ایدی دیمك اولور وسعید بن منصور سفیاندن نقل ایدوب حدیثك آخرنده * ولیس رؤیا منام * دیمشدر یعنی او بخو رؤیاسی دکلدر دیدی اما کوربلان نه ایدیکی امام بخاری روایتنده تصریح اولنمامشدر ینه سعید بن منصور قتدهابی مالك طریقندن مرویدر که اول بیت المقدس یولنده کوستردکاری نسنه ایدی و بومذکور

شول شیئدندر که رؤیا لفظی او یا نقلقده کوز ایله کوریلان نسنه یه اطلاق اولندیغی انکله استدلال اولنه و بوقول متنبی یی خطایه نسبت ایدهنی ردایلر مع هذا مفسرین بوآیتك تفسیرنده اختلاف ایدوب بعضیلر * ای الرؤیا التی اریناك لیلة المعراج * دیدیلر قاضی رحمة الله علیه دخی رؤیایی رؤیت ایله تفسیر ایتمشلردر دیدی دخی کیجه ایله واقع اولوب سرعتله کجدیکی جهتدن دوش کبی اولمغین رؤیا تعبیر اولندی دیدیلر بعضیلر ایتدیلر حدیبیه یلنده کوردیکی رؤیادر که واقعهسنده مکهیه دخول ایدوب مشرکلر کندینی دوندردکلرین کورمش ایدی بعضیلر دخی بدر غزاسی رؤیاسیدر دیدیلر وابن النقیب کندی شیخی اولان ابو العباس القرطبی یه آیت کریمهدن سؤال ایلدی قرطبی رحمة الله علیه ایتدی رؤیای عینیدر یقظهده جبرائیل علیه السلام کوسترمش ایدیکه بدرده جنك کونی قیریلانلرك هر بری قنده دوشهجکی هب تعیین ایتمش ایدی صکره فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری فلان کافر بورایه دوشهجك وفلان کافر بورایه دوشهجك دیو مبارك الی ایله یرلرین صحابهٔ کرامه کوستردی قریش کافرلری بونی ایشیدیجك مسخرالغه آلدیلر ایرتهسی اولیجق عینی ایله بیوردقلری کبی واقع اولدی نتکیم سابقده اشارت اولنمشدر ورؤیای منامدر دیانلرینه حجت اقامت ایتدیلر که حضرت عایشه * مافقد جسد الشریف * دیو بیوردی دیدیلر یعنی مبارك جسمی هیچ یرندن آیرلمدی دیمکدر بوندنخی جواب ویروب ایتدیلر حضرت عایشه بوسوزی مشاهده ایدوب سویلمدی زیرا اولزمانده زوجی دکل ایدی وقصه ضبط ایدن کیمسه یاشنده دکل ایدی یاخود اولزمانده هنوز طوغمامش ایدی دیدیلر زمان اسراده اولان خلاف اوزره جوابلر ویردیلر (مولانا سعد الدین تفتازانی ایتدی حضرت عایشه قولنك معناسی جسدی روحندن آیرلمدی بیله ایدی معراج روح وجسد ایله جمع اولدی دیمکدر ردیدی و یقظهده جسد ایله بیت المقدسه واردی اورادن روح پاکی افلاکه کتدی دیانلر (سبحان الذی اسری بعبده لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی) قول شریفی ایله استدلال ایدوب ایتدیلر مسجد اقصی اسرایه غایت ایلدی اکر جسدی ایله اندن اوته کتمش اولسه انی غایت ایلر ایدی ومدحده ابلغ اولور ایدی کلام خود حق تعالی حضرتلرینی عجزدن تنزیه ایدوب قدرت عظیمهسن بیان ایچون ورسولنی تشریف ایله تمدح ایچون وانك حقنده اسرا ایله ایتدیکی کرامتی اظهار ایچوندر بونلرك مقتضاسی بودر که غایت حقیقیهسی نه ایسه اول مذکور اوله دیدیلر (وبوکا جواب و یروب ایتدیلر مسجد اقصایی تخصیصك حکمتی بو ایدیکه قریش انك علامتلرندن سؤال ایتدیلر سابقا انی کورمدیکن بیلورلر ایدی و کندیلرده کورمش کیمسهلر وار ایدی امتحان طریقی ایله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ایتدیلر چونکه بیت المقدسه واردك ایمدی بزه انك نشانلرندن خبر و یر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری دخی کوردیکی کبی خبرویردی انلرك بیلدکلرینه موافق کلدی ملزم اولدیلر قضیه بویله واقع اولمش ایدی کوکلردن خبر صورمدیلر زیرا انکله صدقنه علم حاصل ایدهمزلر ایدی انکیچون الی المسجد الاقصی بیوریلوب مسجد اقصی غایت قیلندی دیدیلر (وامام نووی رحمة الله علیه فتاواسنده ایتدی فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه اسرا ایکی کره واقع اولمشدر برکره منامده برکره یقظهده واقع اولدی دیدی (سهیلی رحمة الله علیه کندی شیخی قاضی ابو بکر بن العربیدن بومذهبك تصحیحن ذکر ایتمشدر و برکره منامده اولدیغی انکیچون ایدیکه کندینه آسان اوله نتکیم ابتداء نبوتده امر نبوت اکا آسان اولوب برمقدار الشمق ایچون برزمان رویای صالحه ایله اولمش ایدی زیرا امر عظیمدر براوغوردن آشکاره کورمکه طاقت بشریه متحمل دکلدر اسرا دخی بویلهدر هیچ خبردار دکل ایکن براوغوردن سبع سموات اوزره چیقمق امر عظیمدر مقدم

واقعه‌ده برکره کوربجك برمقدار آسان اولوردیدی ودرت اسرا ایدی هب یقظه‌ده ایدی دیانلر اسراده وارد اولان روایاتك تعددیله استدلال ایتدیلر کوردیلرکه بعض روایتده برنسنه ذکراولنمش بعض روایتده ذکراولنمامش بوندن صاندیلرکه اسرا درت کره واقع اولمش اوله بونلره جواب ویروب دیمشلردرکه روایاتك تعددی اسرانك تعددینی اقتضا ایلمز زیرا بعض راوی خبرك بعض یرینی معلوم اولمغین حذف ایلر بعض دخی اونوردیمشلردر و بالجمله اسرا برقاج کره واقع اولدیغنه ذاهب کیمسه‌لر واردر حتی بعض عارفین اوتوزدرت کره اسرا واقع اولدی بری جسم شریفی ایله ایدی کیرو قلانی روح ایله رؤیاده واقع اولمش ایدی دیدی (ابن کثیر رحمة الله علیه ایتدی تخالف روایاته نظر ایدوب اسرا متعدد اولدی دیانلر عبث ویابانه کتمشلردر اصلا سلفدن برکیسه‌دن منقول دکلدر اکر واقع اولایدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اصحابنه عددین خبر ویررلر ایدی ناس تکرار وتعدد اوزره نقل ایدرلر ایدی حق بودرکه اسرا همان برکره واقع اولمشدر اودخی جسد وروحله یقظه‌ده اولمشدر جمیع روایاتده مراد بودر علماء محدثین وفقهاء متکلمیندن جمهور ذاهب اولدقلری مذهب بودر وظواهر اخبار صحیحه توارد ایتدیکی دخی بودر بوندن عدول ایتمك لایق دکلدر زیرا عقل بونی محال کورمز دیو بیورمشدر (وامام رازی رحمة الله علیه ایدر اهل تحقیق بیورمشلردرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی روح وجسد ایله حق تعالی حضرتلری مسجد حرامدن مسجد اقصایه الوب کتدیکنه دلالت ایدن قرآن کریم وحدیث شریفدر اما قرآن عظیم بودرکه تکری تعالی حضرتلری (سبحان الذی اسری بعبده لیلا) بیورمشدر وتقریر دلیل بودرکه تحقیقا عبد لفظی روح ایله جسمك مجموعنك اسمیدر پس لازم کلورکه اسرا روح ایله جسدك مجموعی ایله اولمش اوله بوکا بودخی دلالت ایلرکه (ارأیت الذی ینهی عبدا اذا صلی) بیورلمشدر شك وشبهه یوقدرکه بونده مراد جسم ایله روحك مجموعیدر وسورهٔ جن‌ده (وانه لما قام عبد الله یدعوه) بیوردیغنده ینه شبهه یوقدرکه عبددن مراد مجموع روح وجسددر کذلك اسری بعبده قول شریفنده دخی بویله‌در و بوطریقله دخی استدلال ایتمشلردرکه فخر کائنات حضرتلری * اسری بی دیو بیوردی معناسی بنی کیجه ایله آلوب کتدیلر سیر ایتدیردیلر دیمکدر وفعلده حال بودرکه ظاهرنه حمل اولنه مکرکه خلافنه دلیل اوله بونده خود خلافنه دلیل یوق دیدیلر و بویله بیوردیلرکه فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلری بو اسرا خبرینی خلقه سویلدیکی زمانده چوق کیمسه اینانمدیلر ضعیف الایمان اولانلردن نیجه‌سی مرتد اولدی واحمقلر اعتقاد ایتمدیلر اکر مراد رؤیاده اولمق ایمش ایسه نیچون استبعاد ایدوب اینانمیه‌لر ایدی براق ایله کتدیکنه خود اخبار متواترا اولمشدر براق اجسام کتورمك ایچوندر یوخسه کتوربلور قسمندن دکلدر الله اعلم (اسرا کیجه ایله واقع اولدیغنك حکمتنده بعض وجوه ذکر ایتمشلردر بعضی ایتدی کیجه‌لر احبابه اخص زماندر دوستك صحبتنه کیجه ایله وارر بودخی انکیچون بویله واقع اولدی دیدی (ابن المنیر رحمة الله علیه ایتدی کیجه ایله اولدیغی بو ایدیکه کیجه‌نك حالی کوندزدن اخفادر مؤمنلر ایمان بالغیب جهتندن ازدیاد بولوب کافرلرك کفری زیاده اولمق ایچون کیجه ایله واقع اولدی اکر کوندز ایلره قارشو عروج ایدیدی ایمان بالغیب فضیلتنی مؤمنلر فوت ایدرلر ایدی وشقیلره ومنکرلره واقع اولان فتنه حاصل اولمایدی دیمشدر ابن مرزوقی رحمة الله علیه ذکر ایتدیکی اوزره اهل اشارات طریقه‌سنجه بونده برحکمت دخی بودرکه (فمحونا آیة اللیل وجعلنا آیة النهار مبصرة) حکمنجه حق سبحانه وتعالی حضرتلری کوندزی کیجه اوزرینه نورانیتده غالب ایدیجك کیجه‌یه دخی جبر نقصان ایچون اول شرفی ویردیکه سید کائنات حضرتلری

انده عرش عظیم اوزره عروج ایلدی اکر سؤال اولنوب لیلة الاسرامی افضلدر یوخسه لیلة القدرمی افضلدر دینلور ایسه (جواب شیخ ابو عمامة بن نقاش بیوردیغی کبیدرکه لیلة الاسری فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حقنده افضلدر لیلة القدر امتی حقنده افضلدر زیرا قدر کیجه‌سی امت محمده سائر امتلرك سکسان ییللق عملندن خیردر اما لیلهٔ اسراده اولان عمل غیرده اولاندن افضل ایدیکنه اصلا نه صحیح ونه ضعیف خبر وارد اولمامشدر انکیچون فخر کائنات حضرتلری اول کیجه‌یی اصحابنه تعیین ایتمدی اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اسناد صحیح ایله تعیین ایتمدیلر والی الآن صحت اوزره کیمسه خبر ویرمامشدر اکر اول کیجه‌ده امته برجزئی نفع متعلق اولایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیان بیوررلر ایدی اکر سؤال اولنوب انبیا علیهم السلامدن دخی غیری پیغمبرلره اسرا واقع اولدیمی یوخسه فخر عالم حضرتلرینه مخصوصمیدر دینلور ایسه (شیخ عارف عبد العزیز مهدوی رحمة الله علیه جواب ویروب اول مرتبه‌یه جسمی ایله اسرا فخر عالم حضرتلرندن غیری بر پیغمبره واقع اولمادی دیو بیورمشدر وآیت کریمه‌ده اسری بعبده بیورلدیغی اشارتدرکه سیر وسفر ایتدیرن حق سبحانه وتعالی حضرتلری ایدی من عند الله اولمش لطف محض ایدی فخر عالم حضرتلرینك خاطر شریفنه خطور ایتمامش ایدی بعبده‌ده واقع اولان با مصاحبت ایچوندر معناسی اول اسراده حق تعالی حضرتلری اکا لطفیله وعنایتیله ورعایتیله صاحب ایدی اول حضرتك * اللهم انت الصاحب فی السفر * بیوردیغی بوکا شاهددر دیدیلر و بو لفظ شریفه حق تعالی حضرتلری کلمهٔ تسبیحی مقارن قیلوب (سبحان الذی اسری بعبده) بیوردیغی انکیچوندرکه تکری تعالی حضرتلرینك حقنده وهم وخیال صاحبلرینك قلبلرینه کلان جهت وحد ومکان ملاحظه‌سی نفی اولنه و بوندن اوتوری (لنریه من آیاتنا) بیورمشدر کانه باری تعالی حضرتلری شویله بیوررکه بن آنی اسرا ایتدردم الا آیات کورمکیچون ایتدردم کندی جانبمه ایتدیرمدم زیرا بکا جانب یوقدر جمیع مکانلرك نسبتی بکا برابردر بن آنی کندیمه اسرا ایتدرمك نیجه متصوردرکه اول قنده ایسه بن حاضرم دیو بیوررر حق تعالی حضرتلرینك حضوری علم وارادتی وقدرتی ایله حضوردر غیریلرك حضوری کبی دکلدر ذات شریفی امکنه‌یه نسبته امکان یوقدر جل شانه واسرا لسان عربده کیجه ایله سیر ایتمك ایدیکی مقرر ایکن لیلا ذکری ناسدن اسرا کوندز دخی اولمق جائز توهم ایدنلره تنبیه ایچوندر زیرا قرآن عظیم اکرچه عرب لغتی اوزره نازل اولمشدر اما خطاب مجموع ناسه‌در دیدیلر (صاحب کشاف وبیضاوی رحمة الله علیهما لیلا ذکرینك فائده‌سی تنکیر ایله اسرا زمانك آزلغنه دلالتدر بعض قراءتده من اللیل وارد اولمشدر بعض اللیل دیمکدر دیدیلر (حق سبحانه وتعالی حضرتلری مکاندن وجهتدن منزه اولوب اول حضرتی سموات اوزره چیقاردیغی مجرد آنی تشریف وتعظیم ایله بعض عجایب ملك وملکوتی سیر ایتدیرمك ایچون ایدیکی معلوم اولدقدنصکره بیورمشلردرکه اول کیجه‌ده اون مرتبه عروج واقع اولمشدر یدیسی سموات اوزره وارنجه سکزنجیسی سدرة المنتهایه وارنجه طقوزنجیسی مستوی‌یه یعنی قلملر صوتی ایشیدلدیکی یره وارنجه اوننجیسی عرشه وارنجه ایدی مناجات وسماع خطاب وکشف حقیقی ومشاهده انده میسر اولدی و بو بابده تألیف اولنان کتابلردن شفاء قاضی عیاضده وغیریده مذکور اولان اسرا حدیثنی روایت ایدن صحابهٔ کرامدن بعضی بونلردرکه ذکر اولنور (انس بن مالك (وابی بن کعب (وجابر بن عبد الله (وبریده (وسمرة بن جندب (وابن عباس (وابن عمر (وابن عمرو (وابن مسعود (وحذیفه (وشداد بن اوس (وصهیب (وعلی بن ابی طالب

(وعمر بن الخطاب (ومالك بن صعصعة (وابو امامه (وابو ايوب الانصارى (وابو حبه (وابو ذر
(وابو سعيد الخدرى (وابو سفيان (وابو هريره (وعايشهٔ صديقه (واسما بنت ابى بكر (وام هانى
(وام سلمه رضوان الله تعالى عليهم اجمعين (امام بخارى رحمة الله عليه روايتنده قتاده وانس بن مالك
رضى الله عنهمادن بو يله وارد اولمشدر كه تحقيقا رسول الله حضرتلرى ليلهٔ اسرادن اصحابنه
خبرو يروب بيورديكه * بينما انا نائم فى الحطيم وربما قال فى الحجر مضطجعا اذ اتانى آت فقد قال
وسمعته يقول فشق ما بين هذه الى هذه فقلت للجارود وهو الى جنبى ما يعنى به قال من ثغرة نحره الى شعرته
فاستخرج قلبى ثم اتيت بطشت من ذهب مملوة ايمانا فغسل قلبى ثم حشى ثم اعيد ثم اتيت بدابهٔ دون
البغل وفوق الحمار ابيض فقال له الجارود وهو البراق يا ابا حمزة قال انس نعم يضع خطوة عند اقصى
طرفه فحملت عليه فانطلق بى جبريل حتى السماء الدنيا فاستفتح قيل من هذا قال جبريل قال
ومن معك قال محمد قيل وقد ارسل اليه قال نعم قيل مرحبا به فنعم المجئ جاء ففتح فلما خلصت فاذا
فيها آدم فقال هذا ابوك آدم فسلم عليه فسلمت عليه فرد السلام ثم قال مرحبا بالابن الصالح والنبى
الصالح ثم صعد بى حتى اتى السماء الثانية فاستفتح قيل من هذا قال جبريل قيل ومن معك قال محمد
قيل وقد ارسل اليه قال نعم قيل مرحبا به فنعم المجئ جاء ففتح لنا فلما خلصنا اذا يحيى وعيسى وهما
ابنا الخالة قال هذا يحيى وعيسى فسلم عليهما فسلمت عليهما فردا ثم قال مرحبا بالاخ الصالح
والنبى ثم صعد بى الى السماء الثالثة فاستفتح فقيل من هذا قال جبريل قيل ومن معك قال محمد قيل وقد
ارسل اليه قال نعم قيل مرحبا به فنعم المجئ جاء ففتح فلما خلصت اذا يوسف قال هذا يوسف فسلم
عليه فسلمت عليه فرد ثم قال مرحبا بالاخ الصالح والنبى الصالح ثم صعد بى حتى اتى السماء الرابعة
فاستفتح قيل من هذا قال جبريل قيل ومن معك قال محمد قيل وقد ارسل اليه قال نعم قيل مرحبا به فنعم
المجئ جاء ففتح فلما خلصت فاذا ادريس قال هذا ادريس فسلم عليه فسلمت عليه فرد ثم قال مرحبا
بالاخ الصالح والنبى الصالح ثم صعد بى حتى اتى السماء الخامسة فاستفتح قيل من هذا قال جبريل
قيل ومن معك قال محمد قيل وقد ارسل اليه قال نعم قيل مرحبا به فنعم المجئ جاء ففتح فلما خلصت
فاذا هرون قال هذا هرون فسلم عليه فسلمت عليه فرد ثم قال مرحبا بالاخ الصالح والنبى الصالح
ثم صعد بى حتى اتى السماء السادسة فاستفتح قيل من هذا قال جبريل قيل ومن معك قال محمد قيل
وقد ارسل اليه قال نعم قيل مرحبا به فنعم المجئ جاء فلما خلصت فاذا موسى قال هذا موسى فسلم
عليه فسلمت عليه فرد ثم قال مرحبا بالاخ الصالح والنبى الصالح فلما تجاوزت بكى قيل له ما يبكيك
قال ابكى لان غلاما بعث بعدى يدخل الجنة من امته اكثر ممن يدخلها من امتى ثم صعد بى الى السماء
السابعة فاستفتح جبريل قيل من هذا قال جبريل قيل ومن معك قال محمد قيل وقد بعث اليه قال
نعم قيل مرحبا به فنعم المجئ جاء فلما خلصت فاذا ابراهيم قال هذا ابوك ابراهيم فسلم عليه فسلمت عليه
فرد السلام فقال مرحبا بالابن الصالح والنبى الصالح ثم رفعت الى سدرة المنتهى فاذا نبقها مثل قلال
هجر واذا ورقها مثل آذان الفيلة قال هذه سدرة المنتهى واذا اربعة انهار نهران باطنان ونهران ظاهران
فقلت ما هذان يا جبريل قال اما الباطنان فنهران فى الجنة واما الظاهران فالنيل والفرات ثم رفع
الى البيت المعمور يدخل كل يوم سبعون الف ملك ثم اتيت باناء من خمر واناء من لبن واناء من عسل
فاخذت اللبن فقال هى الفطرة التى انت عليها وامتك ثم فرضت على الصلوة خمسين صلوة كل يوم
وليلة فرجعت فمررت على موسى فقال بما امرت قال امرت بخمسين صلوة كل يوم قال ان امتك
لا تستطيع خمسين صلوة كل يوم وانى والله قد جربت الناس قبلك وعالجت بنى اسرائيل اشد
المعالجة فارجع الى ربك فاسئله التخفيف لامتك فرجعت فوضع عنى عشرا فرجعت الى موسى

فقال مثله فرجعت فوضع عنى عشرا فرجعت الى موسى فقال مثله فرجعت فوضع عنى عشرا فرجعت
الى موسى فقال مثله فرجعت فامرت بعشر صلوات كل يوم فقال مثله فرجعت فامرت بخمس صلوات
كل يوم فرجعت الى موسى فقال بما امرت قلت امرت بخمس صلوات كل يوم قال امتك لا تستطيع
خمس صلوات كل يوم وانى جربت الناس قبلك وعالجت بنى اسرائيل اشد المعالجة فارجع الى ربك
فاسئله التخفيف لامتك قال سئلت حتى استحييت ولكن ارضى واسلم قال فلما جاوزت نادى مناد
امضيت فريضتى وخففت عن عبادى * حاصل معنى بودركه رسول اكرم ونبى محترم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيورمشدركه بركيجه كعبة اللهده حطيم ديدكلرى
موضعده يانم اوسته ياتوب اويورايدم بركيمسه كلدى سينه مى ياردى قلبمى چيقاردى اندن برآلتون
لكن كتورديلر ايچى طلو ايمان ايدى پس اول كيمسه بنم قلبمى يودى دخى ايمان ايله طولدردى
اندنصكره يرينه قيوب بكا قاطردن آلچق حماردن يوكسك برآق براق كتورديلر شويله
ايديكه آديمنى كوزى يتشديكى يره بصار ايدى بنى اكا بندرديلر اندن جبرائيل عليه السلام بنى دنيا
كوكنه آلوب كتدى كوك قپوسن آچديرمق استيجك كيمدر ديديلر جبريلم ديو خبر ويردى
يانكده اولان كيمدر ديديلر محمد مصطفادر ديدى انلر دخى محمد ارسال اولندمى ديديلر جبرائيل نعم
ديدى ملكلر خوش كلدى صفا كلدى ديديلر اندن قپو آچلدى سماء دنيايه واصل اولدم انده حضرت
آدم عليه السلامه راست كلدم جبرائيل ايتدى بو سنك آتاك آدمدر بوكا سلام وير بنده سلام
ويردم سلامم آلدى مرحبا بالابن الصالح والنبى الصالح ديو بيوردى اندن بواسلوب اوزره ايكنجى كوكه
واردق آنده يحيى وعيسى عليهما السلامه راست كلدم جبرائيل بونلر يحيى وعيسادر بونلره سلام
وير ديدى بنده سلام ويردم سلامم آلديلر دخى مرحبا بالاخ الصالح والنبى الصالح ديو مرحبا
ايتديلر اندن اوچنجى كوكه واردق آنده يوسف عليه السلامه راست كلدم كذلك جبرائيل بيلدردى
اكا دخى سلام ويردم سلامم آلدى دخى انلر كبى مرحبا ايلدى اندن دردنجى كوكه واردق آنده
ادريس عليه السلامى كوردم اكا دخى سلام ويردم سلامم الوب دخى مرحبا ايتدى اندن بشنجى
كوكه واردق آنده هارون عليه السلامى كوردم سلام ويردم سلامم آلوب دخى مرحبا ايلدى اندن
التنجى كوكه واردق آنده موسى عليه السلامى كوردم سلام ويردم سلامم آلوب مرحبا ايلدى
اندن يوقارى چقوب كتديكم زمانده حضرت موسى آغلدى نيچون اغلديغندن سؤال ايتديلر
ايتدى انكيچون اغلرمكه براوغلان بندنصكره مبعوث اولدى بنم امتمدن جنته كيرنلردن انك امتندن
كيرن چوقدر اندن يدنجى كوكه واردق آنده ابراهيم عليه السلامى كوردم اكا دخى سلام ويردم
سلامم آلوب مرحبا ايلدى اندن سدرة المنتهايه واردم كوردم ميوه سى بيوك كوپلره بكزر ويپراغى
فيل قولاقلرينه بكزر جبرائيل بو اغاج سدرة المنتهادر ديدى وآنده درت ايرمق كوردم ايكيسى باطن
ايكيسى ظاهر بن ايتدم يا جبرائيل بو ايرمقلر ندر ايتدى اول باطن ايرمقلر جنت ايچنده در واول ظاهر
ايرمقلر نيل وفراتدر دخى حديث شريفده * ثم رفع الى البيت المعمور * لفظ شريفده خفناه انه
ارى له ديمشلردر يعنى بو عباره دن مراد بيت معمور رسول الثقلين صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينه كوسترلكدر ديديلر حاصلى بيت المعمورى بكا كوستر ديلر اكا هر كون يتمش بيك
ملك دخول ايلر اندنصكره بكا بر كاسه خمر وبر كاسه سود وبر كاسه عسل كتورديلر بن سودى
اختيار ايتدم جبريل ايتدى * هى الفطرة التى انت عليها وامتك * يعنى اول سود كه سن انى
اختيار ايدوب آلدك شول فطرتدركه سن وامتك اول فطرت اوزرينه سز ديمكدر وفطرتدن مراد
بو مقامده دين حقك قبولنه استعدادى اولان خلقتدر (نووى رحمة الله عليه فطرتدن مراد اسلام
واستقامتدر معناسى علامت اسلام واستقامتى اختيار ايتدك ديمكدر دخى بيورديكه بونلردنصكره

بكا كیجه سیله هر كونده اللی وقت نماز فرض اولدی بندخی اولمقامدن رجوع ایدوب حضرت
موسایه كلدم نه ایله مأمور اولدك دیو بكا سؤال ایلدی بندخی هر كونده اللی وقت نماز ایله دیدم حضرت
موسی ایتدی سنك امتك اللی وقت نمازه قادر اولمازلر والله بن سندن اول ناسی تجربه ایتدم
و بنی اسرائیل ایله فنی محكم چالشدم آدم اوغلاننك حالی بكا معلومدر همان ربكه رجوع ایله
امتك ایچون تخفیف طلب ایله بندخی رجوع ایتدم حق تبارك وتعالی حضرتلری بندن
اون وقت نمازی باغشلدی ینه موسایه كلدم حضرت موسی بنه اولكی كبی سویلدی ینه رجوع
ایدوب تخفیف دیلدم حق سبحانه وتعالی حضرتلری اوندخی باغشلدی ینه موسایه كلدم
حضرت موسی ینه اولكی سوزی بن مثلی سویلدی ینه رجوع ایتدم حق تبارك وتعالی حضرتلری
اون وقت دخی باغشلدی حاصلی بو اسلوب اوزره اون ركعت نمازه مأمور اولدم ینه حضرت موسایه
كلدم ینه اول سوزی سویلدی و ینه رجوع ایدوب تخفیف استدم تكری تعالی حضرتلری بش وقت
نماز بیوردی هر كون بش وقت قیلمغله مأمور اولدم ینه حضرت موسایه دوندم نه ایله مأمور اولدك دیو
سؤال ایتدكده بش وقت ایله دیدم ایتدی سنك امتك بو كاده قادر اولمازلر بن خلقی تجربه ایتدم سندن
اول بنی اسرائیل اراسنده چوق چالشدم ینه ربكه رجوع ایله امتك ایچون تخفیف طلب ایله اندن
حبیب اكرم حضرتلری بیوردی ربمدن طلب ایده ایده حجاب ایدر اولدم آرتق رجوع ایده مزم
راضی اولوب تسلیم ایتدم دیو جواب ویردی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی
اومحلی كچدیكم زمانده جناب فیاض مطلق حضرتلرندن ندا كلدیكه فریضه می امضا ایتدم
وقوللرمدن تخفیف ایتدم دیو حاصلی تخفیف اولنه جق اولندی ومقرر اوله جق اولدی همان
شمدنكرو بش وقت نمازه مداومت ایدك دیمك اولور سیاق مذكور اوزره حدیث شریفك محصل
مضمونی بودركه بیان اولندی اما بر روایتده دخی * ففرج صدری ثم غسله بماء زمزم ثم جاء بطست
من ذهب ممتلئ حكمة وایمانا فافرغه فی صدری ثم اطبقه * لفظیله وارد اولمشدر معناسی بر كیسه كلدی
دخی سینه می شق ایلدی اندنصكره آب زمزم ایله یودی صكره حكمت وایمانله طلو بر آلتون لكن
كتوردی اندن سینه مك ایچنه دوكدی دخی یاره سن بتوردی دیمكدر اول كلان كیسه جبرائیل
علیه السلام ایدی دیدیلر حدیث اسرا برقاچ عباره ایله دخی وارد اولمشدر (زهری روایتنده
انسدن وابی ذردن * فرج سقف بیتی وانا بمكة * لفظیله وارد اولمشدر (واقدی روایتنده * انه
اسری به من شعب ابی طالب * دیو ذكر اولنمشدر (طبرانی روایتنده ام هانی حدیثنده * انه بات
فی بیتها قالت ففقدته من اللیل فقال ان جبریل اتانی * دیو وارد اولمشدر اولكی روایت اوزره
اوك سقفی یاریلوب اورادن كیدلمك فهم اولنور ایكنجی نقل اوزره شعب ابی طالب دیدكاری
موضعدن كیدلمك آكلنور اوچنجی قول اوزره ام هانی او یندن كیدلمك كورینور پس بونلر
نیجه اولمق كرك دینلور ایسه فتح الباری صاحبی ابن حجر رحمة الله علیه اقوال مذكوره ماینن
جمع وتوفیق ایدوب بیورمشدر كه خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ام هانی
اونده یاتمش ایدی انك اوی شعب ابی طالب یاننده در اندن اول كیجه سقف بیت یارلدی اورادن
ملك نزول ایدوب فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی اودن آلوب چیقاردی
مسجد حرامه ایلتدی اوراده یانی اوزره ینه یاتور ایدی هنوز فخر كائنات صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری خواب آلود ایدی مسجد حرامدن دخی الوب چیقاردی براقه بندیردی
دیمكدر واقعا بویله اولیجق اشكال قالماز ابن حجر ایتدی ابن اسحق روایتنده حسندن
مروی اولان حدیث مرسلده * اتاه فاخرجه الی المسجد فاركبه البراق * لفظیله وارد
اولمشدر بودخی ذكر اولنان جمعی مؤید اولوردیدی وملك اوك قپوسندن كلیوب سقف

یاریلوب كلدیكنك وجهنده بعض علما ایتدیلر ملك آسماندن نیجه ایندی ایسه اصلا یولندن
صاپمیوب طوغری كلمك ایدی بوندن دخی غرض تعجیل ومفاجأیه تنبیه ایدی ورسول الله حضرتلرینی
طلب موسی علیه السلام اسلوبی اوزره میعاد ایله دكلدیكنی اشعار ایدی بو جمله فخر عالم
حضرتلرینك تكریمنه راجع ایدی دیدیلر احتمالدركه سقف یارلمق مبارك سینه سی شق اولنمغه
تمهید وتوطئه اوله یعنی سقف یاریلوب اصلا ضرر وزیان واقع اولمدیغی ینه بتشوب بریره كلدیكنی
مشاهده ایدیجك مبارك صدر شریفی شق اولندقده قلبی غسل اولنوب یرینه اعاده قیلنوب
یاره سی بتنجه خاطره چكمیه آنی دخی سقفه قیاس ایدوب ینه بته جكنی واصلا اثری قالمیه جغنی
فهم ایلیه دیمك اولور اول كیجه شق اولندیغنك وجهی اول عروج ایده جكی معارج مقدسه
استعداد حاصل ایدوب پاك مطهر كتمك ایدی موسی علیه السلامه بو حالت واقع اولمامغین
رؤیت میسر اولمدی ابتداء نبوتده دخی شق اولنمش ایدی انك حكمتی بو ایدیكه وحی اولنان شیئی
اكمل طهارت اوزره قلب قوی ایله تلقی ایلیه بو شق خصوصلرنده واجب اولان بودركه ظاهری
اوزره قبول وتسلیم اولنه غیری معنایه تعرض اولنمیه كه ظاهرندن خوب معنا متصوردكلدر حق
تعالی حضرتلرینه مشكل نسنه یوقدر بر كره دخی عالم طفولیتده شق اولنمش ایدی حق
وصدق بودركه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اوچ كره مبارك
سینه سی شق اولنوب درونی تطهیر اولنمشدر الله اعلم (دخی آلتون لكن استعمالی شرع
شریفده مكروه ایكن اول خصوصده استعمال اولندیغنك وجهی ندر دیو سؤال اولنور ایسه
عارف ابی جمره رحمة الله علیه جواب ویروب بیورمشدركه آلتون استعمالی دار دنیاده
مكروهدر اما دار آخرتده مؤمنلره مخصوصدر نتكیم * هو لهم فی الدنیا وهو لنا فی الآخرة *
بیورلمشدر یعنی آلتون دنیاده كافرلره آخرتده بزه مخصوصدر دیمك اولور بویله اولیجق
اول كیجه ده واقع اولان معامله آخرته ملحقدر دیمكی اشعار ایتدی اندنصكره بر جواب دخی
ویروب استعمال فخر انبیا صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن واقع اولمدی بلكه ملكلر استعمال
ایتدیلر انلرك الندم ایدی آلتون لكن كتوردكاری انك ترفیع مقامنه دلیلدر دیدی ابن حجر
رحمة الله تعالی علیه فتح الباریده آلتون استعمالی حرام قیلنمق مدینه ده واقع اولدی
دیو جزم ایتمشدر بو تقدیرجه خود اصلا سؤال وارد اولماز زیرا معراج مكه ده ایكن واقع
اولمشدر بو خصوصده بعض مناسبتله ذكر ایدوب بیورمشلردركه آلتون لكن اوانیٔ
جنتدندر آتش وخاك انی اكل ایتمزلر دخی پاص طوتمز واثقل جواهردر قلب شریف محمد صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی اوانیٔ جنتدندر شول جهتدنكه مخزن سر الهیدر
آتش وخاكدن ضرر بولمق احتمالی یوقدر آتش كورمدیكی ظاهردر خاكدن ضرر
بولمدیغی بودركه * ان الله حرم علی الارض ان تأكل اجساد الانبیاء * بیورمشدر تحقیقا
حق سبحانه وتعالی حضرتلری اجساد انبیایی اكل ایتمكی ارضه حرام ایتمشدر دیمكدر
انلرك جسم شریفلری خاكدن خلل پذیر اولماز و پاصلنمز نمودار آیینهٔ جهان نما شوائب
ریب ریادن پاك مجلادر وسكینت قلوبدن آلتون كبی كران وكرانمایه در علیه الصلاة
والسلام وعلی آله واصحابه الكرام العظام (دخی ایمان وحكمت لكن ایچنده اولمغك معناسی ندر
دینلور ایسه جواب بودركه لكن ایچنده بر نور وار ایدیكه كمال ایمان وحكمت انكله حاصل
اولور ایدی پس اكا ایمان وحكمت بیورلدیغی مجاز طریقیله ایدی بو احتمال دخی واردركه
حقیقتی اوزره اوله تجسید معانی جائزدر نتكیم سورة البقره قیامتده سایبان كبی كلسه
كركدر دخی موت برقوچ صورتنده كلسه كركدر اعمال دخی متجسم اولوب میزانه قونسه كركدر

(قاضی بیضاوی رحمة الله علیه ایدر احتمالدرکه تمثیل باندن اوله زیرا تمثیل معانی چوق واقع اولور تکیم جنت ونار سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریچون تمثیل اولنوب عرض حایطده کوسترلمشدر دیدی وتمثیلدن مراد شبئه برمثال وضع ایدوب کوسترمکدر حاصل مثال حکمت وایمان اول صورتده کوسترلدی دیمك اولور (اکرسؤال اولنوب مقصود سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك درونن تطهیر ایدوب حکمت وایمان ایله طولدرمق ایسه مبارك سینه سین شق ایتمك نه لازم ایدی حق تعالی حضرتلری شق ایتدین دخی قادر ایدیکه دیلدیکی کبی ایلیه بونك حکمتی ندر دینلور ایسه (عارف بن ابی جمره قدس سره بیوردرکه وقتاکه حق جل وعلا حضرتلری حبیب اکرمنه کثرة ایمان وحکمت وقوت تصدیق ارزانی بیوردی اول زمانده مبارك سینه سین وقلب شریفن شق ایتمکله انی دخی اعطا ایتدیکه کندی حضرتنه کمال اعتماد ایله مهلکاتدن خوف ایتمزاوله عنایت الهیه یه قرین اولیجق مهلکات عادیه ضرر ایتمدیکن کندی نفسنده مشاهده قیله انکیچون ایدیکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اشجع ناس ایدی غزالرنده ایلره خوف وخشیت کلوب طاغلدقلری زمانده کندیسی قاطرین ایلرو ایلرو سورر ایدی بعض صحابهٔ کرام یارسول الله نیلرسین دیو طوترلر ایدی کندو یه اصلا تغیر حال کلمز ایدی ومعراج کیجه سی مقام جبریله واردقلری زمانده جبرائیل علیه السلام بن بوندن اوته کیده مزم دیدکده سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری تردد ایتمیوب کندوبی نور ایچنه صالدی دخی بریره التفات ایتمیوب کندی مقام اعلایه وصول بولدی حق جل وعلا حضرتلری قرآن عظیمده (مازاغ البصر وماطغی) بیوردیغی اولدر یعنی فخر عالم حضرتلرینك کوردیکی شیدن بصری میل ایتمدی وانی تجاوز ایتمدی بلکه اثبات صحیح ایتدی دیمکدر دیدیلر وقلب شریفی ماء زمزم ایله غسل اولندیغنك وجهی ماء زمزم قلبی تقویت وتسکین ایلر رؤیت ملکوته قوت حاصل ایتمك ایچون ایدی دیدیلر (شیخ الاسلام بلقینی بورادن استدلال ایتمشدرکه ماء زمزم ماء کوثردن افضل اوله زیرا خواجهٔ عالم حضرتلرینك قلب شریفن غسل ایتمکه افضل قنغیسی ایسه انی کتورمشلردر دیدی (و براق خصوصنده که بر روایتده مذکور بر روایتده غیر مذکوردر همان جبرائیل الیمه یاپشدی بنی سمایه عروج ایتدردی دیو بیورلمشدر بونده دخی مراد براق ایله عروجدر دیمشلردر اکرچه کیم بشر هواده یورومك خصوصا براق ایله یورومك خلاف عادت نسنه‌در ولکن یرده یورودن تکری تعالی حضرتلری قدرت تامه سیله هواده دخی یورودر انك قدرتی عادته مربوط دکلدر خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اشقیا قیامت کوننده یوزلری اوزره یوروسه‌لر کرکدر دیو بیوردقده یاحبیب الله یوز اوستنه یورومك نیجه قابلدر دیو سؤال ایتدیلر بیوردی دنیاده ایاقلری اوزره یورودن کیمسه قیامتده یوزلری اوزره یورتمکه قادر دیدی و براق لفظنك اشتقاقنده بعضیلر بریقندر دیدیلرکه لمعان ایتمکدر بعضیلر دخی برقندر سرعت سیرندن اوتوری دینلدی دیدیلر بعضیلر دخی ایکی لونی وار ایدی انکیچون براق دینلمش ایدی ورقادن مأخوذدر ورقاء شول قیونه دیرلرکه آق یوکی اوله اراسنده بر بر سیاه اوله دیدیلر و بعض روایتده مذکور براق طاغه چیقدیغی زمان قیچ ایاقلری اوزانور ایدی اشاغی ایندکده اوك ایاقلری اوزانور ایدی دیمشلردر (ولیلهٔ اسراده کوردیکی اموردن بعضی بونلردرکه (امام بیهقی دلائلنده ایدر اول کیجه‌که جبرائیل علیه السلام فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی آلوب کندی اولا بر نخلستان موضعه اوغرادیلر جبرائیل ایتدی یارسول الله بوراده ایننماز قیل دیدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اینوب نماز قیلدی جبرائیل ایتدی یثرب ولایتنده قیلدك دیدی اندن براق

طبراقلو یره کلدیلر بنه جبرائیل اشارت ایتدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اینوب نماز قیلدی جبرائیل ایتدی مدینده یعنی حضرت شعیبك قریه سنده قیلدك اندن بر موضعه اوغرادیلر کذلك انده دخی قیلدردی اندن ایتدی عیسی علیه السلام طوغدیغی یرده قیلدك بر روایتده یول اوزرنده حضرت ابراهیم وموسی وعیسی علیهم السلامه راست کلدی سلام و یردیلر سلاملرین آلدی و بر روایتده حضرت موسانك قبری یاننه اوغرادی موسی علیه السلام قبری ایچنده نماز قیلور ایدی انس ایدر برسوز سویلدی اندن* اشهد انك رسول الله *دیدی امام طبرانی رحمة الله علیه نقلنده ابوهریره رضی الله عنهدن مرویدرکه برقومه راست کلدی طورمیوب اکرلر بیچرلر هر بارکه بیچسه‌لر ینه بتر ایدی جبرائیله بونلر کیملردر دیو سؤال ایتدی جبرائیل علیه السلام ایتدی بونلر مجاهدلردرکه حسنه‌لری یدی یوزه دك مضاعف اولور وفی سبیل الله نه خرج ایدرلر ایسه حق تعالی حضرتلری ینه یرینه کتورر ایدی اندنصکره برطائفه یه اوغرادیکه طورمیوب طاشلر ایله باشلرین یارارلر ینه بترکما کان اولور بوحال اوزره اوقات کچوررلر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری جبرائیله بونلر کیملردر دیو سؤال ایتدی جبرائیل علیه السلام بونلر شول کیمسه‌لردرکه فرائض قیلمقدن باشلری آغرلنوردیدی یعنی تکاسل ایدوب صلوات مفروضه یی قیلمزلر بی نمازلردر دیدی اندن برقومه اوزرینه دخی اوغرادیلرکه برر پاره ستر اوکلرنده وار برر پاره ستر آردلرنده وارکیر وقلان یرلری عریان حیوانلر کبی کزوب یوررلر ضریع وزقوم ورضف جهنم اکل ایدرلر یعنی برقوری دیکن و برآجی زهر کبی اغاج یمشی وقزمش جهنم طاشلری یرلر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری جبرائیله بونلر کیملردر دیو سؤال بیوردی جبرائیل علیه السلام ایتدی یارسول الله بونلر مالللرینك زکاتن ویرمیانلردر اندن برطائفه نك دخی اوزرینه اوغرادیلرکه اوکلرنده برر پاره مردار چك ات وار و برمقدار قابلر ایچنده بشمش ات وار اول بشمش اتدن یمزلر اول مردار چك اتدن یرلر خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری جبرائیله یا بونلر نه طائفه‌در دیو سؤال ایدیجك جبرائیل علیه السلام ایتدی یارسول الله بونلرك ارککاری شول کیمسه‌لردرکه حلال خاتونلرین قورلر دخی فاحشه عورتلر تصرف ایدرلر ودیشیلری شول عورتلردرکه حلال ارلرین قورلر دخی حرام ارلر ایله زنا ایدرلر والحاصل بونلر زنا ایدیجیلردر اندن بر کیمسه نك اوستنه اوغرادیلرکه برقوجق اودون جمع ایتمش قالدیروب طواره یوکلتمك استر قالدیره مز چالشوب بلاچکر فخر کائنات حضرتلری یابو کیمدر دیدی جبرائیل ایتدی بوسنك امتکدن شول کیمسه‌درکه اوزرنده خلقك امانتلری اولور دخی انلری صاحبلرینه تسلیم ایده مز امابو خصوصده تسلیم ایده مدیکی کندی جانبندن نوع تکاسل وتقصیر ایله اولمق کرکدرکه معذب اوله یوخسه مجرد تسلیم ایده مامکله عذابه مستحق اولماز اندن برقومك دخی اوستنه اوغرادیلرکه تیموردن مقراضلر ایله طورمیوب طوداقلری ودللری طوغرانور هر بارکه طوغره‌یه‌لر ینه بترکما کان اولور فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری یاجبرائیل بونلر کیملردر دیدی جبرائیل علیه السلام ایتدی بونلر فتنه خطیبلریدر یعنی شول خلق ایچنده لسانلر یله فتنه وفساد ایلیان طائفه‌درکه بونلرك عذابی بوطریقله‌در دیدی اندن بریره کلدیلرکه بردلوکدن برنور چیقار ینه دونوب یرینه کیرمك استر کیره مز فخر کائنات حضرتلری یا بوندر دیو سؤال ایتدی جبرائیل ایتدی بو شول کیمسه‌درکه برکلمهٔ عظیمه سویلر یعنی حفظی لازم اولان بیوك سوزی صقلمز سویلر دخی صکره نادم اولور سوزی دوندرمك استر اما دوندیره مز اندن کندیلر بر وادی یه کلدیلر انده برکوزل بارد هوا بولدیلر ومسك رایحه سی بولدیلر و برصوت اشتدیلر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری یاجبرائیل

بوندر دیو سؤال بیوردی جبرائیل علیه السلام یارسول الله بو جنت آواز یدر که حق سبحانه وتعالی
حضرتلرینه یارب بکا وعده ایتدیککی اعطا ایله بنده اسباب عیش وعشرت وتنعم چوغالدی دیر
حق سبحانه وتعالی جانبندن دخی ندا کلور که سکا جمله مؤمنین ومؤمنات ومسلمین ومسلماتی
و یردم شول کیمسه لرکه بکا ورسوللریمه ایمان کتوردیلر عمل صالح اشلدیلر وشرکدن حذر
ایتدیلر بکا امثال اتخاذ ایتمدیلر وشول کیمسه لرکه بندن خشیت اوزره اولدیلر انلره خوف یوقدر
انلر امن وسلامت اوزره در برکیمسه که بندن سؤال ایلر بن اکا اعطا ایدرم و برکیمسه که بکا
اقراض ایدر یعنی بولومه صدقه و یرر بن اکا مکافات واجر وعوضلر ایدرم برکیمسه که بکا
توکل ایده بن اکا کفایت ایلرم (انی انا الله لا اله الا انا لا اخلف المیعاد قد افلح المؤمنون وتبارك
الله احسن الخالقین)دیو بیورر جنت دخی تحقیق راضی اولدم یارب دیردیدی اندن بروادی یه
کلورلر برصوت منکر اشیدرلر و بر چرکین رائحه بولورلر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری سؤال ایدوب جبرائیل ایدر یارسول الله بوصوت جهنم آواز یدر ایدر که یارب بکا
وعده قیلدیغکی اعطا ایله بنده اسباب عقاب وعذاب قنی چوغالدی دیر حق سبحانه وتعالی
حضرتلرندن ندا کلور که یاجهنم سکا مشرکلری و مشرکه لری وکافر وکافره لری
وجبارلری که روز حسابه ایمان کتورمزلر انلری سکا و یردم دیو بیورر اول دخی یارب راضی اولدم دیر
دیدی اورادن کیدوب بیت المقدسه یتشدیلر (ابوسعید روایتنده وارد اولمشدر که برقوم اوزره
دخی اوغرادیلر که قارنلری اولر کبی یومش اباق اوستنه قالقدقجه دوشرلر فخر عالم حضرتلری
بونلر کیملردر دیدی جبرائیل ایتدی بونلر ربوا ییانلردر دیدی اندن برقومه دخی اوغرادیلر
طوداقلری دوه طوداقلرینه بکزر طورمیوب آتش پاره لرین یودارلر ینه اشاغیلرندن چیقار
ایتدی بونلر کیملردر جبرائیل ایتدی بونلر یتیم مالن ییانلردر اندن برقومه دخی راست
کلدیلر یانلرندن برر پاره ات کسرلر دخی ینه کندیلره یدررلر ایتدی بونلر کیملردر جبرائیل ایتدی
بونلر غمازلردر ومسلمانلرك عرضین ییقانلردر بو دخی حدیث شریفده مذکوردر که فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی کچوب کیدرکن صاغ یانمدن برکیمسه چاغردی
جواب و یرمدم صول یانمدن دخی بربسی چاغردی جواب و یرمدم اندن قوللرین صغامش
برعورت کلدی اوزرنده تکری تعالی خلق ایتدیکی زینتدن هب موجود ایدی یا محمد بکا نظر ایله
سکا برسؤال ایده یم دیدی التفات ایتمدم دیدی جبرائیل ایتدی اول چاغران داعی الیهود ایدی
اکر جواب و یریدك امتك یهود اولورلر ایدی صکره چاغران داعی النصاری ایدی اکر جواب
و یرمش اولایدك امتك نصاری اولورلر ایدی واول کوروب التفات ایتمدیککك عورت دنیادر دیدی
والحاصل اول کیجه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه هرشیدن برمثال کوستردیلر
تا که امتنه خبر و یره (بزار وحاکم روایتلرنده ابوهریره رضی الله عنهدن مرویدر که اول کیجه
ملکلر ایله نماز قیلدی وارواح انبیایی اورایه احضار ایتدیلر اندن حق تعالی حضرتلرینه ثنا قیلدیلر
دیمشدر عباره سی بودر* انه صلی بیت المقدس مع الملائکة وانه اتی هناك بارواح الانبیاء فاثنوا
علی الله* بوندن فهم اولنان بودر که نمازی انجق ملائکه ایله قیلمش اوله و بو دخی ذکر
اولنمشدر که حضرت ابراهیم علیه السلام انبیایه * لقد فضلکم محمد * دیو بیورر ایدی یعنی
محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سزدن زیاده اولدی فضیلتی آرتدی دیمکدر
(اما عبدالرحمن بن هشام روایتنده * ثم بعث آدم فمن دونه فامهم تلك اللیلة * وارد اولمشدر
معناسی اول کیجه آدم پیغمبر علیه السلام واندن اشاغی اولان انبیا هب کوندرلدی اندن حبیب
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلره اول کیجه امام اولدی دیمك اولور بو روایتده

نمازی انبیاء علیهم السلام ایله قیلدیغی صریحدر واولزمانده که فخر انبیا صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینه برقدح سود و برقدح خمر کتورلدی سودی اختیار ایتدی خمری المدی باوجود که
اولزمانده خمر حرام اولمامش ایدی صکره مدینه ده حرام اولدی سببی نه ایدیکه ایکیسی ده مباح
ایکن سودی آکه خمری المیه دیدیلر وجهی بو ایدیکه عن قریب حرام اوله جغن بیلور ایدی اکا
اشارت ایتدی وصاقندی پرهیز ایتدی دیمشلردر اکرچه اول کتوردکلری خمر خمر جنت ایدی
ولکن صورة خمر دنیایه بکزدیکیچون اجتناب ایتدی بویله ایلمك پرهیزده ابلغدر دیدیلر
(احمد القسطلانی رحمة الله علیه ایدر بوندن مستفاد اولور که برکیمسه نارصوینی یا برغیری
شربتی السه قدحه قویسه اهل شهوت اسلوبی اوزره شراب ایچرشکلنده ایچسه اکرچه
حد اورلمز اما قتی قبیح ایش اشلمش اولوردیدی وفقراء یمن وغیری مکهٔ مشرفه ده وسائر یرلرده
قشر البن صوین الوب ایچرلر واکا قهوه دیرلر قهوه خود شراب اسملرندندر حاصلی بونده ده
نظر واردر دیو بیوردی مرادی بو اسمله تسمیه ایدوب شراب اسلوبنده در قدحله ایچلسه حرام
اولور دیمکدر یوخسه اول مبارکده حرمتی موجب سکر وکیفیت یوقدر بیوسنیله فی الجمله قوام
بدنه باعث اولمغین بعض مزاجلر استعمال ایدوب نفعن مشاهده ایدرلر طائفهٔ عرب قتی مبتلالردر
اکثر احتمال شیخ مذکور کندیلر دخی تناول بیورمقدر (و بزار رحمة الله علیه نقلنده بریده
رضی الله عنه بیورمشدر که اسرا کیجه سی جبرائیل علیه السلام بیت المقدسه کلدکده انده
اولان صخره یی بارماغیله دلدی دخی براقی اورایه بغلادی دیمشدر (وترمذی روایتنده بونك مثلی
وارد اولمشدر حالا مسلمانلر قدس شریفده اول طاشی زیارت ایدرلر (ابوسعید رضی الله عنه
روایتنده بویله در که بیت المقدسه کلوب براقی صخره یه بغلادیلر دخی مسجده کیردیلر ملائکه ایله
نماز قیلدیلر تمام ایتدکدنصکره جبرائیله سؤال ایدوب یا جبرائیل بوسنکله کلان کیمدر دیدیلر
محمد رسول الله در دیدی اکا نبوت کلدیمی دیدیلر نعم دیدی اندن فخر عالم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینه قرشو کلوب تحیت اکرام ایتدیلر ومدح وثنالر ایلدیلر اندنصکره ارواح انبیایه
بولشدیلر وانلر تکری تعالی حضرتلرینه ثنالر ایتدیلر ابراهیم خلیل صلوات الله علیه ایتدی
* الحمد لله الذی اتخذنی خلیلا واعطانی ملکا عظیما وجعلنی امة قانتا یؤتم بی وانقذنی من النار
وجعلها علی بردا وسلاما * دیدی یعنی حمد اول تکری تعالی حضرتلرینه که بنی دوست ایتدی
و بکا ملك عظیم و یردی و بنی امت قانت ایلدی یعنی مطیع قائم بامر الله ایتدی و یالکز ابراهیمه
امت دینلدیکی شول فضائل وکمالاتی جامع اولدیغیچون ایدیکه اشخاص کثیره دن غیریده
بولنمق یوق ایدی کانه ابراهیم بشقه جه برامت ایدی یاخود امام معناسنه اولا حاصلی ایتدی حق تعالی
حضرتلری بنی ناسه امام ایدوب (انی جاعلك للناس اماما) حسبنجه خلقه مقتدا قیلدی توحید
وطاعت اهلی بکا اویارلر و بنی نار نمروددن خلاص ایدوب آنی بکا برد وسلام ایتدی دیدی
اندن حضرت موسی علیه السلام ایتدی * الحمد لله الذی کلمنی تکلیما واصطفانی وانزل علی التوریة
وجعل هلاك فرعون ونجاة بنی اسرائیل علی یدی وجعل من امتی یهدون بالحق و به
یعدلون)دیدی یعنی حمد اول حق تبارك وتعالی حضرتلرینه که بنی کلامیله مشرف ایدوب
خلق ایچندن بنی کزیده قیلدی و بکا توراتی انزال ایتدی وفرعونك هلاکن و بنی اسرائیلك
نجاتن بنم المده قیلدی و بنم امتمدن حقله دلالت وعدالت ایلر برقوم خلق ایتدی دیمك اولور
اندن حضرت داود علیه السلام ثنایه باشلیوب * الحمد لله الذی جعل لی ملکا عظیما وعلمنی
الزبور والان لی الحدید وسخر لی الجبال یسبحن معی والطیر واتانی الحکمة وفصل الخطاب*
دیدی یعنی حمد اول حق تعالی حضرتلرینه که بکا ملك عظیم ارزانی قیلدی وزبوری تعلیم ایتدی

و بكا يموری يومشاندی وطاغلری مسخر ايلدی بنمله تسبيح ايدرلر وطيری مسخر قيلدی وحكمت
وفصل الخطاب و يردی ديمكدر وفصل الخطاب شول كلامه ديرز كه حقله باطل بيننی فرق ايليه اندن
حضرت سليمان عليه السلام ثنايه بشلايوب ايتدی * الحمد لله الذی سخرلی الرياح وسخرلی الشياطين
يعملون ماشئت من محاريب وتماثيل وعلمنی منطق الطير وآتانی من كل شیٔ فضلا وسخرلی جنود
الشياطين والانس والطير وآتانی ملكا لاينبغی لاحد من بعدی وجعل ملكی ملكا طيبا ليس
فيه حساب * يعنی حمد اول حق سبحانه وتعالی حضرتلرينه كه بكا يللری مسخر ايتدی
وديولری مسخر ايلدی نه استر ايسم محاريب وتماثيلدن اشلرلر و بكا قوشلرك ديلنی تعليم
ايتدی وهر نسنه دن فضل ويردی وشياطين وانس وطير عساكرين بكا مسخر قيلدی
و برملك وسلطنت و يردی كه بندنصكره بر كيمسه يه دخی لايق اولماز و بنم سلطنتمی برسلطنت
طيبه قيلديكه انده حساب يوقدر ديمك اولور اندن حضرت عيسی عليه السلام ثنايه
بشلايوب ايتدی * الحمد لله الذی جعلنی كلمته وجعلنی مثل آدم خلقه من تراب ثم قال له كن فيكون
وعلمنی الكتاب والحكمة والتورية وجعلنی اخلق من الطين كهيئة الطير فانفخ فيه فيكون طيرا
باذن الله وجعلنی ابریٔ الاكمه والابرص واحيی الموتی باذن الله ورفعنی وطهرنی واعاذنی وامی
من الشيطان الرجيم فلم يكن للشيطان علينا سبيل) يعنی حمد اول باری تعالی جل ذكره
حضرتلرينه كه بنی كنديننك كلمه سی قيلدی ديدی وكلمه نه ايديكی معلومدر (اما حضرت عيسايه
كلمة الله دينلديكنده برقاچ وجه بيورمشلردر بری بودر كه اتاسز همان حق تعالی حضرتلرينك
كلمه سيله يعنی كن امر شريفيله وجوده كلديكيچون كلمه دينلدی ديديلر ياخود دين ده كلاميله
انتفاع اولنديغی كبی كندوسيله دخی انتفاع اولنديغيچون سيف الله واسد الله ديدكلری اسلوب
اوزره كلمة الله دينلدی ديديلر ياخود زماندن اول تكلم ايتديكيچون دينلدی ديديلر والله اعلم
اندن حق تعالی حضرتلرينك كندوبی تشريف ايتديكی فضائل وكراماتدن اتاسز خلق ايتمه
حضرت آدم عليه السلامه مماثل قيلديغن وكتب آسمانی وحكمت تعليم ايتديكن و بالچقدن
قوش صورتن دوزوب كندينك نفخيله الله تعالی حضرتلرينك روح ويرديكن وكوزسزلری
وبرص علتنه مبتلا ولنلری خلاص ايتديكن واحياء موتی قيلديغن وتكری تعالی كندوبی تطهير
ايتديكن ومقام اعلايه رفع ايتديكن وكنديسن واناسن شر شيطاندن حفظ وحمايه
ايدوب شيطان انلره يول بولمديغن ذكر ايدوب بنی بومكارم والطافله تكريم ايدن تكری تعالی
حضرتلرينه حمد اولسون ديدی اندن فخر انبيا ومرسلين صلوات الله عليهم اجمعين حضرتلری
ايتدی هر بريكز ربنه ثنا ايتدی بندخی ثنا ايدرم * الحمد لله الذی ارسلنی رحمة للعالمين وكافة
للناس بشيرا ونذيرا وانزل علی القرآن فيه تبيان كل شیٔ وجعل امتی امة وسطا وجعل امتی هم
الاولون والآخرون وشرح لی صدری ووضع عنی وزری ورفع لی ذكری وجعلنی فاتحا وخاتما *
ديو بيوردی يعنی حمد اول باری تعالی عزشانه حضرتلرينه كه بنی عالمره رحمت ارسال ايدوب
مجموع آدم اوغلنلرينه بشير ونذير كوندردی و بكا قرآن عظيم وكتاب كريم ايندرديكه هر شيئك
بيانی انده موجوددر وامتمی امت وسط قيلدی يعنی عادللر ايلدی واولون وآخرون انلری
قيلدی وصدرمی شرح ايتدی يعنی واسع ايدوب مناجات حق ودعوت خلقه متحمل ايتدی
وحمل ثقيلی اوزرمدن ايندردی مشكلاتم آسان قيلدی ونبوتله وغيری ايله ذكرمی رفيع ايلدی
وبنی فاتح وخاتم قيلدی يعنی خلقتده جمله دن اول وصورتده سائر انبيادن مؤخر كتوردی ديمك
اولور (ابن ابی حاتم تفسيرنده انس بن مالك رضی الله عنهدن مرويدر كه فخر كائنات صلی الله
تعالی عليه وسلم حضرتلری معراجدن بنه بيت المقدسه اينوب ارواح انبيا ايله تكرار نماز

قيلدی امامت ايتدی دينلمشدر (اما قاضی عياض اظهر بودر كه انلر ايله قيلديغی قبل العروج
ايدی ديمشدر (لكن ابن كثير رحمة الله عليه قبله و بعده قيلمش ايدی حديثده بوكا دلالت
ايدر بر واردر ومانع يوقدر ديمشدر و بو نماز فريضه می ايدی نافله می ايدی ديو اختلاف ايتديلر
وفريضه اولديغی تقديرجه قنغی نماز ايدی بعضيلر صلاة صبح ايدی ديديلر اقرب اولان
بودر اما صلاة عشا اولمق دخی احتمالدر ديديلر اما عشا اولمق قبل العروج قيلمش ايدی ديانلر
قولنه كوره ميسردر بعد العروج قيلدی ديانلره كوره صلاة صبح اولمق كرك ديديلر زيرا
خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينی او يخودن قالديروب آلوب كيتمشلر
ايدی وقبل العروج فريضه قيلمق نيجه راست كلور صلاة خود معراجده فرض اولندی
ديمك خاطره كلور ايسه معلوم اوله كه اولدن وحيله صباح و ينسو نمازلری فرض اولنمش
ايدی معراجده بش وقت اولمق بيورلدی بعض كيمسه لر ارواح انبيايه امامتی افلاكده ايتمش
ايدی ديديلر ابن كثير رحمة الله تعالی عليه بوسوزی بكنمز (روايتلر تظاهر ايتديكی بودر كه
بيت المقدسده واقع اولمشدر وظاهر بودر كه معراجدن دوندكدنصكره ايدی زيرا افلاكده بعض
انبيايه بولشدقده بو كيمدر ديو جبرائيل عليه السلامه بر بر سؤال ايدر ايدی اول كوريشی بوقاريده
واقع اولدی ابن كثير ايدر مناسب بودر كه بعد الرجوع اوله زيرا اولدن اول جناب عالی يه
عروج مطلوب ايدی كندو يه وامتنه نه بيوريلور ونه فرض اولنور بيلمك مراد ايدی وقتاكيم
مرادی حاصل اولدی بيت المقدسه اينوب انبيا قرنداشلريله اجتماع ايتديلر وانلره امامت ايتمكله
جمله دن شرف وتقدمی اوراده ظهوره كلدی ديمشدر (ابن اسحق روايتنده بيت المقدسه كلوب
ايده جكلرين ايتدكدنصكره برنردبان كتوروب قوديلر شويله كوزل نسنه ايدی اندن خوب
نسنه هر كز كورمدم ديو بيورمشدر وكعب روايتنده ايكی نردبان ايدی بری آلتون بری كمش ايدی
برندن جبرائيل عليه السلام برندن كنديلر عروج ايتدی ديمشلردر (امام بيهقی روايتنده ابی سعيد
رضی الله عنه فخر كائنات حضرتلرندن روايت ايتديكی بودر كه شول ارواح بنی آدم افلاكه
چيقديغی نردبانی بكا كتورديلر هر كز خلايق او نردباندن كوزل نسنه كورمامشلردر انسان
اولديكی زمانده كوزلرين كوكه ديكديكی اول نردبانك عجايبنه نظر ايتديكيدر وآنك حسنندن
متعجب اولديغيدر ديو بيورمشلردر (وحديث شريفده جبرائيل كوكلر قپوسنه واروب ملكلر
كيمدر ديو سؤال ايتدكلرنده جبرائيلدر ديو خبر و يررايدی بنم ديمز ايدی زيرا بن ديمك عظمتی
مشعردر كلام سائرده مذكوردر كه اولا بن ديان ابليس ايدی لاجرم شقی اولدی وياالكز بن ديمك
مبهمدر بيانه محتاجدر برسبب دخی بو ايديكه بن ديمدی ينه بيهقی نقلنده ابواب سمادن بر بابه
وارديكه اكا باب الحفظه ديرلر وانك برملك موكلی واردر كه آدی اسماعيلدر تحت يدنده ايكی يك
ملك واردر ديو بيورمشلردر وحديث شريفده ملكلر جبرائيله فخر عالم حضرتلری ارسال
اولندیمی ديو سؤال ايتدكلری سمايه دعوت ايچون ارسال اولندیمی ديمك ايدی يوخسه اصل نبوت
ايچون ارسال اولنديغی عالم افلاكده مشهور اولمش ايدی بعضيلر ايتدی ملكلر بوسوزی سويلمكدن
مراد حق تعالی حضرتلری رسولنك ملكلر قتنده معروف ايديكن كندويه اشتدرمك ايدی
ديدی زيرا ملائكه محمده ارسال اولندیمی ديو سؤال ايتديلر بوندن معلوم اولور كه انلر فخر كائنات
حضرتلرينی واكا جبرائيل وارە جغنی بيلورلر ايمش همان سؤال وقوعه كلديكندن ايمش
انكيچون ايديكه جبرائيل عليه السلام نعم ديديكی كبی ملائكه * مرحبا به ولنعم المجیٔ جاء * ديديلر
بوسوزلری دليلدركه جناب عزتده جلالت شان ورفعت مكانی وتحقيق رسالتنی بيلمشلر
ايدی وعادت عرب اوزره بو كلام كمال اجلال واكرامی مشعردر حسن خطابده بوندن اعلی بر مرتبه

يوقدر واحتمالدر كه بو يله ديدكلرى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك قدوم
شريفلرينك بركاتى عالم افلاكه سبقت ايلديكن مشاهده قيلوب ديمشلر اوله وكلامده تقديم
وتأخير واردر تقديرى * جاء فنعم المجئ مجيئه * ديمكدر وصيغهٔ خطابله مرحبالك ديموب
مرحبا به ديدكلرى دخى قپويى آچدين فخر كائنات حضرتلرندن كلام صادر اولمدين
ديدكلرى ايچون ايدى ياخود صيغهٔ غيبتده تعظيم اولديغيچون ايدى ديديلر (اما باب سماى فتح
ايتمدين جبرائيل عليه السلام من معك ديدكلرى بونى اشعار ايلركه فخر عالم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرينك كلديكن طويديلر اما كيم ايديكن بيلمديلر زيرا اكر جبرائيل يالنجه
كيمسه وار ايديكن طويميه لر ايدى من معك ديو سؤال ايتمزلر ايدى امعك احد ديرلر ايدى
وطويدقلرينك سببى بو ايديكه كوكلر شفافدر بللور كبيدر برجانبنده اولان برجانبندن كورينور
مشاهده قيلديلر دخى كيم ايديكن صورديلر ياخود زياده نور وغيرى حالت كبى امور معنويه دن
برنسنه ايدى (ابن حجر رحمة الله تعالى عليه بو يله ديمشدر (بعض علما رحمهم الله تعالى (لقد رأى
من آيات ربه الكبرى) قول شريفنك تفسيرنده فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
كندى صورت مباركه سين ملكوت اعلاده احسن اشكال اوزره مشاهده قيلدى ديمشلردر
(وحديث شريفده مذكور اولان انبيا عليهم السلامك افلاكده ذكر اولنان ترتيب طبقاتى
امام مسلم نقلنده ابن عباس رضى الله عنهما روايتنه موافق اولمشدركه اولكى كوكده حضرت آدم
ايكنجى كوكده يحيى وعيسى اوچنجيده يوسف دردنجيده ادريس بشنجيده هرون التنجيده
موسى يدنجيده ابراهيم پيغمبر على نبينا وعليهم الصلاة والسلامه ملاقات ايتدى ديمشلردر
اما ابن شهاب بونلرك منازلى نيجه ايديكى ثابت دكلدر ديو زهرى يه مخالفت ايتمشدر زيرا زهرينك
روايتى قتادهنك روايت مذكوره سنه مطابقدر وثابت دخى بونلر كبى روايت ايتمشدر پس بونلرك
قولى اقوادر يزيد بن مالك دخى بونلرك روايتنه موافقت ايتمشدر همان مخالفتى ادريس وهرون
عليهما السلام حضرتلرندهدر زيرا اول هرون دردنجيده ادريس بشنجيدهدر ديمشدر وشريك
روايتنده انس بن مالك رضى الله عنهدن مرويدركه ادريس ايكنجيده هرون دردنجيدهدر
برى دخى بشنجيدهدر اما اسمنى حفظ ايتمدم ديمشدر وابراهيم التنجيده وموسى يدنجيدهدر شرف
كلام الله سببيله جمله دن مقامى عالى اولدى ديمشدر اما بونك قولنه اعتماد يوقدر زيرا سياق
كلامى دلالت ايلركه منزللرين ضبط ايتمامش اوله ديديلر وبالجمله ضبط ايدهنك روايتى اولى
واقوادر ترتيب اودركه اول ذكر اولندى زيرا روايات مشهوره ده بو يله دركه موسى عليه السلام
التنجيده وابراهيم خليل الله يدنجيده اوله مالك بن صعصعه حديثنده ابراهيم ارقه سنى بيت معموره
طيامش ايدى ديديكى بونى تأكيد ايلر ديديلر بعضيلر جمع مراد ايدينوب فخر عالم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى يوقارو كيدركن ابراهيم يدنجيده ايدى اشاغى اينركن موسى عليه السلام يدنجى يه
واروب ابراهيم عليه السلام التنجى يه اينمش ايدى زيرا قصه ده نمازلر خصوصنده ابراهيم عليه السلام ايله
سويلشديكى مذكور دكلدر موسى ايله سويلشديكى مذكوردر اكر اشاغى اينمدهه ابراهيم يدنجيده
اولايدى اكا اوغراديغى كبى انكله مشورت ايدبدى اندن كچوب موسى ايله ايتميدى ايمدى مناسب
بودركه اينشده موسى عليه السلام يدنجيده اوله يوقارودن ايتديكى كبى موسايه ملاقات ايتمش
اوله ديديلر واحتمالدر كه كيدركن التنجى كوكده حضرت موسايه اوغرادقده كلام الله شرفنه
غيردن تفضل ايدوب يدنجى يه يله آلوب كتمش اولالر وفائده سى دخى بونده ظهور ايلديكه
فخر كائنات حضرتلريله امتك صلاتنه متعلق كلام ايدوب تخفيف صلاته باعث اولدى
ديديلر فتح البارى ده بو يله دينلمشدر (امام نووى دخى برمقدار بو معنايه اشارت بيورمشدر

وموسى عليه السلامك اول كيجه آغلاديغى كندى امتنه شفقت ومرحمتدن ايدى اول ليلهٔ
مباركه ده انلره مغفرت اميدنه اغلمش ايدى انبيا عليهم السلام امتلرى حقنده كمال رحم
ورأفت اوزره اولورلر اولدخى عصاة امتنه غفران طلب ايلر ايدى ديديلر فخر كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى حقنده غلام تعبير ايتديكى كندويه نسبت وصغرسننه اشارت
ايتمك ايدى اسان عربده غلام ديو ييغى درلمش تازه جوانه ديرلر اكرچه خواجهٔ عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى اولزمانده قرق ياشن تجاوز ايتمش ايدى اما طائفهٔ عرب ايچنده
بركشيده مادامكه بقيهٔ قوت اوله نه ياشده اولور ايسه اكا غلام اطلاقن ايدرلر خطابى
رحمة الله عليه بو يله ديمشدر فتح البارى صاحبى ايدر بكا ظاهر اولان بودركه حق تعالى حضرتلرى
فخر عالم حضرتلرينه سن شيخوختك اولنه داخل اولنجه احسان ايتديكى
قوت مستمره يه اشارت ايلدى حتى مدينه يه كلديكى زمانده كه ابو بكر الصديق رضى الله تعالى
عنه يى دوه سى آردنه بنديروب كيرمش ايدى خلق فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
يكت وابو بكر رضى الله عنهه پير اطلاقن ايتديلر مع هذا فخر جهان حضرتلرينك سن شريفى
ابو بكره غالب ايدى اما مزاج شريفلرى قوت ولطافت اوزره اولمغين تازه كوسترر ايدى (اما
حضرت ادريسك * مرحبا بالاخ الصالح والنبى الصالح * ديو فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينه قرنداش اطلاق ايتديكى اخوة نبوته كوره در ديديلر و بعض روايتده مرحبا
بالابن الصالح ديديكى دخى وارد اولمشدر زيرا حضرت ادريس جد اعلاسيدر ديديلر
بعضيلر سماده ملاقات ايتديكى ادريس جد مشهورى اولان نبى دكلدر اول مشهور اولان
الياس عليه السلامدر ديديلر الله اعلم (اكر سؤال اولنوب حديث شريفده مذكور اولان انبيا
عليهم السلام كوكلرده اولوب سائرى اولمديغى ومذكورلرك هربرى برسمايه مخصوص اولوب
ايكنجى سماده ايكيسى اولديغنك مناسبتى ندر دينلور ايسه جواب و يرمشلردر كه فخر كائنات
حضرتلرينه ملاقاته بونلر مأمور اولمشلر ايدى انكيچون امر الهى حسبنجه كيمى اول كيمى صكره
ملاقات ايتدى وسائر انبيا ملاقات ايتمديلر و بونلردن هر برينك فخر عالم حضرتلرينه مناسبت
مخصوصه سى اولمغين بونلر مأمور اولديلر وطن اصليدن هجرتده حضرت آدم ايله مناسبتى
وار ايدى اول جنتدن ورسول الله حضرتلرى مكه شهرندن هجرت ايتمشلردر وعاقبت وطنلرينه
مراجعت ايتمشلردر وحضرت عيسى و يحيى ايله مناسبتلرى انلره واقع اولان كبى ابتداء هجرتده
بونلره دخى عداوت يهود واقع اولوب نيجه روزكار بونك اوزرينه كچمش ايدى ورسول الله
حضرتلرينه دخى برامزلقلر قصد ايتمشلر ايدى وحضرت يوسف ايله مناسبتى قرنداشلرى
انكله دشمن اولدقلرى كبى بو حضرت ايله دخى كندى قومى واقرباسى يعنى طائفهٔ قريش دشمن
اولمشلر ايدى وآخر ظفر كنديلرك اولوب دشمنلرينه غالب اولمشلر ايدى فخر كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى بو معنايه فتح مكه كوننده اشارت بيوروب قريشه * اقول كما قال
يوسف لا تثريب عليكم اليوم يغفر الله لكم وهو ارحم الراحمين اذهبوا فانتم الطلقاء * بيورمشلر
ايدى يعنى حضرت يوسفك قرنداشلرى آخر نيه اوغرادقلرين بيلوب كنديلره خجالت مستولى
اولديغى زمانده يوسف عليه السلام كمال لطفيله انلرك كناهلرينه عذرخواه اولوب بحضور
اولمك سزه ملامت يوقدر الله تعالى ارحم الراحمين دركاهلر يكزى بوكون مغفرت ايلر ديوب
انلرى متسلى قيلمش ايدى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى دخى مكه شهرين
فتح ايدوب قريشى قبضهٔ تصرفنه كتورديكى كون كه عجبا بزى نه عفو يله هلاك ايليه
ديدكلرى زمانده بن دخى سزه يوسف ديديكن ديرم وارك آزاد اولوك سز آزادلولرسز ديو

بيورمش ايدى وادريس عليه السلام ايله مناسبتى عندالله رفعت منزلت جهتندن ايدى وهرون
عليه السلام ايله مناسبتى قومى كنديلره اذا ايتدكدنصكره محبتلر ينه رجوع ايتدكلرى ايدى وموسى
عليه السلام ايله مناسبتى قوميله چالشوب جفالر ين چكديكى جهتندن ايدى نتكيم قريش كنديويه اذا
ايتدكلرى زمانده * لقد اوذى موسى باكثر من هذا فصبر * ديو بيورمش ايدى يعنى موسايه
بوندن چوق اذا اولندى دخى صبر ايتدى وابراهيم عليه السلام ايله مناسبتى اول بيت المعموره
استناد ايدوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى دخى آخر عمرنده اقامت مناسك
الحج وتعظيم بيت الحرام ايتديكى جهتندن ايدى ديديلر (عارف بالله بن ابى جمره هر برينك برسمايه
اختصاصى وجهنده بيورمشدر كه حضرت آدم اولكى كوكده اولديغنك وجهى اول ايديكه
انبيانك اولى ايدى وجملهنك اصلى واتاسى ايدى اوغلنك اتا ايله انس والفتى حاصل اولمغيچون
اول آدمه ملاقات ايتدردى وايكنجيده عيسى عليه السلام اولديغى سائر انبيادن خواجهٔ عالم
حضرتلرينه اقرب اولديغيچون ايدى وشرعى يعنى بونك شرعيله منسوخ اولمشيدى وآخر
زمانده نزول ايدوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك شرعيله حكم ايلسه
كرك ايدى عيسى عليه السلامله بوجهتلردن مناسبتى وارايدى ويحيى عليه السلام انكله بيله
اولديغى انكيچون ايديكه عيسانك خالهسى اوغلى ايدى وبرى برين التزام ايدوب نفس واحده
كبى اولمشلر ايدى انكيچون عالم افلاكده دخى جمع اولنديلر واوچنجيده يوسف عليه السلام
اولديغى اول ايديكه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك امتى انك حسنى اوزره
اولوب جنته كيرسهلر كركدر فخر عالم حضرتلرينه بونكله بشارت ايدوب مسرور قيلمغيچون
اوچنجيده حضرت يوسفك جمالن مشاهده قيلدرديلر وادريس عليه السلام دردنجيده اولديغى
بو ايديكه انده وفات ايتدى بر يوزنده انك قبرى يوقدر ديديلر وهرون عليه السلام بشنجيده اولديغى
بو ايديكه حضرت موسانك قرنداشى وخليفهسى ايدى وموسى ايله بر يرده اولماديغى موسانك
فضائلى چوق اولوب كليم الله اولديغيچون ايدى انك مقامى التنجيده واقع اولدى وابراهيم عليه
السلام يدنجيده واقع اولديغى انكيچون ايديكه خليل الله ايدى وفخر كائنات حضرتلرينك انبياده
ابخيرى ايدى پس مناسب اولديكه عالم آخرته توجه ايدهجكى زمانده اكا ملاقاتله برانس جديد
حاصل ايليه ودرجهٔ خلت يعنى دوستلق مرتبهسى اول برلرينك مرتبهسندن اعلى اولمغين
انلردن مرتبهسى عالى اولمشيدى وخلت مرتبهسندن محبت مرتبهسى اعلى اولمغين حضرت
فخر كائنات عليه اكمل التحيات افنديمز حضرتلرى اندن دخى اعلاره عروج ايتدى حق تبارك
وتعالى حضرتلرى هر برينه اعطا ايتديكى خصائص حسبنجه مقتضىٔ حكمتنه كوره مرتبهلرى
تقدير ايتدى نتكيم قرآن عظيمنده (تلك الرسل فضلنا بعضهم على بعض منهم من كلم الله ورفع
بعضهم درجات) بيورمشدر وانبيا عليهم السلامى نه طريقله كورديكنده علما رحمهم الله تعالى
اختلاف ايتمشلر بعضيلر عيسى عليه السلامدن غيرينك ارواحن كورمش ايدى ديديلر حضرت
عيسى عليه السلامى جسديله كوردى زيرا سمايه جسديله رفع اولنمشدر ديديلر بعضيلر ادريس
عليه السلامى دخى جسديله كوردى ديديلر وبيت المقدسده نماز قيلنلر خصوصنده دخى
احتمالدر كه ارواح اوله واحتمالدر كه اجساد مع الارواح اوله ديديلر وغيرى بعيد احتماللر دخى
ذكر ايتديلر وحديث شريفده سدرة المنتهايه واردقده درت ارماق كوردم ديو بيورديغى
بخارى نقلنده * فاذا فى اصلها اربعة انهار * وارد اولمشدر يعنى سدرهنك ديبنده درت ارماق
كوردم ديمكدر امام مسلم نقلنده * يخرج من اصلها * بيورلمشدر يعنى ديبندن چيقار ديلمشدر (ينه
مسلم نقلنده ابوهريره رضى الله عنهدن مرويدر كه * اربعة انهار من الجنة النيل والفرات

وسيحان وجيحان * بيورلمشدر نيل مشهور ومتعارف مصرده اولان عظيم ارماقدر وفرات
كوفه ارماغيدر وسيحان ولايت شامدهدر وجيحان شامله روم ماينندهدر جيحان لفظندن تعريب
اولنمشدر حالا ينه تركمان ايچنده جهان صويى ديمكله معروفدر اما جيحون وسيحون بونلرك
غيريدر جيحون خوارزم يانندن اقان صودر وسيحون ايكيدر برى ماوراء النهرده برى دخى
هندستانده در پس ابوهريره روايتندن فهم اولنور كه سدرة المنتهى جنتده ديكلمش اوله
ذكر اولنان ارماقلر انك ديبندن چيقهلر وانهار خصوصنده عبارات متغايره ايله بعض
اقوال دخى وارد اولمشدر اصح واقوالرى بيان اولنانلردر وسدرة المنتهى تسميه اولنديغنك
وجهنده امام مسلم ابن مسعوددن نقل ايتمشدر كه وقتاكيم رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينه اسرا واقع اولدى بيورديكه بنى سدرة المنتهايه ايلتديلر واول سدرة المنتهى
التنجى كوكدهدر يريوزندن عروج ايليان نسنه اكا منتهى اولور دخى اورادن قبض اولنور
ديدى ابن ابى جمرهنك اعمال اورايه نهايت بولور واورادن امر نازل اولور وحفظه وغيرى
انك قتنده طوررلر انى تجاوز ايتمزلر ديديكى اول معنادر پس اشاغيدن عروج ايدن اعمال
ويوقاريدن نازل اولان امر اوراده وقوف ايتديكى جهتدن منتهى ديمشلر (امام نووى رحمة الله عليه
ملائكهنك علمى اورايه نهايت بولوب فخر كائنات افندمز حضرتلرندن غيرى كيمسه اندن اوته
كچمديكيچون منتهى دينلدى ديمشدر ابن مسعود حديثنده سدره التنجى فلكده ديديكى بومعنايه
مخالف دكلدر زيرا جائزدر كه اصلى يعنى اغاجك كوكى التنجيده وبداقلرى يدنجيده اوله فتح البارىده
بويله دينلمشدر بخارى نقلنده ابى ذردن مرويدر كه * فغشيها الوان مادرى ماهى * بيورلمشدر
يعنى بعض لونلر اول سدره يى اورتدى بيلمزمكه نه ايدى ديمك اولور امام مسلم نقلنده ذكر اولنان
ابن مسعود حديثنده قال الله تعالى (اذ يغشى السدرة ما يغشى) قال * فراش من ذهب * بيورلمشدر
ويزيد بن ابى مالك حديثنده * جراد من ذهب * واقع اولمشدر حاصلى اول سدره يى احاطه
ايدوب اورتن نسنه بعضيلر آلتون پروانهلر ايدى وبعضيلر آلتون چكركهلر ايدى
ديديلر قاضى بيضاوى رحمة الله عليه فراش يعنى پروانهلر دينلديكى تمثيل طريقيله واقع
اولمشدر شجرك شاننندن چكركه واكا بكزر نسنه قونمقدر وآلتوندن اولمسى حقيقتدر زيرا
قدرة الله اويله ايتمكه صالحهدر ديمشدر وابو سعيد حديثنده انسدن وابن عباسدن مرويدر كه
* تغشاها الملائكة * بيورلمشدر (وعلى رضى الله عنه حديثنده * على كل ورقة منها ملك *
بيورلمشدر حاصلى اوزرينه كلوب قونانلر ملكلر ايدى هر يپراغنك اوستنده برملك وارايدى ديو
بيورمشلر ومسلم نقلنده ثابتدن وانس بن مالكدن مروى اولانده * فلما غشاها من امر الله
عز وجل ما غشى تغيرت فما احد من خلق الله يستطيع ان ينعتها من حسنها * واقع اولمشدر
يعنى اوزرينه قونان نسنهلر الله تعالى امرندن نه ايسه كلوب احاطه ايتدكلرى زمانده اولكى
شكلندن متغير اولوب برحالت بغلديكه الله تعالى حضرتلرى مخلوقندن بركيمسه انى كوزللكندن
وصفه قادر اولماز ايدى ديمك اولور وبيت المعمور خصوصنده طبرى سعيد بن ابى عروبهدن
اولدخى قتادهدن روايت ايتمشلردر كه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايتدى
بيت المعمور سماده برمسجددر كعبه برابرندهدر اكر اشاغى دوشسه اول كعبهنك اوستنه دوشرايدى
اكا هركون يتمش بيك ملك داخل اولور چيقان ملك بردخى كيرمز ديو بيوردى بو حديث
شريفده حق تعالى حضرتلرينك عظيم قدرتنه دليل واضح واردر كه حق جل وعلا
حضرتلرى مخلوقاتى خلق ايدهليدنبرو هركون يتمش بيك ملك اول مسجده كيره وبركره كيرن بردخى
كيرميه مع هذا بودخى روايت اولنمشدر كه كوكلرده وبرلرده برقارش مقدارى موضع يوقدر كه

انده برملك آكن وضع ایدوب سجده یه وار مامش اوله اندنصکره دریاده برقطره یوقدرکه
اکا برملك موکل اولمامش اوله پس سموات وارض و بحار بویله اولیجق اول ملائکه که بیت
المعموره دخول ایدرلر انلرقنده کیدرلر و بالجمله بوحق تعالی حضرتلرینك برقدرت عظیمه سیدرکه
هرکز بوکا برنسنه بکزمز و بونده دلیل واردرکه ملائکه اکثر مخلوقاتدر (ابن ابی حاتم نقلنده
ابوهریره دن مرویدرکه کوکده برایرماق واردرکه اکا حیوان دیرلر جبرائیل علیه السلام هرکون اکا
کیرر کندوبی باتوررد دخی چیقوب سلکنوراندن یتمش بیك قطره دوشر هرقطره سندن حق تعالی
حضرتلری برملك خلق ایلر پس انلردرکه مسجد اقصایه کیروب نماز قیلارلردیو بیورمشدر (اما
بونك اسنادی ضعیفدر (امام فخر رازی رحمة الله علیه (ویخلق مالاتعلمون) قول شریفنك
تفسیرنده ایدر ابن عباس رضی الله تعالی عنهما حضرتلرندن مرویدرکه عرشك صاغ جانبنده
نوردن برعظیم ایرماق واردردیدی دریالر وکوکلر و یرلر مثللو برایرماقدر جبرائیل علیه السلام
هرسحر اکا کیروب غسل ایلردخی نوری وجمالی زیاده اولور اندن سلکنور وقنادلرندن
دوکیلان هرقطره دن حق تعالی حضرتلری نیجه بیك ملك خلق ایلر انلردن هرکون یتمش بیك
ملك بیت المعموره داخل اولور اندنصکره بردخی عودت ایتمز یعنی برکیرن بردخی کیرمز تاقیامت
قوپنجه حال بویله در و بودخی روایت اولنمشدرکه انده ملکلر حق تعالی حضرتلرین تسبیح
ایدرلر هرتسبیح مقابله سنده حق تعالی حضرتلری برملك خلق ایلر بونلر شول ملکلردن
بشقه درکه تعبد ایچون خلق اولنمشلردر وشونلرکه نباته وارزاقه موکللردر وحفظه در وشونلرکه
تصویر انسانه موکللردر وشونلرکه بولوتلره ایلتزلر وشونلرکه جمعه کونلرنده خلقی کتابت ایدرلر
وشونلرکه جنت خزینه دارلریدر وشونلرکه تعاقب ایدرلر یعنی نوبتله ارضه نازل اولورلر وافلاکه
عروج ایدرلر وشونلرکه نماز قیلان کیمسه نك قراءتنه آمین دیرلر وربنا لك الحمد دیرلر ومنتظر
صلاته دعا ایدرلر وشول ملکلرکه اربنك دوشکندن قجن خاتونه لعنت ایدرلر هب بونلر اول
تسبیح مقابله سنده خلق اولنان ملائکه نك ماعداسیدر حق تعالی حضرتلرینك قدرت
قاهره سین تصور ایدوب برکره ارادتی تعلق ایتمکله هرنسنه وجوده کلدیکن ملاحظه ایدن
کیمسه بومقوله کثرت ملائکه وسائر مخلوقاتده اصلا تردد ایتمز اشتدیکی آن تلقی بالقبول ایلر
(وخبرده وارد اولمشدرکه سماء دنیا صوایله دخاندن خلق اولنمشدر انده ملکلر واردر صوایله
یلدن یارادلمشلردر اوزرلرینه رعد آدلو برملك قومشلردر اول ملکدرکه بولوتلره و یغمورلره
موکلدر واول ملائکه نك مجموعی *سبحان ذی الملك والملکوت* دیو تسبیح ایدرلر (وایکنجی
کوکده الوان شیء اوزره یعنی درلودرلو رنکلرده ملائکه واردر رفع صوتله *سبحان ذی العزة
والجبروت* دیو تسبیح ایدرلر وانده برملك واردرکه بدننك نصفی آتشدن ونصفی قاردندر نه قار
آتشی سوندرر ونه آتش قاری اریدر اول ملك *یامن الف بین الثلج والنار الف بین قلوب
عبادك* دیو دعا ایلر معناسی ای شول قادر تکری تعالی که قارایله آتش بینن جمع ایلدك قوللرینك
قلوبی بینن سن جمع ایله دیمك اولور (اوچنجی کوکده ملکلر واردرکه انلرك وافر قنادلری ودرلو
درلو صورتلری وکونا کون آوازلری واردر انلر رفع صوتله *سبحانك انت الله الحی الذی
لایموت* دیو تسبیح ایدرلر وانلر محکم دیوارلر کبی صف صف قیام ایدوب طورمشلردر الله تعالی
حضرتلرینك خوفندن شویله حاللرینه مشغوللردرکه برملك یانده کی ملکك رنکی نیجه
ایدیکندن خبردار دکلدر (واوچنجی کوك حدیددندر (دردنجی باقردندر بونده اولان ملکلر
اوچنجیده اولانك ضعفیدر وسائری دخی آلتنده اولان سمایه نسبت بویله در کتدکجه کثرتده
اضعاف اولمق اوزره در حاصلی بونده اولان ملائکه دن بری حق تعالی حضرتلری برخدمته
صلوب کنسه وکلسه یانده کی ملك خبردار اولمازعبادته شویله مشغوللردر بعضی قیامده

و بعضی رکوعده و بعضی سجودده در بونلر *سبوح قدوس ربنا الرحمن الذی لا اله الا هو*
دیو تسبیح ایدرلر (بشنجی کوك کمشدندر و بونده اولان ملائکه نك عبادتلری رکوع وسجوددر
اصلا باشلرین قالدیروب یوقارو نظر ایتمزلر قیامتده دکین بومنوال اوزره عبادت ایدرلر ینه
قیامت قوپدیغی زمانده *ربنا لم نعبدك حق عبادك* دیرلر التنجی کوك آلتوندندر وانده
حق تعالی حضرتلرینك عسکر عظیمی کرویون واردر انلرك حد وحصرین الله تعالی
حضرتلرندن غیری کیمسه بیلمز انلرك اوزرینه برملك واردرکه اکا مخصوص یتمش بیك ملك
واردر وانلرك دخی هربرینه مخصوص یتمش بیك ملك واردر بوجمله اول ملکك عسکریدر
بونلردرکه حق تعالی حضرتلری اهل دنیایه بعض امور ایچون کوندررر بونلردخی رفع صوتله تسبیح
وتهلیل ایدرلر (یدنجی کوك قزل یاقوتدندر بونده اولان ملائکه اول ذکر اولناندن زیاده در
و بونلرك اوزرینه برملك واردرکه یدییوز بیك ملك اکا خدمتکار تعیین اولنمشدر بونده اولقدر
ملائکه عسکری واردرکه یغمورلر قطره سی وقوملر قیالر وطاشلر اغاجلر و یپراقلر حسابنجه
وهرنسنه که حق تعالی حضرتلری خلق ایتمشدر انلر عددنجه در بونك معناسی (ومایعلم جنود
ربك الا هو) حسبنجه تکری تعالی حضرتلرندن غیری کیمسه انلرك تفاصیلن بیلمز دیمکدر
(وحملة العرش سکز ملکدر انلر خوب صوت ولطیف الحانله تسبیح وتحمید ایدرلر انلرك دردی
سبحانك وبحمدك علی حلمك بعد علمك دیرلر دردی دخی *سبحانك وبحمدك علی عفوك بعد قدرتك*
دیرلر امام طبرانی نقلنده ابن عباسدن مرویدرکه فخر عالم حضرتلری جبرائیله یاجبرائیل سن نه نك
اوسننه موکلسك دیو بیوردی جبرائیل ایتدی بن ریح اوسننه وحق تعالی حضرتلرینك عساکری
اوسننه موکلم دیدی یامیکائیل نه نك اوسننه موکلدر دیدی جبرائیل ایتدی نباتات وقطرات اوسننه
موکلدر یاملك الموت نه نك اوسننه موکلدر بیوردی جبرائیل ایتدی قبض ارواحه موکلدر اما بوحدیثك
اسنادنده محمد بن عبدالرحمن بن ابی لیلی داخلدر انك سوء حفظی اولمغله حدیثی ضعفه نسبت
ایتمشلردر اماترك اولنمامشدر (امام ترمذی نقلنده سعیددن مرفوعا روایت اولنمشدرکه *وزیرای
من اهل السماء جبریل ومیکائیل* بیورلمشدر یعنی سما اهلندن بنم ایکی وزیرم جبرائیل ومیکائیلدر
دیمشلر مقصود انلرك شاننی تعظیمدر والا حق جل وعلا وزیر ومشیردن بی نیاز غنی عن العالمیندر
و بعض روایتده اسرافیل اول سجده قیلاندر ولوح محفوظك ولاینبله مجازات اولندی دیمشلردر
(امام بخاری رحمة الله علیه روایتنده *ثم عرج بی حتی ظهرت بمستوی اسمع فیه صریف
الاقلام* واقع اولمشدر یعنی بنی عروج ایتدردی حتی برمقامه چیقدم که انده قلملر آوازین اشیدردم
دیو بیورمشلر ومعلوم اوله که قدرمکتوبی قدیم ازلیدر وصریر قلمی مسموع اولان کتابت حادثه در
واخبارك ظاهری دلالت ایلرکه سموات وارضك خلقندن لوح محفوظك کتابتندن فراغ حاصل
اولوب جف القلم واقع اولمش اوله ایدی بویله کرکدرکه بوکتابت ملائکه نك صحیفه لرینه یازیلان
کتابت اولمقدر دیدیلر یعنی لوح محفوظده اولان احکامك نسخه سین آلورلر یازیورلر انك کتابتی ایدیکه
فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری صریر اقلامی استماع ایتدی دیدیلر صریف قلم وصریر
قلم برمعنایه در حالت کتابتده قلمدن چیقان صوته دیرلر ومحو واثبات بونلرك یازدیغنده واقع اولور
واثرده بویله وارد اولمشدر اثر دیو صحابی کلامنه درلر و بعض علما حدیث نبوی یه دخی اثر اطلاق
ایدرلر (ابن القیم رحمة الله تعالی علیه ایدر قلملر اون ایکیدر اعلاسی واشرفی قلم قدردر سابقدرکه
حق تعالی حضرتلری جمیع مخلوقاتك مقادیرین اول قدرده یازمشدر تکیم سنن ابی داوده
عبادة بن صامتدن مرویدرکه *سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول ان اول ماخلق الله
القلم قال له اکتب قال رب وما اکتب قال اکتب مقادیر کل شیء حتی تقوم الساعة فهذا القلم
اول الاقلام واجلها* بیورمشدر یعنی عباده رضی الله عنه فخر عالم حضرتلرندن استماع ایتمشکه

تحقيقا حق تعالى حضرتلرينك اول خلق ايتديكى قلمدر يازديوا كا امر ايتمشدر يارب نه يازه يم ديمشدر
حق تعالى حضرتلرى دخى قيامت قوپنجه هر شيئك مقاديرنى يازديمشدر پس بو قلم سائر قلملرك اولى
واجلى در ديو بيوردى اهل تفسيردن چوق كمسه حق تعالى حضرتلرينك قسم ايتديكى قلم اول
قلمدر ديمشلردر (ايكنجى قلم قلم وحى در (اوچنجى قلم حق تعالى ورسول الله جانبندن اولان قلم توقيعدر
همان بو بلجه اجمال ايتمشلردر (دردنجى قلم طب ابدان قلميدر كه صحت ابدان انكله حفظ اولنور (بشنجى
قلم ملوك ونوابه متعلق اولان توقيع قلميدر كه ضبط ممالك انكله اولور (التنجى قلم قلم ارزاقدر
(يدنجى قلم قلم حكمدر كه حقوق انكله ثابت اولور وقضايا انكله نفوذ ايلر (سكزنجى قلم قلم شهادتدر كه
حقوق انكله حفظ اولنور (طقوزنجى قلم قلم تعبيردر رؤيالر وحينه وانلرك تفسير وتعبيرنه متعلق
اولان قلمدر (اونجى قلم قلم تواريخ وحوادث عالمدر (اون برنجى قلم قلم لغت وانك تفاصيلنه متعلق
اولاندر (اون ايكنجى قلم قلم جامعدر كه مبطللرك ردنه ومحرفلرك دفع شبهه سنه متعلقدر والحاصل
مصالح عالمك انتظامى بو اون ايكى قلمله حاصل اولور وقلمك جلالت شاننده بو كفايت ايلر كه
حق تعالى حضرتلرينك كتابلرى انكله كتابت اولنمشدر وقرآن عظيمده حق تعالى حضرتلرى اكا
قسم ايتمشدر كتاب اقسام القرآندن ملخصا نقل اولندى والله اعلم (و بعض روايتده اول كيجه
فخر كائنات حضرتلرينك جنته دخول ايتديكى وارد اولمشدر (امام مسلم رحمة الله تعالى عليه
نقلنده ابى ذر رضى الله عنهدن مرويدر كه *ثم ادخلت الجنة فاذا فيها جنابذ اللؤلؤ واذا ترابها المسك*
بيورلمشدر بو حديث شريفده صريحدر كه جنته كيروب انده انجودن قبه لر كورمشدر وجنتك
طپراغى مسك ايديكن مشاهده قيلمشدر جنابذ لفظى جيم ونون مفتوحين ايله والف ايله اندنصكره
باء مكسوره ايله اندنصكره ذال معجمه ايله قبه لر ديمكدر مفردى جنبذدر كنبذدن معربدر امام بخارى
نقلنده قتاده دن وانسدن روايت اولنان حديث شريف بو روايتى مؤيددر كه بيورلمشدر *لما عرج به
صلى الله عليه وسلم قال اتيت على نهر حافتاه قباب اللؤلؤ* يعنى بر ايرمق اوزرينه كلدم كه ايكى جانبنده
انجودن قبه لر وار ايدى ديمك اولور (ينه مسلم رحمة الله عليه بر طريقده دخى انسدن روايت ايتمشدر كه
بينا اسير فى الجنة اذا بنهر حافتاه قباب الدر المجوف واذا طينه مسك اذفر فقال جبريل هذا الكوثر
بيورمشلردر حاصلى جنته كزوب سير ايدركن بر ايرماغه راست كلدم ايكى جانبى مجوف انجوزدن
قبه لر ايدى و پالچغى مسك اذفر ايدى يعنى تيز بوى مسك ايدى جبرائيل عليه السلام خبر ويروب
بو ايرمق كوثر ايرماغيدر ديدى ديمك اولور (امام بيهقى روايتنده ابى سعيد خدرى رضى الله عنه
حضرتلرندن روايت ايلديكى حديثك مضمونى بودر كه يدنجى سمايه چيقوب سدرة المنتهى يى كورمشدر
انك هر بر يپراغى بو امتى ستر ايلردى ديمشدر واول سماده برچشمه روان اولمشدر اكا چشمهٔ سلسبيل ديرلر
انك اياغندن ايكى ايرماق آقر بلور برينه كوثر ديرلر برينه رحمت ديرلر بن اول رحمت ايرماغندن
اغتسال ايتدم ما تقدم وما تأخر كناهلرم مغفرت اولندى اندن بنى جنته ادخال ايتديلر بكا بر جاريه
قارشو كلدى سن كيمك جاريه سيسك ديو سؤال ايتدم زيد بن حارثه نك جاريه سيم ديدى ديمشدر
و بر روايتده جنتك ميوه سن وصف ايدوب اثارى قوغه لر كبيدر ديو بيورمشدر اندنصكره بكا جهنمى
كوستر ديلر كوردم حق تعالى حضرتلرينك غضبى وعذابى و بلا ومشقتى اول جهنمده در
اكر انك ايچنه طاشلر وتيمورلر آتلسه اكل ايدر ايدى اندنصكره بنم باغمده قپوسن ينه قپه ديلرديمشدر
بعض روايتلرده جبرائيل عليه السلامدن مفارقت ايتدكدنصكره نيجه بيك حجاب كچوب مقام قاب
قوسين اوادنى يه واصل اولمشدر شويله معلوم اوله كه بو حجابلر مخلوقه كوره در خالقه كوره دكلدر
زيرا حق تعالى حضرتلرى حجابدن منزهدر حجاب مقدر ومحسوس اوله نى احاطه قيلور خلقك
جمله سى اسما وصفات وافعال معانى سى ايله اول حضرتدن جل جلاله محجوبلردر بالجمله اكر

انسان اكر سائرى هر برينك حالنجه بر حجابى واردر كيمنك حجابى ظلمانى كيمنك حجابى نورانيدر
وحضرت حقه اقرب مخلوقات حاقوندر يعنى عرشى احاطه ايدن ملكلردر دخى كرو بيوندر وانلر
نور مهابت وعظمت وكبريا وجلال وقدس وقيوميتله محجوبلردر ذاتك صفاتله محجوب اولديغى كبيدر
ومحجوبيتده طبقات مختلفه اوزره در هر برينك بر درجه سى و بر مقام معلومى واردر والحاصل
بعض قوم رؤيت نعم ايله منعمدن محجوبدر نعمى كورر منعمى كورمز بو قياس اوزره بعض دخى
احوال ايله محولدن محجوبدر بعض دخى اسباب ايله مسببدن محجوبدر و بعضيلر علمله علمدن
وفهمله فهمدن وعقلله عقلدن محجوبلردر بونلرك جمله سى حجاب نعم عن المنعم والمواهب عن
الوهاب معناسندندر ديديلر و بعض قوم شهوات مباحه ايله و بعض شهوات محرمه ومعاصى وسيئاتله
محجوبلردر بعض قوم دخى مال و بنون وزينت حيوة دنيا ايله محجوبلردر ديو بيورمشلر *اللهم
لا تحجب قلوبنا عنك فى الدنيا ولا ابصارنا فى الآخرة يا كريم* حديث صحيحده انس بن مالكدن
مرويدر كه رسول الله صلى الله عليه وسلم *عرج بى جبريل الى سدرة المنتهى ودنا الجبار
رب العزة جل جلاله فتدلى حتى كان قاب قوسين او ادنى منه فاوحى الى ما اوحى* بيورمشدر
حديث شريفك مضمونى شب معراجده حق جل وعلا حضرتلرينك لطف واحسانيله
فخر انبيا صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه تقربن بياندر و بونده مذكور اولان دنو وتدليكه
قرب معنويدن عبارتدر سورة النجمده مذكور اولهنك غيريدر اكرچه كيم لفظده بردر ولكن
معنالرى مغايردر زيرا صحيح بودر كه آيت كريمه ده مراد جبرائيل عليه السلامدر اول سوره دن
(ولقد رآه نزلة اخرى عند سدرة المنتهى) قول شريفنه وارنجه جبرائيل عليه السلامك وصفى
مذكوردر خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بويله تفسير ايتمشدر حديث
صحيحده حضرت عايشه دن مرويدر كه *سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن هذه الآية
فقال ذاك جبريل لم اره فى صورته التى خلق عليها الا مرتين* ديو بيوردى يعنى فخر عالم
حضرتلرينه بو آيتدن سؤال ايتدم ايتدى اول جبريلدر بن انى كندى صورتنده كورمدم الا ايكى كره
كوردم ديمك اولور والحاصل آيتده مذكور اولان دنو وتدلى فخر عالم حضرتلرينه جبريلك
قربندن عبارتدر اما حديث شريفده اولان حق تعالى حضرتلرينك قرب معنويسندن
عبارتدر قرآن عظيمك لفظى جبريلدن غيرى مراد اولمديغنه دلالت ايتديكى برقاچ وجهندر
(برى بودر كه علمه شديد القوى بيورلمشدر شديد القوادن مراد سورهٔ تكويرده قوتله وصف اولنان
جبريلدر (ايكنجيسى بودر كه ذو مرة بيورلمشدر معناسى حسن الخلق ديمكدر بوندن دخى مراد
سورهٔ تكويرده مذكور اولان كريمدر كه اولدخى جبرائيلدر (اوچنجيسى بودر كه (فاستوى وهو
بالافق الاعلى) بيورلمشدر افق اعلادن مراد ناحيهٔ سمادر واستوى دخى جبرائيلك استواسيدر
اما استواء رب العزت كه استيلا معناسيدر اول عرشى استيلادر (دردنجى بودر كه (ثم دنى فتدلى)
بيورلدقده مراد جبرائيلك دنو يدر (بشنجيسى بودر كه (ولقد رآه نزلة اخرى عند سدرة المنتهى)
بيورلمشدر سدرة المنتهى قتنده اولان جبريلدر فخر كائنات حضرتلرى بويله تفسير ايتمشدر (التنجيسى
بودر كه ولقد رآه قول شريفنده دخى دنى فتدلى قولنده دخى فاستواده وهو بالافق الاعلى قولنده
اولان ضميرلردن مراد بر نسنه درمن غير دليل مفسرين بيننده مخالفت اولمق جائز دكلدر (يدنجيسى
بودر كه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى بودنو وتدلى ايدن افق اعلاده ايديكندن خبر ويرمشدر
اول خود افق سمادر بلكه تحتنده در ارضه دنو ايدوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه
ايتمشدر دخى اول حضرتك جناب عزتده كمال ادبندن خبر ويروب (مازاغ البصر وما طغى) بيوروب
معناسى فخر عالم حضرتلرينك بصرى كورديكى شيئدن ميل ايتمدى وآخره تجاوز ايلمدى بلكه

آنی اثبات صحیحله اثبات ایتدی دیمکدر یاخود حق تبارك وتعالی حضرتلری رؤیتنی امر ایتدیکی
عجایبك رؤیتندن عدول ایتمدی وانی تجاوز ایتمدی دیمکدر (قاضی رحمة الله علیه بوذکر
اولنان ایکی وجهله تفسیر ایتمشدر حاصلی ملوك وسلاطین قارشوسنده طورن مؤدب کیمسه‌لر
کوزلرین نیجه حفظ ایدوب اول مقامك آدابن رعایت ایدرلر ایسه فخر عالم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری دخی جناب عزت وقرب حضرتنده لایق اولان آدابی شویله رعایت ایتدی دیمکدر
آیت کریمه‌دن مراد بو معنایی بیاندر (فاوحی الی عبده ما اوحی) قول شریفنك تفسیرنده امام جعفر
صادق رحمة الله علیه بیورمشدر که حبیب حبیبه غایت قربله تقرب ایتدیکی زمانده زیاده هیبته
یتشدی اندن حق تعالی حضرتلری غایت اطفله حبیبنه ملاطفه قیلدی (فاوحی الی عبده ما اوحی
بیوردیغی اولدر معناسی کان ماکان وجری ماجری دیمکدر * وقال الحبیب للحبیب مایقول الحبیب
للحبیب والطف به الطاف الحبیب بالحبیب فخفی السر ولم یطلع علیه احد ولم یعلم احد ما اوحی
الا الذی اوحی * دیمکدر دیو بیوردی والحاصل آیت کریمه‌ده اول حضرته نه وحی اولندیغی مبهمدر
مبین دکلدر همان حق تعالی حضرتلری قولنه وحی ایتدیکی نسنه‌یی وحی ایتدی دیمکدر اما وحی
اولنان نه شی ایدیکی بیان اولنمامشدر انکیچون (امام جعفر رحمة الله علیه اولان اولدی کیدن کندی
دوست دوست ایله معامله سین تمام ایتدی ماینده اولان سرلری پرده خفاده قالدی نه وحی ایتدیکن
کیمسه بیلمدی الا شول کیمسه بیلدیکه اکا وحی ایلدی دیمك معناسنه آلدی (بعضیلر ایتدی آیت
کریمه‌ده وحی اولنان ابهام قیلندی عظیم شانندن اوتری کانه شویله دیمکدر که اول بر عظیم الشان
نسنه‌در که اکا کیمسه مطلع اولمازهمان لازم اولان اکا ایمان کتورمکله تعبددر دیمك اولور بعضیلر
قولنجه مبهم دکلدر بلکه اخبار وارده ایله مفسردر یعنی نکه وحی اولندی ایسه فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خبر ویرمشدر دیدیلر سعید بن جبیر رضی الله عنه بیورمشدر که
حق جل وعلا حضرتلری رسولنه وحی ایدوب (الم اجدك یتیما فآوی وبتك الم اجدك ضالا فهدیتك
الم اجدك عائلا فاغنیتك الم نشرح لك صدرك ووضعنا عنك وزرك الذی انقض ظهرك ورفعنا لك
ذکرك) دیو بیوردی حاصلی الم اجدك یتیما الم اعلمك یتیما معناسنه‌در یتیما مفعول ثانیدر بو تقدیرجه
وجود علم معناسنه اولمش اولور معناسی بن سنی یتیم بیلوب پناهمه المادمی دیمك اولور یاخود اجد
مصادفه معناسنه اولان وجوددندر ترکجه بولمق معناسنه اولور یتیما حال واقع اولور بو تقدیرجه معناسی
بن سنی یتیملك حالنده بولوب پناهمه المادمی دیمك اولور اولکی تقدیرا اوزره وجود بیلمك معناسنه اولور
تقدیر ثانی اوزره بولمق معناسنه اولور قاضی رحمة الله علیه سوره والضحاده (الم یجدك یتیما فآوی) قول
شریفنی بویله تفسیر ایتمشدر بنه بو طریق اوزره سنی ضال بیلوب هدایت ایلمدمی یعنی علم و حکمتدن
واحکامدن ضال بیلوب وحی والهام ونظره توفیق ایله هدایت ایتمدمی وسنی فقیر و عیال مند
بیلوب سکا ربح تجارتدن حاصل اولان ایله سنی غنی قیلمدمی و بزسنك صدریکی شرح ایدوب مناجات
حق ودعوت خلقه واسع ومتحمل ایتمدکمی وسکا آغر کلان نسنه‌لری اوزرکدن ایندرمدکمی ونبوتله
وغیری ایله ذکر جمیلکی رفع ایتمدکمی یعنی عالم وعالمیان ایچنده فضیلت نبوت وغیریله سنك ذکر جمیلك
بلند ایلمدکمی دیمکدر بو جمله نعمی عد ایتمدن مراد سکا کچمش زمانده نیجه احسانلر ایتدك سه کله جك
زمانده دخی شویله احسان ایدرز دیمکه تنبیه ایدی (وثعلبی وقشیری رحمهما الله ایتدیلر حق تعالی
حضرتلرینك فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه وحی ایتدیکی یا محمد جنتی انبیایه
سن کیرمه دین حرام ایتدم وسائر امتلره سنك امتك کیرمدین حرام ایتدم دیمك ایدی دیدیلر بعضیلر
دخی حوض کوثری فخر کائنات حضرتلرینه مخصوص قیلدیغن وحی ایتمش ایدی دیدیلر
بونی قشیری رحمة الله علیه ذکر ایتمشدر و بونی دخی اول ذکر ایتمشدر که فخر عالم صلی الله

تعالی علیه وسلم حضرتلرینه وحی ایتدیکی سائر رسله وحی ایتدیکی ایدی زیرا کلام قدیمده
(مایقال لك الا ماقد قیل للرسل) بیوردی بوندن فهم اولنور که انلره وحی اولنان نه ایسه فخر عالم
حضرتلرینه دخی وحی اولنان اول اوله بعض علما دخی وحی اولنان بش وقت نماز ایدی دیدیلر الله اعلم
بحقیقة الحال (و بعض اخبار اسرادہ ابن مرزوق رحمة الله علیه ذکر ایتدیکی اوزره وارد اولمشدر که
پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری قرب حضرتنده مقام قاب قوسین او ادنی‌یه وصول
بولدقده ایتدی * اللهم انك عذبت الامم بعضهم بالحجارة و بعضهم بالخسف و بعضهم بالمسخ فما
انت فاعل بامتی * یعنی یارب تحقیقا سن امم سالفه‌یه عذاب دنیوی‌یی مسلط قیلدك بعض امتك اوزرینه
طاشلر یاغدردك و بعضنی یره کچوردك و بعضنی صورت انسانیه‌دن دونده روب غیر حیوانات
صورتنه قویدك پس بنم امتمه نیلیه جك سین دیدی الله تعالی حضرتلری بیوردی * انزل علیهم
الرحمة وابدل سیئاتهم حسنات ومن دعانی منهم لبیته ومن سألنی اعطیته ومن توکل علی کفیته
وفی الدنیا استر علی العصاة وفی الآخرة اشفعك فیهم ولولا ان الحبیب یحب معاتبة حبیبه لما حاسبت
امتك * یعنی سنك امتکه ایده جکیم بودر که اوزرلرینه رحمت انزال ایلرم وکناهلرین خیرات وحسناته
تبدیل ایلرم وانلردن بر کیمسه که بکا دعا ایلیه بن تلبیه ایده‌رم یعنی دعاسنی حسن قبول واجابت ایله
تلقی ایده‌رم وسؤال ایدنلرینه اعطا ایلرم و بکا توکل ایدنلرینه کفایت ایده‌رم عاصیلرینك عیوبن
دنیاده ستر ایدوب آخرتده انلر حقنده سنك شفاعتکی مقبول ایده‌رم اکر دوست دوستك
معاتبه سین سومیدی سنك امتکی محاسبه قیلمایدم دیو بیوردی وقتا که فخر عالم حضرتلری
مقام معلومدن رجوع ایتمك دیلدی ایتدی یارب هر سفردن کله‌نك بر ارمغانی اولور بنم امتمه ارمغانم
ندر حق تعالی حضرتلری بیوردی * انا لهم ما عاشوا وانا لهم اذا ماتوا وانا لهم فی القبور
وانا لهم فی النشور * یعنی مادامکه حیاتده اوله‌لر بن انلرکله بیله‌یم وفات ایتدکلری زمانده بن انلرکله
بیله‌یم وقبرلرنده بیله‌یم ونشورلرنده بیله‌یم دیمکدر مراد بو امته هر حالده عون وعنایتن قرین ومصاحب
قیلمقدر لطف واحسانم انلره دائما متواصلدر منفك اولمز دیمکدر حدیث شریفده واقع اولان
لاملر مع معناسنه‌در تتمیم بو یرده اول معنایه کلمشدر * فلما تفرقنا کانی ومالکا * لطول اجتماع
لم نبت لیلة معا * مع طول اجتماع دیمکدر (معلوم اوله که پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام
حضرتلرینك لیله معراجده رب العزتی کوردیکنده علما رحمهم الله تعالی قدیما وحادثا اختلاف
ایده کلمشلردر امام بخاری رحمة الله علیه روایت ایتمشدر که مسروق رضی الله تعالی عنه
ایتدی ام المؤمنین عایشه‌دن سؤال ایدوب * یا امتاه هل رأی محمد ربه * دیدم یعنی ای بنم انام عایشه
فخر کائنات حضرتلری تکری تعالی حضرتلرینی کوردیمی دیدم ایتدی * لقد قف شعری
مما قلت این انت من ثلث من حدثك هن فقد کذب من حدثك ان محمدا رأی ربه فقد کذب *
اندنصکره (لا تدرکه الابصار وهو یدرك الابصار وهو اللطیف الخبیر) دخی (وما کان لبشر
ان یکلمه الله الا وحیا او من وراء حجاب) آیت کریمه‌لرین اوقودی اندن ایتدی * ومن حدثك انه یعلم
ما فی غد فقد کذب * اندنصکره (وما تدری نفس ماذا تکسب غدا) آیت کریمه‌سین اوقودی اندن
* ومن حدثك انه کتم فقد کذب * اندن (یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیك من ربك) آیتن اوقودی
اندن * ولکنه رأی جبریل فی صورته مرتین * بیوردی و بالجمله حضرت عایشه کلامنك محصلی
بودر که یا مسروق زنهار غافل اولمه هر کیمسه که سکا اوچ نسنه‌دن خبر ویره یلان سویلر اولا
بر کیمسه که فخر عالم حضرتلری ربنی کوردی دیه یلان سویلر زیرا حق سبحانه وتعالی
حضرتلری قرآن عظیمنده بیوردیغی اوزره آنی بصر احاطه قیلمز کورلمکه قابل دکلدر وانك بشره
سویلدیکی وحی طریقیله‌در یاخود وراء حجابدندر یوخسه معاینه طریقیله دکلدر و بر کیمسه که

سكا يارين نه اوله جغن اول بيلورديه تحقيقا بلان سويلرز يرا قرآن عظيمده بيان بيورلمشدركه
علم غيب الله تعالى حضرتلرينه مخصوصدر وبركيمسه كه سكا فخر كائنات صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى كتم ايتدى ديه يعنى حق تعالى حضرتلرينك وحى ايتديكن صاقلدى سويلدى
ديه اول بلان سويلرز يرا حق تعالى حضرتلرى قبلندن اول مأموردركه انزال اولنان شيئ
تبليغ ايده صاقليه تكرى تعالى حضرتلرينى كورمك اولمادى لكن جبريلى ايكى كره كندى
صورتنده كوردى ديو بيوردى امام مسلم نقلنده عايشه رضى الله عنهادن بو عباره ايله مرويدركه
من حدثك ان محمدا رأى ربه فقد اعظم الفرية يعنى شول كيمسه كه سكا محمد ربسنى كوردى
ديو خبرويره تحقيقا اول كذبى بيوندى حاصلى فخر عالم حضرتلرينه حق سبحانه وتعالى حضرتلرينى
كوردى ديان كذب وافترا ايلدى ديمكدر (امام نووى رحمة الله عليه غيره تبعا
بيورديكه حضرت عايشه رؤيتك وقوعنى حديث مرفوع ايله نفى ايتمدى اكر كنديسنك خاطرنده
حديث مرفوع اولايدى آنى ذكر ايدرايدى همان آيت كريمه نك ظاهرينه اعتماد ايلدى
حال بوكه صحابهٔ كرامدن بعضى بو كلامده حضرت عايشه يه مخالفت ايلمشدر فى اصحابدن بركيمسه
برسوز سويلسه ينه اصحابدن بعض آخرا كا مخالفت ايلسه اول سوز حجت اولمديغنه علمانك اتفاقى
واردر حاصلى حديث مرفوع اكا ديرلركه روايت ايدن كيمسه فخر كائنات حضرتلرندن
ايشتدم بويله بيوردى ديو روايت ايليه عايشهٔ صديقه رضى الله عنها بويله ديمدى بلكه آيت
كريمه نك ظاهرندن فهم ايتديكى اوزره بارى تعالى حضرتلرى كورلمك ممكن دكلدر رسول الله
حضرتلرى دخى كورمدى ديو بيوردى بوسوز حضرت عايشه نك كندى اجتهاديدر بو مقوله
اموروده صحابهٔ كرامدن اتفاق واقع اولوب ياخود سكوت واقع اولور ايسه اول قول بزه حجت اولور
اكا كوره اعتقاد وعمل ايده رز اما شويله كه بربرندن مخالفت واقع اوله اول قول حجت اولهمز امام
نووينك ديديكى بودر (لكن حافظ ابو الفضل العسقلانى رحمة الله عليه ايدر نووى بوسوزنده
ابن خزيمه يه تابع اولمشدر بو عجب نسنه دركه عايشه وقوع رؤيتى حديث مرفوع ايله نفى ايتمديكنه
جزم ايده باوجود كه صحيح مسلمده عايشه دن حديث مرفوع ثابت اولمشدر نووى رحمة الله عليه
صحيح مسلمى شرح ايتمشدر بويله ايكن بنه تدارك ايتمامك غريبدر ايمدى امام مسلم قتنده وارد
اولمشدر كه بر كون مسروق رضى الله عنه حضرت عايشه يه بو بابدن سوز آچدى دخى
عايشه رضى الله عنها ايتدى بو خصوصى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
بوامتدن سؤال ايدنلرك اولى بنم بركون رسول الله حضرتلرينه *هل رأيت ربك* ديدم *لا انما
رأيت جبريل منهبطا* ديو بيوردى يعنى ربكى كوردكمى ديدم ربمى كورمدم انجق
جبرائيل عليه السلامى اشاغه ايندكى حالده كوردم ديمك اولور حاصلى حضرت عايشه دن
حديث مرفوع ثابت اولمشدر اما بوقدر واركه حضرت عايشه نك آيت كريمه ايله احتجاج ايتديكنه
ابن عباس رضى الله عنهما مخالفت ايلمشدر (امام ترمذى رحمة الله عليه ابن عباس حضرتلرندن
روايت ايلركه بركون *رأى محمد ربه* ديدى يعنى محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
ربسنى كوردى وحق تبارك وتعالى حضرتلرى (لاتدركه الابصار) ديمديمى رسول الله
حضرتلرى انى نيجه كورر ديديلر* وبحك ذاك اذا تجلى بنوره الذى هو نوره * ديو بيوردى يعنى
واى سكا اول كورلمديكى شول زمانده دركه كندى نور ذاتى ايله تجلى ايليه ديدى *وقد رأى ربه مرتين*
ديدى يعنى تحقيقا فخر عالم حضرتلرى ربسنى ايكى كره كوردى ديو بيوردى (امام قرطبى
رحمة الله عليه ايدر آيت كريمه ده الابصار جمع محلى باللامدر بو تقدير اوزره تخصيصى قبول
ايلر حاصلى كورمك كافرلره مخصوصدر انلركورمزلر نتكيم آيت كريمه ده (كلا انهم عن ربهم

يومئذ لمحجوبون) بيورلمشدر بونك مقتضاسى بودركه قيامت كوننده كفار حق سبحانه وتعالى
حضرتلرينك ديدارين كورميەلر لاتدركه الابصاردن مراد بودر اما مؤمنلر مشاهده قيله جقى
(وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) آيت كريمه سيله ثابت اولمشدر پس آخرتده كورمك جائزدر
زيرا وقتين مرئى يه نسبت متساويدر ديو بيوردى فى الحقيقه بو استدلال كوزل استدلالدر
(قاضى عياض رحمة الله عليه ايدر رؤية الله عقلا جائزدر عقلده بونى محال كورر نسنه يوقدر
وجوازينه موسى عليه السلامك سؤالى دليلدر (رب ارنى انظر اليك) ديوب حق تعالى حضرتلرينه
يارب بكا ديدارك كوستر سنى كورهيم ديدى انبيا محال اولان نسنه يى ديلمزلر پس معلوم اولديكه
رؤية الله جائز ايمش اندن ايتدى شرع شريفده رؤيتك استحاله وامتناعنه دليل يوقدر (لاتدركه
الابصار قول شريفى ايله منع رؤيته استدلال ايدننك حجتى يوقدر زيرا آيت كريمه ده تأويلات
مختلفه وارددر ديو بيوردى (ابن ابى حاتم اسماعيل بن عليه دن روايت ايتديكى بودركه آيت كريمه نك
تأويلنده *هذا فى الدنيا* ديمشلردر يعنى رؤيت دنياده ديو بيورمشلر (بعضيلر لاتدركه الابصار
اى جميعها ديو تأويل ايتديلر يعنى جميع ابصار مشاهده قيلمز بعضى قيلور ديمكدر اول
مشاهده قيلانلر مؤمنلردركه آخرتده رؤيتلرى آيت كريمه ايله ثابت اولمشدر (ومعتزله طائفه سى
بو آيتدن كندى فهملرينه بناء الله تعالى حضرتلرينك رؤيتى جائز دكلدر نه دنياده كورينور
ونه آخرتده ديديلر جوازينه دليل اولان آيت اخرايه نظر ايتمديلر اهل سنت وجماعته مخالفت ايتديلر
وكتاب اللهده وسنت رسول اللهده جهل ارتكاب ايتديلر كتاب اللهده جوازينه دلالت ايدن آيتلر
ذكر اولنان آيتلردركه برى (وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) قول شريفيدر مؤمنلر كورمك جائز
ايديكنه بو آيت كريمه نك دلالتنده شبهه يوقدر وبرى (كلا انهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون)
قول شريفيدر بو دلالت ايلركه كفار كورميەلر (امام شافعى رحمة الله عليه بو آيت دلالت ايلركه
مؤمنلر قيامت كوننده تكرى تعالى حضرتلرندن محجوب اولميەلر ديمشدر يعنى پردهٔ حرمانده قالميەلر
قيامتده ديدارين مشاهده ايدەلر ديمكدر وسنتده دليل بودركه صحابهٔ كباردن ابو سعيد وابو هريره
وانس ابن مالك وجرير وصهيب وبلال ودخى نيجه لر فخر كائنات حضرتلرندن روايت ايتمشلردركه
تحقيقا مؤمنين دار آخرتده عرصاتده وجنان روضه لرنده حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك ديدارين
مشاهده قيلسه لركركدر بعض علما دخى ايتديلر اثبات رؤيت ايله نفى ادراك بيننده منافات يوقدر
زيرا ادراك رؤيتدن اخصدر نفى اخصدن نفى اعم لازم كلمز ديديلر وبويله ديانلر دخى نفى اولنان
ادراك نه نسنه در ديو اختلاف ايتديلر كيمى ايتدى معرفت حقيقتيدر زيرا اكرچه كيم مؤمنلر
تكرى تعالى حضرتلرينى كوررلر اما كنديدن غيرى كيمسه حقيقتن بيلمز نتكيم قمرى كورنلر
مشاهده قيلورلر اما حقيقتى ندر ادراك ايتمزلر بر شيئك رؤيتى انك حقيقت وماهيتنى ادراكك غيريدر
ديديلر بعضيلر دخى ايتديلر ادراكدن مراد احاطه در وعدم احاطه دن عدم رؤيت لازم كلمز نته كيم
عدم احاطه بالعلمدن عدم علم لازم كلمز ديديلر (صحيح مسلمده *لا احصى ثناء عليك انت كما اثنيت
على نفسك* وارد اولمشدر معناسى يارب سن كندى نفسكه ثنا ايتديكك كبى بن سكا ثنا ايده مزم ديمكدر
بوندن لازم كلمزكه رسول الله حضرتلرى حق تعالى حضرتلرينى هيچ ثنا ايتميه بو دخى بويله در احاطه
اولمقدن رؤيت اولمق لازم كلمز ديديلر (بعض علمادن مرويدركه بيورمشدر رب العزه كوريلور
اما ادراك اولنمز بر ادراك احاطه دن ودرك غايتدن عبارتدر بارى تعالى جل ذكره غايت ونهايتدن
منزه ومقدسدر اكر كورنمز ديانلر حضرت موسايه لن ترانى بيورديغندن آلورلر ايسه وحرف لن
تأبيد اوزره نفيى مفيددر ديرلر ايسه سوزلرينك وجهى يوقدر بلكه حق تعالى حضرتلرينك بو قول
شريفى رؤيتك جوازينه اوضح ادله در زيرا اكر محال اولايدى جواز رؤيته معتقد اولانلر ضال
وكافر اولمق لازم كلور ايدى بركيمسه كه حق تعالى حضرتلرى آنى رسالت ونبوته مختار ايدوب انواع

فضائل وكرامات ايله تعظيم ايده وشرف كلاميله مشرف ومكرم قيلوب افضل اهل زمانى قيله
ودلائل وبراهين معجزه ايله مؤيد ايليه بو اصل كيمسه حق جل وعلا حضرتلرينه جائز اولميان
معنانى نيجه جائز اعتقاد ايلر و برامر كه علم غيبه متعلق اوله انبيادن اكاشك وريب نيجه متصور
اولور ايمدى آيت كريمه يى حضرت موسى عليه السلام اعتقادينه كوره جواز رؤيته حمل ايتمك واجبدر
ولكن بو قدر واردر كه موسى عليه السلام همان اول ساعتده كورمك جائز اولور ظن ايتمش ايدى
حق تعالى حضرتلرينك جوابى شمدى كوره مزسن ياموسى ديمك ايدى موسى عليه السلام
كله جكده كورمك ديمديكه نفى ما آله صرف اولنه يعنى كله جكده كوره مزسن ديمك اوله جواب
سؤاله مناسب اولور ديمشدر (قاضى بيضاوى رحمة الله عليه دخى تفسيرنده ديمشدر كه بو آيتده
رؤية الله فى الجمله جائز ايديكنه دليل واردر زيرا طلب مستحيل انبيادن محالدر خصوصا كه
جهل باللهى اقتضا ايليه انكيچون حق سبحانه وتعالى حضرتلرى لن ترانى ديو رد ايلدى
لن ارى ديمدى ديمشدر يعنى اكر حق تعالى حضرتلرى كورنمك جائز اولمسه حضرت موسى
طلب ايتديكى زمانده سن بنى كوره مزسن ديمزايدى بلكه بن كورنمزم ديرايدى بو يله ديمدى امدى
معلوم اولديكه ديلديكى قولنه ديلديكى زمانده كورنمك جائز ايمش (قاضى عياض رحمة الله عليه
ابى بكر هذليدن نقل ايلر كه آيت كريمه ده مراد شو يله ديمكدر كه دنياده بشر بكا نظر ايتمكه متحمل
دكلدر نظر ايدن طاقت كتوره مز هلاك اولور بعض سلف ومتأخرين بيورمشلردر كه دنياده
رؤية الله ممتنعدر زيرا اهل دنيانك تركيبى ضعيفدر قوتلرى آزدر وجميع احوالى تغير اوزره در
قابل زوال وفنادر بو جهتلردن رؤيته طاقتلرى يوقدر امادار آخرتده تركيب آخر اوزره قيلنوب
قوت ثابته وباقيه وير يلوب نور بصر و بصيرتلرى كمال بوادفده رؤيته قادر اولورلر امام مالك
رحمة الله عليه بيورمشلر كه تكرى تعالى حضرتلرى دنياده كورلمز زيرا باقيدر باقى اولان فانى كوز ايله
كورلمز امادار آخرتده باقى كوزلر ويرلدكده باقى باقى ايله كوريلور ديمشدر پس بو دنياده
كورلمك جائز اولمديغى بشرك ضعف تركيبندن اوليجق بارى تعالى حضرتلرى قادردر كه
ديلديكى قولنه قوت تركيب وكمال قدرت اعطا ايليه دخى دنياده كوربنه بونده اصلا عقل قبول
ايتميه جك نسنه يوقدر صحيح مسلمده بو تفرقه يى مؤيد اولور حديث وارد اولمشدر والحاصل دنياده
رؤيت اكرچه عقلا جائزدر اما سمعا ممتنعدر لكن فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
رؤيت اثبات ايدن كيمسه متكلمينك عموم كلامنده داخل اولمز ديمك جائزدر ديو بيورلمشدر كه
بو سوزك محصلى بودر كه دنياده رؤيت جائز ايديكنى عقل محال كورمز امادنياده محال ايديكنه
بعض حديث شريف وارد اولمشدر ولكن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
اويله بيورمقدن دنياده بندخى كورمزم ديمك چيقمز كنديسى كورمك جائز اولور مثلا خواص
حرم سلطانيدن بر كيمسه طشره چيقوب ارباب ديوانه بوكون پادشاه كورلمز ديو خبر ويرسه
بو كلامندن بندخى كورمزم ديمك لازم كلمز الله اعلم (امام عبد الرزاق حسن بصرى حضرتلرندن
روايت ايلر كه *ان محمدا رأى ربه* ديو يمين ايلمش وابن خزيمه رحمة الله عليه عروة بن الزبيردن
اخراج ايتمشدر كه پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرى حق سبحانه وتعالى حضرتلرينى
كوردى ديو اثبات ايتمشدر جميع اصحاب ابن عباس دخى بوكا قائل اولمشلردر وكعب الاحبار
وزهرى ومعمر وغيريلر جزم ايتمشلردر وابو الحسن الاشعرينك واكثر اتباعنك قوللرى بودر
(اما باش كوزى ايله مى كوردى يوخسه كوكل كوزى ايله مى كوردى بونده اختلاف ايتمشلردر
ابن عباس حضرتلرندن اخبار مطلقه وارد اولمشدر يعنى خبرك بعضنده همان كوردى ديو
بيورمشلر اما قنغى سبله كوردى تفصيل ايتمامشلر و بعضنده تقييد ايتمشلر پس واجبدر كه اخبارك

مطلقى مقيدينه حمل اولنه وثبوت رؤيته دلالت ايدن احاديث شريفه نك جمله سندن برى بودر كه
امام نسائى رحمة الله عليه اسناد صحيح ايله اخراج ايدوب حاكم تصحيح ايتمشدر عكرمه طريقندن
ابن عباس حضرتلرندن مرويدر كه *اتعجبون ان تكون الخلة لابراهيم والكلام لموسى والرؤية
لمحمد* ديو بيورمشلر يعنى خليل للك ابراهيمه وكليملك موسايه ورؤيت محمد مصطفى صلوات الله
عليهم اجمعين حضرتلرينه مخصوص اولديغن سز عجبلر ميسز ديمك اولور (برى دخى
بودركه امام مسلم رحمة الله عليه ابو العاليه طريقندن ابن عباس حضرتلرندن روايت
ايتمشدر كه (ما كذب الفؤاد ما رأى) قول شريفنك تفسيرنده *رأى ربه بفؤاده مرتين* ديو
بيورمشلر يعنى مفخر موجودات عليه اكمل الصلوات افنديمز حضرتلرى تكرى تعالى حضرتلرينى
ايكى كره قلبيله كوردى ديمكدر ينه طريق عطادن ابن عباس حضرتلرندن *رآه بقلبه*
ديو روايت ايلمشدر و بوندن دخى صريح بودر كه ابن مردويه طريق عطادن ابن عباس
حضرتلرندن *لم يره رسول الله صلى الله عليه وسلم وانما رآه بقلبه* ديو روايت ايلمشدر والحاصل
بو حديث شريفده رؤيت كوز ايله اولمايوب همان قلب ايله اولديغى ظاهردر بو تقديرجه
ابن عباسك اثباتيله حضرت عايشه نك نفيين جمع ايتمك قابلدر حضرت عايشه كورمدى
ديديكى باش كوزى ايله كورمدى ديمكدر ابن عباس حضرتلرينك كوردى ديديكى كوكل كوزى ايله
كوردى ديمكدر ولكن امام طبرانى رحمة الله عليه اوسطنده ابن عباس حضرتلرندن رجال ثقات
اسنادى ايله روايت ايتمشدر كه *ان محمدا صلى الله عليه تعالى وسلم رأى ربه مرتين مرة ببصره
ومرة بفؤاده* ديمشلر يعنى تحقيقا فخر كائنات حضرتلرى ربينى ايكى كره كوردى بر كره مبارك
كوزى ايله بر كره قلب شريفيله كوردى ديو بيورمشلر شويله معلوم اوله كه قلب ايله كورمكدن
مراد مجرد حصول علم دكلدر زيرا فخر عالم حضرتلرى على الدوام عالم بالله ايدى بلكه مقصود
اكا حاصل اولان رؤيت قلب شريفنده خلق اولندى غيريلره حاصل اولان رؤيت كوزلرنده خلق
اولنديغى كبى ديمكدر وعقلا رؤيته آلت مخصوصه اولمق لازم دكلدر يعنى اكرچه كيم بحسب
العاده رؤيت كوز ايله اولور ولكن حق سبحانه وتعالى حضرتلرى قادردر كه كوزده قوديغى
حالتى بر آخر عضوده قويه آنكله رؤيت حاصل اوله (وابن خزيمه انس بن مالكدن اسناد قوى ايله
روايت ايتمشدر كه *رأى محمد ربه* ديو بيورمشلر (وصحيح مسلمده ابى ذر رضى الله عنهدن مرويدر كه
ايتدى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه بو خصوصدن سؤال ايتدم يعنى يا رسول الله
ربكى كوردكمى ديدم *نورانى اراه* ديو بيوردى ولفظ مذكورى *اى حجابه نور فكيف اراه*
ديو تفسير ايتديلر يعنى حجابى نوردر بن آنى نيجه كوره يم نور بنى كورمكدن منع ايتدى ديمكدر ديديلر
امام احمد رحمة الله عليه روايتنده *رأيت نورا* ديو بيورمشلر اما حق تعالى حضرتلرينك
ذات شريفى نور اولمق محال قسمندندر زيرا نور جسمدر تكرى تعالى حضرتلرى جسم اولمقدن
منزهدر والحاصل بو مسئله ده اختلاف ايتمشلردر بعضى رؤيت واقع اولدى و بعضى اولمادى
ديمشلردر اولدى ديانلر دخى رؤيت كوزى ايله مى يوخسه كوكل كوزى ايله مى واقع اولدى
ديو اختلاف ايتمشلردر وهر برينك بر دليلى واردر ظاهرينه كوره تمسك ايدنمشدر حقيقت حال
حق تعالى حضرتلرينه مفوضدر انكيچون (امام قرطبى رحمة الله عليه مفهم آدلو كتابنده
توقفى ترجيح ايتمشدر اولى بودر كه بو مسئله ده برجانبه جزم ايتميوب توقف ايده لر زيرا بو بابده دليل
قطعى يوقدر تمسك ايدندكلرى ظواهر متعارضه در هر برى قابل تأويلدر ومسئله عمليادن
دكلدر كه بونده ادلۀ ظنيه ايله اكتفا اولنه بلكه اعتقاديادندر بونده اكتفا اولنمز الا دليل قطعى
ايله اولنور مادامكه دليل قطعى اوليه برجانبه اعتقاد جائز دكلدر وحديث اسراده *فرض

على الصلوة * بيورلمشدر برنسنه كه رسول الله حضرتلرينه فرض اوله امته دخى فرض اولور مكر كه مستثنى اوله دون نمازى وقوشلق نمازى كبى خصائصدن اوله بونلر اول حضرته واجب ايدى امته واجب دكللردر وهرنسنه كه امته فرض اوله اول حضرته دخى فرض اولمشدر (امام نسائى نقلنده انس بن مالك رضى الله عنه رسول الثقلين صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت ايلركه * فقيل لى انى يوم خلقت السموات والارض فرضت عليك وعلى امتك خمسين صلوة فقم بها انت وامتك * بيورمشلردر يعنى ليلهٔ اسراده عجايب ملك وملكوتى سير ايتدكلرندنصكره بكا دينلديكه تحقيقا بن سموات وارضى خلق ايتديكيم كون سكا وامتكه اللى وقت نماز فرض ايتدم ايمدى سن وامتك اول اللى وقت نمازى اقامت ايدك دينلدى ديمكدر اندنصكره تفصيل سابق اوزره مقام مناجاتدن دونوب موسى عليه السلامه اوغرايوب اولدخى نه واقع اولديغن سؤال ايدوب نمازيش وقت قالنجه نه معاملات جارى اولديغن تمام ذكر ايتمشدر موسى عليه السلام سنك امتك اللى وقت نمازه قادر اولمازلر ديوب سن وامتك قادر اولمازسز ديمديكى اول ايديكه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كنديسى عاجز دكل ايديكى مقرر ايدى بلكه دخى زياده‌لره قادر ايدى قيلدقجه شوقى غالب اولور ايدى * قرة عينى فى الصلوة * بيورمش ايدى غايت صفا وسرورى نماز ايچنده ايدى (عارف بن ابى جمره رحمة الله عليه نماز ليلهٔ معراجده فرض اولنديغنك حكمتنده ايدر اول كيجه كه فخر كائنات حضرتلرى سمواته عروج ايلدى ملائكه‌نك عبادتلرين كوردى كيمسى قيام ايلر قعود وسجود ايتمز كيمسى ركوع ايلر قيام وقعود وسجود ايلمز كيمسى سجود ايلر غير يسن ايلمز آندن حق سبحانه وتعالى حضرتلرى جمله سنك عبادتن بر ركعتده جمع ايدوب امت محمديه اعطا ايلدى تا هر كيمسه كه شرائط وآداب واخلاص ايله آنى ادا ايليه جميع ملائكه‌نك فضيلت عبادت وطاعتلرين تحصيل ايده بو امته نماز خصوصنده موسى عليه السلامدن واقع اولان عنايت غيردن واقع اولمامشدر بو معنايه ابو سعيد روايتنده رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى دخى اشارت ايدوب * فررت بموسى ونعم الصاحب كان لكم * بيورمشدر وموسى عليه السلام تخفيف صلوته نيجه باعث اولديغن ذكر ايتمشدر (امام طبرانى وبزار روايتلرنده وارد اولان ابى هريره حديثنده دخى اشارت ايدوب * كان موسى اشدهم على حين مررت وخيرهم لى حين رجعت * ديو بيورمشلردر اول اوغرايوب كچديكمده موسى بكا كيرو قلاننلردن اشد ايدى صكره رجوع ايدوب كلديكمده انلرك يكركى ايدى ديمشدر زيرا اول موسى عليه السلام بر غلام بندنصكره مبعوث اولدى بنم امتمدن انك امتى جنته چوق كيرسه كركدر ديو غبطه ايدوب اغلمش ايدى صكره‌دن فخر عالم حضرتلرينه سنك امتك بودكلو نمازه طاقت كتوره‌مزلر وار جناب اللهدن تخفيف طلب ايله ديو اخطار ايتمش ايدى بودكلو تخفيف مؤنته اول باعث اولمش ايدى فخر كائنات حضرتلرينك صكره‌دن اول غيريلرندن خير اولدى ديديكى بودر (امام سهيلى رحمة الله عليه بيورديغى اوزره حضرت موسانك بو امت حقنده عنايت وشفقتى اول ايديكه سابقا ذكر اولنان اوزره الواحده بونلرك فضل وشرفلرين كورمش ايدى وكندى امتى اولدقلرين تمنى ايتمش ايدى حق تعالى حضرتلرى آنلر امت احمددر ديو جواب ويرمش ايدى هر مرتبه‌ده بويله جواب ويروب آخر موسى عليه السلام يارب ايمدى بنى انك امتندن قيل ديمش ايدى بو جهتدن مناسبتى وار ايدى كندى قوم قبيله سنه سعى وهمت ايدنلر كبى بو امته سعى وهمت ايلدى ديو بيوردى (امام قرطبى رحمة الله تعالى عليه ايدر احتمالدر كه حضرت موسانك امتى غيريلردن زياده صلاة ايله مكلف اولوب عاجز اولدقلرى ايچون امت محمدى اسركيوب بويله ايتمش اوله وبو معنايه انى جربت الناس قبلك * ديديكى دلالت ايلرديدى (بعض اهل الله كلامنده واقع اولمشدركه

وقتا كه حضرت موسى حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك ديدارين طلب ايتدى ميسر اولمدى شوق وحرارتى قلبنده قالدى وفخر انبيا صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه رؤيت ارزانى بيورلديغن موسى عليه السلام بيلور ايدى بارى تعالى حضرتلرينك جمالن مشاهده قيلانى كورمكدن كمال لذت الديغيچون تكرار بتكرار فخر كائنات حضرتلرينى جناب عزته كونده روب صلاة احوالن عرض ايتدرر ايدى ديديلر وهر كشى كندى ذوقنه ومشربنه كوره بر وجه بيان ايلدى روايت اولنوركه سفر معراجدن رجوع ايتديكى زمانده بيت المقدسدن مكه‌يه كلور ايكن بولده قريشك كاربانلرين كوردى بغداى يوكلتمشلر كلورلر ايدى ايچلرنده بر اركك دوه وار ايدى يوكنك بر غرارى آق وبر غرارى سياه ايدى فخر عالم حضرتلرى دوه‌نك برابرينه كلديكى كبى دوه اوركوب يقلدى بر روايتده كاربان خلقى بر دوه ضايع ايتمشلر ايدى ارالرندن فلان نام كيمسه كتوروب قطاره قاتدى ورسول الله حضرتلرى ايتدى كاربانه سلام ويردم ارالرندن بعض كيمسه‌لر بو آواز محمدك آوازيدر دبدى ديو ذكر ايتديلر اندن خواجهٔ كائنات حضرتلرى قبل الصبح مكه‌يه كلوب وكورديكندن قومنه خبر ويردى وسويلديكم سوزك شاهدى بودركه فلان يرده سزك كاربانكزه راست كلدم ديو نشانلرين واحوالن بيان ايلدى دخى بر دوه‌لرين ضايع ايتمشلر ايدى فلان كيمسه بولوب كتوردى دخى فلان يره قوندبلر وسزه فلان كون ان شاء الله كلور ديو خبر ويردى اول كون اولنجق خلق چيقوب منتظر اولديلر نصف نهاره قريب زمانده كاربان كلدى فخر كائنات حضرتلرى خبر ويرديكى اوزره بولديلر دخى اول دوه كه برى آق وبرى سياه غرارلر كتورر ايدى قرنشه انك وصفن ايتمش ايدى اول جمله‌دن ايلرو كلدى بر روايتده كاربان نه كون كلور ديو سؤال ايتدكلرنده چارشنبه كون كلور ديو خبر ويرمش ايدى اول كون اولنجق قتى اكلنديلر كلمديلر حتى كون باتمغه اولدى فخر كائنات حضرتلرى دعا ايلدى تكرى تعالى حضرتلرى كونشى باتمقدن نهى ايتدى حتى غروب ايتمدين كاربان كلوب يتشدى (حضرت عايشه‌دن مرويدركه پيغمبرمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرى اول كيجه كه مسجد اقصايه اسرا ايتديلر صباح اولنجق خلقه خبر ويرمكه باشلدى ايمان كتورمشلردن بر طائفه مرتد اولديلر ومشركين حضرت ابى بكره كتديلر مصاحبك بو كون شو اصل غريب سوز سويلدى سن بوكا اينانورميسك ديديلر ابو بكر ايتدى كرچك بو سوزى سويلديمى نعم ديديلر ايتدى اكر سويلدى ايسه كرچكدر ايتديلر يا ابا بكر سن بو اصل سوزه ايناناورميسك ايتدى نعم بوندن ابعد صباحده واخشامده كوكلر خبرين ويرسه تصديق ايده‌رم ديدى ابو بكر رضى الله عنه انكيچون صديقله تسميه اولندى حاكم رحمة الله عليه مستدركنده بويله روايت ايتمشدر (ابن اسحق روايتنده بو دخى مذكوردركه ابو بكر الصديق رضى الله عنه اورادن طوروب فخر كائنات حضرتلرينك خدمتنه كلدى يا رسول الله مشركين سنكيچون بو كيجه بيت المقدسه واردم ديو سويلرديديلر كرچكميدر ديدى رسول الله حضرتلرى نعم ديو بيوردى ابو بكر رضى الله عنه ايتدى يا نبى الله بيت المقدسك اوصافن بكا سويله بن آنده وارمشم ديدى بو سوزدن مرادى كنديسنه اعتقاد كلمك دكل ايدى بلكه صدقى ظاهر اولمغيچون سويلدوب قومنه ايشتدرمك ايدى زيرا حضرت ابو بكره اعتمادلرى وار ايدى اول تصديق ايديجك مخالفت ايده‌مزلر ايدى ملزم اولورلر ايدى يوخسه كنديسى ايشتديكى كبى تصديق ايتمش ايدى اندن حسن روايتى اوزره فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايتدى كوزمدن حجاب رفع اولندى حتى بيت المقدسه نظر ايتدم اندن بشلدى بيت المقدسك اوصافن ابو بكره بر بر خبر ويردى هر باركه برنسنه‌سندن خبر ويرسه ابو بكر رضى الله عنه صدقت اشهد انك رسول الله دير ايدى امام بخارى نقلنده فجلى الله لى بيت المقدس ديو بيورمشدر يعنى بيت المقدس ايله بنم مابينمده اولان حجابلرى كشف ايتدى

حتى بيت المقدسى آشكاره كوردم ديمكدر (امام مسلم روايتنده *فسئالونى عن اشياء لم اثبتها فكربت كربا
شديدا لم اكرب مثله قط فرفعه الله لى انظر اليه مايسألونى عن شئ الا انبأتهم به * بيورمشلدر
معناسى خلق بكا بعض نسنه لردن سؤال ايتديلر كه بن آنى اوجه خاطريمه المامش ايدم بو يله واقع
اوليجق قتى بيحضور اولدم شو يله غم چكدمكه هركز اول اصل غم چكمك بكا واقع اولمادى اندن
حق تعالى حضرتلرى كوزمدن حجابى رفع ايتدى بيت المقدسه نظر ايدردم بر نسنه دن
بكا سؤال ايتمديلر الا بن انلره اندن خبر ويردم ديمكدر (امام احمد و بزار روايتلرنده مسجدى
كتوروب دار عقيل يانده قوديلر بن نظر ايدوب دخى انلره اوصافنى سو يلردم ديو بيورمشلر
و بونده استحاله يوقدر طرفة العين ايچنده بلقيسك تختنى احضار ايتديرن قادر بركمال رسول اكرمن
تصديق ايچون مسجد اقصايى احضار ايتدرسه عجب يدر فى الحقيقه بر نسنه نظرده حاضر اولمايجه
جزئياتندن خبر ويرمك متعذر دركشى عمرنجه ملازمت ايتديكى جامعلرين تفاصيل جزئياتندن
سؤال اينسه لر غائبانه جوابده عاجز ومتحير اولور بوقدنكه بركره كوريله اولدخى كيجه ايله كورلمش
اوله بنه هرنه كه سؤال ايتديلرايسه مطابق جواب ويريله بو بشقه معجزۀ باهره دركه دليل آخره
احتياج قومز (ام هانى رضى الله عنها روايتنده وارد اولمشدر كه مسجدك قاج قپوسى واردر ديو
سؤال ايتديلر فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيورديكه اولدن قپولرين صايمامش
ايدم جواب ويردكده نظر ايدوب دخى قپو قپو صاياردم بيوردى (ابى يعلى قولنجه بيت المقدسك
صفتندن سؤال ايدن مطعم بن عدى ايديكه جبير رضى الله عنه حضرتلرينك باباسيدر ديدى
(ابن ابى جمره قدس سره اشارت ايتمشدر كه خواجۀ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيت
المقدسه اسرا ايتدرمكك حكمتى بوايديكه اكر مكه دن عروج ايتدرلرسه خلاف وعناد ايليان كفارى
الزامه طريق قالمزايدى وقتا كه بيت المقدسه اسرا واقع اولدى واولدن انى كورمديكن بيلورلر
ايدى نشانلرين صوريجق بربرخبر ويردى كنديلرده كورمش كيمسه لر وارايدى فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينك خبرى واقعه مطابق كلدى ملزم اولديلر بوكرچك اوليجق كوكلره
چيقدبغى دخى كرچك اولمق لازم كلدى كفار ومعاندينك شقاوتلرى آرتوب مؤمنين وموحدينك
قوت ايمانلرينه سبب اولدى ديو بيوردى جائزدركه بوندن غيرى دخى نيجه حكمتى اوله والله اعلم

) ⁂ مقصد سادس ⁂ (

فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك قرآن عظيم وكتاب كريمده صدق نبوت
وثبوت بعثتنه شهادت ايدن آيات كريمه نك بياننده در فخر كائنات حضرتلرينك تحقيق
رسالت وعلو منزلت ومكانتى اوزره واقع اولان قسملر واتباع سنت ووجوب طاعتنه متعلق اولان
دلائل وانك حقنده انبيا عليهم السلامدن اخذ اولنان عهد وميثاقلر دخى تورية وانجيل وسائر
كتب آسمانيده انواع تعظيم وتبجيل ايله جريان ايدن ذكر جميلنه دال اولان نصوص بو مقصدده
مذكوردر شويله معلوم اوله كه بو مذكوراته دلالت ايدن آياتك جمله سين احاطه يه مجال يوقدر
كذلك اول آيات كريمه كه انلرده حق جل وعلا حضرتلرينك فخر كائنات صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينه ثناسى وكندى قتنده عظم شانتك بيانى وحياتنه قسمى واسمى ايله ندا ايتميوب
عنوان رسالت ونبوت ايله نداسنه متعلق اولانلردر انلرك دخى مجموعن ايراده قابليت يوقدر زيرا
قرآن عظيمى تأمل ايدن كيمسه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينه قيلديغى تعظيمات وتكريمات ايله مملو بولور جمله سى بيان اولنسه نيجه مجلد كتابلر
تحرير وتسطير اولنور بنه كفايت ايلمز لاجرم ايرادى ميسر اولانلردن بر مقدارى ذكر اولنوب مقصد
مذكور اون فصلى مشتمل قيلندى *) فصل اول (* حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم

حضرتلرينك

حضرتلرينك تعظيم قدر ورفعت ذكر وجلالت رتبه وعلو منزلتنه متعلق اولان آيات كريمه نك
بياننده در قال الله تعالى (تلك الرسل فضلنا بعضهم على بعض منهم من كلم الله) مفسرين
رحمهم الله تعالى من كلم الله دن مراد موسى عليه السلامدر حق سبحانه وتعالى حضرتلرى
بلا واسطة اكا سويلمشدر ديديلر اما بو آيت كريمه حضرت موسايه كلامك اختصاصين مفيد
دكلدر فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه دخى سويلديكى ثابت اولمشدر
نتكيم سابقده بيان اولنمش ايدى حضرت موسايه كلام لفظندن كليم اسمى اشتقاق اولنوب
فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه اولمديغك وجهى بودركه اعتبار معنى آز اولوركه
تصحيح اشتقاق ايچون اولور اسم فاعل كبى بو تقديرجه مطرد اولور شول معنايه كه ذلك الوصف
هركيمكله قائم اولور ايسه اندن اول شخص ايچون بر اسم اشتقاق اولنور وجوبا مثلا هركيمكله
كتابت قائم اولسه اندن بر كاتب اسمى اشتقاق اولنوب اكا اطلاق اولنمق واجبدر اما وقت اولوركه
مجرد ترجيح ايچون اولور كليم كبى وقاروره كبى مثلا بو تقديرجه اطراد لازم دكلدر پس هركيمسه كه
ذلك الوصف آنكله قائم اوله انكيچون اول وصفدن بر اسم اشتقاقى لازم دكلدر نتكيم قاضى عضد
رحمة الله عليه تحقيق ايلمشدر دخى حق سبحانه وتعالى حضرتلرى (ورفع بعضهم درجات)
بيورديغنده مراد فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريدر فخر كائنات حضرتلرينك
سائر انبيا اوزره رفعتى اوج وجهله در بريسى بالذات معراج (برى جميع بشر اوزره سيادت (برى دخى
معجزات كثيرۀ باهره سى زيرا فخر عالم حضرتلرينه ويريلان معجزات هيچ بر پيغمبره ويرلمامشدر
واسم شريفى ايله تعيين اولنميوب بعضهم ديو مبهم ذكر اولنديغنده صاحب الكشاف رحمة الله
عليه بيورمشدر كه بو ابهامده پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك فضلنى تعظيم وقدرنى
اعلا واردر شول جهتدنكه بو ابهامده اول حضرت شويله ممتاز ومعيندر كه هركز اشتباه والتباس
يوقدر ديو شهادت واردر حاصلى فخر كائنات حضرتلرينك ارتفاع درجه ايله امتياز وتعينى
شويلهدركه اسمنى تصريحه احتياج اوله همان اول محلده رفعت درجه ايله وصف اولنديغى كبى
مراد اول حضرت ايديكى متعين اولور ديمكدر ومراتب انبيا ورسل عليهم السلام متفاوت اولديغنه
آيت مذكوره دخى (ولقد فضلنا بعض النبيين على بعض) آيت كريمه سى دلالت ايتمشلردر
وتفاوتلرى بونلر ايله ثابت اولمشدر اما معتزله مخالفت ايدوب بعضنك بعضى اوستنه فضلى يوقدر
ديمشلردر بو آيت كريمه لرده انلرى رد واردر و برقوم دخى حضرت آدم عليه السلام حق ابوتدن
اونورى سائرندن افضلدر ديمشلردر بعضيلر تفضيل بابنده سكوت افضلدر ديمشلردر اما اعتماد اول
قوله دركه جمهور سلف وخلف انك اوزرينه متفقلردر يعنى رسل انبيادن افضلدر ديمشلردر ورسل
دخى بعضى بعضندن افضلدر ديمشلر وحجتلرى ذكر اولنان ايكى آيت كريمه در قاضى عياض رحمة الله
عليه حكايه ايتديكى اوزره (بعض علما بيورمشلردر كه بو مقامده انلرى تفضيلدن مراد دنياده تفضيلدر
و بو معنى اوچ حال ايله حاصل اولور برى بودركه آيات ومعجزاتى اظهر واشهر اولمقدر برى دخى امتى
ازكى واكثر اولمقدر برى دخى حد ذاتنده افضل واظهر اولمقدر وفضل ذاتيسى الله تعالى حضرتلرينك
مخصوص قيلديغى فضائل وكرامانه راجعدر كه بعضيسنى كلامله و بعضيسنى خلت يعنى دوستلق
ايله و بعضيسنى رؤيت ايله ممتاز وسرافراز ايتمشدر پس شك وشبهه يوقدر كه بزم پيغمبريمز
عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك آيات ومعجزاتى اظهر واكثر واقوى وابقى در ومنصبى
اعلا ودولتى اعظم واوفردر دخى ذات شريفى افضل وازكى واطهردر و جميع انبيا عليهم السلام
اوزره خصوصياتى اشهردر پس درجه سى جميع مرسلينك درجاتندن ارفع وذات كريمى جمله
مخلوقاتدن اشرف واكرمدر سابقا ذكر اولنان حديث شفاعت تأمل اولنه كه يوم قيامتده عصاة

امم كبار مرسلينه واروب شفاعت استدكلرنده بری برينه صالسەلر كرك آخر خواجهٔ كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه كلوب جملەيه اول شفاعت اينسه كرك نتكيم ابن ماجه
روايت ايتديكی اوزره * انا سيد ولد آدم واول من تنشق عنه الارض يوم القيمة * ديو بيورمشدر
(امام ترمذی نقلنده انس رضی الله عنهدن مرويدر كه * انا اكرم ولد آدم يومئذ على ربی ولا فخر *
ديو بيورلمشدر بو حديث شريفلر فخر كائنات حضرتلرينك آدم عليه السلامدن غيريسندن
افضليتنه دلالت ايلر اما مطلقا افضليتنه بعض محققين بو آيت كريمه ايله استدلال ايتمشدر كه
حق تعالى حضرتلری (كنتم خير امة اخرجت للناس) ديو بيورمشدر شك وشبهه يوقدر كه
امتك خيريتی دينده كماللری حسبيله در ودينده كماللری تابع اولدقلری پيغمبرك كماله تابعدر ديمشدر
حاصلی امتی سائر امتلردن افضل اولنجق كنديسی سائر انبيادن افضل اولديغی مقرر اولور زيرا
امتك افضليتی انك جانب شريفندن استفاده اولنمشدر (امام فخر رازی رحمة الله عليه
بيورمشدر كه حق تعالى حضرتلری انبيايی اوصاف حميده ايله وصف ايتدكدنصكره فخر عالم
حضرتلرينه (اولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتده) ديو بيوروب انلرك جملەسنه اقتدا امر
ايلمشدر پس فخر كائنات حضرتلرينه واجب اولمشدر امر اولنان نسنه يی اشلیه والا امری ترك
ايتمش اولور چون انلرك ايتديكی خصال حميده يی اشلیه انلرده متفرق اولان فضائلك مجموعی
بو حضرتده مجتمع اولور پس لازم كلور كه انلردن افضل اوله ديمشدر بويله دخی استدلال ايتمشدر كه
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك توحيد وطاعته دعوتی اكثر ممالك عالمه واصل
اولمشدر سائر انبيا عليهم السلامك بويله دكلدر پس دنيا خلقنك فخر عالم حضرتلرينك دعوتی ايله
انتفاعلری اكثر واكلدر ديو بيورمشدر بو دلائل مقتضاسنجه حضرت آدمدن دخی افضليتی ثابت
اولور آدم عليه السلامدن افضليتنه دال اولان احاديث شريفەدن بری بودر كه (امام بخاری
رحمة الله عليه نقلنده ابو هريره رضی الله عنه فخر كائنات حضرتلرندن مرفوعا روايت ايتمشدر كه
* انا سيد الناس يوم القيمة * ديو بيورمشلر بو حديث شريف صريحا دلالت ايدر كه آدم
عليه السلامدن وجميع اولادندن افضل اوله بری دخی بودر كه (امام ترمذی نقلنده ابو سعيد الخدری
رضی الله عنه روايت ايتمشدر كه * انا سيد ولد آدم يوم القيمة ولا فخر وبيدی لواء الحمد ولا فخر
وما من نبی آدم فمن سواه الا تحت لوائی * بيورمشلردر فمن سواه لفظنك عمومنده آدم عليه السلام
داخلدر قيامت كوننده ولدخی سيد كائنات عليه اكمل التحيات افنديمز حضرتلرينك
تحت لواسنده اولنجق اندن افضل اولديغی مقرر اولور (امام بيهقی رحمة الله تعالى عليه
فضائل صحابەده ذكر ايتمشدر كه بركون حضرت على كرم الله وجهه ايراقدن پيدا اولنجق رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلری هذا سيد العرب بيوردی عائشه رضی الله عنها ايتدی * الست
بسيد العرب * ديدی يعنی سيد العرب سن دكلميسك ديدی فخر كائنات عليه افضل التحيات
افنديمز حضرتلری * انا سيد العالمين وهو سيد العرب * ديدی بو تقديرجه مجموع انبيا وسائر
مخلوقاتك سيدی اولمق مقرر اولور بو حديث شريفی حاكم رحمة الله تعالى عليه دخی صحيحنده
ابن عباس حضرتلرندن روايت ايدوب ولكن * انا سيد ولد آدم وعلى سيد العرب * لفظيله
روايت ايتمشدر وحديث صحيحدر ديو بيورمشدر وبعض علما حديثلر هب ضعيفدر ديمشلردر والله اعلم
اما مقدم ذكر اولنان بخاری وترمذی حديثلری مقصوده كفايت ايدرلر وانلر مقتضاسنجه افضليتی
ثابت اولور * وانا سيد الناس * بيورديغی حاشا عجب وافتخار طريقيله دكل ايدی كنديدن ادنايه
فخر لنمق ايچون بيورمدی بلكه حق تعالى حضرتلرينك كنديويه وكنديسی واسطەسيله امتنه
عطا ايتديكی نعمتی اظهار ايچون ايدی مراد حق تعالى حضرتلری قتندە منزلتلرين بيلدرمك

ايدی تا كيم حق تعالى حضرتلرينك كنديلر اوزرنده اولان نعمتن بيلەلر اكا كوره شكرين يرينه
كتورەلر (اكر سؤال اولنوب ذكر اولنان ايكی آيت كريمەنك مقتضاسی بودر كه
رسلك بعضی بعضندن افضل اوله اما (لا نفرق بين احد من رسله) قول شريفنك مقتضاسی
بودر كه رسل ماينی فرق اولنميه بونلرنه طريقله توفيق اولنور (وصحيحينده ابو هريره دن ثابت
اولمشدر كه خواجهٔ كائنات حضرتلری زماننده بر مسلم ايله بر يهودی چكشوب سوكشدكلرنده
يهودی * لا والذی اصطفى موسى على العالمين * ديو يمين ايلدی يعنی بويله دكلدر تكری تعالى
حقيچونكه موسايی عالملر اوزره مختار قيلدی ديو يمين ايتدی همان اول مسلم يا خبيث محمدا وسنه دەمی
مختار ايتدی ديو يهودينك صورتنه بر طبانجه چالدی يهودی فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينه كلوب مسلمدن شكايت ايتدی خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلری
* لا تفضلونی على الانبياء * بيوردی بر روايتده * لا تفضلوا بين الانبياء * بيوردی (وينه بخاری ومسلم
روايتلرنده ابی سعيد الخدری رضی الله عنهدن مروی اولان اوزره * لا تخيروا بين الانبياء * ديو
بيوردی وابن عباس رضی الله عنهما حديثنده امام مسلم روايتی اوزره مرفوعا وارد اولمشدر كه
* ماينبغی لعبد ان يقول انا خير من يونس بن متى * بيورلمشدر وشيخين روايتلرنده ابو هريره
رضی الله عنهدن مرويدر كه * ومن قال انا خير من يونس بن متى فقد كذب * ديو بيورمشلردر
بونلرك مقتضاسی بودر كه انبياء اللهدن بر پيغمبری بر پيغمبر اوستنه تفضيل ايتمك جائز اولميه
ويونسدن كنديويی افضل كورمك بر قوله لايق اولميه وافضل كتورن يلان سويلمش اوله پس
بو جمله آيت واحاديثله سابقا تفضيله دلالت ايدن آيتلر بينی نيجه جمع اولنور دينلور ايسه علما
رحمهم الله تعالى جواب ويروب بيورمشلردر كه (لا نفرق بين احد من رسله) ديمەنك معناسی
انلره نازل اولان كتابلره وانلر تكری تعالى حضرتلرينك رسل وانبياسی ايدكلرينه ايمان
وتصديقده ماينلرين فرق ايتمزز حضرت موسايه نازل اولان كتاب من عند الله در وموسى
عليه السلام حق تعالى حضرتلرينك كرچك پيغمبری ورسولی ايدی وعيسى عليه السلام
دخی وغيريلر دخی كتوردكلری كتابلر وشريعتلر من عند الله ايدی كنديلر حق پيغمبرلر ايدی
ديمكده بری برندن فرق ايتمزز بر بنه نيجه اقرار وتصديق ايدر ايسك اول بر بنه دخی اويله اقرار
وتصديق ايدرز ديمكدر بو معنی ماينلرين تسويه قيلق بعضی بعضندن افضل اولمغه مانع
دكلدر ديمشلردر واحاديث شريفەدن دخی برقاچ وجهله جواب ويرمشلردر بعضيلر ايتديلر
شويله كركدر كه حق تعالى حضرتلری انلرك بعضنی بعضندن مفضل قيلديغنه اعتقاد ايدەرز
ولكن كندی رأيلريمز مقتضاسنجه فضيلتلرينك تفصيلنه شروع ايتمەيز ديديلر حاصلی
فضيلتلرين بيان ايتمەدە كشی مجرد كندی رأينه اعتماد ايتمك جائز دكلدر اما كتاب اللهدن وحديث
شريفدن فهم اولنديغنه كوره بيان فضيلتلری جائزدر بعضيلر دخی ايتديلر حق تعالى حضرتلری
شول خصائص قرب ورتبهٔ عاليه برله درجەسين رفع ايتديكی پيغمبری تفضيل ايدەرز اما اداء
رسالته قائم اولمده ودين اوزره بلا واذيت ناسه صبر ايتمەده وضلالتده قلانلری هدايته حريص
اولمەده وبالجمله وظائف رسالتی كما ينبغی ادايه سعی ايتمك خصوصنده بر پيغمبری بر پيغمبردن
تفضيله شروع ايدوب بحث ايتمزز زيرا هر بری بو معناده قدرتن بذل ايدوب ممكن اولان
مرتبەلرده اصلا دقيقه اهمال ايتمامشدر ديديلر (وقاضی عياض رحمة الله عليه ذكر ايتديكندن
بعضی دخی بويله ديمشدر كه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك تفضيلدن
نهی بيورديغی كنديسی سيد ولد آدم ايديكی معلوم اولمدين ايدی بو مرتبەده توقفه احتياج
اولمغين وبلا علم تفضيل ايدن كذب ايتمك لازم كلمكين خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم

حضرتلری نهی بیورمش ایدی دیدیلر (اما ابن کثیر رحمة الله علیه بو قولده نظر وارددیدی
ظن اولنان بودر که وجه نظر تاریخی مقدم اولان معلوم اولدیغی جهتدن اوله دیدیلر بعضیلر دخی
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو کلامی تواضع ونفی عجب وتکبر طریقیله
بیوردی دیمشلردر اما قاضی عیاض رحمة الله علیه بو قول اعتراضدن سالم اولماز دیمشدر
بعضیلر دخی ایتدیلر انبیا علیهم السلامك بعضنی تفضیل شول طریقله جائز دکلدر که
بعض آخرك شاننه قصور ونقصان ویرمکه مؤدی اولور بعضیلر دخی ممنوع اولان تفضیل
نبوت ورسالت حقنده اولان تفضیلدر زیرا انبیا علیهم الصلاة والسلام بو خصوصده حد واحد
اوزره در مثلا انبیا علیهم السلامدن هر بری اصل نبوت معناسنده آخره مساویدر ورسلدن
هر بری اصل رسالت معناسنده آخره معادلدر همان بری برندن تفاضلی زیادهٔ خصائص وکرامات
حسبیله در یوخسه نفس نبوتده تفاضل یوقدر احوال وکرامات حسبیله متفاضل اولدقلری
ایچوندر که انلردن بعضی رسل وبعضی اولو العزم واقع اولمشلردر دیدیلر بو کلام قول ثانی یه
قریبدر (وابن ابی جمره یونس علیه السلامدن تفضیلك منعی بابنده غرض کیف وحد
تعیینی منعدر یوخسه عالم حسده فضیلت بولنمشدر زیرا فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری سبع سموات اوزره اسرا ایتدیرلدی ویونس قعر دریایه ایندیرلدی وفخر کائنات
حضرتلری خود * انا سید ولد آدم یوم القیمة * بیوردی * وآدم ومن دونه تحت لوائی * بیوردی
بو تقدیرجه فضیلتی ثابت اولور غیری احتمال قالمز وشفاعت کبری دخی فخر کائنات حضرتلرینه
مخصوصدر سائر انبیا علیهم السلامدن برینه اول مرتبه ویرلمامشدر بو فضیلتی خود بالضروره
موجوددر ایمدی نبی یونسدن تفضیل ایتمك دیدیککدن مراد حق تعالی حضرتلرینه قرب وبعد
جهتلرندن تفضیل ایتمك دیمکدن غیری احتمال قالمدی حاصلی محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری اکرچه کیم سموات اوزره عروج ایتدیرلدی ویونس علیه السلام دریا دیبنه ایندیرلدی
اما ینه حق تعالی حضرتلرینه قرب وبعد نسبتنده ایکیسی حد واحد اوزره در دیو بیوردی بو قول
امام مالك رحمة الله علیه حضرتلرندن مرویدر و بوکا بکزر کلام دخی امام الحرمین حضرتلرینه
منسوبدر (ابن المنیر رحمة الله علیه دخی ایتدی نهی اولنان تفضیل شول اصل تفضیلدر که مکانله
مقید اولوب اندن قرب مکانی فهم اولنه یوخسه مطلقا تفضیل منهی عنه دکلدر دیدی
والله تعالی اعلم بحقیقة الحال (ومعلوم اوله که بشر ملائکه دن افضلیدر دکلیدر علما رحمهم الله
اختلاف ایتمشلردر جمهور اهل سنت وجماعتك قولی بودر که خواص بنی آدم که انبیا علیهم
السلامدر انلر خواص ملائکه دن یعنی جبرائیل ومیکائیل واسرافیل وعزرائیل وحملة العرش
وکروبیون وروحانیوندن افضلدر وخواص ملائکه عوام بنی آدمدن افضلدر مولانا سعد الدین
التفتازانی رحمة الله علیه بالاجماع بلکه بالضروره بویله در دیمشدر وعوام بنی آدم عوام
ملائکه دن افضلدر زیرا ملائکه حضرت آدمه سجده قیلمشلردر مسجود له ساجددن افضل
ایدیکنده اشتباه یوقدر خواصك خواص اوزره فضلی ثابت اولیجق عوامك عوام اوزره دخی
فضلی ثابت اولور وعوام ملائکه خیر عمللر اشلیان بنی آدمك خدمتکارلریدر مخدوم خادمدن
افضل ایدیکی دخی ظاهردر بردلیل دخی بودر که مؤمنك ترکیبلرنده هوی وعقل واردر
وشیطان دخی اوزرلرینه مسلطدر طورمیوب وسوسه قیلمده در ملائکه ده عقل واردر هوی
یوقدر وشیطان علیه اللعنه انلره ظفر بوله مز انسان بو قدر فضائل وکمالات علمیه یی شهوت
وغضبدن وغیریدن انواع موانع وعوایقله تحصیل ایدر ونیجه حوایج ضروریه سی اولور که

اکتساب کمالاتدن مانع اولور شك یوقدر که عبادت وکسب کمال که نیجه شواغل وصوارف ایله
حاصل اوله انك مشقتی زیاده اولور پس غیرك عبادت وطاعتندن افضل اولور و بو مقامده
بنی آدمك عوامی دیدیکمزدن مراد صلحاء ناسدر فسقه دکلدر تکیم کمال الدین بن شریف العلامه
بو یله تنبیه بیورمشدر و بیهقی رحمة الله علیه بو یله ایدیکنی تصریح ایدوب شعبنده دیمشدر که

* قد تکلم الناس قدیما وحدیثا فی الملائکة والبشر فذهب ذاهبون الی ان الرسل من البشر
افضل من الرسل من الملائکة والاولیاء من البشر افضل من الاولیاء من الملائکة * بو کلامده
صریحدر که بشرك رسللری ملائکه نك رسللرندن افضلدر و بشرك اولیاسی ملائکه نك
اولیاسندن افضلدر (اما معتزله وفلاسفه و بعض اشاعره ملائکه نك تفضیلنه ذاهب
اولمشلردر قاضی ابو بکر وحلیمی بو مذهبی اختیار ایتمشلردر و بو یله دیانلر برقاج وجهله استدلال
ایتمشلردر جمله دن بری دخی بودر که ملائکه ارواح مجردهدر بالفعل کامللردر وشهوت وغضب
کبی مبادیٔ شر وفساددن مبرالر وصورت وهیولا ظلماتندن معرالردر وافعال عجیبه اوزره
قوتلری واردر وکائناتك کچمشندن وکله جکندن خبردارلردر دیدیلر (جوابلری بودر که
سویلدکلری مقدمات اصل اسلامیه یه مبنی دکلدر اصول فلسفیه یه مبنیدر (ایکنجی دلیللری
بودر که انبیا علیهم السلام افضل بشر ایکن ینه ملائکه دن بعض نسنه یی استفاده ایدرلر نتکیم
حق تعالی حضرتلری (علمه شدید القوی) دیمشدر ودخی (نزل به الروح الامین علی قلبك)
بیورمشدر بو آیتلرده حضرت جبرائیل فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه تعلیم
والقا ایتدیکی مصرحدر وشك یوقدر که معلم متعلمدن افضلدر دیدیلر (جواب بودر که تعلیم
حق تعالی حضرتلرندن ایدی ملائکه همان تبلیغ ایدرلر ایدی مابینده ایلچیلر ایدی (اوچنجی
دلیللری بودر که کتاب وسنتده مطرددر هر یرده که ذکر اولنمشلردر ملائکه نك ذکری انبیایه
تقدیم اولنمشدر بو یله واقع اولدیغی دکلدر الا ملائکه نك شرف ورتبهٔ تقدملرندندر دیدیلر
(جواب بودر که او یله واقع اولدیغی وجودده مقدم اولدقلری ایچوندر وجودده مقدم اولانی
ذکرده تقدیم ایتمك قانون بلاغتدندر یاخود وجودلری وجود بشردن اخفی اولمغله انلر ایمان
اقوی وتقدیملری اولی قیلنمشدر دیدیلر (دردنجی دلیللری بودر که حق تعالی حضرتلری
(لن یستنکف المسیح ان یکون عبدا لله ولا الملائکة المقربون) بیورمشدر معناسی عیسی علیه
السلام حق تعالی حضرتلرینك قولی اولمقدن عارلنمز وملائکهٔ مقربون دخی عارلنمزلر
دیمکدر اهل لسان بو آیتدن ملائکه نك عیسادن افضلیتنی فهم ایتمشلردر زیرا بونك مثلنده
قیاس ادنادن اعلایه ترقیدر * لا یستنکف من هذا الامر الوزیر ولا السلطان * دینلور یوخسه
السلطان ولا الوزیر دینلمز عیسادن افضل اولیجق سائر انبیادن دخی افضل اولمق لازم کلور زیرا
فضله قائل کیمسه یوقدر دیدیلر (جواب بودر که نصاری حضرت عیسانك تعظیمی بر مرتبه یه
ایلتدیلر که عباد اللهدن بر عبد اولمغه راضی اولمیوب بلکه لایق بودر که اوغلی اوله دیدیلر
ومجردر اناسی یوقدر و بوندن ابراء اکمه وابرص واحیاء موتی صادر اولور بنی آدمدن سائر
کیمسه بونك خلافیدر بو اصل کیمسه هیچ عبد اولمق لایقمیدر دیدیلر حق تعالی حضرتلری
انلری رد ایدوب ایتدی مسیح بو ذکر ایتدیککز فضائل وکراماتله تکری تعالی حضرتلرینه
عبودیتدن عارلنمز واول معنالرده مسیحدن دخی زیاده اولنلرده عارلنمزلر وانلر ملائکه در که
انالری اولمدیغندن غیری اتالری ده یوقدر ومجردلردر وحق تعالی حضرتلرینك اذنیله ابراء
واحیادن دخی عجب نسنه لره قادر اولورلر دیو بیوردی والحاصل ترقیٔ تجردده واظهار آثار
عجیبه ده در یوخسه مطلقا شرف وکمالده دکلدر ایمدی افضلیت ملائکه یه دلالت یوقدر

دیدیلر (بوندنصکره معلوم اوله که ملائکه نك بعضی بعضندن افضلدر جمله سنك افضلی
حضرت جبرائیل علیه السلامدر حق تعالی جل ذکره حضرتلری آنك حقنده (انه لقول
رسول کریم ذی قوة عند ذی العرش مکین مطاع ثم امین) دیو بیوروب بوقدر اوصاف کمال ایله ذکر
ایتمشدر حاصلی حضرت جبرائیل اوج ملائکهٔ عظام که میکائیل واسرافیل وعزرائیل
علیهم السلامدر بونلردن افضلدر و بونلر سائر ملائکه دن افضلدر کذلك رسل دخی
انبیادن افضلدر ورسلك دخی بعضی بعضندن افضلدر وجمله انبیا ورسلك افضلی فخر
موجودات محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریدر وانبیانك اولی حضرت آدم
وآخری فخر عالم حضرتلریدر وآدم علیه السلامك نبوتی کتاب ایله ثابتدر که آدم خلقه امر
ونهی ایتدیکنه دلالت ایتمشدر بودخی مقرردر که انك زماننده غیری پیغمبر یوق ایدی
پس امر ونهی ایتدیکی وحی ربانی ایله ایدی غیری دکلدر وسنت واجماع امت دخی دلالت
ایتمشلردر که حضرت آدم علیه السلام پیغمبر ایدی پس نبوتنی انکار ایتمك بعضیلردن نقل
اولنان اوزره کفردر نعوذ بالله تعالی وعدد انبیا ومرسلین صلوات الله علیهم اجمعین
نه مقدار ایدیکنده علما اختلاف ایتمشلردر و بونده مشهور اولان ابن مردویه نقلنده ابوذر
رضی الله عنهدن مروی اولاندر که بیورمشدر یارسول الله انبیا قاچ کمسه در دیدم
یوز یکرمی درت بیك دیو بیوردی یارسل قاچدر دیدم اوچیوز اون اوچدر دیو بیوردی
اولی کیمدر دیدم آدم علیه السلامدر دیو بیوردی اندن ایتدی یاباذر درت پیغمبر واردر سریانیلردر
بری آدم بری شیث بری نوح بری ادریسدر وادریس اول النه قلم الوب یازو یازاندر ودرت
پیغمبر دخی عربدندر هود وصالح وشعیب وسنك پیغمبرك یاباذر دیدی و بنی اسرائیلدن
کلان پیغمبرلرك اولی موسی وآخری عیسادر وجمیع پیغمبرلرك اولی آدم وآخری سنك پیغمبرکدر
دیو بیوردی بوحدیثی ابوحاتم بن حبان رحمه الله انواع تقاسیم آدلو کتابنده تفصیل اوزره
روایت ایدوب صحتله موسوم قیلمشدر اما ابن جوزی موضوعاتنده یازوب ابراهیم بن هشامی بونك
وضعیله متهم ایتمشدر وابن کثیر رحمة الله علیه تحقیق بو حدیثك خصوصنده ائمهٔ جرح وتعدیلدن
چوق کمسه تکلم ایتدی دیو بیورمشدر والله اعلم (اما ابو یعلی رحمة الله علیه نقلنده انس بن مالك
رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایتمشدر که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی
* کان فیمن خلا من اخوانی ثمانیة آلاف نبی ثم کان عیسی بن مریم ثم کنت * دیو بیوردی معناسی
کچمشلرده بنم پیغمبر قرنداشلرمدن سکز بیك پیغمبر وار ایدی صکره عیسی علیه السلام
وجوده کلدی صکره بن کلدم دیمك اولور وقرآن عظیمده اسم شریفلری تصریح اولنان
بونلردر آدم وادریس ونوح وهود وصالح وابراهیم ولوط واسمعیل واسحق و یعقوب و یوسف
وایوب وشعیب وموسی وهرون و یونس وداود وسلیمان والیاس والیسع وزکریا و یحیی وعیسی
وذوالکفل مفسریندن چوق کمسه قتنده ذوالکفل پیغمبردر صلوات الله علیهم وسلامه
(ودخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك رفعت شان شریفنه دال اولان
آیات کریمه نك بری (ورفعنا لك ذکرك) قول شریفیدر بزسنك ذکرکی یوجه قیلدق دیمکدر
بوندن مراد نه ایدیکنده برقاچ قول بیورمشلردر امام شافعی رحمة الله علیهدن مرویدر که
ابن عیینه ابن ابی نجیحدن بونك معناسی * لا اذکر الا ذکرت معی اشهد ان لا اله الا الله واشهد
ان محمدا رسول الله * دیمکدر دیو نقل ایتمشدر (شافعی رحمة الله تعالی علیه ایتدی مرادی
الله اعلم ایمان بالله کتوردکاری زمانده واذانده ذکر اولندیغیدر دیدی واحتمالدر که تلاوت کتاب
وعمل بالطاعه ووقوف عن المعصیه زمانلرنده ذکر اولندیغی اوله دیدیلر (و یحیی بن آدم

رحمة الله تعالی علیه مراد نبوتله رفعیدر دیدی (وابن عطاء رحمة الله تعالی علیه * جعلتك
ذکرا من ذکری فمن ذکرك ذکرنی * دیمکدر دیدی و ینه اندن مرویدر که معناسی
* جعلت تمام الایمان بذکری معك * دیمکدر دیمش حاصلی قول اول اوزره حق تعالی حضرتلری
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك ذکرینه برقدر وشرف و یرمشدر که انی ذکر
ایدن تکری تعالی حضرتلرین ذکر ایتمش فضیلتن بولور دیمکدر قول ثانی اوزره تمام ایمانی
بن سنکله بیله مذکور اولمهده قیلدم سنی سنی ذکر ایتمکله ایمان تمام اولماز دیمکدر (امام جعفر صادق
رحمة الله تعالی علیه * لا یذکرك احد بالرسالة الا ذکرنی بالربوبیة * دیمکدر دیو بیورمشلر یعنی
برکیمسه سنی رسالتله ذکر ایلمز الا اول بنی ربوبیتله ذکر ایتمشدر دیمك اولور حاصلی هر کیمسه که
سنی رسالتله ذکر ایلدی اول بنم ربوبیتمه قائل اولدی دیمکدر الله اعلم (قاضی بیضاوی
رحمة الله علیه بو قول شریفك تفسیرنده * وای رفع مثل ان قرن اسمه فی کلمتی الشهادة وجعل
طاعته طاعته * دیو بیورمشدر معناسی قنغی رفعدر که شهادت کلمه لرنده اسمنی کندی اسمنه قرین
ایتمکه وانك طاعتنی کندی طاعتی قیلمغه بکزیه دیمکدر وطاعتنی کندی طاعتی قیلمغه دیدیکی
حق تعالی حضرتلرینك (من یطع الرسول فقد اطاع الله) بیوردیغنه اشارتدر که معناسی
برکیمسه که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اطاعت ایده تحقیقا اول کیمسه حق تعالی
حضرتلرینه اطاعت ایلدی دیمکدر ودخی (والله ورسوله احق ان یرضوه (ومن یطع الله ورسوله
(واطیعوا الله ورسوله (واطیعوا الله والرسول) قول شریفلرینه اشارتدر (وقتاده رحمة الله
علیه رفع ذکردن مراد بودر که دنیاده وآخرتده حق تعالی حضرتلری فخر عالم حضرتلرینك
ذکرین رفع ایتمشدر هیچ برخطیب و برمتشهد و برمصلی یوقدر که اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان
محمدا عبده ورسوله دیمیه دیدی حاصلی شهادتده وتشهدده بیله مذکوردر قرآنده واذانده
وخطبه لرده ذکری ذکرینه مقروندر وقیامت کوننده موقف حشرده انك اسم شریفیله آذان
اوقونسه کرکدر (وابو نعیم نقلنده ابو هریره رضی الله عنه مرفوعا روایت ایتمشدر که آدم علیه السلام
جنتدن چیقوب هنده ایندکنده نزول ایتدیکی زمانده وحشت حاصل ایلدی یعنی کندو یه انیس
بوله میوب کوکلی طارالدی انده جبرائیل علیه السلام نازل اولوب ایکی کره * الله اکبر الله اکبر *
دیدی وایکی کره * اشهد ان لا اله الا الله * وایکی کره * اشهد ان محمدا رسول الله * دیدی دیو
بیورلمشدر وابن عساکر نقلنده اسم شریفی عرش اوزره وجنتلرده اولان اشیا اوزره مکتوب
اولدیغی حدیث شریفده وارد اولمشدر و بزار نقلنده ابن عمر رضی الله عنهما مرفوعا روایت
ایتمشدر که * مامررت بسماء الا وجدت اسمی فیها مکتوبا محمد رسول الله * دیو بیورمشلردر
(وحلیه ده ابن عباس رضی الله عنهمادن مرفوعا روایت اولنمشدر که * مافی الجنة شجرة علیها
ورقة الا مکتوب علیها لا اله الا الله محمد رسول الله * دیمشلردر معنالری ظاهردر پس بوندن
اوزکه ذکرنی مرفوع قیلمق نیجه متصوردر که عرش عظیم وجنات نعیم وانده اولان قپو
ودیوار واوراق اشجار انك نام شریفی نقشیله مزین اوله بروجه دخی بودر که اسم شریفنی
کندی اسم شریفندن مشتق ایلمشدر نتکیم حسان رضی الله عنه بیوردی بیت * وشق له من اسمه لیجله
فذو العرش محمود وهذا محمد * معناسی باری تعالی عز اسمه فخر عالم حضرتلرینك شانن
تعظیم ایچون کندی اسمندن اکا اسم مشتق ایلدی پس عرش عظیم صاحبنك اسمی محموددر
بونك محمددر دیمك اولور وسابقا اسماء شریفه سی بیاننده مذکور اولان اوزره حق تعالی
حضرتلری کندی اسماء حسناسندن یتمش مقداری اسم شریفله فخر عالم حضرتلرینی مسمی
قیلمشدر و بودخی رفع ذکری بابندندر که حق تعالی حضرتلری اکا صلاة ایدك دیو مؤمنلره

امر ایتمشدر نتکیم قرآن عظیمده (ان الله وملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین آمنوا صلوا
علیه وسلموا تسلیما) بیوروب کندی قتنده رسول اکرمنك منزلتی نه ایدیکنی قوللرینه اعلام
ایتمشدر وجماعت ملائکه اکا ثنا ایتدکلرندنصکره سزده صلاة وسلام ایدك دیو امر
ایتمشدر تا کیم عالم علوی وسفلیده اولنلرك جمله سی فخر عالم حضرتلرینك ثناسنه اجتماع
واتفاق ایلیه‌لر صلی الله تعالی علیه وسلم تسلیما کثیرا دائما الی یوم الدین آیت کریمه نك بری دخی
(طه ما انزلنا علیك القرآن لتشقی) قول شریفیدر معلوم اوله که مفسرین رحمهم الله تعالی
(طه لفظنده ایکی قول بیورمشلردر بری بودر که حروف تهجیدن ایکی حرفك اسملری اوله
مسماری بونلردر (ط وه (برقول دخی بودر که برمعنی دار کلمه اوله اولکی قول اوزره طه‌دن
مراد اشارت طریقیله * یا مطمع الشفاعة للامة ویاهادی الخلق الی الملة * دیمك اوله دیدیلر
بعضیلر دخی ایتدیلر طا حسابده طقوزدر وها بشدر جمله سی اون درت اولور مراد
یا ایها البدر دیمك اولور دیدیلر بعضیلر دخی یا طاهر یاهادی دیمك مراددر دیدیلر اما بو اصل
اقواله اعتماد واجب دکلدر بعض محققین بیوردقلری کبی بونلر بدع تفاسیردندر اما کلمهٔ
مفیده در دیانلر قولنجه بونده ایکی وجه واردر (بری بودر که معناسی یا رجل دیمکدر بو سوز
ابن عباس وحسن ومجاهد وسعید بن جبیر وقتاده وعکرمه رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
حضراتلرندن روایت اولنمشدر سعید بن جبیر لسان نبطیه‌ده بویله در وقتاده لسان سریانیه ده
بویله در وعکرمه لسان حبشه ده بویله در یعنی یا رجل دیمکدر دیدیلر (قاضی بیضاوی
رحمة الله علیه ایدر اکر بو قول صحیح ایسه یعنی صحابهٔ کرام وتابعیندن بویله بیوردیلر ایسه
ظن اولنور که بونك اصلی یا هذا اوله دخی قلب واختصار ایله تصرف اولنمش اوله بری دخی
معناسی یا انسان دیمکدر دیدیلر وبعض قرائتده سکون ها ایله طه وارد اولمشدر بو تقدیرجه
ایکی اباغکی یره بص دیمك معناسنه امر اولور روایت اولنمشدر که فخر کائنات محمد مصطفی صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری تهجدده براباغی اوزره طورر ایدی ایکی اباغن یره بصمغه امر
اولندی وکلمه‌نك اصلی طاء ایدی همزه سی ها یه قلب اولندی نتکیم اراقك همزه سن قلب ایدوب
هراق دیدیلر وارقت نك همزه سن قلب ایدوب هرقت دیدیلر وجائزدر که اصلی وطی دن اوله
ترك همزه قیلنمش اوله کلمه نك اصلی طا یا رجل اوله آخرینه وقف ایچون هاء سکت کتورلمش اوله
(ما انزلنا علیك القرآن لتشقی) آیت کریمه‌سنك سبب نزولنده برقاچ قول بیورمشلردر بری بودر که
کفار قریشدن ابوجهل وولید بن مغیره ومطعم بن عدی لعنهم الله فخر عالم حضرتلرینه سن شقی
اولورسك زیرا اتالرك دینی ترك ایتدك دیدیلر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی
بن شقی اولمق دکل بلکه رحمة للعالمین بعث اولندم دیدی حق تعالی حضرتلری دخی انلری رد ایچون
ودین اسلام وقرآن عظیم دولت وسعادته سبب اولوب کفارك دین وآیینلری عین شقاوت
اولدیغن حبیب اکرمنه اعلام ایچون بو آیت کریمه‌یی انزال ایتدی دیدیلر ایکنجی قول
بودر که مفخر موجودات علیه افضل التحیات افندیمز حضرتلری تهجدی اولقدر قیلار
اولدیکه مبارك اباقلری کثرت قیامدن ششدی اندن جبرائیل علیه السلام کلوب ایتدی یا محمد
نفسکی اسیرکه سنك اوزرکده انك دخی حقی واردر اندن آیت کریمه نازل اولدی
بو تقدیرجه معناسی بز قرآنی سکا انکیچون انزال ایتمدك که نفسکی کثرت عبادتله شکست ایدوب
مشقت عظیمه ویره سك دیمك اولور شقا تعب معناسنه کلمك شایعدر بوندندر که فنی تعب
چکن کیمسه یه عرب‌لر * اشقی من رائض المهر * دیرلر معناسی طای اوکردندن زیاده تعب چکیجی
دیمکدر * وسید القوم اشقاهم * دیرلر معناسی قومك سیدی چوق چالشوب مشقت وتعب

چکندر

چکندر دیمکدر (اوچنجی قول بودر که مراد کافرلرك کفرینه بحضور اقدن نفسکه مشقت وتعب
ویرمه بز سکا قرآنی انزال ایتمدك الا مؤمنلره تذکیر ایده سن دیو انزال ایتدك شول کیمسه که ایمان
کتوره واصلاح اوزره اوله انك نفعی کندویه عائددر وشول کیمسه که کافر اوله انك ضرری ینه
کندویه راجعدر سنك اوستکه بلاغدن غیری نسنه واجب دکلدر ایمدی انلرك کفری سنی
محزون ایتمسون دیمکدر نتکیم (لعلك باخع نفسك الا یکونوا مؤمنین) آیتنده ودخی (ولا یحزنك
کفرهم) قول شریفنده مراد بویله دیمکدر دیدیلر (دردنجی قول بودر که بو سوره مکه ده نازل
اولنلرك اوائلندندر واول زمانده فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلری اعداسنه
مغلوب کبی ایدی هنوز اسلام غلبه وشوکت بولمامش ایدی کانه حق تعالی حضرتلری ایتدی
سن صانمه که بو حال اوستنه قلاسك بلکه سنك امرك عالی وقدرك بلند اولسه کرکدر زیرا بز سکا
قرآنی انکیچون انزال ایتمدك که شقی قلاسك بلکه سن معظم ومکرم اوله جق سك دیو بیوردی
آیات کریمهٔ داله نك بعضی دخی (انا اعطیناك الکوثر) در الی آخر السورة امام فخر الدین
رحمة الله علیه ایدر بو سورهٔ کریمه ده فوائد کثیره واردر جمله دن بری بودر که ماقبلنده اولان
سورلرك تتمه سی کبیدر زیرا حق تعالی حضرتلری والضحی سوره سنده فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك مدح وثناسن وتفصیل احوالن درج وتضمین ایتمشدر اولنده نبوتنه
متعلق اوچ آیت ذکر ایتمشدر (ما ودعك ربك وما قلی وللآخرة خیر لك من الاولی ولسوف
یعطیك ربك فترضی) دیو بیورمشدر اولکینك سبب نزولی اول ایدیکه طائفهٔ یهود لعنهم الله
قریشه ایتدیلر محمده روحدن واصحاب کهف وذو القرنین احوالندن سؤال ایدك کوره لم
نه جواب ویرر انلر دخی کلوب سؤال ایدیجك فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
یارین کلوك خبر ویره یم دیدی ان شاء الله دیمك حکمت الهیه بر له خاطر شریفنه کلمدی بو اجلدن
اوچ کوندن زیاده اکلنوب وحی کلمدی مشرکین ملاعین محمدی تکری تعالی ترك ایتدی و بغض
ایلدی دیدیلر حاشا تکذیب ایتدیلر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه قتی کوچ
کلدی مضطرب اولدی اندن مشرکینی رد ایچون بو آیت کریمه نازل اولدی معناسی ربك سنی
ترك ایتمدی وسکا بغض ایتمدی دیمکدر ایکنجینك معناسی دار آخرت دنیادن خیردر زیرا انده
بقا واردر وشوائبدن خالی وخالصدر وبو فانیدر وضررلر ایله مشوب ومخلوطدر دیمکدر کانه تکری
تعالی حضرتلری وقتا کیم اکا وحی وکرامته مواصلتدن زائل اولمدیغن بیان ایلدی بوندن
اجل واعلا اولانی دخی آخرنده عطا قیلمغه وعده بیوردی (اوچنجیسی بو وعددر که فخر کائنات
حضرتلرینه عطا قیلدیغی کمال نفس وظهور امر واعلاء دین وتکری تعالی حضرتلرندن غیری
کیمسه نهایتن بیلدیکی نسنه‌لر که انکیچون ادخار ایتمشدر بونلرك جمله‌سنه شاملدر حاصلی
تکری تعالی حضرتلری بو جمله‌یی اعطا ایدوب سن راضی اولسك کرك دیمك اولور واوچ آیت
دخی دنیاسنه متعلق آخر سوره ده ذکر ایتمشدر (الم یجدك یتیما فآوی ووجدك ضالا
فهدی ووجدك عائلا فاغنی) بیورمشدر بونلرك تفسیری قریبا مرور ایتمشدر واوچ آیت دخی
(الم نشرح) سوره‌سنده بیورمشدر وانلر (الم نشرح لك صدرك ووضعنا عنك وزرك الذی
انقض ظهرك ورفعنا لك ذکرك) آیت کریمه‌لریدر بونلرك تفسیری دخی قریبا مرور ایتمشدر
وبالجمله فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اوصاف واحوالن ذکر ایدرك
سورة الکوثره کلمشدر (انا اعطیناك الکوثر) بیوردیغی تحقیقا بز سکا کوثری اعطا ایتدك دیمکدر
(فصل لربك) بیوردیغی چونکه بز سکا بو دکلو نعمت جلیله انعام ایتدك سنده شکرا لانعمنا
خالصا ومخلصا لوجه الله صلاة اوزره دائم وقائم اول که صلاة اقسام شکری جامعدر دیمکدر

(وانحر) بیوردیغی بدنه لر یعنی دوه لر که اعز اموالدر قربان ایله دیمکدر یاخود فقرایه تصدق ایله شونلرك خلافنه که انلری ترك ایدوب تصدق ایتمزلر وزکاتی منع ایدرلر دیمکدر سورهٔ کریمه سورهٔ متقدمه یه مقابل کبیدر بعضیلر صلاتدن مراد صلاة عیددر وانحردن مقصود اضحیه در دیدیلر ولفظ ماضی ایله (انا اعطیناك) بیورلدیغنك نکته سی بز آنی سکا عالم ازلده ویرمش ایدك بو عطا سکا دخی اولزمانده حاصل ایدی سن بو وجوده قدم باصمدین اسباب سعادتی سنك ایچون مهیا قیلمش ایدك وجوده کلوب عبودیتمزه اشتغال ایتدنصکره نیجه اولسه کرکدر و بو فضل عمیمی سکا طاعتك ایچون عطا ایتمدك مجرد فضل واحسانمز ایله سنی اختیار ایلدك دیمکدر مفسرین رحمهم الله تعالی کوثرك تفسیرنده برقاچ قول اوزره اختلاف ایتدیلر جمله دن بری بودر که کوثر جنتده بر ایرماقدر دیدیلر سلف وخلف قتنده مشهور ومتعارف اولان قول بودر (انس بن مالك رضی الله عنه روایتنده فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیورمشدر که * بینا اسیر فی الجنة اذا انا بنهر حافتاه قباب الدر المجوف قلت ما هذا یا جبریل قال هذا الکوثر الذی اعطاك ربك فاذا طینه مسك اذفر * امام بخاری روایت ایتمشدر حاصل معناسی بودر که بن جنت ایچنده کزر ایکن بر ایرماغه راست کلدمکه ایکی جانبنده مجوف انجولردن قبه لر وار ایدی ندر بو دیو جبریله صوردم اول ایتدی بو تکری تعالی سکا اعطا ایتدیکی کوثردر دیدی کوردم بالچغی خوشبوی وتیز بوی مسك ایدی دیمك اولور برقول دخی بودر که کوثر فخر کائنات حضرتلرینك اولادیدر زیرا کافرلر اولادی یوقدر دیو تعییب ایتدیلر دخی انلری رد ایچون حق تعالی حضرتلری بو سورهٔ کریمه یی انزال ایتدی معنی بودر که سکا بر نسل ویردك که الی انتهاء الزمان آفت انقراضدن محفوظ ومصوندر دیمکدر فی الحقیقه فخر عالم حضرتلرینك نسل طاهری کلیا اطراف واکناف ممالکی مشرف ومزین قیلمشدر بو مرتبه نعمت اولاد انبیادن هیچ کیمسه یه میسر اولمامشدر بعضیلر دخی کوثردن مراد خیر کثیردر دیدیلر برقول دخی بودر که مراد نبوت اوله اندن زیاده خیر اولماز بعضیلر دخی کوثر علماء امتدر دیدیلر بعضیلر دین اسلامدر دیدیلر شك یوقدر که بونلر خیر کثیردندر دین اسلامك دخی امناسی علمادر امام احمد وابوداود وترمذی رحمهم الله روایتلرنده * العلماء ورثة الانبیاء * بیورلمشدر اما * علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل * حدیثی حقنده دمیری وزرکشی وابن حجر رحمهم الله تعالی اصلی یوقدر دیو بیورمشلردر وسند ضعیفله ابو نعیم نقلنده ابن عباس رضی الله عنهمادن مرفوعا وارد اولمشدر که * اقرب الناس من درجة النبوة اهل العلم والجهاد * بیورمشلردر ناسك درجهٔ نبوته زیاده قریب اولانی اهل علم واهل جهاددر دیمکدر اما شك وشبهه یوقدر که ورثهٔ انبیادن اولمق تشریفنه لایق اولان عالم شول دیانت وانصافله اتصاف ایدن عالم عاملدر که ارشاد عباد وتدارك احوال مبدأ ومعاد ایله ده سنت انبیا وسیرت اصفیایه اقتدا ایلیه نه آنکه آسایش نفس وعیال وتحصیل مال ومنال ایچون خزانهٔ شرعه خیانت ایده حاشا ثم حاشا که بو مقوله کیمسه لر ورثهٔ انبیادن اوله لر و بعضیلر کوثردن مراد کثرت اتباع واشیاعدر دیدیلر و بعض علمادن مرویدر که کوثردن مراد علمدر و بوکا حمل ایتمك نیجه وجهله اولیدر بری بودر که علم خیر کثیردر بری دخی بودر که صیغهٔ ماضی ایله اعطینا بیورلمغه ظاهر بویله کرکدر که مراد دنیاده واصل اولان نعمتلردن اوله وخواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه پایهٔ نبوتده امور دنیویه دن واصل اولنلرك اشرفی علم بالله در ایمدی علمه حمل اولنمق کرك دیدی بری دخی بودر که (انا اعطیناك الکوثر) دیوب عقبنده (فصل لربك وانحر) دیدیکندن فهم اولنور که کوثردن مراد علم اوله زیرا عباداتدن تقدم ایدن علم معرفة الله در عبادت انلره متفرعدر تکمیل فصل کلمه سنده واقع

اولان فاء بو معنی ایچوندر ایمدی کوثردن مراد علم اولمق کرك دیدیلر فی الحقیقه بو وجه خوب وجهدر بر علم که سبب رضای ربانی وسرمایهٔ سعادت دوجهانی اوله اندن اشرف نوادر که اکا حمل اولنه * اللهم ارزقنا علما نافعا ویقینا صادقا نعوذ بك من علم لا ینفع وقلب لا یخشع (و بعضیلر مراد حسن خلقدر دیدیلر (وابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرندن مرویدر که کوثردن مراد حق تعالی حضرتلری رسول اکرمنه انعام ایتدیکی نعمتلرك جمله سیدر دیو بیورمشلر واقعا ذکر اولنان وجوهك بعضنه حمل ایتمك بعض آخرینه حملدن اولی دکل ایدی ایمدی واجب اولدر که مجموعنه حمل اولنه انکیچون ایدیکه سعید بن جبیر قول مذکوری ابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرندن روایت ایتدیکی زمانده بعض کیمسه لر سعیده ایتدیلر یا سعید خلق شویله دیرلر که کوثر جنتده بر ایرماق اوله دیدیلر سعید ایتدی اول ایرماق دخی الله تعالی اکا ویردیکی خیردن بریسیدر دیدی (امام فخر رازی رحمة الله علیه دخی تفسیرنده بعض علمانك مختاری کوثردن مراد قرآن ونبوت وذکر عظیم ونصر علی الاعداء ایدیکنی نقل ایتمشدر وتقدیم اولنان قول مشهور که جنتده بر ایرماق اولمقدر انك وجهی بودر که صحیح مسلمده انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلرندن مرویدر که ایتدی برکره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بزم مابینمزده ایکن برمقدار اویقویه وارمش ایدی تبسم ایدرك مبارك باشن قالدردی یا رسول الله نیه کولرسز دیدك ایتدی بکا بر سوره نازل اولدی (بسم الله الرحمن الرحیم انا اعطیناك الکوثر فصل لربك وانحر ان شانئك هو الابتر) دیو اوقودی اندن کوثر ندر بیلورمیسز دیدی بز ایتدك الله ورسوله اعلم ایتدی * فانه نهر وعدنیه ربی علیه خیر کثیر وهو حوض یرد علیه امتی یوم القیمة آنیته عدد النجوم فیختلج العبد منهم فاقول رب انه من امتی فیقول ما تدری ما احدثوا بعدك * دیو بیوردی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو حدیث شریفده صریحا بیورمشدر که کوثردن مراد جنتده بر حوض اوله انك آنیه لری یعنی طالدیروب ایچه جك کاسه لری وقدحلری یلدزلر صاغشنجه اوله امت محمد صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اکا کله لر ایچلرندن بعضی ملائکه منع ایتمك استیجك پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری یارب اول کشی دخی بنم امتمدندر دیو شفاعت ایده تکری تعالی حضرتلری یا محمد بونلر سندنصکره نه احداث ایتدکلرین سن نه بیلورسك دیه بو آخر کلامدن فهم اولنان بودر که امتدن بعضی احداث ایتدیکی بدعت سیئه سببیله حوض کوثردن منع اولنه ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری شفاعت ایلیه بند معفو اوله الله اعلم * سبحان من اعطاه هذه الفضائل العظیمة وشرفه بهذه الخصال العمیمة * وجملهٔ تعظیمات الهیه دن بری دخی بودر که عادت الله انبیا علیهم السلامه اسملریله ندا ایتمك ایکن مثلا کتاب اللهده (یا آدم اسکن (یا نوح اهبط (یا موسی انی انا الله (یا عیسی بن مریم اذکر نعمتی علیك) دیو آدلو آدیله خطاب ایلر ایکن فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ندا ایتدکده نبوت ورسالت عنوانلریله خطاب ایده کلمشدر هر یرده که واقع اولمشدر (یا ایها النبی (یا ایها الرسول) دیو ندا بیورلمشدر و بو غایت تعظیم ونهایت تکریمدر ودخی کلام قدیمنده (واذ قال ربك للملائکة انی جاعل فی الارض خلیفة) آیت کریمه سنه نظر اولنه که حق سبحانه وتعالی حضرتلری رب اسمنی نیجه فخر کائنات حضرتلرینه اضافت ایدوب ربك دیو بیوردی وجملهٔ ملائکه وانبیا مابینده نیجه تشریف خطاب مستطاب ایله مشرف قیلدی بو آیت کریمه ده خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری باری تعالی حضرتلرینك اعظم خلفاسی ایدیکنه اشارت واردر و بالجمله کتاب کریمده انك توقیر وتعظیمی اولقدر تصریح اولنمشدر که نهایت درجات تکریمه واصل

اولديغنه اصلا شائبهٔ شبهه قالمامشدر بودخی كفايت ايلركه (عفا الله عنك لم اذنت لهم) قول
شريفنده ملاطفهٔ ذكر عتابدن مقدم عفا الله ديو عفودن خبر ويردی وزمان حسبيله انبيا
عليهم السلامدن مؤخر ايكن حق جل وعلا حضرتلری ذكرده تعظيما تقديم ايدوب (ومنك
ومن نوح وابراهيم وموسی وعيسی بن مريم) بيوردی واهل النار قيامتده انك طاعتن تمنی
ايتدكلرندن خبر ويروب (يقولون ياليتنا اطعنا الله واطعنا الرسولا) ديو بيوردی والحاصل
مراد ميسر اولاندن بعضين ايراددر والا انك دلائل تعظيم وتكريمنه حد و پايان يوقدر

(* فصل ثانی *) حق تبارك وتعالی حضرتلری انك حقنده انبيا عليهم
السلامدن اخذ ميثاق ايتديكنك بياننده در تنكيم قرآن عظيمنده (واذ اخذ الله ميثاق
النبيين لما آتيتكم من كتاب وحكمة ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم لتؤمنن به ولتنصرنه)
بيورمشدر (حضرت علی كرم الله وجهه وابن عباس رضی الله عنهما بيورمشلردركه حق
جل وعلا حضرتلری هر پيغمبركه كوندرمشدر اندن عهد وميثاق المشدركه اكر اول حياتده
ايكن محمد مصطفی صلی الله عليه وسلم مبعوث اوله جق اولورايسه اكا ايمان كتوروب نصرت
ايليه آيت كريمه نك معناسی بودر ديديلر (بعضيلر ايتدی مراد بودركه انبيا عليهم السلام كندی
امتلرندن ميثاق آلورلر ايديكه محمد مصطفی صلی الله عليه وسلم مبعوث اولديغی زمانده اكا
ايمان كتوره لر ونصرت ايده لر يوخسه انبيانك كنديلرندن ميثاق المغك معناسی ندركه اول زمانده
انبيادن كيمسه قالميوب انتقال ايده جكلری مقرر ايدی واموات مكلف اولمازلر ايدی متعين
اولديكه ميثاق امتدن مأخوذ ايمش ديديلر (جواب ويرلديكه مراد اول بعث اولديغی زمانده
اكر انبيا حياتده اولهلر ايدی اكا ايمان كتورمك اوزرلرينه واجب اولور ايدی ديمكدر بونك نظيری
(لئن اشركت ليحبطن عملك) قول شريفيدر يعنی اكر سن اشراك ايديدك عملك باطل
اولور ايدی يعنی ايتديكك اعمال صالحه نك هركز نفعی اولماز ايدی ديمكدر حق تعالی حضرتلری
خود فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرندن هركز اشراك صادر اولميه جغن
بيلور ايدی ولكن كلامی سبيل فرض وتقدير اوزره اخراج ايلدی حاصلی فرضا شويله ايلسك
شويله اولور ايدی ديمكدر بوندن لازم كلمزكه اندن اشراك صدوری جائز اوله وينه فرض
وتقدير اوزره ملائكه حقنده (ومن يقل منهم انی اله من دونه فذلك نجزيه جهنم) ديمشدر
يعنی انلردن بری دعوای الوهيه ايلرايسه بز اكا جهنمی جزا قيلارز ديمكدر مع هذا حق جل وعلا
حضرتلری انلر ايچون (لا يسبقونه بالقول) ديمكله دخی (يخافون ربهم من فوقهم) ديمكله
انلردن بو مقوله دعوای باطله صادر اولميه جغنه شهادت ايتمشدر ايمدی بونك امثالی كلام
فرضيادر مبالغه محلنده سوق اولنور محصلی انبيا دخی انك زماننه قالمق جائز اولسه اكا ايمان كتورمك
اوزرلرينه واجب اولور ايدی امتلرينه واجب اولمق خود بطريق الاولی ديمكدر ديديلر (وامام
سبكی رحمة الله عليه ايدر بو آيت كريمه ده يعنی (واذ اخذ الله ميثاق النبيين) قول شريفنده
دلالت واردركه انبيا عليهم السلام فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك زماننه
كلمك تقدير اولنسه انلره مرسل اولور ايدی بو تقديرجه رسالتی تا حضرت آدم زماندن قيامته دكين
ندكلو انبيا وامم كلديلر ايسه جملهسنه عامه اولمق لازم كلور مجموع انبيا ورسل وامتلری فخر عالم
صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك امتندن اولمق مقرر اولور * بعثت الی الناس كافة * حديث
شريفنك عمومی كندی زماندن قيامته دكين كلان ناسه كوره اولماز بلكه ماقبلنده دخی متناول
اولور وانبيادن ميثاق اخذ ايتمه نك فائده سی كنديلر اوزره عند الله مقدم اولوب نبيلری
ورسوللری ايديكن بيلدرمك اولور ديديلر واخذ مواثيقده استخلاف معناسی واردر انكيچون

(لتؤمنن به ولتنصرنه) لفظ شريفلرينه لام قسم داخل اولمشدر وبو اسلوبده نكته بودركه
اخذ اولنان ميثاقلر كانها ايمان بيعتدركه خلفا ايچون اخذ اولنور شويله ظن اولنوركه ايمان خلفا
بورادن آلنمشدر بو مرتبه ز معلوم اولدقدنصكره ظاهر اولوركه خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلری نبی الانبياء ورسول المرسلين ايمش يوم آخرتده جميع انبيا انك تحت لواسنه
كلوب دنياده دخی ليلة الاسراده جملهسنه امام ومقتدا اولديغنك سری بو ايمش بو معنادندركه
حضرت عيسی عليه السلام آخر الزمانده انك شريعتی اوزره كلسه كركدر ينه حالی اوزره
نبی كريم ايكن بونلرك شرع شريفنه اقتدا واتباع ايتديكی جهتدن امتندن اولسه كركدر
نه انكه بعضيلر ظن ايتديكی اوزره پايهٔ نبوتندن تنزل ايدوب امتدن سائر خلقك بربيسی اوله
بويله دكلدر كذلك فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری انك زماننده ياخود موسی
وابراهيم ونوح عليهم السلام زمانلرنده كلمش اولسه انلر ينه امتلری اوزره نبوت ورسالتلرنده
مقرر اولورلر ايدی وسلطان انبيا صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری مجموعنك اوزرينه
نبی مرسل اولوب نبوت ورسالتی جملهيه عام وشامل اولور ايدی باشريعتلری احوالی نيجه
اولور ايدی ديمك كلور ايسه اصولده اتفاق اوزره اولورلر ايدی زيرا انده اختلاف متصور
دكلدر اما فروعده اختلاف واقع اولسه فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك شريعتی
تقديم اولنور ايدی يا علی سبيل التخصيص يا علی سبيل النسخ ياخود نه نسخ ونه تخصيص اولوب
بلكه اول زمانده اول امتلره انبياسی كتورديكی نسبتله وبو زمانده بو امت شريفهيه نسبتله
وارد اولور ايدی جملهسی بو حضرتك شرايعی اولور ايدی واختلاف اوقات واشخاص ايله
اختلاف احكام جائزدر بو تقديردن ايكی حديث شريفك معناسی بغايت واضح ومنكشف
اولدی بريسی * بعثت الی الناس كافة * حديثيدركه مراد كندی زماندن قيامته دكين
كلان اشخاصه مبعوث اولمق ظن اولنور ايدی بويله دكل ايمش بلكه ناسدن مجموع اولين
وآخرينه مبعوث ايمش بری دخی * كنت نبيا وآدم بين الروح والجسد * حديثيدركه حضرت
آدمدن نبوتنك تقدمی مجرد علم الهيده اولمق ظن اولنور ايدی ظاهر اولديكه انك اوزرينه
امر زائد ايمش نهايت تأخر تبليغ وجود شرطه متعلق اولمغله واقع اولمش واحكامك
مشروطه متعلق اولمهسی كاه اولوركه محل قابل حسبيله اولور وكاه اولوركه فاعل متصرف
حسبيله اولور بوراده قابل حسبيله دركه اول اشخاص مبعوث اليهمدر وخلقت جسد شريفدر
احكام انك لسانه وارد اولوب اندن اشخاصه القا اولنسه كركدر بويله اولمق ازلده صحت نبوته
مانع دكلدر بونك نظيری بودركه بركيمسه قزيمی بركفوئنه تزويج ايديوير ديو بركشی يی وكيل
ايتسه توكيل صحيحدر واول كشی وكالته اهلدر ووكالت ثابتهدر اما كاه اولوركه تصرفی وجود
كفوئه موقوف اولور كفو برنيجه زماندنصكره بولنور بويله اولمق صحت وكالت واهليت وكيله
ضرر ايلمز *) فصل ثالث (* حق سبحانه وتعالی حضرتلری فخر عالم صلی الله تعالی عليه
وسلم حضرتلرينك رسالتنه شهادت ايتديكنك بياننده در قرآن عظيم وكتاب كريمنده حضرت
ابراهيم واسمعيل عليهما السلام لسانلرندن حكايه بيورمشدركه بيت الحرامی بنا ايتدكلرنده
(ربنا تقبل منا انك انت السميع العليم ربنا واجعلنا مسلمين لك ومن ذريتنا امة مسلمة لك وارنا
مناسكنا وتب علينا انك انت التواب الرحيم ربنا وابعث فيهم رسولا منهم يتلو عليهم آياتك
ويعلمهم الكتاب والحكمة ويزكيهم انك انت العزيز الحكيم) ديمشلر ايدی حاصلی يارب سن قبول
ايله بزم نيتلريمزی سن بيلورسن وبزی سكا مخلص ايله يعنی اخلاصمزی زياده قيل وبعض
ذريتمزی سكا امت مسلمه قيل وحج شريفده عبادت يرلرين ياخود قربان كسهجك موضعلری

بزه سن كوستر وذر یاتمزك توبه سین قبول ایله یاخود بزدن سهو وسبقتله واقع اولنلر ایچون توبه روزی قیل تحقیقا سن تواب ورحیمسین توبه كارلری اسیركیوب توبه لرین قبول ورحمت ایلرسین دیدكلرندنصكره ینه دعا ایدوب یاربنا اول امت مسلمه اراسنه كندیلرندن بر رسول بعث ایله كه اكا وحی اولنان دلائل توحید ونبوتی انلره تلاوت ایلیه وقرآن ومعارف واحكام تعلیم ایده وشرك ومعاصیدن انلری پاك ایلیه تحقیقا سن برغالبسنكه دیلدیكك شیء اوزره سكا كیمسه غلبه ایده مز انی احكام ایلرسین دیمك اولور اندن حق تعالی حضرتلری دعالرین مستجاب ایدوب اولاد اسمعیلدن اهل مكه یه اول صفتله موصوف بر رسول كریم كوندردیكه اول محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریدر اگر سؤال اولنوب آیت كریمه ده واقع اولان رسولدن مراد فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایدیكی ندن معلوم اولدی دینلور ایسه جواب برنیجه وجهله دربری بودركه مفسرین اجماع ایتمشلردر انلرك اجماعی حجتدر (ایكنجیسی بودركه پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری * انا دعوت ابراهیم وبشارت عیسی * دیو بیورمشدر دعوتدن مراد بو آیت كریمه در یعنی انده مطلوب اولان رسول اكرم بنم دیمكدر و بشارت عیسی بیوردیغی سورهٔ صفده واقع اولان (ومبشرا برسول یأتی من بعدی اسمه احمد) قول شریفیدر (اوچنجی وجه بودركه حضرت ابراهیم علیه السلام بو دعایی مكه ده قیلدی وانده وآنك اطرافنده اولان ذریتی ایچون ایلدی حق تعالی حضرتلری اول دیاردن فخر كائنات حضرتلرندن غیری پیغمبر كتورمدی ونكری تعالی حضرتلری حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرین بعثله مؤمنلره امتنان ایدوب (لقد من الله علی المؤمنین اذ بعث فیهم رسولا من انفسهم یتلوعلیهم آیاته ویزكیهم ویعلمهم الكتاب والحكمة) بیورمشدر وآیت كریمه ده اول اوصافله وصف اولنمشدر كه حضرت ابراهیمك دعاسنده واقع اولمش ایدی پس متعین اولدیكه رسولدن مراد محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایمش من انفسهم بیوردیغی كندیلر كبی بشر دیمكدر وقراءت شاذه ده فتح فا ایله من انفسهم وارد اولمشدر بوتقدیرجه من اشرفهم دیمك اولور زیرا فخر عالم حضرتلری بنی هاشمدندر و بنی هاشم قریشك افضلیدر و قریش افضل عربدر و عرب افضل ناسدر اگرچه خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك بعثی عالم خلقك جمله سنه حتی كفاره بیله نعمتدر زیرا انك زمان شریفنده عذاب دنیوی مرفوع اولمشدر امم سالفه یه واقع اولان مسخلر وطاش یاغدرمقلر و یره كچورمكلر بوذات محترمك امتلرینه واقع اولمامشدر ولكن آیت كریمه ده مؤمنلر تخصیص بالذكر اولندیغی انتفاعلری اكثر اولدیغیچوندر لاجرم انلر اوزره منت غیریلر اوزره اولاندن اعظمدر (اگر سؤال اولنوب پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینك بشر اولوب طائفهٔ عربدن اولدیغنه علم صحت ایمانه شرط میدر یوخسه فرض كفایه دن میدر دینلور ایسه (جواب بودركه شیخ ولی الدین ابن العراقی رحمة الله علیه صحت ایمانه شرطدر دیمشدر حتی بر كیمسه محمدك جمیع خلقه رسول ایدیكنه ایمان كتوریرم اما بیلمزمكه كندی بشردن میدر یوخسه ملائكه دن میدر یوخسه جندن میدر و بیلمزمكه عربدن میدر یوخسه عجمدن میدر دیسه كفرنده شك یوقدر زیرا قرآن عظیمی تكذیب ایتمش اولور وخلف سلفدن اشیده كلوب بالضروره معلوم اولمش نسنه یی انكار ایلمش اولور كافر اولدیغنده شبهه یوقدر و بو مسئله ده علمادن كیمسه نك خلافی وار ایدیكی معلوم دكلدر اگرشویله كه بونی دیان كیمسه برغافل واحمق كیمسه ایسه اكا تعلیم ایتمك واجبدر اولدخی تعلیمدنصكره انكار ایدر ایسه كفرینه حكم ایدرز دیمشدر فی الحقیقه نه اصل مسلماندر اول كه ینه و بین الله واسطه اولان ذات شریفك

احوال واوصافنه اطلاعی یوقدر اوله انك اخبار وآثارین بیلمدن حظی یوقدر اوله مناسبت صوریه سی بویله اولانك علاقهٔ معنویه سی نقدر اولسه كركدر ملاحظه اولنه (اگر سؤال اولنوب خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری الی الآن رسالتی اوزره باقیمیدر دینلور ایسه ابو المعین نسفی رحمة الله علیه (جواب ویروب بیورمشدركه ابو الحسن الاشعری رحمة الله علیه ایتدی الآن فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری رسالت حكمنده در وشیئك حكمی اصل شیء مقامنه قائمدر كورمزمیسنكه عدت احكام نكاحه دلالت ایلر دیمشدر وغیری دخی بیورمشدركه فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وفاتندنصكره نبوت ورسالت باقیه در مؤمنك موتندنصكره وصف ایمانی باقی اولدیغی كبی وایمان هوا روحدر روح باقیدر بدنك موتیله متغیر اولمازدیمشدر (بعض علما بونقریره طعن ایدوب ایتدیلر باشدن اول حضرت میت دكلدر زیرا جمیع انبیا علیهم السلام قبرلرنده صاغلردر ایمدی وصف نبوتی روحله جسدینه معا ثابتدر الآن باقیدر دیدیلر (وامام قشیری رحمة الله تعالی علیه ایتدی حق تعالی حضرتلری اختیار ایتدیكنه * ارسلتك * دیمشدر یاخود * بلغ عنی * بیورمشدر پس فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری وجوده كلدین رسول ایدی وحال نومنده والی الابد رسولدر زیرا حق تعالی حضرتلرینك كلامی باقیدر وقدیمدر كلام الله حسبنجه رسالتی دخی ازلی وابدیدر وكلام قدیمله ثابت اولان ارسال باطل اولمق محالدر ایمدی رسالت ثابت ودائمدر دیمشدر (سبكی رحمة الله تعالی علیه طبقاتنده ابن فوركدن نقل ایدوب فخر كائنات علیه اكمل التحیات افندیمز حضرتلری قبرنده حی در ابد الآباد حقیقة رسول اللهدر مجازا دكلدر بویله تصور اولنمیه كه رسالتی مجازا اوله دیمشدر (وجملهٔ شواهد رسالتندن بری دخی بو آیت كریمه دركه (هو الذی بعث فی الامیین رسولا منهم یتلوعلیهم آیاته ویزكیهم ویعلمهم الكتاب والحكمة وان كانوا من قبل لفی ضلال مبین) دیو بیورلمشدر امییندن مراد طائفهٔ عربدر بو وصف ایله ذكردن مقصود آنلره تنبیهدر كه بونعمت عظیمه نك قدرك بیله لر وملاحظه ایده لر كه كندیلر برآلای كتابسز طائفه ایكن اهل كتاب كبی یانلرنده نبوت آثارندن اصلا نسنه یوق ایكن حق تعالی حضرتلری كندیلره بر رسول كریم ایله بو كلام قدیمی نیجه عطا قیلدی حتی افضل امم اولوب امم سالفه دن ضال اولنلرك ضلالتن ادراك ایتدیلر و رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری كندیلردن اولمقده ایكی فائده وار دربری بودركه اولدخی كندیلر كبی امی ایدی هركز كتاب اوقومامش ایدی و یازی یازمامش ایدی نتكیم حق جل وعلا حضرتلری (وما كنت تتلومن قبله من كتاب ولا تخطه بیمینك) بیوردیغی بومعنادر بودخی واقع اولمامش ایدیكه كندی ارالرندن چیقوب كیده بر آخر یرده اقامت ایلیه حتی انده اوقودی اوكرندی دیمكه قابل اوله بلكه قرق یاشن تمام ایدنجه ارالرنده ایدی آخر الامر بر كتاب مبین ودین متین وشرع بعث كزین كتوردیكه عقلای جهاندنك وحیران وسرگردان قالوب معارضه یه امكان بولمدیلر بو اتفاقده حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك صدق نبوتنه برهان عظیم حاصل اولدی برفائده دخی بودركه اول امیلر خصوصا اهل مكه فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نسبنی وشرفنی وصدقنی وامانتنی وعفتنی یعنی محرماتدن پرهیزكارلغنی خوب بیلورلر ایدی اول سنه كلنجه ارالرنده بو اوصاف حمیده ایله متعارف ایدی وهركز عمرنده كذب ایتمك واقع اولمامش ایدی بر كیمسه كه عمرنده یلان سویلمیه و بنی آدمدن كیمسه یه افترا ایتمك واقع اولمیه دهواره حق تبارك وتعالی حضرتلرینه حاشا افترا ایلیه تكری تعالی حضرتلری سزه صلوة فرض ایلدی وسائر احكامدن نه ایسه بویله بیوردی دیه بو احتمال عقلی دكلدر انكیچون ایدیكه ملك روم هرقله

مكتوب شريفي واردقده ذكر اولنان اوصافدن سؤال ايدوب بو خصوصلرده نيجه درديدى وصدق دعواى نبوت ورسالته بونلر ايله استدلال ايتدى وبالجمله اندن يلان ظهور ايتمديكن بيلمشلر ايدى حق تعالى حضرتلرى اكا خطاب ايدوب (فانهم لا يكذبونك) بيورديغى اولدر يا محمد تحقيق آنلر سنى تكذيب ايتمزلر صدقكى بيلورلر انكار ايدرلر ديمك اولور روايت اولنور كه مشركيندن بر كيمسه ايتدى والله يا محمد سن بزه هر كز يلان سويلمك واقع اولمامشدر كه بو كون بزسكا كذبله تهمت ايدهلم لكن اكر سكا تابع اولور ايسك يريمزدن آواره اولمق لازم كلور اندن بو آيت كريمه نازل اولدى (ابو صالح ابن عباس حضرتلرندن بو يله روايت ايتمشدر ومقاتلدن مرويدر كه حارث ابن عامر خلق ايچنده پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينى تكذيب ايدر ايدى اما اهل بيتى اراسنه واردقده * ما محمد من اهل الكذب * دير ايدى انلره محمد كذب اهلندن دكلدر ديو سويلر ايدى بو روايت اولنمشدر كه مشركلر كوردكلرى زمانده * انه لنبى * ديرلر ايدى (وحضرت على رضى الله عنهدن مرويدر كه ابو جهل لعين خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه بز سكا يلانجيسن ديمه يز اما اول كتورديكك نسنه يى تكذيب ايدهرز ديدى اندن بو آيت كريمه نازل اولدى ديمشدر اكر سؤال اولنوب حق تعالى حضرتلرى (ولقد كذبت رسل من قبلك) بيوردى يعنى والله تحقيقا سندن اول رسللر تكذيب اولندى ينه برآيتده دخى (فانهم لا يكذبون) بيوردى اولكيدن فهم اولنان بودر حق سبحانه وتعالى حضرتلرى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى تسليت ايدوب سنى تكذيب ايتدكلرينه بيحضور اولمه سندن اول كلان رسللر دخى تكذيب اولنمشلردر خلقك حالى بودر ديمك اوله (وايكنجى قولدن فهم اولنان بودر كه پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينى تكذيب ايتمهلر پس بونلرك ماينى نيجه جمع اولنور دينلور ايسه جواب بودر كه كفار ايكى قسم ايديلر بر قسمى بو ايديكه بيلمزلر ايدى اول مرتبهده فهم ايده ميوب جهلرى سببيله تكذيب ايدرلر ايدى صكره دن اكلادقلرى كبى ايمانه كلديلر بر قسمى دخى بو ايديكه بيلورلر ايدى اما عنادا حق ستر ايدرلر ايدى مثلا ابو جهل كبى بونلرده حقيقة تكذيب يوق ايدى (فانهم لا يكذبونك) بيورلديغى بونلره كوره ايدى يوخسه جملهسنه كوره دكل ايدى حاصلى آيتلرك برى بر قسمه كوره و برى آخر قسمه كوره اولور روايت اولنور كه بركون ابو جهل لعين فخر كائنات حضرتلرينه راست كلدى دخى مصافحه ايلدى يارانى ايتديلر سن محمد ايله مصافحه ايلرميسن ديديلر ايتدى والله بن بيلورمكه اول پيغمبردر اما بز نچون واقع اولديكه بنى عبد منافه تابع اولهلم يعنى تبعيتدن عار ايدرم يوخسه نبوتن بيلورم ديدى قرآن عظيم بو رسول كريمك صدق نبوت وتحقيق رسالتنه دلالت ايدن آيات كريمه ايله مملودر حق تعالى حضرتلرينك كمالنه نيجه لايق اولور كه كندويه اعظم كذبله افترا ايدن كيمسه يى حالنه قويه حقندن كلمه بلكه انواع تأييد ونصرتلر ايدوب كلمه سن اعلا وقدرين بلند ايليه ودعالرين مستجاب ايدوب اعداسن هلاك ايده والنده عقللر چاك اوله جق آيات ومعجزات اظهار ايليه بو جمله ايله اول كشى كاذب ومفترى اوله روى زمينده فساده سعى ايده هر كز اهل عقل اولان بونى جائز كورورميكه بو يله اوله حاشا وكلا حق جل وعلا حضرتلرنده عجز وقصور يوقدركه جناب كبرياسنه لايق اولميانى كندينه نسبت ايدهلر دخى انتقامدن عاجز اوله انك جميع اشيايه علمى محيط اولديغن ومجموع ممكناته قدرتى شامل اولديغن دخى عزتن وحكمتن و جميع صفاتنده كمالن تصور ايدن بيلور كه بو يله اولمق ممتنعدر بو احتمالى ويرن حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك معرفتندن ابعد مخلوقاتدر بلكه انسان دكلدر اخس حيواناتدر قرآن عظيمده بو طريق اوزره استدلال چوق وارد اولمشدر بو طريق خواص طريقيدر بلكه اخص خواص طريقيدر كه انلرك شانى

استدلال بالله على افعاله قيلمقدر يعنى جناب عزتله آشنالردر اكا لايق اولان فعلى بيلورلر ولايق اولميانى بيلورلر اكا كوره حكم ايدرلر حق تعالى حضرتلرينك مقتضىٔ كمال حكمت وقدرتى بودر كه كندينه كيمسه افترا ايتمكه قادر اولميه بو معنادندر كه * ولو تقول علينا بعض الاقاويل لاخذنا منه باليمين ثم لقطعنا منه الوتين * بيورمشدر حاصلى اكر بزم اوزريمزه بعض يلان بكلش سوزلر سويليوب افترا ايديدى بز آنى هلاك ايدردك ديمك اولور بو قول شريف موجبنجه اكر افترا واقع اولايدى ابقا ايتميدى وعبادينه عبرت ايچون مفترينك حقندن كليدى دخى بيورمشدر كه (ام يقولون افترى على الله كذبا فان يشأ الله يختم على قلبك) بونك حاصلى كفار فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايچون دعواى نبوتله ياخود قرآنله الله تعالى حضرتلرينه افترا ايتدى ديمشلر ايدى حق جل وعلا حضرتلرى آنك مثلندن افترايى استبعاد ايدوب بيورر كه اكا جرأت ايتمز الا شول كيمسه كه قلبنه مهر اورلمش جاهل اوله اما شول كيمسه كه اهل بصيرت وصاحب معرفت اوله اول جرأت ايتمز ديمك اولور دخى بيورمشدر كه (وما قدروا الله حق قدره اذ قالوا ما انزل الله على بشر من شئ) حاصلى رحمنده وقوللره انعام ايلمده الله تعالى حضرتلرينى حق معرفت ايله بيلمديلر شول حينده كه وحى و بعثت رسلى انكار ايدوب حق تعالى حضرتلرى بشر اوزرينه هيچ بر نسنه انزال ايتمدى نه وحى كوندردى ونه پيغمبر كوندردى ديديلر بونلر خود تكرى تعالى حضرتلرينك نعمت عظيمهلرندندر ديمك اولور ياخود كفاره خشم ايلمهده وشدت ايله طوتمهده حق تعالى حضرتلرينى حق معرفت ايله بيلمديلر بو سوزى سويلدكلرى زمانده ديمكدر قاضى رحمة الله عليه ذكر اولنان ايكى وجه اوزره تفسير ايتمشدر على كلا التقديرين انزال قرآن وارسال رسلى تكذيب ايدنلرى تجهيل وتكفيردر پس اول كيمسه كه حق تعالى حضرتلرينى كاذب ومفترى يه نصرت وتأييد ايلر والنده معجزات اظهار ايدر ظن ايليه آنك حالى نيجه اولسه كركدر دخى بيورمشدر (اولم يكفهم انا انزلنا عليك الكتاب يتلى عليهم ان فى ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون) بونك اصلى بودر كه كافرلر لعنهم الله تعالى بى ادبانه سؤال ايدوب چونكه كرچك پيغمبردر نيچون اكا دخى ناقهٔ صالح وعصاى موسى ومائدهٔ عيسى كبى ربيسندن بر معجزه انزال اولنمز ديمشلر ايدى بارى تعالى حضرتلرى رسولنه امر ايدوب يا محمد سن ديكه آيات كريمه حق تعالى قتندهدر ديلديكى كبى انزال ايدر بن آيانه مالك دكيلمكه استدكلريكزى كتوروب اظهار ايدم بنم شانمدن اولان دكلدر الا انذاردر وانذاريمى تكرى تعالى ويرديكى آيات ومعجزات ايله اظهار ايتمكدر بنم غيرى نسنهالمدن كلمز ديو بيورمش ايدى صكره بيورديكه سؤال ايتدكلرى شيدن آيات معينه انلره بو كفايت ايتمزميكه سكا بر كتاب ايندردك دائما اوزرلرينه تلاوت اولنور انلردن اول كتابه طلب معارضه ايدر اولديغمز حالده پس اول كتابكه بزسكا انزال ايتدك دائما انلر ايله بيله در سائر معجزات كبى مضمحل اولوب كتمز ياخود يهود اوزره تلاوت اولنورسنك وصفكدن ودينكك وصفندن الرنده اولانى تحقيق ايله ديمك اولور يعنى انلره تلاوت اولنور كتابلرنده بولدقلرى وصفك ودينك وصفنى تحقيق واثبات ايلر كتابلرينه مطابق كلور انلره بو آيت و بو معجزه كفايت ايتزمى ديمكدر اندن صكره بيورديكه (قل كفى بالله بينى و بينكم شهيدا يعلم ما فى السموات والارض) يعنى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه امر ايتدى بنمله سزك ماينكزده اول الله تعالى كه سموات وارضده اولانلره عالمدر اول شاهد يتردبه يعنى صدقمه تكرى تعالى حضرتلرينك شهادتى كفايت ايلر حال بو كه بنى معجزات ايله تصديق ايتدى بنم صدقمى وسزك مقابلهده تكذيب ايتديكزى اول بيلور اول شاهد اولديغى بكا يتر ديمكدر پس بارى تعالى حضرتلرى جميع اشيايه عالم اولنجق انك شهادتى شهادتلرك اصدق واعدلى اولور زيرا شهادت ايتديكى

نسنه یه علم تام محیط ایله شهادت ایلردخی شواهد رسالتدن بری بو آیت کریمه در که (انا ارسلناك شاهدا
ومبشرا ونذیرا وداعیا الی الله باذنه وسراجا منیرا) دیو بیورلمشدر معناسی یا محمد تحقیقا بز سنی ارسال
ایتدك مبعوث اولدیغك کیمسه لر اوزره شاهد اولدیغك حالده یعنی انلرك تصدیقلرینه وتکذیبلرینه
وضلاللرینه ونجاتلرینه شهادتك مقدر اولدیغی حالده ارسال ایتدك دیمکدر شاهدا حال مقدره در
مابعدنده اولان منصوبات دخی اکا معطوفلردر وداعی الی الله دیمك حق تعالی حضرتلرینك اقرارینه
وتوحیدنه وصفات الهیه دن شول نسنه لر که انلره ایمان کتورمك واجبدر انلره دعوت ایدیجی دیمکدر
دخی سراج منیر بیورمقدن مراد ظلمات جهلده اندن ضیا آلنورو بصیرتلر انواری انك نورندن اقتباس
اولنور دیمکدر والحاصل سن شول اصل پیغمبرسنکه بز خلقه سنی ارسال ایتدیکمزده شاهد و بشیر
ونذیر وداعی الی الله وسراج منیر اوله جغك مقدر ایدی دیمکدر بیورمشلردر که وقتا که حق تعالی
حضرتلری اول حضرتی وحدانیتنه شاهد قیلدی مسئلهٔ وحدانیتده انی مدعی قیلمدی زیرا شاهد مدعی
اولماز ودعوی شول یرده اولور که خلاف ظاهر اوله وحدانیت ایسه اظهر من الشمسدر پس محل
دعوی اولمدی وفخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کندیسی نبوت دعواسن ایتدکده
حق جل وعلا حضرتلری رسول الله حضرتلرینك شهادتندن عوض کندی دخی اکا شهادت
ایدوب (والله یشهد انك لرسوله) دیو بیوردی یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری شهادت
ایدر که تحقیقا سن انك رسولیسك دیمکدر دخی بو قبیلدندر که حق جل وعلا حضرتلری بیورمشدر
(ویقول الذین کفروا لست مرسلا قل کفی بالله شهیدا بینی وبینکم ومن عنده علم الکتاب) یعنی
کافرلر سکا مرسل دکلسین دیرلر سن انلره دیکه بنمله سزك اراکزده حق تعالی حضرتلری
شاهد یتر دخی شول کیمسه که علم قرآن انك قتنده در یعنی قرآن عظیمه وانك معجز نظمنه عالمدر
انك شهادتی کفایت ایدر دیمکدر وعلم الکتابدن مراد احتمالدر که علم توریة اوله وا کا عالم اولان
عبدالله بن سلام وانك امثالیدر یعنی بونلر توراتده کورمشلردر بیلورلر که بن حق رسولم دیمك اولور
واحتمالدر که علم لوح اوله وا کا عالم اولان باری تعالی حضرتلریدر یعنی شول کیمسه که مستحق
عبادتدر ولوحده اولانی اندن غیری کیمسه بیلمز بزم ارامزده اول شاهد یتر قنقیمز کاذب ایسه
اول جزاسن ایلیه دیمك اولوردخی (قل ای شیء اکبر شهادة قل الله شهید بینی وبینکم) بیورمشدر
وبنه (لکن الله یشهد بما انزل الیك انزله بعلمه والملائکة یشهدون وکفی بالله شهیدا) بیورمشدر
دخی (والله یعلم انك لرسوله) وسورهٔ فتحده (محمد رسول الله) دیو بیورمشدر بو جمله آیات
کریمه ده حق سبحانه وتعالی حضرتلری فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
رسالتنه شهادت ایدوب کفار معاندین اوزره حجت اقامت ایلمشدر دخی (هو الذی ارسل رسوله
بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین کله وکفی بالله شهیدا) بیورمشدر یعنی حق تعالی حضرتلری
اول تکری تعالی حضرتلریدر که رسولنی هدایت ودین اسلام ایله کوندردی تا که آنی ادیان
مختلفه اوزره غالب ایلیه مشرکلر ومنکرلر واهل کتاب دینلرینه غالب قیله دیمکدر وغالب ایتمك دخی
یا بودر که اول ادیاندن حق اولانی نسخ و باطل اولانك فسادین اظهار ایتمك ایله اوله یاخود انلرك
اهلی اوزرینه دین اسلام اهلنی مسلط قیلمغله اوله زیرا اهل دیندن هیچ بر طائفه یوقدر که اهل
اسلام انلره غالب اولمیه (وکفی بالله شهیدا) بیوردیغی حق تعالی حضرتلری وعده قیلدیغی کائن
ایدیکنه کندی شاهد یتر دیمکدر یاخود اظهار معجزه ایله رسولنك نبوتنه شاهد یتر دیمکدر قاضی
رحمة الله تعالی علیه بو یله تفسیر ایتمشدر وحق تعالی حضرتلرینك شهادتی قیلندندر که
مؤمن قوللرینك قلوبنده کلامنه ووحینه تصدیق جازم ویقین ثابت وطمانینت وسکون ودیعت
ایتمشدر تحقیقا تکری تعالی حضرتلری قلوبی قبول حق اوزره خلق ایتمشدر اصل خلقت

وفطرت

وفطرت مقتضاسی حق قبولدر وا کا اطاعت وانقیاد واطمینان ومحبتدر کذب و باطلدن نفرت
ایدوب بغض وعداوت ایلمکدر اکر فطرتلری اوزره قالوب اضلاله مقارن اولمیه لر ایدی حقدن
غیری نسنه یی اختیار وقبول ایتمه لر ایدی انکیچوندر که حق تعالی حضرتلری خلقی تفکر واندیشه یه
دعوت ایدوب (افلا یتدبرون القرآن ام علی قلوب اقفالها) بیورمشدر یعنی قرآن عظیمی تدبر
وتفکر ایتمزلرمی انده اولان مواعظ وزواجر ووعید عصاتی تأمل ایتمزلرمی تا که معاصی یه اقدام ایتمیه لر
یوخسه قلوبلرنده کلیدلرمی واردر که انلره ذکر واصل اولمیه دیمکدر بوندن فهم اولنور که بر کیمسه که
حق تأمل ایله قرآن عظیمی تلاوت وقرائت ایلسه فطرت سلیمه سی حسبنجه اول حق ایدیکنه ومن
عند الله ایدیکنه علم ضروری ویقین جازم حاصل ایدر امور وجدانیه دن سائری نیجه ایسه الم
ولذتی نیجه تعقل ایدر ایسه اول قرآن عظیم دخی من عند الله اولوب جبریل امین لسانیله فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ارسال اولنمش ایدیکن شو یله تعقل ایدر دیمکدر همان
قلبندن هوا وغفلت کلیدلرین کیدرمکه سعی کرکدر قلب مفتوح اولدقدنصکره غیره احتیاج
قالماز بالذات ادراك ایدر دیمکدر بو شاهددر که حق جل وعلا حضرتلری قلب انسانیده
خلق ایتمشدر جمیع شواهدك اعظمیدر وبنه بر آیت کریمه ده (قل یا ایها الناس انی رسول الله
الیکم جمیعا) بیورلمشدر معناسی فخر کائنات افندیمز حضرتلرینه امردر که آدم اوغلنلرینه
بن حق تعالی حضرتلرینك جمیعکزه ارسال اولنمش پیغمبریم دیو بیوره بو آیت کریمه فخر عالم
حضرتلرینك مجموع بنی آدمه مبعوث ایدیکنه دلیلدر وطائفهٔ یهوددن عیسای اصفهانی اتباعیکه
انلره عیسویه دیرلر انلر ایدر محمد صادقدر اما طائفهٔ عربه کوندرلمشدر بنی اسرائیله مبعوث دکلدر
بو آیت کریمه انلرك قولنی ابطال ایله دلیلدر زیرا تکری تعالی (یا ایها الناس) بیوردیغی جمیع بنی
آدمه متناول بر خطابدر اندنصکره (انی رسول الله الیکم جمیعا) بیوردیغی اقتضا ایلر که جمیع
ناسه مبعوث اولمش پیغمبر اوله بو دخی ظاهر وثابتدر که فخر عالم حضرتلری ثقلینه مبعوثم دیو
دعوی ایلر ایدی ایمدی رسول حق ایدیکن تسلیم ایدنلره لازم کلور که کافهٔ ناسه مبعوث ایدیکنه
ایمان کتوره لر زیرا رسول حق اولان کذب ایتمك محالدر رسالتنی تصدیق ایتدکدنصکره جمیع
دعواسنده انی تصدیق لازمدر غیره مجال یوقدر بو معنی به مقرر اولدقدنصکره معلوم اوله که
آیت کریمه یعنی (قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعا) قول شریفی بعض علما قتنده عام
مخصوصدر و بعضیلر دخول تخصیصی انکار ایتمشلردر اما اول کی فرقه تخصیص داخل اولدیغنه
ایکی وجه ذکر ایتمشلردر بری بودر که ناسه رسول ادر مخن مکلف اولسه لر اما جملهٔ مکلفیندن اولمدیلر
انلره رسول دکلدر زیرا فخر کائنات حضرتلری کندیلری بیورمشلردر که * رفع القلم عن ثلث
عن الصبی حتی یبلغ وعن النائم حتی یستیقظ وعن المجنون حتی یفیق * یعنی اوچ طائفه دن قلم
تکلیف مرفوعدر نابالغ اوغلاندن مرفوعدر تا بالغ اولنجه ونائمدن مرفوعدر تا او یخودن او یانجه
ومجنوندن مرفوعدر تا عقلی کلوب افاقت بولنجه حاصلی بونلر معذورلردر دیمکدر بر وجه دخی
بودر که خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری هر کیمسه یه که خبری واصل
اولمشدر اکا رسولدر شو یله که اقصای ارضده بر طائفه تقدیرا اولنسه که هر کز نه معجزاتی ونه شریعتی
ونه خبرین ایشتمش اولنسه لر متابعته امکان اولمسه انلر اقرار نبوتله مکلف دکللردر امام مسلم رحمة الله
علیه نقلنده ابو هریره رضی الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایلمشدر که
* والذی نفسی بیده لا یسمع بی احد من هذه الامة یهودی ولا نصرانی ومات ولم یؤمن بالذی ارسلت
به کان من اصحاب النار * بیورمشلردر حاصلی بودر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك بعثتن استماع ایدنلردن هر فرده واجبدر که اکا وانك کتوردیکی قرآن واسلام

وشريعت واحكام نه ايسه جمله سنه ايمان كتوره اكر استماعدن صكره ايمان كتورمدين
وفات ايلسه اهل جهنمدن اولور بوندن بطريق المفهوم اخذ اولنور شول كيمسه لركه استماع ايتمديلر
ودعوت اسلام انلره يتشمدى انلر معذور اوله لر تنكيم قول صحيح اوزره قبل ورود الشرع حكم
يوق ايديكى علم اصولده مقرر اولمشدر بو حديث شريفده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك رسالتيله جميع ملل نسخ اولنديغنه دلالت واردر وجمله شواهددن برى دخى بودركه
حق سبحانه وتعالى حضرتلرى (يا اهل الكتاب قد جاءكم رسولنا يبين لكم على فترة من الرسل)
بيورمشدر يعنى يهود ونصارادن اهل كتابه خطاب ايدوب تحقيقا بزم رسولمز سزه دين بيان ايدر
اولديغى حالده رسلدن فترت حيننده وانقطاع وحى زماننده كلدى ديمكدر وزمان فترت ايكى رسول
ماييننه ديرلر بوراده زمان رسولدن خالى ايكن كلدى ديمكدر بو فترت نه مقدار زمان ايديكنده يعنى
عيسى عليه السلام ايله فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك ماييننده نه مقدار
زمان كچديكنده اختلاف اولنمشدر نهدى وقتاده دن برروايتده التى يوز يلدر (امام بخارى
سلمان فارسيدن وقتاده دن بشيوز يل روايت ايتمشدر وضحاك درتيوز اوتوز ايله قرق مابيندر
ديمشدر وابن عساكر شعبيدن نقل ايتديكى اوزره طقوز يوز التمش اوچ يلدر ديمشدر (عماد الدين
ابن كثير رحمة الله عليه ايدر مشهور بودركه التى يوز يل اوله و بو فترت آخر انبياء بنى اسرائيل اولان
عيسى بن مريم ايله آخر انبياء بنى آدم على الاطلاق اولان خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك زمانلرى مابيندر تنكيم صحيح بخاريده ابو هريره دن مرفوعا روايت اولنمشدركه
ان اولى الناس بابن مريم لانا لانه ليس بينى و بينه نبى ديو بيورلمشدر حديث شريف صحيحا
دلالت ايلركه فخر كائنات حضرتلريله عيسى عليه السلام ماييننده اصلا پيغمبر كلمامش اوله
(قضاعى وغيرى ماييننده خالد آدلو بر پيغمبر كلمشدر ديدكلرى بو حديث شريف ايله رد
اولنمشدر ماييننده پيغمبر يوق ايديكى بونكله ثابتدر مؤلف رحمة الله عليه بويله ذكر ايتمشدر
(اما قاضى بيضاوى رحمة الله عليه تفسيرنده ايدر زمان فترت كه حضرت عيسى ايله فخر عالم
حضرتلرينك زمانلرينك ماييندن عبارتدر برقولده التى يوز يل ايدى و برقولده بشيوز التمش
طقوز يل ودرت پيغمبر كلمش ايدى اوچى بنى اسرائيلدن برى عربدن ايدى آدى خالد بن
سنان ايدى ديمشدر پس قاضى رحمة الله عليه ابو هريره حديثنه اطلاع وصحتنه تسليم ايتدكدن صكره
ليس بينى وبينه نبى قول شريفك نبى مرسل معناسنه حمل ايتمك كركدر ولكن ضعفدن خالى دكلدر
وآيت كريمه ده اهل كتابه امتنان واردر يعنى آثار وحى عالمدن نابديد اولديغى زمانده وجهان ظلمات
كفر وعصيان ايله طولديغى حينده سزه فخر عالم حضرتلرينى كوندردم باوجود كه وحى و بعث
رسول برنسنه دركه عالمده بوندن آرتق احتياج اولنور نسنه يوقدر ايمدى بو احسانمى بيله سز
وشكرين ادا ايده سز ديمك اولور و بنه پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك
امتى حقنده ايتديكى سعى واقدام واهتمامى بو آيت كريمه ده بيان ايدوب بيورمشدركه
(لقد جاءكم رسول من انفسكم عزيز عليه ما عنتم حريص عليكم بالمؤمنين رؤف رحيم) يعنى تحقيقا
سزه كندى جنسكزدن وكندى مثلكزدن برعربى رسول كلديكه سزك شرك ومعاصى ايله كناهلر يكز
اكا كوچ كلور سزك ايمان وصلاح شانكزه حريصدر ومؤمنلرى قتى اسركيجى وترحم ايديجيدر
ديمكدر قاضى رحمة الله عليه بويله ديمشدر وحضرت حسن بصرى قدس سره العزيز
(عزيز عليه ان تدخلوا النار حريص عليكم ان تدخلوا الجنة) ديو بيورمشدر يعنى آيت كريمه دن
مراد سزه شول اصل رسول كريم كلديكه ناره دخولكز اكا شديد ودشواردر وجنته دخولكزه
حريصدر ديمك اولور ديدى و بزم فلاح ونجاتمزه حريص اولديغندن ايديكه شول نسنه يى كه

بزه

بزه ابلاغ قصد ايدوب بزم آنى فهم ايتديكمزى مراد ايدينور ايدى آنده بزه كندى منزله سنجه خطاب
ايتمز ايدى بزم مرتبه ومنزلتمزجه خطاب ايلر ايدى تنكيم برده صاحبى رحمة الله عليه بو معنايه
اشارت ايدوب بيورمشدر * لم يمتحنا بما تعيى العقول به * حرصا علينا فلم نرتب ولم نهم * يعنى
بزى اصلاح وارشاده حريص اولديغيچون عقللر مهتدى اولميه جق نسنه لر ايله امتحان ايتمدى
بزدخى انك بزه القا ايتدكلرى امورده شك وتحير ايتمدك ديمك اولور حق سبحانه وتعالى حضرتلرى
آنى رحمة للعالمين اولمغيچون ارسال ايتمشدر فهم اولنميان نسنه يى تكليف ايله رحمت جمع اولماز
و بزى طريق حقه هدايت ايتمك حرصندن ايديكه چوق زمانده بزه تفهيم ايچون محسوسات ايله
تمثيل ايدر ايدى بو اسلوب طريقهٔ قرآن عظيمدر كتاب وسنت تتبع ايدن كيمسه لر بو قبيله دن نيجه
عجايبه مطلع اولورلر حق جل وعلا حضرتلرى آيت كريمه ده پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام
حضرتلرينك حرصنى امت دعوتك اسلامنه نسبت مساوى قيلدى ورأفت ورحمتنى مؤمنينه
مخصوص قيلدى وآيت كريمه ده من انفسكم بيوربلوب من ازواجكم بيورلمديغنه بعضيلر نكته
بيان ايدوب احتمالدركه مراد الله فخر عالم حضرتلرى جسديله بزدن اولوب روح مقدسيله بزدن
اولمامق اولمه ديديلر يعنى بزه مماثلتى صورتا اوله معنى اولميه فى الحقيقه روح پاكى بزم ارواحمز قبيلندن
اولميه ديمكدر دخى (وما ارسلناك الا رحمة للعالمين) بيورمشدر رحمة جائزدركه مفعول له اوله
بو تقديرجه معناسى يا محمد بزسنى ارسال ايتمدك الا عالملره رحمت ايچون ارسال ايتدك ديمكدر وكفاره
رحمت اولديغى بونك زمان شريفنده يره كچمه دن وميمون وخنزير وسائر حيوانات صورتنه كيرمه دن
وكيروقلان عذاب دنيويدن امين اولدقلريدر وجائزدركه حال اولمق اوزره منصوب اوله نفس
رحمت قيلمقله مبالغه مقصود اوله معناسى بزسنى ارسال ايتمدك الا عالملره رحمت اولديغك حالده
ارسال ايتدك ديمك اولور جائزدركه حذف مضاف تقديرى اوزره اوله يعنى ذا رحمة ديمك اوله
ياخود راحم معناسنه اوله بو تقديرلر اوزره عالملره رحمت صاحبى واسركيجى اولديغك حالده ارسال
ايتدك ديمك اولور (ابو بكر بن طاهر قدس سره دن منقولدركه حق تعالى حضرتلرى فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى رحمت ايله مزين ايتمشدر فخر كائنات حضرتلرينك
وجودى وجميع شمائل وصفائى خلقه رحمتدر بر كيمسه كه انك رحمتندن برجزئى نسنه يه يتشسه
اول كيمسه ايكى جهانده هر مكروهدن نجات بولوب هر مطلوب محبوبه واصل اولور ديو بيورمشدر
(وابن عباس رضى الله تعالى عنهما بيورمشدركه فخر عالم حضرتلرى جميع بر وفاجره رحمتدر زيرا
هر پيغمبرى تكذيب ايدنلر هلاك اولمشلردر و بزم پيغمبريمزى تكذيب ايدنلر موته ياخود قيامته
تأخير اولنمشلردر وتصديق ايدنلره دنيا وآخرتده رحمت حاصلدر ديمشدر سمرقندى ايدر للعالمين
ديمك للجن والانس ديمكدر و بعضيلر لجميع الخلق ديمكدر ديديلر مؤمنلره هدايتله رحمتدر ومنافقلره
قتلدن امانله رحمتدر وكافرلره تأخير عذابله رحمتدر حاصلى بيوردقلرى اوزره ذات شريفى
بر رحمتدركه مؤمنه وكافره عام اولور تنكيم حق تعالى حضرتلرى (وما كان الله معذبهم وانت
فيهم) بيورمشدر رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى *انا رحمة
مهداة* بيورمشدر حاصلى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك آب روينه حق سبحانه
وتعالى حضرتلرى انك امتندن دنيوى عذابى رفع ايتمشدر وامتدن ديديكمز امت دعوتدن ديمكدر
وامت دعوت ديو رسول الله حضرتلرينك زمان بعثتندن قيامته دكين كلان اشخاصه ديرلر كافر
ومسلمان جمله سى بونده داخللردر وامت اجابت انلره ديرلر كه اكا ايمان وتصديق ايتمش اوله لر
يعنى مؤمنلر ديمكدر (بعض العارفين بيورمشلردركه جميع انبيا صلوات الله تعالى عليهم اجمعين
رحمتدن خلق اولنمشلردر و بزم پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى عين رحمتدر

دیمشلردر حاصلی رسول الثقلین صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك بیانی ونصیحتی
رحتدر دخی دعاسی واستغفاری رحتدر قبول ایتدیکی کیمسه‌لر بو رحتلردن بهره‌مند اولدیلر
ورد ایتدکلری محروم اولدیلر (اگر سؤال اولنوب نیجه رحمت اولور که سیفله واموالی مباح قیلغله
کلدی دینلور ایسه ایکی وجهله جواب ویرمشلردر بری بودر که سیفله کلدیکی شول کیمسه‌لره
کورمدر که تفکر واندیشه قیلیوب عناد واستکبار اوزره اوله‌لر بومعنا رحمت اولمغه ضرر ایتمز
کورمزمیسنکه حق تعالی حضرتلرینك اسملری رحمن ورحیمدر ینه عاصیلره انتقام ایلر رحمن
ورحیم اولدیغنه نقصان کلمز بروجه دخی سابقا اشارت اولنماندر که سائر انبیایی تکذیب ایدنلر هلاك
اولدیلر باشلرینه انواع عقوبت وعذاب دنیوی کلدی فخر کائنات حضرتلرینی تکذیب ایدنلرك
عذابی آخرته تأخیر اولندی قاضی عیاض رحمة الله علیه شفاده حکایه ایتمشدر که فخر عالم
حضرتلری جبرائیل علیه السلامه ایتدی هذه الرحمتدن سکا ده برشی یتشدیمی جبرائیل علیه السلام
نعم بنده عاقبت امرندن خوف ایدردم حق تعالی حضرتلری بکا ثنا ایدوب (ذی قوة عند ذی العرش
مکین مطاع ثم امین) بیورلدیغی کبی بنم خوفم زائل اولوب امن حاصل ایتدم دیدی و بو آیت
کریمه یعنی (وما ارسلناك الا رحمة للعالمین) قول شریفی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری جبرائیل علیه السلامدن افضل اولمغی اقتضا ایدر زیرا دلیل قرآن ایله رحمة للعالمین
اولدیغی ثابت اولیجق ملائکه خود عالمینده داخللردر لازم کلور که انلردنده افضل اوله خصوص
مذکوره متعلق دخی تفصیل سابقده ذکر اولنمش ایدی ودخی رسالت ونبوتنه دلالت ایدن آیات
کریمه‌دن بری بودر که حق سبحانه وتعالی حضرتلری (ما کان محمد ابا احد من رجالکم ولکن
رسول الله وخاتم النبیین) بیورمشدر آیت کریمه فخر عالم حضرتلرندنصکره نبی کلمیه جکننه حجتدر
اندنصکره نبی کلمیجك رسول کلمامك بطریق الاولی ثابت اولور زیرا مقام رسالت مقام نبوتدن
اخصدر هر رسول نبیدر اما هر نبی رسول دکلدر نتکیم سابقا بیان اولنمشدر (امام ترمذی رحمة الله
علیه روایتنده انس بن مالکدن مرفوعا وارد اولمشدر که * ان الرسالة والنبوة قد انقطعت فلا رسول
بعدی ولا نبی * بیورلمشدر صریحا دلالت ایلر که رسالت ونبوت امری منقطع اولمشدر فخر کائنات
حضرتلرندنصکره نه رسول کلور ونه نبی کلمك احتمالی وار هرگز بریسی کلمك احتمال دکلدر (امام
بخاری ومسلم وغیریلر روایتلرنده جابر رضی الله عنهدن مرفوعا روایت اولنمشدر که * مثلی ومثل
الانبیاء کمثل رجل بنی دارا فاکملها واحسنها الا موضع لبنة فکان من دخلها ینظر الیها قال ما احسنها
الا موضع هذه اللبنة ختم بی الانبیاء علیهم السلام * دیو بیورلمشدر والحاصل کندینك خاتم الانبیاء
والمرسلین اولوب کندیدنصکره نبی کلمیه جکنی تمثیل طریقیله تفهیم ایچون بیورمشدر که بنله
سائر انبیا علیهم السلامك مثلی شوکه بکزرکه برکیمسه براو بنا ایدوب تمام ایده وهر یرین خوب ایلیه
الا برکرپج یری قاله اول اوه دخول ایدوب نظر ایدنلر نه گوزل ایتمش الا شوکرپج یری قالمش دیه
انبیا علیهم السلام بنمله ختم اولندی دیو بیوردی امام مسلم نقلنده ابی سعید الخدری رضی الله
عنهدن مرویدر که * فجئت فاتممت تلك اللبنة * بیورمشلر یعنی بن کلدم اول کرپج یرین تمام ایتدم
دیمکدر حاصلی کندیدنصکره پیغمبر کلمیه جکنی وجه مشروح اوزره بیان بیورمشلردر تا که
هرکس من بعد نبی کلمکه محال اولدیغنی ادراك ایلیه وینه مسلم روایتنده ابی هریره رضی الله
عنهدن مرویدر که * وارسلت الی الخلق کافة وختم بی النبیون * دیمشلردر یعنی مجموع خلقه
ارسال اولندم انبیا علیهم السلام بنمله ختم اولندی دیو بیورمشلر مفخر موجودات علیه
اکمل الصلوات افندیمز حضرتلرینه جمله تشریفات الهیه‌دن بری دخی بودر که انبیا ومرسلینی
انکله ختم ایدوب دین اسلامی انکله کامل ایتمشدر نتکیم حق تعالی حضرتلری کتاب کریمنده فخر کائنات

صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حدیث شریفنده من بعد پیغمبر کلمیه جکنی بیان بیوردقلری
بودر که اول حضرتدنصکره هر کیم بو مقامی دعوی ایلر ایسه کذاب ودجال وضال ومضل
ایدیکن عالم خلق بیله‌لر شویله که برکیمسه سحر وشعبده وانواع حیل ایله عادته مخالف برنسنه اظهار
ایلیه جمله‌سی فساد وضلال ایدیکن تعقل ایده‌لر نبی اولمق احتمالی ویرمیه‌لر وسابقا اشارت اولنان
اوزره آخر الزمانده حضرت عیسی علیه السلام کلدیکی بو قوله مخالف دکلدر زیرا شریعت
محمدیه اوزره اجزاء احکام ایدوب بو حیثیتدن رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك امتندن
اولسه‌گرکدر مقصود فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری آخر انبیادر اندنصکره کیمسه
پیغمبر قلنمز دیمکدر (ابو حیان رحمة الله علیه ایدر برکیمسه که نبوت کسبله حاصل اولور منقطع
دکلدر دیه یاخود ولی نبیدن افضلدر دیه اول زندیقدر قتلی واجبدر والله اعلم

(* فصل رابع *) تورات وانجیل وسائر کتابلرده رسول الله حضرتلرینك نبوت ورسالت ایله ذکر جمیلی جریان
ایتدیکنك بیاننده‌در نتکیم حق تعالی حضرتلری کتاب کریمنده (الذین یتبعون الرسول النبی
الامی الذی یجدونه مکتوبا عندهم فی التوریة والانجیل) دیو بیورمشدر آیت کریمه‌ده صریحدر که
اهل کتاب فخر عالم حضرتلرینك اوصافنی تورات وانجیلده مسطور بولورلر ایدی اگر بو واقع
اولمیایدی آیت کریمه انلره بغایت نفرت ویریدی نه مناسبت کتابلریمزده اولمیانی سویلمك معناسی ندر
دیو قبول حقدن کمال اعراض اوزرینه اوله‌لر ایدی باوجود که بعضی انصافه کلوب مسلمان اولدی
وبعضی عناد اوزره مصر اولوب کفرنده قالدی حال نه ایدیکن بیلمزدکلر ایدی اما حقی کتم ایدرلر ایدی
نتکیم تکری تعالی حضرتلری (یکتمون الحق وهم یعلمون) بیورمشدر دخی کتابلرنده فخر کائنات
حضرتلرینك اوصافن بولسه‌لر تبدیل وتغییر ایدرلر ایدی حق تعالی حضرتلری (یحرفون
الکلم عن مواضعه) بیوردیغی بو معنادر وانکارك نه فائده‌سی واردر که لغت سریانیه‌ده اول حضرتك
اسم شریفی مشفحدر شفحادن آلنمشدر الحمد لله دیمك اسنسه‌لر شفحا الاهادیرلر واول صفاتکه انلر
اقرار ایتمشلردر بعنی شو صفتلر اوزره بر پیغمبر کلسه گرکدر دیمشلردر خواجه عالم حضرتلرینك
احوال واوصافنه وبعثتی زماننه مطابق وموافق کلمشدر چونکه دیدکلری پیغمبر بو دکلدر ایمدی
بولسونلر کیمدر که بو اوصافله متصف اولوب امتلرا کا اطاعت وانقیاد ایتمش اوله‌لر ودعوتنه اجابت
قیلمش اوله‌لر ودیدکلری اوزره شول صاحب الجمل که بابل ولایتی واندہ اولان اصنام انك الندہ خراب
ویباب اولمش اوله رسول الله حضرتلرندن غیری کیمدر آنی گوستر سونلر بو قصص واخبار که
بزانلرك کتابلرندن نقل ایدرز دائما قوللرینه طوتنوب بزم نقل ایتدکلریمزی اشیدر ایکن انکار
ایتیوب بزم کتابلریمزده بو دیدیککز خبرلر بوقدر دیمدکلری اعترافلرینه دلیلدر وطوتالمکه
بز بو اخباری کتابلرندن نقل ایتمامشز قرآن عظیمده وارد اولان دلائل بزه کفایت ایتمزمیکه
جمله‌دن بعضی ذکر اولنسان آیت کریمه‌لردر خبر ویرمشدر که فخر کائنات حضرتلرینك احوال
واوصافی تورات وانجیلده مسطوردر وعیسی علیه السلامدن حکایة (انی رسول الله الیکم مصدقا
لما بین یدی من التوریة ومبشرا برسول یأتی من بعدی اسمه احمد) بیورلمشدر معناسی بودر که
حضرت عیسی امتنه ایتدی تحقیقا بن حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك رسولیم بنی سزه باری تعالی
حضرتلری گوندرمشدر شول حالده که بندن ایلرو کلان کتاب تورانی تصدیق ایدیجی وبندنصکره
کلان احمد اسملو رسولی بشارت ایدیجی اولام دیمك اولور وینه یهود ونصارایه خطابا (یا اهل الکتاب
لم تلبسون الحق بالباطل وتکتمون الحق وانتم تعلمون) بیورلمشدر یعنی یا اهل کتاب نیچون حقی باطل ایله
اورترسز وحقی گیزلرسز حال بوکه حقیقت نه ایدیکن سز بیلورسز کتابلریکزده گورمشسز
دیمك اولور وینه برآیت کریمه‌ده (الذین آتیناهم الکتاب یعرفونه کما یعرفون ابناءهم) بیورلمشدر

یعنی شول کیمسه‌لر که بزانلره کتاب اعطا ایتمشزدر محمد مصطفانی تورات وانجیلده ذکر اولنان حلیه‌سی ایله بیلورلر کندی اوغوللرینی حلیه ایله بیلدکلری کبی دیمکدر حاصلی کتابلرنده ذکر اولنان صفت اوزره پیغمبردن مراد فخر انبیا صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایدیکنی شویله بیلورلر که هرکز شبهه‌لری یوقدر دیمکدر وعنادلرینه سبب احتمالدر که کتابلرنده اوصاف مذکوره ایله موصوف اولان پیغمبرینی اسرائیلدن کلور دیو ظن ایتمش اوله‌لر حق سبحانه وتعالی حضرتلری وقتا که طائفهٔ عربدن نسل اسمعیلدن کوندردی بویله واقع اولوب کندیلردن کلمدیکی نفسلرینه کوج کلدی وجهالت بلاسیله عناد ومخالفت اختیار ایدوب پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینی تکذیب ایتمکه باشلدیلر لعنة الله علیهم اجمعین والحاصل خواجهٔ کائنات حضرتلری اهل کتابی انواع حجج وبینات ایله کندی دینه دعوت ایدوب مسلمان ایتمکه سعی ایدر ایدی هرنسنه که کندینک حقیقتنه دلالت ایدوب دین اسلامه هدایت ایلمه‌ده اقوی اوله آنلره انی بیان ایدر ایدی پس آیت کریمه‌ده بیوریلان واقعه مطابق اولسه وحشت ونفرتلری زیاده اولمغه باعث اولوب مراد حاصل اولمز ایدی امدی حق وصدق اولدیغیچون ایدیکه علماء یهودک کبارندن عبدالله بن سلام وتمیم الداری وکعب الاحبار کبی نیجه کیمسه‌لر انصاف ایدوب اسلامه کلدیلر (وابن عساکر رحمة الله علیه تاریخ دمشقده محمد بن حمزة بن عبدالله طریقندن اولدخی ابن سلامدن روایت ایتمشدر که فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک مکه‌ده ظهورین ایشتدیکی زمانده کندی دیارندن چیقدی دخی مکه‌یه کلوب رسول الله حضرتلرینه ملاقات ایلدی فخر کائنات حضرتلری ابن سلامی نور نبوتله تشخیص ایدوب ایتدی سن یثرب عالمی ابن سلامیسک دیو بیوردی اولدخی نعم دیدی اندن یمین ویروب ایتدی اول تکری تعالی حقیچونکه توراتی انزال ایلدی بنم صفتمی کتاب اللهده بولورمیسک ابن سلام یا محمد ربکک اوصافن ذکر ایله اشیدیم دیدی فخر عالم حضرتلرینک مبارک اندامنه لرزه وشوب مضطرب اولدی همان جبریل یتشوب سورهٔ اخلاصی رسول الله حضرتلرینه تلقین ایتدی (قل هو الله احد الله الصمد لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفوا احد) دیدیکی کبی ابن سلام *اشهد انک رسول الله وان الله مظهرک ومظهر دینک علی الادیان* یعنی فخر کائنات حضرتلرینک رسالتنه شهادت ایدوب تحقیقا حق جل وعلا حضرتلری سنی دشمنلرک اوستنه غالب ایدیجی ودینکی جمیع ادیان اوزره غالب ایدیجیدر اندن ایتدی تحقیقا بن سنک صفتکی کتاب اللهده شویله بولورمکه حق تعالی حضرتلری (یا ایها النبی انا ارسلناک شاهدا ومبشرا ونذیرا انت عبدی ورسولی سمیتک المتوکل لیس بفظ ولا غلیظ ولا سخاب فی الاسواق ولا یجزی بالسیئة مثلها ولکن یعفو ویصفح ولن یقبضه الله حتی نستقیم به الملة المعوجة حتی یقولوا لا اله الا الله ویفتح به اعینا عمیا واذانا صما وقلوبا غلفا* دیو بیورمشدر حاصلی فخر کائنات حضرتلرینه خطاب ایدوب تحقیقا بز سنی شاهد ومبشر ونذیر اولدیغک مقدر اولدیغی حالده ارسال ایتدک سن بنم قولم ورسولمسین سنک اسمکی متوکل قودم سن غلیظ دکلسن وبازارلرده صونکی ایلر صوتی ایله خلط ایدوب ادبه مخالف وضع ایتمزسک ویرامزلغه یرامزلق ایتمزسین لکن عفو واغماض واعراض ایدرسین کیمسه‌نک کناهنه ناظر دکلسک وحق تعالی حضرتلری انی قبض ایتمز ملت باطله انکله استقامت بولوب خلق لا اله الا الله دینجه تکری تعالی حضرتلری انک سببیله کور اولمش کوزلری وصاغر قولقلر وپردهٔ غفلتده قلان کوکللری فتح ایدر دیمکدر بو روایت تغایر یسیر ایله صحیح بخاریده دخی وارد اولمشدر آنده بویله درکه عطاء بن یسار ایتدی عبدالله بن عمرو بن العاصی رضی الله عنه حضرتلرینه ملاقات ایدوب فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک صفتندن بکا خبر ویر دیدم تولو دیوب ایتدی والله فخر کائنات

حضرتلری قرآن عظیمده واقع اولان صفتنک بعضی ایله توراتده وصف اولنمشدر آنده شویله درکه (یا ایها النبی انا ارسلناک شاهدا ومبشرا ونذیرا) * وحرزا للامیین انت عبدی ورسولی سمیتک المتوکل لیس بفظ ولا غلیظ ولا سخاب فی الاسواق ولا یجزی بالسیئة السیئة ولکن یعفو ویصفح ولن یقبض الله حتی یقیم به الملة العوجاء بان یقولوا لا اله الا الله ویفتح به اعینا عمیا واذانا صما وقلوبا غلفا* بیورلمشدر دیدی بونک دخی ماکی ابن عساکر نقل ایتدیکنه راجعدر لیس بفظ ولا غلیظ قولی قرآن عظیمده (فبما رحمة من الله لنت لهم ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک) قول شریفنه موافقدر فظ وغلیظ ایکیسی بر معنایه‌در فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرنده هرکز غلظت یوق ایدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری (واغلظ علیهم بیوردیغی بو معنایه مخالف دکلدر زیرا غلظت یوق ایدی دیدیکمز طبع شریفی غلظت اوزره مخلوق دکل ایدی دیمکدر واغلظ بیورلدیغی معالجه‌یه محمولدر یعنی طبع شریفی خلقت حسبیله کمال لطف وملایمت اوزره ایدی اما حق تعالی حضرتلری کافرلر اوزره غلظت ایله بیوردیغی قصدله غلظت صورتن کوستردیمک ایدی وملت عوجاء اکری ملت دیمکدر مراد ملت باطلهٔ کفار ومشرکیندر یعنی حق جل وعلا حضرتلری پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینی قبض ایتمز تا انک سببیله کفارک اکری ملتلرین طوغرلدوب دینلرین دین اسلامه تبدیل ایدنجه دیمکدر امام بیهقی دخی بو مضمونلری مشتمل عباره ایله کعبدن بو خصوصی روایت ایتمشدر وابن عباس حضرتلرندن دخی اخراج ایتمشدر که ملت نصارادن جارود نام کیمسه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب ایمان کتوردیکی زمانده یمین ایدوب ایتدی یا رسول الله سنک وصفکی انجیلده بولدم والله عیسی بن مریم سنی بشارت ایتمشدر (ابن سعد روایتنده وارد اولمشدر که حضرت ابراهیم صلوات الله علی نبینا وعلیه هاجری اخراج ایتمکه امر اولندیغی زمانده براقه بندیردیلر دخی یولده کیدرکن هر بارکه بر سبز وخرم منزله اوغراسه‌لر یا جبرائیل بوراده نزول ایده‌یمی دیو طانشر ایدی جبرائیل علیه السلام اجازت ویرمز ایدی آخر مکه‌یه کلدیلر اوراده حضرت جبرائیل انزل یا ابراهیم دیدی اولدخی حیث لا ضرع ولا زرع دیدی یعنی بنی بریره نزول ایتدیرسنکه آنده طوار یوق اکین یوق بر یابس یر دیدی جبرائیل *نعم ههنا یخرج النبی الذی من ذریتک تتم به الکلمة العلیا* بیوردی یعنی نعم بوراده نزول ایدر ایسک بو مقام بر مقامدر که سنک ذریتکدن شول پیغمبر که کلمهٔ اسلام انکله تمام اولوب بو مقامده خروج ایلر دیمک اولور وطائفهٔ یهود توراتی تغییر وتبدیل ایتدکلرندنصکره اختیار ایتدکلری نسخه‌ده بویله درکه *تجلی الله من سیناء واشرق من ساعیر واستعلن من فاران* بیورلمشدر سینا اول طاغدر که تکری تعالی حضرتلری موسی علیه السلامه آنده کلام ایتدی (وساعیر اول یالحقدرکه عیسی علیه السلامه آنده سویلدی ونبوتی آنده ظهور ایتدی وفاران دیار حجازده بنی هاشم طاغیدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلرک برنده عبادت ایدر ایدی وابتداء وحی آنده واقع اولمش ایدی وانلر اوچ طاغدر برینه ابوقبیس وبرینه قعیقعان دیرلر که انک قارشوسنده‌در بری دخی شرقی واقع اولمشدر اکا فاران دیرلر بو طاغک قعیقعانه قارشودوشن موضعنه شعب بنی هاشم دیرلر برقولده فخر کائنات حضرتلرینک ولادتی اول موضعده واقع اولمشدر وتجلی واشراق واستعلان لفظلرندن مراد ظهور وانکشافدر حاصلی حق تعالی حضرتلری بو طاغلردن ظهور وانکشاف ایتدی دیمکدر وبونلردن ظهورک معناسی (ابن قتیبه دیدیکی اوزره سینادده حضرت موسایه تورات انزال ایتدیکی وساعیرده عیسی علیه السلامه انجیل انزال ایتدیکی وفارانده فخر عالم حضرتلرینه قرآن عظیم انزال ایتدیکیدر ظهوری کتابلر انزال ایدوب احکام وشرایع بیان ایلدیکیدر عیسی علیه السلام

ذكر اولنان ساعيرده ارض خليلده ناصره ديدكلرى قريه‌ده ساكن اولور ايدى عيسى عليه السلامه تابع اولانلره نصارى ديدكلرينه باعث اولدر واهل اسلام ايله اهل كتاب اراسنده خلاف بوقدر كه فاراندن مراد مكه ديار بدر اكر غيرى موضعدر ديرلر ايسه حق تعالى حضرتلرى تورانده * ان الله اسكن هاجر واسمعيل فاران * ديو بيورمديمى تكرى تعالى حضرتلرى هاجر ايله اسمعيلى اسكان ايتديكى بر مكه ايديكى خود مقرردر پس تورانده فاران عبارتيله واقع اوليجق مراد مكه ايديكى ثابت اولور اصلا شبهه قالمز اكر غيرى يردر ديرلر ايسه كوسترسونلر نه اصل يردر كه آدى فاران اوله حق جل وعلا حضرتلرى مسجد نصكره انده كتاب انزال ايدوب شرق وغربى انك حكمنه مسخر ايتمش اوله هيچ بر دين بيلورمسز كه دين اسلام كبى ظهور ايدوب تمام روى زمينه منتشر اولمش اوله دينلور ظاهر بودر كه عاجز اولورلر كتابلرى حكمنجه واهل عالم اتفاقنجه فاران مكه ايديكى ثابت اولوب اندن ظهور ايدن دين كزين اسلام ايديكى مقرر اولور ابن ظفر رحمة الله عليه ذكر ايتديكى اوزره ترجمهٔ تورانده * سأقيم لهم نبيا مثلك من اخوتهم واجعل كلامى فى فمه فيقول لهم كل شىء امرته وايما رجل لم يطع من تكلم باسمى فانى انتقم منه * بيورلمشدر معناسى موسى عليه السلامه خطاب ايدوب بن سنك قومكه كندى قرنداشلرندن سنك مثلك بر پيغمبر كوندررم كركدر وكلامى انك اغزنه القا ايتسم كركدر اول آنلره هرنسنه‌يى كه بن اكا امر ايتدم سويلسه كركدر وقنغى رجلكه بنم آدم ذكر ايدينه مطيع اولميه تحقيقا بن انتقام ايده‌رم ديمك اولور بو كلامده فخر عالم حضرتلرينك نبوتنه ادله واردر زيرا حضرت موسانك قومى بنى اسحق ايديلر انلرك قرنداشلرى بنى اسمعيلدر اكر بو وعده اولنان پيغمبر بنى اسحقدن كلمش اولايدى كنديلردن كلمش اولور ايدى قرنداشلرندن كلمش اولمزايدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بنى اسمعيلدن ظهور ايتديكندن معلوم اولديكه مراد بونلردر صلى الله عليه وسلم دخى نبيا مثلك بيورلمشدر مماثلتدن مراد حضرت موسى كبى ذى شوكت وصاحب دعوت وصاحب شريعت پيغمبر اولمقدر كه معجزات باهره ايله كلوب تحدى ايده وشرايع قديمه‌سنى نسخ ايدوب كندى شريعتنك احكامن اجرا ايليه تورانده مسطوردر كه * لايقوم فى بنى اسرائيل احد مثل موسى * بيورلمشدر بنى اسرائيلدن مراد موسى كبى بر پيغمبر ظهور ايتمز ديمكدر بر ترجمه‌ده دخى * مثل موسى لايقوم فى بنى اسرائيل ابدا * بيورلمشدر بونك دخى معناسى اولدر وابد اقيدى زياده اولنمشدر بونلرك مقتضاسى بودر كه بنى اسرائيلدن حضرت موسانك مثلى ظهور ايليه وطائفهٔ يهود لعنهم الله مضطر اولدقلرندن اول وعده اولنان پيغمبر يوشع بن نوندر ديديلر اما باطل سويلديلر زيرا يوشع عليه السلام حضرت موسانك حال حياتنده خدمتكارى ايدى وبعد الوفات آنك شريعت ودعوتن تأكيد اوزره ايدى شريعت اخرى كتورمدى پس متعين اولديكه مراد محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريدر زيرا ذكر اولنان شرائطده حضرت موسانك مثلى ايدى وبشقه دين وشريعت كتوردى خلقى دينه دعوت ايدوب اظهار معجزه وتحدى قيلدى وشرايع سالفه‌يى نسخ ايدوب كندى شريعتنى اجرا ايلدى دخى * اجعل كلامى فى فمه * بيورديغندن مراد محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايديكى واضحدر زيرا معناسى بن كلامى اكا وحى ايده‌رم دخى اول اشتديكى اوزره خلقه سويلر واكا صحف والواح انزال ايتمديكم انكيچوندر كه امى در قراءت ايده‌مز ديمكدر ابن ظفر بيلدرمنظم آدلو كتابنده ايدر يوحنا انجيلده مسيح عليه السلامدن بويله نقل ايدر كه * اطلب لكم من الاب ان يعطيكم فارقليط آخر يثبت معكم الى الابد روح الحق الذى لن يطيق العالم ان يقتلوه * ديو بيورمش اما ابن ظفر رحمة الله عليه نقل ايتديكى لفظ بودر * ان احببتمونى فاحفظوا وصيتى وانا اطلب الى ابى فيعطيكم فارقليط آخر يكون معكم الدهر كله * (ابن ظفر رحمة الله عليه

بو كلام

بو كلام حضرت عيسادن تصريحدر كه تكرى تعالى حضرتلرى كنديدن صكره اول قومه بر پيغمبر دخى كوندرسه كركدر كندى كبى اولدخى حق تعالى حضرتلرينك رسالتن تبليغ ايتسه وانك شرعى باقى ومخلد ومؤيد اولسه كركدر پس بو اوصاف ايله متصف اولان كيمسه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريدر اندن غيرى كيمسه دكلدر ديمشدر فارقليط نه ديمك ايديكنده نصارى اختلاف ايتمشلردر بعضيلر حامد معناسنه‌در بعضيلر دخى مخلص معناسنه‌در ديديلر اكر مخلص معناسنه ايديكنه موافقت ايدرايسك مراد رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريدر عالمى كفردن تخليص ايتمشدر هر پيغمبر امتنى كفردن خلاص ايديجيدر انجيلده مسيح عليه السلام * انى جئت لخلاص العالم * ديديكى بو معنايه شاهددر پس مقتضاى لفظ اوزره مرادين بارى تعالى حضرتلرندن ديلرمكه بر آخر نبى كونده‌ره اول عالمى كفردن خلاص ايده ديمك اولور اكر حامد معناسنه ايديكن قبول ايدرايسك احمد ومحمد لفظلرينه حامد لفظندن اقرب نه اوله كه اكا حمل اولنه مراد ينه محمد مصطفى ايديكى ظاهر اولور (ابن ظفر بيورديغى اوزره انجيلك ترجمه‌سنده فارقليط رسول معناسنه ايديكنه دلالت واردر زيرا شويله دينلمشدر كه * ان هذا الكلام الذى تسمعونه ليس هو لى بل الاب الذى ارسلنى بهذا الكلام لكم واما البارقليط روح القدس الذى يرسله ابى باسمى فهو يعلمكم كل شىء وهو يذكركم كما قلته لكم * يعنى تحقيقا شول كلامكه سزانى ايشيدرسز بنم كلامم دكلدر بلكه حق تعالى حضرتلرى بنى بو كلام ايله سزه ارسال ايتمشدر اما بارقليط روح القدسكه تكرى تعالى حضرتلرى آنى ارسال ايتسه كركدر اول بنى اسمم ايله ذكر ايدوب رسالتمى تصديق ايتسه كركدر وبن سزه هرنه كه سويلدم ايسه اولدخى كلوب آنى تذكير ايتسه كركدر ديمك اولور بوندن واضح بيان اولمازكه بارقليط حق تعالى حضرتلرينك ارسال ايتديكى رسولدر كلوب حضرت مسيحى تصديق ايدوب انك رسول حق من عند الله ايديكن بيان ايتسه كركدر وهرنسنه‌يى خلقه تعليم وتذكير ايتسه كركدر وبارى تعالى حضرتلرينى توحيد ايتمك ايله بيورسه كركدر نتكيم عيسى عليه السلام بويله ايتمش ايدى ديمك اولور ونقل مذكورده واقع اولان اب لفظى تبديل وتحريف اولنان الفاظدندر اما يهود ونصارى بيننده بو لفظ ايله حق تعالى حضرتلرينى مراد ايدينورلر وانلرك عادتنده بو معنايه استعمالى منكر دكلدر زيرا انلرك عرفنده كلمهٔ تعظيمدر شاكردلر علم اوكرندكلرى استادلرينه اب لفظى ايله خطاب ايدرلر مشهود ومتعارفدر كه نصارى كنديلرك عظماء دينلرينه آباء روحانيه ديو خطاب ايدرلر ايدى وبنو اسرائيل وبنو عيصو دائما نحن ابناء الله ديمكى عادت ايدنمشلر وحق جل وعلا حضرتلرى حقنده اطلاق ايتدكلرى سوء فهم وسوء ادبلرندندر جناب عزتنه لايق اولمديغن ادراك ايتميوب اطلاق ايدرلر * يرسل ابى باسمى * قولندن مراد حضرت عيسانك صدق ورسالتنه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك شهادتيدر وقرآن عظيمده انك مدحى وافترا اولنان نسنه‌لردن تنزيهيدر ديديلر وانجيلدن ترجمهٔ اخراده بويله واقع اولمشدر * الفارقليط اذا جاء وبخ العالم على الخطيئة ولايقول من تلقاء نفسه ما يسمع يكلمهم به ويسوسهم بالحق ويخبرهم بالحوادث * يعنى سيد كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كلديكى زمانده اهل كتابك عالملرينه نيچون حق كتم ايدرسز ونيچون كتاب الهيده اولان كلماتى يرلو يرندن تغيير وتحريف ايدرسز ونيچون دينى دنيايه صاتارسز ديو سرزنش ايتسه كركدر ونه سويلر ايسه كنديدن سويلميوب فرشتهٔ وحيدن اشتديكن سويلسه كركدر وخلقه حق اوزره امر ونهى ايتسه كركدر وحوادث عالمدن خبر ويرسه كركدر ديمك اولور پس بو اوصاف مذكوره فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن غيرى كيمدن ظهوره كلديكه رسول حق اول اوله خلقه بشارت

واندار وحوادث وغيوبدن اخبار ايدن محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريدر وفارقليط كه رسول الله ديمكدر اول حضرتدن غيرى كيمسه اولمق متصور دكلدر ونعت شريفى داود عليه السلامه نازل اولان زبورده دخى بويله واقع اولمشدر * فاضت النعمة من شفتيك من اجل هذا باركك الله الى الابد تقلد سيفك ايها الجبار فان شرايعك وسننك مقرونة بهيبة يمينك وسهامك مسنونة وجميع الامم يخرون تحتك * حاصلى فاضت النعمة من شفتيك * بيورديغندن مراد فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك لسان شريفندن كلام الله واحاديث شريفه جريان ايتديكيدر * وتقلد سيفك ايها الجبار * لفظندن مراد اوحضرتك عربدن كله جكنه دلالت واردر زيرا قلجكى بوينكه طاق حمائل كبى ديمكدر وقلجى بوطور اوزره طاقمق طائفهٔ عربه مخصوص عادتدر وجبار ديديكى خلقى جبرا قلجله كفردن دوندروب اسلامه كتوريجى ديمكدر بو خصال مزبوره فخر كائنات حضرتلرندن ظهوره كلمشدر ايمدى زبورده مذكور اولان نبى كريمدن مراد فخر كائنات حضرتلرى ايديكنده اشتباه يوقدر (وهب بن منبه حضرتلرندن مرويدركه ايتدى بعض كتب قديمه ده قراءت ايتدمكه حق تعالى حضرتلرى بيورمشدر عزتم وجلالم حقيچون جبال عرب اوستنه برنور انزال ايده يم كه مشرق ومغرب ماييننى طولدرسون ودخى ولد اسمعيلدن برنبى عربى امى اخراج ايده يم كه اكا كوكلرده كى نجوم ويرلرده كى نباتات صاغشى كيمسه لر ايمان كتورسونلر وانك امتنك جمله سى بنم ربوبيتمه وانك رسالتنه مؤمنلر اولوب اثارى ملتنه منكر اولوب اندن قاجسونلر ديمشدر (موسى عليه السلام دخى بيورمشدر * سبحانك وتقدست اسمائك لقد كرمت هذا النبى وشرفته * ديمشدر يعنى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى حقنده حق تعالى حضرتلرندن ذكر اولنان كلام صادر اولديغى موسى عليه السلام جناب حقى تسبيح وتقديس ايدوب ايتدى يارب العزة والله اول پيغمبرى تكريم وتعظيم ايلمدك ديو بيوردى اندن حق تعالى حضرتلرى ايتدى ياموسى بن اول پيغمبرك عدوسندن دنياده وآخرنده انتقام الورم وانك دعوتى هردعوت اوزره غالب ايدرم وانك شريعتنه مخالفت ايدنى خور وذليل ايدرم بن انى عدالله تربيت ايتدم وعدل ايچون اخراج ايتدم وعزتم حقيچون بن انك آب رويله نيجه امتلرى جهنم اودندن خلاص ايدرم دنيايى ابراهيمله فتح ايتدم محمد ايله ختم ايدرم بركيمسه كه اكا يتشه دخى ايمان كتورميه وشريعتنه داخل اولميه اول كيمسه حق تعالى حضرتلرندن بريدر ديو بيوردى (ابن ظفر رحمة الله عليه بويله ذكر ايتمشدر (وامام بيهقى رحمة الله عليه دلائل النبوه ده حاكمدن اولدخى ابى امامهٔ باهليدن اولدخى هشام بن العاصى الامويدن روايت ايتمشلردركه هشام ايتدى برزمانده بنى بركيمسه ايله بيله روم پادشاهنه اسلامه دعوت ايچون ارسال ايتمشلر ايدى كتدك هرقلك مجلسنه واردق سپارش اولنان خبرى ايصال ايتدكدنصكره امر ايدوب برعظيم مذهب صندق كتورديلر ايچنده برنيجه حجره سى وار ايدى حجره نك برين آچدى برسياه حرير چيقاردى حريرى آچدى ايچنده برقزل بكزلى صورت رسم اولنمش كوزلرى بيوك وبوينى اوزون وايكى بلوكى اورلمش صاچى وار بغايت كوزل بى بدل شكل ايدى هرقل ايتدى بوشكلى بيلورميسز بيلمزز ديدك ايتدى بو آدم عليه السلام صورتيدر اندن برحجره دخى آچوب ايچندن برسياه حرير چيقاردى انده برآق صورت يازلمش ايدى كوزلرى قزل وباشى بيوك وصقالى كوزل شكل ايدى بوكيمدر بيلورميسز ديدى بيلمزز ديدك ايتدى بو نوح عليه السلام شكليدر اندن برحجره دخى آچدى برحرير چيقاردى انده كوردك فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مبارك صورتى

يازلمش بوكيمدر بيلورميسز ديدى نعم والله بو رسول الله حضرتلرينك مبارك شكليدر ديدك واغلادق اندن هرقل يرندن قالقوب ينه اوتوردى ايتدى كرچك بوانك شكلميدر بز ايتدك كويا شمدى اكا نظر ايدرسك اندن برزمان سكوت ايدوب تماشا ايلدى اندن ايتدى بو صورت آخر حجره ده محفوظ ايدى بونى جمله دنصكره چيقارسم كرك ايدى اما بيلك ققى مرادم اولمغين صبر ايده مدم چيقاردم كوره يم نه ديرسز ديدى اندن ابراهيم وموسى وعيسى وسليمان وسائر انبيا عليهم السلام صورتلرين عرض ايتدى بز دخى بوصورتلر سزه قندن كلدى ديدك ايتدى آدم عليه السلام حق تعالى حضرتلرندن ديلديكه صور انبيايى تماشا ايليه اندن الله تعالى حضرتلرى حاجتنى روا ايدوب بو صورتلرى آدم عليه السلامه انزال ايلدى بونلر ديار مغربده حضرت آدمك خزينه سنده محفوظ ايدى اسكندر ذو القرنين مغربى فتح ايتديكى زمانده بونلرى چيقاروب دانيال عليه السلامه تسليم ايتمش ايدى اندن مرور اياملة انتقال ايدرك بزه واصل اولدى ديدى *

(فصل خامس) * شول آيات كريمه نك بيانده دركه حق تعالى حضرتلرى انلرده حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك تحقيق رسالت وعلو منزلتى اوزره قسم ايتمشدر وبو فصلك اكثرى ابن القيم رحمة الله عليه حضرتلرينك اقسام القرآن آدلو كتابندن تلخيص اولنمشدر ونيجه فرائد فوائد دخى زياده قلنمشدر معلوم اوله كه حق تعالى حضرتلرينك قسمى برقاچ قسم اوزره دركاه اولوركه صفات جليله سيله موصوف اولان ذات شريفنه قسم ايلركاه اولوركه ذات وصفاتنى استلزام ايدن آياتنه واقع اولور وبعض مخلوقاتنه قسم ايتديكى انلرك آيات عظيمه دن ايديكنه دلالت ايلر اندنصكره حق تعالى حضرتلرى كاه اولوركه جواب قسمى ذكر ايلر وبو اكثر واقع اولور وكاه حذف ايلر وكاه اولوركه قرآن حق اولمق اوزره قسم ايدر وكاه اولور رسولك حق اولمه سى اوزره قسم ايدر وكاه جزاء وعد ووعيد اوزره قسم ايلر تتكيم جمله سى كلسه كركدر ان شاء الله تعالى وفصل مذكور بش نوعى مشتملدر (نوع اول) حق تعالى حضرتلرينك پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينه مخصوص قيلديغى خلق عظيم وفضل عميم اوزره ايتديكى قسملر بيانده در قرآن عظيمنده (نون والقلم وما يسطرون ما انت بنعمة ربك بمجنون وان لك لاجرا غير ممنون وانك لعلى خلق عظيم) ديو بيورمشدر (ن) اسماء حروفندر (الم) و(المص) و(ق) اسماء حروفدن اولدقلرى كبى وبو حروف مقطعانك خصوصنده اختلاف اولنمشدر بعضيلر اسماء قرآندر ديديلر وبعضيلر سوره لرك اسماسيدر ديديلر وبعضيلر اسماء اللهدر ديديلر نتكيم حضرت على كرم الله وجهه دن مرويدركه (ياكهيعص ياحمعسق) ديرايدى وظن اولنوركه حضرت علينك مرادى (يامنزلهما) ديمك اوله ديديلر بعضيلر دخى ايتديلر بونلر برسر الهى دركه علمنى حق تعالى حضرتلرى كنديه مخصوص قيلمشدر ديديلر بوكا قريب كلام خلفاء اربعه دن وسائر صحابهٔ كزيندن رضوان الله تعالى عليهم اجمعيندن روايت اولنمشدر غالبا مراد شريفلرى بين الله ورسوله اسراردر غيريلره تفهيم قصد اولنمامشدر زيرا افاده قلمبان الفاظله خطاب ايتمك بعيددر بهرحال رسول الله حضرتلرينك معلوم شريفلرى اولمق كرك ديديلر والحاصل علما رحمهم الله مهما امكن تكلم ايدوب نوندن مراد بورادہ اسم حوت ميدر واندن دخى مقصود جنس ميدر يوخسه يرى كتورن بالق ميدر ديديلر بعضيلر نوندن مراد دواتدر ديديلر بوقول ابن عباس رضى الله عنهما حضرتلرندن مرويدر بو تقديرجه دوات وقلمه قسم اولنمش اولور كتابت جهتيله بونلردن منفعت عظيمه ظهور ايتديكيچون بونلره قسم اولنمشدر زيرا فهم مرادكاه نطقله كاه كتابت ايله حاصل اولور برقول دخى بودركه نون برنوردن لوحدر ملائكه انده امر اولندقلرى احكامى كتابت ايدرلر

دیمشلردر معاویة بن مره دن مرفوعا بو یله روایت اولنـدی الله اعلم بحقیقة الحـال و بالجمله
حق تعالی حضرتلری کتاب کریمنه وانك آلتی اولان قلمه قسم قیلدی اول قلم الله تعالی حضرتلرینك
جمله آیات کبراسندندر واول مخلوقاتیدرکه قدری انکله جریان ایدوب شرایعی وکتابلری ووحی
انکله کتابت اولنمشدر دین و شریعت انکله مثبت ومقیددر وجمیع علوم انکله محفوظدر
واحوال مبدأ ومعاد ومصالح عباد انکله مبین ومشروحدر (ما انت بنعمة ربك بمجنون) بیوریلوب
فخر کائنات حضرتلرینك حقنده اعداء دین وکفره ومشرکین سو یلدکلرین تکذیب قیلمشدر
بو قول شریف جواب قسمدر معنی ما انت بمجنون منعما علیك بالنبوة وخصافة الرأی دیمکدر
حاصلی کفار لعنهم الله سنك حقکده باطل سو یلرلر حق تعالی حضرتلری سکا نبوت ورأی متین
ومحکم یله انعام ایتمش ایکن هیچ سن مجنونمی اوله جق سك دیمك اولور (وان لك لاجرا غیر
ممنون) بیوردیغی وشاقه تحمل مقابله سنده یاخود ابلاغ مقابله سنده سکا اجر مستمر غیر مقطوع
حاصلدر دیمکدر اجر لفظی تنکیر اولندیغی تعظیم ایچوندر یعنی بر اجر عظیم که وصف وتعبیر
اولنمغه قابل دکل دیمك اولور اندن حق تعالی حضرتلری حبیب اکرمی اوزره اعظم عطایاسی یله ثنا
ایدوب (وانك لعلی خلق عظیم) دیو بیوردی یعنی تحقیقا سن خلق عظیم اوزره سین زیرا
قومکدن سن تحمل ایتدیکك جفایه سنك امثالك تحمل ایده مز دیمك اولور خواجهٔ کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك خلقندن عایشه رضی الله تعالی عنهایه سؤال ایتدیلر
کان خلقه القرآن دیو جواب و یردی بو اجلدن ابن عباس وغیریلر رضی الله تعالی عنهم
علی خلق عظیم علی دین عظیم دیمکدر دیدیلر ودین خلق ایله تسمیه اولندیغی بودرکه خلق
برهیئتدرکه علوم صادقه وارادات زاکیه دن ودخی موافق عدل وحکمت ومصلحت اولان
اعمال ظاهره و باطنه ایله مطابق حق اولان اقوالدن مرکبدر اول اقوال واعمال ذکر اولنان
علوم وارادتدن صدور ایلر وانلر سببیله نفس خصال حمیده حاصل ایدرکه اول اخلاقك ازکی
واشرف وافضلیدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قرآن عظیمدن اقتباس
ایتدیکی اخلاق بو اخلاق ایدی کلامی تفصیلا وتبیینا قرآنه مطابق ایدی وعلومی علوم قرآن
ایدی واعمالی اکر واجب اکر مستحب قرآن حکمنجه ایدی هر نیه که قرآن رغبت ایلدی اول
رغبت ایتدی وهر نندنکه قرآن منع ایتدی اول اندن منع وامتناع ایلدی محبتی قرآن ایچون
وعداوتی قرآن ایچون ایدی دائما سعیی اوامر قرآنی تنفیذ ایتمکه ایدی انکیچون خلقندن سؤال
ایدنه حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها *کان خلقه القرآن* دیو جواب و یردی قرآن عظیمه
ورسول الله حضرتلرینك احوالنه کمال معرفت واطلاعی اولدیغیچون بو یله بیوردی سائل دخی
مراد شریفی نه ایدیکین اکلایوب جواب مذکور ایله اکتفا ایتدی ودخی وقتا کیم حق تعالی
حضرتلری فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی خلق عظیم ایله وصف ایلدی
(فستبصر و یبصرون بایکم المفتون) دیو بیوردی یعنی یا محمد یقین زمانده سن کوره سك
ومشرکین کوره لر که سنك عاقبت امرك نیجه در تحقیقا سن قلوب ناسده معظم ومکرم اوله سك
انلر خور وذلیل ومغلوب اوله لر سن انلرك اوزرینه قتل ونهب وغارت ایله مستولی اوله سك
دیمك اولور *نوع ثانی* حق تعالی حضرتلری فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
انعام واحسان ایتدیکی قدر عالی وشرف متعالی اوزره ایلدیکی قسملرك بیاننده در قال الله
تعالی (والضحی واللیل اذا سجی ما ودعك ربك وما قلی) الخ بو سورهٔ کریمه ده حق تعالی
حضرتلری رسولنی ارضا ایتدیکی شیئی اعطا قیلدیغنه یمینلر ایتمشدر و بو یله بیوردیغی
فخر عالم حضرتلرینك تصدیقنی متضمندر فی الحقیقه صحت نبوت وجزاء اخرو یی اوزره

قسمدر حاصلی نبوت ومعاد اوزره قسمدر دیدیلر (امام فخر رازی رحمة الله علیه نقل ایتدیکی
اوزره بعض مفسرین والضحادن مراد فخر کائنات حضرتلرینك مبارك یوزیدر (واللیل دن
مراد مبارك صاچیدر دیدیلر امام فخر رازی رحمة الله علیه بو معنایی تجویز ایدوب بونده استبعاد
یوقدر دیمشدر (قاضی بیضاوی رحمة الله علیه تفسیرنده بو یله درکه ضحانك اصلده معناسی
وقت ارتفاع شمسدر اوقات نهاردن بونی تخصیصك وجهی بودرکه نهار بو زمانده قوت
بولور یاخود تکری تعالی حضرتلریله موسی علیه السلامك کلامی بو زمانده واقع اولدی
وسحره یه بو زمانده غالب اولوب سجده قیلدردی یاخود ضحادن مراد نهاردر اطلاق اسم
الجزء علی الکل قبیلندن مجاز اولور (ان یأتیهم بأسنا ضحی) قول شریفی بیاتا مقابله سنده
ذکر اولنمق بو معنایی تأیید ایلر (واللیل اذا سجی) اذا سکن اهله دیمکدر لیل ونهار حق تعالی
حضرتلرینك آیات عظیمه سندن اولمغین تکری تعالی حضرتلری بونلره قسم ایدوب یا محمد
نهار ولیل حقیچون (ما ودعك ربك وما قلی) دیو بیوردی ما ودعك جمله سی جواب قسمدر وما قلی
اکا معطوفدر یعنی ربك سنی شول تودیع ایدیجی کیمسه نك قطعی کبی قطع ایتمدی وتخفیف دال ایله
ودعك دخی قراءت اولنمشدر یعنی سنی ترك ایتمدی ودشمن طوتمدی دیمك اولور سبب نزولی
سابقا اشارت اولنان اوزره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه برقاچ کون وحی
کلدی اکلندی اندن مشرکین لعنهم الله محمدی تکریسی ترك ایلدی و بغض ایتدی دیدیلر
حق تعالی جل ذکره حضرتلری بو سورهٔ کریمه یی انلری رد ایچون ازال ایلدی لیل ونهار
حقیچون یا محمد سنی ربك ترك ایتمدی وسکا بغض ایتمدی دیو بیوردی (وللآخرة خیر لك
من الاولی) بیوردیغی آخرت سکا دنیادن خیردر دیمکدر کانه حق تعالی حضرتلری وقتا کیم
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه وحی وکرامتله دنیاده موصلتدن خالی
اولمدیغن بیان ایلدی آخرتده بونلردن دخی اعلی واعظم کرامتلر وعده بیوردی یاخود سنك
نهایت امرك بدایتدن سکا خیردر دیمك اوله زیرا فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
دائما رفعت وکمالده تصاعد وترقی اوزره ایدی حاصلی کتدکجه فضل وکرامتك زیاده اولمه ده در
دیمك اولور (ولسوف یعطیك ربك فترضی) بیوردیغی بر وعده درکه حق تعالی حضرتلری
اکا اعطا ایتدیکی کمال نفس وظهور امر واعلاء دینه ودخی نهایتی کندیدن غیری کیمسه
بیلدیکی عطیه لردن انکیچون احضار وادخار ایتدیکی اشیایه شامل ومتناولدر حاصلی ربك
سکا اولقدر انعام واحسان ایلیه که راضی اوله سك ونه احسانلر ایده جکین کنهیله کندیدن
غیری کیمسه بیلمز دیمك اولور ولام لام ابتدادر حذف مبتدادنصکره خبره داخل اولمشدر
تقدیر کلام ولانت سوف یعطیك دیمکدر لام قسم دکلدر زیرا لام قسم نون تأکید اولمینجه
مضارعه داخل اولماز ولام ابتدا ایله سوف نك جمعی اول عطا البته حاصلدر بهر حال اولاجقدر
اکرچه کیم لحکمة تأخیر اولندی ایسه دیمکه دلالت ایچوندر و بو تفصیلدن مقصود سورهٔ
کریمه ده مقسم به قنغیسیدر ووعد قنغیسیدر بری برندن ممتاز اولمقدر چون آیت کریمه حسبنجه
حق تعالی حضرتلری اول حضرته رضا حاصل اولنجه عطا قیلمغی وعده بیوردی هر نسنه که
انی ارضا ایلیه باری تعالی حضرتلری اکا عطا قیلمغه دلالت حاصل اولدی اما بعض جاهللر
بو معنایه مغرور اولوب ایتدیلر چونکه حق تعالی حضرتلری پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام
حضرتلرینه وعده قلدیکه انی راضی ایدنجه عطا واحسان ایلیه لازم کلورکه امتندن بر کیمسه
جهنمه داخل اولمیه زیرا اول راضی دکلدرکه امتندن برکشی جهنمه کیره دیدیلر بو غرور العیاذ
بالله تعالی اغواء شیطاندر زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك رضاسی

حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك رضاسنه موافقدر حق تعالى حضرتلرى كافرلرى وعاصيلردن
جهنمه مستحق اولمشلرى جهنمه ادخال ايلر ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
برحد تعيين ايدر اولدخى عصات امتى حقنده شفاعت ايلر نتكيم مقصد اخيرده كلسه كركدر
ان شاءالله تعالى پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرى حق تعالى حضرتلرينه وانك حقن
رعايته جمله دن اعرفدر يارب بنم امتمدن كيمسه جهنمه داخل اولديغنه ياخود جهنمده قالديغنه
راضى دكلم ديمك احتمالى يوقدر بلكه حق تعالى حضرتلرى شفاعت اولنمه سنى ديلديكى عاصى
حقنده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه اذن ويرر اولدخى انك اذنيله شفاعت
ايلر حق تعالى حضرتلرينك اذنى ورضاسى اولمديغى كيمسه يه شفاعت ايتمز اندن حق تعالى
حضرتلرى (الم يجدك يتيما فآوى) بيوردى (قاضى رحمة الله عليه ايدر حق تعالى حضرتلرى
فخر عالم حضرتلرينه ايتديكى انعامى تعديددر بوكا تنبيه ايچونكه اكا كچمش زمانده احسان
ايتديكى كبى كلهجكده دخى احسان ايلر يجدك علم معناسنه اولان وجوددندر و يتيما مفعول
ثانيسيدر ياخود مصادفه معناسنه اولاندندر تقدير اول اوزره سنى يتيم بيلوب دخى سكا پناه
ويرمدمى تقدير ثانى اوزره سنى يتيملكك حالنده بولوب دخى سكا پناه ويرمدمى ديمك اولور
(ووجدك ضالا فهدى) يعنى سنى علم حكم واحكامندن ضال بولوب وحى والهامله ونظر
توفيقله سكا تعليم ايلدى ديمكدر (ووجدك عائلا فاغنى) يعنى فقير عيالمند بولوب تجارت
ربحيله سنى غنى قيلدى ديمكدر اندن بوذكر اولنان اوچ نعمت جليله مقابله سنده انلره لايق
اولان شكرلرى امر ايدوب (فاما اليتيم فلا تقهر واما السائل فلا تنهر واما بنعمة ربك فحدث)
بيوردى يعنى يتيم ضعيفك مالنه غلبه واستيلادن وفقير سائلى منع وزجردن نهى ايتدى
وربكك نعمتنى سويله ديو امر ايتدى زيرا نعمتى ذكر ايتمك انك شكريدر بعضيلر نعمتدن مراد
نبوتدر وتحديثدن مراد انى تبليغدر ديديلر والله اعلم واحكم (نوع ثالث) حق سبحانه وتعالى
حضرتلرينك اول حضرتى وحى وكتابندن كتورديكى اشياده تصديق وخطابنده هوادن تنزيهى
اوزره قيلديغى قسم بياننده در قال الله تعالى (والنجم اذا هوى ما ضل صاحبكم وما غوى
وما ينطق عن الهوى) مفسرين رحمهم الله تعالى نجمدن مراد نه ايديكنده اختلاف ايتمشلردر
بعضيلر ظاهرى اوزره الدبلر يعنى يلدزدر ديديلر بويله ديانلردن برقولده الف ولام تعريف
عهد ايچوندر و برقولده تعريف جنس ايچوندر ونجمدن مراد شول نجومدركه انكله اهتدا
اولنور يعنى بر و بحرده يوله كيدنلر انلره نظر ايدوب يا كيرلر طوغرو يوللرينه كيدرلر بعضيلر
مراد ثريادر سقوط وغيبت ايتديكى زمانده انك حقيچون ديمكدر ديديلر (وعكرمه روايتنده
ابن عباس رضى الله عنهمادن مرويدركه مراد شول نجومدركه شياطين اردنجه آتلوب دوشر
اولزمانده كه استراق سمع ايچون افلاكه چقارلر ديمشدر بوقول حسن بصرى قوليدر وسديدن
مرويدركه مراد زهره در ديو بيورمش و ينه حسن بصريدن مرويدركه قيامت كوننده
سقوط ايدن نجومدر ديمشلر و بعضيلر شول نباتدركه ساقى اولميه يربوزينه دوشه نوب ياته
ديديلر وابن عباس رضى الله تعالى عنهمادن كلبى روايتنده مراد قرآن عظيمدر ديو وارد اولمشدر
زيرا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه نجوما نازل اولمشدر ديديلر ونجوما نزولك
معناسى موقتا نازل اولمقدر و بوقول مجاهد ومقاتل وضحاك رضى الله تعالى عنهم قوللريدر وامام
جعفر بن محمد بن على بن حسين رضى الله عنهم قولنده مراد محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلريدر (اذا هوى) ديمك اذا نزل من السماء ليلة المعراج ديمكدر يعنى محمد حقيچون
شول زمانده كه معراج كيجه سى كوكلردن نزول ايتدى ديمك اولور (ابن القيم رحمة الله عليه
بيورديغى اوزره اظهر اقوال اول شياطينه آتلان نجوم اولمقدر بوتقديراوزره حق تعالى حضرتلرى

فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك كتورديكى حق وصدق اولوب شيطان يول
بوله جق نسنه اولمديغنه اول آتلان نجومه قسم ايتمش اولور حاصلى بوقول مقسم به ايله مقسم
عليه ماييننده كمال مناسبت وارتباط ظاهردر اما نزولى زمانده قرآن نجمله تسميه اولنمق وغائب
اولديغى زمانده ثريايه قسم تخصيص اولنمق ظاهر نسنه لر دكلدر وقيامتده دوكيلان نجومه
قسم دخى ظاهر دكلدر بلكه بارى تعالى حضرتلرينك مقسم عليه ايتديكى اشيادندر انك
مخاطبلره ظهورى يوقدر خصوصا منكر بعث اولنلره ظاهر دكلدر تاكيم انلره دليل قيلنه
مقسم عليه نه ايسه انك حقيتنه اكا قياس ايده لر بارى تعالى حضرتلرى استدلال ايتديكى
اشيا شول اصل نسنه لردركه انكار ومكابره يه قابل اولميوب آيات بينات اوله اكر مراد اهتدا
اولنان نجومدر دينلور ايسه جائزدر ومناسبى ظاهردر اكر ثريادر دينلور ايسه اولدخى جائزدر
زيرا اظهر نجومدر نظر ايدن كيمسه لره مشتبه اولماز هركشى يه ظاهردر نتكيم رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى آيات بيناتيله كيمسه يه بكزمميوب جمله دن ممتازدر وثريا ده بوحال
دخى واردركه مشرقدن ظهور ايتدكده ميوه لر يتشه جك زمان قريب اولور ومغرب جانبنده
ظهور ايده جك كوز فصلنك اواخرى قريب اولوب امراض قلت اوزره اولمغه باشلر فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى دخى ظهور ايتديكى زمانده ثمرات وحى وكتابكه احكام
دين اسلامدر ظهوره كلوب يتشمكه باشلدى وغروب وانتقاله قريب اولديغى زمانده شرك
وامراض قلبيه قلت اوزره اولمش ايدى بوجهتلردن مناسبت اولديغى ظاهردر اكر
نجمدن مراد قرآن ايديكنه ذاهب اولور ايسك رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
معجزه سيله صدقنه و براءتنه واندن ضال وغوى صادر اولمديغنه استدلال قيلندن اولور اكر
نبات مراد اولندى دينلور ايسه نباتدن مراد قواى جسمانيه وانك صلاحى اولور بلكه قواى
عقليه صلاحه دخى اولادر و بونلرك حصولى ارسال رسل وايضاح سبل سبيله صورت باغلر
زيرا امن وسلامت ايدن ورشد وهدايت عالميان انلر ايله حاصل اولور وبالجمله آيت كريمه نك
معناسى نجمه قسم ايدوب محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى طريق مستقيمدن
عدول ايتمدى ديمكدر (خطاب قريش طائفه سنه واقع اولمشدر (وما غوى) بيورديغى باطل
اعتقاد ايتمدى ديمكدر مراد قريشك رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه نسبت
ايتدكلرين نفيدر (وما ينطق عن الهوى)٩ بيورديغى قرآنله نطق هواى نفسدن صادر اولماز
ديمكدر حق تعالى حضرتلرى (ما ضل صاحبكم) بيوردى ما ضل محمد ديمدى صاحبدن مراد
قرين وهم صحبتدركه دائما اختلاط اوزره اوله پس بوتعبيرك نكته سى شول سزكله اختلاط
ومقارنت ايدن محمدكه سز انك اقوال وافعالنه وجميع احوالنه جملهٔ ناسدن اعلمسز شمدى يه
دكين كذب وافترا وضلال وغوايت اندن كلمديكن بيلورسز امانت واستقامتنده شبهه كز يوقدر
ينه اول شخصدر پيغمبريكز غيريدن بيلديككز كيمسه دكلدر ديمك اولور نتكيم موضع آخرده
(ام لم يعرفوا رسولهم) ديو بيورديغى بومعنايه تنبيهدر رسوللرينى بيلديلرمى ديمكدر حق تعالى
حضرتلرى نطق رسولى هوادن صادر اولمه دن تنزيه ايدوب (وما ينطق عن الهوى) بيوردى
وما ينطق بالهوى ديمدى زيرا نطقك هوادن صدورينى نفى ايتمك ابلغدر زيرا فخر كائنات
حضرتلرينك نطقى هوادن صادر اولمامق معناسن متضمندر نطق كه هوادن صادر اولميه
نطق بالهوى قابل دكلدر بوتقديرجه هم مصدر نطقدن وهم نفس نطقدن هوى منفى اولور
ولازم كلوركه نطق بالحق اوله ومصدر نطق هوى ورشاد اوله غى وضلال اولميه اندن تكرى
تعالى حضرتلرى (ان هو الا وحى يوحى) بيوردى اول قرآن ياخود اول نطق كه اندن صادر

٩ هوادن مراد قول لغو وباطل ونفسك ارادهٔ لغو وباطله سبدر

اولوردكلدر الاحق جل وعلا حضرتلری اكا كوندرديكی وحی در ديمكدر مؤلف رحمة الله عليه
ضميری قرآنه ارجاعدن نطقه ارجاع احسندر ديمشدر زيرا فخر كائنات حضرتلرينك نطقی
هم قرآن وهم سنت ايله ايدی نتكيم حق تعالی حضرتلری (وانزل الله عليك الكتاب والحكمة)
بيورديغندن مراد قرآن ايله سنتدر (وامام الاوزاعی رحمة الله تعالی عليه ذكر ايتديكی اوزره حسان بن
عطيه دن مرويدركه* كان جبريل ينزل علی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم بالسنة كما
ينزل بالقرآن يعلمه اياها* ديو بيورمشلر حاصلی جبرائيل عليه السلام فخر عالم حضرتلرينه
قرآن كتوروب تعليم ايتديكی كبی سنت دخی كتوروب تعليم ايدر ايدی ديمك اولور بنه حق تعالی
حضرتلری (علمه شديد القوی) بيوردی ملك شديد قوی ديمكدر مراد جبرائيل عليه السلامدر
يعنی اول سويلديكی نسنه يی اكا شول قوای علميه وعمليه سی شديد اولان ملك كه جبرائيل
عليه السلامدر اول تعليم ايتمشدر يوخسه معلم شر وفساد اولان شيطان تعليمی دكلدر كه ضلال
وغوايت اوله ديمك اولور وجبرائيل عليه السلامی شديد القوی وصفيله ذكر ايتمك مدحدر وشك
يوقدر كه معلمی مدح ايتمك متعلمی مدح ايتمكدر اكر علمه جبريل دينلسه ايدی رسول الله صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلرينه فضيلت ظاهره حاصل اولمازايدی بو قول شريف حق تعالی حضرتلرينك
(ذی قوة عند ذی العرش) بيورديغنك نظيريدر نتكيم اندن بحث كلسه كركدر ان شاء الله تعالی
(ماكذب الفؤاد مارأی) قول شريفنك تفسيری قصهٔ اسراده مزيد تفصيل اوزره مرور
ايتمشدر وجملهٔ قسملرندن بری دخی سورهٔ تكويرده (فلا اقسم بالخنس الجوار الكنس) قول
شريفيدر خنس كواكب رواجعدر يعنی سبعهٔ سياره نك شمس وقمردن غيريدر انكيچون الجوار
الكنس ديو وصف بيوردی يعنی شول ضوء شمس تحتنده كرلنان سيارهلر ديمك اولور لااقسم
بيورديغی* لااقسم اذ الامر اوضح من ان يحتاج الی القسم* ديمكدر يعنی قسم ايتمزم زيرا
بو خصوص قسمه محتاج اولمقدن اوضحدر ديمك اولور حاصلی بو مقوله واضح وروشن نسنه يه
نه قسم ايتمك كرك يوخسود ظاهر ومعيندر ديمك اولور ياخود لا تأكيد ايچون مزيده اولوب
تقدير كلام اقسم بالخنس ديمك اوله يعنی اول كوكبلره قسم ايدرم ديمك اولور اكثر مفسرين
رحمهم الله تعالی بو قولی اختيار ايتمشلردر زيرا حق تعالی حضرتلرينك (انه لقسم لو تعلمون
عظيم) بيورديغی بو معنايه دليلدر ودخی (والليل اذا عسعس والصبح اذا تنفس) بيوردی
عسعس الليل ديمك اقبل ظلامه ياخود ادبر ظلامه ديمكدر فعل مذكور اضداددندر تنفس الصبح
ديمك اضاء ديمكدر معناسی كيجه يه ده قسم ايدرم ظلمتی اقبال ايتديكی حالده دخی صبحه قسم
ايدرم ضيا ويرديكی حالده ديمكدر وظرفلر قيد قسم دكلدر قيد مقسم بهدر زيرا انلر ايله مقيد
اولدقلری حالده آيات عظامدن اولملری اظهردر حق سبحانه وتعالی حضرتلری نجومك اوج
حالنده انلره قسم ايتدی يعنی طلوعلری وجريانلری وغروبلری حالنده ودخی انقطاعی حالنده كيجه يه
وبلافصل انك عقبنجه اقبالی حالنده نهاره قسم ايلدی كيجه نك حالت ضعف وادباريني وكوندزك
حالت قوت واضاءتنی يعنی روشنلكنی ذكر ايتدی واقبال نهار ظلمت ايلی سوروب كيدرر
هر باركه نهار تنفس ايلسه كيجه ادبار ايدوب قاچقه باشلر وبونلر نكری تعالی حضرتلرينك
آيات ودلائل ربوبيتندندر بونلری ذكر ايدوب قسم بيورديغندنصكره (انه لقول رسول كريم
ذی قوة عند ذی العرش مكين مطاع ثم امين وماصاحبكم بمجنون) ديو بيوردی بوراده رسول
كريمدن مراد حضرت جبرائيل عليه السلامدر زيرا اوصاف مذكوره آنك اوصافيدر وسورهٔ
الحاقه ده مذكور اولان رسول كريمدن مراد محمد مصطفی صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلريدر
آيت كريمه نك معناسی تحقيقا قرآن عظيم جبرائيل عليه السلامك قوليدر يعنی تكری تعالی

حضرتلرندن اول كتوروب نقل ايتدی وسزك صاحبكز محمد مصطفی صلی الله تعالی عليه
وسلم حضرتلرينه كفار بهتان ايتدكلری كبی حاشا مجنون دكلدر ديمك اولور قرآن عظيم تارة
رسول ملكه اضافت وتارة رسول بشره اضافت اولندی ايكيسنه دخی اضافتی اضافت تبليغدر
اضافت انشا دكلدر لفظ رسول بو معنايه دلالت ايدر زيرا رسول شول كيمسه يه ديرلر كه ارسال
ايده نك كلامنی تبليغ ايده پس بو صحيحدر كه قرآن عظيم جبريل ومحمد عليهما السلامی ارسال
ايدن باری تعالی حضرتلرينك كلاميدر جبريل امين حق تعالی حضرتلرندن ومحمد صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلری دخی جبرائيلدن اخذ ايتمشلردر حق تبارك وتعالی حضرتلری بو سوره ده
رسول ملكی كريم ايله وصف ايلدی يعنی علم ومعرفت وهدايت وارشاد كه افضل عطايادر بونلری
اعطا ايدر ديمكدر وبو غايت كرمدر ودخی (ذی قوة) بيوردی نتكيم سورة النجمده (شديد
القوی) بيورمش ايدی مراد شياطينی اول قرآنه يقين كلوب زياده ونقصان تصرفلرين ايتمكدن
قوتيله منع ايديجی ديمكدر جبرائيل عليه السلامده اولان قوت شويله دركه لوط قومی هلاك اولنديغی
زمانده مبارك قنادينك اوجيله قريه لرين شول دكلو هوايه چيقارديكه كلبلرينك واو غلنجقلرينك
آوازلرين اهل سما اشتديلر (عند ذی العرش مكين) ديمك عند الله ذی مكانة ديمكدر يعنی
حق تعالی حضرتلرنده جبرائيلك قدر ومنزلتی بياندر عنديت عنديت اكرام وتشريف وتعظيمدر
(مطاع) بيورديغی حق تعالی حضرتلرينك مقرب ملكلری ايچره اطاعت اولنمشدر انك امريله
كيدوب كلورلر وانك رأينه رجوع ايدرلر ديمكدر (ثم امين) ديديكی حق تعالی حضرتلرينك
وحی ورسالتنه امانتی واردر حق تعالی حضرتلری انی خيانت وذللدن صقلامشدر ديمك اولور
والحاصل جبرائيل عليه السلام ذكر اولنان بش صفتله موصوف قلنمق قرآن عظيمك تزكيهٔ
سندين متضمندر ومحمد مصطفی صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری انی جبرائيلدن اشتمشدر
جبرائيل عليه السلام حق جل وعلا حضرتلرندن اشتمشدر ديمكی مشعردر علو وجلالت
جهتلرندن بو سند كفايت ايلركه بالذات حق جل وعلا حضرتلری انك تزكيه سنه تولی ايتمش
اوله اندنصكره رسول بشر صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينی اعداسی اسناد ايتدكلری
صفتدن تنزيه وتزكيه بيوروب (وماصاحبكم بمجنون) ديدی كفار رسول كبريا صلی الله
تعالی عليه وسلم حضرتلرينك مجنون اولمديغنی شبهه سز بيلورلر ايدی انك كمال عقل ورأينده
شك وشبهه لری يوق ايدی وكندی كذبلرين دخی بيلورلر ايدی بو ملعونلغی اختياردن
مرادلری جان خبيثلرينه درمان اوله ديو اميد ايدينورلر ايدی اندن حق جل وعلا حضرتلری
فخر كائنات عليه اكمل التحيات افنديمز حضرتلرينك جبرائيل عليهم السلامی كورديكن بيان
ايدوب (ولقد رآه بالافق المبين) ديو بيوردی يعنی محمد صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری
تحقيقا جبرائيل عليه السلامی شمسك مطلع اعلاسنده كوردی ديمكدر بو قول شريف جبرائيلك
موجود فی الخارج اولوب بصر له ادراك اولنديغنی متضمندر بعض قوم كه جبرائيل خارجده
موجود دكلدر بلكه خيالدر ذهنده موجوددر ديمشلردر بو قولده جميع رسله واتباع رسله مخالفت
ايدوب جميع مللدن خروج ايتمشلردر بو جهتدن فخر عالم حضرتلرينك جبرائيلی كورديكن
اثبات وتقرير باری تعالی حضرتلرينی كورديكن تقريردن اهمدر زيرا جبرائيل عليه السلامی
كورديكنه اعتقاد اصل ايماندندر انی منكر اولان كافر اولديغنده شبهه يوقدر اما باری تعالی
حضرتلرين كورديكی مسئله مختلف فيهادر انی انكار ايدن كافر اولماز بالاتفاق زيرا صحابهٔ كرامدن
برجماعت كورمدی ديمشلردر حاصلی جبرائيلی كورديكن تقريره احتياج زياده در اكرچه كيم
حق تعالی حضرتلرين كورمك اعظم ايديكنده شبهه يوقدر ولكن نبوت البته انك ثبوتنه متوقف

دكلدر اندن حق سبحانه وتعالى حضرتلرى رسول اكرمى تهمتدن تنزيه ايدوب (وماهو على الغيب بضنين) بيوردى يعنى محمد صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى خبر ويرديكى شى اوزره متهم دكلدر ديمكدر على الغيب ديمك على ما يخبر به من الغيب ديمكدر اولدخى رؤيت جبريله وكنديه كلان وحيه وغيره متناولدر حاصلى هرندن خبر ويرايسه اول متهم دكلدر معتمد عليه در امين در قولى صادقدر ديمك اولور (نافع وعاصم وحمزه وابن عامر رحمهم الله تعالى ضاد ايله بضنين قراءت ايتمشلردر بو تقديرجه بخيل دكلدر ديمك اولور ابن عباس رضى الله عنهما * لبس ببخيل بما انزل الله * ديمكدر ديمشلر يعنى محمد صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى حق تعالى حضرتلرينك انزال ايتديكنه بخيل دكلدر ديمكدر (ومجاهد رضى الله عنه * لا يضن عليهم بما يعلم * ديو تفسير ايتمشدر يعنى بيلديكى نسنه يى صقليوب خلقه بخيللك ايتمز ديمك اولور (فرا رحمة الله عليه معناسى پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينه كوكدن نفيس ومرغوب نسنه كلور واول انى سزدن صاقنوب بخل ايتمز ديمكدر ديمش بو معنى خوب معتادر زيرا عادت نفوس شئ نفيس ومرغوبه بخل ايتمكدر خصوصا كه قدرين بيلنلردن بخل اوله حال بو يله ايكن خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى وحى كبى اشرف وانفس نسنه يى بخل ايدوب سزدن صاقنمز ديمك اولور ابو على الفارسى رحمة الله عليه ايدر معناسى كلان غيبى بيان ايدر خبر ويروب اظهار ايلر كاهن كبى صقلمز انلرك شانى بودركه اجرت المينجه سويليوب خبر ويرمزلر بو انلر كبى دكلدر ديمك اولور وقال الله تعالى (فلا اقسم بما تبصرون ومالا تبصرون انه لقول رسول كريم) بونده دخى منوال سابق اوزره (لا نافيه اوليجق معناسى سزك كورديككز وكورمديككز حاصلى جميع اشيايه قسم ايتمزم زيرا امر واضحدر قسمله تحقيقدن مستغنيدر ديمك اولور (ما تبصرون ومالا تبصرون)مشاهدات وغايباتدر خالق ومخلوقاتك مجموعنه متناولدر (لا زائده اولديغى تقديرجه مجموعنه قسم ايتمش اولور بو قسم قرآن عظيمده واقع اولان قسملرك اعمىدر زيرا جميع علويات وسفلياته ودنيا وآخرته وانلرده داخل اولان ملائكه وانس وجنه وغيره متناولدر پس بو قسم مجموع كوربنان وكورنميان اشيا فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك صدق رسالتنه آيت ايديكن متضمندر والحاصل مجموع اشيا حقيچون تحقيقا قرآن عظيم رسول كريمك قوليدر حق سبحانه وتعالى حضرتلريدن تبليغ ايلر ديمكدر (وما هو بقول شاعر قليلا ما تؤمنون ولا بقول كاهن قليلا ما تذكرون) يعنى اول قرآن قول شاعر دكلدر تكيم سز كاه اولور او يله زعم ايدرسز وقول كاهن دخى دكلدر تكيم كاهى او يله در ديو دعوى ايدرسز بلكه محمد صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى رسالت طريقيله حق تعالى حضرتلريدن تبليغ ايلر سز ايمان كتورمزسز وتذكر ايلمزسز هركز سزدن ايمان وتذكر صادر اولماز نه عجب كافرلر وغافللر اولورسز ديمكدر وقلتدن مراد بورداده عدم معناسيدر صاحب كشاف رحمة الله عليه بو يله تفسير ايتمشدر اما قاضى رحمة الله عليه قولى اوزره قلت كندى معناسنه در ومراد سزه صدقى ظاهر اولانى كثرت عنادكزدن آز تصديق ايدرسز وآز تذكر ايلرسز انكيچون سزه امر ملتبس اولور ديمكدر و بو قسملرك حاصلى بودركه كانه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى اول قرآن حق وثابتدر سائر موجودات مايرى ومالا يرى حق وثابت اولدقلرى كبى ديو بيوردى (تنزيل من رب العالمين) يعنى اول قرآن عظيم حق سبحانه وتعالى حضرتلرى قبلندن منزلدر لسان جبريل اوزره نازل اولمشدر ديمكدر و بو آيت كريمه ده رسول كريمدن مراد محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريدر زيرا (لقول رسول كريم) بيوردقدنصكره (وماهو بقول شاعر) و(ولا بقول كاهن) بيورمشدر مشركلر جبرائيل عليه السلامى

شعر وكهانتله وصف ايتمزلر ايدى مراد رسول الله حضرتلرى ايديكى متعين اولور (وقال عز شانه (فلا اقسم بمواقع النجوم وانه لقسم لو تعلمون عظيم انه لقرآن كريم فى كتاب مكنون لا يمسه الا المطهرون) بعض علما رحمهم الله كتاب مكنوندن مراد لوح محفوظدر ديديلر (ابن القيم رحمة الله عليه ايدر صحيح بودركه مراد (فى صحف مكرمة مرفوعة مطهرة بايدى سفرة كرام بررة) قول شريفنده مذكور اولان كتابدر امام مالك رحمة الله عليه دخى بو آيت حقنده سويلنان سوزلرده سورهٔ عبس ده اولان آيت كبيدر ديدكلرين بن اشتدم كيم اقوالك احسنيدر ديو بيورمشدر و بعض مفسرين (لا يمسه الا المطهرون) قول شريفنده مصحفه پاك شميه الا طاهر اولان كيمسه ديو معنى ويرديلر يعنى كتاب مكنوندن مراد مصحف اولمق اوزره ذاهب اولديلر اما اولكى قول ارجحدر زيرا قرآن عظيمى شياطين ايندرمكدن وشياطين انك محلنه واصل اولمقدن تنزيه ايچون آيت كريمه سبقت ايتمشدر تكيم حق تعالى حضرتلرى (وما تنزلت به الشياطين وما ينبغى لهم وما يستطيعون) بيورمشدر بوندن فهم اولنور كه مراد قول اول اوله اندن غيرى بودخى واردركه لا يمسه مرفوعدر صورة ومعنى خبردر اكر نهى اوله ايدى مفتوح اولور ايدى آتى نهيه حمل ايدن كيمسه خبرى ظاهرندن معنايه صرف ايتمكه محتاجدر اكر خبرده اكر نهيده اصل بودركه هر برى حقيقتنه صرف اولنه و بو مقامده كلامى خبردن نهيه صرف ايتمكى ايجاب ايدر موجب يوقدر ديمشدر بو ذكر اولنان ابن قيمك كلاميدر بر جماعت كه انلردن برى داوددر بو كلامى تمسك ايدينوب بو كا ذاهب اولديلر كه محدثه مس مصحف جائز اوله اما ابن الرفعه رحمة الله عليه لطيف جوابلر ويروب مذهبلرين رد ايتمشدر ومراد مصحف شريفدر ديمشدر دليلى بودركه آيت كريمه ده تنزيل ومس بيورلمشدر لوح محفوظ منزل دكلدر ومسى ممكن دكلدر (ومطهروندن مراد ملائكه اولمق دخى جائز دكلدر زيرا نفى واثبات واقع اولمشدر كانه مطهرون مس ايدرلر وغير مطهرين مس ايتمزلر ديمك اولور افلاكده خود بالاتفاق غير مطهر يوقدر ايمدى معلوم اولديكه مراد انساندن اولان مطهرلردر (دارقطنى وغيريلر نقلنده فخر كائنات عليه افضل التحيات افنديمز حضرتلريدن مروى اولان حديث شريفده كه عمرو بن حزمك مكتوبنه يازلمش ايدى * ولا تمس القرآن الا وانت على طهر * بيورلمشدر يعنى مكتوب شريفده سپارش بيوريلانلردن برى دخى بو ايديكه پاك اولمينجه مصحف قرآنه ياپشميه بو حديث شريف بيان ايلركه (لا يمسه الا المطهرون)قول شريفنده مراد قرآن عظيمدر وآيت كريمه ده مذكور اولان كتاب مصحف شريفدر لا يمسه لفظ شريفنك صورتى خبر ومعناسى نهيدر بونك امثالى قرآن عظيمده چوقدر (والمطلقات يتربصن) و(ولا تضار والدة) وغيريلر بو قبيلدندر بعض علما رحمهم الله مجزومدر سينك ضمه سى ضميرك ضمه سنه اتباع ايچوندر صورة ومعنى نهى ايچوندر ديو بيورمشدر شهاب الدين احمد بن يوسف السمين رحمة الله عليه ايدر ذكر اولنان لاده ايكى وجه واردر بريسى نافيه اولمق برى دخى ناهيه اولوب ما بعدنده اولان فعل انكله مجزوم اولمق اكر فك ادغام اولنسه جزم ظاهر اولور ايدى (لم يمسهم) قول شريفنده كى كبى ولكن بونده ادغام اولنمشدر وهانك ضمه سنه اتباعا سين مضموم اولمشدر بونك امثالنده سيبويه دن محفوظ اولان ضمه در غيرى دكلدر وحديث شريفده * انا لم نرده عليك الا انا حرم * واقع اولمشدر نزد مجزوم ايكن هانك ضمه سنه اتباع اولنوب دال مضموم قلنمشدر ديو بيوردى (نوع رابع حق جل وعلا حضرتلرى پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك تحقيق رسالتى اوزره ايتديكى قسم بياننده در قال الله تعالى (يس والقرآن الحكيم انك لمن المرسلين على صراط مستقيم) معلوم اوله كه تكرى تعالى حضرتلرى هر سوره يى كه حروف تهجى بر له ابتدا ايتمشدر

انلرك اوائلنده يا ذكر يا كتاب يا قرآن واقع اولمشدر اندنصكره معلوم اوله كه حروف تهجى اوائل سوره ده واقع اولمده بعض امور واردر كه انلرك حكمندن خالى دكل ايديكنه دلالت ايدر ولكن انسانك علمى اكا واصل اولماز مكر كه الله تعالى حضرتلرى كشف ايليه تا معلوم اوله (يس نه ديمك ايديكنده اهل تفسير برقاچ قول اوزره اختلاف ايتمشلردر برى بودر كه طئ قبيله سنك لغتنده يا انسان ديمكدر ديديلر بو قول ابن عباس وعكرمه وضحاك وسعيد بن جبير رضوان الله تعالى عليهم اجمعينكدر بعضيلر حبش لغتنده بويله ديمكدر ديديلر و بعضيلر كلب قبيله سنك لغتنده بويله در ديديلر بعضيلر سريانى دلنده بويله ديمكدر ديديلر حاصلى يا انسان ديمك ايديكنده بونلر اتفاق ايتديلر ولكن نه لغتده ايديكنده اختلاف ايتديلر (وامام فخر الدين رازى رحمه الله عليه ايتدى تقريرى بودر كه انسانك تصغيرى انيسين كلور كانه صدرى حذف اولندى سين قالدى دخى يس دينلدى بو تقديرجه خطاب فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه واقع اولور (انك لمن المرسلين) قول شريفى بوكا دلالت ايدر ديدى (ابو حيان بوكا اعتراض ايدوب ايتدى انسانك تصغيرنده عربدن منقول اولان انيسياندر يا وآخرنده الف ايله و بو دلالت ايدر كه انسانك اصلى انسيان اوله زيرا تصغير اشيايى اصولنه رد ايلر ومعلوم دكلدر كه تصغيرى انيسين كله وكلديكى تسليم اولنسه ضم اوزره مبنى اولمدن غيرى جائز دكل ايدى زيرا منادای مفرد معرفه در مع هذا خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه بويله خطاب جائز دكلدر زيرا تصغير تحقيردر اول حضرت حقنده ممتنعدر ديدى (سمين رحمة الله عليه ايتدى ابو حيانك اعتراض اخيرى صحيحدر علما نص ايتمشلردر كه شرعا اسماء معظمه يه تصغير داخل اولماز انكيچون حكايه ايدرلر كه ابن قتيبه مهيمن مؤمنك تصغيريدر اصلى مؤيمن ايدى همزه سى هايه قلب اولندى ديديكى زمانده بو سوز كفره يقين سوزدر بونك قائلى صاقنسون الله تعالى حضرتلرندن ديديلر (اما حقيقت حال بودر كه تصغير هر يرده تحقير ايچون اولماز نتكيم حق سبحانه وتعالى حضرتلرى يعقوب عليه السلامدن حكاية (يا بنى لا تقصص رؤياك) بيورديغنده تصغير شفقت ايچوندر اتادن اوغوله وخواجه دن شاكرده وخالقدن مخلوقه صيغهٔ تصغيرله خطاب اولنسه شفقت ومرحمت ونوازش معنالرى متصوردر وعكسلرنده سوء ادب وار ايديكى مقرردر انكيچون ابن قتيبه تخطئه اولنمشدر الله اعلم (برقول دخى بودر كه يس يا محمد ديمكدر ديديلر ابن الحنفيه وضحاك رضى الله عنهما بويله بيورمشلردر (وابو العاليه قولنده يا رجل ديمكدر (وقتاده قولنده اسماء قرآندن بر اسمدر (ابى بكر الوراق قولنده يا سيد البشر ديمكدر ديديلر (امام جعفر صادقدن مرويدر كه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه خطاب ايدوب يا سيد ديمك مراد ايدندى ديو بيورمشلر و بونده نه قدر تعظيم وتكريم وار ايديكى مخفى دكلدر (روايت اولنور كه طلحة وابن عباسدن رضى الله عنهم روايت ايلمشكه يس حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك اسماسندن بر اسمدر اكا قسم ايتمشدر ديو بيورمشلر (كعبدن دخى مرويدر كه حق جل وعلا حضرتلرى سموات وارضى خلق ايتمزدن ايكى بيك يل مقدم يا محمد تحقيقا سن مرسليندنسك ديو قسم ايتدى ديمشدر اندن حق تعالى حضرتلرى (والقرآن الحكيم انك لمن المرسلين) بيوردى كفار فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه سن مرسل دكلسك ديرلر ايدى بارى تعالى انلرى رد ايچون اسمنه وكتابنه قسم ايدوب تحقيقا سن مرسليندنسك وطريق مستقيم اوزره سك ديو بيوردى صراط مستقيمدن مراد توحيد واستقامت اموردر (نقاش رحمة الله تعالى عليه حق جل وعلا حضرتلرى كتاب كريمنده خواجهٔ عالم حضرتلرندن غيرى انبيادن بر كيمسه نك

رسالتيچون قسم ايتدى ديمشدر بوندن مراد فخر كائنات حضرتلرينى سائر انبيا ومرسلين صلوات الله عليهم اجمعين ماييننده شرف امتياز ايله سرافراز ايتمكدر (نوع خامس) فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مدت حياتنه وعصرنه و بلدنه واقع اولان قسملرك بياننده در قال الله تعالى (لعمرك انهم لفى سكرتهم يعمهون) لغتده عمر وعمر بر معنايه در ولكن قسمده فتح عينله مستعملدر كثرت استعمالندن اوترى لعمرك دينلور نحويون بونك اعرابنده ابتدائله مرفوعدر خبرى محذوفدر معنى قسمى ديمكدر كلامده اكا دليل اولديغيچون حذف اولنمشدر ديديلر (زجاجى رحمة الله عليه ايدر لعمرك ديان كيمسه كانه حق تعالى حضرتلرينك بقاسنه يمين ايلر انكيچوندر كه علماء حنفيه ومالكيه رحمهم الله بونكله يمين منعقد اولور زيرا بقاء الله صفات ذاتندندر ديديلر وامام مالكدن مرويدر كه * لا يعجبنى الحلف به * ديو بيورمشلر اكا يمين بنى اعجاب ايتمز ديمكلك معناسى بكا خوش كلمز ديمكدر امام شافعى واسحق رحمهما الله تعالى انكله نيتسز يمين اولماز ديديلر (وامام احمددن مذهبنه موافق قوللر روايت اولنمشدر اما راجح بودر كه شافعى قولى كبى اوله ديديلر لعمرك قول شريفنده خطاب كيمه در ديو علما رحمهم الله اختلاف ايتمشلردر بعضيلر ايتدى لوط عليه السلام قومنه وعظ ايدوب (هؤلاء بناتى) ديديكى زمانده ملائكه لوط عليه السلامه (لعمرك انهم لفى سكرتهم يعمهون) ديديلر يعنى سنك قومك متحير وسركردانلردر سنك سوزيكى نيجه ادراك ايدرلر ونصيحتكه نيجه التفات ايدرلر ديمك اولور حاصلى خطاب لوط عليه السلامه در ديديلر برقول دخى بودر كه خطاب محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه اوله حق تعالى حضرتلرى آنك حياتنه قسم ايتمش اوله و بوندن اول فخر كائنات حضرتلرينه نه مرتبه تعظيم وار ايديكى ظاهردر (ابن عباس رضى الله عنهما حضرتلرندن مرويدر كه * ما خلق الله وما ذرأ وما برأ نفسا اكرم عليه من محمد صلى الله تعالى عليه وسلم وما سمعت الله اقسم بحيوة احد غيره قال الله تعالى لعمرك انهم لفى سكرتهم يعمهون يقول وحياتك وعمرك وبقائك فى الدنيا انهم لفى سكرتهم يعمهون * ديو بيورمشلر ابن جرير رحمة الله عليه بويله روايت ايتمشدر حاصلى بارى تعالى حضرتلرى كندويه محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن اكرم بر نفس خلق ايتمدى وكتب منزله ده اشتمدمكه بارى تعالى حضرتلرى اندن غيرى بر كيمسه نك حياتنه قسم ايتمش اوله حق تعالى حضرتلرى (لعمرك انهم لفى سكرتهم يعمهون) بيورمشدر انك حياتى وعمرى ودنياده بقاسى حقيچون ديو يمين ايلر ديمكدر (بغوى رحمة الله عليه دخى تفسيرنده بويله ديمشدر بو تقديرجه حق تعالى حضرتلرى فخر عالم حضرتلرينك حياتنه ايتديكى قسم قصهٔ لوط ايچنده كلام معترض اولور (امام قرطبى ايدر حق تعالى حضرتلرى رسولنك حياتنه قسم ايتديكى زمانده ديلدى الا بزدخى انك حياتنه قسم ايتمه نك جوازنى بيان ديلدى (امام احمد بن حنبل رحمة الله عليه نبى آخر الزمان افندمز حضرتلرينه يمين ايدنك يمينى منعقد اولور يمينى بوزديغى تقديرجه كفارت لازم اولور ديمشدر وفخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك شهادت ركنلرندن برى اولمسيله استدلال ايتمشدر يعنى چونكه ايمان تمام اولمق انك رسالته شهادته موقوفدر ايمدى اكا اولنان يمين دخى منعقد اولور ديمشدر ابن خويزمنداد رحمة الله عليه ايتدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه يمين ايتمكى تجويز ايدنلر بونكله استدلال ايتديلر كه فخر عالم حضرتلرينك كندى زماننده مسلمانلرك يمينلرى اول ايديكه اكا اند ايچرلر ايدى حتى اهل مدينه الى الآن برى برينه يمين و يرملو اولدقلرنده * احلف لى بحق ما حواه صاحب هذا القبر و بحق ساكن هذا القبر * ديرلر يعنى رسول الله صلى الله تعالى عليه

وسلم حضرتلرینه آند و یرلر دیمشدر وقال الله تعالى (لا اقسم بهذا البلد وانت حل بهذا البلد
ووالد وماولد) حق تبارك وتعالى حضرتلری بلد امین که مکه شهریدر واول حضرتك بلدیدر
اکا یمین ایلر وانك اول شهرده اولمسیله مقید طوتار رسول الله صلى الله علیه وسلم حضرتلرینك
مزید فضلنی اظهار وشرف مکان شرف اهلیله اولدیغنی اشعار مراد ایدینور (قاضی بیضاوی
رحمة الله علیه ایدر والد لفظی هذا البلده معطوفدر مراد حضرت آدم وابراهیم علیهما السلامدر
وماولد ذریتیدر یاخود فخر عالم صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلریدر والدك تنکیری تعظیم
ایچوندر اما جمهور مفسرینك قوللری مراد آدم علیه السلام ایله ذریتی اولمقدر وحق تعالى
حضرتلری بونلره قسم ایتدیکنك وجهی بودر که بونلر روی زمینده اعجب خلق اللهدر
بونلردن عجب نسنه یوقدر بیان ونظر واستخراج علوم وانبیا واولیا بونلرده در مافی الاض بونلر ایچون
مخلوقدر (صاحب الکشاف قولنجه والد لفظ شریفندن مراد رسول الله صلى الله تعالى علیه وسلم
حضرتلریدر وماولد آنك اولادیدر غیره احتمال ویرمامشدر حاصلی سورهٔ کریمه ده ایکی
موضعده رسول الله حضرتلرینه قسم اولنمشدر (وانت حل) حلولدندر که ضد ظعندر حق تعالى
حضرتلرینك قسمی محمد صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلرینی مشتمل اولان بلده اولور حق تعالى
حضرتلری بیت شریفی قبلهٔ عباد ورسول کریمی هادی الى الرشاد ایلمشدر بونلر حق تعالى
حضرتلرینك قوللرینه اعظم نعمتدر پس بونلره قسم بوجهتلردن مناسبدر بعض مفسرین
قولی اوزره (وانت حل بهذا البلد) دیمك وانت مستحل قتلك واخراجك من هذا البلد الامین
الذی یأمن فیه الوحش والطیر وقد استحل قومك حرمتك دیمکدر دیدیلر (معناسی یا محمد قومك
سنك قتلکی و بو مکه شهر یکه بونده وحش وطیر امن وسلامت اوزره آسوده حاللردر سنی بو شهردن
اخراج ایتمکی حلال عد ایتدیلر دیمکدر بو معنی شرحبیل رضی الله عنهدن مرویدر (وقتاده
قولنجه* وانت حل است یا تم وحلال لك ان تقتل بمکة من شئت* دیمکدر دیدیلر یعنی سن کنهکار
دکلسن دیلدیککیمسه‌یی مکه ده قتل ایتمك سکا حلالدر دیمك اولور بونك وجهی بودر که
حق تعالى حضرتلری مکه شهرینی فخر کائنات صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلرینه فتح
ایدیویروب اکا حلال قیلدی آندن مقدم هرکز برکیمسه‌یه فتح اولنمدی وحلال قیلنمدی بویله
واقع اولیجق حق سبحانه وتعالى حضرتلری اکا دیلدیکنی حلال ایتدی ودیلدیکنی حرام ایتدی
ابن اخطل دیدکلری کافر کعبه‌نك اورتوسنه یاپشوب طورر ایکن آنی وانك امثالی برقاچ کافری دخی
قتل ایتدی وابو سفیانك اوینی حرام ایتدی یعنی آنده کیرنلری قتل ایتمکی حرام ایتدی انلره امان
ویردی اکر سؤال اولنوب بو سورهٔ کریمه مکه ده نزول ایتمشدر (وانت حل بهذا البلد) لفظ
شریفی حالدن اخباردر وذکر اولنان واقعه هجرت مدینه مدتنك آخرنده در پس بونلرك ماینی
نیجه جمع اولنور دینلور ایسه جواب ویرمشلردر که لفظ حال ایچون ومعنی مستقبل ایچوندر بونك
نظیری حق تعالى حضرتلرینك (انك میت وانهم میتون) قول شریفیدر دیمشلردر علی کل حال
آیت کریمه محمد مصطفى صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلرینك شهرینه قسمی متضمندر و بونده
اولان اجلال واعظام نه‌دارده ایدیکی کیمسه‌یه خفی دکلدر (عمر بن الخطاب رضی الله عنهدن
مرویدر که فخر کائنات حضرتلرینه ایتدی* بابی انت وامی یا رسول الله لقد بلغ من فضیلتك
عند الله ان اقسم بحیاتك دون سائر الانبیاء وقد بلغ من فضیلتك عنده ان اقسم بتراب قدمیك
فقال لا اقسم بهذا البلد* دیو بیوردی حاصلی یا رسول الله انام اتام سکا فدا اولسون تحقیقا
سنك فضیلتك باری تعالى حضرتلری قتنده برمرتبه‌یه واصل اولدیکه سنك حیاتکه قسم ایتدی
سائر انبیانك حیاتلرینه ایتمدی وسنك تراب قدمکه قسم ایدوب (لا اقسم بهذا البلد) دیدی دیمك

اولور وقال الله تعالى (والعصر ان الانسان لفی خسر) عصردن مراد نه ایدیکنده اختلاف
ایتمشلردر بعضیلر قولنجه مراد دهردر زیرا نیجه امور عجیبه‌یی مشتملدر عصرك مروری ایله عمر تمام
اولدیغیچون حق تبارك وتعالى حضرتلری آنی ذکر ایتدی عمر ایچنده عمل صالح کسب اولنمسه انسان
عین خسرانده اولور (امام فخر رازی وقاضی بیضاوی رحمهما الله تعالى تفسیرلرنده وغیریلرده
والعصردن مراد فخر عالم صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلرینك زماننه قسمدر دیمشلردر
(امام رازی ایدر بو معنی ایدیکنه بو حدیث شریف ایله استدلال ایتمشلردر که خواجهٔ عالم
صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلری بیورمشدر* انما مثلکم ومثل من کان قبلکم مثل رجل
استأجر اجیرا فقال من یعمل من الفجر الى الظهر بقیراط فعملت الیهود ثم قال من یعمل من الظهر
الى العصر بقیراط فعملت النصارى ثم قال من یعمل من العصر الى المغرب بقیراطین فعملتم فغضبت
الیهود والنصارى وقالوا نحن اکثر عملا واقل اجرا فقال الله تعالى وهل نقصت من اجرکم شیئا
قالوا لا قال فذلك فضلی اوتیه من اشاء فکنتم اقل عملا واکثر اجرا* رواه البخاری ومفسرین
رحمهم الله تعالى بو حدیث شریف ایله استدلال ایدوب عصردن مراد پیغمبریمز علیه الصلاة
والسلام حضرتلرینك زمان شریفیدر دیدیلر زیرا محصل مضمونی یهود ونصارى امتلرینك
چوق عمللرینه براجر و بونلرك آز عمللرینه ایکی اجر ویرلمکدر حاصلی حق تعالى حضرتلری
فخر عالم حضرتلرینك بو آینده زماننه (وانت حل بهذا البلد) قول شریفنده مکاننه
(لعمرك) قول شریفنده عمرینه قسم ایتمش اولور کویا* وعصرك و بلدك وعمرك* دیو بیوردی
بونلرك جمله‌سی فخر کائنات حضرتلرینه ظرف کبیدر ظرفه تعظیم واقع اولیجق مظروفه
نه مرتبه ده واجب اولور ملاحظه اولنه (امام رازی رحمة الله علیه ایدر قسمك وجهی بودر که
کویا حق تعالى حضرتلری انسان طائفه‌سی سکا اتباع ایتمیوب سندن اعراض ایتسه‌لر نه عجب
خسران عظیمه‌ده در انلرك زیانلری نه بیوك زیاندر دیو بیوردی *) فصل سادس (* حق
سبحانه وتعالى حضرتلری قرآن عظیمده فخر کائنات صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلرینی
نور ایله وسراج منیر ایله وصف ایتدیکنك بیانده در قال الله تعالى (قد جاءکم من الله نور وکتاب
مبین) بو آیت کریمه‌ده رسول اکرمی نور ایله وصف ایتدی بونده مذکور اولان نوردن مراد
پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلریدر بعضیلر قرآندر دیمشلردر دخی (انا ارسلناك
شاهدا ومبشرا ونذیرا وداعیا الى الله باذنه وسراجا منیرا) آیت کریمه‌سنده سراج منیر ایله
وصف ایتمشدر مراد هدایت ایدوب چراغ کبی یوللری روشن ایتدیکیدر طریق حقه هدایت
وارشاد آنك نور شریفیله حاصلدر نور شمس اول یوللری کوسترمز ایمدی لازم کلور که انك
نفس قدسیه‌سی نورانیتده شمسدن اعظم اوله وشمس عالم اجسامده غیریلره نور افاده ایتدیکی کبی
خواجهٔ کائنات صلى الله تعالى علیه وسلم حضرتلرینك ذات شریفی سائر ذوات وانفس
بشریه‌یه انوار عقلیه افاضه ایلرانکیچون تکری تعالى حضرتلری ایکیسن بیله سراج ایله
وصف ایتمشدر (وجعل فیها سراجا وقمرا منیرا) سراجدن مراد شمسدر (وداعیا الى الله باذنه
وسراجا منیرا) قول شریفنده مراد فخر کائنات حضرتلریدر حق تعالى حضرتلری رسول
اکرمی وصف ایتدیکی کبی کندی نفس قدسیه‌سنی دخی وصف ایتمشدر تنکیم (الله نور السموات
والارض مثل نوره کمشکوة فیها مصباح) بیورمشدر الآیة سموات وارضده اندن غیری نور یوقدر
انك نور قدسیه‌سی سر وجود وحیات وجمال وکمالدر که مجموع عالمه اشراق ایتمشدر عوالم روحانیه
ملکلردر انلره اشراق ایتدی وانلرك هربری برروشن چراغ اولدی مادونلری انلردن استمداد
ایدرلر آندن عالم نفوس انسانیه‌یه سرایت ایلدی ونفوس بشریه صفحات اجسام اوزره طرح

ايلمدى پس عالم وجودده نورحقدن غيرى نسنه يوقدر هرشيئه قبول واستعدادى حسبنجه اندن
سرايت ايلمشدر نوراصلده بركيفيتدركه باصره يعنى كوز اولا آنى ادراك ايلراندنصكره انك
واسطه‌سيله كوربنان نسنه‌لرى ادراك ايلر شمس وقردن فائض اولان كيفيتلر كبى مثلا انلرك
نورلرى اولا مقابل اولان اجسام كثيفه‌يه طقنور وكوز اول نورى كورراندنصكره اول اجسامى
كوررا كرنور اولميايدى هركز برنسنه كوره‌مزايدى نتكيم قرا كو كيجه‌لرده وضيا كيرمز زير
زمينلرنده كوزك عملى قالمز حاصلى نوردن بومعنى مراد اولنيجق حق تعالى حضرتلرينه اطلاقى
صحيح دكلدر برمضاف تقديرى كركدر نتكيم زيد كريم ديدكلرنده ذوكرم ديمك مراد ايدينورلر
بونده دخى ذونور ديمك كركدر ياخود منور السموات ديمك كركدر زيرا كواكبله وانلرك ضيالريله
وملائكه وانبيا عليهم السلام ايله افلاكى منور ايتمشدر بومعنايى حضرت على وزيد بن على
رضى الله عنهما قرآئتلرى مؤيد اولور زيرا انلر الله نور السموات اوقومشلردر صيغهٔ فعل ماضى
اوزره قرأت ايتمشلردر دخى نصبله والارض قرأت ايتمشلردر مثل نوره بيورديغى مثل هداه ديمكدر
ونورى سموات وارضه اضافت ايتديكى يا بودركه اشراقنك وسعتنه دلالت ايچوندر سموات وارضى
روشن ايلر ديمك مراددر ياخود اهل سموات وارض مراددر انلرك نورحق ايله ضيالندكلريدر
ومقاتلدن مرويدركه * مثل الايمان فى قلب محمد كمشكوة فيها مصباح * ديمكدر ديو بيورمشدر
ومشكوة صدر عبد الله نظيريدر زجاجه محمد عليه السلامك جسم شريفى نظيريدر ومصباح قلب
شريفنده ايمان ونبوت نظيريدر ديمش (وبعضيلر مشكوة حضرت ابراهيم عليه السلام نظيريدر
زجاجه اسمعيل عليه السلام نظيريدر مصباح جسد محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
نظيريدر ديمشلر (وابى سعيد الخرازدن مرويدركه مشكوة فخر كائنات عليه افضل التحيات افنديمز
حضرتلرينك درونيدر وزجاجه قلب شريفيدر ومصباح شول نوردركه حق تعالى حضرتلرى انك
قلب شريفنده قومشدر ديدى وكعب بن جبيردن مرويدركه بومقامده نور ثانى سيد بشر وشفيع روز
محشر افنديمز حضرتلريدر ديو بيورمش بونلردن غيرى بعض قول روايت اولنمشدر ولكن بو آيت
كريمه‌ده مختار اولان تفسير اولدر زيرا بوندن مقدم ذكر اولنان (ولقد انزلنا اليك آيات مبينات)
قول شريفنه مطابق اولور * فصل سابع (* فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
وجوب طاعت واتباع سنتنه دلالت ايدن آيات كريمه بيانده‌در قال الله تعالى (يا ايها الذين
آمنوا اطيعوا الله ورسوله) وقال الله تعالى (واطيعوا الله والرسول لعلكم ترحمون) وقال الله تعالى
(قل اطيعوا الله والرسول فان تولوا فان الله لا يحب الكافرين) معنالرى ظاهردر وقال جل ذكره
(من يطع الرسول فقد اطاع الله) يعنى حق تعالى حضرتلرينك احكامنى خلقه تبليغ ايديجى
اولديغيچون رسوله اطاعت ايدن فى الحقيقه بارى تعالى حضرتلرينه اطاعت ايتمش اولور ديمكدر
بو آيت كريمه فخر كائنات حضرتلرينك جميع افعال واقوالنده معصوم ايديكنه دليل اقوادر
زيرا اكر برنسنه‌ده خطا ايديدى اكا اطاعت تكرى تعالى حضرتلرينه اطاعت اولمازايدى
بومجموعده معصوم اولمق واجبدر زيرا تكرى تعالى حضرتلرى (واتبعوه) قول شريفى ايله
اكا متابعت قيلمغى خلقه امر ايتمشدر متابعت انك اشلديكى فعلك مثلك ايشلمكدن عبارتدر
پس ثابت اولديكه دليل مخصص اولديغنك ماعداسى جميع افعال واقوالنده فخر عالم حضرتلرينه
انقياد حق تعالى حضرتلرينك حكمنه انقياددر قال الله تعالى (ومن يطع الله والرسول فاولئك
مع الذين انعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين) الآية بومعنى جميع مطيعينه
عامدر صحابهٔ كرامه وصكره كلان جميع اهل اسلامه شاملدر آيت كريمه‌نك سبب نزولى بو ايديكه
فخر عالم حضرتلرينك معتقى اولان ثوبان رضى الله عنه فخر كائنات حضرتلرينى بغايت سوردى

آنسز قرار ايده‌مزايدى بركون خدمت شريفنه برحالت ايله كلديكه شكلى متغير اولمش محزونلغى
ظاهرندن معلوم ايدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ثوبانى بو هيئت ايله
كوربجك حالنى صوردى اولدخى ايتدى يارسول الله بنده وجع يوقدر همان سكا قتى مشتاق
اولديغمدن برعظيم غم عارض اولدى آخر كلدم سكا ملاقات ايتدم اندن آخرتده سنى كورميه جكم
ملاحظه ايتدم زيرا اكرجنته كيرر ايسم سنى كوره‌مزم سن پيغمبرلر ايله درجات عاليه‌ده اولسك
كركدر جنته كيرمز ايسم خود ابدى كورمزم بنم حالم نيجه اولور ديدى اندن بو آيت كريمه نزول ايتدى
ديديلر بوندن غيرى بعض وجوه دخى ذكر ايتمشلردر مقصد سابعده ذكر اولنور ان شاء الله تعالى
محققون رحمهم الله تعالى ايتديلر بو آيت كريمه‌نك سبب نزولنده مذكور اولان وجوهك صحتنده انكار
يوقدر لكن بونك سببى انلردن اعظم برشى اولمق واجبدر يعنى سببى آنك طاعت انقيادينه ترغيب
اولمقدر زيرا سببك خصوصى لفظك عمومنه ضرر ايتمز بو آيت جميع مكلفين حقنده عامدر حاصلى
هركيمسه كه حق جل وعلا حضرتلرينه ورسولنه اطاعت ايليه اول حق تعالى حضرتلرينك
قتنده درجات عاليه‌يه فائز اولوراندنصكره معلوم اوله كه (ومن يطع الله والرسول) قول شريفنك
ظاهرى بودركه بركره طاعت ايتمك ايله اكتفا جائز اوله زيرا برصفته دال اولان لفظ ثابت اولمه‌ده
مسمانك مرة واحدة حصولى كفايت ايلر حاصلى ظاهرندن آكلنن بودركه حق جل وعلا
حضرتلرينه وفخر عالم حضرتلرينه بركره اطاعت كفايت ايليه اما بويله دكلدر ظاهرينه حمل
ايتمك جائز دكلدر بلكه اطاعتدن مراد حق تبارك وتعالى حضرتلرينك امر ايتدكلرين
ايشليوب نهى ايتدكلرينك جمله‌سين ترك ايتمكدر زيرا اكر طاعتى طاعت واحده‌يه حمل
ايدرايسك كافرلر وفاسقلر داخل اولمق لازم كلور زيرا انلردن دخى بركره طاعت ايتمك واقع اولور
(امام رازى رحمة الله عليه ايدر علم اصولده ثابت اولمشدركه برصفتك عقبنده مذكور اولان حكم
بونى اشعار ايدركه ذلك الحكم ذلك الوصف ايله معلل اوله بواصل ثابت اولنيجق بزايده‌رزكه
من يطع الله ديمك فى كونه آلها ديمكدر حق جل وعلا حضرتلرينك آله اولمه‌سنده طاعت انى
ايسلوب جلال وعظمت وعزت وصمدانيتنه اقرار ايتمكدر پس بو آيت كريمه احوال معاددن ايكى
امر عظيمه تنبيه اولمشدر برى بودركه قيامت كوننده جميع سعاداته منشأ اولان انوار معرفة الله ايله
روحك اشراقيدر هركيمسه‌نك كه قلبنده نور معرفة الله اكثر اوله اول سعادته اقرب ونجاته اوصل
اولور ايكنجيسى بودركه تكرى تعالى حضرتلرى آيت سابقه‌ده اهل طاعته اجر عظيم وثواب
جزيل وعده قيلمشدر اندنصكره بو آيت كريمه‌ده پيغمبرلر ايله اولمغى وعده بيورمشدر ومعناسى
بو دكلدر كه اهل طاعت انبيا عليهم السلام ايله درجهٔ واحده‌ده اولهلر زيرا بونقديراوزره فاضل
ومفضول بردرجه‌ده اولمق لازم كلور بوخود جائز دكلدر بلكه مراد بودركه اهل طاعت ايله انبيا
عليهم السلام جنتده برحيثيت ايله اوله‌لر كه مكانلرى نقدر بعيد اولور ايسه بنه بربرين كوره‌لر
وديلدكلرى زمانده صحبت وملاقاته قادر اوله‌لر ماينده مانع وحاجب اولميه معيتدن مراد بومعنادر
حديث صحيحده * المرء مع من احب * بيورلمشدر يعنى كشى سوديكى كيمسه ايله بيله‌در اندن آيرى دكلدر
بنه صحيحده وارد اولمشدركه * ان بالمدينة اقواما ما سرتم مسيرا ولا نزلتم منزلا الا وهم معكم حبسهم
العذر * بيورلمشدر يعنى بعض سفرلرنده صحابهٔ كرامه ايتديلر تحقيقا مدينه شهرنده نيجه
قوم واردر كه سز هركز برمسيره يه كتمديكز وبرمنزله قونمديكز الا انلر سزكله بيله ايدى انلره عذر
مانع اولدى انكيچون قالديلر ديمكدر ايمدى معلوم اولديكه معيت ومقارنت حقيقيه روح وسر ايله
اولان مقارنت ايمش مجرد بدن ايله اولان دكل ايمش بلكه قلب ايله اولان ايمش قالب ايله اولان دكل ايمش
انكيچون ايديكه نجاشى حبش ولايتنده نصارى اراسنده ايكن بنه فخر عالم صلى الله تعالى عليه

وسلم حضرتلرینه اقرب ناس ایدی وانکله بیله ایدی وعبدالله بن ابی دیدکلری منافق مسجد
ایچنده کندی ایله بیله ایکن اکا اندن ابعد بر کیمسه یوق ایدی ارادت ومحبت روح وقلب حاللری
اولوب ارتباط بونلر سببیله اولیجق کشی سودیکی ودیلدیکی کیمسه دن آیری اولمز ماییننده نقدر بعد
زمان ومکان وار ایسه بنه ارواح مؤمنین فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایله واصحاب
کرام ایله بیله در رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وقال الله تعالی (قل ان کنتم تحبون الله
فاتبعونی یحببکم الله ویغفر لکم ذنوبکم) یعنی حق تعالی حضرتلری رسولنه بیورمشدر که
امتنه دیه که اکر سز حق جل وعلا حضرتلرینی سور اولدیکز ایسه بکا اتباع ایدك تکری تعالی
حضرتلری دخی سزی سوه وکناهلریکزی مغفرت ایلیه دیمکدر بو آیت کریمه یه آیت محبت دیرلر
(بعض سلفدن مرویدر که برقوم محبة الله دعواسن ایدوب بز حق تبارك وتعالی حضرتلرینی
سورز دیدیلر اندن بو آیت کریمه نازل اولدی وقال الله تعالی (فامنوا بالله ورسوله النبی الامی الذی
یؤمن بالله وکلماته واتبعوه لعلکم تهتدون) باری تعالی حضرتلری بو آیت کریمه ده رجاء اهتدایی
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ایمان ایله اتباعه اثر قیلدی بوکا تنبیه ایچونکه
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی بر کیمسه تصدیق ایلسه اماشریعتن
التزام ایله اکا اتباع ایتمسه اول کیمسه ضلالتده در وقال الله تعالی (فامنوا بالله ورسوله والنور الذی
انزلنا) نوردن مراد قرآن عظیمدر حاصلی حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
ایمان وقرآن عظیمه ایمان وتصدیق واجبدر اسلام بونلرسز صحیح اولمدیغی مقرردر نتکیم (ومن لم
یؤمن بالله ورسوله فانا اعتدنا للکافرین سعیرا) آیت کریمه سندن دخی مراد بودر زیرا فخر کائنات
حضرتلرینی تصدیق قرآن عظیمی تصدیقی مستلزمدر وقال تعالی (فلا وربك لا یؤمنون حتی
یحکموك فیما شجر بینهم) لا زائده در معنای قسمی تأکید ایچون کلمشدر معنی فوربك دیمکدر
لا یؤمنون جواب قسمدر حق سبحانه وتعالی حضرتلری بو آیت کریمه ده کندی نفس مقدسه
کریمه سنه قسم ایتمشدر که بر کیمسه جمیع امورنده فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرین
حکم ایدوب انك جمیع حکمنه ظاهرا وباطنا رضا وانقیاد اوزره اولمدیقجه مؤمن اولمیه کرکسه
فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلرینك حکمی انلرك هوالرینه موافق اوله کرك مخالف
اوله نتکیم حدیث شریفده وارد اولمشدر که *لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعا لما جئت به*
بو حدیث شریف دلالت ایدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حکمنه
راضی اولمیان کیمسه مؤمن اولمیه وانك حکم شریفنه قلبدن رضا لازم اوله وبو معنانك حصولی
اول حضرتك حکمی حق وصدق ایدیکنه قلبده جزم وتیقن اولمغله اولور دخی تفصیلی کلسه
کرکدر ان شاء الله تعالی آیت کریمه نك ظاهری قیاس ایله نصك تخصیصی جائز اولمامغه
دلالت ایلرز یرا دلالتی بوکادر که قول شریفنه وحکمنه متابعت لازم اوله غیره عدول جائز اولمیه
(ثم لا یجدوا فی انفسهم حرجا مما قضیت) بو معنایی مشعردر زیرا قلبده وجدان حرج مدلول نصك
خلافن اقتضا ایلر قیاس خطور ایتدکده نفسده حرج حاصل اولور پس حق تعالی حضرتلری بیان
ایتدیکه کشینك ایمانی کامل اولمز الا وحرجه عدم التفات ایتدکدنصکره ونص شریفه تسلیم کلی دنصکره
اولور امام فخر رازی رحمة الله علیه بوکا ذاهب اولمشدر اما غیریلر قیاس ایله کتاب وسنتك تخصیصی
جائز کورمشلردر تاج الدین ابن السبکی رحمة الله علیه جمع الجوامعنده تصریح ایتمشدر
وغیریلر ذکر ایتمشلردر والله اعلم *) فصل ثامن (* سید البشر وشفیع روز محشر صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینك خدمت شریفنده لازم اولان ادابنه ایدیکن بیان ایدر قال الله تبارك وتعالی
(یا ایها الذین آمنوا لا تقدموا بین یدی الله ورسوله) پس بو آیت کریمه حکمنجه اول حضرتك

حال

حال حیاتنده هر کز بر امر ایله یا نهی ایله یا اذن ایله یا تصرف ایله اول حضرتی تقدم جائز دکل ایدی یعنی
اول برنسنه بیورمدین یا برنسنه دن نهی ایتمدین یا بر کیمسه یه اذین ویرمدین غیریلردن امر ونهی واذن
وتصرف ایتمك جائز دکل ایدی همان توقف ایدوب فخر عالم حضرتلرندن نه صادر اولدی ایسه
جواز اولان مرتبه ده اکا اتباع ایتمك کرك ایدی الآن بو حکم باقیدر قیامته دکین بو یله کرکدر زیرا
وفاتندنصکره سنتندن تقدم حیاتنده کندیدن تقدم کبیدر عقل سلیمی اولانلر قتنده اصلا فرقی
یوق ایدیکی ظاهردر مجاهد رضی الله عنه معناسی *لا تفتاتوا علی الله شیئا حتی یقصه علی لسان
رسوله* دیمکدر دیمش اساسده ایدر افتات فلان علیکم برأیه دیمك سبقکم به ولم یشاورکم دیمکدر
پس بو تقدیرجه لا تقدموا بین یدی الله ورسوله دیمك حق تعالی حضرتلری برنسنه یی رسولی لسانیله
... دیمك اولور (ضحاك رضی الله عنه فخر کائنات
... دیمش بعضیلر دخی سز امر ونهی ایتمك تا اول
... که رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن
... حضرت ابی بکر الصدیقك ادین کورکه رسول الله
... ضنده برصباح خلقه امامت ایدر ایکن ناکاه
... ینی کوردیکی کبی کرو چکلمکه بشلدی بر کده
... ونده قرار ایده مدی نتکیم تفصیلی کلسه کرکدرا
... صوتندن یوقارو صوت چیقارمق جائز دکل ایدی
... بیوردیغی اول معنادر (یا ایها الذین آمنوا لا ترفعوا
... تجهر بعضکم لبعض) امام رازی رحمة الله علیه
... سه فخر کائنات افندیمز حضرتلرینك یاننده
... ز اولمیه زیرا کجهر بعضکم لبعض قول شریفنده
... سیدنه جهری قدر اولمامق کرکدر والا تجهر
... بو معنایی آیت کریمه مؤیددر که حق تعالی
... ورمشدر یعنی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی
... اولیدر دیمك اولور سید عبدی قتنده عبدك
... د برمقدار طعام بولسه شو دکلو اولسه که انی
... عك جائزدر اما رسول الله حضرتلرینه بذل
... ه سیدی خلاص اولمق مقرر اوله عبده واجب
... اما پیغمبریمز علیه السلام ایچون واجبدر نتکیم
... شدکدنصکره الده وایاقده استقامت قالماز
... سلامی ترك ایدر ایسه کندی دخی هلاك اولمق
... شدر معلوم اوله که فخر کائنات حضرتلرینك
... ساف مقرردر اکر شو یله که نعوذ بالله قصد
... علی باطل اولمق مقرر اولور (روایت ایدرلر که
... ایتدی یا رسول الله *والله لا اکلمك الا کاخی
... کدن غیری ایتمیم دیو یمین ایلدی وحضرت
... دیکی زمانده فسلدی ایله سویلر کبی
سو یلر ایدی حتی پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری نه دیرسین یا عمر دیو صورر ایدی

٤٥٧ نبوة رسالة في الكتب السابقة
٤٤٧ عهد میثاق
٤٧١ ازالة شبهه
٤٧٨ لیلة قدر

وسلم حضرتلرینه اقرب ناس ایدی وانکله بیله ایدی وعبدالله بن ابی دیدکلری منافق مسجد
ایچنده کندی ایله بیله ایکن اکا اندن ابعد برکیمسه یوق ایدی ارادت ومحبت روح وقلب حاللری
اولوب ارتباط بونلر سببیله اولیجق کشی سودیکی ودیلدیکی کیمسه‌دن آیری اولمزماینده نقدر بعد
زمان ومکان وار ایسه بنه ارواح مؤمنین فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایله واصحاب
کرام ایله بیله‌در رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وقال الله تعالی (قل ان کنتم تحبون الله
فاتبعونی یحببکم الله ویغفرلکم ذنوبکم [illegible] در که
امته دیه که اکر سز حق جل [illegible] تعالی
حضرتلری دخی سزی سو [illegible] دیرلر
(بعض سلفدن مرویدر [illegible] تلرینی
سورز دیدیلر اندن بو آیت کر [illegible] الذی
یؤمن بالله وکلماته واتبعوه لعل [illegible] تدابی
فخر عالم صلی الله تعالی [illegible] چونکه
فخر کائنات صلی الله تع [illegible] یعنی
التزام ایله اکا اتباع ایتمه [illegible] الذی
انزلنا) نوردن مراد قرآن ع [illegible] تلرینه
ایمان وقرآن عظیمه ایمان وت [illegible] من لم
یؤمن بالله ورسوله فانا اعتدنا [illegible] کائنات
حضرتلرینی تصدیق قرآن [illegible] حتی
یحکموك فیما شجر بینهم) لا [illegible] کدر
لا یؤمنون جواب قسمدر حو [illegible] مقدمه
کریمه‌سنه قسم ایتمشدر که بر [illegible] لرین
حکم ایدوب انك جمیع حکمنه [illegible] کسه
فخر کائنات علیه اکمل التحیات [illegible] خالف
اوله تنکیم حدیث شریفده و [illegible] به *
بو حدیث شریف دلالت ای [illegible] کمنه
راضی اولمیان کیمسه مؤمن اولمی [illegible] سولی
اول حضرتك حکمی حق وص [illegible] کلسه
کرکدر ان شاء الله تعالی آ [illegible] لامغه
دلالت ایلرز پرادلالتی بوکادرکه [illegible] ولیه
(ثم لا یجدوا فی انفسهم حرجا [illegible] صك
خلافن اقتضا ایلر قیاس خطور [illegible] بیان
ایتدیکه کشینك ایمانی کامل اولم [illegible] صکره
اولور امام فخر رازی رحمة الله عل [illegible] بعض
جائز کورمشلردر تاج الدین ابن السبکی رحمة الله علیه جمع الجوامعنده تصریح ایتمشدر
وغیریلر ذکر ایتمشلردر والله اعلم *) فصل ثامن (* سید البشر وشفیع روز محشر صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینك خدمت شریفنده لازم اولان ادابنه ایدیکن بیان ایدر قال الله تبارك وتعالی
(یا ایها الذین آمنوا لا تقدموا بین یدی الله ورسوله) پس بو آیت کریمه حکمنجه اول حضرتك

حال حیاتنده هرکز بر امر ایله یا نهی ایله یا اذن ایله یا تصرف ایله اول حضرتی تقدم جائز دکل ایدی یعنی
اول برنسنه بیورمدین یا برنسنه‌دن نهی ایتمدین یا برکیمسه‌یه اذین و یرمدین غیریلردن امرونهی واذن
وتصرف ایتمك جائز دکل ایدی همان توقف ایدوب فخر عالم حضرتلرندن نه صادر اولدی ایسه
جواز اولان مرتبه‌ده اکا اتباع ایتمك کرك ایدی الآن بو حکم باقیدر قیامته دکین بو یله کرکدر زیرا
وفاتندنصکره سنتندن تقدم حیاتنده کندیدن تقدم کبیدر عقل سلیمی اولانلر قتنده اصلا فرقی
یوق ایدیکی ظاهردر مجاهد رضی الله عنه معناسی * لا تفتاتوا علی الله شیئا حتی یقصه علی لسان
رسوله * دیمکدر دیمش اساسده ایدر افتات فلان علیکم برأیه دیمك سبقکم به ولم یشاورکم دیمکدر
پس بو تقدیرجه لا تقدموا بین یدی الله ورسوله دیمك حق تعالی حضرتلری برنسنه‌یی رسولی لسانیله
خبر و یرمدین سز کندی رأیکز ایله سبقت ایتمك دیمك اولور (ضحاك رضی الله عنه فخر کائنات
حضرتلری قتنده برنسنه قضا ایتمك دیمکدر دیمش بعضیلر دخی سز امر ونهی ایتمك تا اول
بیورمینجه دیمکدر دیمشلر و بالجمله هر خصوصده که رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن
تقدم معناسی بولنه اندن کمال احتراز واجب ایدی حضرت ابی بکر الصدیقك ادبن کور که رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مرضنده برصباح خلقه امامت ایدر ایکن ناکاه
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی کوردیکی کبی کیرو چکلمکه بشلدی یرکده
طوردیو فخر عالم حضرتلرندن اشارت بیورمینجه یرنده قرار ایده‌مدی نتکیم تفصیلی کلسه کرکدرا
ان شاء الله تعالی (جمله ادابندن بری دخی بودرکه انك صوتندن یوقارو صوت چیقارمق جائز دکل ایدی
نتکیم حق جل وعلا حضرتلری بو آیت کریمه‌ده بیوردیغی اول معنادر (یا ایها الذین آمنوا لا ترفعوا
اصواتکم فوق صوت النبی ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض) امام رازی رحمة الله علیه
ایدر آیت کریمه‌دن فهم اولنورکه مؤمن اولان کیمسه فخر کائنات افندیمز حضرتلرینك یاننده
عبد سیدی یاننده سویلدیکی قدر دخی سویلمك جائز اولمیه زیرا کجهر بعضکم لبعض قول شریفنده
عبد داخلدر مؤمنك اول حضرته جهری عبدك سیدنه جهری قدر اولمامق کرکدر والا کجهر
بعضکم لبعض مرتبه‌سنده جهر بولنمش اولور بو معنایی آیت کریمه مؤیددر که حق تعالی
حضرتلری (النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم) بیورمشدر یعنی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری مؤمنلره کندی نفسلرندن اولیدر دیمك اولور سید عبدی قتنده عبدك
نفسندن اولی دکلدر حتی اکر حین مخمصه‌ده عبد برمقدار طعام بولسه شویله که اولسه که انی
یمه سه هلاك مقرر اولسه سیدینه و یرمیوب کندی یمك جائزدر اما رسول الله حضرتلرینه بذل
ایتمك واجبدر و بر برده عبد بیلسه که کندی اولمك ایله سیدی خلاص اولمق مقرر اوله عبده واجب
دکلدر که سیدنك خلاصی ایچون کندینی تهلکه‌یه آته اما پیغمبریمز علیه السلام ایچون واجبدر نتکیم
اعضاء رئیسه‌یی حفظ واجبدر مثلا قلبه ضرر یتشدکدنصکره الده وایاقده استقامت قالماز
اکر انسان کندی نفسنی حفظ ایدوب نبی علیه السلامی ترك ایدر ایسه کندی دخی هلاك اولمق
مقرردر اما عبد ایله سید ماینی بو یله دکلدر دیو بیورمشدر معلوم اوله که فخر کائنات حضرتلرینك
خدمت شریفنده رفع صوت وجهر ایتمه‌ده استخفاف مقرردر اکر شو یله که نعوذ بالله قصد
اهانت وعدم مبالاته مقرون اولور ایسه کافر اولوب عملی باطل اولمق مقرر اولور (روایت ایدرلر که
بو آیت کریمه ایندیکی زمانده ابو بکر رضی الله عنه ایتدی یا رسول الله * والله لا اکلمك الا کاخی
السرار * دیدی یعنی شمدنکیرو فسلدی ایله سویلمکدن غیری ایتمیم دیو یمین ایلدی وحضرت
عمر رضی الله عنه فخر کائنات حضرتلرینه سویلدیکی زمانده فسلدی ایله سویلر کبی
سویلر ایدی حتی پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری نه دیرسین یا عمر دیو صورر ایدی

روايت ايدرلر كه امير المؤمنين ابو جعفر بركون مسجد رسول الله صلى الله عليه وسلمده امام مالك ايله
مناظره ايدرلر ايدى (مالك رحمة الله عليه ايتدى يا امير المؤمنين بو مسجدده صوتكى رفع ايلمه
زيرا حق جل وعلا حضرتلرى (لا ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبى) ديو برقومى تأديب ايتمشدر
برقومى دخى (ان الذين يغضون اصواتهم عند رسول الله) ديو مدح ايتمشدر برقومى دخى (ان الذين
ينادونك من وراء الحجرات) ديو ذم ايتمشدر ديدى رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرينك حيا حرمتى نيجه ايسه مياتده دخى حرمتى اويله در ديدى همان ابو جعفر
تواضعه بشلدى جملهٔ آدابدن برى دخى بودر كه انك دعاسنى خلق برى برينك دعاسى كبى ايتمىه لر
نتكيم قال الله تعالى (لا تجعلوا دعاء الرسول بينكم كدعاء بعضكم بعضا) بو آيت كريمه ده مفسرينك
ايكى قولى واردر برى بودر كه معناسى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى اسميله
دعوت ايتمك برى بربكزى دعوت ايتديككز كبى ديمكدر يعنى يا محمد ديو سويلمه سز
بلكه تعظيم وتواضع ايله يا رسول الله يا نبى الله ديه سز ديمكدر ديديلر بو تقديرجه مصدر مفعولنه
مضاف اولمش اولور تقدير كلام دعاءكم الرسول ديمك اولور برقول دخى بودر كه فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينك سزى دعوتى برى بربكزى دعوت كبى كه ديلرسكز وارەسز
ديلرسكز ترك ايده سز بويله ايتمك انك دعوتنه سرعتله اجابت واجبدر وكتمكده اذنى واجبدر
بلا اذن كتمك حرامدر ديمكدر بو تقديرجه مصدر فاعلنه مضاف اولمش اولور تقديرى دعاؤكم
اياكم ديمك اولور (جملهٔ آدابدن برى دخى بودر كه صحابهٔ كرام رضوان الله عليهم اجمعين
فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايله برامر جامع اوزره اولسه آنك اذنتسز كتمك
جائز دكل ايدى مثلا برطانشق مجلسنده ياخود خطبه ده يا جهادده يا بونلرك امثالندن بردرلكده
اولسه لر كيمسه اجازتسز مصلحتنه كتمك جائز دكل ايدى حرام ايدى نتكيم حق سبحانه وتعالى
حضرتلرى بيورمشدر (انما المؤمنون الذين آمنوا بالله ورسوله واذا كانوا معه على امر جامع لم يذهبوا
حتى يستأذنوه)

(* فصل تاسع *)

شول آيت كريمه نك بياننده در كه حق تعالى
حضرتلرى فخر كائنات حضرتلرينك اعداسى ايتديكى دعوالرى بالذات ابطاله متصدى
اولديغنى متضمنلردر قال تعالى (ن والقلم وما يسطرون ما انت بنعمة ربك بمجنون) مشركين
رسول الله حضرتلرينه (يا ايها الذى نزل عليه الذكر انك لمجنون) ديوب جنون اسناد ايتمشلر ايدى
حق سبحانه وتعالى حضرتلرى نفس مقدسه سيله جوابه تصدى ايدوب سوزلرين رد ايتدى معناسى
مفصلا سبقت ايتمشدر اولزمانده كه عاصى بن وائل فخر عالم حضرتلرى ايله مسجد قپوسى قربنده
ملاقات ايدوب سويلشديلر ايدى قريش اولولرندن برقاچ كافر مسجد حرامده اوتوررلر ايدى
عاصى يه سويلشديكك كيم ايدى ديو صورديلر اولدخى حاشا ابتر ايدى ديو جواب ويردى اولزمانده
پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك خديجه رضى الله تعالى عنهادن براركك اوغلى
وفات ايتمش ايدى ابتر بعددن مرادى صوكنده كيمسه سى قالمز ديمك ايدى حق تعالى حضرتلرى
اول ملعونك سوزين بالذات رده متصدى اولوب (ان شانئك هو الابتر) ديو بيوردى يعنى ابترسنك
دشمنكدر يا محمد سن دكلسن سنك اولادك وانسابك وحسن ذكرك قيامته دك باقيدر ودشمنك
بونلردن محرومدر ديمكدر وينه اولزمانده كه ملاعين فخر عالم حضرتلرينه افترا وكذب اسناد
ايدوب (افترى على الله كذبا) ديديلر حق سبحانه وتعالى حضرتلرى جواب ويروب (بل الذين
لا يؤمنون بالآخرة فى العذاب والضلال البعيد) ديو بيوردى اول حضرتك قولنه اعتماد ايتميوب
آخرته ايمان كتورميانلرك ضلال بعيده اولوب عذابلرى مقرر اولديغندن خبرويردى (وينه قرآن
عظيمى كندى سويلرشاعردر ديو اسناد ايتدكلرنده حق جل وعلا حضرتلرى سوزلرين

رد ايدوب (وما علمناه الشعر وما ينبغى له ان هو الا ذكر وقرآن مبين) ديو بيوردى قاضى رحمة الله عليه
ايدر يعنى بز اكا قرآن تعليم ايتمك ايله شعر تعليم ايتمدك زيرا قرآن مقفى وموزون دكلدر ومعناسى
شعرانك ايتديكى مخيلات قسمندن دكلدر واكا شعر سويلمك لايق دكلدر اكر ديمك ديلسه ده مز
نتكيم فرق ايلدنبرو سز بيلورسز طبعنى امتحان ايتمش سزديمكدر واولزمانده كه (ان هذا الا افك
افتراه واعانه عليه قوم آخرون) ديمشلر ايدى يعنى قرآن عظيم حاشا تكرى كلامى دكلدر بلاندر
كندى افترا ايتمشدر و برقوم دخى كنديسنه آنى دوزمه ده ياردم ايتمشدر ديديلر حق سبحانه وتعالى
حضرتلرى انلرى تكذيب ايدوب (فقد جاؤا ظلما وزورا) بيوردى اندن رسول الله صلى الله عليه وسلم
حضرتلرينه (قل انزله الذى يعلم السر فى السموات والارض) ديو امر ايتدى يعنى يا محمد سن ديكه
اول قرآنى سموات وارضده اولان سرى بيلان تكرى انزال ايلدى انك كلام قديميدر بنم دكلدر ديو
بيوردى اولزمانده كه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى امم سالفه نك اخبارين
مشتمل آيات كريمه يى كفاره تلاوت ايلدى نضر بن الحارث ديدكلرى كافر ايتدى (لو نشاء لقلنا
مثل هذا ان هذا الا اساطير الاولين) يعنى بزده استيدك بونك كبى سوزلر سويلردك بونلر اول كلنلرك
افسانه لريدر ديديلر حق تعالى حضرتلرى تكذيب ايدوب (قل لئن اجتمعت الانس والجن على
ان يأتوا بمثل هذا القرآن لا يأتون بمثله) ديو بيوردى يعنى يا محمد سن ديكه اكر انس وجن
بو قرآنك مثلن كتورمكه اجتماع ايتسه كتوره ميه لر ديو بيوردى اولزمانده كه وليد بن مغيره (ان هذا
الا سحر يؤثر ان هذا الا قول البشر) ديدى يعنى قرآن عظيم سحردر وانسان سوزيدر غيرى
دكلدر تكرى تعالى حضرتلرى فخر كائنات حضرتلرينى تسليت ايچون (ما اتى الذين من قبلهم
من رسول الا قالوا ساحر او مجنون) ديو بيوردى يعنى بونلردن اول اولانلره دخى هيچ بررسول
كلمامشدر الا انكيچون ساحردر ياخود مجنوندر ديمشلردر حاصلى خلقك حالى بودر كه رسله اسناد
مالم يكن ايده كلمشلردر سن بونلرك سوزندن ملول اولمه يا محمد ديمك اولور وينه كفار لعنهم الله
فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه طعن ايدوب بونه اصل رسولدر طعام اكل ايدر
و بازارلرده كزر ديمشلر ايدى حق تعالى حضرتلرى (وما ارسلنا قبلك من المرسلين
الا انهم ليأكلون الطعام ويمشون فى الاسواق) بيوردى حاصلى هر رسولكه سندن اول بز ارسال
ايتدك تحقيقا طعام اكل ايدرلر ايدى و بازارلرده كزرلر ايدى بو معنالر جميع رسلده واردر بونلر رسالته
منافى دكللردر ديو بيوردى (وينه طائفهٔ يهود اولزمانده كه رسول الله حضرتلرينك خاتونلرى
ونكاحى كثرتنه حسد ايدوب بو جهتدن طعن ايتديلر حق جل وعلا حضرتلرى (ام يحسدون الناس
على ما آتيهم الله من فضله فقد آتينا آل ابراهيم الكتاب والحكمة وآتيناهم ملكا عظيما) ديو بيوردى
يعنى حق سبحانه وتعالى حضرتلرى رسولنه وانك اصحابنه ويرديكى فضل واحسانه حسدمى
ايدرلر تحقيقا بز خود آل ابراهيمه كه محمد عليه السلامك انلر اسلامى وابناء عميدر كتاب وحكمت
يعنى نبوت ويردك وملك عظيم اعطا ايتدك يمدى حق تعالى حضرتلرى انلره ويرديكينى مثلن
اكا دخى ويرمك بعيد دكلدر ديمك اولور دخى وقتا كه (ابعث الله بشرا رسولا) ديوب حق تعالى
حضرتلرينك رسولى طائفهٔ بشردن كلديكن استبعاد ايتديلر جهللرندن بونى بيلديلر كه جنسلرندن
اولميجق انس حاصل اولور خلاف جنسدن اولميجق انس والفت اولميوب مفارقت اقتضا ايلر
بارى تعالى حضرتلرى بو معنايه تنبيه ايدوب بيورديكه (قل لو كان فى الارض ملائكة يمشون
مطمئنين لنزلنا عليهم من السماء ملكا رسولا) حاصلى اكر اهل ارض ملائكه اولهلر ايدى انلره
ملائكه دن رسول كوندرمك واجب اولور ايدى لكن بشردن اولديلر رسوللرى دخى بشردن
اولمق واجب اولدى ديمكدر ديديلر سائر انبيا عليهم السلامه اعداسى طعن ايتديكى زمانده كنديلر

جواب و یروب اوزرلرندن دفع ایدرلر ایدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك تقریرینی
کورکه اعداسنك کلامنی حق جل وعلا حضرتلری بالذات رد ایدوب ایتدکاری دخل وتعرضلری
اوزرلرندن دفع ایلرایدی نوح علیه السلامی ضلالته نسبت ایتدکاری زمانده (یاقوم لیس بی ضلالة)
دیو کندی دفع ایلدی وهود علیه السلام دخی (یاقوم لیس بی سفاهة) دیو کندی رد ایتدی
اما آیات کریمهٔ سابقه‌لرده بیان اولندیغی اوزره اعداء رسول اللهك دخللرینه حق تبارك وتعالی
حضرتلری نفس مقدسه‌سیله جوابلر ویردی والله اعلم (* فصل عاشر *) فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حقنده وارد اولان آیات کریمه‌دن ازالهٔ شبهات بیانده‌در
قال الله تعالی (ووجدك ضالا فهدی) معلوم اوله که فخر کائنات حضرتلرینه هرکز بر لحظه
ضلالت طاری اولمدیغنده علما اتفاق ایتمشلردر اما قبل النبوة انبیا علیهم السلام اوزره ضلالت
واقع اولمق عقلا جائز اولورمی دیو اهل مذاهب اختلاف ایتمشلردر معتزله قتنده عقلا جائز دکلدر
زیرا انده تنفیر واردر یعنی خلقه نفرت ویرر دیدیلر اما اهل سنت قتنده عقلا جائزدر واحتمالدر که
برکیمسه اول ضال اوله صکره حق تعالی حضرتلری دیلرایسه نبوتله اکرام ایلیه و بو معنی مجرد عقل
حکمنجه‌در یوقسه دلیل سمعی قائم اولمشدر که اندن هرکز ضلال واقع اولمادی نتکیم حق سبحانه
وتعالی حضرتلری (ماضل صاحبکم وماغوی) بیوروب ضلال وغوایت اندن صادر اولمادی
دیدی (امام فخر الدین الرازی رحمة الله علیه بویله دیمشدر (وامام ابو الفضل الیحصبی شفاده
ایدر صواب بودر که قبل النبوة الله تعالی‌یه وصفاتنه جهلدن وانلردن برشیده تشککدن
معصوملردر انبیا علیهم السلامدن اخبار وآثار تعاضد ایتمشلردر که انلر بونقیصه‌دن مبرالردر
ناطوغدقلری کوندن توحید وایمان اوزره دیرلر بلکه انوار معرفة الله انلردن اشراق ایلر اخبار
اهلندن برکیمسه نقل ایتمامشدر که حق تعالی حضرتلری کفر واشراك ایله معروف اولاندن برینی
پیغمبر ایتمش اوله هرکز بو خبر منقول دکلدر و بو بابك مستندی نقلدر حاصل کلام بو تقدیر ایله
ماهو الحق ظاهر اولدیکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حق تبارك وتعالی
حضرتلرینه ذاتندن وصفاتندن برینه جهل اوزره اولمامشدر و بونلرك علمنه منافی برحالت اوزره دخی
اولمامشدر بعد النبوة عقلا واجماعا بویله‌در قبل النبوة دخی سمعا ونقلا بویله ایدی نبوت ورسالت
کلدکدن هرکز اندن کذب صادر اولمادی صکره دخی بویله ایدی نه قصد ونه غیر قصد اصلا خلف
قول صادر اولمامشدر وصادر اولمق عقلا وشرعا ونظرا و برهانا محالدر و بالاجماع کبائردن
معصومدر تحقیقا صغائردن دخی مبرا ایدی وامته مشروع قیلنان امورده هرکز اول حضرت
اوزره سهو وغلط وغفلت ونسیان جریان ایتمامشدر حالت رضاده وغضبده بلکه جمیع حالاتنده
معصوم ایدی شول کیمسه که فخر کائنات حضرتلری اوزره واجب یاجائز یامحال اولنلره جاهل
اولوب انك صورا حکامنی بیلمیه جائز اولمیانلرك بعضنی جائز اولور ظن ایده اول اصللردن تنزیه
ایتمیه العیاذ بالله سوء عاقبت اوزره هلاك اولوب یری جهنم اولور (بعض ائمهٔ دین رحمهم الله انبیا
علیهم السلامك صغائردن عصمتلرینه بونکله استدلال ایتدیلر که انلردن نه صادر اولدی ایسه
امتلرینه اتباع صحیحدر بو تقدیرجه صغائر ارتکابنده نبیلرینه تابع اولمش اولورلر ایدی جائز دکلدر
دیدیلر (واصحاب ابی حنیفه ومالك وشافعیدن جمهور فقها رحمهم الله تعالی بونك اوزرینه دیرلر که
حاصلی اکر انبیا علیهم السلام اوزره صغائر تجویز اولنسه انلرك افعالنه اقتدا ممکن اولمز ایدی
زیرا قنقی فعلی حلالدر قنغیسی حرامدر قنغیسی طاعت قنغیسی معصیت ایدیکی بللو اولمز ایدی
ارسال رسل وانبیادن غرض خود هدا یتدر ایمدی موجب دلالت اولان نسنه انلردن صادر اولمق
جائز دکلدر والحاصل آیت کریمه‌ده یعنی (ووجدك ضالا فهدی) قول شریفنده ضلالدن مراد

تدر

تدر وآیت کریمه‌نك تفسیری نیجه‌در دیو اقوال کثیره اوزره اختلاف اولنمشدر برقول بودر که
* ووجدك ضالا عن معالم النبوة * دیمکدر ابن عباسدن وحسندن وضحاکدن وشهر بن حوشبدن
بویله روایت اولندی (ما کنت تدری ما الکتاب ولا الایمان) قول شریفی معنای مذکوری مؤیددر زیرا
معناسی یا محمد قبل الوحی سن قرآن اوقومق بیلمز ایدك وخلقی ایمانه نیجه دعوت ایده جکك بیلمز ایدك
دیمکدر معالم نبوت بونلردن عبارتدر ایمدی بونلری بیلمز ایکن حق جل وعلا حضرتلری سکا
هدایت ایدوب بیلدردی دیمك اولور یوقسه طغیان وعصیان معناسنه ضلال اولماز ایکنجی
قول بودر که ضلالدن مراد یول یکلمقدر امام فخر رازی ذکر ایتدیکی اوزره فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مرفوعا روایت اولنمشدر که * ضللت عن جدی عبد المطلب
وانا صبی حتی کاد الجوع یقتلنی فهدانی الله * بیورمشدر یعنی اوغلنجق ایکن جدم عبد المطلبدن
آیریلوب یول یاکلدم شویله آجقدم که آجلق بنی هلاك ایده یازدی اندن بنه حق تعالی حضرتلری
هدایت ایلدی یولی بولدم دیمك اولور پس تکری تعالی حضرتلری سنی ضال بولوب هدایت
ایتدی دیمکدن مراد بو قصه اولور (اوچنجی قول بودر که عربلر ضل الماء فی اللبن دیرلر معناسی
صو سودك ایچنه کیتدی دیمك اولور یعنی سود ایچنه صو قویسه‌لر دخی آکنه کیتسه ضل الماء دیرلر
بونده دخی مراد مکه شهرنده کافرلر سکا غالب اولمشلر ایدی حق تعالی حضرتلری سنی قوتلندردی
حتی دینکی اظهار ایتدك دیمك اولور (دردنجی قول بودر که بر صحراده یالکز بردانه اغاج بتمش اولسه
عرب طائفه‌سی اکا ضال تسمیه ایدرلر آیت کریمه‌نك دخی معناسی بویله اولور که کویا حق تعالی
بیورر که مکه دیاری اول زمانده شول بر و بیابانه بکزر ایدیکه انده اغاج بتمیه سندن غیری ایمان
ومعرفت الله میوه‌سن کتورر شجر یوق ایدی ایمدی مکه صحراسنده سن بر شجر فرید سن دیمکدر
دیدیلر (بشنجی قول بودر که کاه اولور سیده خطاب اولنور وقومی مراد اولور معناسی ووجد قومك
ضالا فهدی دیمکدر دیدیلر (التنجی قول بودر که ضالا دیمك محبا لمعرفتی دیمکدر بو قول عطادن
مرویدر باری تعالی حضرتلرینك (انك لفی ضلالك القدیم) بیوردیغنده ضلالدن مراد محبتدر
زیرا بو کلامی یوسف علیه السلامك قرنداشلری حضرت یعقوبه سویلمشلر ایدی
حق تعالی حضرتلری انلردن حکایه بیورمشدر که اکر مرادلری ضلال فی الدین اولایدی یعقوب
نبی‌یه بویله دیدکلری ایله کافر اولورلر ایدی ضلالك القدیم دیدکلری محبتك القدیمة دیمك ایدی
(یدنجی قول بودر که * وجدك ناسیا فذکرك * دیمکدر یعنی لیلهٔ معراجده هیبت مستولی اولوب
دیمه‌سی لازم اولانلری اونوتدی خاطرینه کتوره‌مدی باری تعالی حضرتلری کیفیت ثنایی هدایت
ایدوب بیلدیردی آخر * لا احصی ثناء علیك انت کما اثنیت علی نفسك * دیدی مراد بودر دیدیلر
(سکزنجی قول بودر که * وجدك بین اهل ضلال فعصمك من ذلك وهداك للایمان والی ارشادهم *
دیمکدر دیدیلر یعنی تکری تعالی حضرتلری سنی ضلالت اهلی قومك ارasنده بولوب ضلالتدن
صاقلدی ایمانه وانلره ارشاده هدایت ایتدی دیمك اولور (طقوزنجی قول بودر که سکا انزال اولنانك
بیانده سنی متحیر بولدی دخی سنی بیانه هدایت ایتدی دیمکدر دیدیلر بو قول جنیددن مرویدر
(اوننجی قول بودر که حضرت علی کرم الله وجهه روایتنده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری بیورمشدر که اهل جاهلیت عمللرندن نسنه‌یه قصد ایتمدم الا ایکی دفعه قصد واقع اولدی
وهر برنده حق سبحانه وتعالی حضرتلری مرادم ایله بنم مابینمده حائل اولدی یعنی منع ایتدی
قصد ایتدیکم میسر اولمدی برکره مکه‌نك یوقارو جانبنده قیون کودنلردن برینه ایتدم بنم قیونلریمی
دخی سن کوزت بنم کوکلم استر که شهره وارم بو کیجه انده بعض یکتلر ایله صحبت ایدم دیدم اندن
کتدم مکه شهرینه کلدم اول اوغرادیغم اوده دفلر ونایلر ایله بر صحبته راست کلدم اوتوردم انلره

نظر ایدرکن حق تعالی حضرتلری مانع اولدی بنی او یخو بصدی یاندم تاکنش طوقنمینجه
او یانمدم اندن بر کیجه دخی بو یله ایده یم دیدم اول کیجه دخی اولکی کبی بنی او یخو آلدی یاندم تاکون
طوقنمینجه او یانمدم اندنصکره هرکز بر امر لغوه قصد ایتمدم تکری تعالی حضرتلری بنی رسالتیله
اکرام ایتدی دیدی اما (ووضعنا عنك وزرك الذی انقض ظهرك) بیوردیغنك ظاهر یله انبیادن
صغائر صدورین تجویز ایدن فقها ومحدثین ومتکلمیندن بر جماعت احتجاج ایتمشلردر یعنی وزرکاه
معناسنه در آیت کریمه ده مرادسنك اوزر یکه بار کران اولان وزری ارقکدن ایندیردك دیمکدر دیدیلر
والحاصل بو آیت کریمه ده اختلاف ایتمشلردر اهل لغت ایتدیلر اصل بونده بودر که قچن بر یوك
آرقه یه کران اولسه آرقه نك محمل صوتی کبی بر صوتی اولور یعنی آرقه یی قتی آغر یوك بصسه کمکلری
اوز بو حالتده عربلر انقض الحمل ظهره دیرلر بو مقامده پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام
حضرتلرینه آغر کلان نسنه لر ایچون تمثیل واقع اولمشدر حاصلی شول سکا آغر کلان نسنه لری
اوستکدن ایندردك یعنی رفع ایتدك کندی دیمك اولور بعضیلر ایتدیلر وزر آغر یوکه دیرلر بوراده
مراد نبوتك آغر یوکلرین اوزرکدن ایندردك یعنی انك موجباتن حفظ ایدوب حقوقن رعایت
ایتمك خلقی دینه دعوت ایدوب احکام اللهی بیان ایتدکده انواع جفا و بلالرین چکمکله حاصل
اولور بو یوکلری اوزرکدن ایندردك یعنی بو مشکللری سکا آسان ایتدك دیمکدر و بعضیلر ایتدیلر
وزردن مراد خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کفارك سنت خلیلی تغییر
ایتدکلرینك کوچ کلمه سیدر کفره یی منعه قادر دکل ایدی بیحضورلق چکر ایدی آخر حق تعالی
حضرتلری قوت و یردی دخی (اتبع ملة ابراهیم) دیو امر ایتدی ینه سنت ابراهیم علیه السلام
رعایت اولندی وضع وزردن مراد بو ایدی دیدیلر (بعضیلر دخی معناسی بزسنی شول اصل وزردن
معصوم قیلدقکه اکر حاصل اولایدی سنك ظهرکه بارکران اولور ایدی دیمکدر وضع دیدیکی
عصمتدن مجازدر دیدیلر (بعضیلر دخی سنك سرکه مشغول اولدیغك وحیرتك وشریعت طلب
ایتدیکك اوزرکه ثقیل اولدی بز دخی عاقبت سکا شرع و یردك دیمکدر دیدیلر (و بعضیلر وزردن
مراد امتك ذنوبیدر که کندینك اوزرینه وزرکبی اولمش ایدی حق تعالی حضرتلری
امتی عذاب دنیویدن بری قیلمغه حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه امن و یردی
تسکین (وما کان الله لیعذبهم وانت فیهم) بیوردی وآخرتده شفاعتن قبول وعده قیلدی دیدیلر
و بوندن غیری بعض وجه دخی ذکر ایتدیلر اما (لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر) قول
شریفنده که ظاهرندن فهم اولنان اوزره سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن
بعض ذنوب تقدم ایدوب بعضی تأخر ایتمکی اقتضا ایلر ابن عباس رضی الله عنهما ایتدی
معناسی مغفرت اولنمشسن اکر کناهکده اولسه مؤاخذه اولنمز ایدك دیمکدر (و بعضیلر ایتدیلر
غفران ماوقع ومالم یقع مراددر یعنی سن مغفرت اولنمشسن مطلقا دیمکدر (بعضیلر دخی
مراد سهو وغفلت طریقیله اولانلردر دیدیلر (امام قشیری بو قولی اختیار ایتمشدر (بعضیلر
دخی ما تقدم لایك آدم وما تأخر لامتك دیمکدر دیدیلر یعنی آیت کریمه ده تقدم ایدن کناه دیدیکی اتاك
آدمك کناهی دیمکدر وتأخر ایدن دیدیکی امتنك کناهی دیمکدر دیدیلر بو قول ابن عطادن منقولدر
و بعضیلر مراد همان امتیدر دیدیلر یعنی تقدم وتأخر ایدندن مراد انلرك کناهلریدر بعضیلر دخی
ذنبدن مراد ترك اولادر دیدیلر یعنی کلام رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کوره در
وآندن کناه صادر اولمدی امانرك اولی صادر اولمق جائزدر ذنب بیورلدیغی ترك اولایه کوره در
تسکیم حسنات الابرار سیئات المقربین دینلمشدر ترك اولی مباح قسمندندر ولکن فخر کائنات
حضرتلرینه نسبت سیئه منزله سنده اولور انکیچون ذنبله تعبیر اولندی دیدیلر (سبکی رحمه الله

علیه

علیه ایدر آیت کریمه یی ماقبلی ومابعدیله تأمل ایتدم اصلا وجه واحددن غیری احتمال
بولمدم یعنی همان مراد خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی تشریفدر
وهرکز مابینده ذنب یوقدر تقریری بودر که حق تعالی حضرتلری اکا انعام ایتدیکی نعمی آیت
کریمه ده جمیعا ذکر ایتمك دیلدی ونعم اخرویه نك مجموعی ایکی قسمدر بریسی سلبیه در که
غفران ذنوبدر بری دخی ثبوتیه در که کرامات غیر متناهیه در قسم اوله (لیغفر لك الله ما تقدم
من ذنبك وما تأخر) قول شریفیله اشارت بیوردی قسم ثانیه (و یتم نعمته علیك) قول شریفیله
اشارت بیوردی نعم دنیویه دخی ایکی قسمدر برقسمی دینیه در که اکا (و یهدیك صراطا مستقیما)
قول شریفیله اشارت ایتدی و برقسمی دنیویه در که اکا (و ینصرك الله نصرا عزیزا) قول شریفیله
اشارت بیوردی پس حق تعالی حضرتلری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
شان شریفن تعظیم وغیریلر اوزره تفریق اولنان نعمی فخر کائنات حضرتلری حقنده
تتمیم ایتدیکی آیت کریمه ده منتظم قیلندی بو فضائل وکراماتی جمیعا رسول الله حضرتلرینه
مخصوص قیلدیغن اظهار ایدوب جمله سین فتح مبینه غایت قیلدی وابتداده صیغهٔ تعظیم ایراد
ایدوب (انا فتحنا لك) بیوردی وکاف خطابله فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
اختصاصن اشعار ایتدی (ابن عطیه رحمه الله علیه دخی بو معنایه سبقت ایدوب مراد مجرد
محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی تشریفدر یوخسه کناه واقع اولمامشدر
البته دیدی تسلیم ایده لمکه کناه صدوری جائز ایمش اما فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرندن واقع اولمدیغنه شك وشبهه یوقدر اقوال جهتنده معصوم ومحفوظ ایدیکی (وما ینطق
عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) قول شریفیله ثابت اولمشدر وافعال جهتنده عصمتنه
بو دلالت ایدر که مجموع صحابهٔ کرام انك قلیل وکثیر وصغیر وکبیر هر فعلنه اتباع اوزره اجماع
واتفاق ایتمشلر ایدی و بو خصوصده هرکز توقف ایتمزلر ایدی و بحث ایتمزلر ایدی حتی خلوتنده
ایتدیکی اعماله دخی اتباع قصدیله شعور مراد ایدینورلر ایدی بولسه لر جمیع احوالنه تقلید ایدرلر ایدی
هرکراندن کناه صادر اولمق احتمالن و یرمزلر ایدی اصحاب کرامك فخر عالم حضرتلریله حالن
ملاحظه ایدن کیمسه اول احتمالی خاطرینه کتورمکه باری تعالی حضرتلرندن حیا ایلر دیو
بیوردی واول آیتلر که انلرده نوع شبهه اولنوب دفعی لازم کلمشدر جمله دن بری دخی بودر که
حق تعالی حضرتلری (یا ایها النبی اتق الله ولا تطع الکافرین والمنافقین) دیو بیورمشدر
معناسی باری تعالی حضرتلرندن تقوی اوزره اول وکفار ومنافقینه مطیع اولمه دیمکدر
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حق تعالی حضرتلرندن تقواسی خود
مقرر ایدی امر بر نسنه یه وارد اولور که مأمور اولان کیمسه اول ایشی ایشلمش اوله مثلا اوتور
دیو شول کشی یه بیورلر که ایاقده طوره یوخسه اوتورن کیمسه یه اوتور دیمکك نه معناسی واردر
وکفار ومنافقینه اطاعت خود حاشا خواجهٔ عالم حضرتلرندن کلمك احتمالی یوق ایدی بونلردن
نهینك معناسی ندر دیو شبهه کلور ایسه شویله دینلور که حق تعالی حضرتلرینك بیوردیغی
استدامت حضوری موجب اولان تقوادر (بعضیلر بو یلجه جواب و یردیلر که فخر کائنات
حضرتلرینك مرتبه وعلمی متصل زیاده اولمق اوزره ایدی یکن زمانده کی حالی شمدیکی یه نسبت
ترك اولی قسمندن ایدی حاصلی تقوادن خالی دکل ایدی اما هر ساعت بر جدید تقوی حاصل
اولور ایدی امر اول کله جکلره کوره اولور دیدیلر (و بعضیلر تقوی بیورمق تقوی اوزره دائم اول
دیمکدر تسکیم اوتورن کیمسه یه اوتور بن فلان یره واروب کلنجه دیرلر معناسی قالقوب کتمه جلوسکده
دائم اول دیمکدر دیدیلر (بعضیلر دخی کرچه خطاب رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه در

امامراد امتیدر بوکا دلالت ایلرکه (انه کان بما تعملون خبیرا) دیدی بما تعمل دیمدی مراد
رسول الله حضرتلری اولایدی صیغهٔ مفرد ایله بما تعمل بیور بلورایدی دیدیلر (بری دخی (فلا
تطع المکذبین) قول شریفیدر مکذبیندن مراد رؤسای کفار مکه در یعنی اول حضرتی
کندی دین باطللرینه دعوت ایدرلرایدی اندن خود انلره اطاعت احتمالی یوق ایدی دائم مخالفت
اوزره اولدیغی مقررایدی لاتطع بیورلدیغی مخالفتلرنده شدت ایتمکی تحریر ایچون ایدی یعنی
لاتطع دیمك قتی زیاده مخالفت ایله دیمك ایدی دیدیلر (بری دخی (فان کنت فی شك مما انزلنا الیك
فاسئل الذین یقرؤن الکتاب من قبلك) آیت کریمه سیدر معناسی اکر سن بزم سکا انزال
ایتدیکمزدن شك اوزره اولورایسك شول سندن اول کتاب قراءت ایدنلره سؤال ایله دیمکدر ظاهر
معناسی بودر امارسول کبریا صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن شك کلمك نه احتمالدرکه
بو یله بیوریله بونك وجهی ندر وآیت کریمه ده خطاب کیمه متوجهدر دیو علماء تفسیر اختلاف
ایتمشلردر برقوم ایتدیلرکه مخاطب ظاهرده محمد صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریدر
اما حقیقتده مراد غیریلردر تنکیم (لئن اشرکت لیحبطن عملك) قول شریفنده خطابك
ظاهری فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلرینه در اما حقیقتده
غیریلره متوجهدر و بونك امثالی خطاب معتاددر تنکیم برپادشاه برکیمسه یی امیر نصب ایلسه
اول امیرك تحت اواسنده اولان رعیته برامر ایتملو اولسه انلرك قلوبنده تأثیری اقوی اولمغیچون
خطابی اول امیره توجیه ایدوب شویله ایلیه سن و بو یله ایلیه سن دیو فرمان ایلر بونده دخی
قضیه بو یله در دیدیلر برقول دخی بودرکه فرا ایتدی محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرنده شك یوق ایدیکن حق جل وعلا حضرتلری بیلورایدی امابو کلام شول مقوله دندرکه
برکیمسه کندی اوغلنه اکر بنم اوغلم ایسك بکا تعظیم ایله دیر وقولنه بنم قولم ایسك بکا
اطاعت ایله دیر مع هذا آنك اوغلی ایدیکنه واول قول کندی قولی ایدیکنه شبهه سی یوقدر بو دخی
بو یله در دیدی (برقول دخی بودرکه کوکلی طاراولان کیمسه یه شاك دیرلر پس معنا کرانلرك
جفا واذالرندن قلبك طارالدی ایسه صبرایله وسندن اول کلان کتابی قراءت ایدنلره سؤال ایله
کورکه انبیا علیهم السلام قوملرینك اذاو بلالرینه نیجه صبر وعمل ایتمشلردر وعاقبت الامر
نیجه منصور ومظفر اولمشلردر دیمکدر مقصود بومعنالری تحقیق ایدوب کتب متقدمه ده مسطور
اولان ایله استشهاد ایتمکدر وانلرده اولان کرچکدر زیرا قرآن عظیم انلری تصدیق ایتمشدر
یاخود اول حضرتی تهییج وتثبیتدر یاخود فرض وتقدیر طریقی اوزره در یوخسه وقوع شك
امکانی مراد دکلدر انکیچون ایدیکه بو آیت کریمه نازل اولدیغی زمانده والله لااشك ولااسأل
دیو بیوردی یعنی والله نه شك ایدرم ونه غیره سؤال ایدرم دیدی بوذکر اولنان اقوال خطاب
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اولدیغی تقدیرجه ایدی امامخاطب غیری
اولدیغی تقدیرجه تقریر کلام بودرکه رسول الله حضرتلرینك زماننده خلق اوچ قسم اوزره ایدی
برقسمی فخرعالم حضرتلرینی تصدیق ایدرلرایدی برقسمی شك وتوقف اوزره ایدیلر نه تصدیق
ونه تکذیب ایده بیلورلرایدی اراده شویله قالمشلرایدی حق تبارك وتعالی حضرتلرینك خطابی
بونلره در یعنی ای آدم اوغللری اکر محمد مصطفانك لسانی اوزره بز انزال ایتدیکمز هدایه شك
ایدرسکز اهل کتابه سؤال ایدك آنلر محمد مصطفانك صدق نبوتنه سزه دلالت ایتسونلرانك کله جکی
کتب قدیمه ده مسطوردر انلره صورك دیمك اولور دیدیلر (بری دخی (والذین آتیناهم الکتاب
یعلمون انه منزل من ربك بالحق فلاتکونن من الممترین) قول شریفیدر یعنی شونلرکه بز انلره کتاب ویردك
انلر بیلورلرکه قرآن عظیم سنك ربکدن نازل اولمشدر ایمدی سن صاقن شك ایدنلردن اولمه

دیمکدر قرآن باری تعالی حضرتلرندن کلدیکنده فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
شك ایتمك احتمالی یوقدر یابو کلامك معناسی ندر دینلورایسه شك قرآنك نزولنه کوره دکلدر
اهل کتابك علمنه کوره در یعنی اهل کتاب قرآنك حق تعالی حضرتلرندن کلدیکنی بیلدکلرینه
شك ایتمه دیمکدر یوخسه حق تعالی حضرتلرندن نزولنه شك ایتمه دیمك دکلدر فخر کائنات
حضرتلرینك بونده شکی اولمدیغی مقرردر یاخود *قل لمن امتری یا محمد لاتکونن من الممترین*
دیمکدر یعنی شك ایدنلره صاقن شك ایلمه ده یا محمد دیمکدر رسول الله حضرتلرینه تلقیندرکه
شك ایدیجیلری شکدن نهی ایلیه و بعض توجیه دخی ایتمشلردر بری دخی (ولوشاء الله لجمعهم
علی الهدی فلاتکونن من الجاهلین)قول شریفیدر معناسی اکر حق تعالی حضرتلری انلری
هدی اوزره مراد ایدنسه ایمانه توفیق ایدرایدی حتی مؤمن اولورلر ایدی ولکن مشیتی متعلق
اولدی ایمدی سن تهالك ایلمه یعنی اولمیه جق نسنه ایچون جاهللر اسلوبی اوزره حریص
اولمه وصبرایده جك یرده جزع ایتمه دیمکدر بعضیلر قولنده خطاب امته در یعنی امتك جاهلیندن
اولمسونلر دیمکدر بونك امثالی قرآن عظیمده چوق واقع اولمشدر (وان تطع اکثر من فی الارض
دخی بوقبیلدندر یعنی ظاهر خطاب رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه در امامراد غیریلردر
تنکیم (ان تطیعوا الذین کفروا)قول شریفندن ظاهر اولور (بری دخی (وان کنت من قبله لمن
الغافلین)قول شریفیدرکه قصهٔ یوسفك آوانده واقع اولمشدر معناسی فخرعالم حضرتلرینه
سن غافللردن ایدك سکا قرآن وحی اولندین دیمك اولور اما غافلدن مراد (والذین هم عن آیاتنا
غافلون) آیت کریمه سنده مذکور اولان غافل دکلدر بلکه قصهٔ یوسفدن غافل دیمکدر یعنی
بوندن اول سن اول قصه دن خبردار دکلدك سمعکه واصل اولمامش ایدی بزم وحیمزله بیلدك
دیمکدر (بری دخی (واما ینزغنك من الشیطان نزغ فاستعذ بالله)قول شریفیدر معناسی یستخفنك
غضب یحملك علی ترك الاعراض عنهم دیمکدر حاصلی حق تعالی حضرتلری فخرعالم حضرتلرینه
امر ایتدیکه قچن قوت غضبیه سی حرکت ایلسه یاخود شیطان پرنسنه یه قندرمق استسه
الله تعالی حضرتلرینه استعاذه قیله تا کیم حق جل وعلی حضرتلری کفایت ایدوب استغفاری
سبب عصمت تامه اوله شیطانك فخرعالم حضرتلرینی اضلاله خود قدرتی یوقدر همان مجرد
تعرضدر اول مرتبه دن بیله امین اول دیمکدر وشیطان علیه اللعنه بوکاده قادر دکل ایدیکه
ملك صورتنه کیره دخی بعض تلبیس ایلیه نه رسالتدن اول ظفر بولمشدر ونه صکره بلکه نبی
اولان کیمسه کندو یه کلان ملك ایدیکنده شك ایتمز یقینه سبب یا بودرکه حق تعالی حضرتلری
انده علم ضروری خلق ایلر یاخود اولزمانده برهان اظهار ایدر تنکیم سابقا دخی اشارت اولنمشدر
(بری دخی (وما ارسلنا من قبلك من رسول ولانبی الا اذا تمنی القی الشیطان فی امنیته)قول شریفیدر
بو آیت کریمه ده جمهور مفسرین دیدکلرینك احسنی بودرکه تمنادن بوراده مراد تلاوتدر
وانده القاء شیطانك معناسی تلاوت ایده نك خاطرینه بعض افکار واندیشهٔ دنیوی دوشورمکدر
حتی شویله اوله که تلاوت ایدرایکن بعض وهم ونسیان ادخال ایدوب اوقودیغی خاطرندن
کیدره یا استماع ایدنلرك خاطرینه بعض نسنه القا ایده که قراءت اولنانه مخالف اوله اندن
حق تبارك وتعالی حضرتلری شیطان علیه اللعنه سببیله اولان شبهه یی دفع ایدوب مرادی
کشف ایلیه وآیاتنی احکام ایده قاضی عیاض بو یله بیورمشدر دخی تفصیلی مقصدا ولده مرور
ایتمشدر (شفاده ایدر فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اول کیجه که برواد یده صحابهٔ
کرام ایله صباحه یقین زمانده قونمش ایدی بلال رضی الله عنه نماز وقتن کوزتمك ایچون
یاتمیوب طلوع فجره منتظر ایکن اولدخی او یخو یه واروب جمله سی کونش طوغمایجه او یانمدیلر ایدی

اولوقت فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * ان هذا واد به شيطان * ديو
بيورمش ايدى بوندن مرادى شيطان كندويه مسلط اولديغن ياوسوسه قيلديغن بيان
دكلدر بلكه بلاله تسلطن بياندر زيرا بيورمشدر * ان الشيطان اتى بلالا فلم يزل يهديه كما يهد
الصبى حتى نام * ديمشدر حاصلى شيطان بلاله كلدى اوغلان او يودركبى متصل او يوتمغه
چالشدى آخر بلال او يودى ديمك اولور و بو تقرير * ان هذا واد به الشيطان * قول شريفنى
سبب نومه تنبيه طوتديغمز تقديرجه در اما شو بلكه واديدن كوچوب كتمكه كوره طوتيجق اصلا
اعتراض وارد دكلدر (برى دخى (عبس وتولى ان جاءه الاعمى) قول شريفيدر بو آيت كريمه نك
سبب نزولنده بيورمشلردر كه بركون فخر كائنات عليه اكمل التحيات افنديمز حضرتلرى قريش
اكابرندن عتبه وشيبه وابو جهل وعباس بن عبد المطلب وامية بن خلف ووليد بن مغيره
قتنده ايدى طورميوب انلرى دين اسلامه دعوت ايدوب انلره مشغول ايدى رجاسى بو ايديكه
انلر مسلمان اولمغله سائر خلق دخى اسلامه كله لر فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
بو اشتغال اراسنده ايكن ابن ام مكتوم رضى الله عنه كه صحابهٔ كرامدن براعمى كيمسه در اول كلوب
فخر عالم حضرتلرينه يارسول الله شول ربك سكا تعليم ايتديكنى بكا اوقودوب تعليم ايله
ديدى ينه تكرار سويليجك بوشغل ايچنده فخر عالم حضرتلرينه كوج كلوب مبارك
يوزين تغيير ايتدى واعراض ايلدى اندن بو آيت كريمه نازل اولدى ظاهرندن توهم اولنوركه
فخر عالم حضرتلرى اعمادن بيحضور اولوب اعراض ايتديكيچون آثم اوله دخى الله تعالى حضرتلرى
آيت كريمه يى عتاب ايچون انزال ايتمش اوله اما بويله دكلدر بلكه حق تعالى حضرتلرندن
بو معنايى اعلامدر كه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك متعرض اولديغى خصوصى
يعنى ذكر اولنان كفار معاندينى دينه دعوته اشتغال مفيد اولميه جق نسنه در اكر اعمى جانبيله
انلرك جانبنك حاللرى منكشف اوله ايدى اعمى جانبنه التفاتى اختيار ايدر ايدى وفخر كائنات
حضرتلرينك ذكر اولنان كفارى دعوتنده معصيت ومخالفت قسمندن نسنه يوق ايدى بلكه
طاعت وتبليغ رسالت ايدى همان بارى تعالى عز اسمه حضرتلرينك بيورديغى ايكى جانبك
حاللرين اعلام ايدوب كفارك امرين توهين وانلردن اعراضه بو قول شريف ايله اشارتدر
(توهين تسهيل وتخفيف ديمكدر يعنى تبليغ حكمت نصكره كفارك اسلامه كلمه سى خصوصنده
فتى حرص اوزره اولوب كنديكه مشقت ويرمه ديمك اولور زيرا (وما عليك ان لا يزكى) بيورمشدر
يعنى ليس عليك بأس فى ان لا يتزكى بالاسلام ديمكدر حاصلى انلرك اسلامنه حرصك شو مرتبه يه
وارمسونكه دعوتلرينه اشتغالله مسلمدن اعراض ايده سك سنك اوزريكه لازم اولان تبليغدر غيرى
نسنه دكلدر حق تعالى حضرتلرينك رسالتن تبليغ ايله انلر مهتدى اولدى ايسه خوش اولمدى ايسه
امر اللهك تأثيرنده فتى زياده تهالك اولمه ديمك اولور ابن ام مكتوم دخى اكرچه اعمى ايدى اما
اولزمانده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك اول كافرلر ايله مخاطبه سن اشيدر ايدى
وانلرك شاننده فخر عالم حضرتلرينك شدت اهتمامن بيلور ايدى بو ماينده اقدام ايدوب سوز
اراسنه كيرديكى فخر عالم حضرتلرينه اذا واقع اولمش ايدى بو جهتدن ابن ام مكتوم معصيت
عظيمه ارتكاب ايدوب تأديبه مستحق اولمش ايدى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
انكيچون بر مقدار اعراضله تأديب ايتدى ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
اصحابنى تأديب خصوصنده مأذون ايدى ولكن عتاب شكلنده بو آيت كريمه نازل اولديغى
ابن ام مكتوم اعمى ومعذور كشى اولمغله ارتيجق رفق وملاطفه يه مستحق اولديغيچون ايدى
والله اعلم (برى دخى (عفى الله عنك لم اذنت لهم) قول شريفيدركه رسول الله صلى الله تعالى

عليه وسلم حضرتلرى تبوك غزاسنه كتديكى زمانده منافقلر يلان عذرلر وبهانه لر بيان ايدوب سفردن
قالمغه اجازت استديلر ايدى رسول الله حضرتلرى دخى اجازت ويروب منافقين قالمشلر ايدى
حق سبحانه وتعالى حضرتلرى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى انلره اذن
ويرديكيچون عتاب صورتنده بو آيت كريمه يى انزال ايدوب يا محمد نيچون منافقينه اذن ويردك
يلانلرى كرچكلرى ظاهر اولنجه توقف ايتسك ايدى ديو بيوردى (قتاده ايدر بو قول
حق تعالى حضرتلرندن اول حضرته عتابدر تكيم اشيدرسز يعنى عتاب ايديكى ظاهردر
اما ينه صكره (فاذا استأذنوك لبعض شأنهم فأذن لمن شئت منهم) آيت كريمه سن انزال
ايدوب امرى انك رأى شريفنه تفويض ايتدى (وعمرو بن ميمون ايتدى رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرندن ايكى فعل صادر اولديكه انلرده حق تعالى حضرتلرى قبلندن
مأمور دكل ايدى بريسى منافقلره سفردن قالمغه اذن ويرديكى برى دخى اسيرلردن فدا الديغيدر
انكيچون بارى تعالى حضرتلرى عتاب ايتدى تكيم اشيدرسز ديدى (امابعضيلر بو آيت دلالت
ايلركه فخر كائنات حضرتلرندن ذنب صادر اولمش اوله زيرا (عفا الله عنك) بيورلدى عفو
شول يرده اولوركه كناه سبقت ايتمش اوله ديديلر (جواب ويرلديكه عفا الله ديمك تقدم ذنب
اقتضا ايتديكن لا نسلم نيچون جائز اولميه كه بارى تعالى حضرتلرى بو لفظى اكا تعظيم ايچون
بيورمش اوله تكيم بركيمسه نك بركيمسه قتنده قدرى اولسه انى تعظيم ايچون عفا الله عنك
ماصنعت فى امرى دير ورضى الله عنك ماجوابك عن كلامى دير ودخى عافاك الله الاعرفت حقى دير
بو سوزلردن مراد تعظيم وتكريمدن غيرى نسنه اولماز عفا بورادده غفر معناسنه دكلدر بلكه
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك * عفا الله لكم عن صدقة الخيل والرقيق *
بيورديغى كبيدر يعنى حق تعالى حضرتلرى سزى بنديككز آت وقوللانديغكز قول وقراوش
زكاتندن عفو ايتدى ديمكدر بونده خود بونلرك وجوب زكاتى تقدم ايتمش دكل ايدى بلكه
معناسى * لم يلزمكم ذلك * ديمكدر ديديلر (وبعضيلر دخى لم اذنت قوانده استفهام
انكاريدر ديديلر بوندن دخى جواب ويروب ايتديلر شوندن خالى دكلدركه اول حضرتدن كناه
صادر اولمش اوله يا اولمامش اوله اكر اولمادى ديرايسك لم اذنت قولى انك اوزرينه انكار اولمق
ممتنع اولور زيرا نه كناه صادر اولديكه انكار اقتضا ايده اكر حاشا وكلا صادر اولدى ديرايسك
عفا الله لفظى خود حصول عفوه دلالت ايلر عفو حاصل اولدقدنصكره خود انكار مستحيل
اولور ايمدى ثابت اولديكه جميع تقادير اوزره لم اذنت لهم قولى رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينك حاشا مذنب اولمسنه دلالت ايلرديمك ممتنع ايمش ديديلر وبو جواب اصل شبهه يى
قطع ايلر كافى وشافى جوابدر ايمدى (لم اذنت لهم) بيورلديغى ترك اولايه محمولدر بلكه اهل علم
بو مقوله كلامى عتابدن عد ايلمز وذاهب اولانى غلطه نسبت ايدرلر (برى دخى (ما كان لنبى
ان يكون له اسرى حتى يثخن فى الارض تريدون عرض الدنيا والله يريد الآخرة) آيت
كريمه سيدر (امام مسلم روايتنده عمر بن الخطاب رضى الله عنهدن مرويدركه حق سبحانه
وتعالى حضرتلرى بدر غزاسنده مشركلرى هزيمت ايدوب يتمش نفرى قتل اولندى ويتمش
نفرى اسير اولديلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ابو بكر وعمر وعلى رضى الله
عنهم حضرتلريله مزبور اسيرلر حقنده مشاوره ايلدى ابو بكر الصديق رضى الله عنه ايتدى
يارسول الله بو طائفه بنه بزم عممز اوغللريدر وعشيرتمز واخوانمزدر بونلرك خصوصنده بنم رأيم
بودركه بونلرك فدالرين الهسك يعنى برمقدار ماللرين الوب كندولرين اطلاق ايده سز تاكيم
الديغمز مال كفار اوزرينه بزه قوت اوله واميدركه انلره دخى هدايت ميسر اولوب اسلام نصيب

اوله انلر دخی بره معین اوله‌لر دیدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بکا خطاب
ایدوب یا ابن خطاب سن نه دیرسك دیدی بن ایتدم یا رسول الله بن ابو بکرك ایتدیکی کبی رأی
ایتمزم بنم رأیم بودر که اسیرلر ایچنده فلان کیمسه که بنم اقربامدندر آنی بنم الیمه ویره سك بوینی
اوره‌یم وعلینك النه دخی قرنداشی عقیلی ویره سك اولده آنك بوینی اوره وحمزه یه‌ده فلان
قرنداشنی ویره سك اولده آنك بوینی اوره حتی بزم قلبمزده مشرکلره هرکز میل ومحبت یوق
ایدیکی معلوم اوله دیدم فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ابو بکرك رأینه مائل
اولدی بنم تدبیرمی بکنمدی اسیرلردن فدا اخذ ایتدی ایرتسی اولدیغی کبی واروب کوردم فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ابو بکر رضی الله عنه ایله اوتوروب اغلرلر یا رسول الله نیچون
اغلرسز بکاده خبر ویر بنده سزکله بیله اغلیایم یاخود اغلرکبی اولایم دیدم فخر کائنات
حضرتلری ایتدی اصحابك بکا فدا عرض ایتدکلرندن اغلرم تحقیقا سزك عذابکز شو طوردن
اغاجدن قریب عرض اولندی بکا دیو بر اغاجه اشارت ایتدی اندن بو آیت کریمه نازل اولدی
دیو بیوردی آیت کریمه‌نك ظاهرندن فهم اولنان بودر که اسیر اولوب فدالری آلنان کفاری
قرمدقلرینه رضا اولمیه نیچون بویله ایتدك قرمق کرك ایدك دیمك اوله زیرا (حتی یثخن
فی الارض) بیوردیغنك معناسی حتی یکثر القتل ویبالغ فیه دیمکدر یعنی قتلده مبالغه ایدوب
شویله ایتمك کرك ایدیکه کفر مغلوب واهلی حقیر وذلیل اوله ایدی واسلام غلبه تامله غالب
اولوب اهلی مستولی اولالر ایدی دیمك اولور اما بو آیت کریمه‌ده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینه الزام ذنب یوقدر یعنی بویله ایتدیکیچون کنهکار اولدی دیمك مراد دکلدر
بلکه مراد سائر انبیا علیهم السلام مابینده انك فضیلتی وغیریلره جائز اولمیان اکا جائز
اولدیغنی بیاندر ما کان لنبی غیرك دیمکدر یعنی سندن غیری پیغمبر بویله ایتمك یوق ایدی سکا
جائز اولدی دیمك اولور نیکیم خواجه کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * احلت لی
الغنائم ولم تحل لنبی قبلی * بیورمشدر یعنی غنیمتلر بکا حلال قلندی بندن غیری بر پیغمبره
حلال قلنمامش ایدی دیمکدر (تریدون عرض الدنیا) قولنده بعضیلر خطاب شول کیمسه‌یه‌درکه
انك مرادی متاع دنیوی اوله غیری اولمیه یوخسه پیغمبر حضرتلرینه یاخود صحابه کبارینه
خطاب دکلدر زیرا سبب نزولنده منقول اولنان مرویدرکه مشرکلر بدر غزاسنده بوزلدیلر
دخی خلق قتالدن واز کچوب اسباب یغماسنه مشغول اولدیلر حتی کفارینه اوزرلرینه هجوم
ایلیه دیو حضرت عمره خوف کلدی آیت کریمه اول مائده نازل اولدی خطاب وعتاب
اول طائفه‌یه‌در دیدیلر (لولا کتاب من الله سبق لمسکم فیما اخذتم عذاب عظیم) بیوردیغنك
معناسنده مفسرین اختلاف ایتمشلردر (قاضی بیضاوی بیوردیغی اوزره بعضیلر لولا حکم
من الله سبق اثباته فی اللوح دیمکدر دیدیلر یعنی اکر غنائم سزه حلال ایدیکی لوح محفوظده
ثابت اولمیه ایدی سزه اول آلدقلریکز ایچون عذاب عظیم یتشه ایدی دیمك اولور و بعضیلر
ایتدی اکر قرآن عظیمه ایمانکز سببیله عفوه مستحق اولمیه ایدیکز سزه اول آلدیغکز غنائم ایچون
عذاب عظیم یتشه ایدی دیمکدر دیدیلر بو معنالرك هر بری اقتضا ایدرکه ذنب ومعصیت اولمیه
زیرا حلال اولان نسنه‌یی آلمش اولورز بونکله معصیت لازم کلمز حق تبارك وتعالی حضرتلری
(فکلوا مما غنمتم حلالا طیبا) بیورمشدر دیدیلر بعضیلر ایتدیلر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك اول مائده فدا الدیغی اذنیله ایدی علی رضی الله عنه روایتنده وارد اولمشدرکه
بدر غزاسنده جبرائیل علیه السلام کلدی یا محمد اصحابکی مخیر ایله استرلر ایسه اسیرلری قرسونلر
استرلر ایسه فدا آلسونلر دخی کله‌جك ییل کندولردن اولقدر کیمسنه قرلسون دیدی انلر دخی

ایتدیلر فدایی آلورز دخی بزدن کله‌جکده اولقدر کیمسه قریله دیدیلر بو روایت اوزره اصحاب
ایتدکلری ایشده مأذون اولدقلری ظاهر اولور لکن بعض اصحاب فدایه میل ایدوب قرمق
اولی ایکن ترك ایتدکلریچون معاتب اولوب انلرك ضعف اختیاری وغیریلرك صواب رأیی
بیان بیورلدی والحاصل جمله‌سی کناهدن سالملردر عاصی دکللردر دیدیلر (قاضی ابو بکر بن العلا
ایدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك رأیی کندویه غنیمت وفدا حلال
قلنمق حکمنه موافق کلدیکن بو آیت کریمه‌ده رسول الله حضرتلرینه خبر ویرلمشدر
بدر غزاسندن اول عبدالله بن جحش سریه‌سنده دخی حکم بن کیسانك و یولداشنك فدالرین
آلمش ایدی حق جل وعلا حضرتلری اول مائده عتاب ایلمدی بو دلالت ایلرکه اسیرلر حقنده
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك ایتدیکی تأویل و بصیرت اوزره ایدی
ولکن بدر خصوصنك عظم امری اولدیغیچون الله اعلم لوح محفوظده یازدیغی نسنه‌یی یعنی
فدا وغنیمتی حلال قلدیغنی بیلدرمکله نعمتن اظهار ومنتن تأکید مراد ایدندی یوخسه
عتاب وانکار دکلدر دیو بیوردی (بری دخی (ولولا ان ثبتناك لقد کدت ترکن الیهم شیئا قلیلا)
آیت کریمه‌سیدر یعنی اکر سکا بزم تثبیتمز اولمیدی کفارك مرادلرینه اتباعه میل ایتمکه
قریب اولوردك دیمکدر قاضی رحمة الله علیه بویله بیورمشدر و بعض قول اوزره سبب نزولی
بودرکه کافرلر سید کائنات حضرتلرینه ایتدیلر سن حجر الاسوده یاپشمغه قومزز تا سنده کلوب
بزم بوتلریمزه الك ایله یاپشماینجه دیدیلر حق سبحانه وتعالی حضرتلری بونك ماقبلنده اولان
(وان کادوا لیفتنونك عن الذی اوحینا الیك) آیت کریمه‌سیله وسیاقنده اولان آیتلری انزال
ایدوب کفاره میلدن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قلب شریفی عصمت
ایتدیکن بیان بیورمشدر معنی شویله دیمکدرکه انلرك خدعه‌لرینك قوتندن وحیله‌لرینك
شدتندن سنی انلرك مرادلرینه میل صددنده ایدك لکن سکا بزم عصمتمز یتشدی سنی انلرك میلنه
قریب اولمقدن منع ایتدی سن نیجه قریب اولمدك بوقنده قالدیکه میل ایده سك دیمك اولور
بری دخی (ما کنت تدری ما الکتاب ولا الایمان) قول شریفیدرکه معناسی ما کنت تدری
ما الایمان علی التفصیل الذی شرع لك فی القرآن دیمکدر دیدیلر یعنی مراد قرآن عظیمده
سکا مشروع اولان تفصیل اوزره ایمانی نه ایدیکن سن بیلمدك دیمکدر (وابو العالیه ایتدی
دعوت الی الایمان معناسنه‌در زیرا قبل الوحی ایمان بالله‌یه دعوت ایتمکه قادر دکل ایدی وحی
کلدکدنصکره ایلدی دیمشدر بعضیلر دخی بشکده ایکن وبالغ ایکن ایمان نه ایدیکن
بیلمز ایدی دیمکدر دیدیلر بو قولی ماوردی وقشیری حکایه ایتدیلر بعضیلر دخی حذف مضاف
بابندندر ما کنت تدری اهل الایمان دیمکدر یعنی ایمانه کله‌جك ابو طالب می ایدی عباس می ایدی
غیریمی ایدی سن بیلمز ایدك دیمکدر دیدیلر بعضیلر دخی ایماندن مراد شرایع ومعالم ایماندن
بونلرك مجموعی ایماندر الله تعالی حضرتلری صلاته ایمان تسمیه قلمشدر نتکیم (وما کان الله
لیضیع ایمانکم) بیوردیغنده صلاتکم الی بیت المقدس دیمکدر بو تقدیرجه لفظ عام ومقصود خاص
اولور ابن قتیبه وابن خزیمه رحمة الله علیهما بویله دیمشلردر (وحدیث شریفده اشتهار
بولمشدرکه سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری تا اولدن حق تعالی حضرتلرینی
توحید اوزره ایدی واصنامه بغض ایدردی وحج وعمره ایلردی قبل النبوه بو حال اوزره ایدی
(ابو نعیم وابن عساکر روایتلرنده حضرت علی رضی الله عنهدن مرویدرکه رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینه * هل عبدت وثنا قط * دیدیلر یعنی یا رسول الله هیچ عمرکده
بوته طاپدکی دیدیلر * لا * دیدی یا هیچ شراب ایچدکمی دیدیلر * لا ومازلت اعرف ان الذی هم

عليه كفر (وما كنت ادرى ما الكتاب ولا الايمان) ديو بيوردى يعنى شراب دخى ايچمدم ودائما بيلوردمكه انلرك دينلرى كفر وضلالدر حالبوكه دخى كتاب ندر بيلمزدم وايمـان ندر بيلمزدم ديمك اولور خبرده وارد اولمشدركه طائفـۀ عرب بقـاياى دين اسمعيل اوزره اولهدن خالى دكللر ايدى يعنى اكرچه ارالرنده توحيد قالمامش ايدى مشركلر ايدى اما حضرت اسمعيل شريعتندن دخى بعض آيينه رعايت ايدرلر ايدى مثلا حج بيت الله ايدرلر ايدى وختان يعنى سنت ايدرلر ايدى وجنابتدن غسل ايدرلر ايدى (فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى هركز بونلره يقين اولمامشدر يعنى انلره پرستش ايتمز ايدى وتعييب ايلر ايدى باوجودكه اولزمانده كندى لسان شريفى اوزره حق تعالى حضرتلرينك عباده مشروع قيلديغى احكام وشرايعدن خبردار دكل ايدى (وما كنت تدرى ما الكتاب ولا الايمان) ديمه دن مراد بودر يوخسه الله تعالى حضرتلرينه اقرار معناسنه ايمان دكلدر زيرا بو معنايه ايمانى شرك اوزره كيدن اباء واجدادى دخى بيلورلردى وتكرى تعالى حضرتلرينه ايمان كتورورلردى وحج ايدرلردى باوجودكه مشركلر ايدى والله تعالى اعلم واحكم

* ⁂) مقصد سابع (⁂ *

رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه وجوب محبت واتباع سنتى بيـاننده در كذلك آل واصحاب واتبـاعنه محبت واجب ايديكى وصلاة وسلام ايتمك احكامى بونده بيان اولنور ومقصد مذكور اوچ فصلى مشتملدر

) فصل اول (وجوب محبت واتباع سنتى بياننده در

(معلوم اوله كه محبت ديدكلرى نور آفتاب حقيقت وپرتو مشعلۀ هدايتدر روح الاشباح وراحت الارواح كه ديرلر محبتدر سر ايمان واعمـال وحقيقت اطوار وجد وحال اندن عبـارت وصفاى درون اهل راز وضياى شمع انجمن سوز وگداز آنك پرتوندن كنايه در (محبت نه ايديكنده اختلاف ايتمشلردر اگرچه كيم بو بابده چوق سوز سويلنمشدر ولكن اكثرى ثمراتنه راجعـدر حقيقتنه دكلدر ديديلر (بعض محققين رحمهم الله تعـالى بيوردقلرى اوزره اصحاب معرفت قتنده حقيقت محبت شول معلوماتدندركه حدى قابل اولميه زيرا امر وجدانيـدر اندن تعبير ممكن دكلدر مثلا مسك رائحه سن وشكر طعمن بيلميان كيمسه يه ديمكله تفهيم قابل اولمديغى كبى سوز محبتدن خبردار اولميـان مرده دللره تكلفات قال ومقـالله تعريف ممكن دكلدر مدارج السالكين صاحبى وغيريلر بيوردقلرى اوزره محبت كندودن اوضح برحدله محدود اولمق متصور دكلدر هربار كه تحديد اولنسه خفاسى زياده اولور پس انك حدى همان كندى وجوديدر محبت محبتدن اظهر بر وصفله موصوف اولمـاز خلقك تكلم ايتدكلرى انك اسباب وموجبـات وعلامات وشواهد وثمرات واحكامنـه كوره در حد ورسملركه ايتمشلردر بو مذكوراته نظر ايله در تنوع الفـاظ وعبارات وتكثر ايما واشارات كه واقع اولمشدر تفاوت عقول وادراكات ومقامات وحالات حسبيله در وچون اصحـاب حالت ووجدان وارباب حقيقت وعرفانك انفاس قدسيه وكلمات انسيه لرين استماع موجبـات فيوض وفتوحاتدن اولدى ايسه بحسب الآثار والشواهد افاده بيوريلان رسوم وتعريفات محبتدن برمقـدارى تبركا ذكر اولندى (جمله دن برى بودركه بيورمشلردر * المحبة موافقـة الحبيب فى المشهد والمغيب * يعنى محبت محبوبك حضورنده وغيبنده اكا موافقت ايتمكدر ديديلر بو معنى نفس محبت دكلدر بلكه موجب ومقتضـاسندن عبـارتدر (برى دخى بودركه * محو المحب لصفاته واثبات الحبيب لذاته * ديمشلردر بو معنى احكام فنـا فى المحبة دندركه محبك صفـاتى محبوبك ذات وصفاتنـده فنا بولمقدر بو نكته بوندن اتم واكمل بربيانه محتاجدركه انى ادراك ايلمز الا شول كيمسه كه وارداتله محبت وجودين افنا ايدوب كندويى كندودن آلمش اوله ديديلر (برى دخى بودركه * استقلال الكثير من نفسك واستكثار

القليل من حبيبك * ديمشلردر يعنى كندى جانبكدن اولان كثيرى قليل عد ايدوب دوست جانبندن اولان قليلى كثير عد ايتمكدر بو دخى مقتضيـات احكام محبتدندر كيشى سوديكنه جميع مقدورين بذل ايلسه قليل عد ايدوب استحيا ايتمك كركدر واندن كندويه برجزئى نسنه حاصل اولسه چوق عد ايدوب استعظـام ايتمك كركدر (برى دخى * استكثار القليل من جنايتك واستقلال الكثير من طاعتك * ديمشلردر بو دخى اولكى يه قريب معنـادر يعنى كيشى كنديننك آز جرمنى چوق عد ايدوب چوق طاعتنى آز عد ايلمكدر (برى دخى * معـانقة الطاعة ومباينة المخالفة * ديمشلردر حاصلى طاعته اشتغـال واتصال ايدوب مخالفتدن ايراق اولمقدر بو قول سهل بن عبدالله كدر قدس الله سره بو دخى موجب ومقتضـاسندندر (برى دخى بودركه * ان تهب كلك لمن احببت فلا يبقى لك منك شئ * ديمشلردر يعنى سن جمله وارلغكى سوديكك كيمسه يه هبه ايدوب هركز سندن سكا برنسنه قالمامقدر ديديلر بو قول ابو عبدالله القرشينكدر قدس سره مراد سن كندى ارادتكى وعزمكى واوقاتكى وافعـالكى ونفسكى ومالكى سوديكك كيمسه نك ملكى ايدوب انك رضاسنه تفويض ايتمكدر انك وبرديكندن غيرى سن كندك برنسنه المامقدر انى دخى الديغك انكيچون اولمق كركدر ديديلر (برى دخى * ان تمحو من القلب ماسوى المحبوب * ديمشـلردر يعنى محبوبك ماسواسن قلبدن محو ايدوب كيدرمكدر ديديلر (برى دخى بودركه * ان تغار على المحبوب ان يحبه مثلك * ديمشلردر يعنى محبوبكى سنك كبى كيمسه سوديكندن غيرت چكه سك ديمكدر مقصود كنـدى نفسكى حقير وصغير عد ايدوب سنك كبى كيمسه يى انى سومكه لايق كورميه سك ديمكدر بونلرك هر برى اولياء اللهدن برعزيزك كلاميدر مقاملرينه ومرتبه لرينه وارميان سوزلرينك حقيقتن اكليه مز (برى دخى بودركه * غض طرف المحب عن ماسوى المحبوب غيرة وعن المحبوب هيبة * ديمشلردر غض طرفك معنـاسى كوزى اشاغى طوتمقدر يعنى محب اولان كيمسه ماسواى محبوبه غيرة نظر ايتمامك ومحبوبه هيبـة نظر ايده ممكدر حاصلى غيره نظردن سنك غيرتك مانع اولوب محبوبه نظردن انك هيبتى مانع اولمقدر نشانۀ محبت كامله بودركه كمال شوق واشتياق موجود ايكن سلطان عشقك مملكت قلبه استيلاسى برحيثيتله اوله كه هيبتندن اول جانبـه نظر ايده ميه سك (برى دخى * ميلك الى الشئ بكليتك ثم ايثارك له على نفسك وزوجك ومالك ثم موافقتك له سرا وجهرا ثم علمك بتقصيرك فى حبـه * ديمشلردر بو قولى جنيد بغـدادى حارث محاسبيدن اشتدم ديو نقل ايتمشدر ايكيسى دخى كبار اولياء اللهدندر قدس الله سرهما يعنى برنسنه يه كليتكله ميـل ايتمكدر اندنصكره انى كندى نفسك وزوجك ومالك اوستنه اختيار وترجيح ايتمكدر اندنصكره گيزلو وآشكاره اكا موافقت ايتمكدر اندنصكره انك محبتنده كندى تقصيركى بيلمكدر ديمك اولور (برى دخى * سكر لا يصحو صاحبه الا بمشاهدة محبوبه * ديمشلردر يعنى محبت برمسلكدركه انك صاحبى محبوبنى كورمينجه هشيار اولماز واول سكركه عند المشاهده حاصل اولور اول قابل وصف دكلدر ديديلر (برى دخى بودركه * سفر القلب فى طلب المحبوب ولهج اللسان بذكره على الدوام * ديمشلردر محبوبك طلبنـده قلبك سفرى انك لقاسنه شوقيدر وانك ذكرينه دلك طورميوب حريص اولديغى * من احب شيئا اكثر من ذكره * حسبنجه سوديكندن متصل ذكر ايتمك اقتضا ايلديكيدر (برى دخى * الميل الى ما يوافق الانسان * ديمشلردر انسانه موافق اولان نسنه يه ميل ايتمك ديمك اولور مثلا صور جميله يه واصوات حسنه يه وسائر لذائذدن طبع سليم مائل اولديغى نه كه وارايسه انلرك كبى يه والحاصل طبيعت انسانيه بو مقوله نك كندويه موافقى اولديغيچون ياخود حواسله ادراكندن لذت الديغيچون ميلنده اختيـار اوزره دكلدر وبالجمله هرجهتله نفسه بريردن منفعت ولذت حاصل

اولسه انك محبتنده مجبور اولور انسان منافع ولذات بی ثبات عالم ایچون میل ومحبت ایتمك
جائز اوليجق نيچون اول منبع محاسن اخلاق عظيمه ومعدن مكارم وفضائل عميمه اولان نبی كريمه
اشتياق ومحبت ايتميه كه انك آفتاب جمال جهانتابی ضياسيله عالم ظلمات ضلال وطغياندن خلاص
اولوب شش جهت سرای چارار كان ونه رواق غرفات آسمان نور وصفا ايله طولمشدر جملهٔ
مؤمنينه سبب حيات ابدی ووسيلهٔ نعيم سرمدی اول حضرتدر جميع اهل اسلام اوزره شكر
نعمتنه قيام واجبدر كه سعادت دنيا وآخرته ونعمت باطنه وظاهره يه انك هدايتيله فائز اولمشلردر
ايمدی هر مؤمنه واجبدر كه انك محبتنی علاقهٔ ملك ومال وتعلق اولاد وانساب واقربا وعيالدن
تقديم ايليه (تنكيم صحيح بخاريده فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرندن مرويدر كه
* لايؤمن احدكم حتی اكون احب اليه من والده وولده * بيورمشلردر يعنی سزك بريكز مؤمن
اولماز تا بن اكا والدندن وولدندن سوكلو اولمينجه ديمك اولور حديث شريفده والدتقديم
اولديغی اكثر يتندن اوتريدر زيرا هر كسك والدی اولمق مقرردر اما ولدی اولمق مقرر دكلدر
(نسائی روايتنده ولد مقدم ذكر اولنمشدر وجهی مزيد شفقت اولديغيچوندر عبدالعزيز بن صهيب
روايتنده انس بن مالكدن * والناس اجمعين * دخی وارد اولمشدر صحيح ابن خزيمه ده * من والده
وولده * يرينه * من اهله وماله * واقع اولمشدر والد وولد ذكری معناده ابلغدر زيرا عقلا
قتنده بونلر اهلدن ومالدن اعز واكرمدر والد وولددنصكره ناس ذكر اولنمق عطف العام
علی الخاص قبيلندندر (خطابی رحمة الله عليه حديث شريفده واقع اولان محبتدن مراد
حب اختياريدر طبيعی دكلدر ديمشدر (امام نووی رحمة الله عليه ايدر بونده قضيهٔ نفس
اماره ايله نفس مطمئنه يه اشارت واردر جانب مطمئنه يی ترجيح ايدن خواجهٔ كائنات صلی الله
تعالی عليه وسلم حضرتلرينه محبت ايدر جانب اماره يی ترجيح ايدن بالعكس اولور (امام بخاری
رحمة الله عليه روايتنده حضرت عمر رضی الله عنه بر كون فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلرينه ايتدی * لانت يارسول الله احب الی من كل شیء الا نفسی التی بين جنبی * اندن
خواجهٔ عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری ايتدی * لن يؤمن احدكم حتی اكون احب اليه
من نفسه * ينه عمر رضی الله عنه ايتدی * والذی انزل عليك الكتاب لانت احب الی من نفسی
التی بين جنبی * اندن فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلری * الآن ياعمر * ديو بيوردی
حاصلی بر كون عمر رضی الله عنه يمين ايدوب يارسول الله سن بكا نفسمدن غيری هر نسنه دن
سوكليسك ديدی فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری ايتدی سزك بريكز مؤمن
اولماز بن اكا نفسندن سوكلی اولمينجه ينه عمر رضی الله عنه يمين ايدوب ايتدی اول الله حقيچونكه
سنك اوزريكه كتاب انزال ايتمشدر سن بكا كندی نفسمدن سوكليسك خواجهٔ عالم صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلری دخی * الآن ياعمر * ديو بيوردی يعنی شمدی محبتمز مقامندن سوبلدك
ديمك اوله الله اعلم بر روايتده * لا والذی نفسی بيده حتی اكون احب اليك من نفسك * عبارهسيله
وارد اولمشدر بعض زهاد تقدير كلام بنم محبتمده صادق دكلسك تا بنم رضامی كندی هواك
اوستنه ترجيح ايتمايجه اگرچه كيم سنك هلاكك اندهايسه دخی ديمكدر ديو بيوردی وحضرت
عمر رضی الله عنهك اول مرتبه ده كندی نفسنی استثنا ايتديكی انكيچون ايديكه انسان كندی
نفسنی سومك مقتضای طبيعتيدر غيری يی سومك بو يله دكلدر فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلرينك مراد شريفی اختياری ايدی حب طبيعی يه مجال يوقدر انسان تغيير
طبيعته مالك دكلدر بواجلدن اول مرتبه ده بحسب الطبع جواب ويردی صكره تأمل ايدوب
استدلال ايله بيلديكه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری كندويه ايكی جهانده
سبب نجات وسرمايهٔ سعادت ورفع درجاتدر اندن جواب ثانی يی ويردی ورسول الله صلی الله تعالی

عليه وسلم حضرتلری * الآن ياعمر * ديو بيوردی يعنی شمدی بيلدك ولازم اولانی شمدی
سوبلدك ديدی (محمد مصطفی عليه من الصلوات اصفاها حضرتلرينك محبتی بويله اولمق
لازم اوليجق وجوب محبة الله نه مرتبه ده اولور ومحبت ماسوی اوزره تقديمی نه دكلو واجب
اولور ملاحظه اولنه انك محبتی غيرك محبتی اوستنه قدرده وصفتده وافراد واختصاصده
والحاصل من كل الوجوه غالب واغلب اولمق واجبدر ذات باری سبحانه وتعالی حضرتلری
كشی يه نفسندن ومالندن وولد ووالدندن سمعندن وبصرندن وجان عزيزندن سوكلو اولمق
كركدر من جميع الوجوه محبوب لذاته يوقدر الا الله وحده لاشريك له درالوهيت انجق انك حقيدر كه
ذاتنه فنا يوقدر ومحبت اكا واجبدر كه واجب الوجود ومفيض الخير والجود اولدر هر كس كه
انك قلبنده محبت رسولدن اثر واردر اول محبة اللهدن بی نصيب اولماز البته اكا ارشاد ايلر
وهر كس كه چاشنیٔ محبة اللهدن آگاه اوله انك حبيب اكرمنه تعظيم وتكريم ومهر ومحبت
واشتياق ومودتی نه مرتبه ده لازم ايديكن بيلور وانلرك محبتلری متلازمادر بلكه فی الحقيقه
شیء واحده راجعدر تغايری اعتبار اتله در رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك جملهٔ
علامات محبتندن بری بودر كه انسان نفسنه شويله عرض ايليه كه كندينك مراداتندن برمراد
عظيمه نك حصولی فخر عالم حضرتلرينی كورمك مابيننده تخيير اولنسه مثلا رسول الله حضرتلرين
كورمك ميسر فرض اولنسه ده بركيمسه يه اگر ديلر ايسك سكا يوز بيك فلوری ويرلم فخر عالم
حضرتلرينی كورمكدن محروم اول اگر ديلر ايسك انی سكا كوستره لم فلوريدن محروم اول ديسه لر
اگر رؤيت رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلمی ترجيح ايدر ايسه محبتی دعواسنده صادقدر والا
مدعی كاذبدر وذكر اولنان مثال اوساط ناسه كوره در ملوك وسلاطين ووزرايه دخی شانلرينه
كوره بر مراد تقدير ايدوب نفسلرين امتحان ايتمك كركدر (امام قرطبی رحمة الله تعالی عليه
ايدر بركيمسه كه فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينه ايمان صحيحله مؤمن اوله انك
قلبنده اول محبتدن برنسنه بولنمق مقرردر نهايت مرتبه خلق بری برندن تفاوت اوزره در
بعضنه حظ وافر ونصيب كامل روزی قلنمشدر بعض دخی استغراق شهواتله پردهٔ غفلتده
اكثر احوالده محجوب قالمشلردر انلر دخی فی الجمله حظ ونصيبدن خالی دكللردر مقتضای ايمان
بهر حال محبتدر وبو فرقه دن بعض كيمسه واردر كه رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلری ذكر اولنديغی زمانده رؤيتنه برحيثيتله مشتاق اولور كه مجموع اهل ومال وولد
وعيالنه ترجيح ايلر بو مقوله اهل غفلتدن بعضی مشاهده اولنمشدر كه رسول الله صلی الله
تعالی عليه وسلم حضرتلری محبتندن قلبنه دوشديكی زمانده اول حضرتك روضهٔ منوره سن
زيارت ومواضع آثارين رؤيت هواسيله اول مذكوراته بقميوب جمله سنه ترجيح ايتمشدر
ولكن بو حاللری اهل غفلتدن اولوب شهواته ميلدن خالی اولمامغله سريع الزوالدر ديو
بيورمشدر والحاصل مقتضای ايمان حسبيله هر مؤمنك قلبنده محبة الله ومحبت رسول الله
صلی الله تعالی عليه وسلم موجود اولوب بو معناده مراتب ناس متفاوت اولديغی مقرر اوليجق
شك وشبهه يوقدر كه بو خصوصده اصحاب كزين رضوان الله تعالی عليهم اجمعين سائر ناسدن
نصيب اتم واكمل ايله ممتاز وسرافرازلردر زيرا محبت ثمرهٔ معرفتدر فخر كائنات صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلرينك جميع احوالنه انلر اعلمدر لازم كلور كه جمله يه غالب اولالر حتی بو بابده
خاتونلرندن دخی نيجه مردانه حركات ودلاورانه اطوار وحالات روايت اولنمشدر (صاحب
اللباب نقلنده مذكوردر كه احد غزاسنده رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری
جنكده دوشدی ديو مدينه نك ايچنده يالان خبرلر شايع اولدی خلق اراسنه برغلغله دوشديكه

فرياد وفغانلري آسمانه چيقدي همان انصارخا تونلرندن بري شهردن چيقوب محل محاربه يه
واردي كورديكه قرنداشي واوغلي واري واتاسي دردي بيله شهيد اولمش ياتورلر انلره مقيد
اولمدي رسول الله حضرتلري نيجه اولدي قنده در ديدي دخي ايلروده در ديديلر كتدي فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك تايانته واردي مبارك دامنن الته آلوب ايتدي يارسول الله
جمله سي يولكه فدا اولسون چوق شكر سني صاغ واسن كوردم شمدنكرو قلان مصيبتمه كدر ايتمزم
رضي الله عنها(روايت اولنوركه اصحاب كرامدن زيد بن الدثنه حضرتلريني مكه مشركلري
طوتوب حرمدن طشره قتله چيقاردقلري زمانده ابو سفيان ايتدي اللهي سورايسك ياز يد
شمدي سنك يريكه محمد اولايدي انك بوينن اوربدق سن كندي اهلك اراسنده اولايدك حظ
ايدرميدك زيد ايتدي والله محمد شمدي طورديغي يرده دخي اكا برديكن باتسه ايدي وبن
اهلم اراسنده اولايدم حظ ايتمزايدم ابو سفيان ايتدي * مارأيت احدا من الناس يحب احدا كحب
اصحاب محمد محمدا * يعني محمدك اصحابي محمدي سودكلري كبي آدم اوغلانندن بر كيمسه بي
سوديكن بن كورمدم ديدي (وثوبان رضي الله عنه قصه سي قريبا مرور ايتمشدركه بركون
متغير و پريشان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك خدمتنه كلوب رسول الله
حضرتلري مزبوري بوحالده كوريجك ياثوبان نولدك نه واقع اولدي ديدكده يارسول الله اكا
غم چكرمكه آخرتده سن پيغمبرلر ايله مراتب عاليه ده اولسك كرك بن سني كوره مزايسم نيجه
اولور حالم ديمش ايدي اندن حق سبحانه وتعالى حضرتلري (ومن يطع الله والرسول فاولئك مع
الذين انعم الله عليهم) آيت كريمه سن كوندرمش ايدي (و بعضيلر بوخصوص زيد بن عبد ربه
حضرتلرندن صادر اولمشدر سبب نزولي انك قصه سيدر ديديلر مذكور زيد فخر جهان حضرتلريني
شويله سورديكه بركون باغچه سنده چالشوب اشلر ايكن اوغلي كلدي رسول الله حضرتلري
وفات ايلدي ديو خبر و يردي همان زيد دعا ايدوب ايتدي * اللهم اذهب بصري حتى لا ارى بعد
حبيبي محمدا احدا * يعني يارب كوزيمك نورني سن كيدر تا حبيبم محمددن صكره كيمسه يي كورميم ديدي
حق تعالى حضرتلري دعاسن مستجاب ايتدي همان كوزلري كورمز اولدي في الحقيقه فخر عالم
حضرتلرينك محبتي محبة الله دن اولديغنه دلالت ايلركه (امام قشيري رحمة الله عليه رساله سنده
ابي سعيد الخرازدن حكايه ايلركه ايتدي بركيجه واقعه ده فخر كائنات عليه افضل التحيات
حضرتلريني كوردم يارسول الله بني معذور بيور محبة الله سنك محبتكدن بني مشغول قيلدي ديدم
ايتدي * يا مبارك من احب الله فقد احبني * يعني تحقيقا حق تعالى حضرتلريني سون بني سوردي
(صحيحينده انس بن مالك رضي الله عنه روايتنده فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرندن
مرويدركه * ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الايمان ان يكون الله ورسوله احب اليه مما سواهما
وان يحب المرء لا يحبه الا لله وان يكره ان يعود الى الكفر كما يكره ان يقذف في النار * ديو
بيورمشلر حاصلي كشي حلاوت ايماني بولمغي اوچ نسنه يه تعليق ايتمشلر بري بوكه خدا
ورسولي كشي يه جميع ما سوادن سوكلي اوله بري دخي سوديكي دوستي مجرد الله رضاسيچون
سوه بري دخي بوكه يانده كفره عودت ايتمك آتش سوزانه آتلق كبي مكروه اوله (وحلاوت ايمان
نه ديمكدر امام نووي رحمة الله عليه ايتدي طاعاتك لذتن آلوب دين يولنده مشقتلره تحمل ايتمك
و بونلري اغراض دنيويه اوزرينه ترجيح ايتمكدر قوله محبة الله انكله حاصل اولوركه طاعتن
اشليه ومخالفتن ترك ايليه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري جانبي دخي بويله در
(بعضيلر ايتدي معناسي بر كيمسه كه ايماني تكميل ايليه اكا معلوم اولوركه كندي اوزرنده حق تعالى
حضرتلرينك ورسولنك حقي والدينك وولدينك ومجموع ناسك حقوقندن زياده درزيرا

ضلالتدن هدى بولماز ونادردن خلاص اولماز الا حق تعالى حضرتلرينك لسان رسولي اوزره
بيانيله حاصل اولور (حديث شريفده قضيهٔ مريضله صحيحه اشارت واردر مريض اولوب
صفراسي غلبه ايدن كيمسه يه طتلو نسنه لر آجي كلور و صحيح المزاج اولان كيمسه كما ينبغي حلاوتن
ادراك ايلر بونده دخي اسلامي ضعيف اولنلر طاعت خدا ومتابعت رسولك لذتن بوله مز
وشونلركه اسلامي قوي واعتقادي صحيح اوله انلرك لذت وحلاوتن كما ينبغي ادراك ايلر انلرك
محبتي علامت صحت اسلام وقوت ايماندر هركشي كندو يي تجربه ايلسون كورسون نه حالده در
(وجملهٔ آثار محبت وكمال اقبالدن بري دخي اول صحابينك فعليدركه نمازده ايكن بركيجه سارق
كلدي كوزينك اوكنده آتي چوزوب آلوب كتدي نمازين بوزمدي نيچون بويله ايتدك ديديلر
ايتدي مباشر اولديغم عمل بكا اندن اقوى وانفع ايدي ديو جواب و يردي (بري دخي بودركه
صحابهٔ كرامدن ايكي كيمسه يي فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري بعض غزاسنده
عدو جهتن محافظه ايچون ايلري قومش ايدي بركيجه بريسي ياتوب او يور ايدي بري نماز
قيلور ايدي دشمن بونلري كوريجك نماز قيلاني اوق ايله اوردي نمازين بوزمدي بردخي اوردي ينه
بوزمدي بردخي اوريجق اوچنجي مرتبه ده يولداشن او ياردي وايتدي هركز نمازيمي بوزمسم
اولور ايدي اما اهل اسلامه ضرر يتشه ديو خوف ايتدم سني او ياردم ديدي امام بخاري
بوخصوصي صحيحنده كتورمشدر انسانده بومرتبه تحمل مقتضاي وجدان حلاوت ايماندر
وحديث صحيحده وارد اولمشدركه * ذاق طعم الايمان من رضي بالله ربا وبالاسلام دينا وبمحمد
نبيا * بيورمشلردر حاصلي بركيمسه كه حق تعالى حضرتلرينك ربوبيتنه ودين اسلامه ونبوت
محمد عليه الصلاة والسلامه راضي اوله اول كشي ايمانك لذتن ذوق ايتدي ديمكدر مدارجده
ايدر تحقيقا ايمانك طعمي واردر قلب آني ذوق ايلر آغز طعام وشراب لذتن ذوق ايتديكي كبي
وفخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري حقيقت ايماني ادراكدن وآنك قلبه حصولندن
كاه ذوقله تعبير ايتدي وكاه وجدانله تعبير بيوردي واول ماندهكه اصحابني صوم
وصالدن نهي بيوردي ايتديلر يارسول الله ياسن صوم وصال ايدرسك ديديلر ايتدي * لست
كهيئتكم اني اطعم واسقى * ديو بيوردي بوقول شريفي ذوق حلاوت ايمانه كوره ايدي ظاهري اوزره
طعام وشراب حسي يه حمل ايدنلر حجاب غفلتده قالمشلردر دخي تحقيقي مقصد عباداتده كلسه
كركدر ان شاء الله تعالى (عارف كبير تاج الدين ابن عطار رحمة الله تعالى عليه ايدر حديث شريفده
دلالت واردركه نفوس ملذوذات اطعمه ايله تنعم ايتديكي كبي غفلت وهوادن سالم اولان قلوب
دخي ملذوذات معانيله تنعم ايدرلر وحق تعالى حضرتلرينك ربوبيتنه راضي اولان طعم ايماني
ذوق ايدر ديديكي بودركه كندويي حقه تسليم ايدوب حكمنه انقياد اوزره اوليجق لذت عيش
وراحت نفو بضي ادراك ايلر اكا رضا بالله حاصل اوليجق انكيچون رضا من الله دخي حاصل
اولور بومرتبه يه واصل اولدقده حق تعالى حضرتلري اكا عطا قيلديغي نعمتي ادراك ايتمكيچون
انك مذاقنده بر حلاوت خلق ايلر امراض نفسانيه دن عافيت ميسر ايدوب سليم الادراك ايلر
اول سلامتله حلاوت ايماني ذوق ايلر ومعلوم اوله كه مذكور اولان اوچ رضا بري برينه مستلزمدر
زيرا الله تعالى حضرتلرينك ربوبيتنه راضي اولان البته رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك نبوتنه راضي اولور ودين اسلامه راضي اولور ومحمد عليه الصلاة والسلام
حضرتلرينك نبوتنه راضي اولان حق تعالى حضرتلرينك ربوبيتنه واسلامه راضي اولور
ودين اسلامه راضي اولان حق تعالى حضرتلرينك ربوبيتنه ورسول الله حضرتلرينك نبوتنه
راضي اولور بونلر بري برنسز بولنمق ممكن دكلدر (و بيورمشلردركه محبة الله ايكي قسمدر بريسي

فرضدر بریسی مستحبدر فرض اولان شول محبتدرکه حق تعالی حضرتلرینك اوامرینه امتثال
ونواهیسندن اجتناب وقدرنه رضا اوزره اولمغه باعث اوله پس هر کیمسه که برفعل حرام اشلیه
یا برواجب ترك ایلیه بومعنایه اولان محبةالله ده تقصیری اولدیغندندر زیرا هوای نفسین تقدیم
ایتمش اولور ومستحب اولان شول محبتدرکه نوافله مداومت وشبهاتدن اجتناب اقتضا ایلیه
بوقسمله متصف کیمسه قتی آز اولور (صحیح بخاریده ابی هریره رضی الله عنه نقلنده رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری رب عزتدن روایت ایتمشدرکه * ماتقرب الیّ عبدی بمثل
اداء ماافترضت علیه ولایزال عبدی یتقرب الیّ بالنوافل حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه الذی
یسمع به وبصره الذی یبصر به ویده الذی یبطش بها ورجله الذی یمشی بها فبی یسمع وبی یبصر
وبی یبطش وبی یمشی ولئن سألنی لاعطینه ولئن استعاذنی لاعیذنه وماترددت عن شیء انافاعله
ترددی عن قبض نفس عبدی المؤمن یکره الموت واکره مساءته * بیورلمش حدیث شریفك
حاصلی بودرکه اداء فرائض حق تعالی حضرتلرینه احب اعمال اوله بوتقدیر اوزره نوافل
حق تعالی حضرتلرینك قولنه محبت ایتمه سین مفید اولوب فرائض مفید اولمدیغنده استشکال
ایدنلره جواب ویرمشلردرکه نوافلدن مراد فرائضله بیله اولان نوافلدرکه اول فرائضی تکمیل
ایدیجیدر فی الحقیقه بنده سبب محبت فرائض اولمش اولور نهایت فرائض کمالی نوافل ایله بولور ایمش
بومعنایی ابوامامه روایتنده وارد اولان حدیث قدسی مؤید اولورکه * ابن آدم انك لن تدرك
ماعندی الا باداء ماافترضته علیك * بیورلمشدر یعنی ای آدم اوغلی تحقیقا سن بنم قتمده اولان
فضل وکرامته واصل اولمازسك الا سنك اوزرینه فرض ایتدکلریمك اداسیله اولورسك دیمك
اولور بوندن ظاهردرکه وصوله سبب اداء فرائض ایمش یاخود بویله جواب ویریله که نوافل
اشلمك محض محبتدندر بونده ترکیله عقاب خوفندن اشلمك متصور دکلدر اما فرائض بونك
خلافیدر (وفاکهانی ایدر حدیث شریفك معناسی برکیمسه فرائضی ادا ایلسه ونوافلدن
صوم وصلاة وسائر اعماله مداومت ایلسه محبةالله یه یتشدیرر دیمکدر * وکنت سمعه وبصره *
بیوردیغی نه دیمکدر دینلور ایسه برقاچ وجهله تفسیر ایتمشلردر بری بودرکه علی سبیل التمثیل
وارد اولدی معناسی بنم امرمی اختیارده بن انك سمعی وبصری ویدی کبی اولورم طاعتمی
سورخدمتمی اختیار ایلر اول جوارحنی سودیکی کبی دیمکدر دیدیلر بروجه دخی بودرکه بالکلیه
بکامشغولدر قولاغیله اشتمز الا بنی راضی قیلان نسنه یی اشیدر وکورمز الا بنم امر ایتدیکمی
کورر دیمکدر دیدیلر بروجهده بودرکه بن اکا نصرتده ومعاونتده سمعی وبصری ویدی کبی
اولورم دیمکدر دیدیلر بعضیلر دخی حذف مضاف اوزره در معناسی * کنت حافظ سمعه وحافظ
بصره * دیمکدر دیدیلر بوقول فاکهانی نکدر ودخی ایتدی بونده بردقیق معنی دخی بودرکه
سمع مسموع معناسنه در زیرا مصدر مفعول معناسنه کلور مثلا * هذا ضرب الامیر * دیرلر
مضروبه معناسنه دیرلر بونده دخی معنای کلام بن قولی سودیکم زمانده اول اشتمز الا بنم
ذکرمی ونظر ایتمز الا بنم عجایب ملکوتمه والنی اوزاتمز الا شول نسنه یه که بنم رضام انده اوله
دیمکدر دیدی (وغیری ایتدی قوللرینه اعتماد اولنان علما اتفاق ایتدیلرکه بومجازدر وعبده نصرت
وتأیید واعانتدن عبارتدر حتی کانه عبدی شول آلات منزله سنه تنزیل ایلرکه انلرکله استعانت
اولنه انکیچون برروایتده * فبی یسمع وبی یبصر وبی یبطش وبی یمشی * وارد اولمشدر
واتحادیه طائفه سی حقیقی اوزره اولمغی زعم ایتدیلر تعالی الله عما یقولون (وخطابی رحمةالله
تعالی علیه ایدر اول عباره ایله سرعت اجابت دعادن تعبیر ایلدی زیرا انسانك جمیع مساعیسی
اولماز الا اول جوارح مذکوره ایله اولوردیدی وبعض طائفه بوکا حمل ایتمشلردرکه عبد قان که

عبادت ظاهره وباطنه یه ملازمت ایتسه ونفسی کدوراتدن صافی اولسه اول همان معنای
حقده اولور تعالی عن ذلك ونفسندن فانی اولور حتی مشاهده قیلورکه الله تعالی حضرتلری
ذاکر لنفسه ومحب لنفسه اولور وبو اسباب ورسوم عدم صرف اولور دیمشلردر والحاصل
وجوه مذکوره نك جمله سی اوزره حدیث شریفله اتحادیه نك تمسکه مجاللری یوقدر (ووحدت
مطلقه یه قائل اولنلر دخی تمسك ایدینه مزلر زیرابقیهٔ حدیثده ولئن سألنی لفظی واقع اولمشدر
عبد الواحد روایتنده * ولئن سألنی عبدی * وارد اولمشدر بولفظلر البته اثنینیت اقتضا ایلر
دیمشدر (وابن القیم رحمةالله علیه ایدر بوحدیث شریف الهی نك فهمی غلیظ الطبع وکثیف
القلب اولانه حرامدر وبوندن مراد اسباب محبتی ایکی نسنه یه حصردر بریسی فرائضی ادا
بری دخی نوافل ایله تقرب الی الله ومحب اولان کیمسه نوافلی اکثار ایده ایده حق تعالی حضرتلرینك
محبوبی اولور وتکری تعالی حضرتلرینك محبتی وذکری آنك زمام قلبنه مالك ومملکت روحنه
مستولی اولور شك یوقدرکه بواصل محب اولان کیمسه اشتسه محبوبیله اشیدر کورسه محبوبیله
کورر یورسه محبوبیله یورر محبوبی قلبندن کمز انیس ومونس ومصاحبی اولور بی یسمع وبی
یبصرده وغیریلرنده اولان باء مصاحبت معناسنه در وبومصاحبت برمصاحبتدرکه
نظیری یوقدر تاکیم قیاس اولنه مجرد اخبار ایله ادراك اولنمز حال ایدنمیان آکا یه مز مسئله
حالیه در علمیهٔ محضه دکلدر دیمشدر اندن ایتدی قول جانبندن حق تعالی حضرتلرینه موافقت
اولیجق انك جانبندن دخی قوله جمیع مراد ومقصودنده موافقت اولور * ولئن سألنی لاعطینه
ولان استعاذنی لاعیذنه * بیوردیغی بومعنادر حتی ایکی جانبدن قوت موافقت ربك ترددن
اقتضا ایلر تعالی شانه زیرا عبد موتی کریه کورر وحق تعالی حضرتلری دخی انك کریه
کوردیکنی کریه کورر بوجهتدن اقتضا ایلرکه اماته قیلمیه ولکن خیر اماته سنده در زیرا تکری
تعالی حضرتلرینك اماته سی احیا ایچوندر ومرض ویرمه سی صحت ویرمکیچوندر وفقیر
ایتمه سی غنی ایتمکیچوندر ومنعی اعطا ایچوندر وحضرت آدم علیه السلام صلبنده جنده ایکن
اخراجی احسن احوال اوزره جنته ایلتمك ایچوندر حقیقتده حبیب اولدر ماسواسی دکلدر دیو
بیوردی (خطابی رحمة الله علیه ایدر حق تعالی حضرتلرینك حقنده تردد ایدوب صکره دن
بررأی پیدا اولمق معناسی محالدر ایمدی حدیث شریفده مذکور اولان ترددك ایکی تأویلی
واردر بری بودرکه حق تعالی برقولنه عمرنده برمرض ویابربلا مسلط ایدوب اولمك مرتبه سنه
ایلتسه قول دعا ایدوب حق تعالی حضرتلری بنه بلاسن دفع ایلسه شفا ویرسه تکری تعالی
حضرتلرینك بوفعلی برخصوصده تردد ایدوب صکره دن بررأی ظاهر اولان کیمسه نك فعلنه
مشابه اولور حالبوکه حق جل وعلا حضرتلری تردد ایلمدن منزهدر تقدیرنه موافق هرنفسك
اجلی کلدیکجه فناسی مقرردر کندی ذات پاکندن غیرینك بقاسی یوقدر برتأویل دخی
بودرکه معناسی * ماترددت رسلی فی شیء انا فاعله کردی ایاهم فی نفس المؤمن * دیمك اوله
یعنی ملکلریمی روح مؤمنی قبض ایتمده ردایتدیکم کبی برنسنه ده رد ایتدم دیمك اوله نته کیم
قصهٔ موسی علیه السلامده روایت اولنمشدرکه عزرائیل علیه السلام قبض روحیچون برقاچ کره
واردی هربارکه موسی علیه السلام موته رضا ویرمزدی حق تعالی حضرتلری ملك الموتی ینه
موسی قتندن رد ایدوب دوندرردی برکره موسی انك کوزینه طبانجه دخی اورمشدر وبوندن
مراد موسی علیه السلامك رضاسی اولمینجه قبض ایتمامك ایدی وبالجمله ایکی وجه اوزره دخی
حقیقت معنی حق تعالی حضرتلرینك قولنه لطف ومرحمت وشفقت ایتدیکیدر دیو بیورمشدر
(کلاباذی دخی حدیث شریفده مذکور اولان تردد لفظندن مراد تردیددر دیوب اکا کوره

تأویله مقصدی اولمشدر حاصل کلام * لاحیاة للقلب الا بمحبة الله ومحبة رسوله ولاعیش
الا عیش المحبین * دیمشلردر ومحبت رسول اللهك بر قاج علامتی واردر اعظم علاماتی
سنت سنیه لرینه اقتدا وطریق عالیلرینه سلوك واتباع وشرع شریفده تعیین ایتدیکی
حدودی تجاوز ایتمیوب آداب شریعتی رعایت ایتمکدر قال الله تعالی (قل ان کنتم تحبون الله
فاتبعونی یحببکم الله) حق جل وعلا حضرتلری بو آیت کریمه ده رسولنه بویله دیمکی امر
ایتمشدر که ای آدم اوغلنلری اکر حق تعالی حضرتلرینی سورسکز بکا اتباع ایدك که باری
تعالی حضرتلری سزی سوه دیو بیوره حاصلی رسولنه متابعتی کندینه محبت ایتدکارینه علامت
قیلدی ورسولنه حسن متابعتلرینك جزاسنی کندی انلره محبت ایتمکی قیلدی کانه تکری تعالی
شویله بیوردیکه بنی سودیککز اندن بللودر که رسولمه متابعت ایده سز واکا متابعت ایدرسکز
بنده سزه محبت ایده رم بوندندخی مقصود بکا محبت دعواسنك مقتضاسی رسولمه اتباعدر آنسز
بکا محبت اولمازو بکا محبتکز شرطیله متحقق اولیجق بندخی سزه محبت ایده رم دیمکدر و بالجمله
محبة اللهه شاهد متابعت نبی علیه الصلاة والسلام حضرتلریدر شویله که اکا متابعت
بولنمیه کفر وعصیاندر محمود الوراق رحمة الله علیه بیوررکه * تعصی الاله وانت تظهر حبه * هذا
لعمری فی القیاس بدیع * لوکان حبك صادقا لاطعته * ان المحب لمن یحب مطیع * حاصلی بودرکه
حق تعالی حضرتلرینه اظهار محبت ایدر ایکن ینه عصیان ایلرسن سنك بو وضعك قیاسه او یمز
برعجب نسنه در اکر سنك محبتك کرچك اولایدی اکا اطاعت ایدردك زیرا محب اولان کیمسه سودیکنه
مطیع اولور دیمکدر ومحبة اللهك منشائی قول حق تعالی حضرتلرینك کندینه ایتدیکی عطالری
واول نعم ظاهره وباطنه دن کندی اوزرنده اولان احسانلری ملاحظه ومطالعه قلمقدر حق جل وعلا
حضرتلرینك عبد اوزره اعظم نعمتدن بری بودرکه کندینك محبتنه ومعرفتنه ورسولنك متابعتنه
اهل ایلیه (محاسبی قدس سره بیورمشدر که قولك محبة اللهه علامتی انك رضاسنه اتباعی وسنت
رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه تمسك ایتمسیدر (عبد حلاوت ایمانی تحقیقه ذوق
ایلیه وطعمن ادراك ایده انك ثمره سی لساننده وجوارحنده ظهور ایلر ذکر الله لساننه طاتلی کلور
وطاعة الله جوارحنه خوش کلور بو تقدیرجه شول غایت اسی کونده صوسز یوره کی یانمشلره صغوق
صونیجه حیات بخش ایدر ایسه وبو حالتده سویه اشتیاق ومحبتی نیجه ایسه یاننده ایمان ومحبت
ایمان شویله اولور طاعتك تعب ومشقتی قالمز بلکه غدای روح اولور قلبی انکله صفا وسرور
ودرونی انکله نور حضور بولور طاعت وعبادتده لذات جسمانیه دن اعظم لذات روحانیه
ادراك ایلر دیمشلردر (امام ترمذی نقلنده انس بن مالکدن مرفوعا روایت اولنمشدر که فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * من احیی سنتی فقد احبنی ومن احبنی کان معی فی الجنة *
بیورمشلر یعنی بر کیمسه که بنم سنتمی احیا ایلیه تحقیقا اول بنی سور و بر کیمسه که بنی سوه بنمله جنتده
بیله اولور دیو بیورمشدر (وابن عطا قدس سره بیورمشدر که بر کیمسه که آداب سنتی نفسنه لازم
قیله حق تعالی حضرتلری انك قلبنی نور معرفتله منور ایلر واوامر ونواهی واخلاقده متابعت
حبیب اللهدن اشرف مقام یوقدر دیمشدر (ابو اسحق دقیکه جنید بغدادینك اقراننددر
اولدخی * علامت محبة الله ایثار طاعته ومتابعت نبیه دیمشدر (وبعض علما رحمهم الله تعالی
بیورمشدر که نور ایمان کیمسه نك اوزرنده ظهور ایتمز الا فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز
حضرتلرینك سنتنه اتباع ایدوب بدعتدن ایراق اولمق ایله ظهور ایلر اما شول کیمسه که علمی
مشکات رسالتدن اخذ ایتمیوب بکا علم لدنی ویرلمشدر دیه انك علم لدنی شیطانی ونفسانیدر
لدنی روحانی اولدر که موافق شرع محمدی اوله والحاصل علم لدنی ایکی نوعدر بریسی لدنی رحمانی

بریسی لدنی شیطانیدر فرقلری وحی الهی کلمکدر فخر کائنات حضرتلرندنصکره وحی خود
منقطع اولمشدر (اکر سؤال اولنوب علم لدنی وحیدن مستغنی اولدیغنه قصهٔ خضر وموسی
علیهما السلام دلالت ایتمزمی موسی علیه السلام کندینه وحی کلور بر اولو پیغمبر ایکن بعض
اسرارك علمنده حضرت خضره محتاج ایدی وخضر علم لدنی سببیله اندن مستغنی ایدی وجهی
ندر دینلور ایسه جواب بودرکه موسی علیه السلام خضره مبعوث دکل ایدی وخضر علیه السلام
حضرت موسایه متابعتله مأمور دکل ایدی اکر مأمور اولایدی مهاجرت ایدوب حضرت موسایه
کلمك اوزرینه واجب اولور ایدی انکیچون ایدیکه ملاقات ایتدکلری زمانده انت موسی بنی اسرائیل
دیو خطاب ایتدی یعنی سن بنی اسرائیله مبعوث اولان موسی میسن دیدی اولدخی نعم دیدی
نتکیم حدیث شریفده بیانی سبقت ایتمشدر اما پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
کافهٔ انس وجنه مبعوثدر هر عصرده کلان طائفه نك اکا متابعتی واجبدر اکر انبیا ورسل کرام
صلوات الله علیهم اجمعیندن بریسی آنك عصرنده موجود اولسه آنك شریعتنه اتباعی واجب
اولور ایدی نتکیم تفصیلی ذکر اولنمشدر پس هر کیمسه که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری ایله موسی وخضر علیهما السلام مناسبتن دعوا ایلیه یاخود بویله اولمغی تجویز
ایده کافر اولور کفرنده اشتباه یوقدر اولیاء اللهدن دکل بلکه اولیاء شیطاندن اولور
علم لدنی رحمانی دیدکاری حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه طاعت وعبودیت وفخر کائنات
حضرتلرینه متابعت ثمره سیدر وفهم کتاب وسنت آنکله میسر اولور نتکیم حضرت علی کرم الله
وجهه یه سؤال ایدوب ایتدیلر هیچ فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سزه برنسنه
مخصوص قلمشمیدر یعنی برحالت وارمیدر که سائر ناس اندن بی نصیب اوله همان سزه ویرلمش
اوله دیدیلر ایتدی * لا الا فهما یؤتیه الله عبدا فی کتابه * بوندن فهم اولنور که جمیع مؤمنین احکام
شرعیه ده برابر اولان نهایت مرتبه حق جل وعلا حضرتلری بعضنی زیاده فهم وادراك ایله
تشریف ایلیه کتاب اللهدن مراد فهمنه موفق اوله لر نتکیم هر عصرده ناسك طبقاتی تفاوت
اوزره اولور بعضیلر کتب تفاسیر واحادیث مطالعه واستخراج ایدرلر بعضیلر دخی انلردن اشیدوب
استفاده ایدرلر حق سبحانه وتعالی حضرتلری هر برینه بر مقام میسر ایتمشدر بنه جمله سنه حکم شرع
برابردر ودخی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه محبتك بر علامتی بودرکه انك شریعتنه
رضاسی بر مرتبه ده اوله که نه قضا ایدر ایسه درون دلدن حسن قبول واذعان ایلیه نتکیم حق تعالی
حضرتلری قرآن عظیمده بیوررکه (فلا وربك لا یؤمنون حتی یحکموك فیما شجر بینهم ثم لا یجدوا
فی انفسهم حرجا مما قضیت ویسلموا تسلیما) شول کیمسه نك که سینه سنده فخر عالم حضرتلرینك
قضاسندن حرج واضطراب ومضایقه اوله یعنی قضاسی کندی مرادینه موافق اولمدیغی تقدیرجه
خاطری انجنه باری تعالی حضرتلری اندن ایمانی سلب ایلمشدر اول اصل کیمسه لر مؤمن اولمزلر
دیو بیورمشدر (شیخ العارفین تاج الدین ابن عطاء الله الشاذلی قدس الله سره ایدر بو آیتده دلیل
واردر که ایمان حقیقی حاصل اولمز الا شول کیمسه یه اولور که حق تبارك وتعالی حضرتلرینی
ورسولنی کندی اوزره حاکم قیله قولا وفعلا واخذا وترکا وحبا وبغضا انلرك حکمنه اطاعت ایلیه
کندی هوای نفسنجه برایش ایتمیه وبالجمله حقیقت ایمان ایکی نسنه ایله حاصل اولور بری امرینه
امتثال بری قهرینه بیون ویرمك بویله ایتمیانلردن ایمانی سلب ایتدی ویمین ایله تأکید ایدوب
وربك دیو بیوردی وفخر کائنات حضرتلرینه رعایة وعنایة وتخصیصا اکا خاصه اولان
ربوبیتنه قسم ایتدی زیرا فلا والرب دیمدی بلکه فلا وربك دیدی یعنی اویله ایتمیانلر یا محمد سنك ربك
حقیچون مؤمن اولمزلر دیدی پس بو آیتده بر تأکید بالقسم واردر و بر تأکید فی القسم واردر

حق جل وعلا حضرتلری بو مرتبه یه تعرض ایندیکی نفوس نصرت وغلبه یه مائل اولدقلرینه
عالم اولدیغندندر زیرا حق کرکسه کندی الندہ اولسون کرکسه خصمی الندہ اولسون البته نفس
کندی غالب اولمق استرایدی مؤمن اولدر که هوای نفسی قویه دخی مقتضای رضای ربانی
نه ایسه انی کوره نفسه غالب اوله مغلوب اولمیه وآیت کریمه ده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینه اظهار عنایت واردر که انك حکمی حکم الله وقضاسی قضاء الله قلنمشدر نتکیم (ان
الذین یبایعونك انما یبایعون الله) آیت کریمه سنده فخر عالم حضرتلریله مبایعه حق تعالی حضرتلریله
مبایعه قلنمشدر زیرا هر امر که ایلرایدی باری تعالی حضرتلرینك امری ایدی وهر نهی که
قیلوردی حق تعالی حضرتلرینك نهی ایدی کندیسی بیننا و بین الله واسطه ایدی لاجرم
اکا اتباع حق تعالی حضرتلرینه اتباع اولدی (سهل بن عبد الله ایدر بر کیمسه که جمیع احوالندہ
رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی کندینه ولی بیلیوب نفسنی کندی الندہ صانه اول کیمسه
انك حلاوت سنتن ذوق ایتمامشدر زیرا فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من نفسه بیورمشدر فخر کائنات افندیمز حضرتلری
کشی یه نفسندن سوکلو اولمانجه ایمان دعواسن ایتمك جائز دکلدر (وبنه جمله علامات محبتدن
بعضی بودر که قول ایله وفعل ایله انك دیننه نصرت ایده لر واخلاقی ایله تخلق ایده لر جود وکرمده وحلم
وتواضع وصبرده وسائر اخلاقده اکا اویکنه لر بر علامتی دخی بودر که مصیبتلره صبر ایدوب انك
محبتیله متسلی اوله لر زیرا محب اولان کیمسه لذت محبتله شدت مصیبتی اونودر اول محبتدن خالی اولان
افسرده دللرکبی نه کرکسه الم چکمز صفای محبتله دفع ایلر بری دخی بودر که پیغمبریمز
علیه الصلاة والسلام حضرتلرینی چوق ذکر ایلیه زیرا کشی سودیکی نسنه یی چوق یاد ایدیجی
اولور *المحبة دوام الذکر* دیمشلردر بعضیلر دخی *ذکر المحبوب علی عدد الانفاس* دیمشلردر
وبعضیلر *للمحب ثلث علامات ان یکون کلامه ذکر المحبوب وصمته فکرا فیه وعمله طاعة له*
دیمشلردر یعنی محبتك اوچ علامتی اولور بری بودر که سوزی سودیکنك ذکری اوله سویلدکجه
آنی یاد ایلیه بری دخی بو که خاموش اولدقجه انی فکر ایلیه بری دخی ایشی کوجی اکا طاعت ایتمك
اوله (حارث محاسبی قدس الله سره ایدر محبك بر علامتی بودر که دوام اوزره محبوبن ذکر ایلیه
ذکرندن منقطع اولمیه واوصانمیه و یورلمیه (حکما دخی اتفاق ایتمشلردر که *من احب شیئا اکثر
ذکره* یعنی بر کیمسه بر نسنه یی سوسه انك ذکرین چوق ایلر روایت اولنور که بر کره رابعۀ عدوی یه
مجلسنده عباد وزهاددن برقاج کیمسه جمع اولوب دنیایی مذمته بشلدیلر رابعه سکوت ایدوب
دکلر ایدی فارغ اولدقلرندنصکره *من احب شیئا اکثر ذکره* دیدی ذکر محبوب قلوب احبابه غالب
اولور هرکز اکا بدل نسنه بولمزلر که آنکله اکلنه لر شویله که ذکرین ایتمه لر عیشلری فاسد اولور
سائر لذات وشهواتی بالکلیه ترك ایدوب حاللرینه مشغول اولورلر کاه اولور شوق وحالت غلبه ایلر
ناله وزاری پیدا ایدرلر وکتدکجه لونلری متغیر اولور بدنلرینه ضعف کلور کاه اولور که نعره لر
اورورلر وکاه اولور که وجدن یاده اولور محبی هلاك ایلر (بری دخی خواجۀ عالم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینك ذکری قتنده تعظیم وتوقیر واظهار خضوع وخشوع وانکسار ایتمکدر نتکیم
صحابۀ کرامدن مرویدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندنصکره قلانلر
فخر کائنات حضرتلرینی یاد ایندکجه خشوع ومسکنت اظهار ایدوب اغلرلر ایدی تابعین وسلف
صالحین دخی بو طریق اوزره کتمشلردر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بعض علمادن منقولدر که
انك ذکری قتنده خشوع وخضوع هر مؤمنه واجبدر دیمشدر وایوب السختیانی رحمة الله علیه
فخر عالم حضرتلرینی ذکر ایندیکی زمانده شولقدر اغلردیکه خلق ترحم ایدرلر ایدی ومحمد بن

جعفر رحمة الله علیه دائما کثیر اللطیفه وتبسم ایتمك اوزره ایدی اما قتنده فخر کائنات حضرتلری ذکر
اولندیغی زمانده بکزی صاراروب بکزر ایدی وعبد الله بن الزبیر یانندہ ذکر اولنسه کوزلری یاشی
دوکنجه اغلر ایدی (زهری لطیف وخوش طبع خلقله اختلاط وامتزاح اوزره بر کشی ایدی
اما یاننده فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ذکر اولنسه کندینه بر حالت
کلور ایدیکه کویا نه سن آنی بیلورسین نه اول سنی بیلور (وصفوان بن سلیم که متعبدین ومتهجدیندن
ایدی یاننده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مذکور اولدقده شولقدر اغلر ایدیکه
اهل مجلس قالقوب کیدرلر ایدی اولدها دکمز ایدی (وقتاده رضی الله عنه بر حدیث اشتدیکی
زمانده فریاد ایله اغلر ایدی کندینی بکه مز ایدی قاضی عیاض بو ذکر اولنانلره اشارت ایتمشدر
(بری دخی فخر عالم حضرتلرینك لقاسنه کثرت اشتیاقدر زیرا هر محب لقاء محبوبنه مشتاق اولور
بعضیلر (المحبة الشوق الی المحبوب) دیمشلردر عبدة بنت خالد بن معدان بیورمشدر که بابام خالد
هر بار که فراشی اوزرینه کلسه پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینی وصحابه دن
مهاجرین وانصاری شوقندن ذکر ایدوب یارب بنم روحمی قبض ایتمکده تعجیل ایله دیر ایدی
تا نوم غلبه ایدنجه بویله سویلر ایدی دیمشدر (بلال حبشی رضی الله عنه وفات ایدر اولدیغی
زمانده خاتونی حزنندن فریاد ایدر ایدی اول شاد اولوب *غدا نلقی الاحبه محمدا وصحبه* دیو
سویلر ایدی یعنی یارین احبابه ملاقات ایده رز رسول الله حضرتلرینه واصحابنه بولشورز دیر ایدی
(روایت ایدرلر که نفسنه اسراف ایدیجی بر کنهکار خاتون وار ایدی وفات ایتدکدنصکره واقعه ده
کوردیلر حق تعالی جل ذکره حضرتلری سکا نیلدی دیدیلر مغفرت ایلدی دیدی نه سببله مغفرت
ایتدی دیدیلر ایتدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه محبتم وانی کورمکه
اشتیاقم سببیله مغفرت ایلدی بزندا اشتدمکه بزم حبیبمزی کورمك آرزو ایده نه عتاب ایتمکدن
بز استحیا ایده رز بلکه آنی سودیکی ایله جمع ایلرز دیو بیورلدی دیدی (علامات محبتدن بری دخی
انك کتوردیکی قرآن عظیمی سومکدر بر کشی ده محبة الله وارمیدر یوقمیدر بیلمك دیلسه لر قرآنه
محبتنه نظر ایده لر عثمان بن عفان رضی الله عنه بیورمشدر که اکر بزم قلبمز پاك اولایدی هرکز
قرآن اوقومقدن طویمزایدی محب اولان کیمسه محبوبك کلامندن نیجه طویر که غایت مطلوبی اولدر
وفخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ابن مسعود حضرتلرینه یا عبد الله قرآن اوقو
دکلیه لیم دیدی ابن مسعود رضی الله عنهما ایتدی قرآن خود سکا نازل اولدی آنی بن نیجه اوقورم سکا
دیدی یعنی سن جمله دن قرآنه اعلمسن نه احتیاج بزدن اشیده سن دیمك استدی رسول الله
حضرتلری ایتدی بن غیریدن اشتمکی حظ ایدرم آندن ابن مسعود بشلدی سورۀ نسانك
اولندن (فکیف اذا جئنا من کل امة بشهید وجئنا بك علی هؤلاء شهیدا) بیوردیغنه کلنجه اوقودی
بو رایه کلنجك یتر یا عبد الله دیدی ابن مسعود باشن قالدیروب نظر ایتدی کوردی فخر کائنات
حضرتلرینك مبارك کوزلرندن طورمایوب یاش آقر (امام بخاری رحمة الله علیه بویلجه روایت
ایتمشدر وبر کیمسه که قرآن عظیمی جان قولاغیله دکلیه لابد تأثیر ایدوب کوزندن یاش کلور نتکیم
باری تعالی حضرتلری (واذا سمعوا ما انزل الی الرسول تری اعینهم تفیض من الدمع مما عرفوا
من الحق) بیورمشدر وبو آیت کریمه علماء نصاری حقنده نازل اولمشدر قاضی رحمة الله علیه بونده
دلیل واردر که تواضع وعلم وعمله اقبال وشهواتدن اعراض کافرده اولدیغی تقدیرجه دخی ممدوحدر
دیمشدر (روایت اولنور که عبد الله بن عمر رضی الله عنهما کاه اولور تلاوت قرآن ایدرکن بعض
آیت کریمه یه راست کلوردیکه کندینی بکه مز ایدی اغلمقدن بایلوب دوشر ایدی برایکی کون اوندن
چیقمز ایدی مریض صانوب کلورلر عیاده ایدرلر ایدی وصحابۀ کرام بر یره جمع اولوب ارالرنده

ابوموسی بیله اولسه ایدی یااباموسی بزه ربمزی آکدر دیرلر ایدی اولدخی بشلیوب قرآن عظیم اوقور ایدی اصحاب دکلرلر ایدی رضوان الله علیهم اجمعین بر علامت دخی اول حضرتك سنتنه محبت ایدوب حدیث شریفنی استماعدن حظ وصفا بولمقدر زیرا کشی سودیکی کیمسه نك کلامنی اشتمکدن سرورلر تحصیل ایدر حدیث شریف دکلمك فخر کائنات حضرتلریله نوع مصاحبتدر قرآن عظیم استماعی دخی بویله در تکری تعالی حضرتلریله نوع مصاحبت ومعامله در اهل جنتك رؤیت واستماع خطاب الله ایله اولان حظ وصفالری سائر تنعملرینه بکزمز واهل جهنم دخی رؤیتدن واستماع خطابدن محجوب قالدقلرینه الم چکدکلری عذاب جسمانیلرندن زیاده اولسه کرکدر وکلام شریفلرین استماعدن حظ اولندیغی کبی کندی نام شریفنی ذکردن دخی حظ اولنمق کرکدر کاه اولورکه بعض اهل شوق وحالت انك نام شریفنی اشتمکدن مست اولورلر وبو مستلکك سببی بر لذتدرکه عقله غالب اولور واول لذتك سببی حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك شان شریفنی ادراك ایتمکدر بعضیلر مستلکی تعریف ایدوب السکر سقوط التمالك فی الطرب دیمشلردر تمالك عنان اختیاری الده اولوب کشی کندینی ضبط ایتمکدر وبوراده طربدن مراد شدت فرحدن قلبه عارض اولان خفتدر حاصلی مستلك طرب اراسنده تمالك ساقط اولمقدر دیدیلر وبو شوق وحالت مستلکلرینك اقوای اسبابندن بری خوش الحان وخوب نفس خوانندهلر صوتیله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نعت شریفنی دکلمکدر بومعنایی محرکات قلبك اقواسندن طوتمشلردر آیینهٔ قلبه بونکله کلی جلا حاصل اولور نفسی اول جانبه متوجه ایلر زیرا استماع اصوات حسنه حد ذاتنده نفسه بر لذت عظیمه ایجاد ایلرکه آنده عقل مضمحل اولور واول مابینده ذکر حبیب کوش جانه واصل اولیجق البته اول جانبه محرك اولوب ازدیاد شوق ومحبتی موجب اولمق مقرردر واول حرکت وشوقك جمله سندن روحه بر کیفیت عارض اولورکه نه شراب کیفیتنه بکزر نه غیره (امام احمد وغیریلر روایتنده وارد اولمشدرکه یوم آخرتده حق تعالی حضرتلری داود علیه السلامه امر ایدوب یاداود بنی تمجید ایله اول خوب صدا ایله که دنیاده تمجید ایدردك حضرت داود ایده یارب نیجه ایلیم اول صدایی سن بندن کیدردك حق تعالی حضرتلری یاداود صدامی بن سکا ویردم بیوره اندن داود علیه السلام ساق عرش قتنده طوروب تمجید اوقویه اهل جنت حضرت داودك صوتك اشتدکلری کبی برحالت پرصفا کسب ایدهلرکه نعیم جنتدن فارغ اولوب انك استماعنه مشغول اولهلر وانلره بوندن اعظم صفا ولذت حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك خطابن اشتدکلرنده حاصل اولور وچنکه بوحالته رؤیة الله مضاف اولوب مشاهدهٔ جمال حق ایدهلر بو برامردرکه بونی تعبیره نه عباره وفا ایلر ونه اشارت احاطه قیلور والله اعلم (ومعلوم اوله که ذکر اولنان علامات محبتله متصف اولان کیمسه کامل المحبه در وبعضنه مخالفت ایدن ناقص المحبهدر علامات مذکورهنك بعضن فوت ایتمکله محبتی نقصان اوزره اولور ولکن بالکلیه اسم محب اطلاقندن خارج اولمز زیرا اوزمانده که بعض اهل اسلامدن شرب خمر واقع اولوب حد اورلدی وبعضیلر لعنت ایلدیلر خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * لاتلعنوه فانه یحب الله ویحب رسوله * بیوردی حاصلی لعنتدن نهی ایدوب اولکه حق تعالی حضرتلرینی ورسولنی سور اکا لعنت ایتمك دیو بیوردی معلوم اولدیکه ارتکاب معصیت محبتی بالکلیه ازاله ایتمز ایمش اماشویله که معصیتدن اجتناب ایدوب سنتن کمال رعایت اوزره اولسه محبت کامله بولندیغنده اشتباه یوقدر وبوحدیث شریفده مرتکب کبیره کافر اولور دیانلرك مذهبنه رد وارددر دخی ارتکاب معصیتله ثبوت محبت مابینده منافات اولمدیغنه دلالت وارددر دیدیلر (علما رحمهم الله تعالی درجهٔ محبتله

درجهٔ خلتدن قنغیسی اعلا دیو اختلاف ایتمشلردر (قاضی عیاض نقل ایتدیکی اوزره بعضیلر محبت وخلت ایکیسی برنسنه در البته حبیب اولان خلیل اولور وخلیل اولان حبیب اولور دیدیلر بعضیلر درجهٔ خلتی اعلا طوتوب فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * لوکنت متخذا خلیلا غیر ربی * بیوردی وحق تعالی حضرتلرندن غیری کیمسهیی خلیل اتخاذ ایتمدی اما فاطمه وحسن وحسین واسامه رضی الله عنهم حضرتلرینه محبت اطلاقن ایتدی دیدیلر ولکن قصهٔ اسراده امام بیهقی نقلی اوزره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مناجات ایدوب یارب ابراهیمی خلیل اتخاذ ایتدك وموسا ایله مکالمه قیلدك دیدیکی زمانده حق تبارك وتعالی حضرتلری یامحمد سکا اندن خیرلی اعطا ایتمدمی دیوب * واتخذتك حبیبا * دیدیکنه کلنجه بیوردیغی درجهٔ محبت ارفع ایدیکنه دلالت ایلر دیدیلر ومقام محبتك تفضیلنه قائل اولنلر نیجه وجهله فرق بیان ایتدیلر (قاضی عیاض شفاده امام ابو بکر بن فورکدن نقل طریقیله ایراد ایدوب ذکر ایتمشدر جملهدن بری بودرکه خلیل بالواسطه وصول بولور وحبیب بالذات واصل اولور نتکیم ابراهیم علیه السلام حقنده (وکذلك نری ابراهیم ملکوت السموات والارض) بیورلدی وپیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری حقنده (فکان قاب قوسین اوادنی) بیورلدی (بری دخی بودرکه خلیل علیه السلام (لاتخزنی) دیدی یعنی یارب بنی رسوای ایتمه دیو دعا قیلدی وفخر کائنات حضرتلری حقنده کندیسی (یوم لایخزی الله النبی) بیوردی (بری دخی بودرکه خلیل علیه السلام محنت وبلا ایچنده کندیسی * حسبی الله * دیدی وسید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایچون حق جل وعلا حضرتلری (یاایها النبی حسبك الله) بیوردی (بری دخی بودرکه حضرت خلیلك مغفرتی حد طمعده ایدی (والذی اطمع ان یغفرلی خطیئتی یوم الدین) دیدی یعنی طمع ایتدیکم بودرکه بنی قیامت کوننده یارلغیهسن اما حبیبك مغفرتی حد یقینده در نتکیم (لیغفرلك الله ماتقدم من ذنبك وماتأخر) بیورلمشدر دیدیلر ولکن بووجوه مذکورهنك جملهسی محل نظردر فی الحقیقه بونده شبهه یوقدرکه وصف خلت ومحبت ایکیسی بیله حضرت ابراهیمه ثابتدر کذلك فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه دخی ثابتدر نه حضرت ابراهیمدن وصف محبت سلب اولنور ونه حضرت رسول اللهدن وصف خلت سلب اولنور خصوصا ابو هریره حدیثنده حق تبارك وتعالی حضرتلری فخر عالم حضرتلرینه * انی اتخذتك خلیلا * بیوردیغی ثابت اولمشدر وبوکا دخی اجماع قائم اولمشدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری جمیع انبیادن افضلدر بلکه مطلقا خلق اللهدن افضلدر حق بودرکه خلت محبتدن افضل واعلا واکملدر (ابن القیم رحمة الله علیه بیورمشدرکه بعض اهل غلط محبت خلتدن اکمل اولمق ظن ایتدکلری جهللرندندر زیرا محبت عامهدر وخلت خاصهدر خلت نهایت محبتدر فخر کائنات حضرتلری خود * ان الله اتخذنی خلیلا * دیو بیورمشدر وکندینك الله تعالی حضرتلرندن غیری یه خلتن نفی ایتمشدر مع هذا عایشهیه وابو بکره وعمره رضی الله تعالی عنهم محبتی اولدیغن خبر ویرمشدر دیدی دخی حق تبارك وتعالی حضرتلری قرآن عظیمنده ان الله یحب التوابین ویحب المتطهرین ویحب الصابرین ویحب المحسنین ویحب المتقین) بیوردی اما خلتنی سید بشر وشفیع روز محشر افندیمز حضرتلریله ابراهیم علیه السلامه مخصوص ایتدی دیدی (وشیخ بدر الدین زرکشی دخی ایتدی بعضیلر محبت خلتدن افضلدر زیرا محمد حبیب الله وابراهیم خلیل اللهدر دیرلر امابوسوز ضعیفدر زیرا خلت خاصهدر معناسی توحید محبدر ومحبت عامهدر تکری تعالی حضرتلری (ان الله یحب التوابین) بیورمشدر حدیث صحیحده وارد اولمشدرکه * ان الله اتخذنی خلیلا کما اتخذ ابراهیم خلیلا)

دیو بیورمشدردیدی والله اعلم واحکم *)فصل ثانی(* سید بشر وشفیع روز محشر
افندیمز حضرتلرینه صلات وسلام ایلمك حکمتنك بیاننده در قال الله تعالی (ان الله وملائکته یصلون
علی النبی یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما) معناسی حق تعالی حضرتلری وملائکه سی
اول حضرته صلات ایتدکلرندن خبر ویروب مؤمنلره دخی اکا صلات وسلام ایلمك دیو امر ایتمکدر
(ابو العالیه اول حضرته حق سبحانه وتعالی حضرتلری صلات ایتمه نك معناسی ملائکه سی ایچنده
اکا ثنا ایتمکدر دیدی (ابن حجر رحمة الله علیه فتح الباریده بو قول جمیع اقوالك اولی سیدر دیدی
بو تقدیر اوزره حق تعالی حضرتلری اکا صلات ایتمه دن مراد ثنا وتعظیم ایتدیکی اولور وملکلر
وغیری صلات ایتمه نك معناسی باری تعالی حضرتلرندن اکا ثنا وتعظیم اولنمغی طلب اولور
فی الحقیقه مراد طلب زیاده اولور یوخسه اصل صلات اولماز (ابن عباس حضرتلرندن مرویدرکه
ملائکه دن صلات دعا بالبرکه دردیو بیورمش بو دخی طلب زیاده دیمکدر (ضحاك بن مزاحم رحمهما الله
صلات الله رحمتدر دیمش اندن برروایتده دخی مغفرتدر دیمك نقل اولنمشدر وصلات ملائکه
دعادر دیمش (ومبرد رحمة الله علیه الله تعالادن صلات رحمتدر وملائکه دن صلات استدعای صلاته
باعث رقتدر دیمش اما بوکا اعتراض ایدوب ایتدیلر صلاته رحمت مغایر ایدیکنه (اولئك علیهم
صلوات من ربهم ورحمة) آیت کریمه سی دلالت ایلر زیرا رحمتی صلواته عطف ایتمك مغایرت
اقتضا ایدر دیدیلر کذلك صحابۀ کرام دخی (صلوا علیه وسلموا تسلیما) قول شریفنده مغایرت
فهم ایدوب حتی کیفیت صلاتدن سؤال ایتدیلر باوجودکه ذکر رحمت تعلیم سلامده سبقت
ایتمش ایدی اکر رحمت معناسنه اولایدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
سلامده معناسنی بیلمش ایدیکز دیو بیوریدی بو یله دیمدی دیدیلر اما بو یله دیانلر رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن صلاتك تفسیرین نقل ایتمدیلر (و بعضیلر ایتدی حق تعالی
حضرتلرینك مخلوقاتنه صلاتی ایکی قسمدر بریسی خاصه در اول ثنا وتعظیم معناسیدرکه
انبیاسنه مخصوصدر بری دخی عامه در اول رحمت معناسنه درکه (وسعت رحمتی کل شیء) حسبنجه
سائرناسه کورمدر (قاضی عیاض دخی ابو بکر القشیریدن بو یله نقل ایدرکه رسول الله
حضرتلرینه صلات باری تعالی حضرتلرندن تشریف وزیاده تکریمدر وکبروفلانه صلات
رحمتدر دیمش حاصلی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله سائر مؤمنین ماییننده
فرق بونکله ظاهر اولور زیرا حق تعالی حضرتلری بریرده (ان الله وملائکته یصلون علی النبی)
بیوردی برمحلده دخی (هو الذی یصلی علیکم وملائکته) بیوردی معلومدرکه خواجۀ کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه لایق اولان مرتبه غیره لایق اولاندن ارفعدر واجماع
دخی بوکا منعقددر بو آیت کریمه ده محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
شان شریفنه برتعظیم واردرکه غیری آیتلرده یوقدر دیدیلر (امام حلیمی رحمة الله تعالی علیه
شعب الایمانده ایدر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه صلاتك معناسی تعظیمدر
اللهم صل علی محمد دیمك اعظم محمدا دیمکدر مراد دنیاده تعظیم ذکرنی اعلا ودینی غالب
وشریعتی ابقا ایتمك ایله وآخرتده تعظیمدر مثوباتی کثیر وشفاعتنی قبول ومقام محمود ایله فضیلتنی
ظاهر قیلمغله دیمشدر بو تقدیرجه صلوا علیه دیمك ادعوا ربکم بالصلوة علیه دیمك اولور مؤمنلر
صلات ایلمك انکیچون حق تعالی حضرتلرندن صلات استمك اولور آل واصحابنی وازواج وذریاتی
کندینه عطف ایتمك بو معنایه ضرر ایتمز زیرا انلر ایچون تعظیم دیمك ممتنع دکلدر زیرا هر کشینك
لایق اولدیغنه کوره تعظیمی واردر دیو بیورمشدر (اما ابو العالیه دن مقدما ذکر اولنان
معنی اظهردر زیرا اول تقدیر اوزره لفظ صلاتك حق تعالی حضرتلرینه وملائکه یه وصلاته

مأمور اولان مؤمنلره نسبة استعمالی برمعنایه اولور و بو معنایی مؤید اولور که انبیادن غیری ایچون
ترحم جائز ایدیکنده خلاف یوقدر وانبیا علیهم السلامدن غیره صلات جائز ایدیکنده اختلاف
ایتمشلردر اکر *اللهم صل علی محمد* دیمك ارحم محمدا یاخود ترحم علی محمد معناسنه اولایدی
انبیادن غیری ایچون دیمك دخی جائز اولایدی و برکت معناسنه دخی اولسه ینه بو یله اولور ایدی
و بو دخی وارد اولور که اکر رحمت و برکت معنالرینه اولایدی تشهدده صلات ایتمك واجبدر
دیانلر قتنده *السلام علیك ایها النبی ورحمة الله و برکاته* دیمکله ساقط اولایدی زیرا صلاتدن
مراد بو معنالر اولیجق بو لفظلر کفایت ایلر ایدی لفظ صلاته احتیاج قالمز ایدی دیدیلر اما بوکه
جواب قابلدر زیرا ذکری تعبد طریقیله اولیجق کتورمه سی لازمدر اکا دلالت ایدن شیئله اکتفا
جائز دکلدر اکر سؤال اولنوب فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلرینه
صلات ایتمکه امر نه وقت وارد اولمشدر دینلور ایسه (جواب ابو ذر هروی دیدیکی اوزره هجرتك
ایکنجی یلنده واقع اولمشدر بعضیلر معراج کیجه سی بیورلدی دیدیلر و بعض روایتده شعبان آیی
رسول کبریا صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه صلات و یرمك زمانیدر زیرا (ان الله وملائکته
یصلون علی النبی) آیت کریمه سی اول آیده نزول ایتدی دیمشلر (امام حلیمی رحمة الله علیه
بیورمشدرکه حبیب اکرم ونبی محترم افندیمز حضرتلرینه صلات ایتمه دن مقصود حق تبارك
وتعالی حضرتلرینك امرینه امتثال ایدوب اکا تقرب ایتمکدر دخی رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اوزریمزده اولان حقنی قضا ایتمکدر دیمشدر (ابن عبد السلام
دخی اکا تابع اولوب شجرة المعارف آدلو کتابنده ایتدی بزم رسول الله حضرتلرینه صلات ایتدیکمز
بو دکلدرکه اکا شفاعت ایتمك اوله زیرا بزم مثلمزدن انك مثلنه شفاعت اولمز ولکن حق جل وعلا
حضرتلری بزه احسان ایدنه مکافات ایتمکی بزه امر ایتمشدر قادر اولمیجق دعا ایله مکافات ایدرز
باری تعالی حضرتلری بزم فخر کائنات حضرتلرینه مکافاتدن عجزمزی بیلدی دخی بزی
صلاته ارشاد ایلدی دیدی (ابن العربی قدس سره دخی بیورمشدرکه صلاتك فائده سی
ینه بزه رجوع ایلر زیرا فخر کائنات افندیمز حضرتلرینه صلات ایتمك صفای اعتقاد
وخلوص نیت واظهار محبته دلالت ایدر واول بیننا و بین الله واسطه اولان رسول کریمه
احترامه دلالت ایلر دیمشدر وا کا صلات وسلام ایلمك حکمنده علما اختلاف ایدوب برقاچ قول
بیورمشلردر (بری بودرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه صلات ایلمك واجبدر
ولکن اکتفا مرتبه سنك اقلی برکره ایتمکدر دیدیلر حاصلی برکره صلات ایدن اداء واجب
ایتمش اولور دیدیلر (ایکنجی قول بودرکه چوق ایتمك واجبدر دیدیلر ولکن عددله تقیید ایتمدیلر
بو قول ائمۀ مالکیه دن قاضی ابو بکر بن بکیرکدر قاضی عیاض نقل ایلمشدر (اوچنجی قول بودرکه
هر بارکه ذکر اولنه صلات ایتمك واجبدر دیدیلر و بو قول طحاوینك وعلماء حنفیه دن برجماعتك
وحلیمینك وعلماء شافعیه دن برجماعتکدر ومالکیه دن ابن العربی هر بار ذکر اولندقجه صلات ایلمك
احوطدر دیدی زمخشری دخی بو یله دیمشدر زیرا ترمذی نقلنده ابو هریره دن مرویدرکه *رغم انف
من ذکرت عنده فلم یصل علی* بیورلمشدر حدیث صحیحدر معناسی رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك نام شریفن اشیدوب صلات و یرمیان ذلیل اولسون دیو بددعا ایتمکدر
(امام طبرانی نقلنده جابردن مرویدرکه *شقی عبد ذکرت عنده فلم یصل علی* بیورلمشدر یعنی
شقی اولدی شول کیمسه که بن انك قتنده مذکور ولدم دخی اول بکا صلات ایتمدی دیمکدر وابن حبان
روایتنده ابی هریره دن مرویدرکه *من ذکرت عنده فلم یصل علی فمات فدخل النار فابعده الله*
دیو بیورمشلر پس رغمله وابعاد وشقا ایله دعا ایتدکلری ترك اوزره وعید اقتضا ایلر بو علامات

وجوبندر ومعنى جهتندنخى امر بالصلاتك فائده‌سى انك احسانه مكافاتدر احسانى خود دائم ومستمردر ابمدى آكلدقجه صلاة ايتمك كرك ديديلر دخى (لاتجعلوا دعاء الرسول بينكم كدعاء بعضكم بعضا) آيت كريمه‌سى ايله استدلال ايدوب اكر ذكر اولندقجه صلاة اولنمز ايسه آحاد ناسدن كبى قيلنور ديديلر اما شونلركه هربار ذكر اولنسه واجب دكلدر ديمشلردر مذكورلره جواب ويروب ايتديلر بو سزك ديديككز برقولدركه صحابه‌دن وتابعيندن بركشى سويلديكى معروف دكلدر قول مخترعدر اكر عمومى اوزره اولايدى مؤذن اذانده اسم شريفن ذكر ايتديكى زمانده صلاة ويرمك لازم اولايدى وقرآن اوقيان كيمسه اسم شريفلرى مذكور اولان آيته كلدكلرنده صلاة ويرمك واجب اولايدى واسلامه كلمهٔ شهادتده ذكر ايتديكى كبى صلاة ويرمك واجب اولايدى بونلر حرج ومشقتدر دين اسلامده حرج يوقدر دخى بو بله اولايدى حق تعالى حضرتلرى هربار كه ذكر اولندقده ثنا واجب اولمغه احق ايدى بوكا خود كيمسه ذاهب اولمامشدر ديديلر علماى حنفيه‌دن امام قدورى وغيريلر رحمهم الله تعالى بيورمشلر هربار كه ذكر اولندقجه واجبدر ديمك بوسوزك قائلندن مقدم اولان اجماعه مخالفدر زيرا صحابهٔ كرامك برندن محفوظ دكلدر كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه خطاب ايدوب يارسول الله ديدكلرنده صلى الله عليك ديمش اوله‌لر اكر بو بله اوله ايدى غيرى عبادته فراغ حاصل اولمز ايدى ديديلر وذكر اولنان حديث شريفلرى انك طلبنده تأكيد ومبالغه‌يه وتركه معتاد اولانلر حقنده وارد اولمغه حمل ايتديلر وبالجمله رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مجلس واحده تكرر ذكرى ايله تكرر صلاتك وجوبنه حديثلرده دلالت يوقدر ديديلر والله اعلم (دردنجى قول بودركه مجلس واحدده ذكرى متكرر اولسه دخى همان بركره صلاة واجبدر ديديلر بوقولى زمخشرى حكايه ايتمشدر (بشنجى قول هردعاده واجبدر ديمشلر بونى دخى اول حكايه ايتمشدر (التنجى بودركه صلات مستحباتدندر ديمشلردر (يدنجى قول بودركه كلمهٔ توحيد كبى عمرده بركره صلات ويرمك واجبدر ديديلر بوقول علماء حنفيه‌دن ابو بكر الرازينكدر (سكزنجى قول بودركه نمازايچنده واجبدر تعيين محلى يوقدر ديديلر بوقول ابو جعفر الباقردن منقولدر (طقوزنجى قول بودركه تشهدده واجبدر ديديلر شعبى واسحق وابن راهويه رحمهم الله بوكا ذاهب اولمشلردر (اوننجى قول بودركه قعدهٔ اخيره‌ده تشهدى تمام ايتدكدنصكره سلامدن مقدم اوقومق واجبدر ديديلر بوقول امام شافعينك واتباعينكدر ولكن واجبدر ديدكلرى ايچون علمادن چوق كيمسه شافعى‌يه دخل ايدوب وجوبنه دلالت ايدر نسنه يوقدر ديمشلردر علماء حنفيه قتنده سنتدر ونمازده اوقنان صلات *اللهم صل على محمد وعلى آل محمد *الخ مشهوردر بعضيلر وارحم محمدا ديمك مكروهدر ديديلر اما صحيح بودركه كراهتى يوقدر امام زيلعى بو يله ديمشدر وشافعيه كنديلره وارد اولان دخلك جوابنده چوق اضطرابه دوشمشلردر وبالجمله وجوبه قوى دليل بولمده عاجزلردر وصفت صلات على النبى صلى الله تعالى عليه وسلم نيجه‌در آنى بيان ايده‌لم عبد الرحمن بن ابى ليلادن مرويدركه ايتدى بركون كعب بن عجره بكا ملاقات ايدوب ايتدى سكا برهديه اهدا ايلرم آكاه اول ديدى ايتدى بركون فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اوزريمه كلدى دخى ايتدك يارسول الله سكا سلام ويرمك نيجه ايديكن بيلورز اما صلات ويرمك نيجه كركدر ديدك ايتدى *اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم انك حميد مجيد اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على آل ابراهيم انك حميد مجيد *بو يله ديه‌سز بيوردى ائمهٔ حديثدن (بخارى ومسلم وترمذى وابوداود ونسائى رحمهم الله تعالى بو بلجه روايت ايتمشلردر بغايت قونلو روايتدر (وابن ابى حاتم بولفظله روايت ايدركه (ان الله وملائكته يصلون على النبى) آيتى ايتديكى زمانده

يارسول

يارسول الله سكا صلاتى نيجه كتوره‌لم ديديلر * اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد وبارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد* ديه‌سز بيوردى ابن ابى ليلادن مرويدركه صلاتك آخرنده وعلينا معهم ديه‌لر ديمشدر يعنى فخر كائناته وآلنه دعادنصكره كشى كنديسنه دخى دعا ايلمك اولور (وامام احمد روايتنده ابو حميد ساعديدن مروى اولان بودركه يارسول الله نيجه صلات ويره‌لم ديديلر بو يله ايده‌سز بيوردى *اللهم صل على محمد وازواجه وذريته كما صليت على ابراهيم وبارك على محمد وازواجه وذريته كما باركت على آل ابراهيم انك حميد مجيد* وابو مسعود انصارى رضى الله عنهدن مرويدركه بركون سعد بن عباده‌نك مجلسنده اوتورردق فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كلدى بشير بن سعد ايتدى يارسول الله حق تبارك وتعالى حضرتلرى سكا صلات ويرمكى بزه امر ايتدى فخر عالم حضرتلرى هيچ سو يلميوب برزمان سكوت ايلدى حتى قلبمزه كلديكه نولايدى بشير سويلمامش اولايدى ديدك اندن خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى شو يله ديه‌سز بيوردى * اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم وبارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم فى العالمين انك حميد مجيد* (امام مالك ومسلم وغيريلر بو يله روايت ايتمشلردر (اكر سؤال اولنوب كما صليت على ابراهيم ديمكلك وجهى ندر تشبيه خود مشبه‌به مشبه‌دن اقوى اولان يرده اولور وبونده امر برعكسدر ظاهر بودركه فخر كائنات حضرتلرى ابراهيمدن وآل ابراهيمدن افضل ايديكنه شبهه يوقدر دينلور ايسه علما رحمهم الله تعالى بوندن برقاچ جواب ويرمشلردر اقوالرندن برجواب بودركه تشبيه اصل صلاتده در بوقسه قدرنده دكلدر ديديلر بو تشبيه (انا اوحينا اليك كما اوحينا الى نوح) قول شريفنده اولان تشبيه كبيدر بونده‌ده مقصود اصلى وحى درو شوكا دخى بكزركه بركيمسه سكا احسن الى ولدك كما احسنت الى فلان ديديكى زمانده فلانه احسان ايتديكك كبى اوغلكه‌ده احسان ايله ديمكدر يوخسه آكا نقدر احسان ايتدكسه بوكاده اولقدر ايله ديمك دكلدر حق تعالى حضرتلرينك (واحسن كما احسن الله اليك) بيورديغى دخى بو قبيلدندر ديديلر امام قرطبى رحمة الله عليه بوقولى سائر جوابلردن ترجيح ايتمشدر بعضيلر بوقولى امام شافعى‌يه نسبت ايتمشلردر (برجواب دخى مشبه‌به مشبه‌دن اقوى واعلا اولمق مقدمه‌سين اولا منع ايدوب اطرادن تسليم ايتمامكدر زيرا كاه اولور تشبيه مثلنه وكاه ادنى سنه دخى واقع اولور بارى تعالى حضرتلرى (مثل نوره كمشكوة) بيورمشدر انك نورى قنده مشكوة قنده ولكن مشبه‌به‌دن مقصود سامعه واضح وظاهر برنسنه اولدى ايسه نورنى مشكوته تشبيه حسن واقع اولدى وصلات خصوصنده دخى حضرت ابراهيمه وآلنه تعظيم ظاهر وواضح نسنه اولمغين تشبيه حسن اولدى ديديلر وبوقولى مؤيد اولوركه آخرنده فى العالمين بيورلمشدر معناسى عالملرده ابراهيمه وآل ابراهيمه صلاتى اظهار ايتديكك كبى ديمك اولور انكيچون فى العالمين لفظى ابراهيم ذكرنده واقع اولدى آل محمد ذكرنده واقع اولمادى ديديلر بو تفصيل طيبينك تشبيه مذكور ناقصى كامله الحاق بابندن دكلدر بلكه مشهورى غير مشهوره الحاق قسمندندر ديديكنك معناسيدر امام نووى رحمة الله تعالى عليه شافعى‌يه منسوب اولان جوابله مجموعى مجموعه تشبيه ايتمك جوابلرين بكنمشدر احسن اجوبه انلرك بريدر ديمشدر (وابن القيم اكثر اجوبه‌يى تزييف ايتدكدنصكره ايتدى مجموعى تشبيه جوابى خوب جوابدر اندن احسنى بودركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى آل ابراهيمدندر ابن عباسدن ثابت اولمشدركه (ان الله اصطفى آدم ونوحا وآل ابراهيم وآل عمران على العالمين) آيت كريمه سنك تفسيرنده فخر كائنات حضرتلرى آل ابراهيمدندر ديمشدر

بو تقديرجه كويا بزه امر ايتديكه محمده وخصوصا آل محمده اوقدر صلات ايده‌رزكه مقداری
كنديته وابراهيمه وعموما آل ابراهيمه اولان صلات قدر اوله ولايق اولان مقداری كندی آلنه صرف
اولنوب باقيسنك مجموعی كنديته قاله و بو مجموع كنديدن ماعدا آل ابراهيمك حصه‌لرندن زائد
ايديكی مقرردر بو تقدير اوزره فائدهٔ تشبيه ظاهر اولوب الفاظ صلوات ايچره بو لفظك افضليتی
واضح اولور ديمشدر ملاحظه اوله (وحليمی رحمة الله عليه ايدر بو تشبيهك سببی اولدركه
ملائكه ابراهيم عليه السلامك اونده (رحمة الله و بركاته عليكم اهل البيت انه حميد مجيد) ديمشلردر
بوندن معلومدركه محمد وآل محمد اهل بيت ابراهيمدندركانه بو يله صلات ايدن كيمسه يارب ملائكه‌نك
دعالرين اول زمانده موجود اولان آل ابراهيم حقنده اجابت ايتديكك كبی محمد وآل محمد حقنده دخی
اجابت ايله ديمش اولور انكيچون آيت كريمه‌نك خاتمه‌سيله ختم ايدوب انك حميد مجيد بيورمشدر
ديدی اگر سؤال اولنوب آل محمددن مراد كيملردر دينلور ايسه جواب بودركه جمهور علما اختيار
ايدوب شافعی نص ايتديكی اوزره صدقه حرام قيلنانلردر بو قولی مؤيددركه فخر كائنات
حضرتلری حضرت حسنه* انا آل محمد لاتحل لنا الصدقة * بيورمشدر (و بعضيلر آلدن مراد
ازواجيله ذريتيدر ديديلر (بعضيلر دخی مراد جميع امت اجابتدر ديديلر ابو الطيب الطبری
بعض شافعيه‌دن بو يله حكايه ايتمشدر (وامام نووی مسلم شرحنده بو قولی ترجيح ايتمشدر قاضی
حسين امت اجابتك انقياسيدر ديمشدر اطلاق ايده‌نك كلامی دخی بو معنايه محمولدر بو قولی مؤيددركه
ديلمی وغيريلر انسدن روايت ايتدكلری اوزره فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينه
سؤال ايدوب آل محمد كيملردر ديديلر * كل تقی من امة محمد * ديو بيوردی وديلمی نقلنده بو يله
بيوردقدنصكره (ان اولياؤه الا المتقون) آيتنی قراءت ايتدی ديديلر اما بونلرك اسنادنده ضعف واردر
ولكن صحيحنده بونلره شاهد واردركه* ان آل فلان ليسوالی باولياء انما ولیی الله وصالح المؤمنين*
بيوردقلری روايت اولنمشدر آل لفظندن اتقياء مؤمنين مراد اولنديغی تقديرجه اولياء معناسنه
اوله‌جغی ظاهردر پس صحيحنده واقع اولان حديث مذكور ديلمی روايتنك صحتنه شاهد اولور
ابن مسعوددن مرويدركه فخر عالم افندمز حضرتلری ايتدی *اذا تشهد احدكم فی الصلاة فليقل اللهم
صل علی محمد وعلی آل محمد وارحم محمدا وآل محمد كما صليت و باركت وترحمت علی ابراهيم وعلی
آل ابراهيم انك حميد مجيد* حاكم بو يله روايت ايلمشدر بعضيلر بو حديثله خواجهٔ عالم حضرتلريچون
ترحم جائز ايديكنه استدلال ايتمشلردر وترحمك معناسی اكا رحمتله دعا ايتمكدر قصهٔ اعرابی دخی
بو استدلالی تقويه ايلركه * اللهم ارحمنی ومحمدا ولاترحم معنا احدا * بيوردی يعنی بركون
براعرابی كلدی دخی فخر كائنات حضرتلرينك قتنده يارب بكا ومحمده رحمت ايله و بزمله
بركيمسه‌يه دخی رحمت ايلمه ديدی رسول اكرم ونبی محترم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری *لقد
تحجرت واسعا* ديو بيوردی يعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلرينك رحمت واسعه‌سين تضييق
ايتدك حاصلی دعا ايدر ايسك جملهٔ مؤمنينه دعا ايله حق سبحانه وتعالی حضرتلرينك رحمتی
بتشميه‌می صاندك ديمكدر اما قاضی عياض جمهور مالكيه‌دن جواز ترحمك منعين روايت ايتمشدر
ومحمد بن ابی زيد جائز كورمشدر دخی تفصيلی كلسه كركدر ان شاء الله تعالی (عبد الله بن مسعوددن
مرويدركه رسول الله حضرتلرينه صلات ايتديككز زمانده صلاتكزی خوب ايدك زيرا نه بيلورسز
جائزكه صلاتكز فخر كائنات حضرتلرينه عرض اولنه ديدی اصحاب يا عبد الله ايمدی بزه تعليم
ايله ديديلر بشلدی * اللهم اجعل صلواتك و بركاتك ورحمتك علی سيد المرسلين وامام المتقين
وخاتم النبيين محمد عبدك ورسولك امام الخير ورسول الرحمة اللهم ابعثه مقاما محمودا يغبطه
فيه الاولون والآخرون اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد كما صليت علی ابراهيم انك حميد مجيد

و بارك علی محمد وعلی آل محمد كما باركت علی ابراهيم وآل ابراهيم انك حميد مجيد* ديدی حديث موقوفدر
ابن ماجه روايت ايلمشدر ورويفع بن ثابت الانصاری رسول الله حضرتلرندن روايت ايتمشدركه
من صلی علی محمد وقال اللهم انزله المقعد المقرب عندك يوم القيمة وجبت له شفاعتی بيورمشدر
يعنی اللهم انزله المقعد المقرب عندك يوم القيمة ديو صلات ايلسه شفاعتم اكا واجب اولور ديمشلر
(طاوسدن مرويدركه اشتدم ابن عباس رضی الله عنهما بو يله صلات ايدر ايدی ديمشدر
*اللهم تقبل شفاعة محمد الكبری وارفع درجته العليا واعطه سؤله فی الآخرة والاولی كما آتيت
ابراهيم وموسی *واسمعيل القاضی روايت ايتمشدر وابن كثير اسنادی خوبدر قويدر صحيحدر
ديمشدر (وصلوات مشروع اولان موضعلر بونلردركه ذكر اولنور (جمله‌دن بری تشهد اخيردر
و بونده حنفيه قتنده سنت وشافعيه قتنده واجبدر نتكيم اشارت اولنمش ايدی (بری دخی جمعه
خطبه‌سيدر سائر خطبه‌لر دخی بو يله‌در (بری دخی اجابت مؤذندنصكره‌در زيرا امام احمد
روايتنده عبد الله بن عمرو بن العاصيدن مرويدركه رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلری بيورديكه مؤذنی قچانكه اشيده سز اول نه دير ايسه سزده او يله ديه‌سز اندنصكره
بكا صلات ايليه‌سز زيرا بر كيمسه كه بكا بر صلات ايليه حق تعالی حضرتلری اكا اون صلات ايلر
اندنصكره بنم ايچون حق تعالی حضرتلرندن وسيله‌يی طلب ايدك وسيله جنتده بر منزلدركه
تكری تعالی حضرتلرينك قوللرندن كيمسه‌يه لايق اولمز الا بر قوله لايق اولور بن رجا ايده‌رمكه
اول قول بن اوله‌م و بر كيمسه كه باری تعالی حضرتلرندن بنم ايچون وسيله‌يی طلب ايليه بنم شفاعتم
اكا واجب اولور ديو بيورمشدر اول مقام فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرينه ميسر
اولمق مقرر ايكن رجا ايده‌رمكه بو يله اوله ديو بيورديغی ادبا وتعليما لامته ايدی تا كه حق سبحانه
وتعالی حضرتلرينك خوفن ذكر ايدوب امرلرين اكا تفويض ايده‌لر طالب اولان كيمسه‌لر
بين الخوف والرجا اوله‌لر (مقاصد حسنه صاحبی اذاندنصكره اوقنه‌جق دعا بودر بوندن زياده
كورمدك ديمشدر *اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلوة القائمة آت محمدا الوسيلة والفضيلة
وابعثه مقاما محمودا الذی وعدته * امام احمد و بخاری نقللرنده جابر رضی الله عنه رسول الله
صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرندن روايت ايتمشدركه بر كيمسه اذان اشتديكی زمانده
بو يله ديسه بنم شفاعتم اكا واجب اولور ديو بيورمشلر حديث شريفك اولی من قال حين يسمع
النداء اللهم رب هذه الدعوة واقع اولمشدر بو عباره‌نك ظاهرندن فهم اولنان بودركه همان
اشتديكی حينده بو يله ديه اما عبد الله بن عمرو حديثی تعيين ايلركه مراد اذان تمام اولدقدنصكره
ديمكدر (و بر موضعی دخی دعادر دعانك اولنده واورته‌سنده وآخرنده فخر عالم صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلرينه صلات ايلمك كركدر جابر روايتنده بو يله وارد اولمشدر (بری
دخی قنوت آخريدر زيرا امام احمد واهل سنن وابن جرير وابن حبان وحاكم رحمهم الله تعالی
روايتلرنده حسن بن علی رضی الله عنهمادن مرويدركه جدم بكا وترده اوقيه‌جق بعض كلمات
تعليم ايتدی ديمشدر تفصيلی كلسه كركدر ان شاء الله (بری دخی اثناء تكبيرات عيدندر ديديلر
اما تكبيرات زوائد ارالرنده علماء حنفيه قتنده سكوت ايتمك كركدر صلات ياغيری اوقويه‌جق نسنه
يوقدر بر موضع دخی مسجده كيره‌جك زماندر بری دخی مسجددن چيقه‌جق زماندر فاطمة الزهرا
رضی الله عنها روايتنده وارد اولمشدركه فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلری مسجده
كيرديكی زمانده كندويه صلات ايلر ايدی اندنصكره *اللهم اغفر لی ذنوبی وافتح لی ابواب رحمتك
دير ايدی وچيقديغی زمانده كيرو كنديته صلات ايلر ايدی اندنصكره *اللهم اغفر لی ذنوبی
وافتح لی ابواب فضلك* دير ايدی (بری دخی صلات جنازه‌در (بری دخی عند التلبيه‌در يعنی حجاج

لبيك ديدكلرى زمانده صلات على النبى ايلمك كركدر ديدیلر امام شافعى ودارقطنى قاسم بن محمد بن
ابى بكر الصديقدن روايت ايتديلركه * كان يؤمر الرجل اذا فرغ من تلبيته ان يصلى على النبى
صلى الله عليه وسلم على كل حال * ديمشلر برى دخى صفا ومروه بانلريدر قاضى اسمعيل عمر بن خطاب
رضى الله عنه حضرتلرندن روايت ايلركه * اذا قدمتم فطوفوا بالبيت سبعا وصلوا عند المقام
ركعتين ثم ائتوا الصفا فقوموا عليه من حيث ترون البيت فكبروا سبع تكبيرات تكبيرا بين حمد وثناء
عليه وصلوة على النبى صلى الله عليه وسلم ومسئلة لنفسك وعلى المروة مثل ذلك * ديو بيورمشلر
بونده بيان بيورلمشدر كه صفا ومروه اوزرلرنده صلات ايتمك كرك ايمش ابن كثير روايت مذكوره
ايچون اسنادى حسندر قوى بدرخو بدر ديمشدر (برى اجتماع وافتراق زمانلريدر (ترمذى روايتنده
ابو هريره دن مرويدر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * ما جلس قوم مجلسا
لم يذكروا الله فيه ولم يصلوا على نبيه الا كان عليهم ترة فان شاء عذبهم وان شاء غفر لهم * بيورمشلر
بوندن معلوم اولديكه مسلمانلر برى بر يله اجتماع وافتراق ايتدكلرنده حق سبحانه وتعالى
حضرتلرينى ذكر ايتمه لر وفخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه صلات ايتمسه لر
اوزرلرنده تقصير ونقصان اولورمش (برى دخى صباح واخشام زمانلريدر طبرانى نقلنده ابى الدرداء
رضى الله عنه مرفوعا روايت ايتمشدر كه * من صلى على حين يصبح عشرا وحين يمسى عشرا
ادركته شفاعتى يوم القيمة * بيورلمش حاصلى بركيمسه كه صباحه واخشامه يتشديكى زمانده
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه اونركره صلات ايلسه قيامت كونده شفاعته
مستحق اولور برى دخى آبدست آلديغى زماندر ابن ماجه نقلنده سهل بن سعددن مرويدر كه
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * لا وضوء لمن لم يصل على * بيورمشلر
(برى دخى قولاق چكلديكى زماندر ابورافعدن مرفوعا روايت اولنمشدر كه * اذا طنت اذن
احدكم فليذكرنى وليصل على وليقل ذكر الله من ذكرنى بخير * بيورمشلر يعنى سزك بريكزك
قولاغى چكلسه بنى ذكر ايتسون وبكا صلات ايلسون دخى بنى خير ايله ياد ايدهنى حق تعالى حضرتلرى
ذكر ايتسون ديمكدر (برى دخى كشى برنسنه اونوتديغى زماندر ابوموسى المدينى سند ضعيف ايله انسدن
مرفوعا روايت ايتمشدر كه * اذا نسيتم شيئا فصلوا على تذكروه ان شاء الله تعالى) برى دخى رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك قبر شريفن زيارت زمانيدر ابن عساكر روايتنده * من
صلى على عند قبرى سمعته * بيورلمشدر يعنى قبرم قتنده بكا صلات ايدن كيمسه نك صلاتنى اشيديرم
ديمكدر دخى جمعه كونى جمعه كيجه سى صلاتى چوق كتورمكه امر شريفلرى وارد اولمشدر
اوس بن اوس الثقفى رضى الله عنه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت
ايتمشدر كه * من افضل ايامكم يوم الجمعة فيه خلق آدم وفيه قبض وفيه النفخة وفيه الصعقة
فاكثروا على من الصلوة فيه فان صلوتكم معروضة على * بيورمشلردر يعنى جمعه كونى
سزك افضل ايامكزدندر آدم عليه السلام اول كونده خلق اولندى واول كونده قبض اولندى
ونفخ صور وصعقه اول كونده اولور ايمدى اول كونده بكا صلاتى چوق ايدك زيرا صلاتكز بكا
عرض اولنور ديمكدر حاضر اولنلر ايتديلر يا رسول الله سن چوريدكدنصكره صلاتمز سكا
نيجه عرض اولنور ديديلر ايتدى * ان الله حرم على الارض ان تأكل اجساد الانبياء *
يعنى تحقيقا تكرى تعالى حضرتلرى انبيانك بدنلرين ارضه يمكى حرام ايتمشدر ديدى (امام
احمد وابوداود ونسائى بو بلجه روايت ايتمشدر وابن خزيمه وابن حبان ودارقطنى حديث
صحيحدر ديو بيورديلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه صلات ايتمك فضيلتنده
احاديث قويه وارد اولمشدر جمله دن برى امام مسلم ابى هريره دن اخراج ايتديكى حديث شريفدر كه

رسول الله حضرتلرى بيورمشدر * من صلى على واحدة صلى الله عليه عشرا * يعنى بركيمسه كه بكا
برصلات ايليه حق تعالى حضرتلرى اكا اون صلات ايلر ديمشدر (امام طبرانى نقلنده عمر بن الخطاب
رضى الله عنه بيورمشدر كه بركون رسول الله حضرتلرى برحاجت ايچون طشره چيقمش ايدى
كنديسى ايله بيله كيده جك كيمسه بولمدى عمر آكاه اولوب برمطهره ايله آردنجه كندى واروب
رسول الله حضرتلرينه يتشدكده سجده اوزرنده بولدى عمر كيرو چكلدى حتى فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى مبارك باشن سجده دن قالدردى وايتدى يا عمر بنى سجده ده كوريجك
قورقدىكى كيرو چكلدك بيوردى اندن ايتدى تحقيقا جبرائيل عليه السلام بكا كلدى ايتدى
* من صلى عليك من امتك واحدة صلى الله عليه عشر صلوات ورفعه عشر درجات * يعنى امتكدن
بركيمسه كه سكا برصلات ايليه حق تعالى حضرتلرى اكا اون صلات ايدر واون درجه سن رفع ايدر
(امام احمد وغيريلر نقلنده ابى طلحه دن مرويدر كه بركون رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى كلدى مبارك يوزنده سرور اثرى كورينور ايدى اصحاب يا رسول الله وجه كريمكدن
سرور مشاهده ايدرز ديديلر ايتدى * انه اتانى الملك فقال يا محمد اما يرضيك ان ربك عز وجل يقول
انه لا يصلى عليك احد من امتك الا صليت عليه عشرا ولا يسلم عليك احد من امتك الا سلمت عليه
عشرا * ديو بيوردى بونك دخى حاصلى بودر كه امتدن بركيمسه فخر جهان حضرتلرينه برصلات
ايلسه حق تعالى حضرتلرى اكا اون صلات ايليه وبرسلام ايلسه حق تعالى حضرتلرى اكا
اون سلام ايليه (وينه احمد وابن ماجه نقللرنده عامر بن ربيعه دن مرويدر كه * من صلى على صلوة
لم تزل الملائكة تصلى عليه ما صلى على فليقل عبد من ذلك او ليكثر * يعنى بركيمسه كه بكا صلات
ايليه مادامكه بكا صلات ايتمك اوزره در ملكلر اكا صلات ايدرلر ايمدى برقول ديلرايسه آز ايتسون
ديلرايسه چوق ايتسون ديمكدر بوندن دخى مراد صلات ملائكه دن محظوظ اولان بكا صلاتى چوق
چوق ايتسون ديمكدر (وينه امام احمد روايتنده عبد الله بن عمرودن مرويدر كه بركيمسه فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه برصلات ايليه حق تعالى حضرتلرى وملائكه سى اكا
يتمش صلات ايدرلر ديو بيورمش (امام نووى رحمة الله تعالى عليه صلاتى سلامدن افراد ايتمك
كريه در ديمشدر زيرا امر ايكيسنه بيله وارد در آيت كريمه ده (صلوا عليه وسلموا تسليما)
بيورلمشدر ديدى اما بعضيلر بوكا اعتراض ايدوب خواجه عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى اصحابنه سلامى صلاتدن مقدم تعليم ايتمشدر ديديلر نتكيم سابقا اشارت اولنمش ايدى
ولكن فتح البارى صاحبى ايدر مكروه بودر كه صلات افراد اولنه دخى سلام اصلا ويرلميه اما
شويله كه صلات ويريله وبر زمانده دخى سلام ويريله امره امتثال بولنور ديمشدر فى الحقيقه
افضل بودر كه ايكيسى معا دينيله مثلا صلى الله عليه وسلم ياخود اللهم صل وسلم على محمد ياخود
الصلاة والسلام عليك يا رسول الله دينيله يالكز صلات ياخود يالكز سلام ويرمكده اول قدر
فضيلت بولنمز ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن غيره صلات كتورمك
خصوصنده اختلاف ايتمشلردر (بيهقى روايتنده * لا تتركن فى التشهد الصلوة على وعلى
انبياء الله * وارد اولمشدر (وقاضى اسمعيل روايتنده * صلوا على انبياء الله * وارد اولمشدر
بو حديثلرده سائر انبيا عليهم السلامه صلات ايلمك امر بيورلمشدر ولكن سندلرنده ضعف واردر
(وطبرانى رحمة الله عليه نقلنده ابن عباس رضى الله عنهمادن مرفوعا روايت اولنمشدر كه
* اذا صليتم على فصلوا على انبياء الله فان الله بعثهم كما بعثنى * بيورمشلر يعنى بكا صلات
ايتديككز زمانده الله تعالى حضرتلرينك پيغمبرلرينه دخى صلات ايدك زيرا حق تعالى حضرتلرى
بنى كوندرديكى كبى انلرى دخى كوندرمشدر ديو بيوردى وينه ابن عباس حضرتلرندن سند

صحیحلە ابن ابی شیبە اخراج ایتمشدر کە صلات اول فخر جهان حضرتلرینە مخصوص اولە زیرا
* ماعلم الصلوە تنبغی علی احد من احد الا علی النبی * دیو بیورمش حاصلی رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرندن غیری برکیمسە یە برکیمسەدن صلات لایق اولدیغن بیلازم دیمك
اولور امام مالك دخی بوكا قائل اولدی دیمشلردر وسفیان ثوری رحمة الله علیه * یکره ان یصلی
الا علی نبی * دیو بیورمش یعنی پیغمبر اولمیانە صلات ایلمك مکروهدر دیمشدر بو تقدیرجە
انبیا علیهم السلامە صلات جائز وسائرینە مکروه اولور وامام مالك مذهبنك مشایخندن بعضی
فخر عالم افندیمز حضرتلرندن غیره صلات جائز دکلدر دیمك نقل اولنمشدر ولکن امام مالکدن
بو قول معروف دکلدر انك بیوردیغی بودر کە * اکره الصلوة علی غیر الانبیاء ولا ینبغی لنا ان نتعدی
ما امرنا * دیمشدر یعنی انبیادن غیره صلات و برمکی بن کریه کورورم بز مأمور اولدیغمزی
تجاوز ایتمك بزه لایق دکلدر دیمش (اما یحیی بن یحیی امام مالکە مخالفت ایدوب غیره دخی صلات
ایتمه ده بأس یوقدر زیرا صلات دعادر دعادن منع اولنمز الا انصله یاخود اجماعله دیمشدر کیمسەیه
صلات ایتمامك حقنده آیت وحدیث یوق واجماع امت یوق ایمدی ممنوع دکلدر جائزدر دیدی
ونزاع شول مانده در کە انبیادن غیری افراد اولنه مثلا پیغمبر اولمیاندن برکیمسەیه * اللهم صل
علی فلان * دیەلر اما بطریق التبع دیمك بالاجماع صحیحدر مثلا * اللهم صل علی محمد
وعلی آل محمد * دیمك جائزدر خوبدر بالکز آل ایچون صلات ایدوب * اللهم صل علی آل محمد *
دیەلر بونده اختلاف واردر بعضیلر جائزدر دیدیلر وحجتلری بودر کە قرآن عظیمده (هو الذی
یصلی علیکم وملائکته) آیت کریمەسی ودخی (اولئك علیهم صلوات من ربهم ورحمة) ودخی
(خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم بها وصل علیهم) آیت کریمەلری دلالت ایدر کە
انبیا علیهم السلامدن غیره افراد بالصلوة جائز اولە زیرا ذکر اولنان آیات کریمەده صلاتلر بالکز
امته نسبت دیدیلر وبونکله دخی استدلال ایتدیلر کە عبدالله بن ابی اوفی ایتدی خواجهٔ کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عادتی بویله ایدیکە برقوم کلوب زکاتلرین کتورسەلر
* اللهم صل علیهم * دیو بیوردی بابام دخی کلوب زکاتن کتوردکده * اللهم صل علی آل ابی اوفی *
دیو بیوردی دیدی (بخاری ومسلم بویله روایت ایتمشلردر (وجمهور علما مذهبی بودر کە انبیا
علیهم السلامدن غیری افراد بالصلوة اولنمیه زیرا صلات ذکرلری قتنده انبیایه شعار قلنمشدر
ایمدی غیریلری انلره الحاق جائز دکلدر مثلا ابوبکر صلی الله علیه وسلم دیمك یاخود عمر صلی الله
علیه وسلم دیمك جائز دکلدر اکرچه کیم معنی جهتندن صحیحدر اما دیمك کرکدر نتکیم محمد عز وجل
دینلمز زیرا عز وجل شعار ذکر الله قلنمشدر وکتاب وسنتده واقع اولنلری دعایه حمل ایتمشلردر
بعضیلر دخی انبیا علیهم السلامدن غیره صلات افراد اولنمدیغی اهل هوا طریقەسی اولدیغیچوندر
زیرا انلر اعتقاد ایتدکلری کیمسەیه صلات ایدرلر انلره اقتدا جائز دکلدر دیدیلر ومنع ایدنلرك
بعضی حرامدر دیدیلر وبعضی کراهت تنزیهیه ایله مکروهدر دیدیلر وبعضی خلاف اولادر
دیدیلر (امام نووی رحمة الله علیه ایدر اکثرون ذاهب اولدقلری قول صحیح کراهت تنزیهیه
اولمقدر زیرا طریقهٔ اهل بدعتدر بزانلرك طریقەسندن نهی اولنمشزدر دیدی

) فصل ثالث (محبت آل واصحاب کرام واهل بیت وذریات عظام بیاننده در

(طبری رحمة الله علیه ایدر حق سبحانه وتعالی حضرتلری وقتاکیم رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرین جمیع ماسوا اوزره ممتاز ومفضل ایدوب فضائل وکرامات باهره برله
اکرام ایلدی کافهٔ مخلوقاته انك اقربا ومتعلقات واهل بیت وذریاتنك محبت ومودتلرین لازم
وواجب ایتدی نتکیم قرآن عظیمنده (قل لا اسئلکم علیه اجرا الا المودة فی القربی) بیوردی

بو آیت کریمه موجبنجه مودت ذوی القربی واجبدر (روایت ایدرلر کە آیت کریمه نزول ایتدیکی
زمانده یا رسول الله من قرابتك دیدیلر * علی وفاطمة وابناهما * بیوردی یعنی علیدر
وفاطمەدر وانلرك ایکی اوغللریدر دیدی وبنه اهل بیت حقنده بو آیت کریمه نازل اولمشدر کە
حق تعالی حضرتلری بیورر (انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا)
اهل بیت کیملردر دیو اختلاف اولنمشدر ابن عباس رضی الله عنهمادن مرویدر کە آیت کریمه
فخر کائنات حضرتلرینك ازواج طاهراتی حقنده نازل اولمشدر دیدی (علماء حدیثدن ابن کثیر
ایدر ازواج طاهرات رضی الله عنهن آیت کریمەنك حکمنده دخول ایتدکلری صریحدر زیرا
سبب نزول انلردر ونزوله سبب اولان نازلك حکمنده داخل اولدیغی مقرردر بونده خلاف یوقدر
دخول مقرر اولدقدنصکره یا بودر کە یالکز داخل اوله یا بودر کە غیریلر ایله بیله داخل اوله وصحیح
غیریلر ایله دخولدر دیمشدر (وبعضیلر مراد یالکز فخر عالم حضرتلریدر دیدیلر اما بو قولده
نظر واردر زیرا اعم اولمغه دلالت ایدر نیجه احادیث شریفه وارد اولمشدر جملەدن بری
امام احمد واثلة بن الاسقعدن روایت ایتدیکیدر کە ایتدی برکون خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری کلدی یانیجه حضرت علی وحسن وحسین بیله ایدیلر حسنك وحسینك
اللرینه یاپشمش ایدی اندن اوه کیردیلر علی ایله فاطمه یی یانینه دعوت ایلدی کلوب فخر عالم
حضرتلرینك اوکنه اوتوردیلر حسن وحسینی مبارك دیزلرینه آلدی اندن کندی ثوبنی بونلرك
اوزرینه اورتوب (انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا) آیت
کریمەسین اوقودی اندن * اللهم هؤلاء اهل بیتی واهل بیتی احق * دیدی بو تقدیر اوزره
اهل بیتدن مراد دردی اولور (ام سلمه رضی الله عنها دخی بونك مثلن روایت ایتمشدر اما
(ابو سعید روایتنده مراد بش کشیدر بری بنم وسائری علی وفاطمه وحسن وحسیندر دیمش
رضی الله عنهم اجمعین (وزید بن ارقمدن روایت اولنور کە برکون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری طوروب خطبه اوقودی وحق تعالی حضرتلرینه ثنا ایتدی وبندخی سزك کبی انسانم
قریب اولور کە بکا حق تعالی حضرتلرینك رسول ملکی کله بنی دعوت ایده وبن اجابت ایلیم
یعنی وفات ایدم ایمدی سزك آرا کزده ایکی نفیس نسنه قوبوب کیدەرم بریسی کتاب اللهدر بریسی دخی
اهل بیتمدر دیو وصیت بیوردی صحابهٔ کزین سؤال ایدوب یا زید اهل بیتی کیملردر خاتونلری
اهل بیتدن دکلرمیدر دیدیلر زید ایتدی بلی خاتونلری اهل بیتندندر ولکن اهل بیت صدقه
حرام اولان طائفەدر یا انلر کیملردر دیدیلر ایتدی انلر آل علی وآل جعفر وآل عقیل وآل عباسدر
یا بونلرك هربرینه صدقه حرام قلنمشمیدر دیدیلر نعم دیو جواب ویردی (امام مسلم بویله
روایت ایتمشدر بو حدیث شریفله عمل اولادر واقعا اهل بیت بوذکر اولنانلردر یالکز خاتونلری
دکلدر دیدیلر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کندی اقاربنه محبت بابنده
* من احبهم فبحبی احبهم * دیو بیوردی یعنی بنم اقربامی سون بنی سودیکندن سور انلره محبت
ایتدیکنه سبب بکا محبت ایتدیکیدر دیمك اولور (ابن سعد روایتنده * من صنع الی احد
من اهل بیتی معروفا فعجز عن مکافاته فی الدنیا فانا المکافی له فی یوم القیمة * بیورلمشدر یعنی
برکیمسه کە بنم اهل بیتمدن برینه براحسان ایده اولدخی دنیاده عوضنه قادر اولمیه قیامت کوننده
اکا عوض ایدیجی بنم دیمکدر (مناقب امام احمدده مذکوردر کە * من ابغض اهل البیت فهو
منافق * بیورمشلر العیاذ بالله اهل بیت رسوله بغض ایتمك نفاقدر فخر عالم حضرتلرینك
قرابتندن مراد جد اقربنه یعنی عبد المطلبه منتسب اولانلردر کرکسه ارکك اولسون کرکسه
دیشی اولسون وکرکسه فخر کائنات ایله صحبت ایتمش اولسون کرکسه همان مبارك یوزینه

كورمش اولسون ديديلر (صحيح بخاريده وارد اولمشدركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى على بن ابى طالبه *انت منى بمنزلة هرون من موسى الا انه لانبى بعدى* بيوردى
حاصلى حضرت علينك كندويه اتصالى هرونك موسايه اتصالنه تشبيه ايتدى حضرت موسايه
هرونك تعلق واتصالى نيجه ايسه سنك بكا او يله دردبمك اولور و بو تعلق واتصال نه جهتدن
ايديكى مبهم ايدى *الا انه لانبى بعدى* قول شريفيله بيان بيوردى معلوم اولديكه مابينلرنده
اولان اتصال نبوت جهتندن دكل ايمش بلكه مادونى جهتندن ايمش يعنى خلافت
حيثيتندن ايمش وقتاكيم حضرت هرون حضرت موسانك زمان حياتنده خليفه سى اولدى ايسه
حضرت على دخى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك زمان حياتنده خليفه سى
اولمغه دلالت ايلر (طيبى رحمة الله عليه حديث شريفك معناسى بودردبو بيوردى (اماشول
طائفه كه بو حديث شريفله خلافت علينك حقيدر غيرك دكلدر ديو استدلال ايتمشلردر
عبث اعتقاده دوشمشلردر سوزلرى فاسددر زيرا حضرت هرونك خلافتى حضرت موسانك
حياتنده ايدى وفاتندنصكره دكل ايدى زيرا هرون بالاتفاق موسادن اول وفات ايتمشدر
حضرت علينك خلافتى هرون خلافتنه تشبيه اولنيجق فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك زمان حياتنه مخصوص اولوردېديلر (خطابى رحمة الله عليه بو معنايه اشارت
ايتمشدر (امام ترمذى ونسائى روايتلرنده *من كنت مولاه فعلى مولاه* حديثنك معناسى
امام شافعى بيورديغى اوزره مراد ولاء اسلامدر نتكيم (ذلك بان الله مولى الذين آمنوا
وان الكافرين لامولى لهم) قول شريفنده مراد اولدرديدى (وامام احمد نقلنده *من اذى
عليا فقد اذانى* بيورلمشدر يعنى بر كيمسه كه حضرت على يه اذا ايليه اول تحقيقا بكا اذا
ايتمشدر ديمكدر و بعضيلر نقلنده *من احب عليا فقد احبنى* بيورلمشدر يعنى بر كيمسه كه
على يه محبت ايتدى تحقيقا بكا محبت ايتدى ديمك اولور (نقاش رحمة الله عليه (ان الذين آمنوا
وعملوا الصالحات سيجعل لهم الرحمن ودا) آيت كريمه سى حضرت على حقنده نازل اولدى ديو
ذكر ايتمشدر معناسى تحقيقا شول كيمسه لركه ايمان كتورديلر واعمال صالحه اشلديلر تيز اوله كه
حق سبحانه وتعالى حضرتلرى انلرك ايچون قلوبده محبت احداث ايليه انلر اسبابنه مباشرت
ايتمدين ديمك اولور (ومحمد بن الحنفيه بيورمشدركه *لاتجد مؤمنا الا وهو يحب عليا واهل بيته*
يعنى هر مؤمن على يى واهل بيتنى سور هيچ بر مؤمن بولمزسنكه بو يله اولميه ديمك اولور (ترمذى
نقلنده حضرت عايشه رضى الله تعالى عنهادن مرويدركه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينه احب الناس فاطمه ايدى وزوجى على ايدى ديو بيورمش (صحيح بخاريده روايت
اولنمشدر *ان فاطمة بضعة منى فمن اغضبها اغضبنى* ديو بيورمشلر بضعه فتح بابله قطعۀ لحم
ديمكدر يعنى حضرت فاطمه بندن بر پاره لحمدر تحقيقا انى انجيدوب غضبه كتورن بنى غضبه
كتورمشدر ديمك اولور (امام سهيلى بو حديث شريفله حضرت فاطمه يه سب ايدنك
كفرينه استدلال ايتمشدر (وترمذى نقلنده وارد اولمشدركه جناب فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى حسن وحسين رضى الله عنهما حقنده *اللهم انى احبهما فاحبهما واحب من احبهما*
بيورمشلردر يعنى يارب بن انلرى سوورم سنده سو وآنلرى سونلريده سو ديمكدر (انس بن مالكدن
مرويدركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى حسنى وحسينى شم ايدردى و بغرنه
باصوب ايدردى بر كيمسه كه بنى سوه و بونلرى سوه و بونلرك بابالرين وانالرين سوه يوم قيمتده
اول بنمله بر درجه ده اوله ديو بيورردى بر روايتده جنتده بنمله بيله اوله دينلمشدر و بو معيتدن
مراد مقام حيثيتندن دكلدر رفع حجاب حيثيتندندر ديمشلر يعنى فخر كائنات صلى الله تعالى

عليه وسلم حضرتلريله برمقامده اولمق دكلدر بلكه مابينده حجاب اولميه بنى مشاهده قيلەلر
ديمكدر ديديلر نتكيم (فاولئك مع الذين انعم الله عليهم) آيت كريمه سنك تفسيرنده سابقا اشارت
اولنمش ايدى وينه حضرت حسن حقنده وارد اولمشدركه *من احبنى فليحبه فليبلغ الشاهد
الغائب* بيورلمشدر يعنى بنى سون كيمسه حسنى سوسين ايمدى بو سوزى حاضر اولانكز غائب
اولانكزه خبر و يرسون ديمك اولور (وصحيح بخاريده *هما ريحانتاى فى الدنيا* روايت
اولنمشدر يعنى حسن وحسين بنم دنياده ايكى ريحانمدر ديو بيورمشلر (امام احمد نقلنده
فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى حضرت حسنك دلنى ياخود لبنى امر ايدى ديو
روايت اولنمشدر (عقبة بن حارثدن مرويدركه ايتدى كوردم حضرت ابى بكر الصديق
رضى الله عنه حسنى كتورردى و يمين ايدوب فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
بكزر على يه بكزمز در ايدى على رضى الله تعالى عنه اشيدوب كولر ايدى (امام بخارى نقلنده
زهرى انسدن روايت ايتمشدركه *لم يكن احد اشبه بالنبى صلى الله تعالى عليه وسلم من الحسن بن
على* ديو بيورمش يعنى خواجۀ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه حسندن
آرتق بكزر كيمسه يوق ايدى ديمش (اما محمد بن سيرين روايتنده انس بن مالك رضى الله عنه دن
مرويدركه حضرت حسين ايچون *كان اشبههم برسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم* ديو
بيورمش بو روايت مقتضاسنجه حسين حسندن آرتق بكزمك لازم كلور (ولكن بعض علما
توفيق ايدوب ايتديلر انس بن مالك حضرتلرينك زهرى روايتنده اولان قولى حضرت
حسنك حياتنده ايدى زيرا اول صاغ ايكن اندن زياده بكزر كيمسه يوق ايدى ابن سيرين
روايتنده اولان قولى حسندنصكره ايدى واقعا اندنصكره حسيندن زياده بكزر كيمسه يوق ايدى
ديمك اوله ديديلر و بوده احتمالدركه بعض اعضاده حسن آرتق بكزه يه و بعض اعضاده
حسين آرتق بكزه يه (ترمذى نقلنده حضرت على رضى الله عنه دن مرويدركه باشدن كوكسنه
وارنجه حسن آرتق بكزر ايدى وكوكسندن اشاغيده حسين آرتق بكزر ايدى ديمشلر الله اعلم
و بونلردن بشقه كدنصكره علينك قرنداشى جعفر بن ابى طالب فخر عالم حضرتلرينه قتى بكزر
ايدى (ترمذى روايتنده اكا *اشبهت خلقى وخلقى* بيورمشلردر يعنى صورت وخلق جهتلرندن
سن بكا بكزه دك ديديلر (بنى هاشمك غيرندن برقاچ كيمسه دخى وار ايديكه فخر عالم حضرتلرينه
نوع مشابهت اوزره ايديلر بريسى (سائب بن يزيد مطلبيدركه امام شافعينك جد اعلاسيدر
برى دخى عبدالله بن عامر آدلو بر كشى ايدى برى دخى بصره خلقندن كابس بن ربيعه دركه
معاويه انك فخر كائنات حضرتلرينه مشابهتندن اوترى ايكى قاشنك اراسن اوپدى و برمقدار
ارض تمليك ايلدى ديمشلردر (واعمام كرامندن حضرت عباس حقنده وارد اولان احاديث
شريفه دن برى بودركه *العباس بن عبد المطلب منى وانا منه لاتؤذوا العباس فتؤذونى من سب
العباس فقد سبنى* بيورمشلردر بو حديث شريفده عباس بندندر و بن آندنم ديمشدر واكا اذا ايتمكى
كندويه اذا اولنمغه سبب طوتمشدر واكا سب ايدن تحقيقا بكا سب ايتدى ديمشدر ودخى عباسك اوينه
واروب كندو يى واولادنى بر شمله ايله اورتوب يارب بو شمله ايله بن ستر ايتديكيم كبى جهنم آتشندن
بونلرى سن ستر ايله ديو حضرت عباسه واولاد كرامنه دعا ايتديكى سابقا مذكور اولمش ايدى
(روايت اولنمشدركه عقيل بن ابى طالبه ايتدى سنى ايكى جهتدن سوورم برى قرابتكدن اوترى بريدخى
عمم عباس سنى سودوكندن اوترى ديمشدر وابو سفيان بن الحارث كه عبد المطلبك اوغلونك
اوغلو ايدى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى انكيچون دخى حنين غزاسنده

* خیر اهلی * دیدی یاخود * من خیر اهلی * دیدی دیمشلردر اهل بیت رسوله محبت مؤمن
اولانه واجبدر (حاکم نقلنده ابی سعیددن مرویدرکه * لا یبغضنا اهل البیت احد الا ادخله الله
النار * بیورمشلردر حدیث صحیحدر العیاذ بالله تعالی انلره بغض ایدهنی حق سبحانه وتعالی
حضرتلری جهنمه ادخال ایلر رضوان الله علیهم اجمعین آیا مجرد قلبندن بغض ایدن جهنمه داخل
اولیجق اول یزید عنید مردود ومرید ومردار و پلیدك روز قیامتده حالی نیه وارسه کرکدر
ملاحظه اولنه بو جهتله قباحتیله علماء بنه لعنت اولنمه دیمشلردر بارکاه الوهیت عجیب درکاهدرکه
رحمت بی منتهاسندن ابلیس دخی طامع نعمتدر (وشویله معلوم اوله که فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اقرباسی خصوصنده درت لفظ مشهور واردرکه
انلر ایله موصوف اولور (بریسی آل لفظیدر آل رسول دیرلر (بری دخی اهل بیتدر (بری دخی
ذوی القربادر (بری دخی عترتدر اما آل برقوم ذاهب اولدیغی اوزره اهل بیت دیمکدر و بعضیلر
ایتدیلر آل شونلردرکه انلره صدقه حرام قلنوب خمس خمسدن اکا عوض ویرلدی دیدیلر
بعضیلر دخی دین اسلامه کیرن هب آلدر دیدیلر ولفظ ثانی که اهل بیت لفظیدر انلر جدا قربی
عبد المطلبه منتسب اولانلردر و بعضیلر قولنجه آنکله رحمده مجتمع اولانلردر دینلدی (ودخی نسبله
یاخود سببله فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه متصل اولانلردر دیدیلر ولفظ ثالث که
ذوی القربادر انلر کیملردر دیو فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن سؤال ایتدکلرنده
فاطمه وعلی وایکی اوغللری یدر دیو جواب ویردی لفظ رابع که عترت لفظیدر بعضیلر انلر
عشیرتیدر دیدیلر و بعضیلر ذریتیدر دیدیلر عشیرتدن مراد اهل اقاربدر و ذریت کشینك نسلیدر
قز اولادیده ذریتدندر حضرت فاطمة الزهری رضی الله تعالی عنهانك اولادی رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك ذریتیدر آل عباس وآل جعفر مابیننده بنی فاطمه
یشل کوترمکه اختصاصلرینك وجهی بودرکه بنی عباسدن مأمون خلیفه مراد ایدنمش
ایدیکه کندودنصکره خلافت بنی فاطمه یه انتقال ایده من بعد خلفا انلردن اوله امر ایتدیکه
بنی فاطمه یشللر کیه لر لباسلری یشل اوله زیرا سیاهلر کیمك آل عباسك شعاریدر واق کیمك
سائر مسلمانلرك شعاریدر جمعه کونلرنده واعیادده آقلر کیرلر ایدی قرمزیده ایسه کراهت واردر
صاروینك ایسه یهودك شعاریدر دیدی حاصلی یشلی مناسب کوروب جمله سنه یشللر کیدردی
صکره دن ینه عزمندن رجوع ایدوب خلافتی بنی عباسده قالمغی مقرر ایدیجك یشل علامت
بنی فاطمه ده قالدی نیجه روزکار مداومت ایتدیلر کیده کیده یشل لباسی ترك ایدوب باشلرینه
برپاره یشل صوفله اکتفا ایتدیلر آخر آنیده ایتمز اولدیلر قرن ثامن اواخرنده منقطع اولدی
(هجرت نبویه نك یدی یوز یتمش اوچنجی یلنده ملك اشرف شعبان بن حسن بن محمد بن قلاوون
زمان سلطنتنده ینه امر ایتدیکه بنی فاطمه سائر ناسدن ممتاز اولمغیچون عمامه لری اوزرینه
برمقدار یشل نسنه صاره لر اول کوندن ینه باشلدیلر دیاره مصر وشامده وسائر بلاد اسلامده
شایع اولدی (واصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حقنده تعظیم وتکریم ومحبت
لازم ایدیکنه دلالت ایدرکه سورة الفتح آخرنده (محمد رسول الله والذین معه اشداء علی
الکفار رحماء بینهم) آیت کریمه سندن آخر سوره یه وارنجه حق سبحانه وتعالی حضرتلری
انلره ثنا ایتمشدر آیات کریمه صحابهٔ کرام حقنده نازل اولمشدر نتکیم (فسوف یأتی الله بقوم یحبهم
ویحبونه اذلة علی المؤمنین اعزة علی الکافرین) انلر حقنده نازل اولمش ایدی حق جل
وعلا حضرتلری انلری کفار اوزره شدت وحدت واهل اسلام اوزره لطف ومرحمتله وصف
ایلدی اندنصکره اخلاص تامله کثرت عمللرین ذکر ایدوب انلره ثنا ایلدی (امام مالك رحمة الله علیه

نقل ایلمشدرکه نصاری طائفه سی دیار شامی فتح ایدن اصحابی کوردکلری زمانده ایتدیلر
والله بو طائفه بزاشندیکمز اوزره حواریوندن چوق یکدر بونلر نه کوزل کشیلر اولور
دیدیلر فی الواقع کرچك سویلدیلر امت محمدیه نك علی الخصوص اصحاب کرامك اوصافی
کتب متقدمه ده مذکور اوله کلمشدر نتکیم حق جل وعلا حضرتلری (ذلك مثلهم فی التوریة
ومثلهم فی الانجیل کزرع اخرج شطأه فآزره فاستغلظ فاستوی علی سوقه یعجب الزراع
لیغیظ بهم الکفار) بیورمشدر بو آیت کریمه ده انلرك نعتلری توریة وانجیلده مذکور
ایدیکی بیان بیورلوب تدریجله کمال قوته ایردکلری وانلردن نیجه فضائل ومعارف وثمرات
ایمان ظهوره کلدیکی شو زرعه تمثیل اولنمشدرکه اول بردانه ایکن یاریلوب بردانه یبراق چقاروب
اندن اول یبراغی قوتلندیروب برغلیظ شاخ ایده ایاق اوزره طوردوره کندیکجه قوتی متزاید
اولوب سبب تعجب عالمیان اوله وحق تعالی حضرتلری انلر حقنده بومثلی بیوردی تا کیم کفار
انلرك بوغا وترقی وقوتلرینه بیحضور اولوب خشمناك اولهلر (امام مالك رحمة الله علیه صحابهٔ
کرامه بغض ایدن روافضی تکفیر ایتدیکی بو آیت کریمه دن آلمشدر وعلمادن برجماعت دخی
بو مسئله ده امام مالکه موافقت ایتمشلردر (صحابهٔ کرامك فضائلنده چوق حدیث شریف وارد
اولمشدر وحق سبحانه وتعالی حضرتلری انلره مغفرت واجر عظیم وعده بیورمشدر انك
وعده سی حق وصدقدر تخلف احتمالی یوقدر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین (صحابینك
تعریفنده علما رحمهم الله تعالی اختلاف ایتمشلردر صحابهٔ کرامك یالکز برینه صحابی اطلاق
اولنور برکشی یه صحابی دینلمکه شویله کرکدرکه مسلم اوله وفخر کائنات حضرتلریله صحبت
ایتمش اوله یاخود مبارك یوزین کورمش اوله دیدیلر (امام بخاری وانك شیخی ابن المدینی
رحمة الله علیهما بوکا ذاهب اولمشلردر بخارینك عباره سی بودر * من صحب النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم اورآه واوساعة من نهار فهو من اصحابه * اسلامله تقیید اولندیغی انکیچوندرکه
برکیمسه کافر ایکن کورمش اولسه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وفاتندنصکره
اسلامه کلسه صحابه دن اولمز بالاتفاق اما تعریفه بو وارد اولورکه برکیمسه مسلم ایکن کورسه
صکره دن العیاذ بالله تعالی مرتد اولسه تکرار اسلامه کلسه صحابی اولمز نتکیم عبید الله بن
جحش مرتد اولوب کفر اوزره کتمش ایدی برایکی دخی بویله اولمشلر واردر بو اصللر بالاتفاق
صحابه دن دکللردر اما شویله که مرتد اولدقدنصکره ینه اسلامه کلمش اولسه صکره مسلمان
اولدیغی زمانده رسول الله حضرتلرینی کورمسه ینه صحابه دندر اشعث بن قیس وانك کبی
برقاچ کیمسه دخی اصحابدن معدود ایدیکنده محدثین اتفاق ایتمشلردر و بو اصللردن حدیث
اخراج ایتمشلردر وکورمك خصوصنده کورن کیمسه کوردیکن تشخیص وتمییز ایتمك
شرطمیدر یوخسه همان مجرد کورمك کفایت ایلرمی دینلور ایسه ابن حجر رحمة الله علیه
بو مسئله محل نظردر دیمشدر اما بو بابده تصنیف صاحبلرینك اسلوبی دلالت ایلرکه مجرد
کورمك کفایت ایلیه مثلا برمسلمان اوغلانجغی طفل ایکن فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینی کورمش اولسه صحابه دن عد اولنور زیرا محمد بن ابی بکر الصدیق رضی الله عنهما
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وفاتنده اوچ آیلق اوغلانجق ایدی ینه
صحابه دن عد ایتدیلر (و بعض علمانك قولی بودرکه صحبت ایتمیان کیمسه صحابه دن عد اولنمیه
وصحبتك معناسی عادتا بر یره جمع اولوب برمقدار مقارنت ومصاحبت واقع اولمقدر (وسعید بن
مسیبدن مرویدرکه اصحاب اراسنده عادت بوایدیکه برکیمسه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلریله برمقدار یا دخی زیاده طورمق کرك ایدی یاخود انکله برغزایه وارمق

كرك ايديكه اني صحابه دن عد ايدهلر ايدی ديمشلردر اما بوقوله تحمل بوقدر سوز اولكی سوزدر
و بعضيلر دخی اجتماع زمانده بلوغ شرطدر ديديلر بوقوله دخی تحمل يوقدر زيرا حضرت
حسن بن علی رضی الله تعالی عنهما فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك
انتقالی زماننده هنوز نابالغ ايدی وانك امثالی دخی نيجه نازهلر وار ايدی هب انلر صحابه دندر
رضی الله تعالی عنهم ورؤيتدن مراد مانع اولمديغی تقديرجه رؤيت ديمكدر زيرا ابن ام مكتوم
رضی الله عنه صحابهٔ كرامدن ايديكنه شبهه يوقدر اول خود اعمی ايدی تعريفده رؤيت يرينه
ملاقات ذكر اولنسه احسن ايدی ديمشلردر وطائفهٔ جندن دخی اصحاب كرام وار ايديكنده
شبهه يوقدر زيرا خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری انس وجنه مبعوث
ايديكی مقرردر وجنك دخی عاصيلری واردر انلركه فخر عالم حضرتلرين مشاهده قيلمشلر ايدی
يا صحبتنه حاضر اولمشلر ايدی صحابه دن ايدكلری مقرردر اگرچه كيم ابن اسير بوقولده مخالفت
ايدوب قائل اولنلری تعييب ايتمشدر ولكن برجنه اسنادی يوقدر مخالفته اعتبار اولنماز (اما
ملائكه ده اصحاب رسول وارميدر يوقميدر بونك صحتی ملائكه يه مبعوث ايديكنك صحتنه موقوفدر
بومسئله ده علماء اصول بيننده اختلاف واردر حتی بعضيلر ملائكه يه مبعوث ايديكنده اجماع نقل
ايتديلرو بعضيلر عكسنده اجماع نقل ايتديلر الله اعلم بحقيقة الحال (سلف وخلفدن جمهور علمانك
قولی بودركه اصحاب رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم انبيا وملائكهٔ مقربين دن گجدكدنصكره
جميع مخلوقاتك افضليدر زيرا (امام بخاری روايتنده وارد اولمشدركه *خير الناس قرنی ثم
الذين يلونهم ثم الذين يلونهم * بيورمشلردر وينه عمران بن حصين دن روايت ايتمشدركه
* خير امتی قرنی ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم * بيورمشلردر (قرندن مراد كندی زمان
شريفلرنده اولان اهل اسلامدر اولكی روايتك معناسی جميع آدم اوغلانلرينك افضلی بنم
زمانمده اولان مسلمانلردر انلردنصكره يكره كی انلرك اردنجه كلنلردر انلردنصكره يكره كی انلرك
اردنجه كلنلردر ديمكدر صحابه نك اردنجه كلنلر تابعين در انلرك اردنجه كلنلر تبع تابعين در
رضوان الله تعالی عليهم اجمعين ايكنجی روايتده خير الناس يرينه خير امتی واقع اولمشدر معناسی
ظاهردر (وقرن اهل زمانه دينلديكی كبی نفس زمانه دخی دينلور اما نمقدار زمان گركدركه اكا
قرن دنيلر دينلورايسه بونده چوق قول واردر كيمی اوتوز يلدر ديمشدر وكيمی قرق يل وكيمی
سكسان يل وكيمی يوز يلدر ديمشلردر اما اصحی بودركه يوز يل اوله زيرا رسول الله صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلری *عش قرنا* ديو بركيمسه يه دعا ايتدی يعنی برقرن عمر سورديدی اول كشی
يوز يل عمر سوردی واصحاب كرامدن آخر وفات ايدن كيمسه ابو الطفيل عامر بن واثلة الليثی در
رضی الله عنه تاريخ هجرتدن (سنهٔ مائه ده وفات ايتمشدر قول صحيح بودر وذكر اولنان حديث
شريفلر صحابه نك تابعين دن افضليتنه دلالت ايدر ولكن بوفضيلت مجموعه نسبت ميدر
يوخسه افراده نسبت ميدر تفصيلی مقصد رابعده گچمشدر وبالجمله مجموعه نسبت اولنجق
صكره كلنلردن بعض فرد صحابه نك بعض فردندن افضل اولمق جائز اولور (ابن عبد البر
بوقولی اختيار ايتمشدر سابقا مذكور اولانلردن غيری بونكله دخی استدلال ايتمشدركه *مثل امتی
مثل المطر لايدری آخره خير ام اوله * بيورلمشدر يعنی بنم امتمك مثلی يغمور مثليدر بيلنمزكه
آخريمی خيردر يوخسه اولمی ديمكدر وبوكا قريب بعض حديثلر دخی روايت اولنمشدر
جمله سنك مآلی فضيلت امته راجعدر اما حق بودركه سيد كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلرينك جمال شريفن مشاهده قيلمق فضيلتنه مانند فضيلت اولماز وبونده دخی شك
وشبهه يوقدركه انكله غزا ايدوب ياخود انك زمان شريفنده غزا ايدوب فی سبيل الله مال ارين

خرج ايدنلر كندولردنصكره كلنلر ايله برابر دگللردر زيرا حق سبحانه وتعالی حضرتلری كتاب
كريمنده (لا يستوی منكم من انفق من قبل الفتح وقاتل اولئك اعظم درجة من الذين انفقوا
من بعد وقاتلوا) بيورمشدر بوآيت كريمه دن ظاهردركه صحابهٔ كرام ايله كيمسه برابر اولمق
احتمالی يوقدر (ومعلوم اوله كه اصحاب كرام رضی الله تعالی عنهم اوچ صنفدر (اولكی صنف
مهاجروندر (ايكنجيسی انصاردر وانلرك خلفاسی وموالبسيدر (اوچنجيسی فتح مكه كوننده
اسلامه كلنلردر (ابن اثير جامعده ذكر ايتمشدركه مهاجرون انصاردن افضلدر اما بوسوز
علی سبيل الاجمالدر علی سبيل التفصيل بودركه انصارك متقدملری مهاجرينك متأخرلرندن
افضلدر اما مهاجرينك متقدملری انصارك متقدملرندن افضلدر (علماء حديث رحمهم الله
اصحاب كرامك طبقات اوزره ترتيبلرين ذكر ايتمشلردر (حاكم رحمة الله عليه انلردندركه اون ايكی
طبقات بيان ايتمشلردر (طبقهٔ اولی انلردركه اول بعثده مكة الله ده ايمان گتورمشلر ايدی خديجه
وعلی وابی بكر وزيد بن حارثه وبقيهٔ عشره كبی بونلرك قنغيسی اول ايمان گتوردی تفصيلی
مقصد اولده سبقت ايتمش ايدی (طبقهٔ ثانيه اصحاب دار الندوه دركه حضرت عمر رضی الله
تعالی عنه اسلامه كلدكدنصكره فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری يانده اولان
اهل اسلامله دار الندوه يه ايلتمش ايدی بوسببله اهل مكه دن برجماعت انده مسلمان اولمشلر ايدی
طبقهٔ ثانيه بونلردر (طبقهٔ ثالثه شول كيمسه لردركه مشركلرك اذاسندن دينلرين قاچروب حبش
ولايتنه هجرت ايتمشلر ايدی (طبقهٔ رابعه اصحاب عقبهٔ اولی دركه انلر انصارك سابقلريدر
واصحاب عقبهٔ ثانيه دركه صكره كی يلده كلمشلر ايدی مقصد اولده بيان اولنمشدر (طبقهٔ
خامسه اصحاب عقبهٔ ثالثه دركه يتمش نفر كيمسه ايديلر (طبقهٔ سادسه شول مهاجروندركه
فخر كائنات عليه اكمل التحيات افنديمز حضرتلری هجرت ايدوب دخی مدينه يه گيرمدن قبا ناحيه سنده
ايكن اردندن گلوب يتشديلر (طبقهٔ سابعه بدر كبرايه حاضر اولان غازيلردر (طبقهٔ ثامنه
بدر غزاسيله حديبيه مابيننده هجرت ايدنلردر (طبقهٔ تاسعه بيعة الرضوان اهليدركه حديبيه
يلنده اول شجره تحتنده فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلريله مبايعه ومعاهده قيلان
اصحابدر انلرك حقنده انلر جهنمه گيرمزلر ديو بيورلمشدر (امام مسلم روايتنده *لا يدخل النار ان شاء الله
من اصحاب الشجرة احد* بيورلمشدر (طبقهٔ عاشره حديبيه دنصكره وفتح مكه دن اول هجرت
ايدنلردر خالد بن الوليد وعمرو بن العاص بونلردندر (طبقهٔ حاديهٔ عشر انلردركه يوم الفتحده
اسلامه كلمشلردر و بونلرقتی چوق كيمسه در بونلرك بعضی طوعا اسلامه كلدی و بعضی كرها
كلمشلر ايدی صكره بعضنه حسن اسلام ميسر اولدی الله اعلم بهم (طبقهٔ ثانيهٔ عشر شول
اوغلانجقلردركه فخر كائنات حضرتلرينه يتشديلر وفتح كوننده وحجة الوداعده وغيری
زمانلرده مبارك يوزن گورمشلر ايدی جمله دن بری سائب بن يزيددر رضی الله تعالی عنهم
اجمعين (اما عدد صحابهٔ كرام نمقدار ايدی حقيقتن الله تعالادن غيری كيمسه بيلمز اما بعض
غزالرده نمقدار صحابه جمع اولمش ايدی انی بعضيلر بيان ايتمشلردر فتح مكه ده اون بيك مقاتل
وار ايدی ديمشلردر بعضيلر قولنجه اون ايكی بيكدر وحنين غزاسنه اون ايكی بيك نفر ايله
وارمشلر ايدی تبوك غزاسنه يتمش بيك نفر كيمسه ايله وارمشلر ايدی حجة الوداعده طقسان
بيك نفر كيمسه وار ايدی دار نعيمه انتقال ايتدكلری زمانده يوز يگرمی درت بيك نفر صحابهٔ كرام
موجود ايدی برروايتده يوز اون درت بيك ديمشلردر رضی الله تعالی عنهم اجمعين (بوندنصكره
معلوم اوله كه اهل سنت قتنده افضل صحابهٔ كرام علی الاطلاق ابو بكر الصديق رضی الله تعالی عنه
حضرتلريدر (بخاری نقلنده ابن عمردن مرويدركه بز رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم

دار الندوه مكهٔ مكرمه ده
براودركه قريش طائفه سی
مشاوره ايچون اول اوه جمع
اولورلر ايدی *

حضرتلری زماننده ناس بیننده تخییر ایدردك یعنی اصحابك بری برندن فضلن بیان ایدردك
جمله دن ابو بکری مختار ایدر ایدك اندنصکره عمری اندنصکره عثمانی دیمشدر (بنه بخاری روایتنده
عبدالله بن عمردن ونافعدن مرویدرکه * کنا فی زمن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لانعدل
بابی بکر احدا ثم عمر ثم عثمان بن عفان ثم نترك اصحاب النبی لانفاضل بینهم * بیورمشدر حاصلی بو روایت
اوزره دخی ابو بکر حضرتلرینه اولزمانده هیچ برکیمسه بی عدیل طوتمزلر ایدی اندنصکره
سائرندن عمری تفضیل ایدرلر ایدی اندنصکره عثمانی تفضیل ایدرلر ایدی بونلردن کچدکدنصکره
صحابه ماینده فضیلت بیاننه متعرض اولمزلر ایدی (ابوداود نقلنده دخی ابن عمر حضرتلرندن
بویله درکه سید البشر وشفیع روز محشر صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صاغ ایکن بز ایدردك
فخر عالم حضرتلرندنصکره افضل امت ابو بکردر اندنصکره عمردر اندنصکره عثماندر دیردك دیمشدر
(طبرانی نقلنده ابن عمردن بو دخی وارد اولمشدر که فخر عالم حضرتلری بویله دیدیکمزی اشیدر ایدی
انکار ایتمز ایدی بعض روایتده دخی ابن عمردن بویله مرویدرکه * کنا نقول اذا ذهب ابو بکر وعمر وعثمان
استوی الناس فیسمع النبی علیه السلام فلا ینکر * یعنی فخر عالم حضرتلری عصرنده ابو بکر وعمر
وعثمان کتدکلری زمانده قلان خلق برابر اولور کیمسه کیمسه دن افضل اولمز دیو سویلر ایدك پیغمبریمز
علیه السلام بو سوزی اشیدوب انکار ایتمز ایدی دیمشدر (اما اهل سنت اتفاقی بونك اوزرینه درکه عثمان
دنصکره علی بن ابی طالب کرم الله وجهه قلانندن افضل اوله (وبعض سلف بوکا ذاهب اولمشدر که حضرت
علی حضرت عثمان اوزرینه مقدم اوله بویله دیانلرك بری (سفیان ثوریدر برقول دخی بردر که احدهما
آخر اوزرینه تقدیم اولنمیه نه عثمان علیدن افضلدر دیه لر ونه علی عثماندن افضلدر دیه لر بوقول امام
مالکدن مرویدر برجماعت بوقولده مالکه تابع اولمشلردر جمله دن بری یحیی بن القطاندر (وابو معین
رحمة الله علیه ایدر برکیمسه که ابو بکر وعمر وعثمان وعلی به یعنی خلفاء راشدینی بو ترتیب اوزره ذکر
ایده وعلینك سائرندن فضیلت وسابقه سن ایله اول کشی صاحب سنتدر وشك یوقدر که بر کیمسه که
عثمان اوزره اقتصار ایده یعنی عثماندن کچدکدنصکره سائرندن افضل کیمسه یوقدر دیه
وعلینك فضلنی بیلمیه اول کشی مذموم مردوددر دیمشدر (ابن عبد البر ان حضرتلرینك دعواسی بودر که
ابو بکر وعمر وعثمان رضی الله تعالی عنهم اوزره اقتصار قولی اهل سنت قولنك خلافیدر زیرا
اهل سنت والجماعت قولی بودر که اوچندنصکره افضل ناس علی بن ابی طالبدر دیمشدر (بعضیلر
ایتدیلر اوچن ذکر ایتمه دن انلره اقتصار ایدوب اهل سنته مخالفت ایتمك لازم کلمز حاصلی اهل
سنت قتنده ابو بکرك افضلیتی اندنصکره عمرك افضلیتی مقطوع به در بونده هیچ تردد
یوقدر اما بو ایکیسندنصکره جمهور قولی بودر که عثمان علیدن افضل اوله ومالکدن مرویدر که
توقف اولنه یعنی بو ایکیسی ماینده فضیلت بیان اولنمیه نه عثمان علیدن افضلدر دینله
ونه علی عثماندن افضلدر دینله وبو مسئله اجتهادیه در ومستندی بودر که حق سبحانه وتعالی
حضرتلری بونلرك دردین ایله رسولنه خلیفه قیلمغی اختیار ایتدی ودین محمدی اقامت خدمتنه
بونلری ممتاز قیلدی ایمدی بونلرك مرتبه لری ترتیب خلافتلری حسبنجه دردیدیلر (ابو منصور
بغدادی ایدر بزم اصحابمز بونك اوزرینه متفقلردر که افضل امت خلفاء اربعه در انلردنصکره
بقیهٔ عشره درکه التی کشیدر دیمشدر واول التیدن مراد طلحه وزبیر وسعد وسعید وعبدالرحمن
ابن عوف وابو عبیدة بن الجراحدر رضی الله تعالی عنهم اجمعین (امام ترمذی روایتنده سعید بن
زیددن مرویدر که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیوردیکه * عشرة فی الجنة
ابو بکر فی الجنة وعمر فی الجنة وعثمان فی الجنة وعلی وزبیر وطلحة وعبدالرحمن بن عوف
وعبیدة بن الجراح وسعد بن ابی وقاص * بو طقوزی ذکر ایتدی دخی اونجی کیمدر ذکر
ایتمیوب سکوت ایتدی صحابه آند ویروب یا رسول الله اونجی کیمدر دیو سؤال ایتدیلر ایتدی
* سعید بن زید فی الجنة * اونجیسی راوی حدیث سعید ایدیکی ظاهر اولدی عشرهٔ مبشره که

دیرلر بونلردر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین (اکر سؤال اولنوب برکیمسه ترتیب معلوم اوزره
خلفاء اربعه نك افضلیتنه معتقد اولسه ولکن بعضنه بعضندن زیاده محبت ایلسه کنهکار
اولورمی دینلور ایسه شیخ الاسلام ولی الدین ابن العراقی رحمة الله تعالی علیه جواب بیورمشدر که
محبت ایکی قسمدر بریسی دین جهتندندر بریسی دخی دنیا جهتندندر دین جهتندن اولان
محبت افضلیته لازمدر یعنی بو جهتدن محبتی افضلیتلری ترتیبنه اویمق کرکدر والا اول ترتیبده
اعتقادی صحیح اولمامش اولور (امام طبرانی رحمة الله علیه ریاض آدلو کتابنده انس بن مالك
رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن مرفوعا روایت ایلر که * ان الله افترض علیکم حب ابی بکر
وعمر وعثمان وعلی کما افترض الصلوة والزکوة والصوم والحج فمن انکر فضلهم فلا تقبل منه
الصلوة ولا الزکوة ولا الصوم ولا الحج * بیورلمشدر یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری
چار یار محبتنی سزك اوزریکزه فرض ایتمشدر صلات وزکات وصوم وحج فرض ایتدیکی کبی ایمدی
شول کیمسه که انلرك فضلنی انکار ایده اندن صلات وزکات وصوم وحج قبول اولنماز دیمکدر
(وحافظ سلفی رحمة الله علیه مشیخه سنده انس بن مالکدن مرفوعا روایت ایلر که * حب ابی بکر
واجب علی امتی * بیورمشلردر بو حدیث شریف مقتضاسی اوزره امت محمد علیه السلامه
واجبدر که حضرت صدیقه صدق وصفا ایله محبت ایده لر وصحابهٔ کرام رضی الله تعالی عنهم
حضراتلرینه محبت ایتمك فخر کائنات حضرتلرینه محبت ایتمکك فروعندندر فی الحقیقه انلره
محبت اکا محبتدر انکیچوندر که خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کندویه
محبت سببیله اصحابنه محبت ایدن مسلمانلری قرنداشلرم دیو ذکر ایتمشدر (انصاری نقلنده انس
رضی الله عنه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدر که * یا ابا بکر لیت
انی لقیت اخوانی * دیو بیورمشلر یعنی نولایدی اخوانمه ملاقات ایدیدم دیمشلر حضرت ابو بکر
رضی الله تعالی عنه ایتمش یا رسول الله بز سنك اخوانکز دیمش فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری * لا انتم اصحابی اخوانی الذین لم یرونی وصدقونی واحبونی حتی انی لاحب الی احدهم
من ولده ووالده * دیو بیورمشلر یعنی سز اخوانم دکلسز اصحابمسز اخوانم شونلردر که بنی
کورمدیلر وبکا ایمان کتوردیلر وبنی سودیلر حتی بن انلرك برینه ولدندن ووالدندن سوکلی یم
دیدی (بنه اصحاب ایتدیلر یا رسول الله * انا نحن اخوانك * یعنی تحقیقا بز سنك قرنداشلریکز
دیدیلر ایتدی * لا انتم اصحابی الا تحب یا ابا بکر قوما احبوك بحبی ایاك * یعنی یوق سز قرنداشلرم
دکلسز اصحابمسز یا ابا بکر سن سومزمیسنکه برقوم بکا محبت سببیله سنی سوه لر دیدی اندن
ایتدی * فاحبهم ما احبوك بحبی ایاك * دیو بیوردی یعنی ابو بکر حضرتلرینه امر ایتدیکه
رسول الله محبتنه مادامکه کندوبی سوه لر اولدخی احباسنی سوه والحاصل رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینك سودکلرین سومك انك محبتنه دلیلدر نتکیم انك محبتی الله تعالی
حضرتلرینك محبتنه دلیلدر وانلره بغض ایتمك العیاذ بالله حضرت رسوله بغض ایتمکدر
برکیمسه برکیمسه بی سونجه انك سودیکن سور وسومدیکن سومز حق سبحانه وتعالی حضرتلری
کلام قدیمنده (لا تجد قوما یؤمنون بالله والیوم الآخر یوادون من حاد الله ورسوله) بیورمشدر
یعنی یا محمد سن برقوم بولمزسك که الله تعالی حضرتلرینه ویوم آخرته ایمان کتوره لر حق تعالی
حضرتلرینه ورسولنه دشمنلق ایدنلری سوه لر دیمك اولور وآل واصحاب کزین رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین حضراتلرینه محبت آثارندن بعضی بونلردر که انلری کمال تعظیم وتکریم اوزره
یاد ایده لر وانلر طریقه سنه کیده لر وانلرك آداب واخلاقی اوزره اوله لر وقوللریله عمل ایده لر
وذکر ایتدکلری زمانده اوصاف جمیله ایله ذکر ایده لر زیرا بر طائفه درکه حق سبحانه وتعالی
حضرتلری کتاب کریمنده انلره ثنا ایتمشدر شول کیمسه لرکه حق جل وعلا حضرتلری انلره
ثنا ایتمش اوله بز انلره ثنا ایتمك وانلر ایچون استغفار ایتمك واجب اولور (حضرت عایشه

رضي الله تعالى عنهادن مروبدركه * امروا ان يستغفر والاصحاب رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم فسبوهم * ديو بيورمشلر يعنى خلق اصحاب كرام ايچون استغفار ايله مأمور اولديلر پس
انلر ايسه انلره سب ايتديلر ديمكدر حضرت عايشه نك قول شريفى شول اهل ضلال حقنده دركه
سب اصحاب ايدرلر ونقل مذكوردن مراد صحابه ايچون استغفاره امر وارد اولديغن بياندر
ايمدى بزه لازمدركه * اللهم اغفر لهم * ديو حق تعالى حضرتلرندن انلر ايچون طلب مغفرت
ايدهرز و بيورمشلردركه انلر ايچون استغفارك فائده سى بنه مستغفره عائددر (سهل بن عبدالله
تستريدن منقولدركه بركيمسه كه اصحاب رسوله تعظيم ايتميه واول حضرتك اوامرينى يرينه
كتورميه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه ايمان كتورمامشدر ديو بيورمشدر
وانلرك رعايتى حقوقنده جملهٔ واجباتدن برى دخى بودركه انلرك برى برى ماييننده كچن
اختلافاته متعرض اولميهلر بو بابده محكم حذر ايدهلر انلره طعن خصوصنده جاهل راويلر
ومورخلر سوزينه وشيعه وسائر اهل بدعت اقوالنه اصلا التفات ايتميهلر فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى * اذا ذكر اصحابى فامسكوا * بيورمشدر حديث شريف
موجبنجه صحابهٔ كرام ذكر اولندقده كشى ناسزا كلامدن صاقنوب ديلن طوتمق كركدر ماييننلرنده
واقع اولان خلاف ونزاعلر ومحاربهلر وفتنهلر مذكور اولسه احسن وجوه اوزره تأويل ايتمك
كركدر انلردن هر نسنه كه صادر اولمشدر اجتهاد طريقيله اولمشدر نهايت مرتبه اجتهادنده
بعضى صواب اوزره و بعضى خطا اوزره اولمشدر خطا اوزره اولنلره سب وطعن ايتمك بزم
وظيفه مز دكلدر زيرا انلره سب وطعن ايتمك اكر ادلهٔ قطعيه يه مخالف ايسه كفردر حضرت
عايشه يه سب ايتمك كبى نعوذ بالله تعالى اكر ادلهٔ قطعيه يه مخالف دكل ايسه بدعتدر وفسقدر
خواجهٔ كائنات عليه اكمل التحيات افنديمز حضرتلرى بيورمشدر * يا ايها الناس احفظونى
فى احبابى واصهارى واصحابى لا يطالبنكم الله بمظلمة احد منهم فانها ليست مما يوهب * حاصلى
امته وصيتدركه كنديلرنك احبابى واصحابى وخاتونلرى جانبندن اولان اقرباسى خصوصلرنده
جانب شريفن رعايت ايدهلر كنديلرنك دوستلرينه ويارانه وكوبكولرينه وقاينانالرينه
زبان طعن درازايتميهلر بو حيثيتلردن فخر عالم حضرتلرينك عرض شريفن صيانت ايدهلر
بيورمشدركه انلردن برينك مظلمه سن حق تعالى حضرتلرى سزدن طلب ايتمك بوقدر
زنهار انلرك مظلمه سنه متعلق كلام ايتميه سز زيرا باغشلنور قسمندن دكلدر ديمشدر وينه
بيورمشدركه * الله الله فى اصحابى لا تتخذوهم غرضا من بعدى من احبهم فقد احبنى ومن
ابغضهم فقد ابغضنى ومن آذاهم فقد آذانى ومن آذانى فقد آذا الله ومن آذا الله فيوشك
ان يأخذه * بونك حاصلى صحابهٔ كرامى حقنده ناسزا كلامدن تحذيردر يعنى اصحابم خصوصنده
حق تعالى حضرتلرندن حذر اوزره اولك حذر اوزره اولك بنم زمانمدنصكره انلرى ناشايسته
كلمات اوقلرينه نشانه قيلمك شول كيمسه كه انلرى سودى تحقيقا بنى سودى وشول كيمسه كه انلره
بغض ايتدى تحقيقا بكا بغض ايتدى وشول كيمسه كه انلره اذا ايتدى تحقيقا بكا اذا ايلدى
وشول كيمسه كه بكا اذا ايلدى تحقيقا الله تعالى حضرتلرينه اذا ايتدى وشول كيمسه كه الله تعالى
حضرتلرينه اذا ايتدى قريبدركه حق تعالى قهر وعذابى اليله انى طوته ديمك اولور حق سبحانه
وتعالى حضرتلرينه اذا اولنمق متصور دكلدر بونك امثالى معنالردن اول منزهدر مراد بكا
اذا ايليان حق تعالى حضرتلرينك غضبنه مظهر اولور ديمكدر حديث شريفده اشارت
واردركه انلره محبت ايتمك ايماندندر و بغض ايتمك كفردر زيرا انلره بغض فخر عالم حضرتلرينه
بغض اولمغين كفر اولديغنده نزاع يوقدر زيرا سابقا مذكور اولان حديث شريفده * لن يؤمن

احدكم حتى اكون احب اليه من نفسه * بيورلمشدر معناسى سزك بريكز البته مؤمن اولمز تا بنى اكا
كندى نفسندن سوكلو اولمينجه ديمكدر وصحابهٔ كرامك فخر كائنات حضرتلرينه كمال قربلرينه
دليلدركه انلرى كندى نفسى منزله سنه تنزيل ايدوب انلره محبت ايدن بكا محبت ايدر وانلره بغض
ايدن بكا بغض ايدر ديو بيورمشدر پس مؤمنه لازم اولدركه بو معنالرى ملاحظه ايليه دخى
اكا كوره عمل ايده (تمام رحمة الله عليه فوائدنده تخريج ايتمشدركه * من سب اصحابى فاجلدوه *
بيورلمشدر يعنى بركيمسه كه اصحابمه سب ايده اكا دكنك چالك ديو بيورمشلر (قاضى عياض
ذكر ايتديكنده امام مالكدن وغيريدن منقولدركه * من ابغض الصحابة فليس له
فى فئ المسلمين حق * ديمشلر يعنى بركيمسه كه اصحاب رسوله بغض ايليه انك فئ مسلمينده حقى
يوقدر ديو بيورمشلر (فئ مسلمون ديو كفاردن اهل اسلامه عائد اولان امواله ديرلر كرك
صلح طريقيله عائد اولسون پيشكشلر كبى كرك جنك طريقيله عائد اولسون غنيمتلر كبى
بركيمسه نك كه فئ مسلميندن حقى منقطع اولديغنه ائمهٔ دين حكم ايدهلر نه مرتبه نقصان
اسلامدر العياذ بالله تعالى ملاحظه اولنه ايمدى سعادتمند اول كيمسه دركه انلرك محبت
ومودتنده واجلال واعظام واكرامنده جد بليغ ايليه رضوان الله تعالى عليهم اجمعين

** (مقصد ثامن) **

سيد كائنات عليه اكمل التحيات افنديمز حضرتلرينك امراض وعلل صاحبلرينه علاجى ذكرنده
وتعبير رؤياسى ومغيباتدن اخبارى بيانندهدر و بو مقصد اوچ فصلى مشتملدر *) فصل اول (*
انك طبى بياننده در اولا معلوم اوله كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اصحابندن
بركيمسه خسته اولسه انى كورميه واررايدى حتى كافرلر خسته سن دخى عبادت ايلرايدى
(امام بخارى وابوداود روايتلرنده انس بن مالك حضرتلرندن مرويدركه طائفهٔ يهوددن
براوغلان وارايدى فخر عالم حضرتلرينه خدمت ايلرايدى بركون خسته اولدى فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كورمكه واردى باشنه يقين يرده اوتوردى اوغلانه اسلام
عرض قيلدى اوغلان اتاسنك يوزينه باقدى اتاسى اطع ابا القاسم ديدى يعنى رسول الله
حضرتلرينه اطاعت ايله ديدى اندن اوغلان اسلامه كلدى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى * الحمد لله الذى انقذه من النار * ديهرك طشره چيقدى يعنى حمد اول تكرى تعالى
حضرتلرينه كه انى جهنم اودندن خلاص ايتدى ديو بيوردى وكندى عمسى مشركلردن ايكن
انى دخى عيادت ايتمشدر واسلامه دعوت ايلمشدر هدايت ميسر اولمامشدر عادت كريمه سى
بوايديكه خسته يه يقين كلور ايدى باشى اوجنده اوتورر ايدى حالندن سؤال ايدوب * كيف تجدك *
ديو بيورر ايدى (بخارى ومسلم وغيريلر نقلنده جابر رضى الله تعالى عنه بيورمشدركه برزمانده
خسته اولمش ايدم رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ابو بكر الصديقله بنى كورمكه
كلديلر شول حالده بولديلركه عقلم باشمدن كتمش ايدى اندن فخر كائنات حضرتلرى آبدست
آلدى اندنصكره آبدستى صوينى اوزريمه صاچدى كنديمه كلدم نظر ايتدم ناكاه كوردمكه
رسول الله حضرتلرى قرشومده طورر ديدى برروايتده يوزيمه اوفوردى اندن افاقت بولدم
ديو بيورمشدر (بخارى روايتنده ابو موسادن مرفوعا روايت اولنمشدركه فخر عالم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى * اطعموا الجايع وعودوا المريض وفكوا العانى * ديو بيورمشلردر يعنى
آچ اولان كيمسه يه طعام ويرك وخسته يى عيادت ايدك واسيرى خلاص ايدك ديمك اولور (ينه
بخارى قتنده براء حضرتلرندن مرويدركه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
بزه يدى نسنه بيوردى ديمشدر عيادت مريض اول جملهدن عدايتدى (وامام مسلم قتنده دخى

احدكم حتى اكون احب اليه من نفسه * بيورلمشدر معناسی سزك بريكز البته مؤمن اولمز تا بن اكا

[illegible]

عليه وسلم حضرتلری ... [illegible]

آج اولان كيمسه يه طعام ويرك وخسته يی عيادت ايدك واسيری خلاص ايدك ديمك اولور (بنه

بخاری قنده براء حضرتلرندن مرويدركه فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری

بزه يدی نسنه بيوردی ديمشدر عيادت مريضی اول جمله دن عد ايتدی (وامام مسلم قنده دخی

... الله تعالی ... والاصحاب رسول الله صلی الله تعالی

[illegible]

وتعالی حضرتلرينه اذا اولمق مقصود دكلدر بونك امثالی معتاددر اون ... [illegible]

اذا ايليان حق تعالی حضرتلرينك غضبنه مظهر اولور ديمكدر حديث شريفده اشارت

واردركه انلره محبت ايتمك ايماندندر و بغض ايتمك كفردر زيرا انلره بغض فخر عالم حضرتلرينه

بغض اوليجق كفر اولدبغندن نزاع يوقدر زيرا ابا ما مذكور اولان حديث شريفده * ان يؤمن

بو يله دركه مسلمك مسلم اوزرنده بش حق واردر دينلمشدر وعيادت مريض اول جمله دن ذكر اولنمشدر
(وعلما رحمهم الله تعالى *عودوا المريض *قول شريفك عموميله هر مرضده عيادتك مشروعيتنه
استدلال ايتمشلر يعنى هر قنغى مرض اولور ايسه اولسون عيادت ايتمك مشروعدر ديمشلردر لكن
بعضيلر كوزى اغريانى استثنا ايتمشلردر و بو قول رد اولنمشدر زيرا زيد بن ارقم رضى الله عنه *عادنى
رسول الله *صلى الله عليه وسلم *من وجع كان بعينى *ديو بيورمشدر يعنى فخر عالم صلى الله عليه وسلم
حضرتلرى كوز اغريسندن اوترى زيد بن ارقمى عيادت ايتمشلر بو نكله ثابت اولديكه انكيچون دخى
عيادت مشروع ايمش بو خصوصى ابو داود روايت ايتمشدر وحاكم صحيحدر ديو بيورمشدر راصلى
بودركه ذكر اولندى امابعض حديث موقوفده كوز اغريسى وچبان وديش اغريسى خسته لرى
عيادت اولنمز دينلمشدر (ودخى عودوا المريض حديثنك اطلاقندن اخذ اولنور عيادت ابتداء
مرضدن برمقدار زمان كچمكله مقيد اولميه همان نه وقت اولور ايسه وار يله جمهور علما مذهبى بودر
اما امام غزالى احياء علومنده جزم ايتمشدركه عيادت اوچ كيجه دنصكره اوله و بو قولنده ابن ماجه نك
انس بن مالكدن روايت ايتديكى حديثه استناد ايتمشدر زيرا انس بن مالكدن روايت اولنمش كه
*كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم لايعود مريضا الا بعد ثلثة * ديو بيورمش بونك
موجبى اولدركه اوچ كوندنصكره عيادت اوله (امابو حديث ضعيفدر مسلمة بن عليدن غيرى
كيمسه روايت ايتمامشدر واول متروكدر روايتنه اعتبار يوقدر ديمشلردر حتى (ابو حاتم باطل
حديثدر ديو بيورمشدر (عيادت فضلنده وارد اولان احاديث شريفه دن برى بودركه
ابو هريره حضرتلرندن مرويدر * من عاد مريضا ناداه مناد من السماء طبت وطاب ممشاك
وتبوأت من الجنة منزلا * بو لفظله ابن ماجه روايت ايتمشدر يعنى بركيمسه برخسته كورمكه
وارسه كوكدن برمنادى اكا ندا ايدوب ايدركه سن طيب اولدك وسنك بو عيادتده يورومكلكك
طيب اولدى خوب اولدى وسن جنتده كنديكه برمنزل ايندك ديمك اولورسن طيب اولدك
ديمه دن مراد الله اعلم كناهلردن پاك اولدك ديمكدر و يورمكلكى طيب اولمه دن مراد هر آدم
مقابله سنده اجر وحسنات ارزانى بيورلمقدر عيادت مريضده فضيلت چوقدر سنن ابى داودده
انس بن مالك حضرتلرندن مرفوعا روايت اولنمشدركه * من توضأ فاحسن الوضوء وعاد اخاه
المسلم محتسبا بوعد من جهنم مسيرة سبعين خريفا * بيورمشلر يعنى بركيمسه كه آبدست آله
وآبدستنى خوب ايليه ومسلم قرنداشنك خسته لكنى كورمكه واره شول حالده كه بو عملى ايله
حق سبحانه وتعالى حضرتلرندن اجر وثواب اميدين ايليه اول كيمسه يتمش ييللق يول جهنمدن
بعيد قلنه ديو بيورلمش (وابن حبان صحيحنده ابى سعيد رضى الله عنه حضرتلرندن مرفوعا
روايت ايلمشدركه *خمس من عملهن فى يوم كتبه الله من اهل الجنة من عاد مريضا وشهد
جنازة وصام يوما وراح الى المسجد واعتق رقبة *بيورلمش يعنى بش خصلت واردركه بركونده
انلرى بركيمسه ايشلسه حق تعالى حضرتلرى انى اهل جنتدن كتابت ايليه بركيمسه كه خسته
كورمكه واره وجنازه يه حاضر اوله و بركون صائم اوله ومسجده واره و براسير ازاد ايليه ديو
بيورلمشدر حديث شريفك ظاهرندن فهم اولنان بودركه بو بش عمل بركونده بركشيدن
صادر اولسه حق تعالى حضرتلرينك كمال لطفنه بناء اول كشى البته اهل جنتدن اوله (امام احمد
قتنده كعبدن مرفوعا روايت اولنمشدركه * من عاد مريضا خاض فى الرحمة فاذا جلس عنده
استنقع فيها *بيورلمش يعنى بركيمسه كه برخسته عيادت ايليه اول كيمسه صويه كيرر كبى حقك
رحمتنه كيره اول زمانده كه خسته نك يانده اوتوره رحمت ايچنه كيروب اوتوره ديمك اولور وعادت
كريمه لرى بو ايديكه عيادت مرضى ايچون بركونى و بروقتى تخصيص ايتمزلر ايدى كونلرده

نه كون اولور ايسه ووقتلرده نه وقت اولور ايسه واروب عيادت ايدرلر ايدى وجمعه ايرتسى
عيادتى ترك ايتمك سنته مخالفدر بر يهودى طبيبنك بدعتيدر اصلى بودركه برزمانده ملوكدن
برى خسته اولدى دخى بر يهودى طبيبى وار ايدى كورديكه سبت كونى كندويه عمل ايتمك لازم
كلدى همان حيله ايدوب پادشاهه ايتدى سبت كونى خسته لرك اوزرينه طشره دن كيمسه كلمك
جائز دكلدر ديدى پادشاه دخى اعتماد ايدوب اول كونلرده كيمسه كلمكى منع بيوردى صكره دن
خلق ايچنده شايع اولدى چوق كيمسه بو يله ايدر اولديلر فاسد نسنه در اول ملعونك اختراعيدر
انكيچون لايق بودركه يهودى طبيبى استخدام اولنميه ديمشلردر زيرا اهل اسلامه اشد عداوتله
عدولردر فرصت بولنجق اصلا فوت ايتمزلر زيرا دينلرنده بو يله دركه انلردن برى برمسلمانه خير
صانسه دينندن چيقار واهل اسلامك قانى انلرقتنده مباح ايديكنده شبهه يوقدر زيرا سبت
كونى عملى حلال طوتنلرك قانى دوكمك انلرقتنده حلالدر حاصلى غفلت محلى دكلدر (ابن الصلاح
رحمة الله عليه فراويدن نقل ايلركه قش فصلنده خسته يى كيجه ايله عيادت ايتمك مستحبدر
و يازفصلنده كوندز عيادت ايتمك مستحبدر ديو بيورمشلر غالبا حكمتى بودركه كيجه لر خسته لره
آغر اولور وقش كيجه لرى بغايت اوزون كيجه ايله عيادت ايديجك خسته نك كوكلى اكلنور
برمقدار راحت بولور و يازكونلرى اسى وكربان اولور يازين خسته كوندوزين چوق طار بلور
انكيچون يازفصلنده كوندز عيادتى مستحب اولور والله اعلم (وعيادت يانده خسته لرك خاطرين
خوش ايدوب قلبلرينه قوت و يرمك رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
سنتندندر (ابى سعيد الخدرى رضى الله عنه روايتنده وارد اولمشدركه * اذا دخلتم على مريض
فنفسوا له فى اجله فان ذلك يطيب نفسه *بيورمشلر بوندن مراد خاطرينه خوش كلور سوزلر
سويليوب سنده اولوم نشانى يوقدر ديمك معنالرين اكلتمقدر ديمشلر ومرض كفارت ذنوبدر
وسبب اجر وفضيلتدر ديمك كرك مؤمنلر بو مقوله كلامدن حظ ايدرلر حاصلى حديث شريفده
اشرف علاجه ارشاد واردر هيچ مريضك خاطرين خوش ايدوب قلبين قوتلندرمك كبى نافع
معالجه اولمز بونكله حرارت غريزيه منبعث اولوب دفع مرضه معين اولور وفى الحال برمقدار
خفت حاصل اولور (هدى ده مذكوردركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى خسته لره
ندن انجورسك وحالك نجه در وكوكلك نه آرزو ايلر ديو سؤال ايدر ايدى اكر برنسنه آرزو
ايدر ايسه وضررى يوق ايسه امر ايلر ايدى كتوررلر ايدى ومبارك الن خسته نك النه قور ايدى
كاه اولور ايدى ممه سى اوستنه قور ايدى اندن دعا ايلر ايدى ومرضنده نافع اولان نسنه لرى وصف
ايدر ايدى كاه اولور ايدى آبدست آلوب دخى صوينندن مريضك اوستنه صاچار ايدى
كاه اولور ايدى *لابأس عليك طهور ان شاء الله* دير ايدى وكاهى *كفارة وطهور* دير ايدى
(ابو يعلى نقلنده حضرت عايشه دن مرويدركه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم خسته كورمكه
وارسه مبارك الن اغريان يرينه قور ايدى دخى بسم الله دير ايدى ديمشلردر (و بعض روايتده
وارد اولمشدركه عيادت مريض اولدركه كشى الني خسته نك النه قويه دخى حالن صوره
ديو بيولمش بو مذكورات بيلندكدنصكره معلوم اوله كه مرض ايكى نوعدر برنوعى قلب مرضيدر
برنوعى بدن مرضيدر نوع اولك علاجى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
مخصوصدر ماجاء من عند الله ايله طبيب القلوب اول حضرتدر زيرا قلوبه علاج احوالنه
اطلاعدنصكره اولور اكا مطلع اولان حق تعالى حضرتلريدر وانك اعلامى ايله رسول الله
حضرتلريدر ونوع ثانينك علاجى اول حضرتدن برمقدار نقل اولنمشدر واطبا خود نيجه مجلد
كتابلر تأليف ايتمشلردر فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى معالجهٔ ابدانه فنى

چوق اشتغال بیورمدقلرینك وجهی اولدر كه انك اصل بعثتندن مراد خلقی حقه دعوت ایدی وحق
تعالی حضرتلرینك امرین ونهین بیلدیروب شرع شریفی بیان ایتمك ایدی لاجرم اكثر همتی
اول جانبلره مصروف ایدی اما چونكه طاعت وعبادتك قوامی صحت بدنله حاصل اولور بوجهتدن
مقدار حاجت طب ابدانه دخی متعرض اولدیلر اصل همت اصلاح قلب جانبنه كركدر زیرا اول فاسد
اولیجق صحت بدنك نفعی یوقدر واول صحیح اولیجق علت بدنك چوق ضرری یوقدر زائل
اولوب كیدر ونیجه منافع دائمه اجر و یربلور بیورمشلردر كه زهرلر بدنه نیجه ضررایلرایسه معاصی
دخی قلوبه شویله ضررایلر قلب خصوصنده ذنوب ومعاصینك برنیجه مضرتن بیان ایتمشلردر
جمله دن بری بودر كه علمدن محروم ایلردیمشلردر علم برنوردر حق جل وعلا حضرتلری قولنك قلبنه
القا ایلر ومعصیت اول نوری سیوندیرر اهل معصیتك حفظی اولماز كوردیكی واشتدیكی خاطرنده
قالمز بو بیتلر امام شافعی حضرتلرینكدر كه بیورمشدر *شكوت الی وكیع سوء حفظی * فارشدنی
الی ترك المعاصی *وقال اعلم بان العلم نور *ونور الله لایؤتا العاصی *وكیع بو امتك كبارندن بركیمسه در
رحمة الله علیه بیتلرك معناسی بودر كه حفظم یرامزلغندن وكیعه شكایت ایتدم اولدخی بنی ترك
معاصی یه ارشاد ایلدی وایتدی بیلمش اولكه علم نوردر حق تعالی حضرتلرینك نوری عاصی یه
و یرلمزدیمكدر وعلمدن محروم اولدیغی كبی رزقدن دخی محروم اولور تنكیم مسندده وارد اولمشدر كه
*ان العبد لیحرم الرزق بالذنب یصیبه *بیورلمشدر بری دخی بودر كه عاصی حق سبحانه وتعالی
حضرتلریله كندی ماینده انس بولمز دائما وحشت اوزره اولور جناب حق ایله مناسبتی اولمز
واول جانبدن اصلا لذت آلمز بری دخی بودر كه اشلری كوچ كلور نیه مباشرت ایتسه ایشی بغلنور
بری دخی بودر كه قلبی ظلماتله طولر حیرتی زیاده اولور كندیجه بدعت وضلالته دوشر وظلمتی مشتد
اولدقجه یوزنده دخی ظاهر اولور هر كشی مشاهده قیلغه باشلر انكیچوندر كه روافض واهل بدعتك
یوزلرنده اصلا نور یوقدر كورن استكراه ایلر جمیع ملاحده وزنادقه وارباب فجورك صورتلری
قبیحدر صلحا اشكلنده بكزه مزهب قلبلرینك فسادیدر كه صورتلرنده ظاهر اولور بری دخی بودر كه
اهل عصیان ضعیف القلب اولورلر طاعت اللهدن محروملردر وعمرلری قصیر اولور و بركتلری
زائل اولور وجهی بودر كه حق تعالی حضرتلرندن یوز دونده روب معاصی یه مشغول اولیجق
ایام حیاتی ضایع اولور بركتی بولمز بری دخی بودر كه معصیت اهلی ایللر ایچنده حقیر وذلیل اولور
وعقلی فاسد اولور معصیت نور عقلی سیوندیرر بری دخی بودر كه كشینك دولتن ونعمتن زائل ایلر
(ما اصابكم من مصیبة فبما كسبت ایدیكم) قول شریفی مقتضاسنجه كشی یه هر بلا ومصیبت كندی
كسبیله یتشور كشی دولت وسعادت ایچنده ایكن قدرین بیلوب ذنوب ومعاصیدن اجتنابله شكرین
ایدوب فائده‌ٔ بقاسن طلب ایتمك كرك حاصل كلام بركیمسه كه حق جل وعلا حضرتلرینك امرینه
امتثال ایله حفظ قوت ایلیه ونهی ایتدیكندن اجتنابله پرهیز كارلق ایلیه وتوبه‌ٔ نصوح ایله
استفراغ فضول ایده اول كیمسه جمیع خیراتی طلب ایتمش اولور وجمیع شر وفساددن قاچمش
اولور انس بن مالك روایتنده * الا ادلكم علی دائكم ودوائكم الا ان داءكم الذنوب ودوائكم
الاستغفار * بیورلمشدر بو حدیث شریف صریحا دلالت ایدر كه اهل اسلامك مرضی ذنوب
ومعاصیدر ودواسی استغفاردر حاصلی ظاهر اولدیكه طب قلوب ومعالجهٔ امراض درونی
بلمكه طریق یوقدر الا وحی الهی واسطه سیله رسول الله حضرتلرینك جانبندن بیلنور
(اما طب اجسادك غالبی تجربه یه راجعدر بودخی ایكی نوعدر برنوعی بودر كه نظره وفكره محتاج دكلدر
حق تعالی حضرتلری انك معرفتن حیوانانده خلق ایتمشدر مثلا آنلرك هر بری آجلق وصوسزلق
و یورغونلق وتعب دفعلرینه مهتدی اولور بو معنالرده آخره محتاج اولمزو برنوعی اولدر كه نظره وفكره

محتاجدر مثلا شول امراضكه بدنده حادث اولور البته سببین وعلامتن تشخیص ودفعنه تدبیر
فكره موقوفدر والحاصل طب اجسادك مداری اوچ نسنه در بری حفظ صحتدر و بری موذی ومضر
اولان اشیادن پرهیزدر بری دخی فاسده ماده لری دفع واستفراغدر بو ذكر اولنان اوچ نسنه یه
قرآن عظیمده اشارت بیورلمشدر اولكیسنه (فمن كان منكم مریضا او علی سفر فعدة من ایام اخر)
قول شریفیله اشارت اولنمشدر زیرا آیت كریمه ده بیوریلان بودر كه بركیمسه مریض اولسه
یاخود مسافر اولسه روادر كه اورجین یه وغیری كونلرده قضا ایلیه حاصلی اهل سفر اولان كیمسه یه
رخصت ویرلدیكی انكیچوندر كه سفر محنت ومشقت یریدر اكر صائم اولور ایسه جائزدر كه اول مشقت
اراسنده صوم دخی تمام ضعف و یروب مزاج متغیر اوله صحت قالمیه مرض مستولی اوله بو سببدن
حق سبحانه وتعالی حضرتلری حفظ صحت ایچون مسافره رخصت بیوردی ایكنجیسنه
(ولا تقتلوا انفسكم) قول شریفیله اشارت بیورلمشدر ماء بارد استعمالندن خوف اولندیغی زمانده
تیمم جائز اولمق بو آیت كریمه دن اخذ اولنمشدر و برآیت كریمه ده دخی (وان كنتم مرضی او علی
سفر او جاء احد منكم من الغائط او لمستم النساء فلم تجدوا ماء فتیمموا صعیدا طیبا) بیورلمشدر
بونده خود صریحا مذكوردر كه مریض اولان كیمسه صو استعمال ایتمیوب پاك طپراغله تیمم ایتمك
مباحدر شول وقتكه صو استعمالنده ضرر احتمالی اوله ترك ایدوب تیمم ایلمك كرك بوندن فهم
اولنور كه علیل اولان كیمسه لر ضررلو نسنه لردن پرهیز ایده لر اوچنجیسنه (او به اذی من رأسه
ففدیة) قول شریفیله اشارت اولنمشدر احرام بغلنمش كیمسه كه شرعا باشنی تراش ایتمك جائز دكلدر
اما بو آیت كریمه حكمنجه شویله كه تراش ایتمامكدن ضرر كله اول زمان تراش ایتمك جائز اولور زیرا
صاچ قازنمغله مسامات آچیلور بخار محتبس چیقار كیدر طبیعتدن ضرر مندفع اولور وهر ضرری
دفع ایتمك بوكا قیاس اولنمشدر ایمدی حق تعالی حضرتلری قرآن عظیمده طبك اصول
ثلاثه سنه ارشاد بیوردیغی ظاهر اولدی و بالجمله لازم اولیجق طب استعمالنك جوازینه قرآن
عظیمده واحادیث شریفه ده ادله وارد اولمشدر (صحیح بخاری ومسلمده ابی هریره رضی الله عنهدن
مرویدر كه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * ما انزل الله داء الا انزل له شفاء*
بیورمشدر (و ینه امام احمد نقلنده انسدن مرویدر كه *ان الله حیث خلق الداء خلق الدواء
فتداووا * بیورلمشدر اولكینك معناسی حق تعالی حضرتلری برمرض انزال ایتمامشدر الا
انكیچون برشفا انزال ایتمشدر دیمكدر حاصلی هر مرضكه یراتمشدر انك دواسن دخی یراتمشدر دیمك
اولور ایكنجینك معناسی تحقیقا تكری تعالی حضرتلری مرض خلق ایتدیكی یرده دوا دخی خلق
ایتمشدر ایمدی دوا استعمال ایدك دیمكدر و بر روایتده دخی اسامة بن شریكدن مرویدر كه *تداووا
یا عباد الله فان الله لم یضع داء الا وضع له شفاء الا داء واحدا وهو الهرم *وارد اولمشدر بر لفظده الا
السام واقع اولمشدر حاصلی ای حق تعالی حضرتلرینك قوللری دوا استعمال ایدك تحقیقا حق تعالی
حضرتلری غایت پیرلكدن غیری یاخود موتدن غیری هر مرضكه وضع ایتمشدر انكیچون برشفاء
وضع ایتمشدر دیمك اولور (وابو داود نقلنده ابی الدرداء رضی الله تعالی عنه فخر كائنات حضرتلری
وضع مرفوعا روایت ایتمشدر كه *ان الله جعل لكل داء دواء فتداووا ولا تتداووا بحرام *بیورمشلردر
یعنی تحقیقا حق تعالی حضرتلری هر مرض ایچون بر دوا خلق ایتمشدر ایمدی دوا استعمال ایدك
وحرام نسنه ایله تداوی ایتمك دیمكدر صحیح بخاریده دخی *ان الله تعالی لم یجعل شفاءكم فیما حرم
علیكم * وارد اولمشدر حاصلی بو حدیث شریفلر مقتضاسنجه محرماتله تداوی جائز دكلدر
(امام مسلم نقلنده دخی جابردن مرفوعا روایت اولنمشدر كه *لكل داء دواء فاذا اصیب دواء الداء
برأ باذن الله *بیورلمش یعنی هر مرض ایچون بر دوا واردر چون دوا اول مرضه یتشدیرلسه تكری تعالی

حضرتلرینك اذنیله اندن خلاص ایلر دیمکدر وهر مرضك كلمه سی و كنهه سی فی الحقیقه حق
تعالی حضرتلرینك امریله درواول دوالركه واردرانلری سبب خلق ایتمشدر ایمدی سببه یاپشمق
توكله منافی دكلدر نتكیم آجلق وصوسزلق دفعنده منافی دكلدر البته سببسز نسنه اولماز حاصلی
جائز دكلدر كه بركشی مرضه مبتلا اوله دخی دوا استعمالن توكله منافی صانوب ترك ایلیه
بن اللهه توكل ایتدم دوا استعمال ایتمزم دیه بوعبث نسنه در (حارث بن اسد المحاسبی رحمة الله
علیهه سؤال ایدوب ایتدیلر یا حارث اهل توكل دوا استعمال ایدرمی نعم دیدی ایتدیلر ندن دیرسن
بوكا دلیل ندر ایتدی سید المتوكلین محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریكه توكلده
اكا كیمسه لر نه یتشدی ونه یتشمك احتمالی واردر بو یله ایكن اول دوا استعمال ایتمشدر
دلیل بودر دیدی حاصلی هر دوا كه وجه مشروع اوزره استعمال اولنه واصل شفا حق تعالی
حضرتلرندن توقع اولنوب دوا مجرد سبب اعتقاد اولنه اصلا توكله ضرر كلمز ینه توكل یرنده در
بو بابده دلیل فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك فعلی وقولیدر (ابن القیم
رحمة الله علیه حكایه ایلركه ابراهیم علیه السلام یارب مرض كیمدندر دیدی حق جل وعلا
حضرتلری بندندر بیوردی ینه ابراهیم علیه السلام ایتدی یا دوا كیمدندر باری تعالی حضرتلری
بندندر بیوردی ابراهیم علیه السلام ایتدی چونكه مرض سندندر ودوا سندندر یا طبیبك اراده ایشی
ندر حق سبحانه وتعالی حضرتلری طبیب بر كیمسه در كه دوایی بن انك النه كوندررم بیوردی
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك لكل داء دواء بیوردیغنده نفس مریضی
ونفس طبیبی تقویت واردر ودوا طلبنه قندرمقدر چونكه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری هر مرضك دواسی واردر دیو بیوردی ایمدی بولایكی دوایه راست كلهلم دیو هر بری
سعی ایدرلر قلبلری قوت اولور امیدی كسمزلر بوندنصكره معلوم اوله كه پیغمبریمز علیه الصلاة
والسلام حضرتلرینك علاجی اوچ نوع اوزره ایدی بریسی ادویهٔ الٰهیه ایله ایدی و بری ادویهٔ
طبیعیه ایدی بری دخی ایكیسندن مركب اولان ایله ایدی یعنی وهم ثانی استعمال بیوردی (نوع اول
ادویهٔ الٰهیه ایله اولان طبینك بیاننده در شویله معلوم اوله كه حق تعالی حضرتلری ازالهٔ امراضده
قرآن عظیمدن اعم وانفع بر دوا انزال ایتمامشدر قرآن عظیم مرضلره شفا وآیتهٔ قلوبه جلادر نتكیم
حق سبحانه وتعالی حضرتلری (وننزل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنین) بیورمشدر لفظهٔ من
امام فخر رازی بیوردیغی اوزره تبعیض ایچون دكلدر جنس ایچوندر معناسی وننزل من هذا الجنس
الذی هو القرآن شفاء من الامراض الروحانیة وشفاء من الامراض الجسمانیة دیمك اولور حاصلی
قرآن عظیم مطلقا امراضه شفادر روحانی اولسون جسمانی اولسون ایكیسن دخی دفع ایلر امراض
روحانیه یی ازاله ایتدیكی ظاهردر زیرا مرض روحانی ایكی قسمدر برقسمی باطل اعتقادلردر كه
الوهیت ونبوت ومبدأ ومعاد وقضا وقدر احوالنه متعلقدر قرآن عظیم مذهب حقك دلائلن
مشتملدر و بومقوله فاسد اعتقادلری ومذاهب باطله یی ابطال ایتمشدر انی بیلان كیمسه بومقوله
عقاید باطله دن سالم اولور برقسمی دخی اخلاق ذمیمه در قرآن انك تفاصیلن ونعریفن وشر
وفسادین بیان ایدوب اخلاق حمیده یه ارشاد ایتمشدر حاصلی مرض روحانینك ایكی قسمنه
بیله شفا ایدیكی ظاهردر (اما امراض جسمانیه یه شفا اولدیغی قرائتیله تبرك امراض كثیره یه
نافعدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * من لم یستشف بالقرآن فلا شفاه الله * دیو
بیورمشدر ظاهری قرآن عظیمله شفا طلب ایتمیان كیمسه یه حق تبارك وتعالی حضرتلری شفا ویرمدی
دیمكدر بودخی احتمالدر كه دعا علیه اوله یعنی بونكله شفا طلب ایتمیه نه حق جل وعلا حضرتلری
شفا ویرمسون دیمك اوله (شیخ ابو القاسم قشیریدن منقولدر كه بر زمانده ولدی قتی خسته اولدی

اولوم مرتبه سنه واردی كندی دخی بوندن بغایت مضطرب ایدی شیخ رحمة الله علیه
ایدر اول كیجه فخر كائنات علیه اكمل التحیات افندیمز حضرتلرینی واقعه ده كوردم
یا رسول الله اوغلم قتی زبون خسته در بوجهتدن غایت مضطرب الحالم دیو شكایت ایتدم ایتدی
شفا آیتلرندن نیچون غافلسك دیو بیوردی او یاندم فكره واردم خاطریمه كلدیكه آیات شفا
كتاب اللهده التی موضعده واقع اولمشدر بونلردر كه ذكر اولنور (قال الله تعالی (ویشف صدور
قوم مؤمنین) (وشفاء لما فی الصدور) (یخرج من بطونها شراب مختلف الوانه فیه شفاء للناس)
(وننزل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنین) (واذا مرضت فهو یشفین) (قل هو للذین آمنوا هدی
وشفاء) همان بو آیتلری یازدم دخی صو ایله ازوب ایچوردم حق جل وعلا حضرتلری شفا ویردی
بندن بو شانور كبی خلاص اولدی دیو بیوردی (وابن ماجه نقلنده حضرت علیدن مرفوعا
روایت اولنمشدر كه * خیر الدواء القرآن * اما بو مقامده بر متنبه اوله جق نسنه واردر آندن غافل اولمق
جائز دكلدر شك یوقدر كه آیات واذكار وادعیه نك هر بری نفسنده نافع وشافیدر ولكن شرائطیله
استعمال اولنمسه نفعی ظاهر اولمز نتكیم ادویهٔ حسیه دخی اویله در بر كیمسه دائما مخالف غدالردن
پرهیز ایتمسه وكندوبی اسیدن وصغوقدن صاقنمسه وسائر لازم اولان اموره رعایت ایتمسه نقدر نافع
شربت ومعجون ویرسه لر البته نفعی بولمز ضایع اولور ادویهٔ الٰهیه نك دخی شرائطی واردر
جمله دن بری كشینك اعتقادی درست و پاك اولمق كركدر حرامدن وظلمدن اجتناب ایدوب حین
دعاده قلبی غفلت اوزره اولمامق كركدر توجه تام ایله متوجه اولوب نیاز وتضرع اوزره اولمق كركدر
یوخسه اغزی اوقومقده ودعاده اولوب قلبی بیابانلرده اولیجق اصلا نفعی مشاهده ایتمز عبث یره
چالشمش نتكیم (حاكم رحمة الله علیه روایتنده وارد اولان حدیث شریفده * واعلموا ان الله تعالی
لا یقبل دعاء من قلب غافل لاه) بیورلمشدر حدیث شریف مقتضاسنجه باری تعالی حضرتلری
غافل ولاهی اولان قلبدن دعا قبول ایتمز لاهیدن مراد مالایعنی یه مشغول اولاندر بیورمشلردر كه
انفع ادویه دعادر دعا بلانك عدوسیدر سورر كیده ریر ونزولن منع ایلر ونازل اولانی تخفیف ایلر
دعا مؤمنك سلاحیدر شویله كه حضور قلب وجمعیت خاطر ایله اوله ومظنهٔ اجابت اولان وقتلرده
ایده لر مثلا كیجه نك ثلث آخرنده واقع اوله قبلیه قارشو خضوع وانكسار ایله وتضرع ونیاز ایله
و پاكلك ایله حق تبارك وتعالی حضرتلرینه حمد وثنا ورسولنه صلات وسلام ایله ایده لر
دخی مقدما توبه واستغفار ایدوب بر مقدار صدقه ویرمش اوله لر ودعاده ابرام والحاح ایده لر یارب
دیلرمكه بنی محروم ایتمیوب دعامی مستجاب ایده سن دیه لر واثناء دعاده حق تعالی حضرتلرینك
اسماء شریفه سندن ذكر ایده لر مثلا یا كریم یا رحیم یا ذا الجلال والاكرام سن قبول ایله دیه لر
بو اصل دعا بعنایة الله رد اولنمز خصوصا كه حبیب اكرم ونبی محترم افندیمز حضرتلرندن
مروی اولان دعالردن اوله مظنهٔ اجابتدر یا متضمن اسم اعظمدر دیو خبر ویرمش اوله بو مقوله
ادعیه بعون الله سریع الاجابه اولور واسم اعظم خصوصنده اقوال چوقدر بعضیلرنا معلومدر
دیمشلردر و بعضیلر معلومدر لفظة الله اسم اعظمدر دیمشلر بعضیلر الحی القیوم اسم اعظمدر
دیدیلر و بعضیلر ذو الجلال والاكرام اسم اعظمدر دیدیلر الله اعلم بحقیقة الحال (ومعلوم اوله كه
معوذات ایله و بعض اسماء الله ایله رقی طب روحانیدر چون صلحا وابرار لساننده اولسه باذن الله شفا
حاصل اولور دیمشلردر رقی رقیه نك جمعیدر ورقیه افسون دیمكدر افسون فارسیدر اما تركی دیلنده
شول ساحرلر وجادولر سویلدیكی مهملاته دیرلر انتفاع ایچون اوقنان آیات كریمه یه واسماء
شریفه یه افسون استعمالی یوقدر اما لسان عربده جمله سنه رقیه دیرلر (صحیح بخاریده حضرت
عایشه رضی الله عنهادن مرویدركه * كان ینفث علی نفسه فی المرض الذی مات فیه بالمعوذات *

دیمشدر یعنی خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مرض موتنده معوذات
اوقیوب کندینه اوفوررایدی دیمکدر معوذاتدن مراد سورهٔ اخلاص وسورهٔ فلق وسورهٔ ناسدر
تغلیب طریقی اوزره دیدیلر یاخود سورهٔ فلق ایله سورهٔ ناسدر دیدیلر وهر تعویذکه قرآن عظیمده
وارداولمشدر مثلا (وقل رب اعوذبك من همزات الشیاطین) کبی انلرده بویله در نافعدر وشافیدر
(علما رحمهم الله تعالی اجماع ایتمشلردر که اوج شرطك اجتماعی قتنده رقیه جائز اوله بری بودرکه
قرآن عظیمله یاخود باری تعالی حضرتلرینك اسماء وصفاتندن بعضیله اوله بری دخی بودرکه
لسان عربله اوله یاخود معناسی معلوم اولان لسانلرك بریله اوله تا که ایچنده شرعه مخالف نسنه
اولمدیغی ظاهر اوله بری دخی بودرکه رقیه بالذات مؤثر دکلدر بلکه تکری تعالی حضرتلرینك
تقدیر یله تأثیر ایلر دیو اعتقاد ایده لر صحیح مسلمده عوف بن مالکدن مرویدرکه بز عالم جاهلیتده
رقیه اوقوردق صکره دن برکون رسول کبریا صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه سؤال
ایدوب یارسول الله رقیه خصوصنده نه بیوررسن دیدك ایتدی *اعرضوا علی رقاکم لابأس بالرقا
اذا لم یکن فیها شرك* یعنی رقیه لریکزی بکا عرض ایدك رقاده بأس یوقدر یعنی جائزدر قچن انده
شرکه دلالت ایدر نسنه اولمیه دیمکدر وینه جابردن مرویدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری رقادن نهی ایتدی اندن آل عمرو بن حزم فخر کائنات حضرتلرینه کلوب
ایتدیلر یارسول الله بزم قتمزده بر رقیه وارایدی عقرب شرین دفع ایچون آنی اوقوردق دیدیلر
ورقیه لرین اوقیوب حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه عرض ایتدیلر رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری *ماأری بأسا من استطاع ان ینفع اخاه فلینفعه*
بیوردی یعنی بن بأس کورمزم رقیه جائزدر برکیمسه که قرنداشنه نفع ایتمکه قدرتی اوله نفع ایتسون
حاصلی رقیه لرین جائز کوردی برقوم بوروایتی تمسك ایدینوب هر رقیه نك که نفعی تجربه اولنمش
اوله کرکسه معناسی بیلنسون کرکسه بلنمسون اوقومق جائزدر دیدیلر ولکن عوف حدیثی دلالت
ایلرکه معناسی معلوم اولمیجق جائز اولمیه زیرا احتمالدرکه ایچنده کلمهٔ شرك اوله (امام قرطبی
رحمة الله علیه بیورمشدرکه رقیه اوج قسمدر بری اولدرکه زمان جاهلیتده استعمال ایدرلر ایدی
ومعناسی معلوم دکل ایدی برقسمی دخی اولدرکه قرآنله واسماء الله ایله اوله بوقسم شویله که
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن منقول اوله اوقدسی مستحبدر بری دخی
اولدرکه ملائکه یاخود اولیاء الله اسملریله اوله یاخود آنده معظم مخلوقاتدن برنسنه نك ذکری اوله
مثلا عرش وکرسی ولوح مذکور اوله بومقوله شویله دکلدرکه اجتنابی واجب اوله وبویله ده دکلدرکه
بونلرك اسمی ایله تبرك شرعا برمعتبرو ممدوح نسنه اوله والتجا الی الله متضمن اولان مشروعدن اوله
حاصلی رقیه ایتمك جائز ترکی اولی دیمشلردر مکرکه رقیه ده مذکور اولان شیئك بالذات تعظیمی
مراد اوله اول تقدیرجه اجتنابی واجب اولور اسم اللهدن غیره یمین ایتمك قسمندن اولور دیمشلردر
(ربیع رحمة الله علیه ایدر امام شافعی یه رقیه دن سؤال ایتدم کتاب الله ایله واسماء الله ایله رقیه ده
بأس یوقدر بن ایتدم اهل کتاب یعنی یهود ونصاری مسلمانلره رقیه ایتمك جائز اولورمی دیدم
ایتدی نعم کتاب اللهدن وذکر اللهدن معروف اولان ایله ایتمك جائزدر دیدی (موطاده
مذکوردرکه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه بر یهودی قاری یه ارقیها بکتاب الله دیدی یعنی اول قاری
عایشه ایچون رقیه اوقومغه کلمش ایدی ابو بکر رضی الله عنه اکا امر ایدوب حضرت عایشه یه
کتاب الله ایله رقیه ایله دیو بیوردی (امام نووی قاضی عیاضدن نقل ایتمشدرکه اهل کتاب مسلمانه
رقیه ایتمك جوازنده امام مالکك قولی مختلفدر اما امام شافعی جوازینه قائل اولمشدر دیو بیورمش
(ابن وهب رحمة الله علیه امام مالك قتنده تمورله وطوزله وایپلك دوکلمکله ومهر سلیمانله رقیه

ایلمك کریه در دیو روایت ایتمشدر زیرا صحابه وتابعین زماننده بو اصل نسنه یوق ایدی دیو بیورمش
الله اعلم *کوز دکن کیمسه یه اوقنه جق رقیه بیانندهدر* اولا معلوم اوله که کوزدکمك واقع نسنه در
بعض کیمسه نك کوزنده برحالت اولور که طوقندیغی نسنه یه ضرر یتشور (امام مسلم نقلنده ابن
عباس رضی الله عنهما روایت ایتمشدرکه فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری *العین
حق ولوکان شیء سابق القدر لسبقته العین* بیورمشلر حدیث شریفك معناسی کوزدکمك بر ثابت
وموجود نسنه در یعنی وجودی ثابت اولنلرك جمله سندندر دیمك اولور (بعض اهل بدعت انکار
ایتمشلردر اما عبث سو یلمشلردر زیرا برنسنه که نفسنده محال اولمیه وقلب حقیقته مؤدی اولمیه
وافساد دلیلی موجب اولمیه عند العقل جائز اولور وقوعنه شارع خبر ویردیکی زمانده انکاره مجال
قالمز بونی انکار ایتمکله سائر خبر ویردکلرین انکار ایتمك مابینده فرق اولمز وکوزدکمك دیدکلری
خواص اشیا قبیلندندر براثردر کورینور ولکن سری وسببی نه ایدیکی حق سبحانه وتعالی
حضرتلرندن غیره معلوم اولمز کورمزمیسن که مقناطیس تموری کندینه چکر سببی نه ایدیکن
کیمسه بیلمز وبرچناغك ایچنده سود اولسه برحائض عورت الیلی اول سود ایچنه صوقسه سود فاسد
اولور اکر پاك عورت صوقسه نسنه اولمز سائر خواص دخی بوکا قیاس اولنه وکوزی دکن کیمسه لرك
بعضندن منقولدرکه قچن برنسنه کورسم وبکنسم همان کوزلرمدن برحرارت چیقار دیو
حکایت ایتمش بومقوله کیمسه نك کوزندن حرارت چیقدیغی کبی حرارتدن کوزی چیقسه دخی
معقول اولور ایدی حاصل کلام بوخصوص واقعدر حقنده حدیث شریف وارد اولمشدر
بونك علاجی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن نقل اولنان اوزره معوذتین اوقومقدر
دخی سورهٔ فاتحه وآیة الکرسی اوقومقدر ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن
مروی اولان تعوذاتی اوقومقدر انلر بوکلمات طیبه درکه ذکر اولنور *اعوذ بکلمات الله التامة من
کل شیطان وهامة ومن عین لامة اعوذ بکلمات الله التامات التی لایجاوزهن بر ولا فاجر من شر
ماخلق وذرأ وبرأ ومن شر ماینزل من السماء ومایعرج فیها ومن شر ماذرأ فی الارض ومن
شر مایخرج منها ومن شر فتن اللیل والنهار ومن شر طوارق اللیل والنهار الا طارقا یطرق بخیر
یارحمن* وبرکشی کندی کوزی غیره ضرر ایتمکدن خوف ایتسه نظر ایتدیکی زمانده *اللهم بارك علیه*
دیه ودخی کوزدکمك شرین دفع ایدنلرك بری دخی *ماشاء الله لاقوة الا بالله* دیمکدر بری دخی
جبرائیل علیه السلام رقیه سیدرکه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
اوزرینه اوقور ایدی (امام مسلم روایت ایتدیکی اوزره رقیه بودر *بسم الله ارقیك من شر کل
شیء یؤذیك ومن شر کل نفس او عین حاسد الله یشفیك بسم الله ارقیك* ینه مسلم نقلنده حضرت
عایشه دن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك برعارضه سی اولدیغی
زمانده جبرائیل علیه السلام کلوب بویله رقیه ایدر ایدی دیمشدر *بسم الله ارقیك ومن کل داء
یشفیك ومن شر حاسد اذا حسد ومن شر کل ذی عین* بعض کباردن منقولدرکه کوزدن صاقنمغك
شرطی بودرکه محاسنی ستر ایده لر یعنی کشی کندینی یاخود اولادینی زینت ایدوب ایللره اظهار
ایتمك مناسب دکلدر (امام بغوی شرح السنه ده ذکر ایتمشدرکه حضرت عثمان بن عفان
رضی الله عنه برکوزل جه اوغلانجق کوردی دخی صاحبلرینه *سودوا نونته لئلا تصیبه العین* دیو
بیوردی یعنی کوزدکمك ایچون بکاغی چقورینه قره سورك دیدی (عبد الله الساجی رحمة الله علیهدن
منقولدرکه دیمشدر برزمانده بر بوکرك ناقهم وار ایدی اکا بنوب سفره کتمش ایدم وسفر یولداشلرنده
برعائن وار ایدی یعنی کوزی دکر برکیمسه وار ایدی بکا ایتدیلر فلان کیمسه نك کوزندن
ناقه کی صاقن بن ایتدم اول بنم ناقه مه ضرر ایده مز بوسوزی اول عائنه دیدیلر اولدخی

عبداللهى كوزندى منزلندن كنديكى كبى واروب ناقه‌يه نظر ايتدى ناقه همان مضطرب اولوب
يقلدى بو اثناده عبد الله دخى چيقه‌كلدى ناقه‌يى بو حالده كوردى قصه‌دن خبر و يروب سن
كنديكك كبى كلدى ناقه‌يه نظر ايتدى ديديلر ايتدى اول شخصى بكا كوسترك كوستر ديلر
عبد الله حريفك قارشوسنه طوروب بو رقيه‌ئى اوقودى * بسم الله حبس حابس وحجر يابس
وشهاب قابس رددت عين العائن عليه وعلى احب الناس اليه فارجع البصر هل ترى من فطور
ثم ارجع البصر كرتين ينقلب اليك البصر خاسئا وهو حسير * عبد الله بونى اوقيوب تمام ايتديكى كبى
حريفك كوزى چيقدى ناقه يرندن قالقوب صحت بولدى (بعض علمادن منقولدر كه بو مقوله
كيمسه‌يى خلق اراسنه قارشمه‌دن سلطان منع ايتمك كركدر زيرا ضررى مجذوم ضررندن آز دكلدر
زيرا جذام علتنه مبتلا اوله‌نى خلقه مخالطه‌دن حضرت عمر رضى الله عنه منع ايلمشدر ديو بيوردى
(امام نووى رحمه الله تعالى عليه بو قول صحيح ومتعيندر علمادن كيمسه خلافنى تصريح ايتديكى
معلوم دكلدر ديمشدر فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك رقيه‌لريدر كه ذكر اولنور
عبد العزيزدن مرويدر كه ايتدى بر كون ثابت ايله انس بن مالك يانينه واردق ثابت ايتدى يا ابا حمزه
خوشلغم يوق ديدى انس رضى الله عنه ايتدى سنك اوستكه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى رقيه‌سنى اوقيه‌يمى ثابت نه اوله يا انس اوقوديدى بشلدى انس رضى الله عنه بو رقيه‌يى
اوقودى * اذهب البأس رب الناس واشف انت الشافى لا شافى الا انت شفاء لا يغادر سقما * امام
بخارى بو يلجه روايت ايتمشدر بر روايتده دخى حضرت عايشه‌دن نقل ايدوب فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى بعض اهلنى مبارك صاغ اليله صيغايوب بو يله تعويذ ايلر ايدى
ديو بيورمش * اللهم رب الناس اذهب البأس واشفه وانت الشافى لا شفاء الا شفاؤك شفاء لا يغادر
سقما * ديوب مبارك اليله صيغار ايدى ديديكى آغريان يرى صيغار ايدى ديمكدر ديديلرينه بخارى
نقلنده حضرت عايشه‌دن مرويدر كه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بو يله رقيه
ايدر ايدى * امسح البأس رب الناس بيدك الشفاء لا كاشف له الا انت * وصحيح مسلمده عثمان
ابن ابى العاصدن مرويدر كه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه مرضدن
شكايت ايلدى يا رسول الله اسلامه كله ليدنبرو جسدمده آغرى بولورم ديدى فخر كائنات حضرتلرى
ايتدى الكى آغريان يرك اوستنه قودخى اوچ كره بسم الله دى و يدى كره * اعوذ بعزة الله وقدرته
من شر ما اجد واحاذر * ديو اوقو بيوردى انكيچون تكرار اولمق بيورديكه تأثيرى زياده اوله ديمشلردر
ذكر اولنان رقيه‌لردن غفلت اولنميه كتب احاديثدن اخراج اولنمش رقيه‌لردر جمله‌سى صحيحدر
هر برى خواجه‌ٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن نقل صحيحله منقولدر اعتقاد
درستله اولنيجق نفعى تخلف ايتمك احتمالى يوقدر والله اعلم (ذكر طبه صلى الله عليه وسلم من الفزع
والارق * كيجه ايله قورقمق واو يخوا و يومق علاجيدر ترمذى نقلنده بريده‌دن مرويدر كه خالد
رضى الله عنه فخر عالم حضرتلرينه شكايت ايدوب يا رسول الله كيجه ايله او يخو كوزيمه كيرمز
اولدى ديدى فخر كائنات حضرتلرى دوشكه ياتديغك زمانده بونى اوقو ديو بيوردى * اللهم
رب السموات السبع وما اظلت ورب الارضين وما اقلت ورب الشياطين وما اضلت كن لى جارا من
شر خلقك كلهم جميعا ان يفرط على احد منهم او يبغى على عز جارك وجل ثناؤك ولا اله غيرك
* ذكر علاجه لمن اصابته مصيبة * مسندده فخر كائنات صلى الله عليه وسلم حضرتلرندن
مرفوعا روايت اولنمشدر كه مصيبت رسيده اولان كيمسه * انا لله وانا اليه راجعون اللهم اجرنى
فى مصيبتى واخلف لى خيرا منها * ديسه البته حق تعالى حضرتلرى اول كشى‌يه اول مصيبتده
آندن خيرلى خلف ميسر ايليه ديو بيورمشلر (ذكر طبه صلى الله عليه وسلم من داء الهم والكرب

امام بخارى ومسلم روايتلرنده ابن عباس رضى الله عنهمادن مرويدر كه فخر عالم صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى غم وغصه عارض اولديغى زمانده بونى اوقور ايدى * لا اله الا الله العظيم
الحليم لا اله الا الله رب العرش العظيم لا اله الا الله رب السموات ورب الارض رب العرش الكريم *
اولى بودركه بونلرى ديه دخى دعا ايليه ديمشلردر ثنا دعادن مقدم اولمجق دعا مستجابدر دعا ثنادن
مقدم اولمجق رجا اوزره دردمشلر (ابو بكر رازيدن مرويدر كه ديار اصفهانده ابو نعيم قتنده ايدم
بر كيمسه كلوب انلره ايتدى ابو بكر بن على‌يى پادشاهه غمز ايتمشلر بو كون غضب ايدوب حبس ايتدى
اول كيجه واقعه‌ده فخر كائنات حضرتلرينى كوردم صاغ يانينده جبرائيل عليه السلام طورر ايدى
متصل طوداقلرين ديردوب تسبيح ايلر ايدى اندن فخر جهان بكا ايتدى سن ابو بكر بن على‌يه
سويله صحيح بخاريده اولان دعاى كربى اوقيوب دعا ايتسون تا كه حق تعالى حضرتلرى اندن
غم وغصه‌يى دفع ايليه ديو بيوردى صباح اولنجق واردم خبر ويردم اول دخى بو دعايه مشغول
اولدى چوق زمان كچمدى حق تعالى حضرتلرى خلاص ميسر ايلدى ديدى (امام نسائى
نقلنده حضرت على‌دن مرويدر كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بو دعايى بكا
تلقين ايتدى غم وغصه عارض اولدقده اوقيه‌سين ديو امر ايتدى ديمشدر * لا اله الا الله الكريم
العظيم سبحان الله تبارك الله رب العرش العظيم والحمد لله رب العالمين * بر روايتده اولكيسى
الحليم الكريم واقع اولمشدر و بر لفظنده دخى * لا اله الا الله وحده لا شريك له العليم العلى العظيم
لا اله الا الله وحده لا شريك له الحليم الكريم * وارد اولمشدر و ينه بر لفظنده * لا اله الا الله الحليم
الكريم سبحانه تبارك وتعالى رب العرش العظيم الحمد لله رب العالمين * واقع اولمشدر جمله‌سين
امام نسائى روايت ايتمشدر هر قنغيسى اوقنسه خوبدر ترمذى نقلنده ابى هريره‌دن مرويدر كه
خواجه‌ٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك بر مهم ايشى اولسه مبارك كوزلرين
كوكلره ديكوب دخى سبحان الله العظيم دير ايدى وقچن دعاده جهد وكوشش ايلسه يا حى يا قيوم
دير ايدى ديو روايت ايتمشدر ينه ابى هريره رضى الله عنه بيورمشدر كه بر مشكل ايشى اولسه
و بر خصوصده شدت واقع اولسه يا حى يا قيوم برحمتك استغيث دير ايدى ديمشدر و بو مقوله اموردە
بو كلماتك تأثيرنده بعض علما رحمهم الله تعالى وجهلر بيان ايتمشلردر فى الحقيقه سرن حق تعالى
حضرتلرى بيلور همان اعتقاد جازم ايله مشغول اولمق كركدر بفضل الله منافعى ظهور ايتمك
مقرردر (بو دخى دعوات الكرو بدندر يعنى غم وغصه‌لر دفعى ايچون اوقيه‌جق دعالر دندر
(ابو داود نقلنده ابى بكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرندن مرويدر كه رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى دعوات الكروب * اللهم رحمتك ارجو فلا تكلنى الى نفسى طرفة عين
واصلح شأنى كله لا اله الا انت * ديو بيورمشلر (ينه ابن داود قتنده اسما بنت عميسدن مرفوعا
روايت اولنمشدر كه كلمات الكرب * الله ربى لا اشرك به شيئا * بيورمشلر (امام احمد نقلنده
عبد الله بن مسعود رضى الله تعالى عنهما سيد كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن
روايت ايتمشدر كه هر كيمسه كه محزون وغمناك اوله بو دعايى اوقيه البته حق تعالى حضرتلرى
انك حزنن فرحه تبديل ايليه ديو بيورمشلر دعا بودر * اللهم انى عبدك ابن عبدك ابن امتك ناصيتى
بيدك ماض فى حكمك عدل فى قضاؤك اسألك بكل اسم هو لك سميت به نفسك او انزلته فى كتابك
او علمته احدا من خلقك او استأثرت به فى علم الغيب عندك ان تجعل القرآن العظيم ربيع قلبى ونور
صدرى وجلاء حزنى وذهاب همى * سنن ابى داودده ابى سعيد الخدرى رضى الله عنهدن
مرويدر كه بر كون رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى مسجد شريفه كيردى
انصار قومندن ابو امامه ديمكله معروف بر شخصه راست كلدى يا ابا امامه نماز وقتى دكل مسجدده

اوتوردیغیکك سببی ندردیو بیوردی ابو امامه ایتدی * یارسول الله هموم لزمتنی ودیون * یعنی بکا
غم وغصه لر ودینلر لازم اولدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سکا بر کلام تعلیم
ایده یمکه حق تعالی حضرتلری غمکی دفع ایده ودینکی قضا ایده بیوردی اوادخی بلی یارسول الله
دیدی فخر کائنات حضرتلری صباحه واخشامه یتشدیکك زمانده بونی اوقو دیو بیوردی
* اللهم انی اعوذبك من الهم والحزن واعوذبك من العجز والکسل واعوذبك من الجبن والبخل
واعوذبك من غلبة الدین وقهر الرجال * ابو امامه دن مرویدرکه فخر عالم حضرتلرینك
بیوردیغی کبی ایتدم الله تعالی حضرتلری غممی دفع ایتدی ودینلرم ادا ایتدی دیدی (سنن ابو داودده
ابن عباس حضرتلرندن مرویدرکه برکیمسه استغفاره ملازمت ایلسه حق تبارك وتعالی
حضرتلری انك هر غمنی دفع ایده وهر طارلقدن خلاص میسر ایده وسزمدیکی یردن رزق نصیب
ایلیه دیو بیورمشلر وجهنده ذکر ایتمشلردرکه جمیع ملتلر خلقی وجمیع عقلاء بوکا اتفاق ایتمشلردرکه
فساد ومعصیت کشی یه غم وغصه کتورر وکوکل طارلغن یتشدیرر چونکه ذنوبك قلبده بودکلو
تأثیری اولیجق برعلاج کرکدرکه آنی محو ایلیه واندن ناشی اولان اثر دخی قالمیه ایمدی اکا توبه
واستغفار کبی علاج اولمز انکیچون توبه واستغفار کشیده غم قومازدیمشلردر (ینه ابن عباس
حضرتلرندن مرویدرکه برکیمسه نك غم وغصه سی چوق اولسه * لاحول ولاقوة الا بالله * کلمه سن
چوق دیه دیو بیورمشدر صحیحینده ثابت اولمشدرکه کلمهٔ مذکوره جنت کنجلرندن بر کنجدر (بعض
آثارده واقع اولمشدرکه کوکدن هیچ برملك اینمز و برملك چیقماز الا لاحول ولاقوة الا بالله ایله دیو
بیورلمشدر (امام طبرانی روایتنده ابو هریره رضی الله عنه فخر کائنات افندیمز حضرتلرندن روایت
ایتمشدرکه هیچ برامر بنی غمناك ایتمدی الا جبرائیل علیه السلام تمثل ایدوب * یا محمد قل توکلت
علی الحی الذی لایموت والحمد لله الذی لم یتخذ ولدا ولم یکن له شریك فی الملك ولم یکن له ولی
من الذل وکبره تکبیرا * دی دیو بیورمشدر یعنی هر زمانده که برغم عارض اولسه همان جبرائیل علیه
السلام یتشوب بوکلماتی اوقو دیو بکا تعلیم بیوررایدی دیمکدر ابن سنینك کتابنده ابو قتاده رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * من قرأ آیة الکرسی وخواتیم سورة البقرة
عند الکرب اغاثه الله عزوجل * بیورمشلر یعنی غم وغصه عارض اولدیغی زمانده برکیمسه آیة الکرسی
وسورة البقره نك آخرلرین اوقسه تکری تعالی حضرتلری اول کیمسه یه فریادرس اوله دیمکدر
ینه ابن سنی قتنده سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه فخر عالم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه
* انی لاعلم کلمة لایقولها مکروب الا فرج الله عنه کلمة اخی یونس فنادی فی الظلمات ان لا اله الا انت
سبحانك انی کنت من الظالمین * حاصلی لا اله الا انت سبحانك انی کنت من الظالمین یونس
علیه السلامك دعاسیدر فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری بیوررکه هر ملول وغمناك اولان
کیمسه بودعایی اوقسه حق جل وتعالی حضرتلری انك غمن دفع ایلیه (ترمذی روایتنده دخی بویله درکه
هر مسلم کیمسه که برنسنه ایچون بودعایی اوقیه باری تعالی حضرتلرندن مرادین دیلیه البته مستجاب
اوله دیو بیورلمش (دیلمی رحمة الله علیه مسند الفردوس آدلو کتابنده یازمشدرکه جعفر الصادق
رحمة الله علیه آتاسندن اولدخی جدندن روایت ایلرکه رسول الله حضرتلر بنه قچن برایش مشکل
اولسه حصولنده سعی ایتسه بودعایی اوقورایدی دیمشلر * اللهم احرسنی بعینك التی لاتنام واکنفنی
بکنفك الذی لایرام وارحمنی بقدرتك علی فلا اهلك وانت رجائی فکم من نعمة انعمت بها علی قل لك
بها شکری وکم من بلیة ابتلیتنی بها قل لك بها صبری فیامن قل عند نعمته شکری فلم یحرمنی ویامن
قل عند بلیته صبری فلم یخذلنی ویامن رآنی علی الخطایا فلم یفضحنی یاذا المعروف الذی لاینقضی ابدا

ویاذا النعماء التی لاتحصی عددا اسئلك ان تصلی علی محمد وعلی آل محمد وبك ادرأ فی نحور الاعداء
والجبارین اللهم اعنی علی دینی بالدنیا وعلی آخرتی بالتقوی واحفظنی فیما غبت عنه ولاتکلنی
الی نفسی فیما حظرته علی یامن لاتضره الذنوب ولاینقصه العفو هب لی مالاینقصك واغفرلی
مالایضرك انك انت الوهاب اسئلك فرجا قریبا وصبرا جمیلا ورزقا واسعا والعافیة من البلایا
وشکر العافیة * وبر روایتده بویله واقع اولمشدر * اسئلك تمام العافیة واسئلك دوام العافیة
واسئلك الشکر علی العافیة واسئلك الغنی عن الناس ولاحول ولاقوة الا بالله العلی العظیم *
* ذکر علاجه صلی الله علیه وسلم من داء الفقر * عبد الله بن عمر رضی الله عنهمادن مرویدرکه
برکیمسه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب فقردن شکایت ایتدی یارسول الله
دنیا بندن یوز چویردی فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلری طلوع فجر قتنده
یوز کره بودعایی اوقو دیو بیوردی * سبحان الله وبحمده سبحان الله العظیم استغفر الله * اول
کشی دوندی کتدی برزمان اکلندی ینه کلدی یارسول الله دنیا بکا شویله اقبال ایتدیکه مالی
قنده قویه جغم بلمزم دیدی (ذکر علاجه صلی الله علیه وسلم من الحریق * عمرو بن شعیب آتاسندن
اولدخی جدندن روایت ایلرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * اذا رأیتم الحریق
فکبروا فان التکبیر یطفؤه * بیورمشلر یعنی یانغون کوردیککز زمانده تکبیر ایدك زیرا تکبیر تحقیقا
یانغونی سوندیرر دیمکدر تکبیرده بوخاصیت اولدیغنك وجهنده زاد المعاد صاحبی ذکر ایتمشدرکه
یانغونك سببی آتشدر وآتش مادهٔ شیطاندر زیرا آتشدن خلق اولنمشدر وعالمه فساد ویرمه ده
شیطانله مناسبتی واردر اول سببدن شیطانه اکا معاونت ایلر وآتشك طبیعتی علو وفساد اقتضا ایلر
تکبر شیطان طریقه سی بودر کندی توابعن بویوله چکر پس شیطان وآتش هر بری علو
وفساد اقتضا ایدرلر لاجرم حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك کبریاسی شیطانی وانك طبیعتنده
اولان اهل شر وفسادی قلع وقمع ایلر بوخصوص نیجه کره تجربه اولنوب وقوعی ظاهر وثابت
اولمشدر سنه ست وثمانین وثمان مائة تاریخنده مدینهٔ منوره یاندیغی زمانده خلق بعض طبور مشاهده
ایدیلر آشکاره تکبیر ایدرلر ایدی بوقصه شایع ومشهور نسنه در * ذکر طبه صلی الله علیه وسلم
من داء السحر * امام نووی رحمة الله علیه ایدر سحر بالاجماع کبائردندر اکرچه کلمات کفردن
نسنه قارشه یا کفر لازم کتورر برفعلله اوله کفر اولور اشلین کیمسه کافر ایدیکنه شبهه قالمز اکر
کفر ایجاب ایدر قول وفعل اولمز ایسه کفر اولمز حرام اولور کبائردن ایدیکی مقرردر سحر خصوصنده
علما رحمهم الله تعالی اختلاف ایتمشلردر بعضیلر قولنده تخییل محضدر حقیقتی یوقدر علماء حنفیه دن
ابو بکر رازی وشافعیه دن ابو جعفر استرابادی وبرجماعت بوقولی اختیار ایتمشلردر (اما امام
نووی رحمة الله علیه ایدر صحیح بودرکه حقیقتی واردر جمهور علما بومعنایی مقرر طوتمشلردر
عامهٔ علما مذهبی بودر وکتاب وسنت وصحیحهٔ مشهوره دخی بوکا دلالت ایلر (شیخ الاسلام ابن حجر
رحمة الله علیه ایدر سحر ایله انقلاب عین واقع اولورمی اولمزمی اختلاف بونده در شونلرکه تخییل
محضدر دیدیلر انلر منع ایتمشلردر وشونلرکه حقیقتنه قائل اولمشلردر انلر دخی ایکی قسم اولوب در
برقسمی ایدرلر سحرك تأثیری بودکلودرکه مزاجی تغییر ایلر امراضدن برنوع اولور دیرلر وبرقسمی
احاله یه منتهی اولور دیرلر یعنی برجانسز نسنه یی برحیوان ایلر وبرحیوانی برطاش یا براغاج ایلر
دیرلر جمهورک اتفاق ایتدیکی قول اولکی قولدر یعنی سحرك تغییر مزاج ایده جك قدر تأثیری واردر
دیرلر مثلا ساحرلر برصاغ کیمسه یی سحر ایله مریض ایدرلر آرتق نسنه یه قادر دکللردر دیرلر
(امام الحرمین رحمة الله علیه سحر فاسقدن غیری کیمسه نك الندە طوتمز وفاسقدن کرامت
ظهور ایتمز دیو اجماع نقل ایتمشدر اعتقاد بویله کرکدرکه النده خارق العاده ظهور ایدن کیمسه نك

احوالی واقوالی شرع شریفه موافق اولوب بدعت وضلالتدن بری ایسه ظهور ایدن کرامتدر والا
سحردر (ابو بکر رازی رحمة الله علیه احکامده ایدر حق سبحانه وتعالی حضرتلری خبرو یرمشدر که
حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلری سحرهٔ فرعونك ایپلرینی وعصالرینی سکردر
یلانلر ظن ایلدی اما انلرده اول حالت یوق ایدی همان تخییل ایدی اصلی بو ایدیکه انلرك عصالری
مجوف ایدی ایچلرینه ژیوه طولدرمشلر ایدی ایپلری دخی اویله ایدی دریلردن دکمشلر ایدی
ایچلری بغرسق کبی بوش ایدی ژیوه قومشلر ایدی و بونلری براقدقلری یرك آلتنی قازوب آتش
طولدرمشلر ایدی واوزرین بروجهله دوزتمشلر ایدیکه آتشدن اثر ظاهر اولمز ایدی بونلری
اول محله آتدیلر دخی برمقدار طوروب ژیوه قزدیغی کبی حرکته باشلدیلر کورن کیمسه یورر تخییل
ایدر ایدی اما حقیقتده یورومه‌لری یوق ایدی (امام قرطبی رحمة الله علیه حق بودر که اصناف
سحردن بعضینك قلوبه تأثیری واردر محبت وعداوت پیدا ایتمك کبی دخی خیروشر القا ایتمك کبی
ابدانه دخی تأثیری واردر الم و یرمك کبی خسته ایتمك کبی بونلر مقرردر همان انکار اولنان حیوان
جماده و جماد حیوانه منقلب اولمقدر دیو بیورمشدر (صحیح بخاریده عایشه حدیثندن ثابت
اولمشدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مسحور اولدی حتی فخر کائنات
حضرتلرینه شویله واقع اولدیکه برفعلی ایشلمز ایکن ایشلرم صانور ایدی تا برکیجه یه دك که
حضرت عایشه‌نك یاننده ایدی دعا ایتدی اندن حضرت عایشه‌یه ایتدی طویدکمی یا عایشه
اول کیمسه‌ده که الله تعالی حضرتلرندن استفتا ایتدم بکا فتوی و یردی یعنی سؤال ایتدیکم
مشکلی حل ایتدی بکا ایکی کیمسه کلدی بری باشم اوجنده بری ایاغم اوجنده اوتوردیلر بریسی
بریسنه ایتدی مابال الرجل دیدی یعنی بو کشینك حالی ندر دیدی بری دخی مسحور در دیدی
کیم سحر ایتدی دیدی اولدخی لبید بن اعصم ایتدی دیدی بنه ایتدی نه اصل نسنه ایله سحر ایتدی
اول ایتدی برطرق و برمقدار طرقدن دوشمش قیل وارکك خرما طلعنك جفی ایله سحر ایتدی دیدی
خرما طوغدیغی زمانده طلع دیرلر جف انك اوزرنده اولان غلافدر حاصلی بو اشیا ایله سحر ایتدی
دیدی بنه اول بری سؤال ایدوب بونلری قنده قودی دیدی ایتدی بئر ذروانده قودی بئر ذروان مدینه‌ده
برقیودر اندن خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صحابه‌دن برجماعتله کیدوب
اول قیویه واردی امر ایتدی طولدردیلر نابدید اولدی حضرت عایشه‌یه کلدیکی زمانده یا عایشه
اول قیونك صویی حنا صوینه بکزر ونخلنك باشلری رؤس شیاطینه بکزر دیو بیوردی
حضرت عایشه رضی الله عنه ایتدی یارسول الله اول سحری چیقارمدکمی فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری ایتدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری بکا عافیت و یردی چیقارمغی
انکیچون کریه کوردمکه مسلمانلره برشری طوقنه دیو بیوردی بخارینك بر روایتنده رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قیونك اوستنه کلدی حتی سحری چیقاردی دیو وارد
اولمشدر (بیهقی نقلنده سند ضعیفله ابن عباس حضرتلرندن مرویدر که واردیلر برکرش بولدیلر
اون بردوکم دوکلمش ایدی اندن سورهٔ معوذتین نزول ایتدی اوقومغه باشلدی هر آیتی اوقودقجه
بردوکم چوز یلور ایدی دیو بیورمشلر (ابن حجر رحمة الله تعالی علیه فتح الباریده ذکر ایتدیکی
روایتده بویله‌در که قیونك اوستنه واردیلر برکیمسه اشاغه ایندی رسول الله حضرتلرینك
شکلنده شمعدن دوزلمش برصورت بولدی اکنه‌لر صاپلامشلر و برکرش بولدی اون بردوکم اورمشلر
طشره چیقاردی اندن جبرائیل علیه السلام نازل اولوب معوذتینی کتوردی هر آیت اوقوندقجه
بردوکم چوز یلور ایدی هر بارکه اوصورتدن بر اکنه چیقاررلر ایدی انك المنی طویار ایدی صکره
راحت اولور ایدی دیمشلردر (امام واقدی ذکر ایتدیکی اوزره فخر عالم صلی الله تعالی علیه

وسلم

وسلم حضرتلرینه سحری یدنجی یل محرمنده ایتمشلر ایدی حدیبیه غزاسندن رجوع ایتدیکی ذالحجه
آیی ایدی محرم داخل اولدیغی کبی رؤسای یهود جمع اولوب لبید بن اعصم دیدکلری ملعونه واردیلر
اول برساحر ایدی اکا ایتدیلر سن جمله‌مزدن سحرده ماهرسك بز شوقدر سحر ایتدك هیچ اثری
ظاهر اولمدی سکا برمقدار نسنه و یره‌لم محمده برسحر ایله دیدیلر اوچ آلتون و یروب سحر ایتدردیلر
دیو روایت اولنمشدر وایتدیکی سحر برروایتده قرق کیجه و برروایتده التی آی طورمشدر (امام
سهیلی ذکر ایتدیکی اوزره زهر یدن مرویدر که بریل اکلندی دیمشدر ابن حجر دخی اعتماد
بوقوله دردیمشدر ابو عبید رحمة الله علیه عبدالرحمن بن ابی لیلی مرسلندن اخراج ایتمشدر که
رسول الله حضرتلری مسحور اولدیغی زمانده اولا مبارك باشندن حجامت ایتدی اندنصکره
دعاره مشغول اولدی دیمشلردر ابن القیم رحمة الله علیه بو خصوصده انفع ادویه ذکر ودعا وقراءتدر
قلب حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك ذکریله مملو اولمق ارواح خبیثه تأثیرندن اولان سحرك
ضررین دفع ایتمه‌ده جمله‌دن اقوادر دیو بیورمشدر وسحرك اکثر تأثیری قلوب ضعیفه‌یه در
انکیچون غالبا نسا طائفه‌سنه وصبیانه تأثیر ایدر زیرا انلرده قبوله استعداد زیاده‌در دیمشدر آزا اولور که
کامله دخی تأثیر ایلر اول حضرته تأثیر ایتدیکی بو مقوله‌لرك تأثیری اکا دخی جائز ایدیکن بیان
ایچون ایدی دیمشلردر (ابن بطال ذکر ایتدیکی اوزره وهب بن منبه کتابلرنده واقع اولان معالجات
سحردن بری بودر که (سدر اغاجنك یشل یپراغندن یدی دانه الهلر دخی ایکی طاش اراسنده دوکه‌لر
ازالدقدنصکره صو ایله قارشدیره‌لر اوزرینه آیة الکرسی واخلاص ومعوذتین اوقیه‌لر اندن مسحور
اولان کیمسه اوچ یوطم اندن ایچه و بقیه‌سیله غسل ایده باذن الله خلاص میسر اوله اکر بغلو کیمسه
دخی ایلسه چوزیله دیو بیورمشلر (وشیخ ابو محمد المرجانیدن منقولدر که فخر کائنات علیه
افضل الصلوات حضرتلرینی واقعه‌سنده کوروب بو آیتلری اکا تعلیم ایتمشدر (لقد جاءکم رسول
من انفسکم عزیز علیه ماعنتم حریص علیکم بالمؤمنین رؤف رحیم فان تولوا فقل حسبی الله لا اله
الا هو علیه توکلت وهو رب العرش العظیم ونتزل من القرآن ماهو شفاء ورحمة للمؤمنین) دخی
سورهٔ حشرده (لو انزلنا هذا القرآن علی جبل لرأیته خاشعا متصدعا من خشیة الله) آخر سوره‌یه
وارنجه دخی سورهٔ اخلاص ومعوذتین اندنصکره بو دعایی یازه دیمشدر * اللهم انت المحیی
وانت الممیت وانت الخالق وانت الباری وانت المبلی وانت المعافی وانت الشافی خلقتنا من ماء
مهین وجعلتنا فی قرار مکین الی قدر معلوم اللهم اسألك باسمائك الحسنی وصفاتك العلی یامن بیده
الابتلاء والشفا والدواء اسئلك بمعجزات نبیك محمد) صلی الله علیه وسلم (و برکات خلیلك ابراهیم
علیه السلام (وحرمة کلیمك موسی) علیه السلام (اللهم اشفه) بونلری یازوب کتوره‌لر شفا بوله
(ذکر رقیة تنفع من کل شکوی) ابو الدرداء رضی الله تعالی عنهدن مرویدر که اشتدم
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سزدن برکیمسه برمرضدن شکایت ایلسه بویله
دیسون دیو بیورر ایدی دیمشدر * ربنا الله الذی فی السماء تقدس اسمك امرك فی السماء والارض
کما رحمتك فی السماء فاجعل رحمتك فی الارض واغفر لنا حوبنا وخطایانا انت رب الطیبین
انزل رحمة من عندك وشفاء من شفائك علی هذا الوجع * بویله دیسون حق جل وعلا حضرتلری
مرضدن بری ایلیه دیو بیورمش (ابو داود رحمة الله تعالی علیه سننده بو یلجه روایت ایتمشدر
(ذکر رقیته علیه الصلاة والسلام من الصداع) پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام افندیمز
حضرتلری باش آغریسی ایچون اوقودیغی رقیه‌در * بسم الله الرحمن الرحیم باسم الله الکبیر
واعوذ بالله العظیم من شر کل عرق نعار ومن شر حر النار * ابن النعمان و بیهقی روایتلرنده
اسما بنت ابی بکر رضی الله تعالی عنهما حضرتلرینك باشی ششدی فخر کائنات حضرتلری کلدی

مبارکلرینی برز اوسندن اول شیش اوزرینه قودی دخی اوچ کره * بسم الله اذهب عنها سوئه
وفحشه بدعوة نبیك الطیب المبارك المكین عندك بسم الله * بیوردی اکا دخی اویله دیمك امر
ایتدی اولدخی اوچ کون بویله دیدی بعون الله اول شیش زائل اولدی * ذکر رقیته صلی الله علیه
وسلم من وجع الضرس * امام بیهقی روایتنده عبد الله بن رواحه رضی الله تعالی عنه فخر عالم
حضرتلرینه دیش آغریسندن شکایت ایلدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
مبارك الن عبد اللهك دیشی آغریان جانبنده یکاغنك اوزرینه قودی یدی کره * اللهم
اذهب عنه سوء مایجد و فحشه بدعوة نبیك المكین المبارك عندك * بیوردی حق سبحانه
وتعالی حضرتلری دخی کندینه شفا ارزانی قیلدی صحت بولدی (حمیدی روایتنده وارد اولمشدر که
(حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها برکون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب
دیش اغریسندن شکایت ایلدی فخر عالم حضرتلری مبارك صاغ الینك شهادت برماغن اول
دیش اوزرینه قودی دخی * بسم الله وبالله اسألك بعزك وجلالك وقدرتك علی کل شیء فان مریم
لم تلد غیر عیسی من روحك بكلمتك ان تكشف ما تلقی فاطمة بنت خدیجة من الضر كله *
دیدی همان وجعی ساکن اولدی (بودخی جمله مجربا تدندر که دیش اغریان جانبده یکاغی
اوسته بو آیتی یازەلر (بسم الله الرحمن الرحیم قل هو الذی انشأكم وجعل لكم السمع والابصار
والافئدة قلیلا ما تشكرون) یاخود بو آیتی یازەلر (وله ما سكن فی اللیل والنهار وهو السمیع العلیم)
* رقیه اسر البول * یعنی بول طوتلمه سیچون رقیه (امام نسائی نقلنده وارد اولمشدر که برکیسه
ابو الدرداء رضی الله عنه حضرتلرینه کلوب بابام بو مرضه مبتلادر دیو ذکر ایتدی ابو الدرداء دخی
سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن اشتدیکی رقیه یی تعلیم ایتدی و بو اول رقیه در که
سابقا ابو داود روایتیله مسطور اولمش ایدی * ربنا الله الذی فی السماء تقدس اسمك امرك فی السماء
والارض كما رحمتك فی السماء فاجعل رحمتك فی الارض واغفر لنا ذنوبنا وخطایانا انت رب الطیبین
فانزل شفاء من شفائك ورحمة من رحمتك علی هذا الوجع * بو رقیه یی تعلیم ایتدی وامر ایلدیکه
اوزرینه اوقیه اول کشی دخی بیوردیغی اوزره ایلدی شفا میسر اولدی * رقیة الحمی * انس بن مالكدن
مرویدر که برکون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حضرت عایشه نك اوزرینه
دخول ایتدی شول حالده که حضرت عایشه یی حمی طوتمش ایدی حمایه سوکر ایدی خواجه عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی یا عایشه حمایه سوکمه زیرا اول مأموره در اکر
دیلر ایسك سکا بر قاچ کلمه تعلیم ایده یم انلری دیدیکك زمانده حق سبحانه وتعالی حضرتلری
سندن حمایی زائل ایلسون اول دخی ایتدی تعلیم ایله دیدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری امر ایتدیکه بویله دیه * اللهم ارحم جلدی الرقیق وعظمی الدقیق من شدة الحریق
یا ام ملدم ان كنت آمنت بالله العظیم فلا تصدعی الرأس ولا تنتنی الفم ولا تأكلی اللحم ولا تشربی
الدم وتحولی عنی الی من اتخذ مع الله الها آخر * حضرت عایشه دن مرویدر که بو کلماتی دیدیکم
کبی حمی بنی ترك ایتدی دیو بیورمشدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك تلقین
بیوردیغی دعالر ورقیه لر تأثیر ایتدیکنده شك وشبهه یوقدر همان نظر اوقیانلرك صدق نیتنه
وخلوص اعتقادنه در انکیچون ایدیکه اصحاب کرامی وازواج طاهراتی اوقودقلری زمانده
تخلف ایتمیوب منافعن مشاهده قیلورلر ایدی شمدی دخی شویله که برمؤمن اعتقاد پاك ایله البته
نافع اولوردیو اوقسه بفضل الله تعالی نفعن کورمك یوقدر بو مقوله عزائم اوقومغی قلج صالمغه
تشبیه ایتمشلردر تیغ هندی بر مرد دلیر ودلاور الینه کیرسه انواع هنر ظهوره کلور اما بر مخنث
الینه دوشسه یا کندوبی چالار یا آتی چالار یا الندن دوشر اصلا نفعی ظاهر اولمز (حمی ایچون

بودخی نافعدر که اوچ پاره لطیف کاغد پاره لرینه * بسم الله فرت بسم الله مرت بسم الله
قلت * یازەلر دخی اوچکون هر کونده برین صوایله یوتەلر (سلفدن برجماعت بعض قرآن
آیتن یازوب شفا ایچون ایچمکه رخصت ویرمشلردر (ابن الحاج رحمة الله تعالی علیه کتابنده
یازمشدر که شیخ ابو محمد المرجانی قدس الله تعالی سره حمی ایچون وغیری ایچون بعض نسخه لر
یازوب زاویه سنده قورایدی برکیسه نك المی واضطرابی اولسه بردانه سن آلورکیدر ایدی
استعمال ایدر ایدی نفعن کورور ایدی دیمشدر واول نسخه که یازار ایدی بو ایدی * ازلی لم یزل
ولا یزال یزیل الزوال وهو لا یزال ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم وننزل من القرآن ما هو
شفاء ورحمة للمؤمنین) ومرویدن منقولدر که بن محموم اولمش ایدم بعض کیسه لر شیخ
اباعبد الله حضرتلرینه خبر ویرمشلر شیخ قدس سره بو نسخه یی یازوب بکا کوندردی دیمشدر
* بسم الله الرحمن الرحیم بسم الله وبالله ومحمد رسول الله یا نار كونی بردا وسلاما علی ابراهیم
وارادوا به كیدا فجعلناهم الاخسرین اللهم رب جبریل ومیكائیل واسرافیل اشف صاحب
هذا الكتاب بحولك وقوتك وجبروتك اله الحق آمین * بو حمی نسخه لری بی نظیرلردر غفلت اولنمیه
(بعض سوجیلر وچبانلر ایچون نافعدر اوزرینه یازیله دیو بیورمشلر (ویسألونك عن الجبال
فقل ینسفها ربی نسفا فیذرها قاعا صفصفا لا تری فیها عوجا ولا امتا) اما بلدن اشاغی
مناسبتسز محله یازمیه لر (عسر ولادت ایچون یعنی خاتونلر اوغلان طغورر ایکن صرپلنسه
بونلری یازەلر * لا اله الا الله الحلیم الكریم سبحان الله رب العرش العظیم الحمد لله رب العالمین
كأنهم یوم یرون ما یوعدون لم یلبثوا الا ساعة من نهار كأنهم یوم یرونها لم یلبثوا الا عشیة
او ضحاها * دعاء مذکور ابن عباس حدیثندن اخراج اولنمشدر (امام احمد بن حنبل حضرتلرینك
اوغلی عبد الله روایت ایتمشدر که برخاتون طغورمه ده زحمت چکسه بابام بونی برآق کاسه ایچنه
یاخود برپاك نسنه یه یازار ایدی دیمشدر مراد یازوب صوین ایچورمکدر (ابو بکر مروزی دخی
شیخ ابو عبد الله خدمتنه برکیسه کلدی یا شیخ برخاتون ایکی کوندر ولادت اوزره زحمت چکر
همت ایله دیدی شیخ رحمة الله تعالی علیه بر بیوك کاسه و برمقدار زعفران استدی اندن
ذکر اولنان دعایی یازدی و کوردم هر کشی یه بونی یازار ایدی دیو بیورمشدر (ابن الحاج مدخل
آدلو کتابنده یازمشدر که خاتونلره بو اصل حال واقع اولسه بر طوتملق چناق ایچنه بونی
یازوب صو ایله ازه لر برمقدارین ایچوروب برمقدارین یوزینه سه پەلر دیمشدر * ایها الولد
اخرج من بطن ضیق الی سعة هذه الدنیا اخرج بقدرة الله الذی جعلك فی قرار مكین
الی قدر معلوم لو انزلنا هذا القرآن علی جبل الی آخر السورة وننزل من القرآن ما هو شفاء
ورحمة للمؤمنین) شیخ مرجانی بو نسخه یی بعض اولولردن آلمش ایدم هر کیمه یازدم ایسه خلاص
بولدی دیو بیورمشدر (ابن عباس رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن مرویدر که حضرت عیسی
صلوات الله علی نبینا وعلیه برخاتونه راست کلدی ولادت حالنده اوغلانی آرقوری کلمش خاتون
نیاز ایدوب یا نبی الله دعا ایله حق تعالی بنی بو بلادن خلاص ایتسون دیدی حضرت عیسی
علیه السلام ایتدی * یا خالق النفس من النفس ویا مخلص النفس من النفس ویا مخرج النفس
من النفس خلصها * همان خاتون اوغلانی طغوروب خلاص اولدی ابن عباس رضی الله عنهما
عسر ولادتده دعاء مذکوری یازەلر دیو بیورمشدر (بودخی مجربدر که برپاك چناق ایچنه
(اذا السماء انشقت واذنت لربها وحقت واذا الارض مدت والقت ما فیها وتخلت) یازەلر دخی
صوین ایچوره لر وبرمقدار قرننه دخی صاچه لر (بورنی قانه یان کیمسه نك النه بونی یازەلر
(وقیل یا ارض ابلعی ماءك ویا سماء اقلعی وغیض الماء وقضی الامر) بعض جاهللر قان ایله

يازارلر خطادر نعوذ بالله تعالى (عرق نسا ايچون بونى يازار * بسم الله الرحمن الرحيم اللهم رب كل شئ وعليك كل شئ وخالق كل شئ انت خلقتنى وخلقت النسا فى فلا تسلطه على بأذى ولا تسلطنى عليه بقطع واشفنى شفاء لايغادر سقما الاشافى الاانت * هر بلادن امين اولمق ايچون صباحده واخشامده اوچر كره (بسم الله الذى لايضر مع اسمه شئ فى الارض ولا فى السماء وهو السميع العليم) ديه‌لر حق تعالى حضرتلرى امين ايليه حضرت عثمان رضى الله تعالى عنه فخر كائنات حضرتلرندن بو يلجه روايت ايتمشدركه بركيمسه اوچ كره صباح وقتنده ديسه اخشامه دكين بلاى ناكهانى يتشميه اخشام زماننده ديسه صباحه دكين بلاى ناكهانى يتشميه ديو بيورمشلر (انس بن مالك حضرتلرندن مرويدركه بركيمسه * بسم الله الرحمن الرحيم ولاحول ولاقوة الا بالله العلى العظيم * ديسه جميع ذنوبندن برى اوله ودنيا بلالرندن يتشمش بلادن عافيت ميسر اوله واول بلالرك جنون وجذام وبرص وريح جمله‌سندندر ديو بيورمشلر (مكحولدن مرويدركه بركيمسه * لاحول ولاقوة الا بالله ولا ملجأ من الله الا اليه * ديسه حق تعالى حضرتلرى يتمش بلاسن دفع ايده ادناسى فقر اوله ديو بيورمشدر (امام طبرانى نقلنده ابو هريره رضى الله تعالى عنه فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرندن روايت ايلركه بركيمسه * لاحول ولاقوة الا بالله * ديسه طقسان طقوز دردنه دوا اوله اك آسانى غم وغصه‌در ديو بيورلمش بو كلمهٔ طيبه‌نك خواص ومنافعنه حد و پايان يوقدر انكيچون فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ابو هريره رضى الله تعالى عنه حضرتلرينه * اكثر من قول لاحول ولاقوة الا بالله العلى العظيم فانها من كنز الجنة * بيورمشدر يعنى بو كلامى چوق سويله زيرا بو جنت كنجندندر ديو بيورمشدر (ابى موسادن مرويدركه خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بركيمسه كونده يوز كره * لاحول ولاقوة الا بالله * ديسه ابدا اول كشى يه فقر يتشميه ديو بيورمشلر (وحضرت على كرم الله تعالى وجهه مرفوعا روايت ايتمشدركه بركيمسه هركون * لا اله الا الله الملك الحق المبين * ديسه اكا فقردن امان اوله وقبر وحشتندن انس بوله وانكله غنا قپوسن اچه وجنت قپوسن اچه ديو بيورمشلر بعض راويلرى اكر بو حديث ايچون چين مملكتنه وارسه‌لر چوق دكلدر ديو بيورمشلر (طعام ضررين دفع ايچون اوقيه‌لر * بسم الله خير الاسماء بسم الله فى الارض وفى السماء لايضر مع اسمه داء اجعل فيه رحمة وشفاء * امام بخارى تاريخنده ابن مسعود حضرتلرندن روايت ايلركه طعام قونديغى زمانده بركيمسه بو يله ديسه اول طعامده اولان نسنه اكا ضرر ايتميه ديمشلر * ذكر دواء ام الصبيان * ابن السنى روايتنده حضرت على رضى الله تعالى عنه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت ايتمشدركه هر اوغلانكه طوغار انك صاغ قولاغنه اذان اوقيوب صول قولاغنه اقامت اوقوسه‌لر اكا ام الصبيان ضرر ايتميه ديو بيورمش همان طغوب قونداغنه صارلديغى كبى ايتمك كرك دنيايه قدم بصديغى كبى اول كلمات طيبه كه حق تعالى حضرتلرينك عظمت وكبرياسن متضمندر ووحدانيتنه شاهددر قولاغنه طقونغله اكا شعار اسلام تلقين اولنمش كبى اولور نتكيم دنيادن چيقديغى زمانده كلمهٔ توحيد تلقين اولنور برفائده دخى بودركه شيطان عليه اللعنه طوغديغى ساعت يانته واروب آزدرمق ايچون كوزليوب طورر ايكن دخى اول تعلق ايده‌جكى زمانده اذان اشتديكى كبى نفرت ايدوب فخر شيطانه بو حالتدن ضعف حاصل اولوب اوغلاندن مناسبتن قطع ايدر (نوع ثانى) خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك ادويهٔ طبيعيه ايله ايتديكى معالجات بيانندهدر * ذكر علاجه للصداع والشقيقة * معلوم اوله كه صداع برالمدركه باش اجزاسنك بعضنده ياخود كلنده اولور اكر همان برجانبنده

اولورايسه اكا شقيقه ديرلر (وسببى شول بخارلردركه باشه چيقار ياخود اخلاط حاره‌در ياباردهدر دماغه چيقاردخى منفذ بولاميوب صداع پيدا ايدر اكر برطرفنه ميل ايدرايسه شقيقه احداث ايلر اكر باشك جمله‌سن احاطه ايدر ايسه اكا داء بيضه ديرلر بيضهٔ سلاحه تشبيه ايدوب ديمشلردر وبيضهٔ سلاح توغلغه‌دركه جنكده باشه كيرلر كاه اولوركه صداع معده‌ده ياخود طمرلرده ورم اولمقدن اولور ياخود معده‌ده غليظ بل اولمقدن ياخود امتلادن اولور كاه اولوركه حركت عنيفه‌دن اولور مثلا جماعدن وقى‌دن واويخو اويومقدن وچوق سو يمكدن حادث اولور وكاه اولور اعراض نفسانيه‌دن مثلا غم وغصه‌دن وآجلقدن وجمادن واقع اولور وقت اولوركه اسباب خارجيه‌دن مثلا باشه ضرب طوقنمقدن يا آغر نسنه كوتورمكدن ياقتى صغوق واسى هوالردن وصولردن اولور وبالجمله صداعك سببى چوقدر (اما شقيقه باشده اولان شراينده اولور وباشك بغايت ضعيف برينه مخصوص اولور شراين ديو حركتى اولان طمرلره ديرلر (امام احمد روايتنده بريده رضى الله تعالى عنه بيورمشدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه كاهى شقيقه عارض اولوب بركون ايكى كون طوررايدى كيتمزايدى ديمشدر (حديث صحيحده وارد اولمشدركه مرض موتنده * وارأساه * ديو بيورمشدر يعنى واى باشم ديمكدر بودخى وارد اولمشدركه چيقوب خطبه اوقودى شول حالده كه مبارك باشى صارلمش ايدى شقيقه‌ده وصداعك سائر اقسامنده باشى محكم صارمق نافعدر (صحيح بخاريده ابن عباس حضرتلرندن مرويدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى شقيقه ايچون بركره احرام باغلنمش ايكن مبارك باشندن حجامت ايلدى ديمشدر بعض روايتده ابن عباس رضى الله عنهمادن مرويدركه مبارك باشنك اورتاسندن حجامت ايتدى ديو بيورمش (تاريخ بخاريده وسنن ابى داودده وارد اولمشدركه خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه هر باركه بركيمسه كلوب باشندن شكايت ايلسه حجامت ايله ديرايدى اياغم آغرر ديسه حنا ياق ديو بيوررايدى (ترمذى روايتنده وارد اولمشدركه على بن عبد الله حضرتلرينك جده‌سى خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه خدمت ايلر ايدى اندن روايت ايتمشدركه فخر عالم حضرتلرينك بريرنده ياره اولسه ياخود برعلت اولسه بكا امر ايدرايدى اوزرينه حنا يقردم ديمشدر * ذكر علاجه صلى الله تعالى عليه وسلم للرمد * روايت اولنوركه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كوز اغريسنه آرام وسكون ايله وبرپرده حضور ايله اوتوروب حركت ايتميوب راحت اولمغله علاج ايدرلرايمش (سنن ابن ماجه‌ده صهيبدن مرويدركه بركره رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك خدمت شريفنه واردم اوكنده اتمكله خرما وارايدى يقين كل سنده اكل ايله ديو بيوردى بنده خرمادن آلدم اكل ايتدم فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى سنده كوز اغريسى وار خرمامى يرسك ديدى بن يارسول الله اول برطرفله چيكنرم ديدم فخر عالم حضرتلرى تبسم ايلدى ديمشدر خرماده كوز اغريسنه نوع ضرر وار ايكن يمكه رخصت بيورديغنك حكمتى كندوسيله يمك بركاتنده مندفع اولاجغى معلوم شريفلرى اولمغله ايدى (روايت اولنمشدركه حضرت علينك كوزى آغرر ايكن ياش خرما يمكدن پرهيز بيورمشلردر (صحيح بخاريده سعيد بن زيددن مرويدركه اشتدم فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * الكمأة من المن وماؤها شفاء للعين * بيوردى ديمشدر يعنى منطارمن قسمندندر وصويى كوزه شفادر ديمك اولور (من المن بيورديغنده اختلاف ايتمشلردر بعضيلر حق تعالى حضرتلرى بنى اسرائيله انزال ايتديكى من دندر ديمكدر ديديلر واول برنسنه ايديكه اغاچ يپراقلرينه دوشر ايدى دخى بال كبى جمع ايدوب يرلر ايدى (خطابى رحمة الله تعالى عليه ايدر مراد بودكلدركه

منطارمن نوعندن اوله بلکه مراد بودر که ایکیسی دخی تخم اکدین وصواردین زحمتسز و جوده کلور بو جهتدن من دینلمشدر منطارك کوزاغر یسنه نفعی شول جهتدندر که حلال محضدر اکتسابنده شبهه یوقدر و بوندن اخذ اولنور که حلال محض استعمالی کوزه جلا و برر دیمشدر ومنطارك صویی کوزه شفاویرمه‌ده ایکی قول واردر بری بودر که حقیقة کندی صویی نافع اوله اما بویله دینلر اتفاق ایتمشلردر که صویی صافی استعمال اولنمیه وکیفیت استعمالده اختلاف ایتمشلردر بعض کوزه چکیلان ادویه ایله استعمال اولنه دیدیلر و بعضیلر شق ایده لر دخی قور اوسنه قویه‌لر قینایه صویی چیقه اندن اول صویی میل ایله اسیجقله آلالر دخی کوزه چکه‌لر صغوق ایکن آلمیه‌لر فائده سی اولمز دیدیلر بعضیلر ایتدیلر منطاری بر بکی چولمك ایچنه قویه‌لر اوسنه صو قویه‌لر اما طوز قومیه‌لر و بر پاك قپاغله اغزین قپایه‌لر اول قپاقدن اقان بخاری آلەلر کوزه چکه‌لر دیدیلر (ابن واقد ایدر منطاری صغوب صوین آلسه‌لر دخی اثمد دیدکلری داروبی انکله تربیه ایتسه‌لر کوزه نافع اولان اشیانك اصلحی اوله وکوزه چکلسه قپاقلرین قوی ایلیه وروح باصره یه قوت وحدت ویره وزلات ایتمکدن مانع اوله دیمشدر (ابن القیم ایدر منطار صویی کوزه جلا و یردیکنه فضلاء اطبا اعتراف ایتمشلردر جمله‌دن بری مسیحی و بری ابن سینادر دیمشدر منطار حد ذاتنده ضرردن سالم خلق اولنمشدر اما بعضنه برآفت یتشور دخی مضر اولور ضرری بعض مضرتلو نسنه یه مجاورت سبیله در وهر نسنه که انك حقنده حدیث شریف وارد اولمش اوله انی صدق نیتله استعمال ایتمك ضرری دفع ایلر دیمشلردر والله اعلم (ذکر طبه علیه الصلاة والسلام من العذرة) عود هندیکه برخوشبوی نسنه‌در بخور ایدرلر بوغاز اغریسنه نافعدر سحق ایدوب برمقدار اوزرینه دکیرمك کرکدر (صحیح بخاریده ام قیس بنت محصن حدیثنده وارد اولمشدر که فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلری اوغلانجقلرك اوزرینه علاق اصمه‌دن و بوغازین بصمه‌دن نهی ایدوب عود هندی استعمال ایدك زیرا انده یدی درلو درده شفا واردر جمله‌دن بری ذات الجنبدر دیو بیورمشدر علاق برنسنه‌در اوغلانجقلرك بوینینه اصرلر (جابر بن عبد الله‌دن مرویدر که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری برکون حضرت عایشه یانینه کیردی بر اوغلانجق کوردی بورنندن قان اقر بوندر دیو صوردی یارسول الله بوغازی اغرر یاخود باشنده اغریسی واردیو جواب ویردیلر ایندی اولادیکزی قتل ایلمك یعنی عبث علاجلر ایله هلاك ایتمك هر قنغی خاتونك که ولدینه بوغاز اغریسی یاخود باش اغریسی عارض اوله اول قسط هندی یی السون دخی صو ایله ازوب بورننه طمزرسون بیوردی عایشه رضی الله تعالی عنها فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن اشتدیکی اوزره امر ایلدی اول اوغلانجغه اویله ایتدیلر شفا بولدی دیمشدر (بعضیلر بوغاز اغریسنه قسط نافع اولدیغنده استشکال ایدوب اول برحار داردر و بوغاز اغریسی اوغلانجقلره اسی زمانده عارض اولور وانلرك مزاجلری اسیدر خصوصا که حجاز ناحیه سنده اوله بونیجه راست کلور دیدیلر بوکا جواب ویروب دیمشلردر که بو مرضك ماده سی قاندر که اکا بلغم غلبه ایلیه قسطده تجفیف واردر رطوبتی قورودر وجائزدر که بو مرضه نفعی بالخاصیه اوله دیدیلر (اما مرض مذکورك عروضنی اسی زمانه تخصیصك معناسی یوقدر بلکه صغوقلرده دخی زیاده اولور جائزدر بیوردقلری صغوقدن اولانه مخصوص اوله وادویهٔ حاره اولدر که امراض حاره یه بالعرض نافع اولور و بالذات دخی نافع اولور (ابن سینا دلجك ایتمك علاجنده شب یمانی ایله قسط نافعدر دیو ذکر ایتمشدر اکر توجیهات مذکوره‌دن نسنه بولنمسه معجزه قواعد طبیه‌دن خارجدر دیمك جواب اولور (ذکر طبه صلی الله تعالی علیه وسلم لداء استطلاق البطن) صحیحنده وارد

اولمشدرکه برکیمسه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب *ان اخی یشتکی بطنه* دیدی حاصلی قرنداشمك اسهالی واردیو بیلدردی فخر عالم حضرتلری *اسقه عسلا* دیو بیوردی یعنی اکا بال شربتی ایچور اول کشی ایچوردم دخی بترایتدی دیدی سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری *صدق الله وکذب بطن اخیك* دیدی یعنی حق تبارك وتعالی حضرتلری عسل ایچون (فیه شفاء للناس) دیمشدر کرچك سویلدی سنك قرنداشکك قارنی کذب ایتدی دیدی (امام مسلم روایتنده اوچکره عسل ایچورمك امر بیوردی اندنصکره دردنجی کره کلدکده ینه (اسقه عسلا) دیدی اولدخی *سقیته فلم یزده الا استطلاقا* دیدی دیمشلردر حاصلی اوچ مرتبه ایچوردی نفعی ظاهر اولمدی دردنجی کلشده ینه انکله امر ایتدی اولدخی ایچوردم اسهالی آرتورمقدن غیری نسنه زیاده ایتمدی دیدی (اما امام احمد نقلنده یزید بن هروندن مرویدر که دردنجی مرتبه بیوردقده ایچوردی شفا بولدی واول مرتبه‌ده فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری *صدق الله وکذب بطن اخیك* بیوردی یعنی نفعی مقرر ایدی برقاچ مرتبه‌ده تخلف ایتدیکی سنك قرنداشکك قبول شفایه عدم استعدادی اولدیغیچون ایدی دیمك اوله (خطابی ایدر اهل حجاز موضع خطاده کذب استعمال ایدرلر مثلا برکیمسه سویلنان سوزی ادراك ایتمسه اکا کذب سمعك دیرلر بونده دخی قارنی کذب ایتدی دیمك قبول شفایه صالح اولمدی خطا ایتدی دیمکدر (امام فخر رازی رحمة الله تعالی علیه ایدر ظن اولنور که فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اول عسلك صکره‌دن نفعی ظاهر اولاجغن نور وحیله بلمش اوله وکندی بو معنایی بیلور ایکن اول کشینك قارنی فی الحال منتفع اولمدیغن کذب مجراسنه جاری قیلوب اول لفظی اطلاق ایتدی دیمشدر (بعض ملاحده اعتراض ایدوب عسل نفسنده مسهلدر اسهالی اولانه آنی صالقویرمك نیجه جائز اولور دیمشدر (جواب ویروب ایتدیلر بو اعتراض جاهل سوزیدر زیرا اطبا اتفاق ایتمشلردر که مرض واحدك علاجی اختلاف سن وعادت وزمان وغیری حسبیله مختلف اولور و بوده مقرردر که اسهال نیجه نوعدر جمله‌دن بری هیضه دیدکلریدر که تخمه‌دن حاصل اولور انك علاجی بودر که طبیعی حالی اوزرینه قویالر اکر مسهله محتاج ایسه خسته‌ده قوت اولیجق مسهل ویره‌لر ایمدی جائزدر که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عسل بیوردیغی بو قسم ایچون ایدی اوله زیرا بو قسمده عسل شول جهتدن نافعدر که نواحی معده‌ده مجتمع اولان اخلاط لزجه یی دفع ایدوب معده‌ده غدا استقرار بولمغه صلاح کلور (ابن جوزی رحمة الله علیه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اسهاله عسل ایچمك بیوردیغنده درت وجه ذکر ایتمشدر بری بودر که آیت کریمه‌ده واقع اولان شفانك عمومی اوزره حمل ایتمش اوله صدق الله دیدیکی بو معنایه اشاتدر یعنی فیه شفاء للناس قول شریفی هر مرضه شفادر دیمك اوله (ایکنجی وجه بوکه عسل ایله تداوی یه معتادی اولان کیمسه‌یه بیورمش اوله (اوچنجی وجه ذکر اولنان اوزره هیضه علتنه بیورمش اوله (دردنجی وجه بوکه عسلی مقدم قینادوب اندن ایچمك بیورمش اوله زیرا بویله اولیجق بلغمی عقد ایلر اولکی قولی حدیث شریف مؤید اولور زیرا ابن مسعود رضی الله تعالی عنه روایتنده *علیکم بالشفاء من العسل والقرآن* وارد اولمشدر وحضرت علی کلامی ده مؤیددر که *اذا اشتکی احدکم فلیستوهب من امرأته شیئا من صداقها فلیشتر به عسلا ثم یأخذ ماء السماء هنیئا مریئا مبارکا* دیو بیورمشدر وینه امام علیدن برروایتده بویله‌درکه *اذا اراد احدکم الشفاء فلیکتب آیة من کتاب الله فی صحیفة ولیغسلها بماء السماء ولیأخذ من امرأته درهما عن طیب نفس منها فلیشتر به عسلا فلیشربه فانه شفاء* بیورمش اولکی روایت اوزره برکیمسه‌یه برمرض

عارض اولسه خاتوننه بکا مهر کدن برمقدار نسنه باغشله دیه اندن اول نسنه ایله عسل صاتون
آله و یغمور صو یله ازه ایچه نافع ومبارك اوله (ایکنجی روایت اوزره کرکدرکه بر پاك
چناغك ایچنه کتاب اللهدن برآیت یازه اندن یغمور صو یله چناغی یو یه وخاتوننندن صفای
خاطر ایله براقچه اله وانکله بال صاتون آله اول صوایله قارشدیروب ایچه باذن الله تعالی شفا
حاصل اوله (ابن کثیر رحمة الله تعالی علیه ذکر اولنان حدیث شریف ایله حضرت علیدن
منقول اولان اقوالی ذکر ایتدکدنصکره وجه مشروح اوزره معالجه ایدیجك شفا بولدیغنك
وجهنه اشارت ایدوب بیورمشدر که آیت قرآنده شفا اولدیغنه دلیل بودر که حق جل وعلا
حضرتلری (وننزل من القرآن ماهو شفاء) بیورمشدر و یغمور صو یندە نفع اولدیغنه دلیل
بودر که (وانزلنا من السماء ماء مبارکا) بیورمشدر وکشینك خاتونی مالنده شفا اولدیغنه
(فان طبن لکم عن شیء منه نفسا فکلوه هنیئا مریئا) قول شریفی دلالت ایلر وعسلده نفع اولدیغنه
(فیه شفاء للناس) قول شریفی دلالت ایدر دیمشدر پس حضرت علی کرم الله وجهه بو جمله یی
جمع ایدوب بو یله ایدیجك شفا حاصل اولور دیدیکنك سری ظاهر اولدی (ذکر طبه صلی الله
تعالی علیه وسلم من یبس الطبیعة) یعنی دفع قبض ایچون معالجه سی بیان اولنور (ترمذی
وابن ماجه روایت ایتمشلردر که اسما بنت عمیس رضی الله تعالی عنها اول حضرتدن روایت
ایتمشدر که برکون فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی یا اسما نه اصل مسهل
ایچرسك اولدخی شبرم ایچرم دیدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * حار حار *
دیدی یعنی شبرم قتی اسی دارودر دیو بیوردی اندن اسما ایتدی سنا ایچرم دیدی فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی * لو ان شیئا کان فیه شفاء من الموت لکان
فی السنا * اکر برنسنه ده موتدن شفا اولایدی سناده اولور ایدی دیو بیوردی امام بخاری
دخی تاریخ کبیرنده اسمادن ترمذی کبی روایت ایتمشدر وابو محمد الحمیدی کندی کتاب طبنده
ذکر ایتمشدر که فخر کائنات علیه افضل التحیات افندیمز حضرتلری * ایاکم والشبرم فانه
حار حار وعلیکم بالسنا فتداووا به فلو دفع الموت شیء لدفعه السنا * بیورمشلر حاصلی شبرمدن
حذر ایدك زیرا قتی اسیدر وسنا استعمال ایدك اکر برنسنه موتی دفع ایده ایدی سنا دفع ایدر ایدی
دیمك اولور (بعض روایتده سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سنایی تمر ایله
ایچدی دیمك وارد اولمشدر بال وشکر برینه خرما صو ین قاتوب ایچدی دیمکدر (سنن ابن ماجه ده
وارد اولمشدر که ابن ابراهیم بن عبله عبدالله بن حرامدن نقل ایدوب ایتدی اشتدم فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیورر ایدی * علیکم بالسنا والسنوت فان فیهما شفاء من
کل داء الا السام * حاصلی تداوی لازم اولیجق سنا وسنوت استعمال ایدك زیرا ایکیسنده سامدن غیری
هر درده شفا واردر دیمك اولور سام ندر یا رسول الله دیدیلر موتدر دیو جواب و یردی (معلوم
اوله که شبرم دیدکلری براغاج کوکنك قابیدر طبیعتی حاردر ودرجهٔ رابعه ده یابسدر خطرناك
اولوب قتی زیاده مسهل اولدیغیچون اطبا استعمالندن منع ایتمشلردر (سنا تر کجه سنامکی
دیدکلری نسنه در مرسین یپراغنه بکزر بشل یپراقلر در حجاز ولایتنده حاصل اولور رغایت
ایوسی مکه ده بتن در مبارك دوادر ضرری یوقدر اعند الله قریبدر طبیعتی درجهٔ اولاده حار
و یابسدر صفرایی وسودایی وبلغمی اسهال ایلر وقلبك جرمنه قوت و یرر منافعی چوقدر
جمله دن بری وسواس سوداوی یه فائده لودر (امام رازی رحمة الله تعالی علیه سنا ایله شاهتره اخلاط
محترقه یی اسهال ایدرلر وجربه وحکه یه نافعلردر هر برینك مقدار شربتی درت درهمدن
یدی درهمه وارنجه در دیمشدر (اما سنوت نه ایدیکنده برقاچ قول واردر بعضیلر عسلدر

دیدیلر بعضیلر کونه بکزر برتخومدر دیدیلر بعضیلر دخی کون کرمانیدر دیدیلر کیمسی رازیانه در دیدی
کیمسی شبث در دیدی (اما بعضیلر ایتدیلر ساده یاغله مخلوط عسلدر دیدیلر بعض اطبا بو قولی ترجیح
ایدوب صوابه اقرب اولان بودر دیدیلر زیرا عسل ساده یاغ ایله اولیجق سنایی اصلاح ایدرلر و اسهاله
معین اولورلر بالکلیه استعمالندن بو یله استعمالی اصلحدر والله اعلم (ذکر طبه صلی الله تعالی علیه وسلم
للمفؤد) مفؤد اکا دیرلر که قلبنده مرضی اوله ابوداود نقلنده سعد رضی الله تعالی عنه مریض
اولدی دخی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عیادتنه کلدی سن مفؤدسك
دیو بیوردی ومدینه نك یالحق خرماسندن یدی دانه خرما یمك بیوردی خرما هر کشی یه مفید
دکلدر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك کلامی مدینه خلقنه واطرافنده
اولان طائفه یه کوره در زیرا انلرك مزاجنه نسبت خرما غیریلره نسبت بغدای کبیدر دیدیلر
ویدی عدد اولمده خاصیت وحی ایله معلومدر (صحیحینده وارد اولمشدر که * من تصبح بسبع
تمرات عجوة من تمر العالیة لم یضره فی ذلك الیوم سم ولا سحر * بیورمشلر یعنی برکیمسه صباح
وقتنده عالیه خرماسندن یدی دانه یالحق خرما یسه اول کون اکا زهر وسحر ضرر ایتمیه
دیمکدر وعالیه مدینه نك یوکسك طرفیدر (ذکر طبه صلی الله تعالی علیه وسلم لداء ذات الجنب)
صحیح بخاریده مرفوعا وارد اولمشدر که * علیکم بهذا العود الهندی فان فیه سبعة اشفیة
منها ذات الجنب * بیورمشلر در حدیث شریف موجبنجه ذات الجنب علتنه عود هندی
استعمال ایتمك کرکدر انده یدی درلو مرضه شفا واردر جمله دن بری ذات الجنبدر وترمذی نقلنده
زید بن ارقمدن اولدخی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدر که * تداووا
من ذات الجنب بالقسط البحری والزیت * دیو بیورمشلر بو حدیث شریفده مرض مزبوره
قسط البحری دیدکلری دارو ایله وزیت یاغیله علاج بیورلمشدر معلوم اوله که ذات الجنب
براسی ورمدر که ایکولر التنده اولان پرده ده اولور بعض اطبااسی ورمدر که کوکس ایچنده
وکوکسه یقین یرلرده اولور دیو تعبیر ایتمشدر ذات الجنب الحقیقی بودر بونك سببیله بش مرض
پیدا اولور حمی واوکسورك وصانجو وضیق النفس ونبق منشاری کاه اولور که بکور اغریسنه
دخی ذات الجنب دیرلر بونك سببی بکور نواحیسنده غلیظ یللر محتبس اولمقدر اندن اغری پیدا
اولور مولم مرضدر خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عود هندی وقسط
بحری استعمالنی بیوردیغی بو مرضدر زیرا عود وقسط غلیظ یللری تحلیل ایدرلر (امام ابن القیم
رحمة الله تعالی علیه مسیحیدن حکایه ایتمشدر که عودك طبیعتی حار و یابسدر اسهالی طوتر
واعضاء باطنه یه قوت و یرر و یللری سورر وسده لری آچر ورطوبات ردیه یی کیدررر ذات
الجنبه نافعدر ودماغه قوت و یرر جائزدر که ذات الجنب حقیقی یه دخی نافع اوله شول مانده که
مادهٔ بلغمیه دن حادث اولمش اوله خصوصا که مرضك اکسلمسی زماننده استعمال اولنه دیمشدر
(ذکر طبه صلی الله تعالی علیه وسلم لداء الاستسقاء) انس بن مالك رضی الله تعالی عنه روایتنده
عرینه وعکل قبیله لرندن بعض اشخاص سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
کلمشلر ایدی مدینه نك هواسی بونلره خوش کلیوب مریض اولدیلر دخی فخر کائنات علیه افضل
التحیات افندیمز حضرتلرینه حاللرندن شکایت ایتدیلر سید کائنات حضرتلری شهردن طشره
صاغلور صدقه دوه لری وار ایدی بونلری انده کوندردی وارك انلرك سودندن و بولندن ایچك دیو
بیوردی اول بدبختلر کتدیلر برزمان انده طوروب صحت بولدیلر انده چوبانلری قتل ایدوب دوه لری
سوروب کتدیلر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اردلرنجه آدملر صالدی
یتشدیلر طوتوب کتوردیلر اشد عذاب ایله قتل ایتدیلر شو یله معلوم اوله که استسقا اوچ قسمدر

بری لحیدر بغایت صعبی بودر و بوشول قسمدرکه بونده جمیع بدنك اتی مادۀ بلغمیه سببیله
ارتار ماده قانیله جمیع اعضایه یاییلور بری دخی زقی در بوشول قسمدرکه بطن اسفلنده مادۀ
مائیۀ ردیه مجتمع اولور دخی حرکت ایتدکجه تولوم ایچندن اشیدلدیکی کبی قارندن صوآوازی
اشیدیلور اکثر اطبا قتنده قتی یرامز نوعی بودر بری دخی طبلیدر بونده بل ماده سیله قارین شیشر
برمغیله اورسه‌لر طبل کبی آوازو یرر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اول طائفه یه
سودو بول ایچمك بیوردیغی بوایدیکه دوه سودی حل وتلیین وادرار ایدر وسده‌لری اچار شول
زمانده که بریه ده شیح وقیصوم دیدکلری اوتلری و بابونجی واقحوانی واذخری و بونلرك امثالی
استسقایه نافع ادویه‌یی چوق یمش اوله بغایت نافع اولور خصوصا که صاغلدیغی کبی اسیجغله
ایچله و بول فصیل ایله ایچله اولدخی اسیجق اوله بول سودك ملوحتن زیاده ایدر وفضولی تقطیر
ایتمه‌سن واسهالن زیاده قیلور (و بعض امراضك دواسنی عزیزلردن بعض کیمسه فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن واقعه‌ده آلمشلردر جمله‌دن بری ضعف معده ایچون
واقع اولمشدر (ابن الحاج رحمة الله تعالی علیه مدخلده ذکر ایتمشدرکه بعض کیمسه‌نك
معده‌سی فاسد اولمش ایدی بر کیجه شیخ جلیل ابو محمد المرجانی قدس سره واقعه‌سنده فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی کوردی بودوایه اشارت بیوردیکه هر کون آج قارنله
کل مرباسن صاقز ایله مخلوط ایلیه وبدیدانه چورك اوتن دخی قیوب استعمال ایده یدی کون
بویله ایلیه اول کشی بویله ایتدی شفا بولدی دیمشلردر (بعض کیمسه‌لر دخی برودت معده سببیله
خسته اولمشلر ایدی شیخ قدس سره واقعه‌ده پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینی
کوردی بودوایه اشارت بیوردیکه اون ایکی درهم عسل ایکی درهم چورك اوتی ایکی درهم
اناسون التی درهم یشل نانه بر درهم قرنفل برمقدار لیمون قابغی برمقدار سرکه بو ادویه‌یی سحق
ایدوب اول عسل ایله آتش اوزره عقد ایده‌لر دخی استعمال ایده اول کشی اشارت بیوریلان
اوزره ایدوب استعمال ایلدی صحت بولدی (سلس الریح ایچون بو دخی شیخ مرجانیدن منقولدر
چورك اوتی اوچ درهم خزامی ایکی بچق درهم آق کون اوچ درهم سعتر شامی اوچ درهم فلیا
اوچ درهم بلوط بر درهم زیت مرقی اون ایکی درهم عقد ایده‌جك مقداری عسل صباح وقتنده
ایکی درهم یتاجق وقت بر بچق درهم استعمال ایده‌لر خواجۀ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری رؤیاده بودوایی صالیق و یردکدنصکره نیجه مرضه دخی نافعدر دیو بیورمشدر
جمله‌دن ریح وسلس الریح وریح معده و برودت معده ووجع فؤاد والم حیض والم نفاس ورباح که
منعقد اولمش اوله بو جمله‌یه نافعدر دیمشدر وزیت مرقیدن مراد بودرکه برمقدار زیتی بر پاك
چناغه قویالر دخی براغاج پاره‌سیله تحریك ایدوب اوزرینه معوذتین واخلاص اوقیه‌لر ودخی
(لقد جاءکم رسول من انفسکم) آیتندن سوره‌نك آخرینه دکین اوقیه‌لر ودخی (وننزل من
القرآن) آیتن اوقیه‌لر ودخی (لو انزلنا هذا القرآن) آیتندن آخر سوره‌یه وارنجه اوقیه‌لر بو اسلوب
اوزره ایده‌لر باذن الله تعالی نفعی ظاهر اوله (قولنج ایچون اوچ درهم عسل بر بچق درهم زیت مرقی
یکرمی بردانه چورك اوتی جمله‌سی خلط اولنه صباح واخشام استعمال اولنه غداسی طاوق یاقبون
اتی مسلوقه‌سی اوله (وجع ظهر ایچون عسل وچورك اوتی وقو یرق یاغی وزیت مرقی ورقیق
بیضه جمله‌سن خلط ایده‌لر دخی اول موضع اوزره سوره‌لر ودخی اوسته مرجمك اونی وحرمل
اکه‌لر شفا حاصل اوله اکرچه بومذکورات واقعه‌ده اشارت اولنمشدر ولکن تجربه ایله
نفعی ظاهر اولوب مرتبۀ صحته واصل اولمشدر * ذکر طبه صلی الله تعالی علیه وسلم لداء عرق
النساء * انس بن مالك رضی الله تعالی عنه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن

روایت ایلرکه * دواء عرق النساء الیة شاة اعرابیة تذاب ثم تجزأ ثلثة اجزاء ثم یشرب علی
الریق فی کل یوم جزء * دیو بیورمشلر یعنی بو مرضك دواسی عرب قیونك قویروغیدر اریده‌لر
دخی اوچ بلوك ایده‌لر دخی طعام یمدین هر کون بر بلوکین ایچه‌لر امابو علاج طائفۀ عربیه
واهل حجازه وانلرك جوارنده اولان قومه مخصوصدر وانلره بغایت نافعدر زیرا بو مرض
یبوستدن اولور وکاه مادۀ غلیظۀ لزجه‌دن اولور وعلاجی اسهالدر قویرق یاغنده ایکی خاصه
واردر بری نضج ویرمك یعنی ماده‌یی پشورمك بری دخی لینت ویرمك مرض مذکورك علاجی بو ایکی
معنایه محتاجدر وعرب قیونی تعیین بیوردیغی اولدرکه فضولی آزدر و بریه‌ده خاصیتلو اوتلر یر
انك اتی و یاغی اول اسی اوتلرك خاصیت ومنفعتلرین اخذ ایدر (ذکر طبه صلی الله تعالی علیه وسلم
من الاورام والجراحات * حضرت علی رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلریله برخسته کوره‌کە وارمش ایدم خسته‌نك ارقاسنده شیش وار ایدی بعض
کیمسه‌لر یا رسول الله بونده ایریك واردر دیدیلر امر ایتدی اول شیشی یاردیلر کندیسی حاضر
ایدی دیو بیورمشدر (ذکر طبه صلی الله تعالی علیه وسلم بقطع العرق والکی * یعنی طمر کسمکله
وداغلمغله معالجه ایتدیکی ذکر اولنور (شیخین روایتلرنده جابر رضی الله تعالی عنه بیورمشدرکه
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ابی بن کعبه طبیب کوندردی اولدی واردی
بر طمرین قطع ایدوب اوزرین داغلدی دیمشدر (امام مسلم جابردن اخراج ایتمشدرکه سعد بن
معاذك اوق ایله اکحل طمرینه اوردقلری زمانده سید کائنات حضرتلری داغلدی دیمشدر
(طحاوی نقلنده انس بن مالك حضرتلری فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
زماننده ابو طلحه بکا داغ اوردی دیمشدر (ترمذی روایتنده * انه صلی الله تعالی علیه وسلم کوی
اسعد بن زرارة من الشوکة * وارد اولمشدر بو روایت صحیح اولدیغی تقدیرجه سید عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری بعض اصحابنه داغله علاج ایتدیکی ثابت اولور (اما صحیح بخاریده
ابن عباس حضرتلرینك روایتیله فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مرویدرکه
* الشفاء فی ثلثة فی شرطة محجم اوشربة عسل اوکیة بنار وانا انهی امتی عن الکی *
بیورمشلردر یعنی شفا اوچ نسنه‌ده‌در حجامت ایتمکده وعسل شربتنده وآتشله داغلمقده و بن امتمی
داغ ایتمدن نهی ایدرم دیمکدر بو حدیث شریف موجبنجه داغك نفعی مقرردر ولکن فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نهی بیورمشدر ایتمك جائز دکلدر (اما مسلم نقلنده
عمران بن الحصین رضی الله تعالی عنه بیورمشدرکه * کان یسلم علی حتی اکتویت فترکت ثم
ترکت الکی فعاد * یعنی اولدن ملائکه بکا سلام ویررلر ایدی شول زمانه دکین که بن داغ اوردم
اندن بنی ترك ایتدیلر سلام ویرمز اولدیلر پس بن داغی ترك ایتدم بنه عودت ایلدی دیمکدر یعنی
داغله علاجی ترك ایتدم بنه سلام ویرر اولدیلر دیمك اولور (امام احمد وغیریلر نقلنده عمراندن
مرویدرکه سید کائنات علیه افضل التحیات افندیمز حضرتلری داغدن نهی بیوردی بز ینه
داغ اوردق اندن نجاة وفلاح بولمدق یعنی نفعن کورمدك دیدی مجموع احادیث مقتضاسی
بودرکه داغدن نهی کراهت یاخود ترك اولایه محمول اوله دیمشلردر یاخود نهی عمرانه مخصوص اوله
زیرا اول باصوره مبتلا ایدی موضع خطرده اولمغین آنی داغدن نهی ایتمشلر ایدی مرضی مشتد
اولیجق کندیسی نفع امیدیله داغ اوردی اما نافع اولمدی دیدیلر (ابن قتیبه‌دن منقولدرکه داغ
ایکی درلودر بری اولدرکه صحیح مزاجلو کیمسه‌لر مریض اولمیه‌لم دیو ایدرلر مثلا اشقلر وسباحلر
نزله ایتمسون و بعض مواد حرکت ایتمسون دیو داغ یقارلر (بری دخی اولدرکه مریضلر یقارلر
شول زمانده که بعض یاره‌لر وشیشلر واغریلر ممتد اوله داغه محتاج اوله بویله اولیجه یقماق

شرعيدر اماولكى ملا حظـه ايله بقمق ترك اولى زيرا برغير محقق نسنه ايچون كندويه آتشله
عذابه استعجال ايتمكدر ديمشدر (حاصلى جمع بين الاحاديث بودركه فعـل جوازه دلالت ايدر
وعدم فعل منعه دلالت ايلمز بلكه تركى فعلندن اولى ايديكنه دلالت ايدر انكيچون تاركنه ثنـا
واقع اولمشدر امانهى صريح يابودركه تنزيه ايچون اوله ياخود شول زمانه كوره اوله كه علاج طريقى
اكا منحصر اولميه آخرطر يقله دخى ميسر اوله (فتح البـاريده ايدر اثر صحيحده كورمدمكه
سيدعالم صلى الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرى كندويه داغ بقمش اوله (اما قرطبى رحمة الله
تعالى عليه طبرينك آداب النفوس آدلو كتابنه نسبت ايدوب *ان النبى صلى الله تعـالى عليه وسلم
اكتوى* ديمشدر (حليمى دخى* روى انه اكتوى للجرح الذى اصابه باحد *لفظيله ذكر
ايتمشدر بونلردن فهم اولنوركه كندولردخى داغ بقمش اوله لر (ابن حجر رحمة الله تعـالى عليه
ايدر صحيحده ثابت اولان بودركه غزوهٔ احدده حضرت فاطمة رضى الله تعـالى عنها حصير
ياقدى دخى اول حضرتك يارهسن انكله طولدردى بوخود معهود اولان داغ دكلدر ديمشدر
والله اعلم (ذكر طبه صلى الله تعالى عليه وسلم من الطاعون) خليل بن احمد رحمة الله تعـالى عليه
* الطـاعون الوباء * ديمشدر يعنى ايكيسن برطوتمشدر (ابن اثير* الطاعون المرض العـام
والوباء الذى يفسدله الهواء فتفسد به الامزجة والابدان* ديمشدر يعنى فرق ايدوب طاعون
مرض عامدر ديدى يعنى خلق ايچنده كثير وشـايع اولان مرضدر و باشول نسنهدركه هوايى
فاسد ايليه دخى اول فاسد هواسيله مزاجلر و بدنلر فاسد اوله ديمشدر واطبا دخى طاعونك
تعريفنـده هر برى برتعبير ايتمشدر والحـاصل طاعونك حقيقتى برورمدر حركت دمدن ناشى
اولور برعضوه حركت ايدر دخى انى افسـاد ايلر و بوندن غيرى فساد هوادن ناشى اولان امراض
عامه يه طاعون ديدكلرى بطريق المجازدر طاعون و بايه مغـاير اولديغنه دليل بودركه طاعون
مدينهٔ منوره يه كيرمز اماوبا كيرر زيرا حضرت عايشه رضى الله تعالى عنها * دخلنـا المدينة وهى
اوباءارض الله * ديمشدر و بلال رضى الله تعـالى عنه *اخرجونا الى ارض الوباء* ديمشدر
بونلردن ظاهر اولوركه وباغير نسنه اوله (طـاعون طعن جنددر يعنى ارواح خبيثه انسانك
بعض يرلرينه صانجرلر دخى انك زخمندن پيدا اولور اصل اعتقـاد بودر وفى الحقيقه عقل سليمه
موافق اولان قولدخى بودر بوخصوصده اطبـاقولنه اصلا اعتمـاد يوقدر نه سببن تعيينـده
ونه حقيقتنده ونه علاجنده برقول صحيحلرى يوقدر عاجز ومتحيرلردر (وطعن جن ايديكنه
احاديث شريفه دخى وارد اولمشدر جملهدن برى (امام احمد رحمة الله تعالى عليه وامام طبرانى
روايتلرنده ابى بكر بن ابى موسى الاشعرى رضى الله تعالى عنهمادن مرويدركه فخر عالم صلى الله
تعـالى عليه وسلم حضرتلرينه طـاعوندن سؤال ايتدم * هووخز اعدائكم من الجن وهوالكم
شهادة *ديو بيوردى ديمشدر يعنى اول طاعون جن طائفهسندن سزك دشمنلريكزك صنجهسيدر
واول سزه سبب شهـادتدر ديمك اولور (وصحيحنده اسامة بن زيدن مرويدركه اشتدم
فخر عالم صلى الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرى بيوردبكه * الطـاعون رجز ارسل على طـائفة
من بنى اسرائيل وعلى من كان قبلكم فاذا سمعتم به بارض فلاتدخلوا عليه واذاوقع بارض وانتم
بهافلا تخرجوا منهافرارا منه * ديمشدر يعنى طاعون برعذابدركه بنى اسرائيلدن برطائفه يه
وسزدن اول كلنلره ارسـال اولنمش ايدى ايمدى سزانك بريرده اولديغن اشتسكز انك اوزرينـه
اول يره وارميهسز وسز بريرده ايكن اول آنده واقع اولسه سز آندن قاچوب اول يردن چيقميهسز
ديو بيوردى (علما رحمهم الله تعـالى خروجدن نهى ايتمك حكمتنده بعض وجوه ذكر ايتمشلردر
جملهدن برى بودركه طاعون واقع اولديغى شهرده غالبـا شايع وكثير اولور پس برشهرده واقع

اوليه ظاهر بودركه انده سـاكن اولان اشخـاصه مداخلهٔ سبب واقع اولور يعنى سببى نه ايسه
آنده اولانلرك جملهسنه نوع تعلق ايتمش اولور پس قاچمق مفيد اولمز عبث نسنه اولور عاقل اولان
كيمسهيه عبث فعل ارتكاب ايتمك لايق دكلدر (برى دخى بودركه اكر خلق انك كبى زمانده شهردن
چيقمغه باشلاسهلر طـاعوندن وسائر امراضدن خسته اولان مسلمانلرك اوسنه ودربسنه تيمار
ايدر كيمسه قالمز ايدى انلرك مصالحى معطل اولمق لازم كلور ايدى ودخى چيقمق مشروع اولسه
اغنيا چيقارلر ايدى فقرا وضعفا قالورلر ايدى بوجهتـدن فقرانك قلوبى منكسر اولورايدى
جنك يوزنده قاچانلر كنهكار اولوب انلر حقنده وعيد وارد اولديغنك حكمتى بودركه قاچيوب
قالان كيمسهلرك قلبلرى منكسر اولور يوركلرينه قورقو دوشر ديمشلردر (برى دخى
بودركه بعض اطبـاديمشلردركه طاعونلو يرك خلقى اول يرك هواسنه معتـاد اولورلر غيريلره
نسبت اول آنلره هواى صحيح كبى اولور اماكن صحيحه يه واردقلرى زمانده مزاجلرينـه موافق
اولمز بلكه آز اولوركه اول يرك هواسن استنشـاق ايتدكلرى زمانده طاعونلو يرك هواسندن
تحصيل ايتدكلرى يره مز بخارلرى چكوب قلبه ايلدراندن قلبى افساد ايدوب هلاك ايلر (برى دخى
بودركه عارف بن ابى جمره رحمة الله تعـالى عليه بيورديغى اوزره حق تعالى حضرتلرى برمنزله
بلا كوندرديكى زمانده مراد اول منزلك نفسى دكلدر بلكه انده ساكن اولان اشخـاصدر پس
هر كيمسه كه اكا بلا يتشمك حق تعالى حضرتلرينك مرادى اوله اول قنده قچه كه حق تعـالى
حضرتلرينك بلاسى اكا يتشميه هرنه منزله وارسه بلاكندى ايله بيله كيدر انكيچوندركه نيجه
كيمسهلر شهردن قچوب خوش هوا كويلره وناحيهلره كيدرلر انده مطعون اولوب هلاك اولورلر
وبالجمله بوخصوصده جنـاب حق جل وعلا حضرتلرينه توكل واعتمـاددن غيره مجـال يوقدر
انكيچون شارع صلى الله تعـالى عليه وسلم بره زحمت چكميوب توكل ايدوب اوتورمغه ارشاد
بيورمشدر (ابن القيم رحمة الله تعالى عليه بيورديغى اوزره خواجهٔ كائنـات صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى بوخصوصده بيورديغى احديث شريفده طاعوندن كمال تحرزى جمع ايتمشدر
زيرا اولديغى يره وارمق كشى كندويى بلايه قرشو و يرمكدر بوخود شرع شريفه مخالفدر
واولديغى يردن چيقمغه نهى بيورديغى ايكى معنى ايچوندر برى بودركه نفوسى حق جل وعلا
حضرتلرينه توكل واعتماده وقضالرينه رضايه حمل ايتمكدر برى دخى بودركه اطبـاقولنجه
بونك كبى زمانلرده حركات شديدهدن احتراز كركدر ايمدى بوااصل وقتلرده كشى ديارندن چيقوب
سفر ايتمك حركات شديده اقتضـا ايلر بوخود جدا ضرردر حاصلى حديث شريفدن معناى
طبى ظاهر اولدى (بعض مشايخ كرامدن منقولدركه *الصدقة تردالبلاء وتزيد فى العمر* حسبنجه
بو بابده هر كز صدقهدن انفع نسنه يوقدر و با زمانلرنده صدقهدن خالى اولميـان كيمسهلردن
اميددركه حق جل وعلا حضرتلرى رد بلا ايدوب طـاعون شرندن امين اولهلر (ذكر طبـه
صلى الله تعـالى عليه وسلم من الحمى) امام بخارى روايتنده ابن عمر رضى الله تعالى عنهما
فخر كائنـات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت ايلمشدركه * الحمى من فيح جهنم
فاطفؤها بالمـاء* بيورمشلر يعنى حمى جهنم اسيسندندر انى صو ايله سويندريك ديمكدر حمانك
جهنمه نسبتنده اختلاف ايدوب بعضيلر محمومك جسمنده حاصل اولان حرارت جهنم حرارتندن
برقطعهدر ديديلر حقيقتنه حمل ايتديلر حق تعالى حضرتلرى انك ظهورنى بعض اسبـاب ومقتضى
حسبيله تقـدير ايتدى تاكيم عبـاد عبرت پذير اولهلر نتكيم فرح وسرور نعيم جنتدندر حق تعـالى
حضرتلرى انلرى دار دنيـاده عبرت ودلالت ايچون اظهـار ايتمشدر ديديلر و بعضيلر تشبيه
طريقيدر معنـاسى حرارت حمى حرارت جهنم كبيدر اندن برنمونهدر ديمـك اولور
ديديلر (طبرانى رحمة الله تعـالى عليه روايتنده *الحمى حظ المؤمن من النـار *وارد اولمشدر

يعنی حمی مؤمنك آتش جهنمدن نصيبيدر ديمك اولور بو حديث شريف موجبنجه اميددر كه
محموم اولان مؤمنلر نصيبلرين آلمش اولوب نار جهنم ايله معـذب اولميهلر (شيخين روايتـلرنده
نافع عبد الله بن عمردن روايت ايلركه فخر عالم صلی الله تعالى عليه وسلم حضرتلری * ان الحمى
اوشدة الحمى من فيح جهنم فابردوها بالمـاء * بيورمشلر فابردوها روايت مشهوره اوزره همزهٔ
وصل ايله وراء مضمومه ايلهدر اما كسر را دخی حكايه اولنمشدر ابن ماجه روايتنده بالمـاء البارد
واقع اولمشدر حاصلی حمی طوتن كيمسه صغوق صو استعمـال ايتمك مفيـددر ديمك اولور
(امام بخاری قنده ابی جمره روايتنده وارد اولمشدر كه ابن عباس حضرتلريله مكه ده مجالست
ايدر ايدم بنی حمی طوتدی برقاچ كون محبس اولدم طشره چيقمدم ابن عباس رضی الله تعالى عنهما
ماحبسك ديو طشره چيقمديغمك سببن صوردی بندخی حمی طوتدی ديدم * ابردوها بمـاء
زمزم فان رسول الله صلی الله تعـالى عليه وسلم قال الحمى من فيح جهنم فابردوها بالماء او بمـاء
زمزم * ديدی ديو روايت ايتدی او بماء زمزم شك راويدر (ابن القيم ايدر بالماء بيورديغنـده
ايكی قول واردر بری بودر كه مطلقـا صو اوله بری دخی بودر كه زمزم صوبی اوله اما اولكی قول
صحيحدر ديمشدر وصو استعمالنك طريقنده ذكر اولنـان اقوالك اولاسی اسمـا بنت ابی بكر
رضی الله تعـالى عنهمادن روايت اولناندر كه محمومك كوكسنه ولباسنه برمقدار صو صاچر ايدی
بويله ايلك خوبدر اسما رضی الله تعـالى عنها بو خصوصده سائردن اعلمدر زيرا حضرت
عايشه نك همشيرهسيدر خاندان نبوته خدمت ايده كلمشدر بو مقوله اوضـاعدن خبرداردر
(ابو نعيم وغيری روايتلرنده انس بن مالكدن مرفوعا وارد اولمشدر كه * اذا حم احدكم فليرش
عليه المـاء البارد ثلث ليال من السحر * بيورلمش يعنی سزدن بريكز محموم اولسه اوزرينه صغوق
صو صاچسون اوچ كيجه سحر زمانـنده ديمك اولور (ابن القيم رحمة الله تعـالى عليه ايدر
بو حديث شريفلرده فخر جهـان صلی الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرينك خطابی اهل حجازه
ونواحيسنده اولان قبائله مخصوصدر زيرا انلره عارض اولان حمانك اكثری حمای يوميهٔ عرضيهدر كه
شدت حرارت شمسدن حادث اولور بو مقوله حمـايه صغوق صو ايچمك وصغوق صويه كيرمك
نافعدر حمانك اقسـامی چوقدر ولكن ماء باردك بو قسمنه نفعی ظاهردر مراد شريفـلری
بو اولمقدر ديمشدر سابقا اشارت اولنان اوزره برنسنه نك حقنده حديث شريف وارد اولسه
انی حسن اعتقاد ايله اعتقاد ايليان كيمسه نفعدن محروم اولماز خواجهٔ كائنات صلی الله تعـالى
عليه وسلم حضرتلرينك مبارك نفسلری بركاتنـده البته فائده سی ظاهر اولور بونك امثـالنده
اطبـا قولنه اعتبار اولنمز فخر كائنات صلی الله تعالى عليه وسلم حضرتلری علتنده ماء بارد استعمال
ايتـديكی متكرر وارد اولمشدر نتكيم برحديث شريفنـده * صبوا علی من سبع قرب لم تحلل
اوكيتهن * بيورمشدر يعنی باغلری چوزلمدك طوب طلو يدی قربهدن اوزريمه صو دوكك ديمشدر
(مسندده وغيريده حديث حسندن وارد اولمشدر كه سمره رضی الله تعالى عنه فخر عالم صلی الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرندن مرفوعا روايت ايدوب * الحمى قطعة من النار فابردوها بالماء البارد *
ديو ذكر ايتمشدر ودخی * وكان رسول الله صلی الله تعالى عليه وسلم اذا حم دعا بقربة من ماء
فافرغهـا على رأسه فاغتسل * ديمشدر يعنی محموم اولديغی زمانده برقربه صوبی كتوردوب
مبـارك باشنه دوكوب غسل ايدر ايدی ديمكدر والحـاصل حمی علاجنده صغوق صو نافع ايديكنه
احاديث شريفه چوق وارد اولمشدر بعضی صاچمق طريقيله و بعضی غسل ايتمك طريقيـله
استعماله دلالت ايدر هر كشی تحملنه كوره اختيار ايليوب حديث شريف موجبيله عمل
ايتسه باذن الله تعالى نفعن مشاهده قيلور (ذكر طبه صلی الله تعالى عليه وسلم من حكة الجسم

بدنده كيچيك اولمانك سببی حرارت و يبوست وخشونتدر ديمشلر فخر عالم صلی الله تعالى عليه
وسلم حضرتلری زبير بن عوام وعبد الرحمن بن عوف حضرتلرينك حكهلری اولديغيچون ايكيسنه
دخی حرير كيمه رخصت ويرمش ايدی نتكيم صحيح بخاريده قتادهدن مرويدر كه انس رضی الله
عنه فخر كائنـات صلی الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرينك زبير ايله عبد الرحمانه حكهلری
اولديغيچون حرير كوملك كيمكه رخصت بيورديغن اصحابه خبر ويرمشدر بر روايتده بويلهدر كه
عبد الرحمن ايله زبير رضی الله تعـالى عنهما فخر عالم صلی الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرينه
بتدن شكايت ايتديلر اولدخی حرير كيمكه رخصت ويردی بر غزاده كوردم آرقهلرنده حرير
وار ايدی ديمشدر و بر روايتده همـان رسول الله حضرتلری اول ايكيسنه حرير كيمكه رخصت
ويرمش ايدی ديمشدر و بر روايتده حكهلری اولديغيچون رخصت ويردی ديمشدر حاصل
كلام احتمالدر كه بت دوشمك وحكه عارض اولمق ايكيسنه دخی واقع اولمش اوله وحكهيه
سبب بت دوشمك اوله انكيچون تعليلده كاه سبب وكاه مسبب ذكر اولنمش اوله (امام نووی ايدر
حكهسی اولان وبتی اولان و بونك امثالی علتی اولان كيمسهلره حرير كيمك مذهب شافعيده جائزدر
و بو حديث شريف اكا دلالتده صريحدر ديمشدر امام مالك جائز دكلدر ديمشدر مذهب
حنفيهده دخی رخصت يوقدر ابن القيم رحمة الله عليه لباس حرير معتدل الحرارتدر وبدنی
اسيجق ايدر وكاه اولور كه سمردر دخی تبريد ايدر ديمشدر (رازی رحمة الله عليه حرير كتاندن
اسيدر و پنبهدن صغوقدر بدنی سمردر وهر لبـاسكه خشن اوله اول بدنی ضعيفلدير وجلدی
قاتی ايلر ديمشدر دوه يوكندن وقيون يوكندن اولان لباسلر كتان وحريردن اولان لباسلردن
اسيدر بدنی قزديرر كتان لباسلری بارد و يابسدر قيون يوكی حار و يابسدر پنبه معتدل الحرارتدر حرير
پنبهدن يومشقدر وحرارتی اندن آزدر چونكه حرير لباسلرنده غيريلر كبی يبوست وخشونت
يوقدر حكهيه بو جهتدن نافعدر فخر عالم صلی الله تعـالى عليه وسلم حضرتلری بو اجلدن
انلره كيمكه رخصت بيورمش ايدی وجائز كورميان علما مذهبلرنده رخصت زبير ايله عبد الرحمانه
مخصوصدر والله اعلم (ذكر طبه عليه الصلاة والسلام من السم الذی اصابه بخيبر) خيبر
غزاسنده بر يهودی قاريسی رسول الله صلی الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينـه زهرلنمش
برقيون هديه كتورديكی اوائل كتابده برمقدار ذكر اولنمش ايدی (امام عبد الرزاق معمردن اولدخی
زهريدن اولدخی عبد الرحمن بن كعب بن مالكدن روايت ايتمشلردر كه خيبرده بر يهودی
قاريسی رسول الله صلی الله عليه وسلم حضرتلرينه بريان اولمش برقيون كتوردی فخر كائنات
حضرتلری بوندر ديو بيوردی قاری ايتدی هديهدر اولدن قاريه صاقن صدقهدر ديميهسن
يوخسه يمزديو اصمارلمشلر ايدی اندن خواجهٔ عالم صلی الله تعالى عليه وسلم حضرتلری بعض
اصحابيله برياندن برمقدار اكل ايتديلر اندن اصحابنه امسكوا ديو بيوردی يعنی يمهدن نهی ايتدی
وقاريه خطـاب ايدوب بو قيونی زهرلدكمی بيوردی قاری ايتدی سكا كيم خبر ويردی پيغمبر يمز
عليه الصلاة والسلام حضرتلرينـك مبارك النده بركوك وار ايدی اشته بو خبر ويردی ديو
بيوردی قاری نعم زهرلدم ديدی خواجهٔ كائنـات حضرتلری نيچون بويله ايتدك ديدی قاری
ايتدی مرادم بو ايديكه اكر كذاب ايسك سندن بز وسائر خلق خلاص اولوب راحت اولهلم
اكر حق پيغمبر ايسك ضرر ايتميه اندن رسول الله صلی الله تعالى عليه وسلم حضرتلری اوچ دفعه
مبـارك يغرندن حجامت ايلدی ذكر ايتمشلردر كه سمك علاجی استفراغلرله اولور دخی فعل
سمه معـارض ادويه ايله اولور سمك فعلنی ابطال ايدرلر ياكه بفيتلريله ياخاصيتلريله
بر كيمسه كه دوا بولميه حجامته مباشرت ايتسون خصوصا كه حار عملكتده اوله وحار زمانده اوله

زیرا قوت سمیه قانه سرایت ایدردخی اکا تبعیتله عروق ومجاریدن قلبه واصل اولور اما اودن
حجامتله قان اخراج اولنیجق اکرشویله که استفراغ تام حاصل اوله سم ضرر ایلمز یا بودر که بالکلیه
چیقوب کیدر یاخود ضعیف اولور دخی طبیعت غلبه ایلر سمك تأثیری اولماز یاخود قتی ضعیف
اوزره اولور اولزمانده که رسول الله حضرتلری مبارك یغرندن قلبه قریب اولدیغیچون حجامت
ایلدی ماده سمیه قانله خروج ایتدی اما بالکلیه خروج ایتمدی حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك
ارادتی حسبیله برمقدار اثری قالمشیدی انکیچونکه حق تعالی حضرتلری جمیع مراتب فضلی
اول حضرته مرتبهٔ شهادتله تکمیل ایتدرسه کرك ایدی زاده الله تعالی فضلا وکرامة
(نوع ثالث) فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلرینك ادویهٔ الهیه ایله ادویهٔ
طبیعیه دن مرکب اولانله معالجه سی بیاننده در حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله عنهـا
یورمشدر که فخر عالم حضرتلری خسته لر ایچون * بسم الله تربة ارضنا وريقة بعضنا يشفى
سقيمنا * دیو بیوردی برروایتده رقیه ده * تربة ارضنا وريقة بعضنا يشفى سقيمنا باذن ربنا * دیرایدی
دیمشلردر بونلری امام بخاری روایت ایتمشدر (وامام مسلم روایتنده بویله درکه قچن برکیمسه
خسته اولسه یاخود جسمنده برچبانی یابریاره سی اولسه مبارك برمغن طپراغه بصرایدی دخی
بخاری یوردیغی رقیه یی اوقورایدی دیمشدر تربة ارضنا مبتداء محذوفك خبریدر هذه تربة ارضنا
دیمکدر ویشفی ایکی وجهله ضبط اولنمشدر بری بوکه بناء مجهول اوله سقیمنا مرفوع اولوب
انك قائم مقام فاعلی اوله بری دخی بوکه بناء معلوم اوله سقیمنا منصوب اولوب مفعولی اوله (امام
نووی رحمة الله علیه ایدر حدیثك معناسی مبارك شهادت برمغیله اغزی یارندن آلدی دخی
طپراغه باصوب برمقدار طپراق یاپشدی اندن مریضك آغریان یرینه یاخود یاره لو یرینه سوردی
وسوررایکن رقیهٔ مذکوره یی اوقودی دیمکدر بونده خاصیت اسم الله ایله رسول الله حضرتلرینك
مبارك النده در یوخسه بودکلدر که مجرد اول مقدار توکرکله اول دکلو طپراقدن تأثیر واقع اوله
ویرمغی طپراغه دکورمه دن مراد جائزدر که انده دخی فی الجمله خاصیت اوله یاخود اسباب معتاده یه
مباشرت ایله آثار قدرتی اخفا ایتمك حکمتیچون اوله امام قرطبی رحمة الله علیه بو یلجه یورمشدر
(وقاضی بیضاوی ایدر طب کتابلری شهـادت ایدرکه نضج ویرمه ده یعنی اخلاطی بشورمه ده
وتعدیل مزاجده توکرکك مدخلی واردر وتراب وطنك دخی حفظ مزاجده ودفع ضررده تأثیری
واردر حتی ذکرایتمشلردر که برکیمسه سفره کتسه کندی دیارینك صویندن کتورمکه قابل دکل
ایسه برمقدار طپراغندن بیله آلوب کیده مخالف صولره یتشدیکی زمانده صوقابنك ایچنه براز اول
طپراقدن قویه اول صویك مضرتندن امین اوله ورقیه لرده وعزیمتلرده آثار عجیبه واردر که عقللر
نهایتنه یتشمز دیمشدر (ذکر طبه صلی الله علیه وسلم من لدغة العقرب) ابن ابی شیبه مسندنده
عبدالله بن مسعود حضرتلرندن روایت ایلرکه برکون فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری نمازه مشغول ایدی سجده یه واردیغی کبی مبارك برماغن عقرب صوقدی همـان
رسول الله صلی الله تعـالی علیه وسلم حضرتلری یرندن منصرف اولوب * لعن الله العقرب
ماتدع نبيا ولا غيره * دیو عقربه لعنت ایتدی اندن برچناق طوزلو صو استدی مبارك برماغن
طوزلو صویك ایچنه صوقدی قل هو الله احد ومعوذتین اوقودی حتی ساکن اولدی دیو
بیورمشدر سورهٔ اخلاصك فضیلتنه نهایت یوقدر ومعوذتینده اجمالا وتفصیلا جمیع مکروهاتدن
استعـاذه واردر انکیچون خواجهٔ کائنات صلی الله تعـالی علیه وسلم حضرتلری عقبة بن
عامر حضرتلرینه هر نماز عقبنجه معوذتین اوقومق وصیت ایتمش ایدی امام ترمذی رحمة الله
علیـه بو یلجه روایت ایتمشدر هر نمازدن برنمازه وارنجه دفع شر ایچون معوذتین اوقومقده

سر عظیم واردر هیچ بونلره نظیر تعوید اولماز دیو بیورمشدر وطوزلو صو استعمـالی طب
طبیعیدر زیرا طوزده قوت جاذبهٔ محلله واردر سمومی جذب وتحلیل ایلر انکیچون استعمـال
بیورمش ایدی دیدیلر (ذکر طبه صلی الله تعالی علیه وسلم من النملة) نمله فتح نون وسکون
میمله بعض سویلجه لردر که انسانك یاننده چیقار مبتلا اولان کیمسه اوراسنده قرنجا کزر واصیرر
ملاحظه ایلر روایت اولنور که شفا بنت عبدالله نام خاتون زمان جاهلیتده نمله اوزرینه رقیه
اوقور ایدی صکره دن حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه مهـاجرت ایتدکده
ایتدی بن جاهلیتده نمله یه رقیه اوقوردم دیلرمکه اول رقیه می سکا عرض ایدم دیدی اندن بشلیوب
* بسم الله ضلت حتى تعود من افواهها ولا تضر احدا اللهم اكشف البأس رب النـاس * دیو
اوقور ایدی رسول کبریا صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتـدی بو رقیه یی بر اغاجك
اوستنه یدی کره اوقویه لر اندن بر پاك یرده برطاش بولوب صرب سرکه ایله طاشی واغاجی بربرینه
سوره لر ماییننده حاصل اولانی نمله نك اوستنه طلا ایده لر دیو بیوردی (ذکر طبه صلی الله علیه
وسلم من حرق النـار) امام نسائی رحمة الله علیه محمد بن حاطبدن روایت ایلرکه برکره اوجاقده قینیان
قابه یاپشدم صیوندن برمقدار الیمه دوکلدی الیمك آرقه سی یاندی اندن انام بنی فخر کائنات
حضرتلرینه آلوب کتدی فخر عالم حضرتلری * اذهب البأس رب النـاس * بیوردی وظن
ایده رمکه واشف انت الشافی دیوب الیمك اوزرینه توکوردی دیمشدر (ذکر طبه علیه الصلاة
والسلام بالحمیة) پرهیز ایلمك بیـان اولنور معلوم اوله که پرهیز ایکی قسمدر برقسمی مرض
کتورن نسنه لردن صاقنمقدر بری دخی مرض آرتوران نسنه لردن صاقنمقدر اولکیسی
حمیة الاصحادر یعنی مزاجی صاغ کیمسه لرك پرهیزیدر ایکنجیسی حمیة المرضادر یعنی خسته لر
پرهیزیدر اصل پرهیزك دلیلی تیمم آیتیدر تیمم بومقصدا وائلنده اشارت اولنمشدر زیرا حق جل
وعلا حضرتلری مریض اولنلره که صو استعمالیله ضرر حاصل ایده لر تیمم بیورمشدر پس
هر نسنه که مزاج انسانه ضرر ایلیه اندن پرهیز ایتمك لازمدر بعض افاضل اطبا رأس
الطب الحمیة دیمشلردر جمله سنك باشی پرهیزدر وصحیح المزاج کیمسه لره پرهیز ممنوعدر
صـاغ اولان کیمسه پرهیز ایتمك مریضلری تخلیط ایتمك کبیدر وپرهیزك زیاده نفعی
ناقه لره در یعنی خسته لکدن قالقان کیمسه لره پرهیز قتی نافعدر زیرا انلر تخلیط ایدیجك یعنی اطعمهٔ
مختلفه تناول ایدیجك نکس بولورلر خسته لکده اوزلمك ابتداء مرضدن مشکلدر وناقه لر میوه لردن
صاقنمق کرکدر زیرا میوه لر سریع الاستحاله در وانلرك طبیعتلری ضعف اوزره در ام منذر بنت
قیس رضی الله عنهادن منقولدر که فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلری
برکون حضرت علی ایله بکا کلدیلر حضرت علینك کوزلری آغرر ایدی اوده میوه وار ایدی
حبیب اکرم ونبی محترم افنـدیمز حضرتلری میوه دن کندیسی اکل ایدر ایدی حضرت علی یی
منع ایدر ایدی بندخی برمقدار آرپه ایله پازی پشورمش ایدم اورتایه کتوردم یا علی بوندن یه
بوسکا انفعدر بیوردی دیمشدر آرپه ناقه لره انفع اغذیه در زیرا آرپه نك صوبنده تغدیه وتلطیف
وتلیین واردر وطبیعتی تقویه ایلر حاصلی پرهیز اکبر ادویه دندر هر کس حالنه مناسب پرهیزدن
خالی اولمامق کرك اما ابن القیم رحمة الله علیه یوردیغی اوزره بونی دخی بلمك کرك که خسته لرك
وناقه لرك کوکللری پرهیزی واجب اولان نسنه لردن برینی بغایت آرزو ایلسه آندن برجزئی مقدار
ویرمك کرك شویله اوله که هضمنده طبیعتی عاجز اولمیه بویله اولیجق ضرر ایلمز بلکه کاه اولور
نافع اولور زیرا طبیعت میل ومحبتله تلقی ایدر دخی اصلاح ایلر حتی دیمشلردر که بومقوله غدایی
اشتهـای تام ایله جزئی مقدار اکل ایتمك طبیعت کریه کوروب دفع ایتدیکی دوانی استعمالدن

انفعدر انکیچون ایدیکه سابقا ذکر اولنان صهیب خصوصنده فخر کائنات حضرتلری طعامه
دعوت ایدوب اولدخی خرمادن یمکه بشلیجق منع بیورمدی باوجود که صهیبك کوزی آغر برایدی
زیرا اشتهای صادقله برقاچ دانه خرما ضرر ایتمیه جکی معلوم شریفلری ایدی * ذکر حمیة
المریض من الماء * خستهلرك صودن پرهیزی خصوصنده قتادة بن النعماندن مرویدرکه فخر
کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * اذا احب الله العبد حماه من الدنیا کما یظل
احدکم یحمی سقیمه الماء * دیو بیورمشلر امام ترمذی بو حدیث حسن وغریبدر دیمشدر حاصلی
حق جل وعلا حضرتلری قولنی سودیکی زمانده دنیادن صاقنور نتکیم سزك بریکز خستهسن
صودن صاقنور دیمکدر اما بو کلام شریف شول خستهیه کوره درکه صو ایچمك اکا ضرر ایلیه
مثلا مستسقیلر کبی بونلره صو ایچمك ضرر محضدر اصلا نفعی یوقدر سائر مرضلرده دفع حرارت
مقداری جائزدر صحیح المزاج کشیلر دخی صوبی آز ایچمك خوبدر (حمیدی رحمة الله علیه
مرفوعا روایت ایتمشدرکه * لوان الناس اقلوا من شرب الماء لاستقامت ابدانهم * بیورلمشدر یعنی
اکر آدم اوغلانلری صو ایچمکی آز ایدهلر ایدی بدنلری صحت واستقامت اوزره اولایدی دیمکدر
طبرانی نقلنده ابی سعیددن مرفوعا وارد اولمشدرکه * من شرب الماء علی الریق انتقصت قوته *
بیورلمشدر یعنی برکیمسه که برنسنه اکل ایتمدین آچ قارنه صو ایچه انك قوتی اکسلور دیمك اولور
اما بو حدیث راویلرندن بعضی ایچون ضعیفدر دینلمشدر * ذکر امره صلی الله علیه وسلم بالحمیة
من الماء المشمس * کنشده طورمش صودن صاقنمق خصوصنده دار قطنی رحمة الله علیه
عمر بن الخطاب رضی الله عنه حضرتلرندن روایت ایلمشدرکه * لا تغتسلوا بالماء المشمس فانه یورث
البرص * بیورمشلر یعنی ماء مشمس ایله غسل ایتمك زیرا اول برص علتنی ویرر دیمکدر ماء
مشمس اول صودرکه کنش حرارتی ایله اصنمش اوله بو حدیث شریف موجبنجه برص علتنی
کتورمك خوفیله ماء مشمس استعمالی بعضیلر قتنده مکروهدر اما کراهتنه برقاچ شرط ذکر
ایتمشلردر بری بوکه اغزی قپهلو اوانیده اوله طاشده واغاجده اولمیه آلتونی وکمشی دخی استثنا
ایتمشلردر حاصلی بونلرده اولیجق مکروه اولمز باقرده وقلعیده وغیریده مکروهدر دیدیلر
(جوینی قولنده جملهسی برابردر وحوضلرده وبرکهلرده اولسه مکروه اولمز دخی استعمالی بدنده
اولمق کرکدر لباس یوسهلر مکروه اولماز واسیلکی حالنده کرکدرکه مکروه اوله برودت
کلدکدنصکره کراهتی زائل اولور بعض کابده زائل اولماز دینلمشدر وصاحب التهذیب مکروه
اولمغه شویله کرکدرکه صوقابنك اغزی قپهلو اوله دیمشدر ومکروهدر دیان علما
کراهت تنزیهیه ایله مکروهدر دیمشلردر وعلماء حنفیهدن کیمسه کراهتنه قائل اولدیغی معلوم
دکلدر (امام نووی رحمة الله تعالی علیه روضهده مطلقا عدم کراهتنی اختیار ایتمشدر * ذکر
الحمیة من طعام البخلاء * بخیللر طعامنی یمکدن پرهیز خصوصنده عبد الله بن عمر رضی الله عنهمدن
مرویدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * طعام البخیل داء وطعام الاسخیاء
شفاء * دیو بیورمشلر یعنی بخیلك طعامی مرضدر سخیلرك طعامی شفادر دیمشلر (تنیسی
امام مالکدن بو یله روایت ایتمشدر * ذکر الحمیة من داء الکسل * کسلدن صاقنمق خصوصنده
امام ابو داود مراسلنده یونسدن روایت ایلر اولدخی ربیعة بن عبد الرحماندن نقل ایلرکه
برکون بنی کونشده یاتم اوزره یاتورایکن کوردی دخی نهی ایتدی وایتدی * بلغنی ان رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم قال انها تورث الکسل وتثیر الداء الدفین * یعنی بکا خبر
واصل اولمشدرکه رسول الله حضرتلری کنش کسل ویرر وکیزلو مرضی تحریك واظهار ایلر
دیمك اولور * ذکر الحمیة من داء البواسیر * بواسیر علتندن پرهیزده حسندن مرویدرکه

اول خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه قضاء حاجت لازم اولدیغی حالده
جماعدن نهی ایدوب بو حالده جماع بواسیر مرضنی کتورر دیمشدر دیدی * ذکر الحمیة من سم
جناح الذباب * طعام وشراب ایچنه سکك دوشدیکی زمانده باتمیه اوزرنده طوره قاشق اوجیله
بار نسنه ایله باتیروب اندن چیقاروب بیانه اتمق کرك (ابو هریره روایتنده وارد اولمشدرکه فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * اذا وقع الذباب فی اناء احدکم فلیغمسه کله فان فی احد جناحیه
شفاء وفی الآخر داء * یعنی بریکزك کاسهسنه سکك دوشدیکی زمانده جملهسنی باتورك زیرا تحقیقا
برقانادنده شفا وبرقانادنده زهر واردر دیمك اولور (طحاوی روایتنده * فانه یقدم السم ویؤخر
الشفاء * واقع اولمشدر مراد زهرلو قنادین اول صوقر اول برین صکره صوقر دیمکدر طعامه
دوشدیکی زمانده که برقنادی طشره قالمش اوله انی دخی باتورمق کرك جائزکه شفا انده اوله (ابن حجر
رحمة الله علیه شفا قنغی قنادنده ایدیکنه بر طریق بولمدق لکن بعض علما ظنله صاغ قنادندهدر
دیو ذکر ایتمشدر دیدی (ابو یعلی ابن عمر حضرتلرندن مرفوعا روایت ایتمشدرکه سکلك عمری
قرق کیجهدر دیو بیورمشلر وسکلك جملهسی جهنمه کیرسه کرکدر الا آری کیرمز دیمشلر (جاحظ
سکلك جهنمه کیردیکی عذاب اولنمغیچون دکلدر بلکه اهل جهنمه عذاب ایتمکیچوندر دیمشدر
وعجایب احوالندن بری بودرکه آق لباس اوزرینه اوتورسه رجیعی سیاه کورینور سیاه لباس اوزرینه
اوتورسه آق کورینور (روایت اولنورکه بعض خلفا امام شافعییه سؤال ایدوب سکك نه مصلحت
ایچون خلق اولنمشدر دیدی امام رحمة الله علیه مذلت ملوك ایچون دیو جواب بیوردی خلیفه سؤال
ایتدکده برسنکدن عاجز اولوب انجدیکندن سؤال ایتمش ایدی شافعی رحمة الله علیه ایتدی حین
سؤالده برحاضر جوابم یوق ایدی همان اول حاصل اولان هیئتدن اخذ ایدوب جواب ویردم یعنی
کوردیکم خلیفه برسکلك الندن عاجز اولوب دفعنه قادر اوله مدی اورادهظاهر اولدیکه حق تبارك
وتعالی حضرتلری پادشاهلره کندی عجزلرین بیلدیروب برضعیف مخلوق الندهمذلتلرین مشاهده
قیلدرمغیچون خلق ایتدی دیو جواب ویردم دیدی * ذکر امره صلی الله علیه وسلم بتغطیة
الاوانی باللیل * کیجه چناقلری وصوقابلری آچق قومق حقنده جابر رضی الله عنه رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * غطوا الاناء واوکوا السقاء فان فی السنة
لیلة ینزل فیها وباء لا یمر باناء لیس علیه غطاء او سقاء لیس علیه وکاء الا ینزل فیه من ذلك الوباء *
دیو بیورمشلر حاصلی امر ایتمشدرکه قابی چاناغی وقربهیی کیجه ایله آچق قومیهلر آغزلرین
اورتهلر بغلیهلر زیرا ییلده برکیجه واردر اندهوبا نازل اولور هر آچق قابه اوغرسه وهر آغزی بغسز
صوقابنه راست کلسه ایچنه کیرر دیو بیورمشدر منجملر کانون اولك اوتوزنجی کیجهسی آچق
قاب قومیهلر دیو تقویملرنده یازرلر اول سوزلری بی وجه دکلدر اما حدیث شریفدن فهم اولنان
بودرکه قنغی کیجه ایدیکی معلوم اولمیه انکیچون هر کیجه قابی چاناغی آچق قومیهلر هر برینه طریقله
قابل ایسه ضبط ایدهلر دیو بیورلمشدر وحدیث شریفی امام مسلم رحمة الله علیه صحیحنده
روایت ایتمشدر * ذکر حمیة الولد من ارضاع الحمق * اوغلنجقلری حماقت اهلی عورتلر امزرمك
منهی اولمق خصوصنده امام ابو داود مراسیلده اسناد صحیح ایله زیاد السهمیدن روایت ایتمشدرکه
نهی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان تسترضع الحمق فان اللبن یشبه * دیو بیورمش حاصلی
برعورتده که حماقت اوله اکا اوغلان امزرتمکدن فخر کائنات افندیمز حضرتلری نهی بیورمشلر زیرا
سود اوغلانی دایهسنه بکزهدر دیمشلر (ابن حبیب روایتندهدخی مرفوعا وارد اولمشدرکه * انه نهی
عن استرضاع الفاجرة * دیمشلردر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری زنا ایدیجی
عورته دخی امزرتمکدن نهی بیورمشلر * ذکر الحمیة من البرد * صغوقدن صاقنمق حقنده

ابو نعيم ومستغفری طب نبویده ودار قطنی علاده انسدن مرفوعا روایت ایتمشلردر که * اصل كل داء البرد * بیورمشلر یعنی هر مرضك اصلی صغوقدر دیمشلر بنه ابو نعیم عبد الله بن عباس حضرتلرندن حدیث مذكورك مثلن روایت ایتمشدر اما بعض روایتده * اصل كل داء البردة * وارد اولمشدر رانك فتحه سیله بعضیلر بو روایتی صوابه اشبهدر دیدیلر برده تخمه دیرلر دارقطنی كتاب تصحیفنده اهل لغتدن نقل ایلرکه محدثلر بو لفظی سکون را ایله نقل ایتدیلر اما صواب بودرکه فتح را ایله اوله دیمشلر لکن اهل لغت قولی ایله محدثین كلامن تخطئه نك معناسی یوقدر باوجود که انلرك روایتی واقعه مطابقدر زیرا اكثر امراض صغوقدن اولور بو جهتدن اكثری قائم مقام كل ایدوب كل داء بیورمشلردر یاخود حقیقتی اوزره اوله شول جهتدنکه اول بلادك خلقی اسیدن متضرر اولمیوب فی الحقیقه جمیع مرضلری صغوقدن اوله اما هر مرض تخمه دن اولور دیمكك وجهی اصلا ظاهر دكلدر

) فصل ثانی (فخر كائنات علیه اكمل التحیات

افندیمز حضرتلرینك تعبیر رؤیالری بیاننده در رؤیا دیو كشی او یخوده كوردیكی نسنه یه دیرلر فعلی وزنی اوزره درکاه اولورکه همزه سین تلیین ایدرلر عبرت الرؤیا دیسه لر تخفیف بایله فسرت دیمكدر مبالغه قصد اینسه لر تشدید بایله عبرت دیرلر (قاضی ابو بكر رحمة الله علیه بیوررکه رؤیا دیدكلری بعض ادراكاتدرکه تكری تعالی حضرتلری برملك ایله یا برشیطان ایله قولنك قلبنه تعلیق ایلر یا حقیقتلریله یا عبارتلریله یاخود تخلیط طریقله دیمشدر (مازری رحمة الله علیه بیوردیغی اوزره حقیقت رؤیاده خلق فنی چوق كلام ایتمشلردر اسلامیونك غیری نیجه اقوال منكره سویلمشلردر زیرا عقلله ادراك اولنمیاجق حقایقه وقوف واطلاع قصد ایدرلر سوزلرینك دلیل وبرهانی دخی یوقدر ادله سمعیه یی دخی تصدیق ایتمزلر لازم كلورکه ضلالته دوشرلر وعلم طبه منتسب اولنلر جمیع رؤیایی اخلاطه نسبت ایتمشلردر مثلا بر كیمسه نك بلغمی غالب اولسه دوشنده كندینی صوده یوزر كورر و بوكا مناسب نه که وار ایسه انلری مشاهده قیلور زیرا بلغمك طبیعتی صویه مناسبدر و بر كیمسه نك که صفراسی غلبه ایلسه اول واقعه سنده آتشلر كورر سائری دخی بو یله در دیرلر اگرچه بو سوزی عقل تجویز ایلر واقعا جائزدر که عادة الله بونك اوسته جریان ایتمش اوله اما بوکه دلیل قائم اولمامشدر عادت دخی مطرده دكلدر محل تجویزده قطع غلطدر فلسفه یه منسوب اولنلر دخی بوندن فاسد سوزلر سویلمشلردر والحاصل قول صحیح اهل سنت اتفاق واعتقاد ایتدكلری معنادرکه بیورمشلردر حق سبحانه وتعالی حضرتلری نائمده بعض اعتقادات خلق ایلر نتكیم یقظانده خلق ایدر پس اول اعتقادلری خلق ایتدیكی زمانده كانه انلری ثانی حالده خلق ایده جكی امور اخری اوزره علامت قیلور هر بارکه انلردن بر نسنه خلاف معتقد اوزره واقع اولسه اول یقظانده واقع اولدیغی كبیدر و بونك نظیری بودرکه حق تعالی حضرتلری بولودی یغموره علامت قیلمشدر اما كاه اولورکه بولوت كورینور یغمور یاغمز واعتقادات مذكوره كاه اولور ملك حضورنده واقع اولور صكره دن بعض مسرور اوله جق نسنه ظاهر اولور وكاه اولورکه شیطان حضورنده واقع اولور صكره دن ضرر و یره جك نسنه ظاهر اولور والعلم عند الله تعالی (حاكم رحمة الله علیه ایدر حق تعالی حضرتلرینك (وما كان لبشر ان یكلمه الله الا وحیا او من وراء حجاب) قول شریفنده بعض مفسرین وراء حجابدن مراد رؤیادر دیدیلر وانبیا علیهم السلامك رؤیالری وحی در غیریلرك رؤیاسی انلره بكزمز وحی محفوظ ومحروسدر شیطان اكا دخل ایده مز اما غیریلرك رؤیاسنه حاضر اولمق جائزدر دیدیلر (و ینه بیورمشدر که حق سبحانه وتعالی حضرتلری رؤیایه برملك مسلط ایلمشدر لوح محفوظه نظر ایدوب بنی آدمك احوالنه اورادن مطلع اولور دخی هر برینك حالنه

مناسب بر مثل ضرب ایدر اول كیمسه یه طریق حكمت اوزره انی او یخوسی اراسنده كوسترر كیمنه بشارت اولور كیمنه نذارت اولور كیمنه عتاب اولور وآدم اوغلانی ایله شیطانك ما بیننده كمال عداوت اولدیغیچون بعضنه شیطان مسلط اولور اكا مكر ایتمك ایچون رؤیاسنده بعض تلبیس ایلر دیمشدر (صحیح بخاریده انس بن مالكدن مرویدرکه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * الرؤیا الحسنة من الرجل الصالح جزء من ستة واربعین جزءا من النبوة * بیورمشلر یعنی صالح كیمسه دن كوزل رؤیا نبوتك قرق التی جزئندن برجزدر دیمكدر ومراد صلحانك اكثر رؤیاسی بو یله دیمكدر والا آز اولورکه انلر دخی اضغاث احلام كورمك اولور دیمشلردر (بعضیلر بو حدیث شریفده استشكال ایدوب نبوت خود منقطع اولمشدر رؤیای صالحه نبوتدن جزؤ اولمق نیجه راست كلور دیدیلر جواب و یردیکه رؤیا فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن واقع اولیجق نبوتدن علی سبیل الحقیقه جزؤ اولور اما غیریدن واقع اولیجق جزؤ اولمه سی علی سبیل المجازدر دینلدی (امام احمد روایتنده ام كرز حدیثنده * ذهبت النبوة و بقیت المبشرات وارد اولمشدر و ینه احمد روایتنده حضرت عایشه دن مرفوعا وارد اولمشدر که * لم یبق من مبشرات النبوة الا الرؤیا * بیورمشلر واكثر احادیثده * من ستة واربعین جزءا * وارد اولمشدر (اما مسلم روایتنده ابی هریره دن * من خمسة واربعین جزءا * وارد اولمشدر وابن عمردن * من سبعین جزءا * وارد اولمشدر بونلردن غیری دخی روایات واقع اولمشدر اقواسی اول ذكر اولناندر قرق التی جزؤدن برجزدر دیمكك وجهنده بعض علمادن مرویدرکه فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قول صحیح اوزره نبوت كلدكدنصكره یكرمی اوچ ییل عمر سورمشدر ابتداء نبوتدن التی آیه وارنجه منامده وحی اولنمشدر بو تقدیر اوزره رؤیا قرق آلتی جزؤدن برجزؤ اولدیغی ظاهر اولور اما بعضیلر بو تأو یله مناقشه ایدوب مدت نبوت یكرمی اوچ ییل ایدیكی مقرر دكلدر اختلافیدر و سبعین جزءا روایتی بی معنا قالور دیمشلردر وتأو یل مذكوری ایدنلر ظنله سو یلمشلردر ظنله ما هو الحق معلوم اولماز و بو یله دكلدرکه هر نسنه یی بیلمك وحجت اقامت ایلمك بزم اوزریمزه واجب اوله اینجه نسنه واردرکه حقیقتی بزم ادراكمزدن خفیدر وجهی معلوممز دكلدر همان بزه لازم اولان وجو بنه اعتقاددر مثلا صباح نمازی ایكی ركعت واو یله نمازی درت ركعت اولدیغنك سری بزه معلوم دكلدر و بونك امثالی نیجه نسنه واردرکه علمنه طریق یوقدر همان بزم وظیفه مز بو یله ایدیكنه اعتقاددر غیری دكلدر دیو بیورمشلردر والله اعلم (ترمذی ودارمی روایتلرنده ابو سعید رضی الله عنه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن * اصدق الرؤیا بالاسحار * دیو روایت ایتمشدر یعنی رؤیالرك زیاده كرچكی سحر وقتلرنده كوریلان رؤیادر دیمشلر (امام مسلم روایتنده ابو هریره رضی الله عنه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایلرکه * اذا اقترب الزمان لم تكد رؤیا المؤمن تكذب واصدقكم رؤیا اصدقكم حدیثا * بیورمشلر خطابی رحمة الله علیه ایدر اقترب الزمان بیوردیغنده ایكی قول واردر بری بودرکه كیجه ایله كوندوزك تقاربی زمانیدر یعنی ایام ربیعده ایكیسی برابر اولدیغی زمانلردر واول زمانده عناصر اربعه اعتدال بولور غالبا دیدیلر ایكنجی قول بودرکه اقتراب زمان انتهاء مدتدرکه قیامت یقلشدیغی زمانلردر ابن بطال بو قولی ترجیح ایتدی زیرا بعض روایتده * فی آخر الزمان لا تكذب رؤیا المؤمن * وارد اولمشدر و بعضیلر زمان مذكوردن مراد مهدی زمانیدر زیرا اول وقت عدل وامن چوق اولسه كرك وخیر ورزق زیاده اولسه كركدر بو اصل زمان كال لذتندن قصیر عد اولنور اولی آخرینه قریب ظن اولنور انكیچون اقتراب زمان بیورلدی دیدیلر (امام قرطبی رحمة الله علیه مفهم آدلو كتابنده ایدر بو حدیث شریفده مذكور

اولان زماندن مراد الله اعلم شول طائفه‌نك زمانيدر كه عيسى عليه السلام ايله قاله‌لر دجال قتل
اولندقدنصكره زيرا اوزمانك خلقى صحابهٔ كرامدنصكره بوامتك احسن احوال اوزره
اولنلريدر وسوزلرى زياده كرچك اولنلريدر انكيچون كورديكلرى رؤيا تخلف ايلمز ديدى
اندنصكره واصدقكم رؤيا اصدقكم حديثا ديدى و بويله اولديغنك وجهى بودركه بركيمسه‌نك
صدقى كثير اولسه قلبى نورلنور وادراكى قوى اولور معانى قلبنده صحت اوزره منتقش اولور
اما كاذب اولەنك وكاه يلان كاه كرچك سويلەنك قلبى قراكو اولور انكيچون دوشلرى مخلوط
ومشوش اولور لكن نادرا بودخى واقع اولوركه صادقلر غير صحيح وكاذبلر صحيح واقعه
كوررلر ديمشدر بخارى روايتنده ابو سعيد رضى الله تعالى عنه فخر كائنات عليه اكمل التحيات
افنديمز حضرتلرندن روايت ايتمشدر * اذا رأى احدكم رؤيا يحبها فانما هى من الله فليحمد الله
عليها وليحدث بها واذا رأى غير ذلك مما يكره فانما هى من الشيطان فليستعذ بالله من شرها
ولايذ كرها لاحد فانها لاتضر * بيورمشلر يعنى سزك بريكز برسوديكى واقعه كورسه انك اوزرينه
حق جل وعلا حضرتلرينه حمد ايلسون اول واقعه‌يى سويلسون فقط سومديكى واقعه‌يى
كورسه اول واقعه شيطاندندر اول واقعه‌نك شرندن بارى تعالى حضرتلرينه استعاذه قيلسون
وبركيمسه‌يه انى ذكر ايتمسون تحقيقا اول اكا ضرر ايتمز ديمكدر (امام مسلم روايتنده * ورؤيا السوء
من الشيطان فمن رأى رؤيا فكره منها شيئا فلينفث عن يساره وليتعوذ بالله من الشيطان ولا يخبر
بها احدا فان رأى رؤيا حسنة فليبشر ولا يخبرها الا من يحب * بيورلمشدر فليبشر بشر ادندر
فلينصر وزنى اوزرينه‌در حديث شريفك معناسى يرامز دوش شيطاندندر ايمدى بركيمسه
بر دوش كورسه دخى اندن برنسنه‌يى كراهت ايلسه يعنى كورديكى دوشك اراسنده بعض
نسنه كوكلنه خوش كلمسه صول جانبنه توكورسون دخى الله تعالى حضرتلرينه شيطاندن
استعاذه ايلسون واول دوشى كيمسه‌يه سويلمسون اكر كوزل دوش كوررايسه مژده ويرسون واول
دوشى سوديكى كيمسه‌دن غيره خبر ويرماسون ديمكدر دخى بعض عبارات ايله روايت اولنمشدر
جمله‌نك حاصلى بودركه رؤياى صالحه‌نك ادبى اوچ نسنه‌در بريسى حق سبحانه وتعالى حضرتلرينه
حمد ايتمكدر بريسى شاد اولمقدر بريسى محب ومخلص دوستنه سويلمكدر ويرامز دوشك ادبى درت
نسنه‌در انك شرندن وشر شيطاندن الله تعالى حضرتلرينه صيغنمقدر واويخودن اوياندقده
صول يانه توكورمكدر وهركز اول دوشدن كيمسه‌يه خبر ويرممكدر (بخارى روايتنده * فمن رأى
شيئا يكرهه فلا يقصه على احد وليقم فليصل * واقع اولمشدر بو روايت اوزره مكروه دوش
كورنجك كيمسه‌يه سويلمه وطوروب برمقدار نماز قيله ديمشلردر مسلم روايتنده جابردن مرفوعا
وارد اولمشدركه * اذا رأى احدكم رؤيا يكرهها فليبصق عن يساره وليستعذ بالله من الشيطان
ثلاثا وليتحول عن جنبه الذى كان عليه * بيورلمشدر بو روايت اوزره بركيشى مكروه دوش كورديكى
زمانده صول جانبنه توكوروب اندن حق تعالى حضرتلرينه شيطاندن اوچ كره استعاذه ايتمك
كرك ودونوب اول برجانبنه ياتمق كرك (امام نووى رحمة الله عليه لايق بودركه روايات مذكوره
جمع اولنوب جمله‌سنك مضمونى ايله عمل اولنه اكر بعضيله اكتفا اولنسه دفع ضررده كفايت
ايدر ديمشدر (ابن حجر ايدر احاديثدن برشيده كورلديكه واحد اوزره اقتصار اولنه اندن ايندى
ولكن مهلب رؤياى مكروهه‌نك شرين دفع ايتمده استعاذه كفايت ايدر ديو اشارت ايتمشدر
ديدى وتوكورمه‌نك حكمتى شيطانى تحقيردر وصول جانب تعيين اولنديغى جانب خبيث اولوب
محل اقذار اولديغيچوندر واوچكره بيورلديغى تأكيد ايچوندر وبرجانبه دونمك اول حالدن تحول
ايچون تفألدر ورؤياى حسنه‌ده سوديكى كيمسه‌دن غيره ديمسون ديو بيورديغنك حكمتى بودركه

سومديكى كيمسه‌يه سويلرايسه جائزكه يرامز تعبير ايليه واول صفت اوزره ظهور ايده‌مز براحاديث
شريفده واقع اولمشدركه * الرؤيا على رجل طائر ما لم يعبر فاذا عبرت وقعت * بيورلمشدر يعنى
رؤيا بر قوش اياغنده معلقدر مادامكه تعبير اولنميه وقچنكه تعبير اولنه اينر دوشر ديمكدر مقصود
تعبير اولنمدين اثرى ظاهر اولماز تعبير اولنديغى كبى ظهور ايلر ديمك اولور حضرت عائشه رضى الله
عنها روايتنده * اذا عبرتم للمسلم الرؤيا فاعبروها على خير فان الرؤيا تكون على ما يعبرها صاحبها *
بيورلمشدر يعنى مسلمك رؤياسين تعبير ايتديككز زمانده خير اوزره تعبير ايدك زيرا تحقيقا رؤيا معبرك
تعبير ايتديكى اوزره واقع اولور ديمكدر بعض روايتده وارد اولمشدركه فخر عالم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرينه برخاتون كلدى ايتدى يارسول الله اويمك كريشنى صنمش كوردم
وخاتونك زوجى سفرده ايدى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى تكرى تعالى
حضرتلرى زوجكى سكا دوندروب كتورر بيوردى اندن خاتونك ارى سلامتله رجوع ايدوب
كلدى ومعبرك آدابندندركه بركيمسه كلوب رؤياسن تقرير ايتديكى زمانده * خير لنا وشر
لاعدائنا * ديه‌ز يرا معمردن مرويدركه ابى موسى‌يه مكتوب كوندروب ايتدى سزك بريكز رؤيا
كوروب قرنداشنه تقرير ايتديكى زمانده * خير لنا وشر لاعدائنا * ديسون ديو بيوردى حديثى
عبد الرزاق اخراج ايتمشدر رجالى ثقاتدر ولكن سندى منقطعدر (طبرانى وبيهقى نقللرنده
ابن زمل حديثنده وارد اولمشدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه رؤياسين
تقرير ايتدكده فخر كائنات صلى الله عليه وسلم حضرتلرى * خيرا تلقاه وشرا تتوقاه وخير لنا وشر على
اعدائنا والحمد لله رب العالمين * ديو بيوردى ديمشلردر اما سندى قى ضعيفدر دخى كركدركه كونش
طوغر ايكن وباتار ايكن وزوال وقتنده وكيجه ايله دوش تعبير ايتميه‌لر دخى دوشى خاتونلره سويلميه‌لر
(صحيح بخاريده وارد اولمشدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى صباح
نمازين قيلدقدنصكره بوكيجه كيمسه واقعه كوردمى ديو بيوررايدى اصحاب كرام رضى الله
عنهمدن كورنلر كلوب تقرير ايدرلرايدى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
تعبير بيوررايدى (بعض علما رحمهم الله تعالى بيورمشلردركه رؤيايى صباح نمازندنصكره تعبير
ايتمك سائر اوقاتده تعبيردن اولى‌در زيرا اول زمانده كورن كيمسه‌نك رؤياسى تمام محفوظيدر دخى نسنه
اونتمامشدر ومعبرك ذهنى صافيدر دخى اشغالنه مباشرت ايتمامشدر اكر واقعه خير ايسه
كورن شاد اولور وشر ايسه حذر اوزره وتدارك اوزره اولور صباحدن تعبير ايتمه‌نك بوقدر فائده‌سى
واردر ائمهٔ تعبير ذكر ايتمشلردركه واقعه كورن كيمسه‌نك قولى صادق كركدر وياتديغى زمانده
آبدستله صاغ جانبنه ياتمق كركدر واويخو زمانده والشمس والليل والتين والاخلاص ومعوذتين
اوقيوب اندن بودعايى اوقومق كركدر * اللهم انى اعوذ بك من سيئ الاحلام واستجير بك
من تلاعب الشيطان فى اليقظة والمنام اللهم انى اسئلك رؤيا صالحة نافعة حافظة غير منسية
اللهم ارنى فى منامى ما احب * دخى عدوسنه وجاهل كيمسه‌يه دوشين سويلمك كرك بونلردنصكره
معلوم اوله كه جميع رؤيا ايكى قسم اوزره‌در برقسمى اضغاث احلامدر يعنى قرشمورش شئ بى محصل
دوشلردر بودخى برقاچ نوعدر برنوعى شيطانك لعبيدر مثلا كيشى كنديسنك باشنى كسلمش
كورمك كبى ياخود براضطرابه و برقورقولو نسنه‌يه دوشوب باردم ايدر كيمسه بولەممق كبى بواصللر
ابليس عليه اللعنه‌نك اويونلريدر انسانه حزن ويرمكيچون ايلر بومقوله رؤيانك حكمى يوقدر
(امام مسلم رحمة الله عليه جابر رضى الله عنهدن روايت ايلركه براعرابى فخر كائنات عليه
اكمل التحيات افنديمز حضرتلرينه كلوب ايتدى يارسول الله دوشمده كوردمكه باشم كسلمش
بن آردينه دوشوب كيدردم رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * لا تخبر

بتلعب الشيطان بك في المنام * ديو يوردى يعنى دوشكده شيطان سنكله اويناديغن خبرو يرمه ديو بيوردى برى دخى بودركه كشى شويله كوره كه بعض ملائكه كنديـنـه حرام فعل ايشليك بيورهلر بو اصلا دخى باطلدر زيرا ملكلر نامشروع ايش بيورمزلر برى دخى بودركه كشى كوندوزين كوكلندن كچوردىكى وآرزو ايتديكى نسنهلرى كوره وچوق مشغول اولديغى اعمالى مشاهده قيله بو نلركده حكمى يوقدر (ايكنجى قسم رؤياى صادقهدر اول انبيا عليهم الصلاة والسلام رؤيالريدر وانلره تابع اولان صلحا واقعهلريدر آز اولوركه غيريلر دخى رؤياى صادقه كوررلر بو شول اصل رؤيادركه او بخوده نيجه كور بلورايسه او يانقلقده شويله واقع اوله بو مقوله واقعهلر فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه بى حد و بى قياس واقع اولمشدر حضرت عايشهدن مرويدركه خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه وحى الهى رؤياى صادقه ايله ابتدا اولنمش ايدى هر واقعه كه كورسه طاڭ يرى كبى ظهور ايلرايدى ديمشدر حاصلى پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينڭ رؤيالرى جميعا رؤياى صادقهدر ورؤياى صالحه ايله رؤياى صادقه انبيا عليهم السلام حقنده آخرته نسبت برمعنايه در اما دنيايه نسبت صالحه اخصدر شول رؤياكه نفع دنيويسى اوله صالحهدر والا غير صالحهدر نتكيم احد رؤياسن كورديكى زمانده شويله كورديكه برصغر بوغزلنور وكنديڭ مبارك قلجنڭ اغزى كدلمش اول صغرى احد جنكنده بعض شداءله تعبير ايتدى وقلجى كدلديكن اهل بيتندن بركيمسه مقتول اولمغله تعبير ايتدى واقعا حضرت حمزه رضى الله تعالى عنه اول كون مقام شهادته قدم بصدى بودخى معلوم اوله كه رؤيا اوچ قسمدر بريسى انبيا عليهم السلام رؤياسيدركه جملهسى صادقهدر انلرڭ رؤيالرى غالبا عينى واقع اولور قتى آز دوشركه تعبيره محتاج اوله وصالحلر رؤياسيدركه اكثر واغلبى صدق اوزره اولور وآز اولوركه تعبيره محتاج اولماز برقسمى دخى بونلرڭ ماعداسى اشخاصڭ رؤياسيدر بونلر اوچ قسم اوزرهدر برقسمى شول مستور الحال اولانلرڭ رؤياسيدر غالبا بونلرده استواء حالدر يعنى كيمى صادق وكيمى غير صادق واقع اولور بر يدخى فسقه رؤياسيدر بونڭ اكثرى اضغاث احلامدر آز اولوركه بعضى صادق اولور بر يدخى كفار رؤياسيدر بونلرده صادق رؤيا قتى آز اولور اما كاه اولوركه واقع اولور يوسف عليه السلام ايله زندانده اولان ايكى شخصڭ رؤيالرى كبى وملكلرينڭ رؤيالرى كبى وانلرڭ غيرى دخى نيجه واقع اولمشدر حتى بعض عارفين بو خصوصده بيورمشلردركه رؤيا كورمكه اسلام وصلاح نفس شرط دكلدر رؤيا همان صفاى مشرب انسانيه متعلقدر كافرده كورر مسلمانده كورر صالحده كورر فاسقده كورر مثلا آى وكنش وساير كواكب صاف و پاك صوايچنده كورنديكى كبى حاشا بول ايچنده دخى كور ينوراندن لازم كلمزكه بول برمعتبر نسنه اوله اكا برزماندن بعضى رؤيا بابنده نيجه فسقه يه حسن ظن ايدوب ولايت وكرامتله اعتقاد ايدرلر رؤياى صادقه ايسه نيجه مشركلره ويهود ونصارايه واقع اولمشدر (امام دينورى ذكر ايتمشدر كه كيجه اولنده كورنلان دوش اكثر نصف ثانيده كورنلان اندن سريع اولور نقدر صباحه قريب اولسه اولدكلو سرعتى آرتق اولور بغايت سريع الوقوعى سحر وقتنده كورنلاندر خصوصا كه صبح صادق طلوع ايتديكى زمانده اوله امام جعفر صادقدن مرويدركه زيادهسى سرعتى قيلوله رؤياسيدر يعنى قوشلغله اويله ماينده كورنلان دوشدر (ابن سيريندن روايت اولنوركه كوندز دوشى كيجه دوشى كبيدر وخاتونلر دوشى ارلر دوشى كبيدر ديمشلر (قيروانيدن منقولدركه خاتونلر واقعه كورسهلركه انلڭ اهلى اولسهلر مثلا آنه بغك فلج طقمق و بوڭ امثالى نسنهلر كورسهلر اول واقعه ارلرينكدر قول واقعهسى دخى افنديسى ايله بو حكم اوزرهدر نتكيم اطفال كوردكلرى واقعه انالرينه وآتالرينه متعلقدر ديمش فخر عالم حضرتلرينڭ جملهٔ رؤيالرندن برى بودركه كنديسنى سود ايچر كوردى علماء تأويل ايتدى نتكيم بخاريده ابن عمر رضى الله عنهما روايتيله وارد اولمشدركه اشتدم فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * بينا انا نائم اتيت بقدح لبن فشربت منه حتى انى لارى الرى فى اظافيرى

ثم اعطيت فضلى عمر * ديو بيوردى اصحاب يارسول الله نه ايله تعبير بيوردڭ ديديلر * العلم * ديو بيوردى حاصلى بودركه رسول اكرم بن او يورايكن واقعهده بكا برقدح سود كتورديلر اندن ايچدم حتى شمدى انڭ سيرآبلغن طرنقلرمده مشاهده قيلورم اندنصكره فضلهسنى عمره و يردم ديدى صحابهٔ كرام تعبيرين صورديلر علمدر ديو بيوردى عارف بن ابى جمره رحمة الله تعالى عليه ايدر فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى سودى علمله تأويل ايتديكى اكا اعتبارا ايديكه اول امرده كنديـنـه برقدح خمر و برقدح سود كتوردكلرنده سودى آلدى دخى جبرائيل عليـه السلام * اخذت الفطرة * ديمش ايدى بونده علماء تعبيرينڭ وجهى بودرديدى (بعض احاديث شريفهده فطرتله تأويلى وارد اولمشدر فطرتدن مراد دين حق قبول ايديجى خلقتدر (بزار نقلنده ابى هريره رضى الله تعالى عنه مرفوعا روايت ايلركه * اللبن فى المنام فطرة * بيورمشلر يعنى سود واقعهده فطرتدر ديمكدر (دينورى ذكر ايتمشدركه بونده مذكور اولان لبن دوه سوديدر واقعهده دوه سودى حلال مالدر وعلمدر وصغر سودى اول ييلڭ اوجوزلغيدر ومال حلالدر وفطرتدر وقيون سودى مالدر وسروردر وصحت بدندر ووحشى جانورلر سودى دينده شكدر و يرتجيلر سودى ممدوح دكلدر اما ارسلان سودى برصاحب حكمه عداوتله مالدر ديمشدر وحديث شريفده سودى علمله تعبيرڭ وجهى كثرت نفع معناسنده اشتراكلرى اولديغيچوندر وايكيسى دخى سبب صلاحدر سود غداء جسمانى علم غداء روحانيدر ديمشلر اما حقيقت حال حق تعالى حضرتلرينـه ورسولنه معلومدر (برى دخى كوملك كورديكيدركه دينله تعبير ايتمشدر (بخارى نقلنده ابى سعيددن مرويدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيورمشدر * بينا انا نائم رأيت الناس يعرضون على وعليهم قمص منها ما يبلغ الثدى ومنها ما يبلغ دون ذلك ومر على عمر بن الخطاب وعليه قميص يجره قالوا ما اولته يارسول الله قال الدين * يعنى واقعهده كوردم خلقڭ آرقهلرنده برر كوملك وار بو حالله بكا عرض اولنورلر بعضى ممهلرينه يتشور و بعضى دخى اشاغهيه يتشور عمر بن خطاب بكا اوغرايوب كچدى آرقهسنده بركوملكى وارايديكه يرهسور ينورايدى ديدى اصحاب يارسول الله نه تأويل ايتديكز ديديلر دين ديو بيوردى وكوملكى دينله تعبيرڭ وجهنده كوملك دنيادهستر عورت ايلر نتكيم دين آخرتدهستر عورت ايلر وهر مكروهدن حجاب اولور ديديلر بو معناده اصل تكرى تعالى حضرتلرينڭ قول شريفيدركه (ولباس التقوى ذلك خير) بيورمشدر اهل تعبير اتفاق ايتمشلردركه كوملك دينله تعبير اولنور وطولى صاحبنڭ صوڭكندهآثارى قالمغله تعبير اولنور (ابو بكر بن العربى ايدر فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينڭ قميصى دينله تعبير ايتديكى بو ايديكه قميص كشينڭ عورت يرين ستر ايتديكى كبى دين عورت جهلى ستر ايلر حضرت عمردن غيريلرينڭكه بعضينڭ ممهلرينهدڭ ستر ايتمشيدى انڭ معناسى قلبنى كفردن ستر ايتمكدر وندكلو معاصى دخى ارتكاب ايتمش ايسه ايمانى محفوظ اوله جق قدر حالى واردر واول كوملك كه دخى اشاغه اينوب اما ستر عورت ايتمامش ايدى انڭ معناسى اول ايديكه آياقلرين معصيت يوللرينه كتمكدن منع ايتمامش ايدى وانڭ كه اياقلرى دخى ستر اولنمش ايدى اول من جميع الوجوه تقوى لباسيله كنديسنى ستر ايتمش ايدى وانڭ كه اياغندن اوزون اولوب يرده سود ينورايدى بو مرتبهدن زياده عمل صالح وخالص اشلبانلردن ايدى وحديث شريفده مذكور اولان ناسدن مراد اهل اسلامدر زيرا قميصى دينله تعبير بيوردى ديمشلردر ظاهر بودركه بو ناسدن بعض جماعت مراددر ودينيدن مقصود انڭ مقتضاسيله عمل ايتمكدر امتثال اوامر واجتناب نواهى اوزره تحريضدر بو معنالرده حضرت عمرڭ مقامى بغايت عالى مقامدر واقعهده لباس قيصهلغى كاه اولور نقص ايمان ايچون كاه اولور نقص عمل ايچون اولور ديمشلر ونقص ايماندن مراد ضعفيدر حديث شريفده وارد اولمشدركه * ان اهل الايمان يتفاضلون فى الدين بالقلة والكثرة وبالقوة والضعف * بيورمشلردر يعنى ايمان اهلى دينده قلت وكثرت وقوت وضعف حسبيله متفاوتلردر ديمك اولور و بو قميص خصوصى واقعهده ممدوح

و يقظه‌ده مذموم اولان قسمندندر زيرا واقعه‌ده نقدر اوزون اولسه خوبدر اما يقظه‌ده اوزون
اولوب يرده سورنمك مرتبه سى مشروع دكلدر بلكه حقنده وعيد وارد اولمشدر (برى دخى
اولدركه واقعه سنده مبارك اللرنده ايكى آلتون بلزك كورسه ايكى كذابله تعبير ايتمش ايدى
(امام بخارى نقلنده ابن عباس حضرتلرندن مرويدركه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى بيورمشدركه* بينا انا نائم رأيت انه وضع فى يدى سواران من ذهب فقطعتهما وكرهتهما
فاذن لى فنفختهما فطارا فاولتهما كذابين يخرجان * حاصلى او يوز ايكن كوردمكه ايكى
الومه ايكى آلتون بلزك وضع اولندى بن انلرى كسدم وكريه كوردم اندن بكا اذن اولندى
انلره اوفوردم پس انلر اوچوب كتديلر بن اول ايكى بلزيكى ايكى كذاب خروج ايلرديو تعبير
ايتدم ديمكدر عبدالله حضرتلرى بيورمشدركه اول كذابلرك برىسى عنسى ايديكه فيروز قتل
ايتدى برى دخى مسيلمه ايدى ديمشدر حديث شريف ينه بخارى ومسلم روايتلرنده لفظ
آخرايله دخى وارد اولمشدر مضمونلرى بردر (مهلب ايدر بو رؤيا وجهى اوزره دكلدر ضرب
مثل قسمندندر يعنى بيوردقلرى تعبير واقعه نك ظاهرندن فهم اولنمز رموز مقوله سندندر
خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بلزيكى كذابله تأويل ايتديكنك وجهى
بودركه كذب اول نسنه دركه يرينه وضع اولنميوب غيرى موضعه وضع اولنمش اوله بلزك دخى
نسا حليه سندندر وقتاكيم فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كندى قوللرنده بلزك
كوردى محلنده واقع اولمديغيچون كذبله تعبير بيوردى و بيلديكه ايكى كذاب خروج ايدوب
اهلى اولمدقلرى نسنه يى دعوى ايده‌لركركدر ذكر اولنان ايكى ملعون دعواى نبوت ايتمشلر
ايدى ودخى آلتوندن اولديغى دليل كذبدر زيرا ايكيسيده منهى عنهدر ديديلر واوفورمك ايله
انلرى اوچورديغى من عند الله كتورديكى وحى ايله انلرى يرلرندن ازاله ايتديكى ايدى (اكر بو خاطره
كلورايسه كه موضعنك غيرينه وضع اولنمش نيجه نسنه وار ايدى فخر كائنات صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى اول كذابلر ايله تأويلى قندن آلدى دينلورايسه (ابن العربى رحمة الله
تعالى عليه ايدر فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى رؤياى مذكورى كورديكى
زمانلرده عنسى ايله مسيلمه نك امرلرى باطل اوله‌جغنه اميد وتوقع اوزره ايدى كورديكى كبى
انلرك اوزرلرينه يوريدى بويله واقع اولدى ياخود جائزدركه وحى ايله تعبير ايتمش اوله زيرا
بو مرتبه تعيين معجزه قسمندندر (برى دخى بودركه واقعه سنده صاچلرى اورپمش وطاغلمش
برعورت كوروب وباء مدينه يه انتقال ايتمكله تعبير ايتديكيدر (امام بخارى روايتنده عبدالله بن
عمر رضى الله تعالى عنهما فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت ايلركه
* رأيت امرأة سوداء ثائرة الرأس خرجت من المدينة حتى قامت بمهيعة وهى الجحفة فاولت
ان وباء المدينة نقل اليها* بيورمشلر يعنى برصاچلرى پريشان سياه عورت كوردم مدينه‌دن
چيقدى مهيعه يه واردى بندخى شويله تأويل ايتدمكه وباء مدينه انده نقل اولندى ديمكدر
مهيعه وجحفه ايكيسى بريرك اسملريدر سابقا بوقصه يه اشارت مرور ايتمش ايدى بو دخى
رؤياء معبره وضرب مثل قسمندندر وجه تمثيل بودركه سوداء لفظندن سوء وداء لفظلرين
اخذ ايتديكه برى قبيح وبرى مرض معناسنه‌در (برى دخى بردرع حصين و بر بوغازلنور
بقره كورديكيدر (امام احمد نقلنده جابردن مرويدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى* رأيت كانى فى درع حصينة ورأيت بقرا تنحر فاولت الدرع الحصينة بالمدينة
والبقر بقرا* بيورمشلر حاصلى شويله كوردمكه كويا بر محكم جوشن كيمشم وكوردم بر صغر
بوغازلنوراول جوشنى مدينه ايله تأويل ايتدم واول صغرى بقردر ديو بيوردى (بقردونك

قرن يارمغه ديرلر يعنى جوشن كيديكى مدينه‌يه هجرتله و بوغازلنور صغر كورديكى احد
غزاسنده مسلمانلر شهيد اوله‌جغيله تعبير بيوردى (برى دخى رطب كوروب رفعت وحسن
عاقبت وطيب دينله تعبير بيورديغيدر ورطب تازه خرمادر (امام مسلم روايتنده انس بن مالكدن
مرويدركه *سمعت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول رأيت فيما يرى النائم كانا فى دار
عقبة بن نافع واتينا برطب من رطب ابن طاب فاولته ان الرفعة لنا فى الدنيا والعاقبة فى
الآخرة وان ديننا قد طاب * ديو بيورمشدر يعنى اشتدم فخر كائنات صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى بيورديكه واقعه‌ده كوردم كويا بز عقبة بن نافعك اونده ايمشز بكا ابن طاب
خرماسندن تازه خرما كتورديلر بن انى دنياده رفعت بزم اولمغله وآخرتده عاقبت جيده بزم
اولمغله و بزم دينمز كوكجك اولديغيله تأويل ايتدم ديرايدى ديمكدر (بر واقعه سى دخى اولدركه
مبارك النده برقلج كوردى اول قلجى سلكوب دتره‌در ايدى سابقا ذكر اولنان ابوموسى روايتنده
وارد اولمشدركه * ورأيت فى رؤياى هذه انى هززت سيفا فانقطع صدره فاذا اصيب به المؤمنون
يوم احد ثم هززته اخرى فعاد احسن ما كان فاذا هو ما جاء الله به من الفتح واجتماع المؤمنين*
بيورلمشدر بخارى ومسلم بو يلجه روايت ايتمشلردر حاصلى بودركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى بر واقعه كورمش ايدى انك ايچنده بونى دخى مشاهده قلمش ايديكه مبارك
النده اولان قلجى تحريك ايلدى همان قلجك چالم يرندن اغزى قرلدى بو اكا اشارت ايديكه
احد غزاسنده مسلمانلره زيان يتشدى اندن بردخى تحريك ايلدى ينه اولكيدن كوزل اولوب خللى
قالمدى بو اكا اشارت ايديكه حق جل وعلا حضرتلرى فتح مكه يى روزى قيلدى ومؤمنلر
كلمهٔ توحيد اوزره اجتماع ايتديلر خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بو يلجه
تعبير بيوردى وبويله واقع اولدى (اهل تعبير قولنجه بركيمسه نك النده قلج كيرسه منصب
وحكومت النه كيره ياخود وديعة نسنه ويره‌لر يا بر خاتون آله ياخود ولدى طوغه اكر قلجى قندن
صبر ايكن كدلسه خاتونى طغورديغى اوغلانه آفت يتشه وخاتون سلامتله خلاص بوله اكر
قينه ضرر كلسه وقلج سالم اولسه امر برعكس اوله اكر ايكيسى دخى سالم اولسه اوغلان وخاتون
ايكيسى بيله سالم اولالر اكر ايكيسنه ده ضرر كلسه ايكيسنه دخى ضرر يتشه قلجك قبضه سى
اتايه وعصباته متعلقدر وديلكى انايه وذوى الارحامه متعلقدر اكر بركيمسه نك اوزرينه قلج
صيرسه لسانى اول كشينك اوستنه خصومتله درازايليه كاه اولوركه واقعه‌ده قلج كورمك ظالم
پادشاهه دلالت ايلر و بعض معبرلر واقعه‌ده قلجى قنه وضع ايتمك تزوجه دلالت ايدر ديمشلردر
اكر بركيمسه يى قلجله اورسه انك حقنده ناسزا سوز يلمكدر اكر كورسه كه بركيمسه ايله قتال ايلر
وكندو قلجى آنك قلجندن اوزون اولسه آنك اوستنه غالب اولور واقعه‌ده برعظيم قلج كورمك فتنه
كورمكدر اكر بركشى دوشنده قلج طاقنسه برامر تقلد ايتمكدر يعنى بكلك ياقاضيلق ياخود
برمنصب آلمقدر اكر قلج قبضه ايسه اول امرده دوام اولمامقدر (برى دخى اول حضرت كندويى
برقيودن صوچكر كورديكيدر (ابوهريره روايتنده وارد اولمشدركه* بينا انا نائم رأيتنى على قليب
وعليها دلو فنزعت منها ما شاء الله ثم اخذها ابن ابى قحافه فنزعها ذنوبا اوذنوبين وفى نزعه
ضعف يغفر الله له ثم استحالت غربا فاخذها عمر بن الخطاب فلم ار عبقريا من الناس ينزع نزع
ابن الخطاب حتى ضرب الناس بعطن* بيورمشلر (حديث شريفده واقع اولان الفاظدن
قليب شول قيودركه قازلمش اوله وايچى طاشله ياپلمش اولميه (دلو قوغه‌يه ديرلر (ذنوب فتح ذالله
شول قوغه‌دركه صوايله طلو اوله (غرب بيوك قوغه‌يه ديرلر (عبقرى هرنسنه نك ايوسنه
واعلاسنه وقويسنه ديرلر مثلا بركشى ايچون عبقرى القوم ديسه‌لر قومك سيدى واولوسى

وقوبسی دیمك اولور اصل عبقر طائفهٔ عربك زعمنجه بر یردركه جنیلر انده ساكن اولورلر یعنی
جن ولایتیدر صكره دن هر نسنه یی كه بكنسه‌لر بروجهله كمالندن تعجب ایتسه‌لر اكا عبقری
دیرلر ایدی حدیث شریفك محصلی بودركه رؤیاده كندیمی برقیو اوزرنده كوردم قیونك
قوغه‌سی دخی وار ایدی اندن الله تعالی حضرتلری دیلدیكی دكلو چكدم صكره ابو بكر حضرتلری
المدن آلدی برقوغه یا ایكی قوغه چكدی وآنك چكشنده ضعف وار ایدی الله تعالی حضرتلری آنی
مغفرت ایلیه كه اندنصكره اول قوغه برعظیم قوغه اولدی اندن عمر بن الخطاب آلدی آدم
اوغلانلرندن عمرك چكدیكی كبی چكر برقوی كیمسه كورمدم حتی شویله اولدیكه خلق كلدیلر
دوه‌لری ایچوب قاندیلر یرلرنده چوكدیلر قالدیلر دیمكدر *ضرب الناس بعطن دیسه‌لر رویت ابلهم
حتی بركت واقامت مكانها* دیمكدر مقصود بغایت سیراب اولدیلر دیمك اولور وحضرت صدیق
خصوصنده *یغفر الله* بیوردیغی آندن برتقصیر واقع اولدیغیچون دكل ایدی محض دعا ایدی
وچكشنده ضعف اولدیغی مدت خلافتی آز اولوب زماننده چوقلق فتح بلاد واقع اولمدیغنه
اشارت ایدی وحضرت عمرك چكشی قوی اولدیغی زمان خلافتی چوق اولوب عهدنده
فتح ممالك وجمع غنایم زیاده اولمغله اسلام زیاده قوت بولدیغی ایدی حدیث شریف عبارات
متعدده ایله دخی روایت اولنمشدر مجموعنك مآلی ذكر اولنان معنادر (وغیرلرك رؤیاسنده
خواجهٔ كائنات علیه اكمل التحیات افندیمز حضرتلرینك عجایب تعبیرندن بری بودركه
(زرارة بن عمرو النخعی اول زمانده كه نخع ایلچیسیله فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
خدمتنه كلمش ایدی ایتدی یارسول الله یولده كلور ایكن برواقعه كوردمكه قبیله مز اراسنده بن
بردیشی حمار قومش كتمشم واول براسفع واحوی اوغلاق طغورمش اسفع اكا دیرلركه جسمنده برلون
آخر اوله مثلا بدنی آق اوله برمقدار یری قره اوله یاخود بدنی قره اوله برازیری آق اوله واحوی سیاه
دیمكدر اما قتی سیاهه دیمزلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری كتدیكك زمانده
هیچ برحامله جاریه قیوب كتدكمی بیوردی زراره ایتدی نعم یارسول الله برجاریه قیوب كتمش ایدم
ظن ایدرمكه حامله ایدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی ایمدی اول جاریه
اوغلان طغوردی واول اوغلان سنك اوغلكدر زراره ایتدی یا سبب ندركه اسفع واحوی كورینه
خواجهٔ صاحب كرم صلی الله تعالی علیه سلم حضرتلری زراره یی یانته دعوت ایدوب ایتدی
هیچ سنده برص علتی وارمیدركه سن انی صقلردك اولدخی نعم یارسول الله واردر اما اول تكری
حقیچونكه سنی حق پیغمبر كوندردی اصلا برمخلوق بنده اول علتی كورمش وبلمش دكلدر
دیدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی اشته اول اسفع واحوی كوردیكی
اولدر *) فصل ثالث (* رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مغیباتدن
خبرویردكلرینك بیاننده در اولا معلوم اوله كه علم غیب حق تبارك وتعالی حضرتلرینه
مختصدر غیبه اطلاع مخلوقك شانندن دكلدر شول نسنه كه لسان رسول علیه الصلاة والسلام
اوزره واقع اولمشدر اول حق جل وعلا حضرتلری قبلندندر یا وحی یا الهام طریقیله اعلام
ایتمشدر بوكا دلیل حق تعالی حضرتلرینك قول شریفیدركه (عالم الغیب فلا یظهر علی غیبه
احدا الا من ارتضی من رسول) بیورمشدر آیت كریمه مقتضاسنجه عالم الغیب حق سبحانه
وتعالی حضرتلریدر هر كز بر كیمسه یی غیبنه مطلع ایتمز الا رسولدن اختیار ایتدیكنی مطلع
ایلر بعضیلر بو آیتله كرامت اولیانك ابطالنه استدلال ایتدیلر وجواب ویرنلر رسولی ملكه
تخصیص ایتدیلر واظهاردن مراد بلا واسطه ملكدر اولیانك مغیبات اوزره اطلاعلری
ملك رؤیاسیله میسر اولور یعنی رؤیاده ملائكه دن اخذ ایدرلر دیدیلر تكیم ملائكه احوالنه

بز انبیا توسطیله مطلع اولورز دیدیلر برحدیث شریفده فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری
والله انی لا اعلم الا ما علمنی ربی بیورمشلردر حاصلی هر نسنه كه علم غیبدن اوله فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اندن خبرویرمش اوله انده شبهه یوقدركه انك نبوت
نبوت وصدق رسالته دلالت ایچون الله تعالی حضرتلری اعلام ایتمشدر فخر كائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری اعلامیله وامریله خلقه خبرویرمشدر اول حضرتده بو صفت
اولدیغی صحابهٔ كرام اراسنده شویله مشهور ومنتشر اولمش ایدیكه بری برینه *اسكت
فوالله لو لم یكن عنده من یخبره لاخبرته حجارة بطحاء* دیرلر ایدی یعنی ساكت اول والله اكر
یاننده خبرویرر كیمسه اولمزایسه بطحا دره سنك طاشلری خبرویرر دیرلر ایدی مقصود
البته واقع اولور الله تعالی حضرتلری اكا بیلدیرر دیمكدر یوقسه فی الحقیقه طاشلر خبر
ویرر دیو اعتقاد ایتمزلر ایدی بو فصل ایكی قسم اوزره‌در برقسمی انك بیاننده‌دركه قرآن
عظیمده وارد اولمشدر جمله دن بری (وان كنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فأتوا بسورة
من مثله) قول شریفیدر (فان لم تفعلوا ولن تفعلوا) قول شریفنه وارنجه بو كلام شریف
غیبدن اخباردر حاصلی بودركه اكر سز بزم قولمز محمد مصطفی اوزره انزال ایتدیكمز نسنه‌دن
شك وشبهه ده ایسكز ایمدی انك مثلندن برسوره مقداری كتورك واكر معارضه‌یه كندیكز
قادر دكل ایسكز شهداكزی دعوت ایدك یعنی سزه معین وناصر اولانلرك جمله‌سن دعوت
ایدك كلسونلر سزه معاونت ایتسونلر اكر قرآن كلام بشردر دیدیككز قولده صادقلر ایسكز
دیمكدر ودخی اكر كچمش زمانده معارضه ایتمیوب انك مثلندن برسوره كتورمدیكز ایسه بوده
مقرردركه كله‌جك زمانده دخی ایده‌مسكز كرك دیمك اولور فی الحقیقه الی الآن كیمسه
معارضه‌یه قادر اولوب مثلندن برسوره كتورمك ممكن اولمدی ومن بعد قادر اولمق دخی یوقدر
(بری دخی (واذ یعدكم الله احدی الطائفتین انها لكم وتودون ان غیر ذات الشوكة تكون لكم)
آیت كریمه‌سیدر بونك اصلی سابقا ذكر اولنان اوزره بوایدیكه قریشك ایكی قافله‌سی وار ایدی
یعنی اسباب تجارتله قافله‌لری یولده ایدی انلری آلمغیچون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری صحابهٔ كرامله طشره چیقمش ایدی اهل مكه اشتدیلر دخی بیك نفره قریب كیمسه
قافله‌یی حمایت ایچون اسباب حرب وقتالله طشره چیقدیلر اوراده كه مذكورلر ایله مقاتله
اولنمق صحابه‌یه عرض اولندی كندیلر اوچیوز اون اوچ نفر كیمسه اولمغین اول سلاحلو طائفه ایله
مقاومته میل ایتمیوب قافله‌یی تجارته طوتمغی ترجیح ایتدیلر میللری اول جانبه اولدی حق سبحانه
وتعالی حضرتلری ضمیرلرنده اولانی خبرویردی وایتدیكی وعده‌یی یرینه كتوروب اول مسلح
طائفه‌نك اوزرینه اهل اسلامی منصور ومظفر قیلدی تفصیلی غزوهٔ بدرده مرور ایتمشدر
(بری دخی (سیهزم الجمع ویولون الدبر) قول شریفیدر بو دخی مستقبلدن اخباردر حاصلی
قریش بدر كوننده منهزم اولوب آرقه‌لرین دوندوره‌جكلرندن خبرویرمشدر (بری دخی ینه
قریش حقنده (سنلقی فی قلوب الذین كفروا الرعب بما اشركوا بالله ما لم ینزل به سلطانا) قول
شریفیدر بوندن مراد احد غزاسنده قلبلرینه قورقو القا ایده‌جكندن خبردر حتی شویله
اولدیكه جنكده بوقدر غلبه صورتن طوتمشلر ایكن كوكللرینه خوف دوشدی همان قتالی ترك
ایدوب بلاسبب دوندیلر یوریو ویردیلر بعضیلر ایدر یولده كیدر ایكن دوندكلرینه نادم اولوب
ینه دونه‌لم وارالم جمله‌سن قیره‌لم هیچ برمسلمان قالمسون دیدیلر حق تعالی حضرتلری قلبلرینه
خوف براقدی دونمكه قادر اولمدیلر (بری دخی (الم غلبت الروم فی ادنی الارض وهم من بعد غلبهم
سیغلبون فی بضع سنین) آیت كریمه‌سیدر (لا یخلف الله وعده) قول شریفنه وارنجه بونك سبب

نزولی اول ایدیکه خسرو پرویز ایکی براربکار بنـه فراوان عسکر قوشوب کوندرمش ایدی
کادیلر روم دیاربنك ولایت عربه قریب اولان یرلرندن بعض مملکتلرین آلدیلر وروم عسکری
منهزم اولدی کفار قریش بو حاله شاذ اولوب فال طوندیلر شوجهتدنکه اهل اسلامه ایتدیلر
سز وروم طائفه سی اهل کتاب سز و بز وفارس قومی امیلرز پس فارسیلر رومیلره غلبه ایتدیکندن
فال طوتارز که بزده سزه غالب اولورز دیدیلر حق سبحانه وتعـالی حضرتلری آیت کوندروب
خبر ویردیکه رومیلر دخی بضع سنین ایچنـده یعنی اوچ ییلدن طقوزه وارنجه فارسیلره غالب
اولالر آیت کریمه نزول ایدیجك حضرت صدیق رضی الله تعـالی عنه کفاره ایتـدی ملعونلر
هیچ سونمك نظرعاقبته در عاقبت طائفهٔ روم فارسیلره غالب اولسه کرکدرحق تعالی حضرتلری
بو یله خبر ویردی دیدی قریشك سر کشلرندن ابی بن خلف دیدکاری لعین ایتدی بو یله دکلدر
کلبروسنك ایله مباحثه ایده لم پس اونردوه قیوب اوچ ییل مُدت قودیلر ابو بکر رضی الله تعالی عنه
صورت ماجرایی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینـك خدمتنه عرض ایلدی
فخرعالم حضرتلری ایتدی بضع سنین اوچ ییلدن طقوز ییله وارنجه دیمکدر وار مالی ومدتی
زیاده قیل دیدی ابو بکر الصدیق حضرتلری کلوب طقوز ییله دکین یوز دوه اوزره بحث
ایلیوب مدت باغلدی و بری یرندن یارکفیـل آلدیلر آخرالامر اول کونکه اهل اسلام بدر
دیدکاری موضعده کفار قریشه غلبه ایتدیلر رومیلر فارسیلر ایله جنـك ایدوب غالب
اولدقلرینك خبری یتشدی بعض قولده خبر حدیبیه کوننده کلدی دیدیلر والحـاصل حضرت
صدیق یوز دوه یی اولکی قول اوزره یعنی خبر بدرده کلمك قولنجـه ابی دن آلدی ایکنجی قول
اوزره کفیلندن آلدی زیرا ابی لعـین بدرده مقتول اولمش ایدی سید کائنات علیه اکمل التحیات
افنـدیمز حضرتلری یا ابابکر انلری صدقه ایله دیو بیوردی و بالجمله آیت کریمه مغیباتدن
اخبار ایدیکنده شبهه قالمدی (بری دخی (وعد الله الذین آمنوا منکم وعملوا الصالحات
لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم) آیت کریمه سیدر بونك حاصلی حق تبارك
وتعـالی حضرتلرندن رسول اکرمنه وعددرکه یقین زمانده امتنی خلفاء ارض وائمهٔ ناس قیلسه
کرکدر وخوفلرین امنه تبدیل ایتسه کرکدر آخر وعده سن انجاز بیوروب ایتدکاری مواعیدی
روزی قیلدی حتی مکة الله وخیبر و بحرین وسائر جزیرة العرب وارض یمن بالتمام فتح اولنمایجه
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دار آخرته انتقـال ایتمدی (ومجوس هجردن
وشامك بعض اطرافندن جزیه آلدی وروم پادشاهی ومصر واسکندریه حاکملری وعمان ملوکی
واصحمه نك وفاتندنصکره حبش سلطانی اولان شخص جمله سی فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینـه پیشکشلر کوندردیلر حق سبحانه وتعـالی حضرتلرینك دعوتنه اجابتدنصکره
خلیفهٔ اعظمی ابو بکر الصدیق رضی الله تعـالی عنه اقامت امر دینه قیـام کوستروب مهمات
وظائف اسلامه کما ینبغی ترتیب ونظـام ویردی خالد بن ولیده عسکر قوشوب فارس ولایتنه
کوندردی واردیلر بعون الله تعالی برجانبن فتح ایتدیلر بر بلوك عسکر دخی عبیدة بن جراحه قوشوب
ارض شامه ارسال ایتدی و برمقدار عسکر ایله دخی عمرو بن العاصی مصره کوندردی حق تعـالی
حضرتلری شامه کیدن عسکره بصری ودمشق شهرلرینك فتحن میسر ایلدی واطرافنـده
اولان حوران وسائر قصبـات و بلداندن نه وار ایسه حوزهٔ تصرفه داخل ایتـدیلر اندن
عمر بن الخطاب حضرتلرین استخلاف ایدوب کندی دار آخرته انتقـال ایدیجك حق سبحـانه
وتعـالی حضرتلری حضرت عمرك زمان خلافتنـده اسلامه بر قوت وقدرت ارزانی بیوردیکه
هر قنده متوجه اولدیلر ایسه فتح ونصرت ربانیـه پیش رو لشکر اسلام اولوب ممالك مصر

وشام بالتمام والکمال فتح اولندی واکثر ممالك فارس مضافات بلاد اسلامیه دن قیلنوب کسری
تاجدی اقصای مملکتنه کتدی قیصر دخی دیارشامدن الن چکوب قسطنطینیه یه التجا ایتدی
عمر رضی الله تعـالی عنه ایکیسنك مال ومناللرین آلوب فی سبیل الله انفـاق ایتدی حق سبحانه
وتعـالی حضرتلری رسول الله صلی الله تعـالی علیه وسلم حضرتلرینه نیجه وعده بیوردی ایسه
او یله واقع اولدی اندنصکره حضرت عثمان بن عفـان رضی الله تعالی عنه مسند خلافتـه
جلوس ایدیجك ممالك اسلامیه اقصای مشارق ومغارب ارضه ممتد اولدی دیارمغرب تا اندلس
وقیروان مملکتلرینـه وسواحل بحر محیطه وارنجه فتح اولندی ودیارمشرق تا نهایت بلاد
چینه وارنجه قبضـهٔ تصرف اسلامه داخل اولدی مداین عراق وخراسان واهواز فتح
اولنوب مسلمانلر کفرهٔ اترا کله قتـال عظیم ایتدیلر بی حد و پایان کیمسه لرین قیردیلر غالبـا
اترا کدن مراد لشکر خاقاندر زیرا چین ولایتنه واردیلر دیمشدر امیرالمؤمنـین عثمان رضی الله
تعـالی عنه حضرتلرینه ممالك شرق وغربك خراجی کلدی بو جمله تشریفات انلره برکت
جمع وتلاوت قرآن وکتاب کریم سببله ایدی رضی الله تعـالی عنه وعن سائر الصحابة اجمعین
(بری دخی (وضربت علیهم الذلة والمسکنة) آیت کریمه سیدرکه طائفهٔ یهود حقنده نازل
اولمشدر فی الحقیقه بو قول شریف موجبنجه انلر دائما ذلت وحقـارتدن خلاص بولمامشلردر
(بری دخی (اذا جاء نصر الله والفتح) سوره سیدرکه حق سبحانه وتعـالی حضرتلری قریش
اوزره نصرت وفتح مکه وسائر بلادی وعده بیوروب بنی آدم کروه کروه دین اسلامه
کیره جکلرین خبر ویرمشدر ونیجه بیوردی ایسه او یله واقع اولمشدر صدق الله تعـالی و بلغ
رسوله المجتبی *) قسم ثانی (* رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك آیات قرآنیه دن
غیریله اخبـار عن المغیبات ایتدیکنك بیانده در حذیفه رضی الله تعـالی عنه بیورمشدرکه
بر کون فخرعالم صلی الله تعـالی علیه وسلم حضرتلری اصحاب کزین اراسنده طوروب خطبـه
بیوردی تاقیـامته دکین ظهور ایده جك حوادثدن خبر و یردی برنسنه قومدیکه اندن خبر
ویرمیه حفظ ایدن حفظ ایلدی واونودن اونتدی اصحـاب رضی الله تعـالی عنهم بو حالدن
آکاه ایدیلر و بیوردیغی حوادثدن برنسنه ظهور ایلسه اول زمانده فخرعالم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری بوندن خبر ویرمش ایدی دیو یادمه کلور ایدی کانه برکشی برکیمسه یی برزمانده
کورمش اولسه واونتمش اولسه صکره کوردیکی زمانده خاطرینه کلسه که بو کیمسه اول کیمسه در
اشته فخرعالم حضرتلرینك خبرلرین صکره دن شو یله تذکر ایدر ایدم دیدی و یمین ایتدیکه
مجلسده اوچیوز کیمسـه ودخی زیاده وار ایدی فخرعالم حضرتلری قیـامته دکین ظهور ایده جك
فتنـه لره کیم قائد اولور ایسه یعنی هر کیم سردار لشکر فتن اولور ایسه اسمیله واتاسنك اسمیـله
وقبیله سیله ذکر ایتـدی دیو بیوردی ابو داود رحمة الله تعـالی علیه حذیفه حضرتلرندن
بو یلجه روایت ایتمشدر (وامام طبرانی نقلنده ابن عمر رضی الله تعـالی عنهما خواجهٔ کائنات
حضرتلرندن روایت ایلرکه * ان الله قد رفع لی الدنیـا فانا انظر الیها والی ماهو کائن فیهـا الی
یوم القیمة کانما انظر الی کفی هذا * دیو بیورمشلر یعنی تحقیقـا حق سبحانه وتعـالی حضرتلری
تمام دنیایی بکا رفع ایتدی یعنی هر یرین قارشوطوتدی بن اول دنیایه وقیـامت کوننه دکین
انده اولاجق حوادثه نظر ایدرم کو یا شو الومك آیه سنه نظر ایدرم دیمکدر و بوندن غیری
دجال خصوصنـه وسائر امور وحوادثه متعلق بعض روایات دخی وارد اولمشـدر احادیث
مذکوره نك شواهدندن بری بودرکـه (شیخین روایتلرنده ابی هر یره رضی الله تعـالی عنه
بیورمشدرکه * ان النبی صلی الله تعـالی علیه وسلم نعی النجاشی للناس فی الیوم الذی توفی فیه

وخرج بهم الى المصلى وصف بهم وصلى عليه وكبر اربع تكبيرات * حاصلى بودركه حبش
پادشاهلرندن فخر عالم حضرتلرينه ايمان كتورن نجاشى ديار حبشده وفات ايتديكى كون
خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى خلقه نجاشى بوكون وفات ايتدى ديو
خبر ويروب اصحابيله مصلايه چيقدى انلرايله صف باغليوب نجاشينك اوزرينه غائب
نمازين قيلدى ودرت تكبير ايلدى ديمكدر فى الحقيقه صكره دن كون كبى ظاهر وباهر
اولديكه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى نمازين قيلديغى كون نجاشى حبش
ولايتنده وفات ايتمش ايمش (نجاشى افصح لغات اوزره كسر نون وكسر شين وتخفيف يا ايله
حبش پادشاهنه ديرلر نتكيم روم پادشاهنه قيصر وعجم پادشاهنه كسرى ديرلر مذكور
نجاشينك اسمى اصحمه ايدى رحمة الله تعالى عليه (برى دخى بودركه سابقا اشارت اولنان
اوزره رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ابو بكر وعمر وعثمان ايله احد طاغنه
چيقدبلر دخى طاغ حركته كلدى مبارك اياغيله اوروب طاغه ايتدى * اثبت احدا فانما
عليك نبى وصديق وشهيدان * يعنى يا احد ثابت اول وقرار ايله اوستكده اولانلر دكلدر
الا برپيغمبر وبرصديق وايكى شهيددر ديدى واقعا حضرت عمر وعثمان رضى الله تعالى عنهما
صكره دن مقام شهادته قدم بصديلر (برى دخى ينه بخارى ومسلم روايتلرنده ابوهريره
حضرتلرندن مرويدركه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * اذا هلك كسرى
فلا كسرى بعده واذا هلك قيصر فلا قيصر بعده والذى نفسى بيده لتنفقن كنوزهما
فى سبيل الله * بيورمشدر (امام نووى ايدر شافعى وسائر علما رحمهم الله تعالى قوللرنده
معناسى كسرى هلاك اولدقدنصكره عراقده كسرى اولمسه كرك وقيصر هلاك اولدقدنصكره
شامده قيصر اولمسه كرك ديمكدر يعنى كندى زمان شريفنده عجم پادشاهى ولايت عراقده
وروم پادشاهى ديارشامده اوتورورلر ايدى بونلر هلاك اولدقدنصكره آرتق عراقده عجم
پادشاهى وشامده روم پادشاهى اوتورمسه كرك ديمك اولور واقعا بيورديغى كبى اولدى
(برى دخى بودركه سراقه رضى الله تعالى عنه حضرتلرينه كسرانك بلزكلرين طاقنه جغنه
اشارت بيوروب * كيف بك اذا لبست سوارى كسرى * ديمش ايدى وقتا كيم حضرت عمر
رضى الله تعالى عنهك خلافتنده دولت كسرى كسرا اولنوب اول بلزكلرى امير المؤمنين حضرتنه
كتورديلر انلرى سراقه يه كيدردى * والحمد لله الذى سلبهما من كسرى والبسهما سراقة *
ديو حق تعالى حضرتلرينه حمد ايلدى (برى دخى بودركه عمى عباس دخى اسلامه كلمدين
اهل مكه ايله بدر محاربه سنه كتديكى زمانده خاتوننه كيجه ايله برمقدار مال ويرمش ايدى اصلا
خاتونيله كنديدن غيرى كيمسه بيلمز ايدى اول كون اسير اولوب بهايه كسلدى فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه ايتدى بنم مالم بوقدر شمدى بنى ايللره محتاجمى ايلرسك
خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايتدى خاتونكه ويرديكك مال نيجه
اولدى عباس همان نبوتنه تصديق ايدوب ايمانه كلدى (برى دخى حاطب بن ابى بلتعه نك
اهل مكه يه مكتوب كوندرديكنده فخر عالم حضرتلرينه باذن الله تعالى معلوم اولوب مكتوب
ايلدن عورتك اردنجه آدم كوندروب فلان موضعده يتشور سز ديو بيورديغيدر تفصيلى
مقصد اولده مرور ايتمش ايدى (برى دخى ينه سابقا تفصيل اولنان اوزره (موته غزاسنده
زيد بن حارثه اندنصكره جعفر بن ابى طالب اندنصكره عبد الله بن رواحه شهيد اولدقلرى
ساعت تفصيل اوزره حاللرندن اصحابنه خبر ويرديكيدر سيد كائنات صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى مذكورلره عسكر قوشوب شام قربنده موته ديدكلرى موضعه كوندروب

كندى سعادتله مدينه ده قالمش ايدى (اسما بنت عميس رضى الله تعالى عنها بيورمشدركه
جعفر شهيد اولديغى كون صباح وقتنده پيغمبرمز عليه الصلاة والسلام اصحابيله بكا كلوب
يا اسما جعفرك اوغلانجقلرى قنده در ديدى بن دخى كتوردم آكوب قوجدى وقوخولدى اندن
مبارك كوزلرى ياش آقندى بن ايتدم يا رسول الله جعفردن سكا برخبرمى يتشدى
* نعم قتل اليوم * بيوردى ديمشدر (برى دخى بودركه طائفهٔ قريش بنى هاشمدن آلدقلرى
عهد نامه نك خطنى كووه يدى همان جابجا اسماء الله قالدى ديو قريشه خبر ويردى كاغدى
اورتايه كتوروب آچديلر فى الحقيقه بيورديغى كبى بولديلر تفصيلى مقصد اولده سبقت
ايتمشدر (برى دخى اولدركه طبرانى وبزار روايتلرنده (ابن عمر رضى الله تعالى عنهما بيورمشدركه
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله منى مسجدنده اوتورر ايدم انصاردن بركيمسه
وثقيفدن بركيمسه سيد كائنات حضرتلرينه كلوب سلام ويرديلر يا رسول الله سكا بعض نسنه
سؤال ايتمكه كلدك ديديلر سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايتدى اكر ديلرسكز
سزه خبر ويره يمكه بكا نه سؤال ايتمكه كلمش سكز واكر ديلرسكز سكوت ايده يم سز سؤالكزى تقرير
ايدك ثقفى انصارى يه ايتدى سؤال ايله نه كلدك خبر ويرسون اندن رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايتدى انكيچون كلدكز كه بيت الحرام نيتنه اوكدن نوقت چيقدك
واول عملده سكا نه ثواب وفضيلت واردر بكا سؤال ايده سك وطوافدنصكره قيلديغك ايكى
ركعتى وصفا ومروه ماينده اولان سعى وعرفه ده اولان وقوفى ورمى جمارى وقربانى وبونلرده
سكا نه ثواب حاصل ايديكن سؤال ايده سك ديو بيوردى انصارى ايتدى اول الله حقيچون كه سنى
حق پيغمبر كوندردى بونلردن سؤال ايچون كلمش ايدم وبونك نظيرى برخصوص دخى واثلة بن
الاسقع رضى الله تعالى عنه حضرتلريله واقع اولمشدر (برى دخى بودركه فاطمه رضى الله تعالى
عنها حضرتلرينه * انك اول اهلى لحوقا بى * ديو بيوروب اهل بيتندن كندويه اول واصل
اولاجق حضرت فاطمه ايديكن مرضنده خبر ويردى فى الحقيقه اويله واقع اولدى برروايتده
سكز آيدنصكره وبرقولده التى آيدنصكره حضرت فاطمه آخرته انتقال ايلدى (برى دخى اولدركه
خاتونلرينه ايتدى * اسرعكن بى لحوقا اطولكن يدا * مراد سزك بكا زياده سرعتله اوله شانكز
زياده سخاوت اوزره اولانكزدر ديمك اولور امهات مؤمنين دن رضى الله تعالى عنهن زينب بنت
جحش ايش ايشلر ايدى دخى كندى الى امكندن صدقه ويرر ايدى رسول الله حضرتلرينه اول
اولاشن اول اولدى رضى الله تعالى عنها (برى دخى اولدركه على بن ابى طالب رضى الله تعالى عنه
حضرتلرينه شهيد اولاجغندن خبر ويروب ايتدى * من اشقى الاخرين * يعنى آخرينك بغايت
شقيسى كيمدر ديدى اولدخى الله ورسوله اعلم ديدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
* قاتلك * ديو بيوردى يعنى سنى قتل ايدندر ديدى امام احمد مناقبنده ذكر ايتمشدر (برى دخى
اولدركه (ابن عساكر روايتنده معاويه يه ايتدى * اما انك ستلى امر امتى بعدى فاذا كان ذلك
فاقبل من محسنهم وتجاوز عن مسيئهم * حاصلى معاويه يه امتى اوزره والى اولاجغندن خبر
ويروب واقع اولديغى زمانده انلرك ايوسى وياتلوسيله حسن معامله قيلق سپارش بيوردى (وينه
ابن عساكر رحمة الله تعالى عليه عروة بن رويمدن مرفوعا روايت ايلمشدركه معاويه حقنده
* لن يغلب معاوية ابدا * بيورلمش حضرت على كرم الله وجهه صفين كوننده اكر بو حديث
بنم خاطريمه كلبدى معاويه ايله قتال ايتمزايدم ديو بيورمش معناسى معاويه ابدا مغلوب
اولمز ديمكدر (برى دخى حضرت عثمان بن عفانه اشارت ايدوب * يقتل هذا مظلوما * ديو
بيورديغيدر يعنى بو كشى مظلوم اولديغى حالده قتل اولنور ديدى عاقبت بيورديغى كبى

اولدی تلاوت مصحف ایدرایکن چالدیلر قانی (فسیکفیکهم الله وهو السمیع العلیم) یازوسی اوستنه
صاچلدی (شفاده مسطوردر که فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بومرتبه یی
تعیین ایتمش اوله حاکم نقلنده ابن عباسدن مرویدر که *ان رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم قال یاعثمان تقتل وانت تقرأ سورة البقرة فتقع قطرة من دمك علی فسیکفیکهم الله*
دیو بیورمشلر ولکن حافظ ذهبی بوحدیث موضوعدر دیمشدر (امام مسلم روایتنده اسامة بن
زیددن مرویدر که بیورمشدر *ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اشرف علی اطم من اطام
المدینة ثم قال هل ترون ما اری انی لأری مواقع الفتن خلال بیوتکم کمواقع القطر* یعنی فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری برکون مدینه اولرندن برینك اوستنه چیقدی دخی
یارانه سؤال ایدوب ایتدی بنم کوردیکمی سز کورورمیسکز اندن ایتدی تحقیقا سزك اولر یکز
اراسنده فتنه لر مواقعنی کوریرم قطره لر مواقعی کبی دیو بیوردی حاصلی شهر یکز ایچنده فتنه
واقع اولسه کرکدر دیو اشارت بیوردی اندنصکره فتن ظهور ایتمکه باشلدی حضرت
عثمان رضی الله عنه شهادتندنصکره فتنه بری برین تعاقب ایلدی تا حجاج فتنه سنه وارنجه اول دیار
انواع فساددن آسوده اولمدی نتکیم کتب تواریخده مفصلا مسطوردر امام مالکدن
مرویدر که (یوم الحره ده حملهٔ قرآندن یدیوز کیمسه قتل اولندی اوچیوزی صحابهٔ کرامدن
ایدیلر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وبوخصوص خلافت یزیدده واقع اولمشدر (وبعض
روایتده وقعهٔ جملدن وصفیندن خبر ویردی دیو وارد اولمشدر حاکم روایتنده ام سلمه رضی الله
تعالی عنهادن مرویدر که برکون خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بعض
امهات مؤمنینك خروج ایده جکن ذکر ایتدی اندن حضرت عایشه کولدی فخر عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی * انظری یاحمیرا ان لاتکونی انت * یعنی نظر ایله یاحمیرا
اول خروج ایده جك سن اولمیه سك دیدی اندن حضرت علی یه متوجه اولوب ایتدی
* ان ولیت شیئا من امرها فارفق بها * یعنی حضرت عایشه نك امورندن برنسنه یه مالك
اولور ایسك اکا رفق وملاطفت ایده سك دیو بیوردی (ابن عباس حضرتلرندن دخی بوکا
متعلق روایت وارد اولمشدر (حاکم وبیهقی روایتلرنده ابی الاسوددن مرویدر که کوردم برکره
زبیر خروج ایتدی مرادی حضرت علی ایله قتال ایدی حضرت علی ایتدی * انشدك الله
هل سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول تقاتله وانت له ظالم * یعنی زبیره آند
ویروب ایتدی سن اشتدکی که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سکا سن علی ایله
قتال ایدرسك شول حالده که سن اکا ظالمسك دیدی دیو سؤال ایتدی همان زبیر دوندی
کتدی دیمشدر ابو یعلی وبیهقی روایتلرنده * بلی ولکن نسیت * دیدی یعنی بلی اشتدم اما
اونتدم دیو جواب ویردی دیدیلر (بری دخی حضرت حسن رضی الله تعالی عنه حقنده
* ان ابنی هذا سید وسیصلح الله به فئتین عظیمتین من المسلمین * بیوردیغیدر یعنی تحقیقا بنم
شو اوغلم سیددر ویقین زمانده حق تعالی حضرتلری مسلمانلردن ایکی عظیم عسکری بونك
سببیله اصلاح ایتسه کرکدر دیمك اولور آخر بیوردیغی کبی اولدی زیرا حضرت علی بن ابی طالب
کرم الله وجهه شهید اولدقدنصکره قرق بیکدن زیاده کیمسه حضرت حسنه بیعت ایتدیلر
بلاد عراق وخراسانده یدی آی خلافت اوزره اولدی آخر لشکر چکوب حضرت معاویه نك
اوستنه واردی معاویه دخی قارشو کلدی ایکی عسکر بری برین کوریجك حضرت حسن
بیلدیکه برجانب خلقنك اکثری قیرلمینجه اول برجانب غلبه ایده مز مسلمانلردن بوقدر کیمسه نك
قانی دوکلمکی روا کورمیوب حضرت معاویه یه مکتوبله خبر کوندردی بن خلافتی سکا تفویض ایدرم

اماشول شرطله که بابام زماننده سنکله قتال ایدن کیمسه لردن اهل مدینه یه تعرض ایتمیه سك
وکیمسه یی انجتمیه سك دیدی معاویه دخی اون کشیدن غیری کیمسه یه تعرض ایتمیم دیو جواب
کوندردی والحاصل ما بینده واقعه مراسلات واقع اولدی آخر الامر حضرت معاویه بر بیاض
کاغد کوندروب بونك ایچنه هرنه دیلر ایسك یاز بن قبول والتزام ایتدم دیدی بونك اوزرینه
صلح ایتدیلر حق سبحانه وتعالی حضرتلری حضرت حسن برکاتیله فخر کائنات علیه افضل
التحیات حضرتلرینك بیوردیغی اوزره ایکی عظیم عسکری فتنه دن صاقلیوب ما بینلرین صلح
ایتدی (دولابی رحمة الله تعالی علیه تخریج ایتمشدر که حضرت حسن رضی الله تعالی عنه ایتدی
* کانت جماجم العرب بیدی یسالمون من سالمت ویحاربون من حاربت فترکتها ابتغاء وجه الله
وحقن دماء المسلمین * یعنی رؤسای عرب بنم المده ایدی بن مصالحه ایتدیکمله مصالحه
ایدرلر ایدی وبن محاربه ایتدیکمله محاربه ایدرلر ایدی بن حق تعالی حضرتلرینك جهت
رضاسن دیلدیکم ایچون ومسلمانلرك قانلری دوکلمدن منع مراد ایدندیکم ایچون خلافتی ترك
ایتدم دیو بیوردی (بری دخی اولدر که امام حسین رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك طف
دیدکلری موضعده شهید اولاجغن اعلام ایدوب برآوج طپراق چیقاروب حسین بو طپراقده
مدفون اولسه کرکدر دیو بیورمشدر (امام بغوی معجمنده انس بن مالك حدیثندن روایت
ایتمشدر که (ملك القطر حق تعالی حضرتلرندن فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی
زیارت ایتمکه اذن طلب ایتدی باری تعالی حضرتلری اذن ویروب اول کون که فخر کائنات
حضرتلری ام سلمه یه کادیکی کون ایدی ملك اول حضرتی زیارته کلدی اندن خواجهٔ عالم
حضرتلری یاام سلمه قپویی بکله اوزریمزه کیمسه کیرمسون دیدی ام سلمه رضی الله تعالی عنها
قپوده طورر ایکن همان حضرت حسین کلوب ایچرو کیردی اول حضرتك رضی الله عنه اوزرینه
صیچرادی خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حضرت حسینی اوپدی
وقوچدی اوخشامغه بشلدی ملك ایتدی بونی سورمیسك فخر عالم حضرتلری * نعم * دیو
بیوردی ملك ایتدی تحقیقا سنك امتك بونی قتل ایتسه کرکدر اکر دیلر ایسك قتل اولنه جق مکانی
سکا کوستره یم اندن اول شهید اوله جق موضعی کوستردی فخر جهان صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری اورادن برآوج قزل طپراق آلوب کتوردی ام سلمه رضی الله تعالی عنها اول طپراغی
آلدی دخی بر بزایچنه باغلدی ثابت رضی الله تعالی عنه اول موضع کربلادر دیو بزسو یلشوردك
دیمشدر ابو حاتم صحیحنده وامام احمد رحمهما الله تعالی روایت مذکوره نك مثلن نقل بیورمشلردر
(بر روایتده بویله در که ام سلمه ایتدی اول حضرت بکا برآوج طپراق صونوب بو طپراق حسین
شهید اوله جق یرك طپراغیدر بونه وقت که طوردیغی یرده قان اوله بیله سنکه حسین شهید
اولمشدر دیدی بن دخی آلدم برشیشه یه قویدم بو طپراق بونده قان اولدیغی کون عظیم کوندر
دیر ایدم دیمشدر سوق کلام اقتضاسی بودر که عاقبت الامر بیوردقلری کبی اولمش اوله ولکن
اول مرتبه مذکور اولمیوب تعیین بیوردقلرین ذکر ایله اکتفا ایتمشلردر (روایت اولنور که
فخر کائنات صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوردیغی اوزره ارض عراقدن کوفه ناحیه سنده (طف
دیدکلری موضع که کربلا دیمکله مشهوردر حضرت حسین انده شهید اولدی قتل ایدن سنان بن
انس النخعی دیدکلری ظالم ایدی بعضیلر غیر کیمسه لردر دیدیلر بو بابده بعض اقوال بعیده ذکر
ایتمشلردر والله اعلم بحقیقة الحال (ابو نعیم دلائل نبوتده نضرهٔ ازدیه دن روایت ایتمشدر که
حسین بن علی رضی الله تعالی عنهما قتل اولندیغی زمانده کوکدن قان یاغدی وصباح قالقوب
قیولر بزی ودستیلر بزی طاوقان بولدق دیمشدر (بری دخی اولدرکه (بخاری ومسلم

روايتلرنده عمار رضي الله عنه حضرتلرينه * تقتلك الفئة الباغية * بيورمشدر يعني سني باغي
عسكر قتل ايدر ديمشدر وآخر الامر بيورديغي كبي اولمشدر (بري دخي اولدركه ابو عمر بن عبد البر
روايتنده عبد الله بن عمر رضي الله عنهما بركون رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
يانده بركيمسه كوردي كيم ايديكن بيله مدي فخر عالم حضرتلري ايتدي اول كشي بي كوردكمي
عبد الله نعم ديو جواب ويردي رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري ايتدي اول جبرائيل
ايدي اماسن كله جك زمانده كوزيكي يتورسك كرك ديدي واقعا عبد الله آخر عمرنده اعمى اولدي
(بري دخي اولدركه قيس بن شماسه * تعيش حميدا وتقتل شهيدا * ديدي يعني مادامكه صاغسك
خوب ومحدوح معيشت ايلرسك وآخر شهيد اولورسك ديمك اولور في الحقيقه بيورديغي كبي
اولدي قيس رضي الله عنه يمامه ده مسيلمة الكذاب جنكنده شهيد اولدي حديث شريفي حاكم
روايت ايتمشدر وعلماء حديثدن بيهقي وابو نعيم حديث صحيحدر ديمشلردر (بري دخي اولدركه
عبد الله بن زبيره * ويل لك من الناس وويل للناس منك * ديمشدر آخر حجاجله ماينلرنده
بوقدر فتنه وفساد اولدي تنكيم تواريخده مسطوردر (بري دخي عالم المدينه يه اشارت
بيورديغيدر (ابو هريره حضرتلرندن روايت اولنمشدركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلري * يوشك الناس ان يضربوا اكباد الابل ولا يجدوا عالما اعلم من عالم المدينة *
بيورمشلر يعني قريب اولوركه خلق منازل بعيده دن طلب علم ايچون سفر ايده لر ومدينه
عالمندن اعلم كيمسه بوليه لر ديمكدر سفيان بن عيينه رحمة الله تعالى عليه بز شويله رأى
ايدرايدككه اول بيورديغي عالم امام مالك حضرتلري ايدي ديمشدر (عبد الرزاق دخي مالكدن
غيري عالم المدينه اسميله كيمسه معروف اولمامشدر واطراف عالمدن اكا كلدكلري كبي بر كيمسه يه
كلمامشلردر ديدي مصعبدن مرويدركه امام مالكدن اوقومغيچون خلق قپوسنده ازدحام
ايدوب بري بريله دوكوشورلر ايدي ديمشدر ائمهٔ دين وعلماء مشهورين دن نيجه كيمسه اندن
حديث شريف روايت ايتمشلردر جمله دن بعضي بونلردركه ذكر اولنور (الامام الاعظم
ابو حنيفة والزهري والسفيان والشافعي والاوزاعي امام اهل الشام والليث بن سعد امام اهل مصر
وابو يوسف ومحمد بن الحسن وعبد الرحمن بن مهدي شيخ الامام احمد ويحيى بن يحيى شيخ
البخاري وابو رجا شيخ البخاري ومسلم وذو النون المصري والفضيل بن عياض وعبد الله بن
المبارك وابراهيم ادهم رحمة الله تعالى عليهم اجمعين (بري دخي اولدركه رافضيه وقدريه
ومرجئه طائفه سي ظهور ايده جكلرينه اشارت بيورمشدر تنكيم بيهقي روايتنده حضرت
علي دن مرويدركه * يكون في امتي قوم يسمون الرافضة يرفضون الاسلام * بيورمشلردر يعني
بنم امتم ارا سنده برقوم اولوركه رافضه تسميه اولنورلر انلر اسلامي ترك ايدرلر ديمك اولور (وطبراني
نقلنده قدريه ومرجئه ايچون * هم مجوس هذه الامة * بيورمشدر انس بن مالك حضرتلرندن
مرويدر (ودخي كتب احاديثده مسطور اولان اوزره اشراط ساعته متعلق نيجه حديث
شريف بيورمشدر جمله دن بري صحيح بخاريده ابي هريره رضي الله تعالى عنهدن مرويدركه
* لاتقوم الساعة حتى تقتل فئتان عظيمتان يكون بينهما مقتلة عظيمة دعواهما واحدة وحتى
يبعث دجالون كذابون قريب من ثلثين كلهم يزعم انه رسول الله وحتى يقبض العلم ويكثر
الزلازل ويتقارب الزمان وتظهر الفتن ويكثر الهرج وهو القتل وحتى يكثر فيكم المال
فيفيض حتى يهم الرجل من يقبل صدقته وحتى يعرضه فيقول الذي يعرضه عليه لا ارب لي
فيه وحتى يتطاول الناس في البنيان وحتى يمر الرجل بقبر اخيه فيقول ليتني مكانه وحتى تطلع
الشمس من مغربها فاذا اطلعت ورآها الناس اجمعون فذلك لا ينفع نفسا ايمانها لم تكن آمنت من قبل

اوكسبت في ايمانها خيرا ولتقومن الساعة وقد نشر الرجلان ثوبهما فلا يتبايعانه ولا يطويانه
ولتقومن الساعة وقد انصرف الرجل بلبن لقحته فلا يطعمه ولتقومن الساعة وهو يليط حوضه
فلا يسقي فيه ولتقومن الساعة وقد رفع اكلته الى فيه فلا يطعمها * ديو بيورمشلردر حديث
شريفده ابو هريره رضي الله تعالى عنه بر نيجه علامت ذكر ايتمشدر احتمالدركه فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرندن مجموعن مجلس واحده ده استماع ايتمش اوله وجائزدركه مجالس
متعدده ده اشتمش اوله حاصلي جمله دن بري ايكي عظيم عسكر دعوالري بر ايكن يعني كلمهٔ اسلام
اوزره متفقلر ايكن جنك ايده لر ديديكي عسكر علي ومعاويه ايديكه رضي الله عنهما صفين ديدكلري
موضعده قتال ايتديلر بري دخي دعواي رسالت ايدن كذابلردركه شمدي يه دكين نيجه سي
ظهور ايتمشدر وحقلرندن كلمشدر بري دخي خلق ارا سندن علم قبض اولنمقدر علم احوالي
وعلما انصافي نه مرتبه يه وارديغي بيانه محتاج دكلدر بري دخي تقارب زماندركه ييللر آيلر قدر
وآيلر هفته لر قدر تصور اولنور بري دخي ظهور فتندركه على التوالي اولمق اوزره بري دخي
كثرت فتندر بري دخي مال چوغالمقدر شويله كه صدقه قبول ايدر كيمسه بولنمامقدر
بودخي ظهور ايتمامشدر بري دخي ناس متصل عالي بنالر بنيادينه همت صرف ايتمكدر بري دخي
بر كيمسه برمؤمن قرنداشنك قبرينه اوغرايوب نولايدي بونك يرنده بن اولايدم ديمكدر يعني فتنه
وفساد كثرتندن خلق تمنئ موت ايلمكدر ودخي كونش مغربدن طوغمقدر وقيامت شول حال اوزره
قوپه كه ايكي كشي قماش آچوب صاتو بازار ايدرايكن نه مبايعه يه قادر اولالر ونه قماشي دورمكه
قادر اولالر يعني شويله ناكاه قوپه وخلق شويله حيرت آله ديمكدر ودخي يمك ايچون سود
صاغمش اولان كشي يمكه قادر اولميه ودوه سن صوارمغيچون حوض طولديران كيمسه ترك ايده
سقايته قادر اولميه ولقمه قالدرن كشي اغزينه ايلدوب يمكه قادر اولميه والحاصل نقدر امر مهم
اولورايسه كشي ترك ايليه حيرت غلبه سندن تداركه مجالي اولميه ديمكدر (وجملهٔ اخبار عن
المغيباتدن بري دخي بودركه امام بخاري ومسلم روايتلرنده ابو هريره رضي الله تعالى عنه
فخر كائنات عليه افضل الصلوات حضرتلرندن روايت ايتمشدر * لاتقوم الساعة حتى تخرج
نار من ارض الحجاز تضيء لها اعناق الابل ببصرى * بيورمشلردر حاصلي قيامت قوپمز تا
شويله واقع اولمينجه كه زمين حجازدن برعظيم آتش چيقه ضياسي اطراف ممالكه شويله
كيده كه شام ولايتنده بصري ديدكلري شهرده اوآتشدن دوه لرك بوينلري ضياسنه ديمكدر
مقصود آتشك ضياسي تا اول مملكتلره وارديمك اولور واقعا سنه اربع وخمسين وستمائه
جمادي الآخره سندن اوچنجي كيجه سي چارشنبه كيجه سي اولديغي كبي مدينهٔ منوره يه برقوناق
يقين يردن برعظيم آتش چيقدي ابتداسنده شويله بر زلزلهٔ عظيمه وبر عجيب ومهيب صدا
وصدالر پيدا اولديكه قيامت قوپدي صاندبلر واهل مدينه هلاك اولمغي مقرر بيلديلر بركونده
اون سكز كره زلزله واقع اولدي وذكر اولنان آتش دريالر كبي جوش وخروش ايدر ايدي شويله
ممتد اولديكه يمن قريه سندن بر قريه يه منتهي اولوب آني احراق ايتدي (امام قرطبي رحمة الله
عليه ايدر بعض دوستمز شويله خبر ويرديكه بش كونلك يولدن آتشك ارتفاعني هواده مشاهده
ايدرلر ايمش وينه اندن منقولدركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري بركاننده
مدينه قربنده صغوق هوالر اسر ايدي ديمشدر ودخي اشتد مكه آتش مذكور مكة اللهدن
وبصري طاغلرندن كورندي ديديلر ديو بيورمشدر (شيخ قطب الدين القسطلاني رحمة الله
عليه اللي ايكي كون طوردي آخر رجب آيندن يكرمي يدنجي كيجه كه خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينك معراجي آنده واقع اولمشدر اول كيجه سبوندي ديمشدر وبالجمله بو آتش

قصه‌سنك تفصيلی فنی چوقدر امام قرطبی رحمة الله تعالى عليه تذكره سنده يازمشدر وقطب قسطلانی قدس سره بونك ايچون بشقه كتاب تأليف ايدوب جل الايجاز فی الاعجاز بنار الحجاز ديو تسميه قيلمشدر حاصلی بو بر حادثهٔ عظمادر كه اكر فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك سائر معجزاتندن قطع نظر اولنسه صدق رسالته بو معجزه‌سی كفايت ايلر فی الحقيقه نا نيجه خبر ويردی ايسه او يله واقع اولمشدر ونيجه بيك بلكه نيجه يوز بيك كيمسه بو خصوصی مشاهده قيلمشلردر

✻ ⁂) مقصد تاسع (⁂ ✻

رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك طاعت وعبادتلری بياننده‌در حق سبحانه وتعالى حضرتلری فخر كائنات حضرتلرينه خطاب ايدوب (ولقد نعلم انك يضيق صدرك بما يقولون فسبح بحمد ربك وكن من الساجدين واعبد ربك حتى يأتيك اليقين) بيورمشدر يعنی تحقيقا بز بيلورز كه سنك صدرك طاريلور شول سوزايله كه كفار آنی سويلرلر يعنی تكری تعالى حضرتلرينه شرك كتوردكلر ايچون وقرآنه طعن ايتدكلر ايچون وسنی استهزا ايتدكلر ايچون بحضورلق چكرسك سوزلری سكا كوچ كلور ايمدی تسبيح ايله بر تسبيح كه حمد پروردكار كه مقترن اوله حاصلی سبحان الله وبحمده ديمكه مشغول اول وساجدلردن اول يعنی نماز قيلجيلردن اول و پروردكاركه پرستش ايله تا سكا موت كلنجه ديمك اولور يقيندن مراد موتدر انكيچون يقين ايله تسميه اولنمشدر كه امر متيقندر (اكر سؤال اولنوب عبادته امرده واعبد ربك يتمزمی ايدی حتى يأتيك اليقين نه فائده ايچون ذكر اولندی ديتلور ايسه امام قرطبی وغيری رحمهم الله تعالى جواب ويروب بيورمشلردر كه اكر همان واعبد ربك ديلمش اولسه بر كره طاعت ايتمكله مطيع اولور ايدی وقتا كيم حتى يأتيك اليقين بيوردی معناسی جميع عمركده عبادتدن خالی اولمه ديمك ايديكی ظاهر اولدی ديمشلردر (اما بو جواب اكا مبنيدر كه امر مطلق تكراری مفيد اولميه بو مسئله مسائل اصولدن بر مسئلهٔ مختلف فيهادر (امر مطلق تكراری می افاده ايلر يوقسه مرهٔ واحده‌می افاده ايدر يوقسه هيچ برين افاده ايتمزمی بونده برقاچ مذهب واردر (اولكيسی بودركه تكراری مفيد اولميه ومنافی دخی اولميه بلكه مرهٔ ومرانی اشعار ايتمكسزين مأمور به نه‌ايسه انك فعلن طلبی مفيد اوله ولكن مرهٔ واحده ضروريه‌در امتثال آنسز متحقق اولمز زيرا ماهيت اندن اقلده بولنمق يوقدر ديديلر ايمدی ابن حاجب وغيريلر بونی ترجيح ايتمشلردر (ايكنجيسی بودركه مطلقا تكراری مفيد اوله استاد ابو اسحق اسفرائنی وابو حاتم قزوينی بوكا ذاهب اولمشلردر پس اكر تكراره برغايت تعيين اولندی ايسه انی استيعاب ايدر والا زمان عمری استيعاب ايدر ولكن بحسب الامكان اولور قضاء حاجت ونوم و بونلرك امثالنك زمانلرين استيعاب ايتمز ديمشلردر (اوچنجيسی بودركه مرهٔ واحده‌يه دلالت ايليه شيخ ابو اسحق لمع شرحنده ابی حنيفه حضرتلرندن واكثر شافعيه‌دن وغيريدن بو مذهبی حكايه ايتمشدر و بو يله ديانلر ايتديلر اكر بر شرطه ياخود بر صفته تعليق اولنور ايسه تكراری مفيد اولور معلق بهك تكراری حسبنجه ديديلر مثلا (وان كنتم جنبا فاطهروا) كبی ودخی (الزانية والزانی فاجلدوا كل واحد منهما) كبی بونلرده تكراری مفيددر ديديلر والله اعلم واول سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك عبادته مأمور اولديغنه جملهٔ دلائلدن بری دخی بودركه (امام بغوی روايتنده جبير بن نفير وابو نعيم نقلنده ابو مسلم خولانی فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت ايتمشلردركه ✻ ما اوحی الی ان اجمع المال واكون من التاجرين ولكن اوحی الی ان سبح بحمد ربك وكن من الساجدين واعبد ربك حتى يأتيك اليقين ✻ ديو بيورمشلر معناسی بكا مال جمع ايدوب تاجرلردن اولمق وحی اولنمامشدر ولكن پروردكارك حمدينه

مقترن

مقترن تسبيح ايله ونماز كذارلردن اول وتا سكا موت كلنجه ربكه عبادت ايله ديو وحی اولنمشدر ديمك اولور (وينه بر آيت كريمه‌ده (فاعبده واصطبر لعبادته) بيورلمشدر يعنی حق تبارك وتعالى حضرتلری رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه عبادت امر ايدوب انذارده وابلاغده تكاليف مشقتلرينه مصابره بيورمشدر (وينه بر آيتده دخی (ولله غيب السموات والارض واليه يرجع الامر كله فاعبده وتوكل عليه) بيورلمشدر بوندن فهم اولنور كه سير الى الله درجاتنك اولی عبادتدر وآخری حقه توكلدر ديمشلردر حاصلی جناب حقه مسافرت ايدن كيمسه زاد عبادته محتاج اولور اندن استغنايه مجال يوقدر وهر باركه عبدك الله تعالى حضرتلرينه قربی زياده اوله انك يولنده مجاهده‌سی اعظم اولور حق جل وعلا حضرتلری (وجاهدوا فی الله حق جهاده) بيورمشدر انكيچون ايكی جهان فخری محمد مصطفى عليه الصلاة والسلام افنديمز حضرتلری آخر عمرينه وارنجه وظايف عبادته قيامده واجتهادده مجموع ناسدن اعظم ايدی هيچ انك ايتديكی طاعت وعبادتی كيمسه‌لر ايده بيلمك متصور دكل ايدی صحابهٔ كرامدن دخی هر كيمك قرب وترقيسی زياده اوله اول حسبله طاعت وعبادتی دخی زياده اولور ايدی اشته كتاب وسنت مقتضاسی اوزره تحقيق بودر (بعض ملاحده كه قرب حقيقی عبدی عبادت ظاهره‌دن عبادت باطنه‌يه نقل ايلر ومشقت عملدن روحی وجسدی راحت ايلر ديمشلردر وتكاليف ساقط اولور زعم ايتمشلردر بو اعتقادلری كفر محضدر نعوذ بالله تعالى من ذلك اكر كيشی عبد واصل اوله‌جق مقاماتك اعلاسنه يتشور ايسه اندن مثقال ذره تكليف ساقط اولمق احتمالی يوقدر بوندنصكره معلوم اوله كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلری بعثتندن اول شرايع متقدمه‌دن بريله مكلف‌می ايدی دكلمی ايدی علما رحمهم الله تعالى اختلاف ايتمشلردر جمهور قولی بودركه هيچ برينه اتباعی يوق ايدی زيرا اكر برينه تابع اوله ايدی اشيدلور ايدی البته نقل اولنور ايدی سترہ مجال يوق ايدی ديديلر ودخی واقع اوله ايدی اول شريعته منسوب كچنلر افتخار ايدوب محمد برزمان بزم شريعتمزه تابع ايدی ديرلر ايدی هيچ بونلردن برنسنه نقل اولنمدی ديديلر (بر طائفه دخی بوكا ذاهب اوليديلركه انك حقنده شريعت اخرايه اتباع عقلا ممتنع اوله زيرا تابعلكی معروف اولان متبوع اولمق بعيددر ديديلر (بر قوم دخی بو بابده توقف ايدوب بر جانبه حكم ايتمامك كرك زيرا عقل حاكم اوله‌جق يردكلدر ديديلر (بر جماعت دخی شرع من قبله بر له عامل ايدی ديديلر اندنصكره اختلاف ايتديلر كه اول شرع متعين اولورمی يوقسه اولمزمی بعضيلری تعييندن قاچديلر توقف ايتديلر و بعضيلری اقدام وجسارت ايتديلر واقدام ايدنلر دخی كيمك شرعنه تابع ايديكنده اختلاف ايتديلر بعضی نوح پيغمبره و بعضی ابراهيمه و بعضی موسايه و بعضی عيسايه ديديلر صلوات الله على نبينا وعليهم اجمعين بو مسئله‌ده جملهٔ مذاهب بومذكور اولاندر (اما بونده اظهر بودركه قاضی ابو بكر قولنجه اتباع واقع اولمامش اوله وابعد مذاهب تعيين ايدنلرك مذهبيدر زيرا اول ذكر ايتديكمز اوزره اكر واقع اوله ايدی نقل اولنور ايدی واشيدلور ايدی اخفاسی ممكن اولماز ايدی و بوكا دخی حجتلری يوقدر كه عيسى عليه السلام آخر انبيا اولوب كندودنصكره كلنلره شريعتی لازم اوله زيرا قول صحيح بودركه بزم پيغمبريمز محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن غيری بر پيغمبرك دعوت عامه‌سی يوق ايدی والله اعلم بو ذكر اولنان اقوال قاضی عياض كلامندن تلخيص اوزره نقل اولنمشدر بغايت كلام حسن وبديعدر ولكن جملهٔ مذاهب بو مذكور اولاندر ديديكنده نظر واردر زيرا حضرت آدم عليه السلام شريعتی اوزره اولمق دخی ابن برهاندن حكايه اولنمشدر و بعضيلر

قولنده جميع شرايع اوزره اولمق دخى روايت اولنمشدر نتكيم مالكيه دن صاحب المحصول حكايه ايتمشدر (اما شول كيمسه كه ابراهيم عليه السلام شر يعتى اوزره ايدى ديمشدر انك اعتمادى (ثم اوحينا اليك ان اتبع ملة ابراهيم حنيفا) قول شريفنه در (اما بونكله استدلال صحيح دكلدر بلكه بوندن مراد توحيده اتباع ايله ديمكدر زيرا بو آيت كريمه ده چونكه حضرت ابراهيمى (ماكان من المشركين) ديو وصف ايتدى اندن (ان اتبع) بيورديغندن مراد ذكر اولنان معنى ايديكى ظاهر اولدى بونك مثلى (اولئك الذين هداهم الله فبهداهم اقتده) آيت كريمه سيدر بونلرك ايچنده حق تعالى حضرتلرى شريعت مخصوصه سى اولميانى ذكر ايتمشدر حضرت يوسف كبى شول كيمسه نك قولنجه يوسف عليه السلام رسول دكل ايدى ديمشدر ودخى حق تعالى حضرتلرى آيت مذكوره ده برنيجه پيغمبرى ذكر ايتمشدر كه شريعتلرى برى برينه مخالف ايدى ماينلرين جمع ممكن دكل ايدى ايمدى دلالت ايتديكه مراد مجموعنك اتفاق ايتدكلرى توحيد وطاعت معناسنده اتباع اوله (اكر سؤال اولنوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى نفى شرك واثبات توحيدى ادلهٔ قطعيه يه مبنى قيلمشدر بو تقديرجه آخره متابعت راست كلمز (وان اتبع) قول شريفنى دخى بو معنايه حمل ايتمك صحيح اولماز دينلور ايسه امام فخر رازى رحمة الله تعالى عليه جواب ويرمشدر كه احتمالدر مراد كيفيت دعوتده اتباع اوله يعنى طريق رفق وسهولتله خلقى توحيد وطاعته دعوتده انلره اتباع واقتدا ايله ومرة بعد اخرى انواع كثيره ايله دلائل ايرادنده انلرك اسلوبنه تابع اول ديمك اوله ديو بيورمشدر (واول حضرتك بيان عباداتى يدى نوع اوزره اقتصار اولنمشدر (نوع اول) طهارتى بياننده در بو نوعده برقاچ فصل واردر*) فصل اول (* بيان وضوء وسواكنده در (معلوم اوله وضوء ضم واوايله آبدست فعليدر وفتحله اول صودر كه انكله آبدست آلنور اصلده وضاءتدن مشتقدر وضاءت حسن ديمكدر اهل صلات اولان كيمسه لر آبدست ايله پاك ونظيف اولوب حسن صورت بولورلر انكيچون اندن اشتقاق اولنمشدر (بعض علما رحمة الله تعالى عليه آبدست ايچون نيت واجبدر ديديلر و بو آيت كريمه دن اخذ ايتديلر كه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى (اذا قمتم الى الصلوة فاغسلوا) بيورمشدر تقدير كلام اذا اردتم القيام الى الصلوة فتوضؤا لاجلها ديمكدر و بونك مثلى اذا رأيت الامير فقم ديدكلريدر مراد فقم لاجله ديمكدر ديديلر (ابن القيم رحمة الله تعالى عليه ايدر فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرندن هركز روايت اولنمامشدر كه آبدستنك ابتداسنده * نويت رفع الحدث* ديمش اوله يا برعباره دخى ذكر ايتمش اوله نه كندودن ونه صحابه دن اصلا مروى دكلدر نه سند صحيحله روايت اولنمشدر ونه سند ضعيفله نقل اولنمشدر ديدى حاصلى مذهب حنفيه ده آبدستده نيت شرط دكلدر وشافعيه ده شرطدر تفصيلى كتب فقهيه ده مسطوردر وآبدست نه وقت فرض اولنديغنده علما رحمهم الله تعالى اختلاف ايتمشلردر بعضيلر مدينه ده فرض اولندى ديمشلردر (اذا قمتم الى الصلوة فاغسلوا) آيت كريمه سيله استدلال ايتمشلردر زيرا آيت كريمه مدينه ده نازل اولمشدر (ابن عبد البر اهل تفسيردن اتفاق نقل ايتمشدر كه اول حضرته جنبلكدن غسل مكه ده ايكن فرض اولندى همان صلات فرض اولنديغى كبى اولدخى فرض اولدى ديو بيورمشلر وسيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه هركز بلا وضوء نماز قيلمق واقع اولمدى ديمشلر (حاكم رحمة عليه مستدركنده ايتدى آيت مائده نزول ايتمدين وضوء يوق ايدى ديانلرك قوللرين رد ايتمكه اهل سنت محتاجلردر و بونكله رد اولنور كه عبد الله بن عباس رضى الله تعالى عنهما روايتنده بركون حضرت فاطمه رضى الله تعالى عنها آغليه رق فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم

حضرتلرينك حجره سنه دخول ايتدى قريش طائفه سى سنى قتل ايتمكه اتفاق ايتديلر ديو خبر ويردى اندن خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى آبدست صويى استيوب قالقوب آبدست آلدى ديمشدر بوندن ظاهر اولديكه مكه ده ايكن دخى آبدست وارايمش (ابن حجر رحمة الله عليه بو مذكور قبل الهجره وجود وضوئى انكار ايده نى رده صالحدر وجوبن انكار ايده نى رده صالح دكلدر ديمشدر (ابن الجهم مالكى رحمة الله عليه قبل الهجره وضوء مستحب ايديكنه جزم ايتمشدر (و بعضيلر وضوء مدينه ده مشروع اولدى بوندن اول مشروع دكل ايدى ديديلر اما بو قول مردوددر زيرا ابى لهيعه روايتنده ابى الاسوددن عروه دن مرويدر كه جبرائيل عليه السلام وحى ايله نزول ايتديكى زمانده فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه وضوء تعليم ايتدى ديمشدر حديث شريف امام احمد نقلنده وابن ماجه وطبرانى روايتلرنده دخى وارد اولمشدر (امام بخارى وابى داود وترمذى روايتلرنده انس بن مالك رضى الله تعالى عنهدن مرويدر كه * كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يتوضأ لكل صلوة * ديمشدر يعنى فخر كائنات حضرتلرى هر نماز ايچون برآبدست الور ايدى ديو بيورمشدر سؤال ايدوب سز نيجه ايلرديكز ديديلر * كان يجزئ احدنا وضوء مالم يحدث * ديدى يعنى بزه برآبدست كفايت ايلر ايدى مادامكه حدث واقع اولميه ديدى (ودارمى روايتنده حضرت عثمان رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه * ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم كان يتوضأ لكل صلوة * ديمشدر (ومسلم روايتنده بريده دن مرويدر كه * كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يتوضأ لكل صلوة فلما كان يوم الفتح صلى الصلوات بوضوء واحد فقال له عمر رضى الله تعالى عنه فعلت شيئا لم تكن تفعله فقال عمدا فعلته يا عمر * ديمشدر يعنى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اولدن هر نماز ايچون برآبدست الور ايدى فتح مكه كوننده بش وقتى برآبدست ايله قيلدى عمر رضى الله تعالى عنه ايتدى يا رسول الله برنسنه اشلدك كه بوندن اول انى اشلمز دك فخر كائنات عليه افضل التحيات افنديمز حضرتلرى قصدا ايلدم يا عمر ديدى يعنى جوازين بيان ايچون بويله ايتدم ديمك ايدى (امام احمد وابى داود روايتلرنده عبد الله بن ابى عامردن مرويدر كه سيد كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه هر نماز ايچون برآبدست آلمق امر اولنمش ايدى كرك آبدستى اولسون كرك اولمسون وقتا كيم بو عمل فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه مشقت ويردى هر نماز وقتنده مسواك استعمالى امر اولندى وآبدست خصوصى اشاغى قوندى يعنى مادامكه حدث واقع اولميه برآبدست ايله نقدر ديلر ايسه قيله سيد كائنات حضرتلرينه مسواك واجب ايدى ديانلر بو حديثله استدلال ايتمشلردر ولكن اسنادنده محمد بن اسحق واردر انك روايتى اعتماده صالح دكلدر خصايص نبويه دليل صحيحدن غيرى نسنه ايله ثابت اولماز (اما امام طبرانى و بيهقى روايتلرنده حضرت عايشه دن مرويدر كه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * ثلث هن على فرائض وهن لكم سنة الوتر والسواك وقيام الليل * بيورمشلر بو حديث شريف موجبنجه وتر ومسواك استعمالى وكيجه نمازى فخر عالم حضرتلرينه فرض وامته سنتدر (وينه امام احمد رحمة الله تعالى عليه مسندنده اسناد حسنله واثلة بن الاسقع رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن روايت ايلركه سيد كائنات عليه افضل التحيات افنديمز حضرتلرى * امرت بالسواك حتى خشيت ان يكتب على * بيورمشلردر بوندن فهم اولنور كه واجب اولميه علما رحمهم الله تعالى اتفاق ايتمشلردر كه استعمال مسواك مطلقا مستحب اوله و برقاچ حالده متأكد اوله جمله دن برى آبدست ونمازده يعنى نمازه طوره جق زمانده مسواك استعمال ايده اندن شروع ايليه برى دخى اويخودن قالقديغى زمانده

زیرا صحیحینده وارد اولمشدر که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کیجه ایله اویقودن قالقسه مبارک آغزینی مسواک ایله یوردی دیمشلردر ولکن بعضیلر نماز ایچون قالقیجق بویله ایدر ایدی دیمکدر دیدیلر بری دخی قرأة قرآن زمانیدر نتکیم رافعی رحمة الله علیه قرآن اوقومق دیلیان کیمسه آغزین مسواکله یومق بغایت مستحبدر دیمشدر بری دخی آغز رایحه سی متغیر اولسه یاخود دیشلر صاررسه مسواک طوتمق مستحبدر کشی منزلنه کیردیکی زمانده دخی طوتمق کرک حضرت عایشه دن مرویدر که سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اوینه کیردیکی زمانده مسواک طوتمغه باشلر ایدی دیمشدر دخی کشی اویومغه یاتدیغی زمانده طوتمق کرک دیدیلر اما بونک حقنده وارد اولان حدیثک بعض راویسی متروکدر دیمشلردر بری دخی کیجه نمازندن فراغت زمانیدر (ابن عباس حضرتلرندن اسناد صحیحله روایت اولنمشدر که *کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی باللیل رکعتین رکعتین ثم ینصرف فیستاک* دیدی یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کیجه نمازینی ایکیشر رکعت قیلار ایدی دخی نمازدن منصرف اولوب مسواک طوتر ایدی دیمکدر ایکیشر رکعت دیمه دن مراد دیلدیکی قدر قیلار ایدی وایکی رکعتده بر سلام ویرر ایدی دیمکدر وهر نسنه ده که فی الجمله خشونت اوله آنکله مسواکلمک کفایت ایدر برماغیله ایلر ایسه دخی کافیدر اصحاب شافعی اراک اغاجیله مسواکلمک مستحب ایدیکنه اتفاق ایتمشلر واراک اغاجی دیدکلری بودیارده مشهور اولان مسواکدر (طبرانی روایتنده وارد اولمشدر که خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری *استاکوا بهذا* دیمشدر یعنی اراک اغاجنه اشارت ایدوب بونکله اغزیکزی مسواکلک دیو بیورمشدر (حاکم رحمة الله علیه مستدرکنده حضرت عایشه دن روایت ایتمشدر که قرنداشی عبد الرحمن بن ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنهما فخر کائنات علیه افضل التحیات افندیمز حضرتلرینک مرضنده کلوب دخول ایتدکده الینده اراکدن برمسواک وار ایدی حضرت عایشه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک مسواک سودیکن بیلور ایدی قرنداشندن آلدی دخی تطییب ایدوب رسول الله حضرتلرینه ویردی فخر کائنات حضرتلری دخی آلوب مبارک دیشلرینه طوتدی دیمشدر حاصلی فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک اراک اغاجندن مسواک طوتدیغی ثابت اولدی امام بخاری قتنده بعض طرق حدیثده عبد الرحمانک مسواکی جرید نخلدن ایدی دیمشلردر یعنی خرما دالندن ایدی دیدیلر وجرید شول داله دیرلر که یاپراغی صیرلمش اوله ومسواک طوتن کیمسه صاغ الیله می مباشرت ایدر صول الیله می مباشرت ایدر قنغیسی اولی ایدیکنده اختلاف ایتمشلردر بعضیلر صاغ الیله ایتمک اولادر دیدیلر زیرا حدیث شریفده *کان یعجبه التیمن فی ترجله ونعله وطهوره وسواکه* بیورلمشدر بوندن ظاهردر که صاغ الیله استعمال اولی اوله بعضیلر ایتدیلر سواک بوندن خالی دکلدر که یا باب تطهیر وتطییبدن اوله یاخود ازالهٔ قاذورات قسمندن اوله اکر اولکیدن اولور ایسه صاغ الیله کرکدر اکر ایکنجیدن اولور ایسه صول الیله کرکدر زیرا ابوداود نقلنده حضرت عایشه دن اسناد صحیحله مرویدر که *کانت ید رسول الله صلی الله علیه وسلم الیمنی لطهوره وطعامه والیسری لخلائه وما کان من اذی* بیورمشدر دیدیلر اما ظاهر بودر که ازالهٔ اذی بابندن اوله بو تقدیرجه صول الیله اولمق کرکدر حتی ابو العباس القرطبی رحمة الله تعالی علیه مفهم آدلو کتابنده امام مالکدن روایت ایتمشدر که *لا یتسوک فی المساجد لانه من باب ازالة القذر* دیو بیورمش یعنی مسجدلرده مسواک طوتمیه زیرا ازالهٔ قذر بابندندر دیمشدر یعنی توکرمک وسومکورمک قسمندنده بونک کبیلر مساجدده جائز دکلدر دیو تصریح ایتمش ومقدم ذکر اولنان کان یعجبه حدیثندن فهم اولنان صاغ جانبلرندن ابتدا ایدر ایدی دیمکدر

یوخسه صاغ الیله سواک استعمال ایدر ایدی دیمک دکلدر حاصلی مبارک ایاغن قومدده ونعل کیمده وآبدستده ومسواک طوتمغده صاغ جانبلرندن باشلر ایدی دیمک اولور بوندن فهم اولنماز که مسواکی صاغ الیله طوتمش اوله بلکه فهم اولنان مبارک آغزینک اول صاغ جانبن مسواک ایتمکدر الله اعلم اما نه مقدار صو ایله آبدست آلور ایدی ونه مقدار ایله غسل ایدر ایدی انک بیاننده انس حضرتلرندن مرویدر که *کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یغتسل بالصاع الی خمسة امداد ویتوضأ بالمد* دیمشدر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری برصاع ایله غسل ایدر ایدی نهایتی بش مده وارر ایدی و برمد ایله آبدست آلور ایدی دیمکدر صاع براولچکدر که رطل بغدادی ایله بش رطل وثلث رطل صو آلور رطل امام نووی دیدیکی اوزره یوز یکرمی سکز درهم و بر درهمک یدی بخشنده بر بخشیدر (مد اهل حجاز قتنده بر رطل وثلث رطلدر بر روایتده *کان یغتسل بخمسة مکاکیک ویتوضأ بمکوک* وارد اولمشدر یعنی بش مکوک ایله غسل ایدر ایدی و برمکوک ایله آبدست آلور ایدی دیمکدر مکوک تنور وزنی اوزره اوچ کیلجه در و کیلجه برمنا و برمنانک سکز بخشنده یدی بخشیدر ومنا ایکی رطله دیرلر (امام بخاری ومسلم وابوداود رحمهم الله تعالی بویله روایت ایتمشلردر و ینه ابوداود قتنده سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مرویدر که *یجزئ فی الوضوء رطلان من ماء* بیورمشلر یعنی آبدستده ایکی رطل صو کفایت ایدر دیمکدر (عایشه رضی الله تعالی عنهادن منقولدر که *کان النبی صلی الله علیه وسلم یغتسل بالصاع ویتوضأ بالمد* بیورمشدر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری برصاع ایله غسل ایدر ایدی و برمد ایله آبدست آلور ایدی دیمشدر والحاصل آبدست آلمه ده وغسل ایتمه ده صوینی اسراف ایتمه دن صاقنمق کرکدر امام احمد نقلنده وارد اولمشدر که برکون سعد رضی الله تعالی عنه آبدست آلور ایکن فخر کائنات حضرتلری اوزرینه اوغرادی *ما هذا السرف یا سعد* دیدی یعنی ندر بو اسراف یا سعد بیوردی اولدخی آبدستده اسراف اولورمی دیدی پیغمبریمز نعم *وان کنت علی نهر جار* دیو بیوردی یعنی اکر آقر صو اوستنده دخی اولور ایسک اسراف واردر حاصلی مقدار کفایتدن زیاده خرجمک اسرافدر کرکسه کشی ایرماق کنارنده اولسون (ترمذی ابی بن کعبدن روایت ایتمشدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری *ان للوضوء شیطانا یقال له الولهان فاتقوا وسواس الماء* بیورمشلر محصلی آبدستک برشیطانی واردر آدی ولهاندر انک وسوسه سی اویوب صوینی اسراف ایتمه دن صاقنک دیمک اولور

) فصل ثانی (فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک آبدستده مبارک اعضاسنی بر بر وایکیشر ایکیشر واوچر اوچر غسل ایتدیکنک بیاننده در (بخاری نقلنده ابن عباس حضرتلرندن مرویدر که *توضأ رسول الله صلی الله علیه وسلم مرة مرة* بیورمشدر یعنی بر بر کره یودی دیمکدر بویله ایتدیکی (اذا قمتم الی الصلوة فاغسلوا) قول شریفنک مجملنی بیان ایدی زیرا امر طلب ایجاد حقیقتی مفیددر تعیین عددی مفید دکلدر شارع صلی الله علیه وسلم مرة واحده ایجاب ایچون اولوب زیاده سی مستحب اولدیغنی بیان ایلدی اما ابی بن کعب روایتنده *دعا بماء فتوضأ مرة مرة وقال هذا وضوء لا یقبل الله الصلوة الا به* وارد اولمشدر بونده فعلله وقولله معا بیان واردر ولکن حدیث ضعیفدر ابن ماجه اخراج ایتمشدر دخی برقاچ طریقله روایت اولنمشدر جمله سی ضعیفدر نتکیم فتح الباریده مذکوردر ورزین روایتنده عبد الله بن زیددن مرویدر که *ان رسول الله صلی الله علیه وسلم توضأ مرتین مرتین وقال هو نور علی نور* دیمشدر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری آبدست آلدی اعضاسن ایکیشر کره یودی و بویله ایتمک نور علی نوردر بیوردی دیمک اولور (امام احمد ومسلم روایتلرنده حضرت عثمان

رضی الله تعالی عنه * ان رسول الله صلی الله علیه وسلم توضأ ثلاثا ثلاثا * دیمشلردر وینه بر روایتده بو یله بیوردقدنصکره * هذا وضوئی ووضوء الانبیاء من قبلی ووضوء ابراهیم * دیدی دیو روایت ایتمشدر رزین بو یله ذکر ایتمشدر اما امام نووی مسلم شرحنده بو روایت ضعیفدر دیمش والحاصل اوچکره غسل ایتدیکی ثابتدر اما اوچدن زیاده واقع اولدیغی احادیث مرفوعه دن هیچ برنده وارد اولمامشدر

) فصل ثالث (

فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک کیفیت وضوئی بیاننده در (امام بخاری نقلنده عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه بیورمشدر که خواجهٔ کائنات حضرتلری بر اناء طلب ایلدی یعنی بر صو قابی استدی کتوردیلر آلوب ایکی مبارک اللرینه اوچ کره دوکدی اندنصکره صاغ الینی اناء ایچنه صوقدی صو آلوب مضمضه واستنشاق ایتدی اندنصکره اوچ کره مبارک یوزین واوچ کره ایکی اللرین دیرسکلرینه وارنجه یودی اندن مبارک باشنه مسح ایتدی اندنصکره اوچ کره ایکی مبارک ایاقلرین طوپوقلرینه وارنجه یودی اندنصکره ایتدی * من توضأ نحو وضوئی هذا ثم صلی رکعتین لا یحدث فیهما نفسه غفر له ما تقدم من ذنبه * یعنی بر کیمسه که بنم شو آبدستم کبی آبدست آله اندن ایکی رکعت نماز قیله شول حالده که اول نماز ایچنده کندی نفسنه تحدیث ایتمیه یعنی ممکن اولدقجه انی خواطر ایده برنسنه یی کوکلنه کتورمیه انک کچمش کناهلری مغفرت اولنه دیمکدر (عبدالله ابن زید بن عاصم الانصاریدن مرویدر که بعض کیمسه‌لر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینک آبدستی کبی آبدست آل کوره لم دیدیلر عبدالله رضی الله تعالی عنه صو استدی کتوردیلر اول ایکی اللرینه قویدی اللرین اوچ کره یودی آندن انایه الین صوقدی صو آلوب اوچکره یوزین یودی اندن ینه صویه صوقدی صو آلوب دیرسکلرینه دک ایکیشر کره اللرین یودی اندن ینه الین انایه صوقوب صو آلدی باشنه مسح ایتدی ومسحی شو یله ایتدیکه باشنک او کندن ایکی اللرین قفاسنه وارنجه سوردی اندن ینه سوروب او کنه کتوردی اندنصکره طوپوقلرینه دک ایکی ایاغین یودی وایتدی اشته فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک آبدستی بودر بخاری ومسلم ومالک وابی داود ونسائی روایتلرینک حاصلی بو ذکر اولناندر ابی داوددن بر روایتده بو یله درکه باشنه مسح ایتدی وایکی قولاغنک خارجنه وداخلنه مسح ایتدی دیمشلردر وروایت اخراده قولاقلرینک خارجنه وداخلنه مسح ایتدی وبارمقلرین قولاقلری دلوکلرینه صوقدی دیمشلردر (ابن القیم رحمة الله علیه ایدر صحیح بودر که فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مسح رأسی تکرار ایتمدی یعنی مبارک باشنه همان برکره مسح ایدر ایدی (امام نووی رحمة الله علیه ایدر احادیث صحیحه ده * المسح مرة واحدة * واقع اولمشدر وبعضنده مسح قولی اوزره اقتصار اولنوب مره قیدی واقع اولمامشدر اما بعض روایتده اوچکره مسح ایدر ایدی دیمک وارد اولمشدر (ابن السمعانی ایدر اختلاف روایت تعدده حمل اولنور یعنی کاه برکره مسحله اکتفا ایدرلر ایمش وکاه اوچکره مسح ایدرلر ایمش ومسحک تعددنه غسله دخی استدلال ایتمشلردر یعنی چونکه اعضا اوچر کره یونور مسح دخی اوچ کره کرک زیرا آبدست طهارت حکمیه در طهارت حکمیه ده غسله مسح ماینده فرق یوقدر دیدیلر اما عدم تعدد مسحه اقوی ادله دن بری حدیث مشهوردر که ابن خزیمه وغیری تصحیح ایتمشلردر یعنی عبدالله بن عمرو طریقندن صفت وضوده نقل ایتدکلری حدیث شریفدر که * ان رسول الله صلی الله علیه وسلم توضأ ثلثا ثلثا ثم قال من زاد علی هذا او نقص فقد اساء وظلم * دیو روایت ایتمشلردر لفظ مذکورده اکرچه مسح ذکر اولنمامشدر اما سعید ابن منصور روایتنده * مسح رأسه مرة واحدة * دیو تصریح اولنمشدر بو تقدیر اوزره * من زاد علی هذا فقد اساء وظلم * قول شریفی ایجاب ایدر که مسح برکره دن آرتق اولمق مستحب اولمیه

واول حدیثلرده که اوچ کره مسح ایدر ایدی دیمک وارد اولمشدر انلر صحیح اولدیغی تقدیرجه محمل بودر که مسحله استیعاب مقصود اوله یعنی اوچ کره مسحده تمام باشه مسح اولنه بر سوریلان یره بر دخی سوریلمیه حاصلی بر دفعه بر جانبنه بر دفعه بر جانبنه سوریله اوچنجیده مجموع رأس مسح اولنه یوخسه نه آنکه تمام باشه اوچ دفعه بری بری اوستنه مسح اولنه احادیث شریفه یی تقریر مذکور اوزره حمل ایتمک کرکدر بو یله اولیجق ادله یی جمع اولنوب تعارض صورتی قالمز والله اعلم ومسح باشک نره سنه کرکدر موضع معین وارمیدر یوخسه نره سنه کرکسه جائزمیدر دینلور ایسه (عطادن مرویدر که * انه صلی الله علیه وسلم توضأ فحسر العمامة عن رأسه ومسح مقدم رأسه * دیمشدر بو روایتده مبارک باشنک او کنه مسح ایتدیکی ثابت اولمشدر وبو حدیث مرسلدر ولکن آخر وجهله دخی موصولا وارد اولمغین قوت بولمشدر نتکیم امام شافعی رحمة الله علیه بر مرسلی بر مرسل آخر ایله یاخود بر مسند ایله قوت بولور دیمشدر بعض حضرت عثماندن دخی مرویدر که * ومسح مقدم رأسه * دیمشدر (اما ابن عمر حضرتلرندن نقل صحیح ایله وارد اولمشدر که بعض رأسی مسح کفایت ایلیه یعنی نره سی اولور ایسه اولسون بر مقدار یرینه مسحله آبدست تمام اوله (ابن منذر رحمة الله علیه بو یله دیمشدر وابن خزیمه دیدیکی اوزره قول مذکورک انکاری نقل صحیحله صحابهٔ کرامدن مروی دکلدر ومسح رأسده قدر واجب نه ایدیکنده اختلاف ایتمشلردر امام شافعی و بر جماعت قتلرنده * ادنی ما یطلق علیه اسم المسح * کافیدر یعنی اکر بالکز بر قیله مسح ایدر ایسه کفایت ایدر دیدیلر امام مالک واحمد و بر جماعت تمام باشه مسح اولنمق کرک دیدیلر (امام اعظم حضرتلری قتنده ربع رأسه مسح ایتمک کرکدر واجب بودر که زیرا حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری ناصیه سنه مسح ایتدی ناصیه ربعه قدریدر دیو بیورمشدر ومضمضه واستنشاق بابنده طلحة بن مصرفدن مرویدر اولدخی اتاسندن جدندن روایت ایتمشدر که * دخلت علی رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو یتوضأ والماء یسیل من وجهه ولحیته علی صدره فرأیته یفصل بین المضمضة والاستنشاق * دیمشدر یعنی برکره رسول کبریا صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک اوزرینه دخول ایتدم شول حالده که فخر کائنات حضرتلری آبدست آلور ایدی وآبدست صویی مبارک وجهندن وصقالندن کوکسی اوزرینه آقار ایدی کوردم مضمضه ایله استنشاق بینن فصل ایدر ایدی دیمکدر مراد هر بریچون النه بشقه صو آلور ایدی دیمک اولور (مسلم روایتنده وارد اولمشدر که حضرت عثمان صو استدی کتوردیلر آلوب کفنه قویدی اوچ کره اللرین یودی اندن صاغ الینی صوقابنه صوقدی صو آلوب مضمضه ایتدی و بورنن یودی اندنصکره اوچ کره یوزین یودی دیمشدر (بخاری قتنده عبدالله ابن زید * ثم غسل او مضمض واستنشق من کفة واحدة ثم قال هکذا وضوء رسول الله * دیدی دیو روایت ایتمشدر بوندن فهم اولنان ظاهر اوزره بودر که بر آوج صو ایله هم مضمضه وهم استنشاق ایتمش اوله اندن رسول اکرم ونبی محترم افندیمز حضرتلرینک آبدستی بو یله ایدی دیمش اوله امام نووی رحمة الله علیه ایدر بونده دلالت واردر که مضمضه ده واستنشاقده سنت صویی صاغ الیله آلوب استعمال ایتمک اوله اندنصکره ایتدی مضمضه واستنشاق امرنده بش طریق واردر اصح وجوه بودر که اوچ غرفه ایله مضمضه واستنشاق ایده یعنی الینی برکره صویه طالدیره آلدیغی صو ایله بر مضمضه و بر استنشاق ایده اندن ینه طالدیره بر مضمضه و بر استنشاق دخی ایلیه اندن ینه طالدیره او یله ایلیه (ایکنجی وجه بودر که غرفهٔ واحده ده مضمضه واستنشاق بینن جمع ایده یعنی برکره طالدیره دخی اوچ مضمضه واوچ استنشاق ایده مضمضه لری استنشاقلردن تقدیم ایده (اوچنجی بودر که برکره طالدیره اندن بر مضمضه ایده و بر استنشاق ایده ینه بر مضمضه ایده و بر استنشاق ایده

بنه بر مضمضه بر استنشاق ایده (دردنجی بودر که الینی ایکی کره طالدیره برندن اوچ مضمضه ایده برندن
اوچ استنشاق ایده (بشنجی بودر که الینی صو به آلتی کره طالدیره اوچندن مضمضه ایده واوچندن
استنشاق ایده (نووی رحمة الله علیه وجه صحیح اولدر وانك حقنده احادیث صحیحه وارد اولمشدر دیو
بیوردی معلوم اوله که اصل اعتماد فقهاء اقوالنه درز یرا انلر احادیث شریفه یی نقد ایدوب اجتهادلری
حسبنجه اصح واولی نه ایسه آنی یازمشلردر پس کشی کندی امامنك قولی نه ایسه اکا کوره عمل
ایتمك کرکدر زیرا کتب فقهیه ده مفصل ومشروح بیان اولنمشدر والا هر کشی احادیث شریفه دن
وآیات کریمه دن حکم استخراجنه قادر دکلدر (امام احمد بن حنبل وابی ثور مذهبلرنده استنشاق
واجبدر واستنشاقك معناسی صویی اکگزه دك چیقارمقدر دلیلاری ابو هریره روایتنده وارد اولان
حدیثدر که * اذا توضأ احدکم فلیجعل فی انفه ماء ثم لیستنثر * بیورلمشدر یعنی قچان بریکز آبدست
آلسه صویی بورننه قیوب اندنصکره سومکوروب چیقارسون دیمك اولور ظاهر امره نظر ایدوب
بونلر وجوبه ذاهب اولدیلر اما جمهور علما مذهبنده استنشاق مستحبدر انلر امری ندبه حمل
ایتمشلردر زیرا فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بر اعرابیه * توضأ کما امرك الله *
دیمشدر یعنی حق تعالی حضرتلرینك بیوردیغی کبی آبدست آل دیمکدر آیت کریمه ده
خود استنشاق یوقدر دیمشلردر (ابی داود نقلنده * کان علیه الصلوة والسلام یمسح الماقین *
وارد اولمشدر یعنی فخر کائنات افندیمز حضرتلری کوز پیکارلرینی مسح ایدر ایدی دیمشلردر
(ترمذی روایتنده حضرت عثماندن مرویدر که * انه صلی الله علیه وسلم کان یخلل لحیته *
بیورمشلر یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری آبدست آلسه مبارك صقالنی خلال ایدر ایدی
دیمشلر وابن ماجه قتنده ابن عمر رضی الله عنهدن مرویدر که * کان علیه السلام اذا توضأ عرك
عارضیه بعض العرك ثم شبك لحیته باصابعه من تحته * بیورمشدر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری قچن آبدست آلسه عارضلرینی برمقدار اووار ایدی اندنصکره مبارك
صقالنك آلتندن پارمقلرینی صوقوب خلال ایدر ایدی دیمك اولور عارضدن بوراده مراد یوزینك
ایکی جانبنده بتن صقالدر (ابو داود انس حضرتلرندن روایت ایتمشدر که فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری آبدست آلدیغی زمانده بر آوج صو آلور ایدی دخی مبارك چکه سنك
آلتنه ادخال ایدر ایدی وصقالنی خلال ایدر ایدی ورب بکا بونی امر ایتدی دیر ایدی وابی رافعدن
ابن ماجه نقلنده وارد اولمشدر * کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا توضأ حرك خاتمه * بیورمش
یعنی آبدست آلدقده مبارك پارماغنده اولان خاتمی تحریك ایدر ایدی تا که پارمق تمام اصلنه دیمك اولور
(ابو داود وترمذی وابن ماجه روایتلرنده مستورد بن شداددن مرویدر که قچن اول حضرت آبدست
آلسه مبارك ایاغنك پارمقلری اراسن صرچه پارمغیله اووار ایدی دیمشدر (بخاری ومسلم روایتلرنده
وارد اولمشدر که بعض سفرده مغیرة بن شعبه رضی الله عنه فخر کائنات حضرتلرینك الینه
صوقویار ایدی اول آبدست الور ایدی دیمشلردر (ابن ماجه نقلنده صفوان بن عسالدن مرویدر که
* صببت علی النبی صلی الله علیه وسلم الماء فی السفر والحضر فی الوضوء * دیمشدر یعنی سفرده
وحضرده پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینك الینه آبدست آلدیغنده صوقویدم
دیمك اولور بو روایتلردن فهم اولنور که آبدست المده غیریله استعانت مکروه اولمیه وآبدست
ایچون غیریلر صو حاضرلمق خود جوازه اولیدر (حاکم نقلنده ربیع بنت معوذ رضی الله عنهادن
مرویدر که ایتدی * آتیت النبی صلی الله علیه وسلم بوضوء فقال اسکبی فسکبت علیه * یعنی
فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلرینه آبدست صویی کتوردم صویی
قویو یردیو امر ایتدی بنده قویدم دیدی مقصوده مبارك الینه صوقویدم آبدست الدی دیمکدر

بوروایتده

بو روایتده جواز فی ظاهردر زیرا هم حضرده واقع اولمشدر هم کندیلر امر ایتمشلردر (دارقطنی
روایتنده وارد اولمشدر که رسول الله حضرتلری حجامت ایتدکدنصکره آبدست المدین نماز قیلدی
همان حجامت یرلرندن آرتق یرینی یومدی دیمشلردر وعادت کریمه سی بو ایدیکه بر باغلو نسنه
اکل ایتسه مبارك آغزینی یقار ایدی اما کاه اولور ترك ایدر ایدی واو یخودن قالقدقده کاه آبدست
الور ایدی کاه آلمز ایدی زیرا کوزی اویوردی کوکلی اویومز ایدی نتکیم بخاری حدیثنده بویله
وارد اولمشدر وبونده دلالت واردر که نوم کندیسی حدث اولمیه بلکه مظنهٔ حدث اوله اول حضرتك
مبارك قلب شریفی بیدار اولمغین حدث واقع اولدیغن بیلور ایدی غیریلرده بو حال یوقدر
(خطابی رحمة الله علیه انکیچون قلبی اویومز ایدی تا که منامده کلان وحیی حفظ ایلیه
دیمشدر *) فصل رابع (* مسح علی الخفین بیاننده در معلوم اوله که علماء حدیثدن
برجماعت تصریح ایتمشلردر که مسح علی الخفین متواتر اوله وبر جماعت دخی راویلرینی جمع
ایتمشلردر سکساندن زیاده کلمشدر وعشرهٔ مبشره جملهٔ روایتندندر (ابن عبد البر رحمة الله علیه
ایدر بن بیلمزمکه فقهاء سلفدن برکیمسه انی انکار ایتمش اوله الا مالکدن انکار نقل اولنمشدر مع هذا
اندن وارد اولان روایات صحیحه اثباتنی تصریح ایدر دیمشدر والحاصل امام مالکدن بر روایتدر که
وارد اولمشدر اما شمدیکی حالده علماء مالکیه قتلرنده ایکی قول واردر بری بودر که مطلقا جائز
اوله بری دخی بو که مسافره جائز اوله مقیمه جائز اولمیه قول ثانی کتب مدونه ده اولهنك مقتضاسیدر
ابن حاجب دخی بوکا جزم ایتمشدر اما سائر مجتهدین رحمهم الله تعالی مذهبلرنده مطلقا جائزدر
(ابن المنذر رحمة الله علیه ایدر خفین اوزره مسح ایتمکمی افضلدر یوخسه چیقاروب ایاغی
یومق می افضلدر دیو علما اختلاف ایتمشلردر اما بنم اختیار ایتدیکم بودر که مسح افضل اوله
شول جهتدنکه اکا طعن ایدن اهل بدعت خوارج وروافضدن کیم وار ایسه انلره رغم ومخالفت
حاصل اولور دیمشدر (علماء شافعیه دن امام نووی ایدر بزم اصحابمز قتنده غسل افضلدر زیرا
اصلدر ولکن شول شرط ایله افضلدر که مسح دخی ترك اولنمیه یعنی کاه کاه مسح دخی اولنه
اما مسحله اکتفا ایدنلر وارجلکم قولنك ظاهرینه نظر ایدوب انی تمسك ایدندیلر یعنی جرله اولان
قراءت اوزره وامسحوا برؤسکم قولنه معطوف اولوب رجل دخی رأس کبی مسح ایله اکتفا اولنور
صاندیلر صحابه وتابعیندن برجماعت ظاهرین مذهب ایدندیلر بر روایت ضعیفه ده ابن عباس
حضرتلرندن دخی بو قول مرویدر اما انلردن ثابت اولان قول خلافی اوزره در دخی عکرمه دن
وشعبیدن وقتاده دن مرویدر که واجب غسلدر یاخود مسحدر دیمشلر و بعض اهل ظاهردن
ایکیسی بینن جمع واجبدر دیمك روایت اولنمشدر (جمهور علمانك حجتلری احادیث صحیحه در نتکیم
عن قریب ذکر اولنسه کرکدر ان شاء الله وآیت کریمه دن بر قاچ وجهله جواب ویرمشلردر
بری بودر که (ارجلکم) نصبله قراءت اولنمشدر (وایدیکم) لفظنه معطوفدر دیدیلر (بعضیلر
ایتدیلر آیتده اولان مسح خفین اوزره مسحك مشروعیتنه محمولدر ایمدی قرأت جر مسح علی
الخفین اوزره وقراءت نصب غسل رجلین اوزره حمل اولنمق کرك دیدیلر (قاضی بیضاوی رحمة الله
علیه جر جوار یدر دیمش و بونك نظائری قرآنده چوق وارد اولمشدر جمله دن بری (عذاب یوم
الیم) بری دخی (وحور عین) قول شریفیدر که حمزه وکسائی قراءتلرنده جرله واقع اولمشدر
وکلام عربده جحر ضب خرب دیدکاریدر بو مذکورلرك جزء اخیرلرنده اولان جرلر هب جر
جواریدر نحو بون بونك ایچون بشقه بر باب یازمشلردر آیت کریمه ده وارجلکم لفظی جر جواری
اوزره کلدیکنك فائده سی بوکا تنبیهدر که ایاغه صودوکه ده اقتصار ایده لر دیمکدر دیدیلر امام
مسلم رحمة الله تعالی علیه نقلنده مغیرة بن شعبه دن روایت اولنمشدر که مغیره رضی الله عنه فخر عالم

صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايله تبوك غزاسنه بيله وارمشيدى اول ايتدى بركون صلات
فجردن مقدم رسول اكرم افندمز حضرتلرى صحرا جانبنه كندى بندنى مطهره كتوردم اردنجه واردم
آبدست المه‌لو اولنجق مبارك اللرينه صوقويدم ايكى الين و يوزين يودى دخى آرقه سنده برصوف
جبه‌سى وار ايدى قوللرين صيغه مق استدى يكلرى طار ايمش قولى صغمدى همان اللرين
ايجرو چكوب جبه‌نك التندن طشره چيقاردى وجبه‌يى مبارك اوموزين اوستنه براقدى قوللرين
يودى اندن مبارك النه عمامه اوستندن مسح ايتدى بن اكيلوب ايستدمكه ايج ادكلرين چكم
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى قو طورسون بن انلرى طهارتله كيمش ايدم ديدى
اندن اوزرلرينه مسح ايتدى اندنصكره دوه‌سنه سوار اولدى بنده سوار اولدم ديمشدر (ترمذى
قتنده ينه مغيره‌دن مرويدركه *انه صلى الله عليه وسلم مسح على الخفين على ظاهرهما*
ديمشدر ينه اندن مرويدركه خواجۂ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى خفين اوزرينه
مسح ايلدى بن نسيت ديدم يعنى اونوتدك يارسول الله ايتدى *بل انت نسيت بهذا امرنى ربى عز
وجل* ديمشدر يعنى بلكه سن اونوتدك بن بونى قصدله ايده‌رم ربم بكابونى امر ايتدى ديمكدر ابوداود
واحد بو يلجه روايت ايتمشلردر (امام احمد و بخارى عمرو بن امية الضميريدن روايت ايتديلركه
رأيته عليه الصلوة والسلام يمسح على عمامته وخفيه بيورمشدر يعنى كوردم فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى عمامه‌سى وخفينى اوزره مسح ايلرايدى ديمشدر (امام
مسلم روايتنده حضرت على بن ابى طالب رضى الله عنه *جعل صلى الله عليه وسلم المسح على الخفين
ثلاثة ايام ولياليهن للمسافر و يوما وليلة للمقيم* ديو بيورمشدر حاصلى رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى خفين اوزره مسح ايتمكى مسافر ايچون اوچ كون ومقيم
ايچون بركون رخصت بيوردى ديمك اولور *) فصل خامس (* رسول بشر وشفيع روز
محشر افندمز حضرتلرينك تيممى بيانده‌در* ولا معلوم اوله كه تيمم كتابله وسنتله واجماعله ثابتدر
علما رحمهم الله تعالى اجماع ايتمشلردر كه تيمم يوزدن والدن غيرى يره اولماز كرك حدث اكبردن
اولسون كرك حدث اصغردن اولسون حاصلى جنب اولان وآبدستى بوزيلان انجق يوزينه
ودرسكلرينه وارنجه ايكى اللرينه تيمم ايتمك كركدر اما كيفيت تيممده اختلاف ايتمشلردر اكثر
ائمه‌نك مذهبلرنده ايكى ضربه لازمدر يعنى ايكى كره اللرين طيب وطاهر طپراغه اورمق كرك
بركره يوزينه سورمك ايچون بركره دخى قوللرينه سورمك ايچون (امام مسلم رحمة الله عليه روايتنده
حذيفه رضى الله عنه فخر كائنات حضرتلرندن روايت ايتمشدر كه *فضلنا على الناس بثلاث
جعلت صفوفنا كصفوف الملائكة وجعلت لنا الارض كلها مسجدا وجعلت تربتها لنا طهورا*
بيورمشلر يعنى بز سائر امم اوزرينه اوچ خصلتله مفضل قيلندق برى بو كه صفلرمز ملائكه صفلرى
كبى قيلندى برى دخى بو كه جميع روى زمين بزه مسجد قيلندى هر قنده نماز قيلسق جائزدر سائر
اديانده بو رخصت يوق ايدى همان مسجدلرنده قيلمق كرك ايدى برى دخى بو كه يرك طپراغى
بزه طهور قيلندى شول زمانده كه صو بولميه‌لم ديمكدر يعنى صو بولمديغى زمانده طپراغى بزى
حدثدن پاك ايلرديمك اولور (بخارى رحمة الله تعالى عليه روايتنده ابى امامه‌دن مرويدركه
وجعلت الارض كلها لى ولامتى مسجدا وطهورا بيورلمشدر بو حديث شريف حذيفه
حديثندن اعمدر زيرا انده تراب ارض بيورلمشيدى بونده نفس ارض بيورلدى بو تقديرجه مجموع
جنس ارضدن اولانه متناول اولور اما طپراقدن غيرى ايله تيمم جائز دكلدر ديانلر عامى خاصه
حمل ايتمشلردر امام اعظم حضرتلرينك مذهبنده هر نسنه كه جنس ارضدن اوله و يومشار
قسمندن اولميه التون وكوش وتيمور كبى دخى ياقغله كل اولميه انكله تيمم جائزدر مثلا طپراغله وقومله
وطاشله وكحلله وزرنيخله وطپراق قاريشق التون وكموشله واوزرلرى توزلنمش اربه و بغداى ايله

تيمم ايتمك جائزدر (امام بخارى ومسلم روايتلرنده عمار بن ياسر خواجۂ كائنات صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرينك كندينه تيمم تعليم ايتديكن نقل حديثنده *وضرب النبى صلى الله عليه
وسلم بكفيه الارض ونفخ فيهما ثم مسح بهما وجهه* بيورمشدر يعنى مبارك كفلريله يره ضرب
ايتدى دخى انلرى اوفلدى اندن يوزينه مسح ايتدى ديمكدر *) فصل سادس (* فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك غسلى بيانده‌در اولا معلوم اوله كه غسلك فرضى آغزن
و بورنن وسائر بدنن يومقدر بزم مذهبمزده نيت سنتدر وجنب اولانه وجوب غسلك دليلى
(وان كنتم جنبا فاطهروا) قول شريفيدر دخى (لاتقربوا الصلوة وانتم سكارى حتى تعلموا ماتقولون
ولا جنبا الا عابرى سبيل) آيت كريمه‌سيدر وكشى يه مكرر جنابت واقع اولسه برغسل
كفايت ايدر (مسلم روايتنده انس رضى الله عنه *كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يطوف على
نسائه بغسل واحد* ديمشدر يعنى افندمز حضرتلرى خاتونلرين طواف ايدر ايدى آخرنده برغسل
ايدر ايدى ديمك اولور اما امام احمد وغيريلر نقلنده ابى رافعدن مرويدركه فخر كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى خاتونلرين طواف ايتدى وهر برينك قتنده برغسل ايتدى بن ايتدم
يارسول الله آخرنده برغسل ايله اكتفا ايتزميسز ديدم ايتدى *هذا ازكى واطيب واطهر* بيوردى
بوندن فهم اولنان اولدركه آخرنده جمله‌يه برغسل كفايت ايده ولكن هر جنبلكده برغسل ايتمك
افضل اوله (علما رحمهم الله تعالى دخى اجماع واتفاق ايتمشلردر كه ايكى جماع اراسنده برغسل
واجب اولميه اما جمهور قتنده آبدست المق مستحبدر امام ابى يوسف مستحب دكلدر ديمشدر
ومالكيه‌دن ابن حبيب واجبدر ديمش واهل ظاهر دخى بوكا ذاهب اولمشلردر تمسكلرى امام
مسلم نقلنده وارد اولان *اذا اتى احدكم اهله ثم اراد ان يعود فليتوضأ بينهما* حديثيدر اما
بعضيلر قتنده بونده واقع اولان فليتوضأ عبارتندن مراد وضوء لغويدر يعنى غسل آلت
مقصوددر ديمشلردر حضرت عائشه‌دن مرويدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
جنبلكدن غسل ايتسه اول ايكى مبارك الين يور ايدى اندن ابدست الور ايدى نتكيم نمازه ابدست
الور اندن اللرين صويه صوقر ايدى دخى قيللرينك ديبلرين خلاللر ايدى اندن اوچ كره ايكى
اللرين صويه طالديروب باشنه دوكر ايدى اندنصكره جميع جسمنه صوقويار ايدى بعض روايت
صحيحه‌ده مبارك اللرين يودقدنصكره فرجن يور ايدى ديمك وارد اولمشدر غسلده اعضايى دلك
ايتمك يعنى بورايكن اللرين سورمك واجبيدر دكليدر اختلاف ايتمشلردر امام مالكدن ومزنيدن
منقولدر كه واجب اوله (ابن بطال رحمة الله عليه اعضاء وضويه امرار يد بالاجماع واجبدر ايمدى
غسلده‌ده واجب اولمق كرك زيرا ايكيسى بيننده فرق يوقدر ديمشدر اما بوكا اعتراض ايدوب
ايتديلر اوغمق واجب دكلدر ديانلرك مجموعى اجازت ويرمشلردر كه آبدست الجى كيمسه الينى
صويه طالديره هيچ امرار ايتميه بوتقديرجه اجماع باطل وملازمت منتفى اولدى ديديلر حاصلى همان
لازم اولان بدنك اوزرينه صو اقتمده دلك اولور ايسه خوب ونفيسدر اولمز ايسه نسنه لازم كلمز
غسل صحيح اولور وحديث مذكورده ايكى اللرين طالديروب اوچ كره صودوكر ايدى ديديكنده
دلالت واردر كه غسلده اوچ كره يومق مستحب اوله امام نووى ايدر بونده علمادن كيمسه‌نك
خلافى وار ايديكن بيلمزم الا ماوردى خلاف ايدوب غسلده تكرار مستحب دكلدر ديو بيوردر
اما ابن حجر ابو على السنجى وقرطبى دخى بويله ديديلر ديمشدر و ينه فخر عالم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرينك غسلى صفتنده ام المؤمنين ميمونه رضى الله تعالى عنها بيورمشدر كه
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه غسل ايچون صو قومش ايدم صوبى الدى
ايكى اللرين ايكى كره ياخود اوچ كره يودى اندن صول الينه صو دوكدى دخى اوديرلرين يودى

اندن الینی برەسوردی اندنصکرە مضمضە واستنشاق ایتدی و یوزینی یودی وایکی اللرین یودی
اندنصکرە سائرجسدینك اوزرینە صوآقتدی اندن یردن کتدی دخی ایکی ایاغن یودی دیمشدر
(امام بخاری بو یلجە روایت ایتمشدر غسل یردن کتدکدنصکرە ایاق یومق شول ماندەدرکە
طوردیغی یردە غسل صویی ایرکلمش اولە اما شویلەکە برمرمر یا برتختە اوزرندە غسل ایتمش
اولسە دوکیلان صوآقوب اورادە نسنە قالمسە همان غسلدن اول طوردیغی یردە ایاغی یومق
صحیحدر یعنی مقدما تمام آبدست ایلیە اندنصکرە غسل ایدە بوجائزدر ایاق یومغی تأخیر ایتمیە
صحیح بخاریدە جبیربن مطعمەدن مرویدرکە فخرکائنات صلی الله تعالی علیە وسلم
حضرتلری * اما انا فافیض علی رأس ثلاثا واشار بهذه کلیهما * بیورمشدر یعنی بن غسل ایدیجك
شوایکی الیملە اوچ کرە باشمە صودوکرم دیمك اولور بوندن مراد بونکلە غسل تمام اولور دیمك دکلدر
بلکە مقدم بویلە ایدەرم اندن سائرجسدی غسل ایدەرم دیمکدر (ینە بخاری نقلندە آبی هریرەدن
مرویدرکە برکون نماز ایچون اقامت اوقندی وصف دیزیلوب طوردی اندن فخرعالم حضرتلری
حجرە سندن چیقوب کلدی مصلاسنە طوردی اورادە خاطرینە کلدیکە کندینە غسل واجب ایمش
دونوب کندی غسل ایدوب ینە کلدی شول حالدەکە مبارك باشندن قطرە قطرە صوطاملردی همان
تکبیر ایتدی بزدخی انکلە بیلە قیلدق دیمشدر راوی فخرعالم حضرتلرینە غسل واجب اولدیغن
قرینە ایلە فهم ایتدی یاخود صکرەدن فخرعالم صلی الله تعالی علیە وسلم حضرتلری اعلام ایتدی
انکلە بیلدی دیمشلردر وحدیثدە غسلدن کلدیکی کبی همان تکبیر ایتدی دیدیکندن فهم اولنورکە
اقامتلە نمازە دخول ماینندە عمل کثیر جائز ایمش تکرار اقامت لازم دکل ایمش و میمونەدن برروایتدە
بویلەدرکە غسلدنصکرە اول حضرتە سلمك ایچون بز ویردم آلمدی اللرین سلکەرك کتدی
دیمشدر بعضیلر بونکلە استدلال ایتدیلرکە غسلدنصکرە سلمك مکروه اولە اما حدیث مذکوردە
اکا دلالت یوقدر جائزکە بزی الدیغی برغیری علت ایچون اولە مهلب ایتدی احتمالدرکە الدیغی
جسم شریفندە یاشلق برکتی قالمغیچون اولە یاخود تواضعا یاخود بزدە ایکمی وارایدی یاکیرلو
بزمی ایدی بومقولە برنسنە ملاحظە سیلە المدی اولە دیدی اعمشدن مرویدرکە بوخصوصی
ابراهیم نخعی حضرتلرینە آکدم * لابأس بالمندیل وانما ردە مخافة ان یصیر عادة * دیو جواب
ویردی دیمشدر یعنی مندیل استعمالندە بأس یوقدر جائزدر فخرعالم صلی الله تعالی علیە وسلم
حضرتلری میمونەدن المدیغی عادت اولمق خوفندن ایدی دیمکدر تیمی شرحندە ایتدی بوحدیثدە
سلمك عادتی ایدیکنە دلیل واردر زیرا اکر اویلە اولمسە میمونە اکا مندیل کتورمز ایدی
دیمشدر بعض علما دخی اللری ایلە صویی سلکمك دلالت ایدرکە سلمك مکروه اولمیە زیرا
ایکیسندە مراد صویی ازالەدر دیدی (صحیح بخاریدە وارد اولمشدرکە خواجۀ عالم صلی الله
تعالی علیە وسلم حضرتلری جنب ایکن یاتمق دیلسە اودیرلرین غسل ایدرایدی ونماز آبدستی کبی
آبدست الوب اندن یاتور ایدی بوندە حکمت بودرکە حدث تخفیف اولنور اول غسل اولنان
اعضادن جنابت زائل اولور ابن ابی شیبە روایتندە شدادبن اوسدن مرویدرکە * اذا اجنب
احدکم من اللیل ثم اراد ان ینام فلیتوضأ فانە نصف غسل الجنابة * دیمشدر یعنی قیچن بریکز
کیجە ایلە جنب اولسە دخی یاتوب اویومق دیلسە ابدست السون زیرا ابدست جنابت غسلینك
نصفیدر دیمك اولور بعضیلر ایتدیلر بوندە حکمت بودرکە وضوء احد طهارتیندر دیدیلر
بوقدیرجە تیمم دخی انك مقامندە قائم اولور (بیهقی رحمة الله تعالی علیە حضرت عائشە
رضی الله تعالی عنهادن روایت ایلرکە رسول الله صلی الله تعالی علیە وسلم حضرتلرینە قیچن
جنبلك واقع اولسە ویاتوب اویومق دیلسە آبدست الورایدی یاخود تیمم ایدرایدی دیو بیورمش

اما احتمالدرکە بورادە تیممی صو بولمدە عسرت اولدیغیچون ایدرلر ایدی اولە الله اعلم
) نوع ثانی (فخرعالم صلی الله تعالی علیە وسلم حضرتلرینك صلاتی ذکرندەدر
معلوم اولەکە تحقیق عبودیت واداء حق ربوبیت صلاتلە حاصل اولور سائر عبادات صلاتك
تحقیقنە وسائلدر حق سبحانە وتعالی حضرتلری جمیع سموات اهلنە تفریق اولنان عباداتی
بنی آدمدن اهل صلات قوللرینە برر کعتدە میسر ایتمشدر زیرا حق جل وعلا حضرتلرینك
بعض ملائکەسی واردرکە انلری خلق ایدەلیدنبرو رکوعدە طوررلر تاقیامتەدك باشلرین رکوعدن
قالدرمزلر ونیجە ملائکە دخی واردرکە سجودەدە وقیامدە وقعوددە قیامتەدك دائملردر پس بوجملە
عبادتلر نمازك برر کعتندە حاصلدر وصلاة ایچندە نیجە عبادت دخی جمع اولمشدرکە غیری عبادتلردە
جمع اولمامشدر جملەدن طهارت وصمت واستقبال قبلە وتکبیرة الافتتاح وقراءت وقیام ورکوع
وسجود وتسبیحات وغیری هپ بوندە مجتمعدر بومذکوراتك هربری حد ذاتندە بشقە عبادتدر
صلاة بودکلو عبادتلردن مرکب برعبادت عظیمدر حق تعالی حضرتلری رسول اکرمنە
صلاة امر ایدوب (اتل ما اوحی الیك من الکتاب واقم الصلوة) بیوردی دخی (وأمر اهلك بالصلوة
واصطبر علیها) بیوردی بوقول شریفدە صاحب التنویر قدس سرە بیوردیغی اوزرە صلاتدە
نفوسە عظیم تکلیف وارایدیکنە اشارت اولنمشدر شول جهتدن نفوسە تکلیف ومشقتدرکە
عبادك تلذذی واشتغالی زمانلرینە کلورانلردن نفسی فارغ ایدوب بالکلیە ماسوی اللهی ترك ایتمکلە
بین یدی الله قیام اقتضا ایلر انکیچون واصطبر علیها قولی ایلە انك مشقتلرینە صبر ایلە دیو
بیورمشدر و بومعنایە دلالت ایدن آیت کریمەنك بری دخی (واستعینوا بالصبر والصلوة وانها لکبیرة
الا علی الخاشعین) قول شریفیدرکە بوندە صبرلە صلاتی بری برینە قرین ایتمشدر بوکا اشارت
ایلرکە صلات ایچندە صبرە احتیاج واردرکشی اعضا وجوارحن ضبط ایدوب خواطر وافکارین
مالایعنیە صرفدن محافظە ایتمك لازمدر نفسە معتادین ترك ایدوب خلاف مقتضیاتی ایلە مقید
اولمق مشقت عظیمەدر لاجرم صلاة ایچندە بومشقتە صبر کرکدر و بوصلاة خصوصندە کلام بش
قسمە منقسم اولور (قسم اول) فرائض بیانندە واکا متعلق اولانلر ذکرندەدر و بوندە برقاچ باب واردر

) باب اول صلات خمس بیانندە در (

بودخی برقاچ فصلە مشتملدر *) فصل اول (* فرائض بیانندەدر ترمذی روایتندە انس حضرتلرندن
مرویدرکە * فرضت علی النبی لیلة اسری بە خمسین صلوة ثم نقصت حتی جعلت خمسا ثم نادی
یا محمد انە لا یبدل القول لدی وان لك بهذه الخمس خمسین * دیمشدر یعنی معراج کیجەسی فخرعالم
صلی الله تعالی علیە وسلم حضرتلرینە اللی وقت نماز فرض اولنمش ایدی صکرەدن نقص
اولندی حتی بش وقت قیلندی اندن الله تعالی حضرتلری ندا ایدوب یا محمد بنم قتمدە قول تبدیل
اولنماز وتحقیقا سکا بو بش وقت نماز مقابلەسندە اللی وقت نماز فضیلتی واردر دیمك اولور بخاری
ومسلم روایتلرندە وارد اولان حدیث طویل مقصد اسرادە مذکور اولوب فرض صلاة خصوصی
اندە مفصلا بیان اولنمش ایدی (ابن عباس رضی الله عنهما * فرض الله الصلوة علی لسان
نبیکم فی الحضر اربعا وفی السفر رکعتین وفی الخوف رکعة * دیمشدر یعنی حق سبحانە وتعالی
حضرتلری سزك پیغمبریکز لسانی ایلە صلاتی فرض ایتدی حضردە درت رکعت فرض ایتدی
سفردە ایکی رکعت فرض ایتدی زمان خوفدە برر کعت فرض ایتدی دیمکدر برر کعت نماز اولماز
مقصود امام ایلە برر کعت و یالکز برر کعت فرض ایتدی دیمکدر (بخاری نقلندە حضرت
عائشە رضی الله عنهادن مرویدرکە * فرض الله الصلوة حین فرضها رکعتین ثم اتمها
فی الحضر واقرت صلوة السفر علی الفریضة الاولی * بیورمشدر یعنی الله تعالی حضرتلری

نمازی فرض ایتدیکی زمانده ایکی رکعت فرض ایتمش ایدی صکره دن حضرده تمام ایلدی
وسفرده اولکی فرض اوزره مقرر قیلندی دیمك اولور (و بنده بخاری قتنده طریق آخر ایله حضرت
عایشه دن مرویدرکه * فرضت الصلوة رکعتین ثم هاجر صلی الله علیه وسلم ففرضت اربعا *
بیورمشدر بو روایت تعیین ایلرکه روایت سابقه ده وزید فی صلوة الحضر بیوردیغنده زیاده مدینه ده
واقع اولمش اوله (علماء حنفیه رحمهم الله تعالی حدیث مذکوردن اخذ ایتمشلردرکه سفرده صلاتی
قصر ایتمك عزیمتدر رخصت دکلدر یعنی اصلی ایکی رکعتدر دردندن ایکی اولمه دکلدرتا که دیلیان
درت قیلوب دیلیان ایکی قیلمق جائز اوله قسطلانی بو یله ذکر ایتمشدر ولکن بونده نظر واردر زیرا
حنفیه قتنده قصر عزیمت دکلدر رخصت اسقاطدر و بونك حکمی عزیمته عامل اولان آثم اولمقدر
انکیچون مسافر بالکز قیلسه البته ایکی قیلمق کرکدر شو یله که درت قیلسه کنهکار اولور
اما نمازی تمام اولور ایکی رکعتی فرض اولور وایکی رکعتی نافله واقع اولور نمازی تمام اولدیغی
شول جهتندرکه ایکی رکعت قیلمق بولنمشدر و کنهکار اولدیغی بودرکه سلامی تأخیر ایتمشدر
ونافله ده ترك واجب ایتمشدرکه اول تکبیرة الافتتاحدر ودخی حق تعالی حضرتلرینك صدقه سن
عدم قبول شبهه سی واردر وذکر اولنان اوزره قصر رخصت اسقاطدر بو جهتلردن درت قیلان
آثم اولور *) فصل ثانی (* شول اوقات بیانندهدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری انلرده نماز قیلمشدر (امام نسائی روایتی اوزره جابردن مروی اولانك حاصلی بودرکه
جبرائیل علیه السلام فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه مواقت صلاتی تعلیمه
کلدی کونش زواله واردیغی زمانده جبرائیل علیه السلام ایلرو طوردی فخر کائنات حضرتلری
انك آردینه طوردی صحابهٔ کرام رسول الله حضرتلرینك آردینه طوردیلر اندن او یله نمازین
قیلورایدی وهر نسنه نك ظلی کندی قدر اولدیغی زمانده کلدی ینه ترتیب مذکور اوزره طوردیلر
ایکندی نمازین قیلویردی اندن کونش باتدیغی زمانده کلدی ینه ترتیب مذکور اوزره طوردیلر
اخشام نمازین قیلویردی اندن شفق غائب اولدیغی زمانده کلدی ینه ترتیب مذکور اوزره طوردیلر
یاتسو نمازین قیلویردی اندن فجر طلوع ایتدیکی زمانده کلدی ینه ترتیب مذکور اوزره طوردیلر
صباح نمازین قیلویردی ینه ایکنجی کونده هر شخصك ظلی کندی مثلی قدر اولدیغی
زمانده کلدی دونکی ترتیب اوزره طوردیلر او یله نمازین قیلویردی اندن هر شخصك ظلی
ایکی مثلی قدر اولدیغی زمانده کلدی دونکی ترتیب اوزره طوردیلر ایکندی نمازین
قیلویردی اندن کونش باتدیغی زمانده کلدی ترتیب مذکور اوزره طوردیلر اخشامی
قیلویردی اندن شفق غائب اولدقده کلدی ترتیب مذکور اوزره طوردیلر یتسو نمازین
قیلویردی اندن فجر ممتد اولدیغی زمانده یعنی صبح کاذب طلوع ایتدیکی حینده یلدزلر
تمام ظاهر ایکن کلدی ینه دونکی اسلوب اوزره طوردیلر صباح نمازین قلیویردی اندنصکره
* ما بین هاتین الصلوتین وقت * دیدی یعنی صباح نمازین اولکی کون کچ قیلمش ایدی
ایکنجی کون ایرکن قیلدی اندن ایتدی بو ایکی نماز وقتنك ما بینی صباح نمازینك وقتیدر حاصلی
صباح نمازین شو یله قیلمق کرك که نه قرا کولق اوله نه قتی آیدنلق اوله (وامام ترمذی روایتنده
ابن عباس حضرتلرندن مرویدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیورمشدر

* امنی جبریل عند البیت مرتین فصلی الظهر فی الاولی حین کان الفیء مثل الشراك ثم صلی العصر
حین کان ظل کل شیء مثله ثم صلی المغرب حین وجبت الشمس وافطر الصائم ثم صلی العشاء حین غاب
الشفق ثم صلی الفجر حین برق الفجر وحرم الطعام علی الصائم وصلی المرة الثانیة الظهر حین
کان ظل کل شیء مثله کوقت العصر بالامس ثم صلی العصر حین کان ظل کل شیء مثلیه ثم صلی

المغرب

المغرب لوقت الاولی ثم صلی العشاء الاخرة حین ذهب ثلث اللیل ثم صلی الصبح حین اسفر ثم
التفت الی جبریل فقال یا محمد هذا وقت لانبیاء من قبلك والوقت فیما بین هذین الوقتین * حاصلی
خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی جبرائیل ایکی کره بکا بیت الله قتنده
امامت ایلمشدر او یله نمازنی شول زمانده قیلدیکه فیء شراك مثلی اولمش ایدی (وفیء دیو شول
کولکه یه دیرلرکه کونش وسط سمایی کچدکدنصکره دوشه حاصلی کونش او یله یرینه وارمدین
جمیع اجسامك ظلی غرب جانبنه دوشر واو یله یرین کچدکدنصکره دونوب شرق جانبنه
دوشر اول دونن کولکه یه فیء دیرلر (وشراك دیو نعلین تصمه سنه دیرلر اما دیار عرب نعلیلرینك
تصمه سی دیار روم اسلوبی کبی دکلدر بارمغه کچر برنسنه در شکیم کورنلره معلومدر حاصلی
اول مقدار کولکه دونمش ایدی دیمکدر ودخی ایتدی ایکندی نمازین شول زمانده قیلدیکه
هر شیئك ظلی بر کندی قدر اولمش ایدی اندنصکره اخشام نمازین کون باتدیغی زمانده صائم
اوروجن آچدیغی حینده قیلدی اندنصکره یتسو نمازین شفق غائب اولدیغی زمانده قیلدی
اندنصکره صباح نمازین طاك یری آغردیغی زمانده صائم اولانه طعام حرام اولدیغی وقتده
قیلدی ایکنجی کره ده او یله نمازین هر شیئك ظلی بر مثلی قدر اولدیغی حینده دونکی کون
ایکندی نمازین قیلدیغی زمانده قیلدی دیدی و بوندن مراد او یله نمازین شو یله قیلدیکه
تمام ایتدیکی زمانده هر شیئك ظلی بر مثلی قدر اولمش ایدی دیمکدر تاکیم او یله ایله ایکندینك
وقتلری بر اولمق لازم کلمیه دیمشلردر ودخی ایتدی اندن ایکندی نمازین هر شیئك ظلی ایکی
کندی قدر اولدیغی زمانده قیلدی اندنصکره اخشامی اول کره قیلدیغی زمانده قیلدی
اندن یتسو نمازنی کیجه نك ثلثی کچدیکی زمانده قیلدی اندنصکره صباحی تمام آغردیغی زمانده
قیلدی اندن جبرائیل بکا دونوب ایتدی یا محمد بو وقت سندن اول کلن انبیانك وقتیدر
وسنك وقتك بو ایکی وقت ما بیننده در یعنی صباحی نه قتی ایرکن قیل ونه قتی کچ قیل طلوع
فجر ایله تمام آغرمق ما بیننده قیل دیدی ومعلوم اوله که کونش زوال بولدقدنصکره او یله
نمازینك وقتیدر فیء شراك مثلی اولنجه تأخیر لازم نسنه دکلدر (جابر رضی الله تعالی عنه
حدیثنده واقع اولان * فصلی الظهر حین زالت الشمس * عباره سی بو دیدیکمز معنایه
دلالت ایدر (ابن اسحق مغازیده ذکر ایتمشدرکه جبرائیل علیه السلام کلوب سید کائنات افندیمز
حضرتلریله نماز قیلدیغی لیلة الاسرانك صباحی ایدی لفظی بودر * قال نافع بن جبیر
وغیره لما اصبح صلی الله تعالی علیه وسلم من اللیلة التی اسری به لم یرعه الا جبریل نزل حین
زاغت الشمس ولذا سمیت الاولی * ای صلوة الظهر * فامر فصیح باصحابه الصلوة جامعة فاجتمعوا
فصلی بهم جبریل وصلی النبی باصحابه * دیدی اندن تفصیل حدیثی ذکر ایتدی معناسی نافع
وغیری دیمشلردرکه وقتا کیم فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری معراج کیجه سندن
صباحه داخل اولدی جبرائیل علیه السلام کونش زواله واردیغی زمانده نزول ایتدی او یله
نمازین قیلمغه * الصلوة جامعة * دیو چاغرلدی اصحاب جمع اولدیلر جبرائیل علیه السلام
ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلر ایله نماز قیلدیلر اول قلنان نماز او یله نمازیدر
انکیچون اکا اولی دیو تسمیه اولنمشدر دیمك اولور * الصلوة جامعة * دیو چاغریلوب دعوت
اولندیغنك اصلی بو ایدیکه دخی اذان مشروع اولمامش ایدی و بو روایتده اوقات هجرتدنصکره
تعیین اولندی دیانلرك کلامنی رد واردر اما حق بودرکه تعیین جبریل بیانیله هجرتدن مقدم واقع
اولمشدر ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیانیله صکره دن واقع اولمشدر
دیدیلر (بخاری رحمة الله علیه نقلنده وارد اولمشدرکه فخر کائنات افندمز حضرتلری

حجرهٔ عایشه ده ایکندی نمازین قیلدی حجره دن فیء زوال ظاهر اولمامش ایدی دیمشلردر
(ینه بخاری رحمة الله تعالی علیه انس بن مالك رضی الله تعالی عنهدن روایت ایتمشدرکه فخر عالم
حضرتلری ایکندی نمازین شویله کون یوکسك ایکن قیلارایدیکه برکیمسه عوالی یه واررایدی
ینه کلورایدی دخی کون یوکسك ایدی دیمشدر عوالی دیدیکی مدینهٔ منوره نك برناحیه سیدر
بعض یری مدینه دن درت میلدر بوندن اکلنورکه ایکندی نمازنی تعجیل اوزره قیلارلر ایمش
(وینه بخاری ومسلم وترمذی روایتلرنده سلمة بن الاکوع رضی الله تعالی عنه * انه صلی الله
تعالی علیه وسلم کان یصلی المغرب اذا غربت الشمس وتوارت بالحجاب * دیمشدر یعنی فخر کائنات
حضرتلری اخشام نمازنی کونش باتوب حجابده مستور اولدیغی زمانده قیلار ایدی دیمکدر
(وینه بخاری ومسلم روایتلرنده رافع بن خدیج رضی الله تعالی عنه * کنا نصلی المغرب معه
صلی الله تعالی علیه وسلم فینصرف احدنا وانه لیبصر مواقع نبله * دیمشدر یعنی بز رسول الله
حضرتلریله اخشام نمازین شویله قیلدقکه بریمز نمازدنصکره کیدوب واررایدی اوق دوشدیکی
یرلری کورر ایدی دیمکدر یعنی اوق آتدیغی زمانده نره یه دوشدیکن تشخیص ایدرایدی شویله
ایرکن قیلاردق دیمك اولور واقعا کون باتدیغی کبی اخشام قیلنیجق دیدیکی معنی متحقق اولور
(امام نسائی رحمة الله علیه نقلنده انس بن مالك رضی الله تعالی عنه * وکان صلی الله تعالی
علیه وسلم اذا کان الحر ابرد بالصلوة واذا کان البرد عجل * دیمشدر یعنی خواجهٔ کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری اسی زمانلر اولسه نمازی برمقدار هوا صغوق اولنجیه دکین تأخیر
ایدر ایدی وصغوق زمانلرده تعجیل ایدر ایدی دیمکدر (ابی داود روایتنده وارد اولمشدرکه
* ویؤخر العصر مادامت الشمس بیضاء نقیة * دیمشلردر یعنی مادامکه کونش صرارمیه
وقزارمیه ولونه تغیر کلمش اولمیه بیاض و پاك اوله ایکندی نمازین تأخیر ایدر ایدی دیمکدر
(امام بخاری ومسلم روایتلرنده * اذا قدم العشا فابدؤا به قبل صلوة المغرب ولا تعجلوا عن
عشائکم * بیورلمشدر عشا فتح عینله اخشام یمکنه دیرلر یعنی اخشام نمازندن اول اوکوکزه
طعام قونسه طعامکز یمکه باشلك عجله ایتمك دیمك اولور بوندن مراد اولدرکه صلاتی فی
تأخیر لازم کلمیه برطعام یه جك قدر زمانله تفاوت ایتمز دیمکدر (ابی داود روایتنده * لا تؤخروا
الصلوة لطعام ولا غیره * وارد اولمشدر یعنی طعام ایچون وغیری نسنه ایچون نمازی تأخیر ایتمك
دیمکدر مراد زمان کچورمك دیمکدر (ابی هریره رضی الله تعالی عنه فخر کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * لولا ان اشق علی امتی لامرتهم ان یؤخروا العشاء
الی ثلث اللیل او نصفه * بیورمشلردر یعنی اکر امتم اوزره مشقت ویرمك خوفی اولمیه ایدی یاتسو
نمازین کیجه نك ثلثنه یا نصفنه دکین تأخیر ایتمك بیورر ایدم دیمك اولور (امام ترمذی رحمة الله
علیه حدیث شریف صحیحدر دیو بیورمشدر (ائمهٔ حنفیه دن طحاوی رحمة الله تعالی علیه
ثلث لیله دکین تأخیر مستحبدر دیمشدر امام مالك وامام احمد بن حنبل واکثر صحابه وتابعین
بوکا ذاهب اولمشلردر وامام شافعی دخی قول جدیدنده بویله دیمشدر اما قول قدیمنده تعجیل
افضلدر دیمشدر *) فصل ثالث (* فخر جهان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
کیفیت صلاتی ذکرنده در وبونده برقاچ فرع واردر (فرع اول) صفت افتتاحی بیانده در
(ابوداود رحمة الله تعالی علیه روایتنده وارد اولمشدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری بلال رضی الله عنه اقامت ایدر ایکن اشتدی دخی * اقامها الله وادامها * دیدی
یعنی الله تعالی حضرتلری صلاتی قائم ودائم ایلسون دیدی وصلاتی تکبیرله افتتاح ایدر ایدی
دیمشلردر (امام بخاری روایتنده ابن عمر حضرتلرندن وارد اولمشدرکه * رأیت رسول الله

صلی الله تعالی علیه وسلم افتتح التکبیر فی الصلوة * بیورمشدر بوایکی روایتله جمهور استدلال
ایتمشلردرکه افتتاحده لفظ تکبیر متعین اوله غیریسی اولمیه اما علماء حنفیه قاتلرنده هر لفظ که
تعظیم قصد اولنه انکله صلات منعقد اولور مثلا الله اعظم دیسه یاخود الله اجل دیسه
کفایت ایدر وتسبیح وتهلیل دخی جائزدر مثلا سبحان الله دیسه یاخود لا اله الا الله دیسه
نماز منعقد اولور وفارسی لسانیله دخی (خدا بزرکست) دیسه جائزدر (بودخی معلوم اوله که تکبیرة
الافتتاح جمهور قتنده رکندر وامام اعظم ابو حنیفه رحمة الله علیه مذهبنده شرطدر
بعضیلر سنتدر دیمشلردر (ابن المنذر رحمة الله علیه زهریدن غیری کیمسه بوسوزی سویلدی
دیمشدر (ونمازده نیت واجب ایدیکنه علمادن برکیمسه مخالفت ایتمش دکلدر (بخاری رحمة الله
تعالی علیه * الاعمال بالنیات * حدیثنده * فدخل فیه الایمان والوضوء والصلوة والزکوة * دیمشدر
اما لفظله نیت خصوصنده ابن القیم رحمة الله تعالی علیه هدی نبویده رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری نمازه طوردیغی زمانده الله اکبر دیر ایدی اندن مقدم برنسنه
سویلمزایدی ونیت لفظن اکمز ایدی * واصلی صلوة کذا مستقبل القبلة اربع رکعات اماما *
یاخود مأموما دیمز ایدی واداء وقضاء دیمز ایدی وفرض الوقت دیمز ایدی حاصلی بواون
بدعتدرکه هرکز فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن نقل اولنمامشدر نه اسناد صحیحله
ونه ضعیفله ونه مسندله ونه مرسل ایله کلمشدر وصحابه دن دخی برکیمسه دن منقول دکلدر
وتابعیندن وائمهٔ اربعه دن برکیمسه مستحب کورمامشدر دیو ذکر ایتمشدر وبالجمله نیت لفظله
تلفظ ایتمکی برکیمسه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن نقل ایتمامشدر واصحابندن
برکیمسه یه نیتله تلفظی تعلیم ایتمامشدر بلکه سننده اندن منقول اولان بودرکه * مفتاح الصلوة
الطهور وتحریمها التکبیر وتحلیلها التسلیم * دیمشدر بوندن ظاهر اولان بودرکه صلاته اول
آبدست کرکدر اندن قیام ایدیجك تکبیر کرکدر وآخرنده سلام ویرمك کرکدر (صحیحینده
وارد اولمشدرکه خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مسیئه تعلیم صلات
ایتدیکی زمانده * اذا قمت الی الصلوة فکبر ثم اقرأ ما تیسر معك من القرآن * دیدی تکبیردن اول
برنسنه تلفظ ایتمك بیورمدی همان نمازه طوردیغك زمانده تکبیر ایله ومتیسر اولان یردن
برمقدار قرآن اوقی دیو امر ایتدی (اما علما رحمهم الله تعالی تلفظ بالنیه ده اختلاف ایتدیلر
بعضیلر بدعتدر دیدی وبعضیلر مستحبدر دیدیلر علماء حنفیه قتنده ودخی بعضیلر قولنده
مستحبدر زیرا تلفظده استحضار قلب واردر دیمشلردر تکمیل کتب فروعده مذکوردر (ودخی
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نمازه طوردیغی زمانده ایکی اللرین اوموزلرینه
برابر قالدیروب اندن تکبیر ایدر ایدی ورکوع ایتمك دیلسه ینه بویله ایدر ایدی ورکوعدن باشن
قالدرسه ینه بویله ایدر ایدی (وبر روایتده بویله درکه رکوعدن باشن قالدردیغی زمانده ایکی
اللرین اوموزینه برابر قالدیرر ایدی ودخی * سمع الله لمن حمده ربنا لك الحمد * دیر ایدی دیمشلردر
اوایکی روایتده رکوعدن قالقیجق همان تکبیر ایدر ایدی دینلمشدر بو روایتده تکبیر یرینه
* سمع الله لمن حمده ربنا لك الحمد * دیر ایدی دینلمشدر (بر روایتده دخی ینه بویله
دینلدکدنصکره سجده ایتدیکی زمانده وسجده دن باشن قالدردیغی زمانده بویله ایتمز ایدی
دینلمشدر یعنی اول تکبیرلرده اللرین قالدرمز ایدی دیمکدر (امام نووی رحمة الله تعالی علیه
ایدر تکبیرة الافتتاحده ال قالدرمق مستحب ایدیکنه اجماع امت واردر وکبرو قلان تکبیرلرنده
اختلاف ایتمشلردر شافعی واحمد وصحابه دن برجماعت رکوعه واردقده ورکوعدن قالقدقده
رفع یدین مستحبدر دیمشلردر وشافعیدن برقولده تشهد اولدن قالقدقده دخی مستحبدر

اما علماء حنفیه قتلرنده نمازده اولان رفع یدهمان تکبیرة الافتتاحده وقنوتده وصلات عیدینده
کرکدر نتکیم کتب فقهده تفصیل اولنمشدر (ابوداود روایتنده فخر کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری نمازده صاغ الن صول النك اوزرینه وضع ایدرایدی دیمشلردر (شافعی
قتنده نماز قیلان کیمسه الی کوکسنك التنده وکوبکنك اوستنده بغلمق کرکدر (امام اعظم
حضرتلرینك مذهبنده کوبك التنده بغلمق کرکدر زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرندن مرویدرکه * ان من السنة وضع الیمین علی الشمال تحت السرة * بیورمشلردر
بوحدیث شریفدن ظاهردرکه سنت کوبك التنده بغلمق اوله (وعلماء شافعیه دن بعضی دخی
بوکا قائل اولمشلردر (امام بخاری وامام مسلم رحمهما الله تعالی روایتلرندن ابی هریره رضی الله
تعالی عنهدن مرویدرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری تکبیرایله قراءت اراسنده
برمقدار سکوت ایلرایدی ابوهریره رضی الله عنه ایتدی * بابی انت وامی یارسول الله * تکبیر ایله
قراءت اراسنده سکوت ایتدکده نه دیرسین فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
ایتدی * اللهم باعد بینی وبین خطایای کما باعدت بین المشرق والمغرب اللهم نقنی من خطایای
کما ینقی الثوب الابیض من الدنس اللهم اغسل خطایای بالماء والثلج والبرد * دیرم دیو بیوردی
امام مسلم روایتنده حضرت علی رضی الله عنهدن مرویدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری نمازه اطوردیغی زمانده وبرروایتده افتتاح صلات ایتدیکی زمانده تکبیر
ایدر ایدی اندنصکره بویله دیرایدی * وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض حنیفا
وما انا من المشرکین ان صلوتی ونسکی ومحیای ومماتی لله رب العالمین لاشریك له وبذلك امرت
وانا اول المسلمین اللهم انت الملك لا اله الا انت انت ربی وانا عبدك ظلمت نفسی واعترفت بذنبی
فاغفرلی ذنوبی جمیعا فانه لایغفر الذنوب الا انت واهدنی لاحسن الاخلاق لایهدی لاحسنها
الا انت واصرف عنی سیئها لایصرف عنی سیئها الا انت لبیك وسعدیك والخیر کله فی یدیك والشر
لیس الیك انابك والیك تبارکت وتعالیت استغفرك واتوب الیك * ترمذی وابوداود روایتلرنده
حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها بیورمشدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم افتتاح
صلات ایتدیکی زمانده * سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك وتعالی جدك ولا اله غیرك *
دیرایدی ودخی بوندن غیری بعض اقوال روایت اولنمشدر *) فرع ثانی (* فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اول فاتحه ده بسمله اوقودیغنك بیاننده در (ابن عباس
حضرتلرندن مرویدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صلاتی بسمله ایله
افتتاح ایدرایدی دیمشدر (وینه انلردن روایت اولنمشدرکه * کان رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم یجهر بسم الله الرحمن الرحیم * دیمشلردر یعنی صلاتده بسمله یی جهرله اوقورایدی
دیمکدر (وصحیح ابن خزیمه ده ام سلمه رضی الله تعالی عنهادن مرویدرکه * ان رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم قرأ البسملة فی اول الفاتحة فی الصلوة * دیمشدر ولکن بوحدیث
شریف عمر بن هرون البلخی روایتندندر وانده ضعف واردر وبعض روایتده ابی هریره دن
مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم * الحمد لله رب العالمین سبع آیات بسم الله الرحمن
الرحیم احدیهن وهی السبع المثانی والقرآن العظیم وهی ام الکتاب * بیورمشلردر یعنی
سورهٔ فاتحه یدی آیتدر وبسمله اول آیتلرك بریدر واول سوره سبع المثانی والقرآن العظیم در
واول ام الکتابدر دیمکدر یعنی بونلرایله تسمیه اولنمشدر دیمك اولور (بیهقی ابن عباسدن وعلیدن
وابی هریره دن رضی الله عنهم روایت ایلرکه حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك قرآن عظیمده
(سبعا من المثانی) قول شریفنی فاتحه ایله تفسیر ایتمشلردر وبسمله اندن یدنجی آیتدر دیمشلردر

وبخاری

(وبخاری نقلنده شعبه دن قتاده دن انس بن مالکدن مرویدرکه تحقیقا رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم وابوبکر الصدیق وعمر قراءتی الحمد لله رب العالمین ایله افتتاح
ایدرلرایدی یعنی فاتحه ایله باشلرلرایدی دیمشلردر (مسلم روایتنده انس بن مالکدن بودخی
مرویدرکه * فلم اسمع احدا منهم یقرأ بسم الله الرحمن الرحیم * دیمشدر علماء حدیثدن دخی
بعض کیمسه بویله نقل ایتمشلردر حاصلی سورهٔ فاتحه ایله باشلرلرایدی هیچ انلردن برینی
اشتمدمکه بسمله قراءت ایده دیمشدر اما بوروایتده چوق نزاع ایدوب بعض کیمسه راوی بونده
غلط ایتدی دیمشلردر بعضیلر دخی انس حضرتلرینك اشتمدم دیدیکی جهرله اوقومزایدی
دیمکه حمل ایتمشلردر وبالجمله عبارات متغایره ایله چوق حدیث روایت ایدوب تحقیقنده تکلفات
ارتکاب ایتمشلردر وبسمله نك جهری خصوصنده دخی بعض اقوال ذکر ایتمشلردر
(امام فخر رازی رحمة الله علیه تصنیفنده شافعیدن روایت ایلرکه ایتدی حضرت معاویه
مدینه یه کلدی دخی صحابهٔ کرامه امامت ایدوب نماز قلیوردی بسمله اوقومدی ورکوعه
وسجوده اکلدیکی زمانلرده تکبیر ایتمدی اندن سلام ویریجك مهاجرین وانصار ندا ایدوب
* یامعاویة سرقت الصلوة این بسم الله الرحمن الرحیم این التکبیر عند الرکوع والسجود *
دیدیلر یعنی یامعاویه نمازدن اوغرلدك قنی بسمله قنی رکوع وسجود وقتنده تکبیر دیدیلر اندن
نمازی دوندیروب تسمیه وتکبیرله قیلدی دیدی بوندنصکره (شافعی رحمة الله علیه ایتدی
حضرت معاویه برسلطان عظیم القوة وشدید الشوکة ایدی اکرجهرله تسمیه جمیع
صحابه قتنده برامر مقرر کبی اولمسه انی ترك ایتدیکیله حضرت معاویه یه انکار ومخالفته قادر
اولمیه لر ایدی ایمدی صحابه نك انکاری دلالت ایدرکه بسمله یی جهرله اوقمق انلرمابیننده
برامر متواتر کبی اوله دیدی (ابن عباس رضی الله تعالی عنهما حضرتلرندن دخی مرویدرکه
* کان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یجهر بسم الله یمد بها صوته * دیمشدر یعنی
فخر کائنات حضرتلری بسمله یی جهرله اوقور ایدی واکله مد صوت ایدر ایدی دیمکدر
حاصلی صحابه وتابعینك علماسندن نیجه کیمسه جهرله اوقمغی رأی ایتمشلردر شافعی مذهبی
بودر (شیخ ابوامامة بن النقاش رحمة الله علیه بیورمشدرکه بومسئله نك تحقیقن طلب ایدن
کیمسه بیلمك کرك که بونك علم قراءته تعلقی تامی واردر زیرا خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرندن قراءتلری متواتر وصحیح اولان کیمسه لرك بعضی سورهٔ فاتحه دن برآیت
اولمق اوزره قراءت ایتمشلردر وبعضی اندن آیت دکلدر دیمشلردر ابن عامر وابی عمرو بر روایتده
نافع قتلرنده بسمله فاتحه دن آیت دکلدر حمزه وکسائی وابن کثیر آیتدر دیمشلردر پس شول
کیمسه که آیت طوتنلر قراءتی اوزره اوقیه اکا فرضدرکه بسمله یی قراءت ایلیه وشول کیمسه که
آیت طوتمیانلر قراءتی اوزره اوقیه اول مخیردر دیلرایسه اوقسون دیلمزایسه ترك ایتسون
بوتقدیرجه بونده خلاف حروف قرآندن برحرفده واقع اولان خلاف کبیدر ذکر اولنان قولینك
ایکیسی دخی صحیحدر وثابتدر هیچ برجانبه طعن یوقدر وشك یوقدرکه فخر عالم صلی الله علیه
وسلم حضرتلری کاه اوقومشدر کاه ترك ایتمشدر شیخ مزبور رحمة الله تعالی علیه اشته انصاف
اوزره سوز بودر دیمشدر ودخی ایتدی تحقیق بودرکه علمانك هربری ثابتدر زیرا بویدی قراءتك
جمله سی حق اولوب من عند الله ایدیکی مقطوع بها اولمغله اهل اسلامدن ایکی کشی اختلاف
ایلمز حاصلی بعض قراءتده برشیئك اثباتی وارد وبعضنده حذفی وارد در قرآن عظیمده آز
سوره واردرکه بویله واقع اولمیه مثلا سورهٔ حدیدده (وهو لفظی که (وهو الغنی الحمید) قول
شریفنده واقع اولمشدر بعض قراءتده ثابتدر بعضنده محذوفدر وسورهٔ توبه ده (جنات تجری

من تحتها الانهار) قول شریفنده واقع اولان من لفظی دخی بو یله درودخی نیجه القلر ونیجه واولر ونیجه هالر واردر که قراءت سبعك بعضنده ثابت و بعضنده غیر ثابتدر بو جمله اختلافات که واردر قرآن یدی قراءت اوزره نازل اولدیغنك نتیجه سیدر تقریر مذکوری اذعان ایدن کیمسه طرفیندن واقع اولان نزاعك دغدغه سندن راحت بولور (ودخی بیورمشدر که فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلرندن جهر واسرارك ایکیسی دخی واقع اولمشدر یعنی نمازده فاتحه اولنده بسمله یی جهرله اوقق واقع اولمشدر وکیزلو اوقیوب فاتحه یی جهرله اوقق دخی واقع اولمشدر اما کیزلو اوقق آشکاره اوقمقدن چوق واقع اولمشدر ائمهٔ حنفیه قتنده کیزلو اوقق کرکدر وآشکاره اوقق حقنده دخی اوچ حدیث شریف وارد اولمشدر تکبیر کیزلو اوقق حقنده نیجه حدیث شریف وارد اولمشدر وایکی جانبه متعلق اولان حدیثلردن هیچ بریسی محل طعن دکلدر هب صحیح وثابت حدیثلردر اهل انصاف اولوب تعصب اهلی اولمیانلر انلره طعن ایتمز وشافعیه دن شول کیمسه که فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن همان جهرله واقع اولمشدر دیدی انك سوزینه التفات اولنمیه دیمشدر *فرع ثالث* فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلرینك سورهٔ فاتحه آخرنده آمین قراءتی ذکرنده در ترمذی روایتنده (غیر المغضوب علیهم ولا الضالین) دیدیکی زمانده آمین دیرایدی ومد صوت ایلر ایدی دیمشلردر و بر روایتده آمین دیدیکی زمانده صوتنی اشاغی طوترایدی دیمشلردر ابوداود نقلنده دخی بر روایتده آمین دیسه رفع صوت ایدر ایدی دیمشلردر و بر روایتده آمین لفظنی آشکاره اوقور ایدی دیو تعبیر ایتمشلردر ابن شهاب دخی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ولا الضالین دیسه آمین لفظنی جهرله دیر ایدی دیمشدر و ینه اندن بر روایتده *کان اذا فرغ من قراءة القرآن رفع صوته وقال آمین* وارد اولمشدر یعنی قرآن اوقمقدن فارغ اولسه رفع صوت ایدوب آمین دیر ایدی دیمشدر (امام اعظم رحمه الله تعالی حضرتلرینك مذهبنده آمین اخفا ایله دینلمك کرکدر زیرا ابن مسعود رضی الله تعالی عنهمادن مرویدر که *اربع یخفیهن الامام* دیدی اندن تعوذی وتسمیه یی وآمین دیمکی وتشهدی ذکر ایلدی و بو وجه دخی بودر که آمین دعادر ودعانك مناسبی اخفا اوزره در دیمشلردر *فرع رابع* صباح نمازنده فاتحه دنصکره اوقودیغنك بیاننده در (امام نسائی روایتنده ابو برزه دن مرویدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صباح نمازنده التمش آیتدن یوز آیته وارنجه اوقور ایدی دیمشدر یعنی شولقدر اوقور ایدیکه ادناسی التمش آیت واعلاسی یوز آیت اولور ایدی دیمکدر حاصلی صلات صبحده التمشدن اکسك اوقومز ایدی (عمرو بن حریثدن مرویدر که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری فجرده واللیل اذا عسعس قراءت ایدر ایدی دیمشدر نسائی روایتنده فجرده اذا الشمس کورت اوقور ایدی دیمشلردر (وجابر بن سمره دن مرویدر که فجرده ق والقرآن المجید اوقور ایدی وآنك مثلی سوره اوقور ایدی وقراءتی اوازمانده تخفیف اوزره ایدی دیمشدر (مسلم روایتنده بو یلجه وارد اولمشدر (وعبد الله بن السائبدن ینه مسلم نقلنده وارد اولمشدر که خواجهٔ کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری مکه ده ایکن برکره صباح نمازنده سورة المؤمنین باشلدی موسی وهرون یاخود عیسی ذکر اولندیغی یره دك قراءت ایتدی دیمشلردر شك راوی اوزره یاخود اختلاف روایتین اوزره اندن اول حضرتی اوکسرك طوندی دخی رکوعه واردی دیدیلر (نووی رحمة الله علیه بونده دلالت واردر که سوره نك بعضن قطع ایدوب بعضن قراءت ایتمك جائز اوله ومالك بونی کریه کوردی دیمشدر اما بو سوزه اعتراض ایدوب ایتدیلر انك کریه کوردیکی بودر که

اختیار ایله سوره نك بعضی اوزره اقتصار اولنه بو استدلال ایتدیکك ماده ده ضرورت واقع اولمشدر دیدیلر (وزید بن ثابت حدیثنده وارد اولمشدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایکی رکعتده سورهٔ اعرافی اوقودی دیمشدر (وابو بکر الصدیق رضی الله عنه صلات صبحده صحابه یه امامت ایدوب ایکی رکعتده سورة البقره یی قراءت ایتدی و بونلردن اجماعدر دیدیلر (و ینه صلات صبحده ایکی رکعتده یله سورهٔ اذا زلزلت اوقودی دیمشلردر راوی ایتدی بیلمزم اونوتدیمی ایکیسنده یله اذا زلزلت اوقودی یوخسه قصدله می اوقودی دیدی (ابوداود رحمه الله علیه بو یله روایت ایتمشدر (وائمهٔ حدیثدن بخاری ومسلم وابوداود وترمذی ونسائی روایتلرنده ابو هریره رضی الله عنهدن مرویدر که *کان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقرأ فی صبح الجمعة الم تنزیل السجده وهل اتی علی الانسان حین من الدهر* بیورمشدر یعنی جمعه کون صباح نمازنده سجده الم ایله هل اتی سوره سن اوقور ایدی دیمشدر وذکر اولنان سوره لری تمام اوقور ایدی بر مقدارینی اوقق سنته مخالفدر وانکیچون اول کون صباحده بونلری اوقور ایدیکه بونلرده مبدأ ومعاد احوالی وحضرت آدم علیه السلامك خلق اولندیغی وجنته وجهنمه دخول قصه سی و یوم قیامت احوالی ذکر اولنمشدر وقیامت دخی جمعه کون قوپسه کرك دیدیلر (ابن مسعود حدیثنده تصریح واقع اولمشدر که جمعه صبحنده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو سوره لری اوقومغه مداومت ایدر ایدی (امام طبرانی بو یله نقل ایتمشدر وحضرت علی رضی الله تعالی عنهدن دخی روایت ایتمشدر که *کان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقرأ فی الرکعة الاولی من صلوة الصبح یوم الجمعة الم تنزیل وفی الرکعة الثانیة هل اتی علی الانسان* بیورمشلر (علماء حنفیه دن صاحب المحیط رحمه الله علیه ایتدی جمعه صباحنده اول ایکی سوره یی اوقق مستحبدر شول شرطله که احیانا غیری سوره لر دخی اوقنه تا کیم جاهللر انلردن غیری اوقمق کفایت ایتمز صانمیه لر دیدی (وطبرانی قتنده حضرت علی رضی الله تعالی عنه *ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم سجد فی الصبح یوم الجمعة فی الم تنزیل* دیمشدر یعنی سورهٔ مزبوره ده سجده آیتن تلاوت ایتدیکی کبی اینوب سجده ایتمشلردر والله اعلم*) فرع خامس (*صلات ظهرله عصرده قراءتلری بیاننده در (امام بخاری ومسلم روایتلرنده ابی قتاده دن مرویدر که *کان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یقرأ فی الظهر فی الاولیین بام الکتاب وسورتین وفی الرکعتین الاخریین بام الکتاب و یسمعنا الآیة احیانا و یطول فی الرکعة الاولی ما لا یطیل فی الرکعة الثانیة وهکذا فی العصر وهکذا فی الصبح* دیمشدر یعنی اول فخر کائنات علیه اکمل التحیات افندیمز حضرتلری اویله نمازینك ایکی اولکی رکعتلرنده سورهٔ فاتحه ایله ایکی سوره اوقور ایدی صکره کی ایکی رکعتده سورهٔ فاتحه اوقور ایدی واحیانا بزه اوقودیغی آیتی اشتدیرر ایدی ورکعت اولایی رکعت ثانیه دن اوزون ایلر ایدی ایکندی نمازنده وصباح نمازنده دخی بو یله ایلر ایدی دیمکدر (شیخ تقی الدین رحمة الله علیه ظن ایدرمکه رکعت اولاده تطویل ایتدیکی آنده شوق ونشاط اکثر اولدیغیچوندر ورکعت ثانیه تخفیفه مناسبدر تا کیم مصلی یه ملال کلمك احتمالی اولمیه دیمشدر (اما عبد الرزاق بو حدیثك آخرنده معمردن یحیی دن روایت ایلرکه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو یله ایتدیکی ظنمز بودر که خلق رکعت اولایه یتشسونلر دیو اوله دیمشدر (ابو سعید الخدری رضی الله عنه ایتدی سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اویله نمازنده وایکندی نمازنده طوردقلرین تقدیر ایدردك اویله نك ایکی اولکی رکعتنده سجده الم اوقیه جق قدر تقدیر ایتدك دیدی و بر روایتده اوتوز آیت اوقیه جق قدر تقدیر ایتدك دیدی وصکره کی رکعتلرده انلرك نصفن تقدیر ایتدك دیدی

وايكندينك دخى ايكى اولكى ركعتى اويله ركعتلرى قيامى قدر تقدير ايتدك وصكره كى ركعتلرى
نصف اوزره تقدير ايتدك ديدى امام مسلم رحمة الله عليه بو يله نقل ايتمشدر (وجابر بن سمره
رضى الله عنه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اويله نمازنده (والليل اذا يغشى)
اوقور ايدى ديمشدر و بر روايتده (سبح اسم ربك الاعلى) اوقور ايدى وايكندى نمازنده بنه
بو يله ايدر ايدى ديمشدر (و بنه اندن مرويدركه اويله ده وايكنديده (والسماء ذات البروج
ووالسماء والطارق) اوقور ايدى ديمشدر (و براء رضى الله عنهدن مرويدركه اويله نمازين
خواجۀ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك اردنده قيلاردق واندن برآيتى برآيتدنصكره
استماع ايدردك سورۀ لقمان ووالذاريات اوقور ايدى ديمشدر (وانس بن مالك رضى الله
عنهدن مرويدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اويله نمازنده (سبح اسم ربك
الاعلى)(وهل اتيك حديث الغاشية) اوقور ايدى ديمشدر (امام مسلم نقلنده ابو سعيد الخدرى
رضى الله عنه ايتدى صلات ظهر اقامت اولندقدنصكره بر كمسه بقيعه كيدر ايدى انده حاجتن
قضا ايدر ايدى اندن اهلنه كلوب آبدست الور ايدى بنه خواجۀ عالم حضرتلرى ركعت اولاده
ايكن يتشور ايدى ديمشدر (ومعلوم اوله كه اول حضرتدن صحابۀ كرامك نقل ايتدكلرى احوال
برى برينه منافى دكلدر كاه اويله ايدرلر ايدى وكاه بو يله ايدرلر ايدى هر برى مطلع اولديغن
سيد عالم حضرتلرندن تبركا امته روايت ايتمشلردر *) فرع سادس (* اخشام نمازنده قراءت
ايتديكنك بيانندهدر (بخارى ومسلم روايتلرنده ام الفضل بنت الحارث رضى الله عنهما
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرين اشتدم اخشام نمازنده (والمرسلات عرفا)
اوقور ايدى ديمشدر امام مالك وترمذى ونسائى دخى بو يله نقل ايتمشلردر (عقيل رحمة الله
عليه ابن شهابدن روايت ايتمشدركه اول اخشام نمازيكه فخر كائنات عليه اكمل التحيات
افنديمز حضرتلرى انده والمرسلات سورهسن اوقودى اول فخر عالم حضرتلرينك آخر نمازى
ايدى ديمشدر عبارهسى بودر * ثم ما صلى لنا حتى قبضه الله * ديمشدر امام بخارى باب
الوفاتده كتورمشدر (و بنه بخارى رحمة الله عليه باب آخرده حضرت عايشه دن نقل
ايتمشدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مرض موتنده قيلديغى نماز
اويله نمازى ايدى ديمشدر اما بو ايكى روايت بيننى بو يله جمع ايتمشلردركه عايشۀ صديقه
ديديكى نماز مسجدده قيلديغى اويله وام الفضل ديديكى نماز اونده قيلديغى نماز اوله
(وجبير بن مطعمدن مرويدركه اشتدم سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
اخشام نمازنده والطور اوقور ايدى ديمشدر (بخارى ومسلم بو يله روايت ايتمشلردر
ومروان بن الحكم ايتدى زيد بن ثابت بكا سن نيچون اخشام نمازنده قصار مفصل
اوقورسك بن اشتدم فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى (طولى الطوليين)
اوقور ايدى ديدى ديو نقل ايتمشدر (بخارى نقلنده بو يلهدر (اما ابو داود نقلنده بو دخى
واردركه طولى الطوليين ندر ديدم سورۀ اعرافدر ديدى ديمشدر وقصار مفصل ديدكلرى
لم يكن سورهسندن آخر قرآنه وارنجه اولان سورهلردر سورۀ الحجراتدن سورة البروجه وارنجه
طوال ديرلر اندن سورۀ لم يكنه وارنجه اوساطدر واندن آخره وارنجه قصاردر (وحضرت
عايشهدن مرويدركه سورۀ اعرافى اخشام نمازينك ايكى ركعتنه تفريق ايتدى ديمشدر
وعبد الله بن عتبه خواجۀ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اخشام نمازنده
سورۀ دخان اوقودى ديمشدر (ابن حجر رحمة الله عليه ايتدى بن بر حديث مرفوع كوردمكه
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى قصار مفصلدن اوقوديغى آنده تصريح

اولنمش اوله الا ابن ماجه روايتنده كوردم ابن عمر حضرتلرندن نص واقع اولمش كه فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى سورۀ كافرونله سورۀ اخلاص اوقورمشلر ديدى
(وابن حبان دخى جابر بن سمرهدن بونك مثلن روايت ايتمشدر اما بو ايكى روايتك دخى
اسنادنه طعن ايتمشلردر اصل محفوظ اولان عليه الصلاة والسلام حضرتلرندن بودركه
اول سورهلرى اخشامك سنتنده اوقودى ديمشلردر (اما سابقا ذكر اولنان رافع قولندن فهم
اولنوركه صلات مغربك قراءتنده تخفيف واقع اولور ايمش زيرا نمازدنصكره اوق اتان كمسه
اوقى دوشديكى يرى كورر ايدى ديمشدر بوندن فهم اولنوركه قصاردن اوقورلر ايمش حاصلى
كاه اولور ايمش كه طوالدن اوقورلر ايمش بوندن مراد يا جوازين بيان اوله ياخود اقتدا ايدن
كمسهلر مشقت چكمديكى معلوم شريفلرى اوله (جبير نقلنده اكرچه والطور اوقودى ديمك
وارد اولمشدر اما تكرره دلالت ايدر نسنه يوقدر سائرينه دخى بر جواب و يرمشلردر (ابن خزيمه
صحيحنده ديمشدركه بومذكور اختلاف مباح قسمندندر مصلى اولان كمسه اخشامده وسائر
نمازلرده نه ديلر ايسه اوقيق جائزدر الا بو قدر واركه امام اولان كمسه قراءتى تخفيف ايتمك اولادر
(ائمۀ حنفيه قتلرنده قراءتك سنتى بودركه سفرده اكر عجله واضطراب زمانى ايسه فاتحه ايله
هر قنغى سوره يى ديلر ايسه اوقيه اكر عجله وقتى دكل ايسه سورة البروج وانشقت مثلن اوقيهلر
(واستحسان اولنمشدركه صباحده واويله ده طوال مفصل اوقيهلر وايكنديده ويتسوده
اوساط اوقيهلر واخشامده قصار اوقيهلر وضرورت حالنده مناسب حال نه ايسه انى اوقيهلر
) فرع سابع (صلات عشاده قراءت ايتديكنك بيانندهدر (امام بخارى ومسلم نقلرنده
براء رضى الله عنه * كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقرأ فى العشاء والتين والزيتون
فما سمعت احدا احسن صوتا او قراءة منه * ديو بيورمشدر يعنى فخر كائنات حضرتلرى يتسو
نمازنده والتين سورهسين اوقور ايدى بن هر كزاندن صوتى كوزل ياخود قراءتى كوزل بر كمسه
اشتمدم ديمكدر (حذيفه بيورمشدركه فخر عالم حضرتلرى قراءت ايدر ايكن عذاب آيتنه كلسه
طورر ايدى دخى تعوذ ايدر ايدى ديمشدر وعادت كريمهسى بو ايديكه سبح اسم ربك اوقوديغى
زمانده (سبحان ربى الاعلى) دير ايدى (احمد وابو داود رحمة الله عليهما ابن عباس حضرتلرندن
بو يله روايت ايتمشلردر ودخى وارد اولمشدركه فخر كائنات حضرتلرى والتين والزيتون سورهسين
اوقيان كمسه (اليس الله باحكم الحاكمين) ديديكى زمانده * بلى وانا على ذلك من الشاهدين *
ديسون ودخى (لا اقسم بيوم القيمة) اوقيان كمسه (اليس ذلك بقادر على ان يحيى الموتى) ديديكى
زمانده * بلى * ديسون ودخى والمرسلات اوقيان كمسه (فباى حديث بعده يؤمنون) ديديكى
زماندن * آمنا بالله * ديسون ديو بيورمشدر (سمرة بن جندب رضى الله عنه ايتدى فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن ايكى سكته حفظ ايتدم يعنى ايكى يرده بر مقدار سكوت ايدر
ايدى برى صلاته داخل اولديغى زمانده برى دخى ولا الضالين ديديكى زمانده وقراءتدن فراغت
ايتديكى زمانده بر مقدار نفس النجه سكوت ايتمك فخر عالم حضرتلرينه خوش كلور ايدى ديمشدر
قراءت سورهدنصكره سكوت خوبدر زيرا اوقيهرق ركوعه وارمق لازم كلمز قراءت تمام
قطع اولنوراندن ركوعه وار يلور *) فرع ثامن (* فخر عالم حضرتلرينك صفت ركوعى بيانندهدر
(ابو حميد الساعدى رضى الله عنه سيد كائنات عليه اكمل التحيات افنديمز حضرتلرندن صفت
صلاتى نقل ايتديكده اللرين اوموزلرينه برابر قالديروب تكبير ايدر ايدى اندن ركوعه وارر ايدى
وايكى اللرك آيهسين دزلرينك اوستنه وضع ايدوب اعتدال اوزره ركوع ايدر ايدى مبارك
باشن نه يوقارى طوتر ايدى ونه اشاغى طوتر ايدى ديمشدر *) فرع تاسع (* فخر كائنات حضرتلرينك

مقدار ركوعی بیاننده در ابن جبیردن مرویدركه ایتدی انس بن مالك حضرتلرندن اشتدم فخر جهان علیه صلوات الرحمن حضرتلرندنصكره بر كیمسه نك اردنده نماز قیلدم مكه انك نمازی بو یكدك نمازندن رسول الله نمازنه اشبه اوله دیدی مرادی عمر بن عبد العزیز ایدی صلاتی سید كائنات حضرتلرینك صلاتنه زیاده بكزر ایدی راوی ایتدی بز عمرك ركوعنی اون تسبیح زمانی قدر تقدیر ایتدك وسجودینی دخی بو یله تقدیر ایتدك دیدی (بخاری ومسلم روایتلرنده براءدن مرویدركه *كان ركوع النبی صلی الله تعالی علیه وسلم وسجوده بین السجدتین واذارفع من الركوع ماخلا القیام فالقعود قریبا من السواء* دیدی بوندن فهم اولنان سید موجودات حضرتلری صلاتنی خفت اوزره قیلارایدی دیمكدر (امام نووی ایدر بو حدیث بعض احواله محمولدر والا سابقا بعض روایاتده تطویل قیام ایتدیكی وارد اولمشدر تكیم صلات صبحده التمش آیتدن یوز آیته دكین اوقور ایدی دیمشلردر وظهرده سجده الم اوقورایدی دیمشلردر و بونك امثالی اطالهٔ قیامی اقتضا ایدر روایتلر ذكر اولنمشدر (ابن القیم ایدر براء حضرتلرینك مرادی فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك صلاتی اعتدال اوزره ایدی فجن اوزاتسه قیامی وركوعی وسجودی اوزادرایدی وتخفیف ایلسه ركوعی وسجودی تخفیف ایدرایدی وكاه اولوركه ركوعی وسجودی قیام مقداری ایدرایدی دیمكدر وغالبا عادتی بو ایدیكه صلاتی تعدیل وتناسب اوزره قیلارایدی دیمشدر *) فرع عاشر (* فخر عالم حضرتلرینك ركوعده دیدیكی تسبیحات بیاننده در (امام بخاری ومسلم نقلنده حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنها *كان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یكثر ان یقول فی ركوعه وسجوده سبحانك اللهم ربنا و بحمدك اللهم اغفرلی یتأول القرآن* دیمشدر یعنی ركوعنده وسجودنده *سبحانك اللهم و بحمدك اللهم اغفرلی* دیمكی چوق ایدرایدی قرآن موجبیله عمل ایدر ایدی الله تبارك وتعالی حضرتلری كلام قدیمنده (فسبح بحمد ربك واستغفره) بیورمشدر بو امر شریفه امتثال ایدرایدی دیمك اولور (و ینه انلردن مرویدركه ركوعنده *سبوح قدوس رب الملائكة والروح* درایدی دیمشلردر (حذیفه رضی الله تعالی عنه *انه صلی الله تعالی علیه وسلم كان یقول فی ركوعه سبحان ربی العظیم وفی سجوده سبحان ربی الاعلی* دیمشدر (مسلم روایتنده ركوعدن قالقدیغی زمانده *سمع الله لمن حمده ربنا ولك الحمد ملأ السموات وملأ الارض وملأ ماشئت من شیء بعد* درایدی دیمشلر (ابن القیم ایدر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ركوعدن قالقوب تمام طوغرلدیغی زمانده *ربنا ولك الحمد* درایدی وكاه اولورایدی *اللهم ربنا لك الحمد* درایدی بونلرك روایتی صحت بولمشدر ولكن اللهم ایله واو بینی جمع صحیح اولمامشدر دیدی اسقاط واوك حكمنده ابن العراقی امام شافعیدن حكایه ایتمشدركه واو عطف ایچوندر بوراده برنسنه یوقدركه اكا عطف اوله دیمشلر اما امام مالكله امام احمددن بونده خلاف روایت اولنمشدر (نووی ایدر واوك اثباتنه وحذفنه دخی روایتلر وارد اولمشدر مختار بودركه جائز اوله اثبات وحذفدن بریسی آخرك اوزرینه ترجیح اولنمیه دیمشدر (ابو سعید الخدری رضی الله تعالی عنه خواجهٔ صاحب كرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مبارك باشن ركوعدن قالدیرنجق بو یله دیر ایدی دیمشدر *اللهم ربنا لك الحمد ملأ السموات وملأ الارض وملأ ماشئت من شیء بعد اهل الثناء والمجد احق ماقال العبد وكلنا لك عبد لا مانع لما اعطیت ولامعطی لما منعت ولاینفع ذا الجد منك الجد* امام مسلم بو یله روایت ایتمشدر وملأ السموات والارض دیمكدن مراد برحمدكه اگر جسم اولایدی یرلری وكوكلری طولدیررردی دیمكدر

وسمع الله لمن حمده دیمك اجاب دیمكدر یعنی بر كیمسه اندن ثواب امیدیله اكا حمد ایلیه اول آنی اجابت ایلر دیلدیكن ویرر دیمك اولور ربنا لك الحمد دیدیكی بندنی اول مراد حاصل اولمغیچون ربنا لك الحمد دیرم دیمكدر (واهل كلمه‌سی منصوبدر زیرا منادای مضافدر تقدیر كلام یا اهل الثناء دیمكدر وكلنا لك عبد واو ایله جملهٔ معترضه در اصل كلام احق ماقال العبد لا مانع لما اعطیت دیمك ایدی بو اعتراض حق تعالی حضرتلرینك كلامنده (رب انی وضعتها انثی والله اعلم بما وضعت ولیس الذكر كالانثی) آیت كریمه‌سنده واقع اولان اعتراض كبیدر یعنی وضعت فتح عین وسكون تائله قراءت اولندیغی تقدیرجه (والله اعلم بما وضعت) جمله‌سی جملهٔ معترضه اولور بو دخی انك كبیدر دیدیلر (الجد دیدیكی جیمك فتحیله غنا دیمكدر یعنی غنا صاحبی اولنلرك غناسی سنك حضرتكده كندو یه نافع اولماز اكا نافع اولان ایمان وطاعتدر دیمك اولور بر روایتده من شیء بعد دیدكدنصكره *اللهم طهرنی بالثلج والبرد والماء البارد* درایدی دیمشلردر (ائمهٔ حنفیه قتلرنده امام اولان كیمسه سمع الله لمن حمده دیمكله اكتفا ایتمك كركدر ومقتدی اولان كیمسه ربنا لك الحمد دیمكله اكتفا ایتمك كركدر زیرا بخاری ومسلم روایتلرنده وارد اولمشدركه *اذاقال الامام سمع الله لمن حمده فقولوا ربنا لك الحمد* بیورمشلردر یعنی امام سمع الله دیدیكی زمانده سز ربنا لك الحمد دیه سز دیمكدر حاصلی حدیث شریفده تقسیم بیورلمشدر وتقسیم شركته منافیدر دیدیلر (اما یالكز قیلان كیمسه بر روایتده مقتدی كبی تحمید ایله اكتفا ایلیه دیمشلردر (امام زیلعی اكثر مشایخ بونك اوزرینه در دیمشدر مبسوطده دخی اصح بودر دیمشدر و بر روایتده منفرد ایكیسن جمع ایلیه دیمشلردر یعنی *سمع الله لمن حمده ربنا لك الحمد* جمله‌سن دیه دیدیلر صاحب الهدایه اصح بودر دیمشدر *) فرع حادی عشر (* فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك سجودی بیاننده در (ركوعدن طوغریلوب سجده یه ایند یكی زمانده بعض روایتده رفع ید ایلمز ایدی و بعض روایتده ایلرایدی دیمشلردر اما علماء حنفیه قتلرنده سابقا اشارت اولنان موضعلردن غیری یرده رفع ید یوقدر (ابو داود روایتی اوزره سجده یه واردقده دزلرین اللرندن مقدم یره قورایدی اندنصكره مبارك الینی ومبارك بورنینی وضع ایدر ایدی مسلم نقلنده *امرت ان اسجد علی سبعة اعظم الجبهة والیدین والركبتین واطراف القدمین* بیورمشدر یعنی بكا امر اولندیكه یدی كمك اوستنه سجده قیلم جبهه یعنی آلن اوستنه وایكی اللر وایكی دزلر وایكی ایاق اوجلری اوستنه سجده قیلم دیمكدر (امام نووی ایدر سجده قیلان كیمسه یه لایق بودركه اعضاء مذكوره نك جمله‌سی اوستنه سجده قیله وآلن ایله بورن اوستنه معا سجده ایلیه الی یراستنه مكشوف وضع ایتمك واجبدر و بعضن وضع كفایت ایدر و بورنی وضع مستحبدر اگر ترك ایتسه جائزدر اگر بورون اوزره اقتصار ایتسه جائز دكلدر دیمشدر ولكن بو مذكور شافعی ومالك مذهبلریدر (امام اعظم مذهبنده آلن و بورنی معا یره وضع ایتمك كركدر یعنی سجده ایكیسنك اوستنه اولمق كركدر زیرا فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دائما او یله ایدرایدی اگر یالكز برینك اوستنده سجده ایلسه ینه امام اعظم رحمة الله علیه قتنده جائزدر اما یالكز بورون اوستنه سجده ایتمك اگرچه جائزدر اما كریهدر و یالكز آلن اوستنه سجده ایتمكده كراهت یوقدر (امامین قتلرنده ضرورت اولمیجق یالكز بورون اوستنه سجده ایلمك جائز دكلدر و بونلر هدایه‌ده وغیریده مصرحدر مؤلف رحمة الله علیه *وقال ابو حنیفة علیهما معا ظاهر الحدیث قال الاكثرون بل ظاهر الحدیث انهما فی حكم عضو واحد لانه قال فیه سبعة فلوجعلا عضوین صارت ثمانیة* دیمشدر حاصلی بودركه ابو حنیفه قتنده ایكیسی بیله وضع اولنسه یالكز بری وضع

اولنسه سجده جائز اولماز دیونقل ایدوب بوزعمه بناء مناقشه صورتن دخی کوسترمشدر
مرحوم شافعی المذهبدر بوجانبه طعن ایتمکه حریص اولدیغندن بیلدیکی یرده دخی جرئت
ایتمشدر خبری بوقدرکه تقدیم اولنان اوزره امام اعظم حضرتلرینک مذهبنده اولی اولان
ایکیسی اوستنه سجده قیلمقدر اکر یالکز بریسی اوزره دخی اکتفا ایلسه جائزدر والله اعلم
وشیخین روایتلرنده * کان اذا سجد علیه السلام فرج بین یدیه حتی یبد و بیاض ابطیه *
بیورمشلردر یعنی ایکی اللری مابینن شویله اچار ایدیکه تامبارك قولتوقلرینك بیاضی کورینور
ایدی دیمشلردر حاصلی مصلی سجده ده ایکی قوللرین کندودن آچمق کرکدر وقارنن بودلری
اوستندن آیرمق کرکدر اکر کورعمامه سی اوزره یاخود بکی یاانکی اوزره سجده قیلسه جائزدر
اماشویله کرکدرکه یرك قاتیلغی طیوله وشافعیلرك بو بابده خلافلری واردر (ابوهریره رضی الله
تعالی عنه بیورمشدرکه فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سجده ده بویله دیرایدی
* اللهم اغفرلی ذنبی کله دقه وجله اوله وآخره وعلانیته وسره دقه وجله * دیدیکی قلیله
وکثیره دیمکدر دیدیلر حاصلی یارب کناهلریمك آزنی وچوغنی واولنی وآخرنی وآشکاره سنی
وکیزلوسنی سن یارلغه دیمك اولور (مسلم روایتنده حضرت عایشه صدیقه رضی الله تعالی
عنها فخرکائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سجده ده بویله دیرایدی دیو بیورمشدر
* اللهم انی اعوذ بك برضاك من سخطك وبمعافاتك من عقوبتك واعوذ بك منك لااحصی
ثناء علیك انت کما اثنیت علی نفسك * خطابی رحمة الله علیه ایدر حدیث شریفده برمعنای لطیف
واردر زیرا خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری الله تعالی حضرتلرینه استعاذه
ایلدی وآنی دیلدیکه رضاسیله سخطندن خلاص ایده ومعافاتیله یعنی عفویله عقوبتندن
خلاص ایده سخط رضانك مقابلیدر یعنی خشنود اولمامقدر معافات ومعاقبه دخی بری برینك
مقابلیدر حاصلی بونلری ضدیله ذکرایلدی وقتاکیم ضدی اولمیان باری تعالی حضرتلرینك
ذکرینه کلدی * اعوذ بك منك * دیدی بوندن دخی مراد انك حق عبادت وثناسنده
تقصیردن استغفاردر لااحصی دیمك لااطیقه ولاآتی علیه دیمکدر یعنی ثناکه طاقت
کتوره مزم حق اوزره ثنا ایده مزم دیمکدر بعضیلر لااحیط دیمکدر دیدیلر یعنی سنك ثناکی
احاطه ایده مزم دیمك اولور زیرا حق جل وعلا حضرتلرینك صفاتنه نیجه نهایت یوق ایسه
ثناسنه دخی شویله نهایت یوقدر انسان آنی احاطه یه قادر اوله مز (امام مالك رحمة الله
علیه ایتدی معناسی * لااحصی نعمتك واحسانك والثناء بها علیك وان اجتهدت فی الثناء
علیك * دیمکدر دیدی یعنی سنك نعمت واحسانکی وانلرمقابله سنده سکا ثنایی عدایده مزم
اکرسکا ثناده سعی وکوشش دخی ایلسم ایده مزم دیمك اولور انت کما اثنیت علی نفسك دیدیکی
تفصیل ثنادن عجزه اعترافدر زیرا انك حقیقته یتشمك مقدور بشردکلدر ودخی ثنایی اجماله
رد ایلدی تفصیل واحصا وتعیینی الله تعالی حضرتلرینه مفوض قیلدی زیرا جمیع اشیایی
حق تبارك وتعالی حضرتلری اجمالا وتفصیلا محیطدر (بعض محققین رحمهم الله تعالی
سیدکائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك رکوع وسجودده قرآن اوقمقدن نهی
بیوردیغنده بروجه ذکر ایتمشلردر حاصلی بودرکه رکوع وسجودده حالتلری قوللك
حقه ذلت وتنزل عرض ایتدیکی حالتلردر قرآن عظیم اشرف کلامدر پس کلام اللهك
ادبن رعایته مناسب اولدرکه اول حالتلرده اوقمیه قیام وانتصاب حالتنده اوقنه والله اعلم
ابوداود روایتنده * انه صلی الله تعالی علیه وسلم سجد علی الماء والطین * وارد اولمشدر
یعنی صو وبالچق اوزره سجده قیلدی دیمشلردر وسجده دن قالقیجق تکبیرده رفع ید

ایلمز ایدی سجده دن باشنی ایکی اللدن مقدم قالدیرر ایدی صول ایاغنك اوستنه جلوس ایدوب
وصاغ ایاغن دیکر ایدی (صحیح بخاریده سجده دن قالقمغله رکعت ثانیه یه قیام مابینده
اعضاسی سکون بولاجق قدر اوتوروب استراحت ایدر ایدی دیمشلردر (اما علماء حنفیه
بوروایتی اخذ ایتمامشلردر انلر قتنده جلسهٔ استراحت ویره طیانوب قالقمق یوقدر امام شافعی
قتنده واردر زیرا فخرکائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بویله ایتدی دیمشدر
(امام اعظم حضرتلری ابوهریره رضی الله عنهدن روایت اولنان حدیثله عمل ایتمشدر زیرا
اول * ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم کان ینهض علی صدور قدمیه * دیمشدر بونك
مقتضاسی هیچ طیانموب قالقمقدر ودخی اوراده اوتورمق استراحت ایچوندر صلاتك وضعی
استراحت ایچون دکلدر دیمشدر وبخاری روایتن کبر حالنه حمل ایتمشدر یعنی پیرلك عالمی
یتشدکده اویله ایدرلر ایدی واول ضرورت حالیدر دیمشدر انکیچون علماء حنفیه اول روایتی
اخذ ایتمدیلر وابن عباس رضی الله تعالی عنهما حضرتلرندن مرویدرکه ایکی سجده مابینده * اللهم
اغفرلی وارحمنی وعافنی وارزقنی * دیو بیوررلر ایدی دیمشدر *) فرع ثانی عشر (* سید عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك تشهدده جلوسی بیاننده در (امام مسلم نقلنده
حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنها * کان صلی الله تعالی علیه وسلم اذا جلس
للتشهد یفرش رجله الیسری وینصب الیمنی * دیمشدر یعنی خواجهٔ کائنات علیه اکمل التحیات
حضرتلری تشهده اوتوردیغی زمانده صول ایاغن دوشیوب اوستنه اوتورر ایدی وصاغ ایاغن
دیکر ایدی دیمك اولور امام اعظم حضرتلری قتنده جمیع جلسه لر بویله کرکدر (امام مالك
قتنده متورکا اوتورمق کرکدر سنت اولان بودر دیمشدر وتورك اولدرکه ایکی ایاقلرین التندن
صاغ جانبنه چقاره دخی اویریانك اوستنه اوتوره علماء حنفیه بونی جائزکورمامشلردر زیرا
طحاوی رحمة الله تعالی علیه بونك حقنده وارد اولان حدیث ضعیفدر دیمشدر وثابت اولدیغی
تقدیرجه کبرسن حالنه محمولدر واول عذره مبنیدر ودخی حضرت عایشه روایتی اوزره جلوس
بوندن مستقلیدر ایمدی اول اولادر دیمشلردر (امام شافعی جمیع جلسه لرده افتراش رجل کرکدر
الاجلسهٔ اخیره ده تورك کرکدر دیمشدر وبوقولن ابوحمید الساعدی روایتیله استدلال ایتمشدر
اما اعتماد عایشه رضی الله عنها قولنه در زیرا اصح روایات اولدر (امام مسلم رحمة الله تعالی علیه
روایتنده * وضع یدیه علی رکبتیه ورفع اصبعه الیمنی التی تلی الابهام یدعو بها * وارد اولمشدر
یعنی تشهدده ایکی اللرن ایکی دزینك اوستنه قورایدی وصاغ اللنك شهادت پارمغن قالدیروب
دعا ایدرایدی دیمك اولور پارمق قالدرمق سنت اولدیغی ثابتدر ولکن بعض روایتده پارمغن
قالدیرر ایدی وتحریك ایدرایدی ودعا ایدرایدی دیمك وارد اولمشدر وبعض روایتنده تحریك
ایتمزایدی دیمشلردر ورکوعنده وسجودنده وتشهدنده مبارك پارمقلریله قبله یه استقبال ایدرایدی
وسجودنده ایاقلری پارمقلریله دخی قبله یه استقبال ایدر ایدی دیمشلردر یعنی سجده قیلدقده
مبارك ایاقلرین شویله وضع ایدر ایدیکه پارمقلرینك اوجلری قبله یه متوجه اولورایدی آرقه لری
یره دوشنوب اوجلری خلاف قبله یه کلمزایدی *) فرع ثالث عشر (* تشهدی بیاننده در
(ابن مسعود رضی الله تعالی عنه ایتدی فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
الیمه یاپشدی دخی بکا قرآندن برسوره تعلیم ایتدیکی کبی تشهد تعلیم ایلدی * وقل التحیات
لله والصلوات والطیبات السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته السلام علینا وعلی عباد الله
الصالحین اشهد ان لا اله الا الله وحده لاشریك له واشهد ان محمدا عبده ورسوله * دیدی دیو
بیوردی (امام اعظم حضرتلری وامام احمد بن حنبل رحمة الله تعالی علیهما مذهبلرنده
تشهدی ابن مسعودکبی اوقمق کرکدر زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری

بوبله امر ایتمشدر امرك اقل مرتبه سی مستحب اولمقدر دیدیلر اما شافعی رحمة الله علیه
ابن عباس تشهدینی اختیار ایتمشدر اول تشهد بودر * التحیات المبارکات والصلوات الطیبات
لله السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین اشهد
ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله * امام شافعیدن منقولدر که تشهد خصوصنده
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایات اختلاف اوزره وارد اولدی ابن
مسعود بو تشهده مغایر روایت ایتدی اما زبونده وسعت وصحت وکثرت لفظ کوروب
بونی اخذ ایتدك اکر بر کیمسه غیریسن اخذ ایدر ایسه اکا تعنیف ایتمزز دیمشدر بو عباره‌دن
فهم اولنان ابن عباس روایتی تفضیل دکلدر (اما امام ابو حنیفه وامام احمد وجمهور فقها
ومحدثین ابن مسعود حدیثی افضلدر زیرا ائمهٔ حدیث قتنده اول بغایت صحیحدر دیمشلردر
(امام اعظم وامام مالك وجمهور فقها رحمهم الله مذهبلرنده تشهد اوقومق قعدهٔ اولی‌ده
وقعدهٔ ثانیه‌ده واجبدر شافعی قتنده تشهد اول سنتدر و تشهد ثانی واجبدر وجمهور
محدثین ایکیسیده بیله واجبدر دیمشلردر (بیهقی روایتنده قاسم بن محمد رضی الله تعالی عنه
بکا حضرت عایشه تشهد تعلیم ایتدی دیدی اندن بعینه ابن مسعوددن مروی اولان تشهدی
اوقودی دیمشلردر نووی ایدر بونده فائده بودر که خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك لفظی دخی بزم لفظمز کبی ایدیکی ظاهر اولدی زیرا حضرت عایشه بو تشهد
فخر عالم حضرتلرینك تشهدیدر دیدی دیو روایت ایتمشدر (ابن حجر ایدر کانه نووی رافعینك
قولنی رد ایلر زیرا اول فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری تشهدده * واشهد انی
رسول الله * دیرایدی دیمشدر عایشه روایتندن ظاهر اولدیکه * واشهد ان محمدا عبده ورسوله *
دیرلرایمش (قاضی بیضاوی دیدیکی اوزره تشهدك جملهٔ لطائفندن بری بودرکه اول حضرت
کمال شرفندن وامتی اوزره مزید حقی اولدیغندن کندینی بشقه ذکر ایتمك تعلیم بیورمشدر
نکیم * السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته * دینلور (اکر سؤال اولنوب بو لفظ نیجه
مشروع اولدی بوخود بشره خطابدر نمازده بوندن نهی اولنمشدر دینلور ایسه جواب بودرکه
سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك خصائصندندر اکر غیره خطاب
اولایدی جائز اولمز ایدی دیمکدر (ترمذی رحمة الله علیه فخر عالم حضرتلرینك * السلام علینا
وعلی عباد الله الصالحین * قول شریفنده ایتدی بر کیمسه نماز اهلی اولوب بو سلامله تسلیم
ایتدکلرندن حصه‌دار و بهره‌مند اولمق استر ایسه عبد صالح اولسون والا افضل عظیمدن محروم
اولور دیمشدر (بعض علما ترك صلاتك بغایت کناه اولمه‌سنده ایتدی مصلی اولان کیمسه اللهم
اغفرلی وللمؤمنین والمؤمنات دیو دعا ایلر و تشهدده السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته
السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین دیو تسلیم ایدر نمازی ترك ایتدیکی تقدیرجه حق تعالی
حضرتلرینك خدمتنده ورسول الله حضرتلرینك حقنده وجمیع مسلمانلر حقنده تقصیر ایتمش اولور
انکیچون کناهی عظیم اولور دیمشدر حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك خدمتنده تقصیری نفس نمازی
ترکله حاصل اولور وفخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حقنده ومسلمانلر حقنده
تقصیری انلره سلامی ترکله حاصل اولور (وتشهددنصکره خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینه صلاة ایلمك سنتدر امام شافعی فرضدر دیمش حاکم روایتنده ابن مسعود
رضی الله تعالی عنهما فخر عالم حضرتلرندن نقل صلاتده بریکز تشهد ایلسه بوبله دیسین
دیدی دیو نقل ایتمشدر * اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد وارحم محمدا وآل محمد کما صلیت
وبارکت وترحمت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انك حمید مجید * بعضیلر وارحم محمدا دیمکی کریه

کورمشلردر (امام زیلعی صحیح بودرکه کریه دکلدر دیمش دخی عبارات متغایره ایله بعض
صلوات روایت ایتمشلردر (طبرانی روایتنده ابی هریره رضی الله تعالی عنه فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرندن نقل ایتمشدرکه * من قال اللهم صل علی محمد کما صلیت علی ابراهیم
وعلی آل ابراهیم وبارك علی محمد وعلی آل محمد کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم
وترحم علی محمد وعلی آل محمد کما ترحمت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم شهدت له یوم
القیمة وشفعت له * دیمشلر حاصلی بوبله صلات ایدن کیمسه یه قیامت کوننده شهادت
وشفاعت ایلرم دیو بیورمشلر ولکن بونك سندنده سعید بن سلیمان مجهولدر دیمشلر (ابو هریره
رضی الله تعالی عنه روایتنده وارد اولمشدرکه اصحاب رضی الله عنهم سؤال ایدوب یا رسول الله
سکا نیجه صلاة ایده‌لم دیدیلر بوبله صلاة ایتمك ایله امر ایلدی * اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد
وبارك علی محمد وعلی آل محمد کما صلیت وبارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انك حمید مجید * وبریده‌دن
مرفوعا روایت اولنان بودر * اللهم اجعل صلواتك ورحمتك وبرکاتك علی محمد وعلی آل محمد
کما جعلتها علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم * ابن مسعود حدیثنده علی محمد النبی الامی واقع اولمشدر
وابو سعید حدیثنده * علی محمد عبدك ورسولك کما صلیت علی ابراهیم * واقع اولمشدر آل محمد
وآل ابراهیم واقع اولمامشلردر ابو هریره‌دن بر روایتده * اللهم صل علی محمد النبی وازواجه
امهات المؤمنین وذریته واهل بیته * وارد اولمشدر (وابن مسعود حدیثنك آخرنده فی العالمین
انك حمید مجید واقع اولمشدر (امام نووی شرح مهذبده ایدر لایق بودرکه احادیث صحیحه‌ده
واقع اولانلر جمع اولنه دخی بوبله دینیله * اللهم صل علی محمد النبی الامی وعلی آل محمد وازواجه
وذریته کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم وبارك علی محمد النبی الامی وعلی آل محمد وازواجه
وذریاته کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم فی العالمین * واذکارنده ینه بونك مثلنی ذکر
ایتمشدر اما صل علی محمددنصکره عبدك ورسولك زیاده ایتمشدر بارکدنصکره زیاده
ایتمامشدر بعض کیمسه مقصود احادیث شریفه‌ده وارد اولانلری جمع ایسه بو دیدیککه جمع
اولنمادی دیمشلردر دخی بعض طعن ایدوب افضل بودرکه ثبوت وصحت بولانلردن کاه برینی
وکاه برینی اوقیه‌در دیمشلر (ائمهٔ حنفیه وغیریلر قتنده سنتدرکه صلاتده قرآنه بکزر دعالر وخواجهٔ
عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن منقول اولان دعالردن اوقیه‌لر ونفسلرینه وسائر مؤمنلره
دعا ایده‌لر قرآنه بکزر دیدیکی لفظا ومعنی بکزر دیمکدر مثلا * اللهم اغفرلی ولوالدی دیه یاخود اغفر
لابی دیه منقول اولانلر مثلا * اللهم انی ظلمت نفسی ظلما کثیرا وانه لا یغفر الذنوب الا انت فاغفرلی
مغفرة من عندك وارحمنی انك انت الغفور الرحیم * دیه بونك کبی دخی نه وار ایسه دیلدیکندن
اوقیه بخاری ومسلم رحمهم الله تعالی روایتلرنده حضرت عایشه رضی الله عنهادن مرویدرکه
فخر کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلری صلاتنده بو دعایی اوقورلر ایدی * اللهم انی
اعوذ بك من عذاب القبر واعوذ بك من فتنة المسیح الدجال واعوذ بك من فتنة المحیا والممات
اللهم واعوذ بك من المأثم والمغرم * بر کیمسه سؤال ایدوب یا رسول الله مغرمدن نه چوق استعاذه
ایدرسین دیدی فخر کائنات حضرتلری * ان الرجل اذا غرم حدث فکذب ووعد فاخلف *
بیوردی یعنی کشی مدیون اولیجق سوز سویلر دخی یلان سویلر ووعده ایلر وعده‌سنه خلاف
ایدر دیو بیوردی بعض علما قولنجه فتنة المحیا دیدیکندن مراد کشی‌یه مدت حیاتنده عارض
اولان فتنه‌لر وشهوات وجهالتدر واعظمی العیاذ بالله آخر نفسده سوء خاتمه حالیدر وفتنة الممات
دیدیکندن مراد جائزدرکه عند الموت اولان فتنه اوله موته قریب اولدیغیچون اکا اضافت
اولنمش اوله وجائزدرکه فتنهٔ قبر اوله وبوبله اولدیغی تقدیرجه من عذاب القبر بیوردیغیله تکرار

لازم كلمز ايرا عذاب فتنه يه مترتبدر سبب مسببك غيريدر بعضيلر پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام
حضرتلرينك ذنوبندن ما تقدم وما تأخر مغفرت اولنمش ايكن بويله دعا ايتمك نه ايدي ديو
استشكال ايتديلر بوكا برقاج وجهله جواب ويرمشلردر (بري بودر كه مقصودي امته دعا تعليمي
ايدي ديديلر بري دخي بودر كه امتيچون استعاذه ايدر ايدي كانه اعوذبك لامتي ديمش ايدي ديديلر
بري دخي بودر كه طريق تواضعه سلوك ايدي واظهار عبوديت ايدي وحق سبحانه وتعالى
حضرتلرينك خوفني التزام ايدي واكا افتقار واحتياج عرضي ايدي ومراد حاصل ايكن بويله
ايلكده امتناع يوقدر بلكه بونده تحصيل حسنات ورفع درجات واردر وامتني بو استعاذه لره
قيندرمق واردر ديديلر واقعا مغفرتي مقرر اولان كيمسه تضرعي ترك ايتميوب دائما نياز اوزره
اولنجق مغفرتي مقرر اولميانلر ملازمته اولى اولورلر ودجال فتنه سندن استعاذه ايتديكي
باوجود كه كنديسي اكا يتشميه جكي متحقق ايدي ظاهردر كه مراد تعليم ايدي ياخود امتيچون
استعاذه ايدي بعض وجه دخي ذكر ايتمشلردر والله اعلم (ابن عباس رضي الله عنهما فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري تشهددنصكره بوني اوقور ايدي ديمشدر * اللهم اني
اعوذبك من عذاب جهنم واعوذبك من عذاب القبر واعوذبك من فتنة الدجال الاعور واعوذبك
من فتنة المحيا والممات * ابوداود رحمة الله عليه بويله روايت ايتمشدر (امام مسلم وغيري نقلنده
علي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنه اول حضرتدن بعد التشهد بونك قرائتني روايت ايتمشدر
* اللهم اغفرلي ماقدمت وما اخرت وما اسررت وما اعلنت وما اسرفت وما انت اعلم به مني
انت المقدم وانت المؤخر لااله الاانت * دعاء مزبوري تشهدله سلام اراسنده اوقور ايدي ديو
روايت ايتمشدر *) فرع رابع عشر (* فخر كائنات عليه افضل التحيات افنديمز
حضرتلرينك صلاتدنصكره تسليمي بياننده در مسلم ونسائي روايتلرنده عامر بن ربيعه اتاسندن
روايت ايتمشدر كه فخر كائنات صلى الله عليه وسلم حضرتلري صاغنه وصولنه سلام ويرديكي زمان
تا مبارك يكاغنك بياضي كورينور ايدي ديمش (ابن مسعود رضي الله تعالى عنه * كان يسلم
عن يمينه وعن يساره السلام عليكم ورحمة الله * ديو بيورمشدر يعني صاغنه وصولنه السلام
عليكم ورحمة الله ديو سلام ويرر ايدي ديمشدر بونده دخي بر روايتده * حتى يرى بياض خده *
وارد اولمشدر يعني سلامده مبارك باشن شويله دوندورر ايديكه مبارك يكاغنك بياضي آردنده
طورنلره كورينور ايدي ديمك اولور وايكي جانبه سلام ويرمك فخر جهان صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينك دائما عادتي ايدي بوني صحابهٔ كرامدن اون بش نفر كيمسه نقل ايتمشلردر
انلر بونلردر كه ذكر اولنور (عبدالله بن مسعود (سعيد بن ابي وقاص (سهل بن سعد (وائل بن حجر
(ابوموسى الاشعري (حذيفة بن اليمان (عمار بن ياسر (عبدالله بن عمر (جابر بن سمره (براء بن عازب
(ابومالك الاشعري (طلق بن علي (اوس بن اوس (ابوثور (عدي بن عمرو رضوان الله تعالى
عليهم اجمعين (وقول مذكور امام اعظم وامام مالك وامام شافعي وامام احمد بن حنبل رحمهم الله
تعالى مذهبلريدر وامام مالكدن برطائفه قولنجه بر سلام مشروعدر وبعض روايتده كه
* انه صلى الله عليه وسلم كان يسلم تسليمة واحدة تلقاء وجهه * وارد اولمشدر وجه صحيح اوزره
ثابت دكلدر وحضرت عايشه دن مروي اولان حديثكه * انه صلى الله عليه وسلم كان يسلم تسليمة
واحدة السلام عليكم يرفع بها صوته حتى يوقظنا * ديمشدر بوني كيجه نمازي خصوصنده روايت
ايتمشدر ومقدم ذكر اولنان فرضده ونفلده واقع اولمشدر صحابهٔ كرام فخر عالم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرندن مشاهده قيلوب روايت ايتمشلردر مع هذا عايشه قولنده سلام واحد اوزره
اقتصار صريح دكلدر بلكه همان رفع صوتله بر سلام ويرر ايدي انكله بزي اويارر ايدي ديمشدر

اول بر سلامدنصكره سكوت ايتمشدر انك سكوتي حفظ وضبط ايدنلرك روايتلرندن مقدم دكلدر
وانلرك عددي اكثردر وحديثلري اصحدر والله اعلم ولفظ سلامده ائمهٔ دين اختلاف ايتمشلردر مالك
وشافعي وجمهور مذهبلرنده فرضدر اول اولمسه نماز صحيح اولماز ودليللري * مفتاح الصلوة
الطهور وتحليلها التسليم * حديثيدر (امام اعظم وسفيان ثوري وامام اوزاعي رحمهم الله
تعالى سنتدر ترك اولنسه دخي آنسز نماز صحيح اولور ديمشلردر (مؤلف رحمهم الله بويله نقل
ايتمشدر اما سهو ايلمشدر زيرا امام اعظم مذهبنده لفظ سلام واجبدر صاحب الهدايه نك
عبارتي بودر * ثم اصابة لفظ السلام واجبة عندنا وليس بفرض خلافا للشافعي رحمة الله عليه *
ديمشدر حنفيه نك دليللري بودر كه ابن مسعود حضرتلرينه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلري تشهدي تعليم ايتديكي زمانده قعدهٔ اخيره وتشهد خصوصنده * اذا قلت هذا
اوفعلت هذا فقد تمت صلوتك ان شئت ان تقوم فقم وان شئت ان تقعد فاقعد * بيورمشدر
صلاتك تماميني فعله تعليق ايتمشدر كرك قرائت ايتسون كرك ايتمسون بو تقديرجه قعدهٔ
اخيره ده مقدار تشهد اوتوردقدنصكره نماز تمام اولور بوندنصكره كشي قيامله قعود بيننده مخيردر
وتخيير فرضيت ووجوبه منافيدر الا علماء حنفيه * مفتاح الصلوة الطهور وتحليلها التسليم *
حديثيله احتياطا وجوب اثبات ايتمشلردر وانك مثليله فرضيت ثابت اولماز تكميل محلنده مفصل
ومشروحدر دخي مقتديلر حالني رعايت ايدر ايدي يعني نمازه طورديغي زمانده تطويل مرادي
ايكن براوغلنجق اغلديغن ايشتسه اناسنه كوچ كلسون ديو نمازي تخفيف ايدر ايدي امام بخاري
وابوداود ونسائي بوينجه روايت ايتمشلردر رحمهم الله تعالى وحديث صحيحده وارد اولمشدر كه
سجده ده ايكن حسن وحسين رضي الله تعالى عنهما كلوب مبارك آرقه سنه بنرلر ايدي انلري
آرقه سندن القا ايتمكه كريه كورديكندن سجده سن اوزادر ايدي ديمشلردر وكندي نمازده ايكن
كلوب سلام ويرنك سلامن اشارتله رد ايلر ايدي جابر رضي الله تعالى عنه رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلري بني برحاجته كوندرمش ايدي كلديكم زمانده نماز ايچنده بولدم
سلام ويردم سلامي اشارتله آلدي ديمشدر (عبد الله بن مسعوددن دخي مرويدر كه حبش
ولايتندن كلديكم زمانده خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه واردم
نماز ايچنده ايدي سلام ويردم مبارك باشيله اشارت ايلدي ديمشدر ونمازده التفات ايتمز ايدي يعني
دونوب بريانه نظر ايتمك واقع اولمز ايدي (صحيح بخاريده حضرت عايشه دن مرويدر كه
فخر كائنات عليه افضل الصلوات حضرتلرينه نمازده التفاتدن سؤال ايتدم * هو اختلاس
يختلسه الشيطان من صلوة العبد * بيوردي ديمشدر اختلاس قاپمقدر يعني اول اختلاسدر
شيطان عبدك صلاتندن اختلاس ايدر ديو بيوردي مراد وسوسه ايله صلاتنه نقص ويرردكدر
(اما ابوداود وسهل بن حنظله دن روايت ايلركه ايتدي حنين غزاسنده فخر كائنات حضرتلري
بو كيجه بزي كيم حراست ايلر ايدي انس بن ابي مرثد رضي الله تعالى عنه يارسول الله بن سزي
حراست ايده رم ديدي اندن خواجهٔ عالم حضرتلري اركب ديو امر ايتدي اولدخي آتنه
سوار اولدي فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري امدي شو طاغ يولنه متوجه اول
تا يوقاريسنه واردي اندن اول كيجه ياتدق صباح اولجق صلاته دعوت اولندي اول حضرتله
نمازه طوردق نماز ايچنده اول طاغ يولنه التفات ايتمكه باشلدي نماز تمام اولجق * ابشروا فقد جاء
فارسكم * ديدي ديو روايت ايتمشدر بو روايتك حاصلي بودر كه رسول الله حضرتلرينك نمازده
التفات عادتي دكل ايكن خصوص مذكورده اول طاغ يولنه التفات ايلدي واول آتلويي كوردي
نمازدن فارغ اولجق انك كلمسيله اصحابنه بشارت ايلدي بونك وجهي اول ايديكه نماز ايچنده

جهاد مصلحته مشغول ایدی خاطری اول جانبه متعلق ایدی بو حضرت عمرك بیوردیغنه
قریبدر که *انی لاجهز الجیش وانا فی الصلوة * دیمشدر یعنی نماز ایچنده ایکن عسکر لوازمن
کوریرم دیمکدر بونلر مداخل عبادته داخللردر شوکا بکزر که نماز ایچنده قرآن عظیمك معناسی
تفکر اولنوب اندن مسائل علمیه استخراج اولنه امام احمد روایتنده مطرف بن عبدالله اتاسندن
نقل ایتمشدر که *رأیت النبی صلی الله علیه وسلم وهو یصلی ولجوفه ازیز کازیز المرجل* دیمشدر
و بر روایتده * و بصدره ازیز کازیز الرحی من البکاء * وارد اولمشدر محصلی فخر کائنات
علیه اکمل التحیات حضرتلرینه واردم شول حالده که نماز قیلار ایدی ودرونندن مرجل
صوتی کبی صوت کلوردی دیمکدر مرجل طعام بشور دکلری هر نیدر مراد اوغللری دیمکدر
روایت اخری اوزره مبارك سینه سنده اغلمقدن دکرمن صوتی کبی صوت وار ایدی دیمکدر ونمازده
مبارك کوزین یوموب ایدی ونمازده کوز یوممق مکروهدر وکراهتنده فقها اختلاف ایتمشلردر
بعضیلر ایتدی اکر کوز خشوعه خلل ویرمز ایسه افضلدر اما اکر قارشوسنده تماشایه قابل بعض
نقوش وصور واقع اولور ایسه که قلبی اکا مشغول اولمق لازم کله کوز یوممق مکروه اولمز بلکه
اول حالنده لایق بودر که مستحب اوله دیمشدر وصور دیدیکمزدن مراد ذی روح صورتك غیریدر
اکر ذی روح صورتی اولسه مکروهدر مکر که قتی صغیر اوله بادیء نظرده سچلمیه یاخود باشی
کسلمش اوله بو تقدیرجه کراهتی یوقدر ولایق بودر که کشی نمازنده اول حضرتك سنتن رعایت
ایدوب جمیع احوالده اعتدال اوزره اوله مثلا عقد نیتده وسوسه قوللنمیه وکیزلو دیمه سی مشروع
اولان اذکار ودعوانده جهر ایلمیه وتخفیفی سنت اولان نسنه لری تشهد اول کبی مثلا تطویل
ایتمیه وبونك امثالی نسنه لر که اهل وسوسه مبتلی اولمشلردر العیاذ بالله جنون قسمندندر انلردن
احتراز ایلیه بو یله ایدن کیمسه لر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری واصحاب کرام
ایتدکلرینه مخالف ومبتدع علردر مسلمانه لازم اولان انلرك طریقه سن اختیار ایدوب کندیدن
بر نسنه احداث ایتامکدر سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن * خیر الهدی
هدی محمد * صلی الله علیه وسلم * وشر الامور محدثاتها * بیورمشدر یعنی سیرت وطریقتك یکرکی
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك سیرتیدر وامورك شری شول احداث
اولنانلردر دیمشدر وینه رسول الله حضرتلرندن مرویدر که * وایاکم ومحدثات الامور فان کل
محدث بدعة وکل بدعة ضلالة وکل ضلالة فی النار * بیورمشدر حاصلی محدثات اموردن احتراز
ایدك زیرا تحقیقا هر محدث بدعتدر وهر بدعت ضلالتدر وهر ضلالتك اهلی جهنمه کیدر
دیمك اولور (امام الحرمیندن منقولدر که وسوسه عقلده نقصاندر یاخود احکام شرعه جهالدر
دیمش *) فرع خامس عشر (* خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قنوتی
بیانندهدر معلوم اولان لفظ قنوت برقاچ معنایه اطلاق اولنور قیام وسکوت ودوام عبادت
ودعا وتسبیح وخضوع بونلرك هر برینه قنوت دینلور تنکیم قرآن عظیمده وارد اولمشدر اما
بو مقامده قنوتدن مراد صلاة ایچنده قیامدن محل مخصوصده اوقنان دعادر امام اعظم
رحمة الله علیه مذهبنده قنوتك محلی همان وترواجبده اوچنجی رکعتده رکوعدن مقدمدر وشافعی
مذهبنده رکوعدن مؤخردر وانك مذهبنده وترده قنوت اوقنمق شهر رمضانك نصف اخیرندهدر
سائر زمانده وترده قنوت یوقدر دیمشدر دخی صباح نمازینك رکعت ثانیه سندهدر دلیلی انس
حدیثیدر که * انه صلی الله علیه وسلم کان یقنت فی صلوة الفجر الی ان فارق الدنیا * دیمشدر
(امام اعظم حضرتلرینك دلیلی ابن مسعود حدیثیدر که * انه علیه السلام قنت فی صلوة الفجر
شهرا یدعو علی حی من احیاء العرب ثم ترکه * دیمشدر یعنی صباح نمازنده برآی قنوت اوقودی

قبائل عربدن برقبیله یه بددعا ایدر ایدی صکره ترك ایتدی دیمشدر دخی تفصیلی کتب احادیثده
مسطوردر ودعاء قنوت بودر * اللهم انا نستعینك ونستغفرك ونستهدیك ونؤمن بك ونتوب الیك
ونتوکل علیك ونثنی علیك الخیر کله نشکرك ولانکفرك ونخلع ونترك من یفجرك اللهم ایاك نعبد
ولك نصلی ونسجد والیك نسعی ونحفد نرجوا رحمتك ونخشی عذابك ان عذابك الجد بالکفار
ملحق * بو روایه کانجه قوم امامه تابع اولهلر یعنی جماعت دخی قنوتی اوقیهلر اما دعایه بشلیجق
ابو یوسف قولنده تابع اولمقدر امام احمد قولنده تابع اولمامقدر یعنی دعایی امامله بیله اوقومیهلر
دیمشدر ودعا بودر که * اللهم اهدنا فیمن هدیت وعافنا فیمن عافیت وتولنا فیمن تولیت وبارك لنا
فیما اعطیت وقنا یاربنا شر ما قضیت انك تقضی ولایقضی علیك انه لایذل من والیت ولایعز
من عادیت تبارکت ربنا وتعالیت فلك الحمد علی ما قضیت ونستغفرك اللهم ونتوب الیك وقل
رب اغفر وارحم وانت خیر الراحمین *) فصل رابع (* فخر کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك سجدهٔ سهو ذکرندهدر معلوم اوله که سهو دیو بر نسنهدن غفلت
ایدوب قلب بر غیری نسنهیه کتمکه دیرلر ازهری بو یله تفسیر ایتمشدر ونهایهده ایدر * السهو
فی الشیء ترکه عن غیر علم والسهو عنه ترکه مع العلم * دیمشدر حاصلی سهی فی الشیء دیسهلر
بیلمدن ترك ایتدی دیمك اولور وسهی عن الشیء دیسهلر بیلورکن ترك ایتدی دیمك اولور بو فرق
بر خوب نسنهدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك سهوایله حق تبارك وتعالی
حضرتلرینك فاعلن ذم ایتدیکی سهو عن الصلوة ماییننده فرق بونکله ظاهر اولور فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن سهو واقع اولدیغی باری تعالی حضرتلرینك بو امته
اتمام نعمت واکمال دین قیلدیغندندر تا که سهو ایتدکلری زمانده نیجه ایتمك کرك بیلهلر کندیلر
ایچون مشروع اولان عملده سید کائنات حضرتلرینه اقتدا ایدهلر تنکیم حدیث شریفده
* انما انسی وانسی لاسن * دیو بیورمشدر حاصلی اندن واقع اولان سهو ونسیانك حکمتی بودر که
احکام شرعیه بیان اولنوب قیامته دك امتی اکا کوره عمل ایدهلر علما رحمهم الله تعالی یاننده سجدهٔ
سهو خصوصنده اختلاف واردر اما شافعی قتنده جملهسی سنتدر ومالکیهدن مرویدر که
نقص ایچون اولهنی واجبدر زیاده ایچون اولهنی دکلدر یعنی بر کیمسه بر رکوع زیاده ایلسه یا برقعود
زیاده ایلسه سجدهٔ سهو واجب اولمز اما اکسك ایلسه واجب اولور دیمشلردر وحنابلهدن
مرویدر که ترك واجباتله واجب اولور وسنن قولیله ترکیله واجب اولمز دیمشلردر شول فعل
یاقول که قصدله اولدیغی تقدیرجه صلاتی ابطال ایده انك سهوا زیادهسیله دخی واجب اولور
دیمشلردر وحنفیهدن مرویدر که جملهسی واجب اوله مؤلف رحمة الله علیه بو یله نقل ایتمشدر
(اما معلوم اوله که علماء حنفیه قتلرنده سجدهٔ سهو واجبدر و بعض قول اوزره سنتدر اما صحیحی
قول اولدر ایکی سلامدن صکره سجده اوله صاحب الهدایه وشمس الائمه وامام ظهیر الدین
المرغینانی بو یله اختیار ایتمشلردر یاخود بر سلامدن صکره ایدهلر صاحب الکافی وفخر الاسلام
وشیخ الاسلام خواهر زاده وصاحب الایضاح بو یله اختیار ایتمشلردر تاج الشریعه رحمة الله
علیه هدایه شرحنده ذکر ایتمشدر که شمس الائمه ایکی سلامدن صکره ایلیه اصح بودر زیرا بو قول
کبار صحابه نك قولیدر عمر وعلی وابن مسعود رضی الله تعالی عنهم وجمهور علما بو یله دیمشلردر
وفخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه قریب اولان صحابه نك قولیله عمل اولادر
دیمشدر وروایت اخری یعنی بر سلامدن صکره سجده ایتمك حضرت عایشهدن وسهل بن سعددن
مرویدر رضی الله تعالی عنهما عایشه خاتونلر صفنده ایدی وسهل اوغلنجق ایدی انلر
فخر کائنات علیه افضل التحیات افندیمز حضرتلرینك ایلکی سلامن ایشتامشلر زیرا ایلکی

سلامی اولکیدن اخفض ایدرایدی یعنی ایکنجیده فتی سو یلمز ایدی دیمشلر در کتب
مشهوره ده مسطور اولان بودر (ومعلوم اوله که سجدهٔ سهو ایکی سجده در وتشهد در
صاغه وصوله سلام و یرمکدر وموجباتی کتب فروعده مفصلدر (امام شافعی مذهبنده
سلامدن مقدم ایدرلر زیرا * انه علیه السلام سجد للسهو قبل السلام * دیو روایت
اولنمشدر (وامام اعظم حضرتلرینك مذهبنده سلامدنصکره کرکدر زیرا فخر کائنات علیه
اکمل التحیات افندیمز حضرتلری * لکل سهو سجدتان بعد السلام * بیورمشدر دخی * انه
علیه السلام سجد سجدتی السهو بعد السلام * وارد اولمشدر فعلینك روایتلری تعارض ایدیجك
قولیله تمسك ایتمك لازم کلمشدر و بوخلاف اولویتده در اکر سلامدن مقدم ایتسه لر بزم
مذهبمزده دخی جائزدر *) فصل خامس (* رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك
نمازدنصکره ایتدیکی تسبیحات وسائر احوال ذکرنده در (امام مسلم نقلنده ثوبان رضی الله عنه
* کان النبی صلی الله علیه وسلم اذا انصرف من صلوته استغفر الله ثلثا وقال اللهم انت السلام
ومنك السلام تبارکت یاذا الجلال والاکرام * دیمشدر یعنی نمازدن فارغ اولسه اوچ کره استغفار
ایدرایدی واللهم انت السلام دیرایدی الخ وقبله یه قارشو اوتورمه ده انجق بونلری دیه جك قدر
اکلنورایدی دونوب اصحابنه اندن متوجه اولورایدی * کان اذا صلی اقبل علی اصحابه * ثابت اولمشدر
بوتقدیرجه نمازدنصکره مبارك وجهیله اصحابه اقبال ایتدکدنصکره ذکر اولنان دعایی
اوقورایدی دیمکه حمل ایتمشلردر وعادت کریمه سی نمازی قیلدقدنصکره تیز دونمك ایدی
صاغ جانبندن دونرایدی وصول جانبندن دونر ایدی (ابن مسعود * رأیته صلی الله علیه
وسلم کثیرا ینصرف عن یساره * دیمشدر شیخین بویله روایت ایتمشلردر ومسلم نقلنده انس
رضی الله تعالی عنه * اکثر ما رأیته صلی الله علیه وسلم ینصرف عن یمینه * بیورمشدر امام
بخاری روایتنده ام سلمه رضی الله عنها فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سلامدنصکره
برجزئی زمان یرنده اکلنورایدی بزشویله رأی ایدردك که ارلر یتشمزدن اول خاتونلر منصرف
اولمغیچون اکلنوردی دیمشدر بوندن فهم اولنورکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك
انصرافندن مراد محل صلاتندن طوروب کتمك اوله وحضرت عایشه دن مرویدرکه * کان
لم یقعد الا مقدار ما یقول اللهم انت السلام ومنك السلام تبارکت یاذا الجلال والاکرام * دیو
بیورمشدر یعنی نمازدنصکره اوتورمز ایدی الا دعای مزبوری اوقیه جق قدر زمان
اوتورورایدی دیمش وشول کیمسه لر که بعد الصلوة دعا مشروع دکلدر دیمشلردر انلر بو حدیثی
تمسك ایتمشلردر بوکا جواب و یروب حضرت عایشه نك مرادی سلامدن اول اولان هیئتی
اوزره اوتورمز ایدی الا بومقدار دیمکدر دیدیلر حاصلی هیئت تشهد اوزره مذکور دعایی اوقیجه
اوتورورایدی اندن تغییر وضع ایدرایدی دیمك اولور (بخاری ومسلم روایتلرنده مغیرة بن شعبه
رضی الله عنهدن مرویدرکه حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری نمازدنصکره بونی
اوقورلر ایدی * لا اله الا الله وحده لاشریك له له الملك وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر
اللهم لامانع لما اعطیت ولامعطی لما منعت ولاینفع ذا الجد منك الجد * و ینه مسلم نقلنده عبدالله
ابن الزبیر رضی الله عنهما رسول اکرم ونبی محترم افندیمز حضرتلری اعلی صوتله بونی بویله
اوقورایدی دیو روایت ایتمشدر * لا اله الا الله وحده لاشریك له له الملك وله الحمد وهو علی کل
شیء قدیر لاحول ولاقوة الا بالله ولانعبد الا ایاه له النعمة وله الفضل وله الثناء الحسن الجمیل لا اله
الا الله مخلصین له الدین ولو کره الکافرون * امام بخاری رحمه الله علیه روایت ایلرکه سعد بن
ابی وقاص رضی الله عنه بودعایی اوغللرینه تعلیم ایدوب فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم

حضرتلری هر نماز صوکنده بوکلماتله تعوذ ایدرایدی دیو بیوردی * اللهم انی اعوذبك من الجبن
واعوذبك من البخل واعوذبك من ارذل العمر واعوذبك من فتنة الدنیا وعذاب القبر * وامام احمد
وابی داود روایتلرنده زید بن ارقم رضی الله عنه هر صلاة صوکنده بویله دیر ایدی دیو روایت
ایتمشدر * اللهم ربنا ورب کل شیء انا شهید انك الرب وحدك لاشریك لك اللهم ربنا ورب کل
شیء انا شهید ان محمدا عبدك ورسولك اللهم ربنا ورب کل شیء انا شهید ان العباد کلهم اخوة اللهم
ربنا ورب کل شیء اجعلنی مخلصا لك واهلی فی کل ساعة من الدنیا والاخرة یاذا الجلال والاکرام
اسمع واستجب الله اکبر الله اکبر الله نور السموات والارض الله اکبر حسبی الله ونعم الوکیل
الله اکبر الله اکبر * ابن القیم رحمه الله علیه هدی نبویده ایدر نمازی قیلوب سلام و یردکدنصکره
قبله یه قارشو اوتورر کن دعا ایتمك اصلا سیرت نبویه دن دکلدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرندن اسناد صحیحله یاخود حسنله روایت اولنمامشدر بوخصوصده منفرد وامام ومأموم
برابردر دیمشدر ونمازه متعلق اولان دعالری نماز ایچنده ایلمشدر وانده ایلمکی امر ایتمشدر
ومصلی حالنه بو الیقدر زیرا حق تعالی حضرتلریله مناجات اوزره در سلام و یروب مناجاتدن
منقطع اولدقدنصکره خود اولکی تقربی یوقدر پس نه مناسبتکه تقرب حالنده دعا ایتمیه دخی
صکره دعا ایلیه دیمشدر اندنصکره ایتدی ولکن فرض اولان نمازلردنصکره وارد اولان اذکاری
اوقیان کیمسه یه اوقودقدنصکره فخر کائنات علیه افضل التحیات افندیمز حضرتلرینه
صلات و یروب اندنصکره نه دیلرایسه دعا ایلیه بوتقدیرجه ایتدیکی دعا اول اذکاردنصکره اولور
صلات مفروضه دنصکره اولمق اعتبار اولمز دیمشدر اما ابن حجر رحمه الله علیه بوکلامه اعتراض
ایدوب مطلقا نفی دعوی ایتدیکی مردوددر زیرا احادیث شریفه ده ثابت اولمشدرکه فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری معاذ بن جبل حضرتلرینه یامعاذ * انی لاحبك فلاتدع
دبر کل صلوة ان تقول اللهم اعنی علی ذکرك وشکرك وحسن عبادتك * دیمشدر یعنی یامعاذ بن سنی
سورم ایمدی هر نماز صوکنده بودعایی ترك ایتمه دیو بیورمشدر (وزید بن ارقم حدیثنده ایشتدم
فخر کائنات علیه افضل التحیات افندیمز حضرتلری هر نماز صوکنده * اللهم ربنا ورب کل
شیء * دیرایدی دیو وارد اولمشدر وصهیب حدیثنده نمازدن دونسه * اللهم اصلح لی دینی * دیرایدی
دیو وارد اولمشدر (وترمذی روایتنده ابی امامه دن مرویدرکه یارسول الله قنغی دعا زیاده مقبولدر
دیدیلر کیجه نك آخرنده وصلوات مکتوبه نك عقبنده اولان دعالر دیو بیوردی (امام طبرانی
جعفر صادق روایتندن اخراج ایتمشدرکه صلات فریضه دنصکره دعا صلات نافله دنصکره اولان
دعادن افضلدر فریضه صلات نافله دن افضل اولدیغی کبی دیو بیورمشلر دخی ایتدی حنابله دن
چوق کیمسه ابن القیمك سوزندن بویله فهم ایتدیکه نمازدنصکره مطلقا دعایی نفی ایتمش اوله اما بویله
دکلدر بلکه محصل کلامی سلام عقبنده قبله یه متوجه ایکن نفی ایتمکدر اما قبله دن دونسه یاخود
اذکار مشروعه یی تقدیم ایلسه بوتقدیرجه دیلدیکی دعایی ایلمك جائزدر دیدی واذکار مشروعه دن
مراد سابقا ذکر اولنان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن منقول اولان دعالردر
والله اعلم پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینك عادت کریمه سی بوایدیکه صلاته
اقامت اولندیغی زمانده نظر ایدرایدی اکر مسجده اولانلر آز ایسه اوتوررایدی اکر چوق کیمسه
کورسه قالقوب نمازی قیلارایدی (امام مسلم رحمه الله تعالی علیه ابو مسعود بدریدن روایت
ایدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نمازه طوردیغمزده بزم اوموزلریمزه
مسح ایدوب برابر طورك مختلف طورمك تاکه قلبلریکز مختلف اولمیه دیرایدی وعاقل بالغ اولانلریکز
بکا یقین طورسونلر اندنصکره انلره قریب اولانلر طورسونلر دیو بیوردی دیمش ابن عباس

رضی الله عنهمادن مروی بدر که *قام رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی فقمت عن یساره فاخذ بیدی من وراء ظهری فعدلنی کذلك من وراء ظهری الی الشق الایمن* دیمشدر بوندن فهم اولنور که امامله مقتدی ایکی کشی اولسه مقتدی امامك صاغ جانبنه طورمق کرکدر (امام بخاری ومسلم روایتلرنده انس بن مالك رضی الله عنه ایتدی برکره سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری آتدن دوشدی دخی صاغ جانبی آغریدی بزدخی عبادت ایچون حجره سنه واردق نماز وقتی یتشدی بزه اوتوردیغی یردن امامت ایدوب نماز قلبو یردی بزدخی اوتوردیغمز یردن اقتدا ایتدك نمازی قیلدی دخی ایتدی *انما جعل الامام لیؤتم به فاذا رکع فارکعوا حتی قال واذا صلی قاعدا فصلوا قعودا اجمعین* دیدی بعض رواة زیاده ایدوب واذا صلی قائما فصلوا قیاما دیدی دیمشدر یعنی ایتدی امام همان انکیچون وضع اولنمشدر که اکا اقتدا اولنه پس چنکه امام رکوع ایده سزده ایدك وچون قاعدا قیله سزده جمله کز اوتورر کن اقتدا ایدك وچون قائما قیلسه سزده طورر کن اقتدا ایدك دیمك اولور امام مرض موتنده اوتورر ایکن قیلدی وخلق طورر کن اقتدا ایتدیلر انلره اوتورمق بیوردی انکیچون امام اعظم وشافعی رحمهما الله تعالی قیامه قادر اولان کیمسه قاعده اویسه طوروب اویمق کرکدر اوتوروب اویمق جائزدکلدر زیرا رسول الله حضرتلری مرض موتنده قاعدا اقامت ایتدی حضرت ابو بکر وسائر صحابهٔ کرام رضی الله عنهم طورر کن اقتدا ایتدیلر دیو بیوردیلر اکرچه کیم بعض علما امامی ایدن ابو بکر ایدی فخر کائنات افندیمز حضرتلری اکا اقتدا ایتمش ایدی دیو زعم ایتدیلر اما صواب بودر که امامتی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتمش ایدی

) باب ثانی جمعه نمازی قیلدقلری بیانندهدر (

انس بن مالك رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن مرویدر که جبرائیل علیه السلام خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه بر بیاض آینه کتوردی اوزرنده بر سیاه نقطه وار ایدی فخر عالم حضرتلری یا جبرائیل بو نهدر دیو سؤال ایتدی جبرائیل علیه السلام ایتدی بو جمعه کونیدر سن وامتك بونکله تفضیل اولندیکز ناس بونده سزه تابعلردر یهود ونصاری سزه تابعلردر یعنی انلره سبت واحد کونلری ویرلشدر انلر جمعهدن صکره کلور وسزه بو کونده عظیم خیر واردر وبونده بر ساعت واردر که هر مؤمنکه اکا راست کلوب خیر دعا ایلیه البته مستجاب اولور وبو بزم قتمزده یوم المزیددر دیدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری یوم المزید نهدر دیدی جبرائیل علیه السلام ایتدی تحقیقا سنك ربك فردوس ایچنده بر واسع وادی خلق ایتمشدر انده بیغلمش مشکلر واردر جمعه کونی اولدیغی کبی حق تعالی حضرتلری ملائکهدن دیلدیکن انده انزال ایدر واول وادینك اطرافنده نوردن منبرلر واردر اوزرلرنده پیغمبرلر اوتوره جقیرلر واردر وانلرك اطراف ونواحیسنده یاقوت وزمرد ایله مرصع التون منبرلر واردر اوزرلرنده شهدا وصدیقون اوتورمشلردر اندن حق سبحانه وتعالی حضرتلری (انا ربکم قد صدقتم وعدی فاسئلونی اعط کم) دیو بیورر یعنی بن سزك ربکزم تحقیقا سز بنم وعدمی تصدیق ایتدیکز ایمدی بندن مرادیکز نه ایسه سؤال ایدك سزه اعطا ایدهیم دیمکدر انلر دخی یارب سندن رضا کی استرزدیرلر اندن حق تعالی حضرتلری (قد رضیت عنکم ولکم ما تمنیتم ولدی مزید) دیو بیورر یعنی تحقیقا بن سزدن راضی اولدم وسزه آرزو ایتدیککز نسنهلری ویردم وبنم قتمده دخی زیادهلر واردر یعنی سزك آرزو ایتدیککز مراداتدن زیاده سزه احسانلرم واردر دیمك اولور اندن جبرائیل علیه السلام ایتدی اول ارواح انبیا وشهدا وصدیقین جمعه کوننی سورلر زیرا اول کونده تکری تعالی حضرتلری انلره خیر واحسان عطا ایلر وسنك ربك اول کونده عرشه استوی ایتدی دیدی استوی

دیدیکی استولی دیمکدر استیلانك برمعناسی اوزرنده قرار طوتمقدر بوراده اول معنی ممکن دکلدر زیرا حق سبحانه وتعالی حضرتلری مکاندن منزهدر وبرمعناسی دخی برنسنهیی اله کتوروب اکا غالب اولمقدر اکرچه حق تعالی حضرتلرینك جمیع اشیا قبضهٔ قدرتنه مسخردر ولکن عرش مخلوقاتنك اعظمی وجمله سین محیطدر اول جهتدن (استوی علی العرش) بیورلمشدر وتأویلات امام ترمذیده مذکوردر که عرش ملك معناسنه کلور ایمدی استوی علی العرش دیمك استولی علی ملکه دیمکدر حاصلی اول کونده ملکنه مستولی وغالب اولدی دیمك اولور مع هذا حق جل وعلا زماندن ومکاندن منزهدر (وینه جمعه فضلنده ابو هریره رضی الله عنه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدر که *خیر یوم طلعت الشمس علیه یوم الجمعة فیه خلق آدم وفیه ادخل الجنة وفیه اخرج منها ولا تقوم الساعة الا فیها* بیورمشلر حاصلی جمیع ایامك اشرفی وافضلی جمعهدر حضرت آدم صلوات الله علیه اول کونده خلق اولندی واول کونده جنته ادخال اولندی واول کونده جنتدن اخراج اولندی وقیامت قوپمز الا اول کونده قوپار دیمکدر بالجمله بر عظیم الشان کون اولدیغیچون بو قدر معظمات امورك اکا اختصاصی واردر (انس رضی الله عنه بیورمشدر که رجب آیی داخل اولدقده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری *اللهم بارك لنا فی رجب وشعبان وبلغنا رمضان* دخی *لیلة الجمعة لیل اغر ویوم الجمعة یوم ازهر* دیر ایدی دیمشدر اغرك اصل معناسی شول آتدر که النده بیاض اوله طائفهٔ عرب ایچنده بو اصل آت ممدوح ومعتبر اولمغین هر نسنه که انده قدر وشرف اوله اکا اغر دیمشلردر وغرا دیدکلری بونك تأنیثیدر وازهر دیو آق ونورانی شکللو نسنهیه دیرلر حاصلی کیجهسی کیجهلرك اشرفی وکوندزی کونلرك اشرفیدر دیمك اولور وکونلردن مراد هفته کونلریدر زیرا هفته کونلرینك افضلی جمعهدر وسنه کونلرینك افضلی یوم عرفهدر وجمعه کیجهسیله قدر کیجهسی دخی بویلهدر وشویلهمانده که عرفه جمعه کوننه کله ایکی شرف جمع اولمش اولور (اما شیخ ابی امامة بن النقاش رحمة الله تعالی علیه هفته کونلرینك افضلی جمعهدر وسنه کونلرینك افضلی یوم نحردر بوندن غیری سوزسو یلیان اعتراضدن سالم اولماز دیمشدر (ابو هریرهدن مرویدر که خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی

نحن الآخرون السابقون یوم القیمة بید انهم اوتوا الکتاب من قبلنا ثم هذا الیوم یومهم الذی فرض الله علیهم فاختلفوا فیه فهدانا الله له والناس لنا تبع والیهود غدا والنصاری بعد غد

بیورمشلردر یعنی بزلر زمان حسبیله آخرلر وقدر ومنزلت حسبیله قیامت کوننده اوللرز الا بو قدر وار که امم سالفهیه کتاب بزدن اول ویرلدی اندن صکره بو جمعه کونی شول کوندر که حق تعالی حضرتلری انی یهود طائفهسنه فرض ایتمش ایدی انده اختلاف ایتدیلر پس حق جل وعلا حضرتلری انی بزه روزی قیلدی خلق بزه تابعلردر یهود انك ایرتسی ونصاری ایرتهسندن صکره کلان کونه موفق اولدیلر دیمك اولور (بعض علما حدیث شریفده یومهم الذی فرض الله علیهم بیورلدیغندن مراد بودکلدر که حق تعالی حضرتلری بعینه فرض ایتمش اوله دخی انلر مخالفت ایدهلر زیرا هیچ برمؤمنه جائز دکلدر که حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك فرض ایتدیکن ترك ایلیه بلکه الله اعلم مراد بودر که حق تعالی حضرتلری انلره بر کون فرض ایدوب اندهشر یعنلری اوزره قیام بیوردی واول کونی کندیلرك اختیارلرینه تفویض ایتدی آخر تعیین ایدهمیوب اختلافه دوشدیلر وجمعه کوننه مهتدی اولمدیلر دیمکدر دیدی (اما ابن ابی حاتم روایتنده سدیدن تصریح واقع اولمشدر که انلره بعینه یوم جمعه فرض اولنمش ایدی انلر راضی اولمدیلر اباء ایتدیلر دیمشدر ولفظی بودر *ان الله فرض علی الیهود الجمعة فابوا وقالوا یا موسی

اجعل لنا يوم السبت فجعل ذلك * ديمشدر بو مخالفت يهودى طائفه سندن بعيد دكلدر انلر امره
مخالفت ايده كلمش طائفه در نتكيم حق جل وعلا حضرتلرينك (ادخلوا الباب سجدا)
بيورديغنده امره مخالفت وعصيان ايدوب اوزرلرينه كوكدن عذاب نازل اولمش ايدى دخى
(خذوا ما آتيناكم بقوة) امر شريفنه سمعنا وعصينا ديو عصيان ايتمشلردر ديو بيوردى وحديث
شريفده فهدانا الله له قول شريفى جائزدر كه تكرى تعالى حضرتلرى نصله هدايت ايتدى
ديمك اوله واحتمالدر كه اجتهادله هدايت مراد اوله (امام عبدالرزاق رحمة الله تعالى عليه
محمد بن سيريندن اسناد صحيحله روايت ايتمشدر كه اهل مدينه فخر جهان صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينك هجرتندن مقدم جمع اولديلر انصار طائفه سى ايديلر يهود ونصارانك
اجتماع ايده جك بر كونلرى وار هر هفته اول كونده جمعيت ايدرلر بزم اول اصل بر كونمز يوق
كلوك اتفاق ايده لم بزده بر كون تعيين ايده لم انده جمع اولوب الله تعالى حضرتلرينى ذكر ايده لم ونماز
قيله لم وشكر ايده لم ديديلر اندن بر كون تعيين ايدوب آدينى عروبه قوديلر واسعد بن زراره نك يانينه
جمع اولديلر بونلره اول كون نماز قيلوب ويردى اندن صكره حق تبارك وتعالى حضرتلرى رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه (اذا نودى للصلوة من يوم الجمعة) آيت كريمه سن انزال ايلدى
جمعه نمازى فرض اولدى ديمشدر (امام احمد وابو داود وابن ماجه روايتلرنده كعب بن مالك
رضى الله تعالى عنه * اول من صلى بنا الجمعة قبل مقدم رسول الله صلى الله عليه وسلم المدينة
اسعد بن زرارة * ديمشدر يعنى فخر كائنات حضرتلرى مدينه يه كلمزدن اول اسعد بن زراره بزمله
جمعه نمازين قيلدى ديمشدر ابن سيرينك حديث مرسلى دلالت ايلر كه انده اولان صحابۀ كرام
جمعه يى اجتهادلرى ايله اختيار ايتمش اوله لر و بو مانع دكلدر كه رسول الله حضرتلرى دخى مكه ده
ايكن وحى ايله بيلمش اوله اما انده مشركلر اراسنده اقامت جمعه يه قادر اولمديه انكيچون ايديكه
مدينه يه كلديكى زمانده همان اول جمعه كونى اصحابيله جمعه نمازين قيلدى (ابن اسحق ايدر
فخر عالم حضرتلرى مدينه يه كلديكى زمانده (قباء ناحيه سنده عمرو بن عوف اراسنده اثنين وثلثا
واربعا وخمس كونلرى اقامت ايلدى وقبا مسجدينه اساس اوردى اندن جمعه كونى قبادن
چيقدى بنى سالم اراسنه كلدكده جمعه وقتى يتشدى اوراده وادى اورته سنده اولان مسجدده
جمعه نمازين قيلدى مدينه ده بارنده اول قيلديغى جمعه نمازى اول نماز ايدى ديمشدر (وجمعه نمازينك
وقتى تعيينده وارد اولان حديث شريف (بخارى نقلنده انس بن مالكدن مرويدر كه * كان
رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلى الجمعة حين يميل الشمس * ديمشدر يعنى كون زواله وارديغى
زمانده قيلارلر ايدى (ومعلوم اوله كه جمعه نك انعقادنده خطبه شرطدر آنسز جمعه صحيح اولمز
سعيد بن جبير رضى الله تعالى عنه خطبه او يله نمازندن ايكى ركعت يرينه در قنچن خطبه يى ترك
ايدوب جمعه نمازين قيلسه لر او يله نمازندن ايكى ركعت ترك ايتمش اولورلر ديمشدر (ائمۀ حنفيه
ومالكيه وشافعيه وغيريلر تصريح ايتمشلردر كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
زماننده هم مناره ده هم فخر كائنات حضرتلرينك اوكنده اذان اوقنمز ايدى همان بلال حبشى
رضى الله عنه يالكز فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك قارشوسنده طوروب
اذان اوقور ايدى شول زمانده كه منبره چيقوب اوتورمش اوله لر والحاصل سنت بودر كه خطيب
منبره چيقوب اوتوره اندن مؤذن طوروب منبر اوكنده اذان اوقيه (صاحب الهدايه نك * واذا
صعد الامام المنبر جلس واذن المؤذن بين يدى المنبر بذلك جرى التوارث ولم يكن على عهد رسول الله
صلى الله عليه وسلم الا هذا الاذان * ديديكى بودر (مالكيه دن ابن حاجب رحمة الله عليه دخى
عهد رسول اللهده اولان اذان مذكور اذاندر صكره دن حضرت عثمان خلافتنده خلق
چوغالدى دخى امر ايتدى خطبه اذانندن مقدم زورا اوسنده اذان اوقوديلر صكره دن خلفاء

بنى

بنى اميه دن هشام اول اذانى دخى مسجده كتوردى مسجده بر اذان اوقنوردى بر اذان دخى منبر
اوكنده كندى قارشوسنده اوقنور ايدى ديمشدر (زورا ديدكلرى مدينۀ منوره بازارنده بر موضعدر
معلوم اوله كه حضرت عثمان زياده ايتديكى اذان اكرچه خطبه اذانندن مقدم اوقنور اما فقها
ومحدثين تعبيرلرنده اكا اذان ثانى ديرلر زيرا ثانيا وضع اولمشدر وكاه اولور كه اذان ثالث ديرلر
شول اعتبار ايله كه خطبه اذانى اذان اول طوترلر واقامتى اذان ثانى طوترلر واول اذانى اذان
ثالث طوترلر انكيچوندر كه سائب بن يزيد رضى الله تعالى عنه ايتدى * كان النداء يوم الجمعة
اوله اذا جلس الامام على المنبر على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم وابى بكر وعمر فلما كان
عثمان وكثر الناس زاد النداء الثالث على الزوراء * ديو بيوردى امام بخارى بويله روايت
ايتمشدر و ينه اندن بر روايتده * التأذين الثانى يوم الجمعة امر به عثمان حين كثر اهل المسجد * وارد
اولمشدر و بالجمله بو روايتلرينك برنده اذان ثالث برنده اذان ثانى دينلديكى ذكر اولنان اعتبارله
مبنيدر ومعلوم اوله كه خطبه اذانك وضعندن مراد بودر كه مسجد ده اولان خلق خطيبك
منبره چيقوب اوتورديغن بيله لر حاضر اوله لر خطبه يه باشلديغى كبى سوزى كسوب خطبه يى
استماع ايده لر حاصلى اذانلرك وضعنده وارد اولان اخبارك اصح واقواسى روايات مذكوره در كه
حد تواتره وارمشلردر فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بنى سالم ايچنده قيلديغى
جمعه نمازيكه اول قيلنان جمعه اول ايديكى ذكر اولنمش ايدى انده اوقوديغى خطبه — اول خطبة النبي عليه السلام
بو خطبه ايدى * الحمد لله احمده واستعينه واستغفره واستهديه واومن به ولا اكفره واعادى من
يكفر به واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له واشهد ان محمدا عبده ورسوله ارسله بالهدى
ودين الحق والنور والموعظة والحكمة على فترة من الرسل وقلة من العلم وضلالة من الناس وانقطاع
من الزمان ودنو من الساعة وقرب من الاجل من يطع الله ورسوله فقد رشد ومن يعص الله ورسوله
فقد غوى وفرط وضل ضلالا بعيدا اوصيكم بتقوى الله فانه خير ما اوصى به المسلم المسلم ان يحضه
على الآخرة وان يأمره بتقوى الله واحذروا ما حذركم من نفسه فان تقوى الله لمن عمل به على وجل
ومخافة من ربه عون وصدق على ما يبتغون من الآخرة ومن يصل الذى بينه و بين الله من امره
فى السر والعلانية لا ينوى به الا وجه الله يكن له ذكرا فى عاجل امره وذخرا فيما بعد الموت حين
يفتقر المرء الى ما قدم وما كان مما سوى ذلك يود لو ان بينه و بينه امدا بعيدا و يحذركم الله نفسه والله
رؤف بالعباد هو الذى صدق قوله وانجز وعده لا خلف لذلك فانه يقول ما يبدل القول لدى وما انا
بظلام للعبيد فاتقوا الله فى عاجل امركم وآجله فى السر والعلانية فانه من يتق الله يكفر عنه سيئاته
و يعظم له اجرا ومن يتق الله فقد فاز فوزا عظيما وان تقوى الله توقى مقته وتوقى عقوبته وسخطه
وان تقوى الله تبيض الوجه وترضى الرب وترفع الدرجة فخذوا بحظكم ولا تفرطوا فى جنب الله
فقد علمكم كتابه ونهج لكم سبيله ليعلم الذين صدقوا و يعلم الكاذبين فاحسنوا كما احسن الله
اليكم وعادوا اعداءه وجاهدوا فى الله حق جهاده هو اجتباكم وسماكم المسلمين ليهلك من هلك
عن بينة ويحيى من حى عن بينة ولا حول ولا قوة الا بالله فاكثروا ذكر الله واعملوا لما بعد الموت فانه من يصلح
ما بينه و بين الله يكفه الله ما بينه و بين الناس ذلك بان الله يقضى على الناس ولا يقضون عليه ويملك من
الناس ولا يملكون منه الله اكبر ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم * امام قرطبى رحمة الله عليه
بو خطبه يى تفسيرنده يازمشدر (روايت اولنور كه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
خطبه اوقودقده بر ياى ياخود بر عصا اوسته طيانوب اوقور ايدى (سنن ابن ماجه ده
بويله در كه جنكده اولديغى زمانده بر قوس اوزره طيانوب اوقودى وجمعه ده اوقوديغى زمانده
عصايه طيانوب اوقور ايدى ديمشلردر (ابو داود قتنده اسناد حسنله وارد اولمشدر كه
* قام متوكئا على قوس او عصا * ديمشلردر بعضيلر خطبه ده قلج وغيرى آلات حربدن نسنه يه

طیانوب اوقومغك حكمتنده دین اسلام سلاحله قائم اولدی دیمكه اشارتدر دیدیلر بعضیلر بو سوزه راضی اولمیوب دین اسلامك قیامی وحی ایله وقرآنله دردیدیلر ابن ماجه نقلنده *كان علیه السلام اذا صعد المنبر سلم* دیمشلردر یعنی منبره چیقدیغی زمانده اصحابنه سلام ویررایدی دیدیلر (مسلم روایتنده جابر بن سمره‌دن مرویدركه *كان صلی الله علیه وسلم یخطب قائما ثم یجلس ثم یقوم فیخطب* دیمشدر یعنی طوررکن خطبه اوقورایدی اندنصكره اوتوررایدی اندنصكره ینه قالقوب خطبه اوقورایدی دیدی ینه اندن مرویدركه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك ایكی خطبه‌سی وارایدی مابینلرنده اوتوروب قرآن اوقورایدی وخلقه تذكیر ایدرایدی دیمشدر عبارتی بودر *كانت له صلی الله علیه وسلم خطبتان یجلس بینهما یقرأ القرآن ویذكر الناس* بیورمشدر تذكیرك معناسی آكدرمقدر اما بوراده وعظ ونصیحتدر بونده دخی مبدأ ومعاد واحوالن آكدرمق واردر انكیچون تذكیر دینلور وابوداود نقلنده (ابن عمر رضی الله عنهما یورمشدركه *كان علیه السلام یخطب خطبتین كان یجلس اذا صعد المنبر حتی یفرغ المؤذن ثم یقوم فیخطب ثم یجلس فلا یتكلم ثم یقوم فیخطب* دیمشدر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایكی خطبه اوقوردی عادتی بوایدیكه منبره چیقدیغی زمانده مؤذن اذانی تمام ایدنجه اوتوررایدی اندن طوروب خطبه اوقورایدی اندنصكره اوتوررایدی سوز سویلمزایدی اندنصكره ینه طوررایدی خطبه اوقورایدی دیمكدر (ابن المنذر ایدر علماء امصار اتفاقلری بونك اوزرینه دركه خطبه طوررایكن اوقنه (امام اعظم رحمة الله علیه قتنده دخی طورر ایكن اوقیمق كركدر اگر اوتورر ایكن اوقوسه‌لر جائزدر اما مكروهدر جوازی بودركه مقصود حاصل اولور وكراهتی بودركه توارثه مخالفدر رسول الله زماندنبرو قائما اوقنه كلمشدر (امام مالكدن دخی مرویدركه قیام واجبدر اگر ترك ایلسه كنهكار اولور وخطبه صحیح اولور دیمشدر وسائر علما رحمهم الله تعالی قوللرنده خطبه‌یه قیام شرطدر قادر اولان كیمسه قائما اوقیمق كركدر صلات كبی دیدیلر (جابر حدیثیله استدلال ایتدیلر وفخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قیامه مداومت اوزره ایدی دیدیلر وایكی خطبه مابینده جلوس مشروعدر اگر خطبه‌نك ایكیسنده دخی مشروع اولور ایسه جلوسله فصله احتیاج اولماز دیدیلر وحضرت معاویه اوتورر ایكن خطبه اوقودیغنه جواب ویروب اول معذور كشی ایدی طورمغه قادر دكل ایدی دیدیلر زیرا ابن ابی شیبه قتنده شعبی طریقندن وارد اولمشدركه *ان معاویة انما خطب قاعدا لما كثر شحم بطنه* دیمشلردر یعنی حضرت معاویه خطبه‌یی قاعدا اوقیمق شول زمانده اولدیكه قارننك یاغی چوغالدی سمن غلبه ایتدی دیدیلر بوندن فهم اولنوركه طورمغه قادر ایكن حضرت معاویه‌دن اوتورر ایكن اوقیمق واقع اولمامش اوله (مسلم ونسائی روایتلرنده وارد اولمشدركه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خطبه بیوردیغی زمانده مبارك كوزلری قزاریرایدی وصوتی عالی اولور ایدی وغضبی مشتد اولور ایدی كانه بر عسكری انذار ایدوب *صبحكم ومساكم* دیرایدی یعنی منذر عسكر دشمن جانبندن خبر كتوروب اشته سزی صباح بصدیلر اشته سزی اخشام باصدیلر دیو نیجه اهتمامله سویلر ایسه فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری دخی امته اشته موت یتشدی اشته قیامت كلدی تدارك ایدك دیو شویله اهتمامله سویلر ایدی دیمك اولور ودخی ایكی مبارك بارمغن یعنی شهادت بارمغیله وسطی بارمغن بر یره جمع ایدوب *بعثت انا والساعة كهاتین* دیرایدی یعنی بن آخر الزمان پیغمبری یم بنم زمانم ایله قیامت بر برینه یقیندر نسبتلری شو ایكی بارمغمك نسبتی كبیدر دیمك اولور ودخی *اما بعد فان خیر الحدیث كتاب الله وخیر الهدی هدی محمد وشر الامور

محدثاتها

محدثاتها وكل بدعة ضلالة* دیرایدی معناسی قریبا ذكر اولنمشدردر ودخی *انا اولی بكل مؤمن من نفسه من ترك مالا فلاهله ومن ترك دینا او ضیاعا فالی او علی* دیرایدی دیمشلردر یعنی بن هر مؤمنه كندی نفسندن اولایم بر كیمسه كه مال ترك ایده یعنی وفات ایدوب مالی قالسه اول مال اهلنكدر یعنی كندی وارثلرینكدر وبر كیمسه كه بورج ترك ایده یاخود كندی امرلرین تداركه قادر اولماز ذریات صغار ترك ایده انلرك ولیسی بنم بیت المالدن انك بورجن ادا ایدرم وانلرك رزقلرین تدارك ایدرم دیمك اولور (بعض روایتده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك خطبه‌سی بویله ایدیكه جمعه كون چیقارایدی الله تعالی حضرتلرینه حمد وثنا ایلر ایدی اندن كلمات مذكوره‌یی سویلر ایدی دیمشلردر بر روایتده دخی حمد وثنا ایلرایدی اندنصكره *من یهدی الله فلا مضل له ومن یضلل الله فلا هادی له وخیر الحدیث كتاب الله* دیرایدی اندنصكره ذكر اولنان كلمات امثالن سویلرایدی (ام هشام بنت حارثه رضی الله تعالی عنهما بن (ق والقرآن المجید) اخذ ایتمدم الا سید كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری لساندن اخذ ایتدم هر جمعه كون منبر اوستنده خلقه خطبه اوقودیغی زمانده انی اوقور ایدی دیمشدر (احمد وابوداود روایتلرنده حكم بن حزن كلبی ایتدی بر قبیله مزدن فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه كلدك یدی كشی ایدك یدنجیلری بن ایدم یاخود طقوز كشی ایدك طقوزنجیلری بن ایدم برقاچ كون خدمت شریفلرنده طوردق جمعه كونی یتشدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خطبه‌یه قیام ایدوب بر قوس اوستنه طیاندی الله تعالی حضرتلرینه حمد وثنا ایلدی كلمات خفیفات طیبات مباركاتله ثنا قیلدی اندنصكره *ایها الناس انكم لن تفعلوا ولن تطیعوا كل ما امرتكم به ولكن سددوا وابشروا* دیدی دیو روایت ایلدی یعنی ای آدم اوغلانلری تحقیقا سز بنم هر امر ایتدیكمی اشلیه مزسز وطاقت دخی كتوره مزسز ولكن اعمالكزده سداد واستقامت وعدالت اوزره اولك دخی شادمان اولك دیمكدر حاصلی سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حدیث شریفی بر كلام جامعدركه جمیع خیراتی متضمندر كشی هر عملده عدالت اوزره اولدقدنصكره سعادت دارینه واصل اولور وبخاری ومسلم یعلی بن امیه‌دن نقل ایدرلركه فخر جهان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری منبر اوستنده (ونادوا یا مالك لیقض علینا ربك) آیت كریمه‌سن اوقور ایدی دیمشدر (وابو الدرداء رضی الله تعالی عنه روایت ایتمشدركه خواجهٔ كائنات علیه افضل التحیات حضرتلری بزه جمعه كون خطبه اوقودی وبیوردیكه *توبوا الی الله قبل ان تموتوا وبادروا بالاعمال الصالحة قبل ان تشتغلوا وصلوا الذی بینكم وبین ربكم تسعدوا واكثروا الصدقة ترزقوا ومروا بالمعروف تخصبوا وانهوا عن المنكر تنصروا ایها الناس ان اكیسكم اكثركم ذكرا للموت واكرمكم احسنكم استعدادا له الا وان من علامات العقل التجافی عن دار الغرور والانابة الی دار الخلود والتزود لسكون القبور والتأهب لیوم النشور* وابوداود زهریدن مرسلا روایت ایتمشدركه *كان صدر خطبة النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الحمد لله نحمده ونستعینه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور انفسنا من یهدی الله فلا مضل له ومن یضلل فلا هادی له واشهد ان لا اله الا الله وان محمدا عبده ورسوله ارسله بالحق بشیرا ونذیرا بین یدی الساعة من یطع الله ورسوله فقد رشد ومن یعصهما فقد غوی نسأل الله ربنا ان یجعلنا ممن یطیعه ویطیع رسوله ویتبع رضوانه ویجتنب سخطه* دیو بیورمش بوندنصكره معلوم اوله‌كه امام اعظم رحمة الله تعالی علیه مذهبنده خطیب خطبه‌یه چیقدیغی زماندن نماز تمام اولنجه سوز سویلمك حرامدر اگر نماز قیلار ایكن بولنسه كركسه جمعه سنتی دخی اولور ایسه ایكی ركعت

قلوب قطع ایتمك كرككدر اكر اوچنجی ركعتده بولنور ایسه دردی تمام ایتمك كركدر (امام
شافعیدن بو بابده ایكی قول روایت اولنمشدر برقولده سكوت واجبدر برنده دكلدر دیمشدر
امام احمد دخی بویله دیمشدر وایكیسندن بو روایت دخی واردر كه خطبه اشیدیلور یرده
اوتورنلره سكوت واجبدر غیریلرینه واجب دكلدر دیمشلردر اما علماء حنفیه دن بوفرق منقول
دكلدر (امام مسلم وامام ترمذی روایتلرنده *كانت صلوته صلی الله تعالی علیه وسلم قصدا
وخطبته قصدا* دیو بیورلمشدر یعنی سید كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
نمازی وخطبه سی نه طویل ونه قصیر ایدی اعتدال اوزره ایدی دیمك اولور برروایتده
كان لایطیل الموعظة یوم الجمعة انماهی كلمات یسیرات وارداولمشدر یعنی جمعه كونی
موعظه یی اوزاتمز ایدی همان برقاچ كلمات بیورر ایدی دیمك اولور (مسلم روایتنده عمر بن خریث
*انه صلی الله تعالی علیه وسلم خطب وعلیه عمامة سوداء قد ارخی طرفیها بین كتفیه *
بیورمشدر یعنی سید كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خطبه بیوردی شول حالده كه
مبارك باشنده سیاه عمامه وار ایدی اوچلرینی یاغرنی اورتاسنه صارقتمش ایدی دیمك اولور
وعادت كریمه سی بو ایدیكه خلق جمع اولدیغی كبی حجرهٔ شریفه سندن یالكز چیقار ایدی
اوكنجه چاغرر كیمسه یوق ایدی شمدیكی زمانده دیار عربده خطبا احداث ایتدكلری
اوضاعدن خواجهٔ كائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینك زماننده نسنه یوق ایدی
(ابن القیم رحمة الله تعالی علیه فخر عالم حضرتلری طیلسان كیمدی وسیاه كیمدی دیمشدر
مقصود جمعه كونی كیمدی دیمكدر ومسجده كیردیكی زمانده اصحابه سلام ویرر ایدی ومنبره
چیقوب بنه خلقه متوجه اولدقده سلام ویرر ایدی اندن اوتورر ایدی وبلال رضی الله عنه
اذانه بشلر ایدی تمام ایتدیكی كبی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اذان ایله
خطبه ماینن فصل ایتمدین خطبه یه بشلر ایدی یعنی اذاندنصكره خطبه دن اول یاحدیث
یاآیت بیورمق اولماز ایدی همان اذان اوقندیغی كبی خطبه یه شروع ایدر ایدی والنه سیف
وغیری نسنه آلمز ایدی قوس اوزرینه یاخود عصایه طیانور ایدی منبر اتخاذ ایتمدین اول حالی
بو ایدی وخلقه یقین كلك دیو امر ایدر ایدی وانصات بیورر ایدی یعنی سكوت ایدك دیو
امر ایدر ایدی دیمشدر ولكن النه سیف وغیری آلمز ایدی همان قوسه یاخود عصایه طیانور
ایدی دیدیكنده نظر واردر دیدیلر (علماء حنفیه دن امام قاضیخان رحمة الله تعالی علیه ایدر
هرشهر كه قلیجله قهرا فتح اولنمش اوله انده خطیب منبر اوزره قلیجله خطبه اوقیه وهرشهر كه
انك اهلی طوعا اسلامه كلمش اوله انده خطیب قلیجسز خطبه اوقیه مدینه یی سید كائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قلیجسز فتح ایتمشدر انده خطیب قلیجسز خطبه اوقور
مكة الله قلیجله فتح اولنمشدر انده قلیجله خطبه اوقنور فتاوای تاتارخانیه ده بویله ذكر اولنمشدر
(وصلات جمعه نك اول ركعتنده سورهٔ جمعه اوقور ایدی ایكنجی ركعتنده (اذاجاءك المنافقون)
اوقور ایدی امام مسلم وامام ترمذی بویله نقل ایتمشلردر سورهٔ جمعه اوقودیغنده حكمت
بو ایدیكه وجوب جمعه یی وسائر قواعدی وتوكل وذكر اوزره تنبیهی مشتملدر وسورهٔ منافقین
اوقودیغنك حكمتی حاضر اولان منافقلره توبیخ وسرزنش ایتمك ایدی وتوبه یه تنبیه ایدی
وبونلرك غیری قواعدی ذكر ایدی زیرا منافقلر اول كونده سائر كونلردن آرتق جمع اولوب
مسجده كلورلر ایدی وبویله دكلدر كه دائما جمعه كونلرنده اول سوره لری اوقیه لر ایدی
مراد اكثر زمانده بویله ایدی دیمكدر (زیرا مسلم روایتنده نعمان بن بشیردن مرویدر كه جمعه
كونلرنده وبیراملرده (سبح اسم ربك) سوره سیله (هل اتیك حدیث الغاشیة) سوره سن

اوقور ایدی دیمشدر (وجمعه منعقد اولمغه قاچ كشی كركدر دیو علما اختلاف ایدوب بومسئله ده
برنیجه قول بیورمشلردر امام اعظم ابو حنیفه رحمة الله تعالی علیه وسفیان ثوری امامدن
غیری اوچ كشی كركدر دیدیلر قول اصح بودر زیرا صحت جمعه نك شرطی جماعتدر واقل
جماعت اوچدر (وابن حزم روایتنده بركشی قیلق صحیح اولور (ونخعی واهل ظاهر قتنده
ایكی كشی دخی جماعت كیدر (وابو یوسف ولیث قوللرنده امامدن غیری ایكی كشی اولمق
كفایت ایدر برروایتده امام محمدك دخی قولی بونلر كیدر حتی مؤلف رحمة الله تعالی علیه
بونلر ایله ذكر ایتمشدر اما هدایه ده اصح بودر كه بو همان ابو یوسف قولیدر دیمشدر امام محمد
امام اعظم حضرتلرینه موافقدر رحمة الله علیهما (وعكرمه قتنده یدی كشی كركدر
(وربیعه دن برروایتده طقوز وبرروایتده اون ایكی كشی كركدر (واسحق قتنده امامدن غیری
اون ایكی كشی كركدر (شافعی قتنده قرق كشی كركدر امام ایله وهربری حر وعاقل وبالغ
ومقیم كركدر وخطبه نك اولندن جمعه یه اقامت اولنجه حاضر اولمق كركدر وشافعیدن برروایتده
امامدن غیری قرق بركشی كركدر عمر بن عبد العزیز وبرطائفه دخی بویله دیمشلردر
(امام احمد قتنده برروایتده اللی كیمسه كركدر بو دخی عمر بن عبد العزیزدن حكایه اولنمشدر
(ومازری روایت ایتدیكی اوزره سكسان كشی كركدر وعلمادن بعضی دخی جمع كثیر بغیر
حصر كركدر دیمشلردر یعنی عدد شرط دكلدر همان چوق كیمسه اولمق كركدر دیدیلر والله اعلم

*** (باب ثالث فخر عالم حضرتلرینك تهجدی بیانده در) ***

حق جل وعلا حضرتلری قرآن عظیمنده فخر كائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینه
خطاب ایدوب (ومن اللیل فتهجد به نافلة لك) بیورمشدر (به ضمیری قرآنه راجعدر هجود
لغتده اویخو یه دیرلر ابی عبیده دن منقولدر كه الهاجد النائم دیمشدر ودخی الهاجد
المصلی باللیل دیمشدر وازهری دخی الهاجد النائم دیمشدر مازنی *التهجد الصلوة
بعد الرقاد ثم صلوة اخری بعد رقدة ثم صلوة اخری بعد رقدة* دیمشدر ودخی *وهكذا
كانت صلوة رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم* دیمشدر یعنی تهجد او یخودنصكره نماز
قیلمقدر اندنصكره براو یخودنصكره برنماز دخی قیلمقدر وینه براو یخودنصكره برنماز دخی قیلمقدر
خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نمازی بویله ایدی دیمشدر (نافلة لك)
بیوردیغی عبادة زائدة علی فرائضك دیمكدر یاخود فضیلة لك لاختصاص وجوبه بك
دیمكدر حاصلی تهجد خاصة فخر عالم حضرتلرینه واجبدر بوجهتدن اكا فضیلت اولور
(طبری رحمة الله تعالی علیه (ابن عباس حضرتلرندن روایت ایلر كه *ان النافلة للنبی
صلی الله تعالی علیه وسلم خاصة لانه امر بقیام اللیل وكتب علیه دون امته * دیمشدر یعنی
نافله فخر عالم حضرتلرینه مخصوصدر زیرا قیام لیل ایله اول مأمور اولمشدر واكا فرض
اولنمشدر امتنه دكلدر دیمك اولور اما بو روایتك اسنادی ضعیفدر بعضیلر (زیادة لك
خاصة) دیمكدر دیدكدنصكره زیرا غیرك تطوعی ذنوبن مكفر اولور واول حضرتك تطوعی
خالصا كندینك اولور زیرا انك ذنبی یوقدر هرطاعت كه اول اشلر زیادهٔ درجات وكثرت
حسنات ایچوندر انكیچون نافله تسمیه اولندی اما امتی بویله دكلدر انلرك ذنوبی واردر
كفارت ذنوبه محتاجلردر بوطاعتلره احتیاجلری اولدر كه كناهلرین ستر ایلیه دیمشلردر
(مسلم روایتنده حضرت عایشهٔ صدیقه دن مرویدر كه *ان الله افترض قیام اللیل فی اول هذه
السورة فقام نبی الله صلی الله تعالی علیه وسلم واصحابه حولا حتی انزل الله فی آخر هذه
السورة التخفیف فصار قیام اللیل تطوعا بعد فریضة* دیمشدر یعنی حق تعالی حضرتلری

(یاایها المزمل) سوره سنك اولنده كیجه نمازی فرض ایتمش ایدی حبیب اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری واصحابی بریل قیلدیلر حتی حق جل وعلا حضرتلری بو سوره نك
آخرنده تخفیف انزال ایتدی اندن كیجه نمازی فریضه اولدقدنصكره تطوع اولدی دیدی
حاصلی اول سورهده (قم اللیل) قول شریفیله فرض اولنمش ایدی صكره دن سوره آخرنده
(واقیموا الصلوة) آیت كریمه سیله صلوات خمس اقامت اولنمق بیوریلوب بو تطوع
اولدی دیمكدر (محمد بن نصر قیام لیل حقنده ابن عباس حضرتلرندن روایت ایلركه
ایجابله نسخ مابیننده بر ییل كچدی دیو بیورمشلر (امام شافعی بعض اهل علمدن حكایه
ایلر كه سوره نك آخری قیام لیلك فرضیتنی نسخ ایتمشدر الا میسر اولان مقداری دكل
اندنصكره صلوات خمس ایله اول مقدارك فرضیتی دخی منسوخ اولدی دیمشلر (محمد بن نصر
نقلنده جابر حضرتلرندن مرویدركه نسخ قیام لیل هجرتدنصكره جبش خبط اراسنده
ابو عبیده ایله توجه ایتدكلری زمانده واقع اولمش اوله اما بو روایتك اسنادی ضعیفدر (جبش
خبط دیدكلری اوچیوز نفر كیمسه دركه ابو عبیده ایله كوندرلمشلر ایدی زادلری قالمادی دخی
اغاج یپراقلرین سلكوب یدیلر تفصیلی سابقا ذكر اولنمشدر (وقیام لیل بزم حقمزده منسوخدر
اما خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حقنده دخی منسوخمی ایدی دكلمی ایدی
اختلاف ایتمشلردر صحیح بودركه انك حقنده دخی منسوخ ایدی دیمشلردر حاصلی صكره دن
وجوب طریقیله قیلمز ایدی تطوع طریقیله قیلارایدی (واول حضرتك كیجه نمازینه
كثرت قیامی حقنده حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنها * قام النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم حتی تورمت قدماه * دیو بیورمشدر یعنی شولقدر طوردیكه مبارك ایاقلری
ششدی دیمشدر برروایتده حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها رسول الله حضرتلرینه نیچون بویله
ایدرسك سنك خودكناهلركدن ماتقدم وماتأخر مغفرت اولنمشدر دیدم * افلا اكون عبدا
شكورا * دیو بیوردی دیمشدر معناسی یاعایشه بن عبد شكور اولمیه یمی دیمك اولور
حاصلی طونالم كه اصلا كناهم یوغمش یاحق تعالی حضرتلری بكا بو دولتی ارزانی بیوردیغنه شكر
كركزمی دیمك اولور (امام بخاری ومسلم روایتلرنده وارد اولمشدركه * فلما بدن وكثر لحمه
صلی الله تعالی علیه وسلم صلی جالسا فاذا اراد ان یركع قام فقرأ ثم ركع * دیو بیورمشلردر
یعنی فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وقتاكیم مبارك بدنی سموردی ولحمی
چوغالدی اوتوردیغی یردن قیلارلر اولدی ركوع ایتمك دیلسه قالقوب قراءت ایدر ایدی
اندنصكره ركوع ایلرایدی دیمشلردر (بعض علما بیورمشدركه مفخر موجودات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری حق تعالی حضرتلرینك كندی حقنده سابقهٔ فضلنی بیلورایكن
بوقدر طاعت وعبادته كوشش ایدوب نفسنه مشقتلر ویریجك استحقاق ناردن امین اولمیان
طائفه نیچون نفسلرینه مشقت ویروب چالشمیه امدی انسان عبادته قتی چالشمق كرك اگر
بدننه ضرر ایدرایسه دخی ترك ایتمیوب چالشمق لازمدر كورمزمیسزكه فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك طورمقدن مبارك ایاقلرینه ضرر یتشور ایدی ینه تهجدی ترك
ایتمیوب قیلارایدی دیمشدر اما ابن حجر رحمة الله تعالی علیه بیوردیغی اوزره چالشمق شویله
كركدركه نفسه ملال كلمیه مادامكه عبادته شوق اوله مداومت كركدر وبچن كه اوصانمق كله
استراحت ایتمك كركدر خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حالنه كیمسه نك
حالی مشابه اولمق یوقدر انك حالی اكمل احوال ایدی بدننه ضرر كلدیكی تقدیرجه ینه
عبادتدن اوصانمز ایدی تكمیم حدیث صحیحده * وجعلت قرة عینی فی الصلوة * وارد اولمشدر

انك صفا وسروری وشوقی نماز ایچنده ایدی غیریلر شویله كركدركه اوصانمق احتمالی اولیجق
نفسلرینه مشقت ویرمیهلر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك * خذوا من الاعمال
ماتطیقونه فان الله لایمل حتی تملوا * بیوردیغی معنای مذكوره اشارتدر (بعض علما رحمهم الله
تعالی ایتدیلر انبیا علیهم السلام انكیچون نفسلرینه شدت خوف التزام ایتمشلر ایدیكه حق جل
وعلا حضرتلرینك كندولر اوزرنده اولان نعمت عظیمه سن بیلورلر ایدی وكندولرین
استحقاقدن اول الله تعالی حضرتلرینك سابقهٔ احسانی اولدیغن فهم ایدرلر ایدی لاجرم
اندن كمال خوف اوزره اولوب عبادتنده بذل مجهود ایدرلر ایدی تا كیم انك بعض شكرین ادا
ایدهلر ایدی مع هذا حقوق الله اندن اعظمدر كه عباد آنك شكرینه قیام ایده بیلهلر دیو
بیوردی واول حضرتك تهجدی احوالنده (شریح بن هانیدن منقولدركه حضرت
عایشه رضی الله تعالی عنها بیورمشدركه * ماصلی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم العشاء
قط فدخل بیتی الاصلی اربع ركعات اوست ركعات * دیمشدر دیدی حاصلی هر باركه فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری یاتسو نمازین قیلوب بنم اویمه داخل اولیدی درت
ركعت یاالتی ركعت نماز قیلورایدی دیمك اولور (بخاری ومسلم روایتلرنده * كان یقوم اذا سمع
الصارخ * واقع اولمشدر حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدر یعنی خروس
اوتدیكنی اشتدیكی زمانده قالقار ایدی دیمكدر (وینه شیخین روایتلرنده حضرت عایشه دن
منقولدركه خواجهٔ جهان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری كیجه نك اولنده او یور ایدی
وآخرنده قالقوب نماز قیلور ایدی اندنصكره ینه دوشكینه رجوع ایدر ایدی مؤذن اذان
اوقودیغی كبی ینه قالقار ایدی اكر لازم ایسه غسل ایدر ایدی والا آبدست آلوب دخی
مسجده چیقار ایدی ودخی حضرت عایشه دن مرویدركه غسلی كاه اولور ایدی كیجه نك
اولنده ایلر ایدی وكاه اولور ایدی آخرنده ایلر ایدی وصلاث وتری كیجه نك كاه اولنده
قیلور ایدی وكاه آخرنده قیلور ایدی وقراءتده كاه جهر ایلر ایدی وكاه اخفا ایلر ایدی دیمشدر
(وابوداود وترمذی ونسائی روایتلرنده (ام سلمه رضی الله تعالی عنها فخر كائنات حضرتلری
برمله نمازی قیلوردخی یاتوراو یور ایدی اندنصكره طوروب او یودیغی قدر نماز قیلور ایدی
اندن ینه نماز قیلدیغی قدر او یور ایدی اندن ینه او یودیغی قدر قالقوب نماز قیلور ایدی
تا صباح اولنجه حالی بو ایدی دیمشدر وبو معناده عبارات متغایره ایله روایات وارد اولمشدر
(حضرت عایشه دن مرویدركه سید كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری كیجه ایله
او یخودن او یانسه بویله دیر ایدی * لا اله الا انت سبحانك اللهم وبحمدك استغفرك لذنبی
واسئلك رحمتك اللهم زدنی علما ولاتزغ قلبی بعد اذهدیتنی وهب لی من لدنك رحمة انك
انت الوهاب * ابوداود رحمة الله تعالی علیه بو یلجه روایت ایتمشدر وینه حضرت عایشه دن
نقل ایتمشدر كه كیجه ایله او یخودن او یانسه اون كره تكبیر ایدر ایدی واون كره الحمد لله دیر ایدی
واون كره سبحان الله وبحمده دیر ایدی واون كره سبحان الملك القدوس دیر ایدی واون كره
لا اله الا الله دیر ایدی اندنصكره اون كره * اللهم انی اعوذ بك من ضیق الدنیا وضیق یوم
القیمة * دیر ایدی اندن نمازه باشلر ایدی دیمشدر اول حضرتك كیجه نمازی قیلدیغن
وصلاث وتر قیلدیغن عایشه وابن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت ایتمشلردر ابن القیم
ایدر چن ایكیسی قیام لیل خصوصنده برنسنه اوزره اختلاف ایتسهلر سوز عایشه نك سوزیدر
زیرا فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك كیجه قیلدیغی نماز خصوصنده حضرت عایشه
جملهدن اعلمدر دیمشدر (امام بخاری ومسلم روایتلرنده ابن عباسدن مروی اولانك حاصلی

بودركه ايتدی بو كيجه خالتم اولان ام المؤمنين ميمونه رضی الله تعالی عنها اونده ياتدم فخر كائنات
صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری دخی اول كيجه انده ايدی برساعت اهليله سويلشدی
اندن ياتوب اويودی وقتاكيم كيجه نك ثلث اخيری اولدی ياخود بعضی قالدی سيد كائنات
صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری قالقوب اوتوردی دخی كوكلره نظر ايتدی اندن (ان فی خلق
السموات والارض واختلاف الليل والنهار) آيت كريمه سندن باشلدی سوره نك آخرينه
وارنجه اوقودی اندن قالقوب قربه يانه واردی باغنی چوزدی چناق ايچنه برآز صوقويدی
بركوزل آبدست آلدی صويی نه قلت اوزره خرج ايتدی نه اسراف ايتدی اندن نمازه
طوردی بنده قالقوب آبدست آلدم صول جانبنه طوردم قولاغمه ياپشدی دخی بنی صاغ
يانه طولاندردی اندن اوچ ركعت نماز قيلدی اندن يانی اوزرينه ياتوب اويودی حتی نفخ
ايلدی يعنی مبارك نفسنك صوتی كلمكه باشلدی حبيب اكرم صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلرينك عادتی بوايدی اندن بلال قالقوب اذان اوقودی طوردی صكره آبدست آلمدی
ديمشدر وسابقا بيان اولنمشدر كه بنم كوزلرم اويور وقلبم اويومز ديو بيورمشدر تجديد وضوء
ايتمديكنك حكمتی بوايدی وايتديكی دعالرك بعضی بودركه * اللهم اجعل فی قلبی نورا
وفی بصری نورا وفی سمعی نورا وعن يمينی نورا وعن يساری نورا وفوقی نورا وتحتی نورا
وامامی نورا وخلفی نورا واجعل لی نورا * ديو بيوردی وبرروايتده بويله دركه ايكی ركعت
خفيفه قيلدی هرركعتده ام الكتاب اوقودی اندن سلام ويردی صكره دن وترايله اون برركعت
دخی قيلدی اندن اويخويه واردی اندنصكره بلال كلدی الصلوة يارسول الله ديدی اندن
فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری قالقدی ايكی ركعت نماز قيلدی اندنصكره
خلقه نماز قلبويردی ديمشدر (وينه برروايتده اون اوچ ركعت نماز قيلدی ايكی ركعتی صباح
سنتی ايدی ديو نقل اولنمشدر (بودخی اندن مرويدركه ايكيشر ركعت نمازلر قيلدی
سكز ركعت اولدقدنصكره بش ركعت وترقيلدی هرركعتده قيامنی (ياايها المزمل) اوقيه جق
زمان تقدير ايتدم ديدی (نسائيدن برروايتده بويله دركه آبدست آلدی ومسواك استعمال ايتدی
وبوآيتی اوقودی (ان فی خلق السموات) الخ اندن ايكی ركعت نماز قيلدی صكره اويخويه
واردی حتی نفخن اشتدم اندنصكره ينه قالقوب آبدست آلدی ومسواك استعمال ايتدی وايكی
ركعت نماز قيلدی وينه اويخويه واردی صكره ينه قالقوب آبدست آلدی ومسواك استعمال ايتدی
وايكی ركعت نماز قيلوب اندنصكره اوچ ركعت وترقيلدی ديمشدر (امام مسلم روايتنده دخی
اويخودن اوياندی مسواك طوندی وآبدست آلدی (ان فی خلق السموات) آيتندن سوره آخرينه
دكين اوقودی اندن طوروب ايكی ركعت نماز قيلدی ايكيسنده بيله قيامی وركوعی وسجودی
اوزاتدی اندن كيدوب ياتدی اويودی حتی نفسنك صوتی اشيدلدی صكره ينه طوردی حاصلی
اوچ دفعه اويله ايلدی التی ركعت نماز قيلدی هردفعه ده مسواك طوتر ايدی وآبدست آلور ايدی
واول آيتلری اوقور ايدی اندنصكره اوچ ركعت وتر قيلدی ديمشدر (وحضرت عايشه
رضی الله تعالی عنها حديثی سعد بن هشامدن بويله وارد اولمشدر كه ايتدی بركون حضرت عايشه
رضی الله تعالی عنها خدمتنه واردم ياام المؤمنين بكا فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك
خلقندن خبرويرديدم ايتدی سن قرآن اوقومزميسن ايتدم بلی اوقورم ديدم حضرت عايشه
ايتدی آنك خلقی قرآن ايدی ينه بن ايتدم ياام المؤمنين بكا خبرويرفخر كائنات صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلری وتری نيجه قيلور ايدی ايتدی عادتمز بوايديكه انك مسواكنی وآبدست
صوينی احضار ايدردك اندن حق تعالی حضرتلری ديلديكی زمانده انی اويخودن اويارر
ايدی قالقوب مسواك طوتر ايدی وآبدست آلور ايدی وطقوز ركعت نماز قيلار ايدی تحيته

اوتورمز ايدی الا سكزنجی ركعتده اوتورر ايدی اندن حق تعالی حضرتلرين ذكر ايدر ايدی
وحمد ودعا قيلار ايدی اندن سلام ويرمدين قالقوب طقوزنجی ركعتی قيلار ايدی
ينه ذكر ايدر ايدی وحمد ودعا ايدر ايدی اندن سلام ويروب سلامنی بزه اشتدرر ايدی
اندنصكره اوتورديغی يردن ايكی ركعت نماز قيلار ايدی ای بنم اوغلانجغم اشته انك اون بر
ركعت نمازی بوايدی وقتاكيم پيرلك يتشدی وسمزلندی يدی ركعتله وتر ايدر ايدی واول ايكی
ركعتی ينه اولكی اوسلوب اوزره قيلار ايدی اشته بوطقوز ركعتدر ای بنم اوغلانجغم ديدی
ديمشدر (وينه حضرت عايشه دن مرويدركه ياتسو نمازندن فراغتله فجر ماينده اون بر
ركعت نماز قيلار ايدی هرايكی ركعتده سلام ويرر ايدی صكره بر ركعت وتر قيلار ايدی اندن
اون وترك برسجده سن سزك بريكز اللی آيت اوقوديغی زمان قدر اوزادر ايدی اندن مؤذن
صباح اذانی اوقيوب تمام ايتدكدنصكره قالقوب ايكی ركعت خفيفه قيلار ايدی اندن چون
مؤذن اقامته كلنجه صاغ يانك اوستنه ياتور ايدی ديمشدر وينه اندن مرويدركه * كان يصلی
ثلثة عشر ركعة يوتر من ذلك بخمس ولا يجلس فی شیء الا فی آخرها * بيورمشدر يعنی اون اوچ
ركعت قيلار ايدی اون اوچدن بش ركعت وتر قيلار ايدی هيچ بريرده جلوس ايتمز ايدی
الا آخرنده جلوس ايدر ايدی ديمك اولور (صحيح بخاريده مسروقدن مرويدركه حضرت
عايشه يه فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك صلاتندن سؤال ايتدم ايتدی
* سبعا وتسعا واحدی عشرة سوی ركعتی الفجر * ديمشدر يعنی يدی ركعت وطقوز
ركعت واون بر ركعت قيلار ايدی صباح سنتندن غيری ديمكدر حاصلی كاه آرتوق وكاه اكسوك
قيلق واقع اولور ايدی ديمكدر وينه بخاری نقلنده قاسم بن محمد حضرت عايشه دن روايت
ايتمشدر كه * يصلی من الليل ثلث عشرة ركعة منها الوتر وركعتا الفجر * ديو بيورمش يعنی
اون اوچ ركعت قيلار ايدی وتر وصباح سنتی اول اون اوچدن ايدی ديمكدر وبالجمله
خواجهٔ عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك كيجه ايله قيلديغی نمازلر حقنده عايشه
رضی الله تعالی عنهادن برقاچ درلو روايت وارد اولمشدر بعضنده آرتوق قيلق وبعضنده
اكسك قيلق ذكر اولنمشدر اصلی بودركه اوقات متعدده واحوال مختلفه حسبيله صلاتك ركعاتنده
زياده ونقصان واقع اولور ايدی مزاج شريفلرنده شوق ونشاط اولسه آرتوجق قيلارلر
وبشريت مقتضاسنجه برحال واقع اولسه برقاچ ركعت اكسك قيلارلر ايدی وبرحكمتی دخی
جوازين بياندر تاكيم كنديلردن صادر اولانه خلق اتباع ايدهلر وجوه مذكوره دن قنغيسن
اختيار ايدرلر ايسه اويله قيلهلر (بعض علما فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك
صلات ليلی اون بر ركعت اولديغنك حكمتن بيان ايدوب بيورمشلردر كه تهجد ايله وتر كيجه يه
مخصوص نمازلردر كوندز نمازلری وتر اوليجق كيجه نمازی دخی وتر اولمق مناسبدر يعنی اويله
نمازی درت ركعتدر وايكندی دخی درت ركعتدر واخشام اوچ ركعتدر بوجمله اون بر ركعت
اولور حاصلی كوندزه مخصوص اون بر ركعت فرض واردر بوكا مناسب اولدركه تهجد ايله
وتر دخی جمله سی اون بر ركعت اوله ديمشلردر واون اوچ واقع اولديغی صباح نمازين كوندز
نمازلرينه ضم ايتمك اعتبار يله در بوتقديرجه كوندوزك فرائضی اون اوچ اولور كيجه نمازی
دخی صلات وترايله عدده اكا موافق اولور ديمشلردر ومعلومدر صلوات مفروضه دن صباح
نمازی نهار شرعيده داخلدر واخشام نمازی دخی آثار نهار غالب ايكن يتشور بوجهتدن
ايكيسی دخی صلوات نهاردن معدودلردر ايكيسی معا اعتبار اولنوب فرائض نهار اون اوچه
يتشوب وترايله نوافل ليل دخی اون اوچ قلنمشدر وكاه بريسی اعتبار اولنوب اون بره يتشوب

انلردخی اون بر قلمشدر و بریسی اعتبار اولندیغی تقدیرجه اخشام نمازی اعتبار اولندیغی وتر اولدیغی جهتندندر الله تعالی اعلم (وبالجمله فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك کیجه نمازی خصوصنده وارد اولان روایاتك اجمالی بودرکه (مسلم قتنده ابن عباسدن التی رکعت قیلورایدی هرایکی رکعتده سلام ویررایدی اندنصکره اوچ رکعت وترقیلورایدی دیو مرویدر (وبخاری ومسلم روایتلرنده حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدرکه صلاتی ایکی رکعت خفیفه ایله ابتدا ایلر ایدی اندن اون بر رکعتی تمام ایدر ایدی هرایکی رکعتده بر سلام ویررایدی اندنصکره بر رکعت وتر قیلار ایدی دیمشدر (ومسلم نقلنده زیدبن خالد الجهنی اسلوب مذکور اوزره اون اوچ رکعت قیلار ایدی دیمشدر (وینه بخاری ومسلم روایتلرنده ابن عباس رضی الله تعالی عنهما سکز رکعت قیلار ایدی هرایکی رکعتده سلام ویررایدی اندنصکره بش رکعت وترقیلارایدی جلوس ایتمز ایدی الاآخرنده ایلرایدی دیمشدر (ومسلم روایتنده حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها طقوز رکعت قیلارایدی جلوس ایتمزایدی الاسکزنجیده ایلر ایدی ذکرالله ایدر ایدی وحمد ایلرایدی ودعا ایدرایدی سلام ویرمدین قالقوب طقوزنجی رکعتی قیلار ایدی اندنصکره اوتوروب الله تعالی حضرتلرینه حمد ودعا ایلرایدی اندن سلام ویرر ایدی صکره دن ایکی رکعت دخی اوتوردیغی یردن قیلارایدی دیمشدر (ومسلمك حضرت عایشه‌دن برروایتنده دخی اول طقوز رکعت اسلوبی اوزره یدی رکعت قیلار ایدی صکره اوتوردیغی یردن ایکی رکعت دخی قیلارایدی دیمشدر (امام احمد قتنده ینه حضرت عایشه دن مرویدرکه ایکیشر ایکیشر قیلارایدی اندنصکره اوچ رکعت وترقیلارایدی ماینن جلوسله فصل ایتمزایدی دیمشدر یعنی وترك همان آخرنده جلوس ایدرایدی دیمکدر (ونسائی نقلنده حذیفه‌دن مرویدرکه رمضانده برکره فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله صلات لیل قیلمشدر ودیمشدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری رکوع ایلدی ورکوعنده قیامی قدر طوروب *سبحان ربی العظیم* دیدی اندن جلوس ایتدی *رب اغفرلی رب اغفرلی* دیدی همان درت رکعت نماز قیلدی آخر بلال رضی الله تعالی عنه کلوب صباح نمازینه دعوت ایتدی دیو بیورمشدر حدیث مذکوری بعض محدثین لفظ آخرایله دخی روایت ایتمشلردر (فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك صلاتی اوچ هیئت اوزره ایدی اکثرحالده قائما قیلارایدی (ام المؤمنین حفصه رضی الله تعالی عنها *مارأیته صلی الله تعالی علیه وسلم صلی فی سبحته قاعدا حتی کان قبل وفاته بعام فکان یصلی فی سبحته قاعدا* دیمشدر حاصلی بن فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی کورمدمکه تطوع نمازلرینی اوتورر ایکن قیله حتی وفاتندن بریل مقدم اولدقده تطوعنی اوتورر ایکن قیلار اولدی دیمشدر ایکنجی اسلوبی بوایدیکه اوتورر ایکن قیلار ایدی واوتورر ایکن رکوع ایلر ایدی (بخاری ومسلم وغیریلر حضرت عایشه‌دن بولفظله روایت ایتمشلردر *واذاقرأ وهوقاعد رکع وسجد وهو قاعد* دیمشدر اوچنجی طریقه‌سی بوایدیکه اوتورر ایکن قراءت ایدرایدی قراءتندن آز قالدیغی کبی قیام ایلر ایدی اندن رکوعه واررایدی (امام مسلم رحمة الله تعالی علیه حضرت عایشه‌دن بویله روایت ایتمشدر وآز قالدیغی دیدکلری اوتوز آیت باقرق آیتدر زیرا حضرت عایشه نك عباره‌سی بودرکه *ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کان یصلی جالسا و یقرأ وهوجالس فاذا بقی من قراءته قدرما یکون ثلثین آیة اوارابعین آیة قام وقرأ وهوقائم ثم رکع ثم سجد ثم یفعل فی الرکعة الثانیة مثل ذلك* دیمشدر ونمازده جلوسی خصوصنده (دارقطنی حضرت عایشه‌دن نقل ایلرکه *کان رسول الله صلی الله

تعالی

تعالی علیه وسلم یصلی متربعا* دیو بیورمش تربع بغداش قوروب اوتورمغه دیرلر حاصلی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بغداش قوروب اوتورر ایکن قیلرایدی دیمك اولور (وابن ماجه نقلنده ینه حضرت عایشه دن مرویدرکه *کان یوتر بواحدة ثم یرکع رکعتین یقرأ فیهما وهو جالس فاذا اراد ان یرکع قام فرکع* دیمشدر یعنی بر رکعت وتر قیلار ایدی اندنصکره ایکی رکعت دخی قیلارایدی اول ایکی رکعتده اوتورر ایکن قراءت ایدر ایدی رکوع ایتمك دیلدیکی زمانده قالقرایدی دخی رکوع ایدرایدی دیمکدر (امام احمد نقلنده ابی امامة رضی الله عنه *ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کان یصلی رکعتین بعد الوتر وهوجالس یقرأ فیهما اذازلزلت والکافرون* دیمشدر یعنی وتردنصکره اوتوردیغی یردن ایکی رکعت نماز قیلارایدی انلرده اذازلزلت سوره‌سیله قل یاایها الکافرون سوره‌سن اوقور ایدی دیمکدر (امابوذکر اولنان ایکی رکعتده اختلاف اولنوب امام مالك انکار ایتمشدر نووی دخی انکار ایلمشدر وامام احمد نه قیلارم ونه منع ایدرم دیمشدر اماصواب بودرکه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اول ایکی رکعتی قیلدیغی وتردنصکره صلات جائز ایدیکنی بیان ایدی وسید کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری ذکر اولنان ایکی رکعتی قیلار ایدی دیمك دوام افاده ایتمز واکثریت دخی افاده ایلمز وآنی سنت راتبه ظن ایدن غلط ایتمشدر زیرا فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری اکا مداومت ایتمز ایدی دیمشلردر الله اعلم (اما شهر شعبانك نصفی کیجه‌سی قیام ایتدیکنك حقنده امام بیهقی روایتنده حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنها بیورمشدرکه سید کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری اول کیجه نماز قیلدی وسجده‌یی زیاده اوزاتدی حتی بن شویله ظن ایتدمکه قبض روح اولنمش اوله وقتاکیم آنی بویله کوردم طوروب باش بارمغنه یاپشدم تحریك ایتدم اول دخی حرکت ایتدی بنده یریمه رجوع ایتدم مبارك باشنی سجده‌دن قالدیروب نمازدن فارغ اولدیغی زمانده یاعایشه شویله‌می صاندك که پیغمبر سکا غدر ایتمش اوله دیدی بن ایتدم یوق والله یارسول الله اویله صانمدم ولکن سجده‌یی اوزاتدیغکدن سنی قبض اولندی صاندم دیدم سید جهان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی بیلورمیسك بوکیجه قنغی کیجه‌در بندخی الله ورسوله اعلم دیدم ایتدی *هذه لیلة النصف من شعبان ان الله عزوجل یطلع علی عباده لیلة النصف من شعبان فیغفر للمستغفرین ویرحم للمسترحمین ویؤخر اهل الحقد کماهم* یعنی بوکیجه شعبانك نصفی کیجه‌سیدر تحقیقا حق سبحانه وتعالی حضرتلری بوکیجه‌ده نظر فضل ورحمتیله قوللرینه ناظر اولور اندن مغفرت استیانلری مغفرت ایلر ورحمت استیانلره رحمت ایلر واهل حقدی یعنی کوکللرنده کین طوتنلری حاللری اوزره تأخیر ایلر اول کیجه‌ده انلرحقك فضل واحسانندن بهرمند اولمزلر دیمکدر ولیلهٔ مذکوره فضلنده احادیث کثیره وارد اولمشدر ولکن علمادن چوق کیمسه ضعفلرینه اشارت ایتمشلردر (وابن حبان بعض تصحیح ایدوب کندی مصنفنده ایراد ایتمشدر واول حدیثلرك امثلندن بری حضرت عایشه حدیثیدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدر *ان الله ینزل لیلة النصف من شعبان الی سماء الدنیا فیغفر لاکثر من عدد شعر غنم کلب* دیو بیورمشدر یعنی اول کیجه‌ده تحقیقا حق سبحانه وتعالی حضرتلری فضل ورحمتیله سماء دنیایه نزول ایدر اندن کلب قبیله‌سنك قیونلری تویننك صاغشندن آرتوق کیمسه‌یه مغفرت ایلر دیمك اولور قبیلهٔ مذکوره قیونلری چوق طائفه اولمغین انلرك قیونلری تویله تمثیل بیوردی امام ترمذی ایدرکه حدیث مزبوری بخاری رحمة الله علیه ضعیف قدر دیمشدر (وسنن ابن ماجه‌ده حضرت علی رضی الله تعالی

عنه‌دن اسناد ضعيفله مرفوعا روايت اولنمشدركه *اذا كان ليلة النصف من شعبان فقوموا ليلها وصوموا نهارها فان الله تعالى ينزل فيها لغروب الشمس الى سماء الدنيا فيقول الا مستغفر فاغفرله الا مسترزق فارزقه الا مبتلى فاعافيه الا كذا الا كذا حتى يطلع الفجر* بيورمشدر يعنى اول كيجه‌اويحق كيجه‌سى قائم وكوندزى صائم اولك زيرا تحقيقا حق سبحانه وتعالى حضرتلرى غروب شمس قتنده اول كيجه‌ده سماء دنيايه نزول ايلر دخى ايدر برمستغفر يوقميدركه مغفرت ايليم و بررزق استر يوقميدركه اكا رزق ويرم برمبتلى يوقميدركه اكا عافيت ويرم بو اسلوب اوزره سويلر تا فجر طلوع ايدنجه ديمكدر (اهل شامدن بعض تابعين خالدبن معدان ومكحول وانلرك امثالى رضى الله تعالى عنهم بو كيجه‌ده عبادته قتى جالشورلر ايدى ليلهٔ مزبوره‌نك تعظيمنى خلق انلردن آلمشلردر بعضيلر قولنجه بو كيجه‌نك حقنده انلره آثار اسرائيليه واصل اولمش ايدى انلردن اول اشتهار بوليجق بعضيلرى قبول ايتديلر دينلمشدر (اما اهل حجاز علماسندن چوق كيمسه انكار ايتمشلردر جمله‌دن برى عطادر وبرى ابن مليكه‌در وعبد الرحمن بن زيد بن اسلم فقهاء اهل مدينه‌دن نقل ايتمشدركه *ذلك كله بدعة* ديمشلر حاصلى امام مالك اصحابى وغيرى علما بدعتدر ديمشلردر (اما علماء اهل شام بو كيجه‌نك صفت احياسنده اختلاف ايتمشلردر برقول بودركه جماعت اولوب مسجدده احيا ايتمك مستحبدر زيرا خالدبن معدان ولقمان بن عامر بو كيجه‌ده احسن ثيابلرين كيرلر ايدى وبخورلنورلر ايدى وكحل چكنورلر ايدى ومسجدده قيام ايدرلر ايدى (اسحق بن راهويه دخى انلره موافقت ايدوب مسجدده قيامى بدعت دكلدر ديمشدر وبرقول دخى بودركه بو كيجه‌نك تعظيمى ايچون مسجدلرده نمازدن اوترى ودعادن اوترى جمعيت ايتمك مكروهدر امانيلهٔ مذكوره‌ده كشى خاصة كنديسى طاعت وعبادت ايلمك مكروه دكلدر جائزدر ديديلر بوقول امام اوزاعى رحمة الله تعالى عليه قوليدر (وامام احمددن بو كيجه خصوصنده روايت معلوم دكلدر اما بيرام كيجه‌لرى خصوصنده اندن روايت اولنان قولدن بوكا دخى حصه چيقرمق قابلدر زيرا برروايتنده بيرام كيجه‌لرى جماعت اولوب قيام ايتمك مستحب دكلدر زيرا فخر عالم صلى الله تعالى عليه سلم حضرتلرندن واصحاب كرامدن بويله ايتمك منقول دكلدر ديمشدر وبرروايتنده مستحبدر ديمشدر زيرا تابعيندن عبد الرحمن بن زيد الاسود اويله ايلدى ديمشدر شعبان خصوصى دخى بويله‌در فخر كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلرندن آنك حقنده نسنه ثابت اولمامشدر انجق تابعيندن واعيان فقهاء شامدن منقولدر والله اعلم * فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك رمضان آينده تراويحى وكيجه‌لرى احيا ايتديكى بيانده وارد اولان احاديث شريفه‌دن برى بودركه بخارى ومسلم وابوداود حضرت عايشه‌دن روايت ايدرلركه *كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اذا دخل العشر الاواخر من رمضان احيى الليل وايقظ اهله وجد وشد المئزر* ديمشدر يعنى رمضان آيندن عشر اخير داخل اولديغى كبى كيجه‌لرى احيا ايدر ايدى واهلنى اويارر ايدى وجالشوب عبادت ايدر ايدى ومئزرين شد ايدر ايدى ديمكدر وبو لفظ اخيرك معناسى نه ايديكنده اختلاف ايتمشلردر بعضيلر شد مئزردن مراد خاتونلر ايله معامله‌يى ترك در ديديلر وبعضيلر عبادته بل باغلر ايدى ديمكدر ديديلر (وينه مسلم نقلنده حضرت عايشه‌دن مرويدركه *كان يجتهد فى رمضان مالا يجتهد فى غيره وفى العشر الاخير منه مالا يجتهد فى غيره* ديمشدر حاصلى طاعت وعبادته رمضان آينده سائر آيلردن زياده جالشور ايدى ورمضانك عشر آخرنده سائر كونلردن زياده جالشور ايدى ديمك اولور (وينه بخارى ومسلم وغيرى روايتلرنده اندن مرويدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بركيجه مسجدده

نماز

نماز قيلدى خلق دخى انكله بيله قيلديلر اندن ايرتسى كيجه ينه قيلدى وخلق چوغالدى اوچنجى كيجه ينه جمع اولديلر فخر كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلرى چيقمدى صباح اولديغى كبى اصحابنه ايتدى سزك نيلديككزى كوردم يعنى كثرت اوزره جمع اولديغكزى كوردم وبنى چيقمقدن نسنه منع ايتمدى الا خوف ايتدمكه صلات ليل سزه فرض اوله وبو خصوصك وقوعى رمضانده ايدى ديمشدر وفرض اوله ديو خوف ايتدم ديديكى فرض اوله دخى عهده‌سندن كلميه سز عاصيلر اوله سز ديو قورقدم ديمكدر وحديث مذكور ينه بخاريدن عبارهٔ اخرى ايله دخى وارد اولمشدر (خطابى رحمة الله عليه بو مقامده استشكال ايدوب ايتدى ليلهٔ اسراده خود نماز بش وقت اولوب قالمشيدى حق جل وعلا حضرتلرى (ما يبدل القول لدى) بيورمشيدى بو تقديرجه فخر كائنات حضرتلرينك فرض اوله ديو قورقدم ديديكنك وجهى ندر ديدى (ينه جواب ويروب ايتدى صلات ليل اكا واجب ايدى وآنك افعال شرعيه‌سنه كه مداومت اوزره اشلمش اوله امتنك اقتداسى واجب اولور پس بركيجه خروجى ترك ايتدى تاكيم اكا اقتدايه امر طريقندن واجب اولمق لازم كلميه يوقسه بو معنى دكلدركه بش وقت اوزره فرض جديد انشاسى طريقندن واجب اولمق احتمالن ويره وبو آكا بكزركه بركيمسه كندو نفسنه صلات نذر ايجاب ايليه دخى صلات واجب اوله وبوندن لازم كلمزكه اصل شرعده زيادهٔ فرض واقع اولا ايدى ديدى (وينه ايتدى بوده احتمالدركه حق تعالى حضرتلرى اول صلاتى اللى وقت فرض ايتمشدر خواجهٔ كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلرى شفاعتيله اكثرين باغشلیوب بش وقته اندرمش ايدى نچون امت كندولره باغشلنان نسنه‌لرى دونده‌روب ينه التزام ايديجك بونده بعد يوقدركه اول نسنه كندولره فرض طريقيله ثابت اوله ديدى (اما ابن حجر بو جوابلره اعتراض ايدوب ايتدى بونلر اكا مبنيدركه صلات ليل سيد عالم حضرتلرينه واجب اوله وآنك افعالنه اقتدا دخى واجب اوله ولكن بو مسئله‌لرك هر برنده نزاع واردر بو تقديرجه جواب شافى اولامزلر ديدى اندن كندوسى اوچ وجهله جواب ويردى (برى بودركه جماعتله مسجدده قيلمق فرض اوله ديو قورقدم ديمكدر يعنى جائزكه كيجه ايله نافله قيلمغك صحتنه مسجدده جماعت اولمق شرط اوله وزيدبن ثابت حديثنده فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك *حتى خشيت ان يكتب عليكم ولو كتب عليكم ما قمتم به فصلوا ايها الناس فى بيوتكم* ديو مسجده جمع اولمه‌دن منع بيورديغى شرط اولمه‌سندن خوف ايتديكندن ايدى واولرندهٔ مداومت ايتمكه اذنله انلره فرض اولمق خاطره‌سندن امين اولدى ديدى (برى دخى بودركه فرض كفايه اوله ديو خوف ايتدم ديمك اوله بو تقديرجه دخى فرائض خمسدن زياده اولمق لازم كلمز (برى دخى بودركه خاصة قيام رمضان فرض اوله ديو خوق ايتدم ديمك اوله زيرا حديثده *ان ذلك كان فى رمضان* واقع اولمشدر وسفيان بن حسين حديثنده *خشيت ان يفرض عليكم قيام هذا الشهر* وارد اولمشدر بو تقدير اوزره دخى اشكال قالمز زيرا قيام رمضان سنه‌ده هر كون متكرر اولور قسمندن دكلدر ينه خمس اوزره زائد اولمق لازم كلمز ديدى اماجوبهٔ ثلاثه‌نك اقواسى اول ذكر ايتديكى جوابدر والله اعلم (نعمان بن بشيردن منقولدركه شهر رمضانك يكرمى اوچنجى كيجه‌سى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله ثلث اول نهايتنه وارنجه قيام ايتدك وينه يكرمى بشنجى كيجه نصف الليله وارنجه قيام ايتدك اندنصكره يكرمى [illegible] كيجه شولقدر قيام ايتدك كه حتى فلاحه يتشمزز ظن ايتدك وصحابهٔ كرام اكا سحور تسميه ايدرلر ايدى ديمشدر (وصلات تراويح جماعتله مسجدده قلنمق مى افضلدر يوقسه هركشى اونده قيلمق مى افضلدر علما رحمهم الله تعالى اختلاف ايتمشلردر (امام اعظم

حضرتلری واما شافعی و بعض مالکیه وغیریلر افضل بودرکه جماعتله قلنه تنکیم حضرت
عمر بن الخطاب وسائر صحابه رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بو یله ایتمشلر ایدی ومسلمانلرك
عملی بونك اوزرینه مستمر اوله کلمشدر زیرا شعائر ظاهره دندر اوتقدیرجه صلات عیده مشابه در
دیدیلر (اکر بو خالمره کلوب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * انی خشیت
ان یفرض علیکم * دیو بیوردیغی یعنی مسجدده جماعتله قیلمق فرض اوله دیو خوف ایتدم دیمکه
حمل اولنیجق بنه مسجدده قیلمق نیجه افضل اولور دینلورایسه جوابی بودرکه اول احتمال
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حال حیاتنده ایدی شمدی فرض اولمق
احتمالی قالمدی ایدی افضل بودرکه مسجدلرده جماعتله قلنه وحضرت عمر رضی الله تعالی
عنه جماعت جانبن ترجیح ایتدیکنك وجهی بودرکه اکثر ناس جماعتله قیلمقده نشاطی آرتوق
بولورلر خلق بری بری شوقنه قیلمه دن حظ ایدرلر یالکزلقده بو حالت بولنمز دیمشلردر (امام مالك
وابو یوسف و بعض علماء شافعیه وغیریلر ایتدیلر افضل بودرکه هرکشی کندو اونده قیله
زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * افضل صلوة المرء فی بیته الا المکتوبة *
بیورمشدر بو حدیث شریف مقتضاسنجه فرائضدن غیری نمازلری اوده قیلمق افضل
اولور مؤلف رحمة الله علیه ابو یوسفدن بو یله روایت ایتمشدر ولکن بونده نظر واردر زیرا
اندن منقول اولان بودرکه برکیمسه مسجدده قلنان اسلوب اوزره اونده قیلمغه قادر اولیجق
یعنی اونده جماعت اولاجق قدر کیمسه ایله قلیجق مسجدده قلمقدن اوده قلمق افضلدر دیمشدر
ولکن صحیح بودرکه اوده کی جماعتك برفضیلتی واردر ومسجدده کی جماعتك برفضیلت اخراسی
واردر اوده قلان کیمسه برفضیلتی احراز ایدوب اول برفضیلت زائده یی فوت ایتمش اولور
(وعدد رکعات تراویح یکرمی در جمله سی بش ترویحه در وهرایکی رکعتنده سلام ویریلور
وهر درت رکعته ترویحه دیرلر اصلده ترویحه اول ماینده اولان جلسه نك اسمی ایدی خلق
درت رکعتی قلدقدنصکره اول جلسه ایله راحت بولدقلریچون ترویحه دینلمش ایدی
صکره دن هر درت رکعته مجازا ترویحه دیدیلر انکیچونکه آخرنده ترویحه وار در حاصلی
تسمیة الشیء باسم ما یجاوره قبیلندندر وهر ایکی ترویحه نك اراسنده برترویحه مقداری
اوتورمق کرکدر و بشنجی ترویحه ایله وتر ماینده دخی برترویحه قدر اوتورمق کرکدر زیرا صحابهٔ
کرام زمانندن الی یومنا هذا توارث بونك اوزرینه در وابن ابی شیبه نقلنده ابن عباس رضی الله
تعالی عنهما خواجهٔ جهان علیه صلوات الرحمن حضرتلری رمضانده یکرمی رکعت قیلار ایدی
ودخی وتر قیلار ایدی دیمشدر (اما امام بخاری ومسلم روایتلرنده بو دخی وارد اولمشدرکه ابو سلمه
رضی الله تعالی عنه عائشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنهایه سؤال ایتدم فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینك رمضانده صلاتی نیجه ایدی ایتدی * ماکان یزید فی رمضان
ولا فی غیره علی احدی عشرة رکعة یصلی اربعا فلا تسأل عن حسنهن وطولهن ثم یصلی
اربعا فلا تسأل عن حسنهن وطولهن ثم یصلی ثلاثا * حاصلی بودرکه رمضانده وغیریده
اون بر رکعتدن آرتورمز ایدی واون بر رکعتی قیلشی بو اسلوب اوزره ایدیکه بغایت حسن
و بغایت طول اوزره درت رکعت قیلار ایدی اندنصکره ینه بغایت حسن و بغایت طول
اوزره درت رکعت دخی قیلار ایدی اندنصکره اوچ رکعت قیلار ایدی دیمکدر عائشه رضی الله
تعالی عنهادن مرویدرکه یا رسول الله وتری قیلمدن اویورمیسز دیدم ایتدی یا عائشه * ان عینی
تنامان ولا ینام قلبی * دیمشدر یعنی تحقیقا بنم کوزلرم اویور قلبم اویومز دیدی وفخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری زماننده حال بونك اوزرینه مستمر ایدیکه هرکشی رمضان

آینده صلاتلیلی اونده قیلار ایدی تا حضرت عمر خلافتندن برزمان کچنجه بو یله ایدی
(امام بخاری روایت ایتدیکی اوزره برکیجه حضرت عمر رضی الله تعالی عنه مسجده چیقوب
کوردی خلق بلوك بلوك اولمشلر کیمی تنها قیلار کیمی برقاچ اولوب جماعتله قیلارلر ایتدی بن
بونلری قارئ واحد اوزره جمع ایلسم اجمع اولور ایدی اندن امر ایدوب ابی بن کعب حضرتلرین
امام ایتدی وخلق اکا اویدردی صکره برکیجه دخی کوردی خلق اماملریله نماز قیلارلر
یعنی ابی بن کعب قرآن اوقور وخلق اکا اقتدا ایدوب سکوت ایتمشلر انکله بیله قیلارلر بو یله
کوریجك * نعمت البدعة هذه والتی تنامون عنها افضل من التی تقومون * دیدی یعنی بو وضع
اوزره قلدرمق نه کوزل بدعتدر وشول نمازکه او یخودنصکره کیجه نك اواخرنده قلارسز
اولنده قیلدیغکزدن فضیلتلو در دیمك اولور (وابی بن کعب رضی الله تعالی عنه صحابهٔ کرامك
اقرائی اولدیغیچون امامته انی اختیار ایتمش ایدی (وسعید بن منصور عروه طریقندن نقل
ایتمشدرکه حضرت عمر رضی الله تعالی عنه خلقی ابی بن کعب اوزره جمع ایتمش ایدی اول رجال ایله
قیلار ایدی وتمیم داری رضی الله تعالی عنه خاتونلر ایله قیلار ایدی دیمشدر یعنی ایکیسی ایکی
جماعته امامت ایدرلر ایدی (موطأده بو یله در که * امر عمر ابی بن کعب وتمیم الداری ان یقوما
للناس فی رمضان * دینلمشدر و بیهقی رحمة الله تعالی علیه اسناد صحیح ایله روایت ایتمشدرکه
ناس عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه زماننده شهر رمضانده تراویحی یکرمی رکعت قیلارلر
ایدی دیمشدر وموطأده یکرمی اوچ قیلارلر ایدی دینلمشدر اصلی بودرکه وتر ایله تراویحك
جمله سی یکرمی اوچ اولور و بوندن غیری دخی روایات مختلفه وارد اولمشدر اما اختلاف
احواله محمولدر دیمشلردر ومعلوم اوله که سنت تراویحی ختمله قیلمقدر وختمی یکرمی یدنجی
کیجه ده تمام ایتمك کرکدر زیرا لیلهٔ قدر اول کیجه ایدیکنه اخبار کثیره وارد اولمشدر
اما صاحب الاختیار ایدر فی زماننا افضل بودرکه خلقه آغر کلیه جك قدر قلمق کرکدر والله تعالی اعلم

) باب رابع فخر کائنات حضرتلرینك وتری بیاننده در (

اولا معلوم اوله که صلات وتر امام اعظم رحمة الله علیه قتنده فرض عملیدر فرض اعتقادی
دکلدر واکا واجب دیدکلرندن مراد بودر وامامین رحمهما الله تعالی قتلرنده سنت مؤکده در
وعدد رکعاتی اوچدر ایکی تشهد و برسلامله تمام ایتمك کرکدر واوچنجی رکعتده رکوعدن
مقدم ال قالدیروب تکبیر ایتدکدنصکره قنوت اوقومق کرکدر زیرا رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مرویدرکه اوچ رکعت وتر قیلدی اولکی رکعتده
سبح اسم ربك اوقودی ایکنجیده قل یا ایها الکافرون اوقودی اوچنجیده قل هو الله احد اوقودی
دیمشلردر قول صحیح واقوی بونلردرکه ذکر اولندی اما بعضیلر قوانجه همان آخرنده برتشهد ایله
قلمق کرکدر دیدیلر * لا توتروا بثلاث تشبهوا بصلوة المغرب * روایتی ایکی تشهد ایله قیلمغه حمل
ایتدیلر یعنی ممنوع اولان ایکی تشهد ایله قیلمقدر دیدیلر وطاوسدن مرویدرکه (انه کان یوتر بثلاث
لا یقعد بینهن) دیمشلردر اما سلف رضی الله تعالی عنهم ایکی تشهد ایله قیلدقلری ثابتدر فخر عالم
صلی الله علیه وسلم حضرتلری وتری بش رکعت قیلدیغی دخی روایت اولنمشدر تنکیم سابقا
اشارت اولنمش ایدی بعضیلر قولنده رکعات ماینی جلوسله فصل ایتمدی همان آخرنده جلوس
ایتدی دیمك واقع اولمشدر اما احادیث فصل ایتدر وطرقی چوقدر (سلف رحمهم الله تعالی
ایکی نسنه ده اختلاف ایتمشلردر بری بوکه وتر قیلدقدنصکره جالسا ایکی رکعت قیلمق مشروعمیدر
دکلمیدر دیمشلردر بری دخی بوکه برکیمسه که وتری قیلمش اوله کیجه ایله بعض نوافل قیلمق مراد
ایدنسه نیجه قیلمق کرکدر اولکی مسئله امام مسلم قتنده ابی سلمه طریقندن حضرت عائشه دن

مرويدركه مشروع اوله زيرا * انه صلى الله عليه وسلم كان يصلى ركعتين بعد الوتر وهو جالس *
ديمشدر بعض علما بوكا ذاهب اولوب * اجعلوا آخر صلوتكم بالليل وترا * حديثن كيجه نك آخرنده
وتر قيلانه مخصوص ايتمشلردر وقائل اولميانلر اول ايكى ركعت صباح سنتى ايدى ديمشلردر
(نووى رحمة الله تعالى عليه بوكا حمل ايتمشلردركه خواجۀ كائنات صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى آنى وتردنصكره نافله جائز ايديكن وجالسا نافله قيلمق جائز ايديكن بيان ايچون
قيلمش اوله ايكنجى مسئله‌ده اكثر علمانك قولى بودركه وتردنصكره ايكيشر يادردر يادخى زياده
نمازلركه ركعتلرى جفت اوله قيلمق جائزدر صكره‌دن تكرار وتر قيلمق جائز دكلدر زيرا رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * لاوتران فى ليلة * بيورمشدر حديث حسندر امام نسائى
وابن خزيمه اخراج ايتمشلردر (ينه وترك قضاسى خصوصنده اختلاف اولنمشدر (امام اعظم
رحمة الله عليه قتنده قضا اولنمق كركدر زيرا انك مذهبنده فرض عمليدر اماسنتدر ديانلر
قولنجه قضا اولنماز اكثرى يوك اوزره ينه‌در مسلمده وغيريده حضرت عايشه‌دن مرويدركه
فخر عالم حضرتلرى اول كيجه كه وجع يا غيرى سببدن او يوسه كيجه نمازين قلمسه كوندز
اون ايكى ركعت قيلارايدى ديمشدر محمد بن نصر دخى اول حضرتدن قضاء وتر خصوصنده
اخباردن نسنه بولمدق ديمشدر (عطا واوزاعى قضا اولنمق كرك اكركونش طوغدى ايسه
تاغروب ايدنجه قضا اولنور ديمشلر علماء شافعيه قتلرنده دخى قول مذكور بر وجهدر امام نووى
شرح مسلمده ذكر ايتمشدر وسعيد بن جبير ايرته‌سى كيجه قضا اولنور ديمشدر شافعيه‌دن برقول دخى
بودركه مطلقا قضا اولنه (حضرت عايشه‌دن مرويدركه * اوتر صلى الله عليه وسلم من كل
الليلة من اوله واوسطه وآخره وانتهى وتره الى السحر * ديمشدر اول ليلدن مراد ياتسو نمازينك
صوكنده ديمكدر حاصلى ياتسويى قيلدقدنصكره تاسحر زمانه دك وترك وقتيدر حديث
مذكورى بخارى ومسلم وغيريلر روايت ايتمشلردر احتمالدركه اولنده قيلديغى وجعى اولديغى
زمانده اوله وسطنده قيلديغى سفرده اوله اما آخرنده قيلديغى اكثر احوالى ايدى زيرا اول حضرتك
وترى آخر ليلده قيلمغه مداومتى معروفدر (سحر ديو صبحك ماقبلنه ديرلر (ماوردى رحمة الله
عليه سحر كيجه نك التنجى بخشيدر ديو حكايه ايتمشدر اكثر ناس صبحله سحرى برنسنه
صانورلر اما حقيقتده سحر صبحدن مقدم زماندركه كيجه‌نك آخرلريدر (ابن خزيمه قتنده ابن
عباس حضرتلرندن مرويدركه * فلما انفجر الفجر قام رسول الله صلى الله عليه وسلم فاوتر
بركعة * ديمشدر ابن خزيمه بونده فجردن مراد فجر اولدر ديدى (امام احمد رحمة الله عليه
روايتنده معاذدن مرفوعا وارد اولمشدركه * زادنى ربى صلوة وهى الوتر ووقتها من العشاء الى طلوع
الفجر * بيورلمشدر اما صلاة وترك وجوبنه قائل اولميانلر اسنادنده ضعف وارددر ديمشلر (بريده
روايتنده مرفوعا وارد اولمشدركه * الوتر حق فمن لم يوتر فليس منا * بيورمشلر ولفظ مذكورى
اوچ كره اعاده قيلمشلردر اما مخالفون بوكا دخى بعض مناقشه ايتمشلردر روايت اولنوركه
فخر كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلرى كيجه ايله نماز قيلارايدى حضرت عايشه يانوب اويور
ايدى اوزمانده كه وتر قيلمق ديليه عايشه رضى الله عنهايى اويارر ايدى اولدخى قالقوب وتر قيلارايدى
صحيح بخاريده بويله مسطوردر بودخى وترى كيجه‌نك آخرنده قيلمق مستحب ايديكنه دلالت
ايلر ووجوبنه دخى دلالت ايلر ديمشلر زيرا خواجۀ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
تهجدى قيلارايكن اويارمز ايدى وترى قيلاركن اويارر ايدى بوراده مسلك واجبه سلوك
ايتديكندن فهم اولنوركه واجب اوله ديديلر اما بعضيلر بوكا اعتراض ايدوب بوندن وجوب
لازم كلمز نهايتى كيجه نمازلرينك مؤكدى اولمغه دلالت ايلر ديديلر (امام ترمذى روايتنده حضرت
عليدن مرويدركه * كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يوتر بثلاث يقرأ فيهن بسبع سور من المفصل

يقرأ فى كل ركعة بثلاث سور آخرهن قل هو الله احد * ديمشدر يعنى رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى اوچ ركعت وتر قيلارايدى انلرده مفصلدن يدى سوره اوقورايدى هرركعتده
اوچ سوره اوقورايدى اول اوچ سوره نك آخرى قل هو الله احد سوره سى ايدى ديمشدر مثلا اولكى
ركعتده ايكى سوره اوقورايدى اوچنجى سوره‌يى اخلاص اوقورايدى وايكنجى ركعتده ايكى سوره
دخى اوقيوب ينه اخلاص اوقورايدى اوچنجى ركعتده دخى بويله ايدرايدى ديمكدر (ابوداود
وترمذى نقللرنده (حضرت عايشه رضى الله تعالى عنهادن مرويدركه رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى وترك اول ركعتنده (سبح اسم ربك الاعلى) وايكنجى ركعتنده
(قل يا ايها الكافرون) واوچنجيده (قل هو الله احد ومعوذتين) اوقورايدى ديمشدر (ابن عباس
حضرتلرندن مرويدركه بر ركعتده (سبح اسم وقل يا ايها الكافرون وقل هو الله احد) اوقورايدى
ديمشدر (ابوداود سلام ويرديكى زمانده * سبحان الملك القدوس * درايدى ديو روايت ايتمشدر
نسائى روايتنده اوچ كره درايدى وآخرلرنده اوزادرايدى ديمشلر وبرروايتده اوچنجيده رفع
صوتله درايدى ديمشلر (ينه ابى داود وترمذى ونسائى وابن ماجه روايتلرنده حضرت على
رضى الله عنه سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى وترك آخرنده بويله درايدى
ديمشدر * اللهم انى اعوذ برضاك من سخطك وبمعافاتك من عقوبتك واعوذ بك منك لا احصى
ثناء عليك انت كما اثنيت على نفسك * ابن تيميه صباح سنتى بدايت عمل وصلوة وتر خاتمۀ عمل
مجراسنه جاريلردر ديمشدر پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام حضرتلرينك عادت كريمه‌سى
ايديكه سنت فجرده وصلاة وترده قل هو الله احد وقل يا ايها الكافرون سوره‌لرين اوقورايدى
واول ايكى سورۀ كريمه توحيد علم وعملى وتوحيد معرفت وارادتى وتوحيد اعتقادى جمع
ايتمشلردر سورۀ اخلاص كنديني قرائت ايده‌نى شرك علميدن خلاص ايلر نتكيم سورۀ
قل يا ايها الكافرون شرك عمليدن خلاص ايلر ديمشلردر

) باب خامس صلوة ضحاسى بياننده‌در صلى الله عليه وسلم (

معلوم اوله كه رواة حديث فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى صلاة ضحى
قيلديغنده اختلاف ايدوب بعضيلرى اثبات وبعضيلرى نفى ايتمشلردر علمادن بعضى اثبات
ايده‌نك روايتن ترجيح ايتمشدر زيرا قاعدۀ معروفه بودركه اثبات زيادۀ علمى متضمندركه نافيلردن
خفى اولمشدر وبيورمشلردركه بومقوله خصوصك علمندن اكثر ناس غافل اولوب اقلى خبردار
اولمق جائزدر بعضيلر دخى نفى ايده‌نك روايتن ترجيح ايتمشلردر وانلرك قراينى تفصيل روايات
اثناسنده مذكور اولور ان شاء الله تعالى (حاكم رحمة الله عليه بيورديغى اوزره اثبات جانبنده
صحابۀ كرامدن بونلر واردر ابو سعيد ابو ذر غفارى زيد بن ارقم ابو هريره بريدة الاسلمى ابو الدرداء
عبد الله بن ابى اوفى عتبان مالك وعتبة بن عبد السلمى نعيم بن همام ابو امامة الباهلى عايشه بنت
ابى بكر وام هانى وام سلمة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين بونلرك جمله سى فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ضحى نمازى قيلديغنه شهادت ايتمشلردر اما ابو سعيدك
حديثى بودركه * كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلى الضحى حتى نقول لا يدعها ويدعها
حتى نقول لا يصليها * ديمشدر يعنى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ضحى نمازين
قيلارايدى شويله مداومت ايدرايديكه حتى بز ترك ايلمز صانوردق وكاه شويله ترك ايدرايديكه
آرتق قيلمز صانوردق ديمك اولور (وابو هريره حديثى بزاردن مرويدر * ان رسول الله صلى الله
عليه وسلم كان لا يترك صلوة الضحى فى سفر ولا فى غيره * ديو بيورمشدر اما اسنادى ضعيفدر
ديمشلر (وابن ابى اوفى حديثى بو لفظله وارد اولمشدر * رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم
صلى الضحى ركعتين يوم بشر برأس ابى جهل * ديمشدر يعنى كوردم فخر كائنات صلى الله

تعالى عليه وسلم حضرتلرى ابوجهلك باشيله بشارت اولنديغى كون ايكى ركعت ضحى قيلدى ديمشدر امانفى ايدنلر جواب ويروب حديث صحيح اولديغى تقديرجه صلات شكر ايدى ضحى وقتنه راست كلدى فتح مكه كوننده واقع اولان شكرى كبى ايدى ديمشلردر (وعتبان حديثنى امام احمد روايت ايتمشدر *ان النبى صلى الله عليه وسلم صلى سبحة الضحى فقاموا وراءه فصلوا* ديمشلردر يعنى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ضحى نمازين قيلدى اصحاب انك آردنده طورديلر دخى قيلديلر ديمكدر (وحضرت عايشه حديثنى امام مسلم واحمد وابن ماجه رحمهم الله روايت ايتمشلردر لفظى بودر *كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلى الضحى اربعا ويزيد ماشاء الله* يعنى خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ضحى نمازينى درت ركعت قيلار ايدى حق تعالى حضرتلرينك ديلديكن زياده ايدر ايدى ديمكدر يعنى غالبا درت قيلار ايدى وتكرى تعالى حضرتلرينك ارادتى حسبنجه كاه زياده قيلمق واقع اولور ايدى ديمك اولور (امهانئ حديثنى بخارى ومسلم بولفظله روايت ايتمشلردركه *ان رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل بيتها يوم فتح مكة فاغتسل وصلى ثمانى ركعات فلم ار صلوة قط اخف منها غير انه يتم الركوع والسجود* ديو بيورمش يعنى مكه فتح اولنديغى كون خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى انك اوينه داخل اولوب غسل ايتمشلر وسكز ركعت نماز قيلمشلر امهانى بن هركز اندن اخف صلات كورمدم الا بوقدر واركه ركوعنى وسجودينى اتمام ايدر ايدى ديدى كرچه بو روايتده صلات ضحى ايديكى تصريح اولنمامشدر اما روايت آخرده وذلك ضحى بيورلمشدر (نسائى نقلنده دخى عبارهٔ اخرى ايله وارد اولمشدر بعضيلر بخارى ومسلم روايتيله استدلال ايتديلركه ضحى نمازين خفت اوزره قيلمق مستحب اوله اما بو استدلالده نظر واردر زيرا احتمالدركه اول كون مهمات فتح كثير اولمغين فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اكا اشتغالدن صلاتده عجله ايتمش اوله زيرا خواجهٔ عالم حضرتلرينك فعلندن ثابت اولمشدركه ضحى نمازين قيلدى وتطويل ايتدى ديمشلردر ابن ابى شيبه حذيفه حديثندن بويله اخراج ايتمشدر الله اعلم (حاكم رحمة الله عليه ام سلمه دن روايت ايلركه *كان صلى الله عليه وسلم يصلى الضحى ثنتى عشرة ركعة* ديمشدر بو روايتده اون ايكى ركعت ضحى قيلار ايدى ديلمشدر (انس بن مالك رضى الله عنه *رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم صلى فى السفر سبحة الضحى ثمانى ركعات* ديمشدر امام احمد روايت ايتمشدر ابن خزيمه وحاكم حديث صحيحدر ديمشلردر معناسى كوردم فخر عالم حضرتلرينى سفرده سكز ركعت ضحى نمازين قيلدى ديمكدر (وينه امام احمد نقلنده حضرت على رضى الله عنه *ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يصلى من الضحى* ديمشدر وابو يعلى نقلنده من لفظى يوقدر همان كان يصلى الضحى واقع اولمشدر اما احمدك رجالى ثقاتدر (وحاكم روايتنده عتبان بن مالك ان النبى صلى الله عليه وسلم صلى الضحى ست ركعات ديمشدر بو روايتده التى ركعت قيلدى ديلمشدر والحاصل صلاة ضحى نافله نمازدر انك قدرنده عدد معين يوقدر ذكر اولنان روايتلرده موجود اولان اوزره قيلمق كركدر (شيخ ولى الدين ابن العراقى رحمة الله عليه بيورديغى اوزره بو صلاتك حقنده چوق مشهور حديث صحيح وارد اولمشدر حتى محمد بن جرير الطبرى رحمة الله عليه حد تواتره واصل اولدى ديمشدر (ابن العربيدن منقولدركه صلات ضحى سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن اول كلان انبيا عليهم السلامك نمازى ايدى تكيم حق تبارك وتعالى حضرتلرى داود عليه السلامدن خبر ويروب (انا سخرنا الجبال معه يسبحن بالعشى والاشراق) بيورمشدر پس حق جل وعلا حضرتلرى دين محمد عليه السلامده دخى ايكندى نماز يله اشراق

نمازين ابقا ايتدى ديمشدر ونفى ايدنلر دخى بعض احاديث ايله استدلال ايتمشلردر جمله دن برى حضرت عايشه دن منقولدركه *كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ليدع العمل وهو يحب ان يعمل به خشية ان يعمل به الناس فيفرض عليهم وما سبح رسول الله صلى الله عليه وسلم سبحة الضحى قط وانى لاسبحها* ديمشلردر بخارى ومسلم بويله روايت ايتمشلردر حاصلى بودركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى برعملى ايشلمكى سوركن خلق ايشلبوب اوزرلرينه فرض اولمق خوفندن ترك ايدر ايدى وفخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى هركز ضحى قيلمامشدر تحقيقا انى بن قيلورم ديمك اولور دخى مورق عجلى حديثيله استدلال ايتمشلردركه اول ايتدى ابن عمر حضرتلرينه *اتصلى الضحى* ديدم يعنى سن ضحى قيلارمسن ديدم *لا* ديدى يا حضرت عمر قيلارمى ايدى ديدم ينه *لا* ديدى يا حضرت ابو بكر قيلارمى ايدى ديدم *لا* ديدى يا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى قيلارمى ايدى ديدم *لا اخاله* ديدى ديمشدر بونى دخى امام بخارى نقل ايتمشدر *لا اخاله* ديديكى توقفدر ديديلر يعنى نه قيلديغندن خبر ويره بيلدى نه قيلديغندن وشعبيدن دخى مرويدركه ايشتدم ابن عمر حضرتلرى مسلمانلر صلات ضحادن افضل بدعت احداث ايتمديلر دير ايدى ديمشدر (ومجاهددن منقولدركه بن وعروة بن الزبير مسجده كيردك ابن عمر حضرتلرينه مسجدده راست كلدك حجرهٔ عايشه قربنده اوتورر ايدى وخلق مسجدده ضحى نمازين قيلارلر ايدى انلرك نمازى حالندن ابن عمره سؤال ايتدك بدعتدر ديو جواب ويردى ديمشدر (ابن ابى شيبه نقلنده ابن عمردن مرويدركه ضحى نمازى ايچون بدعة ونعمة البدعة ديمشدر علما رحمهم الله تعالى بو اختلاف رواياتى كوروب مجموع احاديث بيننى توفيق ايچون ايتديلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ضحى نمازينه مداومت ايتمز ايدى انكيچونكه امته فرض اوله دخى مداومتدن عاجز اولهلر ديو خوف ايدر ايدى اما حضرت عايشه وام هانى وغيريلر نقل ايتديكى اوزره كاهى قيلار ايدى ديديلر وحضرت عايشه رضى الله عنهانك ما رأيته صلاها ديديكى كان يصليها ديديكنه مخالف دكلدر زيرا فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اكثر زمانده ضحى وقتنده انك يانندهٔ اولمز ايدى كاه مسجدده وكاه مهماتده اولور ايدى انكيچون كورمك واقع اولمدى وكان يصليها ديديكى اشيدوب خبر ويرمه در يا فخر عالم حضرتلرينك كنديلردن يا غيريلردن اشتمشدر ديديلر (وابن عمرك لا اخاله ديديكى توقفدر وسبب توقف غيريدن اشيدوب اول غيرك خبرينه چندان اعتمادى اولمديغندندر وبدعتدر ديديكى يا بودركه احاديث مذكوره اكا واصل اولمامشدر ياخود فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى مداومت ايتمدى بونلرك مداومتى بدعتدر ديمك اوله يا مسجدلرده اظهارى بدعتدر سنت اولان اوده قيلمقدر ديمك اوله ديديلر وبالجمله ابن عمر سوزلرنده مشروعيتن نفى ايدر نسنه يوقدر زيرا كلامى كندى كورمكه محمولدر يوقسه بودكلدركه فى نفس الامر عدم وقوعى مقصود اوله بلكه نفى ايتديكى صلات مذكوره اوصافنده بر صفت مخصوصه در تكيم اشارت اولندى (ابن مسعود حضرتلرندن مرويدركه بر قومى كورديكه مسجدده ضحى نمازى قيلارلر انلرك ايتديكن انكار ايدوب *ان كان ولابد ففى بيوتكم* ديدى وبعض علما رحمهم الله تعالى مستحب بودركه كاه قيلنه وكاه ترك اولنه ابن عباس حضرتلرينك عادتى بوايديكه بر كون قيلار ايدى بر كون ترك ايدر ايدى ديمشلردر وبعضيلر ايتديلر اسبابدن بر سببله قيلنور فخر كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلرى يوم فتحده فتح ايچون قيلمش ايدى امرا اول صلوته صلوة فتح ديو تسميه ايدرلر ايدى زيرا قاضى عياض وغيرى امهانينك ديديكى اول حضرت سنت ضحى قصد ايتديكنده ظاهر دكلدر انجق حديثندن فهم اولنان بودركه وقت صلاتنى تعيين ايتمشدر

دیدیلر بعضیلر دخی اول کیجه اشغال سبیله ترک ایندیکی کیجه نمازلرینك قضاسی ایدی دیدیلر
اما امام نووی رحمة الله علیه بو سوزلری بکنمیوب ایدی صواب بودرکه امهانی حدیثیله استدلال
صحیح اوله زیرا ابوداود کریب طریقندن امهانیدن روایت ایتمشدرکه * انه صلی الله علیه
وسلم صلی سبحة الضحی * دیمشدر بونده صریحدرکه ضحی نمازین قیلدی دیمکدر سبحه‌نك
معناسی نافله نمازدر امام مسلم دخی کتاب الطهارتده ابی مره طریقندن امهانیدن فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك یوم فتحده غسلی قصه‌سن روایت ایدیجك بولفظی
دخی نقل ایتمشدرکه ثم صلی ثمانی رکعات سبحة الضحی دیمشدر وعکرمة بن خالد طریقندن
ابن عبد البر دخی امهانیدن روایت ایتمشدرکه * قدم رسول الله صلی الله علیه وسلم مکة فصلی
ثمانی رکعات فقلت ما هذه الصلوة قال هذه صلوة الضحی * دیمشدر یعنی پیغمبریمز علیه الصلاة
والسلام حضرتلری مکه‌یه کلدی دخی سکز رکعت نماز قیلدی بن ایتدم بو نماز ندر بو ضحی
نمازیدر دیدی دیمشدر بعضیلر بو روایتله استدلال ایدوب ضحانك اکثری سکز رکعتدر دیمشلر
یعنی فعلندن منقول اولەنك اکثری سکز رکعتدر وایکی رکعت قیلدیغی دخی وارد اولمشدر
تنکیم سابقا ذکر اولنمش ایدی اما قولندن منقول اولان حدیثده دخی زیاده در تنکیم ترمذی
انسدن روایت ایتدیکی اوزره * من صلی الضحی ثنتی عشرة رکعة بنی الله له قصرا فی الجنة *
بیورلمشدر بونده اون ایکی رکعت واقع اولمشدر وطبرانی نقلنده ابو الدرداء رضی الله تعالی عنه
مرفوعا روایت ایتمشدرکه * من صلی ثنتی عشرة رکعة بنی الله له بیتا فی الجنة * بیورمشلردر
وبزار قتنده وارد اولان ابی ذر حدیثنده دخی بویله واقع اولمشدر حاصلی بو روایاتك مجموعی
بری برینه انضمامله قوت بولوب احتجاجه صالح اولمشلردر امام ترمذی امام احمددن نقل ایلرکه بو بابده
وارد اولان احادیثك اصحی ام هانی حدیثیدر دیو بیورمشدر واقعا دیدیکی کبیدر انکیچون امام
نووی روضه‌سنده * افضلها ثمان واکثرها ثنتی عشرة * دیوب افضل ایله اکثر مابیننی فرق ایتمشدر

) قسم ثانی (

خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مروی اولان نوافل وانلرك احکامی
بیاننده در بونده ایکی باب واردر (باب اول) اوقاته مقرون اولان نوافل بیاننده در
بونده دخی ایکی فصل واردر (فصل اول) صلاة خمس وجمعه سنتلرینك بیاننده در
وبونده دخی برقاچ فرع واردر (فرع اول) روایت مشترکه‌یی جامع اولان احادیث
شریفه بیاننده در (امام بخاری روایتنده نافعدن ابن عمردن وارد اولمشدرکه تحقیقا پیغمبریمز
علیه الصلاة والسلام حضرتلری ظهردن اول ایکی رکعت وظهردنصکره ایکی رکعت
ومغربدنصکره اونده ایکی رکعت قیلورایدی ویاتسودنصکره ایکی رکعت قیلارایدی وجمعه
نمازندنصکره تا منصرف اولنجه نسنه قیلمزایدی کلوب اونده ایکی رکعت قیلار ایدی دیمشدر
وام المؤمنین حفصه‌دن دخی روایت ایتمشدرکه مؤذن صباح اذانندن سکوت ایتدیکی زمانده
وکندینه صبح ظاهر اولدیغی حینده اقامت صلاتدن مقدم ایکی رکعت خفیفه قیلار ایدی
دیمشدر عبارەسی بودر * کان یصلی قبل الظهر رکعتین وبعدها رکعتین وبعد المغرب رکعتین
فی بیته وبعد صلوة العشاء رکعتین وکان لا یصلی بعد الجمعة حتی ینصرف فیصلی فی بیته رکعتین
واخبرتنی حفصة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان اذا سکت المؤذن من الاذان لصلوة الصبح
وبدا له الصبح صلی رکعتین خفیفتین قبل ان تقام الصلوة * بعضیلر کان لفظنك تکراره
دلالتنده اختلاف ایتمشلردر ابن حاجب اقتضا ایدر دیو تصحیح ایتمشدر بو معنایی کان حاتم یقری
الضیف دیدکلرندن استفاده ایتدك دیمشدر وامام فخر رازی محصولده اقتضا ایتمز لا لغة ولا عرفا

دیمشدر نووی دخی شرح مسلمده مختار بودرکه اقتضا ایتمیه اکثرون ومحققون بونك اوزرینه‌در
دیمش (وابن دقیق العید رحمة الله علیه عرفا اقتضا ایلر دیمشدر بو تقدیر اوزره حدیث شریفده
دلالت واردرکه فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلرندن نوافل مذکورەنك فعلی تکرار
واقع اولمش اوله ورسول الله حضرتلرینك عادتی بونك اوزرینه اوله (مسلم نقلنده حضرت
عایشه‌دن مرویدرکه * کان صلی الله علیه وسلم یصلی فی بیته قبل الظهر اربعا ثم یخرج فیصلی
بالناس ثم یدخل فیصلی رکعتین * دیمشدر وحدیثك آخرنده وکان اذا طلع الفجر صلی
رکعتین دیمشدر یعنی اویله نمازندن اول اونده درت رکعت قیلار ایدی اندنصکره مسجده
چیقوب خلقله اویله‌نك فرضن قیلارایدی اندن ینه او ینه کیروب ایکی رکعت قیلارایدی وفجر
طلوع ایتدیکی زمانده ایکی رکعت قیلارایدی دیمکدر بو تقدیرجه سنن رواتب اون ایکی رکعت
اولور (وینه اندن مرویدرکه فخر کائنات حضرتلری درت رکعتی ظهردن اول وایکی رکعتی
صبحدن اول دائما قیلار ایدی ترك ایتمزایدی دیمشدر وبر روایتده * لم یکن یترکهما سرا وعلانیة
فی سفر ولا فی حضر رکعتان قبل الصبح ورکعتان قبل العصر * وارد اولمشدر بو حدیث
مقتضاسنجه صباحدن وایکندیدن اول ایکیشر رکعته مداومت ایدرلر ایدی دیمکدر
) فرع ثانی صباح سنتی بیاننده در (بخاری ومسلم وابو داود وترمذی روایتلرنده حضرت عایشه
رضی الله عنها * لم یکن صلی الله علیه وسلم علی شیء من النوافل اشد تعاهدا منه علی رکعتی
الفجر * بیورمشدر حاصلی سائر نوافلدن صباح سنتنه مداومتی اشد ایدی هیچ بو کا ایتدیکی
تحفظی انلرك برینه ایتمزایدی دیمکدر مسلم روایتنده * لهما احب الی من الدنیا جمیعا *
وارد اولمشدر یعنی اول ایکی رکعت صباح سنتی بکا تمام دنیادن سوکلودر دیمك اولور شیخین
وغیریلر نقلنده صباحك سنتی فجر اغاردقدنصکره قیلارایدی ونمازی اوزاتمیوب خفت اوزره
قیلارایدی دیمك وارد اولمشدر وتخفیفك حکمتنده بعضیلر صلاة صبحه اول وقتده یتشمکه
اودیکندن ایدی دیدیلر قرطبی بوکا جزم ایتمشدر وبعضیلر ایتدیلر صلات نهاری ایکی رکعت
خفیفه ایله بشلرایدی تنکیم صلات لیلی دخی اویله ایدرایدی وجهی بو ایدیکه فرائضه
وفضیلتده فرائضه مشابه اولانه نشاط ورغبتله شروع ایلیه واستعداد تامله دخول ایده دیدیلر
وبعض علما قتنده سنت فجرده قراءتی تطویل ایتمك کرکدر دیدیلر شعبیدن دخی بو قول منقولدر
بعضیلر تطویل قراءت شول مانده‌درکه کیجه اوقیه جقلرندن بعض نسنه فوت اولمش اوله دیدیلر
(ابن ابی شیبه سند صحیح ایله حسن بصریدن نقل ایتمشدرکه صباح سنتنده کثیرا مارکعت اولاده
سورهٔ بقره‌دن (قولوا آمنا بالله وما انزل الینا) آیتن اوقورایدی رکعت ثانیه‌ده (قل یا اهل الکتاب
تعالوا الی کلمة سواء بیننا وبینکم) آیتن (واشهدوا بانا مسلمون) وارنجه قراءت ایدرایدی دیمشدر مسلم
ونسائی وابو داود دخی ابن عباس حضرتلرندن بویله روایت ایتمشلردر وابو هریره‌دن بر روایتده
رکعت اولاده (قولوا آمنا بالله) آیتن اوقورایدی یاخود (ربنا آمنا بما انزلت واتبعنا الرسول) آیتن
یاخود (انا ارسلناك بالحق بشیرا ونذیرا ولا تسئل عن اصحاب الجحیم) اوقورایدی ابو داود شکرا وبدر
دیمشدر (ومسلم وغیریلر نقلنده ینه ابو هریره رضی الله تعالی عنه خواجهٔ کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری صباح سنتنده (قل یا ایها الکافرون وقل هو الله احد) اوقورایدی
دیمشدر ابن ماجه نقلنده دخی عایشه رضی الله عنهادن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری فجردن اول ایکی رکعت نماز قیلار ایدی * نعم السورتان یقرأ بهما
فی رکعتی الفجر قل یا ایها الکافرون وقل هو الله احد * دیرایدی دیمشدر حاصلی بو سورەلری صباح
سنتنده اوقیمەسی مستحب اولور وابن سیرین طریقندن ابن ابی شیبه روایتنده دخی بو سورەلری

اوقورایدی دیو حضرت عایشه‌دن منقولدر (ترمذی ونسائی ابن عمر حضرتلرندن نقل ایدرلر که
برآی باقدم فخر کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلری بو سوره‌لری اوقورایدی دیمشدر
بعضیلر بو روایتله صباح سنتنده جهر ایله اوقومق جائز ایدیکنه استدلال ایتمشلردر اما بونده
اکا حجت بوقدر جائزدر که سوره‌نك بعضی اشتمکله بیلدی اوله زیرا ابن سیرینك روایتنده
یسرفیهما القراءة واقع اولمشدر بو تقدیرجه جهر ایتمدیکی ظاهر اولور وعادت کریمه‌سی
بو ایدیکه صباح سنتنی قیلدقدنصکره صاغ یانشك اوستنه براز یاتور ایدی دیمشلردر
اما بو خصوصده چوق بحث ایتمشلر ولکن صحیح جانبی غالبدر بعض سلف اوده مستحبدر
مسجدده دکلدر دیدیلر وابن عمر حضرتلرندن دخی بویله منقولدر (وبعض مشایخ رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن هرکز مسجدده یاتمق نقل اولنمدی دیمشلردر (ترمذی
روایتنده ابو هریره رضی الله عنه خواجهٔ عالم حضرتلرندن روایت ایلرکه * من لم یصل رکعتی
الفجر فلیصلهما بعد ما تطلع الشمس * دیو بیورمشلر حاصلی صباح سنتی قتی مؤکد نمازدر
قیلیان کیمسه کون طوغدقدنصکره قیلسون دیو بیورلمشدر زیرا مقدم قیلنموب صکره‌یه قالیجق
نفل مطلق اولور صباح فرضندنصکره کون طوغمدین نافله قیلمق مکروهدر *) فرع ثالث
سنت ظهر بیاننده‌در (* صحیحینده وارد اولمشدر که ابن عمر رضی الله عنهما فخر کائنات
حضرتلریله ایکی رکعت ظهردن مقدم وایکی رکعت ظهردن مؤخر قیلدم دیمشدر وحضرت
عایشه‌دن دخی مرویدر که اویله‌دن اول درت رکعتی وصباحدن اول ایکی رکعتی ترك ایتمزایدی
دیمشدر بو مخالفتك اصلی یا بودر که اوده قیلدیغی زمانده درت قیله مسجدده ایکی یاخود شویله
دنیله که ایکی قیلمقده اوله درت قیلمقده اوله هر بری کوردیکنی روایت ایتدی زیرا حدیثلرك ایکیسی
دخی صحیحدر طعنه مجال یوقدر دیدیلر (ابو جعفر طبریدن مرویدر که رسول الله حضرتلری
اکثر زمانده درت قیلارایدی آز واقع اولور دیکه ایکی قیله دیمشدر اما اعتقاد فقها
کلامنه‌در کتب فقه‌ده متعیندر که اویله‌دن اول درت رکعت سنت قیلنه زیرا رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری * من ترك الاربع قبل الظهر لم تنله شفاعتی * بیورمشدر یعنی
برکیمسه که ظهردن اول درت رکعتی ترك ایلیه اکا بنم شفاعتم یتشمز دیمکدر بعضیلر دخی اول درت
رکعت اویله سنتی دکل ایدی بشقه نماز ایدی فخر عالم حضرتلری بعد الزوال قیلورایدی دیمشلردر
اما بو سوز بعیدنسنه‌در (ثوباندن مرویدر که سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
نصف نهاردنصکره نماز قیلمغی سور ایدی حضرت عایشه ایتدی یارسول الله سنی کوریرم
بو ساعتده نمازی سورسن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی بو ساعتده
کوك قپولری آچیلور وحق سبحانه وتعالی حضرتلری مخلوقنه نظر رحمت ایلر بو بر صلاتدر که
آدم ونوح وابراهیم وموسی وعیسا بوکا مداومت ومحافظت ایدرلر ایدی دیو بیوردی (ترمذی
نقلنده ابن سائب ایتدی فخر کائنات حضرتلری زوال شمسدنصکره اویله فرضندن مقدم
درت رکعت نماز قیلورایدی بو ساعت بر ساعتدر که بونده کوکلرك قپولری آچیلور و بن سورمکه
بو ساعتده بندن کوکلره بر صالح عمل چیقه دیو بیوردی و بونلردن غیری نقل دخی وارد اولمشدر
حضرت عایشه اول درت رکعتکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ترك ایتمزایدی
دیدی الله اعلم بو نمازدر دیدیلر *) فرع رابع سنت عصر بیاننده‌در (* ابوداود نقلنده
حضرت علیدن مرویدر که * کان صلی الله علیه وسلم یصلی قبل العصر رکعتین * دیمشدر
وترمذی روایتنده ینه اندن مرویدر که * کان صلی الله علیه وسلم یصلی قبل العصر اربع رکعات
یفصل بینهن بالتسلیم علی الملائکة المقربین ومن تبعهم من المسلمین والمؤمنین * دیمشدر ذکر

اولنان

اولنان روایتلرك برنده ایکی رکعت قیلار ایدی و برنده درت رکعت قیلار ایدی مابینلرین
سلامله فصل ایدر ایدی دینلمشدر اصلی بودر که کاه اویله وکاه بویله ایدرلر ایدی
ایکندیدنصکره قلنان درت رکعت نماز مستحباتدندر مؤکداتدن دکلدر بر روایتده مرفوعا
وارد اولمشدر که رسول الله حضرتلری * رحم الله امرأ صلی قبل العصر اربعا * بیورمشدر
یعنی ایکندیدن اول درت رکعت قیلانه رحمتله دعا ایتمشدر ایکندینك اولنده نافله مستحبدر
صوکنده مکروهدر و بعض روایتلرده ایکندیدنصکره ایکی رکعت قیلارایدی دیو وارد اولمشدر
(اما ابوداود روایتی اوزره عایشه رضی الله عنها ایتدی خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری ایکندیدنصکره ایکی رکعت نماز قیلارایدی وغیری بی اندن نهی ایدرایدی وکندی صوم
وصال ایدرایدی غیری بی وصالدن نهی ایدرایدی دیمشدر (وابن عباس حضرتلرندن مرویدر که
اول ایکی رکعت که ایکندیدنصکره قیلمش ایدی انك اصلی بو ایدیکه فخر عالم حضرتلرینه
بعض یردن مال کلمش ایدی انی اصحابنه قسمت ایتمکله مشغول اولدیغندن اویله‌نك ایکی رکعت
صوکنده قلنان سنتی قالمش ایدی ایکندیدنصکره انی قضا ایتدی صکره‌دن بر دخی قیلمق واقع
اولمدی دیمشدر (ام سلمه رضی الله تعالی عنها دخی عبارهٔ اخری ایله مرفوعا روایت ایدوب
اولدخی اویله سنتنی قضا ایتدی دیمشدر (علماء شافعیه‌دن ابن القیم ایدر اوقات نهی‌ده سنن رواتبی
قضا ایتمك فخر کائنات حضرتلرینه وامتنه عامدر اما اول ایکندیدنصکره قیلدیغی ایکی
رکعتکه وارد روقت نهی‌ده انلره مداومت پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه خاصدر
وعباره‌سی بودر که * قضاء السنن الرواتب فی اوقات النهی عام له ولامته واما المداومة علی تلك الرکعتین
فی وقت النهی فخاص به * دیمشدر دخی قد عد هذا من خصائصه دیمشدر و بوکا دلیل حضرت
عایشه‌دن روایت اولنان در که * کان یصلی رکعتین بعد العصر وینهی عنهما ویواصل
وینهی عن الوصال * دیمشدر معناسی سابقا ذکر اولنان در که اول حضرت بعد العصر
کندیسی ایکی رکعت قیلوب غیری اندن نهی ایدرایدی وکندی صوم وصال ایلرایدی غیری بی
صوم وصالدن نهی ایدرایدی دیمکدر *) فرع خامس سنت مغرب بیاننده‌در (* امام
ترمذی رحمة الله علیه ابن مسعود حضرتلرندن روایت ایلرکه * ما احصی ما سمعت رسول الله
صلی الله علیه وسلم یقراء فی الرکعتین بعد المغرب وفی الرکعتین قبل الفجر بقل یا ایها الکافرون
وقل هو الله احد * دیو بیورمشلر حاصلی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
اخشام وصباح سنتلرنده ذکر اولنان سوره‌لری اوقودیغنی چوق اشتدم عددین تعیین ایده‌مزمکه
نه قدر اشتدم دیمك اولور (ابن عباس رضی الله عنهما * کان صلی الله علیه وسلم یطیل القراءة
فی الرکعتین بعد المغرب حتی یتفرق اهل المسجد * دیمشدر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری اخشام سنتنده قراءتی اوزادر ایدی حتی اهل مسجد طاغیلوب کیدنجه دیمکدر
(بخاری ومسلم روایتلرنده اصحاب کرام رضی الله عنهم اخشام فرضندن اول رسول الله
حضرتلری دخی مسجده چیقمدین ایکی رکعت نماز قیلارلر ایدی (انس رضی الله عنهدن
مرویدر که بویله ایتدیکمزی فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری کوردی بزه امر
ایتمدی ونهی ایتمدی دیمشدر یعنی بو قیلدیغمزی قیلك دیمدی وقیلك دخی دیمدی دیمکدر
(عقبه‌دن دخی مرویدر که * کنا نفعله علی عهد رسول الله * دیمشدر یعنی رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینك زماننده قیلاردق دیمکدر بو روایتلرك ظاهری بودر که کون
باتدقدنصکره اخشام فرضندن مقدم ایکی رکعتی اصحاب قیلارلرایمش فخر عالم حضرتلری
نهی ایتمیوب انك اوزرینه اصحابنی مقرر قیلمش بویله ایتدیکی استحبابه دلالت ایدر دیدیلر

واول حضرتك كندى قيلديغى استحبابه مانع دكلدر بلكه سنن روائبدن دكلدكلرينه دلالت
ايدر ديديلر ورواتب ديو شول مقرر اولان سنت مؤكده‌لره ديرلركه پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام
حضرتلرى انلره مداومت ايدرايدى وانلرك جمله‌سى اون ايكى ركعتدر ايكيسى صلات فجردن
مقدم ودردى ظهردن مقدم وايكيسى ظهردنصكره وايكيسى اخشامدنصكره وايكيسى
ياتسودنصكره قيلنور واول اخشامدن اول قلنان ايكى ركعت امام احمد واسحق واصحاب
حديث قتلرنده مستحبدر امام اعظم حضرتلرى قتنده اخشامدن مقدم نماز يوقدر همان وقتى
ايرشدكده اخشامك فرضى ادا اولنمق كرك (ابن عمر حضرتلرندن مرويدركه بن فخر كائنات
عليه افضل التحيات حضرتلرينك زماننده اخشام فرضندن اول ايكى ركعت قيلدقلرين
كورمدم ديمشدر وخلفاء اربعه‌دن وبرجماعت صحابه‌دن رضى الله عنهم روايت اولنمشدركه
اول نمازى قيلمزلر ايدى ديمشلردر بومقامده شافعيه وغيرى نزاع ايدوب بعضيلر اثباتنه وبعضيلر
نفينه سعى ايتمشلر وبرروايت دخى وارد اولمشدركه رسول الله صلى الله عليه وسلم *صلوا قبل المغرب
ركعتين لمن شاء* ديدى ديمشلردر حاصلى ديليان قيلسون ديو بيوردى ومخير ايتديكنك
وجهى خلق سنت اتخاذ ايتمه‌دن خوف ايتديكى ايدى ديمشلردر ابوداوددن بويله منقولدر
وسنت اتخاذ ايتمك ديمه‌نك معناسى شريعت وطريقت لازمه ديمكدر ديديلر بوتفسيردن مراد ظن
اولنوركه روائبدن مرتبه‌سى ادنى ايديكنه اشارت اوله ديمشلردر (ابوداود نقلنده وارد اولمشدركه
اخشامدنصكره قلنان ايكى ركعت ايچون رسول الله حضرتلرى *هذه صلوة البيوت* ديو
بيورمشلر بوحديث شريف موجبنجه اوده قيلمق افضلدر وصلات مذكوره‌نك فضيلتى بابنده
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن مرويدركه *من صلى بعد المغرب ركعتين
قبل ان يتكلم رفعت صلوته فى عليين* بيورمشلر يعنى اخشام نمازندنصكره سوز سويلمدين بركيمسه
ايكى ركعت نماز قيلسه انك نمازى مقام عليينه رفع اولنور ديمكدر حاصلى قبولدن كنايه‌در الله اعلم
) فرع سادس ياتسو نمازينك سنتى بياننده‌در (حضرت عايشه‌دن مرويدركه *ماصلى
رسول الله صلى الله عليه وسلم العشاء قط فدخل بيتى الا صلى اربع ركعات اوست ركعات*
ديمشدر ابوداود بويله نقل ايتمشدر اما امام مسلم نقلنده *ثم يصلى بالناس العشاء فيدخل بيتى
فيصلى ركعتين* وارد اولمشدر ابن عمردن دخى بويله منقولدر حاصلى روايت اولى اوزره
ياتسودنصكره بيت عايشه‌يه داخل اولسه درت ركعت يا التى ركعت قيلارلر ايمش روايت ثانيه
اوزره ايكى ركعت قيلارلر ايمش *) فرع سابع راتبهٔ جمعه بياننده‌در (* بخارى نقلنده
عبد الله بن عمر حضرتلرندن مرويدركه *ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يصلى قبل الظهر
ركعتين وبعدها ركعتين وبعد المغرب ركعتين فى بيته وبعد العشاء ركعتين وبعد الجمعة لا يصلى
حتى ينصرف فيصلى ركعتين* ديمشدر بوحديثده جمعه‌دن اول سنت قيلديغن ذكر ايتمامشدر
(بعض علما ايتديلر ذكر ايتمديكنك وجهى بودركه ظهر ايله جمعه برابردر تا خلافنه دليل قائم اولنجه
زيرا جمعه ظهر بدليدر ديمكه اشارتدر ديديلر بعضيلر دخى جمعه سننن فخر عالم صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى اوده قيلارلر ايدى انكيچون ظهردنصكره جمعه‌يى ذكر ايتدى ديديلر يعنى
چونكه جمعه ايله ظهر برابر ايدى ظهرى ذكر ايله نيچون اكتفا ايتمدين جمعه‌يى بشقه ذكر ايتدى
ديمك خاطرسى كلوراتى دفع ايچون مذكور بعض ايتدى جمعه‌يى ذكر ايتديكى صوكنده قلنان
ايكى ركعتى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اوده قيلديغن بيان ايچون ديدى
واقعا مقدم سنت خصوصنده حديث مذكورده جمعه‌يه تعرض اولنمامشدر اما صوكنده قلنان
سنت ايچون ذكر اولنوب وبو سنتى اوده قيلورلر ايدى دينلمشدر حاصل كلام ظهر ايله جمعه برابردر

اكر سنت مذكوره‌نك اوده قيلنديغن بيان مراد ايدنمسه هيچ جمعه‌يه تعرض ايتمزلر ايدى ظهرك
ذكرى ايله اكتفا ايدرلر ايدى ديمك اولور دخى بعد الجمعه ايكى ركعتى مسجدده قيلديغنك حكمتى
بوايديكه جمعه ظهر بدليدر وايكى ركعت اوزره جمعه‌ده اقتصار واقع اولمشدر صوكنده ايكى
ركعت سنت قيلنورايسه خلق شويله ظن ايدرلركه اول حذف اولنان ايكى ركعت نمازاوله
بوخوفدن مسجدده قيلميوب اوده قيلارلر ايدى ديمشدر بوتقديرجه لايق بودركه جمعه نمازينك
عقبنجه مسجدده ايكى ركعت قيلنميه ديديلر (ابوداود روايتنده نافعدن مرويدركه ابن عمر
حضرتلرى جمعه‌دن اول صلاتى اوزادرايدى وصوكنده اوينه واروب ايكى ركعت نماز قيلارلر ايدى
وفخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بويله ايدر ايدى ديو سويلرلر ايدى ديمشدر
(امام نووى بوروايتله جمعه‌دن اول سنت وار ايديكنه احتجاج ايتمشدر وقائل اولميانلر بعض
اعتراضات ايتمشلردر وبعضيلر قبل الجمعه سنت يوقدر ديو انكارده مبالغه ايتمشلردر باوجودكه
ثبوتنه بعض احاديث دخى وارد اولمشدر واهل انكار اول حديثلره ضعيفدر ديمشلردر ابن عراقيدن
مرويدركه حنفيه‌دن ومالكيه‌دن فقها كلامنده جمعه‌دن اول سنت مستحب ايديكن كورمدم
ديمش امابو سوز عبث نسنه‌در كتب حنفيه‌ده درت ركعت جمعه‌دن اول ودرت ركعت
جمعه‌دنصكره سنت وار ايديكى مسطور ومشهوردر (احاديث شريفه‌دن دخى بزار روايتيله
ابوهريره‌دن مرويدركه جمعه‌دن اول وجمعه‌دنصكره دوردر ركعت قيلارايدى ديمشدر لفظى بودر
كان يصلى قبل الجمعة اربعا وبعدها اربعا حاصلى درت ركعت ايديكى بونكله وادلهٔ اخرى ايله
ثابتدر (وينه ايكى ركعت قبل الجمعه مشروع ايديكى ابن حبان تصحيح ايتديكى حديث ايله ثابتدركه
عبد الله بن الزبيردن مرفوعا وارد اولمشدر وعبارهسى بودر *مامن صلوة مفروضة الا وبين
يديها ركعتان* ديمشدر بوتقديرجه جمعه‌دن اول دخى ايكى ركعت سنت ثابت اولور
وجمعه‌دنصكره دخى درت ركعت وايكى ركعت قيلمغه دلالت ايدر صحيح حديثلر وارد اولمشدر
) فصل ثانى (صلات عيدين بياننده‌در انده دخى اوچ فرع واردر *) فرع اول (*
عدد ركعاتى بياننده‌در (ابن عباس رضى الله تعالى عنهمادن مرويدركه *ان رسول الله صلى الله
عليه وسلم خرج يوم عيد فصلى ركعتين لم يصل قبلهما ولا بعدهما ثم اتى النساء ومعه بلال
فامرهن بالصدقة فجعلت المرأة تصدق بخرصها وسخابها* ديمشدر يعنى تحقيقا فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بر بيرام كونى چيقدى ايكى ركعت نماز قيلدى اول ايكى
ركعتك اولنده نماز قيلمدى وصكره سنده نماز قيلمدى اندن خاتونلره كلدى حضرت بلال رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك يانجه ايدى انلره صدقه ويرمك بيوردى انلردخى بشلديلر
قوالقلرندن كوپه‌لرين ويبونلرندن قلاده‌لرين تصدق ايتديلر ديمشدر برروايتده خرج فى يوم
اضحى اوفطر واقع اولمشدر يعنى راوى قنغى بيرام ايديكنده شك ايتمشدر وبرروايتده *ان النبى
صلى الله عليه وسلم صلى يوم الفطر ركعتين* وارد اولمشدر بوروايتده رمضان بيرامى ايديكى
تعيين اولنمشدر بخارى ومسلم وابوداود ونسائى رحمهم الله تعالى عليهم روايت ايتمشلردر
) فرع ثانى (عدد تكبيرات بياننده‌در (ابوداود نقلنده عايشه رضى الله عنهادن
مرويدركه *ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يكبر فى الفطر والاضحى فى الاولى بسبع
تكبيرات وفى الثانية خمس تكبيرات* ديمشدر برروايتده سوى تكبيرتى الاحرام والركوع زياده
ايتمشدر يعنى بيراملرك ايكيسنده بله ركعت اولاده يدى تكبير وركعت ثانيه‌ده بش تكبير ايدرلر ايدى
ديمشدر روايت اخراده احرام وركوع تكبيرلرندن غيرى ديمشدر احرام تكبيرى ديديكى
تكبيرة الافتتاحدر (ترمذى ودارمى روايتلرنده كثير بن عبد الله اتاسندن جدندن روايت

ایلرکه * ان النبی صلی الله علیه وسلم کبر فی العیدین فی الاولی سبعا قبل القراءة وفی الاخری
خمسا قبل القراءة * دیمشدر بو روایت اوزره قراءتدن مقدم یدی تکبیر رکعت اولاده و بش
تکبیر رکعت ثانیه ده ایتدی دیمشلردر (اما امام اعظم رحمة الله علیه مذهبنده صلات عیدك
صفتی بودرکه ایکی رکعت تکبیرة الافتتاح ایدوب ثنا اوقوندقدنصکره اوچ تکبیر دخی ایدوب
اندن فاتحه و برسوره اوقومق کرکدر اندنصکره تکبیر ایدوب رکوعه وارمق کرکدر ورکعت ثانیه ده
قراءته بشلیوب تمام ایتدیکی کبی اوچ تکبیر ایدوب دردنجی تکبیرده رکوعه وارمق کرکدر صفت
مذکور ابن مسعود رضی الله تعالی عنهك قولیدر علماء حنفیه بونکله عمل ایتمشلردر وابن عباس
قولنده رکعت اولاده تکبیرة الافتتاح ایدوب اندنصکره بش تکبیر دخی ایتمك کرکدر وایکنجی رکعتده
بش تکبیر ایدوب اندن قراءت ایتمك کرکدر بر روایتده درت تکبیر ایده دیمشدر صاحب الهدایه
رحمة الله علیه عامه نك عملی غالبا ابن عباس قولیله اولدیغی آنك ایچوندرکه خلفاء بنی عباس
جدلری قولیله عمل بیورمشلر ایدی اما مذهب ابن مسعود قولیدر زیرا تکبیر ورفع ید خلاف
معهوددر ایمدی اخذ بالاقل اولادر دیو بیورمش وتکبیرات عیدده ال باغلمق وصالیویرمك
خصوصنده خلق فی چوق غلط ایدرلر ایمدی معلوم اوله که تکبیرة الافتتاح ایتدکده ال بغلیوب
سبحانك اوقومق کرکدر اندنصکره اوچ تکبیر دخی ایدوب انلرك ایکیسنده اللرین صالیویروب
اوچنجیده باغلمق کرکدر وایکنجی رکعتده قراءت تمام اولدقدنصکره اوچ تکبیر ایدوب
هر برنده اللرین صالی ویروب دردنجی تکبیرده رکوعه وارمق کرکدر *) فرع ثالث (*
وقت ومکانی بیاننده در بخاری ومسلم رحمهما الله روایتلرنده ابو سعید الخدری رضی الله عنه
* کان النبی صلی الله علیه وسلم یخرج یوم الفطر والاضحی الی المصلی فاول شیء یبدأ به الصلوة *
دیمشدر یعنی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیراملرك ایکیسنده دخی مصلی یه
چیقاردی هیچ نسنه یه مباشرت ایتمدین صلاته مباشرت ایدر ایدی دیمکدر بو حدیثده دلالت
واردرکه بیرام نمازی ایچون مصلی یه چیقمق مستحب اوله و مسجدده قیلمه دن افضل اوله زیرا
سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مصلی یه چیقمغه مداومت ایدر ایدی
اکثر بلادده خلق بونك اوزرینه در اما اهل مکه تازمان قدیمدن مسجد حرامده قیله کلمشلردر
(وعلماء حنفیه رحمهم الله دخی نماز کاهره چیقمق سنتدر اکر مسجدلرده وسعت اولور ایسه دخی
چیقمق مستحبدر دیمشلر امام شافعیدن ایکی روایت واردر بری بوکه چیقمق افضل اوله
بری دخی بوکه مسجد واسع ایسه مسجدده قیلمق افضل اوله (ابن القیم ایتدی رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیرام نمازین مسجدده قیلمق همان برکره واقع اولدی
انده دخی یغمور یاغمش ایدی انکیچون مسجدده قیلدی دیمشدر ابوداود لفظنده ابی هریره دن
وارد اولان بودرکه * اصابنا مطر یوم فطر فصلی بنا رسول الله صلی الله علیه وسلم فی المسجد *
دیمشدر *) فرع رابع اذان واقامت بیاننده در (* جابر بن سمره دن مرویدرکه * صلیت
مع رسول الله صلی الله علیه وسلم العیدین غیر مرة ولامرتین بغیر اذان ولا اقامة * دیمشدر یعنی
بن سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله بیرام نمازین برکره ایکی کره دکل
نیجه کره قیلدم اذان واقامت یوق ایدی دیمك اولور ابوداود روایتنده ابن عباس رضی الله عنه
دخی * صلی العید بلا اذان ولا اقامة * دیو بیورمشدر *) فرع خامس قراءتی بیاننده در (*
(امام مسلم وامام مالك وغیریلر ابی واقددن روایت ایدرلرکه * کان صلی الله علیه وسلم یقرأ فی الاضحی
والفطر بقاف والقرآن المجید واقتربت الساعة وانشق القمر * دیمشدر یعنی بیراملرین ایکیسنده
دخی نمازده بو ایکی سوره یی اوقور ایدی دیمکدر (و ینه نعمان بن بشیردن روایت ایتمشلردرکه

یقرأ

* یقرأ فی العیدین وفی الجمعة بسبح اسم ربك الاعلی وهل اتیك حدیث الغاشیة وربما اجتمعا
فی یوم واحد فقرأ بهما * دیمشدر یعنی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
ایکی بیرامده وجمعه کونلرنده سبح اسم ربك الاعلی وهل اتیك حدیث الغاشیة سوره لرین
اوقور ایدی کاه اولور ایدیکه بیرامله جمعه جمع اولور ایدی ینه بو سوره لری اوقور ایدی دیمشدر
) فرع سادس (فخر جهان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك خطبه سی بیاننده در
(بخاری ومسلم وترمذی ونسائی رحمهم الله ابن عمر حضرتلرندن روایت ایدرلرکه * کان رسول الله
صلی الله علیه وسلم وابو بکر وعمر یصلون العیدین قبل الخطبة * دیمشدر یعنی فخر عالم
حضرتلری وابو بکر وعمر رضی الله عنهما بیرام نمازلرین خطبه دن اول قیلارلر ایدی دیمکدر
(جابر دخی بویله روایت ایتمشدر عباره سی بودر * انه صلی الله تعالی علیه وسلم خرج یوم الفطر
فبدأ بالصلوة قبل الخطبة * دیمشدر نمازی خطبه دن اول قیلدی دیمکدر ابن عمر
روایتیله فرقی بوقدر اما اول روایتده بیراملرك ایکیسنده بیله بویله ایدر ایدی دیمشدر بونده
یالکز عید فطری ذکر ایتمشدر (و بر روایتده بویله درکه فخر عالم حضرتلریله بیرام نمازنه
حاضر اولدم اول حضرت خطبه دن اول بلا اذان ولا اقامة صلاته بشلدی فارغ اولدیغی زمانده
بلاله طیانوب طورر ایدی خلقه حق تعالی حضرتلرینك تقواسن بیوردی وطاعته قندردی وناسه
وعظ ونصیحت ایلدی اندنصکره کیدی خاتونلر طوردیغی یره واردی انلره دخی وعظ ونصیحت
ایلدی اندن ایتدی (تصدقن فان اکثرکن حطب جهنم) یعنی صدقه ویرك زیرا سزك اکثریکز
جهنم اودونیدر دیدی اندن یکاقلرینك رنکی متغیر اولمش برخاتون برندن قالقوب نیچون یارسول الله
دیدی خواجهء عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * لانکن تکثرن الشکاة وتکفرن
العشیر * بیوردی یعنی انکیچونکه سز شکایتی چوق ایدرسز واریکزه کفران نعمت اوزره اولورسز
دیمکدر اندن خاتونلر بشلدیکه کوپه لرندن و یوزکلرندن چیقاروب حضرت بلالك قفتاننه
آتدیلر دیمشدر امام بخاری ومسلم بو یلجه روایت ایتمشلردر ابن خزیمه رحمة الله تعالی علیه
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری یوم عیدده ایاق اوزره طوروب خطبه ایدر ایدی
دیمشدر بو قول انی مشعردرکه فخر کائنات حضرتلرینك زمان شریفنده مصلی ده منبر اولمیه
(بخاری نقلنده ابی سعیددن مرویدرکه سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
اولا بیرام نمازین قیلارایدی اندن برندن منصرف اولور ایدی وایاق اوزره ناسه مقابل طورر ایدی
وانلر اوتوررلر ایدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری وعظ ونصیحت ایلر ایدی
وهرنه که دیلر ایسه خلقه امر ایدر ایدی یعنی اکر دبن امر یدر اکر مملکت احوالیدر نه لازم ایسه
بیوررایدی اندن منصرف اولور ایدی وفخر کائنات حضرتلرندنصکره دخی عادت بو ایدی
تا اول زمان اولنجه که بر بیرام کونی مروانله مصلی یه چیقدم واول زمانده مروان مدینه بکی ایدی
وقتا که مصلی یه کلدك برمنبر کوردم انی کثیر بن الصلت بنا ایلمش ایدی همان مروان
استدیکه منبره چیقه بن ایتدم غیرتم والله یعنی صلات عید اسلوبن تغییر ایتدیکز دیو بیورمشدر
بو روایتدن حاصل اولانك بری بودرکه ابو سعید حضرتلری خطبهء عیدی صلاتدن مقدم اوقدن
مروانی منع ایتدی بری دخی بودرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك زماننده مصلاده
منبر یوق دیمك فهم اولندی امام مسلمدن دخی بو روایتك مثلی وارد اولمشدر اما امام مالك رحمة الله
علیه اول کیمسه که مصلی ده منبر اوزرنده خطبه اوقودی حضرت عثمان بن عفان ایدی دیمشدر
ولکن صحیحینده وارد اولان اصحدر (شیخ الاسلام ابن حجر رحمة الله علیه روایتین بینن توفیقده
جائزدرکه حضرت عثمان رضی الله عنه برزمانده مصلی ده منبر وضع ایدوب صکره رفع ایتمش

اوله مروان بوندن خبردار اولیوب کندی زماننده بنه وضع ایتمش اوله دیمشدر *) فرع رابع (*
خواجۀ جهان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عید فطرده مصلی یه چیقمدین طعام
یدیکنك بیاننده در (امام بخاری روایتنده انس بن مالك رضی الله عنه * كان رسول الله
صلی الله علیه وسلم لایغدو یوم الفطر حتی یأكل ثمرات * دیو بیورمشدر حاكم نقلنده دخی
ینه انس حضرتلرندن مرویدركه * ماخرج یوم فطر حتی یأكل ثمرات ثلاثا او خمسا او سبعا
اواقل او اكثر * دیمشدر روایتلرك ایكیسنده ده مراد اول حضرت عید فطرده برقاچ دانه خرما
یمدین صباح طشره چیقمازایدی دیمكدر اما روایت ثانیه ده اوچ دانه یاخود بش دانه یاخود
یدی دانه یادخی آز یادخی چوق اكل ایدر ایدی دیمشدر مقصود آز ایدی وتك ایدی
جفت یمزایدی دیمكدر (مهلب ایتدی صلاتدن اول اكل ایتدیكنك حكمتی بو ایدیكه
تا نماز قیلنجه صائم اولمق لازمدر صانمیه لر كانه بو احتمالی دفع ایچون اكل ایدر ایدی دیدی
(بعضیلر ایتدیلر وقتا كیم وجوب فطر وجوب صومك عقبنده واقع اولدی فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك امر شریفنه امتثالده
مبادرت ایدوب اكلده تعجیل ایلدی اكر محض امتثال اولمسه برغیری معنی مقصود اولسه
آز ایله اكتفا ایتمز ایدی بلكه طویجه اكل ایدر ایدی دیدیلر ابن ابی جمره بو معنایه اشارت
ایتمشدر و بعض كیمسه ایتدی رمضانده شیطان محبوسدر صلات عیدن صكره اطلاق اولنور
انك وسوسه سندن سلامت رجاسیله تعجیل فطری مستحب طوتدی دیدی (وخرمانك مستحب
اولدیغنك حكمتی بودركه صوم ضعف بصر ویرر وخرما طاتلو اولمغله تقویت بصر ایلر
ودخی طاتلو ایمانه موافقدر واقعه ده دخی طاتلو كورلسه ایمانله تعبیر اولنور و برنفعی دخی
بودركه انسانه رقت قلب ویرر انكیچون بعض تابعین عسل واكا بكزرنه وار ایسه مطلقا
طاتلو نسنه ایله اورج آچمغی مستحب كورمشلر در (ترمذی وحاكم روایتلرنده بریده حدیثنده
وارد اولمشدركه * كان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لایخرج یوم الفطر حتی یطعم ولا یطعم
یوم الاضحی حتی یصلی * یعنی خواجۀ صاحب كرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
عادت كریمه سی بو ایدیكه عید فطرده طعام یمنجه صلات عیده چیقمز ایدی وعید اضحاده
صلات عیدی قیلمینجه طعام یمز ایدی دیمكدر (بزار قتنده جابر بن سمره دن دخی بونك
مثلی وارد اولمشدر (طبرانی ودارقطنی دخی ابن عباسدن روایت ایتمشلردركه * من السنة الا
یخرج یوم الفطر حتی یخرج الصدقة ویطعم شیئا قبل ان یخرج * دیمشدر یعنی عید فطرده
صدقۀ فطره یی اخراج ایتمدین وطعام یمدین صلات عیده چیقمق فخر كائنات حضرتلرینك
سنتندندر دیمك اولور اما بو اسنادلرك هر برنده كلام واردر واكثر فقها مدلوللریله عمل ایتمشلردر
(امام شافعی رحمة الله علیه زهریدن روایت ایلركه * ماركب رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم فی عید ولا جنازة قط * دیمشدر عیده وجنازه ده هركز فخر كائنات صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری حیوانه بنمدی دیمكدر مقصود مصلایه یایان كیدر ایدی وجنازه ده دخی
یایان یورر ایدی دیمكدر (ترمذی نقلنده حضرت علی كرم الله وجهه * من السنة ان یخرج
الی العید ماشیا * دیمشدر یعنی صلات عیده یایان چیقمق سنتندندر دیو بیورمشدر (ابن ماجه
دخی سعد القرظ حدیثندن روایت ایلركه * انه صلی الله تعالی علیه وسلم كان یخرج الی العید
ماشیا * دیمشدر اما روایات مذكوره نك اوچنده یله ضعف واردر (ترمذی رحمة الله علیه
ابوهریره رضی الله عنهدن روایت ایلركه * اذا خرج یوم العید فی طریق رجع فی غیره * دیمشدر
یعنی بیرام كونی مصلایه بریولدن كتسه كلدیكی زمانده برغیری یولدن كلور ایدی دیمكدر

و بوله ایتمه دن مراد شریفی نه ایدیكنده علما رحمهم الله اختلاف ایتمشلردر (ابن حجر رحمة الله
علیه ایتدی بو خصوصده یكرمی دن زیاده قول واقع اولمشدر و بن تلخیص ایدوب ضعیفلرین
طرح ایتدم جمله دن بری بودركه ایكی طریق اكا شهادت ایلیه لر بری دخی بودركه ایكی
طریقك سكانی اولان انس وجن شهادت ایده لر بری دخی بو كه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك مروریله حاصل اولان مزیت فضلده طریقك ایكیسی برابر اوله بوقصد ایله
ایكی طریقدن كیدوب كلور ایدی یاخود فخر كائنات حضرتلریله بركت بولمه ده ایكیسی برابر اوله
یاخود اوغرادیغی یوللردن مسك رایحه سی شم اولنسون دیو ایدر ایدی زیرا انكله معروف ایدی
هر قنده اوغراسه مسك رایحه سی قالور ایدی برقول دخی بودركه فخر كائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك مصلایه كیدن یولی صاغ جانبنده ایدی اكر اول یولدن كلسه
رجوع ایتدكده صول جانبندن رجوع لازم كلور ایدی آنكیچون غیری یولدن كلور ایدی
دیدیلر اما بو قول دلیله محتاجدر بعضیلر دخی شرایع اسلامی اظهار ایچون ایلر ایدی و بعضیلر
اظهار ذكر الله ایچون ایلر ایدی دیدیلر بعضیلر دخی منافقلری یاخود یهود طائفه سنی
اغاظه ایچون ایدر ایدی دیدیلر بعضیلر منافقلرك و یهودك مكرندن حذر ایدوب ایلر ایدی
دیدیلر برقولده بودركه اهل طریق انك مروریله مسرور اولالر و بعض مسئله استفتا ایتمه ده
وتعلمده واقتداده وغیریده اندن منتفع اولمغیچون ایدر ایدی دیدیلر بعضیلر دخی كندونك
احیا واموادندن اقاربنی زیارت ایچون ایدی دیدیلر بعضیلر دخی تغییر طریقیله تغییر حاله
تفأل ایدی یعنی حق تعالی حضرتلرینك مغفرت ورضاسنه تحول ایچون فال طوتمق ایدی
دیدیلر بعضیلر دخی مزاحمۀ خلقی تخفیف ایدی دیدیلر شیخ ابو حامد بونی ترجیح ایتمشدر
بعضیلر ایتدیلر كه كتدیكی یول ایراق ایدی كلدیكی یول یقین ایدی مقصودی مصلایه
كیدر ایكن چوق آدملیوب اجر كثیر حاصل اولمق ایدی وكلدیكی زمانده منزلنه تیز كلمك
استر ایدی دیدیلر (امام رافعی رحمة الله علیه بو قولی اختیار ایتمشدر اما بوكاده اعتراض
ایدوب ایتدیلر اولا دلیله محتاجدر ثانیا آدملامقده كیدر ایكن اجر حاصل اولدیغی كبی كلور ایكن
دخی حاصل اولور تكیم ترمذی وغیری قتلرنده ابی بن كعب حدیثیله ثابت اولمشدر دیدیلر
بعضیلر دخی ملائكه یوللرده طورورلر ایدی خواجۀ كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
ایكی بلوك ملائكه كندویه شاهد اولمغیچون اویله ایدر ایدی دیدیلر (وابن ابی جمره دخی
ایتدی فخر كائنات علیه اكمل التحیات حضرتلرینك بویله ایتدیكی حضرت یعقوب علیه السلامك
اوغللرینه (لاتدخلوا من باب واحد) دیدیكی معنی ایچوندر دیدی یعنی اصابت عیندن حذر
ایدر ایدی دیمكه اشارتدر والله اعلم بحقیقة الحال (ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك عادت كریمه سی بو ایدیكه قزلری واهل پرده خاتونلری وحائضلری بیرام نمازینه
چقارر ایدی حائضلر مصلادن برجانبده طورورلر ایدی صكره مسلمانلر ایله دعایه حاضر اولورلر ایدی
بركره برخاتون ایتدی یارسول الله جلبابی اولمیان مصلایه نیجه چقسون دیدی فخر كائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * فلتعرها اختها من جلابیبها * دیدی یعنی
قزقرنداشی جلبابلرندن اكا عاریت ویرسون دیو بیوردی جلباب خاتونلرك بورندكلری
نسنه در حدیث شریفی امام بخاری ومسلم وترمذی روایت ایتمشلردر لفظ ترمذینكدر بعض
علما رحمهم الله تعالی بونده دلالت واردركه خاتونلر صلات عیده حاضر اولمق مستحب اوله
كرك كنج اولسونلر كرك یاشلو اولسونلر دیمشدر امام شافعی رحمة الله علیه امله سی اولان
كنابده ایتدی بن سورمكه اختیاره خاتونلر وهیئات صاحبه لری اولمیانلر صلاته حاضر اولالر

و بیرام نمازینه حاضره اولدقلری بنم قتمده زیاده سوکلودر دیدی (امام اعظم رحمة الله علیه
حضرتلری مذهبنده کنج خاتونلرک جماعته حضورلری مکروهدر زیرا فتنه اولمق خوفی واردر
اما اختیاره خاتونلر صباح نمازینه واخشام نمازینه و یاتسو نمازینه چیقمق جائزدر (امامین قولنده
اختیاره خاتونلر جمیع اوقاتده چیقمق جائزدر زیرا انلره رغبت آزدر فتنه احتمالی اولماز دیمشلردر
امام اعظم حضرتلری بیورمشدرکه فرط شبق یعنی جماعه ارزومند اولمق فتنه یه باعثدر
اما صباحده واخشامده و یاتسوده جائز کوردیکم بودرکه فاسقلر صباحده و یاتسوده اویورلر
واخشام زمانده طعامه مشغوللردر و بیرام نمازنده دخی صحرا واسعدر انلر برجانبه طوروب
ناسله اختلاط ایتمامک جائزدر واو یله نمازنده وجمعه نمازنده وایکندو نمازنده چقدقلرین
جائز کورمدیکم بودرکه فاسقلر اول زمانلرده یایلوب کزرلر دیمشدر ولکن فی زماننا فسقه نک
اخشامده و یاتسوده انتشارلری غالبدر والله اعلم (بوندنصکره معلوم اوله که مؤمنلرک
اوج بیرامی واردر بریسی هرهفتهده برکره کلور ایکیسی ییلده بر کره کلورلر و هفتهده
برکلان یوم جمعهدر بو بیرام هرهفتهده قلنان صلوات مفروضه نک تکمیلی اوزره ترتیب اولنمشدر
اما اول ایکی بیراملرک بری که عید فطردر بو ارکان اسلامدن اوچنجی رکن اولان صوم رمضانک
تکمیلی اوزره ترتیب اولنمشدر زیرا مسلمانلر اوزرلرینه فرض اولان اورجی تمام ایدوب حق تعالی
حضرتلرندن مغفرته ونار جهنمدن آزادلغه مستحق اولیجق حق سبحانه وتعالی حضرتلری
اول صیام عقبنجه انلره برعید مشروع ایلدیکه انده جمع اولوب حق جل وعلا حضرتلرینک
شکرنه وذکرنه وتکبیرنه مشغول اولالر ودخی صلات عیدی وصدقهٔ فطرهیی مشروع قیلدی
والحاصل بوعید شریف اول کوندرکه صائملر اجر وثوابلرین استیفا ایدوب حق تعالی
حضرتلرینک مغفرتیله رجوع ایدهلر بری دخی قربان بیرامیدرکه ارکان اسلامدندر دردنجی
رکن اولان حج شریفک تکمیلی اوزره مرتبدر وحجک تمامی عرفه کوننده در اول کون که مسلمانلر
حجلرین تمام ایدرلر حق سبحانه وتعالی حضرتلری کاهلرین مغفرت ایلر (وحجک رکن اعظمی
عرفهده وقوفدر عرفه کونی اهل اسلامک نار جحیمدن آزادلغی کوندر حق سبحانه وتعالی
حضرتلری اول کون جملهسن مغفرت وآزاد ایلر کرکسه وقوف ایتمش اولسونلر کرکسه
اولمسونلر انکیچوندرکه ایرتسی کون جمیع دیار وامصار خلقی بیرام ایدوب نصابه قادر اولنلرک
جملهسنه قربان بوغزلمق واجب اولمشدر اول کونده ایتدکلری طاعات وتقرب حق تعالی
حضرتلرینک نعمت مغفرتی مقابلهسندهشکردر بو بیرامده جمع اولان صلات ونحر عید فطرده
واقع اولان صلات وصدقهدن افضلدر انکیچون حق جل وعلا حضرتلری فخر کائنات علیه
اکمل التحیات حضرتلرینه کوثر اعطا ایتدیکنک مقابلهسنده شکر ایچون (فصل لربک وانحر)
دیو بیوروب صلاتله نحر امر ایتمشدر ونحرک معناسی بوغازلمقدر خواجهٔ کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری ایکی قوچ قربان ایتمشدر انلرک ایکیسی دخی املح واقرن ایدیلر املح
اکا دیرلر که تویی آق اوله وسیاهلق قاریشه اقرن دیو بویینوزلو قیونه دیرلر بو صفتلو ایکی قوچ
قربان ایتدیکی بخاری روایتنده وارد اولمشدر (انس رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه * ورأیته
واضعا قدمه علی صفاحها یقول بسم الله والله اکبر * دیمشدر حاصلی فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری کندی مبارک اللرله بوغازلمشدر ومبارک ایاغن قربانک یوزینه قومشدر
بچاق چالدیغی زمانده * بسم الله والله اکبر * دیمشدر (مسلم نقلنده حضرت عایشهدن
مرویدرکه * امر بکبش یطأ فی سواد ویبرک فی سواد فاتی له لیضحی به قال یا عایشة هلمی
المدیة ثم قال اشحذیها بحجر ففعلت ثم اخذها واخذ الکبش فاضجعه ثم ذبحه قال بسم الله

اللهم تقبل من محمد وآل محمد ومن امة محمد ثم ضحی به * دیمشدر یعنی فخر کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری امر ایتدیکه برقوچ کتورهلر سیاه اوزره بصر اوله وسیاه اوزره
یاتور اوله یعنی ایاقلری وکوکسی وقارنی سیاه اوله اندن دیدیکی کبی برقوچ کتوردیلر فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری یا عایشه * هلمی المدیة * دیدی یعنی بچاق استدی اندن
طاشه بیله کسکین ایله دیدی بنده بیوردیغی کبی ایتدم اندن بچاغی آلدی وقوچی طوتوب برپانک
اوسنه یاتوردی اندن بوغازلدی * بسم الله اللهم تقبل من محمد وآل محمد ومن امة محمد * دیدکدن
صکره بوغازلدی دیمشدر (امام احمد وترمذی روایتلرنده دخی کندی مبارک الیله بوغازلدی
* بسم الله والله اکبر اللهم هذه عنی وعمن لم یضح عن امتی * دیدی دیمشلردر بو ذکر اولنان
اوج بیرام اهل اسلامک دنیاده اولان بیراملریدر وآخرتده روضهٔ رضوانده اولان بیراملری
حق تعالی حضرتلرینک دیدارین مشاهده قیلدقلری کوندرکه اهل جنته اندن عظیم دولت واندن
شریف عزت واندن لذیذ نعمت یوقدر یسر انا الله وایاکم ولجمیع اهل الایمان بالفضل والاحسان

) باب ثانی (

رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک اسبابه مقرون اولان نوافلی بیاننده در
بو بابده درت فصل واردر *) فصل اول (* صلات کسوف بیاننده در کسوف لغتده رنک
متغیر اولوب سیاهلغه دونمکدر کسفت الشمس دیرلر معناسی کونشک شعاعی کندی لونی قراردی
دیمکدر (امام ابی داود ونسائی روایتلرنده قبیصة بن مخارق رضی الله تعالی عنه بیورمشدرکه
فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری زماننده کونش طوتلدی اندن فخر عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری عجله ایله خوف ایدرک طشره چیقدی ایکی رکعت نماز قیلدی ایکبسنده
دخی قیامی اوزاندی اندن کونش ینه نورلندیغی حالده دونوب کندی وبیوردیکه * انما هذه
الایات یخوف الله بها عباده فاذا رأیتموها فصلوا * دیدی یعنی بو علامتلر همان اولدرکه حق تعالی
حضرتلری بونلر ایله قوللرین قورقودر پس چونکم بونلری کوره سز نماز قیلک دیدی (علماء حنفیه
رحمهم الله تعالی قتلرنده صلات کسوفک طریقی بودرکه جمعه امامی یاخود سلطان جانبندن
صلات کسوف قیلمغه مأمور اولان کیمسه کون طوتلدیغی زمانده خلقه امامت ایدوب نافله
صورتنده ایکی رکعت نماز قلیویره یعنی اذان اوقنمیه واقامت اولنمیه وقراءتده جهر ایتمیهلر وخطبه
اوقنمیهلر هر رکعتده برکره رکوع ایدهلر شافعی هر رکعتده ایکی رکوع ایدهلر دیمشدر ودخی
کرکدرکه امام اولان کیمسه رکعتلرک ایکبسنده دخی قراءتی اوزاده نمازی قیلدقدنصکره
تا کونش آچلنجه دعا ایلیه اکر امام یاخود مأمور سلطان حاضر اولمز ایسه هرکشی بشقه قیله
تکیم آی طوتلدقده وقتی یل اسدکده وقورخولو ظلمت اولدقده وعدودن زیاده خوف اولندقده
هرکشی بشقه قیلمق کرکدر اصل اعتماد واعتقاد ذکر اولنان اقوالهدر بوکا مخالفت ایدن علما
جهرک وتکرر رکوعک جوازنده وخطبهده وغیریده روایات متغایره ایله تطویل کلام
ایتمشلردر مخالف مذهب اولمغین ذکرینک طیی اولی کورلدی *) فصل ثانی (*
سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک صلات استسقاسی بیاننده در استسقانک
معناسی احتیاج زمانده حق سبحانه وتعالی حضرتلرندن صو استمکدر (امام ابو حنیفه رحمه الله
علیه قولنده استسقاده جماعتله صلات مسنونه یوقدر اکر هرکشی بشقه قیلارایسه جائزدر
استسقا همان دعا ایله استغفاردر زیرا حق تبارک وتعالی حضرتلری (استغفروا ربکم انه کان
غفارا یرسل السماء علیکم مدرارا) بیورمشدر آیت کریمهده استغفاری یغمور ارسالنه سبب
قیلمشدر صلات مذکور دکلدر ودخی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری استسقا

ایتمشدر واندن صلات مروی دکلدر امام اعظم رحمه الله تعالی حضرتلرینك قولی بودر
(امامین قوللرنده امامله ایکی رکعت قیلق مشروعدر زیرا ابن عباس رضی الله عنهما روایتنده
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری استسقاده بیرام نمازی کبی ایکی رکعت نماز قیلشدر
دیدیلر امام اعظم رحمة الله علیه حضرتلری جواب ویروب ایتدیلر برکره ایلدی صکره ترك
ایدوب بردخی ایتمدی بوتقدیرجه سنت اولماز دیدیلر کتب حنفیه‌ده مسطور اولان بودر وسائر
علما رحمهم الله امامین قوللری اوزره اتفاق ایدوب بعض احادیث شریفه‌یی تمسك ایدنمشلردر
ویورمشلردرکه استسقا اوچ نوع اوزره‌در (نوع اول) بودرکه ایکی رکعت نمازایله وخطبه ایله
ومقدما صوم وصدقه وتوبه قیلنه وخیراته متوجه اولوب شر وفساددن اعراض ایتمکله اولور
ابن عباسدن مرویدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خضوع وخشوع
وتضرع اوزره صلات استسقایه چیقدی مصلایه کلوب منبره چیقدی سزك بوخطبه‌کز کبی
خطبه اوقیدی ولکن متصل دعا وتضرع وتکبیر ایدر ایدی اندنصکره ایکی رکعت نماز قیلدی
تکیم عیدده قیلار ایدی دیو بیوردی (ترمذی وغیری بویله نقل ایتمشلردر وعبدالله بن
زید المازنی روایتنده بویله‌درکه ایتدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مصلایه
استسقایه چیقدی اصحابله ایکی رکعت نماز قیلدی وقراءتده جهر ایتدی وقبله‌یه متوجه
اولوب دعا ایلدی ایکی مبارك اللرین دعایه قالدردی وتوجه ایتدیکی زمانده رداسن قلب ایتدی
دیدی وقلب ردانك طریقی بودرکه اکر چارکوشه ایسه یوقاروسن اشاغی واشاغیسن یوقارو
ایتمك کرك اکر مدور ایسه یعنی جبه ایسه صاغ یانن صول جانبه وصول یانن صاغ جانبه
کتورمك کرك (امام ابی داود وابن حبان روایتلرنده حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن
مرویدرکه خلق رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب یارسول الله یغمور
یغماز اولدی دیو شکایت ایتدیلر اندن فخر کائنات حضرتلری امر ایلدی مصلایه برمنبر
قودیلر وفلان کون چیقه سز دیو برکون تعیین ایلدی اول کون اولدیغی کبی کونش طوغرایکن
کندی مصلایه چیقدی منبر اوستنه اوتوردی اندن تکبیر ایدوب حق تعالی حضرتلرینه
حمد ایلدی اندنصکره خلقه خطاب ایدوب ایتدی سز دیاریکزك قتلغندن ویغمور زمانیله
یغمایوب اکلندیکندن شکایت ایتدیکز حق سبحانه وتعالی حضرتلری سزه امر ایتدیکه
دعا ایده‌سز ووعده قیلدیکه سزك دعاکزی مستجاب ایلیه دیدی اندنصکره بشلدی
*الحمد لله رب العالمین الرحمن الرحیم مالك یوم الدین الذی لا اله الا هو یفعل ما یرید اللهم
انت الله لا اله الا انت الغنی ونحن الفقراء انزل علینا الغیث واجعل ما انزلت الینا قوتا وبلاغا
الی حین* دیدی اندنصکره مبارك اللرین یوقارو قالدردی حتی قولتقلرینك بیاضی کورندی
اندن خلقه ارقاسن دوندردی ومبارك رداسنی قلب ایتدی مبارك اللری هنوز یوقاروده ایدی
اندنصکره خلقه یوزین دوندی واینوب ایکی رکعت نماز قیلدی همان حق سبحانه وتعالی حضرتلری
بر بولوت پیدا ایلدی رعد وبرق اظهار ایدوب باذن الله یغمور یاغدی فخر کائنات علیه افضل
التحیات حضرتلری مصلادن مسجدینه کلدین سیللر آقمغه بشلدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری خلقك اورتی آلتنه بتشمکه سرعتلرین کوردی دخی شویله کولدیکه نواجذی
کورندی اندن ایتدی *اشهد ان الله علی کل شیء قدیر وانی عبده ورسوله* دیدی ونواجذ
نهایتده بتن دشلردرکه بعد البلوغ بتر (بعض علما صلات استسقانك وقتنده اختلاف واردر
دیدیلر قول راجح بودرکه وقت معینی یوقدر اکرچه کیم اکثر احکام صلات عیده بکزر
دیمشلردر (ابن قدامه اجماع نقل ایتمشدرکه وقت کراهتده قلنمیه واول حضرتك صلات استسقایه

چیقدیغی تاریخ هجرتدن التنجی یل رمضاننده واقع اولمش ایدی ابن حباندن بویله منقولدر
(وامام واقدی رحمة الله تعالی علیه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مبارك
رداسی ومبارك ازارینك مقدار طول وعرضلرنده بیورمشدرکه رداسنك طولی التی ذراع
وعرضی اوچ ذراع ایدی وازارینك طولی درت ذراع وایکی قارش وعرضی ایکی ذراع وبرقارش
ایدی وبونلری جمعه کونلرنده وبیراملرده کیرایدی دیمشدر*) نوع ثانی (*خطبهٔ جمعه‌ده
استسقاییدر (امام مسلم روایتنده انس بن مالك رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه برجمعه کون
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری منبر اوزرنده خطبه‌ده ایکن برشخص کلوب
قوراقلقدن شکایت ایتدی یارسول الله دعا ایله حق تعالی حضرتلری عنایت ایدوب یغمور
ویرسون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مبارك اللرین قالدیروب* اللهم اغثنا
اللهم اغثنا* بیوردی والله اصلا کوك یوزنده بولوت یوق ایکن برپاره بولوت پیدا اولوب وسط
سمایه کلدی اندن یاییلدی یاغمغه بشلدی برهفته تمام یاغدی ایرتسی جمعه ینه برکیمسه کلوب
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خطبه‌ده ایکن یارسول الله دعا ایله حق تعالی
حضرتلری بو یغموری دکدیرسون طوارلر بز هلاك اولدی دیدی ینه فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری* اللهم حوالینا ولا علینا اللهم علی الاکام والظراب وبطون الاودیة
ومنابت الاشجار* دیو دعا ایتدی همان یغمور دکدی طشره چیقوب کونشده کزدك دیمشدر
قصهٔ مذکوره مفصلا معجزاتده مرور ایتمشدر واستسقا خصوصنده فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری عاجلا دعاسی مقبول ومستجاب اولوب حق جل وعلا حضرتلری مستوفی
یغمورلر احسان ایتدیکی نیجه دفعه واقع اولمشدر جمله‌دن بری دخی تبوك غزاسندن دوندیکی
زمانده بنی فزاره قومندن برقاچ کیمسه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب
مسلمان اولدقلرنده مملکتلری حالندن سؤال ایدوب انلر دخی قحطدن شکایت ایتدکلرنده دعا
ایدوب حق تعالی حضرتلری واسع یغمورلر احسان ایتمش ایدی قصه‌نك برمقداری وفود
احوالی مذکور اولان محلده مرور ایتمشدر اول زمانده که فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری
مبارك الین قالدیروب انلر ایچون دعا ایلر ایدی اصحابدن ابولبابة بن منذر نام برکیمسه ایاق
اوزره قالقوب اوچکره ایتدی یارسول الله* ان التمر فی المرابد* دیدی معناسی یارسول الله
خرمالر بزم سرکوده‌در ایلرسك یغمور استمه بزه ضرر ایلر دیمك ایدی فخر عالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری* اللهم اسقنا حتی یقوم ابولبابة عریانا یسد ثعلب مربده بازاره* دیو
دعا ایتدی یعنی یارب سن یغمور ویرشویله اولسونکه حتی ابولبابه چیلاق اولوب ازاریله
سرکوسینك دلوکن طیقه‌سن دیمك اولور اول خرما سردکلری سرکونك برجانبنده صو
اقاجق بریری وار در یغمور یاغدیغی زمانده اکلنموب اورادن اقار کیدر اما یغمور چوق
یاغیجق اورادن خرمایی بیله آلوب کیدر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
بیوردیغی بو معنادر (راوی یمین ایدوب ایتدی کوك یوزنده آزدن چوقدن بولوت یوق ایکن
کوزومزك اوکنده سلع طاغنك اردندن برقلقان کبی بولوت پاره‌سی چیقدی وسط سمایه
واریجق منتشر اولدی خلق طوروب نظر ایدرلر ایدی والله برهفته کونش یوزین کیمسه
کورمدی متصل یاغدی ابولبابه ازاریله سرکوسینك دلوکن طیقه‌مغه بشلدی واول یغمور
اسنیان کیمسه یارسول الله* هلکت الاموال وانقطعت السبل* دیدی یعنیماللر بزم هلاك
اولدی ویوللر کسلدی دیدی اندن فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری منبره
چیقدی مبارك اللرین یوکسکه قالدیروب* اللهم حوالینا ولا علینا علی الاکام والظراب

و بطون الاودية ومنابت الشجر * دیوب دعا ایتدی معناسی یارب اطرافمزه یاغدر اوزر یمزه
یاغدرمه طاغلره دپه‌لره دره‌لر ایچنه واغاجلر بتدیکی یرله یاغدر دیمکدر بونك مثلی بر روایت
دخی انس بن مالك رضی الله تعالی عنهدن وارد اولمشدر و ینه علماء حدیثدن بخاری وغیریلر
روایت ایتمشلردر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قریش طائفه سنه بد دعا
ایدوب حق تعالی حضرتلری اوزرلرینه قحط مسلط ایلمش ایدی حتی میته وعظام اکل ایتمشلر
ایدی آخر کلوب تضرع ایتدیلر ینه دعا ایلدی تکری تعالی حضرتلری یغمورلر ویردی شویله
اولدیکه کثرتندن شکایت ایتدیلر ینه دعا ایتدی حق تعالی حضرتلری دفع بیوردی بو استسقالرده
نماز قیلیوب همان دعا ایتمشدر بر کره دخی مدینه‌ده مسجد شریف قربنده احجار زیت دیمکله
معروف محلده استسقا بیورمشدر ابو اللحم دیدکلری کیمسه‌نك مولاسی اولان (عمیر نام صحابیدن
ابوداود وترمذی روایت ایتمشلردر که سید کائنات علیه افضل التحیات حضرتلرین کوردم
اللرین قالدیروب مبارك وجهنه قرشو طوتمش ایدی باشندن یوقارو تجاوز ایتدرمامش ایدی
استسقا انلر ایدی دیمشدر (بری دخی بعض غزواتنده استسقا ایتمشدر روایت اولنور که بر کره
مشرکلر بر موضعده ایلرو واروب صویی آلمشلر ایدی مسلمانلر صوسز قالوب سید عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه شکایت ایلدیلر ومنافقلر اکر بو پیغمبر اولایدی حضرت
موسی کندی قومنه استسقا ایتدیکی کبی بو دخی امتنه استسقا ایدر ایدی دیدیلر بو خبر خواجهٔ عالم
علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه واصل اولیجق ایتدی بو یله دیدیلرمی ایمدی حق تعالی
حضرتلری عن قریب سزه صو احسان ایلر دیدی اندن مبارك اللرین آچوب دعا بیوردی دخی اللرین
یوزینه سورمدین بولوتلر پیدا اولوب یغمورلر یاغدی دره‌لرده سیللر آقدی خلق مرادلرنجه ایچدیلر
وصویه غنی اولدیلر *) فصل (* سالم بن عبد الله اتاسندن مرفوعا روایت ایتمشدر که سید عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری استسقا ایتدیکی زمانده بو یله دعا ایدر ایدی * اللهم اسقنا
الغیث ولا تجعلنا من القانطین اللهم ان بالعباد والبلاد والبهایم والخلق من اللأواء والجهد
والضنك مالا نشکوه الا الیك اللهم انبت لنا الزرع وادر لنا الضرع واسقنا من برکات السماء
وانبت لنا من برکات الارض اللهم ارفع عنا الجهد والجوع والعری واکشف عنا من البلاء
مالا یکشفه غیرك اللهم انا نستغفرك انك کنت غفارا فارسل السماء علینا مدرارا * امام شافعی
رحمة الله علیه بو یلجه روایت ایتمشدر *) فصل (* ابو الجوزادن مرویدر که بر زمانده
اهل مدینه‌یه زیاده قحط یتشدی جمع اولوب عایشه رضی الله تعالی عنهایه کلدیلر قحطدن
شکایت ایتدیلر حضرت عایشه ایتدی وارك فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
قبر شریفندن کوکه قرشو بردلك آچوك انکله سما ماییننده سقف حائل اولمسون دیو بیوردی
واردیلر او یله ایتدیلر حق تعالی حضرتلری یغمورلر ویردی یردن اوتلر بتدی دوه‌لر شویله
سموردیکه حتی بعضی چاتلادی طائفهٔ عرب اول ییله (عام الفتق) دیو تسمیه ایتدیلر
بو قصه بر مشهور ومتعارف قصه‌در (ابن ابی شیبه روایتنده اسناد صحیحله وارد اولمشدر که
حضرت عمر رضی الله تعالی عنه زماننده بر قحط واقع اولمشیدی بر کیمسه رسول اکرم ونبی محترم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك روضهٔ شریفه سنه کلوب یا رسول الله امتك ایچون استسقا
ایله دیدی اول کیجه مذکور کیمسه‌نك واقعه‌سنده وار حضرت عمره دیو بیوردیلر (وعبد الرزاق
روایتنده وارد اولمشدر که حضرت عمر رضی الله عنه مصلایه استسقایه چیقدی حضرت عباس
* قم فاستسق * دیدی یعنی طورسن استسقا یعنی یغمور طلب ایله دیدی (زبیر بن بکاردن
مرویدر که حضرت عمر حضرت عباسه استسقا ایتدردیکی زمانده حضرت عباس بو یله

دیمش ایدی * اللهم انی لم ینزل بلاء الا بذنب ولم یکشف الا بتوبة وقد توجه بی القوم الیك
لمکانی من نبیك وهذه ایدینا الیك بالذنوب ونواصینا الیك بالتوبة فاسقنا الغیث * دیدی
همان یغمورلر بوشانوب بفضل الله تعالی وسعتلر حاصل اولدی خلق مرادلرنجه عیش ایتدیلر
(و ینه بر روایتده وارد اولمشدر که بر زمانده قحط واقع اولدی حضرت عمر رضی الله تعالی عنه خلقه
ایتدی تحقیقا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عباس حضرتلرینه شویله
حرمت ایدر ایدیکه اوغل اتایه حرمت ایدرکبی ایمدی سزده عمی عباس حقنده رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه اقتدا ایدك عباسی حق تعالی حضرتلرینه وسیله اتخاذ
ایدك دیو بیوردی حاصلی عباس رضی الله عنه دعا ایتدی حق تعالی حضرتلری یغمور احسان
ایلدی دیمشلردر *) قسم ثالث (* فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك سفرده
قیلدیغی صلات بیاننده در و بونده بر قاچ فصل واردر *) فصل اول (* قصر واحکام
قصر بیاننده‌در بو دخی ایکی نوع اوزره در *) نوع اول (* فخر کائنات علیه افضل التحیات
حضرتلری نه قدر منزلده قصر صلات ایلر ایدی انك بیاننده در (بخاری ومسلم روایتلرنده
انس بن مالك رضی الله عنه * صلیت الظهر مع رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بالمدینة
اربعا وخرج یرید مکة فصلی بذی الحلیفة العصر رکعتین * دیمشدر یعنی رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلریله مدینه‌ده اویله نمازنی درت رکعت قیلدم فخر عالم حضرتلری
مکه‌یه کتمك نیتله یوله چیقدی ذی الحلیفه دیدکلری موضعده ایکندو نمازنی ایکی رکعت
قیلدی دیدی اهل ظاهر بو حدیثله استدلال ایتمشلردر که سفرك ایراغنده و یقیننده قصر صلات
جائز اوله زیرا مدینه ایله ذی الحلیفه‌نك ماببنی التی میل یردر بعضیلر یدی میل دیمشلردر جمهور
مذهبنده ایکی قوناق یر اولمینجه قصر صلات جائز دکلدر (امام اعظم رحمة الله علیه مذهبنده
دوه اپاغیله اوچ کونلك یول اولمینجه قصر صلات جائز دکلدر و بوندن مراد بودکلدر که دوه
اوچ کون متصل کیده هیچ طورمیه بلکه بودر که عادت اهل سفر اوزره اراده طعام یمك
ایچون و بر مقدار استراحت ایچون وغیری مهم ایچون طورمق واوتورمق و یاتمق هب حسابده
داخلدر زیرا آنسز سفر میسر دکلدر و کیجه‌لر زمان استراحتدن اولمغین بعض کسنده
ذکری ترك اولنمشدر وانس بن مالك رضی الله عنه روایتنده اهل ظاهر مذهبنه اصلا دلالت
یوقدر زیرا ذی الحلیفه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك غایت سفری دکلدر که
انکله استدلال ایده‌لر بلکه سفره چیقدی مرادی مکه‌یه وارمق ایدی ذی الحلیفه‌یه
واردیغی زمانده ایکندو نمازی یتشدی انده قصر ایلدی مسافر خود نیت سفرله چیقوب کندیکی
برك بیوتندن مفارقت ایتدیکی کبی قصر صلات جائز اولور احادیث وظاهر قرآن بوکا دلالتده
متعاضد اولمشلردر پس انلر بونکله نیجه استدلال ایدرلر (بعض شافعیه سفر طویل اودر که
قرق سکز میل اوله میل هاشمی ایله دیدیلر ومسافهٔ مذکوره اون التی فرسخ بر اولور ودرت
برید اولور اون ایکی میل یره بر برید دیرلر ومیل دیدکلری مد بصرك منتهاسیدر دیمشلردر
و بعضیلر ایتدیلر میلك حدی بودر که بر دوز یرده بر شخصه نظر ایده سك ارمیدر عورت میدر
اونه‌می کیدر بومی کلور بیلمیه دیدیلر (امام نووی ایتدی میل التی بیك ذراع یردر وذراع
یکرمی درت پارمقدر دیدی اما پارمقلری آچوق طو تمیوب بری بری یاننه کتورمك کرك
(عطادن مرویدر که ابن عمر وابن عباس رضی الله تعالی عنهم درت برید منزلده صلاتی
قصر ایدوب درت رکعت اولنلری ایکی رکعت قیلارلر ایدی دیمشدر امام بخاری دخی بو یله
ذکر ایتمشدر بعضیلر صحیح ابن خزیمه‌دن ابن عباس رضی الله تعالی عنهمادن مرفوعا بو یله

روايت ايتمشلردر (وامام اعظم رحمه الله تعالى قتنده فرسخه اعتبار يوقدر (امام بخارى
رحمة الله تعالى عليه روايتنده عايشه رضى الله تعالى عنهادن مرويدركه صلات اولده
ايكيشر ركعت فرض اولمشيدى وقتا كيم خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
هجرت ايلدى درت ركعت فرض اولندى ديمشدر معناسى حالا درت قلنانلر اولزمانده درت
اولدى ديمكدر (اما امام مسلم روايتنده ابن عباس رضى الله تعالى عنهما * فرضت الصلوة
فى الحضر اربعا وفى السفر ركعتين * ديمشدر امام مسلم رحمة الله تعالى عليه ايكى روايت
ماينن جمعده چوق تطويل ايتمشدر والحاصل درت ركعت قلنان نمازلر مثبت ومقرر
اولدقدنصكره (فليس عليكم جناح ان تقصروا من الصلوة) آيت كريمه سى نازل اولديغى
زمانده ينه سفرده تخفيف اولنديلر (ابن الاثير شرح مسندده قصر صلات هجرتدن سنهٔ
رابعه ده واقع اولدى ديمشدر دولابى قولنجه سنهٔ ثانيه ربيع الاولنده واقع اولمشدر بعضيلر
هجرتدن قرق كون صكره واقع اولدى ديمشلردر *) فرع ثانى (* امامتله قصر بياننده در
بخارى ومسلم رحمهما الله تعالى انس بن مالك رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن روايت ايدرلركه
* خرجنا مع رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من المدينة الى مكة وكان يصلى ركعتين حتى
رجعنا الى المدينة * ديدى حاصلى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله مدينه دن
مكه يه سفره چيقدق نمازى ايكيشر ركعت قيلارايدى تامدينه يه كلنجه بويله ايتدى ديمكدر
انس بن مالك رضى الله عنه حضرتلرينه * اقمتم بمكة شيئا * ديديلر يعنى هيچ مكه ده اقامت
ايتديكزمى ديديلر * اقمناها عشرا * ديدى يعنى اون كيجه اقامت ايتدك ديدى (ابن عباس
حضرتلرندن دخى مرويدركه * اقام النبى صلى الله عليه وسلم تسع عشرة يقصر الصلوة * ديمشدر
يعنى اون طقوز كيجه اقامت ايلدى صلاتى قصر ايدر ايدى ديمشدر اندن ايتدى * فنحن اذا سافرنا
قصرنا وان زدنا اتممنا * ديدى بخارى رحمة الله تعالى عليه بويله روايت ايتمشدر وبونك معناسى
ابوداود نقلنده وارد اولاندن فهم اولنوركه * انه صلى الله تعالى عليه وسلم اقام سبع عشرة
بمكة يقصر الصلوة قال ابن عباس فلوا قام اكثر اتم * ديمشدر يعنى مكه ده اون يدى كيجه
اقامت ايتدى صلاتى قصر ايلر ايدى ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايتدى اكر دخى
چوق طوره ايدى تمام ايلر ايدى وينه ابوداود روايتنده عمران بن حصين رضى الله عنه
* غزوت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم الفتح فاقام بمكة ثمانى عشرة ليلة لا يصلى الا
ركعتين * ديمشدر يعنى فتح مكه يه خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلريله
بيله غزا ايتمشيدم مكه ده اون سكز كيجه اقامت ايتدى همان ايكى ركعت قيلار ايدى يعنى
درت ركعت اولان فرضلرى ايكيشر ركعتدن آرتوق قيلمزايدى ديمكدر (وينه اندن بر روايتده
اون بش كون اقامت ايتدى ديمك وارد اولمشدر والحاصل عدد ايام اقامتده اختلاف اوزره
روايات وارد اولمشدر اون طقوزله اون يدى روايتلرين توفيقده جائزدركه بعضى دخول
وخروج كونلرين بيله حساب ايدوب بعضى انلرى اسقاط ايليه ديديلر واون بش اولمق روايتن
نووى رحمة الله تعالى عليه تضعيف ايتمشدر اما انده ضعف يوقدر زيرا او يللرى ثقه اندرانى
روايت ايدن همان ابن اسحق دكلدر امام نسائى رحمة الله تعالى عليه دخى اون بش اولمق اوزره
روايت ايتمشدر صحيح ايديكى ثابت اولمجق بوكا حمل كركدركه راوى روايت اصلى اون يدى
ظن ايليه دخى دخول وخروج كونلرين حذف ايدوب اون بش كون ديه وابن عباس حديثيله
انس بن مالك حديثلرى بيننده تعارض يوقدر زيرا ابن عباس حديثى فتح مكه ده ايدى وانس
حديثى حجة الوداعده ايدى ديمشلردر (ومعلوم اوله كه امام اعظم رحمة الله تعالى عليه مذهبنده

مسافر اولان كيمسه برشهرده يا برقريه ده بوچق آى اقامت نيتن ايلسه درت ركعت اولان
فرضلرى ينه تمام قيلمق كركدر اكر نصف شهر دن اكسك اقامت نيت ايلسه قصر
ايتمك كرك ونصف شهر اقامتى مكه ايله منى ده ايلسه يعنى ايكيسنده بوچق آى طورمق نيت
ايلسه ينه قصر ايتمك كركدر وبر كيمسه برشهره دخول ايلسه واقامته نيت ايلمسه بوكون
چيقوب يارين چيقمق عزمى اوزره ينه اولسه بو تردد ايله نيجه يللر قالسه ينه صلاتن قصر ايتمك
كركدر وبر عسكر دار الحربه كيرسه انده نصف شهر يا دخى زياده اقامته نيت ايلسه ينه
قصر ايتمك كركدر زيرا دار الحرب اقامت يرى دكلدر اما شول كيمسه كه دار الحربه امانله كيره
وانده برشهر ده يا بركوده اقامته نيت ايلسه جائزدر اقامتى صحيحه اولور والله اعلم
) فصل ثانى (بونده دخى ايكى فرع واردر (فرع اول) فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايكى صلات بينن جمع ايتديكنك بياننده در (انس بن مالك
رضى الله تعالى عنه روايتنده بويله دركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كونش
ميل ايتمدين يعنى زواله وار مدين بريردن كوچسه اويله نمازنى ايكندى وقتنه دكين تأخير
ايدردى اندنصكره اينزدى ايكيسين بردن قيلاردى اكر دخى كوچدين كون ميل ايتمش اولسه
ظهرى قيلاردى اندنصكره بنردى ديمشدر (وبر روايتده بويله دركه * اذا اراد ان يجمع بين
الصلوتين فى السفر اخر الظهر حتى يدخل اول وقت العصر * ديمشدر يعنى قچن سفرده ايكى
صلات بينن جمع ايتمك ديلسه ظهرى عصرك اول وقتى دخول ايدنجه تأخير ايدردى ديمكدر
بر روايتده دخى بويله دركه * اذا عجل عليه السير يؤخر الظهر الى اول وقت العصر فيجمع
بينهما ويؤخر المغرب حتى يجمع بينها وبين العشاء * ديمشدر بخارى ومسلم وابوداود بويله روايت
ايتمشلردر يعنى رسول اكرم قچن تيز كيتملو اولسه ظهرى عصرك اول وقتنه دكين تأخير ايدردى اندن
جمع ايدردى ومغربى دخى تأخير ايدردى حتى عشا ايله جمع ايدردى ديمكدر وبخارينك بر روايتنده
* كان يجمع بين هاتين الصلاتين فى السفر يعنى المغرب والعشاء * وارد اولمشدر يعنى سفرده
اخشام ايله ياتسويى جمع ايدردى ديمكدر بونلردن غيرى دخى روايات وارد اولمشدر ولكن
علماء حنفيه قتلرنده روايات مذكوره ايله عمل يوقدر وانلرك مذهبنده سفرده جمع بين الصلاتين
يوقدر انجق عرفاتده بعد الزوال ظهر ايله عصرى جمع ايدوب مزدلفه ده وقت عشاده مغربله
عشايى جمع ايتمك واردر والله اعلم *) فرع ثانى (* مزدلفه ده جمع ايتديكنك بياننده در
بخارى رحمة الله تعالى عليه روايتنده ابن عمر رضى الله تعالى عنهما * انه صلى الله تعالى عليه
وسلم صلى العشاء والمغرب بالمزدلفة جميعا * ديمشدر مسلم ومالك وابوداود دخى بويله روايت
ايتمشلر بخارينك بر روايتنده دخى بويله در * كل واحدة منهما باقامة ولم يسبح بينهما *
ديمشدر يعنى هر برين بشقه بر اقامتله قيلدى ايكى صلات اراسنده نافله نماز قيلمدى ديمكدر
(مسلم روايتنده * جمع بين المغرب والعشاء بجمع وصلى المغرب ثلث ركعات وصلى العشاء ركعتين *
ديمشدر يعنى اخشام ايله ياتسويى جمع ايتدى اخشامى اوچ ركعت وياتسويى ايكى ركعت
قيلدى ديدى (امام بخارى رحمة الله عليه نقلنده ابو ايوب انصارى رضى الله تعالى عنه * جمع
فى حجة الوداع بين المغرب والعشاء فى المزدلفة * ديمشدر يعنى فخر جهان حضرتلرى
حجة الوداعده مزدلفه ده اخشام ايله ياتسويى جمع ايتدى ديدى (امام نسائى رحمة الله تعالى عليه
نقلنده ابن عباس رضى الله تعالى عنهما * انه صلى المغرب والعشاء باقامة واحدة * ديمشدر
يعنى ايكيسن بر اقامتله قيلدى ديو بيورمش وجعفر بن محمد رحمة الله عليهما اتاسندن روايت
ايدوب * صلى الظهر والعصر باذان واحد واقامتين ولم يسبح بينهما * ديمشدر (امام اعظم

رحمة الله علیه قولی بو روایته موافقدر ظهر ایله عصر برازاله وایکی اقامله قلنمق کرك
وایکیسی ماینده او یله سنتندن غیری نافله قلنمامق کرك دیو یورمشدر *) فصل ثالث (*
خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك سفرده نافله قیلدیغنك بیاننده در
(امام ترمذی رحمة الله علیه روایتنده (ابن عمر رضی الله عنهما * سافرت مع النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم وابی بکر وعمر وعثمان فکانوا یصلون الظهر والعصر رکعتین ولا یصلی قبلهما
او بعدهما ولو صلی لاتممتها * دیمشدر حاصلی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله
وابو بکر وعمر وعثمانله سفرلر ایتدم ظهری وعصری ایکیشر رکعت قیلارلر ایدی و بونلرك
هر برندن مقدم ومؤخر نماز قلمازلر ایدی اکر قلمش اولایدی بن اتمام ایدردم دیدی و بر روایتده
* صحبت النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فلم اره یسبح فی السفر * دیمشدر یعنی سید عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینه یولداش اولدم بن آنك سفرده فرائضدن اول وصکره سنن
رواتب قیلدیغن کورمدم دیمکدر معنای مذکور روایت اخراده * فکان لا یزید فی السفر علی
رکعتین * یوردیغندن استفاده اولنمشدر (وابن دقیق العید ایتدی بو لفظ محتملدر که مراد
عدد رکعات فرضده زیاده ایتمزدی دیمك اوله ونفی ایتمامدن کنایه اوله و بوندن غرض قصر
اوزره مداومتدن اخبار اوله واحتمالدر که نفل زیاده ایتمزایدی دیمك اوله وممکندر که بوندن
اعم برمعنی اوله دیمشدر (ومسلم روایتنده بعض سلفدن مرویدر که ایتدی طریق مکه ده ابن عمر
حضرتلرینه رفیق اولدم بزه اویله نمازنی ایکی رکعت قیلویردی اندن منزلنه اوتوردی بزدخی
بیله اوتوردق نماز قلنان موضعه نظر ایتدی کوردی خلق اایاق اوزره طوررلر بونلر نیلرلر دیو سؤال
ایتدی * یسبحون * دیدیلر یعنی سنت قیلارلر دیو جواب ویردیلر * لوکنت مسبحا لاتممت *
دیدی بو عباره نك ظاهرندن فهم اولنان بودر که اکر بن سفرده سنت قلیدم فرضی تمام
قیلاردم دیمکدر زیرا ترمذی قتنده * لوکنت مصلیا قبلها و بعدها لاتممت * واقع اولمشدر
بونلرك محصلی چونکه سفرده تکثیر صلات جائز اولیجق فرضی تمام قیلمق کرك ایدی زیرا
اول جمله دن اولادر دیمکدر امام نووی ایدر بعضیلر ابن عمر حضرتلرینك بو قولندن جواب
ویروب ایتدیلر فریضه واجب متحتمه در اکر تامة قیلمق مشروع اولایدی اتمامی
واجب متحتم اولوردی اما نافله اختیار مصلی یه مفوضدر طریق رفق بودر که مشروعه
اوله اندن تخییر اولنه دیدیلر اما بو سوزه اعتراض ایدوب ایتدیلر عبارهٔ مذکوره دن ابن عمر
حضرتلرینك مرادی بودر که اکر بن اتمام فرضله صلات راتبه بیننده مخیر اولایدم بکا
اتمام اندن احب اولوردی دیمکدر لکن قصردن تخفیف فهم ایلدی انك ایچون راتبه
قیلمازدی واتمام ایتمازدی دیدیلر علماء شافعیه بو مقامده بعض روایات دخی ایراد ایدوب
مذهبلرینه متعلق بعض قیل وقال ایتمشلردر واصل مقصود ائمهٔ حنفیه قوللرین بیلمکدر
ایمدی معلوم اوله که سفرده سنت قیلمق خصوصی بونلر بیننده مختلف فیه در بعضیلر ایتدیلر
ترخصا ترکی افضلدر و بعضیلر دخی تقربا قیلمه سی افضلدر دیدیلر هندوانی رحمة الله علیه
ایتدی حال نزولده قیلمه سی افضلدر وحال سیرده ترکی افضلدر دیدی بعضیلر ایتدی خاصة
صباح واخشام سنتلری قلنوب سائری ترك اولنمق کرك دیدیلر محیطده بو یله ذکر اولنمشدر
) فصل رابع (فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینك سفرده دابه اوستنده
نافله قیلدیغنك بیاننده در ابن عمر رضی الله عنهما * کان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
یصلی سبحته حیث ما توجهت به ناقته * دیمشدر یعنی نافله سنی قیلاردی ناقه سی هر قنغی
جانبه توجه ایتسه دیمکدر و بر روایتده مکه دن مدینه یه متوجه اولوب کیدر ایکن مدینه

جانبنه قیلاردی (اینما تولوا فثم وجه الله) آیتی انده نازل اولدی دیمشدر و بر روایتده کوردم
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خیبره متوجه اولوب کیدر ایکن حمار اوزرنده
نافله قیلار ایدی دیمشدر و بر روایتده * کان یوتر * واقع اولمشدر یعنی وتر قیلاردی دیمشدر
امام مسلم بو یله روایت ایتمشدر والحاصل فقهاء امصار بو حدیثلر ایله استدلال ایتمشلردر که
طوار اوزرنده نافله قیلمق جائزدر هر قنغی جانبه متوجه اولور ایسه اولسون الا امام احمد
وابا ثور ایتدیلر مستحب بودر که نمازه ابتدا ایتدیکی زمانده قبله یه متوجه اولوب تکبیر ایلیه
اندن هر قنغی جانبه کیدر ایسه قبله رق کیده دیدیلر و بو قوله حجتلری بودر که ابو داود روایتنده
انس بن مالك رضی الله تعالی عنه * انه صلی الله تعالی علیه وسلم کان اذا اراد ان یتطوع
فی السفر استقبل بناقته القبلة ثم صلی حیث وجهت رکابه * دیمشدر معناسی تقدیم اولنان
تقریردر (جمهور علما رحمهم الله تعالی مذهبلری بودر که طوار اوزرنده نافله قیلمق جائز اوله
کرکسه سفر طویل اولسون کرکسه قصیر اولسون الا امام مالك رحمة الله تعالی علیه سفر
طویل کرکدر که جائز اوله دیمشدر زیرا احادیث مذکوره خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك سفرلرنده وارد اولمشدر سفر قصیره کیدوب بو یله قیلدیغی نقل
اولنمدی دیمشدر وحجت جمهور اخبار مطلقدر که بو معناده وارد اولمشلردر ذکر اولنان خبرلرده
طویل وقصیر قیدلری یوقدر همان فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو یله
ایلدی دیمشلردر (امام اعظم رحمة الله علیه مذهبنده هر موضع که انده مسافره قصر صلات
مشروع اوله انده راکبا نافله قیلمق جائزدر وقبله یه توجه شرط دکلدر ونماز دخی ایما
طریقیله قیلنور مثلا یولجی آتنه بنوب کیدر ایکن نافله نمازه نیت ایدوب تکبیر ایدر اندن
لازم اولنلری قراءت ایدر رکوعه وارر سجده یه وارمه سی بودر که رکوعندن آرتوجق اکیلور
تمام ایتدکده سلام ویرر وسنن رواتب یعنی مؤکدات دخی نوافلدندر انلر دخی بو یله قلنمق
جائزدر (ابو حنیفه رحمة الله تعالی علیه حضرتلرندن بر روایت واردر که صباح سنتن اینوب
قیلهلر زیرا انك مؤکدلکی غیریلردن زیاده در دیمشدر (اما وتر قیلالو اولسه اینمك کرکدر
(وامامین رحمهما الله تعالی انده دخی اینمك لازم دکلدر دیمشلردر والحاصل سفرده بر کیشینك
اصلا عذری یوق ایکن ایما ایله طوار اوستنده نافله قیلمق بزم امامریمز رحمهم الله تعالی
قتلرنده وسائر علما مذهبلرنده جائزدر وعذری اولدیغی تقدیرجه فرائضی دخی طوار اوزرنده
اسلوب مذکور اوزره قیلمق جائزدر (قاضیخان رحمة الله تعالی علیه ایدر عذر ایله طوار
اوستنده قیلان کیمسه اکر طواری توقیفه قادر دکل ایسه جائزدر بو تقدیرجه طوارك
یورودیکی ضرر ایتمز قیلمق کرکدر اکر توقیفه قادر ایسه کیدر ایکن قیلمق جائز دکلدر دیمشدر
(قنیه ده مذکوردر که بر کیمسه طوارك اوستنه بنسه وطوارك صاحبی انی سیر ایتدرسه یعنی
طواری صاحبی قوللانسه هر جانبه سورن اول اولسه اوستنده کی تصرف ایتمسه اول کیمسه
طوار اوستنده فرض قیلمق جائز دکلدر ونافله قیلمق جائز دکلدر وفرض قیلان کیمسه یه عذر
بونلردر که ایندیکی تقدیرجه کندی نفسنی یاخود طوارنی یرتجی جانوردن یاخود حرامیدن
ضرر کله دیو خوف ایتسه یاخود هر یر بالچق اولسه نماز قیله جق قوری یر بولامز ایسه یاخود
پیر اولسه یا ضعیف الحال کیمسه اولسه ویا طواری سرکش اولسه ایندیکی تقدیرجه یالکز بنمکه
قادر اولمسه بو مذکور اولنلردن بریسی عارض اولسه طوار اوستنده فرض قیلمق دخی جائزدر
کتب حنفیه ده بو یله مسطوردر والله اعلم (ترمذی نقلنده بو دخی وارد اولمشدر که
یعلی بن مره اتاسندن جدندن روایت ایدوب ایتدی اصحاب کرام بر کره فخر کائنات صلی الله

تعالی علیه وسلم حضرتلریله کیدرلر ایدی برطاره کلدیلر نماز وقتی یتشدی اندن یغمور
یاغدی و براصلانوب قوری یرقالمدی همان فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
طوار اوزرنده ایکن اذان اوقودی اصحابیله نماز قیلدی ایما ایدر ایدی سجودنده رکوعندن
آرتق اکیلور ایدی دیمشلردر *) قسم رابع (* فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینک صلات خوف قیلدیغنک بیانندەدر بخاری ومسلم روایتلرنده جابردن
مرویدر که سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله سفره متوجه اولدق (ذات الرقاع
دیدکلری موضعه کلدکده برسایه‌دار اغاج یانـنه کلدك بوراده رسول الله حضرتلری استراحت
ایتسون دیدك فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اوراده نزول ایتدی اصحاب
غیری یره ایندیلر ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قلیجی اغاج طالنه آصلوب
طورردی همان مشرکلردن برکافر ناکهان فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینـك
اوزرینه کلدی طوردیغی یردن قلیجی آلدی صیردی اندن خطاب ایدوب فخر عالم حضرتلرینه
* تخافنی * دیدی یعنی بندن قورقارمیسك دیدی فخر عالم حضرتلری دخی * لا * دیو بیوردی
کافر ایتدی * من یمنعك منی * یعنی سنی بنم المدن کیم آلیقور دیدی رسول الله حضرتلری
* الله * دیو بیوردی اندن اصحاب بوحالدن آکاه اولوب کافری قورقوتدیلر قلیجی
قننه وضع ایدوب یرینه آصدقدنصکره قاچوب کتدی اندن نمازه اقامت اولندی فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اصحابندن برطائفه ایله ایکی رکعت نماز قیلدی انلر کیرو
چکلدیلر برطائفه ایله دخی ایکی رکعت قیلدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
نمازی درت رکعت اولدی وقومك ایکیشر رکعت اولدی دیمشدر (ومسلم روایتنـده بویله
دخی وارد اولمشدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینـك اردنده ایکی صف
باغلادق دشمن بزمله قبله مابینـنده ایدی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
تکبیر ایتدی بزدخی تکبیر ایتدك اندن رکوعه واردی بزدخی رکوعه واردق ورکوعدن
باشنی قالدردی بزده جمیعا باشمزی قالدردق اندن سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
کندویه قریب اولان صفـله سجده‌یه واردی صف مؤخر عدویه قارشو اایاق اوزره طوردیلر
مفخر موجودات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سجده‌سن تمام ایدیجك صف مؤخره قیام
ایتدی وصف مقدم کیروچکلدیلر اندن سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری رکوع
ایتدی بزدخی جمیعا رکوع ایتدك اندن رکوعدن باشن قالدردی بزده جمیعا باش قالدردق
اندن سجوده واردی اول صف که رکعت اولاده مؤخر ایدی صکره تقـدم ایتمشیدی سید عالم
علیه افضل التحیة والسلام حضرتلریله بیله سجده ایتدیلر اول برصف عدو یه قارشو ایاق اوزره
طوردیلر وقتا کیم سجده‌لرین تمام ایتدیلر صف مؤخر سجده‌یه اینوب سجده قیلدیلر اندنصکره
سید موجودات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سلام و یردی بزده جمیعا سلام ویردك
دیمشدر وینه بخاری ومسلم روایتلرنده وارد اولمشدر که فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری غزوهٔ ذات الرقاعده صلات خوف قیلدی صحابه‌دن برطائفه انکله صف باغلیوب
نمازه طوردیلر برطائفه دخی دشمنه قارشو طوردیلر پس سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری کندوسیله اولان طائفه ایله بررکعت قیلدی دخی ایاق اوزره طوردی واول
طائفه نمازلرین تمام ایتدیلر دخی کیدوب دشمنه قارشو طوردیلر اول برطائفه کلوب فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اقتـدا ایتدیلر انلر ایله دخی بررکعت قیلدی اندن
اوتوروب قالدی برطائفه دخی بقیهٔ صلاتلرین قیلدیلر اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه

وسلم حضرتلری انلر ایله سلام ویردی دیمشلردر امام مالك بواسلوبی ترجیح ایدوب شافعی
واحمد دخی اکا موافقت ایتمشلردر (علماء حنفیـه رحمهم الله قتلرنده صلات خوفك صفتی
بودر که امام اولان کیمسه جماعتی ایکی بلوك ایلیـه اندن بر بلوکن دشمنه قارشوقیوب اول بر
بلوکله نمازه بشلیه اگر قیلدیغی ایکیشر رکعتلو نمازلردن ایسه بونلر ایله بررکعت قیله دخی
بونلر کیده‌لر دشمن قارشوسنه طوره‌لر واول طورنلر کلوب اقتـدا ایلیه‌لر بونلر ایله دخی بررکعت
قیله واما یالکز کندوسی سلام ویره اندن بونلرینه دشمنـه قارشو طوره‌لر اول قیلانلر کله‌لر
بقیهٔ صلاتلرین قراءتسز اتمام ایده‌لر سلام ویره‌لر یرا بونلر لاحقلردر امام آردنده طورمق حکمنده‌در
بونلردنصکره اول برطائفه دخی کله‌لر قراءتله نمازلرین تمام ایده‌لر وسلام ویره‌لر بونلره قراءت لازم
اولدیغی اولدر که بونلر مسبوقلردر اگر قلدیغی درت رکعتلو یااوچ رکعتلو نمازلردن ایسه بر بلوکیله
اول ایکی رکعت نماز قیله اندنصکره تقریر مذکور اوزره نمازلرین اتمام ایده‌لر وبرنجی جانور خوفی
اولدیغی زمانده دخی بویله قیله‌لر اگر خوف زیاده اولور ایسه بوطرز اوزره قیلمغه اقدام ایده‌مزلر ایسه
هرکشی یندیکی طوار اوزرندن بشقه قیله ونه جانبه قادلیت اولور ایسه ایما ایله اول جانبه قیله امام
اعظم رحمة الله علیه مذهبنده صلات خوف بواسلوب اوزره قیلنور والله اعلم (اما مذاهب
مختلفه صاحبلری دخی چوق روایت ایراد ایتمشلردر بعضی بونده اون درت وجه وارد اولدی
دیمشدر (ابن العربی قبس آدلو کتابنده ایدر بوصلات خصوصنده چوق روایت وارد اولمشدر
واصحی اون التی روایت مختلفه در دیمشدر واما نیجه ایتدکلرین بیان ایتمامشدر بعضیلر بیان
ایدوب بروجه دخی زیاده ایتمشلردر والحاصل فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
فعلنده هربار که اختلاف رواتی کوردیلر بروجه زیاده ایتدیلر کثرت وجوه اختلاف رواتدن حاصل
اولمشدر (ابن القصار المالکی ایتدی رسول الله حضرتلری صلات خوفی اون کره قیلمشدر
وابن العربی اوندرت کره قیلدی دیمشدر خطابی رحمة الله علیه ایدر ایام مختلفه‌ده اشکال
متغایره اوزره قیلمشدر هربرنده صلاته احوط وحراست ابلغ اولانی تحری ایدر ایدی اگرچه
صور صلات اختلاف اوزره ایدی ولکن جمله‌سی متفقة المعنی ایدی *) قسم خامس (*
صلات جنازه قیلدیغنك بیانندەدر بونده دخی برقاچ فرع واردر *) فرع اول (* عدد تکبیرات
بیانندەدر (بخاری ومسلم روایتلرنده ابوهریره رضی الله عنه ایتدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری نجاشی وفات ایتدیکی کون وفاتی خبرین و یردی واصحابیله مصلی‌یه چیقوب صف
باغلدیلر درت تکبیر ایتدی دیدی (ترمذی قتنده ابوهریره‌دن مرویدر که رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری برجنازه‌اوستنه تکبیر ایدوب اون تکبیرده مبارك اللرین قالدردی
صاغ الن صول النك اوزرینه وضع ایتدی دیمشدر عباره‌سی بودر که * انه صلی الله علیه وسلم
کبر علی جنازة فرفع یدیه مع اول تکبیرة ووضع الیمنی علی الیسری *) فرع ثانی (* قراءتی
ودعاسی بیانندەدر ابن المنذر رحمة الله علیه ابن مسعود وحسن بن علی وابن الزبیر ومسور بن
مخرمه رضوان الله علیهم حضرتلرندن صلات جنازه‌ده فاتحـه اوقق مشروعدر دیو نقل
ایتمشدر امام شافعی واحمد واسحق رحمهم الله تعالی بوقولی مذهب ایدنمشلردر وابوهریره‌دن
وابن عمردن صلات جنازه‌ده قراءت یوقدر دیو نقل ایتمشدر عبدالرزاق ونسائی روایتلرنده اسناد
صحیحله ابی امامه‌دن مرویدر که صلات جنازه‌ده سنت بودر که تکبیر ایلیه اندن ام القرآن
اوقیه اندن خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه صلات ایلیه اندنصکره
دعایی میته اخلاص ایلیه یعنی همان انکیچون دعا ایلیه وقراءت ایتمیه الاولی‌ده قراءت ایلیه
دیمشدر (وصحیح بخاریده سعددن طلحه‌دن مرویدر که ابن عباس حضرتلرینـك آردنده جنازه

نمازین قیلدم فاتحه الکتاب اوقودی و بیله سزکه بوسنتدر دیدی دیمشلردر ومحل قراءتك
بیانی انده یوقدر یعنی قنغی تکبیردنصکره قراءت کرکدر اول ذکر اولنمامشدر اما امام شافعی
قتنده جابر رضی الله عنه حدیثنده ذکر اولنمشدر * وقرأ بام القرآن بعد التکبیرة الاولی * لفظیله
وارد اولمشدر بومعناده دخی بعض روایات ایراد اولنمشدر (اما علماء حنفیه رحمهم الله قتلرنده
صلات جنازه‌ده فاتحه اوقمق یوقدر زیرا فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری آخر
قیلدیغی جنازه‌یه بو یله قیلمشدر که یعنی فاتحه اوقمق واقع اولمامشدر بو یله اولیجق مقدم قیلدیغی
اسلوبلر منسوخ اولور اسلوب آخر ایله عمل لازم اولور ایمدی امام اعظم قولنجه صلات جنازه بو یله
کرکدر که تکبیر اولده ایکی اللرین قالدیره تکبیر ایده اندنصکره سبحانك اوقویه وتکبیر ثانیدنصکره
سید کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلرینه صلات ایلیه تکبیر تشهددنصکره صلات ایلرایدی
واوچنجی تکبیردنصکره اللهم اغفر لحینا ومیتنا دعاسین اوقیه اندن سلام ویره دعاء مذکور
امام احمد وابی داود رحمة الله علیهما روایتلرنده وارد اولمشدر (وامام مسلم رحمة الله علیه نقلنده
عوف بن مالك رضی الله عنه دخی فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری برجنازه‌نك
نمازین قیلدی انده ایتدیکی دعادن بونی حفظ ایتدك دیدی * اللهم اغفر له وارحمه وعافه واعف
عنه واکرم نزله ووسع مدخله واغسله بالماء والثلج والبرد ونقه من الخطایا کما ینقی الثوب الابیض
من الدنس وابدله دارا خیرا من داره واهلا خیرا من اهله وزوجا خیرا من زوجه وادخله الجنة وانقذه
من عذاب القبر ومن عذاب النار * عوف ایتدی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری بودعایی اوقودیغیچون بن آرزو ایتدم که اول یتان میت بن اولام دیدی (ابوداود
نقلنده واثلة بن الاسقع رضی الله عنه فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن بودعایی اشتدم
مسلمانلردن برینك نمازین قیلدیغمزده اوقورایدی دیمشدر * اللهم ان فلان بن فلان فی ذمتك
وحبل جوارك فقه من عذاب القبر وعذاب النار وانت اهل الوفا والحق اللهم اغفر له وارحمه
انك انت الغفور الرحیم * ینه ابوداود نقلنده ابوهریره دن مرویدر که فخرعالم صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری * اللهم انت ربها وانت خلقتها هدیتها الی الاسلام قبضت روحها وانت
اعلم بسرها وعلانیتها جئنا شفعاء فاغفر لها * بو یله دیرایدی دیمشدر (فرع ثالث) رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قبراوزره صلاتی ذکرنده‌در (بخاری ومسلم روایتلرنده
ابی هریره‌دن مرویدر که اختیار خاتون وارایدی مسجدی سپوررایدی فخرکائنات حضرتلری
انی فاقد اولدی یعنی کورمز اولدی واول خاتون نیجه اولدی کورنمز دیو سؤال ایتدی
یارسول الله وفات ایتدی دیدیلر سید کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری نیچون بکا اعلام
ایتمدیکز دیدی اندن ایتدی کویا انك امرینی صغیر وحقیر عد ایتدیلر اندن ایتدی بکا دلالت
ایلك انك قبرینی کوسترك دلالت ایدوب کوستردیلر واردی اوزرینه نماز قیلدی (وابن حبان
روایتنده حماد بن سلمه ثابتدن روایت ایتمشدر که فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم * ان هذه القبور
مملوة ظلمة علی اهلها وان الله ینورها بصلوتی علیهم * دیو بیورمشدر یعنی تحقیقا بوقبرلر ظلمتله
طلودر اهللرینه وتحقیقا حق سبحانه وتعالی حضرتلری بنم انلر اوزره نمازم سببیله انلری
نورلندیرر دیمك اولور بعضیلر قولنده بو یله‌در که قبراوزره صلات اول حضرتك خصائصندن
اوله غیریلر ایتمك جائز اولمیه ابن حبان نقل مذکوری ایتدکدنصکره ایتدی خصائصندندر
دیيانلر بونکله استدلال ایتدیلر دیدی وجه استدلال بودر که بنم صلاتم ایله انلرك قبرلرین
نورلندیرر دیو بیوردی اما غیره دخی جائز اولدیغنی طریق آخردن روایت ایتدیکی حدیثله استدلال
ایدوب ایتدی بوروایتده * ثم اتی القبر فصففنا خلفه وکبر علیه اربعا * واقع اولمشدر

فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کندوسیله قیلنلرك صلاتن انکار ایتمدیکی
کندی خصائصندن اولمیوب غیره دخی جائز ایدیکن بیاندر دیدی اما بوکا اعتراض ایدوب
فخرکائنات حضرتلرینه تبعیتله جائز اولمق اصالة قیلمق جائز ایدیکنه دلالت ایتمز دیدیلر
(وعقبه‌دن مرویدر که برکون رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری احد شهداسنك
اوزرینه واردی میت نمازی قیلدیغی کبی نماز قیلدی دیمشدر بر روایتده دخی احد شهداسنك
اوزرلرینه سکز ییلدنصکره نماز قیلدی دیو وارد اولمشدر (وشیخین روایتلرنده دخی قیلدی
دیو وارد اولمشدر عباره سی بودرکه * خرج یوما فصلی علی اهل احد کصلاته علی المیت *
بیورمشلردر بوحدیثده حرب کفارده شهید اولانلر اوزره نماز قیلمغك جوازینه دلالت واردر
وبومسئله‌ده علما رحمهم الله تعالی اختلاف ایتمشلردر (امام اعظم رحمة الله علیه مذهبنده
شهدانك نمازلری سائر مؤمنلرك نمازلری کبی قلنمق کرکدر امام شافعی ومالك واحمد واسحق
مذهبلرنده نمازلری قلنماز بونلر ایتدیلر نمازمیته شفاعتدر قلج خود کناهلری محوایلر کیدرر شفاعته
احتیاج قالمز دیدیلر امام اعظم حضرتلری بیورمشدر که میتك اوزرینه نماز قیلمق کرامتن اظهار
ایچوندر شهید خود کرامته غیریدن اولیدر وکناهدن پاك اولمق دعادن مستغنی اولماز کورمزمیسز که
فخرکائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری ذنوبدن پاك ومبرا ایدی ینه اوزرینه نماز قیلندی
ومعصوم اوغلنجقلرك کناهلری یوقدر ینه نمازلری قیلنوردیدی حدیث صحیحده بودخی وارد
اولمشدر که فخرکائنات حضرتلری شهداء احد اوزره نماز قیلمشدر دیو بیوردی هدایه‌ده وشروحنده
بو یلجه یازمشلردر وشافعیه لایصلی علی الشهید دیدکلری نه معنایه ایدیکنده بربرله اختلاف
ایتدیلر بعضیلر شهید اوزره نماز واجب دکلدر اما قیلنسه جائز معناسنه‌در دیدیلر واکثری
شهید اوزره نماز قیلمق حرامدر دیمکدر دیدیلر شافعیه قتنده صحیح اولان قول بودر مؤلف
رحمة الله علیه فقه حنفیه‌دن بی خبر اولمغین بو مقامده * والحنفیة یمنعون الصلوة علی القبر مطلقا *
دیو تعبیر ایتمشدر اما بو یله دکلدر برمیتك نمازی قلنمادین دفن اولنسه قبری اوزرینه واروب
قیلمق کرکدر زیرا فخرکائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انصار قومندن برخاتونك قبری
اوزره نماز قیلمشدر وقلمه‌نك جوازی شول زمانه‌در که میتك بدنی طاغلمش اولمیه واول ندن معلومدر
دینلورایسه غالب رأیه مفوضدر زیرا بعضی سمز اولور تیز طاغیلور وبعضی آرق اولور کیچ
طاغیلور مسلمانلرك رأی غالبی نه‌یه منجر اولورایسه اکا کوره عمل ایتمك کرك هدایه‌ده وغیر کتب
حنفیه‌ده بو یله مسطوردر * (فرع رابع) * خواجهٔ کائنات علیه اکمل التحیات
حضرتلرینك صلات غائب قیلدیغك بیاننده‌در (بخاری ومسلم روایتلرنده جابر رضی الله عنه * انه
صلی الله علیه وسلم قال قدتوفی الیوم رجل صالح من الحبش فهلموا فصلوا علیه * دیمشدر
معناسی فخرعالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری برکون ایتدی بوکون حبشدن برصالح
کیمسه وفات ایتدی کلك نمازین قیلالك دیدی دیمکدر جابر ایتدی بزدخی صف بغلدق سید عالم
حضرتلریله نماز قیلدق دیدی (ابوهریره روایتیله فرع اولده نقل اولنمشدر که نجاشی اولدیکی کون
رسول الله حضرتلری خبر ویروب اصحابیله مصلی‌یه چیقدیلر صف بغلیوب نمازین قیلدیلر (بخاری
قتنده ابن عیینه طریقندن ابن جریجدن مرویدر که * فقوموا فصلوا علی اخیکم اصحمة *
بیورلمشدر یعنی طورك قرنداشکز اصحمه‌نك اوزرینه نماز قیلك دیدی امام شافعی واحمد وجمهور
سلف رحمهم الله بوقصه ایله غائب نمازی مشروع ایدیکنه استدلال ایتمشلردر امام اعظم ومالك
رحمهما الله مشروع دکلدر دیمشلر وبعض علما دخی وفات ایتدیکنه قریب زمانلرده قیلمق جائزدر
مدت بعید اولدقدنصکره جائز دکلدر دیمشلردر ابن حبان دخی اکر میتك شهری قبله سمتنده ایسه

قیلمق جائزدر اکر خلاف سمتنده ایسه جائز دکلدر دیمشدر وقصهٔ نجاشینک دلالتنه قائل اولمیانلر
یعنی غائب نمازین قیلمغه قصهٔ مذکوره دلالت ایتمز ورسول الله حضرتلرندنصکره غائب نمازی
مشروع دکلدر دیانلر برقاچ وجه ذکر ایتمشلردر بری بودرکه صلاة غائب قیلمق فخر عالم
حضرتلرینه مخصوص ایدی غیری قیلمق جائز دکلدر دیدیلر امام اعظم ومالک رحمهما الله
بویله دیمشلردر (بری دخی بودرکه فخر کائنات حضرتلری نجاشینک نمازین انکیچون قیلدیکه
انک وفات ایتدیکی یرده اوزرینه نماز قیلار کیمسه یوق ایدی دیدیلر بعضیلر ایتدی رسول الله
حضرتلرینه مکشوف اولدی کندی مشاهده ایلر ایدی اقتدا ایدنلر کورمزلر ایدی انکیچون
قیلدی بونک جوازنده خود خلاف یوقدر دیدیلر بعضیلر بوقول نقله محتاجدر احتمال ایله
ثابت اولماز دیدیلر و بعضیلر بونک مثلنده احتمال کافیدر دیو جواب ویردیلر اما بویله دیانلرک
مستندی کانه واحدینک اسباب نزوله بغیر اسناد ذکر ایتدیکیدرکه ابن عباس حضرتلرندن
کشف للنبی صلی الله علیه وسلم عن سریر النجاشی حتی رآه وصلی علیه دیمشدر (دخی ابن
حبان عمران بن حصین حدیثندن روایت ایدوب *فقام وصفوا خلفه وهم لا یظنون الا ان
جنازته بین یدیه* دیمشدر بو حدیثلردن فهم ایتمشلردرکه فخر عالم حضرتلری نجاشینک
جنازه‌سن کورمش اوله و بعضیلر بویله دیمشدر که غائب نمازی قیلمق نجاشی یه مخصوص
ایدی انکیچون فخر کائنات حضرتلری صکره دن غیری کیمسه نک نمازین قیلمدی دیدیلر
امابویله دیان کیمسه‌نک قتنده غیری غائبک نمازین قیلدیغی کانه ثابت دکلدر زیرا معاویة بن
معاویه نام کیمسه‌نک دخی قیلدی دیو وارد اولمشدر و بو بابه متعلق کلامک برمقداری دخی
معجزات اثناسنده مرور ایتمش ایدی *) نوع ثالث (* رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینک زکوة خصوصنده سیرتی ذکرنده‌در معلوم اوله که زکات لغتده نما وتطهیره
دیرلر یعنی زیاده اولمغه و پاک اولمغه اهل لغت زکات دیرلر بونده دخی انک سببیله مال برکتلنوب
زیاده اولدیغیچون وادا ایلیان کیمسه‌یی ذنوبدن پاک ایتدیکیچون زکات دینلمشدر و بعضیلر
عندالله اجری زیاده اولدیغیچون دینلدی دیدیلر و بعضیلر دخی صاحبنی پاک ایدر صحت ایمانته
شهادت ایدر انکیچون دینلدی دیدیلر وصدقه‌یه دخی صدقه دینلدیکی صاحبنک تصدیقنه
وظاهر و باطنیله صحت ایمانته دلالت ایتدیکیچوندر دیدیلر وشرع شریف محمدیدن صلی الله
تعالی علیه وسلم فهم اولنان بودرکه زکات واجب اولدیغی مواسات ایچوندر یعنی مسلمانلری بری
برینه مالیله احسان ایتمک ایچوندر ومواسات اولماز الا برمالده اولورکه انک شانی اوله وشانی اولان
اولدرکه نصابه یتشه بوندنصکره اول حضرت زکاتی اموال نامیه‌ده شروع قیلدی بودخی
درت قسم اوزره در برقسمی آلتون وکمشدر بری دخی زروع وثماردر بری دخی بهیمهٔ الانعامدر
بری دخی اموال تجارتدر ونص حدیث واجماعله کمشک نصابی ایکیوز درهمدر والتونک
نصابی یکرمی مثقالدر وزروع وثمارک یعنی یردن بیتانلرک امام اعظم قتنده نصابی
یوقدر همان اکر آز اکر چوق نه ایسه عشری ویرلمک کرکدر کرکه ماء جاری ایله
صوارسون کرکسه یغموریله اما اودنده وقامشده وچاراونده عشر یوقدر دیمشدر وامامین
قتلرنده عشر شول اصل نسنده واجبدرکه انک ثمرهٔ باقیه‌سی اوله یعنی اکثریا آنی ادخار ایدهلر
بریل مقداری یادخی زیاده طوره مثلا بغدای وآرپه وخرما و بونلرک امثالی نه وارایسه بش
وسق اولدیغی زمانده عشری ویرلمک کرکدر (وسق دیدکاری التمش صاعدر (صاع سکز
رطلدر (رطل اون ایکی اوقیه‌در واوقیه قرق درهم دیرلر (وقیونک نصابی قرقدر وصغرک
اوتوزدر ودوه نک بشدر والحاصل مقدار واجب مالک مؤنت ونعی حسبیله در مالک اعلاسی

ونعی آز اولانی رکازدر یعنی مطلقا یر التنده بولنان مالدر کرکسه انده خلق اولنسون معادن کبی
کرکسه مدفون اولسون بونده واجب اولان خمسدر اما مدفون اولان کافر زماننده کفارک دفن
ایتدیکندن کرکدر وثمار وزروعده اکر یغمور ایله یاخود آقار صوایله صوارلور ایسه عشر
ویرمک کرکدر والا نصف عشر ویرمک کرکدر وقتا که دوه‌نک نصابی کندی جنسندن
مواساتی محتمل اولمدی لاجرم انده نصابه یتشیجک برقیون ویرمک واجب اولدی ویکرمی بش
عدده واصل اولیجق نصابی محتمل اولدی بوتقدیرجه ایکی یاشنه یتمش بردوه ویرمک واجب
اولدی واوتوز بش عدده وارنجه واجب اولان بودر اوتوز التی عدده واردیغی کبی اوچ یاشنه
یتمش بردوه ویرمک واجب اولور قرق بش دوه‌یه وارنجه بویله ویریلور قرق التی دوه اولدیغی
کبی تا التمشه وارنجه درت یاشنه یتمش بردوه ویرمک واجب اولور والتمش بر اولدیغی
زمانده یتمش بشه وارنجه بش یاشنه کیرمش بردوه ویرمک واجب اولور یتمش التیدن طقسانه
وارنجه اوچ یاشنه کیرمش ایکی دوه ویرمک واجب اولور طقساندن بردن یوز یکرمی‌یه وارنجه دردر
یاشنه کیرمش ایکی دوه ویرمک کرک اندنصکره‌ینه فروض استیناف اولنوب کتب فروعده تفصیل
اولندیغی اوزره اخراج اولنمق کرکدر وصغرک نصابی تمام اولیجق یعنی اوتوز رأس صغر اولیجق
برتبیع ویا برتبیعه یعنی کرک ارکک کرک دیشی بر یاشنده طنه ویرمک کرک وقرق رأس اولیجق
برمسن یا برمسنه یعنی کرک ارکک کرک دیشی ایکی یاشنده اوله‌نی ویرمک کرک وقرقدن زیاده
اولیجق التمشه وارنجه حسابی اوزره ویرمک کرک یعنی برزیاده اولسه برمسنه‌نک ربع عشرین
ویرلر اکر ایکی زیاده اولور ایسه نصف عشرین ویرلر اکر اوچ زیاده اولور ایسه ثلاث
ارباع عشرین ویرلر بوقول ابو حنیفه حضرتلرینکدر اما ابو یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی
قرقدن یوقاری التمشه وارنجه زیاده لرده نسنه ویرلمز دیمشلردر والتمش تمام اولدقده برتبیع
ویریلور ویتمش اولدقده برتبیع وبرمسنه ویریلور سکسان اولدیغی کبی ایکی مسنه ویریلور
طقسان اولدقده اوچ تبیع ویریلور ویوز تمام اولیجق ایکی تبیع وبرمسن ویریلور بواسلوب
اوزره هر اون عدده فرض تبیعدن مسنه‌یه ومسنه‌دن تبیعه‌یه متغیر اولور یعنی هر اوتوزده برتبیع
وهر قرقده برمسن لازم اولور (وقیونک نصابی تمام اولیجق یعنی قرق قیون اولیجق برقیون
ویرمک کرک تا یوز یکرمی قیونه وارنجه زکاتی برقیوندر یوز یکرمیدن برقیون زیاده
اولسه تا ایکیوزه وارنجه ایکی قیون ویرمک کرک ایکیوزدن برقیون زیاده اولسه اوچ قیون
ویرمک کرک فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک کتاب شریفنده وحضرت
ابی بکرک کتابنده بویله بیان بیورلمشدر واجماع دخی بونک اوزرینه منعقد اولمشدر دخی درت یوز
قیون اولدقده درت قیون ویرمک کرکدر اندنصکره هر یوز قیونده برقیون ویرمک کرکدر
وزکات جمع ایدن کیمسه قیونک بر یاشنده اوله‌نی المق کرک بر یاشنه وارماینی المامق کرکدر زیرا
واجب اولان وسطدر بر یاشنه وارمیان صغردر وآتک نصابی بشدر بعضیلر اوچدر دیدیلر
مجمع الفتاوی صاحبی خزانة الفتاواده ابو جعفر طحاویدن نصاب خیل بشدر دیو نقل ایتدی
اکر بشدن اکسک اولور ایسه زکاتی یوقدر دیو بیورمش ابو احمد العیاضی نصابی اوچدر
اوچدن اکسک اولیجق زکاتی یوقدر دیمش حاصلی هر عربی آتکه انکله آیغر مختلط اوله
صاحبی مخیردر دیلر ایسه برآلتون ویرسون دیلر ایسه قیمتنک ربع عشرین ویرسون امام اعظم
رحمة الله علیه بویله بیورمشدر وانک جمله‌سی ارکک اولسه زکاتی یوقدر زیرا مال نامی دکلدر
یعنی زیاده اولماز وجمله‌سی دیشی اولسه آره‌لرنده ارکک اولمسه برقولده بونک دخی زکاتی یوقدر
زیرا بالکز دیشیلردن نسنه حاصل اولماز و برقولده زکاتی واردر زیرا عادت آیغر کتوروب

آرەلرینە صالمق جائزدر ومعلوم اولەکە بو ذکر اولنان حیواناتك زکاتلری شول زماندە واجب اولورکە
سائمە اولەلر واوزرلرینە بریل کچە بو یلە اولمیجق واجب اولمز (وسائمە اکا دیرلرکە ییلك اکثرندە
یباندە اوتلەیە اکر یجق ییل یباندە اوتلیوب یجق ییل علف یدیرلسە زکاتلری بوقدر
وشول آتلرکە حمل ایچون ورکوب ایچون بسلنەلر انلرك دخی زکاتی بوقدر دخی قاتر وحمارکە
تجارت ایچون اولمیەلر انلردە دخی زکات بوقدر اما آکوب صاتمغیچون بسلنیجك زکات مالینە تعلق
ایدر سائر اموال تجارتدن فرقی اولمز (وصدقۂ فطر برصاع خرما یاخود برصاع آرپە یاخود
برصاع قوری اوزمدر یاخود یارم صاع بغدای یاخود یارم صاع بغدای اونیدر بو صدقە هر مسلم
حرك اوزرینە واجبدر اکر نصابە مالك ایسە ونصاب دخی مسکنندن ولباسندن واومتاعندن
وآتندن وسلاحندن وقولندن زیادە اولان مالدرکشی بو صدقەیی کندی نفسیچون وطفل
فقیریچون وخدمتکار قوللریچون ومدبری وام ولدیچون ویرمك کرکدر (ومصارف صدقات
فقراء ومساکین وعامل صدقە ومکاتبدر دخی شول مدیوندرکە دینندن زیادە نصابە قادر اولمیە یاخود
خلق اوزرندە مالی اولە اما آلمەسی ممکن اولمیە ومنقطع غزاتدر یعنی غازیلرك فقراسیدر ومنقطع
حاجدر یعنی حاجیلرك فقراسیدر فقراء ومساکین مقدما بشقە ذکر اولنمش ایکن بونلر تکرار
ذکر اولندیغی انقطاع سببیلە زیادە احتیاجلری اولدیغیچوندر دخی مسافرلردر بونلر دخی
حاجتلری مقدارنجە زکات آلمق جائزدر دخی هرکیمسەکە یاننده مالی اولمیە اکر کندی دیارندە
مالی وار ایسە دخی ضرر ایتمز زکات آلمق جائزدر (بو دخی معلوم اولەکە انبیا علیهم السلام
اوزرلرینە زکات واجب دکل ایدی زیرا انلرك ملکلری یوق ایدی واللرندە اولان اشیا الله تعالی
حضرتلرینك ودائعندن ایدی زمانی اولیجق بذل ایدرلر ایدی محلی اولمیجق منع ایدرلر ایدی
دخی زکات انکیچوندرکە صاحبنی تطهیر وتزکیە ایلیە نتکیم حق سبحانە وتعالی حضرتلری (خذ
من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم بها) بیورمشدر انبیا علیهم السلام خود ذنوبدن پاك
ومطهرلردر انکیچوندرکە امام اعظم رحمة الله علیه صبیان اوزرە زکات واجب دکلدر دیمشدر
زیرا انلر معصوملردر کناهلری یوقدر ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
عادت کریمەسی بو ایدیکە برقوم کلوب زکاتلرین کتورسەلر انلرە صلات ایدرایدی * اللهم صل
علی آل فلان * دیر ایدی ابو اوفی صدقە کتوردیکی زماندە * اللهم صل علی آل ابی اوفی * دیو بیوردی
(وزکات نەزماندە فرض اولندی دیو علما رحمهم الله تعالی اختلاف ایتدیلر امام نووی روضەدە
هجرتك ایکنجی ییلندە فرض اولندی دیو یازمشدر وابن اثیر تاریخندە طقوزنجی ییلدە واقع
اولدی دیمشدر امابوندە نظر واردر زیرا ابوسفیان سابقا بیان اولنان اوزرە یدنجی ییلك
اوائلندە قیصرە واردقدە اولدخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك احوالندن
سؤال ایتدکدە * یأمرنا بالزکوة * دیمشیدی وابن خزیمە هجرتدن مقدم فرض اولندی دیو
دعوی ایتمشدر وام سلمەنك هجرت حبشە قصەسندە وارد اولان حدیثیلە استدلال ایتمشدر
اما انکلە استدلالدە نظر واردر زیرا اول زماندە هنوز نە زکات فرض اولنمش ایدی ونە صیام رمضان
فرض اولنمش ایدی دیدیلر وحدیث ام سلمەنك اسنادی قدحدن سالم اولدیغی تقدیر اوزرە
تأویل اولنمق کرکدر دیو بعض وجە ذکر ایتمشلردر وبالجملە اکثر علمانك قولی بعد الهجرة
فرض اولنمق اوزرەدر وبوکا جملۂ دلائلدن بری دخی بودرکە صیام رمضان بالاتفاق
هجرتدنصکرە واقع اولمشدر زیرا فرضیتنە دلالت ایدن آیت کریمە بلا خلاف مدنیەدر وائمۂ
حدیث قتندە بودخی ثابتدرکە صدقۂ فطرە زکاتدن مقدم واجب اولمشدر زیرا امام احمد
وابن خزیمە ونسائی وابن ماجە وحاکم رحمهم الله تعالی روایتلرندە قیس بن عبادە رضی الله عنە

بیورمشدرکە * امرنا رسول الله صلی الله علیه وسلم بصدقة الفطر قبل ان تنزل الزکوة ثم نزلت
فریضة الزکوة فلم یأمرنا ولم ینهنا ونحن نفعله * دیمشدر حدیث مذکور اسناد صحیح ایلە وارد
اولمشدر وصریحا دلالت ایدرکە زکات صدقۂ فطردنصکرە فرض اولنمش اولە پس لازم
کلورکە فرض رمضاندن مؤخر اولە وهجرتدنصکرە ایدیکی مقرر اولە (امام بخاری نقلندە
وارد اولمشدرکە حضرت عایشە رضی الله تعالی عنها فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری هدیە قبول ایدر ایدی دیو بیورمشدر وینە شیخین روایتلرندە ابوهریرە رضی الله تعالی
عنە بیورمشدرکە چون رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینە برطعام کتورسەلر
بوهدیەمیدر یوخسە صدقەمیدر دیو سؤال ایدر ایدی اکر صدقەدر دیرلر ایسە اصحابنە
سز اکل ایدك دیو بیورر ایدی وکندی یمز ایدی اکر هدیەدر دیرلر ایسە کندی دخی انلر ایلە
بیلە اکل ایدر ایدی دیمشدر (وینە شیخین روایتلرندە وارد اولمشدر برکون فخر عالم صلی الله تعالی
تعالی علیه وسلم حضرتلری حضرت عایشەیە * عندکم شیء * بیوردی یعنی یانکزدە اکل ایدەجك
نسنە وارمیدر دیو سؤال ایتدی عایشە رضی الله عنها ایتدی * لا الا شیء بعثت بە الی نسیبة من الشاة
التی بعثت الیها من الصدقة * دیدی یعنی نسنە یوق الا برمقدار قیون اتی وارکە سن اتی نسیبەیە
کوندردیکك صدقە قیونندندر نسیبە بزە کوندردی دیدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری * بلغ محلها * بیوردی یعنی اندن حکم صدقە زائل اولدی شمدنکرو بزە حلال اولدی
دیمکدر حاصلی بزاکا کوندردیکمزدە صدقە ایدی انك ملکی اولدقدنصکرە برمقداربن سزە
هدیە ایتمش بز اول هدیەدن اکل ایتمك جائزدر دیمك اولور (ینە بخاری ومسلم وابوداود نقللرندە
بریرەیە برمقدارات صدقە ایتمشلر ایدی انی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینە
کتوردیلر * هو علیها صدقة ولنا هدیة * دیو بیوردی یعنی اول ات بریرەیە صدقەدر وبزە
هدیەدر دیدی الله اعلم *) نوع رابع رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
صیامی ذکرندەدر (* اولا معلوم اولەکە صومدن مقصود نفسی عادات خسیسەدن امساك
ایدوب شهواتدن منع وحبس ایتمکدر صوم دیدکلری حق تعالی حضرتلرینك مؤمن ومتقی
قوللرینك ریاضتیدر وبرعبادتدرکە سائر اعمال یننددن حق جل وعلا حضرتلری انی کندینە
مخصوص قیلمشدر نتکیم صحیح مسلمدە حدیث قدسیدن وارد اولمشدرکە حق جل وعلا حضرتلری
(کل عمل ابن آدم له الا الصیام هو لی وانا اجزی به) بیورمشدر یعنی آدم اوغلانك هر عملی کندینکدر
الا الصیام بنمدر انك اجرینی بن ایلرم دیمك اولور وبو اضافت اضافت تشریف وتکریمدر نتکیم ناقة الله
بیوردیغندن مراد اولدر والاجموع کائنات تکری تعالی حضرتلرینکدر ارادە کیمسەنك مدخلی
یوقدر بعضیلر ایتدیلر انکیچون باری تعالی حضرتلری نفسنە اضافت قیلدیکە اندن غیریە
صیام ایلە هیچ برزماندە عبادت واقع اولمامشدر اما صورت صلات وسجودده عبادت ایدرلر ایدی
دیدیلر ولکن تقریب الاسانید شرحندە ایدر بو قولە اعتراض ایدوب ایتدیلر نجوم وهیاکلە
پرستش ایدنلر انلرە صیام ایلە عبادت ایدرلر ایدی حق تعالی حضرتلرندن غیرە بونکلە عبادت واقع
اولمدی دیمك راست کلمز دیدیلر (اما بوکا جواب ویردیلرکە انلرە عبادت ایدنلر انلری بانفسها
فعالە اعتقاد ایتمزلر ایدی دیدیلر بعضیلر دخی وجە اضافت بودرکە ریادن بعیددر زیرا امر
خفیدر ظاهرندن معلوم دکلدر صلات وحج وغیری عبادات بویلە دکللردر دیدیلر (ابن حجر
ایتدی لا ریاء فی الصوم دیمەنك معناسی فعلنە ریا داخل اولمز دیمکدر والا برکیمسە صائم اولسە
دخی غیرە بیلدرمك مراد ایدینوب سویلسە قولی جهتندن ریا داخل اولور اما سائر اعمال بویلە
دکللردر انلرك مجرد فعللرینە ریا داخل اولور دیو بیوردی انکیچوندرکە برکیمسە غیرە بیلدرمك

ایچون صائم اولسه اشراك ایتمش اولور یعنی عملی خالص اوجه الله اولماز نتکیم بیهقی روایتنده
شداد بن اوس رضی الله عنه مرفوعا روایت ایتمشدر که *من صام یرائی فقد اشرك* بیورلمشدر
یعنی بر کیمسه ریا ایدر اولدیغی حالده اوروج طوتسه تحقیقا اول کیمسه اشراك ایتدی دیمکدر
و بعضیلر ایتدیلر صائمك کندی نفسنه صومده حظ اولمدیغیچون حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه
مخصوصدر دیدیلر و بویله دخی دینلمشدر که طعامدن وسائر شهواتدن استغنا صفات تکری تعالی
حضرتلرندندر وقتا که صائمك صفتنه موافق اولان نسنه ایله عمل ایلدی اولدخی نفسنه
اضافت ایتدی دیدیلر امام قرطبی رحمة الله علیه ایتدی معناسی بودر که عبادك صومندن غیری
اعمالی کندی حاللرینه مناسبدر وصوم صفات حقدن برصفته مناسبدر کانه تکری تعالی حضرتلری
صائم بنم صفاتمدن برصفته مناسب اولان شئله بکا تقرب ایتدی دیو بیورر یاخود صومك ثوابی
مقدارین بیلمکه باری تعالی حضرتلری منفرد اولدیغیچون نفسنه اضافت ایدر اما سائر عبادات
بویله دکللردر انلرك ثوابنی بعض مخلوقاتنه اعلام ایتمشدر انکیچوندر که حدیثك آخرنده وانا
اجزی به دیو بیوردی و بومعنی ظاهردر که برصاحب کرم کیمسه فلان نسنه‌یه بن کندم جزا
وعوض ایده‌رم دیدیکی زمانده مرادی کلی احسان وچوق عطا ایلرم دیمك اولور وصائم اولان
کیمسه بوقدر اجر وثوابه لایق اولدیغی بودر که معبودی اجلیچون ترك شهوت وطعام وشراب
ایتمشدر اصل شهوت دیولغتده مطلقا آرزویه دیرلر بومقامده مراد آرزوی طعام وشراب وجماعدر
زیرا بعض روایتده *لانه ترك شهوته من الطعام والشراب والجماع لاجلی* واقع اولمشدر وصومك
اعضاء ظاهره وقواء باطنه‌یه نیجه منافعی اولدیغندن غیری حق تعالی حضرتلرینك تقواسنه
معین اولان اشیانك اکبریدر نتکیم حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك کتاب کریمنده
(کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلکم تتقون) بیورمشدر (وصحیح بخاریده
الصوم جنة وارد اولمشدر جنه ضم جیمله قلقاندر معناسی صوم جهنم آتشندن صاحبنی سترا
ایدوب صاقلر دیمك اولور (ابن عبد البر وغیری بومعنایه جزم ایتمشلردر اما نهایه‌ده ابن اثیر
صوم صاحبنی شهوات مؤذیه‌دن صاقلر دیمکدر دیدی بعضیلر دخی کناهلردن صاقلر دیمك معناسنه
الدیلر اتفاق علما بونك اوسنه‌در که بوراده صیامدن مراد شول صیامدر که صاحبی قولا وفعلا
معاصیدن سالم اوله یوخسه مجرد حیوان کبی آج طورمق دکلدر وصومله صلاتدن قنغیسی
افضلدر دیو اختلاف اولنمشدر بعض علما اعمال بدنیه‌نك افضلی صومدر دیدیلر زیرا نسائی
نقلنده ابو امامه‌دن مرویدر که * اتیت رسول الله صلی الله علیه وسلم فقلت یارسول الله
مرنی بامر آخذه عنك قال علیك بالصوم فانه لاعدل له * دیمشدر یعنی فخر کائنات علیه
اکمل التحیات حضرتلرینه کلدم دخی یارسول الله بکا برنسنه امر ایله سندن اخذ ایدییم
دیدم ایتدی صومه مشغول اول زیرا انك مثلی یوقدر دیدی دیمك اولور اما مشهور بودر که
صلات صومدن افضل اوله امام شافعی وغیری بوکا ذاهب اولمشلردر زیرا فخر عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری * واعلموا ان خیر اعمالکم الصلوة * بیورمشدر وفخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك صیامی ایکی قسم اوزره‌در قسم اول
صیام رمضان بیاننده‌در بونده برقاچ فصل واردر *) فصل اول (* صیام رمضانده
واقع اولان عباداتی بیاننده‌در اولا معلوم اوله که رمضان رمضدن مشتقدر رمض بغایت
اسی‌یه دیرلر طائفهٔ عرب اسماء شهوری وضع ایتدکلری زمانده شهر مذکور بغایت اسی زمانه
دوشدی وار دیلر رمضان دیو تسمیه ایتدیلر نتکیم ربیعین زمان ربیعه راست کلمشلر ایدی وشهورك
افضلی رمضاندر (امام نووی رحمة الله علیه ایدر رمضان اسماء اللهدندر دیدکلری صحیح دکلدر

اکرچه کیم بوخصوصده براثر ضعیف وارد اولمشدر اما اسماء الله توقیفیه‌در دلیل صحیح قائم
اولمینجه ثابت اولمز ورمضاندن مقدم صیام فرض اولندیمی یا اولنمادیمی دیو خلاف اختلاف
ایتمشلردر علماء حنفیه اولا صوم عاشوراء فرض اولنمش ایدی صکره رمضان فرض اولندی دخی
اول منسوخ اولدی دیدیلر وعلماء شافعیه رمضاندن اول صوم فرض اولنمادی دیدیلر دلیللری کلسه
کرکدر ان شاء الله تعالی (وصوم رمضان هجرتك ایکنجی یلنده فرض اولنمشدر سید کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری وفات ایتدیکی زمانده طقوز رمضان طوتمش ایدی
و بوشهر کریم موسم خیرات وموقع جود وحسنات اولدیغیچون سلطان انبیا صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك بونده ایتدیکی طاعت وعبادتی واضعف واحسانی سائر شهوردن
زیاده ایدی شیخین روایتلرنده ابن عباس حضرتلرندن مرویدر که فخر جهان صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری اجود ناس ایدی ونهایت مرتبه‌ده اجود اولمه‌سی رمضان آینده
جبرائیل علیه السلامه ملاقات ایدوب مدارسهٔ قرآن ایتدیکی زمانده ایدی دیمشدر امام احمد نقلنده
حدیث مذکورك آخرنده *لایسأل شیئا الا اعطاه* واقع اولمشدر یعنی اندن برنسنه استمز ایدی
الا اول آنی اعطا ایدر ایدی دیمکدر والحاصل اکر عبادت مالیه‌در واکر عبادت بدنیه‌در ماه رمضانده
سائرندن زیاده ایلر ایدی ونزول قرآنك ابتداسی رمضان آینده ایدی وسماء دنیایه دخی جملهٔ واحده
نازل اولدیغی رمضان آینده ایدی نتکیم ابن عباس رضی الله عنهما حدیثنده ثابت اولمشدر
وجبرائیل علیه السلام هر یل سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ملاقات
ایدوب احوالنی محافظه قیلار ایدی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری رمضاندن
رمضانه نازل اولان قرآنی اکا عرض ایدر ایدی واول سنه‌ده که روضهٔ رضوانه انتقال ایتدی
ایکی کره عرض ایتدی فتح الباریده ایدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
هر رمضان جبرائیل علیه السلام ایله قرآن دکلمه‌ده ایکی حکمت وار ایدی بری بو ایدیکه
حفظ قرآن ایدر ایدی بری دخی منسوخ اولمیانی ابقا ایدوب منسوخ اولانی رفع ایتمك ایدی
والحاصل قرآن عظیمك جملهٔ وتفصیلا نزولی وعرضی واحکامی رمضان آینده واقع اولمشدر
حدیث شریف دلالت ایلر که شهر رمضانده مدارسهٔ قرآن ایتمك یعنی قرآن اوقومق وبیلمزایسه
غیریدن اوکرنمك وکندیدن احفظ اولانه عرض ایتمك مستحب اوله (واثلة بن الاسقع
رضی الله تعالی عنه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایلر که صحف
ابراهیم علیه السلام شهر رمضانك اول کیجه‌سی نازل اولدی وانجیل اون اوچنجی کیجه‌سی
نازل اولدی وتورات التنجی کیجه‌سی نازل اولدی وقرآن عظیم یکرمی دردنجی کیجه‌سی نازل اولدی
دیمشدر وحدیث ابن عباسده وارد اولمشدر که فخر عالم حضرتلری جبرائیل علیه السلام ایله
مدارسهٔ قرآنی کیجه ایله ایدر ایدی بونده دلالت واردر که رمضان کیجه‌لرنده تلاوت قرآنی چوق
ایتمك مستحب اوله زیرا کیجه‌لرده صفای ذهن وجمعیت خاطر زیاده اولور خصوصا که رمضان
کیجه‌سی اوله و بوشهر شریفده فضیلت اول قدردر که فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری اصحابنه بونك قدومن بشارت ایلر ایدی * قد جاءکم شهر رمضان شهر مبارك
کتب الله علیکم صیامه تفتح فیه ابواب السماء وتغلق فیه ابواب الجحیم وتغل فیه الشیاطین
فیه لیلة خیر من الف شهر من حرم خیرها فقد حرم * دیو بیورر ایدی و بعض علما رحمهم الله
تعالی بو حدیث شریف خلقك بعضی بعضنه تهنیهٔ رمضان ایتمکه اصل واقع اولمشدر
دیو بیورمش (طبرانی روایتنده انس رضی الله عنهدن مرویدر که رجب وشعبان آیلری داخل
اولدیغی زمانلرده *اللهم بارك لنا فی رجب وشعبان و بلغنا رمضان* دیو دعا ایلر ایدی دیمشدر

یعنی یارب رجب وشعبان آیلرین بزه‌سن مبارك ایله ورمضانه سن یتشدردیمك اولور (ونسائی نقلنده ینه انس رضی الله عنه یورمشدر که سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری رمضان آین کوردیکی زمانده * هلال رشد وخیر هلال رشد وخیر آمنت بالذی خلقك * دیرایدی دیمشدر رشدك معناسی طوغری یول بولمقدر (وروایت اولنور که رمضان شریف کیردیکی زمانده * اللهم سلمنی من رمضان وسلم رمضان لی وسلمه منی * دیو یوررلر ایدی سلمنی من رمضان دیمك شو یله اوله که بنمله صوم رمضان اراسنه مرضدن یاغیریدن برحائل نسنه واقع اولمیه دیمكدر وسلمه لی دیمك شو یله اوله که اولنده وآخرنده هلال بولوده کیروب صوم وفطر احوالی ملتبس اولمیه دیمكدر وسلمه منی دیمك بنی اول رمضانده معاصیدن سن صاقله دیمكدر وفخر کائنات حضرتلرینك بو یله یوردیغی امته تشریع وارشاددر والله اعلم (فصل ثانی) رؤیت هلال ایله صیامی بیانده‌در ابوداود نقلنده حضرت عایشه‌دن مرویدر که * کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یتحفظ من شعبان مالا یتحفظ من غیره ثم یصوم لرؤیة رمضان فان غم علیه عد ثلثین یوما ثم صام * دیمشدر معناسی رسول اکرم حضرتلری سائر آیلرده تحفظ ایتمدیکی نسنه‌یی شعبان آینده تحفظ ایدرایدی اندنصکره رمضان آیی کورندکده صائم اولورایدی اکر هلال بولوده کیروب کورنمسه شعباندن اوتوز کونی صیارایدی دخی تمام اولدیغی کبی صائم اولورایدی دیمكدر وشعبانی تحفظك معناسی هلالنی وعدد ایامنی کوزتمه‌ده اهتمام ایتمكدر والله اعلم (ومسلم نقلنده * اذا رأیتموه فصوموا واذا رأیتموه فافطروا فان غم علیکم فاقدروا له * وارد اولمشدر یعنی هلال رمضانی کوردیککز زمانده صائم اولك هلال شوالی کوردیککز زمانده افطار ایدك اکر هلال رمضانی کورمه‌ده سزکله انك ماینده بولوت حائل اولور ایسه شعباندن اوتوز کونی تمام ایدك اندنصکره صائم اولك دیمك اولور وصاحب الهدایه حدیث شریفی بو عباره ایله ایراد ایتمشدر * صوموا لرؤیته وافطروا لرؤیته فان غم علیکم الهلال فاکملوا شعبان ثلثین یوما * مازری رحمة الله علیه ایدر جمهور فقهاء فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك فاقدروا له قول شریفن اوتوز عددی تکمیل ایدك دیمكه حمل ایتمشلردر دخی یورمشلردر که مراد منجملر حسابی اولمق جائز دکلدر زیرا اکر عوام الناس اول حسابله مکلف اولورلر ایسه انلره مضایقه اولور زیرا منجمین حسابن انجق افراد ناس بیلورلر وشرعك بیلدردیکی شول نسنه‌در که انی اکثر ناس بیله‌لر (امام اعظم ومالك وشافعی وجمهور سلف وخلف مذهبلری بو مذکور اولان قول اوزره‌در (اما امام احمد * فاقدروا له تحت السحاب * دیمكدر دیو یورمشدر انك مذهبنده شعبانك اوتوزنجی کیجه‌سی هوا بولوتلو اولوب هلال کورنمسه ایرته‌سی کونی رمضاندن طوتمق واجبدر اما ائمهٔ ثلثه وجمهور مذهبلرنده شعبانك اوتوزنجی کیجه‌سی هوا بولوتلو اولوب هوا کورنمسه ایرتسی کونی رمضانی طوتمق واجبدر وامّا ائمهٔ ثلثه وجمهور مذهبلرنده یوم شکی رمضاندن صائم اولمق جائز دکلدر صائم اولیجق تطوع طوتمق کرکدر (وابن شریح ومطرف بن عبدالله وقتیبه دخی بعضیلر معناسی قدروه بحسب المنازل دیمكدر دیدیلر *) فصل ثالث (* رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عدل واحد شهادتیله صومی بیانده‌در * ابن عمر رضی الله تعالی عنه * ترای الناس الهلال فاخبرت رسول الله صلی الله علیه وسلم انی رأیته فصام وامر الناس بصیامه * دیو یورمشدر یعنی خلق رمضان آینی کوردیلر بن دخی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه واروب بن کوردم دیو خبر ویردم کندی صائم اولدی وخلقه صیام رمضانه امر ایتدی دیدی ابوداود وغیریلر نقلنده ابن عباس حضرتلرندن مرویدر که براعرابی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب یارسول الله بن هلال رمضانی کوردم

دیدی فخر عالم حضرتلری * اتشهد ان لا اله الا الله * یوردی یعنی حق تعالی حضرتلرینك وحدانیتنه شهادت ایدرمیسن دیو یوردی اعرابی نعم دیدی اندن * اتشهد ان محمدا رسول الله * یوردی یعنی محمدك رسالتنه شهادت ایدرمیسن دیدی ینه اعرابی نعم دیدی اندن فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * یا بلال اذن فی الناس فلیصوموا * یعنی یا بلال خلق اراسنده ندا ایله صائم اولسونلر دیو یوردی وحدیث سابقده اذا رأیتموه لفظ شریفندن مراد بعض مسلمین کورمکدر یوخسه هرکشی کورمك دکلدر (امام اعظم رحمة الله علیه مذهبنده شول زمانده که سماده علت اوله یعنی هوا بولوتلو اوله یاخود توز قالقمش اوله برعادلك شهادتن قبول ایتمك کرکدر کرکسه ار اولسون کرکسه عورت اولسون کرك حر اولسون کرك عبد اولسون دیمشدر *) فصل رابع (* خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك صائم ایکن ایتدیکی تداوی وغیر احوالی ذکرنده‌در (بخاری ومسلم روایتلرنده ابن عباس رضی الله عنهما * ان رسول الله صلی الله علیه وسلم احتجم وهو صائم * دیو یورمشدر یعنی فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری صائم ایکن حجامت ایلدی یعنی کندی جسم شریفندن قان چیقاردی دیمكدر امام اعظم واکثر علما رحمهم الله تعالی مذهبلرنده مطلقا حجامتله اوروج بوزلمز اما علی وعطا واوزاعی واحمد واسحق وابوثور حاجمك ومحجومك ایکیسنك دخی اوروجلری بوزیلور واوزرلرینه قضا واجب اولور دیمشلردر عطا رحمة الله علیه کفارت دخی واجبدر دیمشدر انلردن بو یله روایت اولنمشدر تمسکلری شداد حدیثیدر که ایتدی زمان فتحده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلریله بیله ایدك رمضانك اون سکزنده کوردیکه برکیمسه حجامت ایلر الینه یاپشوب فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی * افطر الحاجم والمحجوم * دیمشدر امام شافعی رحمة الله تعالی علیه بو بابده وارد اولان حدیثلرك اسناد جهتندن امثلی ابن عباس حدیثیدر اکر برکشی حجامتدن پرهیز ایدر ایسه حال صیامده اولیکا احتیاط جهتندن احبدر وقیاس ابن عباس حدیثیله دربنم صحابه وتابعیندن وعامهٔ اهل علمدن حفظ ایتدیکم بودر که حجامتله برکیمسه‌نك اوروجی بوزلمز دیو یورمشدر * وافطر الحاجم والمحجوم حدیثن بعضیلر تأویل بعید ایله توجیهلر ایتمشلردر اما ابن حزم رحمة الله علیه بو حدیث بلا ریب صحیحدر ولکن ابی سعید حدیثنده بولدقکه سید کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری حجامت خصوصنده صائمه رخصت ویردی دیو یورمش وحدیث ابی سعیدك اسنادی صحیحدر پس انکله عمل واجب اولور زیرا رخصت عزیمتدنصکره اولور بوتقدیرجه * افطر الحاجم والمحجوم حدیثنك نسخنه دلالت ایدر دیمشدر وتقبیل دخی صومی بوزماز زیرا اسناد صحیحله وارد اولمشدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بعض ازواجنی تقبیل ایدرایدی دیو حضرت عایشه روایت ایدوب صکره کولمشدر بعضیلر کولدیکی کندو یی اوپدیکنه اشارت ایدی دیدیلر بعضیلر دخی بو نوله خبری خاتونلر ارلره سویلمك استحبا اولنور قسمندندر ولکن امته مسئله نك اعلامی لازم اولمغین سویلدی وحجابندن ضحك واقع اولدی دیدیلر (امام نسائی روایتنده دخی حضرت عایشه‌دن مرویدر که * اهوی الی النبی صلی الله علیه وسلم لیقبلنی فقلت انی صائمة فقال وانا صائم * دیمشدر معناسی پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلری بنی اوپمك ایچون اکلدی بن دخی بن اوروجلویم دیدم بنده اوروجلویم دیو یوردی دیمشدر ابوداود نقلنده عایشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدر که خواجهٔ عالم حضرتلری آنی اوپر ایدی ودیلنی امرایدی یعنی صائم ایکن بو یله ایدر ایدی دیمشدر اما بو حدیثك اسنادی ضعیفدر صحیح اولدیغی تقدیرجه بوکا محمولدر که اغزندن مخالطه ایلیان صوایله کندی اغزینك یاریی یوطمیه دیدیلر (دخی صائم ایکن مبارك کوزلرینه سرمه چکر ایدی بیهقی روایتنده بو یله وارد

اولمشدر وجاعدن اولان جنبلك ايله صباحه چيقمق واقع اولور ايدى صباح غسل ايدرلر ايدى
بخارى ومسلم بو يله روايت ايتمشلردر ومعلوم اوله كه بر كيمسه صائم ايديكن اونودوب طعام ييسه
ياشراب ايچسه ياجماع ايتسه اوروجى بوزلمز دخى احتلام اولسه ياخود نظرله انزال واقع اولسه
يابدننه ياغ سورنسه ياسورمه چكنسه يابر كيمسه نك غيبت وساو يسن سو يلسه يابوغازينه توز
كنسه يادوتون كيرسه ياسكك كيرسه صائم ايديكى خاطرنده اولورايسه دخى صومى بوزلمز وايريه
جنابتله چيقسه ياخود افشان دلوكنه ياغ آقتسه ياصو آقتسه ياخود قولاغنه صو كيرسه بو مذكورلرك
هيچ برنده اوروج بوزلمز اما قولاغنه ياغ كيرمكله بوزيلور الله اعلم *) فصل خامس (*
فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك زمان افطارى بياننده در بخارى ومسلم
روايتلرنده عبدالله بن ابى اوفى رضى الله تعالى عنه بيورمشدر كه بركره فخر كائنات عليه
افضل التحيات حضرتلريله رمضان آينده سفرده ايدك كون باتديغى زمانده *يابلال انزل فاجدح
لنا* ديو بيوردى يعنى اشاغه اين بزه صوايله قاود قارشدر بلال ايتدى يارسول الله *ان عليكم
نهارا* يعنى دخى كوندزدر ينه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى *انزل
فاجدح لنا *ديو بيوردى اندن بلال اينوب قارشديروب كتوردى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى آلوب ايچدى ديمشدر ورسول الله حضرتلرى امر ايتدكدنصكره بلالك دخى كوندزدر
ديديكنك وجهى بو ايديكه دخى آثار ضيا وحمرت زائل اولمديغن كوردى بو زمانده افطار جائز
دكلدر فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بو آثاره نظر ايتمامشلردر بن اعلام
ايده بن بيلسونلر ديمك ايدى وقتا كه خواجهٔ عالم حضرتلرى تكرار بيوردى بلال بيلديكه
آثار ضوء وحمرت قالمق ضرر ايتميوب افطار جائز اولورايمش *) فصل سادس (* فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك نه ايله افطار ايتدكلرينك بياننده در (ابو داود روايتنده
انس بن مالك رضى الله تعالى عنه بيورمشدر كه *كان صلى الله عليه وسلم يفطر قبل ان يصلى
على رطبات فان لم يجد رطبات فتمرات فان لم يجد تمرات حسا حسوات من ماء* ديمشدر معناسى
فخر عالم حضرتلرينك عادتى بو ايديكه اخشام نمازندن اول برقاچ دانه ياش خرما ايله اوروجن
آچرايدى ياش خرما بولمسه قورو خرما ايله آچرايدى قورو خرما بولمسه برقاچ يودم صوايله
آچرايدى ديمكدر بو مذكورات ايله افطارى انك ايچون ايديكه معده خالى ايكن طتلو نسنه يمك قبولنه
وقوانك انتفاعنه ادعى در خصوصا قوت باصره يه قتى نافعدر وصو ايچديكى بو ايديكه صومله
جكره نوع يبوست عارض اولمشدر برمقدار صو ايله رطوبت حاصل ايديجك صكره دن طعامله
انتفاعى كامل اولور انكيچوندر كه بر كيمسه آچ وصوسز اولسه طعامدن مقدم آزه جق صو ايچوب
اندن طعام يمك كرك ديمشلردر *) فصل سابع (* فخر كائنات صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينك عند الافطار بيورديغى كلمات بياننده در معاذ بن زهره دن مرويدر كه بن
خبر آلدم فخر كائنات حضرتلرى افطار ايتديكى زمانده *اللهم لك صمت وعلى رزقك افطرت*
ديرلر ايدى ديمشدر و بو حديث مرسلدر ومذكور معاذى امام بخارى تابعيندن ذكر ايتمشلردر
ولكن معاذ ابو زهره ديمشدر و بعضيلر صحابه دندر ديديلر اما بو سوز غلطدر ديمشلردر و بعض
علما حديث سند ضعيفله ابن عباس حضرتلرندن روايت ايتمشلردر كه فخر عالم صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى افطار زمانده *اللهم لك صمت وعلى رزقك افطرت فتقبل منى انك انت السميع
العليم* دير ايدى ديو بيورمشلر ابن عمر حضرتلرندن دخى مرويدر كه فخر عالم حضرتلرى
افطار ايتديكى زمانده *ذهب الظمأ وابتلت العروق وثبت الاجر ان شاء الله* ديو بيوررلر ايدى
وزر بن روايتنده اول حديثده الحمد لله واقع اولمشدر وابن سنى معاذ بن زهره دن * الحمد لله الذى

اعانى

اعانى فصمت ورزقنى فافطرت* ديو روايت ايتمشدر ذكر اولنان كلمات طيبه نك هر برى فخر عالم
حضرتلرندن روايت اولنمشدر هرقنغيسى عند الافطار دينلسه سنت اوزره افطار اولنمش
اولور *) فصل ثامن (* فخر جهان صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك صوم
وصالى بياننده در بخارى ومسلم رحمهما الله روايتلرنده عبدالله بن عمر رضى الله تعالى عنهمادن
مرويدر كه *ان النبى صلى الله عليه وسلم نهى عن الوصال قالوا انك تواصل قال انى لست كهيئتكم
انى اطعم واسقى* ديمشدر يعنى فخر عالم حضرتلرى اصحابنى صوم وصالدن نهى ايتدى انلر
دخى يارسول الله سن صوم وصال ايدرسن ديديلر بن سزك كبى دكلم بن اطعام وسقايت اولنورم
ديمك اولور وصوم وصالك معناسى بودر كه ايكى كون يادخى زياده صائم اولوب اراده هيچ اكل
وشرب ايتمامكدر ومعناى مذكور احاديث شريفه ده الفاظ متعدده ايله نقل اولنمشدر ينه
بخارى نقلنده وارد اولمشدر كه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى صوم وصال ايتديلر
اندن وصال خلقه كوج كلدى فخر كائنات حضرتلرى انلرى وصالدن نهى ايتدى انلر دخى
يارسول الله سن وصال ايدرسن ديديلر* است كهيئتكم انى اظل اطعم واسقى* ديدى بر روايتده
دخى انسدن مرويدر كه رسول الله حضرتلرى بر رمضان آخرنده صوم وصال ايتدى مسلمانلردن
بعض كيمسه لر دخى وصال ايتديلر بو خبر اول حضرته يتشدى اندن ايتدى اكر رمضان آيى
بزه اوزادلسه بز وصال ايله مواصلت ايديدك كه متعمقلر تعمقلرين ترك ايده لر ايدى اندن* انكم لستم
مثلى انى اظل يطعمنى ربى و يسقينى* ديو بيوردى ومتعمقلردن مراد بر امرده شدت ايدوب
قولده يافعلده حددن تجاوز ايدنلردر بر روايتده دخى* انى ابيت يطعمنى ربى و يسقينى* وارد
اولمشدر و ينه بخارى ومسلم روايتلرنده حضرت عايشه رضى الله تعالى عنها ايتدى رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اصحابنى اسركه ديكندن صوم وصالدن نهى ايتدى انلر دخى
يارسول الله سن وصال ايدرسن ديديلر* انى است كهيئتكم انى يطعمنى ربى و يسقينى *بيوردى
ديمشدر وجمله نك محصلى بن سزك كبى دكلم ربم بنى يدير ر واچيرر ديمكه راجعدر (شيخ الاسلام
ابن حجر رحمة الله عليه ايدر* يطعمنى ربى و يسقينى* معناسنده علما اختلاف ايتديلر بعضى
حقيقتى اوزره حمل ايدوب رسول الله حضرتلرينه كرامة صومى كيجه لرى من عند الله
طعام وشراب كلور ايدى ديديلر اما بوكا اعتراض ايدوب اكر بو يله اولايدى صوم وصال
اولمازايدى ودخى اظل ديديكى كوندز اولمغه دلالت ايدر اكر حقيقته حمل اولنور ايسه صوم
بولنماز ديديلر و بو اعتراضه جواب ويروب رواياتك راجحى ابيت لفظيله كلان روايتدر
لفظ مزبور كيجه اولمغه دلالت ايدر واظل لفظى صحيح اولديغى تقديرجه مطلقا كون معناسى
مقصوددر وقت اولورظل دينوب كان ديمك مراد اولنور بو خصوصه نهار اولمق مراد دكلدر نتكيم
(واذا بشر احدهم بالانثى ظل وجهه مسودا) قول شريفنده مراد مطلقا كون معناسيدر نهاره
اختصاص دكلدر ديديلر وطعام وشرابى مجازه حمل ايتمك اظل لفظن مجازه حمل ايتمكدن اولى دكلدر
تسليم ايده لم كه نهاره دلالت ايلر ايمش بو تقدير اوزره دخى ضرر ايتمز زيرا فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه على سبيل الكرامة كتوردكلرى طعام جنت طعامندن
وجنت شرابندن ايدى انده احكام مكلفين جارى دكلدر نتكيم صدر شريفى التون لكن ايچنده
غسل اولنمش ايدى باوجود كه دنيا التوندن اولان اوانيك استعمالى حرامدر ديديلر وجمهور علما
رحمهم الله ايتديلر حقيقتى مراد دكلدر بلكه قوت مراددر كه طعام وشرابك لازميدر* يطعمنى
و يسقينى* ديمك بكا يويوب ايچن كيمسه لر قوتى ويرر وطعام ير ين طوتار نسنه لر افاضه ايلر انواع
طاعت وعبادته تقويت ايدر بكا ضعف كتورمز ديمكدر ديديلر ياخود فخر عالم حضرتلرنده

حق تعالى حضرتلرى بر طوقلق و بر قاعقلق خلق ايدر كه طعام وشرابدن مستغنى اولورايدى ديديلر
معناى سابقله بونك فرقى بودر كه آنده اجلق وصوسزلق باقى ايكن قوت خلق اولنمقدر بونده
اجلق وصوسزلق اولميوب قوت خلق اولنمقدر اما اولكى معنايى ترجيح ايتمشلردر زيرا صوم وصالدن
مقصود اجلق وصوسزلق چكمدر كه فى الحقيقه بو عبادت مخصوصه نك روحى اولدر واول اولميجه
غرض فوت اولور (امام قرطبى رحمة الله تعالى عليه ايدر معناى ثانى فخر كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينك حالنه مناسب دكلدر زيرا اكثر زمانده اجلق اوزرينه ايدى
حتى مبارك قرنته طاش باغلرايدى و بعضيلر دخى بويله تعبير ايتديلركه مراد معرفة الله
ولذت مناجات وشوق ومحبت آلهيه بكا غداء روح اولور طعام وشرابدن مستغنى قيلور
ديمكدر ديديلر بوسوز همان اولكى جوابك عينيدر مخالفتى انجق عبارتدر زيرا اويله ديه نك
دخى مرادى بودر واطعام وسقايتى اسم ربله ذكر ايتدى *يطعمنى ربى و يسقينى*
ديدى لفظة الله ايله ذكر بيورمدى زيرا صفت ربوبيتله تجلى الوهيت ايله تجلى دن عباده
اقربدر زيرا اول تجلى عظمتدر اكا بشر طاقت كتوره مز وتجلىٔ ربوبيت تجلىٔ رحمت وشفقتدر
علما رحمهم الله تعالى صوم وصال جائزميدر يوخسه حراممیدر يوخسه مكروهميدر ديو اختلاف
ايتمشلردر بر طائفه قادر اولانه جائزدر ديديلر زيرا عبد الله بن الزبير ودخى بعض صحابه
وتابعين مواصلت ايدرلرايدى نهى بيورلديغى حديث عائشه ده واقع اولان اوزره امتى مرحمت
وشفقت ايتديكندن ايدى انكيچون نهى دنصكره بنه بعض اصحابيله مواصلت ايدرايدى قادر
اولانه مانع يوقدر ديديلر (وامام اعظم ومالك واكثر ائمه رحمهم الله تعالى مذهبلرنده جائز
دكلدر وصال ايتمامك كرك (وامام شافعى واصحابى رحمهم الله تعالى كراهتنه نص ايتمشلردر
اما بونلرك بعضى كراهت تنزيهيه در و بعضى كراهت تحريميه در ديديلر اماقتلرنده قول اصح
كراهت تحريميه اولمقدر (وابن وهب واحمد بن حنبل واسحق رحمة الله تعالى عليهم سحر
وقتنه دكين وصالى جائز كورمشلردر زيرا بخارى قتنده ابو سعيد رضى الله تعالى عنه روايتيله
وارد اولمشدركه *لاتواصلوا فايكم اراد ان يواصل فليواصل الى السحر* بيورلمش بوندن
ظاهردركه سحر زمانه دكين صومى بوزمق جائز اوله و بونده نسنه يوقدر زيرا صائم اولان
كيمسه يه لازم اولدركه صومله ايكى كونى برى برينه اولاشدرميه بر كون ايله بر كيجه ده طعام
اكل ايده نهايت اخشام ييجك طعامى صباحه قرشو يمش اولور و بواكا بكزركه ياتسو نمازنى
كيجه نك آخرينه تأخير ايليه ديديلر اما ظاهر بودركه بويله ايدن كيمسه كندويه كوچ
كتورمك كرك اخشامدن طعام تقاضيسى اولنجق همان معجلا افطار ايتمك كرك والا عبادت
قسمندن اولماز ديمشلردر وجائز كورميانلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
خصائصندندر زيرا *انى لست على هيئتكم* بيورمشدر ديديلر وصحيحنده حضرت عمر بن
الخطاب رضى الله تعالى عنهدن مرويدركه *قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اذا اقبل
الليل من ههنا وغربت الشمس من ههنا فقد افطر الصائم *ديمشدر بو حديث شريف موجبنجه
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى وقت فطرك دخوليله صائمى حكما مفطر قيلدى
بومعنى بحسب الشرع مواصلتى محال ايلر وجمهور علمانك وصال حرام ايدوكنه دليللرى
لاتواصلوا قول شريفنده اولان عمومى نهى درو حضرت عائشه قولنده اولان *رحمة لهم*
لفظندن جواب ويروب ايتديلر بو عباره تحريم ايچون نهى اولديغنه منافى دكلدر بوجائزدركه
سبب تحريم شفقت ورحمت اوله ديديلر ودخى كيجه ده صوم جائز اولمديغنه بوده دلالت ايلركه
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى *اذا اقبل الليل من ههنا وادبر النهار من ههنا

فقد افطر الصائم* بيورمشدركه كيجه نى فطردن غيرى نسنه يه محل طوتمامشدر پس كيجه ده
صوم ايتمك وضعنه مخالف اولمش اولور ديديلر *)فصل تاسع (* رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينك سحورى بياننده در (سحور فتح سينله سحرده يدكلرى طعامدر
(امام نسائى نقلنده ابو هريره رضى الله تعالى عنه اصحاب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك بعضندن روايت ايلركه خواجه جهان عليه صلوات الرحمن حضرتلرينك
حضور شريفنه دخول ايتدم شول حالده كه سحور اكل ايدر ايدى *انها بركة اعطاكم الله
اياها فلا تدعوه* ديدى ديمشدر يعنى سحور بر بركتدركه الله تعالى حضرتلرى انى سزه
ويرمشدر امدى سز آنى ترك ايتمك ديمك اولور وتأنيث ضمير خبر اعتباريله در (ابوداود
ونسائى روايتلرنده عرباض بن ساريه رضى الله تعالى عنه رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرى بنى سحوره دعوت ايدوب * هلم الى الغداء المبارك * ديدى ديمشدر (ونسائى
نقلنده انس بن مالكدن مرويدركه سحر وقتنده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
يا انس بن صائم اولمق استرم بكا بر طعام كتور ديدى بنده اوكنه خرما وصو كتوردم بلال
اذان اوقودقدنصكره ايدى اندن فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى يا انس بر كيمسه
كتور بنمله بيله يسون ديدى بن دخى زيد بن ثابتى دعوت ايتدم كلدى ايدى بن سويق ايچمك
استرم وصائم اولمق دخى استرم ديدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بن دخى
صائم اولمق استرم ديدى اندن زيد ايله سحور يديلر صكره قالقدى ايكى ركعت نماز قيلدى صكره
صباح نمازينه چيقدى ديمشدر ومعلوم اوله كه حضرت بلال رضى الله تعالى عنه اذانى
فجردن اول اوقور ايدى اول زمانده سحور جائزدر نتكيم سابقا اشارت اولنمشدر *)فصل عاشر(*
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك سفرده صومى وافطارى بياننده در
امام مسلم جابردن روايت ايلركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى رمضان آينده
مكه فتحنه سفر ايتدى كراع الغميم ديدكلرى موضعه كلنجه صائم ايدى خلق دخى صائم ايديلر
بر قدحله صو استدى كتورديلر آلوب قالدردى حتى خلق نظر ايتديلر اندنصكره ايچدى
بوندنصكره ايتديلر يا رسول الله بعض ناس صائم اولدى ديديلر *اولئك العصاة اولئك العصاة*
ديو بيودى يعنى انلر عاصيلردر انلر عاصيلردر ديدى و بر روايتده بويله دركه خلقه صيام مشقت
ويردى سزنيجه ايلرسز اكا منتظرلردر ديديلر ايكندى دنصكره ايدى قدحله صو استيوب آلدى
ايچدى ديمشلردر (بخارى ومسلم روايتلرنده ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايتدى
فخر كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلريله رمضان آينده سفر ايتدمكه تا عسفانه كلنجه
صائم اولدى صكره صو استيوب كوندوز بن آلدى خلقه قارشو ايچدى تاكه كورهلر اندن
تامكه يه كلنجه افطار ايتدى ديمشدر وابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى سفرده صائم اولمشدر وافطار ايتمشدر * فمن شاء صام
ومن شاء افطر* ديرايدى يعنى ديليان صائم اولسون ديليان افطار ايلسون ديمكدر (امام اعظم
وامام مالك وشافعى واكثر علما رحمهم الله مذهبلرنده اهل سفردن شول كيمسه كه صومله ضرر
چكميه انك طوتمه سى افضلدر زيرا حق جل وعلا حضرتلرى (وان تصوموا خير لكم) ديمشدر
ورسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك * ليس من البر الصيام فى السفر * بيورديغى
مشقت حالنه كوره در اكر ضرر چكرايسه افطار ايتمك افضلدر وضرردن مراد مزاج
تحمل ايتميوب مشقت چكمكدر (وسعيد بن المسيب واوزاعى واحمد واسحق ودخى غيريلر
مطلقا افطار افضلدر ديديلر بو قولى شافعيدن دخى بعض اصحابى نقل ايتمشلردر و بعض

اهل ظاهردن مرویدرکه سفرده صوم رمضان صحیح اولمیه طوتلدیغی تقدیرجه منعقد
اولمیه قضاسی واجب اوله انلر آیت وحدیثك ظاهرلرینه نظر ایتمشلردر اما جمهور علما وجمیع
اهل فتوی قولی بونك اوسته‌درکه جائزدر ومنعقددر وحدیثلر اول کیمسه‌یه کوره درکه صومله
متضرر اوله *) قسم ثانی (* سید کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلرینك صوم
رمضاندن غیری صیامی ذکرنده‌در وبونده برقاج فصل واردر (فصل اول) بعض
آیلرده برقاج کون صوم وبرقاج کون افطار ایتدیکنك بیاننده‌در (نسائی نقلنده ابی اسامه‌دن
مرویدرکه * ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کان یسرد الصوم فیقال لایفطر
ویفطر فیقال لایصوم * دیمشدر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
برقاج کون بری بری اردنجه صائم اولورایدی شویله دینلور ایدیکه شمدیدنصکره افطار ایتمز
وبرزمان شویله ایدر ایدیکه غیری صائم اولماز دینلورایدی دیمکدر حاصل کلام نیجه زمان
صائم اولور ونیجه زمان افطار ایدر ایدی دیمك اولور وبو معناده برقاج روایت دخی وارد
اولمشدر بخاری نقلنده انس بن مالك رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه * کان رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم یفطر من الشهر حتی یظن ان لایصوم منه ثم یصوم حتی یظن
ان لایفطر منه شیئا وکان لاتشاء ان تراه من اللیل مصلیا الا رأیته ولانائما الا رأیته * دیمشدر
واندن برروایتده * ما کنت احب ان اراه من الشهر صائما الا رأیته ولا مفطرا الا رأیته
ولامن اللیل قائما الا رأیته ولانائما الا رأیته * ومسلم نقلنده * کان یصوم حتی یقال قد صام ویفطر
حتی یقال قد افطر * دیمشدر حاصلی کاه اولور برزمان صومده مداومت ایدر وکاه اولور
برزمان افطاره مداومت ایدرایدی وکیجه نمازنده دخی حالی کیجه‌نك برمقدارنده نماز قیلار
وبرمقدارنده اویور ایدی دیمکدر ابن عباس حضرتلرندن مرویدرکه * ماصام رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم شهرا کاملا غیر رمضان وکان یصوم حتی یقول القائل لا والله
مایفطر ویفطر حتی یقول القائل لا والله لایصوم * دیمشدر یعنی رمضاندن غیری برآیی تمام
طوتمق واقع اولمدی وعادت علیه‌لری بوایدیکه صائم اولدیغی زمانده نیجه کون صائم اولورایدی
شویله صانورلر ایدیکه آی تمام اولنجه افطار ایتمیه وافطار ایتدیکی زمانده شویله صانورلر ایدی
آی تمام اولنجه صائم اولمیه حاصلی بوحدیثلرده دلالت واردرکه رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری صائم الدهر اولمدی وکیجه‌نك تمامنه دك نماز قیلمدی وبویله ایتدیکی
کانه سنت قالوب امته مشقت اولمامق ایچون ایدی یوخسه حق جل وعلا حضرتلری اکا اولقدر
قوت ویرمشدیکه بونلری التزام ایتسه طاقت یتشدیرر ایدی امته امر سهل اولمغیچون
طریقهٔ وسطی اختیار ایدوب کاه صائم اولدی وکاه افطار ایتدی وکاه قائم اولوب کاه
نائم اولدی *) فصل ثانی (* خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
صوم عاشورا طوتدیغنك بیاننده‌در وعاشورا قنغی کون ایدیکنده اختلاف ایتمشلردر
حکم بن الاعرج ایدر ابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرینه واردم بکا صوم عاشورادن
خبر ویردیدم ایتدی * اذا رأیت هلال محرم فاعدوا واصبح یوم التاسع صائما * دیدی
بندخی * کان محمد صلی الله تعالی علیه وسلم یصومه * دیدم * نعم * دیدی دیمشدر امام مسلم
بویله روایت ایتمشدر (نووی ایدر بو ابن عباس حضرتلرندن تصریحدرکه کندی مذهبی
اوزره محرمك طقوزنجی کونی عاشورا اوله وبونده بعض تأویللر ایتمشلردر (اما سلف وخلفدن
جمهور علما مذهبی بودرکه عاشورا محرمك اونجی کونی اوله زیرا مقتضاء ظاهر احادیث شریفه
ولفظ عاشورا بودر (وابن عباس رضی الله عنه حدیثنه بودخی واردرکه فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری یوم عاشوراده صائم اولدی اصحاب ایتدیلر یارسول الله بوکونه

یهود طائفه‌سی تعظیم ایدرلر دیدیلر خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی
ان شاء الله کله‌جك ییل طقوزنجی کونی طوتالم دیدی کله‌جك ییل کلمدین فخر عالم افندمز
حضرتلری ارتحال دار بقا بیوردیلر بوروایتده صریحدرکه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك صائم اولدیغی کون طقوزنجی کون دکل ایدی امام نووی بویله دیمشدر
(وامام قرطبی ایدر عاشورا عاشردن معدولدر مبالغه وتعظیم قصد اولندیغیچون عاشورا دینلدی
زیرا عاشردن مأخوذدر واصلده لیلهٔ عاشره‌نك صفتیدر یوم عاشورا دینلدیکی زمانده کانه یوم
اللیلة العاشرة دینلور واسمیه غلبه‌سیله صکره دن موصوفدن دخی مستغنی اولدی لیله حذف
اولنوب یوم عاشورا دینلدی دیمشدر بوتقدیر اوزره یوم عاشورا اونجی کون اولور تنکیم
خلیل بن احمد وغیری بویله دیمشلردر ابن القیم رحمة الله تعالی علیه ایتدی ابن عباس حضرتلرینك
جمیع روایاتی ملاحظه وتأمل ایدن کیمسه انك سعت علمنی بیلور وشبهه‌سی زائل اولور زیرا اول
دیمدیکه طقوزنجی کونی عاشورا اوله بلکه طقوزنجی کونی صائم اول دیدی وسائل یوم عاشورا اونجی
کون ایدیکن بیلدیکیله اکتفا ایتدی زیرا جمیع ناس اونجی کون اولدیغن بیلورلر ایدی
مقصودی طقوزنجی کون فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صائم اولورلر ایدی
سنده صائم اول دیو ارشاد ایدی (بخاری ومسلم وغیریلر روایتنده عایشه رضی الله تعالی عنهادن
وارد اولمشدرکه زمان جاهلیتده قریش قومی عاشورایی طوتارلر ایدی اول زمانده رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی طوتر ایدی مدینه‌یه کلدیکی زمانده دخی طوتدی وغیریلره
طوتمق امر ایتدی رمضان فرض اولندیغی زمانده انی ترك ایتدی دیلیان طوتر ایدی دیلیان
ترك ایدر ایدی دیمشدر وبوروایتدن فهم اولندیکه عاشورا صومن طوتمغه مدینه‌یه اول کلدیکی
زمانده امر وارد اولمش اوله ومدینه‌یه کلدیکی ربیع الاول آینده ایدی بوتقدیرجه ایکنجی ییلك
اولنده امر اولنمش اولور صوم رمضان دخی ایکنجی ییلده فرض اولنمشدر والحاصل ایکیسی
بر ییلده فرض اولنوب صکره‌دن صوم عاشورا فرضیتی منسوخ اولوب دیلیان طوتسون دیلیان
ترك ایتسون دینمش اولور (اما قریش طائفه‌سی عاشورا طوترلر ایدی دیدکلرینك اصلی جائزدرکه
شرع سابقدن اخذ ایتمشلر اوله انکیچون عاشورایی تعظیم ایدوب انده کعبه‌یه کسوه اورترلر ایدی
فتح الباریده ایدر روایت اولنمشدرکه قریش نیچون عاشوراده صائم اولورلر دیو عکرمه‌دن
سؤال ایتدیلر ایتدی زمان جاهلیتده انلردن برکناه صادر اولدی دخی بوکناه اولوکاهدر بزم
حالمز نیجه اولور دیو کوکللرنده قالدی پس بعضیلر انلره عاشورایی طوتك مکفر ذنوب
اولسون دیدیلر انلر دخی طوتمغه باشلادیلر دیدی عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهمادن
مرویدرکه اهل جاهلیت عاشورایی طوترلر ایدی خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری ایتدی * ان عاشوراء یوم من ایام الله فمن شاء صامه * دیدی بخاری ومسلم وابوداود
بویله روایت ایتمشلردر یعنی عاشورا حق تعالی حضرتلرینك کونلرندن برکوندر پس
برکیمسه که انده صائم اولمق دیلیه صائم اولسون دیو بیوردی (مسلم روایتنده سلمة بن الاکوع
رضی الله تعالی عنه ایتدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عاشورا کونی اسلم
طائفه‌سندن برکیمسه‌یی کوندردیکه خلق اراسنده * من کان لم یصم فلیصم ومن کان اکل
فلیتم صیامه الی اللیل * دیو ندا ایلیه یعنی صباحدن صائم اولمیان اولسون وطعام اکل ایتمش
اولان صیامنی کیجه‌یه دکین اتمام ایتسون یعنی اخشامه دکین یمك یمسون دیمکدر
(امام نووی ایدر اول سلامده صوم رمضاندن مقدم صوم عاشورا مشروع اولدقده حکمی
نه ایدی واجبمی ایدی یوخسه سنتمی ایدی دیو علما اختلاف ایتدیلر (امام اعظم رحمة الله علیه

حضرتلری واجب ایدی دیو بیورمشلردر واصحاب شافعی ایکی قول اوزره اختلاف ایتمشلردر
اشهری بودرکه مشروع اولدیغی زماندن سنت اولمدن خالی اولدی هرکز بوامت ایچنده
واجب اولمش دکلدر دیدیلر ولکن رمضان شریف فرض اولمدن مستحب لغی متأکد ایدی
صکره دن مستحب لغی اولکی مرتبه دن اکسکدر دیدیلر و برقول دخی بودرکه ابوحنیفه
رحمة الله علیه حضرتلری بیوردیغی کبی واجب اوله وثمرهٔ خلاف صوم واجبک کیجه دن نیتی
شرط اولمقده ظاهر اولور امام اعظم رحمة الله علیه حضرتلری آنی شرط ایتمامشلردر زیرا
یوم عاشورانک اولنده خلق مفطرلر ایدی صکره دن کوندز نیتیله صائم اولمغه امر اولندیلر
وصومدنصکره قضا ایله مأمور اولمدیلر دیو بیورمشلردر واصحاب شافعی ایتدیلر مستحب ایدی
انکیچون کوندز نیتیله صحیح اولدی دیدیلر (امام اعظم رحمة الله علیه حضرتلری واجب ایدیکنه
* امر بصیامه * قولیله استدلال ایدوب امر وجوب ایچوندر دیمشلردر شافعیه دخی بعض
تمسکاتله مذهبلرینه نصرت ایتمشلردر اما فضلاء شافعیه دن شیخ الاسلام ابن حجر ایدر مجموع
احادیث شریفه دن اخذ اولنورکه واجب اوله زیرا صومنه امر وارد اولدیغی ثابتدر
اندنصکره صومنه تأکید امر واقع اولمشدر اندنصکره نداء عامله تأکید زیاده اولمشدر
اندنصکره اکل ایتمش اولان اخشامه دکین طونسون دیمکله تأکید دخی زیاده اولمشدر
اندنصکره امهات اول کونده اوغلانجقلرین امزرمسونلر دیو بیورلمغله دخی زیاده اولمشدر
هب بونلر دلالت ایدرکه بلاشبهة واجب اوله (وصحیح مسلمده ثابتدرکه عبدالله بن مسعود
رضی الله عنه * لما فرض رمضان ترک عاشورا * دیمشدر بو معلومدرکه ترک اولنان استحبابی
دکلدر زیرا استحبابی باقیدر پس دلالت ایدرکه متروک اولان وجوبی اوله (اما انلرکه متروک
اولان تأکد استحبابی ایدی باقی قلان مطلقا استحبابیدر دیدیلر سوزلرینک ضعفی ظاهردر بلکه
تأکد استحبابی باقیدر خصوصا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک وفاتی
یلنده اهتمامی استمرار اوزره ایدی زیرا * لئن عشت لاصومن التاسع والعاشر * بیورمشیدی
یعنی صاغ اولورسم کله جک ییل طقوزنجی واوننجی کونلری صائم اولام دیمشیدی وصومنده
ترغیب ایلرایدی و برصوم که برسنه یی مکفر اوله بوندن زیاده تأکید نیجه اولوردیو بیورمشلردر
(امام مسلم رحمة الله علیه روایتنده ابوقتاده دن مرفوعا وارد اولمشدرکه یوم عاشورا برسنه یی
مکفر اولور و یوم عرفه ایکی سنه یی مکفر اولور و بونک ظاهری بودرکه یوم عرفه یوم عاشورادن
افضل اوله وحکمتی بودرکه عاشورا حضرت موسی علیه السلامه منسوبدر وعرفه فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه منسوبدر دیدیلر (ابن عباس رضی الله تعالی عنهمادن
مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مدینه یه کلوب دخی کوردی یهود
صوم عاشورا طوترلر بو صوم ندر دیو سؤال ایتدی ایتدیلر بو برصالح کوندرکه حق سبحانه وتعالی
حضرتلری بونده موسی علیه السلامه و بنی اسرائیله عدولرندن نجات ویردی حضرت
موسی بوکونده صائم اولدی دیدیلر فخر کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلری دخی * انا
احق بموسی منکم * دیوب اول کونی صائم اولدی وغیریلره صیامنی امر ایتدی معنای مذکور
عبارات متغایره ایله دخی روایت اولنمشدر امام بخاری ومسلم رحمهما الله نقل ایتمشلردر وروایت
مزبوره دن بویله فهم اولنمیدکه خواجهٔ کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری صوم عاشوراده
یهوده اقتدا ایتمش اوله بویله دکلدر سابقا اشارت اولنان اوزره دخی مکه ده ایکن طوترایدی
نهایت مدینه یه کلدکده کوردی یهود دخی طوترلر ایمش انلره مخالفت ایدوب ترک ایتمدی زیرا
دخی اولزمانده نهی اولنمیان نسنه لرده اهل کتابه موافقتی واجب ایدی خصوصا اول نسنه لرده که

مشرکلره مخالفتلری اولایدی صکره دن مکه فتح اولنوب اسلام اشتهار بولیجق اهل کتابه دخی
مخالفتی سور اولدی تشکیم کله جک ییل یوم تاسعی طوتالم ان شاء الله دیدیکی نیجه معنی ایدی
برروایتده * لئن بقیت الی قابل لاصومن التاسع * بیورمشدر یعنی کله جک ییله قالورسم البته
طقوزنجی کونی صائم اولایم دیدی بوحدیثله شافعی واحمد وغیریلر استدلال ایتدیلرکه یوم
تاسعله یوم عاشرک ایکیسن بیله طوتمق مستحب اوله زیرا عاشری طوتدی وتاسعه نیت ایتدی
دیدیلر (نووی ایدر بعض علما بیوردیکه ظن اولنورکه تاسعله عاشرک ایکیسن بیله طوتمق
یالکز عاشری طوتمقده یهوده تشبهدن تحفظ قدر دیدی وحدیثده بومعنایه اشارت واردر
بعضیلر یوم عاشورایی تحصیل ایچون اولمق احتمالنی و یردیلر اما اولکی سوز اولادر (بزار نقلنده
ابن عباس رضی الله عنهما بیورمشدرکه * ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم قال یوم عاشوراء
صوموه وخالفوافیه الیهود وصوموا قبله یوما و بعده یوما * دیمشدر یعنی یوم عاشورایی طوتک
وآنی طوتمه ده طائفهٔ یهوده مخالفت ایدک اندن اول برکون واندنصکره برکون صائم اولک دیمک
اولور (امام احمد دخی بوحدیثک مثلن روایت ایتمشدر و بالجمله رسول الله حضرتلرینک مراتب
صومی اوچ مرتبه ایدی (بریسی مرتبهٔ ادنادرکه یالکز اوننجی کونی صائم اولمقدر (بریسی اعلادرکه
طقوزنجی واوننجی واون برنجی کونلری طوتمقدر و بوکا قریب اولان طقوزنجی واوننجی کونلری
طوتمقدر واکثر احادیث بونک اوزرینه در (صحیح بخاریده ابی موسادن مرویدرکه یهود طائفه سی
عاشورا کونن بیراملرندن عد ایدرلر ایدی فخر کائنات حضرتلری * فصوموه انتم *
دیو بیوردی بوندن ظاهردرکه مرادی مخالفت یهود ایدی زیرا بیرام کونی صوم کونی دکلدر
کندولر اول کونده صوملمه انلره مخالفت ایتدیلر وحدیث ابن عباس دلالت ایدرکه باعث صیام
انلره سببده موافقت اوله یعنی حق تعالی حضرتلری حضرت موسی علیه السلامه نجات
ویردیکنه شکرا اوله اما بو دخی لازم کلمزکه انلر اول کونی عید اعتقاد ایدوب تعظیم ایتمه دن
صائم اولمیه لر احتمالدرکه شریعتلرنده اول کون صائم اولمق غایت تعظیمدن اوله و بومعنی حدیث
مسلمده صریحا وارد اولمشدرکه اهل خیبر یوم عاشورایی طوترلر ایدی وعید اتخاذ ایدرلر ایدی
عورتلرینه حلیه لرین کیدررلر ایدی دیمشلردر * (فصل ثالث) * سید کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینک شعبان آینده صائم اولدیغنک بیانندهدر (امام بخاری ومسلم روایتلرنده
حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها بیورمشدرکه * مارأیت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
استکمل صیام شهر قط الا شهر رمضان ومارأیته فی شهر اکثر منه صیاما فی شعبان * دیمشدر
حاصلی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی کورمدمکه رمضان آیندن غیری
برآیی تمام طوتمش اوله وکورمدمکه شعبان آینده طوتدیغندن چوق برآیده طوتمش اوله دیمک
اولور روایت اخراده * لم یکن یصوم شهرا اکثر من شعبان فانه کان یصومه کله * دیمشدر
یعنی هیچ برآیده شعباندن چوق صائم اولمازایدی آنی جمیعا طوترایدی دیمکدر روایت ترمذیده
* کان یصومه الا قلیلا بل کان یصومه کله * دیمشدر بونلردن فهم اولنورکه شعبانی تمام
طوتمق دخی واقع اولورایمش و بومعناده بعض روایات دخی وارد اولمشدرکه ابوداود رحمة الله
علیه نقلنده * کان احب الشهور الی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان یصومه شعبان ثم
یصله برمضان * دیمشلردر یعنی آیلردن شول آی که صائم اولمه سی زیاده سور ایدی شعبان
آیی ایدی آنی صائم اولور ایدی اندنصکره رمضانه اولشدیررایدی دیمکدر نسائی روایتنده * کان
یصوم شعبان او عامة شعبان * دیمشدر و برروایتده دخی * کان یصوم شعبان الا قلیلا *
دیمشدر و برروایتده دخی * کان یصوم شعبان کله * دیمشدر (ابن حجر رحمة الله علیه

بو حدیثلردن مراد شعبانك اکثرین طوتر ایدی دیمکدر دیدی وامام ترمذی ابن المبارکدن روایت
ایتدیکی اوزره کلام عربده جائزدر که برشهرك اکثری طوتلسه * صام الشهر کله * دیرلر
و برکیمسه کیجه نك بعضنده طعامه و بعضنده امور سائره ایله مشغول اولسه واکثرنده نماز قیلسه * قام
لیلته اجمع * دیرلر ترمذی ایدر ابن المبارك رحمه الله حدیثین بیننی بو تأویل ایله جمع ایدر ایدی
والحاصل کلدن مراد اکثردر مجازطریقیله دیمك اولور اما طیبی بو معنایی استبعاد ایدوب
بو یله تأویل ایتمشدر که گاه اولور ایدیکه شعبانك جمله سین طوتر ایدی وگاه اولور ایدی واجب
صانمسونلر دیو اکثرین طوتر ایدی دیمشدر وابن المنیر ایدر یا بودر که کلدن مراد اکثر اوله وعایشه
قولی مبالغه یه حمل اولنه و یاخود قول ثانیسی متأخر اوله قول اولی فخر عالم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرندن اول مشاهده ایتدیکنه کوره اوله وقول ثانی صکره مشاهده ایتدیکنه کوره
اوله دیمشدر اما صواب اولکی تأویلدر بو تکلفدر دیدیلر وشعبانده صومی اکثار ایتدیکنه
حکمت نه ایدی دیو اختلاف ایتمشلردر بعضیلر ایتدی هر آیدن اوچ کون طوتمق عادت کریمه سی
ایدی اما گاه اولور ایدیکه سفر یاغیر برمانع سببیله ترك ایدر ایدی وانلری جمع ایدوب شعبانده
طوتر ایدی دیدیلر بعض علما مرادی شعبانی تعظیم ایدی دیمشلردر بو روایتده رمضاندنصکره
افضل شعباندر دیو وارد اولمشدر و بعض روایتده ابو هریره رضی الله عنه دن مرفوعا
* افضل الصوم بعد رمضان صوم المحرم * وارد اولمشدر اما بو بابده اولی بونلردن اصح اولان
حدیث شریفدر که نسائی وابوداود روایتلرنده اسامة بن زید رضی الله عنه ایتدی فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه یا رسول الله شعبانده طوتدیغك کبی سائر آیلرده
طوتدیغك کورمزم دیدی ایتدی * انه شهر یغفل الناس عنه بین رجب ورمضان * دیمشدر
فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری حدیث شریفله بوکا اشارت ایدر که شعبان آیی
ایکی شهر عظیمك اراسنده واقع اولمغین خلق انلره اشتغال ایدوب بوندن غفلت ایتدیلر
بو مغفول عنه اولدی وناسدن چوق کیمسه ظن ایدرلر که صیام رجب صیام شعباندن افضل
اوله اما بو یله دکلدر خلق غفلت ایتدکلری وقتی طاعتله احیا ایتمه ده فوائد واردر جمله دن
بری اخفاء طاعتدر نوافلی اخفا ایتمك افضلدر خصوصا که صوم اوله زیرا صوم عبدله مولی
بیننده برسردر بری دخی بودر که شعبانی طوتمق نفسه مشقتلودر شول جهتدنکه انلرده طاعت
وعبادت چوق اولور خلق بری برین کوروب اشتغال ایدیجك نفسه آسان کاور اما هر بری
غیر عالمه دوشدکده طاعته اشتغال نفسه مشکلدر مثلا رمضان آینده اولان طاعت وعبادتی
بنه شوال آینده فرض ایلسك امر واضح اولور بعضیلر دخی صیام شعبانی چوق ایتدیکنك
وجهی بو ایدیکه برکون عایشه رضی الله عنها یا رسول الله اکثر صیامکی شعبانده
کوریرم دیدی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی ملك الموت کیمك روحن
قبض ایده جك ایسه بو آیده یازیلور و بن سورم آنیکه صائم ایکن اسمم یازه لر دیو بیوردی
اما بو روایتك اسنادنده ضعف واردر بو حدیث مرسلا دخی وارد اولمشدر (و بو اصحدر
دیمشلردر و بعضیلر دخی نفسی صیامه آلشدروب معتاد ایتمك ایچون شعبان آینده چوق
طوتر ایدی رمضانه قوت ونشاطله دخول ایتمك مراد ایدینور ایدی دیدیلر ومحرم آینده
صوم شعبان آیندن افضل اولدیغنه حدیث شریف وارد اولیجق نیچون رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری محرمده چوق طوتمز ایدی دینلور ایسه امام نووی بوکا جواب
ویروب دیمشدرکه احتمالدر که فضیلتی آخر عمرلرنده معلوم اولوب محرمده کثرت صیامه
مجال اولمیه (و یاخود اول آیده سفردن وغیریدن موانع ظهور ایتمش اوله دیمشدر (اما شهر رجب

خصوصنده

خصوصنده بعض شافعیه سائر شهوردن افضلدر دیدکلرین امام نووی بکنمیوب بو سوز
ضعیفدر دیمشدر ولکن رجبده صائم اولمغك فضیلتنه دلالت ایدر احادیث شریفه وارد
اولمشدر جمله دن بری سنن ابی داودده * ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ندب الی الصوم
من الاشهر الحرم ورجب احدها * دینلمشدر یعنی فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری
اشهر حرمده اوروج طوتمغی مستحب کورر ایدی رجب اول اشهر حرمك بریدر دیمك اولور
واشهر حرم دیدکلری درت آیدر (بری رجبدر (بری ذی القعده در (بری ذی الحجه در (بری
محرمدر بعض روایتده وارد اولمشدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اصحابندن
بعض کیمسه یه * صم من الحرم واترك * دیو بیورمشدر بوندن فهم اولنور که اشهر حرمدن بعض کونی
طوتوب سائرین ترك ایتمك کرك ایمش ومسلم روایتنده عثمان بن حکیم انصاریدن مرویدر که
صوم رجب احوالندن سعید بن جبیره سؤال ایتدم ایتدی بن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما
حضرتلرندن ایشتدمکه * کان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یصوم حتی نقول لا یفطر
و یفطر حتی نقول لا یصوم * دیدی دیو جواب ویردی وابو سعیدك ابن عباس قولیله
جوابندن فهم اولنور که مرادی انده نهی یوقدر واستحباب یوقدر بلکه کیرو قلان شهور
حکمنده در دیمك اوله وابوداود وغیری روایتلرنده عطادن مرویدر که عروه برکون
عبدالله بن عمر حضرتلرینه سؤال ایدوب ایتدی * هل کان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
یصوم فی رجب * یعنی خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری رجب
آینده صائم اولورمی ایدی دیدی اولدخی اوچ کره * نعم ویشرفه * دیو بیوردی یعنی صائم
اولور ایدی ورجبی تعظیم ایدر ایدی دیدی وابی قلابه دن مرویدر که * ان فی الجنة قصرا
لصوام رجب * دیمشدر یعنی تحقیقا رجب صائملری ایچون جنتده برقصر واردر دیمك اولور
بیهقی رحمة الله تعالی علیه ابو قلابه کبار تابعیندندر کندو یه بلوغ ایتمیان خبری سویلمز
دیمشدر والله اعلم *) فصل رابع (* فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك عشر ذی الحجه ده صیامی ذکرنده در مراد اول ذی الحجه دن طقوز کون
طوتمقدر (امام ابوداود روایتنده هنیدة بن خالد کندو خاتوندن اولدخی امهات مؤمنینك
بعضندن روایت ایتمشدر که * کان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یصوم تسع ذی الحجة *
دیو بیورمش یعنی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اول طقوز کونی طوتر ایدی
دیمش اما حضرت عایشه دن روایت اولنان بودر که بن طوتدیغن هیچ کورمدم دیمشدر
مسلم وترمذی اندن بو یله نقل ایتمشلردر بونك ظاهری صوم عشرك کراهتن موهمدر اما کریه
دکل بلکه بغایت مستحبدر خصوصا طقوزنجی کونیکه عرفه کونیدر (وصحیح بخاریده
بو دخی ثابتدر که خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * ما من ایام العمل الصالح
فیها افضل منه فی هذه * دیمشدر مرادی ذی الحجه نك عشر اولی ایدی معناسی هیچ ایام
یوقدر که انلرده اولان عمل عشر ذی الحجه ده اولان عملدن افضل اوله دیمکدر صوم دخی جمله
اعمالدندر پس حدیث شریف عشر ذی الحجه ده اولان صومك فضیلتنه دلالت ایلر وعشر
تعبیری غالبه محمولدر اصل طوتیلان طقوز کونیدر (حضرت عایشه قولن دخی تأویل ایدوب
ایتدیلر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك طوتمدیغی جائز که سفر کبی یا مرض
کبی برعارض سببیله اوله یاخود عایشه رضی الله تعالی عنها کورمدی اوله بوندن فی نفس الامر
صائم اولمامق لازم کلمز (ابن حجر ایتدی قاسم بن ابی ایوب روایتنده واقع اولمشدر که * ما من عمل
ازکی عند الله ولا اعظم اجرا من خیر یعمله فی عشر الاضحی * دیو بیورمشلر بوندن دخی

طاهردر که سائر ایامده اشلنان خیر وحسناتدن عشر ذی الحجه ده واقع اولان عندالله پاکیزه در
واجری زیاده در ابو عوانه وابن حبان صحیحلرنده حضرت جابردن مروی یدر که * ما من ایام
افضل عند الله من ایام عشر ذی الحجة * دیو بیورمشدر حاصلی بو حدیث شریفلر ایله ثابت
اولدیکه ایام سنه نك حائزی اوزره عشر ذی الحجه فضیلتلو اوله و بیورمشلردر که برکیمسه
افضل ایامده صیام نذرم اولسون دیسه یا افضل ایامه برعمل تعلیق ایلسه اکر مطلقا افضل دیمك ایسه
یوم عرفه متعین اولور زیرا سنه ده اندن افضل کون یوقدر اکر هفته کونلرینك افضلی دیمك
ایسه جمعه کون متعین اولور نتکیم فضیلتنه نقل وارد اولدیغی سبقت ایتمشدر وشول جمعه که
عشر مذکورده واقع اوله ایکی جهتدن فاضل اولور بری بوکه ایام هفته نك افضلیدر بری بوکه
ایام سنه نك افضلیدر وایام مذکوره سنه نك سائر ایامندن افضل اولدیغنه حکمت الله اعلم
بودر که انده امهات عبادتك اجتماعی ممکندر وانلر صوم وصلات وصدقه وحج بیت الله در
بونلرك مجموعی سائر ایامده اولمق قابل دکلدر (ابو امامة بن النقاش ایدر اکر سؤال اولنوب
عشر ذی الحجه می افضلدر یوقسه رمضانك عشر اخیری می افضلدر دینلور ایسه جواب بودر که
عشر ذی الحجه افضلدر شول جهتدنکه یوم عرفه یی مشتملدر و یوم عرفه برکوندر که یوم بدردن
غیری ایامده شیطان لعنة الله علیه هیچ عرفه کوننده خور وحقیر وذلیل اولدیغی کبی برکونده
اولماز عرفه کونی ملعونك قتی باشی حالاودر و یوم عرفه مکفر سنتین اولدیغی خود سبقت ایتمشدر
و یوم نحرك حق تعالی حضرتلری قتنده حرمت جهتندن اعظم ایامدر واکا یوم الحج الاکبر
دیو تسمیه ایتمشدر اول عشر ذی الحجه ده در ورمضانك عشر اخیری شول جهتدن افضلدر که
لیلة قدری مشتملدر حق سبحانه وتعالی حضرتلری (لیلة القدر خیر من الف شهر) بیورمشدر
حاصل کلام ایکیسنك بری برندن من وجه افضلیتلری واردر بعض جهاتله بو اندن افضل
وبعض جهاتله اول بوندن افضلدر دیمکه جقر نتکیم فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك حدیث شریفنده * ما من ایام * دیو تعبیر بیوروب ما من عشر دیمدیکی
یا بو مقوله برلفظ بیورمدیغی جواب مذکوره اشارتدر زیرا عشر ذی الحجه نك شرف کونلرنده
زیاده در عشر اخیر رمضانك شرف کیجه لرنده زیاده در اما ایکی عشرك هر بری کیجه لری وکوندزلریله
اعتبار اولنوب جمله یی جمله یه نسبت اعتبار ایدرلر ایسه رمضانك عشر اخیری افضل ایدیکنده
شبهه یوقدر زیرا لیلة القدر خیر من الف شهر بهر حال افضلیتن اقتضا ایلر *) فصل خامس (*
فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلرینك ایام اسبوعده صیامی بیاننده در ترمذی ونسائی
روایتلرنده حضرت عائشه رضی الله عنها * ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کان یتحری
صیام الاثنین والخمیس * دیو بیورمشدر حاصلی دوشنبه و پنجشنبه کونلرنده صائم اولور ایدی
دیمکدر و یتحری لفظی استحبابی مشعردر (ابی قتاده رضی الله عنه ایتدی فخر عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینه دوشنبه کون صائم اولدیغندن سؤال ایتدیلر * فیه ولدت وفیه
انزل علی * دیو بیوردی یعنی اول کونده طوغدم واول کونده اوزریمه وحی نازل اولدی دیدی
ترمذی نقلنده ابی هریره دن مروی یدر که * انه صلی الله تعالی علیه وسلم قال تعرض الاعمال
علی الله تعالی یوم الاثنین والخمیس فاحب ان یعرض عملی وانا صائم * دیمشدر یعنی فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیورمشدر که اعمال عباد حق تعالی حضرتلرینه دوشنبه
و پنجشنبه کونلرنده عرض اولنور پس بن سورمکه بنم عملم صائم اولدیغم حالده عرض اولنه
دیمکدر علی بن طلحه ابن عباس رضی الله عنهمادن روایت ایلرکه حق تعالی حضرتلرینك
* ما یلفظ من قول الا لدیه رقیب عتید * قول شریفنك تفسیرنده بیورمش که کشینك خیر

وشر

وشر سویلدیکی هب یازیلور حتی یدم ایچدم وکلدم وکتدم وکوردم واشتدم دیدکاری بیله یازیلور
هیچ یازلمدق لفظ قالماز یوم الخمیس اولیجق قولی وفعلی جناب عزته عرض اولنور شونلرکه
خیر وشر قسمندندر مقرر اولور وسائری ترك اولنور و بیورمشلردر که عرض ایکی درلودر (بری
عرض عامدر که هر صباح واخشام واقع اولور (بری دخی عرض خاصدر که دوشنبه و پنجشنبه
کونلرنده واقع اولور (صحیح مسلمده ابو موسی رضی الله عنهدن مروی یدر که * قام فینا رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم بخمس کلمات فقال ان الله لا ینام ولا ینبغی له ان ینام یخفض ویرفع
یرفع الیه عمل اللیل قبل النهار وعمل النهار قبل اللیل * دیمشدر بو حدیث شریفدن ظاهردر که
کیجه ده واقع اولان عمل کوندز اولمدین وکوندزده واقع اولان عمل کیجه اولمدین جناب
عزته عرض اولنور فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری دوشنبه و پنجشنبه
کونلرین طوتدیغنك طریقنده امام نسائی ام سلمه رضی الله عنهادن روایت ایتمشدر که * کان
صلی الله تعالی علیه وسلم یصوم من کل شهر ثلثة ایام الاثنین والخمیس من هذه الجمعة والاثنین
من القبلة * دیمشلر یعنی عادت کریمه سی بوایدیکه هر آیدن اوچ کون طوتر ایدی دوشنبه ایله
پنجشنبه یی بو جمعه دن طوتر ایدی دوشنبه یی کله جك جمعه دن طوتر ایدی دیدی یعنی برهفته ده
ایکیسن طوتر ایدی او برهفته ده یالکز دوشنبه یی طوتر ایدی دیمك اولور و بر روایتده آیك اول
دوشنبه کون طوتر ایدی صکره پنجشنبه کون طوتر ایدی اندنصکره ینه کلان پنجشنبه کونن
طوتر ایدی دیمشلردر حاصلی کاه اویله وکاه بویله ایدرلر ایمش بر روایت دخی عایشه رضی الله
عنهادن وارد اولمشدر که برآیدن سبت واحدی طوتر ایدی اول برآیدن ثلثا وار بعا وخمیسی
طوتر ایدی دیمشدر بعض روایتده سبت واحد کونلری یهود ایله نصارانك بیراملری اولمغین
انلره مخالفت ایچون اول کونلرده چوق صائم اولور ایدی دیمشلردر اما بو روایتده چندان قوت
وصحت اکلمز (وامام احمد وترمذی وغیریلر نقلنده * لا تصوموا یوم السبت الا فیما افترض
علیکم فان لم یجد الاحدکم الا لحاء عنبة او عود شجرة فلیمضغه * وارد اولمشدر حاصلی صوم فرضدن
غیری اوروچی جمعه ایرتسی کون طوتمقده نهی بیوروب اکر سزدن بریکز بردانه اوزم قابندن
یا براغاج بداغندن غیری نسنه بولمز ایسه آنی چیناسون دیمشدر اما بو کراهت شول مانده در که
جمعه ایرتسی یالکز طوته شویله که احد کونی بیله طوتر ایسه مکروه اولماز دیمشلردر بواکا بکزر که
برکیمسه یالکز جمعه کونی صیامه تخصیص ایده اوکنده وصوکنده اولنلری طوتمیه امام مالك
بو قولی انکار ایدوب جمعه کونی طوتمق حسندر دیمشدر امام نووی ایدر امام مالك بویله دیدیکی
اجتهادیله در وغیریلر اکا مخالفت اجتهاد ایتمشلردر اما فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك سنتی انك وغیریلرك اجتهادلرندن مقدمدر وتحقیقا ثابت اولمشدر که جمعه کون
صومندن نهی بیورلمشدر ایمدی بوکا قائل اولمق متعین اولدی وامام مالك معذوردر زیرا
بو خبر اکا واصل اولمدی دیمشدر (امام مالك اصحابندن داودی دخی بو حدیث امام مالکه
واصل اولمدی یوقسه مخالفت ایتمز ایدی دیمشدر (وجمعه کون یمك مستحب اولدیغی بودر که
جمعه ده مشروع اولان وظائفك اداسنه قوت ونشاط حاصل اولور اوصائمق واوشمك کلمز
نتکیم عرفه ده حاجیك فطری مستحبدر اکر سؤال اولنوب جمعه ده فطرك استحبابنه سبب بو ایسه
قبله وبعده برکون طوتمغله کراهت زائل اولماز زیرا معنای مذکور باقیدر دینلور ایسه
جواب بودر که انلری طوتمق فضیلتی وظائف جمعه ده واقع اولان فتور وتقصیرك یرینه قائم
اولور دیمشلردر والله اعلم *) فصل سادس (* رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك ایام بیض طوتدیغنك بیاننده در ایام بیض اول کونلره دیرلر که کیجه لری صباحه قدر

روشن اوله وانلر آيك اون اوچنجى واون دردنجى واون بشنجى كونلريدر آيده بونلردن غيرى
كون يوقدر كه تمام كوندزى وكيجه سى روشن اوله ايام بيض آق كونلر ديمكدر يوم كامل كيجه سيله
بيله معتبر اولديغيچون بو كونلره الايام البيض دينلوب صفت وموصوف صورتنده ذكر ايتمشلردر
(امام نسائى رحمة الله عليه نقلنده ابن عباس رضى الله تعالى عنهمادن مرويدركه * كان
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم لايفطر ايام البيض فى حضر ولاسفر * ديمشدر يعنى
فخر كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلرى ايام مذكوره يى سفر وحضرده افطار ايتمز ايدى
ديمشدر (امام احمد رحمة الله عليه ام المؤمنين حفصه دن روايت ايلركه * اربع لم يكن النبى
صلى الله تعالى عليه وسلم يدعهن صيام عاشوراء والعشر وايام البيض وركعتى الفجر * ديو
بيورمشلر يعنى عاشورا كوننده وعشر ذى الحجه وايام بيض ده صائم اولور ايدى وصباحك ايكى
ركعت سنتن قيلار ايدى و بودرت نسنه يى ترك ايتمز ايدى ديمشدر بعض روايتنده حضرت
عايشهٔ صديقه رضى الله عنهادن مرويدركه * لم يكن يبالى من اى ايام الشهر يصوم * ديمشدر
يعنى مبالات ايتمز ايدى آيك قنغى كونلرى اولور ايسه هر آيدن اوچ كون طوتر ايدى ديمشدر
بعضيلر ايتديلر انكيچون ثلاثهٔ معينه يى طوتمز ايديكه تعيين ظن اولنميه ديديلر وحق تعالى
حضرتلرى بو اوچ كونى صيام دهر منزله سنده قيلمشدر ديو بيورمشلردر (اصحاب سنن
روايتلرنده ابن مسعود حضرتلرندن مرويدركه * كان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم يصوم
ثلثة ايام من غرة كل شهر * ديمشدر يعنى هر آيك غره سندن اوچ كون طوتر ايدى ديمشدر
مجموع روايتدن بو حاصل اولديكه خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
صيامى برقاچ وجه اوزره ايمش (برى بوكه هر آيك اولكى دوشنبه كونى طوتوب اندنصكره
پنجشنبه كونى اندنصكره بر پنجشنبه دخى طوترلر ايمش (برى دخى بوكه بر آيدن سبت واحد
واثنين كونلرين طوتوب اول بر آيدن ثلثا واربعا وخميس كونلرين طوترلر ايمش (برى دخى بوكه
ايام بيضى طوترلر ايمش (برى دخى بوكه هر آيك اوائلدن اوچ كون طوترلر ايمش بر جماعت
وحسن بصرى رحمهم الله تعالى بو طريقى اختيار ايتمشلردر (برى دخى بوكه ثلاثهٔ غير معينه يى
طوترلر ايمش (قاضى عياض ايدر امام نخعى رحمة الله تعالى عليه كه امام اعظم حضرتلرينك
استادلرندندر اول بونى اختيار ايتمشدر كه هر آيك آخرندن اوچ كون طوتله تا كيم كچن كونلرنده
واقع اولان كناهلره كفارت اوله بعضيلر دخى هر آيك اول كونى واونجى كونى ويكرمنجى كونى
طوتمغى اختيار ايتمشلردر امام مالك رحمة الله تعالى عليه بويله طوتر ايدى ديمشلردر
مالكيه دن بعض كيمسه اولكى كونى واون برنجى ويكرمى برنجى كونلرى طوتمق كرك
ابو الدرداء رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن بويله منقولدر ديمشدر (اسنوى ماورديدن حكايه
ايتمشلردر كه ايام سود طوتمق دخى مستحب اوله وايام سود ديدكلرى آيك يكرمى يدنجى كونيله
مابعدنده اولان ايكى كوندر اما ايام بيضى طوتمق اندن راجحدر زيرا آيك اورته سيدر هر نسنه نك
اورته سى اعلادر ديمشلردر (و بعضيلر اوائلدن اوچ كون طوتمغى ترجيح ايدوب كيم بلور صكره دن
نه مانع ظهور ايليه همان اوائلدن طوتمق يكدر ديمشلردر والله اعلم (نوع خامس) فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك اعتكافى ورمضانك عشر اخيرنده اجتهادى وليلة
القدرى تحريسى بياننده در اولا معلوم اوله كه اعتكاف لغتده اكلمك و بر نسنه نك اوزرينه
دائم اولوب طورمقدر وشرعده اركشى مسجده جماعتده وخاتون كشى اونده نيت اعتكافله
اكلمكدر واعتكاف اوچ قسمدر (برى واجبدر واول نذر اولنان اعتكافدر (برى دخى
سنت مؤكده در واول رمضانك عشر اخيرنده اولان اعتكافدر (برى دخى مستحبدر واول

هرنه زمانده كركسه ايتدكلرى اعتكافدر واعتكاف واجبك صحتنه صوم شرطدر مستحبك
شرط دكلدر ظاهر روايتده امام اعظم حضرتلرندن مروى اولان بودر امامين حضرتلرى
دخى بونى اختيار ايتمشلردر بو روايت اوزره مستحبك اقلى بر ساعتدر واكا برحد معين يوقدر
حتى بر كيمسه مسجده كيرسه وطشره چيقنجه اعتكاف نيت ايلسه صحيحدر و ينه امام اعظم
حضرتلرندن بعض روايتده مستحبك صحتنه دخى صوم شرطدر واقلى بر كوندر ديمشلردر
كتب حنفيه ده مسطور اولان بودر وامام شافعى رحمة الله تعالى عليه جامعده اعتكاف ايتمكى
مستحب طوتمشدر وامام مالك شرط طوتمشدر سلفدن زهرى و بر طائفه رحمهم الله تعالى
مطلقا جامعه مخصوص قيلمشلردر وشافعى رحمة الله عليه دخى قول قديمنده بوكا اشارت
ايتمشدر وحذيفة بن اليمانى رضى الله تعالى عنه مساجد ثلاثه يه مخصوص قيلمشدر وعطا
مكه ومدينه مسجدلرينه مخصوص قيلمشدر وابن المسيب رضى الله تعالى عنه مدينه مسجدينه
مخصوص قيلمشدر (وعلما رحمهم الله تعالى اتفاق ايتمشلردر كه اعتكافك اكثرينه حد يوقدر
اما اقلى نمقدار ايديكنه امام اعظم حضرتلرندن وارد اولان روايتلر تقديم اولندى امام مالكدن
بر روايتده اون كون و بر روايتده بر كون يا ايكى كوندر وبالاتفاق جماعله فاسد اولور ديمشلردر
(بخارى ومسلم روايتلرنده عايشهٔ صديقه رضى الله تعالى عنهادن مرويدركه رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى رمضانك عشر اواخرنده اعتكاف ايلر ايدى (بخارى
رحمة الله تعالى عليه نقلنده ابو هريره رضى الله تعالى عنه * كان رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم يعتكف كل عام عشرا فاعتكف عشرين فى العام الذى قبض فيه * ديمشدر
يعنى هر يل اون كون طوتر ايدى قبض اولنديغى يل يكرمى كون طوندى ديمشدر (شيخين
روايتلرنده ابى سعيد الخدرى رضى الله تعالى عنهدن وارد اولان حديث شريفده بويله دركه
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى رمضان آيندن عشر اولى اعتكاف ايتدى
اندنصكره عشر اوسطى اعتكاف ايتدى اندن مبارك باشن اعتكاف ايتديكى يردن چيقاروب
ايتدى بن ليلهٔ قدر استيوب عشر اولى اعتكاف ايتدم وعشر اوسطى اعتكاف ايتدم اندنصكره
واقعه ده ليلة القدر عشر اواخرده در ديديلر ايمدى اعتكاف ايدن عشر اواخرى اعتكاف ايتسون
تحقيقا ليلة القدرى بكا كوستردیلر صكره اونوتدرديلر وتحقيقا بن بنى شويله كوردمكه
اول كيجه نك صباحنده ماء وطين اراسنده سجده قيلورم ايمدى سزده آنى عشر اواخرده
التماس ايدك وهر وترده التماس ايدك ديو بيوردى ابو سعيد ايدر اول كيجه يغمور ياغدى ومسجدك
اورتوسى طملدى اندن يكرمى برنجى كونك صباحنده كندى كوزمله كوردمكه فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مبارك آلنده اثر ماء وطين وار ايدى ديمشدر فى الحقيقه
ليلة القدر قنغى كيجه ايديكن الله تعالى حضرتلرندن غيرى كيمسه بيلمز اما فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرندن مروى اولان اوزره مبارك رمضانك عشر اخيرنده التماس ايتمك
كركدر وانك دخى تكلرنده اولمق ظن اولنور امام اعظم ابو حنيفه رحمة الله تعالى عليه مذهبى
اوزره يكرمى يدنجى كيجه در زيرا بو كيجه اولمغه دلائل وقرائن قويه واردر (وسنن ابى داود بن
مسعود حضرتلرنده مرفوعا وارد اولمشدر كه اون يدنجى كيجه اوله (وطبرانى دخى ابى هريره
حديثندن مرفوعا روايت ايتمشدر كه * التمسوا ليلة القدر فى ليلة سبع عشرة او تسع عشرة
او احدى وعشرين او ثلث وعشرين او خمس وعشرين او سبع وعشرين او تسع
وعشرين * ديمشدر معناسى ظاهردر حاصلى بو بابده علمانك چوق اختلاف ايتمشلردر بعضيلر
بونكيچون بشقه رساله تأليف ايتمشلردر (ابن حجر رحمة الله تعالى عليه بو خصوصده كلام

علمادن قرقدن زیاده قول جمع ایتمشدر تنکیم ساعت جمعه ده اقوال کثیره جمع ایتمشدر بونده دخی
اویله در (ومذهب شافعیده عشر اخیره منحصردر غیری کیجه لرده قدر واقع اولماز دیمشدر
(محاملی رحمة الله علیه شهر رمضانک هر کیجه سنده التماس اولنور دیمشدر شیخ ابو اسحق
وامام غزالی دخی بویله دیمشلردر امام قرطبی رحمة الله علیه شعبانک نصفی کیجه سیدر دیو
حکایه ایتمشدر ودخی نیجه اقوال ذکر ایتمشلردر علماء تفسیر رحمهم الله تعالی سوره
انا انزلناه تفسیرنده ایراد ایتمشلردر (بعض علماء مالکیه وشافعیه دن مرویدر که لیلة القدر
بو امته مخصوصدر امم سالفه یه ویرلمامشدر دیدیلر بعضیلر امم سالفه یه ده ویرلمشیدی دیدیلر
وبونکله استدلال ایتدیلر که امام نسائی ابی ذر رضی الله تعالی عنهدن روایت ایتدیکی حدیثده
قلت یا رسول الله اتکون مع الانبیاء فاذا ماتوا رفعت قال بل هی باقیة دیمشدر یعنی ابو ذر بویله
ملاحظه ایتمش که لیلة القدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مقدم کلان
انبیا علیهم السلامک زمانلرنده اوله دخی انلر وفات ایتدکده رفع اولنمش اوله پس بو معنادن
سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه سؤال ایدیجک اویله دکلدر بلکه اول کیجه
باقیدر شمدیکی زمانده دخی واردر دیو جواب بیوردی (معلوم اوله که لیلهٔ قدرک بعض علامتلری
واردر جمله دن بری صحیح مسلمده ابی بن کعبدن مرویدر که *ان الشمس تطلع فی صبیحتها
لا شعاع لها* دیمشدر یعنی انک صباحنده کونش شعاعسز طلوع ایلر دیمشدر وابن عباس
رضی الله عنهدن مرویدر که *لیلة القدر لا حارة ولا باردة تصبح الشمس یومها حمراء ضعیفة* دیمشدر
یعنی قدر کیجه سی اسی دکلدر وصغوق دکلدر انک ایرتسی کون صباحن کونش قزل وضعیف اولدیغی
حالده طوغار دیمک اولور اما بو صفت ندرت اوزره واقع اولمق دیار عربه بلکه ارض حجازه کوره
اولمقدر اول مملکتلرده بخار آز اولمغین اکثر صباحلرده کونش نورانی طلوع ایدوب صفت مذکوره
اوزره طلوعی نادر اولدیغندن لیلهٔ قدره علامت اولمشدر والا دیار رومده وسائر بخاری غالب اولان
یرلرده کونش هر صباح صفت مذکوره اوزره طلوع ایلر تا برایکی سنکی بوبی قالقمایجه حرتی
کیدوب نورلنمز (امام احمد نقلنده عبادة بن صامت رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت
ایتمشدر که *انها صافیة کأن فیها قمرا ساطعا ساکنة صاحیة لا حر فیها ولا برد ولا یحل لکوکب
یرمی به فیها* بیورلمشدر حاصلی اول کیجه شویله صفا اوزره در که کویا آی طوغوب ارتفاع
بولمشدر ومخالف یللر اسمز هواسی سکون اوزره در دخی کوک یوزی آچقدر آنده اسی وصغوق
یوقدر دخی اول کیجه لرده یلدز آتلمز دیمکدر وصباحنده کونشک شعاعی اولمز شول بدر کیجه سی
قرنیجه طلوع ایدر ایسه شویله طلوع ایدر دیمشلردر (امام بیهقی فضائل اوقاتده اول کیجه هب
طوزلو صولر طتلو اولور دیمشدر (صحیح بخاریده حضرت عایشه دن مرویدر که *کان
رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا دخل العشر شد میزره واحیی لیله وایقظ اهله* دیمشدر
یعنی سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک عادتی بو ایدیکه عشر اخیر کیردیکی زمانده
شد میزر ایدر ایدی یعنی مباشرت نسایی ترک ایدر ایدی یاخود طاعت وعبادته منهیء اولور
ایدی وجد وسعی ایلر ایدی دیمکدر واحیاء لیلدن مراد کیجه ده اویخویی ترک ایتمکدر یاخود
کیجه ده اویخویی ترک ایتمکله نفسنی احیا ایلر دیمکدر زیرا *النوم اخ الموت* دیمشلردر
وکیجه یه اضافتی اتساع طریقیله در خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
لا تجعلوا بیوتکم قبورا بیوردیغی کبیدر زیرا بوندن مراد اموات کبی نائم اولوب اولر یکزی
قبور کبی ایلمک دیمکدر وعادت کریمه سی بو ایدیکه رمضانک عشر اخیرنده ایتدیکی عبادتی
سائر کونلرندن زیاده ایدی وعشر اخیره مخصوص بعض حالات ایلر ایدی جمله دن بری ذکر اولنان

اوزره

اوزره احیاء لیلدر بوندن مراد احتمالدر که کیجه نک تمامنده اویخویی ترک ایدوب اصلا اویومق
اوله تنکیم بروجه ضعیفله عایشه دن مرویدر که *واحیاء الله کله* دیمشدر ومسندده اندن
مرویدر که *کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یخلط العشرین بصلوة ونوم فاذا کان العشر
شمر وشد میزره* دیمشدر یعنی رمضانک یکرمیسن صلاتله ونومله مخلوط ایدر ایدی کاه نماز
قیلوب کاه اویور ایدی عشر اخیر اولدقده تشمیر وشد میزر ایدر ایدی یعنی جد وکوشش ایدر ایدی
عبادتدن خالی اولماز ایدی دیمک اولور وبعض روایت ضعیفه ده انس رضی الله عنهدن وارد
اولمشدر که رمضان کیردکده کاه قائم وکاه نائم اولور ایدی یکرمی دردنجی کون اولدیغی کبی
اویخو ذوقن ایتمز ایدی دیمشدر بودخی احتمالدر که کیجه نک اکثرنده اویخو ترک اولنسه احیاء
لیل ایتدی دیه لر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک احیاسندن دخی مراد بو اوله
دیمشلردر (امام شافعی رحمة الله علیه قدیمده *من شهد العشاء والصبح فی جماعة لیلة القدر
فقد اخذ بحظه منها* دیمشدر یعنی برکیمسه قدر کیجه سنده یاتسو وصباح نمازلرینه جماعتله
حاضر اولسه تحقیقا اول کیمسه لیلهٔ قدردن نصیبن آلمشدر دیمک اولور (ابو الشیخ روایتنده
ابو هریره رضی الله عنهدن مرفوعا وارد اولمشدر که *من صلی العشاء الاخرة فی جماعة فی رمضان
فقد ادرک لیلة القدر* بیورمشلر یعنی برکیمسه که رمضان آینده یاتسو نمازلرین جماعتله قیله تحقیقا
اول کیمسه لیلهٔ قدره یتشدی دیمک اولور (وبر عادت کریمه سی دخی بو ایدیکه عشر اخیرده اهلنی
اویخودن اویارر ایدی یعنی انلره دخی کیجه ایله طاعت وعبادت ایتدیرر ایدی وعشر اخیرده اخشام
طعامن سحر زمانه دک تأخیر ایدر ایدی تنکیم انس وعایشه رضی الله تعالی عنهما حدیثلرنده
انه صلی الله علیه وسلم یجعل عشاء سحورا وارد اولمشدر عشا فتح عینله اخشام طعامیدر
وسحور فتح سینله سحر طعامیدر ابن ابی عاصم رحمة الله علیه حضرت عایشه حدیثن بو لفظله
اخراج ایتمشدر *کان صلی الله علیه وسلم اذا کان رمضان قام ونام فاذا دخل العشر شد المیزر
واجتنب النساء واغتسل بین الاذانین وجعل العشاء سحورا* وانس حدیثنک لفظی بودر
اذا دخل العشر الآخر من رمضان طوی فراشه واعتزل النساء وجعل عشاه سحورا مجموعنک
محصلی بودر که عشر اخیر داخل اولدیغی کبی خاتونلر ایله معامله یی ترک ایدوب عبادته متمحض
اولورلر ایمش واخشام ییه جک طعامی تا سحر وقتنه تأخیر ایدرلر ایمش وایکی اذان ارا سنده
غسل ایدرلر ایمش اما اذانلر قنغی اذانلر ایدیکی حضرت علیدن اسناد ضعیفله وارد اولان
حدیثده بیان اولنوب اخشام ایله یاتسو ماییننده غسل ایدر ایدی دینلمشدر الله تعالی اعلم

) نوع سادس (رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک حجی

وعمره سی بیاننده در اولا معلوم اوله که حجک معناسی لغة قصددر وشرعا مکان مخصوصی زمان
مخصوصده فعل مخصوصله زیارتدر وفرضیتی کتابله ثابتدر حق سبحانه وتعالی حضرتلری
کلام قدیمنده (ولله علی الناس حج البیت من استطاع الیه سبیلا) بیورمشدر آیت کریمه
حکمنجه برکیمسه نک که تمکنه قدرتی اوله یعنی حر اولوب عاقل وبالغ اولدقدنصکره
مسکنندن ولازم اولان اسباب وخدمتکاردن زیاده ماله قادر اولان کیمسه یه عمرنده
برکره حج ایتمک فرضدر واول مال شویله کرکدر که کشی مکه یه واروب اوینه کلنجه یولده
بنه جکنه وکندی نفقه سنه دخی اوینده قلان خاتوننک وعیالنک نفقه لرینه کفایت ایلیه
وبر شرطی دخی بودر که یوللر امن اوزره اوله اکر خاتون کشی ایسه زوجی یاخود محرمی بیله کیده
زیرا بونلرسز کیدیجک فساد احتمالی واردر دخی برکره حج ایتمک فرض ایدیکنه دلیل
بودر که ذکر اولنان آیت کریمه نزول ایتدیکی زمانده فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری

ناسه حج ايدك ديو امر ايتدى ايتديلر هر يل مى حج ايده لم يوخسه همان بركره مى ايده لم
ايتدى هر يل دكل همان بر كره حج ايدك ديو بيوردى امام نسائى نقلنده ابن عباس رضى الله تعالى
عنهمادن مروى بدر كه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى *ان الله كتب عليكم الحج*
بيوردى اندن اقرع بن حابس* اكل عام يارسول الله* ديدى فخر كائنات حضرتلرى *او قلت
نعم لوجب* بيوردى يعنى تكرى تعالى حضرتلرى سزك اوزريكزه حجى فرض ايتدى
ديدكده مذكور اقرع هر يل مى يارسول الله ديدى خواجهٔ كائنات عليه اكمل التحيات
حضرتلرى اكر نعم ديه ايدم هر يل واجب اولور ايدى ديو بيوردى والحاصل حجك وجوبى
دليل قطعى ايله ثابتدر حتى بر كيمسه مستحلا ترك ايتسه كافر اولور تكفيم (ترمذى نقلنده
على بن ابى طالب رضى الله عنه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت
ايتمشدر كه *من ملك راحلة وزادا يبلغه الى بيت الله الحرام فلم يحج فلا عليه ان يموت يهوديا او نصرانيا
بيورمشلردر يعنى بر كيمسه نك كه بيت اللهه يتشديره جك قدر زاد وراحله يه قادر اوله دخى حج ايتميه
اكا يهودى يا نصرانى اولديغى حالده اولمك لازمدر كلدر ديمك اولور يعنى البته كافردر ايمانسز
كيدر ديمكدر العياذ بالله حديث شريف تركنى حلال اعتقاد ايدنلره كوره در علما رحمهم الله
تعالى حجك وجوبى على الفور ميدر يوقسه على التراخى ميدر ديو اختلاف ايتمشلردر امام
ابى يوسف قتنده وامام اعظمدن روايت اولنان مسئله نك دلالتى اوزره على الفور واجبدر
يعنى تقديم اولنان شرائط بولندقدنصكره همان اول سنه ده واروب حج ايتمك كركدر اكر تأخير
ايدر ايسه فاسق اولور وشهادتى رد اولنور امام محمد وشافعى قتلرنده على التراخيدر واول كى
يلدن تأخير ايله آثم اولمز اما اجل يتشوب حج ايتمدين وفات ايدر ايسه بونلر قتنده دخى فاسق
وكنهكار كتمش اولور قول اول راجحدر زيرا كشى بر يل ايچنده وفات ايتمك نادردكلدر احتياط
بودر كه قدرت حاصل اولديغى يل حج ايده لر امام مالك قولى دخى بودر كه على الفور واجب
اوله مؤلف رحمة الله عليه بومقامده ابو يوسف وشافعى قتلرنده على التراخيدر ديو نقل ايتمشدر
اما بكلشدر تكفيم تقرير مذكوردن حقيقت حال ظاهردر ابو داود رحمة الله تعالى عليه نقلنده
(عبد الله بن عباس رضى الله تعالى عنهما فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن
روايت ايتمشدر كه * من اراد الحج فليتعجل * بيورمشلر بو حديث شريفدن دخى ظاهردر كه
على الفور واجب اوله ابتداء فرضيت حج نوقت فرض اولمشدر ديو اختلاف ايتمشلردر بعضيلر
هجرتدن اول ايدى ديديلر بو قول شاذدر بعضيلر صكره ايدى ديمشلردر بو قول راجحدر
وصكره ايدى ديانلر دخى قنغى سنه ده ايدى ديو اختلاف ايتمشلردر بعضيلر التنجى يلده واقع اولدى
زيرا (واتموا الحج والعمرة لله) قول شريفى اول سنه ده نزول ايتدى بو دلالت ايدر كه اتمامدن مراد
ابتدا فرض اوله ديديلر وبو معنايى تأييد ايدر كه علقمه ومسروق وابراهيم النخعى رحمهم الله
واقيموا قراءت ايتمشلردر امام طبرانى رحمة الله عليه بونلردن اسانيد صحيحه ايله بو يله روايت
ايتمشدر وبعضيلر اتمامدن مراد فرض اولندقدنصكره اكمالدر ديديلر بو قول اوزره مقدم فرض
اولنمق اقتضا ايدر امام واقدينك بعض قصه نقل ايتديكنده بشنجى يل ايچنده يا دخى مقدم
اولمق فهم اولنمشدر بعض طائفه قتنده فرض اولنمسى تا هجرتك طقوزنجى واوننجى يلنه دك
تأخير اولنمشدر بونلر دخى بعض دليل ذكر ايتمشلردر حاصلى وجوبنه دلالت ايدن آيت
طقوزنجى يلده غزوهٔ تبوك واقع اولديغى سنه ده نازل اولدى ديمشلردر ورسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينك نقدر حج ايتديكنده اقوال روايت اولمشدر ترمذى جابردن
روايت ايتديكى اوزره جمله اوچ حج ايتمشدر ايكيسى هجرتدن مقدم بريسى صكره واقع اولمشدر

وصكره

وصكره ايتديكى حج يانچه عمره دخى ايلمشدر (ابن ماجه وحاكم روايتلرنده قبل الهجرة اوچ حج
ايتمشدر (ابن الجوزى برقاچ حج ايتمشدر عددى معلوم دكلدر ديدى (ابن الاثير
ايتدى هجرتدن اول هر سنه ده حج ايلر ايدى الله اعلم بحقيقة الحال (امام مسلم رحمة الله عليه
روايتنده واقع اولان اوزره جابردن مرويدر كه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى
مدينه يه كلدى دخى طقوز يل اكلندى حج ايتمدى اوننجى يلده رسول الله حضرتلرى حجه كيدر ديو
خلق اراسنده ندا ايتديردى اندن اطرافدن مدينه يه چوق كيمسه لر كلدى مرادلرى بو ايديكه فخر عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه اويوب حجه بيله كيده وافعال حجدن فخر كائنات
حضرتلرى نه ايلر ايسه اكا اقتدا ايده لر انلر دخى اويله ايده لر پس فخر عالم حضرتلريله مدينه دن
چيقوب ذى الحليفه يه كلدك اوراده اسما بنت عميس رضى الله عنها محمد بن ابى بكرى طغوردى
اندن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه آدم كوندروب بن نيجه ايلمك كرك
ديو سؤال ايلدى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ايتدى *اغتسلى واستثفرى
بثوب واحرمى* بيوردى يعنى غسل ايله ومحل عذرى بز ايله تدارك ايله واحرام كى اندن قصوى
آدلو دوه سنه سوار اولوب يوله كيردى شول زمانده كه صحرايه چيقديلر نظر ايتدم او كنجه راكب
وماشى كوزم يتشديكى يره قدر آدم ايدى وآردنجه وصاغنده وصو لنده بنه بو يله ايدى
ورسول الله حضرتلرى ارامزده كيدر ايدى وفخر عالم حضرتلرينه قرآن نازل اولور ايدى دخى اول
تأويل وتفسيرين بيلور ايدى وهر نسنه كه اول ايشلر ايدى بز دخى ايشلردك ديو بيورمشدر
امام نسائى نقلنده مدينه دن ذى القعده نك بشى قالدقده چيقدى بز دخى بيله چيقوب ذوالحليفه يه
كلدك ديمشدر ذوالحليفه ديدكلرى مدينه قربنده بر موضعدر حتى مدينه دن اويله ايله ايكندى
مابينده چيقدى ايكندى زمانده ذوالحليفه يه كلدى ايكندى نمازين انده ايكى ركعت قيلدى
اول كيجه انده ياتدى اخشامى وياتسويى وصباحى واويله يى انده قيلدى جميع خاتونلرى بيله
ايدى اول كيجه جمله سين طواف ايتدى اندن غسل ايلدى صكره احرام ايچون بر دخى غسل ايلدى
ديمشلردر (ترمذى روايتنده خارجة بن زيد اتاسندن روايت ايلر كه * تجرد صلى الله عليه وسلم
لاهلاله واغتسل* ديمشدر اهلال ديو رفع صوتله لبيك اللهم لبيك ديمكه ديرلر حجاج احرام
بغلندقلرى زمانده بو يله ديرلر فخر جهان صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى احرام بغلنمق مراد
ايدندكده صويونوب غسل ايتمشلر (صحيحنده حضرت عايشه دن مرويدر كه *طيبته بذريرة*
ديمشدر ذريره طيب نوعندن بر نسنه در بعض اجزادن تركيب اولنور يعنى سيد كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى احرام كيديكى زمانده ذريره ايله جسم شريفن
خوشبوى ايتدى ديدى بو معنى بعض عباره ايله دخى روايت اولنمشدر حاصلى دلالت ايدر كه
احرام بغلنمق استدكلرى زمانده طيب استعمالى مستحب اوله وبغلندقدنصكره رايحه سى قالمق
ضرر ايلمز همان احرامى بغلندقدنصكره استعمال ايتمك حرامدر يوخسه مقدم استعمال
ايدوب صكره بغلنمق مستحبدر امام اعظم وامام شافعى وامام ابى يوسف وامام احمد رحمهم الله
تعالى مذهبلرنده بو يله در واكثر صحابهٔ كرامدن بو يله مرويدر وامام نووى جمهور
علماء سلف وخلفدن بو يله روايت ايتمشدر (امام مالك رحمة الله عليه قبل الاحرام شول
اصل طيب استعمالن منع ايتمشدر كه بعد الاحرام رايحه سى قله لكن ايتديكى تقديرجه اساءت
ايتمش اولور اما اوزرينه فديه لازم اولمز ديمشدر (حضرت عايشه دن مرويدر كه رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى احرام بغلنمق استدكده مبارك باشنى خطمى ايله
وچوكن ايله يور ايدى ديمشدر (انس بن مالك رضى الله عنهدن مرويدر كه فخر عالم صلى الله

تعالى عليه وسلم حضرتلرى او يله نمازين موضع مذكورده قيلدى دخى راحله سنه بندى
جبل بيدانك اوستنه چيقديغى زمانده اهلال ايتدى ديمشدر (ابوداود بو يله نقل ايتمشدر ولكن
شيخين روايتلرنده ابن عمر حضرتلرندن مروى اولان بودركه * ماأهل الا من عند المسجد *
ديمشلردر يعنى ذوالحليفه مسجدى ياننده اهلال ايتدى غيرى يردن ايتمدى ديمشدر بر روايتده
دوه سنه بنوب دوه قالقديغى زمانده اوراده بر شجره وارايدى انك ياندن اهلال ايتدى ديمشدر
جائزدركه اول شجره مسجد قربنده اوله اوراده دوه سنه سوار اولديغى كبى * لبيك اللهم لبيك *
ديمش اوله و بر روايتده مبارك اياغن ركابه بصديغى زمانده اهلال ايتدى ديمشلردر
(ترمذى وابوداود روايتلرنده جابردن مرويدركه سلطان انبيا صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى حجه كتمك مراد ايدندكده خلق اراسنده ندا ايتديردى اندن يانته جمع اولديلر
وقتاكه بيدايه كلوب احرام بغلدى ديمشدر (بيداء لغتده صحرا و يابانه ديرلر امابو مقامده مذكور
اولان بيدادن مراد ذوالحليفه مسجدينك ياننده بر مقدار دوز بر واردر اولدر ابوداود قتنده
ابن جبيردن وارد اولمشدركه ابن عباس حضرتلرينه بن ايتدم اصحاب رسول اللهك اهلال
خصوصنده ايتدكلرى اختلافدن تعجب ايده رم بونك اصلى ندر ديدم ايتدى بن اول خصوصى
جمله دن يك بيلورم رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن بر حج واقع اولمشدر
اختلافلرى بورادندر كه فخر عالم حضرتلرى حجه نيت ايدوب چيقديغى زمانده ذى الحليفه
مسجدنده ايكى ركعت نماز قيلدى همان فارغ اولديغى كبى اهلال ايتدى بر طائفه بونى اشيدوب
حفظ ايتديلر اندنصكره دوه سنه بندى دوه خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى
كتورديكى زمانده ينه اهلال ايتدى بر قوم دخى بو اهلاله يتشديلر بونى حفظ ايتديلر اندن كندى
بيدا بوقوشنه چيقديغى زمانده ينه اهلال ايتدى بر طائفه ده بونى اشتديلر حاصلى هركشى
اشتديكن روايت ايلدى اما بن جمله سن اشتدم ديمكى افاده بيوردى سعيد بن جبير ايتدى
ابن عباس رضى الله تعالى عنهما قوليله عمل ايدن كيمسه اهلالى مصلاسنده نمازدن فارغ
اولديغى زمانده ايلسون ديدى امام اعظم حضرتلرينك مذهبى دخى بودر والحاصل احرام
كيمك استيان كيمسه غسل ايده ياخود آبدست آله اما غسل افضلدر وطيب استعمال ايده واحرامن
كيوب ايكى ركعت نماز قيله اندنصكره * اللهم انى اريد الحج فيسره لى وتقبله منى * ديه اندنصكره
صلاتى عقبنجه اهلال ايده يعنى * لبيك اللهم لبيك لا شريك لك لبيك ان الحمد والنعمة
لك والملك لا شريك لك * ديه كتب حنفيه ده بو يلجه مسطوردر (وحجة الوداعكه رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك آخر حجيدر صحابهٔ كرام بونده اختلاف ايتمشلردر
بعضيلر بو حجده مفرد ايدى ديمشلردر ومفردا كا ديرلر كه يالكز حج نيتنه احرام بغلمش اوله بعضيلر
دخى متمتع ايدى تمتعدن حلال اولدى دخى صكره دن حجه احرام بغلندى ديديلر (ومتمتع اكا ديرلر كه
اولا عمره ايچون احرام بغلنه افعال عمره يى تمام ايتدكدنصكره احرامن چيقاره تكرار حج نيتنه
احرام بغلنه و بعضيلر ايتديلر متمتع ايدى اما سوق هدى ايتمكيچون تمتعدن حلال اولمامشيدى
وقارن دكل ايدى ديديلر حلال اولمقك بوراده معناسى احرامدن چيقمقدر احرام ايچنده اولان
كيمسه يه حرام ديرلر احرامدن چيقنه حلال ديرلر حاصلى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى عمره نيتنه احرام بغلمش ايدى اما اول احرامدن چيقوب حج ايچون ينه بغلمق ايتمدى
همان آنك اوزرينه حجن تمام ايتدى ديمك اولور بر قول دخى بودر كه قارن ايدى ديديلر (قارن اكا
ديرلر كه احرام بغلنديغى زمانده ايكى ركعت نماز قيلدقدنصكره حج وعمره نك ايكيسن بيله نيت
ايدوب * اللهم انى اريد الحج والعمرة فيسرهما لى وتقبلهما منى * ديه اندنصكره طواف وسعى

ايده اندنصكره حج افعالنه بشليه حاصلى بو يله ديديلر عمره احرامندن چيقمدى جميع افعال
عمره وحجى تمام ايتدكدنصكره چيقدى حج وعمره نك ايكيسى ايچون طواف واحد وسعى واحد
ايتدى وسوق هدى ايتدى ديمشلردر (احرامنده دخى التى قول اوزره اختلاف ايتديلر
برى بودركه يالكز عمره ايچون تلبيه ايتدى وآنك اوزرينه مستمر اولدى ديديلر تلبيه نك
معناسى لبيك اللهم لبيك ديمكدر يعنى اول عمره ايچون تلبيه ايتدى وانك اوزرينه حجن
تمام ايتدى ديديلر ايكنجى قول بودركه يالكز حج ايچون تلبيه ايتدى وانك اوزرينه مستمر اولدى
ديديلر اوچنجى بودركه يالكز حج ايچون تلبيه ايتدى وصكره دن عمره ادخال ايتدى ديديلر
دردنجى بودركه اول يالكز عمره ايچون تلبيه ايتدى صكره دن حج ادخال ايتدى ديديلر بشنجى
بودركه مطلقا احرام كيدى هيچ برين تعيين ايتمدى صكره دن تعيين ايتدى ديديلر التنجى
قول بودركه حج وعمره يه معا تلبيه ايتدى ديديلر بو خصوصده بعض علما چوق تطويل
كلام ايتمشدر لكن بو مقامده مهم اولان بودركه افراد وتمتع وقراندن قنغيسى افضلدر اول بيان
اولنه ايدى معلوم اوله كه صحابه وتابعيندن چوق كيمسه قتنده وامام اعظم وشافعيه دن وغيريدن
بعض علما قتلرنده حج قران افراد وتمتعدن افضلدر صحابهٔ كباردن نقل اولنان احاديث شريفه نك
معارضه دن سالم اولنلرى موجبنجه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى حجنده
قران ايتمشدر يعنى حج وعمره يه معا اهلال ايلمشدر (وامام شافعى ومالك ودخى بعضيلر قولنده
افراد افضلدر صحابه دن بر جماعت و بعض تابعين ودخى صكره كلنلردن بعضيلر قتنده تمتع
افضلدر وامام احمد مذهبى بونك اوزرينه در ائمه دن هر برى مذهبنه مناسب بر نسنه يه قائل
اولوب انى تمسك ايدنمشدر (ابن عباس رضى الله تعالى عنهما حضرتلرندن مرويدركه
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ذوالحليفه ده او يله نمازين قيلدى دخى ناقه سنى
ايستدى وسنامنك صاغ جانبندن نشان ايتدى وقانى سيلدى و بو ينه ايكى نعل قلاده ايتدى
ديمشدر اصلى بودركه قربان اوله جق دوه نك صرتندن بر يرين بچاغله چالوب قان اقيدرلر
واول قانى يارهسنك اوستنه واطرافنه بولاشديررلر و بو ينه بعض نسنه اصارلر مقصود قربانلق
ايديكى معلوم اولمقدر اكر سؤال اولنوب غرض قربانلق ايديكنه نشان ايسه كسمك نه لازم
غيرى طريق يوقمى ايدى دينلور ايسه اول زمانده مشركين سائر نشانه اعتبار ايتمزلر ايدى قادر
اولوب بولدقلرى يرده چكوب آلورلر ايدى اما بو يله يارهلنمش كورسه لر آلمزلر ايدى فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى انكيچون ناقه سنى يارهلمش ايدى امام اعظم رحمة الله تعالى
عليه ضعيفى زمانده يارهلمق مكروهدر غير نشان ايتمك كرك سيد كائنات صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينك يارهلديكى مشركيندن صاقنمق ايچون ايدى شمدى اول محذور يوقدر
ديو بيورمشدر هدايه ده وسائر كتب فروعده بو يله مسطوردر وترمذى روايتنده * قلد نعلين
واشعر الهدى فى الشق الايمن بذى الحليفة واماط عنه الدم * وارد اولمشدر بوندنخى مراد
ابن عباسدن مروى اولانك معناسيدر برقاچ عباره ايله دخى وارد اولمشدر ذكر اولنان روايتلردن
فهم اولنان بودركه يارهلدكدنصكره قانى سيلوب كيدرمش اوله زيرا اماطه عنه الدم لفظنك
مقتضاسى بودر اما كتب فروعده و يلطخ سنامها بالدم ديو ذكر اولنمشدر معناسى دوه نك
صرتنى قانله بولاشديره ديمكدر اعتماد مجتهدين قولنه اولمغين او يله تحرير اولندى والله اعلم
(ترمذى وابن ماجه حديثلرنده وارد اولمشدركه فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى براسكى رحل اوزره حج ايتمشدر كه درت درهم يا اكا قريب قيمت ذكر ايدى ديمشلردر
رحل دوه نك سمر يدركه بر كوجك سمردر آدم بينكه مخصوصدر واول زمانده فخر كائنات حضرتلرى

حج شريفه چيقدي اصحاب كرامي بيله چيقديلر وانلرجدن غيري نسنه بلمزلر ايدي يعني عمره
يه ايديكندن خبردار دكللر ايدي رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلري وجوه احرامي
بيان ايتدي وآنلره حج آيلرنده عمره قيلمغي جائز كوردي بخاري نقلي اوزره * من احب ان يهل
بعمرة فليهل ومن احب ان يهل بحج فليهل * ديدي يعني عمره يه اهلال ايتمكدن حظ ايدن
ايلسون وحجه اهلال ايتمكدن حظ ايدن آني ايلسون ديمك اولور حاصلي خلقي مخير قيلمقدر
ديليان عمره نيتن ايليه ديليان حج نيتن ايليه وامام احمد روايتنده من شاء فليهل بعمرة لفظيله
وارد اولمشدر (امام بخاري ومسلم روايتلري اوزره فخر عالم حضرتلري ابواء ياخود ودان ديدكاري
منزله كلدكده صعب بن جثامه نام بر كيمسه بر حمار وحش اهدى ايلدي فخر كائنات حضرتلري
قبول ايتمدي صكره اول كيمسه نك وجهندن بيحضورلق فهم ايديجك قبول بيوروب * انالم نرد عليك
الا انا حرم * ديدي يعني سنك هديه كي بز سنك اوزريكه رد ايتمدك الا بز احرام كيمشلرز ديدي بر روايتده
حمار وحش و بر روايتده لحم حمار وحش وارد اولمشدر و بر روايتده * عجز حمار وحش يقطر دما *
واقع اولمشدر و بر روايتده شق حمار وحش و بر روايتده عضوا من لحم صيد * وارد اولمشدر
حاصلي مذكور صعب فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه بر صيد طوتوب هديه كتوردي
ياخود صيدك بر مقدار اتندن كتوردي فخر عالم حضرتلري احرام ايچنده اولمغين قبول ايتمدي
ديمكدر روايت مذكوره ايله عمل ايدنلر احرام كيمش اولان كيمسه صيد ايتمك وغيرك
صيدندن اكل ايتمك جائز دكلدر ديمشلردر اما ابن وهب و بيهقي روايتنده قبول ايتدي واكل
ايتدي وقوم دخي اكل ايتديلر دينلمشدر (امام اعظم حضرتلرينك مذهبي بودر كه بر كيمسه كه
احرام ايچنده اولميه انك طوتوب بوغازلديغي صيدك اتندن احرام كيمش كيمسه يه اكل ايتمك
حلالدر اما شو يله كركدر كه صيدي كوسترمش اولميه وصيده ايت ديو امر ايتمش اولميه اكر بونلري
ايتديسه حلال اولماز (امام شافعي قولنده بو يله دركه احرام كيان كيمسه كندي صيد ايتسه
ياخود غيري كيمسه بونك ايچون صيد ايديويرسه اول صيدك اتي بو كا حرام اولور كركسه صيد
ايتمده اذني اولسون كركسه اولمسون اما احرام كيميانلردن بر كيمسه كندي نفسيچون صيد
ايتمش اولسه انك اتندن احرام كيمش كيمسه يه اهدى ايلسه يا بيع ايتسه اولدخي آلوب اكل ايتسه
حلالدر ديمشدر امام مالك واحمد وداود مذهبلري دخي بودر و بر طائفه قتنده محرم اولان كيمسه يه
لحم صيد اصلا حلال اولمق بوقدر كركسه كندي صيد ايتمش اولسون كركسه غيري صيد ايتمش
اولسون حاصلي مطلقا حرامدر ديديلر قاضي عياض رحمة الله عليه حضرت علي وابن
عمر وابن عباس رضي الله عنهم حضرانلرندن بو يله روايت ايتمشدر زيرا حق جل وعلا حضرتلري
(وحرم عليكم صيد البر مادمتم حرما) بيورمشدر وصيددن مراد مصيددر ديديلر يعني آيت
كريمه حكمنجه كشي مادامكه احرام ايچنده اوله اكا صيد البر حرامدر وصيددن مراد
معناي مصدري دكلدر كه آولمق حرامدر ديمك اوله بلكه مفعول معناسي مراددر يعني آولنمش
حيوان سزه حرامدر مادامكه احرام ايچنده اوله سز ديمكدر ديديلر وصعب حديثنك ظاهري
دخي دلالت ايدر كه حرام اوله زيرا فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري
قبول ايتميوب رد ايتديكن محرم اولمه سيله تعليل ايتدي سنك كتورديكك صيدي قبول ايتمديكمز
انكيچوندر كه بز محرمز ديو بيوردي سن بزم ايچون صيد ايتدك ديمدي همان احرام ايچنده
اولمق لحم صيدي حرام قيلار ديديلر (وشرائطي اوزره اكلي حلالدر ديانلر صحيح مسلمده
مذكور اولان ابو قتاده حديثيله استدلال ايتديلر زيرا ابو قتاده محرم دكل ايكن طوتديغي
صيد حقنده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري محرملره ايتدي * هو حلال فكلوه *
يعني اول صيد سزه حلالدر ايمدي اكل ايدك ديو بيوردي بر روايتده بو يله دركه * فهل معكم

منه شيء * بيوردي يعني اول صيدك بقيه سندن نسنه وارميدر ديو صوردي انلر دخي معنا رجله
ديديلر يعني اياغي بزده در ديديلر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري آلوب اكل ايتدي
ديمشلردر مراد شريفلري انك اكلي حلال وطيب ايديكن بيان ايدي (وطريق مكه ده
كيدر ايكن وادي عسفان ديدكلري دره يه كلدكلرنده فخر جهان صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلري يا ابا بكر بو وادي قنغي واديدر ديو بيوردي حضرت ابي بكر ايتدي وادي عسفاندر
رسول الله حضرتلري * لقد مر به هود وصالح علي بكرين احمرين خطمهما الليف وازرهم
العبا وارديتهم النمار يلبون يحجون البيت العتيق * بيوردي لقد مرده اولان لام موطئه
قسمدر يعني والله تحقيقا هود وصالح عليهما السلام بو واديء كچوب حج بيت الله ه كنديلر
ايكي قزل كنج دوه يه بنمشلر ايدي دوه لرينك زمامي ليفدن ايدي وكنديلرينك ازارلري عبادن
وردالري نماردن ايدي ديمكدر ازار ورداء نه ايدكلري سابقده بر ايكي محلده بيان اولنمشدر
وعبانه ايديكي معلومدر اما نمار نمره نك جمعيدر ونمره كلمه وزني اوزره صوف قسمندن بر برده در
اوزرنده آق وسياه يول يول آتلمش خطلر واردر وازرهم وارديتهم جمع ضميرلر يله اولديغي
رفيقلري اعتباريله در (امام مسلم رحمة الله عليه ابن عباس حضرتلرندن روايت ايلركه رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلري وادي الارزق ديدكلري دره يه اوغراديغي زمانده * كاني
انظر الى موسى من الثنية واضعا اصبعيه في اذنيه مارا بهذا الوادي وله جؤار الى الله بالتلبية *
ديو بيوردي ديمشلردر يعني كويا شو يوقوشدن موسايه نظر ايدرم ايكي پرمغني ايكي قولاغنه
قومش بو واديدن مرور ايدر اولديغي حالده دخي شول حالده كه لبيك لبيك ديمكله حق جل وعلا
حضرتلرينه تضرع ايدر ايدي ديمك اولور جأر الى الله ديسه لر تضرع اليه بالدعا ديمكدر بخاري
نقلنده وادي تعيين اولنميوب همان بو لفظيله مذكور اولمشدر * اما موسى كاني انظر اليه
اذا انحدر من الوادي يلبي * مهلب ايدر موسى لفظيله وارد اولديغي بعض رواتك وهمندندر
بلكه عيسى لفظيله كركدر زيرا موسى حي اولوب صكره حج ايده جكي خبر وارد كلمش دكلدر
بلكه عيسى حقنده وارد اولمشدر راويه مشتبه اولوب موسى نقل ايتمشدر * ليهلن ابن مريم
بفج الروحاء * حديثي بن ديديكمه دلالت ايدر ديمشدر اما مهلب بو مقامده توهم ايلدي زيرا
بخاري حديثنده حضرت ابراهيم عليه السلام دخي ذكر اولنمشدر مسلم روايتنده يونس
عليه السلام دخي ذكر اولنمشدر بونلرده دخي راوي غلط ايتديمي ديه لم مجرد كندي
توهميله ثقاتي غلطه نسبتنك نه معناسي واردر ديديلر (علماء حديث فخر كائنات صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرينك كاني انظر ديديكندن مراد نه ايديكنده اختلاف ايتديلر بعض كيمسه
اول حالتله حضرت موسايي رؤياده مقدما كورمشيدي حجه كيدركن تذكر ايدوب سويلدي
وانبيانك رؤياسي وحيدر ديدي و بعضيلر دخي حقيقته حمل ايدوب انبيا عليهم السلام
حق جل وعلا حضرتلري قتنده احيادر رزقلري ويريلور بو حالتده حج ايتمه دن انلره مانع
نسنه يوقدر ديديلر نتكيم انس رضي الله تعالى عنه روايتنده موسى عليه السلامي قبرنده نمازه
طورمش كورديكي سابقا ذكر اولنمش ايدي (امام قرطبي ايدر انبيا عليهم السلامه عبادت
محبوب اولمشدر انلر عبادتي نفسلرينك تقاضي سيله ايدرلر نتكيم اهل جنت ذكر الله ايتمه ده بو يله در
يوخسه اوزرلرينه لازم قيلنوب ايتمه دكلدر امابوده معلوم اوله كه كوريلان روحلريدر جسملري
دكلدر جسملري قبرلرنده درظن اولنان بودر كه روحلري بر صورته تمثل ايدوب رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه كورنمشلردر نتكيم ليلة الاسراده تمثل ايدوب كورنمشلر ايدي
ابن المنير رحمة الله عليه وغيري بيوردقلري اوزره حق تعالى حضرتلري انلرك روحلرينه

برر مثال خلق ایلر اندنصکره واقعده کورندکلری کبی ظاهرده دخی کوریتورلر و بعضیلر ایتدیلر انلرحیوتلرنده نیجه حج ایدوب نیجه تلبیه ایتدکلری تمثیل اولنمشدر انکیچون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کانی دیو بیوردی دیدیلر بر قول دخی بودر که انلرك احوالندن کندینه وحیله خبر ویرلدی وشدت قطعی اولمغله کانی انظر دیدی دیمشلردر ومقصد اسراده بوکا متعلق کلام مستوفی سبقت ایتمشدر (روایت اولنورکه سرف دیدکاری موضعه کلدکده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اصحابنه چیقوب ایتدی * من لم یکن معه هدی فاحب ان یجعلها عمرة فلیفعل ومن کان معه الهدی فلا * بیوردی یعنی شول کیمسه که یانیجه قربانی سورمش اولمیه وحج یرینه عمره قیلمق استیه عمره ایلسون اما انك که قربانی اوله ایتمسون بیوردی مراد قربانی اولمیان مجرد عمره ایله اکتفا دیلر ایسه ایلسون اما قربانی اولان حج ایتسون عمره ایله اکتفا ایتمسون دیمکدر وموضع مذکورده حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها حیض کوردی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حضرت عایشه اوزره دخول ایدیجك کوردیکه عایشه اغلر نیچون اغلرسین دیدی حضرت عایشه ایتدی اصحابنه دیدیکك سوزی اشتدم عمره دن منع اولندم دیدی فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری ندر اصلی دیو سؤال بیوردی حضرت عایشه ایتدی نماز قیلەمزم رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی نماز قیلەمدیغك سکا ضرر ایتمز سنك عذرك واردر وسن حضرت آدم فرزندن برخاتونسن نکری تعالی حضرتلری انلرك اوزرینه یازدیغن سکاده یازمشدر ایمدی سن حج افعالنده اول امیددرکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری آنی سکا نصیب ایلیه دیو بیوردی بخاری ومسلم وغیریلر بو یلجه روایت ایتمشلردر (وبر روایتده حاجیلرا یشلدیکی افعالی سنده ایشله اما حیضدن خلاص بولوب پاك اولنجه طواف ایلمه دیو بیورمشدر وحضرت عایشه‌نك حجنده دخی اختلاف ایتمشلردر بعضیلر اولا حج ایچون احرام بغلمش ایدی دیدیلر وظاهر حدیث بودر اما عروه دن برروایت واردرکه * وکنت فیمن اهل بعمرة * دیمشدر بوتقدیرجه همان عمره نیتن ایتمش اولور امام احمد زهریدن نقل ایتدیکی اوزره * ولم اسق هدیا * لفظی دخی منقولدر بن عمره نیتن ایتمشدم وقربانلق سورمامشدر دیمشدر (اما اسود روایتندن حضرت عایشه * خرجنا مع رسول الله صلی الله علیه وسلم نلبی ولانذکر حجا ولا عمرة * دیمشدر یعنی رسول الله حضرتلریله تلبیه ایدەرك چیقدق حج وعمره ذکر ایتمزدك دیمك اولور احادیث بینن جمع بیورمشلردرکه احتمالدر حضرت عایشه اول یالکز حج ایچون اهلال ایتمش اوله تکیم صحابه دن نیجه‌لر اویله ایتمشلر ایدی صکره دن فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حجی عمره یه تبدیل ایتمك بیوردقده عایشه رضی الله عنها دخی انلر ایله تبدیل ایتدی متمتع اولدی اندنصکره وقتا که مکه یه دخول ایتدی آنده حیض کوردی طوافه قابلیت قالمدی عمره ایسه طوافسز ممکن دکل فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری امر ایتدی ینه حجه احرام بغلندی دیدیلر شافعیه ومالکیه بو مقامده بعض بحثلر ایتمشلردر ایرادی چندان منفعتی مفید دکلدر (روایت اولنورکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ذوطوی دیدکاری منزله کلدی اول کیجه آنده یاتدی صباح اولیجق نمازی قیلدی آندن غسل ایلدی امام بخاری نقلنده بویله وارد اولمشدر (صحیحنده وارد اولمشدرکه مکه یه کلدیکی زمانده اعلاسندن دخول ایتدی دیدیلر حدیث صحیحده ابن عمر حضرتلرندن مرویدرکه * کان صلی الله علیه وسلم یدخل من الثنیة العلیا * دیمشدر یعنی مکه شهرینك برجانبنده کدا دیمکله مسمی بر یوکسك یر واردر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری شهره

دخول ایتدکده اورادن ایتمشلردر (واصحاب سننده مرویدرکه رسول الله حضرتلری مکه شهرینه عمرۀ جعرانه دن غیری زمانده کیجه ایله کیرمك واقع اولمدی اما اول زمانده کیجه ایله کیروب عمره سن قضا ایتدی ینه کیجه ایله چیقوب جعرانه دیدکاری یره کلدی آنده صباحلدی دیمشلردر (عطادن مرویدرکه اکر سز دیلرسکز کیجه ایله کیرك سز فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه بکزەمرسکز اول امام ایدی خلق کورسونلر دیو کوندز کیرر ایدی دیمشدر (ومکه شهرینه ذی الحجه‌نك دردنده دخول ایتدی ضحی وقتنده باب عبدمنافدن مسجد حرامه کیردی زیرا باب مذکور نفس بیت شریفك قپوسنه قارشودر وکعبه‌نك قپوسی جانبی سائر جانبلرندن اشرفدر تکیم ابن عبد السلام ذکر ایتمشدر (مکحولدن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیت شریفی کوردیکی زمانده * اللهم زد هذا البیت تشریفا وتعظیما ومهابة * بیوررایدی (امام طبرانی رحمة الله علیه خذیفة بن اسیددن نقل ایتمشدرکه فخر عالم حضرتلری بیت شریفه نظر ایتدیکی زمانده * اللهم زد بیتك هذا تشریفا وتعظیما وتکریما وبرا ومهابة وزد من شرفه وعظمه ممن حجه واعتمره تعظیما وتشریفا وبرا ومهابة * بیوررایدی روایت اولنورکه کیردیکنده تحیة المسجد قیلمدی همان طوافه باشلدی زیرا طواف تحیت بیتدر تحیت مسجد دکلدر دیدیلر اندنصکره استلام حجره ایتدی استلام سلامدندر یعنی تحیت معناسیدر ازهری بویله دیمشدر بعضیلر کسر سینله سلامدن مأخوذدر سلام حجاره معناسنه‌در مقصود اول حضرت الندەکی عصا ایله رکنه ایما ایتدی دیمکدر دیدیلر والحاصل استلام حجر اولدرکه حجاج حجر الاسوده یاپشورلر ال سورمك ویوز سورمك واوپمك استلامدر هرقنغیسن ایتسەلر استلام حجر بولنور اکر حجر شریف قربی مزاحمه‌لو اولور ایسه ایراقدن اشارت ایتمك کفایت ایلر فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینك بر اکری باشلو عصاسی وار ایدی انکله اشارت ایتدی دیمشلردر معلوم اوله که بیت شریفك درت دیواری واردر برنده حجر الاسود واقع اولمشدر وابراهیم علیه السلام اوردیغی تمل اوزره یاپلمشدر بردیواری دخی حضرت ابراهیم تملی اوستنده‌در مزبور دیوارلرك بری تقبیل اولنور وبری استلام اولنور قلان ایکی دیوارلری بوحیثیتلردن خالی اولمغین نه تقبیل ونه استلام اولنورلر امام شافعی نقلنده ابن عمر حضرتلرندن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حجره استقبال ایتدی اندنصکره استلام ایتدی ومبارك لبلرك حجر اوستنه وضع ایتدی دیمشدر (طبرانی روایتنده بویله‌درکه رکنه استلام ایتدیکی زمانده * بسم الله والله اکبر * دیر ایدی وهرنوقت حجره کلسه الله اکبر دیر ایدی دیمشدر (وطوافی دوه‌سی اوستندهمی ایتدی یوخسه قدمینی اوستندهمی ایتدی اختلاف ایتمشلردر صحیح مسلمده حضرت عایشه‌دن مرویدرکه حجة الوداعده دوه‌سی اوستندن طواف ایتدی دیمشدر وبونك وجهی نه ایدی دیو اختلاف اولندی ابوداود نقلنده بویله‌درکه مکه‌یه کلدیکی زمانده مزاج شریفی خوش دکل ایدی انکیچون دوه اوزرنده طواف ایتدی دیدیلر وینه مسلمده ابوالطفیلدن مرویدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی کوردم بیت شریفی دوه اوستندن طواف ایدر ایدی دیمشدر جابر روایتنده بویله‌درکه دوه اوستندن طواف ایتدیکی بیلدیکن خلق کورمك ایچون وسؤال ایتمك ایچون ایدی دیمشدر ابن بطال ایدر بوحدیثده دلالت واردرکه لحمی اکل اولنان حیوانلر احتیاج اولندیغی زمانده مسجده کیرمك جائز اوله زیرا انلرك بولی مردار ایتمز غیریلری اویله دکلدر دیمشدر بوکا اعتراض اولندیکه حدیث شریفده احتیاج اولیجق سائرینك دخولی جائز دکل ایدیکنه دلالت یوقدر بلکه جواز وعدم جواز تلویث احتمالنه کوره‌در شول

حیوانکه ملوث ایتمك احتمالی اوله کیرمك جائز دکلدر ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك ناقه‌سی تعلیملو ایدی تلویث ایتمه‌سندن خوف اولنماز ایدی انکیچون کیردی
دیمشلر در بعض علمادن مرویدرکه ناقه اوزرندن طواف الله اعلم طواف افاضه ایدی طواف
قدوم دکل ایدی زیرا جابردن مرویدرکه اوچ اولکیسنده یورته یورته طواف ایتدی دیو
نقل ایتمشدر بو اقتضا ایدرکه یایان اوله و برکیمسه‌دن منقول دکلدرکه ناقه سنی یورتدیرمش اوله
هب روایت ایدنلر بنفسه یورندی دیمشلردر امام شافعی رحمة الله علیه دخی طواف قدومده یایان
طواف ایلدی دیمشدر روایت اولنورکه استلام حجردنصکره صاغ جانبندن طوافه باشلدی
اوچ اولکی طوافده تیز تیز یوریدی دردندنصکره‌کی طوافده عادت اوزره یوریدی وتیز یوریمنك
وجهی سابقا اشارت اولنان اوزره بودرکه عمرهٔ قضیه‌ده مکه‌یه کلدکلرنده مشرکین صحابهٔ کرام
ایچون بونلری یثربك اسیمه‌سی زبون ایتمشدر دیو سویلشرلر ایدی آنلره جلادت کوسترمك ایچون
فخر عالم افندیمز حضرتلری اصحابنه یورته‌رك طواف امر ایتدی آنلر طواف ایتدکلرنده
یورته‌رك طواف ایتدیلر مشرکین کوردیلر دخی بز بونلری زبون اولدی صانوردق بونلر خود
اولکیدن سمیز وچابك اولمشلر دیدیلر صکره‌دن حجة الوداعده رسول الله حضرتلری
واصحابی ینه یورته‌رك طواف ایتدیلر یدی طوافك اوچ اولکیسن یورته یورته طواف ایتمك اوردن
سنت قالدی (طبری ایدر ثابت اولمشدرکه فخر عالم حضرتلری حجة الوداعده تیز تیز یوریمك
واقع اولدی واول زمانده مکه‌ده مشرك یوق ایدی پس معلوم اولدیکه مناسك حجدن ایمش
الا بو قدر وارکه انی ترك ایدن عملی ترك ایتمش اولمز بلکه هیئت مخصوصه ترك ایتمش اولور پس
رفع صوتله تلبیه کبی اولدی برکیمسه صوتنی رفع ایتمیوب تلبیه ایلسه نسنه لازم کلمز زیرا ترك اولنان
صفتیدر دیمشدر ایمدی معلوم اوله‌که اوچ اولکی طوافده سرعتی ترك ایدن کیمسه‌یه صکره‌کی
طوافلرده قضا لازم اولماز وقتا که سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری طوافندن
فارغ اولدی مقام ابراهیمه کلوب (واتخذوا من مقام ابراهیم مصلی) آیت کریمه‌سن قراءت
ایتدی اندن ایکی رکعت نماز قیلدی شویله طورمش ایدیکه مقام رسول الله حضرتلریله
کعبه‌نك ماییننده قالمش ایدی نمازده قل یا ایها الکافرون وقل هو الله احد سوره‌لرین اوقودی
اندن دونوب رکنه کلدی استلام ایتدی اندنصکره بابدن صفا جانبنه چیقدی صفایه قریب
اولدیغی کبی (ان الصفا والمروة من شعائر الله) آیتن قراءت ایتدی اندن صفانك اوستنه
چیقدی حتی بیت شریفه قارشو طوروب نظر ایتدی اندن توحید وتکبیر ایتدی * لا اله الا الله
وحده لا شریك له له الملك وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر لا اله الا الله وحده انجز وعده ونصر عبده
وهزم الاحزاب وحده * بیوردی اندن ماییننده دعا ایلدی اوچ کره بویله دیدی اندنصکره نزول
ایدوب مروه جانبنه توجه ایتدی وادینك اورته‌سنه کلدیکی کبی یوقوشه وارنجه سرعتله یوریدی
آندن مروه‌یه چیقنجه‌یه عادت اوزره آهسته یوریدی (امام مسلم وابی داود روایتلرنده ابی الطفیل
ایتدی ابن عباس حضرتلرینه برکون سؤال ایتدم صفا ایله مروه ماییننی راکبا طوافدن بکا خبرویر
سنتمیدر سنك قومك انی سنت زعم ایدرلر دیدم * صدقوا وکذبوا * دیدی یعنی کرچك دیمشلر ویلان
سویلشلر دیدی بن ایتدم بونه اصل سوزدر کرچك دیمك ویلان سویلمك نیجه اولور ایتدی
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اوزرینه خلق شویله اوشدیلرکه * هذا محمد
هذا محمد * دیو بری برینه کوستررلر ایدی حتی یتشمش قیزلر اولردن چیقدیلر والحاصل خلقك
مزاحمه‌سندن کتمکه مجال قالمدی آخر دوه‌سنه بندی اما یایان یوریوب سعی ایتمك افضلدر
دیو بیوردی دیدی حاصل کلام کرچك دیدکلری بو اولدیکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم

حضرتلری دوه‌یه بنمك واقع اولدی ویلان سویلدکلری بو اولدیکه مسافه‌نك جمله‌سن دوه ایله
سیر ایتمدی برمقدار یرین یایان برمقدار یرین دوه ایله کچدی ودوه‌یه بندیکی ضرورة لازم کلدی
اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مروه‌نك اوستنه چیقدی صفاده
نه ایلدی ایسه ونه اوقودیسه انده دخی اویله ایتدی وانلری اوقودی رسول الله صلی الله
علیه وسلم حضرتلری * من کان منکم لیس معه هدی فلیحل ولیجعلها عمرة * بیوردیغی یعنی سزدن
برکیمسه که یاننده هدی اولمیه یعنی قربانلق قیون یا صغر یا دوه اولمیه اول حج احرامن بوزوب عمره‌یه
نیت ایتسون دیدیکی اول سنه‌ده اصحاب کرامه مخصوصمی ایدی یوخسه تا قیامته قدر هرکیم
ایدر ایسه جائزمیدر بونده اختلاف ایتدیلر (امام احمد واهل ظاهردن برطائفه قیامته‌دك هرکیم
ایدر ایسه جائزدر برکیمسه‌نك که هدیی اولمیه حج احرامن چیقاروب عمره‌یه مباشرت ایتمك
صحیحدر دیدیلر (امام اعظم وامام شافعی وامام مالك وجماهیر سلف رحمهم الله تعالی
ایتدیلر اول سنه‌ده صحابهٔ کرامه مخصوص ایدی اندنصکره هیچ کیمسه‌یه جائز دکلدر وسنهٔ
مزبوره‌ده جائز اولدیغك وجهی بو ایدیکه اهل جاهلیت اشهر حجده عمره حرامدر دیرلر ایدی
عمره ایتمزلر ایدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلره مخالفت ایچون امر ایتمش ایدی
دیدیلر وبردلیللری دخی بودرکه امام مسلم نقلنده (ابوذر رضی الله تعالی عنه * کانت المتعة
فی الحج لاصحاب محمد صلی الله علیه وسلم خاصة * دیو بیورمشدر (ونسائی روایتنده حارث بن
بلال رضی الله عنهما حضرت بلالدن نقل ایتمشدرکه * یا رسول الله ارایت فسخ الحج فی العمرة
لنا خاصة ام للناس عامة * دیدم اول حضرت * بل لنا خاصة * دیو بیوردی حدیث مذکور صریحا
دلالت ایلرکه اصحاب رسوله مخصوص ایدی انلردنصکره کیمسه‌یه جائز دکل ایدی والله اعلم ومادامکه
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مکه شهرینك طشره‌سنده قوندیغی یرده
طوردی صلاتی قصر ایتدی مدت اقامتی منایه چیقمادن درت کون ایدی زیرا ذی الحجه‌نك
دردنجی کونی کلدی سکزنجی کونی چیقدی منزل مذکورده یکرمی بر وقت نماز قیلدی زیرا
یوم رابعك ظهرندن باشلدی یوم ثامنك ظهرین تمام ایدنجه اوراده اوتوردی امامکه‌یه کلدیکی
کوندن ابطحه چیقوب کتدیکی کونه وارنجه تمام اون کون اولمش ایدی (روایت اولنورکه
حضرت علی رضی الله عنه یمن دیارینه کوندرلمش ایدی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری مکه‌ده ایکن کلدی ملاقات ایتدی سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری * بما اهللت * دیو بیوردی یعنی یا علی نیه اهلال ایتدك حجمی نیت ایتدك یوخسه
عمره‌می نیت ایتدك دیمکدر حضرت علی دخی * بما اهل به رسول الله * دیدی یعنی رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نیه اهلال ایتدیلر ایسه بنده اکا اهلال ایتدم دیدی فخر عالم
حضرتلری دخی * لولا ان معی الهدی لا حللت * دیدی یعنی اکر یانمجه قربانم اولمیایدی
حج احرامن چوزوب عمره‌یه مباشرت ایدردم دیو بیوردی وفخر کائنات صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلری عرفه‌یه واصل اولدیغی زمانده نمره‌دن انکیچون برچادر قورمشلر ایدی
آنده قوندی کنش زواله واردیغی زمانده امر ایتدی قصوی نام دوه‌سنه رحل اوردیلر اندن
فخر عالم حضرتلری سوار اولوب وادینك اورته‌سنه کلدی خطبه اوقودی مسلمانلرك
قانلری ومالاری بغیر حق بری برینه حرام ایدیکن بیان بیوردی ودماء جاهلیت وهرنسنه‌که
امر جاهلیتدندر بالکلیه موضوع ومتروك وباطل ایدیکن وجاهلیت زماننده قلان ربوا متروك
وباطل ایدیکن بیان ایتدی وخاتونلر بکز حقنده حق سبحانه وتعالی حضرتلرندن تقوی
اوزره اولك سزك انلر اوزرنده اولان حقکز بودرکه دوشه‌کلرزه کیمسه‌یی بصدیرمیه‌لر یعنی عصمت

وعفت اوزره اولەلر وانلرك سزك اوزر بكزه حقلرى بودركه نفقەلرين وكسوەلرين و يرەسز وين سزك اراكزدە برنسنە قودم كندمكه اكا اعتصام ايدرسكز من بعد ضلالتە دوشمزسز ديدى يعنى قرآن عظيمه ياپشورسكز هركز يولدن چيقمازسز ديو بيوردى وسزه بنم احوالمدن سؤال اولنسه كركدر پس بنم حقمده سزنه ديرسز خلق ايتديلر * نشهدانك قدبلغت واديت ونصحت * يعنى شهادت ايدرزكه سن حق تعالى حضرتلرينك احكامن بزه تبليغ واداايتدك ونصيحت ايلدك ديديلر اندن شهادت برمغن كوكدن يكا قالديروب بنه خلقدن يكا اكدى اوج كره * اللهم اشهد * بيوردى اندنصكره حضرت بلال اذان اوقودى طوروب اويله نمازين قيلدى اندنصكره اقامت ايدوب ايكندى نمازين قيلدى ايكيسى ماينده اصلا نماز قيلمدى ونمازندن فارغ اولنجق دوه سنه بنوب موقفه كلدى قبله يه قارشو طوردى و يوم عرفەده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك موقفده اكثر دعاسى بوايدى * اللهم لك الحمد كالذى نقول وخيرا مما نقول اللهم لك صلوتى ونسكى ومحياى ومماتى واليك مآبى ولك رب تراثى اللهم انى اعوذ بك من عذاب القبر ووسوسة الصدر وشتات الامر اللهم انى اعوذبك من شر ما تجئ به الريح * برروايتده بويله دركه عرفه كونده * لااله الاالله وحده لاشريك له * ديدكدنصكره اكثر دعاسى بوايدى * اللهم لك الحمد كالذى نقول اللهم لك صلوتى ونسكى ومحياى ومماتى واليك مآبى وعليك يارب ثوابى اللهم انى اعوذ بك من عذاب القبر ومن وسوسة الصدر ومن شتات الامر ومن شر كل ذى شر * ترمذى نقلنده وارداولمشدركه عرفه كونده افضل دعابن وسائر پيغمبرلر ديديكنك افضلى * لااله الاالله وحده لاشريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير * ديو بيورمشلردر طبرانى روايتنده ابن عباس حضرتلرندن مروى اولان اوزره عرفه كون ايتديكى دعالردن برى بودركه * اللهم انت تسمع كلامى وترى مكانى وتعلم سرى وعلانيتى لايخفى عليك شئ من امرى انا البائس الفقير المستغيث المستجير الوجل المشفق المقر المعترف بذنوبه اسئلك مسئلة المسكين وابتهل اليك ابتهال المذنب الذليل وادعوك دعاء الخائف الضرير من خضعت لك رقبته وفاضت لك عيناه وذل جسده ورغم انفه لك اللهم لاتجعلنى بدعائك رب شقيا وكن بى رؤفا رحيما ياخير المسؤلين وياخير المعطين * ترمذى روايتنده وارد اولمشدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى عرفەده ايكن اهل نجددن بعض كمسەلر فخر جهان صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه كلوب كيف الحج ديديلر يعنى حج نيجەدر ديو سؤال ايتديلر امر ايلدى برمنادى عرفەده ندا ايدوب * من جاء ليلة جمع قبل طلوع الفجر فقد ادرك الحج ايام منى ثلثة فمن تعجل فى يومين فلا اثم عليه ومن تأخر فلا اثم عليه * ديدى معناسى بر كمسه كه مزدلفه كيجەسى طلوع فجردن اول كله اول تحقيقا حجه يتشدى ومنا كونلرى اوج كوندر پس هر كمسه كه ايكى كونده استعجال ايده يعنى ذى الحجەنك اون برنجى واون ايكنجى كونلرنده طورميوب منادن كيدەانك اوزرينه كناه يوقدر و بر كمسه كه تأخير ايدوب اوج كون اوج كيجه منادە طوره اكادخى هركز كناه يوقدر ديمك اولور و بويله بيورلديغنك اصلى بودركه زمان جاهليتده بعض اعراب متعجل اولان كمسەيه آثم ديرلر ايدى و بعضيلرى متأخر اولانه آثم ديرلر ايدى سيد كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى آيت كريمه وفقنجه بيان بيوروب ايكيسنه دخى اثم يوقدر اويله ايدن دخى كنهكار اولماز بويله ايدن دخى كنهكار اولماز ديو بيوردى (جابر رضى الله تعالى عنه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن روايت ايلركه عرفەده ايتدى * وقفت ههنا وعرفة كلها موقف * يعنى بن بوراده وقوف ايتدم عرفەنك هر برى موقفدر ديدى (عرفه حجاج طوردقلرى موضعدر مكه مشرفه ايله

موضع

موضع مذكورك ماينى اون ايكى ميل يردر (صحيحينده عمر بن الخطاب رضى الله عنهدن مرويدركه (اليوم اكملت لكم دينكم) آيت كريمەسى انده نزول ايتمشدر و ينه بخارى ومسلم روايتلرنده وارداولمشدركه اهل اسلامدن بر كمسه اوراده راحله سندن دوشوب هلاك اولدى واول كشى احرام بغلمش ايدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى امر ايتدى انى ايكى ثوبى ايچنده كفنلديلر وطيب قسمندن نسنه سورمديلر همان صوايله وسدر ايله يوديلر دخى كفنه صاردقلرباشنى و يوزينى آچق قوديلر فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * ان الله تعالى يبعثه يوم القيمة ملبيا * ديو خبر ويردى يعنى حق تعالى حضرتلرى انى قيامت كوننده قبرندن لبيك اللهم لبيك ديه رك قالديرر ديمك اولور حاصلى نه هيئت اوزره وفات ايتدى ايسه اول هيئت اوزره قوپارر ديمكدر ديديلر (وقتاكه كونش غروب ايتدى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى عرفاتدن دوندى اسامة بن زيدى ناقەسنك آردينه بندردى و يولارى شويله چكر ايديكه ناقەنك باشى رحلنك اوكلرينه طوقنور ايدى ومبارك اليله خلقه اشارت ايدوب * ايها الناس السكينة السكينة * ديو بيوردى يعنى ياب ياب كيدك سرعتله برى بريكزه بصەرق كيتمك ديرايدى و يولده هر باركه بر يوقوش يره كلسه دوەنك يولارين برمقدار صاليوررايدى ديمشلردر (ابن عباس رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن مرويدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى آردندن خلقك صيت وصداسن ودوەلرى ضرب ايتدكلرين استماع ايتدى النده اولان قمچيسيله اشارت ايتدى ودخى * ياايها الناس عليكم بالسكينة فان البر ليس بالايضاع * ديدى مراد وقار اوزره كيدك بويله سرعت ايتمك ايولك دكلدر ديمكدر (شيخين روايتلرنده اسامەدن مرويدركه * كان يسير العنق واذا وجد فجوة نص * ديمشدر عنق دوەنك سرعتله يورومه سنه ديرلر نص بغايت سرعتله يورومه سنه ديرلر اسامه قولنك معناسى فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرى عرفاتدن ايتديكى زمانده ناقەسنى سرعتله يورودر ايدى برمقدار ارالق و برمقدار دوز ير بولديغى كبى بغايت سرعتله يورودر ايدى ديمكدر (روايت اولنوركه يولده ناقه سندن نزول ايدوب تبول ايتدى اندن خفت اوزره آبدست آلدى (اسامه رضى الله تعالى عنه * الصلوة يارسول الله * ديدى يعنى بوراده نماز قيلالم ديدى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * امامك * ديو بيوردى يعنى نماز يرى اوكگدەدر دخى ايلرو وارەلم انده قيلالم ديمكدر اندن ناقەسنه بنوب مزدلفه يه كلدى مزدلفه جمع ديدكلرى موضعدر واكا جمع ديو تسميه ايتدكلرى انكيچوندركه اوراده حضرت آدم وحوا عليهما السلام اجتماع ايتمشلردر مزدلفه ديدكلرى اولدركه انده حضرت حوايه قريب اولمشدر (قتاده قولنجه جمع ديلديكى انده صلاتين يعنى جمع اولنديغيچوندر بعضيلر دخى ناس انده جمع اولورلر والله تعالى حضرتلرينه تقرب ايدرلر انكيچون جمع ومزدلفه اسملريله مسمى اولدى ديمشلردر حاصلى موضع مذكوره كلدكده اخشامله يتسو نمازلرينك هر برين بشقه اقامتله قيلدى وهر برينك اردنجه هيچ نماز قيلمدى ديديلر مشروع بودركه اول كيجه ده اخشامله يتسو جمع اولنوب برزمانده قيلنه اخشام نمازين يولده قيلمق جائز دكلدر وعلماء حنفيه قتنده اخشامله يتسونك ايكيسى براقامتله قيلمق كركدر زيرا حديثده بويله وارد اولمشدر واول كيجه خواجۀ كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلر تهجدى قيلدى همان اخشامله يتسويى ادا ايتدكدنصكره صباحه دكين ياتوب اويودى زيرا عرفه كون وقت زوالدن غروبه وارنجه طورمشيدى ودعاده اجتهاد ايتمشيدى وغروبدنصكره مزدلفه يه كلمشيدى حاصلى اول كون يورلديغندن غيرى ايرتسى دخى

بعض لازم اولان اعمالی ایتسه کرك ایدی انکیچون تهجدی ترك ایتدی دیدیلر روایت اولنورکه
ایرتسی کون یوم نحرده مبارك الیله التمش اوج بدنه کسدی و بدنه دیدکاری حجاج مسلمین مناده
قربان ایتدکلری صغردر یاخود دوه در اندن مکه یه واروب افاضه طوافنی ایتدی ینه منایه
رجوع ایتدی تقریب الاسانید شرحنده بوکا تنبیه اولنمشدر (ابن ماجه رحمة الله تعالی علیه
عباس بن مرداسدن روایت ایلرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عرفه کوننك
اخشامنده حق سبحانه وتعالی حضرتلرندن امتیچون مغفرت دیلدی حق تبارك وتعالی
حضرتلری دخی مظالمدن غیریسن مغفرت ایتدی اما مظلومك ظالمدن حقن آلیویریرم آنی
مغفرت ایتمزم دیدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ای باری تعالی اکر
دیلر ایسك مظلومه جنتدن عوض ایدوب راضی ایلرسك وظالمی عفو ومغفرت ایدرسك دیدی
اول اخشام دعاسی مستجاب اولمدی مزدلفه ده صباح ینه دعا وتضرع ایتدی اندن مستجاب
اولدی سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری تبسم بیوردی ابو بکر وعمر رضی الله تعالی
عنهما یارسول الله نیه کولدك شمدی کولدك انك اصلی نه ایدی دیدیلر خواجهٔ کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی تکری دشمنی ابلیس لعنة الله علیه دعام مستجاب اولوب
امتمك مغفرت اولندقلرین بیلدی دخی فریاد وفغان ایدوب باشنه طپراق صاچمغه بشلدی
انك جزع واضطرابنی کولدردی دیو بیوردی (ابوداود دخی بووجه اوزره روایت
ایتمشدر وتضعیف ایتمامشدر یعنی نقل مز بورده ضعف یوقدر بلکه قوت واردر و بعض
روایاتده غیر یلردن منقول اولان حدیثده بیان واردرکه مغفرت اولنان امتدن مراد عرفه ده
وقوف ایدن امت اوله (طبری ایدر مغفرت اولنان ظالم شول ظالمه حمل اولنمق کرك که
توبه ایتمش اوله ومظلمه سنك اداسندن عاجز اوله مثلا برکیمسه آخره ظلم ایدوب مالنی آلمش
اولسه صکره دن نادم اولوب توبه قیلسه واول کشینك حقنی ادایه قادر اولمسه حق تعالی
حضرتلری خصمنی راضی قیلوب بونی مغفرت ایلر دیمشلردر حق تعالی حضرتلری کلام
قدیمنده (ان الله لایغفر ان یشرك به و یغفر مادون ذلك لمن یشاء) بیورمشدر ناسك
بعضی بعضنه ظلم ایتدکلری شرکدن دوندر ایمدی ظالمی مغفرت ایتمك جائزدر دیدیلر اما
آیت کریمه مضمونجه دیلدیکن مغفرت ایلر وای اکر دیلیوب حق عبد کشینك بوینده قالور
ایسه حال نیجه اولور (امام ترمذی ایدر حدیث صحیحده وارد اولمشدرکه * من حج ولم یرفث
ولم یفسق خرج من ذنوبه کیوم ولدته امه * بیورلمشدر یعنی برکیمسه که حج ایلیه دخی قولا وفعلا
مخالف شرع شریف برایش اشلمیه اول کیمسه کناهلرندن شویله خلاص اولورکه اناسی
طغوردیغی کونده نیجه ایسه اویله اولوردیمکدر اما بوسوز حقوق اللهیه متعلق اولان معاصی یه
کوره در حقوق عباده کوره دکلدر وحقوق اللهك کندولری ساقط اولماز نهایت انلره متعلق
اولان ذنوب ساقط اولور مثلا برکیمسه نك اوزرنده صلات یاخود کفارت اولسه و یاخود حقوق
اللهدن برغیری نسنه اولسه اول کشی انی تأخیر ایتمکله کسب ایتدیکی کناه حج ایتدیکی زمانده
مغفرت اولنور امانه لازمدرکه واروب اول حقی ادا ایلیه اوزرنده قلان حق نماز ایسه واروب
قضا ایلیه وکفارت ایسه ویره وهرنه ایسه ذمتندن ازاله ایده زیرا نفس حق ساقط اولماز اکر
بوندنصکره ینه تأخیر ایدرایسه ینه کنهکار اولور والحاصل حجك اسقاط ایتدیکی مخالفتدن
حاصل اولان کناهدر یوقسه نفس حق دکلدر (ابن تیمیه ایدر برکیمسه اوزرینه واجب اولان حق
صلات کبی مثلا حج اسقاط ایدر دیو اعتقاد ایلسه اول کشی یه توبه ویرملر اکر توبه ایتمز ایسه
قتل ایدملر دیمشدر و بالاجماع حق آدمی ساقط اولماز دیمشدر والله اعلم روایت اولنورکه

مزدلفه کیجه سی ام المؤمنین سوده رضی الله تعالی عنها کتمکه اجازت استیوب فخر عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی اجازت ویروب کتمشدر حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهما
صکره دن نولایدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن بنده اجازت آلوب کتمش
اولایدم دیمشدر برروایتده بیرام کیجه سنده ام سلمه یی کوندردی اولدخی فجردن اول جمره سن
آتدی دخی کوچدی واول کون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك انده اولدیغی
کون ایدی یعنی ام سلمه نك نوبتی ایدی دیدیلر (ومسلم روایتنده ام حبیبه یی مزدلفه دن کیجه ایله
کوندردی دیو وارد اولمشدر (بخاری ومسلم ونسائی روایتلرنده ابن عباس رضی الله عنهما
سید کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری بنی اهلنك ضعیفلریله کوندردی صباح نمازین
منادہ قیلدق وجمره لر یمزی آتدق دیمشدر (موطأده وصحیحنده ونسائی نقلنده اسما بنت ابی بکر
رضی الله تعالی عنهمادن مرویدرکه لیلهٔ جمعه ده مزدلفه قتنده نزول ایتمش ایدی طوروب
برساعت نماز قیلدی اندن آی باتدیمی دیو سؤال بیوردی بنده لا دیدم ینه برساعت دخی نماز قیلدی
اندن آی باتدیمی دیو ینه سؤال بیوردی بن دخی نعم دیدم ایمدی کوچوك کیده لم دیو بیوردی فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری هودجلرده اولان خاتونلره اذن ویردی دیدی بونلری
نقلك فائده سی مزدلفه ده وقوفی ترك ایده نك حجی فاسد اولمدیغنی بیاندر علماء حنفیه وغیریلر
قتنده صباح قرانکوسنده صلات فجری مزدلفه ده قیلوب اندنصکره تکبیر وتهلیل
وتلبیه وتصلیه ودعا ایدرك وقوف ایتمك کرکدر مزدلفه نك بطن محسردن غیری هریری
موقفدر نتکیم عرفاتك بطن عرنه دن غیری هریری موقفدر انده صبح ظاهر اولدیغی زمانده
خواجهٔ صاحب کرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صباح نمازین اذان واقامتله
اداایتدی (سنن بیهقی ونسائیده شرط مسلم اوزره اسناد صحیحله وارد اولمشدرکه یوم نحرك
صباحنده سید کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری فضل بن عباسه * التقط حصی * دیو
بیوردی یعنی جمره ایچون اوفاق طاشجغزلر دیوشور دیدی اولدخی بارماغیله آتله جق طاشجغزلر
دیوشوروب فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ویردی نسائی نقلنده بویله درکه
غداة نحرده یعنی بیرام کوننك صباحنده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ابن عباسه
طاشجغز دیوشور دیو امر ایتدی کندوسی ناقه سنه بنمش ایدی اولدخی برقاج دانه دیوشوروب
سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مبارك النه صوندی بونلرك کبی برقاج دخی
دیوشور دیدی * وایاکم والغلو فی الدین فانما هلك من قبلکم بالغلو فی الدین * دیو بیوردی
حاصلی دینده حددن تجاوز ایتمکدن صاقنك سزدن اول کلنلر هلاك اولمدیلر الا اول تجاوز فی الدین
سببیله هلاك اولدیلر دیدی ۳ بعض علما نقل مذکورده دلیل واردرکه جمره طاشجغزلرین کوندز صباح
نمازندنصکره دیوشورمك مستحب اوله دیدیلر حتی امام شافعی بعض کتابلرنده بویله نص
ایتمشدر (ولکن امام رافعی دیدیکی اوزره جمهور قولی بودرکه کیجه ایله دیوشوره لر کیجه ده
فراغت خاطر واردر دیدیلر وجده آتله جق طاشلرك مجموعی اول کون دیوشورلمك مستحب میدر
دکلمیدر دینلور ایسه بعضیلر مستحبدر دیدیلر تنبیه آدلو کتابده بویله دینلمشدر وامام نووی
دخی بونك اوسننه مقرر قیلمشدر ولکن ینه رافعی ذکر ایتدیکی اوزره اکثر علما بونك اوسننه درکه
همان یوم نحرده آتله جق مقداری جمع اولنه دیمشلردر وشرح مهذبده احتیاط بودرکه
زیاده جمع اولنه زیرا بعضی دوشمك احتمالدر دینلمشدر اندن فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری قصوی آدلو ناقه سنه بنوب مشعر الحرامه کلدی اوزرینه چیقوب قبله یه قارشو طوردی
الله تعالی حضرتلرینه حمد وتکبیر وتهلیل وتوحید ایلدی تمام یریوزی اغارنجه طوردی ودخی

۳ حدیث شریفده
واقع اولان دین کسرز
دال ایله در یابورده غلو
فی الدین نیجه منصوردر
دینلور ایسه وجهی
بودرکه التقط حصی دیو
بیوردقلرنده (ابن عباس
دخی برمقدار اوفاق
طاشجغزلر جمع ایدوب
ویریجك * بامثال هؤلاء
وایاکم والغلو فی الدین *
دیو بیوردی یعنی جمع
ایتدیکك طاشلر مراد
شریفم اوزره درهمان
بنده برقاج دخی بواصل
خرده طاشجغزلر دیوشور
بوحددن تجاوز ایدوب
ایری طاش جمع ایتمه که
بندنصکره سنت
اوله دیمکدر زیرا ایری
طاشك هم بولماسنده هم
کوتورمسنده زحمت
چکیلور هم آتلدیغی یرده
بیغلوب قالور نقلی مشکل
اولور وآدمه طوقنسه
ضرر ایدر حاصلی کندی
یانکزدن تصرف ایدوب
زحمت ویرر نسنه لری
احداث ایتمك مقصود
امره امتثالدر وامتثال
بومرتبه ایله حاصل اولور
دیمکدر وسزدن اول کلنلر
غلو فی الدین سببیله هلاك
اولدیلر دیو بیوردقلری
بودرکه ملهٔ نصاری
ریاضتده مبالغه ایدوب
کندی شریعتلرنده اولان
تکالیفدن زیاده بدعتلر
احداث ایدوب رهبانیت
التزام ایتدیلر آخر
باشلرینه بلا کلدی دیمکدر

كونش طلوع ایتمدین اورادن كتدی جابردن غیریلرك روایتنده بو یله درکه مشرکین كونش
طوغمابنجه اورادن كتمزلر ایدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلرك ایتدیكن كربه
كوروب كون طوغمدین كوچوب كتدی (طبرانی نقلنده حضرت علی رضی الله عنه بیورمشدرکه
خواجۀ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مزدلفه ده صباحلدی دخی قزح دیدکلری
موضعده طوردی فضل بن عباس دوه سنك اردنه بندردی وفضل رضی الله تعالی عنه برآق
بکزلو صاچلری كوزل بکت ایدی محفه‌لر ایله خاتونلر چوب كیدرلر ایدی فضل انلره نظر
ایتدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مبارك الیله فضلك یوزنی اوته جانبه
چوردی بر روایتده بو یله درکه فضل فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اردنه
بنمشیدی خثعم قبیله سندن بر خاتون فخر عالم حضرتلرینه كلوب بعض نسنه سؤال ایتدی
فضل خاتونه نظر ایتدی خاتون دخی اكا نظر ایتدی بری برین سیر ایتمکه بشلدیلر سید كائنات
علیه اكمل التحیات حضرتلری فضلك یوزین اوته جانبه چوردی اندن خاتون ایتدی
یا رسول الله حق تعالی حضرتلرینك فرض ایتدیکی حج بابامه لازم كلدی و بابام غایت پیر كشیدر
دوه اوستنده اوتورمغه قادر دكلدر بن انكیچون حج ایدیویرمك جائز اولورمی دیدی فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم (نعم دیو بیوردی و بو قصه حجة الوداعده ایدی (شیخین وغیریلر
روایتنده بو یله واقع اولمشدر (وروایت اولنورکه حضرت عباس رضی الله تعالی عنه
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ایتدی یا رسول الله عمك اوغلنك بو ینن
اوته یکا دوندردك دیدی یعنی اصلی نه ایدیکه فضلك یوزین اوته چوردك دیو سؤال
ایتدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * رأیت شابا وشابة فلم آمن علیهما
الشیطان * دیدی یعنی كوردم بر تازه یکت و بر تازه خاتون حاصلی شیطان بونلره مکر ایتمه‌دن
امین اولمدم انكیچون اویله ایتدم دیو بیوردی حدیث مذكورده دلالت واردر که بر كیمسه
صاغ اوله اما حجه قدرتی اولمیه انك نائبی انكیچون حج ایدیویرمك جائز اوله بو مسئله ده
امام مالكك خلافی واردر ابن عمر رضی الله تعالی عنهما هیچ بر كیمسه بر كیمسه ایچون حج ایتمك
جائز دكلدر دیمشدر (ابن المنذر وغیری نقل ایتمشلردرکه حج واجبده اصلا نیابت جائز اولمدیغنه
جمیع علما رحمهم الله تعالی اتفاق ایلمشلردر اما حج نافله جائز اولمدیغنه امام اعظم حضرتلرندن
روایت واردر شافعی خلاف ایتمشدر امام احمددن بر روایتده جائز و بر روایتده جائز دكل دیو
منقولدر (شیخین وغیریلر نقلنده اسامه‌دن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری عرفه‌دن مزدلفه یه كلنجه دوه سنك اردنه بن بنمش ایدم مزدلفه‌دن منایه كلنجه
فضل بنمشیدی دیدی ایکیسی دخی ایتدیلر فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
تا جمرۀ عقبه‌یی آتنجه تلبیه‌دن خالی اولمدی دیدیلر (جابر رضی الله عنه ایتدی سید كائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بطن محسره كلدیکی زمانده بر مقدار ناقه سنك زمامن
صالیویروب سیرنده آزچوق سرعت ایتدی دیمشدر (اسنوی ایدر سببی بوایدیکه نصاری
اورادە طورورلر ایدی رافعی بو یله دیمشدر اما وسیطده عرب اوراده طورورلر ایدی پس بزه
امر اولندیکه انلره مخالفت ایده‌رز دیدی وعربدن مراد عربك مشركلریدر بر وجهی دخی
بودرکه موضع مذكورده اصحاب فیله عذاب نازل اولمشیدی حدیث صحیحده وارد اولمشدرکه
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری عذاب نازل اولدیغی یرلره اوغریان كیمسه‌لر
سرعتله كچسونلر دیو بیورمشدر نتکیم ثمود قومنك وغیرك دیارنه اوغریانلر تیز كچوب
كتمك كركدر (وغیریلر دخی نقل ایتمشلردرکه سید موجودات صلی الله تعالی علیه وسلم

حضرتلرینك عادت كریمه سی اول اصل عذاب نازل اولان یرلردن تیز كچمك ایدی دیمشلردر
واول وادی یه محسر دیدكلری انكیچون ایدیکه اوراده فیل یوریمکدن قالمشیدی یعنی ابرهه
مکه یی یغمایه كلدیکی زمانده بر نیجه فیللر ایله كلمشیدی ارالرنده بر عظیم فیل وار ایدی اسمی
محمود ایدی مذكور فیل مکه جانبنه عسكر چكلوب كیدر ایكن موضع مزبورده قالوب بر ادیم
اوته یه كتمدی سائر فیللر دخی انی كوروب قالدیلر اهل مکه طاغلر باشنه قاچوب عجبا حال نیه
واره دیو ایراقلردن تماشا ایدرلر ایدی بو اثناده ایكن دریا طرفندن ابابیل قوشلری پیدا اولوب
بر ساعتده عسكر مزبورك جمله سین سنكسار ایتدیلر نتکیم سورة الفیل تفسیرنده تفصیلی بیان
اولنمشدر حسر دیو طوار یورغون اولوب قالمغه دیرلر اندن سید كائنات علیه اكمل التحیات
حضرتلری جمرۀ كبرایه چیقان اورته یوله كتدی شجره قتنده اولان جمره‌یه كلنجه یدی طاش
آتدی هر برنده تکبیر ایتدی وجمره‌لری بطن وادیده آتمشیدی بیت شریف صول جانبنه ومنا
صاغ جانبنه كلمشیدی كندوسی جمره‌یه قارشو طوروب آتدی جمره دیو بعض مواضع معینه
واردرکه انلرده طاش آتلورا كادیرلر وآتلان طاشه دخی جمره دیرلر وآتدیغی زمان یوم نحرده ضحی
وقتی ایدی نتکیم مسلم وابی داود وترمذی ونسائی نقللرنده جابردن بو یله وارد اولمشدر (عمران بن
الحصین رضی الله عنه اسامه ایله بلالی كوردم بریسی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك ناقه سنك زمامنی طوتمشیدی بریسی ثوبنی رفع ایدوب اوزرینه كولكه
ایتمشیدی جمرۀ عقبه‌یی آتنجه بو یله ایتدیلر دیمشدر ونسائی نقلنده * ثم خطب فحمد الله
واثنی علیه وذكر قولا كثیرا * واقع اولمشدر یعنی جمره‌لرین آتدقدنصكره خطبه ایلدی
الله تعالی حضرتلرینه حمد وثنا ایتدی وچوق سوز یاد ایلدی دیمكدر (ام جندب رضی الله
عنها بیورمشدرکه خواجۀ كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی كوردم بطن وادیده
جمره‌لرین اتار ایدی دوه سی اوزرنده ایدی هر طاش آتدقجه تکبیر ایلر ایدی وآردندن بر كیمسه
اكا كونشدن پرده طوتر ایدی بو كشی كیمدر دیو سؤال ایتدم فضل بن عباس رضی الله عنهدر
دیدیلر اندن خلق ازدحام ایتدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * یا ایها الناس
لایقتل بعضكم بعضا واذا رمیتم الجمرة فارموا بمثل حصی الخذف * دیو بیوردی یعنی ای آدم
اوغلنلری ازدحام ایدوب بعضكز بعضكزی اولدرمسون وجمره آتدیغكز زمانده خذف طاشی
كبی طاشجغزلر آتك دیدی خذف خاء وذال معجمتینله برماغله آتمغه دیرلر روایت مذكوره ده
دلیل واردرکه محرم اولان محمل وآنك مثلی نسنه ایله كولكه‌لنمك جائز اوله (جابر روایتنده
وارد اولمشدرکه فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرین كوردم راحله سی اوستندن
جمره اتار ایدی * وخذوا مناسككم عنی لا ادری لعلی لا احج بعد حجتی هذه * دیو بیوردی دیمشدر
مناسك امور حجه دیرلر یعنی حجده اولنان افعالی بندن اوكرنك بن بر دخی حج ایده جكیم
بیلمزم ظن ایدرمکه بو حجدن غیری بر دخی حج ایتمیم دیو بیوردی (قدامه روایتنده كوردم
فخر كائنات علیه اكمل التحیات حضرتلری بر قزل ناقه اوزرندن جمره اتار ایدی ضرب ایتمز
ایدی وطرد ایتمز ایدی * والیك الیك * دیمز ایدی دیو بیورلمشدر یعنی ناقه سن دوكمك
وغیرك ناقه‌سین یانندن قومق وصاول صاول دیمك ایتمز ایدی همان اوزرنده حالنه مشغول
ایدی دیمكدر اندنصكره كیدوب قربان بوغازلنان یره واردی التمش اوچ بدنه بوغازلدی اندن
علی یه سپارش ایتدی كیرو قلانن اول بوغازلدی وقربانده علی یی كندو یه شریك ایتمشیدی
امر ایتدیکه هر بدنه‌دن بر مقدارات پاره سی الیقو یه‌لر اندن اول پاره‌لری بر قاب ایچنه قویدیلر
بشوردیلر وایکیسی لحمدن اكل ایتدیلر وشوربا سندن ایچدیلر (مسلم نقلنده جابردن مرویدرکه

خاتونلر ایچون بر صغر قربان ایتدی دیمشدر (وابوداود روایتنده حضرت عایشه رضی الله تعالی
عنها * نحر صلی الله تعالی علیه وسلم عن آل محمد فی حجة الوداع بقرة واحدة * دیمشدر
یعنی حجة الوداعده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کندی آلی ایچون بر بقره
قربان ایتدی دیدی اندنصکره منایه کلدی باش تراش ایدن کیمسه یه * خذ * دیو صاغ جانبنه
اشارت ایتدی یعنی صاغ یانمدن صاچمی تراش ایت دیدی اندن صول جانبن تراش ایتدردی
مبارک صاچنی خلقه اولشدرمکه بشلدی بر روایتده صاغ جانبندن تراش ایتدردیکن اوراده
قریب اولنلره تقسیم ایتدی صول یانندن تراش ایتدردیکن ام سلیم خاتونه ویردی دیمشلردر
وبعضیلر ابوطلحه یه ویردی دیمشلردر بر روایتده جمرهٔ عقبه یی آتدقدنصکره قربانلرین
بوغازلدی سر تراش حاضر ایدی مبارک الیله صاغ جانبن تراش ایتمکه اشارت ایتدی اولدخی
تراش ایتدی اندن فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قریب اولان اشخاصه
تقسیم ایتدی اندن صول جانبن تراشه امر ایتدی ابوطلحه قنی دیو صوردی اول جانبک صاچن
ابوطلحه یه ویردی (شیخین روایتلرنده بو یلجه وارد اولمشدر امام بخاری ایدر دیمشلردر که
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی تراش ایلیان معمر بن عبد الله بن نفلة بن عوف
ایدی رضی الله عنه امام احمد روایتنده مبارک طرنقلرین دخی کسوب بین الناس تقسیم ایتمشدر
وینه بخاری ومسلم رحمهما الله تعالی ابی هریره رضی الله تعالی عنهدن روایت ایتمشلردر که
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * اللهم اغفر للمحلقین * دیدی یعنی یارب
باشلرین تراش ایدنلری سن یارلغه دیو دعا ایتدی اصحاب کرام * یارسول الله وللمقصرین * دیدیلر
یعنی مقصرین ایچون دخی استغفار ایت دیدیلر ینه * اللهم اغفر للمحلقین * دیدی اصحاب
* یارسول الله وللمقصرین * دیدیلر ینه * اللهم اغفر للمحلقین * دیدی ینه اصحاب * یارسول الله
وللمقصرین * دیدیلر اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * وللمقصرین *
دیدی یعنی مقصرلری دخی مغفرت ایله دیدی مقصر اکا دیرلر که صاچلرینک اوجندن بر
مقدار کسدیره ومحلق اولدر که باشن تراش ایتدیره بعضیلر بو قصه حدیبیه ده واقع اولمشدر
دیدیلر وبعضیلر حجة الوداعده اولدی دیمشلردر اما حجة الوداعده اولدیغنه وارد اولان
اخبار چوقدر واسنادلری بغایت صحیحدر دیدیلر بعضیلر ایکیسنده بیله واقع اولدی دیمشلردر
ابن حجر بلکه متعین بودر که ایکیسنده دخی اولمش اوله دیدی وهر برینک سببی آخره مخالف
ایدی حدیبیه ده واقع اولانک سببی بو ایدیکه اول سنه ده قریش بونلری مکه دن منع ایدوب
کله جک یل کله سز دیمشلر ایدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی بو شرط
اوزره قریشله صلح ایتمشیدی واصحابه بو یل احراملر بکزی چوزک دیو بیورمشیدی اصحاب
توقف ایدوب قلبلرینه بو یل ممکن ایکن نیچون کله جک یله تأخیر اولنه دیمک کلمشیدی فخر عالم
حضرتلری احلال بیوردقدنصکره اصحاب توقف ایدیجک ام سلمه رضی الله تعالی عنها
یارسول الله سن انلردن اول احرامک چوز دیو اشارت ایتدی خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری احرامن چوزیجک انلر دخی تابع اولوب چوزدیلر اندن بعضیلری
تراش اولوب بعضیلری صاچلرینک اوجن کسدیلر تراش اولنلر امتثال امره مبادرت ایدنلر ایدی
انلر مقصرلردن اول امتثال ایتمکین * اللهم اغفر للمحلقین * دیوب مقصرینی ذکر ایتمدی
دیدی وبونده سبب بو ایدیکه ابن عباس حدیثنده مصرحدر که یارسول الله محلقینک شانلری
ندر که انلره ترحمه مظاهرت بیوردیکز دیدیلر * لانهم لم یشکوا * دیو جواب ویردی یعنی
انلر شک ایتمدیلر انکیچون ایتدم دیو بیوردی وحجة الوداعده محلقینه تکرار دعا بیوردیغنک

سببی ابن اثیر نهایه ده ذکر ایتدیکی اوزره اول ایدیکه اکثر حجاج یانلرنجه قربانلق سورمشلر
ایدی وقتاکیم فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلره حجلرین عمره یه تبدیل
ایدوب صکره باشلرین تراش ایتمک بیوردی خلقه کوچ کلدی آخر کوردیلر اطاعتدن غیره
مجال یوق وکندولره تقصیر تحلیقدن آسان اولدیغندن اکثری تقصیر ایدوب بعضی تحلیق
ایتدیلر وتحلیق ایده نک فعلی امتثال امرده اظهر اولمغین رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری تحلیقی ترجیح ایتدی (اما ابن حجر بو سوزی بکنمیوب ایتدی متمتع اولان کیمسه یه
خود مستحب بودر که عمره ده تقصیر ایدوب حجده تحلیق ایلیه شول زمانده که عمره ایله حج
ماببنی متقارب اوله حال بو که بونلر حقنده اویله واقع اولمشیدی ایمدی اولی اولان خطابی
دیدیکیدر که عرب طائفه سنک عادتلری بو ایدیکه صاچلرین چوغالدوب انکله زینت بولمغی
سورلر ایدی ارالرنده باش تراش ایتدرمک آز ایدی کاه اولور ایدیکه تراش فعلن اعاجمدندر دیو
اعتبار ایتمزلر ایدی کریه کوررلر ایدی انکیچون تراش ایدنلرک فعلی امتثالده اظهر اولدی
دیمشدر (امام مسلم رحمة الله تعالی علیه عبد الله بن عمرو بن العاصدن روایت ایتمشدر که
حجة الوداعده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خلق مشکللرندن سؤال ایتسونلر
دیو مناده طوردی دخی بر کیمسه کلوب ایتدی یارسول الله بیلمزدم قربانمی کسمدین باشمی تراش
ایتدردم دیدی فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری * اذبح ولاحرج * دیو بیوردی
یعنی ایتسه یدک جائزدر کناهی یوقدر دیدی صکره بر کیمسه دخی کلدی یارسول الله بیلمدم
رمی جمار ایتمدین قربانمی بوغازلدم دیدی سید کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری * ارم
ولاحرج * دیو بیوردی یعنی جائزدر کناهی یوقدر دیدی عبد الله ایتدی تقدیم وتأخیر بابنده
هر نسنه دنکه سؤال ایتدیلر * افعل ولاحرج * دیو بیوردی دیمشدر روایت مزبوره حکمنجه
بو مقوله لرده بیلیوب تغییر ترتیب ایدنلره شرعا اثم لازم کلمز اما ترتیب کوزتمک اولی ایدیکی
ظاهردر زیرا بالاتفاق وظائف یوم نحر درت نسنه در جمرهٔ عقبه یی آتمقدر اندنصکره
قربانن بوغازلمقدر اندنصکره تراش اولمق یاخود صاچن بر مقدار کسدرمکدر اندنصکره
طواف افاضه وسعیدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری جمرهٔ عقبه یی آتوب
اندن قربانن بوغازلیوب اندن تراش اولدیغی روایت اولنمشدر علما رحمهم الله تعالی بو حدیثک
مطلوبینه اجماع ایتمشلردر وبوکا دخی اتفاق ایتمشلردر که بعضی بعضندن تقدیم وتأخیر
اولنمق جائز اوله اما بعض مواضعده تغییر ترتیب سببیله دم لازم اولدیغنده اختلاف واردر
جمهور سلف وامام شافعی وعلماء حدیث وفقهها قوللرنده دم لازم دکلدر دیدیلر (طحاوی
رحمة الله تعالی علیه ظاهر حدیث تقدیم وتأخیر خصوصنده توسعه یه دلالت ایدر ولکن احتمالدر که
* لاحرج * بیوردیغی بیلمیانه واونودب ایدنه کوره اوله ومخالفت قصد ایدنه فدیه واجب
اوله دیدی اما بوکا اعتراض ایدوب وجوب فدیه دلیله محتاجدر اکر واجب اوله ایدی
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیان ایدر ایدی زیرا اول کون بیان وقتی ایدی
دیدیلر (وامام احمد رحمة الله تعالی علیه لفظ حدیثدن فهم اولنان اوزره جهل یاخود نسیان
طریقیله تقدیم وتأخیر اولنسه نسنه لازم کلمز وقصدله اولسه دم لازم کلور دیمشدر (اما [illegible] اعظم
رحمة الله تعالی علیه قولنده هر بر تقدیر تغییر ترتیبله دم لازم کلور زیرا ابن مسعود [illegible] بدن
مرویدر که * من قدم نسکا علی نسک فعلیه دم * بیورلمشدر ودخی شول نسنه که مکانله مقیددر
انی مکانندن تأخیر ایله دم لازم کلور مثلا بر کیمسه احرامنی تعیین اولنان مکانده بغلمیوب دخی
اوته ده باغلسه اکا دم واجب اولور کذلک زمانله مقید اولان دخی زماننددن تأخیر اولنسه

دم لازم اولور دیو بیورمشدر (وشیخین روایتلرنده ابی بکردن مروی بدرکه یوم نحرده رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بزه خطبه اوقودی دیمشدر وخطبه یی تفصیل اوزره
ذکر ایتمشدر (امام شافعی وتوابعی بوکا ذاهب اولدیلرکه یوم نحرده منادە خطبه مشروع
اوله اما علماء حنفیه ومالکیه رحمهم الله تعالی ایتدیلر حجك خطبه لری اوچدر (بریسی
ذی الحجه نك یدنجی کوننده درکه ترویه کوننك اوکنده کی کوندر اول کون خطبه اوقیوب
حجاجه لازم اولان اموری تعلیم ایتمك کرکدر برخطبه دخی عرفاتده اوقنور انده دخی اول کون
وایرتسی لازم اولنلر تعلیم اولنور (بر دخی منادە ذی الحجه نك اون برنجی کونی اوقنور انده دخی
لازم اولان مناسك نه ایسه تعلیم اولنور بو اوچ خطبه دن غیری خطبه یوقدر ایام نحرك اولکی
کوننده خطبه جائز دکلدر دیمشلردر (امام شافعی ایام نحرك اولکیسنده واوچنجی سنده خطبه
واردر ایکنجی سنده یوقدر دیمشدر وذی الحجه نك یدنجی سنده وعرفاتده اولان خطبه لرده
جمله سی متفقلردر (اندنصکره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قبل الظهر
ناقه سنه سوار اولوب بیت شریفه متوجه اولدیکلوب طواف افاضه یی ادا ایتدی طواف زیارت
وطواف رکن دیدکلری بودر یدی کره بیت شریف طواف اولنور اما بو طوافلرده سرعتله
یورومك مشروع دکلدر عادت اوزره یورومك کرکدر مؤلف رحمة الله تعالی علیه بو مقامده
* ثم رکب صلی الله تعالی علیه وسلم قبل الظهر فافاض الی البیت فطاف طواف الافاضة
وهو طواف الزیارة والرکن والصدر * دیمشدر اما سهو ایتمشدر زیرا طواف افاضه وطواف
زیارت وطواف رکن اوچی برمعنایه در و بو طواف فرضدر وطواف صدر وطواف وداع
ایکیسی برمعنایه در بو طواف واجبدر ترکیله دم لازم کلور وحج صحیح اولور حاصلی ما بینلرین
فرق ایده مممشدر صحیح بخاریده * ویذکر عن ابی حسان عن ابن عباس ان النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم کان یزور البیت ایام منی * واقع اولمشدر یعنی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری منا کونلرنده بیت شریفی زیارت ایدر ایدی دیمشلر (اندن فخر کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری زمزمه کلدی بنو عبد المطلب زمزم اوزره سقالق ایدرلر ایدی سید عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * انزعوا بنی عبد المطلب فلولا ان یغلبکم الناس علی سقایتکم
لنزعت معکم * دیدی یعنی ای عبد المطلب اوغللری زمزمك صوین چکك اکر خلق سقایتکز
اوزره سزه غلبه ایتمك خوفی اولمیدی بنده سزکله بیله چکردم دیو بیوردی مقصود سقایت
زمزمی ترغیب ایدی انلر دخی قوغه ایله صوندیلر آلدی ماء زمزمدن ایچدی ابن عباس ایاق
اوزرنده طورر ایکن ایچدی دیو روایت ایتمشدر و برروایتده عکرمه یمین ایدوب اول کون
دوه سی اوزرنده ایدی غیری دکل ایدی دیمشدر لکن بو روایتلرده حجة الوداع وغیری تعیین
اولنمامشدر تعیین همان روایت جابرده واقع اولمشدر واول کون ظهری قنده قیلدیغنده اختلاف
واردر مسلم نقلنده جابردن مرویدرکه مکه ده قیلمشدر حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها دخی
بویله دیمشدر (وصحیحنده ابن عمر حضرتلرندن مرویدرکه یوم نحرده کندی صکره ینه
رجوع ایدوب ظهری منادە قیلدی دیمشدر اما ابن حزم کتابنده جابر وعایشه رضی الله تعالی
عنهما قوللرین ترجیح ایتمشدر زیرا انلر ایکی کشیدر وحضرت عایشه رضی الله تعالی عنها
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اخص ناسدر انك قربی واختصاصی
کیمسه ده یوقدر وجابر رضی الله تعالی عنه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
حجی خصوصن اتم سیاق اوزره نقل ایتمشدر حتی جمیع جزئیاتیله حفظ ایدوب روایت ایلمشدر
دیدیلر و بوندن غیری بعض قرائن دخی ذکر ایتدیلر و بعض طائفه ابن عمر قولن ترجیح

ایدوب اصح ابن عمر روایتیدر زیرا متفق علیه در وراویلری احفظ واشهردر دیدیلر اندنصکره
منایه رجوع ایدوب ایام تشریق کیجه لرین انده اکلندی کونش زواله واردیغی زمانده جمره لرین
اتار ایدی هر بر کره ده یدی طاش اتار ایدی طاشلرك هر برینی آتدقجه تکبیر ایلر ایدی جمرهٔ اولاده
وثانیه ده چوق طورر ایدی وتضرع ایدر ایدی واوچنجی جمره یی آتدقده طورمز ایدی ابوداود
حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن بویله روایت ایتمشدر (وابن عمردن مرویدرکه آتدیغی
زمانده جمره جانبنه واررایدی ینه رجوع ایدر ایدی دیمشدر (روایت اولنورکه حضرت عباس
رضی الله تعالی عنه سقایت زمزم ایچون منا کیجه لری مکه ده یاتمغه فخر کائنات علیه افضل التحیات
حضرتلرندن اذن طلب ایتدی فخر عالم حضرتلری دخی اذن بیوردی دیمشلردر واسمعیلی نقلنده
* رخص العباس ان یبیت بمکة لیالی منی من اجل السقایة * لفظیله وارد اولمشدر رخصه
تعبیرندن فهم اولنورکه لیالیٔ مذکوره ده منادە یاتمق مناسك الحجدن برواجب نسنه اوله دیدیلر
زیرا رخصت عزیمت مقابلیدر واذن علت مذکوره ایچون واقع اولدی دیدیلر امام اعظم
رحمة الله تعالی علیه مذهبنده وشافعیدن برقولده سنتدر واجب دکلدر بو قول امام احمددن
دخی روایت اولنمشدر وجوب دم بو خلاف اوزره مبنیدر واجبدر دیانلر قتنده ترکیله دم واجب
اولور سنتدر دیانلر قتنده نسنه واجب اولمز ومنادە کیجه لمك انکله حاصل اولورکه کیجه نك
اکثرین انده کچوره لر وسقایته اذن حضرت عباسه مخصوصمیدر دکلمیدر دیو اختلاف
ایتمشلردر صحیح بودرکه مخصوص اولمیه زیرا اذنه علت مسلمانلره ایچه جك صو حاضر ایتمکدر
البته بو مهمی کوره جك کیمسه لازمدر وهر کیمسه که مالی ضایع اولمق یابر مصلحتی فوت اولمقدن
خوف ایلیه یاخود تیمار ایده جك خسته سی اوله شافعی قتنده اهل سقایته ملحقدر نتکیم جمهور
قولنده راعیلر خاصة اهل سقایته ملحقلردر امام احمدك قولی بودر وانلرکه واجبدر دیدیلر هر کیجه که
بغیر عذر ترك ایده انکیچون بردم واجب اولور دیمشلردر روایت اولنورکه ایام تشریقك رمیین
تکمیل ایتدکدنصکره منادن کوچوب محصب دیدکلری یره قوندی واکا ابطح دخی دیرلر حدی ایکی
طاغك ما بینیدر مقبره یه وارنجه وموضع مذکور بنی کنانه قبیله سنك ناحیه لریدر فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انده وارنجه ابورافع فخر کائنات حضرتلرینك چادرین
قورمشیدی زیرا اثواب اوزرینه آنی قومشلر ایدی ایلرو کیدوب قوناق یرین تدارك ایتدی
(ابورافعدن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری منادن چیقدیغی
زمانده بکا محصبده قون دیو امر ایتمش دکل ایدی ولکن بن کلدم اوراده چادرین قوردم فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی کلدی قوندی دیمشدر (مسلمدن برروایتده
اویله دنصکره کتمشیدی وینه مسلم وبخاری روایتلرنده انس بن مالکدن مرویدرکه اول کون اویله
وایکندو نمازین ابطحده قیلدی دیمشدر (ابن عباس حضرتلرندن مرویدرکه * لیس التحصیب
بشیٔ انما هو منزل نزله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم * دیمشدر یعنی اول محصب
دیدکلری موضعه قونمق مناسك حجدن برفعلی لازم اولور نسنه دکلدر ولکن رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری انده قونمق ایله غیریلره دخی قونمق مستحب اولمشدر دیمکدر
دیدیلر واول حضرتدنصکره خلفا رضی الله عنهم اورایه قونمشلردر نتکیم صحیح مسلمده مذکوردر
(بخاری رحمة الله تعالی علیه انس بن مالکدن روایت ایلرکه فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری محصبده براو یخو بی الدی دخی بنوب واردی ینه بیت شریفی طواف
ایتدی دیمشدر طواف وداع دیدکلری بودر امام اعظم وشافعی قولنده واکثر علما قتنده
واجبدر ترکیله دم لازم اولور امام مالك وداود قتلرنده سنتدر ترکیله نسنه لازم کلمز و برخاتون که

احرام باغلندقدنصكره حيض كوره اول طوافدن غيرى جميع افعـال حجى ايتمك جائزدر طواف
ايتمك انكيچون جائزدكلدر كه مسجد ايچنـه كيرمينجه طواف ميسر دكلدر حايض خود مسجده
كيرمك جائزدكلدر (شيخين روايتلرنده وارد اولمشدر كه حضرت عايشه رضى الله عنها ايتدى
يارسول الله سز حج وعمره ايله كيدرسز بن يالـكز حج ايله كيده‌رم ديدم اندن رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى عبـدالرحمن بن ابى بكره امر ايتديكه عايشه ايله تنعيم ديدكلرى
يره چيقه اندن چيقديلر حضرت عايشه رضى الله تعالى عنها حجدنصكره عمره ايلدى (مسلمدن
برروايتده بو يله دركه عايشه مواقفك جمله سنده وقوف ايتمشيدى حتى حيضدن پاك اوليجق
كعبه يى وصفا ومروه يى طواف ايتدى اندنصكره رسول الله صلى الله تعـالى عليه وسلم
حضرتلرى ياعايشه حج وعمره يى جميعا تمام ايتدك احرامدن چيقدك ديدى اولدخى يارسول الله
حج ايتديكمده بيت شريفى طواف ايتمدم ايدى اول قلبمده قالدى ديدى زيرا حيض كورمشيدى
اولزمانده طوافه قابليت يوق ايدى اندن رسول الله صلى الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرى
عبدالرحمانه امر ايدوب وار بونى تنعيمدن عمره ايتدرديو بيوردى و بو خصوص محصب كيجه‌سى
واقع اولدى (اندن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كدى ديدكلرى موضعدن
خروج ايدوب مدينهٔ منوره يه متوجه اولدى مكهٔ مشرفه‌يه كيرديكى زمانده بر يولدن كيروب
چيقديغى زمانده آخر يولدن كنديكنك وجهنده بعضيلر ايتـديلر حكمت بوايديكه كيرديكى
زمانده يوكسك ياندن كيرمشيدى بونده تعظيم مكان واردر وچيقديغى زمانده الچق ياندن
چيقدى بومكه دن فراقنه اشارتدر ديديلر بعضيلر دخى حضرت ابراهيم عليه السـلام مكه يه
دخول ايتدكده اورادن دخول ايتمش انك سنتن رعايت ايتدى ديديلر (صحيح مسلمده وغيريده
وارد اولمشدر كه ابن عبـاس رضى الله تعالى عنهما ايتدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى روحاء ديدكلرى موضعده برقافله يه راست كلدى بوقوم كيملردر ديو سؤال ايتدى
مسلمانلرز يارسول الله ديديلر برعورت محفه‌دن براوغلانجغى قالديروب *يارسول الله الهذا حج*
ديدى يعنى بوكا حج ثوابى حاصل اولورمى ديدى فخر كائنات عليه افضل الصلوات حضرتلرى
* نعم ولك الاجر* ديو بيوردى وقتا كيم ذوالحليفه يه كـلدى اول كيجه انده قرار ايتدى
مقصودى مدينه يه كيجه ايله كيرمك ايدى ومدينه يى كوريجك اوچ كره تكبير ايتدى اندن *لا اله
الا الله وحده لاشريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير آئبون تائبون عابدون ساجدون لربنا
حامدو ن صدق الله وعده ونصر عبـده وهزم الاحزاب وحده * ديو بيوردى اندن كوندز
اولديغى كبى معرس ٩ طريقندن شهره دخول ايتدى (اما رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينـك عمره‌لرى قاچ دفعه واقع اولمشدر وتفصيلى ندر آنى بيـان ايده لم اولا معلوم
اوله كه عمره ديدكلرى لغتـده زيارتدر وشرعده طوافدر وسعى در وسنه‌نك هر وقتنده جائزدر
انكيچو ن زمان معين يوقدر (امام اعظم رحمة الله تعـالى عليه مذهبنده سنتدر مالكيه دن
مشهور اولان قول دخى سنت اولمق اوزره‌در (امام شافعى واحمد بن حنبل وغيريلر واجبدر
ديديلر واول حضرت درت كره عمره ايلمشدر (صحيحينده وسنن ترمذى وابى داودده قتاده دن
مرويدركه انس بن مالكه سؤال ايدوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى قاچ عمره
قيلدى ديدم ايتدى برحج ايتـدى ودرت عمره ايلدى برعمره‌ده ذى القعده‌ده ايلدى و برعمره
حديبيه ده ايلدى و برعمره حج ايتديكى زمانده ايلدى و برعمره جعرانه يه كلدكده ايلدى ديدى
ذكر اولنان روايت ترمذى سياقى اوزره در اما صحيحينده واقع اولان اوزره حاصل بودركـه
درت عمره ايلدى جمله سى ذى القعده آينده ايدى الاحجى زماننده ايتـديكى ذى القعده ده

٩ معرس قبحرالبالمدينه‌دن
التى ميل يرده برمكانك اسميدر *

دكل

دكل ايدى بر يمى عمرهٔ حديبيه‌در كه ذى القعده‌ده ايلمشيدى برى دخى صكره كى يلده ايتديكى
عمره ايديكه اولدخى ذى القعده ده ايدى برى دخى جعرانه‌ده حنين غنـائمين قسمت ايتديكى
ذى القعده آينـده ايدى و برعمره دخى حجنده ايتمشيدى بو بابده وارد اولان روايانك افواسى
بونلردر اما غيرى روايتلردخى وارد اولمشدر بعضنده شوال و بعضنده رجب آيلرنده عمره ايتدى
دينلمشدر و بعض روايتده رمضانده دخى عمره ايتدى ديمشلردر ولكن بونلره جواب ويريلوب
بعضينك اصلى يوقدر و بعضنده چيقديغى زمان ذكر اولندى والاعمره‌لرينك اوچى ذى القعده‌ده
و برى ذى الحجه ده واقع اولدى دينلمشدر ومعلوم اوله كه عمره نك طريقى بودركه اهل مكه نك
غيرى ميقـاتدن احرام بغليوب اندن كلوب مكهٔ مشرفه يى طواف ايتمك كركدر وسعى ايتمك
كركدر وتراش اولمق ياخود صـاچن كسمك كركدر احرامله طواف عمره نك فرضلريدر
وسعى وتراش ياخود صـاچ كسمك واجبلريدر اما اهل مكه نيجه ايلمك كـركدر ديلورايسه
فاكهى وغيرى محمد بن سيرين طريقندن روايت ايتمشلردركه *بلغنا ان رسول الله صلى الله
تعـالى عليه وسلم وقت لاهل مكهٔ التنعيم * ديو بيورمشدر معنـاسى بزه خبر واصل اولديكه
سيد كائنات عليه افضل الصلوات حضرتلرى اهل مكه يه عمره ايچون احرامى تنعيمدن بغلمق
تعيين ايتدى ديمك اولور تنعيم مكهٔ مشرفه قربنده برموضعدر وطريق عطادن دخى وارد
اولمشدركه* من اراد العمرة ممن هو من اهل مكة اوغيرها فليخرج الى التنعيم اوالى الجعرانة فيحرم
منهـا* بيورمشدر بوندن فهم اولنان بودركه اكر اهل مكه اكر غيرى عمره مراد ايدينلر كيمسه
ذكـر اولنـان موضعلرك برينه يعنى تنعيمه ياخود جعرانه‌يه چيقه دخى اندن احراملـه مكه‌يه
متوجه اوله اما اهل مكه نك غيرى بو حكمده اهل مكه ايله براولمق اكا كوره دركه عمره مراد
ايتديكى زمانده نفس مكه ده بولونه والا آفاقى عمره ايچون احرامى مواقيت حجك بريندن
بغلمق لازم ايديكى تقديم اولنمشدر *) نوع سابع (* فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك عبـاداتى و بعض ادعيه واذكار وقراءتى بيـاننده در دعا ايتمكمى افضلدر
يوقسه دعايى ترك ايدوب حق تعالى حضرتلرينك قضاسنه رضا وتسليم ايتمكمى افضلدر ديو
اختلاف اولنمشدر (جمهور علما رحمهم الله تعالى دعا افضلدر واعظم عبادتندر ديو بيورمشلردر
ويوقولى ترمذى نقلنده وارد اولان انس حديثى مؤيدركه خواجهٔ كائنات صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى *الدعاء مخ العبـادة *ديو بيورمشلر يعنى دعا عبادتك ايلكيدر ديمك
اولور ورسول الله صلى الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرى دعايه ترغيب ايتدكلرينه اخبار تواتر
بولمشدر اما ترمذى رحمة الله عليه نقلنده فخر كائنات صلى الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرى
*من لم يسأل الله يغضب عليه*بيورمشدر يعنى بر كيمسه الله تعـالى حضرتلرندن مراد استمسه
حق تعـالى حضرتلرى اكا غضب ايدر ديمكدر وعمر بن الخطاب رضى الله تعـالى عنه
حضرتلرندن منقولدركه * انى لااحمل هم الاجابة ولكن هم الدعاء فاذا الهمت الدعاء علمت
ان الاجابة معه *بيورمشدر معناسى الله اعلم بن دعانك قبول اولمسى غمن چكمزم دعانك غمن چكرم
پس بنكيم دعايى تمام ايدم بيلورمكه اجابت آنكله برله در ديمك اولور محصلى بودركه مشكل
دعايى شرائطيله بيلمكدر بوقسه اجابتى دكلدر شويله كه اخلاص نيت وتوجه تامله دعا
وتضرع اوله حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك فضلنه نظر اجابت مقرردر ديمك اولور و بالجمله
حق تعالى حضرتلرينك قوللرينك كنديه تذلل وتضرع ايله عرض نياز ايتدكلرين سورامر شريفى
بونك اوستنه دركه هر كيمسه مرادين اندن استه يه تنكيم قرأن عظيمنده (ادعونى استجب
لكم) بيورمشدر (اما برطائفه دعا ايتميوب قضاسنه تسليم ورضا اوزره اولمق افضلدر ديديلر

وآیت کریمه‌ده دعادن مراد عبادتدر شکم آیت کریمه‌نك آخری دلالت ایدردیدیلر (شیخ تقی الدین السبکی
رحمة الله علیه اولی بودرکه آیت کریمه‌ده دعایی ظاهری اوزره حمل ایده‌لر و آخرنده مذکور اولان
(ان الذین یستکبرون عن عبادتی) قولنك وجه ربطی بودرکه دعا عبادتدن اخصدر
عبادتدن استکبار ایدن دعادن استکبار ایتدیکی مقرردر بو تقدیر اوزره وعید دعایی استکبارا
ترك ایدنلر حقنده اولمش اولور بویله ایدن خود کافر ایدیکنده شبهه یوقدر اما شول کیمسه که
مقاصددن برمقصد ایچون ترك ایلیه وعید مذکورا کا متوجه اولماز اکرچه کیم رأیمز بودرکه
دعایه ملازمت واستکثار ترکندن ارجحدر زیرا دعا حقنده ادلهٔ کثیره وارد اولمشدر (امام قشیری
رحمة الله علیه رساله‌سنده لایق بودرکه دعا جانبی ترجیح اوله زیرا اکا ادلهٔ کثیره واردر ودخی
دعاده اظهار خضوع وافتقار واردر دیو بیورمشدر و بعضیلر سکوت ورضا اولادر زیرا
تسلیمده فضل واردر دیدیلر وشبهه‌لری بوندندرکه دعا ایدن کیمسه کندو ایچون نه تقدیر اولندیغن
بیلمز اکر دعاسی مقدر اولانه موافق ایسه تحصیل حاصل لازم کلور وموافق دکل ایسه معاند
اولمش اولور دیرلر اما بوندن جواب و یرلمشدرکه ظن کشینك اعتقادی بویله اولور ایسه که
الله تعالی حضرتلرینك تقدیرینه مخالف نسنه اولمیه معانده اولماز اذعان اولنور ودعانك فائده‌سی
امتثال امر سببیله تحصیل ثواب اولور و بوده احتمالدرکه مراد اولان نسنه دعایه موقوف اوله
زیرا حق تعالی حضرتلری اسباب ومسببات خلق ایتدی دیو بیورمشدر فخر موجودات علیه
افضل الصلوات حضرتلری امتی کیفیت دعایه ارشاد ایدوب بیورمشدرکه * اذا صلی احدکم
فلیبدأ بحمد الله والثناء علیه ولیصل علی النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ثم لیدع بعد بماشاء *
دیمشدر امام ترمذی فضالة بن عبید حدیثندن بو یلجه روایت ایتمشدر معناسی قچن سزك
بریکز صلات ایلسه حق تعالی حضرتلرینه حمد وثنا ایله باشلسون ونبی علیه الصلاة والسلامه
صلوة ایتسون اندنصکره نه دیلر ایسه دعا ایتسون دیمکدر ودخی بر دعا ایدن کیمسه حقنده
* اوجب ان ختم بآمین * دیو بیورمشدر بوندن فهم اولنورکه دعانك خاتمه‌سنده آمین دیمك
شرط اجابتدن ایمش (وبخاری وغیریلر روایتنده * لایقل احدکم اللهم اغفر ان شئت اللهم
ارحمنی ان شئت ولکن لیعزم علی المسئلة فان الله لامکره له * بیورمشدر یعنی سزك بریکز
دعا ایتدکده یارب دیلر ایسك مغفرت ایله دیلر ایسك بکا رحمت ایله دیمسون ولکن سؤالده
عزیمت ایدوب یارب بکا رحمت ومغفرت ایله دیسون زیرا اکا اکراه ایدیجی کیمسه یوقدر دیمك
اولور حاصلی کشی دعاده اقدام وابرام ایتمك کرکدر عزیمت مقبولدر حق تعالی حضرتلری
شاننده اکراه متصور دکلدرکه دعاده دیلر ایسك شویله ایله دیلر ایسك بویله ایله دنیله همان
عزم ایدوب یارب لطف واحسان ایله شویله ایله دیو دعا ایتمك کرکدر امر بالعزم بیورلدیغنك
معناسی جد وسعی ایتمکدر ومطلوبك وقوعنه جزمدر الله تعالی حضرتلرینك مشیئته
تعلیق ایتمامکدر اکرچه کیم عبد جمیع فعلن دیلدیکی اشیاده مشیة اللهیه تعلیق ایله مأموردر
دیدیلر بعضیلر دخی عزمك معناسی اجابتده حق تعالی حضرتلرینه حسن ظندر زیرا کریمدن
دیلر دیمشلردر (ابن عیینه‌دن مرویدرکه هیچ بر کیمسه بنم تقصیرم چوقدر بنم کبی کیمسه‌نك
دعاسی مقبولمی اولور دیمسون زیرا حق تبارك وتعالی حضرتلری اشر خلق الله اولان ابلیسك
دعاسنی (انظرنی الی یوم یبعثون) دیدکده مستجاب ایتمشدر حق جل وعلا حضرتلری کر عدر
دیو بیورمشدر (شیخین وغیریلر روایتنده * یستجاب لاحدکم مالم یعجل یقول دعوت
فلم یستجب لی * دیو بیورمشدر یعنی سزك دعا ایده‌نکیزك دعاسی مستجاب اولور مادامکه بن دعا
ایتدم مستجاب اولمدی دیو عجله ایتمیه دیمکدر خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم

حضرتلری دعانك جوامعن سور ایدی وغیریلرین ترك ایدر ایدی ابو داود حضرت عایشه
رضی الله تعالی عنهادن بو یله روایت ایتمشدر وجوامعدن مراد شول دعالردرکه اغراض
صالحه ومقاصد صحیحه‌یی جامع اولالر یاخود حق تعالی حضرتلرینه ثنا ایله آداب مسئله‌یی
جامع اولالر دینلمشدر (امام مسلم رحمة الله علیه ابو هریره حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه
فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری دعاسنده بو یله بیوررر ایدی * اللهم اصلح دینی
الذی هو عصمة امری واصلح دنیای التی فیها معاشی واصلح لی آخرتی التی الیها معادی واجعل
الحیوة زیادة لی فی کل خیر واجعل الموت راحة من کل شر * وترمذی نقلنده بنه ابی هریره
حضرتلرندن مرویدرکه * اللهم انفعنی بما علمتنی وعلمنی ماینفعنی وزدنی علما الحمد لله علی کل
حال واعوذ بالله من حال اهل النار * دیو دعا ایدر ایدی دیمشدر و بو یله دخی دعا ایلر ایدی
* اللهم متعنی بسمعی و بصری واجعلهما الوارث منی وانصرنی علی من ظلمنی وخذ منه بثاری *
(بخاری ومسلم روایتلرنده اکثر دعاسی بو ایدی دیو انس بن مالکدن نقل اولنمشدر * ربنا
آتنا فی الدنیا حسنة وفی الاخرة حسنة وقنا عذاب النار * وترمذی نقلنده بو یله دخی دعا
ایلر ایدی دیو وارد اولمشدر * رب اعنی ولاتعن علی وانصرنی ولاتنصر علی وامکر لی ولاتمکر
علی واهدنی وانصرنی علی من بغی علی رب اجعلنی لك شاکرا لك ذاکرا لك راهبا لك مخبتا الیك
اواها منیبا رب تقبل توبتی واغسل حوبتی واجب دعوتی وثبت حجتی وشدد لسانی واهد
قلبی واسلل سخیمة صدری * وشیخین روایتلرنده بودخی وارد اولمشدر * اللهم لك اسلمت
وبك آمنت وعلیك توکلت والیك انبت وبك خاصمت اللهم اعوذ بعزتك لااله الاانت ان تضلنی
انت الحی الذی لایموت والجن والانس یموتون * امام مسلم وترمذی رحمة الله علیهما ابن مسعود
رضی الله عنهما حضرتلرندن روایت ایدرلرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
* اللهم انی اسألك الهدی والتقی والعفاف والغنی * دیو دعا ایدر ایدی (وشیخین روایتلرنده
ابو موسی رضی الله عنه نقل ایدرکه بو یله دخی دعا ایدرلر ایدی * اللهم اغفر لی خطیئتی وجهلی
واسرافی فی امری وما انت اعلم به منی اللهم اغفر لی جدی وهزلی وخطائی وعمدی وکل ذلك
عندی اللهم اغفر لی ما قدمت وما اخرت وما اسررت وما اعلنت وما انت اعلم به منی انت المقدم
وانت المؤخر وانت علی کل شیء قدیر * ترمذی روایتنده ام سلمه رضی الله عنها اکثر دعاسی
* یامقلب القلوب ثبت قلبی علی دینك * دیمك ایدی دیمشدر و بو یله دخی بیورر ایدی * اللهم
عافنی فی جسدی وعافنی فی سمعی و بصری واجعلهما الوارث منی لااله الاالله الحلیم الکریم
سبحان الله رب العرش الکریم والحمد لله رب العالمین * واجعلهما الوارث منی قول شریفندن
مراد پیرلك عالمنده سمع و بصرك بقاسی وقوتیدرکویا سائر قوانك انلر وارثلری اولور دیمشلردر
(امام نسائی نقلنده بودخی وارد اولمشدر * اللهم انی اسألك فعل الخیرات وترك المنکرات
وحب المساکین واذا اردت بقوم فتنة فاقبضنی الیك غیر مفتون * بودخی روایت اولنمشدر
* اللهم فالق الاصباح وجاعل اللیل سکنا والشمس والقمر حسبانا اقض عنی الدین واغننی
من الفقر ومتعنی بسمعی و بصری وقوتی وتوفنی فی سبیلك * موطأده بو یله روایت اولنمشدر
وشیخین روایتلرنده بو یله تعوذ ایدر ایدی دیو انسدن مرویدر * اللهم انی اعوذ بك من العجز والکسل
والجبن والهرم والبخل واعوذ بك من عذاب القبر واعوذ بك من فتنة المحیا والممات * و بر روایتده
بو یله وارد اولمشدر * اللهم انی اعوذ بك من الهم والحزن والعجز والکسل والبخل والجبن

وضلع الدين وغلبة الرجال * دخی بو یله بیوررلر ایدی * اللهم انی اعوذبك من الجذام والبرص والجنون ومن سيء الاسقام * ابوداود ونسائی انس حضرتلرندن بو یله روایت ایتمشلردر (ودخی مسلم نقلنده حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله عنهادن مرویدرکه * اللهم انی اعوذبك من شر ما عملت ومن شر ما لم اعمل * ترمذی نقلنده عبدالله بن عمرو بن العاص بو یله روایت ایتمشدر * اللهم انی اعوذبك من قلب لا یخشع ومن دعاء لا یسمع ومن نفس لا تشبع ومن علم لا ینفع واعوذبك من هذه الاربع * مسلم وابی داود نقللرنده بو دخی انلردن مرویدر * اللهم انی اعوذبك من زوال نعمتك وتحول عافيتك وفجأة نقمتك وجميع سخطك * ابوداود نقلنده ابی هریره حضرتلرندن بو دخی مرویدر * اللهم انی اعوذبك من الفقر والقلة والذلة واعوذبك من ان اظلم او اظلم * بو دخی انلردن مرویدر * اللهم انی اعوذبك من الشقاق والنفاق وسوء الاخلاق * وینه ابوداود ونسائی روایتلرنده ابی هریره‌دن مرویدرکه بو یله دخی بیوررلر ایدی * اللهم انی اعوذبك من الجوع فانه بئس الضجيع واعوذبك من الخيانة فانها بئست البطانة * نسائی نقلنده بو دخی وارد اولمشدر * اللهم انی اعوذبك من غلبة الدين وغلبة العدو وشماتة الاعداء * ابوداود ونسائی رحمهما الله ابی الیسر حدیثندن بو یله دخی روایت ایتمشلردر * اللهم انی اعوذبك من الهدم واعوذ بك من التردی ومن الغرق والحرق والهرم واعوذ بك ان يتخبطنی الشيطان عند الموت واعوذ بك ان اموت فی سبيلك مدبرا واعوذ بك ان اموت لديغا * ابوداود رحمة الله علیه روایتنده وارد اولمشدرکه حین فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بر قومدن خوف ایتسه بو یله دعا ایلر ایدی * اللهم نجعلك فی نحورهم ونعوذبك من شرورهم * امام بخاری وترمذی روایتلرنده وارد اولمشدرکه حسن وحسین حضرتلرین فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو یله تعویذ ایدر ایدی وانا کز ابراهیم علیه السلام حضرت اسماعیلی بونلر ایله تعویذ ایدر ایدی دیو بیوردی * اعوذ بكلمات الله التامات من كل شيطان وهامة ومن عين لامة * سابقا اشارت اولنان اوزره بو دعالرك اکثرندن فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مرادی شریفی امته تلقین وارشاددر وحق جل وعلا حضرتلرینه تواضع ومسكنت وخضوع عرض ایتمکدر وشکر وذکردر والا قرآن عظیم حکمنجه کندی ذنوبندن ما تقدم وما تأخر مغفرت اولنمشدر صلوات الله علیه وسلامه (امام بخاری نقلنده وارد اولمشدرکه مقتضیٔ بشریت اوزره غم وغصه عارض اولسه‌لر بو یله بیوررلر ایدی * لا اله الا الله العظيم الحليم لا اله الا الله رب العرش العظيم لا اله الا الله رب السموات ورب الارض رب العرش الكريم * وابوهریره‌دن مرویدرکه حین رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه بر امر مهم اولسه مبارك باشنی کوکدن یکا قالدیررلر ایدی دخی * سبحان الله العظيم * دیر ایدی امام ترمذی ابو یلجه روایت ایتمشدر (ابوداود نقلنده انس رضی الله عنه حین برنسنه سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی غمناك ایلسه * یا حی یا قيوم برحمتك استغيث * دیو بیوررر ایدی دیمشدر (امام طبرانی روایتنده ابی هریره رضی الله عنهدن مرویدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایندی هر بارکه بکا بر حزن عارض اولسه جبرائیل علیه السلام تمثل ایدوب کلور یا محمد بو یله دی دیو سویلر ایدی * توكلت على الحی الذی لا يموت والحمد لله الذی لم يتخذ ولدا ولم يكن له شريك فی الملك ولم يكن له ولی من الذل وكبره تكبيرا * وابن عمر حضرتلرندن مرویدرکه برنسنه‌یی یتورسه بو یله دعا ایدر ایدی دیمشدر * اللهم راد الضالة وهادی الضلالة انت تهدی من الضلالة اردد علی ضالتی بعزتك وسلطانك فانه من عطائك وفضلك * طبرانی رحمة الله تعالی علیه بو یله روایت ایتمشدر وانس رضی الله عنه مبارك الّلرینك ایچیله وطشیله بو یله دعا ایدر ایدی دیو بیورمشدر یعنی دعاده

الّلرینك کاه ایچروسینی مبارك یوزینه قارشو طوتر ایدی وکاه طشره‌سین طوتر ایدی دیمکدر (بخاری نقلنده ابوموسی الاشعری رضی الله عنه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دعا ایتدی اندنصکره مبارك الّلرین شو یله رفع ایتدیکه حتی قولتوقلرینك بیاضی کورندی دیمشدر ینه بخاری نقلنده ابن عمر حضرتلرندن مرویدرکه رسول الله حضرتلری مبارك الّلرین قالدیرر ایدی دخی * اللهم انی ابرأ اليك مما صنع خالد * دیو بیوردی دیمشدر حاصلی دعاده ال قالدیرمق فخر کائنات حضرتلرندن واقع اولادی دیمشلردر ولكن انس حدیثنده وارد اولمشدرکه * لم يكن صلی الله علیه وسلم يرفع يديه فی شیء من الدعاء الا فی الاستسقاء * دیمشدر یعنی استسقادن غیری دعالرینك هیچ برنده ال قالدیرمز ایدی دیو بیورمشدر بو حدیث صحیحدر اما علما رحمهم الله بونکله ما تقدم بینی بو یله جمع ایتمشلردرکه استسقاده واقع اولان رفعی سائرینه مخالف ایدی یا بو جهتدنکه استسقاده قاتی یوقارو قالدیرر ایدی مثلا یوزینه مقابل ایدر ایدی وغیریلرنده اوموزلرینه برابر طوتر ایدی یاخود بو جهتدنکه مبارك کفلرین استسقاده یره قارشو طوتر ایدی وسائرنده کوکه قارشو طوتر ایدی دیمشلردر بعض علما دخی رفع یدجانبین اثبات راجحدر دیمشدر (امام احمد رحمة الله تعالی علیه وابوداود * كان يرفع يديه اذا دعا حذاء منكبيه * دیو روایت ایتمشلردر یعنی مبارك الّلرین اوموزلرینه برابر قالدیرر ایدی دیمشلردر (ابن ماجه نقلنده وبسطهما عبارەسی دخی وارد اولمشدر یعنی الّلرین دعاده آچر ایدی دیمشلردر بسط لفظنك مقتضاسی بودرکه الّلر دوز آچیله کفچه کبی طوتلیه دیدیلر وایکی اوموزینه قارشو طوتمق اقتضا ایدرکه ایکی ال بری برینك یاننده اولمیه اما طبرانی ابن عباس حضرتلرندن سند ضعیف‌له روایت ایتمشدرکه فخر جهان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حین دعا ایلسه ایکی الین بری برینه ضم ایدر ایدی وکفلرین مبارك وجهنه قارشو طوتر ایدی دیمشلر (ابن حجر رحمة الله علیه رفع یدین حقنده وارد اولان احادیثك اکثرندن مراد دعاده الّلری اوزادوب دومدوز آچمقدر دیو بیورمشدر اما دعادنصکره الّلری یوزه سیلك خصوصنده قول بودرکه نمازلر ایچنده قنوت اوقومقده اصح قول بودرکه سیلك یوقدر (بیهقی رحمة الله علیه ایتدی بن اول خصوصده سلفدن نسنه حفظ ایتمدم اگرچه کیم خارج صلات دعاده الی یوزه سیلك بعض سلفدن مرویدر دیدی وبو معناده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن خبر ضعیف وارد اولمشدر یعنی نمازدن طشره دعالرده رسول الله حضرتلری الی یوزه سیلدی دیمشلردر اما نمازده واقع اولدیغنه اصلا خبر واثر وقیاس یوقدر اولی بودرکه ایتمیه‌لر دینلمشدر (امام بخاری روایتنده وارد اولمشدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انس بن مالك حضرتلرینه خیر دعا ایدوب * اللهم اكثر ماله وولده وبارك له فيما اعطيته * بیورمشدر یعنی یارب مالنی وولدنی چوق ایله واعطا ایتدیکك نسنه‌لری اکا مبارك ایله دیمکدر بخاری ادب مفردده بیورمشدرکه حضرت انسك والده‌سی ام سلیم خاتون رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه * خویدمك الا تدعو له * دیدی یعنی خدمتکار جغکه خیر دعا ایتمزمیسن یا رسول الله دیدی فخر کائنات علیه افضل التحيات حضرتلری دخی * اللهم اكثر ماله وولده واطل حياته واغفر له * بیوردی یعنی مالنی وولدنی چوق ایله وعمرین اوزون ایله واکا مغفرت ایله دیمکدر صحیحده وارد اولمشدرکه انس رضی الله عنه هجرت زماننده طقوز یاشنده ایدی اما وفاتی بر قولده هجرتك طقسان برنده وبر قولده طقسان اوچنده ایدی معتمد بو قولدر دیمشلردر حاصلی قول اول اوزره یوز یاشنده وقول ثانی اوزره یوز ایکی یاشنه وارمشدر بعضیلر یوز یدی‌یه وارمغی دخی روایت ایتمشلردر غایت آز روایت ایدن طقسان طقوزه واردی دیمشدر بوندن اشاغه روایت ایدن یوقدر عمری بو یله واقع اولمشدر (اما اولادی خصوصنده امام مسلم رحمة الله علیه نقلنده اولادی واولادینك

اولادى يوز مقدارى اولمشدر زيرا انس حضرتلرندن وارد اولان عباره بودر * فو الله
انمالى لكثير وان ولدى وولد ولدى ليعادون على نحو المائة اليوم * ديمشدر ابن سعد روايتنده
انس رضى الله عنه بيورمشدركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى بكا خير
دعا ايدوب * اللهم اكثر ماله وولده واطل عمره واغفرله * ديمشدر تحقيقا كندى صلبم
اولادمدن يوز يكرمى نفر كيمسه دفن ايتدم و باغچه‌لرم يلده ايكى كره ميوه‌لنور و بن شولقدر
عمر سوردمكه حياتدن اوصاندم شمدى دردنجى بيوردبغن استرم ديدى يعنى وفات ايدوب
حقك رحمت ومغفرتنه اولاشمق استرم (امام ترمذى رحمة الله عليه رواة ثقاتله ابى العاليه‌دن
روايت ايتمشدركه انسك بر باغچه‌سى وارايدى يلده ايكى كره يمش ويررايدى وآنده بر ريحان
وارايدى مسك رايحه‌سن ويررايدى ديمشدر (وجملهٔ دعوات مستجابه‌سندن برى دخى بودركه
مالك بن ربيعه‌يه دعا ايدوب حق سبحانه وتعالى حضرتلرى اولاديكه بركت ويره ديمشدر
روايت اولنوركه مذكور مالكك سكسان نفر اركك اولادى دنيايه كلدى دخى بركره
على بن ابى طالب كرم الله وجهه خسته اولدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى عيادته واروب * اللهم اشفه اللهم عافه * بيوردى اندنصكره قم ياعلى ديدى
حضرت على اولزماندنصكره هركز اول وجع بكا عودت ايتمدى ديو بيوردى حاكم رحمة الله
عليه بويله روايت ايتمشدر و بيهقى وابو نعيم حديث صحيحدر ديمشلردر (امام بغوى وابن سعد
رحمهما الله روايتلرنده ابن عباس حضرتلرينه دعا ايدوب * اللهم ففهه فى الدين اللهم
اعط ابن عباس الحكمة وعلمه التأويل * ديمشدر امام بخارى نقلنده * اللهم علمه الكتاب *
ديمشدر معلومدركه ابن عباس حضرتلرينه حق جل وعلا حضرتلرى نقدر فضل وكمال ميسر
ايلمشدر لاجرم بوامتك حبرى وفضل ومعرفتك بحرى اولوب سلطان المفسرين وترجمان القرآن
اولمشدر رضى الله تعالى عنه ودخى نابغهٔ جعدى ديدكلرى شاعر فصيحك ايكى بيتن استماع
ايتدكده خوش كلوب * لايفضض الله فاك * ديو دعا ايتمشدر مقصود حق جل وعلا حضرتلرى
ديشلريكى دوكلمكدن صاقليه ديمك اولور روايت ايدرلركه يوز يل عمر سوردى واتك ديشلرندن
كوزل كيمسه‌نك ديشلرى يوق ايدى بيهقى روايتنده يوز يلدن زياده عمر سوردى دخى برديشى
كتمامش ايدى ديمشلردر و بعض روايتده برديشى دوشسه يرينه بر دخى بتر ايدى ديديلر
وعمرو بن اخطب بركره رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه صرچه قاب ايله
صو ويردى ايچنده برقيل كوروب چيقاردى فخر عالم حضرتلرينه خوش كلوب * اللهم جمله *
ديو دعا ايتدى روايت ايدرلركه عمرو طقسان اوچ ياشنه واردى دخى باشنده وصقالنده برآق قيلى
يوق ايدى بيهقى روايتنده * اللهم جمله * ديو دعا ايتدى صاقلى اغارمش ايكن ينه قراردى
ديمشلردر (امام عبد الرزاق رحمة الله تعالى عليه بيورمشدركه بر يهودى فخر كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينه برناقه كتورمش ايدى * اللهم جمله * ديوا كاخير دعا ايتدى يهودينك
قيللرى شويله قراردىكه هر نسنه دن سياه اولدى و بعض روايتده يهودى طقسان يل عمر
سوردى ديمشلردر (ابو نعيم وغيريلر نقلنده ابن الحمق الخزاعى خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرينه صو ويرمش ايدى * اللهم متعه بشبابه * ديو خير دعا ايتدى عمرندن سكسان
يل كچدى دخى برآق قيلى كورنمز ايدى و يعقوب بن سليمان دلائل اعجاز آدلو كتابنده ذكر
ايتمشدركه بركره حضرت فاطمه رضى الله تعالى عنها رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينه كلدى حضرت فاطمه‌نك آجلق اثرندن مبارك بكزنده صفرت وارايدى خواجهٔ
كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كوريجك مبارك الن انك كوكسى اوزرينه

وضع

وضع ايدوب * اللهم مشبع الجاعة لاتجع فاطمة بنت محمد * ديو بيوردى عمران الحصين
رضى الله عنه ايتدى حضرت فاطمه‌نك يوزينه نظر ايتدم اول ساعت يوزندن صفرت زائل
اولوب مبارك بكزينه قان كلوب حمرت بغلدى وعروة بن جعد ديدكلرى كيمسه‌يه * اللهم
بارك له فى صفقة يمينه * ديو دعا ايتدى عروه‌دن مرويدركه اندنصكره هرنه صاتون الدم ايسه
فائده ايتدم ديمشدر (وجرير رضى الله عنه آت اوزرنده اوتورمغه قادر دكل ايدى خواجهٔ عالم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى * اللهم ثبته واجعله هاديا مهديا * ديو دعا ايتدى
آرتق آتدن دوشمك واقع اولمادى (وسعد بن ابى وقاص ايچون * اللهم اجب دعوته * ديمشدر
اندنصكره سعد رضى الله عنه مستجاب الدعوه اولمشدر شيخين روايتلرنده عبد الرحمن بن عوف
حضرتلرينه بركتله دعا ايتدى حق تعالى حضرتلرى اكا اولقدر مال واثواب ويرديكه
عبد الرحمن رضى الله عنه ايتدى اكر برطاشى قالدرسم آلتنده آلتون وكومش بولمق رجا ايدردم
ديدى بيهقى روايتنده تركه سندن آلتونى قازمه‌لر ايله چيقارديلر حتى ايشچيلرك اللرى قباردى ديمشدر
درت خاتونى وارايدى بريسن سكسان بيكه صلح ايتديلر بعض قولده يوز بيكه ديمشلردر عدد
مذكوردن مراد آلتون اولمق احتمالدر وحياتنده ايتديكى صدقات فاضله سندن غيرى اللى
بيك دخى وفاتندنصكره تصدق ايتمك وصيت ايتمشدر بركون اوتوز قول آزاد ايلدى
وبركره يدى يوز دوه‌يى يوكلريله وجميع اثوابيله تصدق ايتمشدر بوقدر مال فراوانى فخر عالم
حضرتلرينك دعاسى بركاتنده تجارتدن تحصيل ايتمش ايدى (زهريدن منقولدركه بركره
مالنك نصفنى تصدق ايتدى درت بيك آلتون ايدى صكره‌دن حق جل وعلا حضرتلرى شويله
ويرديكه بركره دخى قرق بيك آلتون تصدق ايتدى اندنصكره فى سبيل الله غازيلره بشيوز
آت ويردى صكره ينه فى سبيل الله بيك بشيوز دوه ويردى ديمشدر فخر عالم حضرتلرينك
بددعاسى العياذ بالله شويله تأثير ايدرديكه بركره مضر طائفه سنه بد دعا ايتدى تكرى تعالى
حضرتلرى انلره برقحط ويرديكه دوه‌نك جميع مهملاتن يدكدنصكره ياپاغيسن قاننه بولاشديرديلر
دخى يديلر (وعتبة بن ابى لهبه * اللهم سلط عليه كلبا من كلابك * ديو بد دعا ايدوب صكره شام
يولنده ارسلان پاره‌لديغى سابقا ذكر اولنمشدر ابو داود و بيهقى سند ضعيفله روايت ايتمشلردركه
تبوك غزاسنه كتدكده بر موضعده برخرما اغاجنه طوغرى نماز قيلارايدى بر كيمسه فخر كائنات
حضرتلريله اغاجك ماييننه اوغرايوب كچدى * قطع صلوتنا قطع الله اثره * ديو بيوردى اول
كيمسه كوتورم اولوب قالدى آرتق قالقمادى ديمشلردر روايت اولنوركه بسر بن عير
ديرلو بركيمسه وارايدى بركره خواجهٔ عالم حضرتلرينك يانده صول اليله طعام يدى صاغ الكله
يه ديو بيوردى قادر دكلم ديو جواب ويردى قادر اولميه‌سن ديو بيوردى اول كيمسه آغزينه طعام
ايلتمكه قادر اولمدى ديمشلردر اماسوق كلامدن فهم اولنسان بودركه قادر دكلم ديديكنده كذب
ايتمش اوله ينه بيهقيدن مرويدركه بركره معاويه‌يى استدى يا رسول الله يمك يريديلر
ايكنجى دفعه استيوب ينه اويله ديدكلرنده * لا اشبع الله بطنه * بيوردى يعنى حق تعالى حضرتلرى
آنك قارنن طويورمسون ديو بيوردى اندنصكره معاويه هركز طويمدى اماصكره‌دن بركره خير دعا
ايدوب * اللهم املأه علما وحلما * ديو بيورمشدر بخارى تاريخنده ابن عباس حضرتلرندن روايت
ايدركه بركون فخر كائنات حضرتلرى معاويه‌يى دوه‌سنك آردينه بنديرمش ايدى سؤال ايدوب
يامعاويه بكا سنك قنغى عضوك قريبدر ديدى اولدخى قارنم قريبدر يا رسول الله ديدى اولزمانده
يارب سن بونك قارنني علم وحلمله طولدر ديو دعا ايتدى (بيهقى رحمة الله عليه روايت ايلركه
مازن طائى ديدكلرى كيمسه كه عمان ديارنده ساكن اولور ايدى اول ايتدى فخر عالم صلى الله تعالى عليه

وسلم حضرتلرینه برکون یارسول الله بن ساز دیکلمکه وشرب خمره ونسایه حریص برکیسه‌یم
واوزر بمزه قحطلر مسلط اولدی ماللریمزی ضایع ایتدی وذریتلریمزی ورجاللریمزی ضعیف وزبون
ایتدی بنم وادم دخی یوقدر حق تعالی حضرتلرینه دعا ایله بنده اولان حرص وفجوری زائل
ایدوب بکا حیا ویرسون وولد احسان ایلسون دیدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری دعا ایدوب * اللهم ابدله بالطرب قراءة القرآن وبالحرام الحلال وآته بالحیاء
وهب له ولدا * بیوردی دیدی مازن روایت ایدرکه تکری تعالی حضرتلری بندن اول حالی
ازاله ایتدی وعمان دیارینه اوجوزلق ویردی وبن درت کشی زاده خاتون الدم باری تعالی
حضرتلری بکا حیان آدلو اوغلومی احسان ایلدی دیمشدر بونلردن غیری دعوات مستجابه
سنك نهایتی یوقدر حتی بعضیلر بو بابده بشقه فصل وباب ترتیب ایدوب جمع وتألیف ایتمشلردر
(اما بخاری ابی هریره حضرتلرندن نقل ایتدیکی اوزره خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری * لکل نبی دعوة مستجابة یدعو بها وارید ان اختبئ دعوتی شفاعة لامتی فی الآخرة *
بیوردیغنك ظاهری بن استشکال ایدوب بونك مقتضاسی بودرکه هر پیغمبرك همان بردعوت
مستجابه‌سی اوله مع هذا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وسائر پیغمبرلرك
صلوات الله علیهم وسلامه هر برینك نیجه دعوت مستجابه‌سی واقع اولمشدر پس بو حدیث
شریفك اصلی ندر دیدیلر جواب ویریلوب بو حدیث شریفده مذکور اولان دعوت مقطوع
بهادر سائرلری رجاء اجابت اوزره دینلدی یعنی هر پیغمبرك بردعاسی مقبول اوله جغی قتنده
مقرردر هیچ انده خلاف احتمالی یوقدر وکیرو قلان دعالری مقبول اولمق رجا اوزره‌در البته
مقبول اولور دیه‌مزلر بو تقدیر اوزره جائزدرکه سائر دعالرندن نیجه‌سی دخی مقبول اوله وبعضیلر
ایتدیلر معناسی هر نبینك بردعاسی واردرکه اول افضل دعوا ایدردیمکدر بوندن غیری دخی نیجه‌لری
اولسون دیدیلر بعضیلر هر نبینك امتی حقنده بردعوت عامهٔ مستجابه‌سی واردر یا هلاکلرینه
یا نجاتلرینه اما دعوات خاصه‌لرك بعضی مستجاب اولور بعضی اولماز دیمکدر دیدیلر وبعضیلر
هر برینك کندی نفسنه یا خود دنیاسنه متعلق بردعوت مستجابه‌سی واردر دیمکدر دیدیلر (کرمانی
رحمة الله علیه شرح بخاریده * فان قلت هل جاز ان لا یستجاب دعاء النبی صلی الله علیه وسلم
قلت لکل نبی دعوة مستجابة واجابة الباقی فی مشیة الله تعالی * دیمشدر بونك حاصلی
هر پیغمبرك بردعوت مستجابه‌سی واردر سائر دعواتی حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك ارادتنه
متعلقدر دیلرایسه قبول ایدر دیمك اولور اما عینی رحمة الله علیه بو سوزی بکنمیوب ایتدی بونده
شناعت واردر وبنم شکم یوقدر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك هر دعاسی
مقبول ایدی وحدیث شریفده * لکل نبی دعوة مستجابة * بیوردیغی بن دیدیکمه منافی
دکلدر زیرا قول شریفی محصور دکلدر دیمشدر یعنی هر پیغمبرك دعوت مستجابه سی واردر
دیمك جمیع دعواتی مستجاب اولور دیمکه صالحدر دیمك اولور زیرا لفظ شریف بعضیتله مقید
دکلدر اما غیریلرك کلامی دعوتك تنکیری وحدت ایچون اولمغه کوره‌در تنکیم حدیث
شریفك ظاهری انك اوزرینه‌در زیرا * ارید ان اختبئ دعوتی شفاعة لامتی فی الآخرة * قول
شریفی اکا دلالت ایدر والله اعلم (وحدیث شریفده فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك سائر انبیا علیهم السلام اوزره فضیلتنه دلالت واردر شول جهتدنکه امتنی کندی
نفسی واهل بیتی اوزره تقدیم ایدوب دعوت مستجابه‌سن انلره مخصوص ایلدی وهلاکلرینه دعا
ایلدی تنکیم غیریلر ایتمشلردر وظاهر حدیث اقتضا ایدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری دعا وشفاعتی قیامت کوننه تأخیر ایدوب اول کونده دعا واول کونده شفاعت

ایلیه

ایلیه اما بو دخی احتمالدرکه دعوت دنیاده اوله وثمراتی یوم قیامته تأخیر اولنه (سید کائنات
علیه اکمل التحیات حضرتلرینك اذکار ودعواتندن برمقداری دخی سابقلرده وضوء وصلات وحجی
اثناسنده ذکر اولنمشدر واستغفاری خصوصنده دخی قول بودرکه استغفار وتوبه‌یه قتی چوق
مشغول ایدی تنکیم بخاری نقلنده ابوهریره رضی الله تعالی عنه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرندن روایت ایلرکه کوندزده وکیجه‌ده یتمش کره‌دن زیاده استغفار وتوبه ایدر ایدی
بونك ظاهری دلالت ایلرکه طلب مغفرت وتوبه‌یه عزیمت ایده یعنی لفظ استغفار وتوبه مراد
اولنمیه وبوده احتمالدرکه بعینه لفظلرین دیه تنکیم نسائی نقلنده اسناد جید ایله ابن عمر حضرتلرندن
مرویدرکه برمجلسده خواجهٔ صاحب کرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن یوز کره
* استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم واتوب الیه * دیو بیوردیغن استماع ایتدم دیمشدر
والحی القیوم لفظة اللهدن بدل اولمق اوزره منصوبلردر روایت اخرادینه ابن عمر حضرتلرندن
وارد اولمشدرکه * ان کنا لنعد لرسول الله صلی الله علیه وسلم فی المجلس رب اغفرلی وتب علی
انك انت التواب الغفور مائة مرة * دیو بیورمشدر یعنی فخر کائنات حضرتلرینك برمجلسده
یوز کره بویله دیدیکن تعداد ایدر ایدك دیمشدر ابوهریره حدیثنده واقع اولان اکثر من
سبعین لفظی مبهمدر وممکندرکه ابن عمر حضرتلرینك حدیث مذکور ایله مفسر اولوب یوز عدده
واصل اوله (نسائی نقلنده انی لاستغفر الله واتوب الیه کل یوم مائة مرة لفظیله وارد اولمشدر
وینه امام نسائی ابی هریره‌دن روایت ایدرکه * ان رسول الله صلی الله علیه وسلم جمع الناس
فقال ایها الناس توبوا الی الله فانی اتوب فی الیوم مائة مرة * بیورمشدر سابقا اشارت اولنان
اوزره سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك استغفاری امته تشریع ایچون
یعنی امته مشروع قیلمق ایچون ایدی یا خود امتنك کناهلری ایچون استغفار ایدر ایدی والا کندینك
ما تقدم وما تأخر کناهلری جمیعا مغفرت اولنمش ایدی اکر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری نیجه استغفار ایدر ایدی نه سویلر ایدی دینلور ایسه (امام بخاری قتنده شداد بن اوس
حدیثندن وارد اولمشدرکه * سید الاستغفار ان یقول اللهم انت ربی لا اله الا انت خلقتنی وانا عبدك
وانا علی عهدك ووعدك ما استطعت اعوذبك من شر ما صنعت ابوء لك بنعمتك علی وابوء بذنبی
فاغفرلی فانه لا یغفر الذنوب الا انت * بیورمشدر یعنی بوندن اولو استغفار اولماز کشی استغفار
ایدیجك بویله ایتمك کرکدر حتی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیورمشلردرکه
برکیمسه کوندوزین بویله استغفار ایلسه اندن اخشامه یتشمیوب اول کون وفات ایتسه اول کیمسه
اهل جنتدندر وکیجه ایله بویله دیوب صباحه ایرمدین وفات ایتسه اول کشی اهل جنتدندر
حاصلی معلوم اولدیکه بو کیفیت اوزره استغفار ایتمك افضل ایمش سید کائنات حضرتلری
خود افضلی ترك ایتمز ایدی الله اعلم (اما قراءتی بابنده بخاری رحمة الله علیه انسدن روایت
ایتدیکی اوزره بویله وارد اولمشدرکه * بسم الله الرحمن الرحیم * دیدیکی زمانده برمد بسم اللهده
وبرمد الرحمانده وبرمد الرحیمده ایلر ایدی (ام سلمه رضی الله تعالی عنها سید کائنات علیه
اکمل التحیات حضرتلرینك قراءتن وصف ایدوب * قرأة مفسرة حرفا حرفا * دیمشدر
حاصلی قرآن عظیم اوقوسه بربر معناسی فهم اولنور ایدی دیمك اولور (ترمذی روایتنده بو دخی
ام سلمه‌دن منقولدرکه (الحمد لله رب العالمین) دیوب وقف ایدر ایدی اندن (الرحمن الرحیم)
دیوب ینه وقف ایدر ایدی دیمشدر (دخی مسلم روایتنده حفصه رضی الله عنها * کان
یرتل السورة حتی تکون اطول من اطول منها * دیمشدر مقصود ترتیلده مبالغه‌در وترتیل قرآنك
معناسی هر حرفنی وهر کلمه‌سنی یرلو یرندن بری برندن ممتاز ولفظ شریفه خلل کتورمدین اوقومقدر

(شیخین روایتلرنده براء رضی الله عنه * كان يقراء فی العشاء والتين والزيتون فما سمعت احدا احسن صوتا اوقراءة منه صلى الله عليه وسلم * دیمشدر یعنی یاتسو نمازنده والتين سوره سین اوقور ایدی هر کز فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن صوتی کوزل یاقراءتی کوزل برکیمسه اشتمدم دیدی و بیورمشلردر که فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلرینك قراءتی ترتیل اوزره ایدی تیز تیز قطع ایتمزایدی وعجله ایتمزایدی بر برعیان وروشن اوقورایدی وآیت آیت قطع ایلرایدی ومدایلرایدی وقراءتیله تغنی وترجیع ایدرایدی تنکیم فتح مکه کوننده انا فتحنا لك سوره سن اوقودقده ترجیع ایتمشدر وترجیعك معناسی قراءتده نفسی کاه پست وکاه بلند ایلمکدر وتغنیدن دخی مراد حسن صوتله ترجیع ایتمکدر (بخاری رحمة الله علیه ذکر ایتمشدر که عبدالله بن مغفل ترجیعنی حکایت ایدوب اوچ کره آ آ آ دیمشدر دخی * زينوا القرآن باصواتكم * بیورمشدر یعنی قرآنی صوتلریکزله تزیین ایدك دیمشدر دخی * ليس منا من لم يتغن بالقرآن * بیورمشدر یعنی قرآنله تغنی ایتمیان بزدن دکلدر دیمشدردخی * ما اذن الله لشیء كاذنه لنبي حسن الصوت يتغنى بالقرآن * دیمشدر اذن استمع دیمکدر اذن یأذن اذنا طرب یطرب طربا کبیدر مصدرلرینك عینی متحرکدر یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری شول جهرایله قرآن اوقیان آوازی صوتی کوزل پیغمبری استماع ایتدیکی کبی برنسنه یی استماع ایتمدی دیمکدر روایات مذکوره یه نظر ایدوب تأمل ایدن کیمسه یه معلومدر که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن واقع اولان ترجیع اختیاری ایدی ناقه تحریکیله اضطراری واقع اولمه دکل ایدی (وروایت اولنور که برکیجه ابوموسی الاشعرینك قراءتن استماع ایتدی صکره دن سنی دکلدم قرآن اوقوردك دیدیکی زمانده ابوموسی رضی الله عنه یارسول الله اکر بیلیدمکه سن دکلرسن حسن صوتمله قراءتی تزیین ایدردم دیدی بو حدیث اول کیمسه نك قولنی ردایلرکه * زينوا القرآن باصواتكم * حدیثی باب مقلوبدر زينوا اصواتكم بالقرآن دیمکدر دیدی (ابن اثیر رحمة الله علیه حدیث مذکوری حدیث ابن عباس شویله تأیید ایلرکه شبهه قالمز دیدی زیرا ابن عباس رضی الله تعالی عنهما خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * لكل شیء حلية وحلية القرآن حسن الصوت * بیورمشلر یعنی هرشیئك حلیه وزینتی واردر قرآنك حلیه سی خوب آوازدر دیو بیورمشلر بالجمله علما رحمهم الله تعالی بو مسئله ده قتی چوق اختلاف ایتمشلردر فصل نزاع بویله دیمکدر که تغنی ایکی وجه اوزره دربری بودرکه طبیعت مقتضاسیدر کشی کندی تکلف ایتمدین ونغمات ایتمکه ادمان ایتمدین وغیریدن اوکرنمدین همان شویله طبیعتی کندی حالنه قودیغك تقدیرجه مقتضاسی اوزره الحان ایلیه بوجائزدر سلف رحمهم الله تعالی ایلدکلری ودکلدکلری تغنی بو مغنایه در وبو ممدوحدر اوقیان ودکلیان متأثر اولور وروحه صفا حاصل اولور بروجه دخی بودرکه الحان طبیعتدن قوپمه دخی تکلف وتصنع ایله وادماناله حاصل اوله شول کوبندهلر تعلیم وادمانله ایتدکلری الحان ونغمات قسمندن اوله سلف رحمهم الله تعالی کریه کوروب تعییب ایتدکلری بوقسمدر وتفصیل مذکور ایله شبهه زائل اولوب صواب نه ایدیکی ظاهر اولور سلفك احوالنه عالم اولان کیمسه بیلورکه انلر تکلف وتصنع اوزره الحان موسیقی ایله قراءتدن بری ایدیلر حاصلی خوب آوازایله بلا تکلف الحان لطیفه ایله قرآن عظیم اوقومق ممدوحدر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو مقوله اوقیوشدن حظ ایدرایدی (حدیث صحیحده وارد اولمشدرکه ابوموسایی دکلدیکی زمانده * لقد اوتي هذا مزمارا من مزامير آل داود * دیو بیورمشدر یعنی ابوموسانك نفسن حضرت داود علیه السلامك نفسنه تشبیه ایتدی تقدیر کلام من مزامیر داود دیمکدر آل لفظی مقحمدر

تنکیم علماء معانی ذکر ایتمشلردر وحضرت داود علیه السلامك حسن صوتی وتأثیر نفسی مشهور ومتعارفدر (روایت اولنورکه بنی اسرائیله تکلم ایلدیکی زمانده یدی کون یمك یمزایدی وصو ایچمز وخاتونلری یانته وارمزایدی اندنصکره حضرت سلیمانه امر ایدرایدی اولدخی چیقوب اطراف ونواحیده وطاغلرده ودره لرده وصحرالرده ندا ایدوب دواد فلان کون مجلس ایلرحاضر اولك دیرایدی اندنصکره صحرایه منبر قورارلرایدی داود علیه السلام چیقوب اوتورر ایدی وسلیمان علیه السلام یاننده طورر ایدی اندنصکره انس وجن ووحش وطیور وهوام حتی اهل پرده قیزلر مجلس شریفنه حاضر اولوب وعظ ونصیحتن دکلرلرایدی اولا حضرت حقه حمد وثنا ایلرایدی بونی اشیدنلردن برنیجه کیمسه جان تسلیم ایدرایدی اندنصکره کنهکارلرك حالی بیان ایدوب اغلمغه بشلرایدی برطائفه دخی اوراده جان تسلیم ایدرلرایدی حضرت سلیمان کوردیکه خلق هلاك اولوب کیدرلر آخر پدری حضرت داوده یانبی الله خلق سنك نفسك تأثیرندن هلاك اولدیلردخی نیلرسین دیوخبرویررایدی اندن داود علیه السلام کندی دخی عقلی کیدوب یقلور ایدی سریریله سرایته آلوب کیدرلرایدی اندن سلیمان علیه السلام امر ایدر ایدی منادیلر ندا ایدوب داود مجلسنده کیمك اقرباسی ومتعلقاتی وارایسه یوقلسون دیرلرایدی هرکشی کاوب کیمی اوغلون کیمی قرنداشن کوتوروب کیدرلرایدی حضرت داود افاقت بولدیغی زمانده اوغلنه سؤال ایدوب یاسلیمان بنی اسرائیلك عبادی نیلدیلردیرایدی اولدخی فلان وفلان کیمسه لر مجلسکده جان ویردیلر دیوخبر ویررایدی داود علیه السلام الینی باشنه قیوب فریاد وفغان ایدوب یارب اول شوقکدن وخوفکدن جان ویرن طائفه اراسنده داودیله جان ویره مدیکنه داوده غضب ایتدککی دیواغلرایدی مجلس آخره وارنجه حالی بوایدی صلوات الله علی نبینا وعلیه (امابوقصه دن خاطره کلسونکه بنی اسرائیلك حالی بوامت شریفه نك حالندن یکرك اوله زیرا بونك توجیهنده ایکی طریق واردربری بوکه انلره وبریلان قوت انلره وبریلان حالته مقاومت ایدمزایدی امابونلردن سلف صالحینك شانلری بوایدیکه حال سماع موعظه ایله حال عدم سماع مابینی متقارب ایدی زیرا احوال ذکر وفکر واطوار یقین بونلره علی التوالی والتعاقب کلمك اوزره ایدی حاصلی اول مقوله حالاتله مأنوس ایدیلر وقوتلری اولقدر ویرلمش ایدیکه کندیلری ضبطه قادر ایدیلر تنکیم حضرت داود وسلیمان علیهما السلامك حاللری اول تسلیم روح ایدنلردن اکسك دکل ایدی بلکه انلرك ذوق وحال ومعرفتی هزار مرتبه انلردن راجح ایدی ولکن قوت روحانیه لریله نفسلرین ضبطه قادرلرایدی کندیلر هلاك اولمزلر ایدی مستمعلردن نیجه سی هلاك اولورایدی وحضرت داودك کندی تسلیم روح ایتمدیکنه نوحه وزاری قیلدیغی تواضعدن ایدی حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه نولایدی بولکه اولنلردن اولایدم دیوتواضع وعرض اشتیاق ایتمك ایدی نه آنکه اول وفات ایدنلر مرتبه سندن کندینك قصور ونقصانی اوله بلکه جمله سندن اعز واشرف ایدی بومقوله کلام اعاظم واشرافدن چوق صادر اولور مقصودلری تواضع ایدوب کندیلرینی الحق طوتمقدر (روایت اولنورکه افضل امت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه برکره کوردیکه موعظه دکلر ایکن برکیمسه اغلر ایتدی * هكذا كنا حتى قست القلوب * دیدی یعنی اول بزده بویله ایدك صکره قبلریمز قاتی اولدی دیو بیوردی تواضعدن کندی قوت قلبنی قسوتله تعبیر ایتدی (طریق ثانی بودرکه بوامتدن دخی نیجه کیمسه لر قرآن عظیم دکلر ایکن تسلیم روح ایتمك واقع اولمشدر تنکیم امام ثعالبی رحمة الله علیه بوبابده بعض روایات جمع ایتمشدر بلکه نیجه مریدلر مجرد مشایخه نظرله جان ویرمك واقع اولمشدر روایت ایدرلرکه ابوتراب نخشبی حضرتلرینك برمریدی وارایدی هرکون برنیجه کره تکری تعالی حضرتلری اکا تجلی

ايدرايدى بركون ابوتراب قدس سره مريد مز بوره ايتدى *لورأيت اباyزيد لرأيت امرا اعظيما*
يعنى اكرسن بايزيد بسطامى حضرتلرين كوريدك عظيم نسنه كوررايدك ديدى اتفاق بركون مريد
شيخ ابوتراب حضرتلريله بايزيد خدمتنه واردیلر مريدك نظرى حضرت بايزيده طوقنديغى كبى
مريد دوشوب جان ويردى ابوتراب ايتدى ياابايزيد بوشخصك دعواسى بوايديكه حق تعالى حضرتلرى
كندويه تجلى ايدر كندى حق تعالى حضرتلرينى مشاهده ايدر وسنى بركره كورمكله دوشوب
جان ويردى ديدى بايزيد ايتدى اول كشى كرچك سويلر ايدى حق جل وعلا حضرتلرى
اكا مقامى قدرنجه تجلى ايدرايدى اما بنى كورديكى زمانده بنم مقامم قدرنجه تجلى ايتدى اكا
طاقت كتورميوب هلاك اولدى ديدى (اهل طريقتك تجلى ديدكلرى معرفة اللهدن برمرتبهٔ
جليلهٔ عليه در يوخسه كوزايله كورمك دكلدر دنياده رؤيت بصر متصور دكلدر نتكيم حضرت
موسايه (لن ترانى) بيورلمشدر مرادلرى بومعنا ايديكى فهم اولندقدنصكره ارباب طريقته
سوءظن ايتمك جائز دكلدر الله اعلم بوندنصكره معلوم اوله كه سماع طريقة اهل تصوفده برمعروف
نسنه دركه حاصلى بونلرك اصطلاحنده شول مجالس شوق وذوقده ايتدكلرى دلكش آوازه
ونغماندر صاحب القوت ابوطالب مكى رحمة الله عليه صحابهٔ كرامدن برجماعت اباحتنه قائل
اولدقلرين نقل ايتمشدر وانلردن بعضى عبدالله بن جعفر وابن الزبير ومغيرة بن شعبه ومعاويه در
رضى الله عنهم ومشايخ كرامدن جنيد بغدادى وسرى سقطى وذوالنون مصرى رحمهم الله
تعالى دخى اباحتنه قائل اولمشلردر وامام غزالى رحمة الله عليه احياء علومنده بغايت تفصيل
اوزره اباحتنه حجت اقامت ايتمشدر خصوصا كه اوقات سرورمباحه ده اوله مثلا عرسده وحفظ
قرآن وختم درس وتأليف كتابده ايتدكلرى مجلسده واقع اوله وصحيحنده حضرت عايشه رضى الله
عنهادن مرويدركه بربيرام كونى ابوبكر الصديق رضى الله عنه حضرت عايشه قتنه كلدى
شول حالده كه حضرت عايشه قتنده ايكى عرب قزى دف چالوب ايرلرايدى فخر كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى ثوبيله بورنمش ايدى همان حضرت ابوبكر اول قزلرى قوغدى
خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى يوزندن پرده يى آچدى دخى ياابابكر قوانجمد
بيرام كونلريدر ديو بيوردى برروايتده حضرت عايشه دن بويله وارد اولمشدركه *دخل على
رسول الله صلى الله عليه وسلم وعندى جاريتان تغنيان بغناء بعاث فاضطجع على الفراش
وحول وجهه فدخل ابوبكر فانتهرنى وقال مزمارة الشيطان عند رسول الله صلى الله عليه وسلم
فاقبل عليه صلى الله عليه وسلم وقال دعهما* ديمشدر يعنى بركره بنم يانمده ايكى قز بعاث غناسيله
تغنى ايدرلر ايكن سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى طشره دن كلدى اندن
دوشكى اوزره يانى ياندى ومبارك يوزينى اوته چويردى اندنصكره حضرت ابوبكر كلدى بونلرى
كوريجك بنى قوغدى وشيطان دودوكى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك
يانندهمى ديدى اندن فخر عالم حضرتلرى ابوبكره متوجه اولوب دعهما بيوردى يعنى قوانجمه
اول قزلرى ديو بيوردى ديمشدر ينه حضرت عايشه دن برروايتده اول قزلر ايچون (وليستا بمغنيتين)
وارد اولمشدر يعنى انلر مغنيه لر دكل ايدى ديو بيورمشدر بونك معناسى انلر مغنيات
مشهورات كبى غناء بيلمزلر ايدى ديمكدر يوخسه ايرلمزلر ايدى ديمك دكلدر تاكه حديث سابقه
مخالفت لازم كله معلومدركه بركيمسه ايرلمغى عادت وصنعت ايدنمسه اكا ايرلايجى ديمزلر حضرت
عايشه رضى الله عنهانك وليستا بمغنيتين ديديكى بوايدى وحديث شريفده واقع اولان
غناء بعاثدن مراد عالم جاهليتده انصار قومنك ارالرنده اولان حرب وقتاله متعلق اشعاردر
يعنى اول قيزلر اشعار مذكوره دن بعض ابياتله ايرلر ايدى وكنديلر مشهوره ايرلايجيلردن

دكللر ايدى ديمكدر وبيورمشلردر كه حضرت عايشه نك بويله بيوردیغى ايرلايجيلقله مشهور
اولنلرك ايرلديغندن احترازه دلالت ايلر زيرا هواى نفسى تحريك ايليان اول اصل ايرلمقدر
وشول شعركه آنده وصف نساء معروفه ياخود خمر ياخود سائر محرماتدن برنسنه مذكور اوله تحريمنده
اختلاف يوقدر وصوفيهٔ زمان ابتداع ايتدكلرى اسلوب دخى مالايختلف فى تحريمه قبيلندندر
يعنى برآلاى اهل هوا بريره كلوب مجرد حظ نفس ايچون الحان ونغمات متناسبه واوضاع
وحركات متطابقه ايله سماع ورقص ايتدكلرى حرام ايديكنده اصلا شبهه يوقدر اماشويله كه
سماع بحبّ الهى واشعار كلمات توحيد ونعته متعلق ابياتله مؤثر وخوب نفسلر ايله آداب
اوزره واقع اوله ومستمع ممكن اولدقجه كنديني ضبط ايده شوق ومحبت الهيه ايله آغلمق كلورايسه
ينه مهماامكن نفسنى ضبط ايدوب بى ادبانه وضع ايتميه وچاغروب باغرمق ايتميه بويله اولیجق
غايت حسن ولطافت اوزره در وتمام تزكيهٔ نفسه باعثدر بونده ضرر يوقدر اكرچه كيم بومرتبه يى
دخى ترك ايدوب بوندن اعلالر وخوف شبهه دن سالم اولان اموره همت واشتغال اولى در (امام اعظم
وامام مالك وامام شافعى وعلمادن برجماعت رحمهم الله تعالى حضرتلرندن سماعك تحريمنه
دلالت ايدر الفاظ نقل اولنمشدر اماظن اولنوركه مراد شريفلرى شول اصل سماعدركه انده
تهييج شيطانى اوله يعنى خواطر شيطانيه يى حركته كتوره مجرد حظ نفسانى ايچون اوله نتكيم
زمانه فسقه سى جمع اولوب هزيانات الفاظله اوضاع غريبه ايدرلر العياذ بالله بومقوله سماعك
فسق وفساد ايديكنده اشتباه يوقدر اماقنچكه سماعك قلوبه تأثيرى جهتنه نظر اولنه انك
اباحت وتحريمنه حكم جائز دكلدر بلكه اشخاص اختلافيله وطرق نغمات اختلافيله مختلف
اولور انك حكمى قلبده اولهنك حكميدر ديمشلردر يعنى بعض شخصك قلبنده شوق ومحبت
الهيه دن اثر مضمر اولور انلرك كبى كيمسه لرك سماع وصفاسى وحالنى محرك اولوب عالم ازلده الست
بربكم خطابندن دماغ جانلرنده قلان لذتى مظهر ومذكر اولور وبعض اهل هوانك نفوس
خبيثه لرنده مركوز اولان شهوات حيوانيه ولذات نفسانيه يى مهيج ومثمر اولور ايكيسى ماينده
فرق نه ايديكى خود بياندن مستغنيدر (سماعك تأثيرى شويله محسوس ومشاهددركه حتى حيوانات
غيرناطقه دن طيور وبهايمده وغيريده مشاهده قيلنمشدر حاصلى بلبل وسائر طيور ساز وآواز
ايشتسه لر يقين كلوب دكارلر وكنديلر فرياد وفغانه باشلرلر ودوه نك يانجه عربلر آوازه ايدرلر
انك شوقيله برحالت بولوركه احمال ثقيله يى اوزون اوزاق منزللره كتورركيدر يورلمق بيلمزنيجه كره
واقع اولمشدركه آغر يوكلر آلتنده شوق ونشاطله سرعت سيردن كنديني هلاك ايتمشدر
(احياء علومده ابوبكر دينوريدن حكايت اولنمشدركه برسياه قول حسن صوت ولطافت
نغماتيله نيجه دوه هلاك ايلمشدر آغر يوكلرى اوررايدى دخى ايرلديرق يانجه كيدر ايدى دوه
اوچ كونلك منزلى بركيجه ده آلور ايدى وبالجمله تأثير سماع محسوسدر اندن متأثر اولميان
فاسد المزاج وممتنع العلاجدر برنسنه دكه طباع طيور وبهايم متأثر اوله انسان متأثر اولمق
بطريق الاولى در سماعك فائده سى قلبه رقت ولطافت ويرمكدر انكيچوندركه مشايخ كباردن
بعض كيمسه لر ويردلرين اوزان والحان اوزره بغلمشلردر قچن اول الحان اوزره استماع اولنسه
مريدلرك قلوبى نشاط وحالت وسالكينك ارواحى صفا وراحت بولور (تنبيه) بعض كيمسه لر زعم
ايتمشلردركه سماعك قلوبه تأثيرى تلاوتدن زياده اوله امابويله دكلدر اصلى بودركه اسرار قرآنيه نك
جلال وعظمتى برمرتبه ده دركه اكا قواى بشريهٔ محدثه طاقت كتورمز اكر لطائف ومعناسندن
برمقدار قلوبه كشف اولنسه مدهوش ومتحير اوله لر ايدى اندن كمال مرتبه ده متأثر اولادقلرى جهل
وغلبهٔ نفسانيه وضعف روحانيت سببيله بيكانه قالوب ذوق الامدقلرندندر وسماعدن متأثر

اولدقلری انده اوقنان ایاتك كندیلرایله مناسبتی اولمق جهتندندر اولدخی نسبت حظوظدر
نسبت حقوق دكلدر یعنی اندن تمام حظ ونصیبلرین اخذ ایدرلر اول ایاتله الحانك اجتماعندن
نفوسه حظ موفور حاصل اولور والاشونلركه درجهٔ كماله واصل اولوب اسرار قرآنیه یه اطلاع
حاصل ایتمشلردر انلرك قتنده تلاوت قرآن ایله سماعك اصلا مناسبتی یوقدر حتی بعضیلر
تلاوت قرآن ایدركن تسلیم روح ایتمشلردر نتكیم سابقا اشارت اولنمشیدی والله تعالی اعلم

* ⁂) مقصد عاشر (⁂ *

حق سبحانه وتعالی حضرتلری رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی خطیرهٔ
قدس وجوار انسه دعوتله اتمام نعمت واكمال اكرام وعزت ایتدیكنك بیاننده در *
ودار آخرنده اعلی مراتب تعظیم واسنا درجات تكریمله تشریفی وآداب زیارت قبرشریف
ومسجد منیفی بونده مذكوردر ومقصد مز بوراوج فصلی مشتملدر (فصل اول) دارفنادن
سرای بقایه انتقالنه دال اولان رموز واشارات ذكرندهدر (اولا معلوم اوله كه مفارقت روحده
اولان شدت ومشقت سببیله موت مكروه بالطبع اولدیغیچون انبیا علیهم السلامدن هیچ برپیغمبر
تخییر اولنمدین وفات ایتمامشدر اگر كندیلر اختیار ایتمسه لر حق تعالی حضرتلری روحلرین
قبض ایتمزایدی فخر كائنات علیه اكمل التحیات حضرتلرینك انقضاء عمر واقتراب اجلی اولا
سورهٔ (اذاجاء نصرالله والفتح) نزولیله اعلام اولنمشدر زیرا بوسورهدن مراد یامحمد قچنكه
حق تعالی حضرتلری سكا فتح بلادی میسر ایدوب بنی آدم بلوك بلوك سنك دینكه كیرهلر
تحقیقا سنك اجلك قریب اولمشدر تحمید واستغفارایله بزه ملاقات ایتمكه حاضرلنه سن زیرا
سنك مأمور اولدیغك اداء رسالت مقصودی حاصل اولدی وبزم قتمزده اولان دنیادهاولاندن
سكا خیرلودر ایمدی بزم جوار بمزه انتقاله حاضرلن دیمكدر دیو بیورمشلردر بوسورهٔ كریمه آخر
نازل اولان سورهدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حجة الوداعده منادهایكن
نزول ایتدی دیمشلردر بوندنصكره سكسان بركون صاغ اولدی برروایتده ابن عباس حضرتلری
طقوز كیجه صاغ اولدی دیمشدر مقاتلدن یدی كیجه وبعضندن اوچ كیجه روایت اولنمشدر
(ابن عمر حضرتلرندن مرویدركه بوسوره حجة الوداعده اواسط ایام تشریقده نزول ایتدی سید
كائنات علیه افضل التحیات حضرتلری انك وداع ایدیكن بیلدی دیمشدر (ابن عباس رضی الله
تعالی عنهما حضرتلرندن مرویدركه سورهٔ اذاجاء نزول ایتدیكی زمانده رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری حضرت فاطمهیی دعوت ایدوب * نعیت الی نفسی * دیو بیوردی یعنی
بكا كندی وفاتم خبری ویرلدی همان حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها آغلدی سید كائنات
علیه اكمل التحیات حضرتلری * لاتبكی فانك اول اهلی لحوقابی * بیوردی یعنی آغلمه زیرا بنم
اهلمدن بكا اول لاحق اولهنی سین بیوردی اندن حضرت فاطمه كولدی (ینه ابن عباس
رضی الله عنهمادن مرویدركه بوسورهنك نزولندنصكره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری امرآخرته فتی زیاده كوشش ایدراولدی دیمشدر جابر رضی الله عنه بیورمشدركه
بوسوره نازل اولدیغی زمانده جبرائیل علیه السلامه * نعیت الی نفسی * دیدی اولدخی (وللآخرة
خیرلك من الاولی) دیوجواب ویردی هریل جبرائیل علیه السلام ایله قرآنی بركره عرض
ایدرایدی اول یلده ایكی كره عرض ایتدی وسائرسنهلرده رمضانك آخرندن اون كون اعتكاف
ایدرایدی اول یل یكرمی كون ایتدی ذكر واستغفاری چوق ایدر اولدی (ام المؤمنین ام سلمه
رضی الله عنها ایتدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری آخر عمرنده هركره طورسه
واوتورسه وكلسه وكیتسه البته * سبحان الله وبحمده واتوب الیه * دیرایدی بن دیدم سن بردعا

ایلرسنكه بوندن اول ایتمزایدك دیدم * ان ربی اخبرنی انی سأری علما فی امتی وانی اذارأیته ان اسبح
بحمده واستغفره * بیوردی اندنصكره بوسورهیی اوقودی دیمشدر حاصلی بوسورهٔ كریمهده
حق تعالی حضرتلری كندینه حمد واستغفار ایتمك بیورمشدر آنك مضمون شریفی حكمنجه
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حمد واستغفاری اكثار ایدر اولمش ایدی
(امام بخاری ومسلم روایتلرنده عقبة بن عامر رضی الله عنهدن مرویدركه فخر عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری سكز یلدنصكره احد شهداسنك اوزرلرینه واروب صلات ایتدی
واحیا واموانه وداع ایدركبی وداع ایتدی اندنصكره منبره چیقوب * انی بین ایدیكم فرط وانا علیكم
شهید وان موعدكم الحوض وانی لانظر الیه وانا فی مقامی هذا وانی قد اعطیت مفاتیح خزائن
الارض وانی لست اخشی علیكم ان تشركوا بعدی ولكنی اخشی علیكم الدنیا ان تنافسوا فیها *
بیوردی بعض روایتده * فتقتتلوا فتهلكوا كما هلك من كان قبلكم * زیاده اولنمشدر یعنی ایتدی
بن سزك اوكگزجه فرطم وفرط فتح فا ورائله اول كیمسهیه دیرلركه قومدن ایلرو كیدوب حوضی
اصلاح ایده وقوغهلری حاضرلیه لازم اولان نه ایسه تدارك ایده بن سزك اوزریكزه شاهدم
وسزك موعدیكز حوض كوثردر یعنی سزكله اوراده بولشمق وعدهمزدر واسون تحقیقا بن بوطوردیغم
یردن اول حوضه نظر ایدهرم وتحقیقا خزائن ارضك مفتاحلری بكا ویرلدی وتحقیقا بن اندن
خوف ایتمزمكه سز بندنصكره مشرك اولهسز لكن اندن خوف ایدرمكه دنیایه رغبت ایدهسز
دخی بری بریكزله جنك ایدوب هلاك اولهسز نتكیم سزدن اول اولانلر اویله ایدوب هلاك اولمشلردر
دیو بیوردی (ابی سعید الخدری رضی الله عنهدن مرویدركه بركون رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری منبره چیقوب اوتوردی دخی ایتدی * ان عبدا خیره الله بین
ان یؤتیه زهرة الدنیا ماشاء وبین ماعنده فاختار ماعنده * بیوردی معناسی تحقیقا تكری تعالی
حضرتلری برعبدی مخیر قیلوب اگر دیلرایسك دنیانك طیباتندن نه مراد ایدینور ایسك اعطا ایدهیم
دنیاده قال اگر دیلرایسك بنم قتمده اولان فضل وكرامتی اعطا ایدهیم دنیادن فراغت ایله
حاصلی قنغیسنی دیلرایسك اختیار الكده اولسون بیوردی اول عبد حق تعالی حضرتلرینك
قتنده اولهنی اختیار ایتدی دیمك اولور ابوبكر الصدیق رضی الله تعالی عنه بوسوزی اشیدیجك
اغلمغه باشلدی یارسول الله * فدیناك بآبائنا وامهاتنا * دیدی اصحاب كرام تعجب ایدوب كورك
شو شیخی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری برعبدی تكری تعالی حضرتلری مخیر ایتدی
دیو خبر ویرر اول فدیناك بآبائنا وامهاتنا دیوسویلر رسول الله حضرتلرینك رمزن ابوبكر رضی الله
عنه خوب فهم ایدوب عبددن مراد فخر عالم حضرتلرینك كندی نفسی ایدیكن اكلمش ایدی
انك احوال واطوارینه جملهدن اعلم ایدی نه بیورسه مراد شریفك ادراك ایدرایدی فهم ایتمدكلرندن
تعجب ایدرلرایدی اندن فخر كائنات حضرتلری * ان امن الناس علی فی صحبته وماله ابوبكر فلو
كنت متخذا من اهل الارض خلیلا لاتخذت ابابكر خلیلا ولكن اخوة الاسلام لایبقی فی المسجد خوخة
الاسدت الاخوخة ابی بكر * دیو بیوردی حاصلی انلر فهم ایتمدكلرندن تعجب ایدرلر ایدی صحبت
ومقارنت ومال ونعمتله معاونت جهتندن بكا خلقك زیاده انعام ایدهنی ابوبكر الصدیقدر
اگر بن اهل ارضدن بردوست طوتسه ایدم ابوبكری طوتوردم ولكن مابینمزده اولان اخوات
اسلامدر دیو بیوردی دخی مسجده آچیلان قپولردن برقپو قالمیهسد اولنه الا ابوبكرك قپوسی قله
بیوردی آواخر عمر شریفنده دائما اجلی قریب اولدیغن تعریض ایدرایدی حتی حجة الوداعده
خلقه خطاب ایدوب * خذوا عنی مناسككم فلعل لا القاكم بعد عامی هذا * دیو بیوردی
یعنی حج شریفده ایدهجككز عباداتی بندن اوكرهنك زیرا بن ظن ایدهرمكه بو یلدنصكره سزه

ملاقات ایتمیم دیوب خلقه وداع ایتمکه باشلدی اورادن ناس * هذه حجة الوداع * دیدیلر یعنی
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک حج شریفنه حجة الوداع تسمیه سی اندن
قالدی ومدینه یه مراجعت ایتدیکی زمانده یول اوزرنده خم دیمکله معروف برصویک اوزرنده خلقی
جمع ایدوب خطبه اوقودقده ایتدی * ایها الناس انما انا بشر مثلکم یوشك ان یأتینی رسول ربی
فاجیب * بیوردی یعنی ای آدم اوغلنلری بن دخی الاسزك مثلکز آدم اوغلانیم قریب اولورکه بکا
ربمك رسولی کلور بنی دعوت ایدر بندخی اجابت ایده رم دیدی اندن کتاب اللهه تمسك اوزره خلقی
ترغیب ایتدی واهل بیتنه رعایت ایتمکی وصیت ایلدی (حافظ بن رجب رحمة الله تعالی علیه
ایدر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک ابتداء مرضی اواخر شهر صفرده ایدی مشهور
قول بودرکه اون اوچ کون خسته اولدی وقتاکه فخر عالم حضرتلری وفاتی خبرین تعریض
طریقیله افاده بیوروب تصریح ایتمامش ایدی مراد شریفی نه ایدیکن یارغاری ابو بکر الصدیقدن
غیری کیمسه فهم ایتمدی واول فهم ایدوب جزع واضطرابه دوشیجك فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری منبر اوزرندن آنی تسکین وتسلیته باشلیوب مدح وثناسنه
شروع ایتدی تاکه خلق انك افضل امت ایدیکن بیلوب صکره خلافتی بابنده اختلاف
ایتمیه لر وانك قپوسندن غیری مسجده آچیلو رقپو قالمیه دیو بیوردیغی کندیدن صکره
امامت وخلافت اکا مقرر ایدیکنه اشارت ایدی زیرا اول زمان شریفك عادتی حسبنجه
امام وقت مسجده ساکن اولمق لازم ایدی مصالح مسلمین مسجده کوریلور ایدی واطرافدن
کلان ایلچیلر مسجده کلوب رأی وتدبیر آنده اولور ایدی صکره دن معنای مذکوری تأکید
وتشدید ایچون * مروا ابابکر یصلی بالناس * دیو بیوردی امامت صلاته آنی مولی قیلدی
انکیچون ایدیکه صحابۀ کرام رضی الله تعالی عنهم ابو بکره بیعت ایتدکاری زمانده
* رضیه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لدیننا افلا نرضاه لدنیانا * دیدیلر یعنی فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دینمز ایچون آنی اختیار ایدوب اکا راضی اولدی یا بز
دنیامز ایچون آنی اختیار ایدوب راضی اولمازمی یز دیدیلر طوعا ورضاء ربقۀ اطاعتنه بیون
ویردیلر (زهریدن مروی اولان اوزره ابتداء مرضی ام المؤمنین میمونه رضی الله عنهما اونده
واقع اولمشیدی اگرچه کیم بعضیلر زینب و بعضیلر ریحانه اونده واقع اولدی دیمشلردر
اما قول اول معتمددر (خطابی قولنجه یوم الاثنین ایدی و بعضیلر یوم السبت ایدی و بعضیلر
یوم الاربعاء ایدی دیمشلردر ومدت مرضی اشارت اولنان اوزره اون اوچ کون ایدی اما
اون درت واون ایکی اولمق روایتلری دخی وارد اولمشدر بعضیلر اون کون ایدی دیمشلردر
سلیمان تیمی رحمة الله علیه بوکا جازم اولمشدر (وامام بیهقی رحمة الله علیه اسناد صحیحله
بویله اخراج ایتمشدر (صحیح بخاریده حضرت عایشه رضی الله عنهادن مرویدرکه فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری وقتاکیم وجعی زیاده اولوب خسته لکی آغرلندی
خاتونلرندن استیذان ایتدیکه بنم اومده یاته و بنده تیمار اولنه انلر دخی اذن ویردیلر اندن
ایکی کشی قولتوغنه کیروب فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینی کتوردیلر دیدی
وانلرك بری عباس و بری علی بن ابی طالب ایدی دیمشلردر رضی الله عنهما بعضیلر روایتنده
غیری کیمسه لر ایدی دیمشلردر اول روایتلر صحیح اولدیغی تقدیرجه جائزدرکه برقاچ کیمسه
دکشمش اوله یاخود بعضی قولتوغنه کیروب بعضنه فخر کائنات حضرتلری طیانور ایدی اوله
دیمشلردر (ابن ابی ملیکه نقلنده حضرت عایشه دن مرویدرکه انك اوینه کلدیکی کون
یوم الاثنین ایدی اول بر یوم الاثنینده روضۀ رضوانه انتقال ایتدی (امام احمد ونسائی روایتلرنده

حضرت عایشه دن مرویدرکه ایتدی برکون فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
بعض جنازه ایله مزارات مدینه یه چیقمش ایدی اندن کلدی و بکا صداع عارض اولمش ایدی
(وارأساه) دیدم یعنی وای باشم دیو صداعدن شکایت ایتدم اول حضرت (بل انا وارأساه) دیو
بیوردی اندن عایشه یه اگر بندن اول وفات ایدر ایسك نه ضرر ایدرسن سنی کندی الوم ایله
غسل ایدرم وتکفین ایدرم ونمازك قیلورم وسنی دفن ایدرم دیدی حضرت عایشه ایتدی
والله اگر بویله ایدر ایسك دونوب کلدیکك کبی اول کیجه بنم اومده کوبکوا اولورسون دیدی
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بی اختیار تبسم ایتدی اندنصکره وجعی
زیاده اولمغه باشلدی ثابت ومتبین اولمشدرکه اول مرضی صداع ایدی اما ظاهر بودرکه
صداعی حما ایله ایله ایدی زیرا مرضنده حماسی زیاده اشتداد اوزره ایدی شویله حرارت
بغلر ایدیکه برلکن ایچنه اوتورر ایدی دخی اوزرینه یدی قربه طلوسی صو دوکرلر ایدی
برمقدار برودت حاصل ایدر ایدی نتکیم صحیح بخاریده مذکوردر روایت اولنورکه مبارك
ارقاسنه برقطیفه کبر ایدی النی اوزرینه قویان کیمسه مبارك جسمنده اولان حمی حرارتی
احساس ایدر ایدی یا رسول الله نه عجب حرارتکز وار دیر ایدی سید کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری * انا کذلك یشدد علینا البلاء و یضاعف لنا الاجر * دیو بیورر ایدی یعنی
بز بویله اولورز بزم اوزریمزه بلا تشدید اولنور واجر وثوابمز مضاعف اولور دیر ایدی
علماء حدیثدن نیچه کیمسه ابی سعید الخدری حضرتلرندن بو یلجه روایت ایتمشلردر ومذکور
اولان قطیفه دن مراد برجنس خاولو بزدر بودیارده معروف اولان حریر قماشی دکلدر
(وامام بخاری رحمة الله علیه روایتنده عبد اللهدن مرویدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك خدمت شریفنه دخول ایتدم شول حالده که خواجۀ عالم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینه حمی عارض اولمشیدی یا رسول الله سزی نه یاوز حمی طوتردیدم
ایتدی بلی سزك ایکیکزی طوتدیغی قدر بنی طوتردیدی بن اصلی بودرکه سکا ایکی
اجر ویریلوردیدم فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بلی بویله در دیو بیوردی
ودخی ایتدی هر مسلم که اکا برازی یتشه بردیکن باته یادخی زیاده برنسنه واقع اوله البته حق تعالی
حضرتلری اول اذی سببیله انك کناهلرین مغفرت ایلر اغاج یپراقلری کبی کناهلری دوکیلور
کیدر دیو بیوردی دیمشدر (ابو هریره کندوسی بیورمشدرکه بکا بروجع یوقدرکه حمادن
سوکلو اوله وحمی ابن آدمك هر مفصلنه داخل اولور وحق تعالی حضرتلری هر مفصله اجر
وثوابدن برحصه ویرر دیو بیورمشدر انبیا علیهم السلامه بلا سائر ناسدن زیاده مسلط اولور
نتکیم بعض روایتده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن * اشد الناس بلاء الانبیاء
ثم الاولیاء ثم الامثل فالامثل * وارد اولمشدر (وامام نسائی نقلنده بو دخی فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مرویدر * ان من اشد الناس بلاء الانبیاء ثم الذین یلونهم *
بیورمشلردر بونك دخی معناسی حدیث اول معناسنه راجعدر حاصلی اشراف ناس که انبیا
علیهم السلامدر بلانك اشدی انلره مسلط اولور انلردنصکره انلره قریب اولنلره مسلط اولور
انلردنصکره انلره قریب اولنلره مسلط اولور بوترتیب اوزره کیتدکجه تنزل ایدر (امام بخاری
حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن روایت ایلرکه خواجۀ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك اوکنده برقاب ایله صو طورر ایدی حرارتدن مبارك اللرین صویه صوقار ایدی
دخی یوزینه سورر ایدی * لا اله الا الله ان للموت سکرات * دیو بیورر ایدی (ینه بخاری نقلنده
عروه دن مرویدرکه * مازال اجد الم الطعام الذی اکلت بخیبر فهذا اوان وجدت انقطاع

ابهری من ذلك * بیورمشدر یعنی هرکز اول خیبرده اکل ایتدیکم زهرناك طعامك الم واضطرابن
بولمقدن خالی دکل ایدم الآن طویدم انك تأثیرندن ابهرم منقطع اولدی دیمك اولور ابهر
دیدکاری قلبه متصل برطمردر اول منقطع اولیجق صاحبی هلاك اولور واول طعام قصه‌سی
اوائل کتابده غزوهٔ خیبرده ذکر اولنمشدر (ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرینك وغیرك
رأیلری بوایدیکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری آخر اول زهرك اثرندن
شهید کتندی دیرلر ایدی زیرا کاه کاه مزاج شریفلرنده اول سببدن تغیر حاصل اولور ایدی
(صحیح بخاریده حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنهادن مرویدرکه فخر کائنات
علیه اکمل التحیات حضرتلری چن برمقدار خوش اولسه معوذات اوقیوب کندویه
افورر ایدی ومبارك الیله کندوبی مسح ایدر ایدی وقتاکیم مرض موتنده واقع اولان وجعندن
شکایت ایتدی بن دخی آنك اوقودیغی معوذاتدن اوقیوب فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك اوزرینه افورمکه بشلدم وکندو الیله مبارك جسمنی مسح ایدر ایدم دیمشدر
(امام مالك روایتنده *وامسح بیده رجاء برکتها* واقع اولمشدر یعنی مبارك النك برکتن رجا
ایتدیکمدن کندی الیله مسح ایدر ایدم دیمشدر (مسلم نقلنده دخی بویله وارد اولمشدر
(صحیح بخاریده حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله عنهادن مرویدرکه عبدالرحمن بن ابی بکر
یعنی حضرت عایشه‌نك کندو قرنداشی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خدمتنه
کلدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی بنم کوکسمه طیانوب طورر ایدی
عبدالرحمانك النده برتازه مسواك بداغی وار ایدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك نظر شریفی اکا متعلق اولدی بن دخی انك الندن مسواکی آلوب چیناادم
وصو ایله یومشاتدم رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك النه صوندم آلوب
مبارك دیشلرین کوزل کوزل مسواکلدی هرکز آندن خوب مسواکلدیکن کورمش دکل ایدم
دیو بیوردی قصهٔ مزبوره بعض عبارات اخری ایله دخی روایت اولنمشدر (حسن بصری
رحمة الله علیهدن مرویدرکه وقتاکیم بحکم بشریت انبیا علیهم السلام موتی کریه کوردیلر
حق تعالی حضرتلری کندو لقاسیله وفضل وکرامتدن هر سودکلری نسنه ایله انلره موتی
آسان قیلدی حتی برینك روحی جسمندن چکلوب کیدر ایکن حظ ایدر زیرا اول جانی سودیکی
نسنه قارشوسنده متمثل اولور آنك آرزوسیله روحك بدندن مفارقتی اکا آسان اولور دیمشدر
(مسندده حضرت عایشهٔ صدیقه دن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری * انه لیهون علیّ لانی رأیت بیاض کف عایشة فی الجنة * بیورمشلر یعنی موت
بکا آسان اولور زیرا بن جنتده حضرت عایشه‌نك کفنك بیاضن کوردم دیمشلر در حضرت
عایشهٔ صدیقه‌یه کمال محبتلری اولمغین آنك بیاض کفی جنتده تمثیل اولنوب فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینه عرض اولندی تاکیم موتی آسان اوله زیرا عیشك حظ وصفاسی
اجتماع احباب ایله در حضرت عایشهٔ صدیقه‌یی قتی زیاده سورلر ایدی کشی خاتونن سومك
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك سنتیدر وخاتونلر دخی ارلرین سومك
حضرت عایشه‌نك سنتیدر (روایت اولنورکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
مرض موتنده یدی دانه آلتونی وار ایدی انلری صدقه ایدك دیو بیوردی اندن برمقدار بایلدی
یانده اولنلر آنك حالنه مشغول اولدیلر صکره کندویه کلیجك اول آلتونلری کتوردوب مبارك
کفنه وضع ایتدی دخی * ماظن محمد بربه لولقی الله وعنده هذه * دیدی اندن جمله سن
صدقه ویردی بوحاله نظر اولنه که حبیب رب العالمین جمیع ماتقدم وماتأخر ذنوبی مغفرت

اولنمش ایکن یدی آلتون ایچون بویله بیوروب یانده قومه‌دی پس جور وظلمله مال ایتام وفقرایی
جمع ایدوب کیدنلرك حالی نیجه اولسه کرکدر (صحیح بخاریده حضرت عایشهٔ صدیقه‌دن
مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خسته لکنده حضرت فاطمه‌یی
دعوت ایدوب اکا یاب یاب برنسنه سویلدی حضرت فاطمه رضی الله عنها اغلمغه بشلدی
اندن ینه دعوت ایدوب برنسنه دخی سویلدی حضرت فاطمه کولمکه بشلدی بز فاطمه‌یه
سؤال ایدوب فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك بیوردیغی نه ایدی دیدك ایتدی
بو مرضدن وفات ایده‌جکن سویلدی بن دخی اغلدم صکره اهلندن کندو آردنجه کلنلرك
اولی بن اولدیغم خبر ویردی اندن کولدم دیدی واقعا اهل بیت رسولدن اول انتقال ایدن
حضرت فاطمه ایدی التی آیدن صکره روضهٔ رضوانده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلریله ملاقات ایلدی علماء حدیثدن چوق کیمسه حضرت عایشه‌دن نقل ایتمشلردرکه
هرکز رسول الله حضرتلرینه صورت وسیرت واوضاع وحرکاتده فاطمه دن آرتق بکزر
برکیمسه کورمدم دیو بیورمش خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حضرت فاطمه‌یه
شویله سوار ایدیکه کلدیکی زمانده قالقوب اوپر ایدی وقوچر ایدی وکندو یرینه اجلاس
ایدر ایدی کندو حضرت فاطمه‌نك اوینه واردیغی زمانده دخی اویله ایلر ایدی اما فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك خسته لکنده کلوب کیردیکی زمانده اوزرینه کلوب
اکلدی دخی وجه کریمن اوپدی (راویلر اتفاق ایتمشلردرکه حضرت فاطمه‌یه فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اول فسلده یوب فاطمه اغلدیغی زمانده سویلدیکی
اول مرضدن وفات ایده‌جکی ایدی اما صکره فسلدیوب فاطمه کولدیکی زمانده سویلدیکی
نه ایدیکنده اختلاف ایتمشلردر عروه‌دن مروی اولان اوزره تقدیم اولنان کلام ایدی یعنی
کندویه اول کلوب ملاقات ایده‌جك فاطمه ایدیکنك خبری ایدی ومسروقدن منقول اولان
اوزره سویلدیکی سن نساء اهل جنتك سیده‌سی سن جنتده سندن اولو خاتون اولمیه کرك
دیمك ایدی اما قول اولی ترجیح ایتمشلردر (نسائی نقلنده ابی سلمة طریقندن حضرت عایشه‌دن
مرویدرکه فاطمه‌نك سبب ضحکی ذکر اولنان قوللرك ایکیسی ایله ایدی دیمشلردر (روایت
اولنورکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خسته لکنده کاهی بایلوب اصی
کیدر ایدی صکره ینه کندویه کلور ایدی برکره بایلوب بیخود اولدی صاندیلرکه مرضی
ذات الجنبدر واردیلر برمقدار دارو تدارك ایدوب مبارك اغزینه قویدیلر کیده‌رك قومامك
دیو اشارت ایتدی اسلیوب خسته‌در دارویی کریه کورور دیدیلر قویدیلر صکره برمقدار افاقت
بولیجق بن سزی نهی ایتدممی نیچون اول دارویی اغزومه قویدیکز دیدی ایتدیلر خسته در
دارویی کریه کوردی دیدك دیدیلر یعنی نفعی جانبن ملاحظه ایتدك سنك نهی ایتدیکك
مزاجك آلمدیغنه حمل ایتدك بلکه نافع اوله دیو قویدق دیدیلر ایتدی بو اوده عباسدن غیری
هیچ کیمسه قالمسون جمله سنك اغزینه اول دارودن قویسونلر بن نظر ایده‌یم دیدی عباسی
استثنا ایتدیکی اول ایدیکه اول زمانده انلرك یانده حاضر دکل ایدی امام بخاری بویله روایت
ایتمشدر (طبرانی عباسدن نقل ایتدیکی اوزره اول دارو قسطله زیت یاغی ایدی واهل بیتك
اغزلرینه قویدردیغی سوزین طوتمدقلرینه عقوبت ایچون ایدی و بعضیلر مقصود شریفی
انلری تأدیب ایدی تاکیم سوزین طوتممغی عادت ایدنمیه‌لر ودارودن اجتناب ایتدیکنك
وجهی اول مرضدن وفات ایده‌جکن مقرر بیلمشیدی نفع احتمالی یوق ایدی انکیچون ایتدی
والا بعض امراضنده تداوی عادت کریمه‌سی ایدی دیمشلردر ابن حجر ایدر ظاهر بودرکه

خصوص مزبورکندوبی موتله حیات ابدیهٔ دنیویه بیننده تخییردن مقدم ایدی بو تقدیرجه
داروی مزبوردن اجتنابی کندویه مناسب اولمدیغیچون ایدی زیرا مرضی اهل بیت ذات
الجنب صانمشلر ایدی اکا کوره علاجه مباشرت ایتمشلر ایدی آنك خود علتی ذات الجنب
دکل ایدی نتکیم سیاق حدیثك ظاهری دلالت ایلر (ابن سعد روایتنده بویله درکه فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك کاهی مبارك بوکرینه اغری عارض اولور ایدی برکون
مشتد اولدی عقلی کندی اندن معالجه یه مباشرت ایدوب مبارك اغزینه برمقدار دارو
قویدیلر حظ ایتدی کندویه کلیجك بیحضور اولدی سز بویله صاندیکز که الله تعالی
حضرتلری بکا ذات الجنب مسلط ایتمش اوله حق تعالی حضرتلری انی بکا مسلط ایتمزیوردی
اندن یمین ایتدیکه اوده هیچ کیمسه قالمیه جمله سنك اغزینه دارو قویله راوی ایدر هیچ برکیمسه
قالمدیکه اغزینه دارو قویلمامش اوله (میمونه رضی الله تعالی عنها اورجلو ایدی آنکدخی اغزینه
قویدیلر دیمشدر (ابو یعلی روایتنده سند ضعیفله حضرت عایشهٔ صدیقه دن مرویدرکه
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ذات الجنبدن کندی دیو بیورمش بونك
اصلی بودرکه ذات الجنب دیو ایکی مرضه اطلاق ایدرلر (بریسی بر ورم حاردر غشاء
مستبطنده اولور یعنی ایکولرك ایچ یوزنده برپرده واردر اکا عارض اولور بورمدر (بریسی
دخی ایکولر اراسنده محتبس اولمش یلدر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
اول بکا مسلط اولماز دیو بیوردیغی اولکی معنابه ذات الجنب دردیدیلر (حاکم مستدرکنده
* ذات الجنب من الشیطان * دیو روایت ایتمشدر (بخاری نقلنده ابن عباس رضی الله تعالی
عنهما حضرتلرندن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وفاتی قریب
اولیجق اصحابنه ایتدی * هلموا اکتب لکم کتابا لاتضلوا بعده * یعنی کلك سزه برنامه
یازه یمکه اندنصکره ضلالته دوشمیه سز دیدی اصحابك بعضی ایتدیلر مزاجنه وجع غلبه
ایلدی قرآن خود سزك یانکزده طورر حسبنا کتاب الله دیدیلر یعنی دخی نامه یازدیروب نیلرز
کتاب الله بزه یتر دیدیلر اندن اهل بیت بری بریله اختلاف وخصومته دوشدیلر بعضی ایتدی
کلك یاننه وارهلم برنامه یازسون دیدیلر بعضی دخی بردرلو سویلدی والحاصل حضور شریفنده
کفت وکوی چوغالیجق * قوموا عنی * دیو بونلری یانندن قوودی صکره دن ابن عباس
رضی الله تعالی عنهما * ان الرزیة کل الرزیة ماحال بین رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم وبین
ان یکتب لهم ذلك الکتاب لاختلافهم ولغطهم * دیو سویلر ایدی حاصلی اول نامه نك
یازلمه سنه مانع اولان نسنه نه عظیم مصیبتدر دیو تأسف ایدر ایدی (مازری رحمة الله علیه
بیوردیغی اوزره رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کلك سزك ایچون نامه یازه یم
دیو صریحا امر ایتدکدنصکره صحابه بونده اختلافه دوشدکلرینك جوازی بوایدیکه اوامره
بعض حالت مقارن اولورکه انی وجوبدن نقل ایدر ایمدی ظن اولنورکه خواجهٔ کائنات
علیه اکمل التحیات حضرتلرندن تخییره دلالت ایدر بعض قرینه صدور ایتمش اوله وجوب
مراد اولنمیه بلکه انلری مختار قیلمق اوله اکا بناء اختلاف ایدوب بعض یازسون و بعضی یازمسون
کتاب الله بزه یتر دیمشلر اوله (وامام نووی رحمة الله تعالی علیه ایدر علما رحمهم الله تعالی
اتفاق ایتمشلردرکه * حسبنا کتاب الله * دیمسی حضرت عمر ایدی زیرا قوت فهم ودقت نظرندن
خوف ایتدیکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری نامه ده بعض امور کتابت
ایتدیره دخی امت اشلمدن عاجز اولالر اندن عقوبته مستحق اولالر زیراهرنه بیورسه منصوص
اولور ایدی عدم امتثال الله عقوبت لازم کلور ایدی و بونی دخی مراد ایدندیکه علمایه اجتهاد بابی

منسد اولمیه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قولی عمری انکار ایتمیوب
سکوت ایتدیکنده آنك رأیتی تصویبه دلالت واردر وابن عباس حضرتلرینك ان الرزیة الخ
دیدیکنده عمر قولنه معارضه یوقدر زیرا عمر رضی الله تعالی عنه اندن افقه ایدی قطعا
دیمشلردر وخاطره بوکلسون که ابن عباس حضرتلری قرآنه عالم وتفسیر وتأویلنه اعلم ناس
ایکن قرآنله اکتفا ایتمامش اوله بویله دکلدر بلکه آنك ایتدیکی رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرندن تصریح وبیان فوت اولدیغنه تأسف وتحسر ایدی زیرا آنك بیانی
غیرك استنباطندن اولی ایدیکنده اشتباه یوقدر (شیخین روایتلرنده وارد اولمشدر وجعی مشتد
اولدیغی زمانده * مروا ابابکر فلیصل بالناس * دیدی یعنی ابو بکره امر ایدك خلقله نماز
قیلسون دیدی مرادی اصحابه امامت ایلسون دیمك ایدی حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها
ایتدی * یارسول الله ان ابابکر رجل رقیق اذا قام مقامك لایسمع الناس من البکاء * یعنی
اول بریوره کی یوفقه کیمسه در سنك بریکه محرابه کچدیکی زمانده اغلمقدن اوقودیغن خلقه
اشتدرمسه کرك دیدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ینه * مروا ابابکر فلیصل
بالناس * دیدی حضرت عایشه ینه اویله جواب ویردی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری ایتدی * انکن صواحبات یوسف مروا ابابکر فلیصل بالناس * ابو حاتم دخی
بویله روایت ایتمشدر ولفظ حدیث آنك سیاقی اوزره در وصواحبات یوسفدن مراد زلیخا
ایدی دیمشلردر انکن لفظی دخی اکرچه کیم صیغهٔ جمع اوزره بیورلمشدر امام اد عایشهٔ صدیقه
ایدی وآنی زلیخایه تشبیهدن مرادی یعنی خلاف مافی الضمیری کوسترمکده انك کیبسن دیمك
ایدی تفصیلی بودرکه زلیخا ضیافت بهانه سیله خاتونلری جمع ایلدی بونك ظاهری اکرام ایدی
اما حقیقتده انلره یوسفی سیر ایتدرمك ایدی تا کیم کورهلر دخی کندوبی معذور طوتالر عایشهٔ
صدیقه نك دخی ظاهر قولی دلالت ایدر دیکه اوقودیغی قرآنی اغلمقدن اشتدیره مز دیو امامتی
ابو بکردن صرف ایتمك اوله امام ادی بوایدیکه شاید خلق آنی رسول الله یرنده کوروب
خاطرلرینه خوش کلمیه کراهت نظرین ایدهلر بو معنادن قورقدیغندن اویله دیمشیدی ومرادی
بوایدیکن برقولنده تصریح ایتمشدر نتکیم صحیح بخاریده فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك وفاتی بابنده ذکر اولنمشدر (وینه امام بخاری رحمة الله تعالی علیه حضرت
انس بن مالکدن روایت ایدرکه ابو بکر ایله عباس رضی الله تعالی عنهما کچوب کیدر ایکن
انصاردن برقاچ کیمسه نك اوزرینه اوغرادیلر کوردیلر که بونلر اوتوروب اغلشورلر نیچون
اغلشورسز دیدیلر انلر ایتدی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك بزمله مجلسنی ذکر
ایدوب اغلشورز دیدیلر اندن ایکیسی فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلرینك حضورینه
کیروب انصارك احوالن عرض ایتدیلر همان طشره چیقدی مبارك باشنی بردهکنار یله صارمشیدی
اندن منبره چیقدی اندنصکره بردخی چیقمق میسر اولمدی پس حق تعالی حضرتلرینه حمد وثنا
ایتدی اندنصکره * اوصیکم بالانصار فانهم کرشی وعیبتی وقد قضوا الذی علیهم وبقی الذی
لهم فاقبلوا من محسنهم وتجاوزوا عن مسیئهم * دیدی حاصلی ناسه خطاب ایدوب انصار قومنه
رعایت ایدك انلر بنم همرازلرم وامینلرمدر واعتماد ایتدیکم طائفه در انلر اوزرلرینه لازم اولان
خدمتی ادا ایتدیلر انلره اجر وعوض اولنمق قالدی ایمدی سز انلرك محسنلرندن قبول ایدك
ومسیئلرندن یعنی کملك ایدنلرینك کناهلرندن کچوك دیو وصیت ایتدی (فاکهانی رحمة الله
تعالی علیه فجر منیر آدلو کتابنده بعضدن بویله روایت ایتمشدر که فخر کائنات صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك خستلکی زیاده اولیجق انصار قومی مسجد شریفی طولاشمغه بشلدیلر

فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك حالندن غم واضطرابه دوشديلر عباس
رضى الله عنه كيروب حاللرين اعلام ايلدى انك آردنجه على بن ابى طالب رضى الله عنه كيروب
اولدخى عرض ايتدى اندن فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى مبارك باشن صاروب مسجده
چيقدى منبرك اشاغى قدمه سنده جلوس ايتدى خلق يانته جمع اولديلر اندن حق تعالى
حضرتلرينه حمد وثنا ايتدى وخلقه خطاب ايدوب اى آدم اوغلنلرى بكا واصل اولديكه سز
پيغمبريكزك موتندن خوف ايدرمش سكز هيچ بندن اول كلنلردن دنياده بر پيغمبر مخلد
قالديكه بن قالم ايدى آكاه اولك كه بن ربمه لاحق اولورم وتحقيقا سز دخى اكا لاحق
اولورسكز دنياده كيمسه قالمازديدى اندن مهاجرينه حرمت وعزت ايتمكى وصيت ايتدى
اندن خلقه نصيحت ايدوب اوليه كه بر مرادك اكلمسى سزك عجله كزه باعث اوله زيرا حق تعالى
حضرتلرى كيمسه نك عجله ايتمسيله عجله ايلمز ديدى و بر كيمسه كه اكا غالب اولمق ديليه يعنى
انك صنعنه راضى اولميوب البته بن فلان مرادى اله كتوريرم وفلان دشمنى قهر ايده رم ديه
صبر ايتميوب كندو رأيى اوزره سعى وكوشش ايده اول مغلوب اولور و بر كيمسه كه اكا خدعه
ايتمك استيه خدعه انك كندوسنه اولورديدى اندن (فهل عسيتم ان توليتم ان تفسدوا فى الارض
وتقطعوا ارحامكم) آيت كريمه سن اوقودى معناسى سزدن توقع اولنورميكه اكر ناس اوزره حاكم
اولورسه كز روى زمينده افساد ايده سز وتكبر وتجبردن قطع رحم ايده سز ديمكدر محصلى اوليه كه
بويله ايليه سز ديمك اولور اندنصكره انصار قومنى وصيت بيوردى انلرك انعام واحسانلرين
ذكر ايدوب هر بابده انلره رعايت سپارش ايتدى و كندونك سعادتله دار آخرته انتقال ايده جكن
ذكر ايدوب سزكله موعدمز حوض كوثر اولسون آنده بولوشالم ديدى وخبردار اولك كه يارن
بكا بولشمقدن محظوظ اولان كيمسه يدنى ولسانى كف ايتسون يعنى دلنى والنى لايق
اولميان نسنه لره قوللنمسون ديدى اندن *يا ايها الناس ان الذنوب تغير النعم وتبدل القسم
فاذا بر الناس برائمتهم واذا فجر الناس عقوهم* ديو بيوردى يعنى اى آدم اوغلنلرى بيلش
اولك كه كناهلرى اشلمك نعمتلرى تغيير وقسمتلرى تبديل ايدر پس قچنكم خلق صلاح وسداد
اوزره اولالر انلرك سلطانلرى وحاكملرى دخى صلاح وسداد وعدل وانصاف اوزره اولور
وقچنكه خلق فجور وعصيان اوزره اولالر سلطانلرى وحاكملرى دخى انلرى ظلم وبيداد ايله
انجيدرلر ديدى (صحيح بخاريده حضرت عايشهٔ صديقه دن مرويدركه رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى حال صحتنده بيوررايديكه هيچ بر پيغمبر جنتده يرين كورمدين
قبض اولنمدى انلره يرلرين كوسترر لر دخى اندنصكره تخيير ايدرلر ديلر ايسه دنياده قالور
ديلر ايسه جنته كيدر ديدى وقتا كيم خسته اولوب موتى قريب اولدى مبارك باشى بنم
دزمده ايكن بايلوب عقلى كندى اندن بنه كندو يه كليجك مبارك نظرين سقفه دكدى دخى
اللهم الرفيق الاعلى ديدى همان بيلدمكه بزى ترك ايدوب كيده جكدر جنتى اختيار ايتمشدر
ديدى بر روايتده فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى ارقه سى اوزره طبانوب ياتور ايكن
اشتدم *اللهم اغفرلى وارحمنى والحقنى بالرفيق الاعلى* درايدى ديمشدر (امام احمد نقلنده
دخى حضرت عايشهٔ صديقه دن مرويدركه *كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يقول
مامن نبى يقبض الا يرى الثواب ثم يخير* ديمشدر بو معناده عبارات متغايره ايله بعض روايات دخى
وارد اولمشدر جمله نك مآلى حق تعالى حضرتلرى انبيا عليهم السلامدن هر پيغمبره جنتده
ايده جكى فضل وكرامتى كوسترر دخى اندن مخير ايدر ديمكدر (نسائى نقلنده ابى موسى رضى الله
عنه *اسأل الله الرفيق الاعلى الاسعد مع جبريل وميكائيل واسرافيل* روايت ايتمشدر ظاهرى

بودركه رفيق شول مكاندركه انده مذكورلر ايله موافقت حاصل اوله ديمشلردر وابن اثير نهايه ده
رفيقدن مراد اعلاء عليينده ساكن اولان جماعت انبيادر ديمشدر بعضيلر دخى رفيق رفق
ورأفتندر مراد الله تعالى حضرتلريدر ديمشلردر و بعضيلر مراد حظيرة القدسدر ديديلر
الله اعلم بحقيقة الحال بعض روايتده وارد اولمشدركه *اللهم انك تأخذ الروح من بين العصب
والقصب والانامل فاعنى عليه وهونه على* ديو بيورمشدر حاصلى يارب تحقيقا سن روحى
سكر وكوك وبارمق اوجلرى بيندن اخذ ايدرسك وبالجمله هر عضودن آلورسك ايمدى بكا
سن اعانت ايله وآنى بكا سن آسان ايله ديو دعا وتضرع ايدر ايدى (واحمد روايتنده مبارك
الن صويه صوقار ايدى دخى مبارك يوزينه سورر ايدى *اللهم اعنى على سكرات الموت* در ايدى
ديمشلردر (بخارى روايتنده حضرت فاطمه رضى الله عنها *واكرب اباه* ديدى فخر كائنات
حضرتلرى دخى *لا كرب على ابيك بعد اليوم* ديدى يعنى سنك باباك اوزره بو كوندنصكره
كرب يوقدر (وكرب غم وغصه ديمكدر مقصودى الم واضطرابى چكديكم همان بو كوندر
بو كوندنصكره بكا غم يوقدر ديمك ايدى (صحيح بخاريده انس بن مالك رضى الله عنهدن
مرويدركه يوم الاثنينده مسلمانلر صلات فجرده ايكن وابو بكر انلره امامت ايدر ايكن فخر عالم
صلى الله عليه وسلم حضرتلرى حجرهٔ عايشه نك پرده سين آچوب اصحابه نظر بيوروب تبسم
ايتدى ابو بكر رضى الله عنه صانديكه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى نمازه
چيقمق استر محرابدن كيرو چكلدى تا كيم صفه واره ومسلمانلر دخى فخر كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينه سوندكلرندن نمازلرين بوزمق استديلر همان مبارك اليله يريكزده
طورك نمازكزى تمام ايدك ديو اشارت ايدوب كندوسى حجره يه چكيلوب پرده يى صالبويردى
ديمشدر (بخارى روايتنده همان اول كون وفات ايتدى ديمشلردر صلى الله تعالى عليه وسلم
بعض علماء حديث جزم ايتمشدركه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك قبض اولنديغى
زمان كونش زواله وارديغى وقت ايدى عروه دن وغيريدن بويله مرويدر (امام سهيلى
ايدر واقدينك بعض كتبنده بولدمكه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى حليمه
قتنده سود امر ايكن اول تكلم ايتديكى سوز *الله اكبر* ديمك ايدى وآخر تكلم ايتديكى كلام
الرفيق الاعلى ديمك ايدى (حاكم انسدن نقل ايتديكى اوزره آخر كلامى *جلال ربى الرفيع*
ديمك ايدى ديمشلردر والله اعلم (طبرى رحمة الله عليه رياضده ذكر ايتمشدركه فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى وفات ايتديكى زمانده ابو بكر رضى الله عنه آنده دكل ايدى فخر عالم
حضرتلرينك اذن شريفيله (سنح ديدكلرى موضعده خاتونى اوينه كتمشيدى عمر بن الخطاب
رضى الله عنه قلجن صيروب ايتدى هر كيم رسول الله وفات ايتدى ديرايسه آنى پاره لرم پيغمبر
اولمدى بلكه ارسال اولندى نتكيم موسى عليه السلام ارسال اولنوب قرق كون اكلندى
قومنه كلدى بن رجا ايدرمكه كله ونيجه كيمسه نك اللرين وآياقلرين قطع ايليه ديدى اندن ابو بكر
رضى الله عنه كلوب يتشدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مبارك وجهندن
اورتويى قالديروب ديزچوكدى دخى اوپدى اندن اغلمغه بشلدى *توفى والذى نفسى بيده
صلوات الله عليك يا رسول الله ما اطيبك حيا وميتا* ديدى يعنى اول الله حقيچونكه بنم نفسم
انك يد قدرتنده در پيغمبر وفات ايتدى ديدى اندن صلوات ويروب يا رسول الله حال حياتكده
وحال مماتكده نه كوزل سك نه كوبجك سك ديدى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى مدح
ايتدى (وامام بخارى روايتنده بويله دركه ابو بكر الصديق رضى الله عنه موضع مذكوردن
كلوب آتندن اينديمسجد شريفه كيردى كيمسه يه سوز سويلدى حتى بيت عايشه يه داخل

اولدی اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی برده ایله اورتمشلر یاتور كوردی همان فخر عالم حضرتلرینك مبارك یوزندن بردهیی آچدی دخی اكیلوب اوپدی اندن اغلدی *بابی انت وامی لایجمع الله علیك موتتین اما الموتة التی كتبت علیك فقد متها * دیدی معناسی اتام وانام سكا فدا اولسون حق تعالی حضرتلری سنك اوزریكه ایكی موت جمع ایلمز سنك اوزریكه یازیلان موت كلدی یتشدی تحقیقا سن وفات ایتدك دیمكدر ابو بكر حضرتلرینك بو سوزدن مرادی نه ایدیكنده علما اختلاف ایتمشلردر بعضیلر ایتدیلر ایكی موت دیدیكی حقیقتی اوزرهدر مقصودی ینه كلور نیجه كیمسهنك الن ایاغن قطع ایدر دیانك سوزنی رد ایدی دیدیلر حاصلی بودر كه اكر بردخی كلور ایسه بردخی اولمك لازم كلور انك موتی بردر اول موت كه حق تعالی حضرتلری بوكا یازمشیدی واقع اولدی غیریلردن بعضنه جمع اولدیغی كبی بوكا ایكی موت جمع اولماز دیمكدر نتكیم اول طاعوندن قچوب حق تعالی حضرتلرینك امریله جملهسی قریلان طائفه كبی كه صكره ینه بامر الله حیات بولوب عاقبت ینه وفات ایتمشلردر نتكیم تفصیلی (الذین خرجوا من دیارهم وهم الوف حذر الموت فقال لهم الله موتوا ثم احیاهم) آیت كریمهسنك تفسیرنده مسطوردر وایكی موت جمع اولانك بری دخی حضرت عزیر علیه السلامدر نتكیم تفصیلی (او كالذی مر علی قریة وهی خاویة علی عروشها قال انی یحیی هذه الله بعد موتها فاماته الله مائة عام ثم بعثه) آیت كریمهسنك تفسیرنده مذكوردر (حضرت ابی بكر كلامنده وارد اولان توجیهاتك اوضح واسلمی بو توجیهدر (اما بعضیلر ایتدی مرادی غیریلر كبی قبرنده بر موت دخی واقع اولماز دیمكدر دیدیلر یعنی غیریلر سؤال ایچون قبرلرنده احیا اولنورلر بعد السؤال ینه وفات ایدرلر بو اویله اولماز دیمكدر دیدیلر بعضیلر دخی ایكی موتدن مراد بر موت نفسی و بر موت شر یعنیدر نفسی وفات ایتدی اما شر یعنی وفات ایتمز یعنی فنا بولمز دیمكدر دیدیلر بعضیلر دخی موت ثانی ایله كربدن كنایه ایدی یعنی بو موتك كربندنصكره كرب آخر یتشمز دیمك استر ایدی دیدیلر والله اعلم بو خصوصده برقاچ روایت وارد اولمشدر بعضی اجمال و بعضی تفصیل اوزرهدر جملهدن بری دخی ینه (بخاری نقلنده حضرت عایشهدن مروی اولاندركه عمر رضی الله تعالی عنه * والله مامات رسول الله * دیوب طورر ایدی یعنی رسول الله حضرتلری اولمدی دیو آند ایچر ایدی ابو بكر رضی الله عنه كلوب سیدكائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وجه كریمن آچوب اوپدی واغلدی ومدح وثنا ایلدی اندن یمین ایدوب حق تعالی حضرتلری سكا ایكی كره موت لذتن ذوق ایتدرمز دیدی اندن چیقوب حضرت عمره * ایها الحالف علی رسلك * دیدی یعنی ای آند ایچوب پیغمبر وفات ایتمدی دیان قتی اقدام ایلمه یاب یاب طوت عقلك باشكه كتور دیو نصیحت ایتدی همان حضرت عمر اوتوردی سكوت ایلدی اندن ابو بكر الصدیق رضی الله تعالی عنه حق تعالی حضرتلرینه حمد وثنا ایلدی وخلقه خطاب ایدوب * الا من كان یعبد محمدا فان محمدا قد مات ومن كان یعبد الله فان الله حی لایموت * دیدی یعنی آكاه اولوك بیلسون شول كیمسه كه محمده عبادت ایلر ایدی تحقیقا محمد وفات ایلدی وشول كیمسه كه الله تعالی حضرتلرینه عبادت ایدر ایدی بیلسونكه حق تعالی حضرتلری حی لایموتدر اكا فنا طاری اولماز دیدی اندنصكره (انك میت وانهم میتون) آیت كریمهسین ودخی (وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل) آیت كریمهسین اوقودی اندن خلق غریو له اغلشمغه باشلادیلر (وذكر اولنان آیت كریمهلر فخر جهان صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وفاتنه دلالت ایدن آیتلردندر (طبری ایدر حضرت عمر بو آیتلری ابو بكردن اشیدیجك ایتدی *فوالله

لكانی لم اتل هذه الایات قط * یعنی والله شویله خاطرمدن كیتمشكه كویا بو آیتلری هركز تلاوت ایتمامش ایدم دیدی قولندن رجوع ایدوب حضرت صدیقه تابع اولدی (ابو نصر بیوردیغی اوزره حضرت عمر رضی الله عنه اول اویله دیدیكی فتنه وفساد ظهور ایلیه ومنافقین هجوم وغلبه ایدهلر دیو خوف ایتدیكندن ایدی وقتا كیم صدیق اكبرك قوت یقینن مشاهده قیلدی وذكر اولنان آیت كریمهلری اوقودیغن كوردی همان كندویه سكون كلوب ارتق اول سوزی سویلمدی حضرت صدیقك اویله بیورمسیله خلقه برحال كلدیكه آیات مذكورهیی مدینهنك زوقاقلرنده اوقیوب كزرلر ایدی كانه اول كون نزول ایتمشیدی (ابن المنیر ایدر فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وفاتی واقع اولیجق خلق اراسنه قتی اضطراب و پریشانلق دوشدی نیجه سنك عقلی ضایع اولدی حضرت عمر انلردن ایدی ونیجهسنك دخی مجالی قالمیوب اوتوردی قالدی قیامه قدرتی اولمدی حضرت علی انلردن ایدی شویله اولدیكه حركته قدرتی قالمدی بعضیلرك دخی نطقی طوتلدی سویلمكه مجاللری قالمدی حضرت عثمان انلردن ایدی خلق یانسه واررلر كلورلر ایدی سویلمكه قادر دكل ایدی بعضیلر دخی غمدن خسته اولدیلر عبد الله بن انیس انلردن ایدی حتی اول تأثرله وفات ایتمشدر جملهدن اثبت اولان ابو بكر الصدیق ایدی اكرچه كیم كوزلرینك یاشی طورمز اقار ایدی ومتصل آه وناله وزاری قیلار ایدی اما مجموعندن انك اوضاعی عاقلانه ایدی صبر وثباتی غیریلردن زیاده ایدی انلری دخی اول تسكین وتسلیه ایلدی (بیهقی وابو نعیم نقل ایتمشلردر كه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری وفات ایتدیكی زمانده بعضیلر وفات ایتدی و بعضیلر وفات ایتمدی دیوشك ایتدیلر اسما بنت عمیس رضی الله عنها الینی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مبارك اوموزینه وضع ایتدی دخی وفات ایتمش دیو خبر ویردی ومبارك یغرندن مهر نبوت كتمش دیدی وفاتی بوندن مقرر بیلدیلر شبهه قالمدی دیمشلردر (بخاری نقلنده حضرت فاطمه رضی الله عنها فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك حین وفاتنده بویله دیمشدر * یا ابتاه اجاب ربا دعاه یا ابتاه من جنة الفردوس مأواه یا ابتاه الی جبریل ینعاه * ابن حجر رحمة الله علیه بعضیلردن نقل ایتمشدر كه * صواب الی جبریل نعاه * دیمك اوله مرآة الزمان صاحبی بوكا جازم اولدی اما ولكیسی متوجهدر ظنیله تغلیط رواة جائز دكلدر دیمشدر (طبری نقلنده وابتاه من ربه ادناه لفظی دخی واقع اولمشدر فاطمة الزهرا رضی الله عنها سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندنصكره التی آی صاغ اولدی امامدت مزبورهده اصلا كولمك واقع اولمدی دیمشلردر (ابو نعیم حضرت علیدن نقل ایلر كه * لما قبض صلی الله تعالی علیه وسلم صعد ملك الموت الی السماء والذی بعثه بالحق لقد سمعت صوتا من السماء الدنیا ینادی وامحمداه * دیو بیورمشلر یعنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری قبض اولندیغی زمانده ملك الموت سمایه چیقدی اول الله حقیچونكه انی حقله مبعوث قیلدی تحقیقا سمادن بر صوت اشتدم وامحمداه دیو ندا ایلر ایدی دیمكدر (سنن ابن ماجهده وارد اولمشدر كه فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حال مرضنده ایتدی * ایها الناس ان احد من الناس او من المؤمنین اصیب بمصیبة فلیتعز بمصیبة بی عن المصیبة التی تصیبه بغیری فان احدا من امتی لن یصاب بمصیبة بعدی اشد علیه من مصیبتی * حاصلی خلقه خطاب ایدوب ایتدی اكر ناسدن بر كیمسه یاخود مؤمنلردن بری بر مصیبتله مصاب اولور ایسه اول یتشن مصیبتدن بنم مصیبتمله تعزی ایلسون یعنی بنم موتمله بولدیغی مصیبتی یاد ایلسون دخی سائر مصیبتلردن نفسنه صبر وتحمل ایلسون زیرا بنم امتمدن هركز بر كیمسهیه بندنصكره بر مصیبت یتشمز كه اول اكا بنم مصیبتمدن اشد اوله

دیمکدر معجزات بابنده مرور ایتمشدر که فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری منبر اتخاذ ایتمدین برجذعه طیانوب خطبه اوقورایدی صکره‌دن منبر وضع اولنوب اندن فراغت ایدیجک ناله وفریاده بشلدی مسجد ایچنده اولنلر آنك اکلدوسندن طوره مدیلر بر وجود شریف که آنك مفارقتندن جمادات متأثر اولوب فریاد وفغان ایده‌لر انسانك حالی نه اوله جقدر اعدی اول کون که سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك مرغ روانی شاخسار بدندن پرواز ایدوب اشیانهٔ عرشی جلوه‌کاه ایتدی مجموع امتك فریاد وفغانی کنکرهٔ افلاکه ایردی روایت اولنور که خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك موتندنصکره دخی دفن اولنمدین حضرت بلال اذان اوقیوب اشهد ان محمدا رسول الله دیدیکی زمانده اصحابك فریاد وفغانله اغلشدقلرندن مسجد حرکته کلور ایدی دفن اولندقدنصکره بلال ارتق اذان اوقدی دیمشلردر بعض روایتده حضرت ابی بکر رضی الله عنهك خاطری ایچون انك خلافتنده اوقودی صکره‌دن ترك ایدوب غزایه مشغول اولدی دیمشلردر بعض روایتده شام فتح اولندیغی کون دخی برکره چیقوب اذان اوقشدر انده دخی اصحاب بلالك اذانی اشیدوب فخر عالم حضرتلرینی یاد ایتدیلر دخی شویله فریاد وفغان ایتدیلر که طاغ وطاشی حرکته کتوردیلر دینلمشدر وفاتی یوم الاثنین‌ده واقع اولدیغنه اتفاق واردر کیمسه خلاف ایتمامشدر هجرت ایدوب مدینه‌یه کلدکده شهره نه زمانده دخول ایتدی ایسه اول زمانده قبض اولندی دیمشلردر واول زمان ضحیٔ کبری زمانی ایدی والله اعلم امادفنی بعض قولده ثلثا کونی وبعض قولده ارbعا کیجه‌سی واقع اولدی دیمشلردر (ابن عساکر رحمة الله علیه نقلنده ابی ذؤیب الهذلیدن مرویدر که (هذیل قبیله سنه پیغمبریمز علیه السلام وفات ایتدی دیو خبر کلدی اهل قبیله اراسنه خوف دوشدی اول کیجه یاتدم حتی صباح قریب اولیجق هاتفدن بر آواز اشتدم بو بیتلری اوقورلر ایدی *خطب اجل اناخ بالاسلام* بین النخیل ومعقد الاطام *قبض النبی محمد فعیوننا* تبدی الدموع علیه بالتجام* همان قورقودن صیچرایوب او یاندم افلاکه نظر ایتدم سعد ذابح دیدکلری یلدزی کوردم نبی علیه السلام وفات ایتدیکن بیلدم اندن مدینه‌یه کلدم اهل بیت رسولك آوازلرین اشتدم حجاج احرام باغلیوب تکبیر ایتدکلری زمانده آوازلری نیجه چیقار ایسه انلرك فریادی شویله چیقار ایدی اندن بوندر دیو برینه سؤال ایتدم قبض محمد صلی الله تعالی علیه وسلم دیو جواب ویردی دیمشدر (وجملهٔ اتفاقات عجیبه‌دن بری بودر که فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینی غسل ایتمك مراد ایتدکلری زمانده اصحاب تردد ایدوب ایتدیلر بیلمزز بیلم کندی میتلریمز صیوب غسل ایتدیکمز کبی می ایده‌لم یوقسه ثیابیله‌می غسل ایده‌لم دیدیلر وقتا کیم بویله اختلافه دوشدیلر حق تعالی حضرتلری جمله‌سنه بر نوم القا ایتدیکه هر بری اویقویه واردی حتی ذقنلری صدرلرینه طقوندی اندن بیت شریفك برجانبندن بر کیمسه تکلم ایتدی کیم کیمسه بیلمز ایدی اما ایتدی * اغسلوا النبی صلی الله تعالی علیه وسلم وعلیه ثیابه * یعنی ثیابی اوزرنده ایکن غسل ایدك دیدی اندن طوردیلر مبارك کوملکی ارقاسنده ایکن غسل ایتدیلر صویی کوملك اوزرندن دوکرلر ایدی (امام بیهقی دلائل نبوتده بویله روایت ایتمشدر (بعض روایتده فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مرفوعا وارد اولمشدر که *اذامت فاغسلونی بسبع قرب من بئری بئر غرس * بیورمشلردر یعنی اولدیکم زمانده بنی بئر غرسدن یدی قربه صوایله یویه‌سز دیو وصیت بیورمشلر بئر غرس دیدکلری مدینه‌ده برقیودر بخاری روایتنده وارد اولمشدر که بوکیجه رؤیاده کوردمکه صباح وقتنده جنتدن برقیو اوزرینه واردم دیدی صباح اولیجق مذکور بئر غرسك اوزرینه واردی

آبدست آلدی وایچنه مبارك اغزینك یارن براقدی دیمشلردر (بزار وبیهقی روایتلرنده اوچکره غسل اولندی برنده صافی صوایله برنده صوایله وسدرایله برنده دخی صوایله وکافورایله غسل ایتدیلر علی بن ابی طالب غسل ایدر ایدی عباس واوغلی فضل معاونت ایدرلر ایدی وقثم واسامه وشقران صوقویارلر ایدی کوزلری بغلو ایدی زیرا حضرت علی رضی الله عنهدن مرویدر که *لایغسلنی الا انت فانه لایری احد عورتی الاطمست عیناه *دیو بیورمشدر یعنی بنی سندن غیری کیمسه یومسون زیرا بنم عورتمی بر کیمسه کورمز الا کوزلری فنا بولور دیمك اولور فهم اولنسان بودر که سنك ضبط احوالکه اعتمادم واردر سائری کوزلرین حفظ ایده‌مزلر دیمش اوله حضرت علیدن غیرینك کوزلری انکیچون بغلنمش اوله جسم شریفك پاك وپاکیزه‌لکندن حضرت علی رضی الله تعالی عنه غسل ایدر ایکن * بابی انت وامی طبت حیا ومیتا* دیر ایدی یعنی آتام وآنام سکا فدا اولسون صاغ ایکنده پاك ایدك ومیت ایکنده پاك سن دیمك اولور (ابن سعد روایتنده غسل اولنور ایکن برعجب رائحهٔ طیبه پیدا اولدیکه هرکز مثلی کورلمامش ایدی دیمشلردر (بعض قولده حضرت علی رضی الله تعالی عنه الته برپاره‌سی صاردی دخی کوملك آلتنه الن صوقدی آندنصکره کوملکی صقدی وسجده‌یرلرینه ومفاصلنه خوشبوی نسنه‌لر سوردی وآبدست آلدیروب ایکی قوللرین ویوزین وکفلرین وقدملرین یودی وعودله بخورلدی دیمشلردر (عروه حدیثنده حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدر که * کفن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فی ثلثة اثواب سحولیة بیض *دیمشدر ثوب سحولی دیدکلری برجنس بزدر یعنی خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اوچ قات بیاض ثوب سحولی ایچنده کفنلدیلر دیمشدر (ائمهٔ سته رحمهم الله تعالی روایتلرنده هشام بن عروه طریقندن حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدر که لفظ مذکوردن زیاده * من کرسف لیس فیها قمیص ولاعمامة * بیورمشدر یعنی اول بز پنبه‌دن ایدی وکفنده قمیص وعمامه یوق ایدی دیمکدر (ترمذی وابن ماجه روایتلرنده من کرسف قولی یوقدر (بیهقی نقلنده * فی ثلثة اثواب سحولیة جدد * وارد اولمشدر یعنی اوچ قات یکی بز ایچنده تکفین اولندی دیمشلردر (امام ترمذی بیوردیغی اوزره فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك کفنی خصوصنده روایات مختلفه وارد اولمشدر اصح احادیث حضرت عایشه‌نك حدیثیدر صحابهٔ کرامدن وغیریدن اکثر اهل علمك اعتمادی وعملی انك قولی اوزره‌در بیهقی خلافیاتده حاکمدن نقل ایتمشدر که علی بن ابی طالبدن وابن عباسدن وعایشه‌دن وابن عمردن وجابردن وغیریدن اخبار تواتر ایتمشدر که خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اوچ ثوب ایچنده تکفین اولندی انده قمیص وعمامه یوق ایدی دیمشلردر لفظ حدیثلری بودر *کفن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فی ثلثة اثواب لیس فیها قمیص ولاعمامة* امابو لفظك معناسنده اختلاف اولنوب بعضیلر * لیس فیها قمیص ولاعمامة * دیدکلرینك معناسی کفنده اصلا قمیص وعمامه یوق ایدی دیمکدر دیدیلر بعضیلر دخی قمیص وعمامه‌دن غیری اوچ ثوبده تکفین اولندی دیمکدر دیدیلر (وبالجمله علماء حنفیه رحمهم الله تعالی علیهم قوللرنده کفن سنت اولدر که اوچ قات بز اوله وانلرك بری ازار وبری لفافه‌در که انلر تاپه‌دن اایاق التنه وارنجه‌در بری دخی قمیصدر که بیوندن اایاقلره وارنجه‌در وکفن کفایه اولدر که ایکی قات اوله یعنی ازار ولفافه ایده‌لر قمیص ایتمیه‌لر خاتونلره کفن سنت بودر که درع وازار وخمار ولفافه ایده‌لر وبربز پاره سبله ممه‌لری اوستندن بغلیه‌لر (درع دیدکلری کوملك اوستنه کید‌ردکلریدر خمار اولدر که خاتونلر باشلرینه اورتنورلر حاصلی بونلرك کفن سنتی بش پاره بزایله حاصل اولور

وكفن كفايه‌لری اوچ قات بزايله حاصل اولور وانلر ازار ولفافه وخماردر ورجال ونسايه
كفن ضرورت اولدركه همان بولنان بزی صاره‌لر دخی دفن ايده‌لر علماء شافعيه قتنده دخی
رجاله كفن سنت اوچ قاتدر اما انلر قميص ايتمزلر ظواهر حديثله عمل ايتمشلردر مع هذا بعض
حديثده سيد عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری مبارك ارقاسنده بولنان قميص اوزره
تكفين اولندی دينلمشدر نتكيم سنن ابی داودده ابن عباسدن مرويدركه * ان النبی صلی الله
تعالی عليه وسلم كفن فی ثلثة اثواب الحلة ثوبان وقميصه الذی توفی فيه * ديمشدر وكشی
حال حياتنده كيديكی كوملكدر واوزرينه برقفتاندر ودخی اوستنه برفراجه‌در حال مماتده دخی
بو اسلوب اوزره برقميص ودخی اوزرينه ايكی قات ايتمك كركدر علماء حنفيه قوللری بودر
(اهل اسلام تكفينك وجوبنه اجماع ايتمشلردر كشينك كندی مالندن خرج ايتمك كركدر
اكرمالی يوق ايسه نفقه سی كيمك اوستنه واجب ايسه اول ايتمك كركدر (ابن ماجه روايتنده
(عبد الله بن عباس حديثنده وارد اولمشدركه فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك
جهازندن ثلثا كونی فارغ اولديلر دخی كندی بيت شريفنده سريری اوزره وضع ايتديلر
اندنصكره خلق جماعت جماعت كيروب نمازين قيلديلر رجال فارغ اولنجق نساطائفه سی
قيلديلر وانلر فارغ اولدقده صبيان قيلديلر وآنك نمازنده امام يوق ايدی همان صف صف
طوروب قيلشلر ايدی (برروايتده اولا بلوك بلوك ملائكه قيلديلر صكره اهل بيتی قيلديلر
صكره بلوك بلوك سائرناس قيلديلر صكره كندی خاتونلری قيلديلر دينلمشدر (شيخ زين الدين
ابن الحسين رحمة الله عليه تحقيق النصرة آدلو كتابنده ايدر فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلرينك نمازنده نه اوقيه جقلرين بيلميوب اهل بيت نه اوقيه لم ديو تردد ايتديلر
عبدالله بن مسعوده سؤال ايتديلر اول دخی حضرت علی يه سؤال ايدك ديو بيوردی حضرت
علی يه سؤال ايتديلر ايتدی * قولوا ان الله وملائكته يصلون علی النبی ياايها الذين آمنوا
صلوا عليه وسلموا تسليما * لبيك اللهم ربنا وسعديك صلوات الله البر الرحيم والملائكة المقربين
والنبيين والصديقين والشهداء والصالحين وماسبح لك من شیء يارب العالمين علی محمد بن
عبد الله خاتم النبيين وسيد المرسلين وامام المتقين ورسول رب العالمين الشاهد البشير الداعی
اليك باذنك السراج المنير وعليه السلام * انلر دخی آيت كريمهٔ مذكوره يی ودعاء مزبوری
اوقوديلر اندنصكره قنده دفن ايده‌لم ديو سويلشديلر (حضرت صديق رضی الله عنه ايتدی
* سمعت رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم يقول ماهلك نبی قط الا يدفن حيث تقبض
روحه * يعنی اشتدم فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری بيوررلر ايدی هر كز بر پيغمبر
وفات ايتمامشدر الا روحی قبض اولنديغی مكانده دفن اولنمشدر ديدی حاصلی هر پيغمبر وفات
ايتديكی موضعده دفن اولنمشدر ايمدی سيد كائنات عليه اكمل التحيات حضرتلری دخی كندی
بيت شريفنده مدفون اولمق كرك ديو اشارت ايتدی حضرت علی بن دخی خواجهٔ كائنات
حضرتلرندن بويله اشتدم ديو بيوردی اندن ابو طلحه سيد كائنات حضرتلرينك قبض روح
اولنديغی دوشك يرنده قبر شريفی قازدی (اصح روايات بودركه قبر شريفنه نزول ايدنلر
حضرت عباس وعلی وقثم بن العباس وفضل بن العباس ايديلر رضی الله تعالی عنهم
(روايت اولنوركه قبر شريفنده طقوز عدد كرپج بنااولندی و برقطيفهٔ نجرانيه سی وار ايدی
انی التنه دوشه ديلر حال بياتنده فخر كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری آنی اورتنور
ايدی شقران ايتدی * والله لايلبسها احد بعدك * ديدی اندن قبر شريفك ايچنه دوشه دی
ديمشلردر امام نووی ايتدی امام شافعی وجميع علماء شافعيه وغيريلر نص ايتمشلردركه قبرده

ميت التنه قطيفه ياخود انك امثالی ثيابدن نسنه وضع ايتمك مكروه اوله (اما علماء شافعيه‌دن
(بغوی رحمة الله تعالی عليه تهذيبده * لابأس بذلك * ديوب جوازنه حديث مذكور
ايله استدلال ايتمشدر جمهور قولی بودركه فعل مذكورده شقران منفرد ايدی صحابه‌دن
بركيمسه اكا موافقت ايتمدی و بيلمديلر همان شقران خواجهٔ عالم صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلرندنصكره كيمسه كيمسون ديو ايتمشيدی ديديلر اما خيلی بعيد نسنه‌در بوقدر كيمسه نك
ايچنده برامر واقع اوله دخی اكا مطلع اولميه‌لر علی الخصوص كه قبر شريف ايچنده‌درت كيمسه
نزول ايتمش اوله (بعض روايتده دوشندكدنصكره ينه قالديروب چيقارديلر دينلمشدر والله اعلم (نقل
ايدرلر كه صحابهٔ كرام فخر عالم صلی الله عليه وسلم حضرتلرينی دفن ايتدكلرندنصكره فاطمه رضی الله
عنها كلوب * كيف طابت انفسكم ان تحثوا علی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم التراب *
ديدی يعنی نفسلريكز نيجه طيب اولدی رسول الله حضرتلرينك اوستنه طپراق آتمغه ديدی
اندن قبر شريفك ترابندن برمقدار آلوب كوزلرينه سوردی و بو بيتلری اوقودی * ماذا
علی من شم تربة احمد * ان لايشم مدی الزمان غواليا * صبت علی مصائب لوانها *
* صبت علی الايام صرن لياليا * حاصلی احمدك ترابن قوقوليان كيمسه يه زمان امتدادنيجه
غاليه مسكلر قوقولمسه نه لازم كاور ديو بيت اول ايله پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام
حضرتلرينك خاك عطرناك مرقد پاكن مدح ايتدی اندن كنديك التهاب آتش فرقتله
دروننده اولان سوز وحرقتی بيان بيوروب بنم اوزريمه مصيبتلر دوكلديكه اكر كوندزلر اوستنه
دوكلسه كوندزلر كيجه‌لر اولور ايدی ديو بيوردی رضی الله تعالی عنها (روايت اولنوركه بلال
حبشی رضی الله عنه قبر شريف اوزرينه برقيربه صوصاچدی مبارك باشی اوجندن باشلدی
ديمشلردر وقبر منور اوزرينه اقچه وقزلجه طاشجغزلر دوزديلر برقارش مقداری طپراغن يردن
يوقاروقالديرديلر (امام بخاری نقلنده حضرت عايشه‌دن مرويدركه * قال رسول الله صلی الله
عليه وسلم فی مرضه الذی لم يقم منه لعن الله اليهود والنصاری اتخذوا قبور انبيائهم مساجد
لولاذلك لولاذلك ابرز قبره غيرانه خشی اوخشی ان يتخذ مسجدا * ديمشدر ابو عوانه هلالدن
روايت ايتديكی اوزره خشی اوخشی شك اوزره مرويدر حاصلی ايتدی فخر عالم صلی الله
تعالی عليه وسلم حضرتلری مرض موتنده يهود ونصاری يه لعنت ايدوب پيغمبرلرينك قبرلرين
مساجد اتخاذ ايتديلر ديو بيوردی اكر بويله اولميايدی سيد بشر وشفيع روز محشر افنديمز
حضرتلرينك قبری آشكاره قيلنور ايدی بيت شريفنده وراء حجابده مستور اولمزايدی الا مسجد
اتخاذ اولنه ديو خوف اولندی ديدی خشی صيغهٔ مجهول اولديغی تقديرجه خوف ايدن حضرت
عايشه كندی اولمش اولور واكا موافقت ايدنلر اولور صيغهٔ معلوم اولديغی تقديرجه فعل
فخر كائنات حضرتلرينه مسند اولور حال حياتنده كنديسی اول معنی ملاحظه‌سيله اخفا
امر ايتمش اولور واخفادن مراد همان داخل بيتده مدفون اولمقدر يوخسه نيجه زمانلر قبر شريف
بيت ايچنده اوزری مكشوف طوررايدی تربهٔ مقدسه‌يه نظر اولنور ايدی وحضرت عايشه
رضی الله عنها قولمز بوری مسجد شريف توسيع اولنمدين بيورمش ايدی اولزمانده مسجدی
بيوتديلر اولدخی حجره‌سن مثلث شكل ايتدی برحالت اوزره ايلديكه قبله‌يه استقبال ايله قبر شريف
جهتنه نماز قيلمق ميسر اولمزاولدی صحيح بخاريده سفيان ابن تماردن مرويدركه فخر كائنات
صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينك قبر شريفنی كوردم مسنم ايدی ديمشدر (مسنم
ديو سنان شكلنده يردن مرتفع اولانه ديرلر سنام دوه‌نك آرقه‌سيدر ديار رومك قبرلری مسنمدر
و بعض دیارده مسطح ايدرلر ومسطح اودركه طپراغی دوزايده‌لر قبرك اوستی صفه شكلنده يصی

واقع اوله (ابو نعیم روایتنده ابو بکر وعمر رضی الله تعالی عنهما قبرلری دخی مسنم ایدی دیمشلردر
(امام اعظم وامام مالك وامام احمد وشافعیه دن چوق کمسه رحمهم الله تعالی بو حدیث
شریف موجبنجه قبر مسنم اولمق مستحبدر دیو بیورمشلردر اما قدماء شافعیه دن بر جماعت
مستحب بودر که قبر مسطح اوله دیدیلر واختلاف مذکور افضلیته کوره در یوقسه قنغیسی
اولور ایسه جائز ایدیکنده شبهه یوقدر (حاکم وغیری روایتلرنده وارد اولمشدر که قاسم بن محمد
ابن ابی بکر رضی الله عنهم ایتدی بر کون حضرت عائشه قاتنه واردم * یا امه اکشفی لی عن قبر النبی
صلی الله علیه وسلم * دیدم اندن بکا بیت شریفی آچدی اوچ قبر کوردم قتی یوکسك دکللر ایدی
وقتی یره برابر دکللر ایدی اوزرلرینه قزلجه بطحا طاشجغزلری دوکلمش ایدی سید کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قبر شریفی جمله دن ایلرو ایدی وحضرت صدیقك باشی
فخر کائنات حضرتلرینك مبارك یغرینی برابرنده وحضرت عمرك باشی فخر عالم حضرتلرینك
اباغی برابرنده ایدی دیمشدر بو مذکور حضرت معاویه نك خلافتنده واقع اولمش ایدی ظن
اولنور که اول قبر شریفلری مسطح اوله صکره دن عمر بن عبد العزیز ولید بن عبد الملك جانبندن
مدینه ده امیر ایکن بیت شریفك دیواری تجدید اولندقده مرتفع قلنمش اوله (امام مزنی تسنیمی
من حیث المعنی تسطیحدن ترجیح ایدوب مسطح اولیجق جلوس ایچون مصنوع اولانه مشابه اولور
مسنم اولیجق اولماز دیمشدر وتسطیحی ترجیح ایدنلر امام مسلم روایتی اوزره (فضالة بن عبید
بر کون بر قبر اوزرینه اوغرادی طپراغن تسویه قیلدی اندن * سمعت رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم یأمر بتسویتها * دیدی دیمشلردر و بیت شریف ایچره قبور ثلثه نك ترتیبنده روایات مختلفه
واردر اقواسی واصحی قاسم روایتیدر اما غیریلر نقلنده بعضی ابو بکرك باشی فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینك میانی برابریدر وحضرت عمرك باشی حضرت ابو بکرك میانی
برابریدر دیو نقل ایتمشدر بعضی دخی حضرت ابو بکرك باشی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك کوکسی برابری وحضرت عمرك باشی حضرت ابو بکرك کوکسی برابریدر
دیو ذکر ایتمشدر حاصلی بو بابده اهل سیر اختلاف ایدوب یدی قول ذکر ایتمشلردر والله اعلم (سعید بن
المسیبدن منقولدر که بیت شریف ایچنده شرقی جانبنده بر قبر یری دخی قالمشدر انده حضرت
عیسی علیه السلام دفن اولنسه کرك دیمشدر (ابن الجوزی رحمة الله علیه منتظم آدلو
کتابنده ابن عمر رضی الله عنهمادن منقولدر که * رسول الله صلی الله علیه وسلم ینزل عیسی بن مریم
الی الارض فیتزوج و یولد له و یمکث خمسا واربعین سنة ثم یموت فیدفن معی فی قبری فاقوم انا وعیسی
ابن مریم من قبر واحد بین ابی بکر وعمر * دیو بیورمشلر بوندن فهم اولنور که عیسی علیه السلام
فخر کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلرینك کندی قبر شریفنده مدفون اوله (اکر سؤال
اولنوب رسول الله حضرتلری یوم الاثنینده وفات ایدوب یوم الاربعاده دفن اولندیغنه سبب
نه ایدی نیچون تأخیر اولندی باوجود فخر کائنات حضرتلری * عجلوا دفن میتکم ولا تؤخروه *
بیورمشدر دینلور ایسه جواب اولدر که موتنده اتفاق ایتمامشلر ایدی یاخود قنده دفن ایده جکلرین
تعیین ایده میوب بعضی بقیعده دفن اولنسون دیدی بعضی مسجد شریفده دفن اولنسون دیدی
بر طائفه دخی کوتوره لم باباسی ابراهیم علیه السلام یاننده دفن ایده لم دیمشلر ایدی آخر حضرت
صدیق بیوردیغی اوزره بیت شریفده دفن ایتدیلر انکیچون اکلندی یاخود مهاجرین وانصار
خلافت خصوصنده اختلافه دوشمشلر ایدی صکره دن ابو بکر الصدیقه مقر ایتدیلر خواص
بیعت ایلدیلر ایرته سی کوننده علی ملأ الناس بیعت اولندی خلافت مهمی بر طرف ایدنجه اکلنمك
لازم کلدی دیمشلردر (انس بن مالکدن مرویدر که بن رسول الله صلی الله تعالی علیه

وسلم حضرتلرینك مدینه یه کلدیکی کوندن کوزل نورانی کون کورمامش ایدم اما وفاتی کونی شویله
قبیح کوردم که اندن اقبح واظلم کون کورمدم دیو بیورمش (ترمذی نقلنده ینه انلردن مرویدر که
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مدینه یه دخول ایتدیکی کون شهرده اولان
هر نسنه ضیا لنمش ایدی وقتا که وفاتی کونی اولدی هر نسنه قراردی وهنوز رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینك دفننه مباشر ایدك الیمزك طپراغین سلکمدك بو حالده ینه قلبمز
انکار ایدر ایدی بزی تصدیق ایتمز ایدی دیمشدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك موتندن صکره ظهور ایدن آیاتك بری بودر که ناقه سی اصلا یمدی وایچمدی آجلقدن
صوسزلقدن هلاك اولدی و بر حماری وار ایدی کندینی قیویه آتوب هلاك اولدی و بونك امثالی
امور عجیبه چوق ظهور ایتدی (امام مسلم روایتنده ابی موسی رضی الله عنه فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرندن نقل ایتمشدر که * ان الله تعالی اذا اراد رحمة امة من عباده قبض
نبیها قبلها فجعله لها فرطا وسلفا بین یدیها واذا اراد هلکة امة عذبها ونبیها حی فاهلکها وهو
ینظر فاقر عینه بهلکتها حین کذبوه وعصوا امره * دیو بیورمشلر یعنی حق تبارك وتعالی
حضرتلری قوللرندن بر امته خیر مراد ایدنسه پیغمبرلرین کندیلردن اول قبض ایدوب اوکلرنجه
انی فرط وسلف قیلور و بر امتك هلاکلرین مراد ایدنسه پیغمبرلری صاغ ایکن انلره عذاب ایدر
وانك کوزی اوکنده انلری هلاك ایلر انی تکذیب ایدوب امرینه عصیان ایتدکلری حینده
هلاکلریله انك چشمنی روشن قیلور دیو بیورمشلر امتدن مقدم نبی قبض اولنمقده خیر بودر که اکر
امت مقدم قبض اولنسه لر عملری منقطع اولور کیدردی نبیلردن صکره قالیجق انك امر ایتدیکی اوزره
عبادات وحسن معاملات ایتمکله نسلا بعد نسل خیرلری مستمر اولور والله اعلم *) فصل ثانی (*
آداب زیارت قبر شریف ومسجد منیف بیاننده در (معلوم اوله که روضۀ رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری زیارت ایتمك اعظم طاعات واشرف عباداتندر
بونك خلافنه معتقد اولان کمسه تکری تعالی حضرتلرینه ورسولنه وجماعت مسلمینه مخالفت
ایدوب ربقۀ اسلامدن منخلع اولمشدر العیاذ بالله (بعض علماء مالکیه زیارت قبر شریف
واجبدر دیو اطلاق ایتمشدر اما ظن اولنور که مرادی سنن مؤکده وجوبی اوله دیمشلردر
قاضی عیاض رحمة الله تعالی علیه زیارت قبر شریف سنن مرسلیندن بر سنت مجمع علیها
و بر فضیلت مرغب فیهادر دیو بیورمشدر (دارقطنی روایتنده ابن عمر رضی الله تعالی عنهما
حضرتلرندن مرویدر که * من زارنی وجبت له شفاعتی * بیورمشلر یعنی رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلری بنی زیارت ایدنه شفاعتم واجب اولور دیمشلردر بعض علماء حدیث روایت
مزبوره نك صحتنه ذاهب اولمشلردر (وطبرانی معجم کبیرنده رسول الله حضرتلرندن روایت
ایتمشدر که * من جاءنی زائرا لا تعمله حاجة الا زیارتی کان حقا علی ان اکون له شفیعا یوم القیمة *
بیورمشلر ابن السکن حدیث مزبوری تصحیح ایتمشدر معناسی بر کمسه که مجرد بنی زیارت ایچون
کله دخی زیارت ایلیه قیامت کوننده بن اکا شفیع اولمق اوزریمه واجب اولوردیمکدر وینه
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مرویدر که * من وجد سعة ولم یفد الی فقد
جفانی * بیورمشلر یعنی بر کمسه که بکا کلمکه قدرت ووسعت بوله دخی کلوب بنی زیارت ایتمیه
تحقیقا اول بکا جفا ایتدی دیمك اولور ابن النجار تاریخ مدینه ده انسدن روایت ایتمشدر که
* ما من احد من امتی له سعة ثم لم یزرنی الا ولیس له عذر * بیورلمش بونك دخی معناسی حدیث سابق
معناسیدر (اما اهل حدیثدن بعضیلر * من حج ولم یزرنی فقد جفانی * روایت ایتدکلری حدیث
صحیح دکلدر (بیهقی روایتنده حاطبدن مرویدر که فخر کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلری

من زارنى بعد موتى فكانما زارنى فى حياتى ومن مات باحد الحرمين بعث من الآمنين دبو يورمشلر يعنى بر كيمسه كه بنى موتمدنصكره زيارت ايليه كويا حياتمده زيارت ايتمشدر و بر كيمسه كه حرمين شريفينك برنده وفات ايليه اول كيمسه قيامت كوننده آمنين زمره سندن قوپاريلمكدر آمنين انلره ديرلر كه قيامت قورخولرندن چكميه‌لر حديث مزبور آل حاطبدن بر كيمسه‌دن روايت اولنوب اسمى تعيين اولنمامشدر و آل عمردن برى دخى حضرت عمردن بو يله نقل ايتمشدر كه *من زار قبرى اوقال زارنى كنت له شفيعا اوشهيدا* بيورمشلر وانس رضى الله تعالى عنه *قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من زارنى محتسبا الى المدينة كان فى جوارى يوم القيمة* ديمشدر يعنى بر كيمسه كه حق تبارك وتعالى حضرتلرندن اجر وعوض اميديله كلوب مدينه‌ده بنى زيارت ايليه اول كيمسه قيامت كوننده بنم جوارمده اولور ديمشلر (شيخ زين الدين بن الحسين المراغى رحمة الله تعالى عليه بيورديغى اوزره هر مسلمه لايق اولان بودر كه رسول الله حضرتلرينك زيارتنى قربت اعتقاد ايليه زيرا قربت وعبادت ايديكنه احاديث مذكوره دليلدر وحق تعالى حضرتلرينك قول شريفى (ولوانهم اذظلموا انفسهم جاؤك فاستغفروا الله واستغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحيما) آيت كريمه سى دليلدر ديمش معناى آيت سابقا ذكر اولنمشدر ندكر اولنه وخاطره بو كلسونكه استغفار رسول حال حياتنده اولور زيارتده اولماز دينيله زيرا بعض محققين جواب ويرمشلردر كه حق جل وعلا حضرتلرى تواب ورحيم بولمق اوچ نسنه‌يه تعليق اولنمشدر برى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه كلمك برى دخى كلنلر استغفار ايتمك برى دخى فخر جهان صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى انلر ايچون استغفار ايتمك معناى اخير خود رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن صدور بولمشدر زيرا حق تعالى حضرتلرينك (واستغفر لذنبك وللمؤمنين والمؤمنات) قول شريفنك موجبنجه اهل ايمانك جمله سى ايچون استغفار ايتمشدر انلردخى رسول الله حضرتلرينه واروب استغفار ايتمك معنالرى بولندقدنصكره امور ثلثه متحقق اولور نكرى تعالى حضرتلرينك فضل ورحمتنه مستحق اولورلر (اجماع مسلمين بونك اوزرينه‌در كه زيارت قبور مستحب اوله وظاهريه واجبدر ديمشلر پس رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك قبر شريفنك زيارت عموم وخصوص اوزره مطلوب ايديكى ثابتدر و بر دليل دخى بودر كه زيارت قبور تعظيمدر فخر كائنات حضرتلرينك تعظيمى خود واجبدر انكيچون بعض علما رحمهم الله تعالى رسول الله حضرتلرينك رجال ايله نسا بيننده فرق بوقدر ديمشلردر اگرچه‌كيم استحبابنه محل اجماع رجالك زيارتلريدر نساده خلاف واردر بعضيلر جائز و بعضيلر مكروه‌در ديديلر ولايق بودر كه فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك زيارتن نيت ايدنلر مسجد شريفى زيارتنى وآنده نماز قلمغى بيله نيت ايدهلر زيرا انك مسجدى شد رحال اولنان مساجد ثلثه‌نك بريدر امام مالك قتنده انلرك افضليدر وشد رحالدن مراد بر كيمسه اونده طوروب زيارت ايچون بوله كيرمك اوچ مسجده مخصوصدر برى مسجد حرامدر برى مسجد اقصادر برى مسجد رسول عليه السلامدر بونلردن غير مساجدى زيارت نيتيله كيتمكده فضل يوقدر زيرا شرع بونلرده وارد اولمشدر غيره وارد اولمامشدر (وجملهٔ آداب زيارتندن برى بودر كه زيارت مراد ايدينان كيمسه يولده كيدركن اكا صلات وسلامى چوق ايليه ومدينهٔ منوره نشانلرندن برين كوريجك بنه صلات وسلام ايليه وانك زيارتيله حق تعالى حضرتلرندن نفع ديليه يارب سن بوز يارت سببيله سعادت دارين ميسر ايله ديه وغسل ايده و پاك لباسلر كيه واينوب شهره كيرنجه يايان اغليه‌رق يورى‌يه ذكر اولنان اوزره مدينهٔ منوره آثارى كورندكده يايان اولمه‌نك مشروعيتى اندن مأخوذدر كه بنى عبد القيس ايلچيسى مدينه‌يه كلدكلرنده

فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى كوريجك دوه‌لرى اوستندن كنديلرين آتوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه قارشو سكردشديلر دوه‌يى چوكرمديلر فخر عالم حضرتلرى بو وضعلرين انكار بيورمدى ديمشلردر وسلفدن نيچه اولولر مدينه‌يه يوتنه قريب اولنجق اينوب يايان يورييكه باشلمشلردر حاصلى ادب بودر كه بو يله ايده‌لر و بو طور اوزره ادب ورعايت ايدنلر عاجلا منافعن مشاهده قيلمشلردر (روايت اولنور كه علامه ابو عبد الله بن رشيد ايتدى سنه اربع وثمانين وستمائه‌ده مدينه‌يه كلدم وزير ابو عبد الله بن ابى القاسم بيله‌يله ايدى وكوزلرى آغريرايدى ذو الحليفه‌يه كلديكمزكبى طواريمزدن اينوب يايان اولدق مزار شريف قربنه وارمق شوقى بزده غالب اولدى وزير مزبور دخى اينوب اول شوقله يايان يوريدى همان اول ساعت كوزلرينه شفا ارزانى بيورلديغن مشاهده قيلوب كندى وصف حالنده بر قصيدهٔ بليغه انشاد ايلدى ديمشدر (زيارتدن مقدم ايكى ركعت نماز قيلمق مستحبدر اما بعضيلر ايتدى بو شول زمانده‌در كه خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك وجه شريفى جهتنه اوغراميه‌لر سمت آخردن كچه‌لر اما شو يله كه قارشوسنه اوغرامش اوله‌لر مستحب بودر كه زيارتى تقديم ايده‌لر (ابن فرحون منسكنده ايدر اكر سؤال اولنوب مسجد شريف فخر كائنات حضرتلرينه اضافتله مشرفدر پس لايق بو ايديكه اول فخر عالم حضرتلرى زيارت اولنسه اندن مسجده كيريلوب نماز قيلنه ديلور ايسه جواب بودر كه ابن حبيب كتابى صلات اولنده جابر رضى الله عنه حضرتلرندن نقل ايتمشدر كه ايتدى بركره سفردن كلمش ايدم همان كلديكم كبى واروب خواجهٔ عالم حضرتلرينه سلام ويردم اول دخى مسجد اوكلرنده طورر ايدى *ادخلت المسجد فصليت فيه* ديدى يعنى مسجده كيروب نماز قيلدكمى ديدى بندخى لاديدم فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى *فاذهب فادخل المسجد وصل فيه ثم سلم على* بيوردى يعنى ايمدى وار مسجده كير انده نماز قيل اندنصكره كل بكا سلام ويرديو بيوردى ديدى (بعض علما زيارتى صلات اوزره تقديمه اجازت ويرمشلردر لايق بودر كه زيارت ايدن كيمسه قادر اولديغى قدر خشوع وخضوع استحضار ايليه وسلام ويرمه‌ده مقصد اوله يعنى آوازى نه زياده چيقاره ونه قتى فسلدى ايله سويليه بلكه ميانه برحالت ايليه كه ادبه مناسب اوله (صحيح بخاريده حضرت عمردن منقولدر كه مسجد رسول الله‌ده طائف خلقندن ايكى كيمسه‌يى كورديكه طوريوب قتى سويلشورلر ايتدى *لو كنتما من اهل البلد لاوجعتكما ضربا ترفعان اصواتكما فى مسجد رسول الله صلى الله عليه وسلم* يعنى اكر بو شهر خلقندن اولايديكز سزى محكم دوكوب آجيدرايدم انكيچونكه رسول الله حضرتلرينك مسجدنده آواز يكز قالديررسز ديدى حضرت صديق رضى الله تعالى عنه *لا ينبغى رفع الصوت على نبى حيا ولاميتا* ديمشدر (روايت اولنور كه روضهٔ منوره اطرافنده اولان اولرك برنده برقارق قاقسه‌لر يا بر مسمار قاقسه‌لر حضرت عايشه رضى الله عنها رسول الله حضرتلرينه اذا ايتمك ديو آدم كونده‌ررايدى بو معنادن حضرت على رضى الله عنه احترازا ايتديكيچون اوينك قپوسين مناصع ديدكلرى موضعده يايدى كتوروب يرينه يكوردى حاصلى زمان حياتنده نيچه ادب رعايتى واجب ايسه شمدى دخى او يله واجبدر (دخى زائره لايق بودر كه فخر كائنات حضرتلرينك زيارتنه قبله جانبندن كله اكر صحابه‌نك اياقلرى اوجندن برى كلور ايسه ادبده ابلغدر مبارك وجه كريمنه قارشو طوروب آرقاسن قبله‌يه ويره (نقل اولنور كه منصور خليفه امام مالك حضرتلرينه سؤال ايدوب يا امام رسول الله حضرتلرينه توجه ايدوب دعامى ايده‌يم ديدى امام مالك دخى فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرى سكا واتاك آدم عليه السلامه يوم قيامتده حق تعالى حضرتلرينه

وسیله دریاندن یوزبکی نیجه دونده رزسك دیو بیوردی دخی لایق بودرکه طور دیغی یرایله
قبرشریف مابینی درت ذراع مقداری یراوله فتی یقین وارمیه حال حیاتنده حضور شریفنده
نیجه طورورلر ایسه اویله کمال ادب وخضوع اوزره طوره کوزلرین اشاغه طوته کستاخانه
اطرافه نظردن احترازایلیه (احوال امته اطلاعده فخر عالم حضرتلرینك حیاتی ایله موتی مابیننده
فرق یوقدر (عبدالله بن المبارك رحمة الله علیه سعیدبن المسیبدن روایت ایلرکه * لیس من یوم
الاویعرض علی النبی صلی الله علیه وسلم اعمال امته غدوة وعشیة فیعرف بسیماهم واعمالهم فلذلك
یشهد علیهم * دیو بیورمش معناسی برکون یوقدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینه امتنك اعمالی عرض اولنمیه هرکون صباحده واخشامده امتنك عمللری جناب
شریفنه عرض اولنور وامتنی سیمالریله وعمللریله بیلور انکیچون اوزرلرینه شهادت ایلیه
کرکدر دیمك اولور ایمدی زیارت ایدن کیمسه بومعنایی ملاحظه ایدوب حضور شریفنده
اکا کوره قیلنمق کرکدر صحابهٔ کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم حضرتلرینی تعظیملرندن حضور شریفنده سوزسویلسه‌لر فسلدیله سویلرکبی سویلرلر ایدی
زیارت ایدن کیمسه‌یه لازمدرکه فخر کائنات حضرتلرینك وجه کریمنی ذهننده تمثیل ایدوب
انك جلالت رتبت وعلو منزلت وعظم حرمتنی خاطره کتوره (روایت اولنورکه برخاتون حضرت
عایشه‌یه کلوب بکا بیت شریفی آچ رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قبرشریفن
کوره‌یم دیدی عایشه رضی الله عنها آچدی خاتون کوریجك شولقدر اغلدیکه آخر تسلیم روح ایتدی
(وخدام حجرهٔ مقدسه‌دن ابوالفضائل حموی رحمة الله علیه حکایه ایتمشدرکه زائرلردن
برکیمسه مقصورهٔ حجره‌نك قپوسنه کلدی دخی باشنی قپوایشکنه وضع ایتدی برزمان نصکره تحریك
ایتدیلر مکرجان تسلیم ایدوب اول هیئت اوزره قالمش قالدیروب یودیلر نمازین قیلوب دفن ایتدیلر
وزائر اولان کیمسه روضهٔ منوره‌یه واریجق خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
سلامی بویله ویره السلام علیك یارسول الله السلام علیك یانبی الله السلام علیك یاحبیب الله
السلام علیك یاخیرة الله السلام علیك یاصفوة الله السلام علیك یاسید المرسلین وخاتم النبیین
السلام علیك یاقائد الغر المحجلین السلام علیك وعلی اهل بیتك الطیبین الطاهرین السلام
علیك وعلی ازواجك الطاهرات امهات المؤمنین السلام علیك وعلی اصحابك اجمعین السلام
علیك وعلی سائر الانبیاء وسائر عبادالله الصالحین جزاك الله عنا یارسول الله افضل ماجزاء نبیا
ورسولا عن امته وصلی الله علیك کلما ذکرك الذاکرون وغفل عن ذکرك الغافلون اشهد ان لا اله
الا الله واشهد انك عبده ورسوله وامینه وخیرته من خلقه واشهد انك قدبلغت الرسالة وادیت
الامانة ونصحت الامة وجاهدت فی الله حق جهاده * اکر وقت تنك اولوب باخود صلوات
مذکوره‌نك حفظنه قادر اولمزایسه میسر اولان نه ایسه او یله ایلیه (تحفه‌ده مذکوردرکه ابن عمر
وسلفدن دخی غیریلر غایت اختصار ایدرلر ایدی اوزاتمزلر ایدی (امام مالك حضرتلرندن
منقول اولان بودرکه السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته دیه‌لر (ونافع ابن عمر حضرتلرندن نقل
ایتمشدرکه سفردن کلدیکی زمانده مسجد شریفه کیردی اندن قبر مقدس اوزرینه کلوب * السلام
علیك یارسول الله السلام علیك یااباابکر الصدیق السلام علیك یاابتاه * دیر ایدی ولایق بودرکه
دعاده سجع تکلف ایتمیه‌لر زیراکاه اولورکه خشوعه خلل ویرر (محمدبن حرب الهلالیدن حکایه
اولنورکه برکره کلوب روضهٔ منوره‌یی زیارت ایتدم دخی چکیلوب مقابله‌سنده اوتوردم اندن براعرابی
کلوب زیارت ایتدی وایتدیکه یاخیرالرسل تحقیقا حق تعالی حضرتلری سکا کتاب صادق
انزال ایدوب انده بیورمشدرکه (ولو انهم اذظلموا انفسهم جاؤك فاستغفروا الله واستغفرلهم الرسول

لوجدوا

لوجدوا الله توابا رحیما) اشته بن کناهلرمدن استغفار ایدوب ربمه سنی شفیع طوتمغه حالده کلدم
دیوب اندن فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی مدح وثنا ایلدی وروضهٔ مقدسه اوزره
طوروب * اللهم انك امرت بعتق العبید وهذا حبیبك وانا عبدك فاعتقنی من النار * دیدی
هاتفدن برآواز کلدیکه ای اعرابی ناردن همان سن کندیکی عتق مراد ایدندك نیچون غیریلری
بله مراد ایتمدك جمیع خلقی بله مراد ایدنسك ایدی ایمدی ناردن سنی آزاد ایتدك دیدیلر
(وحسن بصری رحمة الله علیه حضرتلرندن مرویدرکه حاتم اصم برکره قبر منوره اوزرینه واروب
طوردی دخی * یارب انازرنا قبرنبیك فلاترد نا خائبین * دیدی یعنی تحقیقا سنك پیغمبرینك
قبرشریفنی زیارت ایتدك ایمدی بزی رحمتندن نومید کوندرمه دیدی برندا کلدیکه * یاهذا ما آذنا لك
فی زیارة قبر حبیبنا الا وقد قبلناك فارجع انت ومن معك من الزوار مغفورا لكم * دیدیلر یعنی
بز حبیبمزك قبرینی زیارته سکا اذن ویرمدك الاسنی قبول ایتدیکمز حالده اذن ویردك ایمدی سن وسنکله
اولان زائرلر مغفور اولدیغکز حالده رجوع ایدك دینلدی (بعض سلفدن منقولدرکه برکیمسه
روضهٔ مقدسه قربنده طوره دخی (ان الله وملائکته یصلون علی النبی) آیت کریمه‌سین
اوقیه اندن یتمش کره صلی الله علیك یارسول الله دیه برملك ندا ایدوب صلی الله علیك یافلان دیه
(اکر روضهٔ مطهره‌یه برآخر کیمسه‌دنك سلامنی ایلدیر ایسه السلام علیك یارسول الله من فلان دیه
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه سلام ویردکدنصکره صاغ جانبنه برذراع
مقداری چکیله دخی حضرت صدیقه سلام ویره * السلام علیك یاخلیفة سید المرسلین السلام
علیك یامن ایدالله به یوم الردة الدین جزاك الله عن الاسلام والمسلمین خیرا اللهم ارض عنه وارض
عنابه * دیه اندنصکره ینه صاغ جانبنه برذراع مقداری چکیلوب حضرت عمر بن الخطابه سلام
ویره * السلام علیك یا امیر المؤمنین السلام علیك یامن ایدالله به الدین جزاك الله عن الاسلام
والمسلمین خیرا اللهم ارض عنه وارض عنابه * دیه اندنصکره ینه رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم حضرتلرینك وجه کریمنه مقابل اولان یره کله حق جل وعلا حضرتلرینه حمد
وثنا ایلیه سید کائنات علیه افضل التحیات حضرتلرینه صلوات کتوره اندن دعا وتضرعی
تکثیر ایده وتوبه‌یی تجدید ایلیه * یارب اسئلك ان تجعل توبتی نصوحا بجاه محمد صلی الله علیه وسلم * دیه
(ابوداود نقلنده ابی هریره رضی الله عنهدن مرویدرکه * رسول الله صلی الله علیه وسلم مامن مسلم
یسلم علی الارد الله علی روحی حتی ارد علیه السلام * دیو بیورمشلردر حاصلی هر مسلم که بکا
سلام ویره البته حق تعالی حضرتلری روحمی بکا رد ایلر بن انك سلامنی الکارد ایدرم دیمك اولور
(قاضی عیاض رحمة الله تعالی علیه شفاده سلیمان بن سحیمدن روایت ایلرکه برکیجه واقعه‌ده
فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلرینی کوردم یارسول الله شول کیمسه‌لرکه کلوب سکا
سلام ویررلر انلرك سلامنی بیلورمیسن دیدم * واردعلیهم * دیو بیوردی دیمشدر یعنی بیلورم وانلره
رد سلام ایدرم دیو بیورمشلر (ابن ابی شیبه روایتنده ابی هریره رضی الله عنهدن مرفوعا روایت
ایتمشدرکه * من صلی علی عند قبری سمعته ومن صلی علی نائیا بلغته * بیورمشلر یعنی برکیمسه که
بکا قبرم قتنده صلاة ایلیه بن انی اشیدیرم و برکیمسه که بکا آخردن نائب اولوب صلاة ایلیه
اول بکا واصل اولور دیمکدر بومعناده شك وشبهه یوقدرکه انبیا علیهم السلام حیاتلری ثابته
ومستمره‌در معلومدرکه بزم پیغمبریمز محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انبیانك
افضلیدر پس لایق بودرکه انك حیاتی سائرلرندن اتم واکمل اوله ابوداود حدیثنده * الاردالله
روحی * لفظندن بوکا مخالف معنی فهم اولنمسون زیرا بوندن مراد دائما ردسلام ایتمك ثبوتیله وصف
حیات ثبوتنی اعلامدر وحاصلی سببی مستمر ودائم اولق حسبیله مسببی دخی مستمر ودائمدر

هیچ برآن یوقدرکه انده ملائکه وانس وجندن سید کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلرینه صلاة وسلام اولنمیه بلکه هرآنده نیجه‌بیك یردن صلاة وسلام اولنور پس لازم کلورکه اصلا حیاتدن خالی اولمیه (عز یزلردن برینه سؤال ایدوب ایتدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کندینه مشارق ومغارب ارضدن سلام و یرنلرك سلاملرین نیجه رد ایلردیدیلر یعنی برآنده نیجه یردن سلام و یریلور انلری نیجه رد ایده بیلوردیو صوردیلر ابو الطیبك بو بیتیله جواب و یردی * كالشمس فی وسط السماء ونورها * یغشی البلاد مشارقا ومغاربا * یعنی کونش کبیدرکه وسط سماده طورور دخی نوری مشرق ومغربده اولان جمیع بلادی احاطه ایلر دیمك اولور و بونده دخی شك یوقدرکه فخر عالم حضرتلرینك عالم برزخده حالی ملائکه حالندن افضل واکملدر عزرائیل علیه السلام وقت واحدده یوز بیك روح قبض ایلر برقبض برقبضه مزاحم اولمز جمله سنه یتشور مع ذلك ینه تکری تعالی حضرتلرینك تسبیح وتقدیسنه مشغولدر پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری حیاتده درحق تعالی حضرتلرینه صلاة وعبادته مشغولدر انك خطابن اشیدوب انك حضرتنده شرف قرب وتقربدن خالی دکلدر (دارمی سعید بن عبد العزیزدن روایت ایتمشدر که ایام حاره‌ده یعنی مدینه‌یه مسلم بن قتیبه دیدکاری ظالم کلدیکی زمانده شویله اولدیکه مسجد رسول الله صلی الله علیه وسلمده اذان اوقنمدی سعید المسیب حضرتلری مسجد شریفدن طشره چیقمامش ایدی نماز وقتلرین اندن بیلوردیکه قبر منوردن برصوت پیدا اولوردی (ابن النجار وابن زباله بو سیاق اوزره نقل ایتمشلردرکه ابن المسیب رضی الله تعالی عنه ایتدی اویله نمازی یتشدیکی کبی قبر شریفدن اذان اشتدم اندن طوروب ایکی رکعت نماز قیلدم صکره‌دن اقامت اشتدم او یله نمازین قیلدم بوندنصکره هر نماز وقتیکه کلورایدی قبر مقدسدن اذان واقامت اشیدیلورایدی اوچ کیجه مرور ایدنجه بو یله واقع اولدی دیمشدر انبیا علیهم السلامدن بعد الموت صلاتلر وحجلر واقع اولدیغی سابقا محلنده مذکور اولمشیدی وانلرك موتندنصکره ایتدیکی عبادات علی سبیل التکلیف دکلدر بلکه علی سبیل التلذذ دربودخی محتملدرکه عالم برزخده انلر اوزره استکثار اعمال زیادهٔ اجور معنالرنده حکم دنیا جاری اوله اما تکلیف وامر طریقیله اولمیه والله تعالی اعلم * صلوات مفروضه ونوافلی مسجد مکرمده قیلمغه ملازمت ایدهلر خصوصا مسجدك اول یرنده که بخاری نقل ایتدیکی اوزره * روضة من ریاض الجنة * ایدیکی ثابت اولمشدر وحدیث شریفك معناسی بعض علما بیوردیغی اوزره بودرکه موضع مذکور بعینه جنته نقل اولنوب انك روضه‌لرندن برروضه اوله و بودخی احتمالدرکه انده عبادت ایتمك صاحبنه جنتده برروضه و یرلمك ایجاب ایدر دیمك اولهمر جودرکه ایکی وجه بیله واقع اوله زیرا ماینده منافات یوقدر بوجائزدرکه الآن ریاض جنتدن برقطعه اوله حضرت ابراهیم علیه السلام حجر مکرمله تشریف اولندیغی کبی خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی قطعهٔ مزبوره ایله مشرف اوله وآخر الامر ینه جنتده برروضه اوله اما موضع مذکور سائر مواضع بیننده روضة من ریاض الجنة اولدیغنك حکمتنده بعضیلر ایتدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری علم ربانیده سبقت ایتمشدرکه جمیع مخلوقاتك اشرفی اوله وهرشیکه اکا نسبتی ماسی اوله اول شی کندی جنسی اوزرینه تفضیل اولنور وقتاکه مشیت الهیه اقتضا ایتدیکه انك بر بیتی اوله و برمنبری اوله فخر کائنات حضرتلری منبرله بیت شریف ماینده کثرت تردد بیوره یعنی موضع مذکوره کلوب کتمه‌سی چوق واقع اوله زمان هجرتدن حین وفاته وارنجه اوراده طاعات وعباداته ملازمت ایلیه لازم کلورکه شرف ومنزلتده کندی جنسندن اولهنك جمله‌سندن ترفع ایده حتی روضة من ریاض الجنة اوله بوجهتندرکه

موضع مذکور مواضع مسجددن سائرینك اوزرینه تفضیل اولنمشدر ومسجد شریف موضعی طشره‌ده اولان مواضعدن تفضیل اولنمشدر ونفس مدینه سائر بلاددن مفضل قلنمشدر وبالجمله خواجهٔ صاحب کرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه تعلق ونسبتی حسبیجه هرشی افراد جنسندن زیاده فضل وشرف حاصل ایتمشدر مدینه افضل مدندر ومسجد شریف نبوی صلی الله علیه افضل مساجددر وموضع مزبور افضل مواضعدر دیدیلر بوکا متعلق کلام زیاده تفصیل اوزره مقصد معجزاتده مرور ایتمشدر (امام مسلم رحمة الله علیه روایتنده ابن عمر حضرتلرندن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * صلوة فی مسجدی هذا افضل من الف صلوة فیماسواه الا المسجد الحرام * بیورمشلر علما رحهم الله تعالی استثناء مذکوردن مراد نه ایدیکنده اختلاف ایتمشلردر نتکیم مکه ومدینه‌دن قنغیسی افضلدر دیو اختلاف ایتمشلردر (ابن عبد البر حکایه ایتدیکی اوزره کبار صحابه‌دن عمر بن الخطاب وعلی وابن مسعود وابی الدرداء وجابر وابن الزبیر وقتاده وجماهیر علما قوللاری بودرکه مکة الله افضل واشرف اوله زیرا انده اولان عبادت سائر اماکنده اولان عباداتدن افضل ایدیکنه حدیث شریف دلالت ایتمشدر ایمدی کندی دخی سائر اماکندن افضل اولور زیرا مکانلرك بری برندن فضل وشرفی انده اولان عبادت فضل وشرفی حسبیجه‌در (امام مالکدن دخی بوکا دلالت ایدر قول حکایه ایتمشدر (اما اصحاب مالکدن قول مشهور بودرکه انك مذهبنده مدینه افضل اوله (وعلماء شافعیه تفضیل مکه‌یه بونکله استدلال ایتمشلردرکه سید کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری راحله‌سی اوزره طورور ایکن مکه‌یه خطاب ایدوب * والله انك لخیر ارض الله الی الله ولولا انی اخرجت منك ماخرجت * دیمشدر بو حدیث شریفده صریحا مذکوردرکه مکهٔ مشرفه جمیع اماکن ارضدن افضلدر (عبد الله بن حمرا رضی الله عنه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن بو یله استماع ایتمشدر امام ترمذی رحمة الله علیه حدیث حسندر صحیحدر دیمشدر (امام شافعی وجمهور قتلرنده الا المسجد الحرام دیمه‌نك معناسی مسجد حرامده اولان صلاة بنم مسجدمده اولان صلاتدن افضلدر دیمك اولور (امام مالك واکا موافق اولانلر قتنده بنم مسجدمده اولان صلاة ماسواده اولان صلاتدن افضلدر بدون الف دیمك اولور بوتقدیرجه مسجد حرام مسجد رسول اللهدن افضل اولمق مقرر اولماز جائزدرکه مسجد رسول الله صلی الله علیه وسلمك فضلی جهت اخرادن اوله دیمك واردر اما بوسوز شافعیه‌نك و یردکاری معنی اوزره دخی دینلمك قابلدر ملاحظه اولنه امام احمد وغیریلر روایتنده عبد الله ابن الزبیر سید کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * صلوة فی مسجدی هذا افضل من الف صلوة فیما سواه من المساجد الا المسجد الحرام وصلوة فی المسجد الحرام افضل من مائة صلوة فی هذا * بیورمشدر (و بزار روایتنده بو لفظله وارد اولمشدرکه * صلوة فی مسجدی هذا افضل من الف صلوة فیما سواه الا فی المسجد الحرام فانه یزید علیه مائة * بیورمشلر بوتقدیرجه مسجد رسولده اولان صلاة مسجد حرامده اولان صلاتدن یوز مرتبه افضل اولور (ومالکیه‌نك جملهٔ ادله‌سندن بری دخی ابن حبیب واضحه‌ده ذکر ایتدیکیدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * صلوة فی مسجدی کالف صلوة فیماسواه وجمعة فی مسجدی کالف جمعة فیماسواه ورمضان فی مسجدی کالف رمضان فیماسواه * بیورمشلر بوتقدیرجه ماسواه عامدر مسجد حرامه دخی متناول اولور (ونقل ایتمشلردرکه عمر بن الخطاب و بعض اصحاب رضی الله عنهم واکثر اهل مدینه مذهبلری بودرکه مدینه افضل اوله نتکیم قاضی عیاض او یله دیمشدر وامام احمددن برروایتده او یله‌در وجمیع ائمه اتفاق ایتمشلردرکه فخر عالم صلی الله تعالی

عليه وسلم حضرتلرينك كندى جسم شريفى ياتديغى يرافضل بقاع ارضدر حتى موضع
بيت شريفدن افضلدر وابن عقيل حنبليدن مرويدركه حتى عرشدن افضلدر ديمشدر وفاكهانى
سموادن دخى افضل ايديكن تصريح ايتمشدر لفظى بودر * واقول انا وافضل من بقاع السموات
ايضا * دخى ايتدى بو معنايه كيمسه تعرض ايتديكن كورمدم ولكن اكر علماء امته عرض اولنسه
بونده اختلاف ايتميهلر ايدى سموات فخر كائنات حضرتلرينك مبارك قدمى بصمغله شرف بولديغى
بعض اخبارده وارد اولمشدر بلكه بعضيلر جميع بقاع ارض جميع بقاع سمادن افضلدر زيرا
سيد كائنات حضرتلرى انده اولمغله شرف بولمشدر ديديلر و بنم فهمده ظاهر ومتيقن بودر ديمشدر
بعضيلر دخى انبيا عليهم السلام ارضدن خلق اولنوب ارضده مدفون اولدقلريچون ارض
سمادن افضلدر ديديلر اما امام نووى رحمة الله عليه ايدر جمهور قولى بودركه سما ارضك اوزرينه
مفضلدر الا شول موضع اوزره دكلدركه انك اوزرنده رسول الله حضرتلرينك اعضاء شريفهسى
ياتور ديمشدر وموضع مذكورك ايكى جهتدن شرفى واردر برى بودركه هر كيمسه نرهدن خلق
اولندى ايسه انده مدفون دينلمشدر برى دخى بوكه حق تعالى حضرتلرينك متصل رحمت
وبركاتى اورايه نزول ايلر وتكرى تعالى حضرتلرى اورايه اقبال ايدر وشرف مكان اذاته اولديغن
تسليم ايتمزز بلكه انده حلول ايدن اجليچوندر ديمشلردر ابو يعلى روايتنده ابى بكر الصديق
رضى الله عنه حضرتلرندن مرويدركه اشتدم فخر عالم حضرتلرى * لا يقبض النبى الا فى احب
الامكنة اليه * ديو بيورر ايدى ديمشدر شك يوقدركه اكا احب اولان مكان حق تعالى
حضرتلرينه احب اولاندر زيرا انك حبى حق تعالى حضرتلرينك حبنه تابعدر برنسنه كه الله تعالى يه
ورسولنه احب اوله نيجه افضل اولماز ديديلر بو دخى ثابتدركه * اللهم ان ابراهيم دعاك بمكة
وانى ادعوك للمدينة بمثل ما دعاك ابراهيم بمكة ومثله معه * بيورمشدر شك يوقدركه فخر كائنات
حضرتلرينك دعاسى ابراهيم عليه السلام دعاسندن افضلدر زيرا دعانك فضلى داعينك فضلى
حسبنجهدر بوده صحيحدركه * اللهم حبب الينا المدينة كحبنا مكة واشد * بيورمشدر بر روايتده
بل اشد وارد اولمشدر يعنى يارب بزه مدينهيى سودر مكهيى سوديكمز كبى بلكه دخى زياده سودر
ديمشدر دعاسى مقبول اولمشدر حتى مدينهيى كورديكى زمانده بنديكى حيوانى تحريك ايدوب سرعتله
كلور ايدى هپ بونلر مدينهنك افضليتنه دلالت ايدر ديديلر) حاكم روايتنده بو دخى وارد اولمشدركه
* اللهم انك اخرجتنى من احب البقاع الى فاسكنى فى احب البقاع اليك * بيورمشدر اما بعضيلر
بو روايتى ضعيفدر ديمشلر وصحتى تسليم اولنديغى تقديرجه مراد احب اليك بعد مكة ديمكدر
زيرا مكه خير بلاد الله ايديكنه حديث وارد اولمشدر ديديلر (سيد سمهودى ايدر بو معنى حديث
شريفى ظاهرندن صرف اقتضا ايتمز زيرا مراد دار الهجرتى دخى بكا احب بقاع ايله انجلين
ديمكدر وان مكة خير بلاد الله حديثى ابتداء امره محمولدر يعنى مدينهدن اظهار دين وفتح بلاد
واقع اولمغله اكا فضل ثابت اولمزدن ايدى صكرهدن مدينه افضل اولدى حتى احب مطلق اولدى
انكيچون تكرى تعالى حضرتلرى رسول اكرمنه انده اقامت ايتمكى فرض قيلدى رسول الله
حضرتلرى دخى انده ساكن اولمغه وانده وفات ايتمكه امتنى قندردى پس بويله اولنجق مدينه
نيچون افضل اولميه ديديلر اما مكهده قيلنان صلاتك مزيد مضاعفهسى دينلور ايسه اسباب
تفضيل اكا منحصر دكلدر بيلورسنكه عرفاته متوجه اولان كيمسه صلات خمسى منىده قيلمق مسجد
حرامده قيلمقدن افضلدر اكرچه كيم اندن مضاعفه منتفى اولديسه اتباعده اولان فضل اندن
آرتقدر وشول كيمسه كه مزيد مضاعفه ايله تفضيل مكهيه استدلال ايتسه دى اول اصابت
ايتمامشدر زيرا جائزدركه مفضولده بر مزيت اوله كه فاضلده اولميه مع هذا فخر عالم صلى الله تعالى

عليه وسلم حضرتلرينك مدينه ايچون مكه اوزرينه مزيد تضعيف بركتله دعاسى امور دنيويهيه
شامل اولديغى كبى امور دينيهيه ده شاملدر وكاه اولوركه عدد قليلده بر بركت اولوركه نفعى كثير
اوزره زياده اولور تفضيل مدينهيه انكيچون بو جهتله استدلال ايتمشلردر (اكر شويله كه حديث
مضاعفهدن مراد يالكز بيت الله ايسه كلام انك ماعداسندهدر نفس بيت حقندهدر واكا متعلق
اولان مواضع نسك حقلرندهدر بيوريلان احاديث شريفهده بزم مراديمزه مخالفت چيقمز حاصلى
بودركه طوتالم نفس بيت شريفده قيلنان صلاتك مضاعفهسى سائر مساجددن زياده ايمش بزم
سوزيمز بيت شريف برندن ومواضع نسكدن خارج موضعلره كورهدر ومدينه شهرينك مواضعى
اول خارج موضعلردن اشرف ديمكدر انكيچون ايديكه حضرت عمر رضى الله تعالى عنه
عبد الله المخزومىيه ايتدى * انت القائل لمكة خير من المدينه * يعنى سنميسن مكه ايچون مدينهدن
افضلدر ديان ديدى عبد الله ايتدى * هى حرم الله وامنه وفيها بيته * يعنى مكه حق سبحانه
وتعالى حضرتلرينك حرميدر وامنيدر يعنى محل امن قيلديغى يردر وبيت شريفى انده واقع
اولمشدر ديدى حضرت عمر ايتدى * لا اقول فى حرم الله وبيته شيئا * يعنى بن حرم الله وبيت الله
حقنده نسنه سويلمزم ديدى اندن عمر اولكى سوزينى اعاده ايتدى عبد الله دخى جواب مذكورى
اعاده ايتدى ينه حضرت عمر رضى الله عنه * لا اقول فى حرم الله وبيته شيئا * ديو بيوردى
آخر عبد اللهه اشارت ايتديلر اورادن منصرف اولدى (ومسجد قبايه وارمق فضيلتى مدينه
منورهيه عمرهدن عوض ويرلمشدر وزيارت روضه منوره ومسجد رسول عليه السلام حجدن عوض
ويرلمشدر نتكيم بونلرك فضائلى حقنده احاديث صحيحه وارد اولمشدر وعوضيتى فضيلت
جهتندندر يوخسه فريضه حجدن بدل اولمق معناسنه دكلدر اكرچه كيم رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينه نبوت كلدكدنصكره مدينهده اقامت مكهده اقامتدن
آز واقع اولمشدر اما مدينهده اقامت زماننده آثار اعزاز دين واظهار شعائر اسلام ومسلمين
اكثر واقع اولمشدر وفرائضك اكثرى مدينهده نازل اولمشدر ودين اسلام انده كمالن بولمشدر
وفخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى قيامته قدر خاك مدينهده قرار ايتمشدر
وجبرائيل عليه السلامك ملازمتى اورايه مكهدن زياده واقع اولمشدر بو جهتلردندركه امام مالك
حضرتلرينه سؤال ايدوب مدينهده طورمقمى سكا احبدر يوخسه مكهده طورمقمى ديديلر ايتدى
مدينهده طورمق احبدر بن نيجه مدينهيى اختيار قيلميم كه انده بر يول يوقدركه رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى اندن مرور ايتمامش اوله وبرساعت اولمدينكه جبرائيل
عليه السلام حضرت رب العالميندن رسول الله حضرتلرينه نزول ايلر ايدى ديو بيوردى (طبرانى
نقلنده * المدينة خير من مكة * وارد اولمشدر جندى روايتنده افضل من مكة وارد اولمشدر
اكرچه بونك سندنده محمد بن عبد الرحمن داخلدر ابن حبان انى ثقاتدن عد ايتمشدر اما كاهى
خطا ايلر ايدى ديمشدر بعضيلر دخى روايتى محفوظه دكلدر و بعضيلر كندى قوى دكلدر ديمشلر
والله اعلم (وينه فضل مدينه حقندهده صحيحينده ابى هريرهدن مرويدركه * قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم امرت بقرية تأكل القرى يقولون يثرب وهى المدينة تنفى الناس كما ينفى الكير
خبث الحديد * ديمشدر اكر فخر كائنات حضرتلرى حديث شريفى مكهده ايكن بيوردى ايسه
بن بر قريهيه هجرت ايتمكه امر اولندم كه اول سائر قريهلرى اكل ايدر ديمك اولور اكر
مدينهده ايكن بيوردى ايسه بن بر قريهده ساكن اولمغه امر اولندم كه اول سائر قريهلرى اكل ايدر
ديمك اولور واكا يثرب ديرلر واول مدينهدر خلقك يرامزلك سوروب چيقارر تيمورجى كوريكى
تيمورك يرامزين چيقارديغى كبى ديمكدر (قاضى عبد الوهاب ايدر تأكل القرى ديمنك معناسى

انلرك فضائلی اكا راجعدر واول انلردن افضلدر دیمك اولور (ابن المنیر ایدر احتمالدر كه مراد انك فضلی سائر قری فضلنه غالبدر دیمك اوله كو یا غیر یلرك فضلی انك فضل عظیمی قتنده مضمحل اولور دیمكدر و بو تعبیر یعنی تأكل القری دیمك مكه یه ام القری دیمكدن ابلغدر زیرا ام القری عبارتندن سائرینك فضلی بونك قتنده مضمحل اولمق مرتبه سی لازم كلمز نهایت امومت حق ثابت اولور بوده احتمالدر كه اهل مدینه نك سائر قری خلقنه غلبه سی مراد اولنه زیرا اورادن فتح اولنمشلر در صحابهٔ كرام اندن چیقوب اطراف وممالكی مسخر ایتمشلردر ومال غنائم اورایه چكلمشدر (ابن ابی جمره رحمة الله علیه امام بخاری روایتنده وارد اولان لیس من بلد الا سیطؤه الدجال الا مكة والمدینة * حدیث شریفندن حرمین شریفینك فضیلتده تساوی یسن استنباط ایتمشدر زیرا بونلردن غیری جمیع ارضه دجالك ایاغی باصوب بونلره كلمیجك فضلده ایكیسی مساوی اولمغه دلالت ایدر دیمشدر وجوه نظردن دخی تساوی معناسی مؤكددر زیرا فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اقامتی ومسجدی وروضهٔ مقدسه سی مدینه ده واقع اولدی ایسه ولادتی و بعثتی مكه ده واقع اولمشدر وقبله سی مكه در والحاصل آفتاب وجودینه مطلع مكه در ومغرب مدینه در دیو بیورمشدر (امام مسلم روایتنده سعد حدیثندن وارد اولمشدر كه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * یأتی علی الناس زمان یدعو الرجل ابن عمه وقریبه هلم الی الرخاء والمدینة خیر لهم لو كانوا یعلمون والذی نفسی بیده لا یخرج احد رغبة عنها الا اخلف الله فیها خیرا منه * بیورمشدر معناسی خلق اوزرینه برزمان كله كه كشی ابن عمی وقرینی یعنی منسوب ومتعلقاتنی اوجوزلق یره دعوت ایلیه حالبوكه مدینه انلره خیردر اكر بیلسه لر ایدی كتمزلر ایدی اول الله حقیچونكه بنم نفسم انك یدقدرتنده در بر كیمسه مدینه دن اعراض ایدوب كتمز الا حق تعالی حضرتلری اندن افضلنی انك یرینه كتوررد یمك اولور ظاهر حدیث شریف اشعار ایدر كه مدنی اولان كیمسه لر قحط وشدت سببیله مدینه یی ترك ایدوب آخر دیاره كتمك مذموم اوله بلكه محب الدین طبری رحمة الله تعالی علیه برقومدن نقل ایتمشدر كه بو معنی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك زماننده یاخود اصحابی زماننده تركه مخصوص دكلدر بلكه عامدر ابدیدر الی یوم القیمة بویله در دیمشلر (وینه صحیح مسلمده ابی هریره رضی الله عنهدن وارد اولمشدر كه * ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لا یصبر علی لاواء المدینة وشدتها احد من امتی الا كنت له شفیعا او شهیدا یوم القیمة * بیورمشدر یعنی بنم امتمدن بر كیمسه مدینه نك آجلغنه وشدتنه صبر ایتمز الا قیامت كوننده بن اكا شفیع یا شاهد اولورم دیمكدر شفیعا او شهیدا قول شریفنده اولفظی اظهر بودر كه شك ایچون اولمیه بلكه تقسیم ایچون اوله زیرا حدیث شریفی جابر بن عبدالله وسعد بن ابی وقاص وابن عمر وابو سعید وابو هریره واسماء بنت عمیس وصفیه بنت عبید رضوان الله تعالی علیهم اجمعین روایت ایتمشلردر بو بعیدر كه صحابهٔ كرامدن بو دكلو كیمسه یاخود بوراویلری شك ایتمش اوله لر تقسیم ایچون ایدیكی اظهر اولدقدنصكره معناسی بعض اهل مدینه یه شفیع و بعض آخرینه شاهد اولورم دیمك اولور بوندن مراد یا بودر كه عاصیلره شفیع ومطیعلره شاهد اولورم دیمك اوله یاخود بنم زمانمده اولنلره شاهد وبندنصكره كلنلره شفیع اولورم دیمك اوله یاخود غیری معنی اوله الله اعلم بمراد رسوله وخواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن اهل مدینه یه بو احسان قیامت كوننده جمیع مذنبینه یاخود جمیع عالمینه اولان شفاعت وشهادهٔ عامه سی اوزره برخصوصیت زائده در بو تشریفله تخصیص وتنصیصده انلرك علو مرتبه لرین وكندی قتنده زیادهٔ منزلت وقدرلرین اشعار واردر اكر لفظ او شك ایچوندر دینلور ایسه بوندن خالی دكلدر كه عبارهٔ صحیحه شهیدا

اوله بو تقدیرجه شبهه قالمز زیرا شهادت سائرلر ایچون ادخار اولنان شفاعت اوزره زائد برنسنه اولور یاخود شفیعا اوله بو تقدیرجه شفاعت عامه سندن بشقه اهل مدینه یه برشفاعت خاصه سی مراد اولور و بونك نفعی یارفع درجات یاخود تخفیف حساب یابونلرك غیری برشیء اولور حاصلی حق تعالی حضرتلرینك فضل وكرامتنه نهایت یوق شفاعت خاصه انلردن بعضی ایچون اولور بومرتبه یه لایق وسزاوار اولمق اسنیا ن مدینه نك محنت ومشقتنه صبر ایدوب فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك شرف جوارین ترك ایتمامك كركدر زیرا حق جوار البته مرعیدر نتكیم حدیث صحیحده * مازال جبرائیل یوصینی بالجار حتی ظننت انه سیورثه * بیورلمشدر اهل مدینه دن بر كیمسه نقدر كنهكار وعاصی اولور ایسه اندن جار اسمی زائل اولمز انلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قوكشیلریدر انلر حقنده ناسزا كلامدن احتراز واجبدر مادامكه انلردن بر كیمسه اسلام اوزره اوله وایمانله ختم اولنه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اكا شفاعتی التزام ایتمشدر نتكیم ترمذی وابن ماجه وابن حبان عبدالله بن عمر حضرتلرندن روایت ایدرلر كه فخر كائنات علیه افضل التحیات حضرتلری * من استطاع منكم ان یموت بالمدینة فلیمت بها فانی اشفع لمن یموت بها * بیورمشدر یعنی سزدن بر كیمسه كه مدینه ده وفات ایتمكه قادر اوله انده وفات ایتسون زیرا تحقیقا بن انده وفات ایدنلره شفاعت ایده رم دیمكدر (فضائل مدینه ده وارد اولان احادیث شریفه دن بری دخی بودر كه صحیح بخاریده ابو هریره رضی الله تعالی عنه فخر كائنات علیه اكمل التحیات حضرتلرندن روایت ایلر كه * لا یدخل المدینة المسیح الدجال ولا الطاعون * بیورمشلر حاصلی مدینهٔ منوره یه نه دجال كیرر ونه طاعون كیرر دیمشلر (فتح الباریده مذكوردر كه بعضیلر طاعون سبب شهادت ایكن مدینه یه نیچون كیرمیه دیو استشكال ایتمشلر ودجاله مقرون قلنمه نك وجهی ندر دیمشلر (بعض علما بوندن جواب ویرمشلردر كه طاعون طعن جندر پس مدینه یی مدح شول جهتدن حاصل اولور كه كفار جن وشیاطین اكا دخول ایتمیه لر دخول ایده نی دخی كیمسه یه طعن ایتمكه قادر اولمیه (وقرطبی رحمة الله تعالی علیه مفهم آدلو كتابنده بو یله جواب ویرمشدر كه طاعون كیرمز دیمه دن مراد سائر یره كیردیكی كبی كیرمز طاعون عمواس وجارف كبی طاعونلر انده واقع اولمازدیمك اوله دیمشدر بونك مقتضاسی بودر كه قلیلا دخول ایتمك جائز اوله مع هذا اتفاق بونك اوزرینه در كه مدینه یه اصلا كیرمز مكه یه ده كیرمز ولكن بعض جماعت سنه تسع وار بعین وسبعمائه ده طاعون عام اولدیغی زمانده مكه یه دخول ایتدی دیمشلردر اما هر كز مدینه یه كیردیكن بر كیمسه نقل ایتمامشدر بعضیلر دخی بو یله جواب ویردیلر كه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اهل مدینه یه حمایی طاعوندن بدل قلمشدر زیرا طاعون كاه اولور كاه اولماز وحمی هر زمانده متكرر اولور بو تقدیرجه ایكیسی اجرده برابر اولمشدر طاعون كیرمز ایسه دخی مراد حاصل اولور دیدیلر (وابن حجر رحمة الله تعالی علیه بو طریقله جواب ویرمشدر كه (امام احمد روایتنده ابی عسیبدن مرویدر كه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * اتانی جبریل بالحمی والطاعون فامسكت الحمی وارسلت الطاعون الی الشام * بیورمشلر معناسی جبرائیل علیه السلام بكا حمی وطاعونی كتوردی بن حمایی آلیقودم وطاعونی شامه كوندردم دیمك اولور و بونده حكمت بو ایدیكه سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مدینه یه كلدیكی زمانده آز كیمسه ایله كلمش ایدی واول زمانده مدینه طاعونی چوق بریر ایدی اندنصكره حق تعالی حضرتلری آنی مخیر قیلوب حما ایله وبانك هر برندن اجر جزیل حاصل اولور قنغیسن اختیار ایدر ایسك ایله دیو بیوردی اول دخی

حجابی اختیار ایتدی زیرا حجابدن موت حاصل اولمق آز واقع اولور بومرتبه‌دنصکره وقتا کیم
کفار ایله جهاده احتیاج واقع اولدی وقتاله اذن وارد اولدی وجهاده برار کیمسه‌لری حما
ضعیف وزبون ایتمکه بشلدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دعا ایتدی حما
مدینه‌دن جحفه‌یه نقل اولندی مدینهٔ منوره برعلل وامراضی غالب یر ایکن اصح بلاد الله
اولدی وطاعون سببیله شهادته واصل اولمیان فی سبیل الله جهاد سببیله واصل اولور
اولدی واول کیمسه‌یه که جهاد ایله شهادت میسر اولمیه حما که حظ المؤمن من النار در
اول حاصل اولور اولدی صکره‌لردن بوحال یعنی طاعون کیرممك مدینه‌ده استمرار بولدی تاکیم
فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اجابت دعاسی متحقق اولوب انك خبرین
تصدیق ایچون بوقدر مدت متطاوله‌ده مدینه‌دن طاعون ممنوع اولمغله انك معجزهٔ عظمیٰسی
ظهور بوله والحاصل منع دخول طاعون لوازم دعاء رسول علیه السلام وخصایص مدینهٔ
منوره‌دن اولدی (جملهٔ خصایصندن بری دخی بودر که غباری جذام وبرص علتلرینه
بلکه جمیع امراضه شفادر نتکیم ابن رزین جامعنده سعد حدیثندن بویله روایت ایتمشدر
(ابن عمر رضی الله تعالی عنهما حدیثنده * وعجوتها شفاء من السم * زیاده‌سی واقع اولمشدر
یعنی بالحق خرماسی زهردن شفادر دیو بیورلمش سابقا بیان اولنان اوزره صباح وقتنده
یدی دانه سنین اکل ایدن کیمسه‌یه اول کون زهرکار ایتمیه دیو بیورلمشدر (ابن النجار روایتنده
حضرت عایشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدرکه * کل البلاد افتتحت بالسیف وافتتحت
المدینة بالقرآن * بیورمش یعنی جمیع بلاد سیفله فتح اولندی مدینه قرآنله فتح اولندی دیمش
(وطبرانی نقلنده ابوهریره‌دن مرویدرکه * المدینة قبة الاسلام ودار الایمان وعرض الهجرة
ومثوی الحلال والحرام * بیورمشلر وبالجمله اول منزل مقدسك هربری اگر طاشی اگر طپراغی
اگر اطراف ونواحیسی وباغ وراغی اگر سائر اجزاسی هرنه‌سی وار ایسه فخر کائنات صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینك شرف مقارنتیله مشرفدر اهل مدینه فخر عالم حضرتلرینك
برکاتندن مستفیض اولمغیچون منزللرینه دعوت وضیافت ایدرلر ایدی واولرنده نماز قیلدیغن
مراد ایدینورلر ایدی انکیچون (امام مالك حضرتلری مدینه ایچنده رکوبدن امتناع ایدر ایدی
بر یرده که رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری یایان گزوب مبارك قدم شریفی
طقونمش اوله بن انده حیوان ایاغیله بصمزم دیو بیورر ایدی حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك آدابن رعایت ایدن بونلری ملاحظه ایتمك کرك واول دیارده جملهٔ مستحباتندن بری
دخی بودرکه واروب مسجد قبایی زیارت ایدوب انده نماز قیله‌لر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری اول مسجدی ماشیا وراکبا زیارت ایدر ایدی نتکیم امام مسلم رحمة الله تعالی علیه
روایت ایتمشدر بر روایتده * کان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یأتی فیصلی فیه رکعتین *
وارد اولمشدر ینه مسلم نقلنده ابن عمر حضرتلری هر سبت کونی مسجد قبایه وارر ایدی
دیمشلردر (ترمذی وبیهقی وابن ماجه روایتلرنده (اسید بن ظهیر انصاری رضی الله عنه
مرفوعا روایت ایتمشدرکه * صلوة فی مسجد قباء کعمرة * بیورلمش (وامام احمد وابن ماجه
قتلرنده (سهل بن حنیفدن بولفظله وارد اولمشدر * من تطهر فی بیته ثم اتی مسجد قباء
فصلی فیه صلوة کان له کاجر عمرة * حاکم رحمة الله تعالی علیه بو حدیثی صحیحدر دیمشدر
معناسی برکیمسه که اونده پاك آبدست آله اندنصکره مسجد قبایه کلوب انده نماز قیله
اول کیمسه‌یه عمره ثوابی قدر ثواب حاصل اولور دیمکدر (ودخی اول دیاره واران کیمسه‌یه
لایق بودر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك روضهٔ منوره سنی زیارت

ایتدکدنصکره انده واقع اولان آثار مبارکه ومزارات متبرکه‌یی زیارت ایلیه ورسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك نماز قیلدیغی مساجده واره نماز قیلوب دعا ایلیه اندن
بقیعه چیقه یعنی مدینه‌نك مقابرینه واره انده اولان مزاراتی زیارت ایلیه خواجهٔ کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك زماننده وکندودنصکره وفات ایدن اکثر اصحاب کزین
رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتی انده مدفونلردر کذلك سادات اهل بیت وتابعین انده
واقع اولمشلردر (امام مالکدن مروی اولان اوزره مدینه‌ده اصحاب کرامدن اون بیك نفر کیمسه
وفات ایتمشدر هپ انلر بقیعده مدفونلردر کذلك امهات مؤمنینك خدیجه ایله میمونه‌دن
غیریسی هپ انده یتورلر خدیجه مکه‌ده ومیمونه سرف ناحیه‌سنده یتورلر رضی الله عنهن
(امام مسلم رحمة الله علیه روایت ایتمشدرکه خواجهٔ کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری
کیجه ایله بقیعه چیقار ایدی دخی * السلام علیکم دار قوم مؤمنین * دیو سلام ویرر ایدی
(عارف بالله ابن ابی جمره قدس سره مسجد رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
دخول ایتدیکی زمانده نمازدن غیری یرده جلوس ایتمز ایدی ایاق اوزره طورر ایدی ورسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قارشوسنده دائما ایاق اوزره طورر ایدی برکون بقیعه
چیقمق خاطره‌سی کلدی صکره ایتدی بورادن قنده کیده‌رم بومقام خود سائللره وطالبلره
ومنکسرلره حق تعالی حضرتلرینك آچلمش قپوسیدر دیدی خدمت شریفندن کیتمدی
(ابن النجار رحمة الله علیه مرفوعا روایت ایتمشدرکه * مقبرتان تضیئان لاهل السماء کما
تضیء الشمس والقمر لاهل الدنیا بقیع الغرقد ومقبرة بعسقلان * بیورمشلر یعنی ایکی مقبره
کوك خلقنه ضیا ویرر نتکیم شمس وقمر یر خلقنه ضیا ویررلر بریسی مدینه مقبره‌سی بریسی
عسقلان مقبره‌سی دیمکدر (کعب الاحباردن مرویدرکه قبور مدینه توراتده مسطوردر
برقبه کیدر اطرافنده خرما اغاجلری بتمشدر وا کا ملائکه موکل اولمشلردر هربار که طوله‌آلورلر
جنته دوکرلر دینلمشدر دیو بیوردی (ابوحاتم روایتنده ابن عمر رضی الله عنهما فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن نقل ایتمشدرکه * انا اول من تنشق عنه الارض ثم
ابو بکر ثم عمر ثم اتی البقیع فیحشرون معی ثم انتظر اهل مکة حتی یحشر بین الحرمین * بیورمشلر
) فصل ثالث (مفخر موجودات علیه افضل الصلوات واکمل التحیات حضرتلرینك
یوم آخرتده فضائل اولیات وعلو درجاتله تفضیلی وشفاعت ومقام محموده تعظیم وتبجیلی
ذکرنده‌در معلوم اوله که حق سبحانه وتعالی حضرتلری فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینی نتکیم بدء خلقده سائر انبیا علیهم السلامدن اول یراتمشدر وعالم ذرده (الست
بربکم) بیوردقده (بلی) جوابن ویرمکه سائرندن تقدم توفیق ایتمشدر عودده دخی غیریلردن
تقدم روزی قیلمشدر قبردن اول قالقان واول شفاعت ایدن وشفاعتی اول مقبول اولان
وسجوده اول مأذون اولان وجمال رب العالمینه اول نظر ایدن وامتلری بیننده قضا ایدن
انبیانك اولی اولان وامتیله صراطی اول کچن وجنته اول دخول ایدن وامتی جنته اول کیرن
فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری اولسه‌کرکدر وبونلردن غیری دخی انواع فضائل
وکرامات غیر متناهیه برله تشریف بیورلسه‌کرکدر جمله‌دن بری راکبا مبعوث اولسه‌کرکدر
ومقام محمود ولواء حمد سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه مخصوص قلنمشدر
آدم علیه السلام واندن بروکیم وار ایسه جمیعا انك تحت لواسنه کلسه‌کرکدر عرش اوکنده
حق تعالی حضرتلرینه سجده قیلسه‌کرکدر واول سجده‌ده حق تعالی حضرتلری برکیمسه‌یه
روزی قیلمدیغی حمد وثنایی سید عالم علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه فتح ایدوب حق تعالی

حضرتلرینه انكله تحمید وثنا قیلسه كركدر حق سبحانه وتعالی حضرتلری * یامحمد ارفع رأسك وقل تسمع وسل تعط واشفع تشفع * دیو بیورسه كركدر وتكرار شفاعت وسجده لر اینسه كركدر بنه حق جل وعلا حضرتلری * یامحمد ارفع رأسك * الخ دیسه كركدر جمله دن بری دخی یمین عرشده طورمقدركه اكا مخصوص صدر هركز خلا یقدن كیمسه یه میسر دكلدر بومعناده اولون وآخرون اكا غبطه قیلسه لر كركدر برفضیلتی دخی بین الانبیاء والامم شهادتدر وجمله سی اكا كلوب بزی غم وغصه دن تخلیص ایچون شفاعت ایله یارسول الله دیسه لر كركدر وجمیع مؤمنین انك شفاعتیله جنته كیرسه لر كركدر بعضنه محض دخول ایچون وبعضنه رفع درجات ومزید كرامات ایچون شفاعت اینسه كركدر وصاحب حوض كوثر وصاحب وسیله اول اولسه كركدر وبونك غیری فضائل وكراماتدن نیجه خصوصله تعظیم وتوقیر اولنسه كركدر (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذوالفضل العظیم) اما قبردن اول قیام ایدن اول اولدیغنه دلیل ابن عمر رضی الله عنه روایت ایتدیكی حدیث شریفدركه بوفصلك اوزرنده مناسبتله مسطور اولمشدر (بری دخی ابوهریره حدیثیدركه اول حضرت * انا سید ولد آدم یوم القیمة ولافخر وبیدی لواء الحمد ولافخر ومامن نبی آدم فمن سواه الا تحت لوائی وانا اول من تنشق عنه الارض * بیورمشدر حدیثین مذكورینده قبردن اول قیام ایدن خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اولدیغی صریحدر (بخاری روایتی اوزره ینه ابی هریره دن منقولدركه * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یصعق الناس حین یصعقون فاكون اول من قام فاذا موسی اخذ بالعرش فمادری اكان فیمن صعق * دیمشدر وبرروایتده * فاكون اول من یفیق فاذا موسی باطش بجانب العرش فلادری اكان موسی فیمن صعق فافاق قبلی اوكان ممن استثنی الله * بیورمشلردر (صعق دیو عقل كیدوب بیهوش اولمغه دیرلر روایتلرك حاصلی بودركه یوم قیامتده بامرالله اسرافیل نفخ صور ایدوب ناس بیهوش اولدقلری زمانده اول كندویه كلان بن اولسم كرك وحضرت موسایی عرشه یاپشمش طورر كورسم كرك وبیلمسم كرك كه موسی بیهوش اولنلرده داخل ایدی عقلی كیتدی دخی بندن اولمی افاقت بولدی یوقسه (فلما تجلی ربه للجبل جعله دكا وخر موسی صعقا) موجبنجه طور طاغنده بیهوش اولدیغیله اكتفا اولنوب بونده بیهوش اولمادیمی دیمكدر (بوروایتلرده محل افاقت قنغی صعقه دنصكره ایدیكی بیان اولنمامشدر اماشعبی سورهٔ زمر تفسیرنده ابی هریره دن نقل ایتدیكی اوزره * انی اول من یرفع رأسه بعد النفخة الاخرة * وارد اولمشدر بوندن ظاهردركه مراد صعقهٔ اخیره اوله وحدیث شریفده * ممن استثنی الله * قول شریفندن مقصود آیت كریمه ده (ففزع من فی السموات ومن فی الارض الا من شاء الله) بیورلدیغیدر بعضیلر بومقامده استشكال ایدوب جمیع خلق نیجه بیهوش اولور بیهوشلق حسی اولانه كوره در موتانك خود حسلری یوقدر دیدیلر جواب ویرمشلردركه بیهوش اولنلر احیادر اموات دكلدر انلر الا من شاء الله استثناسنده داخلردر یعنی * الا من سبق له الموت قبل ذلك فانهم لایصعقون * دیمكدر دیمشلردر (امام قرطبی بوجوابه میل ایتمشدر وحدیث شریفده موسی ایچون من استثنی اللهدن اولمق احتمالی ویرادیكی بوجوابه معارض دكلدر زیرا انبیا علیهم السلام عند الله احیادر حدیث شریف ابن مردویه نقلنده ابی سلمه دن بوعباره ایله وارد اولمشدر * انا اول من تنشق عنه الارض یوم القیمة فانفض التراب عن رأسی فاتی قائمة العرش فاجد موسی قائما عندها فلا ادری انفض التراب عن رأسه قبلی اوكان ممن استثنی الله * یعنی بن قیامت كوننده اول قبری شق اولنان كیمسه یم قبردن قیام ایدرم دخی باشمدن طوپراغی

سلكرم اندن عرش ایاغنه كلورم موسایی انك یاننده بولورم وبیلمزمكه موسی طوپراغی كندی باشندن بندن اولمی سلكدی یوقسه اول حق تعالی حضرتلرینك استثنا ایتدكلرندنمی ایدی دیمك اولور (علما رحمهم الله تعالی استثنا اولنان كیملر ایدیكنده اون قول اوزره اختلاف ایتمشلردر بعضی ملائكه در دیدی وبعضی انبیادر دیدی (بیهقی تأویل حدیثده حضرت موسی استثنی اللهدن اولمغی تجویز ایتمه ده بوقولی اختیار ایدوب بنم فهمده وجهی بودركه انبیا علیهم السلام عندالله شهدا كبی احیادر نفخهٔ اولاده بیهوش اولورلر وبیهوشلغك معناسی بودكلدركه من جمیع الوجوه موت اوله بلكه شعور كیتمكدر دیو بیوردی بعضیلر دخی مراد شهدادر دیدیلر حلیمی بونی اختیار ایتمشدر ابن عباسدن مروی اولان بودر زیرا حق تعالی حضرتلری شهدا حقنده (احیاء عند ربهم یرزقون) بیورمشدر بوندن غیری اقوال ضعیفه در دیو ذكر ایتمشدر (ابوالعباس القرطبی صاحب المفهم صحیح بودركه مراد قنغیسی ایدیكن تعیینه خبر صحیح وارد اولمامشدر جمله سی محتملدر دیمشدر (اما تلمیذی تذكره ده اعتراض ایدوب ابوهریره حدیثنده شهدا ایدیكن تعیینه حدیث شریف وارد اولمشدر وحدیث صحیحدر دیدی (ابوهریره رضی الله تعالی عنهدن مرویدركه * ان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم سأل جبریل عن هذه الایة من الذین لم یشاء الله ان یصعقوا قال هم الشهداء * دیمشدر یعنی فخر كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بو آیتدن جبرائیل علیه السلام سؤال ایدوب حق تعالی حضرتلری بیهوشلقدن دیلدیكی طائفه كیملردر دیدی جبرائیل علیه السلام انلر شهدادر دیو جواب ویردی دیمك اولور حاكم رحمة الله علیه حدیث مذكور ایچون صحیحدر دیمشدر بعضیلر دخی حملهٔ عرش وجبرائیل ومیكائیل وملك الموت علیهم السلامدر اندنصكره بونلر وفات ایدرلر اك صكره ملك الموت وفات ایدر دیدیلر بعضیلر دخی جنتده اولان حور وغلماندر دیدیلر اما بوسوزلره اعتراض اولنوب حملهٔ عرش سكان سموات والارضدن دكلدر زیرا عرش جمیع سمواتك فوقنده در وجبرائیل ومیكائیل وعزرائیل علیهم السلام صافین مسبحیندندر وحور وغلمان جنتده در جنت خود جمیع سمواتدن یوقارو عرشدن اشاغیدر وجنت بشقه عالمدر بقا ایچون مخلوقدر شك یوقدركه اول حق تعالی حضرتلری فنا ایچون خلق ایتدیكی اشیادن بعید در دیدیلر اندنصكره خبرده وارد اولمشدركه حق تعالی حضرتلری حملهٔ عرشی ومیكائیلی وملك الموتی اماته ایدوب صكردن احیا اینسه كركدر اما اهل جنتدن خبر وارد اولمامشدر ولكن ظاهر بودركه جنت دارخلوددر انده داخل اولانه هركز موت یتشمز طشره دن كیرنلر قابل موت ایكن بویله اولیحق انده خلق اولنانلره موت یتشمك اولی اولور (اكر سؤال اولنوب (كل شیء هالك الا وجهه) مقتضاسی بودركه ذات قدیم لم یزلدن غیری هرنسنه فنا بوله بوتقدیرجه نفس جنتده فنابولوب صكره یوم جزا ایچون اعاده اولنمق لازم كلور دینلور ایسه جوابی بودركه (كل شیء هالك الا وجهه) دیمنك معناسی هرنسنه كه قابل هلاكدر اكر حق تعالی حضرتلری هلاك كن دیلر ایسه هلاك اولور الا حق سبحانه وتعالی حضرتلری قدیمدر قدیمك فناسی ممكن دكلدر دیمكدر والله تعالی اعلم (وحورك عدم موتنه قولی بودخی تأیید ایلركه انلر * نحن الخالدات فلانموت * دیمشلردر نتكیم حدیث شریفده وارد اولمشدر خاطره بوكلسونكه انلرك خلود دیدكلرندن مراد بعد القیامة خلود دیمك اوله زیرا اومعنی غیریلرده ده بولنور اوصاف مشتركه ایله افتخار اولنماز (ابوالشیخ كتاب العظمه ده وهب بن منبه طریقندن برحدیث روایت ایتمشدركه حق تعالی حضرتلری (صوری صرچه صافلغنده براق ایچو دن خلق ایتدی اندن عرشه طوت دیو امر ایتدی عرش دخی اكا تعلق ایتدی اندنصكره حق جل وعلا حضرتلری كن دیو امر ایتدی همان اسرافیل علیه السلام

وجوده كلدى اندن صورى آل ديو امر ايتدى اسرافيل صورى آلدى واول صورده جميع
مخلوقاتك ارواحى عدد نجه دلوكلر واردر وارواح اول دلوكلره كيررلر جمله سى صوره جمع اولورلر
اندنصكره حق تعالى حضرتلرى اسرافيله امر ايلر اسرافيل صورى نفخ ايدر انده اولان
ارواحك هر برى چيقوب جسدنه كيرر ديو بيورلمشدر بوتقدير اوزره اولا صوره نفخ اولنور
تا كيم ارواح جسدلرينه واصل اولالر نفخك صوره اضافتى حقيقت واجساده اضافتى مجاز
اولور ديمشلردر (صحيح مسلمده عبد الله بن عمر حديثندن مرفوعا روايت اولنمشدر كه* ثم ينفخ
فى الصور فلايسمعه احد الا اصغى ليتا ورفع ليتا ثم يرسل الله مطرا كانه الطل فينبت منه اجساد
الناس ثم ينفخ فيه اخرى فاذاهم قيام ينظرون* بيورلمشدر ليت كسر لام ايله صفحهٔ عنقدر يعنى
بوينك برجانبيدر حديث شريفك معناسى نفخ صور اولور دخى انى اشيدنلردن بركيمسه قالماز الا
وفات ايدر ديمكدر* اصغى ليتا ورفع ليتا* بيوردبغى موتدن كنايه در يعنى جان ويروب باشنك اوستنه
دوشر بوينك برجانبى اشاغى و برجانبى يوقارو كلور ديمكدر اندنصكره حق تعالى حضرتلرى
طله بكزر بر يغمور كوندرر اندن خلقك جسدلرى بتر صكره بر نفخ دخى اولور خلق تمام
حيات بولوب قالقارلر نظر ايدرلر ديمك اولور (طل شبنم در وقتى ضعيف يغموره دخى ديرلر
* قيام ينظرون* قول شريفنه ايكى احتمال اوزره معنى ويرمشلردر بريسى قائملر اولوب
اطرافه مبهوتلر كبى نظر ايدرلر ديمكدر (برى دخى قائملر اولوب اياغه ايلبه لر ديو انتظار ايدرلر
ديمكدر (ودارمى نقلنده حضرت انسدن مرويدر كه* انا اول الناس خروجا اذا بعثوا وانا قائدهم اذا
وفدوا وانا خطيبهم اذا انصتوا وانا مستشفعهم اذا حبسوا وانا مبشرهم اذا ايسوا من الكرامة والمفاتيح
يومئذ بيدى ولواء الحمد يومئذ بيدى وانا اكرم ولد آدم على ربى يطوف على الف خادم كانهم
بيض مكنون اولؤلؤ منثور* بيورلمشدر معناسى بن ناسك اول قبردن خروج ايده نيم اولزمانده كه
قبرلردن مبعوث اولالر وانلرك اوكنه دوشوب كتورن بنم اولزمانده كه عرصهٔ محشره كله لر
وانلرك خطيبى بنم اولزمانده كه سكوت ايدوب طوره لر وانلر ايچون شفاعت ايدن بنم اولزمانده كه
حبسه كرفتار اولالر وانلره بشارت ايديجى بنم اولزمانده كه كرامتدن يعنى عفو ومغفرتدن اميدلرين
كسه لر ومفتاحلر اول كون بنم المده اولسه كركدر ولواء الحمد بنم المده اولسه كركدر و بن ربمه
ولد آدمك اكرمى يم بيض مكنون كبى ياخود لؤلؤ منثور كبى بيك خادم خدمت ايچون بنى طواف
ايتسه كركدر ديمك اولور بيض مكنوندن مراد دوه قوشى يمرطه سيدر مكنون ديتلديكى قنادى
التنده مستور ديمكدر طائفهٔ عرب محبوبلرك بدنلرين اكا تشبيه ايدرلر (حادى الارواح صاحبى
روايت ايتديكى حديثده* ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يبعث يوم القيمة و بلال
بين يديه ينادى بالاذان* ديمشلردر ذخائر عقباده ابى هريره حديثندن وارد اولمشدر كه
*ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم قال تبعث الانبياء على الدواب و يحشر صالح على
ناقته و يحشر ابنا فاطمة على ناقتى الغضباء والقصوى واحشر انا على البراق خطوها عند
اقصى طرفها و يحشر بلال على ناقة من نوق الجنة* ديمشدر يعنى خواجهٔ كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى بيورمشلركه انبيا عليهم السلام قيامت كوننده طوارلر اوزرنده بعث
اولنورلر صالح پيغمبر ناقه سى اوستنده حشر اولنور وفاطمه نك ايكى اوغلى بنم غضبا وقصوى
آدلو ناقه لرم اوزره حشر اولنورلر بن براق اوزرنده حشر اولنورم اول براقك آديمى كوزى
يتشديكى يرك نهايتيدر و بلال جنت ناقه لرندن برينك اوزرنده حشر اولنور ديمشدر (طبرانى
اخراج ايتديكنك حاصلى بودركه انبيا عليهم السلام دواب اوزرنده حشر اولنورلر و بن براق
اوزرنده حشر اولنورم و بلال جنت ناقه لرندن برناقه اوزرنده حشر اولنور اندن اذان اوقور

*اشهد ان محمدا رسول الله *ديديكى زمانده اولين وآخريندن مؤمنلر اكا شهادت ايدرلر ديو
بيورمشدر بعض روايتده فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى قبر شريفندن
يتمش بيك ملك اراسنده بعث اولنسه كرك ديو وارد اولمشدر نتكيم بعض علما (كعب الاحباردن
او يله نقل ايتمشلردر وتفصيلى بودركه بركون كعب رضى الله عنه حضرت عايشهٔ صديقه
رضى الله تعالى عنها خدمتنه واردى حضار مجلس رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرين ياد ايتديلر كعب ايتدى هيچ برصباح يوقدر الا انده يتمش بيك ملك نزول ايدر
سيد كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك قبر شريفى اطرافنه ديزيلورلر
وقنادلرين اوروب صلوات ويررلر اخشام اولنجق انلر سمايه عروج ايدرلر يتمش بيك ملك
دخى نزول ايلر انلر دخى صباحه دكين اويله ايدرلر حاصلى يتمش بيك كوندز يتمش بيك كيجه
نزول ايدوب قيامته دكين فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى بوطريق اوزره
زيارتدن خالى اولمزلر اولزمانده كه قبر شريف شق اولنوب فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى بعث اولنه يتمش بيك ملك اراسنده بعث اولنور انلر اكا تعظيم وتكريم ايدرلر
ديمشدر (حكيم ترمذى نوادر الاصولده ابن عمر حديثندن ايراد ايتمشدركه بركون رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى طشره چيقدى صاغ يانده ابو بكر وصول يانده عمر
رضى الله تعالى عنهما وارايدى فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى* هكذا نبعث
يوم القيمة* ديو بيوردى ديمشدر يعنى قيامت كوننده قبردن قوپديغمز زمانده بنه شويله قوپارز
ديمك اولور (ترمذى نقلنده ابى هريره دن مرويدركه فخر كائنات عليه افضل التحيات
حضرتلرى* فاكسى حله من حلل الجنة ثم اقوم عن يمين العرش ليس احد من الخلائق يقوم
ذلك المقام غيرى* ديمشدر يعنى بعث اولندقده بكا برحله كيدررلر اندن عرشك صاغ يانده
طوريرم بندن غيرى بركيمسه اولمقامده طورمز ديمك اولور جامع الاصول روايتنده* انا اول من
تنشق عنه الارض فاكسى* عبارهٔ سيله وارد اولمشدر كعب روايتنده* حلة خضراء* وارد
اولمشدر اما امام بخارى صحيحنده ابن عباسدن بو يله نقل ايتمشدركه خواجهٔ عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرى* تحشرون حفاة عراة غرلا كما بدأنا اول خلق نعيده وان
اول الخلائق يكسى يوم القيمة ابراهيم* ديو بيورمشلر حاصلى انادن طوغديغمز كبى چپلاق
يالنجق وسنتسز حشر اولنورسز واول كونده حق تعالى حضرتلرينك مخلوقاتندن اول كسوه
كيدوريلان ابراهيم عليه السلامدر ديمك اولور (بيهقى روايتنده* اول من يكسى من الجنة ابراهيم
و يؤتى بكرسى فيطرح عن يمين العرش ثم يؤتى بى فاكسى حلة من الجنة لايقوم بها البشر*
وارد اولمشدر بونده دخى جنت حله لرندن اولا كسوه كيدوريلان حضرت ابراهيم اولسه كركدر
اندن بركرسى كتور يلوب عرشك صاغ يانته قوسه لر كركدر اندنصكره بكا جنتدن برحله
كتوروب كيدوررلر كه آدم اوغلانى اكا قيمت تقدير ايده مز ديمك اولور حديث مذكورده يمين عرشده
كرسى اوزره اوتوره جغى دخى ذكر اولنمشدر (وابراهيم عليه السلام رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرندن اول كسوه كيدرلمكله اندن افضل اولمق لازم كلمز مع هذا احتمالدركه
فخر كائنات صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرى كندى ايچنده وفات ايتديكى لباسلر ايله قبردن
چيقه انده كيدريلان حلهٔ كرامت اوله شول قرينه ايله كه انى ساق عرش قتنده اجلاس
ايتسه لر كركدر بوتقديرجه حضرت ابراهيمك اولبتى بقيهٔ ناسه كوره اولور ديمشلردر (حليمى
رحمة الله تعالى عليه ايتدى ظاهر خبر اوزره ابراهيم عليه السلام فخر عالم صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرندن اول حله كيدريلور فخر عالم حضرتلرينك حله سى اعلى واكملدر نفاستيله

جبر نقصان واقع اولور دیدی (ابی داود روایتنده ابو سعید رضی الله تعالی عنه وفات ایدر اولدقده یکی لباسلرین استدی کتوردیلر کیدی دخی ایتدی * سمعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یقول ان المیت یبعث فی ثیابه التی یموت فیها * یعنی اشتدم سید کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلری تحقیقا میت شول لباسلر ایچنده مبعوث اولورکه انلرك ایچنده وفات ایدر دیر ایدی دیمکدر (حارث بن ابی سلمه واحمد بن منیع قتلرنده * فانهم یبعثون فی اکفانهم ویتزاورون فی اکفانهم * وارد اولمشدر بو تقدیرجه کفنلریله بعث اولنورلر دیمکدر روایات مذکوره نك ظاهری بری برینه مخالفدر اما جمعی بو طریقله میسردر که بعض اموات عریان وبعضی لباسله حشر اولنه لر یاخود جمله سی عریان حشر اولنوب انبیا علیهم السلامه کسوه کیدریله انلردن اول ابراهیم علیه السلامه کیدیره لر یاخود قبوردن حین وفاتده ارقالرنده بولنان لباسلر ایله طوروب صکره دن انلر ارقالرندن دوکله دخی عریان حشر اولنه لر اندنصکره اول کسوه کیدردکلری حضرت ابراهیم علیه السلام اوله هب بونلر ممکندر دیمشلر بعضیلر دخی ابو سعید حدیثن شهدایه حمل ایتمشلردر بو تقدیرجه شهدا حقنده بیورلمش اولور دخی ابو سعید عمومه حمل ایتمش اولور (ومعلوم اوله که علما رحمهم الله تعالی ناسك هیئت حشرنده اختلاف ایتمشلردر حشرك معناسی اشیاء متفرقه یی سوروب بر یره کتورمکه دیرلر (صحیح بخاریده ابی هریره دن مرویدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * یحشر الناس علی ثلث طرائق راغبین وراهبین واثنان علی بعیر وثلاثة علی بعیر واربعة علی بعیر وعشرة علی بعیر وتحشر بقیتهم النار تقیل معهم حیث قالوا وتبیت معهم حیث باتوا وتصبح معهم حیث اصبحوا وتمسی معهم حیث امسوا * بیورمشلردر حاصلی بودرکه خلق اوج طریق اوزره حشر اولنورلر راغبلر وراهبلر اولدقلری حالده حشر اولنورلر یعنی برقسمی عرصهٔ محشره رغبت ایدرك وقورقه رق کلور (وبرقسمی دخی ایکیشر واوچر ودردر واون دوه ره بندر بلوب حشر اولنورلر وکیرو قلان آتش جهنم حشر ایلر یعنی اردلرندن بر آتش پیدا اولور دخی بونلری موقف حشردن یکا سورر کوندز قنده آمایش ایدرلر ایسه اولدخی انده طورر وکیجه انلر قنده یاتورلر ایسه اولدخی انده یاتور وانلر قنده صباحلرلر ایسه اولدخی انلر ایله انده صباحلر وانلر قنده اخشاملرلر ایسه اولدخی انلر ایله انده بیله اخشاملر دیمك اولور فهم اولنان بودرکه هر قنده وارسه لر اردلرندن یتشور انلر بعید اولمق ایچون فرار اول یتشور یانلرینه کلور بو اسلوب اوزره سوره سوره محشره کتورر دیمکدر (امام حلیمی بوکا میل ایتمشدرکه بو حشر قبردن خروج زماننده اوله یعنی مشرق ومغرب دیارنده اولان ممالك خلقی قبرلرندن قیام ایتدکده عرصهٔ محشره بو اسلوبلر اوزره کتوریله (وامام غزالی بو یله اولسه کرك دیو جزم ایتمشدر (وبعضیلر شیخین روایتلرنده ابن عباس رضی الله تعالی عنهمادن مروی اولان اسلوب اوزره حشر اولنورلر دیدی یعنی چیلاق ویالنجق وسنت اولنمامش انادن طوغدیغی هیئت اوزره حشر اولنورلر اندنصکره موقفه وارنجه حاللری مفترق اولور دیمشلردر وکافرلر یوزلری اوزره حشر اولنورلر برکیمسه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ایتدی یا رسول الله * کیف یحشر علی وجهه * یعنی یوزی اوزره نیجه حشر اولنور دیدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی * الیس الذی امشاه علی الرجلین فی الدنیا قادر علی ان یمشیه علی وجهه فی یوم القیمة * یعنی دنیاده ایکی ایاغی اوستنه یورودن تکری قیامت کوننده یوزی اوستنه یورتمکه قادر دکلمیدر دیو بیوردی (امام نسائی نقلنده ابی ذر رضی الله تعالی عنه مرفوعا روایت ایتمشدرکه * ان الناس یحشرون ثلاثة افواج

(فوجا راکبین طاعمین کاسین وفوجا تسحبهم الملائکة علی وجوههم وفوجا یمشون ویسعون * بیورمشلر یعنی تحقیقا آدم اوغلنلری اوج بلوك حشر اولنورلر (بربلوکنی طوارلره بنوب طعاملر ییوب کسوه لر بن کیرا اولدقلری حالده حشر ایدرلر (بربلوکنی دخی ملکلر یوزلری اوزره سوریه رك حشر ایدرلر (بربلوکنی دخی یایان یوررلر وسکردرلر موقف حشره بو اسلوب اوزره کلورلر انلری بو یله حشر ایدرلر دیمك اولور (وشیخین روایتلرنده * تحشر یوم القیمة علی ارض بیضاء عفراء کقرصة النقی لیس فیها علم لاحد * بیورلمشدر یعنی قیامت کوننده حشر بر آق اوندن اولمش چورك کبی بر اوزرینه واقع اولسه کرکدر انده هیچ برکیمسه نك علمی یوقدر دیمك اولور عفراء آق دیمکدر اما شول آقه دیرلرکه قتی بیاض اولمیه انکیچون پاك اون چورکنه تشبیه بیورمشلردر (حاکم نقلنده عقبة بن عامر روایتیله وارد اولانك حاصلی بودرکه قیامت کوننده کونش یره یقین کلور خلق حرارتندن ترلرلر عرق بعضنك بالدری اورتاسنه چیقار بعضنك دزینه چیقار بعضنك بوکرینه چیقار بعضنك اوموزینه چیقار بعضنك اغزینه چیقار دیدی ومبارك الیله اغزی اویانلر دیو اشارت بیوردی بعضنی دخی عرق اورتر دیدی ومبارك الن باشنك اوستنه قیوب اشارت ایتدی دیمشدر (امام مسلم نقلنده دخی بو حدیثه شاهد واردر (مقداد بن الاسود حدیثنده وارد اولمشدرکه * تدنو الشمس یوم القیمة من الخلق حتی تکون منهم کمقدار میل فیکون الناس علی قدر اعمالهم فی العرق * بیورلمش یعنی قیامت کوننده کونش خلقه یقین کلور حتی بر میل مقداری یره کلور دخی طورر اندن خلق عمللری قدرنجه عرق ایچنده اولورلر دیمك اولور اکرچه کیم کونشك محلی فلکدر اما جائزدرکه قیامت کوننده بامر الله تعالی فلکدن منفصل اوله دخی محشر خلقنك اوزرنده معلق طوره * انه قادر علی ما یشاء * شیخ ابن ابی جمره قدس سره بیوردیغی اوزره ظاهر حدیث بو حالت جمیع ناسه تعمیم فهم اولنور اما بو یله دکلدر زیرا بعض احادیث دلالت ایتمشدرکه بعض ناسه مخصوص اوله انبیا وشهدا وحق تعالی حضرتلرینك دیلدیکندن بعض عباد مستثنی اولالر واول بلایه مبتلا اولانك اشدی کفار اوله انلردنصکره کناه کبائر اشلینلر اوله انلردنصکره الله تعالی حضرتلری دیلدیکی کیم ایسه انلر اولالر (ابو یعلی روایتنده ابی هریره دن مرویدرکه خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * یوم یقوم الناس لرب العالمین مقدار نصف یوم من خمسین الف سنة فیهون علی المؤمنین کتدلی الشمس الی ان تغرب * دیو بیورمشلر حاصلی خلق حضور حضرتنده اللی بیك ییل مقداری کوندن نصف یوم مقداری طوره لر مؤمنلره حق سبحانه وتعالی حضرتلری آسان ایلیوب کونش دورلدیکی زماندن غروبه وارنجه نمقدار زمان ایسه اول دکلو کله وانلر انتظار المی کفار کبی چکمیه لر دیمك اولور وبالجمله تقدیم اولنان اوزره اشد بلیات کفاره واصحاب کبائره اولاجقدر عباد صالحین اول شدائدی کورمزلر بفضل الله تعالی انلره آسان اولور (امام احمد وغیری ابی هریره رضی الله تعالی عنهدن روایت ایتمشلردرکه * یحشر الناس قیاما اربعین سنة شاخصة ابصارهم الی السماء فیلجمهم العرق من شدة الکرب * بیورلمش یعنی خلق حشر اولنوب قرق ییل کوزلرین کوکه دیکوب طوره لر شدت غم وغصه دن عرق اغزلرین اویانلیه نطقه مجاللری اولمیه دیمك اولور (صحیح بخاریده ابو هریره دن مرویدرکه فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری * یعرق الناس یوم القیمة حتی یذهب عرقهم فی الارض سبعین ذراعا ویلجمهم العرق حتی یبلغ آذانهم * بیورمشلردر یعنی قیامت کوننده خلق شویله تردوکرلرکه عرقلری بر یوزنده یتمش ذراع اوزانور وکندولری اویانلر تا قولقلرینه یتشور دیو بیورمشلر (وبیهقی روایتنده ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرندن

وارد اولمشدركه * اذا حشر الناس قاموا اربعين عاما شاخصة ابصارهم الى السماء لا يكلمهم
والشمس على رؤسهم حتى يلجمهم العرق كل بر وفاجر * بيورمشلر بودخى سابقا امام احمددن
مروى اولان حديث معناسنه در ولكن بونده عرقدن نطقه مجال اولمامق مرتبه سى صالحه
وفاسقه عام اولمق واردر (وطبرانى رحمة الله عليه ابن عمر رضى الله تعالى عنهمادن روايت
ايتديكى حديثده * و يكون ذلك اليوم اقصر على المؤمن من ساعة من نهار * ديو بيورلمشدر
يعنى يوم حشر مؤمنه كوندزدن برساعت مقدارندن آز اولور ديمشلر (وعبد الله بن عمرو بن
العاصيدن وارد اولمشدركه * ان الذى يلجمه العرق الكافر * بيورمشلر يعنى شول كيمسه كه
عرق انك اغزينه اويان اوره اول كافردر ديمشلر حاصلى بوحالت مؤمنلره اولماز كافرلره اولور
وعرق اويان اورمه نك معناسى اغزه يتشوب تكلمدن منع ايتمكدر (بيهقى نقلنده بنه انلردن سند قوى
ايله مرويدركه * يشتد كرب الناس ذلك اليوم حتى يلجم الكافر العرق * ديمشلر اول كونده بنى آدمك
شدت ومحنتى فتى زياده اولور حتى عرق كافرك اغزينه اويان اورر ديمكدر بعضيلر سؤال
ايدوب يااول زمانده مؤمنلر قنده اولورلر ديدكلرنده * على كراسى من ذهب و يظلل عليهم الغمام *
ديو بيورمشلر يعنى آلتون كرسيلر اوزره اوتوررلر اوزرلرينه بلوط سايه صالر ديمكدر
(وابو موسادن سند قوى ايله مرويدركه * الشمس فوق رؤس الناس يوم القيمة واعمالهم
يظللهم * ديو بيورمش يعنى اول كونده كونش خلقك باشلرى اوزرينه كلور وعملرى انلره
سايه صالر ديمكدر حاصلى اعمال صالحه بامر الله مجسم اولوب صاحبلرينه سايبان اولسه كركدر
معناى مذكورده عبارات متغايره ايله احاديث شريفه چوق وارد اولمشدر شدائد قيامت كفاره
مخصوصدر مؤمنين بفضل الله تعالى اندن سالملردر اما بوسوزه مغرور اولمامق كركدر زيرا
مؤمنلك همان بن مؤمنم ديمكله اولماز ايمانه لايق اولان شرائط مرعى كركدر زيرا امام قرطبى
* المراد من يكون كامل الايمان لما يدل عليه حديث المقداد وغيره انهم يتفاوتون فى ذلك بحسب
اعمالهم * ديمشدر يعنى مؤمندن مراد ايمانى كامل اولاندر زيرا بعض احاديث دلالت ايلركه انلر دخى
عملرى حسبيله برى برندن متفاوت اولهلر ديمشدر والله اعلم بحقيقة الحال (ابو يعلى روايتنده
* ان الرجل ليلجمه العرق يوم القيمة حتى يقول يارب ارحنى ولو الى النار * وارد اولمشدر بوروايتدن
ظاهردركه بوعرق اضطرابلرى موقفده واقع اوله ملاحظه اولنه كه اول كون نه بلالو كوندر
وخلقك انده حرارت قلبلرى نه مرتبه يه وارسه كركدر وصويه احتياجلرى ندكلو اولسه
كركدر وثابتدركه اول كونده خواجهٔ عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك حوضندن
غيرى يرده تشنه دللره سيرابلق ميسر دكلدر اندن ايچن تشنه هركز صوسزلق كورمز واندن
ايچميان هركز سيراب اولمز تكيم (بزار حديثنده انس بن مالك رضى الله عنهدن مرويدركه
* من شرب منه لم يظمأ ابدا ومن لم يشرب منه لم يرو ابدا * بيورمشدر ترمذى روايتنده ثوباندن
منقولدركه * اكثر الناس عليه ورودا فقراء المهاجرين * بيورمشلردر يعنى حوض كوثره چوق
كلان طائفه مهاجرينك فقراسى اولسه كركدر ديمشلر (شيخين روايتلرنده * حوضى مسيرة شهر
ماؤه ابيض من اللبن وريحه اطيب من المسك وكيزانه كنجوم السماء من شرب منه لا يظمأ ابدا *
بيورلمشدر حوضمك امتدادى برآيلق يول مقدار يدر صويى سوددن آق ومسكدن خوشبويدر
وآنك برداقلرى كوكده كى يلدزلر صاغشنجه دربركيمسه كه اندن ايچه هركز صوصه مز ديمك
اولور (وينه مسلم روايتنده * وزواياه سواء * عباره سيله وارد اولمشدر يعنى كوشه لرى برابردر
ديمكدر مراد هرقنغى كوشه سندن تقدير اولنسه مقابله سى برآيلق يول مقدارى يرده واقع
اولور ديمكدر بوندن لازم كلوركه حوض شريف مدور اوله وابن حجر ديديكى اوزره مسافهٔ حوضك

تقديرنده واقع اولان اختلافاتى طول وعرض اختلافنه حمل ايتمك تأويلنى عبارهٔ مذكوره منع
ايلر يعنى مسافهٔ حوض بعض روايتده * مابين الكعبة و بيت المقدس * بيورلمشدر و بعض
روايتده * مابين صنعاء والمدينة * بيورلمشدر و بعضنده * مابين صنعاء و بصرى * بيورلمشدر
بونلرك ظاهرندن برى برينه مخالفت فهم اولنور بعضيلر اول مخالفتى دفع ايچون روايات مذكوره نك
كيمى طولنه كوره در كيمى عرضنه كوره در ديمشلر اما زواياه سواء عباره سى بوتوجيهه مانع ايديكى
ظاهردر ومخالفت توهمنك دفعى (امام نووى بيورديغى اوزره بودركه مسافهٔ قليله نك ذكرى
مسافهٔ بعيده يه منافى دكلدر ابعد مقادير حديث صحيحله ثابت اولمشدر معارضه يوقدر (وحوض
كوثر همان سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه مخصوص اولوب سائر انبيانك
حوضلرى اولمديغى سابقا ذكر اولنمش ايدى اشهر بودركه بيان اولندى اما بعض روايتده
سائر انبيانك دخى حوضلرى اولمق خبرى وارد اولمشدر صحت بولديغى تقديرجه فخر كائنات صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينه مختص اولان شول حوضدركه انك صويى كوثر ايرماغندن كلوب
دوكله زيرا غيرحقنده انك نظيرى نقل اولنمامشدر وسورهٔ (انا اعطيناك الكوثر) ده فخر كائنات
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه آنكله امتنان بيورلمشدر (امام قرطبى رحمة الله تعالى
عليه مفهمده ذكر ايتمشدركه هرمكلفه واجبدركه حق سبحانه وتعالى حضرتلرى حبيب اكرمى
محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه حوض كوثرى مخصوص قلديغنى بيله
وتصديق ايليه احاديث شريفه ده اول حوضك اسمى وصفتى وشرابى تصريح بيورلمشدر
مجموعيله علم قطعى حاصل اولور زيرا صحابهٔ كرامدن اوتوز نفردن زياده كيمسه روايت
ايتمشلردر صحيحينده يكرمى دن زياده سنك روايتى مذكوردر بقيه سى سائر كتب احاديث
شريفه ده وارد اولمشدر نقلى صحت وراويلرى اشتهار وقوت اوزره در صحابهٔ كرامدن بنه
كبار تابعين وانلردن سلف صالحين روايت ايده كلمشلردر وبالجمله اثباتنه سلف وخلف اتفاق
ايتمشلردر رضوان الله تعالى عليهم اجمعين (مسلم روايتنده ابى هريره حضرتلرندن مرفوعا وارد
اولمشدركه * يرد على امتى الحوض وانا اذود الناس عنه كما يذود الرجل عن ابله * بيورمشلر حاصلى
بنم امتم حوض كوثرده بكا كلورلر وبن امتمك غيرين اندن طرد ايدرم شول رجل كبى كه كندو
دوه لرين صوارر ايكن غيرى دوه لرى طرد ايليه يعنى اورادن صوروب ايچمكه مانع اوله ديمكدر
ايتديلر يارسول الله * تعرفنا * ديديلر يعنى امتكى بيلورميسك ديديلر ايتدى * نعم لكم سيماء ليست
لاحد غيركم تردون على غرا محجلين من آثار الوضوء * يعنى نعم سزى بيلورم زيرا سزك نشانلريكز
واردر سزدن غيرى بركيمسه نك اول نشانى يوقدر سز بكا آبدست صويى آثارندن غر محجلين
كاسكز كركدر ديدى غراغرك جمعيدر اغر اول آته ديرلركه آلنده بياض براوله ومحجل اول آته ديرلركه
اياغى سبل اوله مقصود آبدست صويى طوقنان يرلريكز بياض ونورانى اولسه كركدر امتمك نشانى
اودر ديمكدر وحديث شريفده مذكور اولان طردك حكمتى يا بودركه سائر انبيا عليهم السلامك
امتلرينى كندى نبيلرينك حوضنه كوندرمك ايچون اوله بوندن دخى مراد اول نبيلرى رعايت اوله
ياخود طرد ايدرم ديديكى شراب كوثر ايچمكه لايق اولميانلره كوره اوله يوقسه بخل احتمالى يوقدر
حاشا وكلا (ابو سعد شرف النبوة آدلو كتابنده روايت ايتمشدركه فخر كائنات صلى الله تعالى
عليه وسلم حضرتلرى بيورمشلركه بنم حوضمك درت ركنى يعنى درت جانبى واردركه اورادن
خلق سقايه اولنورلر (ركن اول ابو بكر الصديق النده در (ركن ثانى عمر الفاروق النده در
(ركن ثالث عثمان ذوالنورين النده در (ركن رابع على المرتضى النده در بركيمسه كه ابو بكرى سوه عمرى
سومه اكا ابو بكر شراب كوثر ايچرمز و بركيمسه كه عثمانى سوه على يى سومه اكا عثمان شراب

كوثر ابچرمز ديو بيورمشلر غيلانی دخی بو يله روايت ايتمشدر (اما فخر كائنات صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلرينك شفاعت ومقام محمود ايله تفضيلنه دليل بودركه حق سبحانه وتعالی
حضرتلری كتاب كريمنده (عسی ان يبعثك ربك مقاما محمودا) بيورمشدر مفسرين رحمهم الله تعالی
اتفاق ايتمشلردركه كلمهٔ عسی حق تعالی حضرتلرندن واجبدر يعنی تكری تعالی حضرتلری
كلامنده واقع اولسه معناسی البته برشيئك حصولن اقتضا ايلر بونده دخی فخر عالم حضرتلرينی
مقام محموده كوندرمك صددنده مذكوردر معناسی البته سيد كائنات حضرتلرينی مقام محموده
كوندرمكدر (اهل معانی بيورمشلردركه زيرا لفظ عسی اطماعی مفيددر بركيمسه بر انسانی
برشيئه اطماع ايتسه اندنصكره محروم ايلسه آنی الده مش اولور حق سبحانه وتعالی حضرتلری
خود كيمسه يی الده مق معناسندن متعالی ومنزهدر ومقام محمود نه ديمكدر ديو برقاچ قول اوزره
اختلاف ايتمشلردر (بری بودركه مقام شفاعتدر ديديلر امام واحدی بيورديغی اوزره
مفسرينك اتفاقی بونك اوزرينه دركه مقام شفاعت اوله تكيم فخر كائنات صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلری بو آيت كريمه خصوصنده *هو المقام الذی اشفع فيه لامتی* بيورمشدر
(امام ابن الخطيب رحمه الله تعالی عليه لفظ بو معنايی مشعردر ديمشدر زيرا انسان محمود اولمز
الا اكا برحامد حمد ايتديكی زمانده اولور وحمد انعام اوزره اولور پس مقام مذكورده
سيد كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری خلقه انعام ايدوب انلر دخی اكا حمد ايتمك
لازمدر واول انعام شفاعت اولمق كركدر تبليغ دين وتعليم شرع دكلدر زيرا انلری دنياده
ايتمشدر (وشفاعت اولمق مقرر اولدقدنصكره اول شفاعت دخی اسقاط عذاب ايچون اولمق
كركدر تكيم اهل سنتك مذهبی بودر زيرا انسانك عقابدن خلاصه احتياجی زيادهٔ ثوابه
احتياجدن اعظمدر وتخليص ايچون اولان شفاعت تحصيل زياده ايچون اولاندن اعظمدر
و بونلرك شكرلری دخی بو حسب اوزره در حاصلی آيت كريمه دن فهم اولنان بودركه ذلك
المقامده سيد كائنات صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينه حمد بالغ وعظيم وكامل حاصل
اوله (صحيح بخاريده دخی وارد اولمشدركه فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلرينه
مقام محموددن سؤال ايتديلر *هو الشفاعة* ديو بيوردی و ينه صحيح بخاريده مسطوردركه
*ان الناس يصيرون يوم القيمة جثا كل امة تتبع نبيها يقولون يافلان اشفع لنا حتی تنتهی الشفاعة
الی فذلك المقام المحمود* بيورمشلر بوندن دخی ظاهردركه مقام محمود مقام شفاعت اوله
(وبو معنايی تأكيد ايدنلردن بری بودركه دعاء مشهورده *وابعثه مقاما محمودا يغبطه
الاولون والآخرون* دينلور ومقاما ظرفيت اوزره منصوبدر تقدير كلام وابعثه يوم القيمة
فاقعه مقاما محمودا ديمك اولور وجائزدركه مفعول به اوله وجائزدركه حال اوله ابعثه ذا مقام
تقديرنده اوله ديمشلردر (طيبی رحمه الله تعالی عليه مقاما تنكير اولندی زيرا افخم واجزلدر
كويا مقاما محمودا بكل لسان ديمكدر ديو بيوردی (ايكنجی قول بودركه (حذيفه رضی الله تعالی
عنه ايتدی حق تعالی حضرتلری آدم اوغلنلرين بريره جمع ايلر اندن هر كز بر كيمسه تكلم ايتمز
ساكت وصامت اولوب طوررلر اول دعوت اولنان خواجهٔ عالم صلی الله تعالی عليه وسلم
حضرتلريدر اول حضرت دخی* لبيك وسعديك والخير فی يديك والشر ليس اليك
والمهتدی من هديت وعبدك بين يديك وبك واليك ولا ملجأ منك الا اليك تباركت وتعاليت
سبحانك رب البيت *ديو جواب ويرر (عسی ان يبعثك ربك مقاما محمودا) قول شريفندن
مراد بودر ديو بيوردی (ابن منده حديث مذكور ايچون اسنادی صحيح ورجالی ثقات اولديغنه
اتفاق واردر ديمشدر (امام رازی رحمه الله عليه قول اول اولیدر زيرا رسول الله صلی الله

عليه وسلم حضرتلرينك شفاعته سعيی ناسك حمده اقداملرين مفيد اولور اوتقديرجه محمود
اولور اما دعای مذكوردن حاصل اولان ثوابدر حمد دكلدر ديو بيوردی (قول ثالث بودركه
مقام محمود ديمك مقام بحمد عاقبته ديمكدر ديديلر امام فخر رازی رحمه الله تعالی عليه بو قولی
دخی ضعيف طوتمشدر زيرا طريق مجازه كيتمكدر (قول رابع بودركه فخر كائنات صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلرينی عرش اوزره ياخود كرسی اوزره اجلاسدر ديديلر (ابن مسعود رضی الله
تعالی عنهدن مرويدركه *يقعد الله تعالی محمدا صلی الله عليه وسلم علی العرش* بيورمشدر
(ومجاهددن مرويدركه *يجلسه معه علی العرش* ديمشدر (امام واحدی بو سوزی فتی انكار
ايدوب *قول رذل موحش فظيع* ديمشدر ونص كتاب بو تفسيرك فسادنه منادیدر ونيجه
وجه دلالت ايدركه بو سوز فاسددر (بری بودركه بعث اجلاسك ضديدر *بعثت البارك والقاعد
فانبعث* ديرلر يعنی كوكسی اوستنه چوكمش حيوانی ياخود اوتورمش انسانی بعث ايتدم ديمك
قالدردم ديمكدر و بعث الله الميت ديمك اقامه من قبره ديمكدر پس بعثی اجلاسله تفسير ضديله
تفسير اولور بو خود فاسددر (ايكنجی بودركه اكر حق تعالی حضرتلری عرش اوزره جالس
اولور ايسه شول حيثيتله كه فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری انك يانده جالس اوله
لازم كلوركه محدود ومتناهی اوله بو يله اولان خود محدث اولور تعالی الله عن ذلك علوا كبيرا
(اوچنجی بودركه مقام محمود ديمشدر مقعد محمود ديمشدركه اوتورمغه دلالت ايليه بلكه لفظك دلالتی
طورمغه در (دردنجی بودركه *السلطان بعث فلانا* ديسه لر انی برقومه كوندردی مهماتن اصلاح
ايچون ديمك فهم اولنور بو قصه كندو ايله سرير اوزره اجلاس ايتدی ديمك فهم اولنماز ايدی
ثابت اولديكه بو قول ساقطدر بوكه ميل ايتمز الا قليل العقل وعديم الدين اولان ميل ايدر
ديمشدر اما قول ثانی يه اعتراض ايدوب ديمشلردركه حق تعالی حضرتلری عرش اوزره
بلا كيف جلوس ايلر تكيم كندی نفس مقدسه سندن خبر ويرمشدر فخر عالم صلی الله تعالی
عليه وسلم حضرتلرينی اجلاس اكا صفت ربوبيت ايجاب ايتمز وصفت عبوديتدن اخراج ايتمز
بلكه محلنی رفع وخلق اوزره آنی تشريف اولور ومعه ديمكدن مراد (ان الذين عند ربك)
قولنده (ورب ان لی عندك بيتا فی الجنة) قولنده اولان معيتدر مقصود رتبه ومنزلت وعلو
درجه در بو قصه مكان دكلدر ديديلر (شيخ الاسلام ابن حجر رحمة الله عليه مجاهدك *يجلسه
معه علی العرش* ديديكی مدفوع دكلدر لا من جهة النقل ولا من جهة النظر ديمشدر
ابن عطيه دخی *هو كذلك اذا حمل علی ما يليق به* ديو بيورمشدر يعنی ابن حجر ديديكی
واقعدر شو زمانده كه لفظ مذكور لايق اولان معنايه حمل اولنه ديمكدر اما واحدی قول
مذكورك انكارنده مبالغه ايتمشدر آنك قتنده هيچ جائز اولورلردن دكلدر وبعضيلر ابی داوددن
نقل ايتمشلردركه بوكا انكار ايدن متهمدر ديمش (امام ثعلبی قتنده ابن مسعود رضی الله عنه
حضرتلرندن وارد اولمشدركه* ان محمدا يوم القيمة يجلس علی كرسی الرب بين يدی الرب* ديو
بيورمش ابو الشيخ قتنده ابن عباس رضی الله تعالی عنهما حضرتلرندن دخی بو يله وارد
اولمشدر پس احتمالدركه اضافت اضافت تشريف اوله (مجاهددن وغيريدن مروی اولان
دخی بو معنايه حمل اولنمق كركدر و بو دخی احتمالدركه مقام محموددن مراد مقام شفاعت اوله
تكيم قول مشهور او يله اولمق اوزره در (واجلاس ديدكلری وسيله ايله تعبير اولنان منزلت اوله
بعضيلر بو يله ديمشلردر بو دخی احتمالدركه اجلاس شفاعته اذن ايچون علامتدن عبارت
اوله (اكر سؤال اولنوب مقام محمود مقام شفاعت اولديغی تقديرجه شفاعت قنغی شفاعتدر
دينلور ايسه (جواب بودركه احاديث شريفه ده وارد اولان شفاعت ايكی نوعدر (بريسی

فصل قضاده واقع اولان شفاعت عامه‌در (بری دخی کنهکارلری جهنمدن چیقارمق ایچون شفاعتدر لکن اقوال مذکوره نك مقتضاسی بودرکه مراد شفاعت عظمی اوله یعنی اولکی شفاعت اوله زیرا فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه لواء الحمد اعطا اولنمق واول حضور حقده ثنا ایدوب تکلم ایتمك وکرسی اوزره جلوس ایتمك هب مقام محمود صفاتندندرکه انده قضا بین الخلق ایچون شفاعت اولنور (وکنهکارلری ناردن چیقارمغیچون اولان شفاعت آنك توابعندندر دیمشلردر (بعض معتزله وخوارج کنهکارلری اخراج ایچون اولان شفاعتی انکار ایدوب (فماتنفعهم شفاعة الشافعین) ودخی (ماللظالمین من حمیم ولاشفیع یطاع) قول شریفلرینه تمسك ایتمشلردر (اهل سنت جواب ویروب بو آیتلر کفار حقنده نازل اولدی دیمشلردر (قاضی عیاض ایتدی مذهب اهل سنت بودرکه شفاعت عقلا جائز ونقلا واجب اوله زیرا حق تعالی حضرتلرینك صریح قول شریفی وارد اولوب بیورمشدرکه (یومئذ لاتنفع الشفاعة الا من اذن له الرحمن ورضی له قولا) بر موضعده دخی (لایشفعون الا لمن ارتضی) بیورمشدر بونلردن ظاهردرکه حق تعالی حضرتلرینك اذنیله ورضاسیله مذنبینه شفاعت واقع اوله وشفاعت حقنده آثار اولقدر وارد اولمشدرکه مجموعی حد تواتره واصل اولمشدر (ام المؤمنین ام حبیبه رضی الله عنها خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * اریت ماتلقی امتی من بعدی وسفك بعضهم دماء بعض وسبق لهم من الله ماسبق للامم قبلهم فسألت الله ان یؤتینی شفاعة یوم القیمة ففعل * دیو بیورمشلر حدیث شریف صریحا دلالت ایلرکه قیامت کونده مقام شفاعت فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه ویرلمش اوله ودخی * لکل نبی دعوة مستجابة یدعوبها وارید ان اختبی دعوتی شفاعة لامتی فی الآخرة * بیورلمشدر انس روایتنده * فجعلت دعوتی شفاعة لامتی * عبارهسیله وارد اولمشدر بونك دخی معناسی قریبا سبقت ایتمشدر (وابی هریره رضی الله عنهدن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه * ماذاورد علیك من الشفاعة * دیدم یعنی شفاعت حقنده سکا نه امر وارد اولدی نه مرتبه‌یه دك شفاعت ایدر سین دیو سؤال ایتدم ایتدی * شفاعتی لمن شهد ان لا اله الا الله مخلصا یصدق لسانه قلبه * دیو بیوردی دیمشدر یعنی شول کیمسه که قلبی لسانی تصدیق ایدر اولدیغی حالده مخلصا حق تعالی حضرتلرینك وحدانیتنه شهادت ایلیه بنم شفاعتم اکا ینشور دیمك اولور (حاصلی ندکلو کنهکار ومجرم اولور ایسه مؤمن بالله اولدقدنصکره بن اکا شفاعت ایدرم اهل ایمانه شفاعتم عموم اوزره‌در دیمك اولور یسرنا الله تعالی شفاعة نبیه الکریم محمد المصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم (امام بخاری وامام مسلم روایتلرنده ابوهریره رضی الله عنه حضرتلرندن مروی اولان حدیث شفاعتك تقریری بودرکه برکون رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * انا سید الناس یوم القیمة هل تدرون مم ذلك * بیوردی یعنی بن قیامت کونده ناسك سیدی‌یم بیلورمیسز بو ندندر اندن ایتدی * یجمع الله الاولین والآخرین فی صعید واحد فیبصرهم الناظر ویسمعهم الداعی وتدنو الشمس فیبلغ الناس من الغم والکرب مالا یطیقون ولایحتملون * بیوردی یعنی تکری تعالی حضرتلری اولین وآخرینی بر عرصه‌یه جمع ایلر خلق شویله بر یره کلورلرکه نظر ایدن جمله‌سینی کورر وچاغیرن جمله‌سنه آوازی ایشدیرر وکنش خلقك اوزرینه یقین کلور اندن بونلره طاقت وتحمل ایده‌مدکلری مقدار غم واضطراب نفس حاصل اولور دیدی اندن ایتدی * فیقول الناس الاترون الی ما انتم فیه الی مابلغتم الاتنظرون من یشفع لکم الی ربکم * بیوردی یعنی بری برینه سویلشوب ایدرلر کورمزمیسز نه حالده‌سز نه مرتبه‌یه

واصل

واصل اولدیکز نظر وملاحظه ایتمزمیسز سزك ایچون ربکزه کیم شفاعت ایلر دیه‌لر حاصلی برشفیع بولمق امرنده تدبیر ایده‌لر اندن خلقك بعضی بعضنه ابو کم آدم یعنی اتاکز آدم علیه السلام شفاعت ایلسون کلك اکا واره‌لم دیه‌لر اندن حضرت آدمه کله‌لر یا آدم سن ابو البشرسین تکری تعالی حضرتلری سنی کندی ید قدرتیله خلق ایلدی وسکا نفخ روح ایتدی وسکا سجده قیلمغه ملائکه‌یه امر ایتدی انلر سکا سجده قیلدیلر وسنی جنتده اسکان ایلدی بزه شفاعت ایله بزم حالمزی کورمزمیسن نه مرتبه‌یه واردق دیه‌لر آدم علیه السلام ایده تحقیقا بنم ربم بوکون شویله غضبنا کدرکه بویله غضب هرکزنه واقع اولمشدر ونه‌شمدنکرو واقع اولوردیه وحق تعالی حضرتلری بنی جنتده شجره‌دن نهی ایتمشیدی بن اکا عصیان ایتدم * نفسی نفسی نفسی اذهبوا الی غیری اذهبوا الی نوح * دیه حاصلی بن نك نفسمی خلاص ایده‌یم بکا نفسم کرك بندن غیری کیمسه‌یه وارك نوحه وارك دیه اندن نوح علیه السلامه کله‌لر * یانوح انت اول الرسل الی اهل الارض وقد سماك الله عبدا شکورا * دیه‌لر یعنی سن اهل ارضه اول مبعوث اولان پیغمبرسین حق تعالی حضرتلری سکا عبد شکور تسمیه ایتمشدر دیه‌لر اندنصکره حاللرین عرض ایدوب شفاعت رجا ایده‌لر نوح علیه السلام دخی حضرت آدم بیوردیغی کبی جواب ویروب بوکون حق تعالی حضرتلری قتی غضبنا کدر وبن دعوت مستجابه‌می امتمك هلاکنه صرف ایتمشم وارك ابراهیم پیغمبره اول سزه شفاعت ایتسون * نفسی نفسی نفسی * دیه اندن ابراهیم پیغمبره کله‌لر * یا ابراهیم انت نبی الله وخلیله من اهل الارض اشفع لنا الی ربك * دیه‌لر یعنی سن تکری تعالی حضرتلرینك پیغمبری واهل ارضدن خلیلیسین بزم ایچون ربکه شفاعت ایله دیه‌لر وحاللرندن شکایت ایده‌لر ابراهیم علیه السلام دخی انلرکبی جواب ویره وبن اوچ کذب ایتمشم سزه شفاعته قادر دکلم * نفسی نفسی نفسی * دیه اندن بونلری حضرت موسایه کونده‌ره خلق موسی علیه السلامه کلوب * یا موسی انت رسول الله فضلك الله برسالته وبکلامه علی الناس * دیه‌لر اندن حاللرین عرض ایدوب شفاعت رجا ایده‌لر اولدخی انلرکبی جواب ویروب ربم بوکون قتی غضبنا کدرو بن قتلنه مأمور اولمدیغم برنفس قتل ایتمشم حاصلی سزه شفاعته قادر دکلم * نفسی نفسی نفسی * دیوب بونلری حضرت عیسایه کونده‌ره اندن عیسی علیه السلامه کله‌لر * یا عیسی انت رسول الله وکلمته القاها الی مریم وروح منه وکلمت فی المهد * دیه‌لر اندن حاللرین عرض ایدوب شفاعت رجا ایده‌لر عیسی علیه السلام دخی انلرکبی جواب ویروب ربم بوکون قتی غضبنا کدر دیه اما کندینك کناهن ذکر ایتمیه ولکن اولدخی * نفسی نفسی نفسی * دیوب بونلری سید عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه کونده‌ره اندن خلق جناب نبوت کبری حضرت محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کله‌لر * یا محمد انت رسول الله وخاتم الانبیاء وقد غفر له ماتقدم من ذنبك وماتأخر * دیوب خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن شفاعت رجا ایده‌لر اولدخی عرش التنه کلوب سجده‌یه واره اندن حق تعالی حضرتلری هرکز کیمسه‌یه فتح ایتمدیکی حمد وثنایی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه فتح ایدوب انلر ایله حق تعالی حضرتلرینه حمد وثناء جمیل ایده اندن برندا کلوب * یا محمد ارفع رأسك سل تعط واشفع تشفع * دینیله یعنی یا محمد باشکی قالدر مرادك استه ویرلسون وشفاعت ایله شفاعتك قبول اولنسون دیه‌لر اولدخی مبارك باشن سجده‌دن قالدروب * امتی یارب امتی یارب * دیه اندن نداکلوب ایده * ادخل من امتك من لاحساب علیه من الباب الایمن من الجنة وهم شرکاء الناس فیما سوی ذلك من الابواب * دیه‌لر یعنی یا محمد امتکدن جنتك صاغ قپوسندن شول کیمسه‌لری ادخال ایله که انلر اوزره حساب یوقدر وسنك امتك کیروقلان قپولرده شرکاء ناسدر دیه‌لر حاصلی امتکدن انلره که سؤال وحساب اولنماز

انلری صاغ قپودن ادخال ایله سائر ناسله کیروقلان قپولردن بیله کیرسونلر دیمك اولور فخر عالم صلی الله تعالی علیه و سلم حضرتلرندن بویله منقولدر صدق رسول الله وصدق حبیبه وصفیه (ابن حجر یوردیغی اوزره حدیث شریفده حضرت نوح علیه السلامه کلدکلرنده انت اول الرسل الی اهل الارض قولنده بعضیلر استشکال ایدوب آدم دخی مرسلدر شیث وادریس علیهما السلام دخی مرسللردر انلرخود نوح علیه السلامدن اول ارسال اولنمشلردر ندنکه حضرت نوحه انت اول الرسل دیه‌لر دیدیلر بوندن نیجه جواب ویرمشلردر جمله‌نك حاصلی بودرکه اولیت اهل ارض دیمکله مقیددر نوح علیه السلام اهل ارضه ارسال اولنانلرك اولیدر آدم وشیث وادریس علیهم السلام اهل ارضه ارسال اولنمش دکللردر یاخود انلر رسل دکللر ایدی انبیا ایدی دیدیلر و بعضیلر حضرت آدم حقنده انبیادن ایدی رسلدن دکل ایدی دیدیلر اما قاضی عیاض بوکا اعتراض ایدوب ایدی ابن حبان تصحیح ایتدیکی (ابی ذر رضی الله تعالی عنه حدیثنده واقع اولان بوسوزه مخالفدر زیرا اول آدمك مرسل ایدیکنده صریح کبیدر واول حدیثده حضرت شیث اوزرینه صحف انزال اولندیغی تصریح اولنمشدر اول خود علامت ارسالدندر دیو یوردی برجواب دخی بودرکه آدم علیه السلام کندی اوغللرینه مرسل ایدی وانلر موحدلر ایدی ارسال اولندیغی شریعتلرین تعلیم ایچون ایدی وحضرت نوحك رسالتی کفاره ایدی انلری توحیده دعوت ایچون ارسال اولنمش ایدی دیدیلر وابراهیم علیه السلامك اوج کذب ایتدم دیدیکنده (قاضی بیضاوی رحمة الله علیه حق بودرکه انلر کذب دکل ایدی معاریض کلامندن ایدی ولکن صورتلری کذب صورتی اولمغین حضرت ابراهیم اندن خوف ایدوب کندینی درجهٔ شفاعته لایق کورمدی هله کذب صورتنده بندن بعض کلام صادر اولمشدر بن اول مقامه لایق دکلم دیمك ایدی برکیمسه که اعرف بالله اوله وقدر ومنزلت جهتندن اقرب اوله انك الله تعالی حضرتلرندن خوفی اعظم اولور دیمشلردر وحضرت عیسی علیه السلام ایچون حدیث شریفده کندینه کناه ذکر ایتمدی دینلمش ایدی (اما امام احمد ونسائی ابن عباس حضرتلرندن نقل ایتدکلری حدیثده حضرت عیسادن انی اتخذت الها من دون الله دیمك منقولدر یعنی بعض کفار بنی اله اتخاذ ایتدیلر حق تعالی حضرتلرندن غیری بکا تکریدر دیو اعتقاد ایتدیلر حاصلی حضرت حقه بوجهتدن شرمسارم بنده شفاعته قادر دکلم دیمش اولور (نضر بن انس رضی الله عنهما اتاسی انس بن مالکدن روایت ایتمشدرکه * انی لقائم انتظر امتی عند الصراط اذا جاء عیسی فقال یا محمد هذه الانبیاء قد جاءتك یسألون لتدعو الله ان یفرق جمع الامم الی حیث شاء لعظم ما هم فیه * یورمشلر بونك حاصلی بودرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صراط قتنده طوروب امتنه منتظر ایکن عیسی علیه السلام کلوب یا محمد اشبو پیغمبرلر سکا کلدیلر شول حالده که سندن مراد ایدینورلر امتلرك احوالی بغایت دشوار اولدیغیچون بونلرك جمعن تکری تعالی حضرتلری دیلدیکی یره تفریق ایتمکی باری تعالی حضرتلرندن دیلیه سین دعا ایدوب بونلری بوحالدن تخلیص ایده سین حق تعالی حضرتلری بونلری قنده دیلرایسه کونده‌ره دیمك اولور بوندن فهم اولنورکه محشر خلقنه شولقدر اضطراب مستولی اوله که بوندن آرتق نه اصل اضطراب اوله جهنمه ده کونده‌رر ایسه راضی اولدق همان بزی بورادن خلاص ایلسون دیو پیغمبرلرینه عرض حال ایده‌لر انلر دخی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه عیسی علیه السلامی سویلدوب امتلرینك اورادن خلاصك مراد ایدینه‌لر حق تبارك وتعالی حضرتلرندن شفاعت ایتدیره‌لر (ابن ابی شیبه نقلنده سلماندن مروی اولان حدیث شریفده بویله‌درکه خلق خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب شفاعت

استدعا ایتدکلرنده طوردیغی محلدن انتقال ایدوب باب جنته کله اورادن شفاعت ایلیه و بو انتقالك حکمتنده یورمشلردرکه موقف حشر مقام عرض وحساب اولمغین محل خوف واضطرابدر شفیعه مناسب اولان مقام مقام اعزاز واکرامدر انکیچون باب جنته کلوب شفاعت ایتسه کرکدر دیدیلر (ابی بن کعب حدیثنده * فاسجد له سجدة یرضی بها عنی ثم امتدحه بمدحة یرضی بها عنی * یورلمشدر یعنی مقام شفاعته واردقدنصکره اکا برسجده قیلورمکه انکله بندن راضی اولور اندنصکره انی بروجهله مدح ایده‌رمکه انکله بندن راضی اولور دیمکدر بورضالر الله اعلم اول سجده ومدحتك کمال قبولندن عبارتدر (وحضرت ابو بکر حدیثنده * فیخر ساجدا قدر جمعة فیقال یا محمد ارفع رأسك * یورلمشدر یعنی برجمعه مقداری سجده‌ده یاتور اندنصکره یا محمد باشکی قالدیر دینلور دیو یورمش برروایتده وارد اولمشدرکه * فاقوم بین یدیه فیلهمنی بمحامد لا اقدر علیها ثم اخر ساجدا * یورمشلر بوندن فهم اولنورکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری دخی سجده‌یه وارمدن جناب عزتده ایاق اوزره طورور ایکن محامد کامله الهام اولنه اندن سجده‌یه واروب تحمیده بشلیه (و بخاری نقلنده فارفع رأسی فاحمد ربی بتحمید یعلمنی وارد اولمشدر بوندن دخی فهم اولنورکه سجده‌دن مبارك باشن قالدردقدنصکره حق تعالی حضرتلری تعلیم یوردیغی تحمید ایله رسول الله حضرتلری تکری تعالی حضرتلرینه حمد وثنا ایلیه (شیخین روایتلرنده * فانی تحت العرش فاقع ساجدا لربی ثم یفتح الله علی من محامده وحسن الثناء علیه شیئا لم یفتحه علی احد قبلی ثم قال یا محمد ارفع رأسك الخ * واقع اولمشدر بونك مقتضاسی بودرکه سجده‌ده ایکن الهام اولنه و بالجمله روایات مذکوره‌نك جمله‌سندن حاصل اولورکه الهام تحمید سجودایچنده وقبله و بعده واقع اوله هر مرتبه‌ده حق سبحانه وتعالی حضرتلری لایق اولان حمد وثنایی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه الهام ایلیه (سلمان حدیثنده * فیشفع فی کل من کان فی قلبه مثقال حبة من حنطة ثم شعیرة ثم حبة خردل فذلك المقام المحمود * واقع اولمشدر یعنی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مقام شفاعته واروب سجده قیلدقدنصکره وشفاعته اذن اولدقدنصکره هرکیمسه که انك قلبنده بغدای آغرلغی اندنصکره آرپه آغرلغی اندنصکره خردل آغرلغی ایمان اوله اکا شفاعت ایلر مقام محمود بومرتبه‌در دیمکدر بومقامده عبارات متغایره ایله نیجه حدیث شریف دخی وارد اولمشدر جمله‌نك ماکی ذکر اولنان معنادر و بعض حدیثده جهنمه کیرنلرك اخراجنده واقع اولان شفاعتی مذکوردر نتکیم امام احمد نقلنده ثابت رضی الله عنه فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * فاقول یا رب امتی امتی فیقول اخرج من کان فی قلبه مثقال دینار من خیر * یورمشلردر یعنی بن یارب امتی امتی دیرم اندن حق تعالی حضرتلری یا محمد قلبنده دینار آغرلغی خیر اوله‌نی جهنمدن اخراج ایله دیو یوردر دیمکدر قاضی عیاض رحمة الله تعالی علیه خیردن مراد یقیندر دیمشدر (امام نووی رحمة الله علیه یوردیغی اوزره شفاعت بش مرتبه اولسه کرکدر بریسی موقف حشرده اولان قورخولردن امین ایتمکیچوندر ایکنجیسی برقومی بلا حساب جنته قویمق ایچون اولسه کرکدر اوچنجیسی برحساب اولنمش وعذابه مستحق اولمش قومی عذابدن خلاص ایچون اولسه کرکدر دردنجیسی عاصیلردن جهنمه کیرمشلری اخراج ایچون اولسه کرکدر بشنجیسی رفع درجات ایچون اولسه کرکدر اما اولکی مرتبه‌یه دلیل تقدیم اولنان ابو هریره حدیثیدر دخی بخاری نقلنده انس رضی الله تعالی عنه حدیثیدرکه لفظی بودر * یجمع الله الناس یوم القیمة فیقولون لو استشفعنا الی ربنا حتی یریحنا من مکاننا فیأتون آدم الخ * بونك دخی ماکی ابو هریره‌دن مروی اولان مفصل حدیث شریفك ماکیدر (وایکنجی مرتبه‌یه دلیل بنه حدیث مذکورك آخرنده * یا محمد ادخل من امتك

من لاحساب علیهم من الباب الایمن من ابواب الجنة * قول شریفیدر اوچنجی مرتبه‌یه دلیل
امام مسلم نقلنده وارد اولان حذیفه حدیثیدرکه انده * ونبیکم علی الصراط یقول رب سلم *
واقع اولمشدر دردنجی مرتبه‌یه دلیل قتی چوقدر جمله‌دن بری بخاری روایتنده عمران بن الحصین
مرفوعا نقل ایتمشدرکه * یخرج قوم من النار بشفاعة محمد فیدخلون الجنة ویسمون الجهنمیین *
یورلمشدر بشنجی مرتبه‌یه دلیل امام نووی روضه‌ده * انها من خصائصه صلی الله علیه وسلم *
دیمشدر امابوکا مستند ذکر ایتمامشدر والله اعلم (قاضی عیاض شفاعت سادسه ذکر ایدوب
رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك عمی ابی طالبه تخفیف عذاب ایچون ایندیکی شفاعت
التنجی شفاعتدر حدیث صحیحده وارد اولمشدرکه حضرت عباس فخر عالم حضرتلرینه ایتدی
ابوطالب سنی محافظه ایلر ایدی ونصرت ایدر ایدی وسنکیچون دشمنکه غضب ایدر ایدی هیچ
بونلرك اکا نفعی وارمیدر دیدی فخر کائنات حضرتلری * نعم وجدته فی غمرات من النار فاخرجته
الی ضحضاح * یعنی نعم نفع ایلر بن انی آتش جهنمك عمیق یرلرنده بولدم بوفقه یرلرینه چیقاردم دیو
بیورمشدر ضحضاح دیوطبوغه چیقار صویه دیرلر ناردن اوایجق طبوغه چیقار آتش دیمك اولور
(بنه حدیث صحیحده ابی سعید طریقندن * لعله تنفعه یوم القیمة فیجعل فی ضحضاح من النار
یبلغ کعبیه یغلی منه دماغه * یورلمشدر یعنی رجا ایدرم قیامت کوننده اکا نافع اولوب آتشدن
ضحضاحه چیقاره دیدی وضحضاحی یبلغ کعبیه لفظیله وصف ایتدی حاصلی آتشك بر یوفقه
یرینه چیقاره اوراده آتش طوبوقلرینه یتشه اندن بینی قینیه دیمکدر (بعضیلر اهل مدینه‌یه
شفاعتی یدنجی شفاعت عد ایتمشلردر اما ابن حجر رحمة الله تعالی علیه اعتراض ایدوب
بوشفاعت اول ذکر اولنان بش شفاعتك برندن خارج دکلدر اکر بواصللر عد اولنور ایسه دخی
زیاده‌لر اولمق لازم کلور زیرا عبد الملك بن عباد حدیثندن وارد اولمشدرکه اشتدم فخر کائنات
علیه افضل التحیات حضرتلری بیورردی اول شفاعت ایتدیکم اهل مدینه در اندنصکره
اهل مکه‌در اندنصکره اهل طائفدر دیو بیورمشدر برشفاعت دخی قبر شریفنی زیارت ایده‌نه
وبرشفاعت دخی مؤذنه اجابت ایده‌نه وبرشفاعت صلحانك تقصیرندن تجاوز ایدنلره اولمق لازم
کلور یعنی بونلرهب بشقه بشقه اعتبار اولنور ایسه انواع شفاعت چوغالور ولکن بونلر انواع
مذکوره‌دن خارج دکللر دیدی (اما فتح الباریده برنوع دخی زیاده ایدوب برشفاعت دخی
حسناتیله سیئاتی برابر اولنلرك جنته دخولیچون شفاعتدر دیمشدر زیرا امام طبرانی ابن عباس
حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * السابق یدخل الجنة بغیر حساب والمقتصد برحمة الله والظالم
لنفسه واصحاب الاعراف یدخلون بشفاعته صلی الله علیه وسلم * دیو بیورمشلر (اصحاب اعراف
حقنده‌ارجح اقوال بودرکه حسناتیله سیئاتی برابر اولنلر اوله (وبرشفاعت دخی (لا اله الا الله) دیوب
هرکز عمل خیر ایشلمیانلر حقنده اولور دیمشلردر زیرا حسن روایتنده انس رضی الله عنهدن مرویدرکه
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی یارب (لا اله الا الله) دیانلر حقنده
بکا اذن ویردیسم کرك حق جل وعلا حضرتلری یا محمد اول سنك ایشك دکلدر ولکن عزتم
وکبریا وعظمتم حقیچون (لا اله الا الله) دیانلری بن ناردن اخراج ایده‌رم دیسه کرك دیو بیورمشدر
سابقا ذکر اولنان حدیث شریفده که فخر کائنات حضرتلری بن دعوت مستجابه‌می امتمه
شفاعت ایچون صاقلرم دیو بیورمش ایدی اول شفاعت قنغی شفاعتدر دیو سؤال اولنور ایسه
احتمالدرکه شدائد موقفدن آسایش ایچون اولان شفاعت عظمی اوله اکرچه کیم بوشفاعت
امت محمده مخصوص دکلدر جمیع امتلره عامدر ولکن امت محمد بونده اصلدر سائری انلره تابعدر
دیدیلر واحتمالدرکه شفاعت ثانیه اوله یعنی برقومی بغیر حساب جنته ادخال ایچون اولان

شفاعت اوله زیرا اول بوامته مخصوصدر نته‌کیم حدیث شریفده * یدخلون من امتی الجنة
سبعون الفا الخ * بیورلمشدر کیروقلان امتلر حقنده بغیر حساب دخول منقول دکلدر واحتمالدرکه
شفاعات خمس بیننده مشترك اولان شفاعت مطلقه اوله وغیرامم بوشفاعتده امت محمده مشارك
اولمق سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری کندی امتیچون شفاعتی تأخیر ایتمکه منافی
دکلدر وظن اولنورکه سائر امم شفاعت ایتمیه بلکه انلره شفاعتی کندی پیغمبرلری ایده
دیمشلردر اما فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری سائرینه دخی شفاعت ایده‌جکی
احادیث سابقه‌دن فهم اولنمشدر (وامام احمد رحمة الله تعالی علیه نقلنده بریده
رضی الله تعالی عنه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه
* انی لارجوان اشفع یوم القیمة عدد ماعلی الارض من شجرة ومدرة * بیورمشلردر یعنی
بن رجا ایدرمکه بریوزنده اغاجدن وکسکدن نقدر نسنه وار ایسه قیامت کوننده
انلرك صاغشی قدر کیمسه‌یه شفاعت ایدم دیمك اولور امت محمد یوم قیامتده سائر
امتدن اول حساب اولنسه کرکدر نته‌کیم ابن عباس حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * نحن
آخر الامم واول من یحاسب یقال این الامة الامیة ونبیها فنحن الآخرون الاولون * بیورمشلر
یعنی بز امتلرك دنیاده آخرکلنی بز وقیامت کوننده اول حساب اولنانی بز قیامتده قنی امت امیه
وانلرك پیغمبری دیرلر یعنی جمله‌دن اول بزم احوالمزه اعتنا ایدرلر حاصلی بز دنیاده آخرلر
وآخرتده اوللرز دیو بیوردی بر روایتده دخی ابن عباس حضرتلرندن مرویدرکه حق تعالی
حضرتلری مخلوقاتی بیننده قضا ایلمك دیلدیکی زمانده برمنادی * این محمد وامته * دیوندا ایدر
اندن بن قیام ایدرم امتم بکا تابع اولورلر آثار وضودن غر محجلین اولدقلری حالده حاصلی
بز آخرلرزکه اوللرز واول حساب اولنلرز وامتلر بزم بولمزدن صاویلورلر * کادت هذه الامة
ان تکون انبیاء کلها * دیرلر یعنی قریب اولمشکه بوامتك جمله‌سی پیغمبر اوله دیرلر دیو بیورمشدر
وغر محجلین نه دیمك ایدیکی قریبا ذکر اولنمشدر (حدیث صحیحده وارد اولمشدرکه یوم آخرتده
اول قضا اولنان دعوالرقان خصوصلریدر بخاری رحمة الله تعالی علیه بویله روایت ایتمشدر
(ونسائی نقلنده مرفوعا وارد اولمشدرکه اول حساب اولنان صلات واول قضا اولنان قان
خصوصلری اوله (ترمذی نقلنده ابی هریره‌دن مرویدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری قیامت کوننده عبدك قدملری یرندن زائل اولماز تا درت نسنه‌دن سؤال اولنمایجه
(اولا عمرکی نه‌ایشده فانی قیلدك دیرلر (اندن علمکله نه عمل ایشلدك دیرلر (اندن مالکی قندن
کسب ایتدك ونیه خرج ایتدك دیرلر (اندن جسمکی نه عملده اسکتدك دیرلر دیمشدر (امام احمد
روایتنده ابی هریره‌دن وارد اولمشدرکه فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * لیختصمن
کل شیء یوم القیمة حتی الشاتان فیما انتطحتا * بیورمشدر یعنی قیامت کوننده هرشی که آخراوزره
حقی اوله انکله خصومت ایدوب حقن استر حتی ایکی قیون بری بریله طوقشمه‌لرنده خصومت
ایدرلر بری برندن حقلرین استرلر دیمکدر (حاکم وبیهقی روایتلرنده انس بن مالك رضی الله
عنهدن مرویدرکه برکون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اوتورر ایکن ناکاه
کوردك کولدی حتی مبارك دیشلری کورندی اندن عمر بن الخطاب حضرتلری یارسول الله بابی
انت وامی ندن کولدك دیدی سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی امتمدن ایکی
کشی رب العزتك حضورینه کلوب دیزچوکدیلر بریسی ایتدی یارب بنم مظلمه‌می بوقرنداشمدن
آلیویر حق سبحانه وتعالی حضرتلری ایتدی بونك حسناتندن نسنه قالمدی بوکا نیلرسك
اول کشی ایتدی ایمدی بنم کناهمدن آلسون کتورسون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری

بو سوزی سویلیجك مبارك كوزلرندن یاش كاوب اغلدی اندن ایتـدی اول كون برعظیم كوندر ناس انده كاهلرین غیری كیمسه بو كلمكه محتاج اولورلر دیدی اندن ینه یوردیكه حق تعالی حضرتلری اول طالبه امر ایدوب كوزیكی یوقارو قالدر نظر ایله دیدی اولدخی نظر ایدوب ایتدی یارب انجولر ایله مرصع ومزین آلتوندن وكمشدن شهرلر كوریرم بونلر قنغی پیغمبركدر یاقنغی صدیقككدر یاقنغی شهیدككدر حق جل وعلا حضرتلری یوردی بونلر اول كیمسه نككدر كه بهاسن ویره اول كشی بونك بهاسنه كیم مالك اولور دیدی حق جل وعلا حضرتلری یوردی سن مالكسن اول ایتدی نه ایله مالكم باری تعالی حضرتلری یوردی قرنداشكك جرمنی عفو ایله اول دخی یارب عفو ایتدم كاهندن كچدم دیدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری یوردی ایمدی قرنداشكك النه یاپش دخی جنته آل كیت سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بویله یوردقدنصكره (اتقوا الله واصلحوا ذات بینكم فان الله یصلح بین المسلمین) دیدی یعنی حق تعالی حضرتلرندن تقوی اوزره اولك ما بینكزده اولان حالی بری بریكزه احسان ومساعده ایله اصلاح ایدك تحقیقا حق سبحانه وتعالی حضرتلری مسلمانلر اراسن اصلاح ایلر دیو یوردی كانه اصلاح ذات البین خصلت ممدوحه در زیرا حق جل وعلا حضرتلری بالذات مسلمین بینن اصلاحه متصدی اولور دیو یورمشدر حقوق عباد ایله كتمكدن قتی حذر واجبدر شویله كه حق تعالی حضرتلرینك فضلنه لایق وسزاوار اولمیوب كندو ادایه محتاج اولورایسه حالی قتی دشوار اولور (امام قشیری رحمة الله علیه تحبیرده یازمشدر كه اكر بر كیمسه نك یتمش پیغمبر قدر ثوابی اولسه اما نصف دانق مقداری حق طلب ایدر بر خصمی اولسه اول خصمی راضی قیلمدین جنته كیرمك یوقدر دیمشلر بعضیلر بر دانق مقداری حق ایچون یتمش مقبول نمازین آلورلر دیمشدر (حساب تمام اولدقدنصكره اعمال وزن اولنسه كركدر وزن جزا ایچوندر پس لایق اولان حسابدنصكره اولقـدر حق جل وعلا حضرتلری كتاب كریمنده میزانی صیغهٔ جمعله ذكر ایدوب (ونضع الموازین) یورمشدر اما احادیث شریفه ده افراد ایله وجمعله وارد اولمشدر بعضیلر كلامین یعنی جمع ایچون صورت افراددن مراد جنس ایدیكنه محمولدر دیدیلر بعضیلر دخی احتمالدر كه جمع اولدیغی تعدد اعمال سببیله در مثلا بر عامل ایچون برقاچ میزان اوله هر برنده اعمالك بر صنفی وزن اولنه دیدیلر دخی میزان بردر اما تعظیم ایچون صیغهٔ جمعله وارد اولدی حقیقت عدد مراد دكلدر (كذبت قوم نوح المرسلین) كیدر بونده دخی مراد رسول واحددر دیدیلر معتمد قول بو قولدر اكثر علما بونك اوزرینه در (وضع میزانك كیفیتنده علما اختلاف ایتمشلردر اما اكثر اخبارده وارد اولان بودر كه جنت عرشك صاغ یاننده وجهنم صول یاننده وضع اولنه كرك اندنصكره میزانی كتوروب حق تعالی حضرتلرینك حضورنده وضع ایتسه لر كرك جنت طرفنده اولان كفه سنه حسنات وضع اولنوب جهنم جانبنده اولان كفه سنه سیئات وضع اولنسه كرك نتكیم ترمذی رحمة الله علیه نوادر الاصولده بویله ذكر ایتمشدر (نفس موزونده دخی اختلاف ایتمشلردر بعضیلر ایتدیلر وزن اولنان اعمال كندیدر اكرچه كیم اعمال اعراضدندر ولكن قیامتده جسم بغلراندن وزن اولنور دیدیلر و بعضیلر وزن اولنان صحایف اعمالدر دیدیلر نتكیم حدیث بطاقه بومعنایه دلالت ایلر (امام ترمذی عبدالله بن عمرو بن العاصدن بوسیاق اوزره نقل ایتمشدر كه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی قیامت كوننده حق تعالی حضرتلری بنم امتمدن بر كیمسه یی خلایق محضرنده كتورر دخی اول كیمسه نك نامهٔ اعمالندن طقسان طقوز نامه اچارلر هر نامه نك اوزونلغی مد بصر مقداری اولور اندن حق تبارك وتعالی حضرتلری

یورر كه هیچ بو نامه لردن برنسنه یی انكار ایدرمیسن هیچ بنم كاتبلرم سكا ظلم ایتـدیلرمی اول دخی یوق یارب دیو جواب ویرر اندن حق جل وعلا حضرتلری بونلره هیچ عذرك وارمیدر دیو یورر اول دخی یوق یارب دیو جواب ویرر اندن باری تعالی حضرتلری بلی بزم قتمزده سنك ایچون برحسنه واردر وسكا بوكون اصلا ظلم یوقدر دیو یورر اندن بر بطاقه چقاررلر یعنی بر كوچك كاغد پاره سی كتوررلر ایچنده *اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله* یازلمش اندن *احضر وزنك* دیو یورر یعنی وزن عملك اوزره حاضر اول دیو امر ایدر اول كیمسه بو كاغد پاره سی ندر دیو سؤال ایدر ینه حق تعالی حضرتلری بوكون سكا ظلم اولنمز دیو جواب ویرر اندن اول نامه لری میزانك بر یاننه قورلر واول كاغد پاره سن بر یاننه قورلر نامه لرك جمله سندن بو آغر كلور الله تعالی حضرتلرینك اسم شریفیله برنسنه ثقیل اولمز دیو یوردی (بیهقی وغیری روایت ایتمشلردر كه سید كائنات علیه اكمل التحیات حضرتلرینه سؤال ایدوب یا رسول الله لا اله الا الله حسناتدن میدر دیدیلر فخر كائنات صلی الله علیه وسلم حضرتلری *من اعظم الحسنات* دیو یوردی (امام قشیری تحبیرده ذكر ایتـدیكی اوزره موتادن بعضی منامده كوروب ربك سكا نیلدی دیو صوردیلر ایتدی اعمالی وزن ایتدیلر سیئاتم حسناتمدن آغر كلدی اندن حسناتم كفه سنه بر باغلو بز پاره سی دوشدی همان بو جانب آغر اولدی بزی آلدم چوزدم مكر ایچنده اولان بر مسلمك قبرینه آتدیغم بر آوج طپراق ایمش (خبرده وارد اولمشدر كه مؤمنك حسناتی خفیف كلدیكی زمانده خواجهٔ كائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بر پارمق اوجی قدر كاغد پاره سن چیقارر دخی كفه حسناته آتار همان حسنات آغر كلور اول مؤمن اكا حمد وثنا ایدوب نه كوزل آدم اولورسن نه عجب احسان ایتدك سن كیمسك دیو سؤال ایدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بن سنك پیغمبرك محمدم و بو سنك بكا ویردیكك صلاتدر دیو یورر تفسیر قشیریده بویله مسطوردر مؤمنلر حق تعالی حضرتلرینك لطفنه مظهر اولیجق هر برینه بر طریقله عنایت ظهور ایلر (امام غزالی ذكر ایلر كه قیامت كوننده بر كیمسه یی كتوروب عملن وزن ایدرلر برحسنه بوله مزكه انكله جانب حسناتی سیئاتندن آغر كله حق تبارك وتعالی حضرتلری رحمتندن ایدر یاقولوم وارخلق اراسنده جر ایله بلكه برحسنه الوكه كیره سنی جنته قویام دیو یورر اول كیمسه دخی بین الناس كزر هر كیمه سویلسه بزسندن محتاجز دیو جواب ویررلر نومید اولور آخر بر كیمسه ایدر بن حضورحقه واردم نامهٔ اعمالمده برحسنه دن غیری نسنه بولنمدی آنكده بكا فائده سی اولاجغن ظن ایتمزم باری سكا ویره یم آل سنك اولسون دیر همان بو كشی آلور فرح وسرور ایله كیدر اندن حق تعالی حضرتلری جمله احواله عالم ایكن بونی سویلتمك ایچون سؤال ایدوب یاقولم نیلدك دیر اولدخی یارب شویله شویله اولدی آخر الیمه برحسنه كیردی دیو جواب ویرر حق جل وعلا حضرتلری اول باغشلیان قوله ندا ایدوب ایدر بنم كرمم سنك كرمكدن چوقدر ایمدی قرنداشكك النه یاپش دخی ایكیكز بیله جنته وارك دیو یورر ینه روایت اولنمشدر كه بر كیمسه نك میزانی برابر كلور حق تعالی حضرتلری اكا ایدرسن نه اهل جنتدن سین نه اهل جهنمدن سین دیو یورراندن برملك بر صحیفه كتورر ایچنده (اف یازلمش همان صحیفه یی كفهٔ سیئاته وضع ایتدیكی كبی كناهلری جانبی آغر اولور وافدن مراد اناسنه واتاسنه عصیان ایدنلرك انلره سویلدیكی مخالف سوزدر اندن حق سبحانه وتعالی حضرتلری بونی جهنمه آلك كیدك دیو امر ایلر اول كیمسه جهنمه كیدركن بنی ربمه دوندرك برسوزم وارسویلیه یم دیر حق جل وعلا حضرتلری خطاب ایدوب ای عاصی نیچون بكا كلمك استرسین نه طلب ایدرسین یورر اولدخی ایدر یارب ایشته امر كله

بن جهنمه کیده یورم اما کوردم بابامی دخی جهنمه آلوب کیدرلر بو وقتی کوج کلدی عذابم مضاعف
اولدی باری آنی جهنمدن آزاد ایله دیر اندن تکری تعالی حضرتلری کولوب ایدر دنیاده اکا
عصیان ایدردک شمدی ایولك ایتمکمی استرسین اندن امر ایدوب ایعدی باباکك الینه یاپش دخی
ایکیکزده جنته وارك دیو بیورر (حذیفه‌دن مروبدرکه قیامت کونده صاحب المیزان جبرائیل
علیه السلام اولسه کرك جمیع اعمالی اول کندی الیله میزانه قیوب وزن اینسه کرکدر دیو بیورمش
وقول صحیح بودرکه رجحان میزان اعمالی حسنه آغر کلوب اشاغه کتمکله حاصل اولور نتکیم
(فامامن ثقلت موازینه فهو فی عیشة راضیة) قول شریفندن مراد بودر دیدیلر (اعمالك
جمله‌سی وزن اولنورمی یوقسه همان خواتیم اعمالی وزن اولنور دینلور ایسه (وهب بن منبه‌دن
منقولدرکه وزن اولنان خواتیمدر زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
* انما الاعمال بخواتیمها * بیوردی دیمشدر (ابونعیم روایتنده ابن عمر رضی الله تعالی عنهما
خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایلرکه * من قضی
لاخیه حاجة کنت واقفا عند میزانه فان رجح والاشفعت له * بیورمشلر حدیث شریف
مقتضاسنجه برکیمسه برمؤمن قرنداشنك حاجتك بتورسه قیامت کونده ایکی جهانك فخری
محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انك میزانی قتنده طورر اکر حسناتی سیأتنه
غالب کلمز ایسه اکا شفاعت ایلر * اللهم ارزقنا شفاعته * امام قرطبی تذکره‌ده ذکر ایتدیکی
اوزره بعض اهل العلم بیورمشلردرکه یدی قنطره‌ده سؤال اولنمایججه اصلا برکیمسه صراطی
کچه‌مز یعنی صراط اوزره یدی موضعده سؤال واردر قنطرهٔ اولی‌ده ایمان باللهدن سؤال اولنور
یعنی اکر کلمهٔ شهادتی اخلاص اوزره کتوردی ایسه کچر کیدر قنطرهٔ ثانیه‌ده نمازدن سؤال اولنور
اکر تمامه قیلدی ایسه کچر کیدر قنطرهٔ ثالثه‌ده صوم رمضاندن سؤال اولنور اکر تمام طوندی ایسه
کچر کیدر قنطرهٔ رابعه‌ده زکاتدن سؤال اولنور اکر تمام ادا ایتدی ایسه کچر کیدر قنطرهٔ خامسه‌ده
حجدن سؤال اولنور اکر ادا ایتدی ایسه کچر کیدر قنطرهٔ سادسه‌ده غسلدن وآبدستدن
سؤال اولنور اکر تمام ایتدی ایسه کچر کیدر قنطرهٔ سابعه‌که بوندن مشکلی یوقدر بونده
مظالم ناسدن سؤال اولنور دیمشلردر (ابوهریره نقلنده رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرندن مرویدرکه جهنم اوزرینه صراط قوریلور دخی آنی اول کچنلر امتمله بن اولسم
کرکدر اول کون رسلدن غیری کیمسه سوز سویلمز وانلرك اول کون دعالری رب سلم سلم دیمکدر
یعنی یارب سن سلامتله کچور دیمکدر وجهنمده سعدان دیکنی کبی چنکاللر اولور بیوکلوکن الله
تعالی حضرتلرندن غیری کیمسه بیلمز اول چنکاللر خلقی عملاری سببیله قپار کیمسی جهنمه
دوشر کیمسی دوشملو اولور بنه قورتولور دیو بیورمشدر بو معناده عبارهٔ اخری ایله بعض حدیث
دخی وارد اولمشدر (ابن مسعود حدیثنده بویله‌درکه هرکشی یه عملی حسبنجه نور ویریلور
اوکنجه نوری سعی ایدر خلقی کیمی طرفة العین ایچنده کچر کیمی شمشك کبی کچر کیمی بولوط کبی
کچر کیمی شهاب کبی کچر کیمی یل کبی کچر کیمی سکردر آت کبی کچر کیمی سکردر آدم کبی کچر
کیمی دوشه‌رك قالقه‌رق کچر خلاص بولوب کچدکدنصکره * الحمد لله الذی اعطانی مالم یعط
احدا اذ نجانی منها بعد اذ رأیتها * دیو حق تعالی حضرتلرینه حمد وثنا ایلر دینلمشدر (امام
مسلم روایتنده ابوسعید رضی الله تعالی عنه * بلغنی ان الصراط احد من السیف وادق من الشعرة *
دیمشدر یعنی خبر واصل اولدیکه صراط قلجدن کسکن وقیلدن انجه‌در دیو بیورمش بعض
روایتده سعید بن هلالدن مرویدرکه * بلغنا ان الصراط ادق من الشعرة علی بعض الناس
ولبعض الناس مثل الوادی الواسع * یعنی خلقك بعضنه قیلدن اینجه وبعضنه واسع

وادی کبیدر دیو بیورمش بعض علما * وان منکم الا واردها * قول شریفندن
مراد صراطدن کچمکدر زیرا صراط جهنم اوزرینه‌در دیمشلر (ابن عباس وابن مسعود
وکعب الاحبار رضی الله عنهم ورود صراط اوزره کچمکدر دیدیلر بعضیلر ورودن مراد دخولدر
دیمشلردر بوکا متعلق کلام برمقدار سابقده ذکر اولنمشدر (ابونعیم نقلنده ابی هریره فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن روایت ایتمشدرکه * من احسن الصدقة فی الدنیا
جاز علی الصراط * بیورمشلر یعنی دنیاده صدقه احسان ایدن کیمسه صراط کوپریسن کچر
دیمك اولور اما حق بودرکه صدقه‌یی احسانك معناسی طیب خاطر وصفای قلبله بی منت وآزار
خالصا مخلصا لوجه الله ویرمکدر (امام قرطبی ذکر ایتدیکی اوزره ابن المبارك رحمة الله علیه
نقلنده عبد الله بن سلام رضی الله تعالی عنهدن وارد اولمشدرکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری
قیامت کونده پیغمبرلری بربر کتوررر وامتلری بربر کتوررر بشقه بشقه بری بریندن ممتاز جمع ایلر
یعنی خلایقی بر یره کتورر برامتك خلقی آخر امتك اراسنه قارشمز اندن جهنم اوزرینه کوپری
قوریلور وبرمنادی فنی احمد وامتی دیو ندا ایلر اندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری قیام ایدر وامتی جمیعا اکا تابع اولورلر حتی صراط اوزرینه وارد قلرنده حق تعالی
حضرتلری اعداسنك کوزلرین محو ایلر صاغدن وصولدن انلر جهنمه دوکلورلر فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری صالحلر ایله کچوب کیدر اندن ملائکه اوکلرینه دوشوب
دلالت ایدر حتی جناب عزته کلورلر ویمین عرشده فخر کائنات علیه اکمل التحیات حضرتلری
ایچون برکرسی وضع اولنور اندنصکره حضرت عیسی کندی امتیله اسلوب مذکور اوزره
صراطه کلوب کچر ایکن انك دخی اعداسنك کوزلری محو اولنور جهنمه دوکلورلر کندی صالحلر ایله
کچر کیدر دیمشدر حدیث مذکورده امتدن مراد امت دعوت اولمق کرکدر زیرا انلرك ایچنده اعداسی
جهنمه دوکلور دیدیکی اکا دلیلدر اعدادن مراد کفار ومنافقیندر عاصیلر رسول الله
حضرتلرینه اعدا دکلدر اکا عداوت کفری موجبدر العیاذ بالله (امام بخاری روایتنده ابو سعید
الخدری رضی الله تعالی عنه فخر کائنات حضرتلرندن روایت ایلرکه * یخلص المؤمن من النار
فیحبسون علی قنطرة بین الجنة والنار فیقتص لبعضهم من بعض مظالم کانت بینهم فی الدنیا
حتی اذا هذبوا ونقوا اذن لهم فی دخول الجنة فوالذی نفس محمد بیده لاحدهم اهدی بمنزله فی الجنة
بمنزلة منه بمنزلة کان فی الدنیا * بیورمشلر یعنی مؤمن جهنمدن خلاص بولور دخی جنتله جهنم
ماینده برقنطره اوزره یعنی برکوپری باشنده حبس اولنورلر یعنی کیمسه‌یی کچمکه قومزلر اندن
بعضینك بعضندن دنیاده اولان حقلری آلنور حتی مظالمدن پاك وپاکیزه اولدقلری زمانده جنته
کیرمکه اجازت بیوریلور اول الله حقیچونکه محمدك نفسی انك یدقدرتنده‌در هرکشی جنته‌کی
مقامنه دنیاده‌کی منزلندن طوغرو واررر دیو بیورمشلر بوندن فهم اولنورکه عامهٔ ناس کافر
ومسلمان اوغرادیغی صراط عظیمدن غیری جنت وجهنم ماینده برکوپری دخی اوله
اندن صاف اهل اسلام اوغرایوب دار کرامته داخل اوله‌لر زیرا صراط اعظم ماینده دکلدر
بلکه جهنمك اوزرنده‌در والله تعالی اعلم (ورسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
باب جنتی اول قرع ایدن اولمغله تفصیلی بیاننده صحیح مسلمده ابن عباس رضی الله عنهدن وارد
اولمشدرکه * انا اکثر الناس تبعا یوم القیمة وانا اول من یقرع باب الجنة * بیورلمشدر دخی
بوکا متعلق احادیث سابقا خصائصده مذکور اولمشدر ابوهریره رضی الله تعالی عنه فخر عالم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مرفوعا روایت ایتمشدرکه * انا اول من یفتح له باب الجنة
الا ان امرأة تبادرنی فاقول لها مالك ومالنت فتقول انا امرأة قعدت علی یتامی * بیورمشلر

یعنی بن اول کیرسه یم که جنت قپوسی اول انکیچون آچیله الا برخاتون بنمله بیله کیرسه کرکدر بن اکا کیفیت حالندن سؤال ایتسم کرك وسن کیمسین دیسم کرك اول دخی بن برخاتونم اوکسوزلر ایله طول قالوب اوتوردم دیسه کرك دیمشدر نبادرنی لفظنه فتدخل دخی معناسین و یرمشلردر (امام بخاری روایتنده وارد اولان حدیث شریف دخی بوکا شاهددرکه *اناوکافل الیتامی هکذا* بیوروب شهادت پرمغیله وسطی پرماغن بر یره کتورمشدر یعنی قیامت کوننده بنمله اوکسوزلر بسلیان ایکیمز برابر جنته کیره رز دیمکه اشارتدر یاخود جنت ایچنده بکا یقین قوکشی اولور دیمکه اشارتدر الله اعلم (ثوربدن روایت اولنمشدرکه وقتاکه (ثلة من الاولین وثلة من الآخرین) آیت کریمه سی نازل اولدی رسول الله حضرتلری* انتم ثلث اهل الجنة انتم نصف اهل الجنة انتم ثلثا اهل الجنة* دیو بیوردی یعنی اول سز اهل جنتك اوچ بخشده بر بخشیسکز دیو بشارت ایتدی اندنصکره سز اهل جنتك نصفیسکز دیدی اندنصکره سز اهل جنتك اوچ بخشده ایکی بخشیسکز دیو بیوردی بعض حدیث مرفوعده وارد اولمشدرکه *اهل الجنة عشرون ومائة صف انتم منها ثمانون* بیورمشلر یعنی اهل جنت یوز یکرمی صفدر سز انلردن سکسان صف سکز دیمکدر (امام ترمذی نقلنده وارد اولان حدیث صحیحکه بریدة بن الحصیبدن منقولدر اول ایتدی برصباح رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حضرت بلالی دعوت ایدوب ایتدی یابلال *بم سبقتنی الی الجنة فادخلت الجنة قط الاسمعت خشخشتك امامی* دیو بیوردی یعنی هر بارکه جنته دخول ایتدم اوکومجه سنك صوتك اشتدم سن نه سببله جنته بندن سبقت ایتدك دیو بیوردی خشخشه نك اصل معناسی سلاحك وانك کیبلرك صوتیدر بونده دخی مراد حضرت بلالك یورودیکندن حاصل اولان صوت اولمقدر بعضیلر بو حدیث شریفك معناسنده استشکال ایدوب دیدنکه حضرت بلال خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن ایلروکیده دیدیلر و بوکا جواب ویرمشلردرکه حضرت بلال رضی الله عنه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك صلاته مباشرتندن اول اذان اوقور ایدی خلقی حق تعالی حضرتلرینه دعوت ایدر ایدی جنته دخولده دخی حاجب وخادم کبی اوکنجه یوریوب دخول ایتدی دیدیلر تکیم اصحاب دولت بر یره کتملو اولسه لر اوکلرنجه لابد خدمتکار کتمك مقرردر حضرت بلال دخی دنیاده ایتدیکی دعوت خلق برکاتیله اول خدمته لیاقت تحصیل ایتدی (ابن ابی شیبه نقلنده ابی هریره دن مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری ایتدی جبرائیل علیه السلام الیمه یاپشدی دخی امتم جنتك قنغی قپوسندن دخول ایده جکنی بکا کوستردی دیو بیوردی ابو بکر رضی الله عنه ایتدی یارسول الله بن اندن حظ ایدرمکه سنکله بیله اولایدم اول قپویی کورمش اولایدم دیدی فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری *اما انك یاابابکر اول من یدخل من امتی* بیوردی حدیث شریف دلالت ایدرکه بو امته مخصوص برقپو اوله سائری اول قپودن کیرمیه اما بو امتك بعضی سائر امم کیردکلری ابوابدن کیرمك واقع اولور تکیم سابقا بیان اولنمشدر وجنتك قپولری سکزدر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری سعادتله کندیلر کیردیکی قپونك اسمی باب الرحمه در واکا باب توبه دخی دیرلر وساکن اولدیغی جنتك اسمی عدندر اول عدن اوچاغی جنانك اعلاسی وسیده سیدر انده انبیا وشهدا وصدیقوندن غیری برکیمسه اولماز واکا قریب اولان جنت فردوسدر جنت عدندنصکره کیروقلان جنانك اعلی وافضلی بودر بوندنصکره جنة الخلددر اندنصکره جنة النعیمدر اندنصکره جنة المأوی در جبرائیل علیه السلام وملائکه بونده ساکنلردر مقاتلدن مرویدرکه ارواح شهدا بونده کلورلر دیو بیورمش بوندنصکره دار السلامدر اندنصکره

دار المقامه در دیمشلر الله تعالی اعلم (ومعلوم اوله که لفظ جنت عامدر بومذکوراتك جمله سنه متناولدر ومنازل متعدده یه اوصاف حسبیله اسماء مخصوصه وضع اولنمشدر (وجنته دخول حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك فضل ورحمتیله در یوخسه عملیله دخول کیمسه یه میسر دکلدر تکیم (بخاری ومسلم روایتلرنده حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها *ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لن یدخل احد الجنة عمله* دیو نقل ایتمش یعنی فخر کائنات علیه افضل التحیات حضرتلری هیچ برکیمسه یی عملی جنته ادخال ایتمز دیو بیورمش بعضیلر یارسول الله سنی دخی عملك جنته قویمز دیدیلر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری *ولاانا الا ان یتغمدنی الله برحمته* دیو بیوردی یعنی بنی دخی عملم جنته قویمز الا حق تعالی حضرتلری رحمتیله بنی تغمد ایتمشدر یعنی رحمته بنی مستغرق ایلمشدر اول حسبله کیره رم دیو بیوردی عبدك عملی دخوله سببدر ولکن سبب مستقل دکلدر حدیث شریفده منفی اولان استقلال سببیه در یوقسه مطلقا سببیه عمله ثابتدر تکیم آیت کریمه ده (تلك الجنة التی اورثتموها بما کنتم تعملون) بیورلمشدر امرین بیننده تنافی یوق ایدیکی ظاهردر واکرچه نفس دخولده عملك استقلالی یوقدر برحمة الله واقع اولور ولکن دخولدنصکره جنت ایچنده شرف مراتب وعلو درجاته کلی مدخلی واردر حتی حدیث شریفده *ان اهل الجنة اذا دخلوها نزلوا فیها بفضل اعمالهم* بیورلمشدر یعنی اهل جنت دخول ایتدکلری زمانده منازل جنته فضل عمللری حسبیله واررلر دیمك اولور وسلفدن منقولدرکه *النجاة من النار بعفو الله ودخول الجنة برحمة الله واقتسام المنازل والدرجات بالاعمال* دیو بیوررلر ایدی (اما سید کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلرینك کوثرله تفضیلی بیاننده آیات واحادیث شریفده نیجه نصوص وارد اولمشدر اولا معلوم اوله که لفظ کوثر کثرتدن مأخوذ فوعل صیغه سی اوزره در اول جنتده اولان نهر جلیل کثرة ماء وکثرة اوانیسی وعظم قدر وخیر جهتلرندن لفظ مذکور ایله تسمیه اولنمشدر کوثرك تفسیرنده مفسرلر اوندن زیاده قول نقل ایتمشلردر اکثر اقوال مقصد سادسده ذکر اولنمش ایدی واقوالك اولیسی ابن عباس رضی الله تعالی عنهما قولیدرکه کوثر خیر کثیردر زیرا عمومی واردر دیمشدر ولکن فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك لفظ شریفیله نهر مذکوره تخصیصی ثابت اولمشدر اندن عدوله مجال یوقدر (امام مسلم وغیریلر رحمهم الله تعالی انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلرندن روایت ایتمشلردرکه برکون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مسجد شریفده بزم آرامزده اوتورر ایکن برمقدار مبارك کوزلری اویخویه واردی اندن کوله رك مبارك باشنی قالدردی بز ایتدك یارسول الله نیه کولرسز سبب نه واقع اولدی دیدك ایتدی شمدی بکا برسوره نازل اولدی *بسم الله الرحمن الرحیم (انا اعطیناك الکوثر فصل لربك وانحر ان شانئك هو الابتر)* دیو اوقیو ویردی اندن بیلورمیسز کوثر ندر دیو بیوردی بزدخی الله ورسوله اعلم دیدك ایتدی *انه نهر وعدنیه ربی* دیو بیوردی یعنی تحقیقا اول برایرمقدرکه ربم انی بکا وعده قیلمشدر دیو بیوردی (صحیح بخاریده ینه حضرت انسدن مرویدرکه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری معراج کیجه سی کوردکلرندن حکایت ایدوب *اتیت علی نهر حفتاه قباب اللؤلؤ مجوف فقلت ما هذا یاجبرائیل قال هذا الکوثر* بیورمشدر یعنی برایرمق اوزرینه کلدمکه ایکی جانبلرنده مجوف اینجولردن قبه لروار جبرائیله بو نهر نه نهردر دیدم ایتدی بو کوثردر دیمك اولور (ابن جریر رحمة الله علیه شریك بن ابی نمردن نقل ایلرکه اشتدم (انس رضی الله عنه بزه خبر ویروب ایدر ایدیکه سید عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اول کیجه که معراجه واردی برنهر کوردی اوزونده لؤلؤ وزبرجددن برقصر بنا اولنمش خاکنی آلوب شم ایتدی کوردی

مسك خالص یا جبرائیل بو نهر ندر دیو سؤال ایتدی جبرائیل علیه السلام ایتدی بو نهر کوثردر که
ربك سکا صاقلمشدر دیدی (امام احمد رحمة الله علیه دخی انس بن مالکدن روایت ایلرکه
برکیمسه فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب یا رسول الله ما الکوثر دیدی
یعنی کوثر ندر دیو سؤال ایتدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری * نهر
فی الجنة اعطانیه ربی لهوا شد بیاضا من اللبن واحلی من العسل * دیو بیوردی یعنی جنتده
بر ایرماقدر ربم انی بکا ویرمشدر انك بیاضی سوددن اشددر وحلاوتی عسلدن زیاده در دیو
بیوردی حاصلی سوددن آق و بالدن طتلودر دیدی (امام بخاری روایتنده ابی عبیده دن مرویدر که
انا اعطیناك الکوثردن حضرت عایشه یه سؤال ایتدم * نهر اعطیه نبیکم شاطیاه در مجوف
آنیته کعدد النجوم * دیو بیوردی دیمشدر یعنی اول کوثر ایرماقدر سزك پیغمبریکزه
ویرلمشدر ایکی جانبی مجوف انجودر یعنی ایکی جانبنده انجودن قبه لر واردر وآنیه سی یعنی صو
ایچه جك کاسه لری وقدحلری یلدزلر صاغشنجه در دیمك اولور (امام نسائی نقلنده
حضرت عایشه دن بویله مرویدرکه * نهر فی بطنان الجنة * دیو جواب ویرمشلر ابو عبیده ایتدی
بطنان جنت ندر دیو سؤال ایتدم وسطها دیو بیوردی یعنی اورته سیدر دیدی اندن اول نهری
وصف ایدوب * حافتاه قصور اللؤلؤ والیاقوت وترابه المسك وحصاؤه اللؤلؤ والیاقوت *
بیوردی یعنی ایکی جانبنده انجودن و یاقوتدن قصرلر واردر وطپراغی مسکدر وصوینك چاقلی
انجو و یاقوتدر دیمك اولور حصا دیو لغتده اوفاق طاشجغزلره دیرلر بوراده مراد صو آقدیغنده
اولان چاقلدرکه صو آنك اوزرندن آقار تکیم (امام احمد رحمة الله علیه ابن عمر رضی الله عنهما
حضرتلرندن نقل ایتدیکی حدیث شریفده * والماء یجری علی اللؤلؤ * عبارهسیله وارد اولمشدر
حتی ابن کثیر رحمة الله علیه بیوردیغی اوزره ائمۀ حدیثدن چوق کیمسه قتنده قطع افاده ایلر
طریقدن تواتر بولمشدر انسدن وابو العالیه دن غیری سلفدن نیجه کیمسه کوثر جنتده بر نهر
ایدیکن روایت ایتمشلردر والله اعلم (فخر کائنات حضرتلرینك جنتده وسیله ودرجۀ رفیعه
وفضیلة ایله تفضیلی بابنده وارد اولان احادیث شریفه دن بری بودرکه (امام مسلم رحمة الله
علیه عبد الله بن عمردن روایت ایتمشدرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری * اذا سمعتم
المؤذن فقولوا مثل ما یقول ثم صلوا علی فانه من صلی علی صلوة صلی الله علیه عشرا ثم
سألوا الله لی الوسیلة فانها منزلة فی الجنة لا ینبغی لاحد الا لعبد من عباد الله وارجوا ان اکون انا هو
فمن سأل لی الوسیلة حلت علیه الشفاعة * دیو بیورمشلر یعنی مؤذنك اذانی استماع ایتدیککز زمانده
اول نه دیر ایسه سزده اویله دیه سز تمام اولدقدنصکره بکا صلات ایده سز زیرا شان بودرکه
برکیمسه بکا برکره صلات ایلسه الله تعالی حضرتلری اکا اون کره صلات ایلر اندنصکره
حق تعالی حضرتلرندن بنم ایچون وسیله یی استیه سز اول وسیله دیدکلری جنتده بر منزلدرکه
حق تعالی حضرتلرینك عبادندن بر قولدن غیره لایق دکلدر و بن رجا ایلرمکه اول قول
بن اولام ایمدی برکیمسه که بنم ایچون حقدن اول وسیله یی استیه اکا بنم شفاعتم واجب
اولور دیمکدر (حافظ عماد الدین ابن الکثیر * الوسیلة علم علی اعلی منزلة فی الجنة وهی منزلة
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم وداره فی الجنة وهی اقرب امکنة الجنة الی العرش *
دیمشدر یعنی جنتك بر بغایت شریف یرنده بر طاغدر فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك جنتده منزلی وداری اولدر وجنت مکانلرینك عرشه اك قریب یری اولدر
دیمك اولور (بعضیلر دخی وسیله فعیله صیغه سی اوزره وسل الیه دیدکلرندن مأخوذ در
توسلت دیمك تقربت دیمکدر توسل تقرب دیمك اولور وگاه اولورکه منزلۀ علیه یه اطلاق اولنور

تکیم

تکیم حدیث شریفده * فانها منزلة فی الجنة * بیورلمشدر مع هذا بودخی معنای اوله رد
اولنمق قابلدر زیرا اول منزله یه واصل اولان الله تعالی حضرتلرینه قریب اولور دیمشدر
وبالجمله قرب حسی وقرب معنوی مراد اولنمق قابلدر الله تعالی حضرتلرینه نسبت اولنجق
قرب معنویدن غیری متصور دکلدر اکر قرب حسی مراد اولنور ایسه عرشه نسبت اولنمق
کرکدر وقتا کیم فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حق تعالی حضرتلرینه
عبودیت جهتندن اعظم مخلوقات اولوب جمله سندن الله تعالی حضرتلرینه علمی واندن
خوف وخشیتی واکا اخلاص ومحبتی زیاده اولدی ایسه لاجرم منزلی الله تعالی حضرتلرینه
اقرب منازل اولدی وجنت ایچنده درجه سی اعلای درجات قلندی اکر سؤال اولنوب
فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مقام مذکوری کندی ایچون طلب ایتمکی
امته امر ایتدیکنك وجهی ندر دینلور ایسه جواب اولدرکه امت اول دعا ایله کندولر
تقرب الی الله حاصل ایدرلر ایتدکلری دعانك منافعی نفسلرینه راجعدر یوقسه حق جل وعلا
حضرتلری منزل مذکوری حبیبنه احسان ایتمشدر تکیم حدیث شریفده ذکر اولندی
(یاخود جائزدرکه مقام مذکوری حق تعالی حضرتلری حبیبنه بعض اسباب ایله مقدر ایتمش اوله
جملۀ اسبابدن بری امتنك دعاسی اوله دیمشلردر (اما فضیلت دیدکلری جائزدرکه سائر خلایق
اوزره مرتبۀ زائده دن عبارت اوله یاخود منزلۀ اخری اوله یاخود وسیله نك تفسیری اوله
دیمشلردر ودخی وسیله حقنده وارد اولان احادیث شریفه نك بعضی بودرکه (ابو سعید الخدری
رضی الله تعالی عنه * قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم الوسیلة درجة عند الله لیس
فوقها درجة فاسئلوا الله لی الوسیلة * دیمشدر یعنی وسیله حق تعالی حضرتلرینك قتنده
بر درجه درکه آنك فوقنده درجه یوقدر ایمدی حق تعالی حضرتلرندن بنم ایچون وسیله یی
طلب ایدك دیمك اولور (بعضیلر بو لفظله ذکر ایتمشدر * درجة فی الجنة لیس فی الجنة اعلی
منها فسئلوا الله ان یؤتینیها علی رؤس الخلایق * بوندن دخی مراد معنای مذکوردر
عبد الله بن عباس رضی الله عنهما (ولسوف یعطیك ربك فترضی) آیت کریمه سنك تفسیرنده
بیورمشدرکه حق جل وعلا حضرتلری فخر کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه
جنت ایچنده بیك قصر ویردی وهر قصرده لایق اولان اوزره ازواج وخدم وغیری مهیا
قیلدی دیمشدر ابن جریر وابن ابی حاتم بو یلجه روایت ایتمشلردر بو مقوله خبر فخر کائنات
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن مسموع اولمینجه سویلنمز ایمدی ابن عباس رضی الله
عنهما دخی اشیدوب سویلمشدر بودخی مرفوع حکمنده در وحدیث مرفوع اکا دیرلرکه
روایت ایدن خواجۀ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن اشتدم دیو روایت ایده
والله اعلم *) خاتمة الکتاب (* ابو نعیم رحمة الله علیه نقلنده حضرت عایشۀ صدیقه رضی الله
عنهادن مرویدرکه برکون برخاتون فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه کلوب ایتدی
یا رسول الله سن بکا کندی نفسمدن واهلمدن وولدمدن سوکلوسین و بن اویمده اوتورر ایکن
خاطرمه سن کلورسین ناسی کلوب کورمینجه صبر ایده مزم و بن کندی موتمی وسنك موتکی یاد
ایتدم و بلدمکه سن جنته دخول ایتدکده پیغمبرلر ایله مقام رفیعده اولاجقسین و بن کیردیکم
زمانده قورقارمکه سنی کوره میم دیدی فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خاتونه جواب
ویرمدی آخر جبرائیل علیه السلام کلدی (ومن یطع الله والرسول فاولئك مع الذین انعم الله
علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین) آیت کریمه سین کتوردی معناسی شول
کیمسه لرکه الله تعالی حضرتلرینه ورسولنه مطیع اوله لر انلر پیغمبرلر ایله وصدیقلر وشهیدلر

وصالحلر ايله بيله اولورلر ديمكدر دخى تفصيلى بوقاروده كچمشدر ومعيتدن مراد بودكلدركه
اهل اطاعت انبيا عليهم السلام ايله درجهٔ واحده‌ده اولالر بلكه مراد هرنه وقت استرلر ايسه
كندى مقاملرندن انلرى بلامانع مشاهده ايدرلر رؤيت وملاقاة ديلدكلرى زمانده حاصل
اولور ديمكدر (وبعضيلر آيت كريمه ثوبان رضى الله عنه حقنده نازل اولدى ديمشلردر تتكيم
مقصد سابع اوائلنده بوكا متعلق كلام مستوفى ذكر اولنمش ايدى (وروايت ايدرلركه كندى
نفسنه اسراف ايديجى برخاتون وار ايدى وفات ايندى بركيجه واقعه ده كورديلر ربك سكا
نيلدى ديو سؤال ايتديلر مغفرت ايتدى ديدى نه سببله مغفرت ايتدى ديديلر فخر عالم صلى الله
تعالى عليه وسلم حضرتلرينه محبتم سببله وآنى كورمكه ايتديكيم آرزو سببيله مغفرت ايتدى
همان برندا كلديكه بزم حبيبمزى كورمكه آرزو ايدنلرى بزعذابمز ايله ذليل ايتمكدن حيا ايدرز
بلكه انلرى اول حضرت ايله دار كرامتمزده جمع ايدرز ديو بيورادى ديدى (وجملهٔ عجايب جنتدن
برى دخى (طوبادر بعض علما رحهم الله (طوبى لهم وحسن مآب)قول شريفنك تفسيرنده
بيورمشلردركه طوبى جنتده براغاجدر حليه‌لر وحله‌لر بتورر حق تعالى جل ذكره حضرتلرى آنى
يدقدرتيله دكمشدركوكى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مقامنده در وهر مؤمنك
منزلنه اندن بر بداق وارمشدر جنانده برجنت يوقدركه شجرهٔ طوبى آنده وارمامش اوله
انكيچون كوكى فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك مقام شريفنده واقع اولمشدركه
هر نعمتك سرى واقع اوله والله دوستلرندن هركشى فخر كائنات حضرتلرينك سرندن حصه دار
اوله وكندولر جنتى احاطه قيلمشلردر هرولى كه جنتده تنعم ايلر فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك تنعميله متنعمدرز يرا اوليلر هر نعمته كه واصل اولمشلردر فخر عالم حضرتلرينه
اتباعله واصل اولمشلردر انكيچون تنعمنده سر نبوت آنكله قائم اولمشدر وابليس عليه اللعنه دخى
تمام جهنمى احاطه قيلمشدر اهل جهنمدن بركيمسه‌يه عذاب اولماز الا اول آنكله مشتركدر (ابوحيان
رحمة الله عليه (بحر ايله مسمى اولان تفسيرنده (عينا يشرب بها عباد الله يفجرونها تفجيرا)
قول شريفنك معناسنده اول عين برعيندركه رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك دار
بقاده سراى سعادت مدارندن چيقار دخى انبيا ومؤمنينك دارلرينه اقار ديو نقل ايتمشدر بونلردن صكره
معلوم اوله كه اعظم نعيم جنت واتم لذائذ دار الكرامهٔ مشاهدهٔ جمال رب عزت ومطالعهٔ وجه كريم
حضرت احديتدر وبو اول جمال باكمال عديم المثالدركه هيچ آفريده‌نك آيينهٔ تصورنده
جلوه كر اولمق محالدر اول زمانكه اهل ايمان قرين رحمت رحمان ومظهر عنايت يزدان اولوب
روضهٔ رضوانه دخول ايده‌لر خزنهٔ جنت انواع اجلال واعظام ايله قارشوكلوب (سلام
عليكم طبتم فادخلوها خالدين) ديو تحيت واكرام ايده‌لر وحق سبحانه وتعالى جنابندن * سلام
عليكم عبادى ومرحبا بكم اهل ودادى انتم المؤمنون الآمنون لاخوف عليكم اليوم ولا انتم
تحزنون * خطابيله خلعت سرور وشادمانى ارزانى بيوريله آندن حق جل وعلا حضرتلرى
ياعبادى بوكون سزه انعام واحسانم الى كشاده در بندن نه ديلرسكز ديلك ديو بيوره انلر دخى
يارب سندن مرادمز ديدارك كورمك وروضهٔ رضاكه ايرمكدر ديه‌لر حق جل وعلا حضرتلرى
بونلره بشارت بيوروب ابدى شاد اولك كه بن سزدن راضى اولدم ديه اندن رفع حجاب ايدوب
تجلى ايليه همان اهل جنت جميعا سجده‌يه واره‌لر حق تعالى حضرتلرى اى قوللرم باشكزى
سجده‌دن قالديرك سجده محلى دكلدر بن سزى همان انكيچون دعوت ايتدمكه مشاهدهٔ
ديدارم ايله متنعم اولاسز ديه ياعبادى سزدن بروجهله راضى اولدمكه شمدنصكرو ابدا سزه
خشمناك اولمزم ديو بيوره اهل جنت دخى (الحمد لله الذى اذهب عنا الحزن ان ربنا لغفور

شكور

شكور الذى احلنا دار المقامة من فضله لايمسنا فيها نصب ولايمسنا فيها لغوب) ديو حمد وثنا
ايليه‌لر (بوندن معلوم اولديكه جنتده شكر نعمت وحمد وثناى رب عزتدن غيرى عبادت
اولميه نتكيم حديث صحيحده وارد اولمشدركه جابر رضى الله عنه رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم حضرتلرندن روايت ايتمشدر * يأكل اهل الجنة فيها ويشربون ولايتمخطون ولايبولون
ويكون طعامهم ذلك جشاء ورشحا كرشح المسك يلهمون التسبيح والحمد كما يلهمون النفس *
ديو بيورمشلر يعنى اهل جنت جنتده يرلر وايچرلر انلر سومكورمزلر و بول ايتمزلر يدكلرى طعام
جشاء ورشح اولور يعنى كگرمكله وترلمكله مندفع اولور وترلرى مسك رايحه‌سن ويرر وانلره نفس
الهام اولنديغى كبى تسبيح وحمد الهام اولنور زياده اولان اوزره نوع رياضت ومشقت ايله
دكلدر بلكه نفس الوب ويرمك نيجه ايسه حق جل وعلا حضرتلرينه تسبيح وتحميد
انلره شويله راحت بخش وروح افزادر نقدر حمد وثنا وتسبيح ايتسه‌لر
اولقدر روحلرى تازه‌لنوب صفالرى زياده اولور ديمكدر والله اعلم
نحمد الله على ما يسر لنا من الاتمام ونشكره على ما اسبغ
علينا من الافضال والانعام ونصلى على اشرف
الانام وافضل الرسل الكرام محمد المصطفى
عليه الصلوة والسلام وعلى آله
الفخام وصحبه العظام
ماتعاقبة الليالى
والايام

بعونه سبحانه وتعالى مواهب جود وجودى منصهٔ علم محيطنده جلوه كر اولان حقايق هستى بى
برنهج صراط مستقيم لمحهٔ واحده‌ده ابراز وايجاد بيوران جناب خلاق عليمك ياورىٔ عنايت وحمايه سيله
فاضل وماهر نكته دان * عارف وكامل بحر عرفان * مولانا عبد الباقى * صبت سجال الرحمة
على روحه يوم التلاقى * مرحومك سطور ترجمه‌يه كشيده بيوردقلرى فريد دهر وعلامهٔ عصرى
شارح بخارى * حبر خطير شيخ احمد بن خطيب القسطلانى * حضرتلرينك مواهب اللدنيه
بالمنح المحمديه * نام تأليف جليلك ترجمهٔ جسيمه واثر فخيمه سنك طبع وتمثالى *
السلطان ابن السلطان السلطان * عبد المجيد خان * حضرتلرينك عصر يمن امان
وفرخنده اوانلرنده * طامع عواطف ذى الطول المجيد * محمد سعيدك
معرفت ونظارتيله * طبعخانهٔ عامره ده بيك ايكيوز
التمش برسنه‌سى ذى القعدهٔ شريفه‌سى
اواسطنده ختام پذير
اولمشدر